

A'dan Z'ye
Seri Katiller Ansiklopedisi

Harold Schechter & David Everitt

Adan Z'ye Seri Katiller Ansiklopedisi
Harold Schechter ve David Everitt
Özgün Adı: The A to Z Encyclopedia of Serial Killers

Çeviren: Sinan Güneyli

Yayıma Hazırlayan: Serkan Göktaş

Kapak Tasarım: Mithat Tekin

Mizanpaj-Ofset Hazırlık: Phoenix Yayınevi

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Phoenix Yayınevi'ne aittir.

© 2016, Phoenix Yayınevi

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Akçalı Ajans
aracılığıyla alınmıştır.

Copyright ©1996, Harold Schechter and David Everitt

Birinci Baskı: Ekim 2004, Ankara

İkinci Baskı: Şubat 2005, Ankara

Üçüncü Baskı: Ocak 2006, Ankara

Dördüncü Baskı: Eylül 2011, Ankara

Beşinci Baskı: Eylül 2013, Ankara

Altıncı Baskı: Mart 2016, Ankara

Yedinci Baskı: Eylül 2024, Ankara

ISBN: 978-975-6565-70-4

Baskı

Dedemat Matbaacılık Dedemat Ambalaj
Matbaacılık Sanayi ve Dış Ticaret Ltd. Şti.

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cd. No:37

İvedik OSB Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım

Siyasal Yayın Dağıtım

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

ANKARA HALKEVİ VE
ÜLKÜ DERGİSİ

Döndü Sena Gündürü

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

ANKARA HALKEVİ VE ÜLKÜ DERGİSİ

Yazar: Döndü Sena Gündürü

Editör: Ertan Akkaş

Kapak Tasarımı ve Sayfa düzeni: Buse Dilara Dirim

Şubat 2024, Ankara

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

ISBN No: 978-605-7789-51-8

Phoenix Yayınevi - Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivleri

Resmi Yayınlar

DP Meclis Grubu Müzakere Zabıtları, Cilt.X, 12 Aralık 1950.
TBMM Tutanak Dergisi, D:9, Cilt:9, Toplantı:1, 6 Ağustos 1951.
Tutanak Dergisi, D:9, Cilt:9, Toplantı:1, 8 Ağustos 1951.

Kitaplar

Ağaoğlu, Samet, **Babamın Arkadaşları**, İletişim Yayınları, İstanbul 1999.
Ağaoğlu, Süreyya, **Bir Ömür Böyle Geçti**, Ağaoğlu Yayınevi, 1984.
Ahmad, Feroz, **Bir Kimlik Peşinde Türkiye**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2006.
Arai, Masami, **Jön Türk Dönemi Türk Milliyetçiliği**, İletişim Yayınları, İstanbul 2008.
Arar, İsmail, **Atatürk'ün Halkçılık Programı**, Baha Matbaası, 1963.
Arık, Remzi Oğuz, **Halkevlerinde Müze Tarih ve Folklor Çalışma Kılavuzu**, Ankara 1947.
Atatürk, Gazi Mustafa Kemal, **Medeni Bilgiler**, Örgün Yayınevi, İstanbul 2003,
Atatürkçülük (Atatürkçü Düşünce Sistemi), Atatürk Dizisi No:2, MEB. Yayınları İstanbul 2001.
Atay, Falih Rıfki, **Eski Saat**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1998.
Ayas, Nevzad, **Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi, Kuruluşlar ve Tarihçeler**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1948.
Aydemir, Şevket Süreyya, **İktisat Mücadelesinde Köy Muallimi**, Hakimiyeti Milliye Matbaası, Ankara 1933.
Aydemir, Şevket Süreyya, **Suyu Arayan Adam**, Remzi Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2000.
Aydemir, Şevket Süreyya, **Toprak Uyanırsa**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2019.
Aysan, Doğan, **Cumhuriyetin Çocukluk, Gençlik Yılları ve Bugün**, Bilgi Yayınevi, Ankara 2001.
Baltacıoğlu, İ. Hakkı, **Halkın Evi**, Ulus Basımevi, Ankara 1950.
Baydar, Mustafa, **Hamdullah Suphi ve Anıları**, Mentesh Kitabevi, İstanbul 1968.
Behar, Büşra Ersanlı, **İktidar ve Tarih, Türkiye'de Resmi Tarih Tezinin Oluşumu**, Afa Yayınları, İstanbul 1992.

- Berkes, Niyazi, **Atatürk ve Devrimler**, Adam Yayınları, İstanbul 1993.
- Berkes, Niyazi, **Unutulan Yıllar**, İletişim Yayınları, İstanbul 2010.
- Bischoff, Norbert Von, **1930'larında Ankara, Avusturya Büyükelçisi'nin Gözüyle**, Tarihçi Kitabevi, İstanbul 2015.
- Bozdağ, Oğuzhan, **Türk Ocakları İdeolojisi ve Mimarisi (1913-1931)**, Türk Ocakları Yayını, Ankara 2014.
- Bozdoğan, Sibel, **Modernizm ve Ulusun İnşası, Erken Cumhuriyet Türkiye'sinde Mimari Kültür**, Metis Yayınları, İstanbul 2012.
- Candar, Avni, **Bibliyografya Halkevi Neşriyatı**, Ulus Basımevi, Ankara 1939.
- Cantek, L.Funda Şenol, **"Yaban"lar ve "Yerliler, Başkent Olma Sürecinde Ankara**, İletişim Yayınları, İstanbul 2016.
- Cengizkan, Ali, **Ankara'nın İlk Planı 1924-1925 Lörcher Planı**, Arkadaş Yayıncılık, İstanbul 2018.
- Çeçen, Anıl, **Atatürk'ün Kültür Kurumu Halkevleri**, Cumhuriyet Yayınları, İstanbul 2000.
- Dıranas, Ahmet Muhip, **Halkevleri Amatör Resim ve Fotoğrafçılık Sergileri**, CHP Neşriyatından, Ankara 1941.
- Durgun, Şenol, **Türkiye'de Devletçi Gelenek ve Müzik**, A Kitap Yayınları, Ankara 2015.
- Elibol, Gültekin, **Atatürk ve Resim-Heykel**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 1973.
- Emrence, Cem, **Serbest Cumhuriyet Fırkası**, İletişim Yayınları, İstanbul 2004.
- Eraslan, Cezmi, **Yakın Dönem Türk Düşüncesinde Halkçılık ve Atatürk**, Kumsaati Yayınları, İstanbul 2003.
- Ertan, Temuçin Faik, **Kadrocular ve Kadro Hareketi**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1994.
- Ertan, Temuçin Faik (Ed.), **Başlangıcından Günümüze Türkiye Cumhuriyeti Tarihi**, Siyasal Kitabevi, Ankara 2019.
- Esendal, Memduh Şevket, **Ayaşlı ve Kiracıları**, Bilgi Yayınevi, Ankara 2020.
- Galanti, Avram, **Vatandaş Türkçe Konuş**, Kebikeç Yayınları, Ankara 2000.
- Gentizon, Paul, **Mustafa Kemal ve Uyanan Doğu**, çev. Fethi Ülkü, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1983.
- Georgeon, François, **Osmanlı Türk Milliyetçiliği(1900-1930)**, YKY Yayınları, İstanbul 2006.
- Gökalp, Ziya, **Türkçülüğün Esasları**, Kum Saati Yayınları, İstanbul 2001.
- Grew, Joseph, **Yeni Türkiye, Amerika'nın İlk Büyükelçisinin Anıları**, Multilingual Yayınları, İstanbul 1999.
- Güler, Birgül Ayman (ed), **Açıklamalı Yönetim Zaman Dizini 1940-1949**, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi KAYAUM Merkezi, Ankara 2008.
- Güray, Cenk, **"Cumhuriyet Politikalarının Halk Müziğine Yaklaşımı: Bir Toplumsal Dönüşüm Modeli"**, Cumhuriyetin Müzik Politikaları, der. Fırat Kutluk, H2O Kitap, İstanbul 2018.
- Güz, Nurettin, **Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları, Halkevi Dergileri (1932-1950)**, Kariyer Matbaacılık, Ankara 1995.
- Hacaloğlu, Yücel, **Türk Ocakları ve Atatürk**, Türk Yurdu Neşriyatı, Ankara 1993.

- İğdemir, Uluğ, **Halkevi Kütüphaneleri için Rehber**, Tisa Matbaası, Ankara 1941.
- İğdemir, Uluğ, **Yılların İçinden: Anılar, Makaleler, İncelemeler**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1976.
- İğdemir, Uluğ, **Yılların İçinden**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1991.
- İnan, Afet, **Türk Tarihinin Ana Hatları**, Devlet Matbaası, İstanbul 1930
- İnan, Arı, **Tarihe Tanıklık Edenler, Cumhuriyet'in Kurucu Kuşağıyla Söyleşiler**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2018.
- İnan, Rauf, **Gazi'nin Halkçılık Ülküsü, Halkevleri ve Sonrası**, TTK Yayınları, Ankara 1988,
- İnönü, Erdal, **Anılar ve Düşünceler 1**, Yorum Kitapları, İstanbul 1998.
- İstatistik Göstergeler 1923-2011**, Türkiye İstatistik Kurumu Yayınları, Ankara 2012.
- İstatistiklerle Türkiye**, Türkiye İstatistik Kurumu Yayınları, Ankara 2014.
- Kafesoğlu, İbrahim – Saray, Mehmet, **Atatürk İlkeleri ve Dayandığı Tarihi Temeller**, İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul 1998.
- Kansu, Metin Atuf -K. Işık, Kansu, **Cumhuriyet eğitim Devriminin Mülkiyeli Mimarı Nafi Atuf Kansu (1890-1949)**, Mülkiyeliler Birliği Yayını, Ankara 2011.
- Karadağ, Nurhan, **Halkevleri Tiyatro Çalışmaları(1932-1951)**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1998.
- Karaer, İbrahim, **Türk Ocakları (1912-1931)**, Türk Yurdu Neşriyatı, Ankara 1992.
- Karaosmanoğlu, Yakup Kadri, **Zoraki Diplomat**, Bilgi Yayınevi, İstanbul 1967.
- Karaosmanoğlu, Yakup Kadri, **Yaban**, İletişim Yayınları, İstanbul 1999.
- Karaömerlioğlu, Asım, **Orda Bir Köy Var Uzakta, Erken Cumhuriyet Döneminde Köycü Söylem**, İletişim Yayınları, İstanbul 202.
- Karpat, Kemal, **Türk Demokrasi Tarihi**, Alfa Yayınları, İstanbul 1999.
- Kemal, Mehmet, **Türkiye'nin Kalbi Ankara**. Çağdaş yayınları, İstanbul 1983.
- Kongar, Emre, **Atatürk ve Devrim Kuramları**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1981.
- Kongar, Emre, **Devrim Tarihi ve Toplum Bilim Açısından Atatürk**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2009.
- Kortan, Enis, **Ankara 1939-1945**, Boyut Yayınları, İstanbul 2014.
- Köker, Levent, **Modernleşme, Kemalizm ve Demokrasi**, İletişim Yayınları, İstanbul 2000.
- Kunter, Halim Baki, **Kuruluşlarının 32. Yıldönümünde Halkevleri**, Halkevleri Genel Merkezi Yayınları, İstanbul 1964.
- Kral, August R. Von, **Kemal Atatürk'ün Ülkesi, Modern Türkiye'nin Gelişimi**, Alfa yayınları, İstanbul 2010.
- Odyakmaz, Cevad, **Anılarla Düünden Bugüne**, 12 Levha Yayıncılık, İstanbul 2011.
- Oral, Mustafa, **Kemalist Cumhuriyetin İnşası Bir İdeolojik Aygıt Olarak Ülkü Dergisi**, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul 2016.
- Ölçen, Nejat, **Halkevleri**, İnönü Vakfı Yayınları, Ankara 2001.
- Öncü, Ayşe, **Örgüt Sosyolojisi**, Turhal Kitabevi, Ankara, 1982.
- Öner, Erdoğan, **İstanbul Şehremaneti(Belediyesi)'nin Kuruluşu ve 1917 Bütçesi**, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Ankara 2008.
- Öymen, Altan, **Bir Dönem Bir Çocuk**, Doğan Kitap, İstanbul 2002.

- Öz, Esat, **Otoriterizm ve Siyaset, Türkiye’de Tek Parti Rejimi ve Siyasal Katılma (1932–1945)**, Ankara 1996.
- Özacun, Orhan, **CHP Halkevleri Yayınları Bibliyografyası (1932-1951)**, İstanbul 2001.
- Özdenoğlu, Şinasi, “Yaşadığım Ankara”, **Başkent Söyleşileri**, Kent Koop Yayınları, Ankara 1979.
- Özdenoğlu, Şinasi, **Anılar ve Portreler**, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul 2000.
- Öztürk, Kazım, **Türk Parlamento Tarihi**, TBMM 3. Dönem (1927-1931), Cilt:3, Ankara 2006.
- Öztürkmen, Arzu, **Türkiye’de Folklor ve Milliyetçilik**, İletişim Yayınları, İstanbul 2006.
- Resim Heykel Sergisi**, Ankara 1939.
- Sarınay, Yusuf, **Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi ve Türk Ocakları**, Ötüken Yayınları, İstanbul 2005.
- Sarıoğlu, Mehmet, **Ankara Bir Modernleşme Öyküsü**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001.
- Soyak, Hasan Rıza, **Atatürk’ten Hatıralar**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2004.
- Şimşir, Bilal N., **Ankara Ankara: Bir Başkent’in Doğuşu**, Bilgi Yayınları, Ankara 2006
- Taner, Hasan, **Halkevi Bibliyografyası**, Recep Ulusoğlu Matbaası, Ankara 1944.
- Taner, Hasan, **Bibliyografya**, CHF Halkevleri Yayını, Ankara 1946.
- Tanyol, Cahit, **Atatürk ve Halkçılık**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1984.
- Tekinalp, Munis, **Kemalizm**, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul 1998.
- Timur, Taner, **Türk Devrimi ve Sonrası**, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara 2001.
- Tunaya, Tank Zafer, **Türkiye’de Siyasi Partiler (1858-1952)**, Doğan Kardeş Yayınları, İstanbul 1952.
- Tunaya, Tank Zafer, **Türkiye’de Siyasi Partiler**, cilt:1, Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul 1988.
- Tunçay, Mete, **Türkiye Cumhuriyeti’nde Tek-Parti Yönetiminin Kurulması (1923-1931)**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1999.
- Turan, Şerafettin, **İsmet İnönü, Yaşamı, Dönemi, ve Kişiliği**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2000.
- Türk Tarihinin Ana Hatları**, Devlet Matbaası, İstanbul 1930.
- Uluskan, Seda Bayındır, **Atatürk’ün Sosyo Kültürel Politikaları**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2010
- Uran, Hilmi, **Meşrutiyet, Tek Parti ve Çok Parti Hatıralarım**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Üstel, Füsun, **Makbul Vatandaşın Peşinde**, İletişim Yayınları, İstanbul 2004.
- Üstel, Füsun, **İmparatorluktan Ulus-Devlete Türk Milliyetçiliği: Türk Ocakları**, İletişim Yayınları, İstanbul 2010.
- Weiker, Walter, **Political Tutelage and Democracy in Turkey, The Free Party and Its Aftermath**, Leiden Brill 1973.
- Yeşilkaya, Neşe Gurallar, **Halkevleri: İdeoloji ve Mimarlık**, İletişim Yayınları, İstanbul 2003.
- Yetkin, Çetin, **Atatürk’ün Başarısız Demokrasi Deneyimi, Serbest Cumhuriyet Fırkası**, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul 1997.
- Zeyrek, Şerafettin, **Halkevleri ve Halkodaları**, Anı Yayınları, İstanbul 2006.

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve Ankara Halkevi Broşürleri

- Ankara Halkevi Bir Yıl İçinde 300.000 Yurttaşı Çatısı Altında Topladı**, Ankara 1936.
- Ankara Halkevi Bir Yıl İçinde 384.793 Yurddaşı Çatısı Altında Topladı**, Ankara 1937
- Ankara Halkevi Bir Yıl İçinde 475.651 Yurddaşı Çatısı Altında Topladı**, Ankara 1938.
- Ankara Halkevi Bir Yıl İçinde 408.673 Yurddaşı Çatısı Altında Topladı**, Ankara 1939.
- Ankara Halkevi, Dil-Edebiyat ve Tarih Şubesi**, Hakimiyeti Milliye Matbaası, Ankara 1932.
- Ankara Halkevi İctimai Yardım Komitesi Mesai Raporu**, Hakimiyeti Milliye Matbaası, Ankara 1934.
- Ankara Halkevi İctimai Yardım Şubesi Hususi Talimatnamesi**, Hakimiyeti Milliye Matbaası, Ankara 1932.
- Ankara Halkevi İctimai Yardım Şubesinin 1934 Çalışma Raporu**, Ankara 1935.
- Ankara Halkevi Ar Şubesi, II. Resim Heykel Sergisi**, Ankara 1937.
- Ankara Halkevi II. Fotoğraf Müsabakası Şartları ve Geçen Yılkı Fotoğraf Sergisi**, Ankara Basım ve Ciltevi, Ankara 1940.
- Ankara Halkevi Kütüphane ve Neşriyat Şubesi Hususi Talimatnamesi**, Hakimiyeti Milliye Matbaası, Ankara 1933.
- Ankara Halkevi Müze ve Sergi Şubesi**, Hakimiyeti Milliye Matbaası, Ankara 1932.
- Ankara Halkevi Müze ve Sergi Şubesi, Katalog**, Hakimiyeti Milliye Matbaası, Ankara 1934.
- Ankara Halkevi Şarkı Gecesi, Bayan Maria Müller Tarafından**, 6 Nisan 1936.
- Ankara Halkevi Türk Camcılığı Sergisi (23 Şubat – 23 Mart 1947)**, Ankara 1947.
- CHP, Halkevleri 1932-1935, 103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı**, s.2-3.
- CHP, Halkevleri 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hülasesi**, Ulus Basımevi, Ankara 1936,
- CHP, Halkevleri ve Halkodalarının 1940 Çalışmaları**, Ankara 1941.
- CHP Halkevleri ve Halkodaları 1944**, Ankara, 1945.
- CHP, 1939'da Halkevleri**, Recep Ulusoğlu Basımevi, Ankara 1940.
- CHP, 1945 Yılında Halkevleri ve Halkodaları**, Ankara 1946.
- CHP Halkevleri Talimatnamesi**, Hakimiyeti Milliye Matbaası, Ankara 1932.
- CHP, XV. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları**, Ulus Basımevi, Ankara 1947.
- CHP, XVI. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları**, Ulus Basımevi, Ankara 1947.
- CHP, 18. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları**, Ulus Basımevi, Ankara 1950.
- CHP Genel Sekreterliği Halkevleri ve Halkodalarının Onuncu Yıldönümü Yayınlarından**, Recep Uslu Basımevi, Ankara 1942.
- CHF Nizamname ve Programı**, TBMM Matbaası Ankara 1931.
- Cumhuriyetin 50. Yılında Rakam ve Grafiklerle Milli Eğitimimiz**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1973.
- Cumhuriyet Halk Fırkası Katibiumumiliğinin**, Mayıs 1931'den Birinci Kanun 1932 nihayetine kadar, cilt:1.
- Cumhuriyet Halk Fırkası Katibiumumiliğinin Fırka Teşkilatına Umumi Tebligatı**, Mayıs 1931'den Birinci Kanun 1932 nihayetine kadar, cilt:1, Hakimiyeti Milliye Matbaası, Ankara 1933.
- Cumhuriyet Halk Fırkası, Nizamname ve Programı**, Ankara 1931, T.B.M.M. Matbaası

- Cumhuriyet Halk Partisi, **1937 Yıldönümü Broşürü: Geçen Yılda Halkevleri Nasıl Çalıştı?**, Ulus Basımevi, Ankara 1937.
- Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin Parti Teşkilatına Umumi Tebligatı, 1 İkinci Kanun 1940'dan 30 Haziran 1940 Tarihine Kadar**, cilt: 20, Ankara 1940.
- Cumhuriyetin X uncu Yılı Programı**, 1933, www.ferhundeerkin.com' adresinden
- C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi**, Hakimiyeti Milliye Matbaası, Ankara 1931.
- C.H.F. Nizamname ve Programı**, TBMM Matbaası, Ankara 1931.
- C.H.F. Üçüncü Büyük Kongre Zabıtları 10 Mayıs 1931-18 Mayıs 1931**, Devlet Matbaası, İstanbul 1931.
- C.H.P. Programı**, Ulus Basımevi, Ankara 1935.
- C.H.P. Yedinci Büyük Kurultayı**, Ankara 1948.
- Halkevleri Çalışma Talimatnamesi**, Zerbamat Matbaası, Ankara, 1940.
- Halkevi Dergilerinin Yazı Kadroları**, Ankara 1939.
- Halkevleri ve Odaları Dokuzuncu Yıl Töreni Program ve İzahlar**, 1941.
- Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hülasası**, Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1934.
- Halkevleri 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hülasası**, Ulus Basımevi, Ankara 1935.
- Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hülasası**, Ulus Basımevi, Ankara 1936.
- Halk Kültürü Kongresi(20-23 Kasım 2017/Ordu)**, Kültür Bakanlığı, Ankara 2018.
- Halk Müziği Hakkında Bela Bartok'un (3) Konferansı**, Recep Ulusoğlu Basımevi, Ankara 1936.
- Halkevlerinin VII. Yıldönümü Münasebetiyle Tertip Edilen Modern Türk Musiki Festivali**, Ankara 1939.
- İnönü Günü Programı**, 1940.
- XV. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları**, Ankara 1948.
- Söylev ve Demeçler**, Cilt:III, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1997.
- Söylevler 1932-1942,C.H.P. Genel Sekreterliği Halkevleri ve Halkodalarının Onuncu Yıldönümü Yayınlarından, (Halkevleri ve Halkodalarının Yıldönümlerinde Verilmiştir)**, Recep Ulusoğlu Basımevi, Ankara 1941.

Makaleler

- Abadan, Yavuz, *"Türk Demokrasisi ve Yeni Parti"*, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:9, Sayı:104, 1 Ocak 1946.
- Abdullah Ziya, *"Cumhuriyette Köy Yapımı"*, **Ülkü**, Cilt: 2, Sayı: 10, İkinci teşrin 1933.
- Abdülhak Şinasi, *"Bir İnkılap Müzesi İçin"*, **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:9, Birinci Teşrin 1933.
- Ağaoğlu, Samet, *"Memleketimizde Mevsimlik Ziraat İşçisi Meselesi"*, **Ülkü**, Cit:7, Sayı:40, Haziran 1936.
- Ağaoğlu, Samet, *"Köylü ve Tezgah"*, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:1, Sayı:4, 16, İkinci-teşrin 1941.
- Ağaoğlu, Samet, *"Köy ve Köylü Meselesi"*, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:2, Sayı:22, 16 Ağustos 1942.
- Ağaoğlu, Samet, *"İktisatta Teşkilatlanma"*, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:3, Sayı:32, 16 İkincikanun 1943.
- Ahmet Demir Miroğlu, *"Zeybek"*, **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:8, Eylül 1933.

- Albayrak, Mustafa, "Millet Mektepleri, Yapısı ve Çalışmaları (1928-1935)", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, sayı:29, cilt:X, Temmuz 1994.
- Ali Galip, "Köylü", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı: 10, İkinciteşrin 1933.
- Ali İlhami, "Otomobil mi Şimendifer mi?", **Ülkü**, Cilt:4, Sayı:21, İkinci Teşrin 1934.
- Ali Rıza, "Akça Köy", **Ülkü**, Cilt:2, sayı:7, Ağustos 1933.
- Ali Rıza Seyfi, "Türklerin Medeniyete Hizmetleri", **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:2, Mart 1933.
- Ali Sami, "Türk İnkılabının Beklediği Sanat", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:10, İkinciteşrin 1933.
- Ali Sami, "Güzel Sanatları İnkılabına Nasıl Maledebiliriz?", **Ülkü**, Cilt:3, Sayı17, Temmuz 1934.
- Ali Sami, "Köy Mekteplerinde Resim", **Ülkü**, Cilt:2 Sayı:12, İkincikanun 1934.
- Ali Süreyya, "Demiryolu Siyasetimiz", **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:1, Şubat 1933.
- Altar, Cevat Memduh, (1939), "Opera Nasıl Doğdu?", **Ülkü**, Cilt:13. Sayı:77.
- Altar, Cevat Memduh, "Sahnedeki Olup Bitenler", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:9, Sayı:104, 16 Ocak 1946.
- Akder, Necati, "Türkokacakları, halkevleri ve Kültür Dernekleri", **Türk Yurdu**, yıl:50, sayı:287, Ağustos 1960.
- Akı, Niyazi, "Toprak ve Köylü", **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:1, Sayı:6, Haziran 1947.
- Aksel, Malik, "20 Yıllık Sanat Hareketleri", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:4, Sayı:51, II. Teşrin 1943.
- Aktan, M. Fethi, "Türk Kooperatifçiliği", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:7, Sayı:78, 16 I.Kanun 1944.
- Akter, Ahmet, "Halkevleri Bütçesi İçin Bir Deneme: Gelir Gider Tablosunun Tespiti", **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, Sayı:63, Güz 2018.
- Akyol, Hulusi, "Bağ Bozumu", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:3, Sayı:32, 16 II. Kanun 1943.
- Akyüz, Kenan, "Türk Ocakları", **Bellekten**, C. 1, S.196,(1986).
- Apak, Rahmi, "Yeni Beden Terbiyesi Kanunu", **Ülkü**, Cilt:12, Sayı:68, İlkteşrin 1938.
- Aptullah Ziya, "Köy Mimarisi", **Ülkü**, cilt:2, sayı:7, Ağustos 1933.
- Arseven, Celal Esad, "Sovyet Artistlerinin Konseri", **Ulus**, 19 Nisan 1935.
- Arseven, Celal Esad, "Dün Geceki Konser", **Ulus**, 23 Nisan 1935.
- Asaf, Burhan, "Tiyatro ile Seyirci", **Ulus**, 4 Şubat 1935.
- Aslan, Zehra, "Devlet Tiyatroları ve Operası", **Atatürk Ansiklopedisi**, <https://ataturk-ansiklopedisi.gov.tr>. (Erişim tarihi 20 Nisan 2022)
- Aşkın, Vehbi Cem, "Sivasta Aşık Kerem", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:3, Sayı:36, 16 Mart 1943.
- Ataman, Sadi Yavuz, "Müzik Folkloru Araştırmaları", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:1, Sayı:5, Mayıs 1947.
- Aydemir, Şevket Süreyya, "Halk Evleri", **Kadro**, Mart 1932.
- Aydın, Suavi, "Halkevleri ve Türk Tarih Tezi", **Kebikeç**, Sayı:3, 1996.
- Aydoslu Sait, "Millet ve Milliyet", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:10, İkinciteşrin 1933.
- Aytuna, Hasip, "Çocuklarımızın Okul Dışı Hayatları", **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:2, Sayı:20, Ağustos 1948.

- Aytuna, Hasip, “Çocuklarımız ve Hatalı Terbiyemiz”, **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:4, Sayı:42, Haziran 1950.
- Banguoğlu, Tahsin, “Ülkü, Halkevleri Dergisi”, **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:1, Ocak 1947.
- Banguoğlu, Tahsin, “Türk Gençliği Tek Cephe”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:6, Sayı:64, Mayıs 1944.
- Banguoğlu, Tahsin, “Bizim Ülkülerimizde Taviz Yoktur!”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:6, Sayı:65, 1 Haziran 1944.
- Banguoğlu, Tahsin, “Çok Nüfuslu Türkiye”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:9, Sayı:98, Mayıs 1945.
- Banguoğlu, Tahsin, “Büyük Bir Halk Dili İstiyoruz”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:4, Sayı:48, 16 Eylül 1943, s.3.
- Barkan, Ömer, “Osmanlı İmparatorluğunda Çiftçi Sınıfların Hukuki Statüsü”, **Ülkü**, Cilt:9, Sayı:49, Mart 1937.
- Başgöz, İlhan, “Halkbilgisi ve Halk Edebiyatı”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:5, Sayı:51, 1 İkinciteşrin 1943.
- Baymur, Fuat, “Halk Eğitimi Davamız”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:5, Sayı:45, 1 Ağustos 1945.
- Behçet Kemal, “Ergenekon”, **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:1, Şubat 1933.
- Behçet Kemal, “Yeni Edebiyat Nasıl Olmalı”, **Hakimiyeti Milliye**, 6 Nisan 1933.
- Behçet Kemal, “Halkevinde Resim Sergisi”, **Hakimiyeti Milliye**, 26 Haziran 1933.
- Behçet Kemal “Büyük Zafer”, **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:7, Ağustos 1933.
- Belge, Burhan, “Ankara Halkevi’nde”, **Ulus**, 27 Şubat 1941.
- Belge, Murat, “Türkiye’de Günlük Hayat”, **CDTA**, Cilt:3, İletişim Yayınları, İstanbul 1985.
- Bekman, Münir Müeyyet, “30 Ağustos”, **Ülkü**, Cilt:6, Sayı: 31, Eylül 1935.
- Şevket Beysanoğlu, “Anılarında Diyarbakır Halkevi”, **Kebikeç**, Sayı:3 Nisan 1996
- Bilgen, Hürriyet, “Ankara’da Günlük Yaşam 1928-1938”, **Mimarlık Dergisi**, Yıl 23, Sayı: 2-3, 1985.
- Birkan, Güven - Pehlivanlı, Selçuk, “Mimar Arif Hikmet Koyunoğlu ile Bir Söyleşi”, **Mimarlık**, Yıl:15, Sayı:150, 1977.
- Boyacıoğlu, Levent, “İnkılap Temsilleri”, **Tarih ve Toplum**, sayı:102, Haziran 1992.
- Bozkır, Kamuran, “Yeni Bir Yol Üstündeyiz”, **Ülkü**, Cilt:6, Sayı:36, Şubat 1936.
- Bozkır, Kamuran, “Bizim Alem- Halkevleri”, **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:39, Mayıs 1936.
- Bozkurt, Seyhan, “Bir Kültür Fabrikası: Tercüme Bürosu”, **Eğitim YADA Eğitim**, Sayı:1, Kasım 2019.
- Bozyiğit, Ali Esat, “Eski Ankara Sinemaları”, **Kebikeç**, Sayı:9, 1999.
- Bulut, Sedef, “Türk Dünyasının Ortak Tarihini Oluşturmada Arşivlerin Rolü”, **Dünya Uygarlığı İçinde Türk Uygarlığı Tarih ve Dil Meseleleri Kurultayı 26-29 Haziran 2014**, Eskişehir Valiliği Kültür Yayınları, Eskişehir 2014.
- Bulut, Sedef, “Milli Korunma Kanunu Çerçevesinde Türkiye’de Kira Denetimi Meselesi (1940-1960)”, **Belgi**, Cilt:2, Sayı: 20, Temmuz 2020.
- Bulut, Sedef, “Halkçılık İlkesi”, **Atatürk Ansiklopedisi**, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/halkcilik-ilkesi/> (Erişim Tarihi 2 Mayıs 2022)
- Burdurlu, İbrahim Zeki, “Döndü’nün Bohçası”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:2, Sayı:14, 16 Nisan 1942.

- Burdurlu, İbrahim Zeki, "Burdur Mektubu", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:6, Sayı 62, 16 Nisan 1944.
- Burdurlu, İbrahim Zeki, "Aksu Mektubu", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:6, Sayı:64, Haziran 1944.
- Burhan Asaf, "Spor Telakkimiz", **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:1, Şubat 1933.
- Cankaya, Özden, "Kaybolan Bir Program Formatı: Radyo Tiyatrosu", **Selçuk İletişim**, Cilt:6, Sayı:4, 2011.
- Cankaya, Özden, "Ankara Radyosu'nda Geçmişe Yolculuk: Radyo Tiyatrosu", **Cumhuriyetin Ütopyası: Ankara**, Ankara Üniversitesi Yayınevi, Ankara 2012.
- Celal Davut, "Arıcılık", **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:4, Mayıs 1933.
- Çağlar, Behçet Kemal, "Gönüllü Sanat", **Ülkü**, Cilt:4, Sayı:23, İkincikanun 1935.
- Çağlar, Behçet Kemal, "Resim Sergisi", **Ulus**, 1 İkinciteşrin 1936.
- Çağlar, Behçet Kemal, "Halkevleri Salonları Seyircilere Dar Geliyor", **Ulus**, 10.5.1937.
- Çağlar, Behçet Kemal, "Halkevi Salonları, Türk Sanatının Bahar Tarhları", **Ülkü**, Cilt: 9, Sayı: 53, Temmuz 1937.
- Çağlar, Behçet Kemal, "Kemaliye", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:5, Sayı:56, 1 İkincikanun 1943.
- Çağlar, Kerim Ömer, "Ankara Köylerinde Bir Toprak ve Su Etüdü", **Ülkü**, Cilt:4, Sayı:24, Şubat 1935.
- Çakmak, Fevzi, "Halkevlerinin Kapatılması ve C.H.P. Mallarına El Konulması", **International Journal of History**, Volume 7, Issue 3, Sep. 2015.
- Çapa, Mesut, "Ankara Radyosu'nda Halkevleri Sanat ve Folklor Saati ve Trabzon Halkevi Programı", **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, Cilt:5, Sayı:15, Nisan 2013.
- Çavdar, Tevfik, "Halkevleri", **CDTA**, cilt:4, İletişim Yayınları, İstanbul 1983.
- Çeliktemel-Thomen, Özde, "Halkevlerinde Eğitici Sinema Repertuarı: Erken Cumhuriyet Türkiye'sinde Sinema, Eğitim, Propaganda (1923-1945)", **Sinecine**, 6(2), Güz, 2015.
- Çorlu, Aziz, "Musikinin Tarih ve Edebiyatı", **Ülkü**, Cilt:4, Sayı: 23, Ocak 1935.
- Dilevurgun, Hamdi, "Aşılar ve Serumlar", **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:2, Sayı:16, 16 Nisan 1948.
- Dilmen, İ.N., "Güneş-Dil Teorisinin Ana Kaynakları ve Analiz Yolları", **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:38, Nisan 1936.
- Dilmen, İ.N., "Güneş-Dil Teorisi Üzerine Birkaç Soru ve Cevapları", **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:39, Mayıs 1936.
- Dizdaroğlu, Hikmet, "Halk Şiirleri Üzerine Bir Düşünce" **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:1, Sayı:7, Temmuz 1947.
- Doğaner, Yasemin, "Atatürk İnkılabının Yerleşmesinde Halkevlerinin Rolü", **KÖK Araştırmalar**, Cilt:2, Sayı:2 (Güz 2000).
- Dursunoğlu, Cevat, "Halkevlerinin 18. Yıldönümü Konuşması", **Ülkü**, Cilt:7, sayı:39, Mart 1950.
- Dursunoğlu, Temel Ziya, "Kisarna Köyü", **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:2, Sayı: 19, Temmuz 1948.
- Durukan, Ayşe – Ulusu, Türkan Uraz, "Cumhuriyetin Kültür Kurumu Olarak Halkevi Binaları", **itüdergisi/a**, Cilt:7, Sayı:1, Mart 2008.
- Enver Behnan, "Bumin", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:8, Ağustos 1933.

- Epikman, Refik, "Ankara Halkevi Resim Galerisinde Açılan Talene Resim Sergisi", **Ulus**, 8 Kasım 1941.
- Erçin, Cezmi, "1936 Bütçemizin Kısa Bir Tahlili", **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:40, Haziran 1936.
- Erdem, Çiğdem, "Cumhuriyet Yönetimi'nin 1930'lu Yıllarda Köyde ve Köylülükte 'Dönüşüm'ü Gerçekleştirme İsteğinin Bir Aracı Olarak Köy Eğitim Kurulları", **Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 10/3(2008).
- Erdoğan, Şeref, "Terbiye'de Ana Baba Rolü", **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:40, Haziran 1936.
- Erişirgil, Mehmet Emin, "İktisat Durumu Karşısında Vazifelerimiz", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:3, Sayı:28, 16 II. Teşrin 1942.
- Erişirgil, Emin, "Demokrasi ve Parti Terbiyesi", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:8, Sayı:95, Eylül 1945.
- Erkoldaş, Nuri, "İzmir Halkevi Mektubu", **Ülkü Milli Kültür**, Cilt:5, Sayı:54, Birinci Kanun 1943.
- Erol, Türker – Akgül, Semih, "Ülkü Mecmuası Müzik Yazıları Bibliyografisi", **İnönü Üniversitesi Kültür Sanat Dergisi**, Cilt:5, Sayı:2, 2019.
- Ertan, Temuçin Faik, "Cumhuriyet Kimliği Tartışmasının Bir Boyutu: Soyadı Kanunu", **Kebikeç**, Sayı:10, 2000.
- Ertan, Temuçin Faik, "Ankara Üniversitesi'nin Kuruluşu ve Gelişimine Genel Bir Bakış", **Cumhuriyetin 90. Yılında Başkent Ankara ve Ankara Üniversitesi**, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara 2016.
- Erşan, Mesut, "Eskişehir Halkevi ve Halkevi Dergisi", **CTAD**, yıl:6, sayı:12 (Güz 2010).
- Evcin, Erol, "Ankara Radyosu'nda Halkevleri Sanat ve folklor Saati", **9. Milletlerarası Türk Evrenol**, Hilmi Malik, "Ana Baba Eğitimi Dirim Eğitimidir", **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:39, Mayıs 1936.
- Eyice, Semavi, "Albert-Louise Gabriel", <https://islamansiklopedisi.org.tr/gabriel-albert-louis>.
- Fazıl Ahmet, "Bedii Terbiye", **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:2, Mart 1933.
- Feyzioğlu, Turhan, "Atatürk ve Milliyetçilik", **Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları Dergisi**, Cilt 1, Sayı 2, Mart 1985.
- Feyzullah Sacit, "Birinci İnönü", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:12, İkincikanun 1934.
- Gedikli, Şevket, "Halkevlerinde Köycülük ve Eğitim", **Atatürk ve Halkevleri (Atatürkçü Düşünce Üzerine Denemeler)**, Türk Tarik Kurumu Basımevi, Ankara 1974.
- Gençosman, Kemal Zeki, "Bir Halkodasında: Ankara Halkevi Tiyatro Anısı", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:2, Sayı:13, 1942.
- Gurallar, Neşe, "Mabet: Türk Ocakları Genel Merkezi'nden Halkevleri'ne", **Ankara Resim Heykel Müzesi (ed. Zeynep Yaman)**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2012.
- Gündüz, Aka, "Ankara'nın İnkılap Tarihi", **Hakimiyeti Milliye**, 23 Mart 1932.
- Güneş, Ömer Faruk, "Ankara'nın İnşasında Bir Mimar: Arif Hikmet Koyunoğlu", **Sosyoloji Divanı**, Yıl:4, Sayı:7, Ocak-Haziran 2016.
- Güner, Hikmet Eldek, "Türk Ocakları, Mimarisi ve Geleneksel Öğeleri: Ankara ve İzmir Örneği", **Online Journal of Art and Design**, volume 6, issue 1, January 2018.
- Güneş, Günver, "Serbest Cumhuriyet Partisi Döneminde Türk Ocakları ve Siyaset" **Tarih ve Toplum Dergisi**; 11/65(Mayıs 1999).
- Güneş, Müslime, "Adnan Menderes ve Halkevleri", **Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi**, XII/25(2012-Güz).

- Gürsel, E., "Halkevinde Yeni Bir Temsil", **Ulus**, 26 Mayıs 1948.
- Güven, Ferit Celal, "Utkular Ayı Ağustos", **Ülkü**, Cilt:6, Sayı:31, Eylül 1935.
- Gökmen, Şakir Hazim, "Milli Müdafaa Öğretmenin Rolü", **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:39, Mayıs 1936.
- Göndürü, Döndü Sena, "1930 Yılı Sonlarında Cumhuriyet Halk Fırkası Taşra Taşra Teşkilatı: Heyet Raporları Üzerinden Bir Değerlendirme", **Atatürk Yolu Dergisi**, Sayı:66, Bahar 2020.
- Hamit Zübeyir, "Halk Terbiyesi Vasıtaları", **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:2, Mart 1933.
- Hasan Ali, "Türk Dilinin Bölümleri, Edebi Lehçeleri", **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:4.
- Hasan Ali, "Dil İnkılabımızın Karakteri", **Ülkü**, Cilt:4, Sayı:22, Birincikanun 1934.
- Haşim Nezihî, "Gazi", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:9, Birinci Teşrin 1933.
- Hatipoğlu, Şevket Raşit, "Türkiye'de Ziraat ve Endüstri Münasebetleri", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:1, Sayı: 2, 16, Birinciteşrin 1941.
- Hatipoğlu, Şevket Raşit, "Endüstrinin Kuruluşunda Ziraat", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:1, Sayı:3, 1 İkinciteşrin 1941.
- Hatipoğlu, Şevket Raşit, "Yerli Malı ve Tasarruf Haftası", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:1, Sayı:7, 1 İkincikanun 1942.
- Hıfzırrahman Raşit, "Köy Muhiti ve Çocuk Terbiyesi", **Ülkü**, Cilt:4 Sayı: 20, İkinciteşrin 1934.
- Hıfzırrahman Raşit, "Köy Mektebi ve Köy Muallimi", **Ülkü**, Cilt:4, Sayı:24, Şubat 1935.
- Hıfzırrahman Raşit, "Köy Öğretmen ve Eğitimci Yetiştirme İşî", **Ülkü**, Cilt:8, Sayı:46, Birincikanun, 1936.
- Hıfzırrahman Raşit Öymen, "Köy Mektebi ve Köy Muallimi", **Ülkü**, Cilt:4, Sayı:24, Şubat 1934.
- Hilmi, "Halk Neşriyatının Ehemmiyeti", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:7, Ağustos 1933.
- Huyugüzel, Ö. Faruk, "Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Halkevlerinin Rolü", dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/45/799/10212.pdf.
- Hüseyin Hüsnü, "Türklüktür Bu", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:7, Ağustos 1933.
- Hüseyin Namık, "Sümerlere Dair", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:11, Birinci kanun1933.
- Hüseyin Namık, "Türk Adının Eskiliği", **Ülkü**, Cilt:3, Sayı: 17, Temmuz 1934.
- İbrahim Necmi, "T.D.T.C. Bir Yıl İçinde Neler Yaptı", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:9, Birinciteşrin 1933.
- İğdemir, Uluğ, "Halkevleri ve Halkodaları", **Atatürk ve Halkevleri, Atatürkçü Düşünce Üzerine Denemeler**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1974.
- İnan, Afet, "Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi'nin Kuruluş Hazırlıkları Üzerine", **Tarih Araştırmaları Dergisi**, Cilt:0, Sayı:1, 1957.
- İnönü, İsmet, "Halkevleri Yıl Dönümünde", **Ülkü**, sayı:2, cilt:1, Şubat 1933.
- İsmail Hakkı, "Malik Bey ve Talebesinin Resim Sergisi", **Ülkü**, Cilt:3, Sayı:16, Haziran 1934.
- İzzet, Hakkı, "Halkevindeki Sergi Münasebetiyle: Türk El İşlemeleri Sergisi", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:5, Sayı:59, 1 Mart 1944.
- Kabapınar, Yücel, "Başlangıcından günümüze Türk tarih tezi ve lise tarih kitaplarına etkisi", **Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi**, Cilt:1, Sayı:2, 1992.
- Kadri Kemal, "Cumhuriyetten Evvel ve Sonra Köylerimiz", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:10, İkinciteşrin 1933, s.339-343

- Kandemir, Selahattin, "Köycülüğümüz", **Ülkü**, Cilt:6, Sayı:31, Eylül 1935.
- Kansu, Ceyhun Atuf, "Bir Köylü Kızı İçin Şiir", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:1, Sayı:2, 16 Birinciteşrin 1941.
- Kansu, Ceyhun Atuf, "Bir Düğün Şenliğinde", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:3, Sayı:25, 1 I. Teşrin 1942.
- Kansu, Ceyhun Atuf, "Halkevlerinin Kaynağı", **Atatürk ve Halkevleri(Atatürkçü Düşünce Üzerine Denemeler)**, Türk Tarik Kurumu Basımevi, Ankara 1974..
- Kansu, N. Atuf, "Türk İnkılabı", **Ülkü**, Cilt: 8, Sayı:45, İkinciteşrin 1936.
- Kansu, N. Atuf, "Halkevlerinin 9. Yıldönümü", **Ülkü**, cilt:7, sayı:97, Mart 1941.
- Kansu, Nafi Atuf, "Halk Terbiyesi ve Halkevleri", **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:97, Mart 1941.
- Kansu, Nafi Atuf, "Romana Hasret", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:2, Sayı:16, 16 Mayıs 1942.
- Kaplan, Kadri, "Halkevleri", **Atatürk ve Halkevleri(Atatürkçü Düşünce Üzerine Denemeler)**, Türk Tarik Kurumu Basımevi, Ankara 1974.
- Karadağ, Nurhan, "1932-1942 Yılları Arasında Halkevleri Tiyatro Çalışmaları", **Tiyatro Araştırmaları Dergisi**, sayı:8, 1988.
- Karal, Enver Ziya, "İstanbul'un Fethi", **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:3, Sayı:30, Haziran 1949, s.4-6.
- Karaömerlioğlu, Asım, "The People Houses and the cult of the peasant", **Middle Eastern Studies**, Vol.4, Number:4, October'98.
- Karaömerlioğlu, Asım, "Tek Parti Döneminde Halkçılık", **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce, Kemalizm**, C.2, İletişim Yayınları, İstanbul 2001.
- Karaömerlioğlu, M. Asım, "Tek Parti Döneminde Halkevleri ve Halkçılık", **Toplum ve Bilim**, no. 88, (İlkbahar, 2001).
- Karataş, Murat, "Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Siyasal Bir Portre: Ziya Gevher Etili", **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, Yıl:2014, Sayı:35.
- Karpat, Kemal, "The People's Houses in Turkey: Establishment and Growth", **Middle East Journal**, Vol. 17, No:1/2(Winter-Spring, 1963).
- Kazım Nami, "Cumhuriyet Terbiyesi", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:9, Birinciteşrin 1933.
- Kazım Nami, "Türk Edebiyatına Bir Bakış", **Ülkü**, Cilt:3, Sayı:14, Nisan 1934.
- Kazmaz, Süleyman, "Endüstri Davasında Sümerbank", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:7, Sayı:75, İkinciteşrin 1944.
- Kemal Turan, "1933 Devlet Bütçesi", **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:5, Haziran 1933.
- Keskin, Candaş, "Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Resminde Toplumsallıktan Bireyselliğe Geçiş Süreci" **TSA / YIL: 18 S: 1**, Nisan 2014.
- Keskin, Candaş, "Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Resminde Toplumsallıktan Bireyselliğe Geçiş Süreci", **TSA**, Yıl:18, Sayı:1, Nisan 2018.
- Kilim, Esra Ergüzeroğlu, "Ülkü'de Devletçilik ve Planlama", **Memleket Siyaset Yönetim**, Cilt:2, Sayı:5, 2007/5.
- Koç, Esra Özkan – Önal, Raziye Çiğdem, "1940'lı Yıllarda İngiliz Kültür Heyeti'nin Ankara'da Açtığı Kültürel Propaganda Sergileri", **Ankara Araştırmaları Dergisi**, 9(1), Haziran 2021.
- Koçyiğit, Elif Selena Ayhan, "A Tale of Ullus Square: Emergence, Transformation and Change", **Ankara Araştırmaları Dergisi**, Cilt:1, Sayı:7, 2019.

- Kodal, Tahir, “Mustafa Kemal Atatürk ve Türk Ocakları”, A.Ü. **Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi(TAED)**, 52, Erzurum 2014.
- Kovalski, Todeust, “Türk Dilinin Komşu Millet Dilleri Üzerindeki Etkisi”, **Ülkü**, Cilt:4, Sayı:20, Birinciteşrin 1934.
- Köni, Yunus Kazım, “Öğretim Davamız”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:4, Sayı:45, 1 Ağustos 1945.
- Köni, Yunus Kazım, “CHP Tiyatro Müsabakalarının Sonucu”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:9, Sayı:107, 1 Mart 1946.
- Köprülü, M. Fuat, “Osmanlı Devleti’nin Doğması ve Büyümesi”, **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:42, Ağustos 1936.
- Köprülü, Fuat, “Alfabe İnkılabı”, **Ülkü**, Cilt:12, Sayı:67, Eylül 1938.
- Köseihal, Mahmut R., “Halk İçin Koroller”, **Ülkü**, Cilt:7, Sayı: 40, Haziran 1936.
- Köseihal, M.Ragıp, “Bela Bartok Aramızda”, **Ülkü**, Cilt:9, Sayı:50, Nisan 1937.
- Köseihal, M. Ragıp, “Bela Bartok Aramızda”, **Ülkü**, Cilt:9, Sayı:52, Haziran 1937.
- Köseihal, Mahmut R., “Cumhuriyet Devrinde Musiki”, **Ülkü** Cilt:12, Sayı:69, İkinciteşrin 1938.
- Köyer, Ahmet, “Münevverler Soyadı İşinde Rehberliğiniz Lazım”, **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:38, Nisan 1936.
- Kukluk, İsmail, “Aksakal Köyü”, **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:3, sayı:30, Haziran 1949.
- Kunter, Halim Baki, “Vakfiyelerin Tarih ve Sosyoloji Bakımından Önemi”, **Ülkü**, Cilt:6, Sayı:35, İkincikanun 1936.
- Kunter, Halim Baki, “Türk Camıclığı Sergisi”, **Ulus**, 28 Şubat 1947.
- Kuyucak, Hazım Atıf, “Kanunlar ve Milli Korunma Kararları”, **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cit:2, Sayı:15, 1 Mayıs 1942.
- Küçük, Necip Ali, “Çocuk Düşürme”, **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:37, Mart 1936.
- Kürkçüoğlu, Kemal Edip, “Nesimi”, **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:2, Sayı:13, Ocak 1948.
- M. Cemil, “Lozan Muahedesi”, **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:6, Temmuz 1933.
- Macar, Elçin, “İstanbuldan Ankara’ya:İstanbul Helen Edebiyat Cemiyeti (Syllogos) Kütüphanesi’nin İzinde”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl:12, Sayı:23, Bahar 2013.
- Mehmet Emin, “İnkılapçılık”, **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:1, Şubat 1933.
- Mehmet Saffet, “Kültür İnkılabımız”, **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:5, Haziran 1933.
- Mehmet Saffet, “Köycülük Nedir?”, **Ülkü**, Cilt:1, Sayı: 6, Temmuz 1933.
- Mehmet Saffet, “Üniversite İnkılabı”, **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:7, Ağustos 1933.
- Mehmet Saffet, “İnkılap Terbiyesi”, **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:8, Eylül 1933.
- Melzig, Herbert, “Kanuni Devrinde Süleyman Paşa’nın Hint Seferi” **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:1, Sayı:1, Ocak 1941.
- Mugulkoç, Ziya G.,“Halkevlerinin Gelişme Dönemi”, **Atatürk ve Halkevleri(Atatürkçü Düşünce Üzerine Denemeler)**, Türk Tarik Kurumu Basımevi, Ankara 1974.,
- Muhlis Etem, “İktisadi Teşkilatlanma, İşletme İktisadiyatı”, **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:6, Temmuz 1933.
- Münir Hayri, “Bir Sergi Münasebetile”, **Hakimiyeti Milliye**, 25 Haziran 1932.
- Münir Hayri, “Devrim Müzesinde Halkevlerinin Ödevi”, **Ülkü**, Cilt:6, Sayı:31, Eylül 1935.

- N.K., "Halkevleri Neşriyatı", **Ülkü**, Cilt:3, Sayı:18, Ağustos 1934.
- Nafi Atuf, "Lozan ve Milli Kültür", **Ülkü**, Cilt:3 Sayı:18, Ağustos 1934.
- Nasır, Dr. Zeki, "Köylerimizin Sağlık İşleri", **Ülkü**, cilt:2, sayı:7, Ağustos 1933.
- Nayıp, Yaşar Nabi, "Halka İftira Etmeyelim", **Ulus**, 13 Şubat 1935.
- Necati, "Metre Sistemi", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:11, Birincikanun 1933.
- Necip Ali, "Halkevlerinin Birinci Yıldönümü Nutku", **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:2, Mart 1933.
- Necip Ali, "İnkılap ve Türk Kanunu Medenisi", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:9, Birinciteşrin 1933.
- Necip Ali, "Türk İnkılabında Yeni Bir Adım Daha", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:10, İkinciteşrin 1933.
- Necip Ali, "Türk Dili ve Türk Müziği", **Ülkü**, Cilt:4, Sayı:22, Birincikanun 1934.
- Necmeddin Sadık, "Layık Ne Demektir", **Ülkü**, Cilt: 2, Sayı: 11, Birinci Kanun 1933.
- Necmeddin Sadık, "Buhranın Sebepleri ve Türkiye'de Devletçilik", **Ülkü**, Cilt: 5, Sayı:30, Ağustos 1935.
- Nesipoğlu, Gamze, "Olgusal Bir Yapı Olarak Sağlık Politikaları:1920-1960 Yılları Arası Cumhuriyet Döneminin Tarihsel İzleği", **Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi**, Cilt:1, Sayı:21, 2018.
- Niyazi Hüsnü, "Cumhuriyet Münakaleciliğinin Milli Cemiyetleşmedeki Rolü", **Ülkü**, Cilt:2, s.9, Birinciteşrin, 1933.
- Nusret Kemal, "Halkçılık", **Ülkü**, cilt:1,sayı:2, Nisan 1933.
- Nusret Kemal, "Köy Seferberliği", **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:5, Haziran 1933.
- Nusret Kemal, "Halk Terbiyesi", **Ülkü**, cilt:1 sayı:7, Ağustos 1933.
- Nusret Kemal, "Bir Köycülük Projesi Tecrübesi", **Ülkü**, cilt:2, sayı:8, Eylül 1933.
- Nusret Kemal, "Sovyetlerde Bayram ve Terbiye", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:9, Birinciteşrin 1933.
- Nusret Kemal, "İstanbul Üniversitesi ve Bir Terbiye Esası", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:11, Birincikanun 1933.
- Nusret Köymen, "Halkçılık", **Ülkü**, Cilt:1, Sayı: 3, Nisan 1933.
- Nusret Köymen, "Halk Terbiyesi", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:7, Ağustos 1933.
- Nusret Köymen, "Köy Misyonerliği", **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:8, Eylül 1933.
- Nusret Köymen, "Milli Bayram ve Halk Terbiyesi", **Ülkü**, Cilt:2, sayı:9, Birinciteşrin 1933.
- Nusret Köymen, "Bizim Planlarımız", **Ülkü**, Cilt:3, Sayı 14, Mart 1934.
- Nusret Köymen, "İnkılap İdeojisinde Halkçılık", **Ülkü**, Cilt:3, Sayı: 14, Mart 1934.
- Nusret Köymen, "Meksika'da Yeni Köycülük Programı", **Ülkü**, Cilt:3, Sayı:17, Temmuz 1934.
- Nusret Köymen, "Ülkü Üçüncü Yılına Girerken", **Ülkü**, Cilt:5, Sayı:25, Mart 1935.
- Nusret Köymen, "Köycülük Çalışmaları", **Ülkü**, C.6, S.33, İkinciteşrin 1935.
- Nusret Köymen, "Sanayileşmemiz Üzerinde Düşünceler", **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:37, Mart 1936.
- Nusret Köymen, "Canlı Ders", **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:38, Nisan 1936.
- Nusret Köymen, "Sanayide Yayıncılık", **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:39, Mayıs 1936.
- Nusret Köymen, "Türkiye Evvela Sanayileşmeli mi Yoksa Ziraatini mi İlerletmeli?", **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:40, Haziran 1936.
- Nusret Köymen, "Kemalizm ve Politika Bilgisi", **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:41, Temmuz 1936.
- Obuz, Ömer, "Halkevlerinin Kapatılmasının Türk Basımına Yansımaları", **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt:8, Sayı:41, Aralık 2015.
- Olca, Hamdi, "Urfa Gecesi", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:10, Sayı:56, 1 İkincikanun 1943.
- Onat, Naim, "Atatürk ve Ülkü Adı", **Ülkü**, Cilt:12, Sayı:70, Birinci Kanun 1938.

- Onbaşı, Funda Gençoğlu, “Halkevleri ve Ülkü Dergisi: Erken Cumhuriyet Döneminde Köycülük Tartışmaları”, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, Cilt:20, Sayı:3, Temmuz 2011.
- Orhan Recep, “İngiltere’de Tahsil”, **Ülkü**, Cilt:5, Sayı:30, Ağustos 1935.
- Orkun, Hüseyin Namık, “Halkevleri Dergilerine Aylık Bakış”, **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:37, Mart 1936.
- Osman Halit, “Cumhuriyette Halk Terbiyesi”, **Ülkü**, cilt: 1, sayı: 10, İkinci teşrin 1933.
- Ölmez, Mehmet, “Ülkü ve Dil Yazıları”, **Kebikeç**, Sayı:3, 1996.
- Örmecioğlu, Hilal Tuğba, “Cumhuriyetin İlk Yıllarında Köycülük Tartışmaları ve Numune Köyler”, **Bellekten**, Cilt:LXXXIII, Sayı: 297, Ağustos 2019.
- Özbudun, Ergun, “Atatürk ve Halkçılık”, **Atatürkçü Düşünce**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, 1992.
- Özden, Mehmet, “Türk Halkçılığının Evrimi (1908-1918)”, **Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:8, Sayı:16, Ekim 2006
- Özdenoğlu, Şinasi, “Yaşadığım Ankara”, **Başkent Söyleşileri**, Kent-Koop Yayınları, Ankara, 1979.
- Özer, İsmail, “İngiliz Kültür Derneği(British Council) ile Halkevleri Arasında Kültürel Mü-nasebetler (1939-1950)”, **TSA**, yıl:14, sayı:2, Ağustos 2010.
- Özerdim, S. N., “Anadolu Dil Hazinesi”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:7, Sayı:80, 16 Ocak 1945.
- Özkanlı, Cahit, “Yaylaya Göç”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:2, Sayı:24, 16 Eylül 1942.
- Özkaya, Yücel, “Atatürk ve Halkçılık”, **Atatürkçü Düşünce**, Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, 1992.
- Özkul, Yunus Emre, “Akademik Literatürde Türk Tarih Tezi Sorunsalı”, **İzmir Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:1 Sayı:1, Haziran 2019.
- Özon, Mustafa Nihat, “Uydurma Dil’ Üzerine”, **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:IV, Sayı:43, Temmuz 1950.
- Recep (Peker), “Ülkü Neden Çıkıyor”, **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:1, Şubat 1933.
- Recep Peker, “Uluslaşma-Devletleşme”, **Ülkü**, Cilt:7, Sayı:40, Haziran 1936.
- Reşit Galip, “Türk Tarih İnkılabı ve Yabancı Tezler”, **Ülkü**, Cilt:2, Sayı: 9, Birinciteşrin 1933.
- Rıdvan A. İhsan, “Fransa’da Bir Köy Tetkiki: Enval”, **Ülkü**, Cilt:4, Sayı:23, İkincikanun 1934.
- Salih Murat, “Ölçüler ve Ölçme”, **Ülkü**, Cilt:1, Sayı:6, Temmuz 1933.
- Sauer, Jutta, “Türkiye’de İlk Çeviri Dergisi: Tercüme”, çev.Mustafa Çakır, **Kebikeç**, Sayı:5, 1997.
- Sarıkaya, H. Sehan – Tunalı, Sancar, “Bela Bartok’un Türk Müziğine Katkılarının İncelenmesi”, **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:16, Sayı:2, Aralık 2014.
- Saygun, Ahmet Adnan, “Bir Folklor Enstitüsü Hakkında”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:
- Selim Nüzhet, “Yeni Ölçü ve Tartularımız”, **Ülkü**, Cilt:2, Sayı:11, Birincikanun 1933.
- Sırrı, Nahid, “Ankara’daki Resim ve Heykel Sergisi”, **Ülkü**, Cilt: 9, Sayı:53, Temmuz 1937.
- Sunbas, Ahu, “Türk Modernleşmesi’ni Ankara Palas Üzerinden Okumak:Doğu’dan Batı’ya Açılan Bir Pencere”, **Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt:31, Sayı:1, Haziran 2013
- Sungu, İhsan, “Kültür İşlerimiz”, **Ülkü**, Cilt:8, Sayı:45, İkinciteşrin 1936, s.244.

- Şahin, Feyza Kurnaz, “*Türk Ofis*”, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/turkofis-1934-1939/>
- Şakiroğlu, Mahmut H., “*Halkevi Dergileri ve Neşriyatı*”, **Kebikeç**, yıl:2, sayı:3, 1996.
- Şapolyo, Enver Behnan, “*Atatürk ve Halkevleri*”, **Atatürk ve Halkevleri (Atatürkçü Düşünce Üzerine Denemeler)**, Türk Tarik Kurumu Basımevi, Ankara 1974.
- Şatiroğlu, Aşık Veysel, “*Aşıklar*”, **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:1, Sayı:5, Mayıs 1947.
- Şatiroğlu, Aşık Veysel, “*Bahar*”, **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:1, sayı:6 Haziran 1947.
- Şenalp, Leman, “*Milli Kütüphanemizin Kuruluş Yılları Üzerine*”, **Türk Kütüphaneciliği**, Cilt:2, Sayı:2, 2009.
- Şenses, Ziya, “*İskilip Mektubu*”, **Ülkü Milli Kültür**, Cilt:6, Sayı:69, 1 Ağustos 1944.
- Tankut, Gönül, “*Jansen Planı Uygulama Sorunları ve Cumhuriyet Demokrasisinin Kent Planına Yaklaşımı*”, **Tarih İçinde Ankara Eylül 1981 Bildirileri**, Ortadoğu Üniversitesi Yayınları, Ankara 1984.
- Tankut, H. Reşit, “*Sümer, Mohancodaro, Harappa ve Ana Dil*”, **Ülkü**, Cilt:6, Sayı:32, Birinciteşrin 1935.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi, “*Bedri Rahmi Eyüpoğlu Resim Sergisi*”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:9, Sayı:106 1 Şubat 1946.
- Tanrikulu, Deniz, “*Ankara’da Eğlence Yaşamı 1928-1938*”, **Mimarlık Dergisi**, Yıl 23, Sayı: 2-3, 1985.
- Taragay, N. “*Yeni Tokat ve Ürn*”, **Ülkü**, Cilt:5, Sayı:25, Mart 1935.
- Tarcan, Selim Sırrı, “*Aurupa’da On Dokuzuncu Asrın Dahi Sanatkârları*”, **Ülkü**, Cilt:5, Sayı:29.
- Taşdemirci, Ersoy, “*Atatürk’ün Halk Eğitimi Hakkında Görüşleri ve Atatürk Döneminde Türkiye’de Halk Eğitimi*”, **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, sayı:7, 1996.
- Tecer, Ahmet Kutsi, “*Türkçede Yeni Gelişmeler*”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:3, Sayı:25, 1 I. Teşrin 1942.
- Tecer, Ahmet Kutsi, “*Biz Ne İstiyoruz*”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, cilt:6, sayı:64, 16 Mayıs 1944.
- Tecer, Ahmet Kutsi “*Köylü*”, **Ülkü Milli Kültür Dergisi**,
- Tecer, Ahmet Kutsi, “*Hep Beraber*”, **Ülkü**, Cilt:7, Sayı 74, 16 I. Teşrin 1944.
- Tekeli, İlhan, “*Türkiye’de Halkçılık*”, **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, C.7, İletişim Yayınları, İstanbul 1983.
- Tekeli, İlhan, “*Ankara’nın Başkentlik Kararının Ülkesel Mekan Organizasyonu ve Toplumsal Yapıya Etkileri Bakımından Genel Bir Değerlendirilmesi*”, **Tarih İçinde Ankara, Eylül 1981 Seminer Bildirileri**, Der. Ayşıl Tükel Yavuz, TBMM Basımevi, Ankara 2000.
- Topçu, Halis, “*Tikence Köyü*”, **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:3, sayı:28, Nisan 1949.
- Toprak, Zafer, “*Halkçılık İdeolojisinin Oluşumu*”, **Atatürk Dönemi Ekonomik ve Toplumsal Sorunlarıyla İlgili Sorunlar Sempozyumu**, 14-16 Ocak 1977, İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Mektebi Mezunları Derneği Yayını, İstanbul 1977.
- Toprak, Zafer, “*II. Meşrutiyet’te Solidarist Düşünce: Halkçılık*”, **Toplum ve Bilim**, Sayı:1, Bahar 1977, s.95.
- Toprak, Zafer, “*Türkiye’de Fikir Dergiciliğinin 100 Yılı*”, **Türkiye’de Dergiler Ansiklo-**

- pediler 1849-1984**, Gelişim Yayınları, İstanbul 1984.
- Toprak, Zafer, "Erken Cumhuriyet, Nüfus Sorunu ve Çocuk Ölümleri", **Toplumsal Tarih**, Sayı:281, Mayıs 2017.
- Tör, Vedat Nedim "Elişleri Sergisi", **Ulus**, 1 Mart 1944.
- Tuğrul, Mehmet, " Köy Kalkınması ve Para", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:6, Sayı:66, 16 Haziran 1944.
- Tuğrul, Mehmet, "Köy Kalkınması ve Köy Enstitüleri ", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:2, Sayı:19, 1 Temmuz 1942.
- Tuğrul, Mehmet, "Köy Ekonomisi", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:6, Sayı:64, 16 Mayıs 1944.
- Tuğrul, Mehmet, "Köye Göre Kooperatif", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:6, Sayı:67, 1 Temmuz 1944.
- Tuğrul, Mehmet, "Köylü ve Radyo", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:10, Sayı:110, 16 Nisan 1946.
- Tuğrul, Mehmet, "İlkokul Öğretmenlerinin Aylıkları" **Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi**, Cilt:2, Sayı:14, Şubat 1948.
- Tuğrul, Mehmet, "Köy Kitapları", **Ülkü**,
- Tuna, Saip, "Celal Uzel'in Resim Sergisi", **Ulus**, 30 Haziran 1947.
- Tuncel, Bedrettin, "Yeni Kelimeler", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:8, Sayı:18, Haziran 1942.
- Tuncel, Bedrettin, "Tarihi Karar", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:6, Sayı:70, 16 Ağustos 1944.
- Turan, Kemal, "Milli Şefin Tarihi Nutku", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:9, Sayı:100, 16 Kasım 1945.
- Tünay, Muharrem, "Atatürk'ün Halkçılık İlkesi ve Çalışma Hayatı, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, C.II, S.5, Mart 1986.
- Türkoğlu, Ömer, "Halkevlerinin Kuruluş Amaçları, Örgütsel Yapısı ve Bazı Uygulamaları", **Kebikeç**, sayı:3 Nisan 1996.
- Tüzün, Nejat, "Atatürk Halkçılığı", **Atatürk'ün 50. Ölüm Yılı Anma Konferansları**, Gazi Üniversitesi İnkılap Tarihi ve Atatürk İlkeleri Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, Ankara 1989.
- Ural, Yahya Sezai, "Köylerimizin İdari Bakımdan Kalkınması II", **Ülkü Milli Kültür Dergisi**, Cilt:7, Sayı:84, 16 Mart 1945.
- Uzun, Hakan, "İktidarını Sürdürmek İsteyen Bir Partinin Kimlik Arayışı: Cumhuriyet Halk Partisi'nin 1947 Olağan Kurultayı", **Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi**, XVII/25(2012-Güz).
- Uzun, Hakan, "Milletin İradesiyle Oluşan Bir Bayram: Atatürk'ü Anma 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı ve Atatürk Döneminde Kutlanması", **Karadeniz Araştırmaları**, Cilt:6, Sayı:24, Kış 2010.
- Uzun, Hakan, "Türkiye'de Sanat ve Sanatçıların Teşvik ve Ödüllendirilmesi: Cumhuriyet Halk Partisi Sanat Mükafatı Yarışması", **Türkiyat Mecmuası**, Cilt:28, Sayı:1, 2018.
- Uzun, Hakan, "Türkiye'de 10 Kasım Törenleri: 'İlk Matem' 10 Kasım 1939'dan, 'Atatürk Haftası' ve 'Matemsiz Atatürk'ü Anma Günlerine", **Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi**, XIX/38 (2019 Bahar).
- Uzunoglu, Meryem, "Kültür-Sanat İlişkisi Bağlamında Cumhuriyetin İlk Yıllarında Özgün Türk Resmi Oluşturma Çabaları", **İdil**, Cilt:2, Sayı:10, 2013.

- Uzunçarşılı, İ. Hakkı, "Yeni Türk Tarihinde Vesikacılık", *Bellekten*, 7/8 (1938).
- Ülken, Hilmi Ziya, "Halk ve Aydınlar", *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, Cilt:2, Sayı:23, 1 Eylül 1942.
- Ülkütaşır, M. Şakir, "Mohaç Savaşı", *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, Cilt:2, Sayı:14, Şubat 1948.
- Ülkütaşır, M. Şakir, "Osmanlı Vezirlerinin Yaşayışları", *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, Cilt:3, Sayı:34, Ekim 1949.
- Ünal, Kemal, "Halkeollerinin İdaresinde ve Çalışmasında Bazı Esaslar", *Ülkü*, Cilt:15, Sayı:89, Temmuz 1940.
- Ürgüplü, Münir Hayri, "Sinema ve Eğitim", *Ülkü*, Cilt:7, Sayı:36, Şubat 1936.
- Ürgüplü, Münir Hayri, "Kadın Hukuku", *Ülkü*, Cilt:8, Sayı:43, II. Teşrin 1936.
- Üren, Eşref, "Ankara Halkevi Yedinci Resim Sergisi", *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, Cilt:2, Sayı:17, 1 Haziran 1942.
- Üren, Eşref, "Halkevleri IV. Resim ve Fotoğraf Yarışması", *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, Cilt:4, Sayı:38, 16 Nisan 1943.
- Yaşar Nabi, "Muallim Malik Bey ve Talebelerinin Resim Sergisi", *Hakimiyeti Milliye*, 15 Mayıs 1934.
- Yetkin, Suut Kemal, "Edebiyatta Milli Benliğe Dönüş", *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, Cilt:2, Sayı:24, 16 Eylül 1942.
- Yıldım, Bedri, "Halkevi Sahnelerinde", *Ulus*, 22 Ekim 1946.
- Yılmaz, M.Kemal, "Mısır İmecesinde", *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, Cilt:1, Sayı:6, 16 Birincikanun 1941.
- Yücel, Hasan Ali, "Fransa'da İlk Öğretimin Tarihçesi", *Ülkü*, Cilt:6, Sayı:36, Şubat 1936.
- Yücel, Hasan Ali, "Japon Maarif Teşkilatında Orta ve Yüksek Öğretim Kurumları", *Ülkü*, Cilt:7, Sayı: 42, Ağustos 1936.
- Zeki Nasır, "Nüfus İşinin Tetkiki", *Ülkü*, Cilt:1, Sayı:5, Haziran 1933.
- Zeki Nasır, "Köylerimizde Sağlık İşleri", *Ülkü*, Cilt:2, Sayı:7, Ağustos 1933.
- Zeki Nasır, "Cumhuriyetin Sağlık, Bakım ve Yardım İşleri", *Ülkü*, Cilt:2, Sayı 9, Birinciteşrin 1933.
- Zeki Nasır, "Sağlığı Koruma Terbiyesi", *Ülkü*, Cilt:2, Sayı:10, İkinciteşrin 1933.
- Ziya Fahrettin, "Alsas Loren Halk Üniversitesi Nasıl Çalışıyor", *Ülkü*, Cilt:4, Sayı:20, Birinciteşrin 1934.

Sözlükler

- Develioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 2003.
- Kızılçelik, Sezgin - Erdem, Yaşar, *Açıklamalı Sosyoloji Terimleri Sözlüğü*, Göksu Matbaası, Konya 1992.
- Pakalın, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.I, MEB. Yayınları, İstanbul 2004.
- Sami, Şemsettin, *Kamûs-ı Türkî*, Akçağ Yayınları, Ankara 2017.
- Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu, Ankara 1983.
- Ülken, Hilmi Ziya, *Sosyoloji Sözlüğü*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1969.

Sürelî Yayınlar

Arkiterya
Ankara Araştırmaları Dergisi
Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi
Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi
Atatürkçü Düşünce
Belgi
Belleten
CTAD
Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi
Çağdaş Yerel Yönetimler
Eğitim YADA Eğitim
Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,
Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi
Hakimiyeti Milliye
İdil
İnönü Üniversitesi Kültür Sanat Dergisi
International Journal of History
İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
İzmir Sosyal Bilimler Dergisi
Karadeniz Araştırmaları
Karadeniz İncelemeleri Dergisi
Kebikeç
KÖK Araştırmalar
Memleket Siyaset Yönetim
Middle East Journal
MiddleEasternStudies
Milliyet
Mimarlık Dergisi
Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce, Kemalizm
Online Journal of Art and Design
Selçuk İletişim
Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi
Sinecine
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Tarih Araştırmaları Dergisi
Tarih ve Toplum Dergisi
Tiyatro Araştırmaları Dergisi
Toplum ve Bilim
Toplumsal Tarih
Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
TSA
Türk Kütüphaneciliği
Türk Yurdu
Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi(TAED)

Türkiyat Mecmuası
Ulus
Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
Ülkü
Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi
Ülkü Milli Kültür Dergisi
Vakit
Zafer Gazetesi

Tezler

- Algan, Hamdiye, **Halkevlerinde İnkılap Temsilleri (1932-1951)**, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2011.
- Demiralp, Şule, **Ankara Halkevi'nin Musiki Çalışmaları**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2018.
- Doğan, Çiğdem, **Ankara Halkevi Sergileri**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2009.
- Ervin, Murat, **Türk Fotoğraf Sanatının Gelişim Süreci İçerisinde Halkevleri ve Köy Enstitülerinin Rolü**, Dokuz Eylül Üniversitesi Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2006.
- Hasar, Veysel, **Atatürk Döneminde Ankara Halkevi ve Faaliyetleri (1932-1938)**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 2022.
- Yaşar, Volkan, **Türkiye'nin Modernleşme Sürecinde Ankara Halkevi Faaliyetleri (1932-1951)**, Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi, Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir 2018.

Antalya Uluslararası Bilim Forumu

‘İklim Değişikliği, Çevre Krizi ve Göç’

Antalya International Science Forum

‘Climate Change, Environmental Crisis and Migration’

Bildiri Özetleri

Abstracts

29. 11. 2023 – 01. 12. 2023

Antalya

**Antalya Uluslararası Bilim Forumu, İklim Değişikliği Çevre Krizi ve
Göç, Bildiri Özetleri**

Antalya International Science Forum

'Climate Change, Environmental Crisis and Migration'

Editörler: Erol ESEN & Veli Ercan ÇETİNTÜRK & Cem ŞENTÜRK

Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze UÇAK

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Ocak, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-11-6

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Eleştirel Bir Sosyolojiye Doğru

**Sağduyu ve Özgürleşme Üzerine
Bir Deneme**

Zygmunt Bauman

Çeviri:

Bekir Balkız & Ümit Tatlıcan

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayımlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

**Eleştirel Bir Sosyolojiye Doğru
Sağduyu ve Özgürleşme Üzerine Bir Deneme
Zygmunt Bauman**

Orijinal Künye: *Towards a Critical Sociology*

An essay on commonsense and emancipation, First published in 1976 by Routledge & Kegan Paul Ltd. Second edition 2010, Routledge

Çeviren: Bekir Balkız & Ümit Tatlıcan

Editör: Ertan Akkaş

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

Temmuz 2024, Ankara

ISBN No: 978-605-7789-58-7

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com

http://www.phoenixyayinevi.com

Baskı:

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

Bir Adalet Teorisi

John Rawls

Çeviren: Vedat Ahsen Coşar

phoenix

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Bir Adalet Teorisi

John Rawls

Orijinal Künye: *A Theory of Justice*, Harvard University Press, Revised Edition, 1999.

Çeviren: Vedat Ahsen Coşar

Yayınevi Editörü: Fatma Gedikoğlu Üstün

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. – 4. Baskı: Phoenix Yayınevi, Ankara

5. Baskı: Aralık 2023, Ankara

ISBN No: 978-605-9801-50-8

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com

http://www.phoenixyayinevi.com

Baskı:

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

BREXIT

Neoliberal Dönüşüm ve Popülist Siyaset

Sinem UCA

Siyasal Kitabevi
Ankara, 2024

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Brexit / Neoliberal Dönüşüm ve Polülist Siyaset

Yazar: Sinem UCA

Kapak Tasarımı - Sayfa Düzeni: İrem Su YEŞİLYAPRAK

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Ekim 2024, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-27-7

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

Baskı:

Sayfa Basım Sanayi Tic. Ltd. Şti.

Tevfik İleri Mah. Emek Cd. Polat Sk.

No:2 Pursaklar/ANKARA

Sertifika No: 77079

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay-

Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Abts, K., & Rummens, S. (2007). Populism versus Democracy. *Political Studies*, 55(2), 405-424.

Acemoğlu, D., Egerov, G., & Sonin, K. (2013). A political theory of populism. *The Quarterly Journal of Economics*, 128(2), 771-805.

Akçoraoğlu, A. (2017). Avrupa Birliği'nde Neo-Liberal Hegemonya, Otoriter Neo-Liberalizm ve Neo-Gramsciyeen Uluslararası Politik İktisat Teorisi. *Alternatif Politika*, 1(1), 1-34.

Akkerman, A. (2003). Populism and Democracy: Challenge or Pathology? *Acta Politica*, 38, 147-159.

Albertazzi, D., & McDonnell, D. (2008). Conclusion: Populism and Twenty-First Century Western European Democracy. D. Albertazzi, & D. McDonnell içinde, *Twenty-First Century Populism: The Spectre of Western European Democracy* (s. 217-223). Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Allison, L. (1984). *Right Principles: A Conservative Philosophy of Politics*. Oxford: Basil Blackwell.

All-Party Parliamentary Inquiry into Hunger in UK (2014). *Feeding Britain. A strategy for zero hunger in England, Wales, Scotland and Northern Ireland*. Londra: The Children's Society.

Anderson, M. (1990). The social implications of demographic change. F. M. Thompson içinde, *The Cambridge social history of Britain 1750-1950: Vol. 2. People and their environment* (s. 1-70). Cambridge: Cambridge University Press.

Appadurai, A. (2017). Demokrasi Yorgunluğu. H. Geiselberger içinde, *Büyük Gerileme: Zamanımızın Ruh Hali Üstüne Uluslararası Bir Tartışma* (2. b., s. 17-29). İstanbul: Metis Yayınları.

Arditi, B. (2010). *Liberalizmin Kıyılarında Siyaset: Faklılık Popülizm, Devrim, Siyaset* (E. Ayhan, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

Armstrong, P., Glyn, A., & Harrison, J. (1991). *Capitalism Since 1945*. Oxford: Basil Blackwell.

Aslanidis, P. (2015). Is Populism an Ideology? A Refutation and a New Perspective. *Political Studies*, 1-17. <https://doi.org/10.1111/1467-9248.12224>

Atikkan, Z. (2014). *Avrupa Benim: Batı Avrupa'da Aşırı Sağın Yükselişi*. İstanbul: Metis Yayınları.

Audickas, L., Dempsey, N., & Loft, P. (2019, Ağustos 9). *Membership of UK Political Parties* (Research Briefing Number SN05125). House of Commons Library. Mayıs 2, 2020 tarihinde, <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/sn05125/> adresinden erişildi

Badiou, A. (2016). Twenty-Four Notes on the Uses of the Word "People". A. Badiou, P. Bourdieu, J. Butler, G. Didi-Huberman, S. Khiari, & J. Rancière içinde, *What is a people* (J. Gladding, Çev., s. 21-31). New York: Columbia University Press.

Baker, D., Gamble, A., & Ludlam, S. (1993). 1846 . . . 1906 . . . 1996? Conservative splits and European integration. *Political Quarterly*, 64(4), 420-434.

Baker, D., Gamble, A., & Seawright, D. (2002). Sovereign nations and global markets: Modern Conservatism and hyperglobalism. *British Journal of Politi-*

cs and International Relations, 4(3), 399–428.

Baker, D., Gamble, A., Randall, N., & Seawright, D. (2008). Euroscepticism in the British Party System: 'A Source of Fascination, Perplexity, and Sometimes Frustration'. A. Szczerbiak, & P. Taggart içinde, *Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euroscepticism: Vol. 1. Case Studies and Country Surveys* (s. 93-116). Oxford: Oxford University Press.

Bale, T. (2006). Between a Soft and a Hard Place? The Conservative Party, Valence Politics and the Need for a New 'Eurorealism'. *Parliamentary Affairs*, 59(3), 385–400.

Balfour, R., Emmanouilidis, J. A., Grabbe, H., Hill, C., Mudde, C., Schmidt, J., et al. (Şubat 2016). *Europe's Troublemakers: The Populist Challenge to Foreign Policy*. Brüksel: European Policy Center.

Barnett, A. (2000, Mayıs-Haziran). Corporate Populism and Partyless Democracy. *New Left Review*, 3, 80-89.

Baston, L., & Henig, S. (2005). The Labour Party. A. Seldon, & D. Kavanagh içinde, *The Blair Effect 2001-5* (s. 112-130). Cambridge: Cambridge University Press.

BBC (2006, Nisan 4). *UKIP demands apology from Cameron*. BBC News. Ekim 18, 2020 tarihinde, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/4875026.stm> adresinden erişildi

BBC (2013, Mayıs 3). *Local elections: Nigel Farage hails results as a 'game changer'*. BBC News. Ekim 21, 2020 tarihinde, <https://www.bbc.com/news/uk-politics-22382098> adresinden erişildi

BBC (2014, Eylül 26). *UKIP parking its tanks on Labour's lawn - Farage*. BBC News. Ekim 18, 2020 tarihinde, <https://www.bbc.com/news/uk-politics-29381909> adresinden erişildi

BBC (2016, Şubat 22). *EU referendum: Leaving EU a 'leap in the dark' says Cameron*. BBC News. Mart 2, 2021 tarihinde, <https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-35634239> adresinden erişildi

Beck, U. (1992). *Risk Society: Towards a New Modernity*. Londra: Sage.

Beer, M. (2002). *A History of British Socialism* (Cilt 2). Londra: Routledge.

Berezin, M. (2011). *Neoliberal Zamanlarda Liberal-Olmayan Politikalar*. *Yeni Avrupa'da Kültür, Güvenlik, Popülizm* (E. Köksaldı, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Berktaş, F. (2008). Liberalizm: Tek bir teorik pozisyona indirgenmesi olanaksız ideoloji. H. B. Örs içinde, *19. Yüzyıldan 20. Yüzyıla: Modern Siyasal İdeolojiler* (2. b., s. 47-114). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Berlin, I. (1967, Mayıs 20-21). *To Define Populism*. The Isaiah Berlin Virtual Library. Mayıs 18, 2017 tarihinde, <http://berlin.wolf.ox.ac.uk/lists/bibliography/bib111bLSE.pdf> adresinden erişildi

Berlin, I., Hofstadter, R., MacRae, D., Schapiro, L., Seton-Watson, H., Touraine, A., et al. (1968). To define populism. *Government and Opposition*, 3, 137-179.

Betz, H.-G. (1998). Introduction. H.-G. Betz, & S. Immerfall içinde, *The New Politics of the Right: Neo-Populist Parties and Movements in Established Democracies* (s. 1-10). Londra: Macmillan Press Ltd.

Betz, H.-G., & Meret, S. (2009). Revisiting Lepanto: the political mobiliza-

tion against Islam in contemporary Western Europe. *Patterns of Prejudice*, 43(3), 313-334.

Beveridge, S. W. (1942). *Social Insurance and Allied Services*. Londra: H.M. Stationary Office.

Bevir, M. (1992). The British Social Democratic Federation 1880-1885: From O'Brienism to Marxism. *International Review of Social History*, XXXVII, 207-229.

Birch, K., & Siemiatycki, M. (2015). Neoliberalism and the geographies of marketization: The entangling of state and markets. *Progress in Human Geography*, 1-22.

Black, J. (2017). *A History of Britain: 1945 to Brexit*. Bloomington, Indiana: Indiana University Press.

Black, J. (2020). *İngiltere Tarihi* (A. Yıldız, Çev.). Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Blair, T. (1997, Mayıs 29). *President Bill Clinton, Prime Minister Tony Blair - May 29, 1997*. CNN. Haziran 12, 2020 tarihinde, <https://edition.cnn.com/ALPOLITICS/1997/05/29/fdch/clinton.blair/> adresinden erişildi

Blair, T. (2001, Haziran 5). *Newsnight*. BBC News. Ağustos 8, 2021 tarihinde, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/events/newsnight/1372220.stm> adresinden erişildi

Blair, T. (2010). *A Journey*. Londra: Hutchinson.

BNP (2005). *Rebuilding British Democracy*. General Election Manifesto.

Brenner, N., Peck, J., & Theodore, N. (2010). After Neoliberalization? *Globalizations*, 7(3), 327-345.

Bromley, C., & Curtice, J. (2002). Where have all the voters gone? A. Park, J. Curtice, K. Thomson, L. Jarvis, & C. Bromley içinde, *British Social Attitudes: The 19th Report* (s. 141-168). Londra: Sage.

Brown, G. (2008). *Transforming Britain's labour market: Ten years of the New Deal*. Londra: Department for Work and Pensions.

Brubaker, R. (2017). Between nationalism and civilizationism: the European populist moment in comparative perspective. *Ethnic and Racial Studies*, 1-36. <https://doi.org/10.1080/01419870.2017.1294700>

Brubaker, R. (2019). Populism and nationalism. *Nations and Nationalism*, 1-23. <https://doi.org/10.1111/nana.12522>

Bruff, I. (2014). The Rise of Authoritarian Neoliberalism. *Rethinking Marxism*, 26(1), 113-129.

Bruff, I. (2016). Neoliberalism and Authoritarianism. S. Springer, K. Birch, & J. MacLeavy içinde, *The Handbook of Neoliberalism* (s. 107-117). New York: Routledge.

Buller, J. (2008). New Labour and the European Union. M. Beech, & S. Lee içinde, *Ten Years of New Labour* (s. 136-150). New York: Palgrave Macmillan.

Burke, E. (2004). *Reflections on the Revolution in France* (C. C. O'Brien, Ed.). Londra: Penguin Classics. (İlk basım 1790)

Butler, D., & Kitinger, U. (1996). *The 1975 Referendum* (2. b.). Londra: Macmillan.

Butler, D., & Westlake, M. (2005). *British Politics and European Elections*

2004. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Butt, S., & Curtice, J. (2010). Duty in decline? Trends in attitudes to voting. A. Park, J. Curtice, K. Thomson, M. Phillips, E. Clery, & S. Butt içinde, *British Social Attitudes: The 26th Report* (s. 1-18). Londra: Sage.

Cairncross, A. (1981). The postwar years 1945–1977. R. Floud, & D. N. MacCloskey içinde, *The Economic History of Britain since 1700. Vol. 2: 1860 to the 1970s* (s. 370-416). Cambridge: Cambridge University Press.

Cameron, D. (2005, Ekim 4). *Full text: David Cameron's speech to the Conservative conference 2005*. The Guardian. Mayıs 1, 2020 tarihinde, <https://www.theguardian.com/politics/2005/oct/04/conservatives2005.conservatives3> adresinden erişildi

Cameron, D. (2013a, Kasım 12). *David Cameron makes leaner state a permanent goal*. The Guardian. Nisan 9, 2021 tarihinde, <https://www.theguardian.com/politics/2013/nov/11/david-cameron-policy-shift-leaner-efficient-state> adresinden erişildi

Cameron, D. (2013b, Ocak 23). *EU speech at Bloomberg*. Government Digital Service. Ekim 21, 2020 tarihinde, <https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg> adresinden erişildi

Cameron, D. (2016, Şubat 26). *PM statement following Cabinet meeting on EU settlement: 20 February 2016*. Government Digital Service. Kasım 20, 2020 tarihinde, <https://www.gov.uk/government/speeches/pms-statement-following-cabinet-meeting-on-eu-settlement-20-february-2016> adresinden erişildi

Canovan, M. (1981). *Populism*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.

Canovan, M. (1999). Trust the people! Populism and the two faces of democracy. *Political Studies*, (47), 2-16.

Caporaso, J. A. (1996). The European Union and Forms of State: Westphalian, Regulatory or Post-modern? *Journal of Common Market Studies*, 34(1), 29-51.

Carter, D. T. (2000). *The politics of rage: George Wallace, the origins of the new conservatism, and the transformation of American politics* (2. b.). Baton Rouge, LA: Louisiana State University Press.

Chantrill, C. (2020, Mart 26). *Series Chart of Public Spending*. UK Public Spending Time. Mart 26, 2020 tarihinde, https://www.ukpublicspending.co.uk/spending_chart_1940_2020UKb_17c1li011mcn_F0t40t10t00t20t adresinden erişildi

Clark, D. (2019, Aralık 16). *Voter turnout in general elections and in the Brexit referendum in the United Kingdom from 1918 to 2019*. Statista. Ekim 14, 2020 tarihinde, <https://www.statista.com/statistics/1050929/voter-turnout-in-the-uk/> adresinden erişildi

Clark, T. N., & Lipset, S. M. (1991). Are Social Classes Dying? *International Sociology*, 6(4), 397-410.

Clark, T., & Dilnot, A. (2002). *Long Term Trends in British Taxation and Spending* (Briefing Note No: 25). Londra: Institute for Fiscal Studies.

Clarke, H., Whiteley, P., Borges, W., Sanders, D., & Stewart, M. (2016). Modelling the dynamics of support for a right-wing populist party: the case of UKIP. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 26(2), 135-154. <https://doi.org/10.1080/17457289.2016.1146286>

Clarke, S. (1988). *Keynesianism, Monetarism and the Crisis of the State*. Aldershot: Edward Elgar.

Clarke, W. (1889). Industrial. G. B. Shaw, & H. G. Wilshire içinde, *Fabian Essays in Socialism* (s. 44-94). New York: The Humboldt Publishing Co.

Clegg, R. (2019, Mayıs 17). *Labour disputes in the UK: 2018*. Office for National Statistics. Nisan 7, 2020 tarihinde, <https://www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/workplacedisputesandworkingconditions/articles/labourdisputes/2018> adresinden erişildi

Clements, B., Lynch, P., & Whitaker, R. (2013, Mart 6). *UK membership of the EU: Party competition over a low salience issue*. British Politics and Policy Blog. Kasım 11, 2020 tarihinde, <https://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/uk-membership-of-the-eu-party-competition-over-a-low-salience-issue/> adresinden erişildi

Cohen, T. (2014, Şubat 28). *UKIP leader Nigel Farage says he feels awkward when he doesn't hear English on the train*. Mail Online. Kasım 21, 2020 tarihinde, <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2570198/Nigel-Farage-launches-patriotic-push-Euro-election-victory-Ukips-new-Love-Britain-slogan-used-BNP.html> adresinden erişildi

Collings, D., & Seldon, A. (2001). Conservatives in Opposition. *Parliamentary Affairs*, 54(4), 624-637.

Conservative Party (2015, Nisan 16). *The Conservative Party Manifesto 2015*. Lancaster University. Ekim 15, 2020 tarihinde, <http://ucrel.lancs.ac.uk/wmatrix/ukmanifestos2015/localpdf/Conservatives.pdf> adresinden erişildi

Consterdine, E. (2018). *Labour's Immigration Policy: The Making of the Migration State*. Gewerbestrasse: Palgrave Macmillan.

Cowburn, A. (2016a, Mayıs 31). *EU referendum: Nearly half of Labour voters unaware of party's position*. Independent. Kasım 22, 2020 tarihinde, <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/eu-referendum-nearly-half-labour-votes-unaware-party-s-position-a7057236.html> adresinden erişildi

Cowburn, A. (2016b, Haziran 6). *EU referendum: Brexit campaign accused of 'fanning flames of division' with controversial map*. Independent. Kasım 22, 2020 tarihinde, <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/eu-referendum-vote-leave-accused-fanning-flames-division-after-publishing-controversial-map-a7067701.html> adresinden erişildi

Cracknell, R., & Pilling, S. (2021, Ağustos 18). *UK Election Statistics: 1918-2021 – A century of elections* (Research Briefing Number CBP7529). House of Commons Library. Ağustos 20, 2021 tarihinde, <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-7529/> adresinden erişildi

Crafts, N. F. (1995). "You've Never Had It So Good?": British Economic Policy and Performance, 1945-1960. B. Eichengreen içinde, *Europe's post-war recovery* (s. 246-270). Cambridge: Cambridge University Press.

Crines, A. S., Heppell, T., & Dorey, P. (2016). *The Political Rhetoric and Oratory of Margaret Thatcher*. Londra: Palgrave Macmillan.

Crouzet, M. (1968). Great Britain, France, The Low Countries and Scandinavia. C. L. Mowat içinde, *The New Cambridge Modern History: Vol. 12. The Shifting Balance of World Forces: 1898-1945* (2. b., s. 512-555). Cambridge: Cambridge University Press.

Cummings, D. (2017, Ocak 9). *Dominic Cummings: how the Brexit referendum was won*. The Spectator. Kasım 23, 2020 tarihinde, <https://www.spectator.co.uk/article/dominic-cummings-how-the-brexit-referendum-was-won> adresinden erişildi

Curtice, J. (2016). The vote to leave the EU: Litmus test or lightning rod. E. Clery, J. Curtice, & R. Harding içinde, *British Social Attitudes: The 34th Report* (s. 1-24). Londra: Natcen Social Research.

Curtice, J., Fisher, S., & Steed, M. (2005). Appendix: An Analysis of the Results. D. Butler, & M. Westlake içinde, *British Politics and European Elections 2004* (s. 190-208). Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Cutler, T., Williams, K., & Williams, J. (1986). *Keynes, Beveridge and Beyond* (Cilt 2). Londra: Routledge.

Cutts, D., Ford, R., & Goodwin, M. J. (2011). Anti-immigrant, politically disaffected or still racist after all? Examining the attitudinal drivers of extreme right support in Britain in the 2009 European elections. *European Journal of Political Research*, 50, 418-440.

Dahl, R. A. (2006). *A Preface to Democratic Theory* (Genişletilmiş b.). Chicago: University of Chicago Press.

Daniel, M. (2005). *Cranks and Gadflies: The Story of UKIP*. Londra: TimeWell Press.

De Cleen, B., Glynos, J., & Mondon, A. (2018). Critical research on populism: Nine rules of engagement. *Organization*, 1-13.

de la Torre, C. (2014). The People, Democracy, and Authoritarianism in Rafael Correa's Ecuador. *Constellations*, 21(2), 457-466.

de la Torre, C. (2019). Global populism: histories, trajectories, problems, and challenges. C. de la Torre içinde, *Routledge Handbook of Global Populism* (s. 1-27). New York: Routledge.

de la Torre, C., & Mazzoleni, O. (2019). Do We Need a Minimum Definition of Populism? An Appraisal of Mudde's Conceptualization. *Populism*, 2(1), 79-95. <https://doi.org/10.1163/25888072-02011021>

Deacon, D. (2004). Politicians, Privacy and Media Intrusion in Britain. *Parliamentary Affairs*, 57, 9-23.

Deacon, D., & Wring, D. (2015). The UK Independence Party, Populism and the British News Media: Competition, Collaboration or Containment? *European Journal of Communication*, 31(2), 1-16. <https://doi.org/10.1177/0267323115612215>

Deighton, A. (2003). The Labour Party, Public Opinion and the 'Second Try' in 1967. O. J. Daddow içinde, *Harold Wilson and European Integration: Britain's Second Application to Join the EEC* (s. 39-55). Londra: Routledge.

Deiwiks, C. (2009). Populism. *Living Reviews in Democracy*, 1-9.

Dempsey, N., & Loft, P. (2017, Temmuz 5). *Turnout at elections* (Research Briefing Number CBP8060). UK Parliament. Temmuz 27, 2019 tarihinde, <https://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-8060%23full-report> adresinden erişildi

Denk, E. (2018). Egemenliğin Yeniden Ölçeklendirilmesi Girişimi Olarak AB. S. Baykal, S. Akgül-Açıkmeşe, B. Akçay, & Ç. Erhan içinde, *Hukuki, Siyasi ve İktisadi Yönleriyle Avrupa Bütünleşmesinde Son Gelişmeler ve Türkiye-AB İlişkileri*

(Cilt 615, s. 49-59). Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.

Di Tella, T. S. (1997). Populism into the Twenty-first Century. *Government and Opposition*, 32(2), 187-200.

Dinan, D. (2010). *Ever Closer Union: An Introduction to European Integration* (4. b.). Londra: Palgrave Macmillan.

Dorey, P. (1991). Thatcherism's impact on trade unions. *Contemporary Record*, 4(4), 9-11.

Dorey, P. (2011). *British Conservatism: The Politics and Philosophy of Inequality*. New York: I.B.Tauris.

Dornbusch, R., & Edwards, S. (1991). The Macroeconomics of Populism. R. Dornbusch, & S. Edwards içinde, *The Macroeconomics of Populism in Latin America* (s. 7-13). Chicago, IL: University of Chicago Press.

Driver, S. (2008). New Labour and Social Policy. M. Beech, & S. Lee içinde, *Ten Years of New Labour* (s. 50-67). New York: Palgrave Macmillan.

Duménil, G., & Lévy, D. (2011). *The crisis of neoliberalism*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Duménil, G., & Lévy, D. (2016). The crisis of neoliberalism. S. Springer, K. Birch, & J. MacLeavy içinde, *The Handbook of Neoliberalism* (s. 551-562). New York: Routledge.

Dunleavy, P. (2012). The British general election of 2010 and the advent of coalition government. G. Baldini, & J. Hopkin içinde, *Coalition Britain: the UK election of 2010* (s. 4-35). Manchester: Manchester University Press.

Eagleton-Pierce, M. (2016). Historicizing the Neoliberal Spirit of Capitalism. S. Springer, K. Birch, & J. MacLeavy içinde, *The Handbook of Neoliberalism* (s. 17-26). New York: Routledge.

Edmunds, D. R. (2014, Eylül 26). *Ukip Claim to Have Created a Post-Political Manifesto. Their Lurch to the Centre Could Be Their Undoing*. Breitbart. Mayıs 20, 2020 tarihinde, <https://www.breitbart.com/europe/2014/09/26/ukip-lurch-to-centre-ground-could-be-their-undoing/> adresinden erişildi

Eichenberg, R. C., & Dalton, R. J. (2007). Post-Maastricht Blues: The Transformation of Citizen Support for European Integration, 1973-2004. *Acta Politica*, 42(2-3), 128-152.

Eichengreen, B. (2007). *The European economy since 1945: coordinated capitalism and beyond*. Princeton: Princeton University Press.

Eichengreen, B., & Uzan, M. (1992). The Marshall Plan: Economic Effects and Implications for Eastern Europe and the Former USSR. *Economic Policy*, (14), 13-75.

Electoral Commission (2016, Nisan 28). *Spending for EU referendum campaigners*. Electoral Commission. Kasım 20, 2020 tarihinde, https://www.electoralcommission.org.uk/sites/default/files/pdf_file/Spending-for-EU-referendum-campaigners.pdf adresinden erişildi

Esping-Anderson, G. (1990). *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge: Polity Press.

European Commission (2003). *External and intra-European Union trade - Statistical yearbook- Data 1958-2002*. Lüksemburg: Eurostat.

European Commission (2013a). *Eurobarometer-40 Years*. Brüksel: Europe-

an Commission.

European Commission (2013b). *Standard Eurobarometer 80*. Brüksel: European Commission.

European Commission (2021). *Subsidiarity control mechanism*. European Commission. Mayıs 6, 2021 tarihinde, https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/adopting-eu-law/relations-national-parliaments/subsidiarity-control-mechanism_en adresinden erişildi

European Parliament (2021). *European political parties*. European Parliament. Mayıs 6, 2021 tarihinde, <https://www.europarl.europa.eu/contracts-and-grants/en/political-parties-and-foundations/european-political-parties> adresinden erişildi

European Union (1992). *Treaty on European Union*. European Union. Ağustos 18, 2021 tarihinde, https://europa.eu/european-union/sites/default/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf adresinden erişildi

European Union (2021). *The history of the European Union*. European Union. Ağustos 12, 2021 tarihinde, https://europa.eu/european-union/about-eu/history_en adresinden erişildi

Evans, G. (2003). Will we ever vote for the Euro? A. Park, J. Curtice, K. Thomson, L. Jarvis, & C. Bromley içinde, *British Social Attitudes: Continuity and change over two decades. The 20th Report* (s. 215-232). Londra: Sage.

Evans, G., & Menon, A. (2017). *Brexit and British Politics*. Cambridge: Polity Press.

Evans, M. (2008). New Labour and the Rise of the New Constitutionalism. M. Beech, & S. Lee içinde, *Ten Years of New Labour* (s. 68-88). New York: Palgrave Macmillan.

Farage, N. (2011). *Flying Free*. Londra: Biteback Publishing.

Farage, N. (2014a, Eylül 24). UK: "Westminster elite marry each other's sisters!" - Farage [Video]. Youtube. Kasım 24, 2020 tarihinde, https://www.youtube.com/watch?v=OSv0aLZ6_co adresinden erişildi

Farage, N. (2014b, Eylül 11). *Scots won't get independence from a Yes vote*. The Telegraph. Ekim 21, 2020 tarihinde, <https://www.telegraph.co.uk/news/uknews/scottish-independence/11087302/Scots-wont-get-independence-from-a-Yes-vote.html> adresinden erişildi

Fassin, E. (2018). *Popülizm: Büyük Hınç* (G. Kırnalı, & İ. Kocael, Çev.). Ankara: Heretik.

Faulkner, N. (2014). *Marksist Dünya Tarihi: Neandertallerden Neoliberalere* (T. Öncel, Çev.). İstanbul: Yordam Kitap.

Fella, S. (2008). Britain: Imperial Legacies, Institutional Constraints and New Political Opportunities. D. Albertazzi, & D. McDonnell içinde, *Twenty-First Century: The Spectre of Western European Democracy* (s. 181-197). New York: Palgrave Macmillan.

Finchelstein, F. (2019). *Faşizmden Popülizme* (A. Karatay, Çev.). İstanbul: İletişim.

FitzGibbon, J. (2015). Extra-Parliamentary Eurosceptic Actors in the UK. K. Tournier-Sol, & C. Gifford içinde, *The UK Challenge to Europeanization: The Persistence of British Euroscepticism* (s. 172-188). New York: Palgrave Macmillan.

Flora, P. (1983). *State, Economy, and Society in Western Europe 1815 -1975: Vol. 1. The Growth of Mass Democracies and Welfare States*. Londra: Macmillan.

Follesdal, A., & Hix, S. (2006). Why There is a Democratic Deficit in the EU: A Response to Majone and Moravcsik. *JCMS*, 44(3), 533-562.

Ford, R., & Goodwin, M. (2014). *Revolt on the Right: Explaining support for the radical right in Britain*. New York: Routledge.

Freeden, M. (Ed.). (1989). *Minutes of the Rainbow Circle, 1894-1924* (Cilt 38: Camden Fourth Series). Londra: The Royal Historical Society.

Freeden, M. (1998). Is Nationalism a Distinct Ideology? *Political Studies*, XLVI, 748-765.

Freeden, M. (1999). True Blood or False Genealogy: New Labour and British Social Democratic Thought. A. Gamble, & T. Wright içinde, *The New Social Democracy* (s. 151-165). Oxford: Blackwell Publishers.

Freeden, M. (2006). *Ideologies and Political Theory: A Conceptual Approach* (2. b.). Oxford: Oxford University Press.

Freeden, M. (2017). After the Brexit referendum: revisiting populism as an ideology. *Journal of Political Ideologies*, 22(1), 1-11.

Gaitskell, H. (2017, Mart 1). *Speech by Hugh Gaitskell against UK membership of the Common Market (3 October 1962)*. CVCE. Eylül 19, 2020 tarihinde, https://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/05f2996b-000b-4576-8b42-8069033a16f9/publishable_en.pdf adresinden erişildi

Gamble, A. (1994a). *Britain in Decline: Economic Policy, Political Strategy and the British State* (4. b.). New York: St. Martin's Press.

Gamble, A. (1994b). *The Free Economy and the Strong State: The Politics of Thatcherism* (2. b.). New York: Palgrave.

Gamble, A., & Wright, T. (1999). Introduction: The New Social Democracy. A. Gamble, & T. Wright içinde, *The New Social Democracy* (s. 1-9). Oxford: Blackwell.

Garnett, M., & Lynch, P. (2009). *Exploring British Politics* (2. b.). Harlow: Pearson Longman.

George, S. (1998). *An Awkward Partner: Britain in the European Community*. Oxford: Oxford University Press.

George, S., & Sowemimo, M. (1996). Conservative Foreign Policy towards the European Union. S. Ludlam, & M. J. Smith içinde, *Contemporary British Conservatism* (s. 244-263). Londra: Macmillan Press Ltd.

Germani, G. (1978). *Authoritarianism, Fascism, and National Populism*. New Brunswick, NJ: Transaction Books.

Gest, J., Reny, T., & Mayer, J. (2017). Roots of the Radical Right: Nostalgic Deprivation in the United States and Britain. *Comparative Political Studies*, 1-26. <https://doi.org/10.1177/0010414017720705>

Giddens, A. (1999). *Toplumun Kuruluşu* (H. Özel, Çev.). İstanbul: Bilim ve Sanat Yayınları.

Giddens, A. (2000). *Üçüncü Yol: Sosyal Demokrasinin Yeniden Dirilişi* (M. Özey, Çev.). İstanbul: Birey Yayıncılık.

Giddens, A. (2005). *Sosyal Teorinin Temel Problemleri: Sosyal Analizde Eylem, Yapı ve Çelişki* (Ü. Tatlıcan, Çev.). İstanbul: Paradigma Yayınları.

Gidron, N., & Bonikowski, B. (2013). *Varieties of Populism: Literature Review and Research Agenda* (Weatherhead Working Paper Series No. 13-0004). Weatherhead Center for International Affairs, Harvard University.

Gifford, C. (2006). The rise of post-imperial populism: The case of right-wing Euroscepticism in Britain. *European Journal of Political Research*, 45, 851-869.

Gifford, C. (2008). *The making of Eurosceptic Britain: identity and economy in a post-imperial state*. Aldershot: Ashgate Publishing.

Gill, S. (1998). European Governance and New Constitutionalism: Economic and Monetary Union and Alternatives to Disciplinary Neoliberalism in Europe. *New Political Economy*, 3(1), 5-26.

Glaister, S. (2005). Transport. A. Seldon, & D. Kavanagh içinde, *Blair Effect 2001-5* (s. 207-232). Cambridge: Cambridge University Press.

Glencross, A. (2015). Why a British referendum on EU membership will not solve the Europe question. *International Affairs*, 91(2), 303-317.

Glencross, A. (2016). *Why the UK voted for Brexit? David Cameron's Great Miscalculation*. Londra: Palgrave Macmillan.

Glennerster, H. (1995). *British Social Policy since 1945*. Oxford: Blackwell.

Glennerster, H., Power, A., & Travers, T. (1991). A New Era for Social Policy: A New Enlightenment or a New Leviathan? *Journal of Social Policy*, 20(3), 389-414.

Goodwin, M., & Milazzo, C. (2015). *UKIP: Inside the Campaign to Redraw the Map of British Politics*. Oxford: Oxford University Press.

Goodwyn, L. (1976). *Democratic Promise: The Populist Moment in America*. New York: Oxford University Press.

Gough, I. (1980). Thatcherism and the welfare state: Britain is experiencing the most far-reaching experiment in 'new right' politics in the western world. *Marxism Today*, 7-12.

Gowland, D., Turner, A., & Wright, A. (2010). *Britain and European Integration: On the Sidelines*. New York: Routledge.

Grant, W. (2010). Economic Policy. B. Jones, & P. Norton içinde, *Politics UK* (7. b., s. 542-560). Essex: Pearson Education.

Greven, T. (2016). The Rise of Right-wing Populism in Europe and the United States: A Comparative Perspective. *Friedrich-Ebert-Stiftung*, 1-11.

Haeussler, M. (2015). A Pyrrhic Victory: Harold Wilson, Helmut Schmidt, and the British Renegotiation of EC Membership, 1974-5. *The International History Review*, 37(4), 768-789.

Hague, W. (2001, Şubat 17). *Conservatives: Europe*. BBC News. Ekim 18, 2020 tarihinde, http://news.bbc.co.uk/news/vote2001/hi/english/main_issues/sections/party_policies/newsid_1130000/1130901.stm adresinden erişildi

Hall, S. (1988). *The Hard Road to Renewal: Thatcherism and the Crisis of the Left*. Londra & New York: Verso.

Hawkins, K. A. (2010). *Venezuela's Chavismo and Populism in Comparative Perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.

Hawkins, K. A. (2019). Ideational Approach. C. de la Torre içinde, *Routledge Handbook of Global Populism* (s. 57-71). New York: Routledge.

Hawkins, K. A., & Rovira Kaltwasser, C. (2019). Introduction: Ideational Approach. K. A. Hawkins, R. E. Carlin, L. Littvay, & C. Rovira Kaltwasser içinde, *The Ideational Approach to Populism: Concept, Theory, and Analysis* (s. 1-24). New York: Routledge.

Hayward, J. (1974). National Aptitudes for Planning in Britain, France, and Italy. *Government and Opposition*, 9(4), 397-410.

Hennig, B. D., & Dorling, D. (2016). The EU Referendum. *Political Insight*, 20-21. <https://doi.org/10.1177/2041905816666142>

Hermann, C. (2007). Neoliberalism in the European Union. *Studies in Political Economy*, 79(1), 61-90.

Heywood, A. (2017). *Political Ideologies: An Introduction* (6. b.). Londra: Palgrave.

Hickel, J. (2016). Neoliberalism and the end of democracy. S. Springer, K. Birch, & J. MacLeavy içinde, *The Handbook of Neoliberalism* (s. 142-152). New York: Routledge.

HM Government (2016, Nisan 6). *Why the government believes that voting to remain in the EU is the best decision for the UK (Archived)*. Government Digital Service. Kasım 15, 2020 tarihinde, <https://www.gov.uk/government/publications/why-the-government-believes-that-voting-to-remain-in-the-european-union-is-the-best-decision-for-the-uk> adresinden erişildi

HM Revenue & Customs (2020, Aralık 31). *VAT rates*. Government Digital Service. Nisan 9, 2021 tarihinde, <https://www.gov.uk/vat-rates> adresinden erişildi

Hobhouse, L. T. (1911). *Liberalism*. Oxford: Oxford University Press.

Hobolt, S. B. (2016). The Brexit vote: a divided nation, a divided continent. *Journal of European Public Policy*, 23(9), 1259-1277.

Hodson, D., & Mabbett, D. (2009). UK Economic Policy and the Global Financial Crisis: Paradigm Lost? *Journal of Common Market Studies*, 47(5), 1041-1061.

Hofstadter, R. (1955). *The Age of Reform*. New York: Vintage Books.

Holtham, G. (1999). Ownership and Social Democracy. A. Gamble, & T. Wright içinde, *The New Social Democracy* (s. 53-68). Oxford: Blackwell.

Hope, C., & Swinford, S. (2003, Ağustos 1). *Peerages for multi-millionaires who 'donated their way into the Lords'*. The Telegraph. Ağustos 30, 2020 tarihinde, <https://www.telegraph.co.uk/news/politics/10217409/Peerages-for-multi-millionaires-who-donated-their-way-into-the-Lords.html> adresinden erişildi

Ignazi, P. (1992). The silent counter-revolution: Hypotheses on the extreme right-wing parties in Europe. *European Journal of Political Research*, 22(1-2), 3-34.

Ignazi, P. (2003). *Extreme Right Parties in Western Europe*. New York: Oxford University Press.

Inglehart, R. (1977). *The Silent Revolution: Changing Values and Political Styles Among Western Publics*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Ionescu, G., & Gellner, E. (1969). Introduction. G. Ionescu, & E. Gellner içinde, *Populism: Its Meaning and National Character* (s. 1-5). Londra: Weidenfeld & Nicolson.

Ipsos MORI (2017, Ocak). *Economist/Ipsos MORI Issues Index*. Ipsos MORI. Kasım 14, 2020 tarihinde, <https://www.ipsos.com/sites/default/files/migrations/en-uk/files/Assets/Docs/Polls/ipsos-mori-issues-index-jan-2017-charts.pdf> adresinden erişildi

Jessop, B. (1997). Capitalism and its future: remarks on regulation, government and governance. *Review of International Political Economy*, 561-581.

Johnson, B. (2016, Mayıs 9). *Boris Johnson: The liberal cosmopolitan case to Vote Leave*. Vote Leave. Kasım 22, 2020 tarihinde, http://www.voteleavetakecontrol.org/boris_johnson_the_liberal_cosmopolitan_case_to_vote_leave.html adresinden erişildi

Jones, R. (1987). *Wages and Employment Policy, 1936–1985*. London: Allen & Unwin.

Joyce, P. (1990). Work. F. M. Thompson içinde, *The Cambridge social history of Britain 1750-1950: Vol. 2. People and their environment* (s. 131-194). Cambridge: Cambridge University Press.

Kaiser, W. (1999). *Using Europe, Abusing the Europeans: Britain and European Integration, 1945–63* (2. b.). Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Kalb, D. (2011). Introduction. Headlines of Nation, Subtexts of Class: Working-Class Populism and the Return of the Repressed in Neoliberal Europe. D. Kalb, & G. Halmai içinde, *Headlines of Nation, Subtexts of Class: Working-Class Populism and the Return of the Repressed in Neoliberal Europe* (s. 1-36). New York & Oxford: Berghahn Books.

Kalecki, M. (1943). Political Aspects of Full Employment. *Political Quarterly*, 14, 322-331.

Karahanogulları, Y. (2010). Birleşik Krallık'ta Siyasi-İktisadi Dönüşüm ve Kamu Mali Krizi. *Ekonomik Yaklaşım*, 21(77), 143-170.

Katz, R. S., & Mair, P. (1995). Changing Models of Party Organisation and Party Democracy. The Emergence of the Cartel Party. *Party Politics*, 1(1), 5-28.

Kaya, A. (2019). *Populism and Heritage in Europe: Lost in Diversity and Unity*. Londra: Routledge.

Kazin, M. (2017). *The Populist Persuasion: An American History* (Yeniden Düzenlenmiş b.). Ithaca & Londra: Cornell University Press.

Keating, M. (1996). *Nations Against the State*. New York: St Martin's Press.

Keep, M. (2021, Mayıs 21). *The budget deficit: a short guide* (Research Briefing Number SN06167). House of Commons Library. Ağustos 19, 2021 tarihinde, <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/sn06167/> adresinden erişildi

Kelsey, D. (2015). Hero Mythology and Right-Wing Populism: A discourse-mythological case study of Nigel Farage in the Mail Online. *Journalism Studies*, 17(8), 1-18. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2015.1023571>

Kirchheimer, O. (1966). The Transformation of West European Party Systems. J. LaPalombara, & M. Weiner içinde, *Political Parties and Political Development* (s. 177-200). Princeton: Princeton University Press.

Kitschelt, H. (2007). Growth and Persistence of the Radical Right in Post-industrial Democracies: Advances and Challenges in Comparative Research. *West European Politics*, 30(5), 1176-1206.

Klein, R., & Millar, J. (1995). Do-It-Yourself Social Policy: Searching for a New Paradigm? *Social Policy & Administration*, 29(4), 303-316.

Knight, A. (1998). Populism and Neo-populism in Latin America, especially Mexico. *Journal of Latin American Studies*, 30(2), 223-248.

Kochhar, R., & Morin, R. (2014, Ocak 27). *Despite recovery, fewer Americans identify as middle class*. Pew Research Center. Ocak 22, 2019 tarihinde, <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2014/01/27/despite-recovery-fewer-americans-identify-as-middle-class/> adresinden erişildi

Koster, W. d., Achterberg, P., & Waal, J. d. (2012). The new right and the welfare state: The electoral relevance of welfare chauvinism and welfare populism in the Netherlands. *International Political Science Review*, 34(1), 3-20.

Krastev, I. (2017). Çoğunlukçu Gelecekler. H. Geiselberger içinde, *Büyük Gerileme: Zamanımızın Ruh Hali Üstüne Uluslararası Bir Tartışma* (2. b., s. 87-100). İstanbul: Metis Yayınları.

Kriesi, H., Grande, E., Lachat, R., Dolezal, M., Bornschieer, S., & Frey, T. (2008). Globalization and its impact on national spaces of competition. H. Kriesi, E. Grande, R. Lachat, M. Dolezal, S. Bornschieer, & T. Frey içinde, *West European Politics in the Age of Globalization* (s. 1-22). Cambridge: Cambridge University Press.

Labour Party (1997a). *New Labour Because Britain Deserves Better*. Friedrich-Ebert-Stiftung. Ağustos 16, 2020 tarihinde, <https://www.fes.de/fulltext/ialhi/90057/90057001.htm> adresinden erişildi

Labour Party (1997b). *New Labour, Because Britain Deserves Better*. UK Parliament. Eylül 12, 2020 tarihinde, <https://publications.parliament.uk/pa/ld199899/ldselect/ldprivi/106i/106i13.htm> adresinden erişildi

Labour Party (2015, Nisan 13). *The Labour Party Manifesto 2015*. Labour Party. Ekim 14, 2020 tarihinde, https://action.labour.org.uk/page/-/A4%20BIG%20_PRINT_ENG_LABOUR%20MANIFESTO_TEXT%20LAYOUT.pdf adresinden erişildi

Labour Party (2016). *Labour says vote remain*. LSE Digital Library. Ağustos 23, 2021 tarihinde, <https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:rib503tuh> adresinden erişildi

Labour Party (2018). *Labour Party Rule Book 2018*. Labour Party. Eylül 11, 2020 tarihinde, <https://labour.org.uk/wp-content/uploads/2018/04/2018-RULE-BOOK.pdf> adresinden erişildi

Laclau, E. (1977). *Politics and Ideology in Marxist Theory: Capitalism - Fascism - Populism*. London: Verso.

Laclau, E. (1996). *Emancipation(s)*. Londra & New York: Verso.

Laclau, E. (2005). Populism: What's in a Name. F. Panizza içinde, *Populism and the Mirror of Democracy* (s. 32-49). Londra & New York: Verso.

Laclau, E. (2007). *Popülist Akıl Üzerine* (N. B. Çelik, Çev.). Ankara: Epos.

Lang, A., Miller, V., Harari, D., Kennedy, S., & Gower, M. (2016, Mayıs 26). *EU Referendum: analysis of the UK's new EU Settlement* (Research Briefing Number CBP7524). House of Commons Library. Kasım 19, 2020 tarihinde, <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-7524/> adresinden erişildi

Lapavitsas, C., Kaltenbrunner, A., Lambrinidis, G., Lindo, D., Meadway, J., Michell, J., et al. (2010). *The Eurozone Between Austerity and Default*. Londra: Research on Money and Finance (RMF).

Lefort, C. (1986). *The Political Forms of Modern Society: Bureucracy, Democracy, Totalitarianism*. Cambridge, MA: MIT Press.

Lent, A., & Sowemimo, M. (1996). Remaking the Opposition? S. Ludlam, & M. J. Smith içinde, *Contemporary British Conservatism* (s. 121-142). Londra: Macmillan Press Ltd.

Liberal Democrats (2016). *5 good reasons to vote to remain in Europe*. LSE Digital Library. Ağustos 23, 2021 tarihinde, <https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:xoz859jij> adresinden erişildi

Liddle, A. (Ed.). (2015). *Nigel Farage in His Own Words*. Londra: Biteback Publishing.

Lipset, S. M. (1960). *Political Man: The Social Bases of Politics*. New York: Doubleday.

Locke, J. (2017). *The Complete Works of John Locke*. Hastings, East Sussex: Delphi Classics.

Loughborough University (2016, 23 Mayıs-27 Haziran). *Media coverage of the EU Referendum* (Report 1-5). Loughborough University Centre for Research in Communication and Culture. Kasım 22, 2020 tarihinde, <https://blog.lboro.ac.uk/crcr?s=Media+coverage+of+the+EU+Referendum&x=0&y=0> adresinden erişildi

Lowe, R. (1999). *The Welfare State in Britain since 1945* (2. b.). New York: St. Martin's Press.

Lowndes, J. (2017). Populism in the United States. C. Rovira Kaltwasser, P. Taggart, P. Ochoa Espejo, & P. Ostiguy içinde, *Oxford Handbook of Populism* (s. 232-247). Oxford: Oxford University Press.

Ludlam, S. (1996). The Spectre Haunting Conservatism: Europe and Backbench. S. Ludlam, & M. J. Smith içinde, *Contemporary British Conservatism* (s. 98-120). Londra: Macmillan Press Ltd.

Lynch, P. (2003). The Conservatives and the Wilson Application. O. J. Daddow içinde, *Harold Wilson and European Integration: Britain's Second Application to Join the EEC* (s. 56-74). New York: Routledge.

Lynch, P., Whitaker, R., & Loomes, G. (2012). The UK Independence Party: Understanding a Niche Party's Strategy, Candidates and Supporters. *Parliamentary Affairs*, 65, 733-757.

Lynd, H. M. (1968). *England in the Eighteen Eighties: Toward A Social Basis for Freedom* (2. b.). Londra: Routledge Revival.

Macfarlane, L. J. (1998). *Socialism, Social Ownership and Social Justice*. New York: St. Martin's Press.

MacLeavy, J. (2007). The six dimensions of New Labour: Structures, strategies, and languages of neoliberal legitimacy. *Environment and Planning A*, 39(7), 1715-1734.

MacLeavy, J. (2011). A 'new politics' of austerity, workfare and gender? The UK coalition government's welfare reform proposals. *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 4(3), 355-367.

MacLeavy, J. (2016). Neoliberalism and welfare. S. Springer, K. Birch, & J. MacLeavy içinde, *The Handbook of Neoliberalism* (s. 252-261). New York: Routledge.

MacRae, D. (1969). Populism as an ideology. G. Ionescu, & E. Gellner içinde, *Populism: Its Meaning and National Characteristics* (s. 153-165). Londra: Weidenfeld & Nicolson.

Mair, P. (2002). Populist Democracy vs Party Democracy. Y. Mény, & Y. Surel içinde, *Democracies and the Populist Challenge* (s. 81-100). Basingstoke: Palgrave.

Mair, P. (2013). *Ruling the Void? The Hollowing out of Western Democracy*. Londra: Verso.

Marquand, D. (1998, Mayıs 20). *The Blair Paradox*. Prospect Magazine. Haziran 12, 2020 tarihinde, <https://www.prospectmagazine.co.uk/magazine/the-blairparadox> adresinden erişildi

Mason, R., Elgot, J., & Syal, R. (2016, Haziran 15). *Osborne on ropes after 'punishment budget' plan infuriates Tory MPs*. The Guardian. Ağustos 23, 2021 tarihinde, <https://www.theguardian.com/politics/2016/jun/15/osborne-britain-eu-more-important-career-tory-mps> adresinden erişildi

McGaughey, E. (2018). *Will Robots Automate Your Job Away? Full Employment, Basic Income, and Economic Democracy* (Working Paper No. 496). Centre for Business Research, University of Cambridge.

McLean, I. (2005). The national question. A. Seldon, & D. Kavanagh içinde, *The Blair Effect 2001-5* (s. 339-361). Cambridge: Cambridge University Press.

McTague, T., & Spence, A. (2016, Haziran 16). *Michael Gove, the brains behind Brexit: The justice secretary's transformation from toxic to totem*. POLITICO. Kasım 21, 2020 tarihinde, <https://www.politico.eu/article/michael-gove-the-brains-behind-brexit/> adresinden erişildi

Media Reform Coalition (2014, Nisan 24). *The elephant in the room: New report on UK media ownership*. Media Reform Coalition. Ağustos 2, 2021 tarihinde, <https://www.mediareform.org.uk/media-ownership/the-elephant-in-the-room> adresinden erişildi

Mény, Y., & Surel, Y. (2002). The Constitutive Ambiguity of Populism. Y. Mény, & Y. Surel içinde, *Democracies and the Populist Challenge* (s. 1-21). Basingstoke: Palgrave.

Merkel, P. H. (1988). The Challengers and the Party Systems. K. Lawson, & P. H. Merkell içinde, *When Parties Fail: Emerging Alternative Organizations* (s. 561-588). Princeton, NJ: Princeton University Press.

Middlemas, K. (1990). *Power, Competition, and the State: Vol. 2. Threats to the Postwar Settlement*. Londra: Macmillan.

Middlemas, K. (1991). *Power, Competition and the State: Vol. 3. The End of the Postwar Era: Britain since 1974*. Londra: Macmillan.

Mill, J. S. (2002). *The Basic Writings of John Stuart Mill: On liberty, The subjection of women and Utilitarianism* (J. B. Schneewind'in girişiyile). New York: Modern Library.

Miller, V. (Ed.). (2021, Mayıs 21). *Leaving the EU* (Research Paper 13/42). House of Commons Library. Kasım 11, 2021 tarihinde, <https://researchbriefings>.

- files.parliament.uk/documents/RP13-42/RP13-42.pdf adresinden erişildi
- Minkenber, M. (2000). The Renewal of the Radical Right: Between Modernity and Anti-modernity. *Government and Opposition*, 35(2), 170-188.
- Moffitt, B. (2019). Populism and Media in Western Europe. C. de la Torre içinde, *Routledge Handbook of Global Populism* (s. 235-248). New York: Routledge.
- Moffitt, B. (2020). *Popülizmin Küresel Yükselişi: Performans, Siyasi Üslup ve Temsil* (O. Özgür, Çev.). İstanbul: İletişim.
- Mollaer, F. (2016). Yeni-Irkçılık, Kapitalizm ve Postmodernlik: Farkın Dirilişi, Kent Paryalarının Öfkesi ve Irkçılığın Yeni Görünümleri. E. Aktoprak, & A. C. Kaya içinde, *21. Yüzyılda Milliyetçilik: Teori ve Siyaset* (s. 211-230). İstanbul: İletişim.
- Moore, Jr., B. (2003). *Diktatörlüğün ve Demokrasinin Toplumsal Kökenleri* (Ş. Tekeli, & A. Şenel, Çev.; 2. b.). Ankara: İmge Kitabevi.
- Moravcsik, A. (1999). *The Choice for Europe. Social Purpose and State Power from Messina to Maastricht*. Abington: Routledge.
- Mouffe, (C). (2005). The 'End of Politics' and the Challenge of Right-Wing Populism. F. Panizza içinde, *Populism and the Mirror of Democracy* (s. 50-71). Londra & New York: Verso.
- Mudde, C. (2004). The Populist Zeitgeist. *Government and Opposition*, 39(4), 541-563.
- Mudde, C. (2007). *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mudde, C., & Rovira Kaltwasser, C. (2013). Populism. M. Freeden, & M. Stears içinde, *Oxford Handbook of Political Ideologies* (s. 493-512). Oxford: Oxford University Press.
- Mudde, C., & Rovira Kaltwasser, C. (2017). *Populism: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Mudde, C., & Rovira Kaltwasser, C. (2018). Studying Populism in Comparative Perspective: Reflections on the Contemporary and Future Research Agenda. *Comparative Political Studies*, 51(13), 1667-1693.
- Mudge, S. L. (2016). Neoliberalism, accomplished and ongoing. S. Springer, K. Birch, & J. MacLeavy içinde, *The Handbook of Neoliberalism* (s. 93-104). New York: Routledge.
- Mulholland, H., & Watt, N. (2010, Ekim 20). *Spending review 2010: George Osborne announces extra £7bn of welfare cuts*. The Guardian. Mayıs 3, 2020 tarihinde, <https://www.theguardian.com/politics/2010/oct/20/spending-review-2010-osborne-cuts> adresinden erişildi
- Muller, J. Z. (1997). Introduction: What is Conservative Social and Political Thought. J. Z. Muller içinde, *Conservatism: An Anthology of Social and Political Thought from David Hume to the Present* (s. 3-31). Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Müller, J.-W. (2017). *Popülizm Nedir?* (O. Yıldız, Çev.). İstanbul: İletişim.
- Müller, J.-W. (2019, Mart/Nisan). *False Flags: The Myth of the Nationalist Resurgence*. Foreign Affairs. Şubat 19, 2019 tarihinde, <https://www.foreignaffairs.com/articles/2019-02-12/false-flags> adresinden erişildi
- Müller, J.-W. (2020, Mart 26). *Why do rightwing populist leaders oppose ex-*

perts? The Guardian. Mayıs 3, 2020 tarihinde, https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/mar/26/rightwing-populist-leaders-oppose-experts-not-elites?CMP=share_btn_tw adresinden erişildi

Mykhnenko, V. (2016). Resilience: a right-wingers' ploy? S. Springer, K. Birch, & J. MacLeavy içinde, *The handbook of neoliberalism* (s. 190-206). New York: Routledge.

Nairn, T. (1972). The Left Against Europe? *New Left Review, Special Issue 1/75*, 1-120.

Nairn, T. (2001). Mario and the Magician. *New Left Review*, 9, 5-30.

Negri, A. (2006). *Avrupa ve İmparatorluk: Kurucu Bir Süreç Üzerine Düşünceler* (K. Atakay, Çev.). İstanbul: Otonom Yayıncılık.

Norris, P., & Inglehart, R. (2019). *Cultural Backlash: Trump, Brexit, and Authoritarian Populism*. Cambridge: Cambridge University Press.

O'Neill, P., & Weller, S. (2016). Neoliberalism In Question. S. Springer, K. Birch, & J. MacLeavy içinde, *The Handbook of Neoliberalism* (s. 84-92). New York: Routledge.

ONS (2019, Nisan 29). *Long-term trends in UK employment: 1861 to 2018*. Office for National Statistics. Eylül 13, 2020 tarihinde, <https://www.ons.gov.uk/economy/nationalaccounts/uksectoraccounts/compendium/economicreview/april2019/longtermtrendsinukemployment1861to2018> adresinden erişildi

Ostiguy, P. (2009). The High-Low Political Divide: Rethinking Populism and Anti-Populism. *Kellogg Institute Committee on Concepts and Methods Working Paper Series*, 35, 1-65.

Ostiguy, P. (2017). Populism: A Socio-cultural Approach. C. Rovira Kaltwasser, P. Taggart, P. Ochoa Espejo, & P. Ostiguy içinde, *The Oxford Handbook of Populism* (s. 73-97). Oxford: Oxford University Press.

Özdek, Y. (2011). *Şirket Egemenliği Çağı: Sosyal Devletten Ceza Devletine*. Ankara: Notabene.

Özdemir, H. (2019). *Avrupa Mantiğı: Avrupa Bütünleşmesinin Teori ve Dinamikleri* (Güncellenmiş 3. b.). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

Panizza, F. (2005). Introduction: Populism and the Mirror of Democracy. F. Panizza içinde, *Populism and the Mirror of Democracy* (s. 1-31). Londra & New York: Verso.

Park, A., & Surridge, P. (2003). Charting change in British values. A. Park, J. Curtice, K. Thomson, L. Jarvis, & C. Bromley içinde, *British Social Attitudes: Continuity and change over two decades. 20th Report* (s. 131-160). Londra: Sage.

Parker, D. (2009). *The official history of privatisation. Volume I: The formative years 1970–1987*. Abingdon: Routledge.

Parker, D. (2013). Privatization and the Labour Governments 1997–2010. *Annals of Public and Cooperative Economics*, 84(4), 343–360.

Parr, H. (2005). A Question of Leadership: July 1966 and Harold Wilson's European Decision. *Contemporary British History*, 19(4), 437–458.

Parr, H., & Pine, M. (2003). Policy towards the European Economic Community. P. Dorey içinde, *The Labour Governments 1964–1970* (s. 108-129). Londra: Routledge.

Pattie, C., & Johnston, R. (1996). The Conservative Party and the Electora-

te. S. Ludlam, & M. J. Smith içinde, *Contemporary British Conservatism* (s. 37-62). Londra: Macmillan Press Ltd.

People's Party (1892). *Populist Party Platform (1892)*. W. W. Norton. Mayıs 20, 2017 tarihinde, https://wwnorton.com/college/history/archive/reader/trial/directory/1890_1914/12_ch22_04.htm adresinden erişildi

Pickard, J. (2016, Haziran 10). *Labour struggles to be heard in EU battle*. Financial Times. Kasım 22, 2020 tarihinde, <https://www.ft.com/content/c1db-32b8-2f24-11e6-a18d-a96ab29e3c95#axzz4BSBAhQZf> adresinden erişildi

Pierson, P. (1994). *Dismantling the Welfare State? Reagan, Thatcher and the Politics of Retrenchment*. Cambridge: Cambridge University Press.

Piketty, T. (2014). *Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital* (H. Koçak, Çev.). İstanbul: İş Bankası Yayınları.

Plattner, M. F. (2010). Populism, Pluralism, and Liberal Democracy. *Journal of Democracy*, 21(1), 81-92.

Plehwe, D. (2016). Neoliberal hegemony. S. Springer, K. Birch, & J. MacLeavy içinde, *The Handbook of Neoliberalism* (s. 61-72). New York: Routledge.

Pollard, S. (1992). *The Development of the British Economy, 1914–1990* (4. b.). Londra: Hodder Arnold.

Portes, R. (2017, Mayıs 9). "I think the people of this country have had enough of experts". London Business School. Ağustos 14, 2021 tarihinde, <https://www.london.edu/think/who-needs-experts> adresinden erişildi

Potton, E., & Mellows-Facer, A. (2003, Haziran 4). *The euro: background to the five economic tests* (Research Paper 03/53). House of Commons Library. Temmuz 5, 2020 tarihinde, <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/rp03-53/> adresinden erişildi

Prichard, W., Cobham, A., & Goodall, A. (2014). *The ICTD Government Revenue Dataset* (ICTD Working Paper 19). Brighton: Institute of Development Studies.

Prospect Team (2014, Mart 12). *Speech by Ed Miliband to the London Business School*. Prospect Magazine. Mayıs 17, 2021 tarihinde, <https://www.prospectmagazine.co.uk/politics/speech-by-ed-miliband-to-the-london-business-school> adresinden erişildi

Przeworski, A. (1991). *Democracy and the Market: Political and Economic Reforms in Eastern Europe and Latin America*. Cambridge: Cambridge University Press.

Przeworski, A. (1992). The Neoliberal Fallacy. *Journal of Democracy*, 3(3), 45-59.

Przeworski, A. (2019a). A Conceptual History of Political Regimes: Democracy, Dictatorship, and Authoritarianism. Jerzy J. Wiatr içinde, *New Authoritarianism: Challenges to Democracy in the 21st century* (s. 17-36). Opladen: Barbara Budrich Publishers.

Przeworski, A. (2019b). *Crises of Democracy*. Cambridge: Cambridge University Press.

Rees, N. (2010). Britain, European Integration and the European Union. B. Jones, & P. Norton içinde, *Politics UK* (7. b., s. 614-637). Essex: Pearson Education.

Reif, K., & Schmitt, H. (1980). Nine second-order national elections: A conceptual framework for the analysis of European election results. *European Journal of Political Research*, 8, 3-44.

Rhodes, M. (2000). Restructuring the British Welfare State: Between Domestic Constraints and Global Imperatives. F. W. Scharpf, & V. A. Schmidt içinde, *Welfare and Work in the Open Economy. Volume II. Diverse Responses to Common Challenges* (s. 19-68). Oxford & New York: Oxford University Press.

Riddell, P. (1985). *The Thatcher Government*. Oxford: Basil Blackwell.

Riddell, P. (2005). Europe. A. Seldon, & D. Kavanagh içinde, *The Blair Effect 2001-5* (s. 362-383). Cambridge: Cambridge University Press.

Riker, W. H. (1982). *Liberalism against Populism: A Confrontation Between the Theory of Democracy and the Theory of Social Choice*. Long Grove, IL: Waveland Press, Inc.

Robertson, J. (2016, Mayıs 12). *Brexit vote may spark recession, Mark Carney warns*. BBC News. Kasım 22, 2020 tarihinde, <https://www.bbc.com/news/business-36273448> adresinden erişildi

Robinson, W. I., & Harris, J. (2000). Towards a Global Ruling Class? Globalization and the Transnational Capitalist Class. *Science & Society*, 64(1), 11-54.

Rodrik, D. (2018). Populism and the economics of globalization. *Journal of International Business Policy*, 1-22. ISSN: 2522-0691/18

Rooduijn, M., Van Kessel, S., Froio, C., Pirro, A., De Lange, S., Halikiopoulou, D., et al. (2019). *The PopuList: An Overview of Populist, Far Right, Far Left and Eurosceptic Parties in Europe*. Popu-List. Mayıs 20, 2020 tarihinde, www.popu-list.org adresinden erişildi

Roper, C. (2020, Mayıs 27). *Union membership rises for third year running to 6,4 million*. TUC. Kasım 4, 2021 tarihinde, <https://www.tuc.org.uk/blogs/union-membership-rises-third-year-running-64-million> adresinden erişildi

Rosamond, B. (1996). Whatever happened to the enemy within? Contemporary conservatism and trade unionism. S. Ludlam, & M. J. Smith içinde, *Contemporary British conservatism* (s. 185-201). Londra: Macmillan Press Ltd.

Rosamond, B. (2018). Brexit and the Politics of UK Growth Models. *New Political Economy*, 1-14. <https://doi.org/10.1080/13563467.2018.1484721>

Rosanvallon, P. (2008). *Counter Democracy: Politics in an Age of Distrust*. (A. Goldhammer, Çev.) Cambridge: Cambridge University Press.

Rousseau, J.-J. (2013). *Toplum Sözleşmesi* (V. Günyol, Çev.; Hasan Ali Yücel Serisi 10. b.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Rowthorn, R. (2000). Kalecki Centenary Lecture. The Political Economy of Full Employment in Modern Britain. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 62(2), 139-173.

Rueschemeyer, D., & Van Rossem, R. (1996). The Verein für Sozialpolitik and the Fabian Society: A Study in the Sociology of Policy-Relevant Knowledge. D. Rueschemeyer, & T. Skocpol içinde, *States, Social Knowledge, and the Origins of Modern Social Policies* (s. 117-162). New Jersey: Princeton University Press.

Rydgren, J. (2005). Is extreme right-wing populism contagious? Explaining the emergence of a new party family. *European Journal of Political Research*, 44, 413-437.

Sachs, J., & Woo, W. T. (1994). Structural Factors in the Economic Reforms of China, Eastern Europe, and the Former Soviet Union. *Economic Policy*, 9(18), 101-145.

Sanders, D. (1989). *Losing an Empire, Finding a Role. An Introduction to British Foreign Policy since 1945*. New York: St. Martin's Press.

Sartori, G. (1970). Concept misformation in comparative politics. *American Political Science Review*, 64(4), 1033-1053.

Schmitt, C. (2008). *Constitutional Theory* (J. Seitzer, Ed. & Çev.; Ellen Kennedy'nin Önsözüyle). Durham & Londra: Duke University Press.

Schmitt, C. (2012). *Siyasal Kavramı* (E. Göztepe, Çev.; Aykut Çelebi'nin Sunuşuyla 2. b.). İstanbul: Metis Yayınları.

Schmitt, C. (2014). *Parlamentar Demokrasinin Krizi* (A. Zeybekoğlu, Çev.; 3. b.). Ankara: Dost Kitabevi.

Scruton, J. (2020, Şubat 11). *Gross Domestic Product: Year on Year growth: CVM SA %*. Office for National Statistics. Mart 26, 2020 tarihinde, <https://www.ons.gov.uk/economy/grossdomesticproductgdp/timeseries/ihyp/pn2> adresinden erişildi

Seldon, A., & Snowdon, P. (2005). The Conservative Campaign. *Parliamentary Affairs*, 58(4), 725-742.

Severgnini, B. (2017, Kasım 14). *From Sicily, a Voice of Discontent to Scare All Italy*. The New York Times. Şubat 19, 2019 tarihinde, <https://www.nytimes.com/2017/11/14/opinion/from-sicily-a-voice-of-discontent-to-scare-all-italy.html> adresinden erişildi

Shaw, E. (2008). New Labour and the Unions: The Death of Tigmoo? M. Beech, & S. Lee içinde, *Ten Years of New Labour* (s. 120-135). New York: Palgrave Macmillan.

Shaw, G. B. (1896). *Report on Fabian policy and resolutions presented by the Fabian Society to the International Socialist Workers and Trade Union Congress* (Fabian Tract No. 70). Londra: Fabian Society.

Shils, E. (1956). *The Torment of Secrecy: The Background and Consequences of American Security Policies*. Glencoe, Illinois: Free Press.

Slater, T. (2016). The housing crisis in neoliberal Britain: free market think tanks and the production of ignorance. S. Springer, K. Birch, & J. MacLeavy içinde, *The Handbook of Neoliberalism* (s. 370-381). New York: Routledge.

Smith, M. (2015, Haziran 10). *TTIP: UKIP lead dramatic EU revolt against trade deal that could force NHS privatisation*. Mirror. Mayıs 19, 2020 tarihinde, <https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/ttip-ukip-lead-dramatic-eu-5858981> adresinden erişildi

Smith, M. J. (2010). From Big Government to Big Society: Changing the State-Society Balance. *Parliamentary Affairs*, 63(4), 818-833.

Springford, J., Tilford, S., & Whyte, P. (2014). *The Economic Consequences of Leaving the EU: The final report of the CER commission on the UK and the EU single market*. Londra: The Centre for European Reform (CER).

Stanley, B. (2008). The thin ideology of populism. *Journal of Political Ideologies*, 13(1), 95-110.

Stavrakakis, Y. (2014). The Return of "the People": Populism and An-

ti-Populism in the Shadow of the European Crisis. *Constellations*, 21, 505-517.

Stockhammer, E., Constantine, C., & Reissl, S. (2015). Neoliberalism, trade imbalances, and economic policy in the Eurozone crisis. *Nova Economia*, (25), 749-775.

Streeck, W. (2014). Small-State Nostalgia? The Currency Union, Germany, and Europe: A Reply to Jürgen Habermas. *Constellations*, 21(2), 213-221.

Stuart, G. (2016a, Mart 1). *Brexit is the left-wing choice*. Prospect Magazine. Kasım 23, 2020 tarihinde, <http://www.prospectmagazine.co.uk/politics/brexit-is-the-left-wing-choice> adresinden erişildi

Stuart, G. (2016b, Nisan 13). *Gisela Stuart exposes the risks of staying in the EU*. Vote Leave. Kasım 22, 2020 tarihinde, http://www.voteleavetakecontrol.org/gisela_stuart_exposes_the_risks_of_staying_in_the_eu.html adresinden erişildi

Swank, D., & Betz, H.-G. (2003). Globalization, the welfare state and right-wing populism in Western Europe. *Socio-Economic Review*, (1), 215-245.

Taggart, P. (1995). New populist parties in Western Europe. *West European Politics*, 18(1), 34-51.

Taggart, P. (2002). Populism and the Pathology of Representative Politics. Y. Mény, & Y. Surel içinde, *Democracies and the Populist Challenge* (s. 62-80). Basingstoke: Palgrave.

Taggart, P. (2004a). *Popülizm* (B. Yıldırım, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Taggart, P. (2004b). Populism and Representative Politics in Contemporary Europe. *Journal of Political Ideologies*, 9(3), 269-288.

Taggart, P., & Szczerbiak, A. (2008). Introduction: Opposing Europe? The Politics of Euroscepticism in Europe. A. Szczerbiak, & P. Taggart içinde, *Opposing Europe? The Comparative Party Politics of Euroscepticism: Vol. 1. Case Studies and Country Surveys* (s. 1-15). Oxford: Oxford University Press.

Taguieff, P.-A. (1995). Political Science Confronts Populism: From a Conceptual Mirage to a Real Problem. *Telos*, 103, 9-43.

Taylor, G. (2017). *Understanding Brexit: Why Britain Voted to Leave the European Union*. Bingley: Emerald Publishing.

Taylor, R. (2005). Mr Blair's British Business Model – capital and labour in flexible markets. A. Seldon, & D. Kavanagh içinde, *The Blair Effect 2001-5* (s. 184-206). Cambridge: Cambridge University Press.

Thatcher, M. (1975, Nisan 16). *Speech to Conservative Group for Europe (opening Conservative referendum campaign)*. Margaret Thatcher Foundation. Eylül 23, 2020 tarihinde, <https://www.margaretthatcher.org/document/102675> adresinden erişildi

Thatcher, M. (1978, Aralık 18). *Speech to Paddington Conservatives (pay policy and unions)*. Margaret Thatcher Foundation. Ağustos 24, 2020 tarihinde, <https://www.margaretthatcher.org/document/103804> adresinden erişildi

Thatcher, M. (1987, Eylül 23). *Interview for Woman's Own ("no such thing as society")*. Margaret Thatcher Foundation. Nisan 21, 2020 tarihinde, <https://www.margaretthatcher.org/document/106689> adresinden erişildi

Thatcher, M. (1988a, Mayıs 13). *Speech to Scottish Conservative Conference*.

Margaret Thatcher Foundation. Eylül 1, 2020 tarihinde, <https://www.margaret-thatcher.org/document/107240> adresinden erişildi

Thatcher, M. (1988b, Eylül 20). *Speech to the College of Europe ("The Bruges Speech")*. Margaret Thatcher Foundation. Eylül 29, 2020 tarihinde, <https://www.margaretthatcher.org/document/107332> adresinden erişildi

Thatcher, M. (1993). *Downing Street Years*. Londra: HarperCollins.

The Times (2014, Aralık 27). *Man of the Moment*. The Times. Kasım 11, 2020 tarihinde, <https://www.thetimes.co.uk/article/man-of-the-moment-f2xjf78h6w9> adresinden erişildi

Thimont Jack, M. (2020, Şubat 24). *European Communities Act 1972*. Institute for Government. Mart 26, 2021 tarihinde, <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/european-communities-act-1972> adresinden erişildi

Thomassen, L. (2022). The "populist" foundation of liberal democracy: Jan-Werner Müller, Chantal Mouffe, and post-foundationalism. *Philosophy and Social Criticism*, 1-22. <https://doi.org/10.1177/01914537211066860>

Tocqueville, A. d. (2008). *The Ancien Régime and the French Revolution* (G. Bevan, Ed. & Çev.). Londra: Penguin Books.

Tomlinson, J. (1998). Why so Austere? The British Welfare State of the 1940s. *Journal of Social Policy*, 27(1), 63–77.

Tournier-Sol, K. (2015a). Reworking the Eurosceptic and Conservative Traditions into a Populist Narrative: UKIP's Winning Formula? *Journal of Common Market Studies*, 53(1), 140-156.

Tournier-Sol, K. (2015b). The UKIP Challenge. K. Tournier-Sol, & C. Gifford içinde, *The UK Challenge to Europeanization: The Persistence of British Euroscepticism* (s. 134-147). New York: Palgrave Macmillan.

Trading Economics (2020). *United Kingdom Corporate Tax Rate*. Trading Economics. Mart 30, 2020 tarihinde, <https://tradingeconomics.com/united-kingdom/corporate-tax-rate> adresinden erişildi

Tuck, R. (2016). *The Sleeping Sovereign: The Invention of Modern Democracy*. Cambridge: Cambridge University Press.

Türel, O. (2017). *Küresel Tarihçe: 1945-79*. İstanbul: Yordam Kitap.

UK Parliament (2019). Birth of the English Parliament: Magna Carta (1215) to Henry IV (1399). UK Parliament. Aralık 7, 2019 tarihinde, <https://www.parliament.uk/about/living-heritage/evolutionofparliament/originsofparliament/birthofparliament/keydates/1215to1399/> adresinden erişildi

UK Parliament (2020). *Referendums held in the UK*. UK Parliament. Eylül 20, 2020 tarihinde, <https://www.parliament.uk/get-involved/vote-in-general-elections/referendums-held-in-the-uk/> adresinden erişildi

UK Parliament (2022). *The Reform Acts and representative democracy*. UK Parliament. Nisan 11, 2022 tarihinde, <https://www.parliament.uk/about/living-heritage/evolutionofparliament/houseofcommons/reformacts/> adresinden erişildi

UKIP (2005, Nisan 5). *UK Independence Party Manifesto 2005*. BBC News. Ekim 10, 2020 tarihinde, http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/pdfs/UKIP_uk_manifesto.pdf adresinden erişildi

UKIP (2010a, Ocak). *Restoring Britishness: A cultural policy for an indepen-*

dent Britain. Devolution Matters. Eylül 12, 2020 tarihinde, <https://devolution-matters.files.wordpress.com/2010/02/ukip-britishness.pdf> adresinden erişildi

UKIP (2010b, Nisan). *UKIP Manifesto: Empowering the people. Straight talking. Vote UKIP*. UK Politics. Ekim 18, 2020 tarihinde, <https://general-election-2010.co.uk/2010-general-election-manifestos/UKIP-Party-Manifesto-2010.pdf> adresinden erişildi

UKIP (2014, Nisan 22). *UKIP Manifesto 2014: Create and Earthquake*. Manifesto. Ekim 24, 2020 tarihinde, <http://www.manifesto.com/wp-content/uploads/2015/09/UKIP-2014-EuroManifesto.pdf?LMCL=gWD8NA> adresinden erişildi

UKIP (2015). *Believe in Britain: UKIP Manifesto 2015*. Londra: Imax Design & Print Ltd.

UKIP (2016a). *Vote to leave*. LSE Digital Library. Ağustos 23, 2021 tarihinde, <https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:ruk587guk> adresinden erişildi

UKIP (2016b, Şubat 4). *Ukip's controversial ad denouncing Turkey – video*. The Guardian. Ekim 22, 2021 tarihinde, <https://www.theguardian.com/politics/video/2016/feb/04/ukips-controversial-ad-denouncing-turkey-video> adresinden erişildi

Urbinati, N. (2014). *Democracy Disfigured: Opinion, Truth, and the People*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Urbinati, N. (2019). Political Theory of Populism. *Annual Review of Political Science*, 22, 111-127. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-050317-070753>

Usherwood, S. (2008). The dilemmas of a single-issue party - The UK Independence Party. *Representation*, 44(3), 255-264.

van Apeldoorn, B. (2002). *Transnational Capitalism and the Struggle over European Integration*. New York: Routledge.

Vergara, C. (2020). Populism as Plebeian Politics: Inequality, Domination, and Popular Empowerment. *The Journal of Political Philosophy*, 28(2), 222-246. <https://doi.org/10.1111/jopp.12203>

Vural, H. S. (2005). *Avrupa'da Radikal Sağın Yükselişi*. İstanbul: İletişim.

Wallace, H. (1995). Britain out on a limb? *Political Quarterly*, 166(1), 46-58.

Wallace, W. (1991). Pride and Prejudice. *Marxism Today*, 28-31.

Wallerstein, I. (1989). The French Revolution as a World-Historical Event. *Social Research*, 56(1), 33-52.

Wallerstein, I. (2014). *Dünya Sistemleri Analizi: Bir Giriş* (E. Abadoğlu, & N. Ersoy, Çev.; 3. b.). İstanbul: BGST Yayınları.

Ward, M. (2019, Haziran 19). *Statistics on UK trade with the Commonwealth* (Research Briefing Number CBP8282). House of Commons Library. Eylül 20, 2020 tarihinde, <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-8282/CBP-8282.pdf> adresinden erişildi

Ware, A. (2002). The United States: Populism as Political Strategy. Y. Mény, & Y. Surel içinde, *Democracies and the populist challenge* (s. 101-119). Basingstoke: Palgrave.

Waterson, J. (2020, Haziran 25). *Richard Desmond: the former porn baron caught in a Tory scandal*. The Guardian. Kasım 13, 2020 tarihinde, <https://www.theguardian.com/media/2020/jun/25/richard-desmond-ex-express-owner-pur>

suing-a-big-profit-in-property adresinden erişildi

Watt, M. (2016, Şubat 20). *Michael Gove and five other cabinet members break ranks with PM over EU*. The Guardian. Kasım 22, 2020 tarihinde, <https://www.theguardian.com/politics/2016/feb/20/michael-gove-and-five-other-cabinet-members-break-ranks-with-pm-over-eu> adresinden erişildi

Webb, D., & Keep, M. (2016, Haziran 13). *In brief: UK-EU economic relations* (Research Briefing Number SN0691). House of Commons Library. Kasım 1, 2021 tarihinde, <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/sn06091/> adresinden erişildi

Webb, P. (2005). The Continuing Advance of the Minor Parties. *Parliamentary Affairs*, 58(4), 257-275.

Webb, S. (1889). The Basis of Socialism. G. B. Shaw, & H. G. Wilshire içinde, *Fabian Essays in Socialism* (s. 3-43). New York: Humboldt Publishing Co.

Webb, S. (1910). Social Movements. A. W. Ward, G. W. Prothero, & S. Leathes içinde, *The Cambridge Modern History: Vol. 12. The Latest Age* (s. 730-765). Cambridge: Cambridge University Press.

Weber, M. (2006). *Sosyoloji Yazıları* (H. H. Gerth, C. W. Mills, Ed. & T. Parla, Çev.; 8. b.). İstanbul: İletişim.

Weiler, P. (2016). *The New Liberalism: Liberal Social Theory in Great Britain, 1889-1914*. New York: Routledge.

Wellings, B. (2010). Losing the peace: Euroscepticism and the foundations of contemporary English nationalism. *Nations and Nationalism*, 16(3), 488-505.

Weyland, K. (2001). Clarifying a Contested Concept: Populism in the Study of Latin American Politics. *Comparative Politics*, 34(1), 1-22.

Weyland, K. (2013). The threat from the populist left. *Journal of Democracy*, 24(3), 18-32.

Weyland, K. (2017). Populism: A Political-Strategic Approach. C. Rovira Kaltwasser, P. Taggart, P. Ochoa Espejo, & P. Ostiguy içinde, *The Oxford Handbook of Populism* (s. 48-72). Oxford: Oxford University Press.

Whitaker, R., & Lynch, P. (2011). Explaining Support for the UK Independence Party at the 2009 European Parliament Elections. *Journal of Elections*, 21(3), 359-379.

White, R. D. (2006). *Kingfish: The Reign of Huey P. Long*. New York: Random House.

Whiteside, H. (2016). Neoliberalism as Austerity: The theory, practice, and purpose of fiscal restraint since the 1970s. S. Springer, K. Birch, & J. MacLeavy içinde, *The Handbook of Neoliberalism* (s. 361-369). New York: Routledge.

Whiteside, N. (1996). Creating the Welfare State in Britain, 1945-1960. *Journal of Social Policy*, 25(1), 83-103.

Wilding, P. (1997). The Welfare State and the Conservatives. *Political Studies*, XLV, 716-726.

Wiles, P. (1969). A Syndrome, Not A Doctrine. G. Ionescu, & E. Gellner içinde, *Populism: Its Meaning and National Characteristics* (s. 166-179). Londra: Weidenfeld & Nicolson.

Willcox, W. B. (1950). *Star of Empire: A Study of Britain as a World Power, 1485-1945*. New York: Alfred A. Knopf.

Williams, E. N. (1970). *The Eighteenth-century Constitution, 1688-1815: Documents and Commentary*. Cambridge: Cambridge University Press.

Wilshire, H. G. (1889). Preface To The American Edition. G. B. Shaw, & H. G. Wilshire içinde, *Fabian Essays in Socialism* (s. IX-XVIII). New York: Humboldt Publishing Co.

Withnall, A. (2016, Haziran 24). *EU referendum: Nigel Farage's 4am victory speech - the text in full*. Independent. Mayıs 22, 2021 tarihinde, <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/eu-referendum-nigel-farage-4am-victory-speech-text-full-a7099156.html> adresinden erişildi

Wodak, R. (2015). *The Politics of Fear: What Right-Wing Populist Discourses Mean*. Londra: Sage.

Wood, J. G. D., & Ausserladscheider, A. (2021). Populism, Brexit, and the manufactured crisis of British neoliberalism. *Review of International Political Economy*, 28(6), 1487-1508.

Worsley, P. (1969). The Concept of Populism. G. Ionescu, & E. Gellner içinde, *Populism: Its Meaning and National Characteristics* (s. 212-250). Londra: Weidenfeld & Nicolson.

Wright, O. (2016, Haziran 19). *EU referendum: Nigel Farage's anti-migrant poster like 1930s fascist propaganda, says George Osborne*. Independent. Kasım 22, 2020 tarihinde, <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/eu-referendum-poster-nigel-farage-polls-michael-gove-a7089946.html> adresinden erişildi

Prof. Dr. Berrin CEYLAN ATAMAN

Ankara Üniversitesi

Siyasal Bilgiler Fakültesi

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Üyesi

ÇALIŞMA EKONOMİSİ

Teori ve Politikalar

3. Baskı

Siyasal Yayınevi

Ankara-2024

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Çalışma Ekonomisi

Yazar: Berrin Ceylan Ataman

Kapak ve Sayfa Düzeni: İrem Su Yeşilyaprak, Şeyma Nur Çetin

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: 2014 Nisan, Ankara

2. Baskı: 2016 Nisan, Ankara

3. Baskı: 2024 Ekim, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-25-3

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Kaynakça

Aglietta, Michel, (1976), *A Theory of Capitalist Regulation: The US Experience*, Verso.

Boyer, Robert, (1990), *The Regulation School: A Critical Introduction*, Columbia University Press.

Chamberlin, Edward, (1933), *"The Theory of Monopolistic Competition"*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Ehrenberg R.G. and Smith R.S., (2006), *"Modern Labor Economics"*, 9th (Int.), MA: Addison Wesley, Boston: Pearson.

Elliott, F. Robert, (1997), *Karşılaştırmalı Çalışma Ekonomisi*, A.Ü Yayını No. 210, Ankara. Çev. Beşeli ve diğerleri.

Esin, Pars, (2013), *"Yabancılaşmadan Sosyal Politikaya"*, Mülkiye Dergisi, 2013, 37(3), s. 253-271.

Gorz, André, (1988), *Métamorphoses du Travail, Folioessais, France*.

Gönenç, Rauf, (2014), *"Türkiye'de Girişimciliği Geliştirmek İçin Ne Yapılmalı?"*, İktisat ve Toplum, Sayı 39, www.iktisatvetoplum.com

Hicks, John Richard, (1932), *"The Theory of Wages"*. London: Macmillan.

Hobsbawm, E. J., (1989), *Devrim Çağı: 1789-1848*, (Çev. A. Şenel ve J. Erğüder), Ankara: V yay.

Keynes J. Maynard, (1936), *The General Theory of Employment, Interest and Money*, London: Macmillan.

Marshall, Alfred, (1890), *Principles of Economics*, London: Macmillan.

Reynolds, Lloyd G., (1949), *Labor Economics and Labor Relations*, New York: Prentice-Hall.

Smith, Adam, (1776), *"Wealth of Nations"* Chicago: University of Chicago Press.

Tezgel, Osman, (2013), *"Manüfaktürün Ortaya Çıkışı ve Fabrika Üretimine Geçişte Manüfaktürün Rolü: Emek Süreci Bağlamında Bir Değerlendirme"*, Çalışma İlişkileri Dergisi, (4/1), 98-114.

Borjas, Labor Economics, McGraw Hill ed. 7th edition, 2015.

Boyer Georges R. and R. Smith", (2001), *"The Development of the Neo-Classical Tradition in Labor Economics"*, Industrial and Labor Relations Review, 54, January 2001: 199-223.

Esin, Pars, (1982), *"İş Bölümü, Yabancılaşma ve Sosyal Politika"*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Freeman, Christopher ve Soete, Luc, (2003), *Yenilik İktisadı*, (Çeviri: Ergun Türkcan), Ankara: Tübitak Yayınları.

Gazier, Bernard, 1992, *Economie du Travail et de l'Emploi*, Edition Dalloz.

Katz, C.H. ve diğerleri, *Labor Relations in a Globalizing World*, Cornell University Press US.

Lordoğlu Kuvvet ve N. Özkaplan, (2003), *Çalışma İktisadı*, İstanbul: Der Yayınları.

Mandelman, Federico S., Francesco Zanetti, (2014), *"Flexible Prices, Labor Market Frictions and the Response of Employment to Technology Shocks"*, Labour Economics, Vol.26, pp. 4-102.

Mc Closkey, Donald, (1983), "The Rhetoric of Economics", *Journal of Economic Literature*, Vol.21, June, pp. 481-517.

Talas, Cahit, (1997), *Toplumsal Politika*, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Tatlıyer, Mevlüt, (2023), "İki Kutuplu Hayatta İş-Yaşam Dengesini Sağlamak: Çift Gelirli Aileler, Çalışma Süreleri ve Kısmi Süreli İşler", *Çalışma İlişkileri Dergisi*, Temmuz 2023, Cilt 14, Sayı 2, Sayfa: 81-105, www.dergipark.org.tr/cider

Çalışma soruları

1. Tarihsel süreç içerisinde çalışma kavramı ne gibi değişikliklere uğramıştır? Emek süreci çerçevesinde değerlendiriniz.
2. Endüstri Devrimi "çalışma" kavramı açısından neden önemlidir? Sanayi Devrimi sonrasında çalışma kavramında görülen değişiklikleri açıklayınız.
3. Çalışma ekonomisi disiplininin ekonomi ve sosyal politika bilim dalları ile ilişkisini "işsizlik" kavramı çerçevesinde açıklayınız.
4. Çalışma Ekonomisi'nin konularını incelerken kullandığı analiz yöntemlerini belirtiniz.

Kaynakça

Bağımsız Sosyal Bilimciler, (2011), "Derinleşen Küresel Kriz ve Türkiye Ekonomisine Yansımaları: Ücretli Emek ve Sermaye", http://www.bagimsizsosyal-bilimciler.org/Yazilar_BSB/BSB2011.pdf

Gürsel, Seyfettin ve diğerleri, (2016), BETAM, İşgücü Piyasası Görünümü, Şubat 2016, <http://betam.bahcesehir.edu.tr/> (Erişim 20/02/2016).

Gürsel Seyfettin Gürsel ve Saliha Tanrıverdi, (2024), İşsizlikte Düşüş Devam Ediyor, <https://betam.bahcesehir.edu.tr/2024/07/iscucu-piyasasi-gorunu-mu-temmuz-2024/> (Erişim 08.08.2024).

OECD, (2015a), LFS by sex and age-indicators, https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=LFS_SEXAGE_I_R (Erişim 25/01/2016).

OECD, (2015b), Short-Term Labour Market Statistics: Unemployment Rates by age and gender, <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DatasetCode=STLABOUR#> (Erişim 21/01/2016).

OECD, (2022a), Labour force participation rate, <https://www.oecd.org/en/data/indicators/labour-force-participation-rate.html> (erişim 25.07.2024).

OECD, (2022b), Labour force participation rate among 15-64-years-olds, by gender, <https://www.oecd.org/en/data/dashboards/gender-dashboard/comparison.html#Employment> (erişim 21.07.2024).

OECD, (2023), Unemployment Rates, <https://web-archiv.oecd.org/temp/2023-11-21/668719-unemployment-rates-oecd-updated-november-2023.htm> (erişim 26.07.2024).

TEPAV, (2012), İstihdam İzleme Bülteni, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı. http://www.tepav.org.tr/upload/files/haber/13391620870.Istihdam_Izleme_Bulteni_Mayis_2012_Sonuclari.pdf

TEPAV, (2015), İstihdam İzleme Bülteni, <http://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/3995>

Ticaret Bakanlığı, (2023), Genel tarım sektörü, <https://ticaret.gov.tr/data/5b8700a513b8761450e18d81/Genel%20Tar%C4%B1m%20Sekt%C3%B6r%C3%BC%20Raporu.pdf> (erişim 23.07.2024).

TÜİK, (2012), İstatistiklerle Kadın – Women in Statistics 2012, Ankara.

TÜİK (2015a), İşgücü İstatistikleri, 2014, Sayı: 18645, 06 Mart 2015, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18645> (Erişim 21/01/2016).

TÜİK, (2015b), Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri, 2014

TÜİK, (2015c), İşgücü İstatistikleri, Eylül 2015, Sayı:18644, 15 Aralık 2015

TÜİK, (2015d), İşgücü İstatistikleri, Ocak 2015

TÜİK, (2015b), İstatistiklerle Kadın 2014, Sayı: 18619, 05 Mart 2015, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18619> (Erişim 21/01/2016).

TÜİK (2016), İşgücü İstatistikleri Ekim 2015, Sayı: 21568, 15 Ocak 2016, <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=21568> (Erişim 21/01/2016).

TÜİK, (2021), Hanehalkı İşgücü Araştırmasında Yapılan Düzenlemelere İlişkin Metodoloji Dokümanı İşgücü ve Yaşam Koşulları Daire Başkanlığı, https://www.tuik.gov.tr/indir/metodolojikDokumanlar/hia_metod_tr.pdf (erişim 25.07.2024).

TÜİK (2024a), İşgücü İstatistikleri, Temel veri kaynakları niteliği. <https://>

data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=%C4%B0%C5%9Fg%C3%BCc%C3%BC-%C4%B0statistikleri-May%C4%B1s-2024-53522&dil=1 (erişim 25.07.2024)

TÜİK (2024b), İşgücü İstatistikleri, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2023-53521> (erişim 25.07.2024)

TÜİK (2024c), Analitik çerçeve kapsam, tanımlar ve sınıflamalar, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2023-53521> (erişim 25.07.2024)

Seçilmiş okumalar

Ansal, Hacer, vd., (2000), Türkiye Emek Piyasası Yapısı ve İşsizlik, Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Balaban, Utku, (2015), "Sector switch and domestic outsourcing in the manufacturing industries of Turkey: The case of secondary cities during the 2000s", *Employment and Equity*, Ed. By Berrin C. Ataman and Risa L. Lieberwitz, Published by ILO-Geneva, pp.151-194.

Buğra., A. and Keyder Ç., (2003), *New Poverty and the Changing Welfare Regime of Turkey*, UNDP, Ankara.

Buğra, A., (2010), *Toplumsal Cinsiyet, İşgücü Piyasaları ve Refah Rejimleri: Türkiye'de Kadın İstihdamı*, TÜBİTAK Project: İstanbul.

Ceylan Ataman, Berrin, (1999), "İşgücü Piyasası ve İstihdam Politikasının Temel Prensipleri", Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İstihdam ve Danışmanlık Hizmetleri Eğitim Programı, Ankara.

Elliott, Lary, (2015), "UK labour market figures: employment is up, so why is earnings growth down?", *The Guardian*, 14 Oct., <http://www.theguardian.com/business/2015/oct/14/uk-labour-market-figures-employment-up-why-earnings-growth-down>,

Gökbayrak. Ş., (2011), "İşgücü Piyasaları ve Sosyal Güvenlikte Dönüşüm Ekseninde Kadınların Emeklilik Güvencesi", *Çalışma ve Toplum*, 29 (2). 165-190.

ILO, (2012), *Global Employment Trends 2012: Preventing a Deeper Jobs Crisis*, Geneva, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/@publ/documents/publication/wcms_171571.pdf (Erişim 28.05.2013).

Özdemir, S., (2005), "Refah Devletinin Gelişme ve Bunalım Dönemlerinde İş Piyasaları", *İktisat Fakültesi Mecmuası*, (Prof. Dr. Toker Dereliye Armağan Özel Sayısı), 55 (1): 695-733.

Özkaplan, Nurcan., (2008), "Türkiye İşgücü Piyasasının Dönüşümü (1980-2007)", *Gülen Elmas Aslan (ed.), Cumhuriyetin 85. yılında Türkiye Ekonomisi*, Gazi Üniversitesi Yayınları. Ekim.

Özışık, T., & Ülgen, G. (2023), "Dijitalleşmenin İş Gücü Piyasalarına Etkisi: Avrupa Birliği Üzerine Dinamik Panel Veri Analizi". *İktisat İşletme ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 2(1), 1-27. <https://doi.org/10.58654/jebi.1221098>

Özsuca, Şerife, (2003), "Esneklik ve Güvenlik İkileminde Türkiye Emek Piyasası", Ankara: İmaj Yayıncılık.

Rottenberg Simon, (1956), "On choice in Labour Market", *Industrial and Labor Relations Review*, 9 Jan.:183-199.

Saint-Paul, Gilles, (2004), "Why Are European Countries Diverging in

Their Unemployment Experience?", *Journal of Economic Perspectives*, 18 (Fall): 49-68.

Sapanalı, F., (2008), "Türkiye'de İşgücü Piyasası, Sorunlar ve Politikalar", TÜHİS-İş Hukuku ve İktisat Dergisi, 21(2): 8-30.

The Economist, (2015), *America's labour market, The end of the low-pay, puzzle? Feb.,6*, <http://www.economist.com/blogs/freeexchange/2015/02/america-labour-market>

Toksöz, G., (2007), *Women's Employment Situation in Turkey*. ILO, Ankara.

Çalışma soruları

1. Aşağıdaki kavramları tanımlayınız
 - a) İşgücü piyasası
 - b) İşgücü
 - c) Çalışma çağındaki nüfus
 - d) İşgücüne katılma oranı
 - e) Eksik istihdam
2. Basit bir işgücü piyasası modeli tanımlayarak işleyişi hakkında bilgi veriniz.
3. İşgücü arzı ve işgücü talebi eğrilerini belirleyen faktörleri tanımlayınız.
4. İşgücü piyasasında denge değişimleri analizini eğri üzerindeki kaymalara ve eğrinin yer değiştirmesine neden olan faktörleri ayırt ederek yapınız.

Kaynakça

Ehrenberg Ronald G. & Robert Smith, (2009), *Modern Labor Economics*, Pearson, NY.

Elliott, F. Robert, (1997), *Karşılaştırmalı Çalışma Ekonomisi*, A.Ü. Yayını no. 290.

Gazier, Bernard, (1992), *Economie du Travail et de l'Emploi*, Dalloz, Paris.

Güven, Aytekin ve diğerleri, (2011), "Asgari Ücret İstihdamı Arttırır Mı? 1969-2008 Türkiye Örneği", *ODTÜ Gelişme Dergisi*, Cilt 38, Sayı 2, <http://aso-sindex.com/journal-article-abstract?id=16184>

Neumark, David and William Washer, "Minimum Wages and Employment: A case Study of the Fastfood Industry in New Jersey and Pennsylvania", *American Economic Reviews* 90, December 2000:1362-1420.

OECD, (2011), "Country Submissions", *Economic Outlook Volume (No.90)*. <http://www.oecd.org/tax/taxpolicyanalysis/taxingwages-overview.htm>

OECD, (2013), *Minimum Wages* [http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=MW_CURP]

Yükseler, Zafer, (2011), "Türkiye'nin Karşılaştırmalı Cari İşlemler Dengesi ve Rekabet Gücü Performansı (1997-2010 dönemi)", http://www.tcmb.gov.tr/yeni/evds/yayin/kitaplar/yukseler_cari.pdf

Seçilmiş okumalar

Akkoyunlu, Pınar, (2003), "Türkiye'de Ücretlilerden Alınan Verginin Gelir Vergisi İçindeki Yeri ve Önemi", *Maliye Araştırma Merkezi Konferansları*, Sayı: 43 - 44, 77-93.

Alan A. Carruth ve Andrew J. Oswald Minner, (1985), "Wages in Post-War Britain: An Application of a Model of Trade Union Behavior", *Economic Journal* 95 (December): 1003-1020.

Card David And Alan B. Kruger, (1995), "Myth And Measurement: The New Economics Of The Minimum Wage", Princeton: N.J.: Princeton University Press.

Dalgıç, Basak Çakar vd., (2009), "Asgari Ücret İstihdamı Arttırır mı?(1969-2008) Türkiye Örneği", *EconAnadolu: Anadolu Uluslararası İktisat Kongresi'nde sunulmuş tebliğdir*. 19 Haziran 2009, Eskişehir.

Durmaz Bodur, N. (2022), "İşgücü Talebinde Göçmen Emeginin Yeri: Denizli İli Örneği", *Mülkiye Dergisi*, 46(4), 1170-1211.

European Commission, *Labour market and wage development in Europe* 2015.

Gerek, S., (1999), "Türkiye'de asgari ücretler ve enflasyon, 1974-1999". *Anadolu Üniversitesi*.

ILO, (2009), "Asgari Ücret Tesbit Usulleri İhdasına İlişkin Sözleşme" <http://www.ilo.org/public/turkish/region/eurpro/ankara/about/soz026.htm>

Jonathan, Gruber, (1994), "The Incidence of Mandated Maternity Benefits", *American Economic Review* 84, June: 622-641.

Korkmaz, Adem, (2004), "Bir Sosyal Politika Aracı Olarak Türkiye'de

Asgari Ücret: 1951-2003", Kocaeli Üniversitesi SBE Dergisi, 7, 53-69.

Korkmaz, Adem ve Orhan Çoban, (2006), "Emek Piyasasında Asgari Ücret, İşsizlik ve Enflasyon Arasındaki İlişkilerin Ekonometrik bir Analizi: Türkiye Örneği, 1969-2006", Maliye Dergisi, Sayı 151, Temmuz-Aralık, s.16-22.

Öztürk, İ. ve A. Ozansoy, (2011), "Ücret Gelirleri Üzerindeki Vergi Yükünün Analizi", Maliye Dergisi, Sayı 161, Temmuz-Aralık, s.197-214.

Toksöz, G. (2023). "Kapitalizmin İşgücü Talebi ve Göçmen Kadın Emekçi". Çalışma ve Toplum, 4(79), 3049-3072. <https://doi.org/10.54752/ct.1364591> (Erişim 08.08.2024).

The Economist (2015), Workers on tap, 3 Jan., 2015, <http://www.economist.com/news/leaders/21637393-rise-demand-economy-poses-difficult-questions-workers-companies-and>

Çalışma soruları

- 1.Kar maksimizasyonu yapan bir firma neden ücretin marjinal ürüne eşit olduğu noktaya kadar istihdam eder?
2. Kısa dönem işgücü talebi neden negatif eğimlidir?
- 3.Ücretteki bir artışın uzun dönemde firmanın emek talebi kararını nasıl etkilediğini analiz ediniz.
4. Asgari ücret kapsamı dışında kalan sektör ücreti, asgari ücret artışından nasıl etkilenir? Şekil yardımıyla açıklayınız.
5. İşgücü talebinin ücret esnekliği ile işgücü talebinin çapraz ücret esnekliği kavramlarını formüller ile ifade ediniz ve açıklayınız.

Kaynakça

Blundell at al., (1992), "Taxation and empirical labour supply models: Lone parents in the UK", *Economic Journal*, 102, pp.265-278.

Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu, (2009), Türkiye'de Çocuk Bakım Hizmetlerinin Yaygınlaştırılmasına Yönelik Bir Öneri: Mahalle Kresleri, Mart, <http://www.spf.boun.edu.tr/docs/MAHALLE%20 KRESLERI%20-%20ARASTIRMA%20 RAPORU.pdf>

Cahuc P., and A., Zylberberg, (2004), *Labour Economics*, MIT Press.

Ehrenberg R.G. and Smith R.S., (2006), "Modern Labor Economics", 9. Edition, 9th (Int.), MA: Addison Wesley. Boston: Pearson.

Eissa N. and Liebman. J., (1996), "Labour supply responses to the earned income tax credit", *Quarterly Journal of Economics*, 112:(2), pp.605-607.

Ekin, N., (2011), "Gelişmiş ve Az Gelişmiş Ekonomilerde Emek Arzının Hususiyetleri". *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (15), 147-166.

Elliot, R. F, (1997), "Karşılaştırmalı Çalışma Ekonomisi", Ankara Üniversitesi Yayını, Ankara.

Gündoğan, Naci, (2001), "İşgücünün Yaşlanması ve İşgücü Piyasalarına Etkileri", Ankara Üniversitesi, SBF Dergisi. 56-4.

Haziye, V. & Ecevit, E., (2023), "Yaşlanma, Doğuşta Yaşam Beklentisi ve Kentleşmenin İşgücü Arzı Üzerindeki Etkileri: Türkiye Cumhuriyeti Üzerine Ampirik Analiz", *In Traders International Trade Academic Journal*, 6(2), 150 -173. DOI: 10.55065/intraders.1242708

ILO, (2022), *Care at work: Investing in care leave and services for a more gender equal world of work*, https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/publication/wcms_838653.pdf

İŞKUR, (2014), İşsizlik Sigortasının Kapsamı, <http://www.iskur.gov.tr/isArayan/issizlikSigortasi.aspx> (11.03.2014).

İŞKUR, (2024), İşsizlik ödeneği, <https://iskur.gov.tr/is-arayan/issizlik-sigortasi/issizlik-odeneği/> (erişim 12.09.2024).

Kılıç, Cem, (2016), "Part-time yasasının annelere faydası", *Milliyet gazetesi*, 14.02.2016

OECD, (2012), *Labour Force Statistics (database)*, December.

Ökten, Çağla, (2023), "2023 Nobel İktisat Ödülü-İşgücü piyasasını tarihsel veriyle anlamak", 16 Kasım 2023, <https://sarkac.org/2023/11/2023-nobel-iktisat-odulu/> (Erişim 08.08 2024).

Özdemir, Esin ve diğerleri, (2009), Türkiye ile diğer OECD Ülkelerinin Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Alanında Karşılaştırılması, Ekim, TOBB Yayını, <http://www.tobb.org.tr/Documents/yayinlar/OECD.pdf>

Toksöz, G., (2007), "İşgücü Piyasasının Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Analizi ve Bölgeler Arası Dengesizlikler", *Çalışma ve Toplum*, 4.

Seçilmiş okumalar

Briggs, Depew, Todd A. Sorensenb, (2013), "The elasticity of labor supply to the firm over the business cycle", *Labour Economics*, Volume 24, October, P.196–204.

Dedeoğlu, Saniye, (2009), "Eşitlik mi Ayrımcılık mı? Cinsiyet Eşitliği Politikaları, Kadın İstihdamı ve İstihdam Dışılık", *Çalışma ve Toplum*, Sayı 21, Sayfa: 41-54.

Devitt, Camilla, (2015), "Mothers or Migrants? Labour Supply Policies in Ireland 1997–2007", *Social Policy*, (2015).

Doğan, Elif T., (2012), "Hamile Kadınların Çalışma Yaşamında Maruz Kaldığı Ayrımcı Uygulamalar", *İş - Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, (14/2), 79 - 98.

Ecevit, Y., (2007), "Türkiye'de Kadın Girişimciliğine Eleştirel Bir Yaklaşım". ILO Türkiye Direktörlüğü, Ankara, 28.

Ercan, Hakan, (2007), "Türkiye'de Gençlerin İstihdamı", Ankara, Uluslararası Çalışma Ofisi, <http://www.ilo.org/public/turkish/region/eurpro/ankara/publ/online.htm>

Gülmez, Mesut, (2008), "Sendika Hakkı, Toplu Sözleşme ve Grevi de İçeren Toplu Eylem Haklarını Kapsar mı?", *Çalışma ve Toplum*, 2008/3 <http://www.calismatoplum.org/sayi18/makale18.htm>

Jeff E. Biddle and Daniel S. Hamermesh, (1990), "Sleep and the Allocation of Time", *Journal of Political Economy*, 98 No.5 Oct.

Omay Umut, (2008), "Boş Zamanın Manipülasyonu ve Çalışma", *İş, Güç, The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, vol.10, pp.122-147.

Schirle, Tammy, (2015), "The effect of universal child benefits on labour supply", *Canadian Journal of Economics*, Vol.48, Issue 2, p.437–463, May 2015.

Toksöz, Gülay, (2007), "Türkiye'de Kadın İstihdamının Durumu", Ankara, Uluslararası Çalışma Örgütü, <http://www.ilo.org/public/turkish/region/eurpro/ankara/publ/online.htm>

Tezgel, Osman ve Ş. Gökbayrak, (2013), "The Effects of Gender Inequalities in Labor Market and Social Security System on the Women Social Inclusion in Turkey", *İş-Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, (15 /4), 39 - 59.

Kuran, Melih, (2022), "Genç İşsizliği Sorunu: İşgücü Arzı ve Talebi Açısından Bir Değerlendirme", *Çalışma Hayatının Güncel Sorunları*, Ed. Mete Kaan Namal ve Bülent Arpat, Paradigma Akademi Yayınları, Çanakkale.

Çalışma soruları

1. İşgücüne Katılım Oranı nedir? Türkiye'de işgücüne katılımı kır-kent ve kadın-erkek açısından değerlendiriniz.

2. Farksızlık eğrilerinin özellikleri nelerdir?

3. Marjinal İkame Oranı nedir?

4. Bütçe kısıtı altında bireyin fayda maksimizasyonu ne şekilde gerçekleşmektedir? Şekil yardımı ile açıklayınız.

5. Bireyin boş zaman ve çalışma arasındaki tercihini şekil yardımıyla açıklayınız.

6. Bireyin çalışma kararını hanehalkı üzerinde etkili olan faktörleri belirtiniz.

7. Çocuk bakımı sübvansiyonlarındaki artışın hanehalkı işgücü arzı üzerindeki etkisini açıklayınız.

8. Sendikali işgücü arz eğrisinin özelliklerini şekil yardımıyla açıklayınız.

Kaynakça

Borjas, G. J., (2008), *Labor Economics, Fourth Edition, Published by McGraw-Hill/Irwin.*

Elliott, R. F., (1997), *Karşılaştırmalı Çalışma Ekonomisi, Ankara Üniversitesi Yayınları, No.210.*

Gazier, Bernard, (1992), *Economie du Travail et de l'Emploi, Dalloz, Paris.*

Gündoğan, Naci ve K. Biçerli, (2004), *Çalışma Ekonomisi, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1461.*

Süzek, Sarper, (2012), *İş Hukuku, İstanbul: Beta Yayınları.*

Spence, Michael, (2002), "Signaling in Retrospect and the Informational Structure of Markets", *American Economic Review, American Economic Association*, 92(3), Haziran s: 434-459.

Toksöz, Gülay, (2009), *Kriz Koşullarında Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden İşgücü, Aralık, ILO Ankara Ofisi.*

Uysal, Gökçe, (2013), "Kadın İstihdamına Verilen Teşvikler İşe Yarıyor", *BE-TAM Araştırma Notu, 13/151, Temmuz. Betam, bahcesehir.edu.tr/tr/wp-content/.../07/ ArastirmaNotu1511.docx*

TÜİK, (2014), *İşgücü İstatistikler.*

Seçilmiş okumalar

Güven, Aytekin, Ş. Mollavelioğlu ve B. Çakar Dalgıç, (2009), "Asgari Ücret İstihdamı Arttırır mı? (1969–2008) Türkiye Örneği", *EconAnadolu 2009: Anadolu Uluslararası İktisat Kongresi'nde sunulmuş tebliğdir. 17-19 Haziran 2009, Eskişehir, Türkiye.*

Koca, D. (2021). "Türkiye'de İşgücü Piyasasının Boyutları ve Covid-19 Döneminin İşgücü Piyasasına Etkileri". *Sosyal Çalışma Dergisi*, 4(2), 69-83.

Korkmaz, Adem, (2004), "Bir Sosyal Politika Aracı Olarak Türkiye'de Asgari Ücret: 1951-2003", *Kocaeli Üniversitesi", Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (7)/1: 53-69.

Sarıpek, Doğa Başar vd. (2023), "İşgücü Piyasasında Pandemi Sonrası "Yeni Normal"; Hibrit Çalışma ve İş-Yaşam Dengesi, *İnsan&İnsan, Yıl10, Sayı 35, Kış, 11-27. <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.1189607>*

Sunal, Onur, ve Özge Sezgin, (2015), "Türkiye'de reel asgari ücretler ve reel gsyih değişimleri arasındaki nedensellik ilişkisi: enflasyon oranına endekslenmiş bir nominal asgari ücret politikası", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 01/2015; 70(1):111-129.

Çalışma soruları

1. İşgücü piyasasında rekabetçi denge kavramını şekil yoluyla açıklayınız.
2. İşgücü arzı sıfır esnek olduğunda ücret maliyeti artarsa işgücü piyasasında denge nasıl değişir? Açıklayınız.
3. Asgari ücret kavramını hem Çalışma Ekonomisi hem de Sosyal Politika disiplinleri açısından açıklayarak farklı yönlerini tartışınız.
4. İşgücü piyasasında esneklik nedir? Farklı boyutları çerçevesinde tanımlayınız.
5. Çalışanların hareketliliği emek arz fonksiyonunu nasıl etkiler? Farklı yönleriyle açıklayınız.

Kaynakça

Akerlof, G., (1970), "The market for "lemons", qualitative uncertainty and the market mechanism", *Quarterly Journal of Economics*, 84, pp. 488-500.

Daniel Raff and Lawrence Summers, (1987), "Did Henry Ford Pay Efficiency Wages?", *Journal of Labor Economics*, 5 (October): 557-586.

Doringer, P., ve Piore, M., (1971), *Internal Labor Market and Manpower Analysis*, Heath Lexington Books.

Elliott, R. F., (1997), *Karşılaştırmalı Çalışma Ekonomisi*, Ankara Üniversitesi Yayınları.

Gazier, Bernard, (1992), *Economie du Travail et de l'Emploi*, Dalloz, Paris.

Hammermesh D.S. ve Wolfe J., (1988), "Compensating differentials and the duration of wage loss", *Journal of Labor Economics*, 62(2).

Hwang at al., (1992), "Compensating wage differentials and unobserved productivity", *Journal of Political Economy*, 100, pp. 835-858.

Leibenstein, Harvey, (1978), *General X-Efficiency Theory and Economic Development*, New York, Harvard University Press.

Smith, Adam, *Wealth of Nations*, Chicago: University of Chicago Press, 1776.

TÜİK, (2013), "İşgücü Maliyeti Araştırması Sonuçları 2012", *Haber Bülteni*, Sayı: 16200, 30 Aralık, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16200>

TÜİK, (2024), "İşgücü Girdi Endeksleri, I. Çeyrek: Ocak-Mart, 2024", *Haber Bülteni*, 22 Mayıs 2023. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Girdi-Endeksleri-I.-Ceyrek:-Ocak-Mart,-2024-53682>

TÜİK, (2024), "İşgücü Maliyeti İstatistikleri 2022", *Haber Bülteni*, 28 Mart 2024. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Maliyeti-Istatistikleri-2022-> (Erişim 09.08.2024).

Seçilmiş okumalar

Atkinson, Tony, (2002), *Income Inequality and the Welfare State in a Global Era*, The J. Douglas Gibson Lecture, School Policy Studies, Queen's University.

Becker, Gary, (1971), *The Economics of Discrimination*, University of Chicago Press.

Berke, B. (2023), "Türkiye'de Ücret Eşitsizliğinin Belirleyicileri Üzerine Bir Araştırma", *Çalışma ve Toplum*, C.2, S.77. s. 1063-1090.

Bellu, L. Giovanni, (2005), "Charting Income Inequality The Lorenz Curve", *EASY Pol On-line Resource Materials for Policy Making*, Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO).

Blau Francine D. Marianne A. Ferber ve Anne E. Winkler, (2006), *The Economics of Women Men and Work*, 5th ed. Upper Saddle River NJ Prentice Hall.

Clausia Goldin ve Cecilia Rousa, (2000), "Orchestration impartiality: The impact of Blind Audition on Female Musicians", *American Economic Review*, Sept. 2000, pp: 715-741.

Çelik, Aziz, (2004), "AB Ülkeleri ve Türkiye'de Gelir Eşitsizliği: Piyasa Dağılımı-Yeniden Dağılım", *Çalışma ve Toplum*, 2004/3, s.53-91.

Ken Clarka, Nikolaos C. Kanellopoulos, (2013), "Low pay persistence in Europe", *Labour Economics*, Volume 23, August 2013, pp.122-134. Akerlof George A ve Janet L. (1986), "Efficiency Wage Models of the Labor Market" Yellen ed. NY, Cambridge University Press.

Gemicioglu S, Şahin H. (2022). Türkiye'de geçici ve kalıcı işlerde çalışanlar arasındaki ücret farklılıkları. *Trends in business and economics (Online)*, 36(1), 115 - 124. 10.54614/TBE.2022.986628

Görmezöz, G., & Karaalp-Orhan, H. S. (2020). "Türkiye'de Bölgesel Ücret Farklılıklarına İlişkin Bir Durum Değerlendirmesi: İŞKUR Özel Sektör Açık İş İlanları Analizi". *Çalışma ve Toplum*, 3(66), 1633-1672.

Lawrance, Khan, (2007), "The impact of employment Protection Mandates on Demographics Temporary Employment Patterns: International Microeconomic Evidence", *OECD Employment Outlook Economic Journal*, June, F333-F356.

Somel, Cem, (2008), "Ulusal Gelirin Yapısı ve Gelişimi", *Türkiye Ekonomisi*, (Ed. ÖZER, Mustafa), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Tezgel, Osman, (2015), "An assessment on minimum wages in Turkey from an inequality perspective during the 2000s", *Employment and Equity*, Ed. By Berrin C. Ataman and Risa L. Lieberwitz, Published by ILO-Geneva, p.133-150.

TÜİK, 2013, *İşgücü Maliyeti Araştırması Sonuçları 2012*, Haber Bülteni, Sayı: 16200, 30 Aralık 2013, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16200>

Çalışma soruları

1. Firma düzeyinde ücretin belirlenmesi sürecinde hangi unsurlar dikkate alınmaktadır. Açıklayınız.
2. Farklılıkların Eşitlenmesi Teorisi'ne göre ücretlerin farklılaşma nedenlerini açıklayınız.
3. Etkinlik ücreti teorisi nedir? Şekil yardımıyla açıklayınız.
4. İşsel işgücü piyasalarını genel özelliklerini ifade ederek tanımlayınız.
5. Gelir eşitsizliğinin nedenlerini tartışınız.

Kaynakça

Arrow, K.J., (1973), "The Theory of Discrimination", Ashenfelter, O. ve Rees, A., In, *Discrimination in Labor Markets*, Princeton University Press, New Jersey.

Becker, Gary, (1957), *The Economics of Discrimination*, University of Chicago Press (1971).

Borjas, George J., (2008), *Labor Economics*, McGrawHill, NY.

Dedeoğlu, S., (2009), "Eşitlik mi Ayrımcılık mı? Türkiye'de Sosyal Devlet, Cinsiyet Eşitliği Politikaları ve Kadın İstihdamı", *Çalışma ve Toplum*, 21. Sayı, s: 41-54.

Elliott, R. F., (1997), *Karşılaştırmalı Çalışma Ekonomisi*, Ankara Üniversitesi Yayınları.

Marianne, Bertrand ve Sendhil Mullanaithan, (2004), "Are Emiliy and Greg More Employable than Lakisha and Jamal? A field experiment on labor market discrimination", *American Economic Review*, 94, September 2004 : 991-1013.

Sarıpek, D. B., Cerev, G., & Ayhan, E. E., (2023), "İşgücü Piyasasında Pandemi Sonrası "Yeni Normal"; Hibrit Çalışma ve İş-Yaşam Dengesi, *İnsan ve İnsan*, 10(35), 11-27. <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.1189607> (erişim 03.08.2024).

Süzek, S., (2012), *İş Hukuku*, 8. Baskı, İstanbul.

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, (2008), "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı 2008–2013", Ankara, <http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/TCEUlusaleylemplani.pdf>

Toksöz, Gülay, (2007), "İşgücü Piyasasının Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Analizi ve Bölgeler arası Dengesizlikler", *Çalışma ve Toplum*, 2007/4, 57.

TÜİK, (2012), *Kazanç Yapısı Araştırması: 2010*, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın No: 3643, Ankara, www.tuik.gov.tr/ZipGetir.do?id=10718

Seçilmiş okumalar

Buğra, A., (2010), "Toplumsal Cinsiyet, İşgücü Piyasaları ve Refah Rejimleri: Türkiye'de Kadın İstihdamı", TÜBİTAK Projesi: İstanbul.

Çelik Uğuz, S., & Topbaş, F. (2016). *Turizmde Kadın İstihdamı ve Ücret Ayrımcılığı: Karşılaştırmalı Bir Analiz*. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 27(1). <https://doi.org/10.17123/atad.vol27iss10004>

Ecevit, Y., (2009), "Türkiye'de Üç Kentte Kadın İstihdamını Artırıcı Çalışmalar İçin Ön Adımlar ve Tavsiyeler Raporu", *Türkiye'de Kadınlar için İnsana Yakışır İş İmkanları Sağlanması Yoluyla Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Gerçekleştirilmesine Yönelik Aktif İşgücü Piyasası Politikaları ILO ve İŞKUR Pilot Projesi*, ILO Ankara. http://www.ilo.org/public/turkish/region/eurpro/ankara/areas/woman/3_rapor/kadin_istihdami_artirici_calismalar.pdf

Erdoğan, E., & Yeşilyurt, C. (2022). "Cinsiyete Dayalı Ücret Ayrımcılığının ISCO Meslek Gruplarına Göre Analizi". *İstatistik Araştırma Dergisi*, 12(1), 16-38.

Gökbayrak, Ş., (2009), "Refah Devletinin Dönüşümü ve Bakım Hizmetlerinin Görünmez Emekçileri Göçmen Kadınlar", *Çalışma ve Toplum*, 21(2): 55-82.

Gökbayrak, Ş., (2011), "İşgücü Piyasaları Ve Sosyal Güvenlikte Dönüşüm Ekseninde Kadınların Emeklilik Güvencesi", *Çalışma ve Toplum*, 29(2): 165-190.

Günalp, Burak, Seyit Mümin Cilasun, and Elif Öznur Acar, (2015), "Male-female Labor Market Participation and the Extent of Gender-based Wage Discrimination in Turkey", *Economics Discussion Papers*, No. 2015-56, Kiel Institute for the World Economy. <http://www.economics-ejournal.org/economics/discussionpapers/2015-56>

Keig, (2013), "Türkiye'de Kadın Emegi ve İstihdamı: Sorun Alanları ve Politika Önerileri II", KEIG Platformu, İstanbul. <http://www.keig.org/content/raporlar/içerik.pdf>

Kuşlu G., ve Karaşahin M., (2010), "Avrupa Birliği Ve Türkiye'de Kadın-Erkek Eşit(Siz)liği", *Avrupa Birliği'nden Haberler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, AB Koordinasyon Dairesi Başkanlığı Bülteni, Sayı 53, s: 10-19.* <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/abk/bultenler/sayi53>

Gürcan, N. (2022). "Türk İş Yaşamında Kadın Çalışanlara Yönelik Ayrımcılık Üzerine Kavramsal Bir Tartışma: Dikey Ayrışma", *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 5(1), 133-158. <https://doi.org/10.33708/ktc.1007817>

Kemik, Sevdije ve Nurcan Çetiner, (2023), "Kadın Çalışanlara Yönelik Cinsiyet Ayrımcılığı: Türkiye-İngiltere Karşılaştırması", *Kitap: İş Hayatında Kadın Çalışanlar Türkiye-İngiltere Karşılaştırması, Ed. Çağla Demir ve Nurcan Çetiner, Eğitim Yayınevi, İstanbul.*

Lanning, Jonathan A., (2014), "A search model with endogenous job destruction and discrimination: Why equal wage policies may not eliminate wage disparity", *Labour Economics*, Volume 26, January 2014, Pages 55–71.

Özkan, G. S., & Özkan, B. (2010). "Kadın Çalışanlara Yönelik Ücret Ayrımcılığı ve Kadın Ücretlerinin Belirleyicilerine Yönelik Bir Araştırma". *Çalışma ve Toplum*, 1(24), 91-104.

Özveren, Aslıhan Damla, (2022), "Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Dair Mevcut Durum Algısı", *Çalışma İlişkileri Dergisi*, Ocak 2022, Cilt 13, Sayı 1, Sayfa: 107-122.

Tezgel, O. ve Ş. Gökbayrak, (2013), "The Effects Of Gender Inequalities in Labor Market and Social Security System on the Women's Social Inclusion in Turkey", *İş-Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, (15 /4), 39- 59.

Toksöz, Gülay, (2007), *Türkiye'de Kadın İstihdamının Durumu*, ILO.

Toksöz, G., (2012), "Kalkınmada Farklı Yörüngeler-Kadın İstihdamında. Farklı Örüntüler Işığında Türkiye'de Kadın İstihdamı", *Geçmişten Günümüze Türkiye'de Kadın Emegi içinde, Gülay Toksöz ve Ahmet Makal (ed.), Ankara Üniversitesi Yayınları:168 – 200.*

TÜİK, (2012), *İstatistiklerle Kadın – Women in Statistics 2012, Yayın No: 3904, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara.*

Wang, Haining, Fei Guo1 and Zhiming Cheng, (2015), "Discrimination in Migrant Workers' Welfare Entitlements and Benefits in Urban Labour Market: Findings from a Four-City Study in China", *Population, Space and Place*, Vol.21, Issue 2, p. 124–139, March 2015.

Kaynakça

Becker, G., (1964), *Human Capital*, New York, National Bureau of Economic Research.

Blau, Francine, and Lawrence Kahn, (1992), "The Gender Earnings Gap: Learning From International Comparisons", *American Economic Review*, 82(2):533-38.

Eser K. ve Ç. E. Gökmen, (2009) "Beşerî Sermayenin Ekonomik Gelişme Üzerindeki Etkileri: Dünya Deneyimi ve Türkiye Üzerine Gözlemler", *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2.

Elliott, R. F., (1997), *Karşılaştırmalı Çalışma Ekonomisi*, Ankara Üniversitesi Yayını No.201.

Fuente, Angel, (2011), *Human Capital and Productivity*, Barcelona Economics Working Paper Series, n° 530.

Günsoy G., ve C. Özsoy, (2012), "Türkiye'de Kadın İşgücü, Eğitim ve Büyüme İlişkisinin VAR Analizi", *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, Cilt: 49 Sayı: 568.

Mincer, J., (1974), *Schooling, Experience, and Earnings*, New York: NBER Press.

Mincer, J. and Jovanovic, B., (1981), *Labor mobility and wages*. In S. Rosen (ed.), *Studies in Labor Markets*. Chicago, IL: University of Chicago Press.

Polachek, Solomon W., (2004), *How the Human Capital Model Explains Why The Gender Wage Gap Narrowed*, <http://www2.binghamton.edu/economics/research/working-papers/pdfs/wp04/WP0412.pdf>

Psacharopoulos, George, (1995), *The Profitability of Investment in Education: Concepts and Methods*, <http://www.c3l.uni-oldenburg.de/cde/econ/readings/psacharo.pdf>

Tansel, A., (2012), *2050'ye Doğru Nüfus Bilim ve Yönetim: İşgücü Piyasasına Bakış*, Yayın No: TÜSİAD-T/2012-11/536.

Tchernis, Rusty, (2010), "Measuring Human Capital and its Effects On Wage Growth", *Journal of Economic Surveys*, Vol. 24, No. 2, pp. 362-387, <http://www2.gsu.edu/~ecort/tchernis2010.pdf>

TÜİK, (2013), *Hanehalkı İşgücü Araştırması*, Eylül.

TÜİK, (2014), *En son mezun olunan okula göre işgücü durumu*, www.tuik.gov.tr

TÜİK (2023), "Yükseköğretim Mezunu Kadınların İşgücüne Katılımı", *İstatistiklerle Kadın 2022*, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Kadin-2023-53675> (erişim 15.08.2024).

Yeldan, Erinç, (2012), "Türkiye Ekonomisi İçin Beşerî Sermaye ve Bilgi Sermayesi Birikimine Dayalı Bir İçsel Büyüme Modeli", *Ekonomi-Tek*, Volume / Cilt: 1 No: 2 May / Mayıs 2012, 21-60, http://ekonomitek.org/pdf/erinc_yeldan.pdf

Seçilmiş okumalar

Acemoglu, D. ve J. S. Pischke, (1999), "Beyond Becker: Training in Imperfect Labor Market", *Economic Journal* 109 F 112-F142.

Çetiner Sibel ve Onur Çelik, (2021), *Türkiye Ekonomisinde Ekonomik*

Büyüme ve Beşerî Sermaye Arasındaki İlişkinin Ampirik Analizi: 1980-2019 Dönemi, Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Yıl:21, S.:51., https://qavsispanel.gelisim.edu.tr/Document/onucelik/20221216112227077_d2e431f1-ddc7-451e-ae-1e-f46ab2c3436a.pdf (erişim 30.0. 2024).

Çolak, Murat, (2010), "Eğitim ve Beşerî Sermayenin Kalkınma Üzerine Etkisi", *Kamu-İş; C:11, S:3/2010*, 109.

Friendfinder, D. vd., (1997), "Evaluating Government Training for the Economically Disadvantaged", *Journal of Economic Literature* 35: s.1809-1855.
Goldin, Claudia, (1990), *Understanding the gender gap: An economic history of American women*, New York: Oxford University Press.

Gökbayrak, Ş., (2008), "Uluslararası Göç ve Kalkınma Tartışmaları: Beyin Göçü Üzerine Bir İnceleme", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(3),65-82.

Heckman James J., ve diğerleri, (1999), "The Economics and Econometrics of Active Labor Market Programs", in Orley C. Ashenfelter and David Card, Ed. *Handbook of Labor Economics, Vol 3A, Amsterdam: Elsevier*, pp. 1865-2079.

Loewenstein, Mark A. ve J. R. Spletzer, (1999), "General and Specific Training: evidence and Implication", *Journal of Human Resources*, 34 Fall s.710-733.

Mincer J., (1974), "Schooling Experience and Earnings", NBER, NY.

Şahin, Çağatay, Edgücan, (2011), *Beşerî Sermaye ve İnsan Kaynakları: Eleştirel Bir Yaklaşım*, Tan kitapevi, s.17-18, https://www.academia.edu/34147165/Be%C5%9Feri_Sermaye_ve_%C4%B0nsan_Kaynaklar%C4%B1_Ele%C5%9Ftirel_Bir_Yakla%C5%9F%C4%B1m (erişim 30.07.2024).

Taban, Sami ve Muhsin Kar, (2006), "Beşerî Sermaye ve Ekonomik Büyüme: Nedensellik Analizi, 1969-2001", *Sosyal Bilimler Dergisi, C.1.* <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/435/342582.pdf?sequence=1> (erişim 30.07.2024).

Yumuşak, İ. G., ve M.Bilen, (2000), "Gelir Dağılımı- Beşerî Sermaye İlişkisi ve Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme", *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1:1,* s.77-96.

Wayne A., Groves ve Andrew Husseyb, (2014), "Returns to MBA quality: Pecuniary and non-pecuniary returns to peers, faculty, and institution quality", *Labour Economics, V.26, January*, p. 43-54. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0927537113001255>

Çalışma soruları

1. Beşerî Sermaye Teorisi çerçevesinde bilgi ve beceri yatırımının aşamalarını belirterek açıklayınız.
2. Beşerî Sermaye Teorisi'nin üniversite eğitim talebi için ortaya koyduğu öngörülerini değerlendiriniz.
3. "Eğitim iyi bir sermaye yatırımı mıdır?" sorusunun yanıtını BSY çerçevesinde tartışınız.
4. "Eğitim iyi bir sosyal yatırım mıdır?" sorusunun yanıtını BSY çerçevesinde tartışınız.
5. "Kamu sektöründe mesleki eğitim iyi bir sosyal yatırım mıdır?" sorusunun yanıtını BSY çerçevesinde tartışınız.
6. Kadınların ücretinin erkeklere göre daha düşük olması BSY teorisi ile nasıl açıklanır?

Kaynakça

Abadan-Unat, Nermin, (2002), *Bitmeyen Göç: Konuk İşçilikten Ulus-ötesi Yurttaşlığa*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayını, Göç Çalışmaları Yayını Serisi.

Borjas G.J., (2008), *Labor Economics*, McGraw Hill.

Checchi, Daniele ve diğerleri, (2007), *Skilled Migration, FDI and Human Capital Investment, Discussion paper series, Institute for the Study of Labor, May*, <http://ftp.iza.org/dp2795.pdf>

Ehrenberg R.G. and Smith R.S., (2006), *Modern Labor Economics, 9. Edition, 9th (Int.)*, MA: -Addison Wesley. Boston: Pearson.

Elitok, S. P. ve T. Straubhaar, (2012), "Türkiye'den Avrupa'ya Göç: Acaba?" T.C.AB Bakanlığı, Sayı 16 Temmuz, Aylık Bülten.

Elliott, R. F., (1997), *Karşılaştırmalı Çalışma Ekonomisi*, (Çev. Mehmet Beşeli vd.), Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayını No: 210.

Göç İdaresi, (2023), *Yıllara göre geliş*, <https://www.goc.gov.tr/giris-cikis> (erişim 30.07.2024).

Gökbayrak, Ş., (2008), "Uluslararası Göç ve Kalkınma Tartışmaları: Beyin Göçü Üzerine Bir İnceleme", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63(3),65-82.

Hicks J. R., (1932), *The Theory of Wages*, London, Mc Millian.

Kaska, Tiiu Paas, (2013), *An empirical analysis of cross-border labour mobility in the case of Estonia, Norface Migration Discussion Paper, No. 2013-16, March*, http://www.norface-migration.org/publ_uploads/NDP_16_13.pdf

Kristen Keith ve Abigail McWilliams, (1999), "The returns to Mobility and Job Search by Gender", *Industrial and Labor Relations Review*, 52 (April, 1999), 460-477.

Lordoğlu, Kuşvet, (2015), *Türkiye'ye Yönelen Düzensiz Göç ve İşgücü Piyasalarına Bazı Yansımalar*, *Çalışma ve Toplum*, 2015/1, pp.29-44.

McCormick, Ashley, (2012), *Migration Myths: Migration & Unemployment*, www.migrationpolicycentre.eu, August.

Öztürk, Mustafa ve Nihat Altuntepe, (2012), "Türkiye'de Kentsel Alanlara Göç Edenlerin Kent ve Çalışma Hayatına Uyum Durumları: Bir Alan Araştırması", *Journal of Yasar University*, 3(11), 1587-1625, http://journal.yasar.edu.tr/wpcontent/uploads/2012/05/No11_Vol3_09_ozturk_altuntepe.pdf

Toksöz, Gülay, (2006), *Uluslararası Emek Göçü*, İstanbul Bilgi University Press, *Migration Studies Series*, İstanbul.

TÜİK, (2024), *Uluslararası Göç İstatistikleri*, 2023 <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararası-Goc-Istatistikleri-2023-53544> (erişim 30.07.2024).

Seçilmiş okumalar

Akkayan, T., (2003), *Türkiye'de İç Göçler ve Sorunlar*, Ankara Üniversitesi Basımevi.

Akpınar, T., (2010), "Türkiye'ye Yönelik Kaçak İşgücü Göçü", *SBF Dergisi*, C. 65, S. 3, s. 1-22.

Borjas G. J. Ed., (2000), *Issues In The Economics Of Immigration*, University Of Chicago Press.

Çakır, B., & Çevik, C. (2021). *Küreselleşme, Göç ve Kadın Sağlığı*. Huma-

nistic Perspective, 3(1), 225-243. <https://doi.org/10.47793/hp.856206>

Dedeoğlu, S., (2011), *Türkiye’de Göçmenlerin Sosyal Dışlanması: İstanbul Hazır-Giyim Sanayinde Çalışan Azerbaycanlı Göçmen Kadınlar Örneği*, SBF Dergisi, C. 66, S. 1, s. 27-48.

Demir, E. (2021). *Göç Sosyolojisi. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 3(2), 131-138. <https://doi.org/10.54990/okufed.1000921>

Erder, Sema, (1998), “Köysüz ‘Köylü’ Göçü”, *Görüş*, (Şubat-Mart 1998), s. 24-26.

İlkaracan, İ., (1999), “1990’lar Türkiye’sinde Kadın Ve Göç”, Oya Baydar (Der.), *75 Yılda Köylerden Şehirlere, Tarih Vakfı Yayınları*, İstanbul.

Kahraman, F. B., (2023), “Göç, sınıf ve örgüt: Türkiye’de işçi sendikaları ve Suriyeli göçmen işçiler”. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 25(1), 97-121.

Kocaman, T., ve S. Beyazıt, (1993), *Türkiye’de İç Göçler ve Göç Edenlerin Sosyo-Ekonomik Nitelikleri*, Ankara, DPT Yayınlar.

Li, Qing ve Arthur Sweetman, (2014), “The quality of immigrant source country educational outcomes: Do they matter in the receiving country?”, *Labour Economics*, V.26, January, p. 81–93.

Lordoğlu, K., (2010), “Türkiye’deki Çalışma Hayatının Bir Parçası Olarak Yabancı Çalışma”, *Türkiye’ye Uluslararası Göç*, Ed. B. Pusch, T. Wilkoszewski, İstanbul: Kitap Yayınevi.

Mutluer, M., (2003), *Uluslararası Göçler ve Türkiye*, İstanbul, Çantay Kitabevi.

Oran, Serter ve İlkay Savcı, (2015), “Seeking cheap labour”, *Employment and Equity*, Edited by Berrin Ceylan-Ataman and Risa L. Lieberwitz, ILO-Geneva, p. 95-118.

Taşçı, F., (2009), “Bir Sosyal Politika Sorunu Olarak Göç,” *Kamu-İş İş Hukuku Ve İktisat Dergisi*, C. 10, S. 4, S. 177-204.

Topgül, S. (2016). *Sosyal Dışlanma Ve Göç: Mülteci İşçiler Örneği*. *Sosyoloji Dergisi* (34), 269-289.

Toksöz, G., (2004), *Uluslararası Emek Göçü*, Ankara: İmaj Yayınevi

Toksöz, G., Ünlütürk-Ulutaş, G. (2011), “Göç Kadımlaşıyor mu? Türkiye’ye Yönelen Düzensiz Göçe İlişkin Yazına Toplumsal Cinsiyet ve Etnisite Temelinde Bakış”, *Birkaç Arpa Boyu* (Ed. S. Sancar), İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.

TÜİK, (2024), *Uluslararası Göç İstatistikleri, 2023, Haber Bülteni, Sayı: 53544*, 19 Temmuz 2024.

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararası-Goc-Istatistikleri-2023-53544>

Ünlütürk Ulutaş, Ç., (2013), “Almanya’yı Temizliyorum’: Almanya’da Göçmen, Kadın ve Temizlikçi Olmak”, *Çalışma ve Toplum*, 2013/2.

Kaynakça

Çifter, Alğun, (2005), "Piyasa Ekonomisine Sahip Sanayileşmiş Bazı Ülkelerde Toplu İş Sözleşmesinin Taraf İradeleri Dışında Oluşması", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:4 Sayı:8, Güz 2005/2 s.65-8, <http://www.iticu.edu.tr/uploads/kutuphane/dergi/s8/M00120.pdf>

Borjas, G.J., (2008), Labor Economics, McGraw-Hill.

Dunlop, John., (1944), "Wage Determination Under Trade Unions", New York: Kelley.

Elliott, R. F., (1997), Karşılaştırmalı Çalışma Ekonomisi, A.Ü.Yayını No.210, Çev. Beşeli ve diğerleri.

Freeman, R., (1994), "H:G: Lewis and the Study of Union Wages Effects" Journal of Labor Economics 12 Jan.

Gazier, Bernard., (1992), Economie du Travail et de l'Emploi, Dalloz.

Hicks, J., (1932), The Theory of Wages, NY. McMillion

Işıklı, Alpaslan, (2005), Sendikacılık ve Siyaset, İmge Kitabevi, s. 30-32.

OECD.Stat, (2023), Trade union density, https://www.oecd-ilibrary.org/employment/data/trade-unions/trade-union-density_data-00371-en (erişim 30.07.2024).

OECD, (2023), Collective bargaining coverage, <https://data-explorer.oecd.org/?tm=collective%20bargaining&pg=0&snb=2> (erişim 6.08.2024).

Ross, Arthur M., (1948), "Trade Union Wage Policy", Berkeley: University of California Press.

Savcı, İlkay, (2011), Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı ve Yenilikçi Sendika Stratejileri, Ankara, Siyasal Kitabevi.

Üçkan, Banu, (2007), "İşçi Sendikaları ile İşsizlik Sigortası Arasındaki Köprü: Ghent Sistemi", Çalışma ve Toplum, s. 29.

Wright, Michael J., (2011), Collective Bargaining and Safety and Health, in Encyclopedia of Occupational Health and Safety, Jeanne Mager Stellman, Ed. ILO, Geneva. <http://www.ilo.org/oshenc/part-iii/labor-relations-and-human-resource-management/item/200-collective-bargaining-and-safety-and-health>

Seçilmiş okumalar

Bernard Gernigon ve diğerleri, (2000), "ILO Principles Concerning Collective Bargaining", International Labour Review, Vol.139, no.1, <http://www.ilo.org/public/english/revue/download/pdf/gernigon.pdf>

Birelma, A. (2021). Türkiye'de Sendikal Hareketin ve Hakların Yukarıdan Görünümü: Niteliksel Bir Araştırma. Çalışma Ve Toplum, 3(70), 1839-1870. <https://doi.org/10.54752/ct.1155117>

Caia, Xiaoming ve Diğerleri, (2014), "Collective versus decentralized wage bargaining and the efficient allocation of resources", Labour Economics, Volume 26, January 2014, s. 34-42.

Demir, Musa ve Yasemin, Yücesoy, (2011), Çalışma Yaşamında Haklar El Kitabı., Ankara, Uluslararası Çalışma Ofisi, <http://www.ilo.org/public/turkish/region/eurpro/ankara/areas/cyhelkitabi.pdf>

Ercan, Hakan, (2007), *Türkiye'de Gençlerin İstihdamı*, Ankara, Uluslararası Çalışma Ofisi, <http://www.ilo.org/public/turkish/region/eurpro/ankara/publ/online.htm>

Gökbayrak, Şenay, (2015), "New social protection policies in Turkey: Reductive or reproductive of inequality?", *Employment and Equity*, Ed. By Berrin C. Ataman and Risa L. Lieberwitz, ILO-Geneva Publication, p.79-94.

Lieberwitz, Risa L., (2015), "The relationship between collective and individual rights to achieve equity in employment", *Employment and Equity*, Ed. By Berrin C. Ataman and Risa L. Lieberwitz, ILO-Geneva Publication, p.61-78.

Makal, Ahmet, (1987), *Grev: Kuramlar ve Uluslararası Farklılıklar*, V Yayınları, Ankara.

Mesut GÜLMEZ, (2008), *Sendika Hakkı, Toplu Sözleşme ve Grevi de İçeren Toplu Eylem Haklarını Kapsar mı? Çalışma ve Toplum*, 2008/3 <http://www.calismatoplum.org/sayi18/makale18.htm>

Kerr, Clarck ve Paul D. Staudohar, (1994), *Ed. Labor Economics and Industrial Relations: Markets and Institutions*, Cambridge, Mass: Harvard University Press.

Toksöz, Gülay ve Seyhan Erdoğan, (1998), *Sendikacı Kadın Kimliği, İmge.*

Uçkan Hekimler, B. (2023), "Türkiye'de Kamu Görevlileri Sendikacılığı Paradoksu: Güçlü Sendikacılık mı, Bağımlı Sendikacılık mı?", *Journal of Social Policy Conferences* (84), 43-57. <https://doi.org/10.26650/jspc.2023.84.1288455>

Çalışma soruları

1. Sendikaların ve sendikacılığın ortaya çıkış koşullarını değerlendiriniz.
2. Monopolcü sendika modelinin özellikleri nelerdir? Şekil yardımıyla açıklayınız.
3. Sendikalı ücret ile sendikasız ücret arasındaki farkları şekil yardımıyla açıklayınız.
4. Toplu pazarlık nedir? Sosyal taraflar açısından ortaya koyduğu avantajlar doğrultusunda tanımlayınız.
5. Hicks grev modelini şekil yardımıyla açıklayarak sonuçlarını değerlendiriniz.

Kaynakça

Ataman, C., Berrin, (2000), *İşgücü Piyasası ve İstihdam Politikalarının Temel Prensipleri*, Siyasal Yayıncılık, Ankara.

Ataman, C.Berrin, (2006), "Türkiye'de 2000-2005 Dönemi İşsizlik Üzerine Tartışmalar", *İktisat, İşletme ve Finans*, Şubat, Ankara.

Beveridge, W., (1944), *Full employment in a Free Society*, London.

Borjas, G.J., (2008), *Labor Economics*, McGraw Hill.

Blanchflower, D.,and Oswald, A., (1995), *The wage Curve*, Cambridge, MIT Press.

Friedman, M., (1968), "The Role of Monetary Policy", *American Economic Review*, Mars 1968, pp.1-17.

Gazier, Bernard, (1992), *Economie du Travail et du l'Emploi*, Dalloz. Paris.

OECD, (2013), *Persons Unemployed for 12 Months or More as a Percentage of Total Unemployed*, http://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-factbook-2013/long-term-unemployment-graph_factbook-2013-graph151-en

OECD Data, Long-term unemployment rate, <https://data.oecd.org/unemp/long-term-unemployment-rate.htm> (Erişim 26/01/2016).

OECD, (2024), "Long-term unemployment rate" <https://doi.org/10.1787/76471ad5-en> (erişim 06.08.2024).

Phillips, A.W., (1958), "The Relation Between Unemployment and the Rate of Change of Money Wages in the United Kingdom 1862-1957", *Economica*, 25, Nov. pp.283-299.

Lucas, R., (1972)

Lucas, R. (1989), *Studies in Business Cycle Theory*, Cambridge, Mass, MIT Press.

TÜİK, (2012), *İstatistiklerle Kadın–Women in Statistics 2012*, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara.

Seçilmiş okumalar

Ataman, Berrin C.,(1998), "İşsizlik Sorununa Yeni Yaklaşımlar", *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 1-4, Cilt:53, S. 59-72, <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/2599/3371.pdf>

Dost, Zeki Deniz ve Kamil Ufuk Bilgin, (2020), "Gençlerin İşgücü Piyasasına Geçişinde Deneyim ve Staj Etkisi", *Çalışma İlişkileri Dergisi*, Ocak, Cilt 1, Özel Sayı, Sayfa: 119-153

Karatepe, Seçil Gürün ve Levent Şahin, (2023), "İstanbul'da Eğitimli Kadın İşsizlerin, İşsizlik Nedenleri Üzerine Bir Araştırma", *Çalışma İlişkileri Dergisi*, Ocak, Cilt 14, Sayı 1, Sayfa: 36-58.

Matthews, Chris, (2015), "What is the real unemployment rate in China?", August 20, 2015, <http://fortune.com/2015/08/20/china-unemployment/> (Erişim 21/02/2016).

Nolen, Patrick, (2013), "Unemployment and household values: Distribution sensitive measures of unemployment", *Labour Economics*, Volume 24, October, P.354–362.

Repeckiene, Ausra and Renata Zvireliene, (2015), "Lithuanian youth integration into labour market: Problems and solution", *Employment and Equ-*

ity, Ed.by Berrin C. Ataman and Risa L. Lieberwitz, Published by ILO-Geneva, pp.27-44.

Stanikuniene, Brigitta and Nida Kvedaraitė, (2015), "Lithuanian women's situation in the labour market: Employment, career motives and obstacles", *Employment and Equity*, Ed.by Berrin C. Ataman and Risa L. Lieberwitz, Published by ILO-Geneva, pp.45-60.

Toksöz, Gülay, (2007), *Türkiye'de Kadın İstihdamının Durumu*, Ankara, Uluslararası Çalışma Örgütü, <http://www.ilo.org/public/turkish/region/eurpro/ankara/publ/online.htm>

Çalışma soruları

1. İşsizlik nedir? İşsizlik türleri nelerdir? Tanımlayınız.
2. İşsizlik kavramı klasik teoride ve Keynesyen teoride nasıl ele alınmaktadır? Farklılıklarını ortaya koyarak açıklayınız.
3. İşsizlik ve enflasyon arasındaki ilişkiyi şekil yardımıyla açıklayınız.
4. İşsizlikle mücadelede aktif ve pasif istihdam politikalarını değerlendiriniz.
5. İşsizliğin olası sonuçlarını hem ekonomik hem de sosyal açıdan değerlendiriniz.

Kaynakça

Aglietta, Michel, (1997), *Régulation et Crises du Capitalisme*, éd. Odile Jacob, *La découverte*.

Aksakal, N. Yavuz, & Ülgen, B. (2021). *Yapay Zekâ ve Geleceğin Meslekleri*. TRT Akademik, 6(13), 834-853. <https://doi.org/10.37679/trta.969285>

Ataman, C. Berrin, (2006), *Türkiye İşgücü Piyasasında Bilgi ve İletişim Teknolojileri*, İmaj Yayınevi, Ankara.

Boyer, Robert ve Yves Saillard, (1995), *Théorie de la Régulation: L'état des Savoirs*, Paris, *La découverte* 1995.

Blamke, Jennifer, (2016), *Dünya Ekonomik Forumu*, (WEF), <http://tr.euro-news.com/2016/01/19/davos-ta-ana-tema-4-sanayi-devrimi/>

Blinder, Alan S., (2006), *Offshoring The Next Industrial Revolution*, *Foreign Affairs*, 85, March.

Boyer, George R. and Robert S. Smith, (2001), "The Development of the Neoclassical Tradition in Labor Economics", *Industrial and Labor Relations Review*, Vol. 54, no. 2 (January), s.199-223.

Brynjolfsson, Erik and Andrew McAfee, (2011), *Race Against The Machine*, Digital Frontier Press, Lexington Massachusetts.

Brynjolfsson, Erik and Andrew McAfee, (2014), *The Second Machine Age*, W.W. Norton&Company, Inc., NY-London.

Cahuc, Pierre&André, Zylberberg, (2004), *Labor Economics*, Çev. William McCuaig, MIT Press.

Dunlop J.T., (1958), *Industrial Relations Systmes*, *Southerne Illinois Press*.

Ehrenberg R.,ve Robert Smith, (2009), *Modern Labor Economics: Theory and Public Policy*, Pearson Ed., NY.

Freysinnet, Jacques, (1982), *Politiques d'Emploi des Grands Groupes Français*, Presses Universitaires de Grenoble.

Goldin, Claudia, (2006), "The Quiet Revolution That Transformed Women's Employment, Education, and Family", *The American Economic Review*, 96(2),1-21. <http://www.jstor.org/stable/30034606> (erişim 12.08.2024).

Goldin, Claudia, (2014), "A Grand Gender Convergence: Its Last Chapter", *American Economic Review*, 104(4): 1091-1119, <http://dx.doi.org/10.1257/aer.104.4.1091>

Sabel, Charles F., (1982), *Work and Politics: The Division of Labour and Industry*, Cambridge University Press, pp. 194-195.

Savcı, İlkay, (2003), "İnsan Kaynakları ve Kültürlerarası Yönetim", *Mülkiye*, 239, Cilt: XXXVII, 115-139.

Schwab, Klaus, (2015), "The Fourth Industrial Revolution What It Means and How to Respond", <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-12/fourth-industrial-revolution>

Paweł Gmyrek at all. (2023), *Generative AI and jobs: A global analysis of potential effects on job quantity and quality*, ILO, https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@inst/documents/publication/wcms_890761.pdf

Piore, Michael J., ve Charles F. Sabel, (1984), "The Second Industrial Divide: Possibilities for Prosperity", New York.

Ortaş, İbrahim, (2024), *Yapay Zekâ Fırsat mı Tehdit mi? Yararlı mı Zararlı mı?*, <https://www.turkishnews.com/tr/content/2024/02/09/yapay-zeka-firsat-mi-tehdit-mi-yararli-mi-zararli-mi/>

Osterman, Paul, (2008), "Reconsidering Institutional Labor Economics", MIT Sloan School of Management November, <http://web.mit.edu/osterman/www/Institutional-Labor-Economics.pdf>

Ökten, Çağla, (2023), "2023 Nobel İktisat Ödülü-İşgücü piyasasını tarihsel veriyle anlamak", 16 Kasım 2023, <https://sarkac.org/2023/11/2023-nobel-iktisat-odulu/> (Erişim 08.08 2024).

Hall, P. A., ve Soskice, D. W., (Ed.), (2001), *Varieties of capitalism: The institutional Foundations of Comparative Advantage (Vol. 8)*, Oxford University Press.

ILO, (2016a), "Küresel işsizliğin 2016 ve 2017 yıllarında artması öngörülüyor", Haberler, <http://www.ilo.org/ankara/lang--tr/index.htm> (Erişim 21/02/2016)

ILO, (2016b), *World Employment Social Outlook (WESO) Trends 2016*, Geneva, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_443480.pdf (Erişim 21/02/2016)

Katz H., and Darbishire O., (2000), *Converging Divergencies: Worldwide Changes in Employment Systems.*, ILR Press/Cornell University Press, Ithaca.

Kesayak, Burak, 2024, *Yapay zeka ve istihdam iş dünyasının geleceğini nasıl şekillendirecek?*, <https://www.techinside.com/yapay-zeka-ve-istihdam-is-dunyasinin-gelecegini-nasil-sekillendirecek/>

TEPAV Politika Notu, (2011), AB- G. Kore Serbest Ticaret Anlaşması Türkiye Otomotiv Sektörü İçin bir Tehdit mi? Şubat. Ankara. http://www.tepav.org.tr/upload/files/1297757178-5.AB_G.Kore_Serbest_Ticaret_Anlasmasi_Turkiye_Otomotiv_Sektoru_Icin_Tehdit_Mi.pdf

TEPAV, (2012), "Prof. Daron Acemoğlu, Bazı Milletler Neden Başarısız Olur?", 2. Merih Celasun'a Saygı Günü, 20.06.2012, http://www.tepav.org.tr/upload/files/haber/1340285379-5.Daron_Acemoglu___Bazi_Milletler_Neden_Basarisiz_Olur.pdf

Seçilmiş okumalar

Aldan, A. (2021), *Rising Female Labor Force Participation and Gender Wage Gap: Evidence From Turkey*. Soc Indic Res 155, 865–884. <https://doi.org/10.1007/s11205-021-02631-9>

Casebourne, Joanna, (2003), *Work, Poverty and Welfare Reform*, Centre for Economic & Social Inclusion. Cornwall.

Danile M., Bernhofen and John C. Broun, (2005), "An Empirical Assessment of the Comparative Advantage Gains from Trad: Evidence From Japan", *American Economic Review*, 95 March 2005, pp.208-225.

Denizli, A. A. (2024). *Türkiye Cumhuriyeti'nde Kadın İşgücü ve İstihdamı: Kalkınma Planları Perspektifinden Bir İnceleme*. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 23(3), 1072-1092. <https://doi.org/10.21547/jss.1359298>

ÇEVRE VE TEKNOLOJİ: ULUSLARARASI POLİTİKALAR

Ahsen SAÇLI

Bu kitabın yayın hakkı PHOENIX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Çevre ve Teknoloji: Uluslararası Politikalar

Yazar: Ahsen Saçlı

Editör: Ertan Akkaş

Kapak Tasarımı ve Sayfa düzeni: Buse Dilara Dirim
Şubat 2024, Ankara

© Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

ISBN No: 978-625-6586-13-0

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

KAYNAKÇA

Kitaplar:

- ACOT, Pascal, **Bilim Tarihi**, çev. Nermin Acar, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 2005, 1. Baskı.
- AGASSI, Joseph, **Technology, Philosophical and Social Aspects**, D. Reidel Publishing Company, Dordrecht, Holland, 1985.
- AKMAN, Yıldırım, Osman KETENOĞLU, Harun EVREN, Latif KURT, Sema DÜZENLİ, **Çevre Kirliliği – Çevre Biyolojisi**, Palme Yayıncılık, Ankara, 1. Baskı, 2000.
- AL, Hamza, **Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi**, Bilimadamı Yayınları, Ankara, 2002.
- ALTUĞ, F., **Çevre Sorunları**, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa, 1. Baskı, 1990
- AMİN, Samir, **Emperyalizm ve Eşitsiz Gelişme**, çev., Kaynak Yayınları, İstanbul, Kasım 1997, 2. Baskı.
- ARIBOĞAN, Deniz Ülke, **Globalleşme Senaryosunun Aktörleri**, Der Yayınları, İstanbul, 1996
- ARON, Raymond, **Sanayi Toplumu**, çev. Ergun Gürsoy, Dergah Yayınları (Batı Düşüncesi), İstanbul, Şubat 1997, 2. Baskı.
- ASIMOV, Isaac, **Bilim ve Buluşlar Tarihi**, çev. Elif Topçugil, İmge Kitabevi, Ankara, 2006.
- ATABAY, Mithat, **Aydınlanma Çağı ve Avrupa**, Nobel Yayınları, Ankara, 2004, 1. Basım.
- AUSTİN, J. E., **Managing in Developing Countries**, Free Pres, London, 1990.
- BASALLA, George, **Teknolojinin Evrimi**, çev. Cem Soydemir, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları 29, Ankara, 2004, 11. Basım.
- BARBER, William J., **İktisadi Düşünce Tarihi**, çev. İhsan Durdu, Şule Yayınları, İstanbul, 1999, 3. Baskı.
- BATEMAN, Thomas S., **Management Function and Strategy**, Richard Irwin Inc., Boston, USA, 1990.
- BATES, D. L., D. L. ELOLREDE, **Strategy and Policy: Analysis, Formulation and Implementation**, W.C. Brown Co., Dubuque, Iowa, USA, 1978.
- BECK, Jan Mansvelt, **Çevre ve Üçüncü Dünya**, çev. Kadir Canatan, Endülüs Yayınları, İstanbul, 1990, 1. Baskı.
- BEHAN, K., D. HOLMES, **Understanding Information Technology**, Prentice Hall, New York, 1990.
- BOOKCHİN, Murray, **Ekolojik Bir Topluma Doğru**, çev. Abdullah Yılmaz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1996(1), 1. Basım.
- BOOKCHİN, Murray, **Toplumsal Ekolojinin Felsefesi**, çev. Rahmi G. Ögdül, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 1996(2).

- BOOKCHİN, Murray, **Toplumunu Yeniden Kurmak**, çev. Kaya Şahin, Metis Yayınları, İstanbul, 1999, 2. Basım.
- BROWN, Lester R., **Yirmidokuzuncu gün: Dünya Kaynakları Karşısında İnsan İhtiyaçları**, çev. Kemal Tosun vd., İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayını, İstanbul, 1979.
- BROWN, Lester R., **Eko-Ekonomi**, çev. A. Yeşim Erkan, TEMA Vakfı Yayınları, No: 42, İstanbul, 2003.
- BURKETT, Paul, **Marx ve Doğa, Al-Yeşil Bir Perspektif**, çev. Ercüment Özkaya, Epos Yayınları, Ankara, 2004, 1. Baskı.
- BÜYÜKUSLU, A. R., G. Kutal, **Çokuluslu Şirketler ve İnsan Kaynağı Yönetimi**, Der Yayınları, İstanbul, 1996
- CANBOLAT, İbrahim S., **Gelişmekte Olan Ülkeler, Küresel Ekonomik Çıkar İlişkilerindeki Konumları**, Aktüel Yayınları, İstanbul, 2004, 3. Baskı.
- CAPRA, Fritjof, **Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası**, çev. Mustafa Armağan, İnsan Yayınları, İstanbul, 1982.
- CARSON, Rachel, **Sessiz Bahar**, çev. Çağatay Güler, Palme Yayınları, No: 298, Ankara, 2004.
- CHASEK, Pamela S., **Earth Negotiations: Analyzing Thirty Years of Environmental Diplomacy**, United Nations University Press, New York, 2001
- COMMONER, Barry, **The Closing Circle: Nature, Man and Technology**, A Bantam Book Press, New York, 1971.
- COMMONER, Barry, **Making Peace With The Planet**, Pantheon Books, New York, 1990
- ÇAKMAK, M. Suat, **Taş Baltadan Makineye Çağlar Boyu Teknoloji**, Güncel Yayıncılık, İstanbul, 2007, 1. Basım.
- ÇİĞDEM, Ahmet, **Aydınlanma Düşüncesi**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2006, 5. Basım.
- ÇOBAN, Hasan, **Bilgi Toplumuna Planlı Geçiş**, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1997.
- DAĞDEMİR, Özcan, **Çevre Sorunlarına Ekonomik Yaklaşımlar ve Optimal Politika Arayışları**, Gazi Kitabevi, Ankara, 2003.
- DALGIÇ, T., **Bilişim ve Teknoloji**, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayını, Ankara, 1982, s. 23-25
- DEMİR, İsmail, **Teknolojik Gelişme ve Türkiye'nin Teknolojik Meseleleri**, DPT Sosyal Planlama Başkanlığı, Ankara, 1986.
- DEMİR, Ömer, **Bilim Felsefesi**, Vadi Yayınları, Ankara, 2007, 3. Baskı.
- DEMİR, R., **Çağdaş Toplum**, Palme Yayıncılık, Ankara, 2000.
- DES JARDİNS, Joseph R., **Çevre Etiği Çevre Felsefesine Giriş**, çev. Ruşen Keleş, İmge Kitabevi, Ankara, 2006, 1. Basım.
- DİAMOND, Jared, **Tüfek, Mikrop ve Çelik**, çev. Ülker İnce, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, Ankara, 2001, 16. Basım.
- DİAMOND, Jared, **Çöküş, Medeniyetler Nasıl Yıkılır ya da Ayakta Kalır?**, çev. Elif Kırıl, Timaş Yayınları, İstanbul, 2006.
- DİCKEN, P., **Global Shift: Transforming the World Economy**, Paul Chapman Publishing, London, 1998.
- DİCKSON, David, **Alternatif Teknoloji, Teknik Değişiminin Politik Boyutları**, çev. Nezh Erdoğan, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1992, 1. Baskı.

- DOĞAN, İlyas, **Özgürlükçü ve Totaliter Düşünce Geleneğinde Sivil Toplum**, Alfa Yayınları, İstanbul, 2002.
- DRAHAM, G., **Yapısal Uyum, Küresel Bütünleşme ve Sosyal Demokrasi, Piyasa Güçleri ve Küresel Kalkınma**, çev. İ. Eser, Yapı Kredi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 1995.
- DUNNING, John H., **The Globalization of Business**, Routledge Pres, New York, 1992.
- ELLUL, Jacques, **Teknoloji Toplumu**, çev. Musa Ceylan, Bakış Yayınları, 2003, 1. Baskı.
- ELLWOOD, W., **Küreselleşmeyi Anlama Kılavuzu**, çev. Betül Dilan Genç, Metis Yayınları, İstanbul, 2002.
- ERDEM, Tevfik (ed.), **Feodaliteden Küreselleşmeye Temel Kavramlar ve Süreçler**, Lotus Yayınevi, Ankara, 2006.
- ERDOST, Cevdet, **Sermayenin Uluslararasılaşması ve Teknoloji Transferi**, Savaş Yayınevi, Ankara, 1982.
- FALK, Richard, **Yırtıcı Küreselleşme, Bir Eleştiri**, çev. A. Çaksu, Küre Yayınları, İstanbul, 2002, 2. Baskı
- FERRE, Frederic, **Philosophy of Technology**, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey, 1988.
- FİELD, B. C., **Environmental Economics**, McGraw Hill Book Co., Singapore, 1994.
- FİELD, B. C., M. K. FİELD, **Environmental Economics: An Introduction**, McGraw Hill, Boston, 3. Edition, 2002.
- FREEMAN, Chris, Luc SOETE, **Yenilik İktisadı**, çev. Ergun Türkcan, TÜBİTAK Yayınları, 1. Basım, Ankara, 2003.
- FOSTER, John Bellamy, **Savunmasız Gezegen - çevrenin kısa ekonomik tarihi -**, çev. Hasan Ünder, Epos Yayınları, Ankara, 2002, 1. Baskı.
- FROMM, Eric, **Umut Devrimi**, çev. Şemsa Yeğin, Payel Yayınları, İstanbul, 1995, 2. Baskı.
- FROMM, Eric, **Çağdaş Toplumun Geleceği**, çev. Gülnur Kaya, Kaan Ökten, Arıtan Yayınları, İstanbul, 1996.
- GHOSH, P. K. (ed.), **Appropriate Technology in Third World Development**, Greenwood Press, 1984.
- GİDDENS, A., **Elimizden Kaçıp Giden Dünya**, çev. O. Akınbay, Alfa Yayınları, İstanbul, 2000, 1. Baskı.
- GİLPİN, R., **The Political Economy of International Relations**, Princeton University Press, New Jersey, 1987.
- GİMPPEL, Jean, **Ortaçağda Endüstri Devrimi**, çev. Nazım Özüaydın, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları 38, Ankara, 2004, 5. Basım.
- GOULD, Stephen Jay, **Darwin ve Sonrası**, çev. Ceyhan Temürcü, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları 125, Ankara, 2002, 3. Basım.
- GOULET, Denis, **The Uncertain Promise: Value Conflicts in Technology Transfer**, New Horizons Press, New York, 1989.
- GÖKDAYI, İsmail, **Çevrenin Geleceği – Yaklaşımlar ve Politikalar**, Türkiye Çevre Vakfı Yayını, İstanbul, 1998.
- GÖNENÇ, Güney, **Hep Aranızda Olacağım, Frederic Joliot-Cruie'nin Yaşam Öyküsü**, Yordam Kitapları, İstanbul, 2008.

- GÖRMEZ, Kemal, **Çevre Sorunları ve Türkiye**, Gazi Kitabevi, Ankara, Mart 2003, 3. Baskı.
- GUPTA, Avijit, **Üçüncü Dünya Ülkelerinde Çevre ve Kalkınma**, çev. Şükrü Alpagut, Kabalcı Yayınları, İstanbul, 1. Baskı.
- HABERMAS, Jürgen, **Küreselleşme ve Milli Devletlerin Akıbeti**, çev. Medeni Beyaztaş, Bakış Yayınları Düşünce Dizisi:4, Mart 2002, İstanbul.
- HABERMAS, Jürgen, **İnsan Doğasının Geleceği**, çev. Kaan H. Ökten, Everest Yayınları, İstanbul, Ekim 2003, 2. Baskı.
- HABERMAS, Jürgen, **"İdeoloji" Olarak Teknik ve Bilim**, çev. Mustafa Tüzel, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, Şubat 2004, 5. Baskı.
- HAYAMİ, Yujiro, Yoshihisa GODO, **Development Economics**, Oxford University Press, 3. Edition, 2005.
- HAZELTİNE, Barret, Christopher BULL, **Appropriate Technology, Tools, Choices, & Implications**, Academic Press, USA, 1998.
- HAVEMANN, R., **Yarın**, çev. E. Özbek, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1990.
- HEİDEGGER, Martin, **The Question Concerning Technology and Other Essays**, Harper Torchbooks, Harper&Row Publishers, New York, 1986
- HERTSGAARD, Mark, **Yeryüzü Gezgini**, çev.Emel Anıl, Tema Vakfı Yayınları, İstanbul, 2001, 1. Baskı.
- HİRST, P., G. THOMPSON, **Küreselleşme Sorgulanıyor?**, çev. Ç. Erdem, E. Yücel, Dost Kitabevi, Ankara, 2000, s. 124
- HOBSON, John Atkinson, **John Ruskin Social Reformer**, (<http://books.google.com/books>, 07.04.2009)
- HODGETS, R. M., D. F. KURATKO, **Management**, Dreyola, HBJ, USA, 1995, 3. Baskı.
- HORKHEİMER, Max, **Akıl Tutulması**, çev. O. Koçak, Metis Yayınları, 1989.
- IRVİNE, S., A. PONTON, **A Green Manifesto: Policies for a Green Future**, Macdonald Optima, London, 1988, s. 37
- JOHANSSON, Allan, **Clean Technology**, CRC Press, Finland, 1992.
- KAPLAN, Ayşegül, **Küresel Çevre Sorunları ve Politikaları**, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları No: 19, Ankara, 1999.
- KAZGAN, Gülten, **Küreselleşme ve Ulus-Devlet, Yeni Ekonomik Düzen**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2002, 3. Baskı.
- KEATING, M., **Değişimin Gündemi**, çev. TÇV Çeviri Grubu, UNEP Türkiye Komitesi Yayını, Ankara, 1993, s. 10
- KELEŞ, İhsan, Hatice METİN, Hatice ÖZKAN SANCAK, **Çevre Kalkınma ve Etik**, Alter Yayıncılık, Ankara, Aralık 2005, 1. Baskı.
- KELEŞ, Ruşen, Can HAMAMCI, **Çevrebilim**, İmge Kitabevi, Ankara, Ekim 1998, 3. Baskı.
- KELEŞ, Ruşen, Birol ERTAN, **Çevre Hukukuna Giriş**, İmge Kitabevi, Ankara, 2002, 1. Baskı.
- KEYNES, John Maynard, **General Theory of Employment, Interest and Money**, Macmillan Cambridge University Press, 1936. (internet kaynaklı)
- KÖKSAL, Aydın, **Bilişim Terimleri Sözlüğü**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1981.

- KRANZBERG, Melvin, **Technology and History: Kranzberg's Laws**, Technology and Culture, 27, 1986, The John Hopkins University Press.
- KUTLU, Erol, **Bilgi Toplumunda Kalkınma Stratejileri**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1209, Eskişehir, 2000.
- LEONARD, H. J., **Pollution and the Struggle for the World Product: Multinational Corporations, Environment and International Comparative Advantage**, Cambridge University Press, Cambridge, 1988.
- LOWE, Paul, **The Management of Technology: Perception and Opportunitities**, Published by Elsevier Science Ltd., USA, 1993.
- LYOTARD, J. F., **Postmodern Durum**, çev. A. Çiğdem, Vadi Yayınları, Konya, 1997.
- MALTHUS, Thomas Robert, **An Essay on the Principle of Population**, Washington City, 1809. (internet kaynaklı)
- MARCUSE, Herbert, **Karşıdevrim ve İsyan**, çev. G. Koca-V. Ersoy, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1998.
- MARIN, Mehmet C., Uğur YILDIRIM (eds.), **Çevre Sorunlarına Çağdaş Yaklaşımlar – Ekolojik, Ekonomik, Politik ve Yönetimsel Perspektifler -**, Beta Yayınları, İstanbul, 2004.
- MARSHALL, Alfred, **Principles of Economics**, Macmillan and Co. Ltd., London, 8. ed.(1. ed. 1890). (internet kaynaklı)
- MARX, Karl **Kapital**, 1. Cilt, çev. Alaattin Bilgi, Sol Yayınları, Ankara, 2007, 8. Baskı.
- MAYOR, Federico, Augusto FORTI (eds.), **Bilim ve İktidar**, çev. Mehmet Küçük, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları 48, Ankara, 2004, 11. Basım.
- MCCLELLAN III, James E., Harold DORN, **Dünya Tarihinde Bilim ve Teknoloji**, çev. Haydar Yalçın, Arkadaş Yayınevi, Ankara, 2006.
- MENĞİ, Ayşegül, Nesrin ALGAN, **Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Bölgesel Sürdürülebilir Gelişme, AB ve Türkiye Örneği**, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2003.
- MİLL, John Stuart, **Principles of Political Economy**, Longmans, Green and Co., London, 1848. (internet kaynaklı)
- MOORE, Wilbert E., **Technology and Social Change**, A New York Times Book, Quadrangle Books, Chicago, 1972.
- NELSON, R. R., S. G. WİNTER, **An Evolutionary Theory of Economic Change**, Belknap Pres, 1982.
- NORTH, Klaus, **Localizing Global Production**, International Labor Office, Geneva, 1997.
- OGBURN, William F., **Social Change**, The Viking Press, New York, 1950.
- ORWELL, George, **Bin Dokuz Yüz Seksen Dört**, çev. Nuran Akgören, Can Yayınları, İstanbul, 2008, 21. Baskı.
- PONTİNG, Clive, **Dünyanın Yeşil Tarihi**, çev. Ayşe Başçı-Sander, Sabancı Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, 2000, 1. Basım.
- PORRİTT, J., **Seeing Green**, Basil Blackwell, Oxford, 1984, p. 50
- PORTER, Gareth, Janet Welsh BROWN, **Global Environmental Politics**, Westview Press, Inc., San Francisco, 1991, p. 1
- RİCARDO, David **Principle of Political Economy and Taxation**, London, 1821, 3. Baskı. (internet kaynaklı)

- ROBOCK, S. H., K. SİMMONDS, **International Business and Multinational Enterprises**, Irwin Professional Publishing, Boston, 1989.
- ROSENBERG, Nathan, **Inside the Black Box: Technology and Economics**, Cambridge University Press, 1982.
- SANDER, Oral, **Siyasi Tarih İlkçağlardan 1918'e**, 1. Cilt, İmge Kitabevi, Ankara, 2005, 14. Baskı.
- SANDER, Oral, **Siyasi Tarih, 1918 - 1994**, (2. Cilt) İmge Kitabevi, Ankara, 2004, 12. Baskı.
- SCHUMACHER, E. F., **Küçük Güzeldir**, çev. Osman Deniztekin, Cep Kitapları, İstanbul, 2002, 4. Baskı.
- SETZER, Martin, Gencay ŞAYLAN, Y. KEPENEK, İ. ÇETİN, A. HACALOĞLU (eds.), **Küreselleşmenin Ekonomik ve Sosyal Boyutları**, SODEV Yayınları, İstanbul, 1997.
- SHIVA, Vandana, **Küresel Gıda Soygunu Çalınmış Hasat**, çev. Ali K. Saysel, bgst Yayınları, İstanbul, 2006.
- SMİTH, Adam, **Milletlerin Zenginliği**, çev. Haldun Derin, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2006, 1. Baskı,
- SPENGLER, Oswald, **Batının Çöküşü**, çev. Giovanni Scognamillo, Nuray Sergelli, Dergah Yayınları, İstanbul, 1997.
- STEWART, F., **Technology and Underdevelopment**, Macmillan Press, London, 1978.
- SOYAK, Alkan (ed.), **Küreselleşme, İktisadi Yönelimler ve Sosyopolitik Karşıtlıklar**, Om Yayınevi, İstanbul, 2002.
- SUSSKİND, Lawrence, E., **Environmental Diplomacy Negotiating More Effective Global Agreements**, Oxford Universty Press, New York, 1994.
- ŞAYLAN, Gencay, **Değişim, Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi**, İmge Kitabevi Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2003.
- ŞİMŞEK, S., **Lisans Anlaşmaları Yoluyla Teknoloji Transferi**, Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Yayını, Ankara, 1988.
- TEBER, Serol, **Doğanın İnsanlaşması**, Say Yayınları, İstanbul, 2003, 1. Baskı.
- TİGREL, Ali, **Kalkınma Planları'nda Bilim-Teknoloji ve Dünyadaki Gelişmeler**, DPT, Ankara, 1990, s. 11
- TMMOB, **Teknoloji**, Türk Mühendis ve Odalar Birliği, Ankara, 2004.
- TOFFLER, Alvin, **Üçüncü Dalga**, çev. Ali Seden, Altın Kitap Yayınları, İstanbul, 1981.
- TOKLU, Vedat, **Uluslararası İlişkiler**, İmaj Yayınevi, Ankara, 2004, 2. Baskı.
- TORUNOĞLU, Ethem, **Ötekilerin "Çevre"si**, Ütopya Yayınevi, Ankara, Nisan 2006, 1. Baskı.
- TOUSSAİNT, E., **Ya Paramı Ya Canını, Dünya Bankası ve IMF'nin Üçüncü Dünya Politikaları**, çev. M. Berberyan, Yazın Yayıncılık, İstanbul, 1999.
- TÜRKCAN, Ergun, **Teknolojinin Ekonomi Politikası**, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayını, Yayın No:151, Ankara, 1981.
- TÜSİAD, **Dış Ticaretle Çevre Koruma Kaynaklı Tarife Dışı Engeller ve Türk Sanayi için Eylem Planı**, TÜSİAD Yayını, İstanbul, 1998.
- ÜLGÜRAY, Metin, **Teknoloji Çağında Kalkınma Sorunu, Dünya ve Türkiyemizin Yakın Geleceği Üzerine Araştırmalar**, Varlık Yayınları, İstanbul, 1974
- ÜNDER, Hasan, **Çevre Felsefesi**, Doruk Yayıncılık, Ankara, 1996, 1. Basım.

- WRİSTON, Walter B., **Ulusal Egemenliğin Sonu, Teknoloji Devrimi Nasıl Bir Yeni Dünya Düzeni Yaratıyor?**, çev. Mehmet Harmancı, Cep Kitapları, İstanbul, 1994, 1. Baskı.
- YILDIRIM, Cemal, **Bilim Tarihi**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2005, 9. Basım.
- YILDIZ, Kazım, Şengün SİPAHİOĞLU, Mehmet YILMAZ, **Çevre Bilimi**, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara, 2005, 2. Baskı.
- YIKILMAZ, Necla, **Yeni Dünya Düzeni ve Çevre**, Sosyal Araştırmalar Vakfı Yayınları, İstanbul.
- YURDAKUL, Ceyhun, M. Ufuk Çağlayan, **Bilgi Teknolojileri Türkiye İçin Nasıl Bir Gelecek Hazırlamakta**, Türkiye İş Bankası Yayını, Ankara, 1997.

Ansiklopedi ve Sözlükler:

- GROLIER, **International Americana** (Ansiklopedi), Cilt. 2.
- HAWKESWORTH, M. E., M. KOGAN, **Encyclopedia of Government and Politics, Volume I**, Routledge, London and New York, 1992, p. 762-763
- PARASIZ, İlker, **Modern Ansiklopedik Ekonomi Sözlüğü**, Ezgi Kitabevi, Bursa, 1991, 1. Baskı.
- SEYİDOĞLU, Halil, **Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük**, Güzem Can Yayınları, İstanbul, 2002.
- Webster's New Collegiate Dictionary**, U.S.A., 1979

Makaleler:

- ACHARYA, R., "Intellectual Property Rights and Information Technology: The Impact of the Uruguay Round on Developing Countries", **Information and Communications Technology Law**, Vol.5, Issue.2, June 1996, pp. 149-167.
- AGGARWAL, R., "Technology Transfer and Economic Growth: A Historical Perspective on Current Developments", T. AGMON, M. A. VON GLINOW (ed.), **Technology Transfer in International Business**, Oxford University Press, New York, 1991.
- AGHİON, P., P. HOWITT, "Joseph Schumpeter Lecture Appropriate Growth Policy: A Unifying Framework", **Journal of the European Economic Association**, Vol:4, No: 2-3, April-May 2006, pp. 269-314.
- AKYOL ALTUN, T. D., "Dönüştürücü Güç Olarak Expolar", **EGEMİMARLIK Dergisi**, 2007 / 2 – 61.
- ALGAN, Nesrin, "Uluslararası İlişkiler ve Çevre", **Mülkiyeliler Birliği Dergisi**, Sayı. 120, Haziran 1990, ss. 44 – 46.
- ALGAN, Nesrin, "Çevre Geleceğinin Küresel Düzeyde Ele Alınışı", **Yeni Türkiye**, Çevre Özel Sayısı, No. 5, Temmuz-Ağustos 1995, ss. 210 – 219.
- ANTWEİLLER, W., B. R. COPELAND, M. S. TAYLOR, "Is Free Trade Good for the Environment?", **NBER Working Paper**, No: 6707, 1998.
- ANSAL, Hacer, "Geçmiş ve Gelecekte Ekonomik Gelişimde Teknolojinin Rolü", **TEKNOLOJİ**, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Ankara, 2004, ss. 35-58.
- ARUOBA, Çelik, "Çevre Ekonomisi, Gelişme Ekonomisi", **İnsan Çevre Toplum**, der. Ruşen Keleş, İmge Kitabevi Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 1997, ss. 172 – 192.

- AY, İsmail Cem, "'Küreselleşme Sürecinde' Bölgeselleşme Eğilimlerinin Dinamikleri", der. Alkan Soyak, **Küreselleşme, İktisadi Yönelimler ve Sosyopolitik Karşıtlıklar**, OM Yayınevi, İstanbul, 2002, ss. 51-98.
- BADİE, Bertrand, "Hangi Uluslararası Sistemde Yaşıyoruz?", **Kim Korkar 21. Yüzyıldan**, ed. Bertrand Badie, çev. Özgür Adadağ, NTV Yayınları, İstanbul, 2008, ss. 1 - 9.
- BARİ, Judi, "Devrimci Ekoloji: Biyomerkezcilik ve Derin Ekoloji", çev. Anahid Hazaryan, **Teori ve Politika**, Sayı:31, 2003, ss. 191-199.
- BAYUS, Barry L., "An Analyssis of Product Lifetimes in a Technologically Dynamic Industry", **Management Science**, Vol: 44, No: 6, June 1998, pp.763 - 775.
- BOZKURT, Nejat (der.), "Doğa, Çevre ve İnsan", **Felsefelogos Dergisi**, Bulut Yayınevi, İstanbul, Mart 1999 / 1, ss.7-18.
- BOZKURT, Nejat, "Dünyamız gelecekte ne kadar yeşil kalabilecek: felsefe açısından çevre", **Felsefelogos Dergisi**, Bulut Yayınevi, Mart 1999 / 1, ss. 87-92.
- CHEN, Edward K. Y., "Introduction", **Transnational Corporations and Technology Transfer to Developing Countries**, ed. Edward K. Y. CHEN, John H. DUNNING, Routledge Press, London, New York, 1994.
- CHHETRI, A. B., and M. R. ISLAM, "Reversing Global Warming", **Nature Science and Sustainable Technology**, ed. M. R. ISLAM, Nova Science Publishers, Inc., New York, 2008, p. 84.
- ÇAKMAK, Cengiz, "Phusis'den Res Ekstensa'ya Doğa ve Teknik Anlayışları", **Felsefelogos Dergisi**, Bulut Yayınevi, Mart 1999 / 1, ss. 77-86.
- ÇAM, E., "Çok Uluslu Şirketler ve Gelişen Ülkeler", **İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi Dergisi**, Cilt.45, Sayı.14, 1987.
- ÇEKEN, Hüseyin, Şevket ÖKTEN, Levent ATEŞOĞLU, "Eşitsizliği Derinleştiren Bir Süreç Olarak Küreselleşme ve Yoksulluk", **C. Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt:9, Sayı:2, 2008, ss. 79-95.
- ÇELİK, Neslihan, "Beceri Yanlı Teknolojik Değişme Yaklaşımı ve Gelişmiş Ülkelerde İşgücü Talebi", **Üniversite ve Toplum**, Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi, Eylül 2008, Cilt:8, Sayı:3.
- ÇOBAN, Aykut, "Çevreciliğin İdeolojik Unsurlarının Eklemlenmesi", **SBF Dergisi**, Cilt 57, Sayı 3, Temmuz-Eylül 2002, ss. 3-30.
- ÇOBAN, Aykut, "Çok Uluslu Şirketler-Ekolojik İlişkinin Ekonomi-Politiği", **Çevre Sorunlarına Çağdaş Yaklaşımlar- Ekolojik, Ekonomik, Politik ve Yönetmel Perspektifler-**, ed. M. C. Marın, U. Yıldırım, Beta Yayınları, İstanbul, 1.Baskı, 2004, ss. 273-298.
- DEMİRER, G. N., M. MİRATA, "Endüstriyel Kirlilik Önleme ya da Temiz Üretim-I", **Endüstri ve Otomasyon**, No:31, Ekim 1999, ss. 110-113.
- DEMİRER, G. N., M. MİRATA, "Endüstriyel Kirlilik Önleme ya da Temiz Üretim-II", **Endüstri ve Otomasyon**, No:32, Kasım 1999, ss. 90-93.
- DEMİRER, G., D. GÜMÜŞEL, "Kirlilik Önleme Yaklaşımı ve KOBİ'ler Düzeyinde Uygulanması", TMMOB Çevre Mühendisleri Odası, **DELTA Eko-Verimlilik Programı, KOBİ'ler için İşletme Verimliliğinin Artırılmasına Yönelik Çevre Yönetimi Semineri**, 12-13 Şubat 2002, Bursa.

- DEVAL, B., "Ekolojik Benliğimiz", **Derin Ekoloji**, der. G. Tamkoç, Ege Yayıncılık, 1994, s. 56.
- Dİ NİTTO, Elisabetta, Alfonso FUGGETTA, "Special Issue on Process Technology", **Process Technology**, eds. Elisabetta Dİ NİTTO, Alfonso FUGGETTA, Kluwer Academic Publishers, Netherlands, 1998, pp. 5-6.
- DOSİ, G., "The Nature of the Innovative Process", G. DOSİ, C. FREEMAN, R. R. NELSON, G. SİLVERBERG and L. SOETE (eds.), **Technical Chance and Economic Theory**, Printer Publishers, London, 1988, pp. 221-238.
- DOSİ, Giovanni, Luigi ORSENİGO, Mauro Sylos LABİNİ, "Technology and the Economy", **LEM Working Papers Series** (Laboratory of Economics and Management, Italy), 2002 / 18, August 2002.
- DUNN, Seth, Christopher FLAVİN, "İklim Değişikliğini Gündemin Ön Sıralarına Taşımak", **Dünyanın Durumu 2002**, Worldwatch Enstitüsü Raporu, çev. Şehnaz Tahir Gürçağlar, TEMA Vakfı Yayınları, İstanbul, 2002, ss. 31-65.
- DUNNING, John H., "Towards a Taxonomy of Technology Transfer and Possible Impact on OECD Countries", OECD (ed.), **North / South Technology Transfer: The Adjustments Ahead**, OECD, Paris, 1982, pp. 10-11.
- DURAN, Mehmet, "Gözetleyen Devlet", **NTVBilim Dergisi**, Sayı:2, Nisan 2009, ss. 30-37.
- EGAN, M., "The Social Significance of the Environmental Crisis", **Organization & Environment**, Vol:15, No: 4, pp. 443-457.
- ERDEMLİ, Atilla, "Homo absconditus", **Felsefelogos Dergisi**, Bulut Yayınevi, Mart 1999 / 1, ss. 109-124.
- ERKMAN, Suren, "Industrial Ecology: An Historical View", **Journal of Cleaner Production**, Volume. 5, Issues. 1-2, 1997, pp. 1 – 10.
- EROĞLU, Nadir, "Finansal Küreselleşme: Devletin Düzenleyici Rolü Üzerine Etkileri", **Küreselleşme, İktisadi Yönelimler ve Sosyopolitik Karşıtlıklar**, der. Alkan Soyak, Om Yayınevi, İstanbul, 2002, ss. 13-50.
- ESKELAND, G. S., A. E. HARRİSON, "Moving to Greener Pastures? Multinationals and the Pollution Haven Hypothesis", **Journal of Economics**, Vol:70(1, Feb), pp. 1-23.
- FERRANTİNO, M., L. LİNKİNS, "The Effect of Global Trade Liberalization on Toxic Emissions in Industry", **USITC Working Paper**, 1998.
- FERRAROTTİ, Franco, "Endüstri Devrimi ve Bilim, Teknoloji ve İktidarın Yeni Nitelikleri", Federico MAYOR, Augusto FORTİ(eds.), **Bilim ve İktidar**, çev. Mehmet Küçük, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları 48, Ankara, 2004, 11. Basım, ss. 41-68.
- FERRAROTTİ, Franco, "Bir Karşı Kültürün Doğuşu: Kropotkin'den Sakharov'a", Federico MAYOR, Augusto FORTİ (eds.), **Bilim ve İktidar**, çev. Mehmet Küçük, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları 48, Ankara, 2004, 11. Basım, ss.107-124.
- FİSUNOĞLU, Mahir, "Sürdürülebilir Kalkınma ve Ekonomi", **Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı**, Kasım 1989, TÇSV Yayını, Ankara, 1990, s. 39.
- FORTİ, Augusto, "Modern Bilimin Doğuşu ve Düşünce Özgürlüğü", Federico MAYOR, Augusto FORTİ (eds.), **Bilim ve İktidar**, çev. Mehmet Küçük, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları 48, Ankara, 2004, 11. Basım, ss.23-38.

- FORTUN, Kim, "Environmental Information Systems as Appropriate Technology", MIT Press Journals, Summer 2004, Vol. 20, No. 3, pp. 54 – 65.
- FRANKEL, Charles, "Third Great Revolution of Mankind", Wilbert E. MOORE (ed.), **Technology and Social Change**, A New York Times Book, Quadrangle Books, Chicago, 1972, pp. 155-163.
- FREEMAN, Chris, "New Technology and Catching Up", **The European Journal of Development Research**, June 1989, No:1, çev. Aykut GÖKER, "Yeni Teknoloji ve Yetiştirme Sorunu", **Mühendis ve Makine Dergisi**, Eylül 1990, Sayı:368.
- FRESNER, J., "Cleaner Production as a Means for Effective Environmental Management", **Journal of Production-6**, 1998, pp. 171-179.
- GEMİCİ, Yalçın, "Batı Anadolu'da Bitki Örtüsünün Tahribi ve Doğurduğu Problemler "(Sunum), **4. Bilimsel ve Teknik Çevre Kongresi**, Çevre 88, 1988.
- GİBSON, D. V., F. WİLLİAMS, K. L. WOHLERT, "The State of the Field: A Bibliografic View of Technology Transfer", F. WİLLİAMS, D.V. GİBSON (eds.), **Technology Transfer: A Communication Perspective**, Sage Publitions, USA, 1990.
- GLASS, A. J., K. SAGGİ, "Multinational Firms and Technology Transfer", **World Bank Policy Paper**, No.2067.
- GÖKALP, M. F., A. YILDIRIM, "Dış Ticaret ve Çevre: Kirlilik Sığınakları Hipotezi Türkiye Uygulaması", **Yönetim ve Ekonomi**, Yıl:2004, Cilt:11, Sayı:2, Celal Bayar Üniversitesi, İ.İ.B.F. Manisa.
- GÖKTEN, Kerem, "İktisatta Evrim Düşüncesi ve Evrimci İktisatın Teknolojiye Yaklaşımı", **Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi**, Sayı: 11, 2006, ss. 24-44.
- GRİFFİN, Keith, "Teknoloji Yoluyla Uluslararası Eşitsizliğin Yayılması", çev. Ergun Türkcan, **Türkiye Mühendislik Haberleri**, Temmuz 1974, ss. 4-16.
- GROSSMAN, G., A. B. KRUEGER, "Economic Growth and the Environment", **NBER Working Paper**, No: 4634.
- HAHN, F. H., R. C. O. MATTHEWS, "Growth and Technical Progress: A Survey", **Growth Economics**, Penguin Modern Economics Readings, London, 1970, pp. 367-369.
- HELLEİNER, Eric, "States and Sovereignty, Territoriality and The Globalization of Finance", **States and Sovereignty in the Global Economy**, ed. David SMİTH, Dorothy SOLİNGER and Steven TOPİC, California Institute on Global Conflict and Cooperation, London and New York, 2001, pp. 138-158.
- HETTİGE, H., R. E. B. LUCAS, D. WHEELER, "The Toxic Intensity of Industrial Production: Global Patterns", **Trends and Trade**, American Economic Review, 1992, p. 82.
- İYİDOĞAN, Saadet, "Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Sistemi ve Dünya Ticaret Örgütü-TRIPS Anlaşması: Gelişmekte Olan Ülkeler Perspektifinden Bir Değerlendirme", **Küreselleşme ve Sanayileşme Bildiriler Kitabı**, TMMOB Sanayi Kongresi, 30 Kasım-2 Aralık 2001, İstanbul, 2001, ss. 99-111.
- HUDGSON, G. M., "Precursors of Modern Evolutionary Economics: Marx, Marshall, Veblen and Schumpeter", R. W. ENGLAND (ed.), **Evolutionary Concepts in Contemporary Economics**, The University of Michigan Press, 1994, p. 28.

- HUNT, Suzanne C., Janet L. SAWIN, Peter STAIR, "Petrole, Yenilenebilir Alternatifler Geliştirmek", **Dünyanın Durumu 2006**, Worldwatch Enstitüsü Raporu, çev. Ayşe Başçı, TEMA Vakfı Yayınları, İstanbul, 2006, ss. 63-79.
- KAEMPPFERT, Waldemar, "The Past Century-and the Next-in Science", Wilbert E. Moore (ed.), **Technology and Social Change**, A New York Times Book, Quadrangle Books, Chicago, 1972, pp. 112-121.
- KANE, H., "Sürdürülebilir Endüstrilere Geçiş", **Dünyanın Durumu 1996**, Worldwatch Enstitüsü Raporu, çev. S. Gül, TÜBİTAK-TEMA Vakfı Yayınları, 1997, s. 186.
- KARBUZ, S., "Sürdürülebilir Kalkınmanın Zaman Yolculuğu", **İktisat İşletme Finans Dergisi**, Bilgesel Yayıncılık, Cilt:17, Sayı:198, Yıl:2002, s. 9.
- KATZ, J., "Domestic Technology Generation in LDCs:A Review of Research Findings", **Technologic Generation in Latin American Manufacturing Industries**, ed. J. Katz, Mc Millian Press, London, 1987, p. 15.
- KELEŞ, Ruşen, "Çevre Sorunları ve Çevre Hakları", **İnsan Hakları Armağanı**, Birleşmiş Milletler Türk Derneği Yayını, Ankara, 1978, ss. 79-115.
- KENİSTON, Kenneth, "Does Human Nature Change in a Technological Revolution?", **Technology and Social Change**, ed. Wilbert E. Moore, A New York Times Book, Quadrangle Books, Chicago, 1972, pp. 49-53.
- KIZILKAYA, Ertuğrul İbrahim, "Joseph A. Schumpeter'in Girişimcilik Fikrine Dair Bir Not", **Akdeniz İ.İ.B.F Dergisi**, Sayı:10, 2005, ss. 26-45.
- KIZILTUĞ, Kürşad, "Frankfurt Okulu'nun Doğa ve Toplum İlişisine Yaklaşımı", **Bilim, Felsefe, Kültür, Sanat ve Edebiyat**, www. subjektif.com (02.03.2006).
- KİM, L., "Technology Policies and Strategies for Developing Countries: Lessons from the Korean Experience", **Technology Analysis and Strategic Management**, Vol.10, Issue.3, September 1998, pp. 311-324.
- KİNG, Alexander, "II. Dünya Savaşı'nın Sonundan Bu Yana Bilim ve Teknoloji", Federico MAYOR, Augusto FORTİ (eds.), **Bilim ve İktidar**, çev. Mehmet Küçük, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, , Ankara, 2004, 11. Basım, ss. 69-107.
- KİPER, Mahmut, "Teknoloji Transfer Mekanizmaları ve Bu Kapsamda Üniversite-Sanayi İşbirliği", **TEKNOLOJİ**, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Ankara, 2004, ss. 59-122.
- LEVİNSON, A., "Environmental Regulations and Manufactures Location Choices, Evidence from the Census of Manufacturers", **Journal of Public Economics**, 62, pp. 5-29.
- LİNDSEY, C. W., "Transfer of Technology to the Asain Region by US Transnational Corporations", E. Y. CHEN, J. H. DUNNİNG (eds.), **Transnational Corporations and Technology Transfer to Developing Countries**, Routledge, New York, 1994, p. 352.
- LOW, P., A. YEATS, "Do Dirty Industries Migrate?", **International Trade and Environment**, ed. P. LOW, World Bank Discussion Paper, 159, 1992, pp. 89-104.
- LOWE, G. M., "The Globalization of Technology", **Physics Today**, Part 1, Vol.49, Issue 8, August 1996, p. 23-27.
- MACHLUP, F., E. PENROSE, "The Patent Controversy in the Nineteenth Century", **Journal of Economic History**, Volume.10., 1950, pp. 26-28.

- MANİ, M., D. WHEELER, "In Search of Pollution Havens? Dirty Industry in the World Economy 1960-1995", **World Bank Discussion Papers**, 1997.
- MANİ, S., "Public Innovation Policies and Developing Countries In a Phase of Economic Liberalization", **Discussion Papers Series**, United Nations University, Institute for New Technologies, October 1999, pp. 4-8.
- MASKUS, Keith E., "The Role of Intellectual Property Rights in Encouraging Foreign Direct Investment and Technology Transfer", Prepared for the Conference, **Public-Private Initiatives After TRIPS: Designing a Global Agenda**, Brussels, July 16-19, 1997, ve **Duke Journal of Comparative and International Law**, 1998.
- MAYOR, Federico, "Bugün ve Yarın, Bilim ve İktidar", Federico MAYOR, Augusto FORTİ (eds.), **Bilim ve İktidar**, çev. Mehmet Küçük, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları 48, Ankara, 2004, 11. Basım, ss. 153-192.
- MAYER, Jörg, "Technology Diffusion, Human Capital and Economic Growth in Developing Countries", **UNCTAD Discussion Papers**, No:154, June 2001.
- NAESS, Arne, "Derin Ekolojinin Temelleri", **Derin Ekoloji**, der. Günseli Tamkoç, Ege Yayıncılık, 1994, s. 10.
- NELSON, R. R., "The Coevolution of Technologies and Institutions", R. W. ENGLAND (ed.), **Evolutionary Concepts in Contemporary Economics**, The University of Michigan Press, 1994, pp. 139-156.
- NEUMAYER, Eric, "Greening Trade and Investment: Environmental Protection Without Protectionism", **Earthscan**, London&Stirling, VA, 2001, pp. 42-51.
- NTVBilim Dergisi, Sayı:2, Nisan 2009, ss. 120-124.
- OGBURN, William F., "Can Science Bring Us Happiness?", **Technology and Social Change**, ed. Wilbert E. Moore, A New York Times Book, Quadrangle Books, Chicago, 1972, pp. 31-39.
- OLOKESUSİ, F., O. M. OGBU, "Dirty Industries: A Challenge to Sustainability in Africa", Chapter:26, **Technology Policy and Practice in Africa**, International Development Research Centre, 1995.
- O'MEARA, Molly, "Bilgi Teknolojilerini Çevre İçin Seferber Etmek", **Dünyanın Durumu 2000**, Worldwatch Enstitüsü Raporu, çev. Ayşegül ve Zeynep Yelçe, TEMA Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000, ss. 162-190.
- ONGAN, T. H., "Gelir Eşitsizliği Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları ve Ters U Eğrisi", **İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası**, Cilt:54, Sayı:1, 2004, ss.153-165.
- OTT, Konrad, "Eleştirel Kuram ve Doğa", **Felsefelogos Dergisi**, Bulut Yayınevi, Mart 1999 / 1, ss. 171-190.
- ÖKMEN, Mustafa "Ekonomik Dönüşüm Sürecinde Yönetim, Kent ve Kentleşme İlişkileri Üzerine Bir Tartışma", M. Akif ÇUKURÇAYIR (der.), **Küresel Sistemde Siyaset, Yönetim, Ekonomi**, Çizgi Kitabevi, Konya, 2003, ss. 260-261.
- ÖZBEK, Christine, "Estetik algılanan doğa, doğa güzelliği ve ekolojik etik", **Felsefelogos Dergisi**, Bulut Yayınevi, Mart 1999 / 1, ss. 135-148.
- PHAAL, R., C. J. P. FARRUKH, D. R. PROBERT, "Technology Roadmapping-A Planning Framework for Evolution and Revolution", **Technological Forecasting and Social Change**, Volume 71, Issues 1-2, January-February 2004, ss. 5-26.
- PLEWES, B., G. SREENIVASAN, T. DRAİMİN, "Sustainable Human Development as a Global Framework", **International Journal**, LI, Spring 1996, pp. 211-239.

- ROODMAN, David Malin, "Sürdürülebilir Bir Toplum Oluşturmak", **Dünyanın Durumu 1999**, Worldwatch Enstitüsü Raporu, çev. Ayşe Başçı, TEMA Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999, ss. 217-241.
- RUSSELL, Bertrand, "The Science to Save Us from Science", **Technology and Social Change**, ed. Wilbert E. Moore, A New York Times Book, Quadrangle Books, Chicago, 1972, pp. 40 - 48.
- SARITAŞ, İbrahim, "Küreselleşme", **Feodaliteden Küreselleşmeye Temel Kavram ve Süreçler**, Ed. Tevfik Erdem, Lotus Yayınevi, Ankara, 2006, ss. 389 - 426.
- SAWİN, Janet, "Enerji İçin Yeni Bir Gelecek Yaratmak", **Dünyanın Durumu 2003**, Worldwatch Enstitüsü Raporu, çev. Şehnaz Tahir Gürçağlar, TEMA Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003, ss. 103-133.
- "Science Looks at Life in 2057 A.D.", **Technology and Social Change**, ed. Wilbert E. Moore, A New York Times Book, Quadrangle Books, Chicago, 1972, pp. 122-130.
- SOYAK, Alkan, "Küreselleşme, Teknoloji Politikası, Türkiye: Sınai Mülkiyet Hakları ve Ar-Ge Destekleri Açısından Bir Değerlendirme", **Küreselleşme, İktisadi Yönelimler ve Sosyopolitik Karşıtlıklar**, ed. Alkan SOYAK, Om Yayınevi, İstanbul, 2002, ss. 99-154.
- SOYAK, Alkan, "Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları: Tanımı, Tarihsel Gelişimi ve Gelişmekte Olan Ülkeler Açısından Önemi", **Legal Fikri ve Sınai Haklar Dergisi**, Yıl.1, Sayı.1, 2005, s. 11-30.
- "Sürdürülebilir Yaşam", **Cumhuriyet Gazetesi** (Özel Ek), 04. 06. 2008, s. 3.
- ŞAYLAN, Gencay, "Küreselleşmenin Gelişimi", I. Kansu (der.), **Küreselleşme**, İmge Kitabevi, Ankara, 1997, s. 9.
- TANRITANIR, N., "Kötü Sağlık Düzeyi Yüksek Karlılık, Çok Uluslu İlaç Şirketlerinin Rolü", **AB İle İlişkiler Gen. Md., DPT**, 1997.
- TAYMAZ, Erol, "Sanayi ve Teknoloji Politikaları: Amaçlar ve Araçlar", **ODTÜ Gelişme Dergisi**, 20(4), 1993, ss. 550-560.
- TEKEOĞLU, Muammer, "Sanayileşme ve Teknoloji Politikaları", **Türkiye Kalkınma Bankası Sanayi Yıllığı**, Ankara, 1993, s. 298.
- TEKELİ, İlhan, "Sürdürülebilirlik Kavramı Üzerine İrdelemeler", **Cevat Geray'a Armağan**, Mülkiyeliler Birliği Yayınları:25, Ankara, 2001, ss. 729-730.
- TİMUÇİN, Afşar, "Kirlenmiş Bir Dünyada", **Felsefelogos Dergisi**, Bulut Yayınevi, Mart 1999 / 1, ss. 25-34.
- TOBEY J., "The Effect of Domestic Environmental Policies", **Kyklos**, 43(2), 1990, pp. 191-209.
- ULHİO, J. P., "Industry and the Environment: a Case Study of Cleaner Technologies in Selected European Countries", **Journal Engineering and Technology Management-14**, 1997, pp. 259-271.
- VİNE, Vernon, "The Farm Revolution Picks Up Speed", **Technology and Social Change**, ed. Wilbert E. Moore, A New York Times Book, Quadrangle Books, Chicago, 1972, pp. 83-89.
- VOLTİ, Rudi, "Social Change with Respect to Culture and Original Nature (review)", **Technology and Culture**, The Johns Hopkins University Press, Volume:45, Number:2, 2004, pp. 396-405.

- YAŞGÜL, Serhat, "Küreselleşme, Çok Uluslu Şirketler ve Şirket Birleşmeleri: Dünya İlaç Endüstrisi Örneği" **Küreselleşme, İktisadi Yönelimler ve Sosyopolitik Karşıtlıklar**, der. Alkan Soyak, Om Yayınevi, İstanbul, 2002, s. 211-260.
- YÜCEL, M., Ü. S. EKMEKÇİLER, "Çevre Dostu Ürün Kavramına Bütünsel Yaklaşım; Temiz Üretim Sistemi, Eko-Etiket, Yeşil Pazarlama", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Güz-2008, C.7, S. 26, ss. 320-333.
- WHİTE, Lynn, "Ekolojik Krizimizin Tarihsel Kökenleri", çev. Nergin Ertekin, **Üç Ekoloji**, Sayı:1, Güz 2003, s. 100.

Raporlar:

- Bilim-Araştırma-Teknoloji Ana Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara, 1988.
- Bilim ve Teknoloji**, DPT Özel İhtisas Komisyonu Raporu (Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı), Ankara, 2000.
- Commission of the European Communities, 2007, **Green Paper, The European Research Area: New Perspectives**, (Text with EEA relevance) Sec (2007) 412.
- DPT, **Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı**, Ankara, 1979.
- Economist Intelligence Unit, The Economist, **Innovation: Transforming the Way Business Creates Includes a Global Ranking of Countries**, May 2007.
- European Innovation Scoreboard 2008, Comparative Analysis of Innovation Performance**, January 2009.
- FREESTONE, D., T. IJISTRA (eds), **The North Sea: Basic Legal Documents on Regional Environmental Co-operation**, Graham&Trotman/ Martinus Nijhoff Publishers, 1991, p. 153 (PARCOM Recommendation of 22 June 1989, 89/2 on the Use of Best Available Technology)
- HETTİGE, H., P. MARTİN, M. SİNGH, D. WHEELER, **IPPS Industrial Pollution Projection System**, World Bank, 1994.
- International Environmental Technology Centre, UNEP, **Technology Transfer: The Seven "C"s for the Successful Transfer and Uptake of Environmentally Sound Technologies**, Japan, November 2003.
- JAPAN, **Comprehensive Analysis of Science and Technology Benchmarking and Foresight**, May 2005.
- Küresel Komşuluk, Küresel Yönetim Komisyonu Raporu**, çev. Belkis ÇORAKÇI DİŞ-BUDAK, TÇV Yayını, Ankara, 1996.
- MEADOWS, Donella H., D. L. MEADOWS, Jorgan RAN, **Ekonomik Büyümenin Sınırları**, çev. Kemal Tosun vd. (Komisyon), İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1978.
- MESAROVİC, Mihajlo, Eduard PESTEL, **Dönüm Noktasındaki İnsanlık: Roma Kulübü'ne İkinci Rapor**, çev. Kemal Tosun (Komisyon), İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1978.
- OECD, **Patents and Innovation in International Context**, OCDE/GD (97) 210, Paris, 1997.
- OECD, **Innovation and Growth, Rationale for an Innovation Strategy**, 2007.
- OECD, **Compendium of Patent Statistics**, 2008.

- Ortak Geleceğimiz**, Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu, çev. Belkıs Çorakçı, Türkiye Çevre Vakfı Yayınları, Ankara, 1991.
- President W. J. Clinton and Vice President A. Gore, Jr., **Technology for America's Economic Growth, A New Direction to Build Economic Strength**, February 1993.
- Science-The Endless Frontier: A Report to the President by Vannevar Bush, Director of the Office of Scientific Research and Development**, United States Government Printing Office, Washington, July 1945.
- SMİTH, Keith, **New Direction in Research and Technology Policy: Identifying Key Issues**, STEP Report Series, Norway, 1994.
- SMİTH, Keith, **Interactions in Knowledge Systems: Foundations, Policy Implications and Empirical Methods**, STEP Report, November 1994.
- TÜBA-TÜBİTAK-TTGV, Bilim-Teknoloji-Sanayi Platformu, **Çevreye Karşı Duyarlı Teknolojiler Alanına Yönelik Politikalar Çalışma Grubu Raporu**, Ankara, 1996.
- TÜBİTAK-TTGV, Bilim-Teknoloji-Sanayi Tartışmaları Platformu **Temiz Üretim-Temiz Ürün Çevre Dostu Teknolojiler Çalışma Grubu Sanayi Sektörü Raporu**, , Ankara, Ekim 1999.
- T. C. Başbakanlık Çevre Müsteşarlığı, **Çevre Sorunları ve İnsan Sağlığı İlişkileri**, Ankara, 1990.
- Türkiye'nin Çevre Konusunda Taraf Olduğu Uluslararası Sözleşmeler**, T.C. Çevre Bakanlığı, Ankara, 1998.
- UN Human Development Report, 1999**, UNDP, Oxford University Press, New York.
- UN Human Development Report, 2007-2008**, UNDP.
- UNCTAD, **1983 Draft International Code of Conduct on the Transfer of Technology**, TD/CODE, TOT/41.
- UNCTAD, **Facilitating Transfer of Technology to Developing Countries: A Survey of Home-Country Measures**, UNCTAD Series on Technology Transfer and Development, United Nations, Geneva, 2004.
- UNCTAD, **World Investment Report 2000, Cross-Border Mergers & Acquisitions and Development**, United Nations, New York.
- UNCTAD, **World Investment Report 2004, The Shift Towards Services**, United Nations, New York.
- UNCTAD, **World Investment Report 2005, Transnational Corporations and the Internationalization of R&D, Chapter III, Innovation, R&D and Development, 2005**, Geneva.
- UNCTAD, **The Least Developed Countries Report, 2007**, Geneva.
- UNEP, **The Human Environment Action or Disaster**, 1982.
- UNEP, **Government Strategies and Policies for Cleaner Production, 1994**, United Nation Publication, France.
- UNEP, **Cleaner Production in the Mediterranean Region**, Stab. Tiplit Ugo Quintily, S. P. A., Italy, 1996.
- VAİTSOS, C. V., **Growth Theories Revisited: Enduring Questions With Changing Answers**, UNU / INTECH Discussion Paper, 2003 / 9.
- WHEELER, D., **Green Industry: New Roles for Communities, Markets, and Governments**, A World Bank Policy Research Report, 2000.
- WORLD BANK, **The Quality of Growth 2000**.

Tezler:

- AYDOĞAN, Enver, **Bilgi Toplumunda Örgüt Çevre İlişkisi, Çalkantılı Çevre ve Örgüt İlişkisi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, 2001, s.9
- AYHAN, Z., **Çevre Kirliliğinin Önlenmesi ve Daha Temiz Teknoloji ile Atık Yönetimi Üzerine Bir Araştırma**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gebze İleri teknoloji Enstitüsü, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü, Gebze, 2003, s. 3

İnternet Kaynakları:

- AKBOSTANCI, E. G., İ. TUNÇ, S. TÜRÜT-AŞIK, "İmalat Sanayi ve Kirlilik: Bir Kirli Endüstri Sığınağı Olarak Türkiye?", ERC Working Paper in Economic, 04/03T, March 2004, <http://www.erc.metu.edu.tr/menu/series04/0403T.pdf>, (01.05.2009)
- AKKUŞ, Y., "Çağdaş İktisadi Düşüncede Sol Perspektifler – Asya Tipi Üretim Tarzı, Bağımlılık Kuramı, Modern Dünya Sistemi Teorisi-", <http://www.econturk.org/Turkiyeekonomisi/atut.doc>, (29.04.2009)
- Alan Greenspan, The Globalization of Finance, <http://www.bis.org/review/r971021b.pdf>, (20.04.2009)
- ARIKAN, Y., "Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Kyoto Protokolü, Metinler ve Temel Bilgiler", Bölgesel Çevre Merkezi, REC Türkiye, Ankara, 2006, <http://www.ttg.gov.tr/UserFiles/File/REC.pdf> (03.05.2009)
- Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, **Bin Göller Ülkesi Finlandiya**, s.1, <http://www.deltur.cec.eu.int/guncel/ghaber1-14.html> (02.04.2008)
- BAL, H., M. ILDIRAR, M. ÖZMEN, "Bilim ve Teknoloji Politikaları, Rekabet Gücü ve KOBİ'ler: Doğu Akdeniz Bölgesinde Faaliyet Gösteren KOBİ'ler Kapsamında Bir Araştırma", <http://www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/EAD/TanitimKoordinasyonDb/bilim.doc> (04.04.2009)
- Bengt-Ake Lundwall, **National Innovation Systems-Anlytical Concept and Development Tool**, 2004 <http://www.inovasyon.org/> (06.05.2009) (Bu makale ayrıca DRUID Tenth Anniversary Summer Conference 2005'de **Dynamics of Industry and Innovation: Organizations, Networks and Systems**, adıyla sunulmuştur.)
- CİHANGİR, M., F. KÜÇÜK, H. TÜRKAL, "Çevreye Duyarlı Üretim Sistemi Uygulayan İşletmelerde Sistemin Getirdiği İlave Maliyetlerle Bu Maliyetlerin Ürünlere Yüklenebilmesinde Karşılaşılan Sorunların Çözümüne Yönelik Bir Değerlendirme", Akademik Bakış Dergisi, Sayı:9, www.akademikbakis.org/pdfs/9/cevre.doc (12.12.2007)
- ÇELİK, Neslihan, "Gelişmekte Olan Ülkelerin Sanayileşme Süreçlerinde Teknolojik Öğrenme Deneyimleri: Güney Kore Örneği ve Çin'in 'Yetişme' Çabaları", **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, C.8, S.28, Bahar-2009, ss. 91-109 (<http://www.e-sosder.com/dergi/28091-109.pdf>) (29.04.2009)
- DERELİ, T., A. BAYKASOĞLU, "Atıklar ve Çevre Sorunları: Mühendislik Cephesinden Çevre Sorunlarına Bakış", http://www.mmo.org.tr/resimler/ekler/59a557f5f6beb41_ek.pdf?dergi=112 (02.05.2009)
- DİNÇER, O. C., "Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (Multilateral Agreement on Investment) Üzerine Bir Değerlendirme", <http://www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/EAD/TanitimKoordinasyonDb/coktrf.doc> (06.05.2009)

- Enerji ve Çevre Teknolojileri Stratejisi**, Vizyon 2023 Projesi Enerji ve Çevre Teknolojileri Strateji Grubu, Ankara, 2004, TÜBİTAK, <http://www.eteat.gazi.edu.tr/makale/enerji-cevre.pdf> (03.05.2009)
- EPA Environmental Technology Verification Program** – <http://www.epa.gov/ETV>
- GATES, Bill, **A Robot in Every Home**, <http://www.sciam.com/article> (American Scientific Magazine, Ocak 2007)
- GÖKER, Aykut, “Küreselleşme” Sürecinde Niçin Bilim ve Teknoloji Politikası; Niçin Ulusal?”, Kasım 1998, <http://www.inovasyon.org/html/AYK.M.Gelecek98.htm>, (07.05.2008)
- GÜLENC, İ. F., **Sürdürülebilir Üretime Geçişte İşletmelerdeki Değişim Gerekliği**, <http://yaem2004.cukurova.edu.tr/bildiriler/226%20-%20CD.pdf> (02.05.2009)
- Gündem 21**, md.30.1-2, <http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?DocumentID=52&ArticleID=78&l=en> (07.05.2009)
- Gündem 21**, md. 34.5, <http://www.un.org/esa/sustdev/documents/agenda21/english/agenda21chapter34.htm> (07.05.2009)
- Gündem 21**, md.34.7, <http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?DocumentID=52&ArticleID=84&l=en> (07.05.2009)
- İNAN, A., “Avrupa Birliği Ekonomik Yaklaşım: Lizbon Stratejisi ve Maastricht Kriterleri”, Bankacılar Dergisi, Sayı:52, 2005, <http://www.tbb.org.tr/turkce/dergi/dergi52/6-lizbon.pdf> (05.05.2009)
- “Kalkınma Kuramları III”, http://iktisatcilar.blogcu.com/kalkinma-kuramlari-iii_26594501.html, (01.05.2009)
- KEYNES, John Maynard, **General Theory of Employment, Interest and Money**, Macmillan Cambridge University Press, 1936, <http://www.marxists.org/reference/subject/economics/keynes/general-theory/>, kitabın metninden alınmıştır.) (24.04.2009)
- <http://www.marxists.org/reference/subject/economics/keynes/general-theory/ch02.htm>, kitabın metninden alınmıştır.) (24.04.2009)
- <http://www.marxists.org/reference/subject/economics/keynes/general-theory/ch05.htm>, kitabın metninden alınmıştır.) (24.04.2009)
- Malmö Ministerial Declaration**, md.11, http://www.unep.org/malmo/malmo_ministerial.htm (07.05.2009)
- MALTHUS, Thomas Robert, **An Essay on the Principle of Population**, Washington City, 1809, p. 27-28 / 509-510 (www.books.google.com adresinde orijinal tam metin bulunmaktadır.) (18.04.2009)
- MANİ, M., D. WHEELER, “In Search of Pollution Havens? Dirty Industry in the World Economy, 1960-1995”, PRDEL, April 1997, p.5, <http://www.oecd.org/dataoecd/25/4/2076285.pdf>, (01.05.2009)
- MARSHALL, Alfred, **Principles of Economics**, Macmillan and Co. Ltd., London, 8. ed.(1. ed. 1890) (<http://www.econlib.org/library/Marshall/marP.html>, adresinden kitabın metninden) (22.04.2009)
- <http://www.econlib.org/library/Marshall/marP25.html#Bk.IV,Ch.XI>, adresinden kitabın metninden) (22.04.2009)
- <http://www.econlib.org/library/Marshall/marP41.html#a130>, adresinden alınan kitabın metninden) (22.04.2009)

- MİLL, John Stuart, **Principles of Political Economy**, Longmans, Green and Co., London, 1848, (<http://socserv.mcmaster.ca/econ/ugcm/3ll3/mill/prin/book1/prel.txt>, sayfasından alınan 1. kitabın metninden) (20.04.2009)
<http://socserv.mcmaster.ca/econ/ugcm/3ll3/mill/prin/book4/bk4ch02>, sayfasından alınan 4. kitabın metninden)(20.04.2009)
<http://www.econlib.org/library/Marshall/marP15.html#Bk.IV,Ch.I>, adresinden alınan kitabın metninden)
- MURRAY, T., "A Conceptual Examination of Product Design, Appropriate Technology and Environmental Impact", June 2005, http://www.ruadesign.org/pdf/product_design.pdf (29.04.2009).
- NOYAN, Ö. Faruk, "Dünden Bugüne Ekoloji Gerçeği", <http://www.ekolojidergisi.com.tr> (21.04.2009)
- RİCARDO, David, **Principle of Political Economy and Taxation**, London, 1821, 3. Baskı, (<http://socserv2.socsci.mcmaster.ca/~econ/ugcm/3ll3/ricardo/prin/prin1.txt>, sayfasından alınan 1.-11. bölümlerin metninden)(20.04.2009)
<http://socserv2.socsci.mcmaster.ca/~econ/ugcm/3ll3/ricardo/prin/prin3.txt>, sayfasından alınan 23.-32.(son bölüm) bölümlerin metninden) (20.04.2009)
<http://socserv2.socsci.mcmaster.ca/~econ/ugcm/3ll3/ricardo/prin/prin2.txt>, sayfasından alınan 12. – 22. bölümlerin metninden)(20.04.2009)
- ROFFE, Pedro, Taffere TESFACHEW, **Revisiting the Technology Transfer Debate: Lessons for the New WTO Working Group**, Bridges Comment, <http://www.ictsd.org> (02.04.2009)
- OKSAY, S., "Çok Uluslu Şirketler Teorileri Çerçevesinde, Yabancı Sermaye Yatırımlarının İncelenerek, Değerlendirilmesi", <http://www.dtm.gov.tr/dtmadmin/upload/EAD/TanitimKoordinasyonDb/cokulussayi8.doc> (07.05.2009)
- TOKOL, A., "Çok Uluslu Şirketler ve Endüstri İlişkilerine Etkileri", http://www.isguc.org/arc_view.php?ex=63 (06.06.2004)
- TÜBİTAK, **Finlandiya**, 2002, <http://www.tubitak.gov.tr/btpd/btspd/biltekyo/finlandi.html> (01.06.2005) Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, s. 2
- Uluslararası Ürünlerin Yaşam Döngüsü Yönetimi Konferansı, 10-12 Temmuz 2006, Hindistan, <http://www.cpdn.iisc.ernet.in/plm06/>, (24.04.2009)
- UNEP International Environment Technology Centre**, <http://www.unep.org/jp/index/ietc/index.html> (02.05.2009)
- VAİZOĞLU, Songül A., **Küresel Isınmanın Halk Sağlığına Etkileri**, Hacettepe Üniversitesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, <http://www.kureselfelaket.com/bulasici-hastaliklar/1638-kus-gribinin-dunya-ekonomisine-etkileri-nelerdir-.html>.
- VASAVADA, U., W. NİMON, "Environmental Effects of Further Trade Liberalization in Agriculture", USDA Working Paper, 1990, <http://ers.usda.gov/Briefing/wto/PDF/environmentandtradeliberalization.pdf> (29.12.2005)
- YAMAÇ, Kadri, "Nedir Bu İnovasyon?", **Üniversite ve Toplum**, Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi, Aralık 2001, Cilt. 1, Sayı. 3, <http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=38>
- YAMASHİTA, M. etc., "Space Agriculture for Manned Space Exploration on Mars", http://surc.isas.jaxa.jp/Space_Agriculture/Archive/PDF/SpaceAgri_JSTS.pdf, (03.04.2009)

YILDIRIR, H., "Teknoloji Politikası ve Finlandiya Örneği", "İş, Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, Cilt.6, Sayı.2, 2004, http://www.isgucdergi.org/index.php?cilt=6&ex=231&inc=arc&p=arc_view&sayi=2&year= (02.06.2005)

YURT, S., "Gelişmekte Olan Ülkelerde Teknoloji", <http://www.bilgininadresi.net/Madde/39019/Geli%C5%9Fmekte-Olan-%C3%9Clkelerde-Teknoloji>, (01.05.2009)

ZEGERS, P., "Politik Ekolojinin Karanlık Yüzü", çev. N. Bekler (www.geocities.com/radikalkararani/politikekolojininkaranlıkuyuzu.htm)(23.12.2005)

ZİMMERMAN, Michael, "Introduction To Deep Ecology", <http://www.context.org/ICLIB/IC22/Zimmrman.htm>, (20.02.2009)

<http://econweb.tamu.edu/aglass/WAGSJE.pdf> (07.06.2009)

http://www.unctad.org/en/docs/dp_154.en.pdf (07.04.2009)

<http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?DocumentID=97> (02.04.2009)

<http://www.un.org/geninfo/bp/enviro.html> (02.04.2009)

<http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?DocumentID=97> (04.05.2009)

<http://www.ankarakulturturizm.gov.tr/BelgeGoster>. (03.05.2009)

<http://www.arkeloidunyasi.com>. (03.05.2009)

<https://www.ktb.gov.tr/TR-288623/gobeklitepe.html>. (31.01.2024)

<http://www.guardian.co.uk/science/2007/oct/06/genetics.climatechange>,(23.04.2009)

<http://www.physorg.com/news153079697.html>, (23.04.2009)

<http://www.bbcfocusmagazine.com/newsread.asp?ID=29315>, (21.04.2009)

<http://www.bbcfocusmagazine.com/newsread.asp?ID=17998>, (21.04.2009)

<http://www.innovationwatch.com/choiceisyours/choiceisyours.2006.07.31.htm>, (20.04.2009)

<http://www.steorn.com/news/releases/> (22.04.2009)

http://www.timesonline.co.uk/tol/life_and_style/health/article2767275.ece, (22.04.2009)

<http://www.clevelandclinic.org/general/rfa/rita.html>,(22.04.2009)

<http://www.science.hq.nasa.gov/kids/imagers/ems/micro.html>, (22.04.2009)

<http://www.news.bbc.co.uk/2/hi/health/7858559.stm>, (22.04.2009)

<http://www.ncsu.edu/research/results/vol7n3/02.html> (22.04.2009)

<http://www.cnnturk.com/> (14.04.2009)

<http://www.radikal.com.tr/> (14.04.2009)

<http://www.ekolojistler.org/isindikca-hastalanacagiz.html> (14.04.2009)

<http://www.focusinnovation.net/Innovation.aspx>, (23.04.2009)

<http://www.bilimdiyari.com/?cat=156>, (23.04.2009)

www.worldsfair.com (18. 03.2009)

http://www.dergi.tbd.org.tr/yazarlar/18022002/aydin_koksal.htm, 29.03.2004

<http://www.tdk.gov.tr/SozBul>

http://www.opsi.gov.uk/Acts/acts1999/ukpga_19990024_en_1 (02.05.2009)

<http://www.unep.fr/scp/cp/understanding/concept.htm> (02.05.2009)

<http://www.enve.metu.edu.tr/people/gndemirer/links/temizuretim/tu.htm>, (02.05.2009)

<http://www.com.edu/teams/ptec/>(24.04.2009)

<http://tech.blorge.com/Structure:%20/2008/01/07/bill-gates-starts-farewell-tour-at-ces-talks-of-digital-revolution/> (05.06.2009)

<http://www.veribaz.com/viewdoc.html?modern-dunya-sistemi-teorisi-ve-bagimsizlik-kurami-366203.html> (29.04.2009)

http://dwardmac.pitzer.edu/Anarchist_Archives/bookchin/dismal/dismal.html (20.03.2009)

<https://www.afad.gov.tr/kbrn/fukushima-daiichi-nukleer-santral-kazasi>, (05.01.2023)

http://www.ekodialog.com/Konular/buy_gel_kalk.html, (04.04.2009)

<http://www.un.org/documents/ga/res/34/a34res218.pdf>, (29.01.2009)

<http://www.un.org/aboutun/charter/chapter9.shtml> (12.06.2008)

http://www.idrc.ca/es/ev-30814-201-1-DO_TOPIC.html (01.05.2009)

http://www.globalgovernancewatch.org/human_security/ (02. 05. 2009)

<http://www.weforum.org/en/events/ArchivedEvents/AnnualMeeting2009/index.htm> (14.04.2009)

<http://www.izto.org.tr / NR> (12.04.2009)

http://hdr.undp.org/en/media/HDR_20072008_EN_Indicator_tables.pdf, (02. 05. 2009)

<https://wearesocial.com/uk/blog/2024/01/digital-2024-5-billion-social-media-users/>, (29.01.2024)

<http://www.unep.fr/shared/publications/other/DTIx0601xPA/docs/en/Module3%20-%20Session3.ppt> (02.05.2009)

<http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=6358> (02.05.2009)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996L0061 :EN:HTML> (03.05.2009)

<http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/> (03.05.2009)

<http://web.deu.edu.tr/atiksu/ana58/sorun3.html> (02.05.2009)

http://www.unep.fr/shared/publications/cdrom/DTIx0899xPA/session02_Cleaner_Production.ppt#3 (02.05.2009)

<http://www.unep.fr/scp/cp/understanding/concept.htm> (01.05.2009)

http://www.unep.fr/shared/publications/cdrom/DTIx0899xPA/session02_Cleaner_Production.ppt#1 (02.05.2009)

<http://www.unep.fr/scp/cp/understanding/concept.htm> (02.05.2009)

http://www.unep.fr/shared/publications/other/WEBx0072xPA/manual_cdrom/Training%20Manual/Powerpoint%20Presentations/Prst_1_Understanding%20CP.ppt#28 (02.05.2009)

<http://www.enve.metu.edu.tr/people/gndemirer/links/temizuretim/tu.htm> (02. 05. 2009)

http://www.greatchange.org/ov-simmons,club_of_rome_revisted.html (11.04.2009)

http://www.oecd.org/document/25/0,3343,en_2649_33713_1895129_1_1_1_1,00.html (03.05.2009)

http://europa.eu/pol/env/index_en.htm (03.05.2009)

<http://www.gedizakdeniz.com/pugwash.htm> (02.05.2009)

<http://portal.unesco.org> (07.04.2009)

<http://www.nsf.gov/about/glance.jsp> (04.04.2009)

<http://public.web.cern.ch/public/en/About/About-en.html> (04.04.2009)

<http://www.siliconvalleyonline.org/cluster-electronic.html> (05.05.2009)

<http://www.bio-link.org/centersCAS.htm> (05.05.2009)

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/01/170&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en> (03.05.2009)

<http://www.aaas.org/spp/rd/stim09c.htm#tb> (05.05.2009)

<http://www.oecd.org/dataoecd/18/38/41559779.pdf> (05.05.2009)

<http://www.oecd.org/dataoecd/18/36/41559747.pdf> (05.05.2009)

<http://www.oecd.org/dataoecd/44/50/40908171.pdf> (06.05.2009)

<http://www.oecd.org/dataoecd/9/44/41850733.pdf> (05.05.2009)

<https://www.oecd.org/sti/science-technology-innovation-outlook/>, (29.01.2024)

http://www.wipo.int/about-wipo/en/what_is_wipo.html (04.05.2009)

http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm#WhatAre (04.05.2009)

https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_01_e.htm, (04.05.2009)

<http://www.inovasyon.org/> (06.05.2009)

<http://www.ekodialog.com/Konular/inovasyon.html> (06.05.2009)

<http://www.inovasyondunyasi.com/> (06.05.2009)

<http://www.oecd.org/dataoecd/44/50/40908171.pdf> (06.05.2009)

<http://www.focusinnovation.net/Innovation.aspx> (06.05.2009)

http://www.unctad.org/en/docs/wir2005ch3_en.pdf (06.05.2009)

http://www.unctad.org/en/docs/ldc2007intro_en.pdf, (06.05.2009)

http://www.proinno-europe.eu/EIS2008/website/docs/EIS_2008_Final_report.pdf
(06.05.2009)

http://www.usa.gov/Government/State_Local/Technology.shtml#vgn-innovations-and-best-practices-vgn

<http://science.house.gov/press/PRArticle.aspx?NewsID=2339> (06.05.2009)

<http://www.nistep.go.jp/achiev/ftx/eng/rep099e/pdf/rep099e.pdf> (06.05.2009)

<http://graphics.eiu.com/upload/portal/CiscoInnoSmallFile.pdf> (06.05.2009)

<http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?DocumentID=97>
(03.05.2009)

<http://www.unep.org/Documents.Multilingual> (11.04.2009)

<http://www.unep.org/regionalseas/marinelitter/publications/workshops/nowpap/presentation/imoconventions.pdf> (04.05.2009)

http://ozone.unep.org/Publications/VC_Handbook/index.shtml (04.05.2009)

http://ozone.unep.org/Publications/MP_Handbook/index.shtml (04.05.2009)

<http://ozone.unep.org/> (04.05.2009)

<http://www.basel.int/text/con-e.pdf> (04.05.2009)

<http://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-1annex1.htm>, (06.05.2009)

<http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?DocumentID=78&ArticleID=1163>, (12.04.2009)

<http://www.un.org/documents/ga> (11.04.2009)

www.vizyon2023.tubitak.gov.tr/teknolojiongorusu/paneller/raporozet/csk.pdf
(27.12.2005)

<http://www.cbd.int/convention/about.shtml> (04.05.2009)

<http://www.unccd.int/convention/menu.php> (04.05.2009)

<http://www.ipcc.ch/> - <http://unfccc.int/2860.php> (04.05.2009)

<http://www.un.org/Depts/dhl/resguide/specenv.htm#kyoto> (04.05.2009)
<http://www.ttg.v.org.tr/UserFiles/File/REC.pdf> (05.05.2009)
<http://cyberschoolbus.un.org/treaties/global.asp> (03.05.2009)
<http://www.un.org/esa/earthsummit/> (04.05.2009)
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N97/048/61/PDF/N9704861.pdf?OpenElement> (04.05.2009)
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N97/013/66/PDF/N9701366.pdf?OpenElement> (04.05.2009)
<http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.htm> - <http://www.undp.org/mdg/>
(04.05.2009)
<http://www.un.org/millenniumgoals/> (04.05.2009)
http://www.un.org/jsummit/html/documents/summit_docs.html (04.05.2009)

ÇOCUK YAZINI ÇEVİRİSİ
VE
ENGELSİZ ERİŞİM

A. Zeynep Oral

Bu kitabın yayını hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Çocuk Yazını Çevirisi ve Engelsiz Erişim

Yazar: A. Zeynep Oral

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Temmuz, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-20-8

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyaskitap.com

<http://www.siyaskitap.com>

Kaynakça

- AB Engellilik Stratejisi. (2010). https://www.turged.org.tr/Hukuk-Engelli-Mevzuati/Avrupa_Engellilik_Stratejisi_2010_2020.doc
- Alegria, J., & Leybaert, J. (1986). Processus de lecture chez l'enfant sourd: une approche psycholinguistique. *Vivre sourd aujourd'hui et demain*, (1), 93-116. Bruxelles: Edirsa.
- Andrews, J. F., & Mason, J. M. (1986). Childhood deafness and the acquisition of print concepts. D. B. Yaden & S. Templeton (Ed) , *Metalinguistic awareness and beginning literacy* içinde (ss. 277-290). Portsmouth, NH: Heinemann.
- Andrews, J. F., & Taylor, N. E. (1987). From sign to print: A case study of picture book "reading" between mother and child. *Sign Language Studies*, 56, 261-274.
- Arfé, B. (2015). Oral and written discourse skills in deaf and hard of hearing children: The role of reading and verbal working memory. *Topics in Language Disorders*, 35, 180-197.
- Arfé, B., Rossi, C., & Sicoli, S. (2015). The contribution of verbal working memory to deaf children's oral and written production. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 20(3), 203-214.
- Armstrong, D. (2003). Language, cognition, and the brain: Insights from sign language research (review). *Sign Language Studies*, 4, 83-90. <https://doi.org/10.1353/sls.2003.0020>
- Atay, M. (1999). *İşitme engelli çocukların eğitiminde temel ilkeler*. Ankara: Özgür Yayınları.
- Avcioğlu, H. (2015). İşitme yetersizliği olan öğrenciler. İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* içinde (ss. 168-215). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Bailes, C. (2001). Integrative ASL-English language arts: Bridging paths to literacy. *Sign Language Studies*, 1, 147-174.
- Bailes, C., Erting, C., Erting, L., & Thumann-Prezioso, C. (2009). Language and literacy acquisition through parental mediation in American Sign Language. *Sign Language Studies*, 9, 417-456.

- Baillet, C. (2013). Culture sourde et culture de consommation, la nécessité d'une approche pluridisciplinaire. *Management & Avenir*, 4(62), 135-152. <https://doi.org/10.3917/mav.062.0135>
- Baker, A., van den Bogaerde, B., Pfau, R., & Schermer, T. (Ed.). (2016). *The linguistics of sign languages: An introduction*. Amsterdam: John Benjamins.
- Barnes, C. (2011). Understanding disability and the importance of design for all. *Journal of Accessibility and Design for All*, 1(1), 55-80. <https://doi.org/10.17411/jaccess.v1i1.81>
- Bava Harji, M., Woods, P., & Alavi, Z. (2010). The effect of viewing subtitled videos on vocabulary learning. *Journal of College Teaching & Learning*, 7, 37-42. <https://doi.org/10.19030/tlc.v7i9.146>
- Benoît, H., Flory, D., & Geffroy, V. (2006). Apprendre à lire et à écrire à des enfants sourds: Réflexions autour d'un projet de didacticiel bilingue pour l'accompagnement de l'apprentissage de la lecture. *La nouvelle revue de l'adaptation et de la scolarisation*, (35), 91-100. <https://doi.org/10.3917/nras.035.0091>
- Berke, M. (2013). Reading books with young deaf children: Strategies for mediating between American Sign Language and English. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 18(3), 299-311.
- Berners-Lee, T. (1997). *Web Accessibility Initiative (WAI)*. Erişim tarihi: 10 Nisan 2024, <https://www.w3.org/WAI/about.html>
- Bertin, F. (2010). *Les Sourds: Une Minorité Invisible*. Brochet.
- Bickenbach, J. E. (2011). *World report on disability*. Geneva: World Health Organisation. Retrieved from https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/en/
- Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. <https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>
- Birleşmiş Milletler. (2006). *Engelli Hakları Sözleşmesi*. Birleşmiş Milletler.
- Bogucki, L., & Deckert, M. (Ed.). (2015). *Accessing audiovisual translation*. Lodz Studies in Language, 35, 9-10. Peter Lang.
- Bogucki, L., & Deckert, M. (Ed.). (2020). *The Palgrave handbook of audiovisual translation and media accessibility*. Palgrave Macmillan.
- Calderon, R. (2000). Parental involvement in deaf children's education programs as a predictor of child's language, early reading,

- and social-emotional development. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 5, 140–155. <https://doi.org/10.1093/deafed/5.2.140>
- Calderon, R., & Greenberg, M. T. (2012). Social and emotional development of deaf children: Family, school, and program effects. M. Marschark & P. E. Spencer (Ed), *The Oxford handbook of deaf studies, language, and education: Second edition* içinde (ss. 1-21). Oxford: Oxford University Press.
- Centre for Universal Design. (2011). *The new principles of universal design*. College of Design, North Carolina State University. <http://www.ncsu.edu/project/design-projects/udi/center-for-universaldesign/the-principles-of-universal-design/>
- Chesterman, A., & Wagner, E. (2002). *Can theory help translators? A dialogue between the ivory tower and the wordface*. St. Jerome.
- Clyne, M. (2009). Address in intercultural communication across languages. *Intercultural Pragmatics*, 9(3), 395-409.
- Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD). (2006). Erişim tarihi: 2 Mart 2020, <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>
- Cook, M. (2014). Beyond T and V: Theoretical reflections on the analysis of forms of address. *American Journal of Linguistics*, 3(1), 17-26.
- Cuxac, C., & Sallandre, M. A. (2007). Iconicity and arbitrariness in French sign language: Highly iconic structures, degenerated iconicity, and diagrammatic iconicity. <https://doi.org/10.13140/RG.2.1.4884.8483>
- Çepehan, İ., & Güller, E. (2020). Evrensel tasarım kapsamında herkes için erişilebilir tasarım. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, Erişilebilirlik Özel Sayısı (2), 383-410. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.818236>
- Darrow, A. A. (2006). The role of music in deaf culture: Deaf students' perception of emotion in music. *Journal of Music Therapy*, 43(1), 2–15.
- Darwish, I., & Sayaheen, B. (2019). Manipulating titles in translation. *Journal of Educational and Social Research*, 9(3), 239-245.
- Delabastita, D. (1994). Focus on the pun: Wordplay as a special problem in translation studies. *Target: International Journal on Translation Studies*, 6(2), 223-243.

- Delabastita, D. (1996a). Introduction. *The translator: Studies in intercultural communication special issue: Wordplay and translation*, 2(2), 127-139.
- Delabastita, D. (Ed.). (1996b). *Wordplay and translation*. Manchester: St. Jerome Publishing.
- Delabastita, D. (Ed.). (1997). *Traductio: Essays on punning and translation*. Manchester: St. Jerome Publishing.
- Department of Education. (2012). *Research evidence on reading for pleasure: Education standards research team*. Erişim Tarihi: 2 Mart 2020, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/284286/reading_for_pleasure.pdf
- De Higes Andino, I., & Cerezo Merchan, B. (2018). Using evaluation criteria and rubrics as learning tools in subtitling for the D/deaf and hard of hearing. *The Interpreter and Translator Trainer*, 12(1), 68-88.
- Diaz Cintas, J. (2005). Audiovisual translation today: A question of accessibility for all. *Translating Today*, 4, 3-5. https://www.researchgate.net/publication/314261855_Audiovisual_Translation_Today_-_A_question_of_accessibility_for_all
- Díaz-Cintas, J., Matamala, A., & Neves, J. (Ed.). (2010). *New insights into audiovisual translation and media accessibility*. Rodopi.
- d'Ydewalle, G., Praet, C., Verfaillie, K., & Rensbergen, J. V. (1991). Watching subtitled television: Automatic reading behavior. *Communication Research*, 18(5), 650-666. <https://doi.org/10.1177/009365091018005005>
- d'Ydewalle, G., & Van Rensbergen, J. (1989). Developmental studies of text-picture interactions in the perception of animated cartoons with text. H. Mandl & J. R. Levin (Ed), *Advances in psychology*, 58: *Knowledge acquisition from text and pictures* içinde (ss. 233-248). North-Holland.
- Dikyuva, H., & Zeshan, U. (2008). *Türk işaret dili*. Nijmegen: Ishara Press.
- EASIT. (2016). *Easy access for social inclusion training (EASIT)*. <https://pagines.uab.cat/easit/en/content/results>
- EASYTV. (2016). About project. <https://easytvproject.eu/#:-:text=EasyTV%2C%20a%20European%20Horizon%202020,hearing%20loss%20and%20sight%20loss>

- Ellis, K., & Kent, M. (2011). *Disability and new media*. New York and London: Routledge.
- Engelbert, E. (2015). *Technology and Accessibility: Bridging the Gap*. Tech Access Press.
- Erickson, M. E. (1987). Deaf readers beyond the literal. *American Annals of the Deaf*, 132, 291-294.
- Erting, C. (1992). Deafness & literacy: Why can't Sam read? *Sign Language Studies*, 75, 98-112.
- Güngör, H., Akçamete, G., & Vuran, S. (2005). İşitme engelliler ilköğretim okulu I. kademedeki uygulanan eğitim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 4(7), 69-91.
- Gallaudet Research Institute. (2011). *Regional and national summary report of data from the 2009-10 annual survey of deaf and hard of hearing children and youth*. Washington, DC: GRI, Gallaudet University.
- Gambier, Y. (2006). Multimodality and audiovisual translation. M. Carroll, H. Gerzymisch-Arbogast, & S. Nauert (Ed), *Audiovisual translation scenarios: Proceedings of the Marie Curie Euroconferences MuTra: Audiovisual translation scenarios, Copenhagen 1-5 May 2006* içinde http://www.euroconferences.info/proceedings/2006_Proceedings/2006_proceedings.html
- Goldin-Meadow, S., & Mayberry, R. (2001). How do profoundly deaf children learn to read? *Learning Disabilities Research & Practice*, 16, 222-229.
- Golos, D. B., & Moses, A. M. (2011). Technology-enhanced literacy learning for young children who are deaf or hard of hearing. *American Annals of the Deaf*, 156(1), 56-67.
- Hallahan, D. P., & Kauffman, J. M. (2000). *Exceptional children: Introduction to special education* (8th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Hallford, D., & Zaghini, E. (2005). *Outside in: Children's books in translation*. London: Milet Publishing Ltd.
- Hehir, T., Schifter, L., Grindal, T., Ng, M., & Eidelman, H. (2016). *A Summary of the Evidence on Inclusive Education*. Abt Associates.
- Heilbron, J. (1999). Towards a sociology of translation: Book translations as a cultural world system. *European Journal of Social Theory*, 2(4), 429-444.
- HELIOS. (2018). *HELIOS: A context-aware distributed social networking framework*. <https://cordis.europa.eu/project/id/82558567>

- Hoffman, M. F., Quittner, A. L., & Cejas, I. (2015). Comparison of social competence in young children with and without hearing loss: A dynamic systems framework. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 20, 115-124.
- Hoffmeister, R., Chamberlain, C., Morford, J., & Mayberry, R. (2000). A piece of the puzzle: ASL and reading comprehension in deaf children. B. Schick, M. Marschark, & P. E. Spencer (Ed), *Language acquisition by eye* içinde (ss. 143-163). Oxford: Oxford University Press.
- ImAc Immersive Accessibility. (2020). Home. <https://www.imaproject.eu/>
- IMPACT. (2020). *European project IMPACT – Home Inclusive Method based on the Perception of Accessibility and Compliance Testing*. <https://impact-access.eu/>
- Imrie, R. (1996). Ableist geographies, disablist spaces: Towards a reconstruction of Golledge's Geographies of the Disabled. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 21(2), 397-403. <https://doi.org/10.2307/622489>
- Jackson, A. L. (2001). Language facility and theory of mind development in deaf children. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 6, 161-176.
- Jovanovic, M. (1990). On translating titles. *Babel*, 36(4), 213-222.
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 1-13.
- Kılıç, M., & Yağcı, F., & Polat, Z. (2020). İşitme kayıplı yetişkinlerde sosyal kaygı ve saldırganlık arasındaki ilişkinin araştırılması. *Araştırma Dergisi*.
- Kothari, B., & Bandyopadhyay, T. (2014). Same language subtitling of Bollywood songs on TV: Effects on literacy. *Information Technologies & International Development*, 10(4), 31-47. <https://itidjournal.org/index.php/itid/article/download/1307/1307-36282-PB.pdf>
- Kothari, B., & Bandyopadhyay, T. (2015). *An innovation to raise a nation's reading skills: Scale up of same language subtitling (SLS) on Zee in Maharashtra*. <https://www.planetread.org/images/pdf/research/Impact%20of%20SLS%20scale%20up%20in%20Maharashtra%20on%20Zee%20Talkies%202015.pdf>

- Kothari, B., Pandey, A., & Chudgar, A. (2004). Reading out of the “idiot box”: Same-language subtitling on television in India. *Information Technologies & International Development*, 2(1), 23–44. <https://doi.org/10.1162/154475204397117068>
- Kuntze, M., Golos, D. B., & Enns, C. (2014). Bilingualism and biliteracy in deaf education: Examining language, literacy, and the classroom ecology. *Sign language, sustainable development, and equal opportunities* içinde (ss. 77-94). Gallaudet University Press.
- Lazar, J., & Stein, M. A. (Ed.). (2017). *Disability, human rights, and information technology*. Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.
- Lathey, G. (Ed.). (2006). *The translation of children’s literature: A reader*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Lathey, G. (2010). *The role of translators in children’s literature: Invisible storytellers*. London and New York: Routledge.
- Liddell, S. K. (1980). *American sign language syntax*. Berlin, Boston: De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.1515/9783112418260>
- Linder, D. (2000). Translating slang in detective fiction. *Perspectives: Studies in Translatology*, 8(4), 275-287. <https://doi.org/10.1080/0907676X.2000.9961396>
- Linebarger, D., Piotrowski, J. T., & Greenwood, C. R. (2010). Onscreen print: The role of captions as a supplemental literacy tool. *Journal of Research in Reading*, 33(2), 148-167. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9817.2009.01407.x>
- LTA. (2020). *Live text access: A European project*. https://ltaproject.eu/?page_id=29
- Lytle, R. R., & Rovins, M. R. (1997). Reforming deaf education: A paradigm shift from how to teach to what to teach. *American Annals of the Deaf*, 142(1), 7-15.
- Mace, R. (1998). Universal design in housing. *Assistive Technology*, 10(1), 21-28. <https://doi.org/10.1080/10400435.1998.10131957>
- Marschark, M., & Hauser, P. C. (2008). *Deaf cognition: Foundations and outcomes*. Oxford University Press.
- Mayer, R. E. (2009). *Multimedia learning*. Cambridge University Press.
- Mayer, R. E., & Wells, A. T. (2016). Enhancing the effectiveness of multimedia instruction for deaf learners: The role of sign language, captions, and display speed. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 21(4), 310-320.

- MEDIAVERSE. (2020). About. <https://mediaverse-h2020.eu/>
- Mdallel, S. (2003). Translating children's literature in the Arab world: The state of the art. *Meta*, 48(1-2), 298-306.
- Messier, J., & Wood, C. (2015). Facilitating vocabulary acquisition of children with cochlear implants using electronic storybooks. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 20(4), 356-373.
- Mindess, A. (1990). What name signs can tell us about deaf culture. *Sign Language Studies*, 66, 1-23.
- Mitani, C., Nakata, T., Trehub, S., Kanda, Y., Kumagami, H., Takasaki, K., Miyamoto, I., & Takahashi, H. (2007). Music recognition, music listening, and word recognition by deaf children with cochlear implants. *Ear and Hearing*, 28, 29-33.
- Mudgett-DeCaro, P. A. (2011). A unique "Coda space": Between deaf and hearing worlds. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 16(4), 556-573. <https://doi.org/10.1093/deafened/enr006>
- Napier, J., & Barker, R. (2004). Accessing university education: Perceptions, preferences, and expectations for interpreting by deaf students. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 9*(2), 228-238.
- Nelson, K. E. (1998). Toward a differentiated account of facilitators of literacy development and ASL in deaf children. *Topics in Language Disorders*, 18(4), 73-88.
- Neydim, N. (2011a). *Selim'in maceraları 1: Salata yapan çocuk*. İstanbul: Şimşek Yayınları.
- Neydim, N. (2011b). *Selim'in maceraları 2: Papatya dostum benim*. İstanbul: Şimşek Yayınları.
- Neydim, N. (2011c). *Selim'in maceraları 3: Aynı dili konuşmak*. İstanbul: Şimşek Yayınları.
- Neves, J. (2008). Training in subtitling for the d/Deaf and the hard-of-hearing. <https://doi.org/10.1075/btl.77.17nev>
- Niederberger, N. (2007). Apprentissage de la lecture-écriture chez les enfants sourds. *Enfance*, 59, 254-262. <https://doi.org/10.3917/enf.593.0254>
- O'Connell, E. (2006). Translating for children. In G. Lathey (Ed.), *The translation of children's literature: A reader* (ss. 14-25). Toronto: Multilingual Matters.
- Oittinen, R. (2000). *Translating for children*. New York London: Garland Publishing Inc.

- Okyayuz, A. Ş. (2019a). *Görsel işitsel çeviri ve engelsiz erişim*. Siyasal Kitabevi.
- Okyayuz, A. Ş. (2019b). *Ayrıntılı altyazı çevirisi*. Siyasal Kitabevi.
- Oliver, M. (1990). *The Politics of Disablement*. Macmillan.
- Oral, A. Z. (2021). Türkiye’de s/sağır ve işitme engelli çocukların televizyon programlarına engelsiz erişiminde işaret dili çevirisi üzerine bir inceleme. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 2021(31), 220-250. <https://doi.org/10.37599/ceviri.1028428>
- Oral, A. Z., & Ören, T. (2023). S/sağır ve işitme engelli çocukların erişimi bağlamında fablların Türk işaret diline çevirileri üzerine bir inceleme. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 35, 128-141. <https://doi.org/10.37599/ceviri.1376300>
- Oziemblewska, M., & Szarkowska, A. (2020). The quality of templates in subtitling: A survey on current market practices and changing subtitler competences. *Perspectives*. <https://doi.org/10.1080/0907676X.2020.1791919>
- Paales, L. (2011). Name signs for hearing people. *Folklore*, 47, 43-76.
- Padden, C., & Ramsey, C. (1998). Reading ability in signing deaf children. *Topics in Language Disorders*, 18, 30-46. <https://doi.org/10.1097/00011363-199818040-00005>
- Parkhill, F., & Johnson, J. (2009). An unexpected breakthrough for rapid reading improvement: AVAILLL uses movies so students read it, see it and get it. *Research Information for Teachers*, 1, 28-34. <https://doi.org/10.18296/set.0460>
- Perego, E., Laskowska, M., Matamala, A., Remael, A., Robert, I., Szarkowska, A., Vilaro, A., & Bottiroli, S. (2016). Is subtitling equally effective everywhere? A first cross-national study on the reception of interlingually subtitled messages. *Across Languages and Cultures*, 17, 155-176. <https://doi.org/10.1556/084.2016.17.2.4>
- Peterson, C. C. (2016). Empathy and theory of mind in deaf and hearing children. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 21, 141-157.
- Pinsent, P. (Ed.). (2006). *No child is an island: The case for children’s literature in translation*. UK: Pied Piper Publishing.
- PlanetRead. (2018a). *AniBooks: Scalable and likeable, but readable?* [https://www.planetread.org/pdf/Eye%20Tracking%20Study%20of%20AniBooks%20Draft%20Report%20\(June%202018\).pdf](https://www.planetread.org/pdf/Eye%20Tracking%20Study%20of%20AniBooks%20Draft%20Report%20(June%202018).pdf)

- PlanetRead. (2018b). *AniBooks for early-grade reading*. <https://www.planetread.org/pdf/AniBooks%20for%20EGR%20PlanetRead.pdf>
- Puurtinen, T. (1995). *Linguistic acceptability in translated literature*. Joensuu: University of Joensuu Press.
- Quer, J. (2018). On categorizing types of role shift in sign languages. *Theoretical Linguistics*, 44(3-4), 277-282. <https://doi.org/10.1515/tl-2018-0020>
- RAD. (2019). *Researching audio description: Translation, delivery, and new scenarios*. <https://mapaccess.uab.cat/projects/researchingaudio-description-translation-delivery-and-new-scenarios>
- Remael, A., Orero, P., & Carroll, M. (Ed.). (2012). *Media for all: Audio-visual translation and media accessibility at the crossroads*. Rodopi. <https://doi.org/10.1163/9789401207812>
- Rhys-Jones, S., & Ellis, H. (2000). Theory of mind: Deaf and hearing children's comprehension of picture stories and judgments of social situations. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 5(3), 248-265.
- Rosenheim, E. W. (1967). Children's reading and adults' values. *The Library Quarterly: Information, Community, Policy*, 37(1), 3-14.
- Salmon, C. (2011). Sourds: Les invisibles. *Sens Dessous*, 1(8), 44-54. <https://doi.org/10.3917/sdes.008.0044>
- Sancaktaroğlu-Bozkurt, S., & Okyayuz, A. Ş. (2020). Türkiye'de sağır ve işitme engelli çocuklar için ayrıntılı altyazı çevirisi hakkında bir araştırma: Uygulamada sadeleştirme. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 29, 139-160. <https://doi.org/10.37599/ceviri.824787>
- Sarıkaya, B., & Börekçi, M. (2016). İşitme engelli öğrencilerin eğitiminde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri: Erzurum ili örneği. *EKEV Akademi Dergisi*, 66, 177-194.
- Schur, L., Kruse, D., Blanck, P. (2013). *People with Disabilities: Sidelined or Mainstreamed?*. Cambridge University Press.
- SEBEDER. (2019, 2020). *Projelerimiz*. <http://sebeder.org/Projelerimiz-17.html>
- Shavit, Z. (1996). **The poetics of children's literature**. Athens: University of Georgia Press.
- Singleton, J. L., Morgan, G., DiGello, E., Wiles, J., & Rivers, K. (2004). Vocabulary use by low, moderate, and high ASL-proficient wri-

- ters compared to hearing ESL and monolingual speakers. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 9(1), 86-103.
- SO-CLOSE. (2020). *Enhancing social cohesion through sharing the cultural heritage of forced migrations*. <https://so-close.eu/>
- Steinfeld, E. (2006). Position paper: The future of universal design. IDEA Centre, University of Buffalo. <http://futureofud.wikispaces.com/Position+Paper+-+Steinfeld>
- Shakespeare, T., & Kleine, I. (2013). *Disability and Health: A Public Health Perspective*. World Health Organization.
- Swanwick, R., & Watson, L. (2007). Parents sharing books with young deaf children in spoken English and in BSL: The common and diverse features of different language settings. *The Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 12(3), 385-405.
- Tague, N. R. (2005). Plan-Do-Study-Act cycle. In *The quality toolbox* (2nd ed., ss. 390-392). ASQ Quality Press.
- Taylor, C. (2013). Multimodality and audiovisual translation. Y. Gambier, & L. van Doorslaer (Ed.), *Handbook of translation studies içinde* (Cilt. 4, ss. 98-104). Amsterdam: John Benjamins.
- Taylor, C. (2016). The multimodal approach in audiovisual translation. *Target*, 28(2), 222-236.
- T.C. Aile ve Çalışma Bakanlığı. (2012). *Engelsiz vizyon belgesi*. https://aile.gov.tr/media/94447/2030_engelsiz_vizyon_2021.pdf
- Titchkosky, T. (2011). *The Question of Access: Disability, Space, Meaning*. University of Toronto Press.
- TRACTION. (2020). *Opera co-creation for a social transformation*. <https://cordis.europa.eu/project/id/870610>
- Tricomi, K. (2021). Design with the end (user) in mind. *BPM Institute*. <https://www.bpminstitute.org/resources/articles/design-end-user-mind>
- Trussell, J. W., & Easterbrooks, S. R. (2014). The effect of enhanced storybook interaction on signing deaf children's vocabulary. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 19, 319-332. <https://doi.org/10.1093/deafed/ent055>
- Tüfekçioğlu, Ü. (2007). Çocuklarda işitme kaybının etkileri. Ü. Tüfekçioğlu (Ed.), *İşitme, konuşma ve görme sorunları olan çocukların eğitimi içinde* (ss. 1-45). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- UMAQ Understanding Media Accessibility Quality. (2019). *The UMAQ project*. <https://pagines.uab.cat/umaq/>

- UNCRPD. (2006). *Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi*. <https://tsk2015.org.tr/bm-engelli-haklari-sozlesmesi/>
- United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities. (2006). Erişim tarihi: 2 Mart 2020, <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>
- Van Collie, J., & Verschueren, P. (Ed.). (2006). *Children's literature in translation*. Manchester: St. Jerome.
- van der Zee, T., Admiraal, W., Paas, F., Saab, N., & Giesbers, B. (2017). Effects of subtitles, complexity, and language proficiency on learning from online education videos. *Journal of Media Psychology*, 29, 18-30. <https://doi.org/10.1027/1864-1105/a000208>
- Wauters, L., & Dirks, E. (2017). Interactive reading with young deaf and hard-of-hearing children in eBooks versus print books. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 22, 243–262. <https://doi.org/10.1093/deafed/enw097>
- Wilbur, R. (2000a). The use of ASL to support the development of English and literacy. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 5, 81–104. <https://doi.org/10.1093/deafed/5.1.81>
- Wilbur, R. (2000b). Phonological and prosodic layering of non-manuals in American sign language. In K. Emmorey & H. Lane (Ed.), *The signs of language revisited* (pp. 215–247). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Yamazaki, A. (2002). Why change names? On the translation of children's books. *Children's Literature in Education*, 33(1), 53-62.

Darüşşafaka ve
Madencilige Adanmış
Bir Ömür

İsmet Kasapoğlu

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz. Bu kitaptaki tüm görsellerin telifi İsmet Kasapoğlu'na aittir.

Darüşşafaka ve Madencilige Adanmış Bir Ömür

Yazar: İsmet Kasapoğlu

Editör: Ali Tarhan

Kapak ve Sayfa Düzeni: Şeyma Çetin

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Kasım, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-23-9

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Baskı:

Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San. Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48

Sertifika No: 47865

Tel: 0(312) 341 36 67

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

**Dijital Toplumda
Özne-Nesne İlişkisi:
Bir Sohbet Botu Deneyimi**

Esra Aslan

Siyasal Kitabevi
Kasım 2024, Ankara

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Dijital Toplumda Özne-Nesne İlişkisi: Bir Sohbet Botu Deneyimi

Yazar: Esra Aslan

Editör: Ekrem Berkay Ersöz

Kapak Tasarımı - Sayfa Düzeni: Şeyma Çetin

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Kasım 2024, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-16-1

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

Baskı:

Sayfa Basım Sanayi Tic. Ltd. Şti.

Tevfik İleri Mah. Emek Cd. Polat Sk.

No:2 Pursaklar/ANKARA

Sertifika No: 77079

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

- Abrams, J. J. (2004). Pragmatism, Artificial Intelligence, and Posthuman Bioethics: Shusterman, Rorty, Foucault. *Human Studies*, 27, 241–258.
- Ağaç Sucu, S., & Gündüz, U. (2019, December). Kitlelerin Yeni Göç Mekânları Olarak Sosyal Medya ve Sanal Göç İlişkisi. *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)*, 5(2).
- Alabay. (2014, Ağustos). *Dr. Alabay*. Aralık 05, 2020 tarihinde Dr. Alabay: <https://dralabay.wordpress.com/2014/08/29/web-teknolojilerinin-gelisimi-ve-hayatimize-etkileri/> adresinden alındı
- Alac, M., Movellan, J., & Tanaka, F. (2011). When A Robot Is Social: Spatial Arrangements And Multimodal Semiotic Engagement In The Practice Of Social Robotics. *Social Studies of Science*, 893–926.
- Angeli, A. D., Johnson, G. I., & Coventry, L. (2001). The Unfriendly User: Exploring Social Reactions to Chatterbots. *Proceedings of The International Conference on Affective Human Factors Design Asean Academic Press*.
- Araujo, T. (2018). Living up to the Chatbot Hype: The Influence of Anthropomorphic Design Cues and Communicative Agency Framing on Conversational Agent and Company Perceptions. *Computers in Human Behavior*, 183-189.
- Bağrıyanık, M. F. (2018). *Dijital Alanın Tipolojileri: Dijital Kültüre Dair Sosyolojik Bir Okuma*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Bölümü Yüksek Lisans Tezi.
- Bakir, İ. C. (2020). Bilişim Çağında Toplu Gözetim Ve Yasal Mevzuat Düzenlemeleri . stanbul Teknik Üniversitesi, Bilişim Uygulamaları Anabilim Dalı Bilgi Ve Haberleşme Mühendisliği Programı Yüksek Lisans Tezi.
- Balsamo, A. (2012). Moving Data:The iPhone and the Future of Media. P. Snickarsand, & P. Vonderau içinde, *I phone, I learn* (s. 251–264). New York:

Columbia University Press.

- Baudrillard, J. (2011). *Simülakrlar ve Simülasyon*. (O. Adanır, Çev.) İstanbul: Doğu Batı.
- Bauman, Z. (2000). *Postmodernlik ve Hoşnutsuzlukları*. (İ. Türkmen, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2003). *Modernlik ve Müphemlik*. (İ. Türkmen, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2005). *Bireyselleşmiş Toplum*. (Y. Alagon, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2011). *Yaşam Sanatı*. (A. Sarı, Çev.) İstanbul: Versus Kitap.
- Bauman, Z. (2011a). *Akışkan modern dünyadan 44 mektup*. (P. Sıral, Çev.) Habitus Yayıncılık.
- Bauman, Z. (2016). *Akışkan Gözetim*. (E. Yılmaz, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2017a). *Kimlik*. Ankara: Heretik.
- Bauman, Z. (2017b). *Akışkan modernite : İnceleme*. (S. O. Çavuş, Çev.) İstanbul: Can Yayınları.
- Bauman, Z. (2018). *Parçalanmış Hayat : Postmodern Ahlak Denemeleri*. (İ. Türkmen, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Baumgaertner, B., & Weiss, A. (2014). Do Emotions Matter in the Ethics of Human-Robot Interaction? - Artificial Empathy and Companion Robots.
- Beck, A., Stevens, B., Bard, K. A., & Cañamero, L. (2012). Emotional Body Language Displayed By Artificial Agents. *Transactions On Interactive Intelligent Systems (Tiis)*.
- Belgeiş. (2020). *BELGEİŐ- İşçi ve İőverenleri Kapasitesitelerinin Bilgi ve Teknoloji Yoluyla Geliştirme Projesi*. Ekim 25, 2020 tarihinde Belgeiş: <https://bilgeis.net/> adresinden alındı
- Beran, O. (2018). An Attitude Towards an Artificial Soul? Responses to the 'Nazi Chatbot'. *Philosophical Investigations*, 4(1), 42-69.
- Bickmore, T. W., & Picard, W. (2005). Establishing And Maintaining Long-Term Human-Computer Relationships. *ACM Transactions on Computer-Human Interaction*, 12(2), 293-327.
- Bickmore, T., & Cassell, J. (2005). Social Dialogue with Embodied Conversational Agents. *Springer Netherlands*.

- Bijker, W. E., Hughes, T. P., & Pinch, T. (1987). *The Social Construction of Technological Systems: New Directions in the Sociology and History of Technology*. MIT Press.
- Binark, M. (2015). Yeni Medya Çalışmaları Özel Sayısı Hakkında. (M. Binark, Dü.) *folklor/edebiyat dergisi*, 21(83), 9-18.
- Binns, R. (2020). Fairness in Machine Learning: Lessons from Political Philosophy. *Proceedings of Machine Learning Research*, 149-159.
- Bourdieu, P. (2015). *Ayırım*. İstanbul: Heretik Yayıncılık.
- Boyd, D. (2014). *It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens*. New Haven: Yale University Press.
- Boyd, R., & Holton, R. J. (2017). Technology, Innovation, Employment And Power: Does Robotics And Artificial Intelligence Really Mean Social Transformation? *Journal of Sociology*, 54(3), 331-345.
- Bozkurt, A., Hamutoğlu, N., Liman Kaban, A., Taşçı, G., & Aykul, M. (2021). Dijital Bilgi Çağı: Dijital Toplum, Dijital Dönüşüm, Dijital Eğitim Ve Dijital Yeterlilikler. *Açıköğretim Uygulamaları Ve Araştırma*.
- Brahnam, S. (2009). Building Character for Artificial Conversational Agents: Ethos, Ethics, Believability, and Credibility., 40.
- Brandtzaeg, P. B., & Følstad, A. (2017). Why People Use Chatbots. *roceedings of the 4th International Conference on Internet Science*. Greece: Springer International Publishing.
- Brandtzaeg, P. B., & Følstad, A. (2018). Chatbots: Changing user needs and motivations. *Interactions*, 25(5), s. 38-43. doi:<https://doi.org/10.1145/3236669>
- Breazeal, C. (2002). *Regulation and Entrainment in Human-Robot Interaction* (Cilt 21). The International Journal of Robotics Research.
- Broadbent, E., Kumar, V., Li, X., Sollers, J., Stafford, R. Q., MacDonald, B. A., & Wegner, D. M. (2013). Robots with Display Screens: A Robot with a More Humanlike Face Display Is Perceived To Have More Mind and a Better Personality. (M. Slater, Dü.) *PLoS ONE*, 8(8).
- Büyükdeniz, H. (2020, Nisan). Sinemada Yapay Zekanın Temsili Ve Gelecek Tahayyülleri. İstanbul: İstanbul Şehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sinema Ve Televizyon Yüksek Lisans Tezi .
- Cacioppo, J. T., & Patrick, W. (2008). *Loneliness: Human nature and the need for social connection*. Norton.
- Cardoso, G. (2006). *The Media In The Network Society: Browsing, News, Filters And*

Citizenship. Lisboa: CIES.

- Carter, E. J., Reig, S., Tan, X. Z., Laput, G., Rosenthal, S., & Steinfeld, A. (2020). Death of a robot: Social media reactions and language usage when a robot stops operating. *15th ACM/IEEE International Conference on Human-Robot Interaction (HRI)*.
- Castells, M. (1996). *The rise of the network society*. Oxford: Blackwell.
- Castells, M. (2008). *Ağ Toplumunun Yükselişi - Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür*. (E. Kılıç, Çev.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Cheng, Y., & Jiang, H. (2020). How Do AI-driven Chatbots Impact User Experience? Examining Gratifications, Perceived Privacy Risk, Satisfaction, Loyalty, and Continued Use. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 592–614.
- Cheung, J. C.-S. (2013). Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other. *Journal of Social Work Practice*, 27(4), s. 471-474. doi:<https://doi.org/10.1080/02650533.2013.769209>
- Christian, B., *The Most Human Human: What Artificial Intelligence Teaches Us About Being Alive*, New York: Anchor Books, 2015, p. 25.
- Christoforakos, L., Gallucci, A., Surmava-Große, T., Ullrich, D., & Diefenbach, S. (2021). Can Robots Earn Our Trust the Same Way Humans Do? A Systematic Exploration of Competence, Warmth, and Anthropomorphism as Determinants of Trust Development in HRI. *Frontiers in Robotics and AI*, 8. doi:<https://doi.org/10.3389/frobt.2021.640444>
- Collins, H. (1990). *Artificial Experts: Social Knowledge and Intelligent Machines*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Coniam, D. (2019). Evaluating The Language Resources Of Chatbots For Their Potential In English As A Second Language. *European Association for Computer Assisted Language Learning-ReCALL*, 20(1), 99-117.
- Cox, A. (2022). How Artificial Intelligence Might Change Academic Library Work: Applying The Competencies Literature And The Theory Of The Professions. *Journal of the Association for Information Science and Technology*.
- Creswell, J. W. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage.
- Croes, E. A., & Antheunis, M. L. (2021). Can We Be Friends With Mitsuku? A Longitudinal Study On The Process Of Relationship Formation Between Humans And A Social Chatbot. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(1), 279–300.

- Crutzen, R., Peters, G.-J. Y., Portugal, S. D., Fisser, E. M., & Grolleman, J. J. (2011). An Artificially Intelligent Chat Agent That Answers Adolescents' Questions Related to Sex, Drugs, and Alcohol: An Exploratory Study. *Journal of Adolescent Health*, 514 –519.
- Çelebi, E., & Gültekin, A. (2020). Ontolojik Sınırların Belirsizliği: Yapay Zekâ, Mit Ve Her (Aşk) Filmi Üzerinden Bir Değerlendirme. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 6(1), 40-46.
- Çelik Varol, M., & Varol, E. (2019). Kavram ve Kuramlarıyla Marshall McLuhan'a Bakış: Günümüzün Egemen Medya Araçları Ekseninde Bir Değerlendirme. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 5(1), 137-157.
- Damiano, L., & Dumouchel, P. (2018). Anthropomorphism in Human–Robot Co-evolution. *Frontiers in Psychology*, 9(468). doi: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00468>
- Dang, J., & Liu, L. (2023). Do lonely people seek robot companionship? A comparative examination of the Loneliness–Robot anthropomorphism link in the United States and China. . *Computers in Human Behavior*(141). doi:<https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107>
- Daniel. (2021, January 11). *7 ways artificial intelligence is changing libraries*. Ocak 10, 2023 tarihinde [iris.ai](https://iris.ai/academics/7-ways-ai-changes-libraries/): <https://iris.ai/academics/7-ways-ai-changes-libraries/> adresinden alındı
- Darling, K. (2015). Anthropomorphic Framing In Human-Robot Interaction, Integration And Policy.
- Dautenhahn, K. (2007). Socially Intelligent Robots: Dimensions Of Human–Robot Interaction. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences* , 679–704.
- Dede Özdemir, Y. (2020). *Mobil Medya, Teknoloji ve Toplumsal Cinsiyet*. Ankara: Alternatif Bilişim.
- Dehnert, M., & Leach., R. (2021). Becoming Human? Ableism and Control in Detroit: Become Human and the Implications for Human-Machine Communication. *Human-Machine Communication*, 137-52.
- Demirel, F. (2018, Eylül 18). *Türkiye'deki Yapay Zekâ Girişimleri Neler Yapıyor Ve Neler Yapabilir?* Ekim 20, 2020 tarihinde <https://webrazzi.com/2017/09/18/yapay-zeka-girisimleri/> adresinden alındı
- Diederich, S., Janssen-Müller, M. B., & Morana, S. (2019). Emulating empathetic behavior in online service encounters with sentiment-adaptive responses: insights from an experiment with a conversational agent. In: *Proceedings of ICIS2019*.

- Dijk, J. (2006). *The Network Society Social Aspects of New Media*. London: Sage.
- Doğan, M. (2020). Yapay Zeka Felsefesinde Bilinç Problemi. Ankara: - Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Felsefe Anabilim Dalı.
- Doğan, M. (2021). Yapay Zekâ ve Özgür İrade: Yapay Özgür İradenin İmkânı. *TRT Akademi*, 788-811.
- Dosovitsky, G., & Bunge, E. L. (2021). Technology, Mind, & Society Conference. *Abstracts of the 2021 Technology, Mind, & Society Conference*.
- Dragone, M., Holz, T., Duffy, B., & O'Hare, G. (2005). Social Situated Agents in Virtual, Real and Mixed Reality Environments. *Conference Paper in Lecture Notes in Computer Science*.
- Duffy, B. R. (2003). Anthropomorphism and the social robot. *Robotics and Autonomous Systems*, 42(3-4), s. 177-190. doi: [https://doi.org/10.1016/S0921-8890\(02\)00374-3](https://doi.org/10.1016/S0921-8890(02)00374-3)
- Duncker, D. (2020). Chatting With Chatbots: Sign Making In Text-Based Human-Computer Interaction. *Sign Systems Studies*, 48(1), 79-100.
- Edwards, A., Edwards, C., Westerman, D., & Spence, P. R. (2019). Initial Expectations, Interactions, And Beyond With Social Robots. *Computers in Human Behavior*, 308-314.
- Edwards, C., Edwards, A., Spence, P. R., & Shelton, A. K. (2014). Is That A Bot Running The Social Media Feed? Testing The Differences In Perceptions Of Communication Quality For A Human Agent And A Bot Agent On Twitter. *Computers in Human Behavior*, 372-376.
- Edwards, C., Edwards, A., Spence, P. R., & Westerman, D. (2016). Initial Interaction Expectations with Robots: Testing the Human-To-Human Interaction Script. *Communication Studies*, 1-12.
- Elliott, A. (2013). *Reinvention*. London: Routledge.
- Elliott, A. (2016). *Çağdaş Sosyal Teoriye Giriş*. (İ. Yıldız, & A. Görgün Baran, Çev.) Ankara: Dipnot Yayınları.
- Elliott, A. (2019). *The Culture of AI: Everyday Life and the Digital Revolution*. Routledge.
- Epley, N., Waytz, A., & Cacioppo, J. T. (2007). On seeing human: A three-factor theory of anthropomorphism. *Psychological Review*, 114(4), s. 864-886. doi:<https://doi.org/10.1037/0033-295X.114.4.864>
- Epley, N., Waytz, A., Akalis, S., & Cacioppo, J. T. (2008). When We Need A Hu-

man: Motivational Determinants of Anthropomorphism. *Social Cognition*, 26(2), s. 143-155. doi:<https://doi.org/10.1521/soco.2008.26.2.143>

Ersöz, B. (2020). Yeni Nesil Web Paradigması: Web 4.0. *Bilgisayar Bilimleri ve Teknolojileri Dergisi*, 1(2), 58-65.

Eyssel, F., Kuchenbrandt, D., Hegel, F., & Rüter, L. d. (2012). Activating Elicited Agent Knowledge: How Robot and User Features Shape the Perception of Social Robots. *The 21st IEEE International Symposium on Robot and Human Interactive Communication*.

Ferrari, F., Paladino, M. P., & Jetten, Y. (2016). Blurring human-machine distinctions: anthropomorphic appearance in social robots as a threat to human distinctiveness. *Int. J. Soc. Robot.*, 8, s. 287-302. doi:10.1007/s12369-016-0338-y

Fitzpatrick, K. K., Darcy, A., & Vierhile, M. (2017). Delivering Cognitive Behavior Therapy to Young Adults With Symptoms of Depression and Anxiety Using a Fully Automated Conversational Agent (Woebot): A Randomized Controlled Trial. *JMIR Mental Health*, 4(2).

Floridi, L. (2011). *The Philosophy of Information*. Oxford University Press.

Fong, T., Nourbakhsh, I., & Dautenhahn, K. (2003). A survey of socially interactive robots. *Robotics and Autonomous Systems*, 42(3-4), s. 143-166. doi:[https://doi.org/10.1016/S0921-8890\(02\)00372-X](https://doi.org/10.1016/S0921-8890(02)00372-X)

Foucault, M. (2023). *İktidarın Gözü*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Fortunati, L., Cavallo, F., & Sarrica, M. (2020). Multiple Communication Roles in Human-Robot Interactions in Public Space. *International Journal of Social Robotics*, 931-44.

Fox, S. (2018). Domesticating artificial intelligence: Expanding human self-expression through applications of artificial intelligence in prosumption. *Journal of Consumer Culture*, 18(1), 169-183.

Fukuyama, M. (2018). Society 5.0: Aiming for a New Human-Centered Society. *Japan SPOTLIGHT*.

Fulmer, R., Joerin, A., Gentile, B., Lakerink, L., & Rauws, M. (2018). Using Psychological Artificial Intelligence (Tess) to Relieve Symptoms of Depression and Anxiety: Randomized Controlled Trial. *JMIR Mental Health*, 5(4).

Gere, C. (2002). *Digital Culture*. London: Reaktion Books.

Giddens, A. (2014). *Modernite ve Bireysel-Kimlik*. (Ü. Tatlıcan, Çev.) İstanbul: Say Yayınları.

- Go, E., & Sundar, S. S. (2019). Humanizing chatbots: The effects of visual, identity and conversational cues on humanness perceptions. *Computers in Human Behavior*, 97 , s. 304-316. doi:https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.01.020
- Goffman, E. (2009). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*. (B. Cezar, Çev.) İstanbul: Metis.
- Graaf, M. (2016). An Ethical Evaluation of Human–Robot Relationships. *Int J of Soc Robotics*, s. 589–598.
- Graaf, M. M., Allouch, S. B., & Klamer, T. (2015). Sharing A Life With Harvey: Exploring The Acceptance Of And Relationship-Building With A Social Robot. *Computers in Human Behavior* , 1-14.
- Grist, R., Porter, J., & Stallard, P. (2017). Mental Health Mobile Apps for Preadolescents and Adolescents: A Systematic Review . *Journal of Medical Internet Research*, 19(5).
- Gumpert, G. (1987). Talking Tombstones and Other Tales of the Media Age.
- Gültekin, M. (2022). Human-Social Robot Interaction, Anthropomorphism and Ontological Boundary Problem in Education. *Psycho-Educational Research Reviews*, 11(3), s. 751-773.
- Gündüz, A., & Ertong Attar, G. (2020). Aktör İlişkilerage, Sağlık-Hastalık ve Suç: Şahsiyet Dizisi Üzerinden Bir Tartışma. *İnsan ve İnsan*, 7(24), 127 - 153.
- Haton, J., & Haton, M. (1989). *Yapay Zeka*. (A. Ekmekçi , & A. Türker, Çev.) İstanbul: İletişim.
- Haugeland, I. K., Følstad, A., Taylor, C., & Bjørkli, C. A. (2022). Understanding the user experience of customer service chatbots: An experimental study of chatbot interaction design. *International Journal of Human-Computer Studies*, 161.
- Hayles, N. K. (1999). *How We Became Posthuman: Virtual Bodies in Cybernetics, Literature, and Informatics*. University of Chicago Press.
- Hayward, K., & Maas, M. (2020). Artificial Intelligence And Crime: A Primer For Criminologists. *Crime Media Culture*, 1-25.
- Hill, J., Ford, W. R., & Farreras, I. G. (2015). Real Conversations with Artificial Intelligence: A Comparison between Human–Human Online Conversations and Human–Chatbot Conversations. *Computers in Human Behavior*, 245-50.
- Ho, A., Hancock, J., & Miner, A. S. (2018). Psychological, Relational, and Emotional Effects of Self-Disclosure After Conversations With a Chatbot. *Journal of Communication*, 68(4), 712-33.

- Holroyd, C. (2001). Phenomenological Research Method, Design and Procedure: A Phenomenological Investigation of the Phenomenon of Being-in-Community as Experienced by Two Individuals Who Have Participated in a Community Building Workshop. *Indo-Pacific Journal of Phenomenology*, 1(1), s. 1-10 . doi:<https://doi.org/10.1080/20797222.2001.11433859>
- Holtgraves, T. M., Ross, S. J., Weywadt, C. R., & Han, T. L. (2007). Perceiving Artificial Social Agents. *Computers in Human Behavior*, 23(5), 2163-74.
- Holton, R., & Boyd, R. (2019). 'Where are the people? What are they doing? Why are they doing it?' (Mindell) Situating artificial intelligence within a socio-technical framework. *Journal of Sociology*, 1-17.
- Höflich, J. R. (2013). Relationships to Social Robots: Towards a Triadic Analysis of Media-Oriented Behavior. *Relationships to Social Robots*.
- Huang, H.-L., Cheng, L.-K., Sun, P.-C., & Chou, S.-J. (2021). The Effects of Perceived Identity Threat and Realistic Threat on the Negative Attitudes and Usage Intentions Toward Hotel Service Robots: The Moderating Effect of the Robot's Anthropomorphism. *International Journal of Social Robotics*, 13(7), s. 1599-1611. doi:<https://doi.org/10.1007/s12369-021-00752-2>
- Husserl, E. (. (2006). *Logical Investigations* (Cilt Volume 2). Milton Park: Routledge.
- Hynes, D., & Richardson, H. (2009). What Use Is Domestication Theory to Information Systems Research?
- Ignatow, G., & Robinson, L. (2017). Pierre Bourdieu: theorizing the digital. *Information, Communication & Society*, 20(7).
- Indrayani, L. M., Amalia, R. M., & Hakim, F. Z. (2019). Emotive Expressions In Social Chatbot. *Jurnal Sosioteknologi*, 18(3).
- Jain, M., Kumar, P., Kota, R., & Patel, S. N. (2018). Evaluating and Informing the Design of Chatbots. *Interacting with Conversational Agents*.
- Jeong, K., Sung, J., Lee, H., Kim, A., Kim, H., Park, C., Kim, J. (2018). Fribot: A Social Networking Robot for Increasing Social Connectedness through Sharing Daily Home Activities from Living Noise Data. *Proceedings of the 2018 ACM/IEEE International Conference on Human-Robot Interaction* (s. 114-122). HRI '18: ACM/IEEE International Conference on Human-Robot Interaction.
- Johnson, J., & Kennedy, K. (2020). Introduction: Disability, in/visibility, and risk. *Rhetoric Society Quarterly*, 50(3), s. 161-165. doi:<https://doi.org/10.1080/002773945.2020.1752126>

- Jones, R. A. (2022). Projective Anthropomorphism as a Dialogue with Ourselves. *International Journal of Social Robotics*, 14(10), s. 2063-2069. doi:<https://doi.org/10.1007/s12369-021-00793-7>
- Kääriä, A. (2017). *Technology Acceptance Of Voice Assis- Tants: Anthropomorphism As A Factor*. Information Systems, Master's Thesis. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Kafalı, H. (2019, Haziran). Yapay Zekâ, Toplum Ve Dinin Geleceği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 145-172.
- Kanda, T., Sato, R., Saiwaki, N., & Ishiguro, H. (2005). A Two-Month Field Trial in an Elementary School for Long-Term Human-Robot Interaction. *IEEE TRANSACTIONS ON ROBOTICS*, 23(5).
- Karlıklı, U. (2017a, Ağustos 8). *Chatbot Nedir?* Aralık 6, 2020 tarihinde Lechatbot: <https://lechatbot.com/chatbot-nedir-53f2638db5d7> adresinden alındı
- Karlıklı, U. (2017b, Ağustos 9). *Chatbotun Tarihi*. Aralık 15, 2020 tarihinde Lec-hatbot: <https://lechatbot.com/chatbot-tarihi-ca9f90f68984> adresinden alındı
- Karlıklı, U. (2017c, Ağustos 25). *Neden Herkesin Birgün Chatbotu Olacak?* Ara-laık 6, 2020 tarihinde Lechatbot: <https://lechatbot.com/neden-herkesin-bir-gun-chatbotu-olacak-fe58063460ce> adresinden alındı
- Keijzers, M., Bartneck, C., & Eyssel, F. (2022). Pay Them No Mind: The Influence of Implicit and Explicit Robot Mind Perception on the Right to be Protec-ted. *International Journal of Social Robotics*, 14(2), s. 499-514. doi: <https://doi.org/10.1007/s12369-021-0079>
- Keskenler, M., & Keskenler, E. (2017). Geçmişten Günümüze Yapay Sinir Ağları ve Tarihçesi. *Takvim-i Vekayi*, 5(2), 8-18.
- Kılıç, Ö., Demirtaş, P., Candan, H., Akbayrak, E., & Kutlu, O. (2019). *Arşivlerde Yapay Zekâ Uygulamaları: GEODI-Atılım Üniversitesi Kadriye Zaim Kütüphanesi Ankara Dijital Kent Arşivi Örneği*.
- Kim, J., & Kwon, O. (2018). Identifying Social Relationships using Text Analysis for Social Chatbots. *Journal of Intelligence and Information Systems*, 24(4), 85-110.
- Kim, J., Yun, S., Kim, Y., Kim, M., Kim, B., & Lee, J. (2018). Can a Machine Tend to Teenagers' Emotional Needs?: A Study with Conversational Agents. *Extended Abstracts of the 2018 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*.
- Kim, S., Lee, J., & Gweon, G. (2019). Comparing Data from Chatbot and Web Surveys: Effects of Platform and Conversational Style on Survey Response

Quality. *Proceedings of the 2019 CHI Conference on Human Factors in Computing içinde*. Glasgow Scotland UK: ACM.

Kim, W., & Ryoo, Y. (2022). Hypocrisy Induction: Using Chatbots to Promote COVID-19 Social Distancing. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 25(1), s. 27-36. doi:<https://doi.org/10.1089/cyber.2021.0057>

Kocabaş, Ş. (2014). Yapay Zeka ve Bilim Felsefesi. *Dîvân Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 19(36), 9-22.

Koch, C. (2021). *Pasajlar Dergisi*, s. 82.

Konya-Baumbach, E., Biller, M., & Von Janda, S. (2023). Someone out there? A study on the social presence of anthropomorphized chatbots. *Computers in Human Behavior*, 139. doi:<https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107513>

Kopetz, H. (2011). Internet Of Things. In *Real-time systems* (s. 307-323). içinde Boston: Springer.

Köksal, T. (2021). Dijital Dünya'da 'Süretsiz Toplum'. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3), 1249-1259.

Köse, U. (2018). Güvenli Yapay Zekâ Sistemleri İçin İnsan Denetimli Bir Model Geliştirilmesi. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 6(1), 93-107.

Kretschmar, K., Tyrol, H., G. P., Manzini, A., Singh, I., & Young, N. (2019). Can Your Phone Be Your Therapist? Young People's Ethical Perspectives on the Use of Fully Automated Conversational Agents (Chatbots) in Mental Health Support. *Biomedical Informatics Insights*, 11, 1-9.

Kutlusoy, Z. (2019). Felsefe Açısından Yapay Zeka. G. Telli (Dü.) içinde, *Yapay Zeka ve Gelecek İçinde* (s. 25-43). İstanbul: Doğu Kitapevi.

Kwok, C., Grisham, J. R., & Norberg, M. M. (2018). Object attachment: Humaneness increases sentimental and instrumental values. *Journal of Behavioral Addictions*, 7(4), s. 1132-1142. doi:<https://doi.org/10.1556/2006.7.2018.98>

Latour, B. (2005). *Reassembling the social. An introduction to actor-network-theory*. Oxford: Oxford University Press.

Latour, B. (2008). *Biz Hiç Modern Olmadık: Simetrik Antropolojisi Denemesi*. (İ. Uysal, Çev.) İstanbul: Norgunk Yayınları.

Latour, B. (2021). *Toplumsal Yeniden Toplama: Aktör-Ağ Teorisine Bir*. (N. Bingöl, Çev.) TELLEKT.

Lee, K. M., Jung, Y., Kim, J., & Kim, S. R. (2005). Are Physically Embodied Social Agents Better Than Disembodied Social Agents?: The Effects Of Physical Embodiment, Tactile Interaction, And People's Loneliness In Human-Ro-

bot Interaction. *Human-Computer Studies*, 962–973.

- Lee, K. M., Jung, Y., Kim, J., & Kim, S. R. (2006). Are physically embodied social agents better than disembodied social agents?: The effects of physical embodiment, tactile interaction, and people's loneliness in human-robot interaction. *International Journal of Human-Computer Studies*, 64(10), s. 962-973. doi:<https://doi.org/10.1016/j.ijhcs.2006.05.002>
- Lee, M., Sander, A., van, A. N., Hanwen, C., Enzo, L., & Wijnand, I. (2019). Caring for Vincent: A Chatbot for Self-Compassion. *Proceedings of the 2019 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*. Glasgow Scotland UK: ACM.
- Lee, S., & Choi, J. (2017). Enhancing User Experience with Conversational Agent for Movie Recommendation: Effects of Self-Disclosure and Reciprocity. *Human-Computer Studies*, 95-105.
- Lee, Y.-C., Yamashita, N., Huang, Y., & Fu, W. (2020). I Hear You, I Feel You': Encouraging Deep Self-Disclosure through a Chatbot. *Proceedings of the 2020 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*. Honolulu HI USA: ACM.
- Lefebvre, H. (2017). *Gündelik Hayatın Eleştirisi 1*. (I. Ergüden, Çev.) İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Lidskog, R. (2020). Society challenged? Artificial intelligence and sociological knowledge. *Sociologisk Forskning*, 57(2), 99-120.
- Lohr, S. L. (2009). *Sampling: Design and Analysis*. Brooks/Cole: Cengage Learning.
- Lucas, G. M., Gratch, J., King, A., & Morency, L.-P. (2014). It's Only a Computer: Virtual Humans Increase Willingness to Disclose. *Computers in Human Behavior*, 94-100.
- Luger, E., & Sellen, A. (2016). Like Having a Really Bad PA': The Gulf between User Expectation and Experience of Conversational Agents". *Proceedings of the 2016 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*.
- Lupton, D. (2015). *Digital Sociology*. New York: Routledge.
- Lupton, D. (2020). The Sociology of Mobile Apps. D. R. Sobieraj içinde, *Pre-print of chapter for the forthcoming The Oxford Handbook of Sociology and Digital Media*. New York: Oxford.
- MacKenzie, D., & Wajcman, J. (1985). *The Social Shaping of Technology: How the Refrigerator Got Its Hum*. Open University Press.

- Madhavan, P. & Wiegmann, D. A. (2007). Similarities and Differences between Human–Human and Human–Automation Trust: An Integrative Review. *Theoretical Issues in Ergonomics Science*, 8(4), 277-301.
- Maines, D. R. (1991). *Social Organization and Social Process: Essays in Honor of Anselm Strauss*.
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- McCarthy, J. (2007). From Here to Human- Level AI. *Artificial Intelligence*, 171(18), 1174-1182.
- McCulloch, W., & Pitts, W. (1943). A logical calculus of the ideas immanent in nervous activity. *B. o. Biophysics*. içinde
- McCurry, J. (2018). *Japan: Robot dogs get solemn Buddhist send-off at funerals*. The Guardian: <http://www.theguardian.com/world/2018/may/03/japan-robot-dogs-get-solemn-buddhist-send-off-atfunerals> adresinden alındı
- McLuhan, M. (1964). *Understanding Media: The Extensions of Man*. New York: McGraw-Hill.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma, Desen ve Uygulama için Bir Rehber*. İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Merrill, K., Kim, J., & Collins, C. (2022). AI companions for lonely individuals and the role of social presence. *Communication Research Reports*, 39(2), s. 93–103. doi:<https://doi.org/10.1080/08824096.2022.2045929>
- Moerer-Urdahl, T., & Creswell, J. W. (2004). Using Transcendental Phenomenology to Explore the “Ripple Effect” in a Leadership Mentoring Program. *International Journal of Qualitative Methods*, 3(2), s. 19-35. doi:<https://doi.org/10.1177/160940690400300202>
- Mou, Y., & Xu, K. (2017). The Media Inequality: Comparing the Initial Human-Human and Human-AI Social Interactions. *Computers in Human Behavior*, 432-40.
- Moustakas, C. (1994). *Phenomenological research methods*. SAGE Publications, Inc. doi:<https://doi.org/10.4135/9781412995658>
- Muresan, A., & Pohl, H. (2019). Chats with Bots: Balancing Imitation and Engagement. *Extended Abstracts of the 2019 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*. . Glasgow Scotland Uk: ACM.
- Nass, C., & Moon, Y. (2000). Machines and mindlessness: Social responses to computers. *Journal of Social Issues*, 81–103.

- Nillson, N. J. (2018). *Yapay Zeka Geçmişi ve Geleceği*. (M. Doğan, Çev.) İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Onay, A., & Övür, A. (2018). Yapay Zeka Örneği Olarak Black Mirror Dizisi Mental Kafa Bölümünün İncelenmesi. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 2(3), 121-135.
- Orlikowski, W. J. (1992). The Duality of Technology: Rethinking the Concept of Technology in Organizations. *Organization Science*, 3(3), 398-427.
- Orr, W., & Davis, J. (2020). Attributions Of Ethical Responsibility By Artificial Intelligence Practitioners. *Information, Communication & Society*, 23(5), 719-735.
- Öztürk, K., & Şahin, M. (2018). Yapay Sınır Ağları ve Yapay Zekâ'ya Genel Bir Bakış. *Takvim-i Vekayi*, 6 (2), 25-36.
- Özuz, E. (2018). *Dijital Sosyoloji Perspektifinden Toplumsal Değerlerin Değişme Sürecinde Youtuberlar: İlköğretim Öğrencileri Örneği*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Park, G., Chung, J., & Lee, S. (2023). Human vs. machine-like representation in chatbot mental health counseling: The serial mediation of psychological distance and trust on compliance intention. *Current Psychology*. doi:<https://doi.org/10.1007/s12144-023-0465>
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative Research & Evaluation Methods* (4 b.). Sage.
- Pentina, I., Hancock, T., & Xie, T. (2023). Exploring relationship development with social chatbots: A mixed-method study of replika. *Computers in Human Behavior*, s. 140. doi:<https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107600>
- Pettersen, L. (2019). Why Artificial Intelligence Will Not Outsmart Complex Knowledge Work. (SAGE, Dü.) *Work, Employment and Society*, 33(6), 1058-1067.
- Piccinini, G., & Scarantino, A. (2010). *Information and the Nature of Reality: From Physics to Metaphysics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pirhonen, J., Tiilikainen, E., Pekkarinen, S., Lemivaara, M., & Melkas, H. (2020). Can robots tackle late-life loneliness? Scanning of future opportunities and challenges in assisted living facilities. *Futures*(124). doi:<https://doi.org/10.1016>
- Polkinghome, D. E. (1989). Existential-phenomenological perspectives in psychology. R. S. Valle, & S. Halling (Dü) içinde, *Phenomenological research methods* (s. 41-60). New York: Plenum Press.
- Portela, M., & Granell-Canut, C. (2017). A New Friend in Our Smartphone? Ob-

serving Interactions with Chatbots in the Search of Emotional Engagement. *Interaccion'17*. Quintana roo MEXICO.

Postman, N. (2005). *Amusing Ourselves to Death: Public Discourse in the Age of Show Business*. Penguin Books.

Prakash, A. V., & Das, S. (2020). Intelligent Conversational Agents in Mental Healthcare Services: A Thematic Analysis of User Perceptions. *Pacific Asia Journal of the Association for Information Systems*, 12(2), 1-34.

Pudanea, M., Lavendelisb, E., & Radin, M. A. (2017). Human Emotional Behavior Simulation in Intelligent Agents: Processes and Architecture. *Procedia Computer Science*, 517–524.

Purington, A., Taft, J. G., Sannon, S., Bazarova, N. N., & Taylor, S. H. (2017). Alexa Is My New BFF': Social Roles, User Satisfaction, and Personification of the Amazon Echo. *Proceedings of the 2017 CHI Conference Extended Abstracts on Human Factors in Computing Systems* (s. 2853-59). Denver Colorado USA: ACM.

Quartz. (2017, Temmuz 21). *The story of Replika, the AI app that becomes you*. Haziran 23, 2021 tarihinde Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=yQ-GqMVuAk04> adresinden alındı

Rab, Á. (2007). *Digital Culture - Digitalised Culture and Culture Created on A Digital Platform Information*. Eylül 30, 2020 tarihinde citeseerx.ist.psu.edu: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:0pt5fZPq2fwJ:https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download%3Fdoi%3D10.1.1.569.4886%-26rep%3Drep1%26type%3Dpdf+%&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr> adresinden alındı

Ramadan, Z., F Farah, M., & El Essrawi, L. (2021). From Amazon. com to Amazon. love: How Alexa is redefining companionship and interdependence for people with special needs. *Psychology and Marketing*, 38(4), s. 596–609.

Replika. (2017). *Replika - My AI Friend*. Haziran 23, 2021 tarihinde Google Play Store: <https://play.google.com/store/apps/details?id=ai.replika.app&hl=tr&gl=US> adresinden alındı

Rhim, J., Kwak, M., Gong, Y., & Gweon, G. (2022). Application of humanization to survey chatbots: Change in chatbot perception, interaction experience, and survey data quality. *Computers in Human Behavior*(126). doi:<https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.1>

Robinson, H., MacDonald, B., Kerse, N., & Broadbent, E. (2013). The psychosocial effects of a companion robot: A randomized controlled trial. *Journal of the American Medical Directors Association*, 14(9), s. 661–667. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jamda.2013.02.00>

- Roesler, E., Naendrup-Poell, L. M., & Onnasch, L. (2022). Why Context Matters: The Influence of Application Domain on Preferred Degree of Anthropomorphism and Gender Attribution in Human–Robot Interaction. *International Journal of Social Robotics*, 14(5), s. 1155-1166. doi:<https://doi.org/10.1007/s12369-021-00860-z>
- Rosental, C. (2003). Certifying Knowledge: The Sociology of a Logical Theorem in Artificial Intelligence. *American Sociological Review*, 68(4), 623-644.
- Rueben, M., Rothberg, E., & Matarić, M. J. (2020). Applying the Theory of Make-Believe to Human-Robot Interaction.
- Ruijten, P. A., Ham, J., & Midden, C. J. (2014). Investigating the influence of social exclusion on persuasion by a virtual agent. In *International conference on persuasive technology* (s. 191-200). Springer. doi:https://doi.org/10.1007/978-3-319-07127-5_17.
- Samudra, A. (2023). *Cyborgs: Everything You Need To Know*. Mart 2023 tarihinde AtomsTalk. adresinden alındı
- Saray, M. (2017, Ağustos 22). *Türkiye'den ve Dünyadan Chatbot Örnekleri*. Aralık 7, 2020 tarihinde Lechatbot: [//lechatbot.com/t%C3%BCrkiyeden-ve-d%C3%BCnyadan-chatbot-%C3%B6rnnekleri-5f99ff10a4c](http://lechatbot.com/t%C3%BCrkiyeden-ve-d%C3%BCnyadan-chatbot-%C3%B6rnnekleri-5f99ff10a4c) adresinden alındı
- Sarıkaya, S. (2020). *Dijital Sosyoloji Nedir?* Ekim 15, 2020 tarihinde Academia.edu: https://www.academia.edu/23769014/Dijital_Sosyoloji_Nedir adresinden alındı
- Scheutz, M. (2009). The Inherent Dangers of Unidirectional Emotional Bonds between Humans and Social Robots. *Workshop on Roboethics at ICRA*, 15.
- Schneider, G., Evans, J., & Pinard, K. (2010). *The Internet* (6. b.). Boston: Course Technology.
- Schwartz, R. D. (1989, Nisan). Artificial Intelligence as a Sociological Phenomenon. *The Canadian Journal of Sociology*, 14(2), 179-202.
- Seitz, L., Bekmeier-Feuerhahn, S., & Gohil, K. (2022). Can we trust a chatbot like a physician? A qualitative study on understanding the emergence of trust toward diagnostic chatbots. *International Journal of Human-Computer Studies*, 165.
- Shank, D. B., DeSanti, A., & Maning, T. (2019). When Are Artificial Intelligence Versus Human Agents Faulted For Wrongdoing? Moral Attributions After Individual And Joint Decisions. *INFORMATION, COMMUNICATION & SOCIETY*, 22(5), 648–663.
- Shin, H. I., & Kim, J. (2020). My computer is more thoughtful than you: Lone-

liness, anthropomorphism and dehumanization. *Current Psychology*(39), s. 445-453. doi:<https://doi.org/10.1007/s12144-018-9975-7>

Shum, H., He, X., & Li, D. (2018). From Eliza to XiaoIce: Challenges and opportunities with social chatbots. *Frontiers of Information Technology & Electronic Engineering*, 19(1), s. 10-26. doi:<https://doi.org/10.1631/FITEE.1700826>

Simmel, G. (2020). M. v. Hayat içinde, *Bireysellik ve Kültür* (T. Birkan, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

Skjuve, M., Følstad, A., Fostervold, K. I., & Brandtzaeg, P. B. (2021). My Chatbot Companion - a Study of Human-Chatbot Relationships. *International Journal of Human-Computer Studies*.

Sonesi, C., & Stevenson, A. (2005). *Oxford Dictionary of English* (2nd ed.). New York: Oxford University Press.

Sor'un. (2018). *Chatbot'ların Kısa Tarihi Özeti*. Ocak 12, 2023 tarihinde Pazarlamasyon: [https://www.pazarlamasyon.com/chatbotlarin-kisa-tarihi-ozeti/adresinden alındı](https://www.pazarlamasyon.com/chatbotlarin-kisa-tarihi-ozeti/adresinden%20alindi)

Sucu, İ. (2019). Yapay Zekanın Toplum Üzerindeki Etkisi ve Yapay Zeka (A.I.) Filmi Bağlamında Yapay Zekaya Bakış. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim*, 2(2), 203-215.

Sucu, İ., & Ataman, E. (2020). Dijital Evrenin Yeni Dünyası Olarak Yapay Zeka Ve Her Filmi Üzerine Bir Çalışma. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 4(1), 40-52.

Sung, J.-Y., Guo, L., Grinter, R. E., & Christensen, H. I. (2007). "My Roomba Is Rambo": Intimate Home Appliances. *Springer Berlin Heidelberg*.

Süslü, A. (2019). Doğa ve İnsan Bilimlerinde Yapay Zekâ Uygulamaları. *Akademia Doğa ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-10.

Ta, V., Griffith, C., Boatfield, C., Wang, X., Civitello, M., Bader, H., . . . Loggarakis, A. (2020). User Experiences of Social Support From Companion Chatbots in Everyday Contexts: Thematic Analysis. *Journal of Medical*.

Tahça, M. (2009). Felsefi Açından Yapay Zeka. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Anabilim Dalı.

Takayama, L. (2012). Perspectives on Agency Interacting with and through Personal Robots. M. Zacarias, & J. V. Oliveira (Dü) içinde, *Studies in Computational Intelligence*. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg.

Torres, P. (2019). The Possibility And Risks Of Artificial General Intelligence. *BULLETIN OF THE ATOMIC SCIENTISTS*, 75(3), 105-108.

TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu, 29.03.2024 tarihinden sitesinden alınmıştır.

<https://nip.tuik.gov.tr/?value=EnCokKullanilanIsimler>

- Turhan, D. G. (2016). *Bilgi Toplumu Kavramı Çerçevesinde Dijital Yerliler Ve Dijital Aktivizm*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilimdalı.
- Turing, A. M. (1950). Computing Machinery and Intelligence. *Mind*(49), 433-460.
- Turkle, S. (1984). *The Second Self: Computers and the Human Spirit*. New York: Simon & Schuster.
- Turkle, S. (1995). *Life on the Screen: Identity in the Age of the Internet*. Simon & Schuster.
- Turkle, S. (2006). A Nascent Robotics Culture: New Complicities for Companionship. doi:<http://web.mit.edu/sturkle/www/nascentroboticsculture.pdf>
- Tussyadiah, I. (2020, Mart). A review of research into automation in tourism: Launching the Annals of Tourism Research Curated Collection on Artificial Intelligence and Robotics in Tourism. *Annals of Tourism Research*, 81.
- Vaidyam, A. N., Wisniewski, H., Halamka, J. D., Kashavan, M. S., & Torous, J. B. (2019). Chatbots and Conversational Agents in Mental Health: A Review of the Psychiatric Landscape. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 64(7), 456-64.
- van Manen, M. (1990). *Phenomenology of practice: Meaning-giving methods in phenomenological research and writing*. Left Coast Press.
- Vatandaş, C. (2015). *Modern Çöküş : İnsanın Modern Halleri*. İstanbul: Açılım Kitabevi.
- Verbeek, P. (2008). Morality in design: design ethics and technological mediation. V. P, K. P., L. A., & M. S. içinde, *Philosophy and design: from engineering to architecture*. (s. 91–102). Berlin: Springer.
- Walmsley, J. (2020). Artificial Intelligence And The Value Of Transparency. *AI & SOCIETY*.
- Walton, K. (1980). Appreciating fiction: suspending disbelief or pretending belief? *Dispositio*(5), s. 118.
- Wang, E., Lignos, C., Vatsal, A., & Scassellati, B. (2006). Effects Of Head Movement On Perceptions Of Humanoid Robot Behavior. *ACM Press*.
- Weber, M. (2014). *Toplumsal ve Ekonomik Örgütlenme Kuramı*. İstanbul: Cem Yayınevi .
- Webster, F. (2002). *Theories of the Information Society* . London: Routledge.

- Westerman, D., Cross, A. C., & Lindmark, P. G. (2019). I Believe in a Thing Called Bot: Perceptions of the Humanness of "Chatbots". *Communication Studies*, 70(3), s. 295-312. doi:<https://doi.org/10.1080/10510974.2018.1557233>
- Willemse, C. J., & Erp, J. B. (2019). Social Touch in Human–Robot Interaction: Robot-Initiated Touches can Induce Positive Responses without Extensive Prior Bonding. *International Journal of Social Robotics*, 285–304.
- Wittgenstein, L. (2020). *Tractatus Logico-Philosophicus*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Wolfe, A. (1991, Mart). Mind, Self, Society, and Computer: Artificial Intelligence and the Sociology of Mind. *American Journal of Sociology*, 96(5), 1073-1096.
- Wynn, J. (2009, Haziran). Digital Sociology: Emergent Technologies in the Field and the Classroom. *Sociological Forum*, 24(2), 448-456.
- Yalçın Kayıkçı, M., & Kutluk Bozkurt, A. (2018). Dijital Çağda Z Ve Alpha Kuşağı, Yapay Zeka Uygulamaları Ve Turizme Yansımaları. *Sosyal Bilimler Me-tinleri*(1).
- Yıldız, U. (2023). *Sohbet botuyla "evlenen" kullanıcılar tepki gösterince Replika geri adım attı*. Mayıs 25, 2023 tarihinde Independent Türkçe: <https://www.indyturk.com/node/619406/ya%C5%9Fam/sohbet-botuyla-evlenen-kullan%C4%B1c%C4%B1lar-tepki-g%C3%B6sterince-replika-geri-ad%C4%B1m-att%C4%B1> adresinden alındı
- Yılmaz, F. (2018). Robotlar Hayatımızda. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*(12).
- Yılmaz, M., & Turan, N. (2018). Zekâ Yapay Ama Aşk Doğal: Bilim Kurgu Sinemasında Yapay Zekâ- İnsan Aşkının Temsili. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 281-300.
- Yücel, G., & Adiloğlu, B. (2019). Dijitalleşme-Yapay Zeka ve Muhasebe Beklentiler. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*(17), 47-60.
- Zambak, A. F. (2018, Aralık). Free Will and Artificial Intelligence. *Metamind: Journal Of Artificial Intelligence And Philosophy Of Mind*, 1(2), 167-181.
- Zamora, J. (2017). I'm Sorry, Dave, I'm Afraid I Can't Do That: Chatbot Perception and Expectations. *Collaboration and Human Factors I*.
- Zhou, L., Gao, J., Li, D., & Shum, H.-Y. (2019). The Design and Implementation of Xiaolce, an Empathetic Social Chatbot. doi:<http://arxiv.org/abs/1812.08989>
- Złotowski, J., Proudfoot, D., Yogeewaran, K., & Bartneck, C. (2015). Anthropomorphism: Opportunities and Challenges in Human–Robot Interaction. *International Journal of Social Robotics*, 7(3), s. 347-360. doi:<https://doi.org/10.1007/s12369-014-0267-6>

EKMEĞİN TUZU YOK

MERT BERAN DAĞ

ANKARA – 2024

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Ekmeğin Tuzu Yok

Yazar: Mert Beran Dağ

Kapak Tasarımı ve Sayfa düzeni: Buse Dilara Dirim
Şubat 2024, Ankara

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

ISBN No: 978-605-7789-50-1

Phoenix Yayınevi - Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ KURUMLARI

Bekir Koçlar - Kemal Yakut - Salim Gökçen

Siyasal Kitabevi

Aralık 2024, Ankara

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Erken Cumhuriyet Dönemi Kurumları

Editörler: Prof. Dr. Bekir Koçlar - Prof. Dr. Kemal Yakut - Prof. Dr. Salim Gökçen

Sekreter: Murat Çabaz

Kapak Tasarımı - Sayfa Düzeni: Şeyma Çetin

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Aralık 2024, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-33-8

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

Baskı:

Sayfa Basım Sanayi Tic. Ltd. Şti.

Tevfik İleri Mah. Emek Cd. Polat Sk.

No:2 Pursaklar/ANKARA

Sertifika No: 77079

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

Belgesel Kaynaklar

Düstur, 3. Tertip

TBMM Zabıt Cerideleri

Sürelî Yayınlar

Hâkimiyet-i Milliye Gazetesi

Harp Vesikaları Dergisi

Kitaplar

Arsel, İlhan (1969). *Anayasa Hukuku (Demokrasi)*, Sıralar Matbaası, İstanbul.

Aslan, Yavuz (2001). *TBMM Hükümeti, Yeni Türkiye Yayınları*, Ankara.

Atatürk, Mustafa Kemal (2009). *Nutuk*, Haz: Zeynep Korkmaz, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, (2003). C. 1, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara.

Atay, Falih Rıfkı (1969). *Çankaya*, Doğan Kardeş Matbaacılık Basımevi, İstanbul.

Ateş, Nevin Yurdsever (1994). *Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşu ve Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası*, Sarmal Yayınevi, İstanbul.

Başgil, A. Fuat (1943). *Esas Teşkilat Hukuku*, C.1, Ulusal Matbaa, Ankara.

Cebesoy, Ali Fuat (1967). *Sınıf Arkadaşım Atatürk*, Baha Matbaası, İstanbul.

Çakan, Işıl (1999). *II. Meclis*, Çağdaş Yayınları, İstanbul.

Çam, Esat (1984). *Siyaset Bilimi*, Der Yayınları, İstanbul.

Çoker, Fahri (1994). *Türk Parlamento Tarihi*, C. I, T.B.M.M Basımevi Müdürlüğü, Ankara.

Demirel, Ahmet (1994). *Birinci Meclis'te Muhalefet, İkinci Grup*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Goloğlu, Mahmut (1970). *Üçüncü Meşrutiyet*, Başnur Matbaası, Ankara.

Gözübüyük, Şeref (1986). *Anayasa Hukuku*, S yayınları, Ankara.

- Güneş, İhsan (2009). *Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Düşünce Yapısı (1920-1923)*, İş Bankası Kültür Yayını, İstanbul.
- Güneş, İhsan (2017). *Atatürk Dönemi Türkiye'sinde Milletvekili Seçimleri*, İş Bankası Kültür Yayını, İstanbul.
- Güneş, İhsan (1998). *Türk Parlamento Tarihi: Birinci ve İkinci Meşrutiyet*, C. 2, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları, Ankara.
- Güneş, İhsan (2001). *Türk Parlamento Tarihi. V. Dönem (1935-1939)*, C. 2, TBMM Basımevi, Ankara.
- Güneş, İhsan (2008). *Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Türkiye'de Hükûmetler Programları ve Meclisteki Yankıları*, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- İnan, A. Afet (1969). *Medenî Bilgiler ve Mustafa Kemal Atatürk'ün El Yazıları*, Türk Tarih Kurumu, Ankara.
- Kansu, Aykut (1995). *1908 Devrimi*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Karabekir, Kâzım (1988). *İstiklâl Harbimiz*, Merk Yayıncılık, İstanbul.
- Karal, Enver Ziya (1996). *Osmanlı Tarihi*, C. IX, Türk Tarih Kurumu, Ankara.
- Kili, Suna – Gözübüyük, Şeref (2000). *Türk Anayasa Metinleri*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Koçak, Cemil (1986). *Türkiye'de Millî Şef Dönemi*, Yurt Yayını, Ankara.
- Mumcu, Ahmet (1987). *Millî Egemenlik ve TBMM*, TBMM Kültür ve Sanat Yayın Kurumu, Ankara.
- Soyak, Hasan Rıza (1973). *Atatürk'ten Hatıralar*, C. 1, Yapı Kredi Bankası Yayını, İstanbul.
- Tanör, Bülent (1998). *Osmanlı Türk Anayasal Gelişmeleri*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Teziç, Erdoğan (2005). *Anayasa Hukuku*, Beta Basım Yayın, İstanbul.
- Özbudun, Ergun (1992). *1921 Anayasası*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1956). "II. Meşrutiyetin Ne surette İlan Edildiğine Dair Vesikalar", *Belleten*, C. XX, s. 103-107.
- Ülman, Haluk (1973). *Birinci Dünya Harbine Giden Yol ve Savaş*, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Yeşil, Ahmet (2002). *Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası*, Cedid Neşriyat, Ankara.

Zürcher, Erik Jan (1992). *Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası*, Çev: Gül Çağalı Güven, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.

Makaleler

Ahmad, Feroz-Rustov, Dankward (1976). "İkinci Meşrutiyet Devrinde Meclisler", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Güneydoğu Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 4-5, s. 245-284.

Güneş, İhsan (1991). "1923 Seçimlerinde Oylar Nasıl Kullanıldı", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi (Prof. Dr. Muammer Aksoy'a Armağan)*, C. XLVI, No: 1-2.

Güneş, İhsan (1999). "1923 Seçimleri", *70. Yılında Ulusal ve Uluslararası Boyutlarıyla Atatürk'ün Büyük Nutuk'u ve Dönemi*, Der: Gül E. Kundakçı, ODTÜ Tarih Bölümü Yayınları, Ankara. s.113-135.

Güneş, İhsan (2023). "İstanbul ve Ankara Hükûmetleri Arasında İktidar Mücadelesi (1919-1922)", *100. Yılında İstanbul'un Kurtuluşu (Hazırlayan Nazif Özcan)*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2023, s. 113-143.

Özbudun, Ergun (1986). "Atatürk ve Devlet Hayatı." *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II*, Yükseköğretim Kurulu Yayını 198, Ankara.

KAYNAKÇA

Resmi Yayınlar

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I-III (1989). Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara.

Cumhuriyet Halk Partisi Broşürü (1937). Ankara.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin Parti Örgütüne Genelgesi, 1 İkincikanun 1936'dan 30 Haziran 1936 Tarihine Kadar, Cilt 8, (1936). (Gizlidir. İşe özgü ve özeldir. Parti bürolarında kullanılacaktır), Ankara.

Halk Fırkası Nizamnamesi (Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki Halk Fırkası Azaları Tarafından Bilmüzakere Heyet-i Umumiyesi 9 Eylül 339 Tarihinde Kabul Olunmuştur), (1939). Ankara.

Millet Hizmetinde 40 Yıl: CHP (1963). Ankara.

Kitaplar

Ağaoğlu Ahmet (1933). *Devlet ve Fert*, Sanayinefise Matbaası, İstanbul.

Aulard A. (1987). *Fransız İnkılabının Siyasi Tarihi*, Cilt I-III, (Çev. Nazım Poroy), TTK Yayınları, Ankara,

Bostancı Naci (1990). *Kadrocular ve Sosyo-ekonomik Görüşleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Büchner George (2019). *Danton'un Ölümü*, (Çev. Mustafa Tüzel), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Cumhuriyet Halk Partisi Parti Programları (1923-1976) (2021). (Yayına Hazırlayan: Erol Tuncer), TESAV Yayınları, Ankara.

Çavdar Tefik (1987). *Müntehib-i Sani'den Seçmene*, Verso Yayınları, Ankara.

Demirel Ahmet (1994). *Birinci Meclis'te Muhalefet, İkinci Grup*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Deringil Selim (1994). *Denge Oyunu, İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'nin Dış Politikası*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

Duverger Maurice (1977). *Batının İki Yüzü*, (Çev. Cem Eroğlu-Fazıl Sağlam), Doğan Yayınları, Ankara.

- Duverger Maurice (1993). *Siyasi Partiler*, (Türkçesi: Ergun Özbudun), Bilgi Yayınları, Ankara.
- Ertan Temuçin Faik (1994). *Kadrocular ve Kadro Hareketi*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Gaxotte Pierre (1962). *Fransız İhtilali Tarihi*, Varlık Yayınları. İstanbul.
- Güneş İhsan (1997). *Birinci TBMM'nin Düşüncesi (1920-1923)*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- (İnan) Afet (1931). *Vatandaş İçin Medeni Bilgiler, I. Kitap*, Devlet Matbaası, İstanbul.
- Koçak Cemil (1986). *Türkiye'de Milli Şef Dönemi (1938-1945)*, Yurt Yayınları, Ankara.
- Liebman Marcel (2017). *Rus Devrimi, Bolşevik Zaferinin Kökenleri, Aşamaları Ve Anlamı*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Malaparte Curzio (1966). *Hükümet Devirme Tekniği*, (Çev. Nihal Önal), Varlık Yayınları, İstanbul.
- McPhee Peter (2015). *Robespierre*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Moore Barrington (2016). *Diktatörlüğün Ve Demokrasinin Toplumsal Kökenleri*, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Moskova Yargılamaları (19-24 Ağustos 1936) Cilt 1.* (1991). Varyos Yayınları, İstanbul.
- (Peker) Recep (1931). *Vatandaş İçin Medeni Bilgiler, II. Kitap*, Devlet Matbaası, İstanbul.
- Rude, George (2015). *Fransız Devrimi*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Rus Devriminde Menşevikler* (1992). (Haz. Abraham Ascher), (Çev. Celal Kanat), Metis Yayınları, İstanbul.
- Rus Devriminde Anarşistler* (1992). (Haz. Paul Avrich), (Çev. Celal Kanat), Metis Yayınları, İstanbul.
- Sedov Lev (2008). *1936 Moskova Duruşmaları Üzerine Kızıl Kitap*, Prinkipo Yayınları, İstanbul.
- Soboul Albert (1969). *1789 Fransız İnkılabı Tarihi*, (Çev. Şerif Hulusi), Cem Yayınları, İstanbul.
- Tekeli İlhan-İlkin Selim (2013). *Dış Siyaseti Ve Askeri Stratejileriyle İkinci Dünya*

Savaşı Türkiye'si, Birinci Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul.

Tekeli İlhan-İlkin Selim (2014). İktisadi Politikaları Ve Uygulamalarıyla İkinci Dünya Savaşı *Türkiye'si*, İkinci Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul.

Tekeli İlhan-İlkin Selim (2014). *Savaşın İçinden Geleceğine Yönelen İkinci Dünya Savaşı Türkiye'si*, Üçüncü Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul.

Tekeli İlhan-İlkin Selim (2003). *Bir Cumhuriyet Öyküsü: Kadrocuları Ve Kadro'yu Anlamak*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

Timur Taner (1991). *Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçiş*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Toker Metin (1970). *Tek Partiden Çok Partiye*, Milliyet Yayınları, İstanbul.

Turan Murat (2017). *CHP Yönetiminin Dünya Partileriyle İlişkileri (1923-1950)*, Libra Yayınları, İstanbul.

Türkeş Mustafa (1999). *Kadro Hareketi: Ulusçu Sol Bir Akım*, İmge Yayınları, Ankara.

Uyar Hakkı (2016). *100 Soruda Cumhuriyet Halk Partisi Tarihçesi (1923-2015)*, Anka Yayınları, Ankara.

Uyar Hakkı (2000). *1923'ten Günümüze CHP Tüzükleri Üzerine Genel Bir Değerlendirme*, Tüses Yayınları, İstanbul.

Uyar Hakkı (2012). *Tek Parti Dönemi Ve Cumhuriyet Halk Partisi*, Boyut Yayınları İstanbul.

Uyar Hakkı (2000). *Sol Milliyetçi" Bir Türk Aydını: Mahmut Esat Bozkurt (1892-1943)*, Büke Yayınları, İstanbul.

Yanardağ Merdan (1988). *Türk Siyasal Yaşamında Kadro Hareketi*, Yalçın Yayınları, İstanbul.

Yarar Ayşe (2023). *Tek Parti Yönetiminin Karşılaştırmalı Analizi: Türkiye Ve Meksika*, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Yetkin Çetin (2002). *Karşıdevrim 1945-1950*, Otopsi Yayınları, İstanbul.

Makaleler

Göktürk Göktürk (2016-2). "Siyasal Partilerin Doğuşu", *Sosyoloji Konferansları*, No: 54, 2, s. 245-273.

M. Şükrü Hanioglu M. Şükrü, "Jön Türkler", <https://islamansiklopedisi.org.tr/>

Jon-Turkler (Son Erişim Tarihi: 2 Haziran 2024).

Uyar Hakkı. (2021). "Birinci Meclis'te Bir Hürriyet Ve İtilafçı: Emir Paşa (Marşan)", *TBMM'nin Açılışının 100. Yılı: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türkiye'de Demokrasi Uluslararası Sempozyumu, 12-13 Mart 2020, Edirne, Bildiriler, I. Cilt*, Ankara. s.523-556.

Uyar Hakkı (Güz 1997). "Resmi İdeoloji Ya Da Alternatif Resmi İdeoloji Oluşturmaya Yönelik İki Dergi: Ülkü Ve Kadro Mecmualarının Karşılaştırmalı İçerik Analizi", *Toplum ve Bilim*, Sayı 74.

Uyar Hakkı. (2023). "Atatürk Döneminde Türkiye'de Seçimler Ve Seçim Sistemleri", *100. Yılında Atatürk Ve Cumhuriyet*, (Haz: şaduman Halıcı), İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları, İstanbul.

Hakkı Uyar (Nisan 1999). Hakkı "Tek Parti Döneminde Seçimler", *Toplumsal Tarih*, Sayı 64.

Uyar Hakkı (2012). "Fes ve Çarşaf Üzerine", *Bugünün Bilgileriyle Kemal'in Türkiye'si, La Turquie Kamaliste*, Boyut Yayıncılık, İstanbul.

Uyar Hakkı (2021). "1921 Anayasası: Tarihsel Ve Düşünsel Arka Plan", *Milli Mücadele 1921* (Ed. Doç. Dr. İbrahim Bozkurt, Prof. Dr. Umut Karabulut), Nobel Yayınları, Ankara. s.1-17.

Uyar Hakkı (2007). "CHP'nin Avrupa'nın Radikal Ve Demokrat Partileri İle İlişkileri (1926-1935)", *Mete Tunçay'a Armağın*, (Ed. Mehmet Ö. Alkan, Tanıl Bora, Murat Koraltürk), İletişim Yayınları, İstanbul.

Tezler

Haytaoğlu Ercan (1994). *Millet Partisi, Cumhuriyetçi Millet Partisi, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (1948-1960)*, DEÜ AİİTE Doktora Tezi, İzmir.

rülmesi çabaları sırasında bile medreseler bu kuruma bağlı olarak çalıştı. Yine eğitim alanında temel düzeyde dini eğitim veren sıbyan mekteplerine nezaret etme görevi de şeyhülislamlık makamının görevleri arasındaydı. Medreseler ve sıbyan mektepleri gibi eğitim alanında klasik yapılarını koruyan kurumların dışında, yenileşme sürecinde açılan bütün modern okullar ve bu okullardaki eğitim ve hocaların denetimi işi Maarif Nezareti'ne verildi. Şeyhülislamlık ise, bu okullarda sadece, II. Abdülhamid döneminde olduğu gibi, dini işlerle ilgili konularda, ancak Maarif Nezareti'nin onayı alındıktan sonra, tasarrufta bulunabilme hakkına sahip oldu.

Osmanlı Devleti içinde ortaya çıktığı tarihten, devletin sona ermesine kadar geçen süre içinde üstlenmiş olduğu dini yetkiler ve görevlerin yanında, yoğun bir siyasallaşma süreci yaşayan şeyhülislamlık makamı, bu sürecin doruğuna II. Meşrutiyet döneminde ulaştı. Hatta, dini misyonundan çok siyasi kimliği ön plana çıktı. Makamın, görev ve sorumlulukları nedeniyle içine düştüğü bu çelişkili durum yine II. Meşrutiyet döneminde çözümlenmeye çalışıldı. Döneme damgasını vuran İttihat ve Terakki Partisi ve bu partinin düşünsel ve icrasal boyuttaki çalışmaları sırasında Meşihat Dairesi, sadece diyanet işlerinden sorumlu bir kurum haline getirilmeye çalışıldı. Böylece hem kurumsal bazda düzenleme gerçekleştirilecek, hem de dinin kamusal alandan çıkartılmasına yönelik ilk adım atılmış olacaktı. Partinin çalışmaları asıl meyvelerini Türkiye Cumhuriyeti Devleti içinde verdi. İttihatçıların Meşihat Dairesi'ne yüklemeye çalıştıkları statü, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın temellerini attı. İttihat ve Terakki Partisi her ne kadar İslamcı görüşü benimseyen kişilerin baskıları sonucunda Meşihat Dairesi açısından amaçlanan hedefleri gerçekleştirememiş ise de, bu konuda ortaya attığı düşünceler Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin izlediği laik politikalara bir zemin hazırlamıştı.

KAYNAKÇA

I) ARŞİV KAYNAKLARI

A-Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA)

1- Cevdet

Adliye: Dosya No: 113, 545, 645, 882, 1307, 3543, 4105

Evkaf: Dosya No: 31904

2- Hatt-ı Hümayun: Dosya No: 825, 5469, 13629, 16763, 19972-A, 20005,

36351-B, 36352-B, 36353-A, 36354-A, 36409-F, 36420-A, 36422-A, 42530

3- Yıldız Tasnifi

Hususî Maruzat (Y.A. Hus.): Dosya No: 266/ 8

Mütenevvî Maruzat: Dosya No: 49/91

c- Yıldız Esas Evrakı (YT. YEE.): Dosya No: 17/41, 17/42, 20/37, 21/28, 78/18

II) BELGESEL KAYNAKLAR

A- Düstûr

III. Tertib, C. 1, 3, 5

B- Meclis Zabıt Cerideleri

Meclis-i Mebusan Zabıt Ceridesi, Devre: 1-4, Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Basımevi, 1982-1991.

Meclis-i Ayan Zabıt Ceridesi, Devre: 1-4, Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Basımevi, 1982.

Meclis-i Mebusan, Levâyih ve Tekâlif-i Kanuniyye ve Encümen Mazbataları, Devre: 1-4, Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Basımevi, 1992.

Meclis-i Mebusan Encümen Mazbataları ve Levâyih-i Kanuniyye, Devre: 1-4, Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Basımevi, 1992.

Meclis-i Mebusan Kanun Lâyihaları, Devre: 1-4, Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Basımevi, 1992.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre: 1, Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Basımevi, 1992.

III) GAZETE VE DERGİLER

Hakimiyet-i Milliye

Hürriyet

Takvim-i Vekâyi

Tanin

Tarih Dünyası

Tesisat

Ulûm

IV) KİTAP VE MAKALELER

- Abdurrahman Şeref (1996). *Son Vak'anüvis Abdurrahman Şeref Efendi Tarihi-II, Meşrutiyet Olayları (1908-1909)*, Haz. Bayram Kodaman-Mehmet Ali Ünal, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Ahmad, Feroz (1986). *İttihat ve Terakki*, Kaynak Yayınları, İstanbul.
- Ahmed Cevdet (1986). *Tezâkir*, Yay. Cavid Baysun, I, III, IV, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Ahmed Cevdet (1991). *Tezâkir*, Yay. Cavid Baysun, II, TTK, Ankara.
- Ahmed Lûtfî (1999), *Vak'a-nüvis Ahmed Lûtfî Efendi Tarihi*, Haz. Yücel Demirel, II-III, Tarih Vakfı-Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Ahmed Naim (1334). "Bizde Din ve Devlet", *Sırat-ı Müstakim*, C. XV, S. 380, s. 293-295.
- Ahmed Rasim (1987). *Osmanlı İmparatorluğu'nun Reform Çabaları İçinde Batış Evreleri*, Çev. H. V. Velidedeoğlu, Çağdaş Yayınları, İstanbul.
- Ahmed Şirani (1337). "'Din' İle 'Devlet'in Tefrîki Meselesi", *İ'tisâm*, C. I, S. 2, s. 1-3.
- Ahmed Şirani (1338). "Tedbirsiz Veyâhûd Tâli'siz Sabri Efendi", *İ'tisâm*, C. I, S. 48, s. 545-549.
- Akgündüz, Hasan (1997). *Klasik Dönem Osmanlı Medrese Sistemi. Amaç-Yapı-İşleyiş*, Ulusal Yayınları, İstanbul.
- Aksoy, Mehmet (1998). *Şeyhülislamlıktan Bugüne. Şeyhülislamlıktan Diyanet İşleri Başkanlığına Geçiş*, Önel Yayınevi, Köln.
- Akşin, Sina (1983). *İstanbul Hükümetleri ve Milli Mücadele*, Cem Yayınevi, İstanbul.
- Akşin, Sina (1994). *Şeriatçı Bir Ayaklanma: 31 Mart Olayı*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Akyıldız, Ali (1993). *Tanzimat Dönemi Osmanlı Merkez Teşkilatında Reform*, Eren Yayıncılık, İstanbul.
- Albayrak, Sadık (1973). *Budin Kanunnâmesi ve Osmanlı Toprak Meselesi*, Tercüman 1001 Temel Eser, İstanbul.
- Ali Efendi (1324). *Fetâvâ-i Ali Efendi*, I, Şirket-i Sahafiye-yi Osmanîye Matbaası, Dersaadet.

- Ali Efendi (Basîretçi) (1997). İstanbul'da Yarım Asırlık Vekayi-i Mühimme, Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Ali İhsan (1335). "Şeyhülislam Efendi Hazretlerinin Nazargâh-ı Sümuhiyelerine", *Sebilürreşad*, C. XVI, S. 396-397, s. 72-73.
- Altunsu, Abdülkadir (1972). *Osmanlı Şeyhülislamı*, Ayyıldız Matbaası, Ankara.
- Arabacı, Fazlı (1999). "Osmanlı Modernleşmesinde 'Yeni Osmanlılar'ın Din ve Siyaset Anlayışları", *Dinî Araştırmalar*, C. II, S. 5, Ankara, s. 51-89.
- Barkan, Ömer Lütfi (1945). "Osmanlı İmparatorluğu Teşkilât ve Müesseselerinin Şer'iliği Meselesi", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. XV, S. 3-4, s. 203-224.
- Başgil, Ali Fuad (1985). *Din ve Laiklik*, Yağmur Yayınevi, İstanbul.
- Bayur, Yusuf Hikmet (1983). *Türk İnkılâbı Tarihi*, III/1, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Berkes, Niyazi (1978). *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, Doğu-Batı Yayınları, İstanbul.
- Bilici, Faruk (1991). "Büyük Bir Şeyhülislam Ailesinin Son Halkası: Dürrîzâde Abdullah Beyefendi", *Prof. Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Araştırmaları Merkezi, s. 307-318.
- Birinci, Ali (1990). *Hürriyet ve İtilaf Fırkası*, Dergâh Yayınları, İstanbul.
- Bulliet, R.W. (1972). "The Shaikh Al-Islam and the Evolution of Islamic Society", *Studia Islamica*, C. XXXV, s. 53-67.
- Cemaleddin Efendi (Şeyhülislam) (1336). Şeyhülislam Esbak Cemaleddin Efendi Merhumun Hatrat-ı Siyasiyesi, M. Hovagimyan Matbaası, Der-saadet.
- Çelik, Recep (1999). *Milli Mücadelede Din Adamları-2*, Emre Yayınları, İstanbul.
- Danişmend, İsmail Hâmi (1947). İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, C. IV-V, Türkiye Yayınevi, İstanbul.
- Davison, Roderic H. (1997). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Reform 1856-1876*, C. I-II, Papirüs Yayınları, İstanbul.
- Derviş, Vahdetî (1324). "Şeyhülislam Efendi'nin Nazar-ı Dikkatine", *Volkan*, S. 56, s. 266-267.
- Eroğlu, Muhammed (1988). "Abdülaziz Çâviş", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. I, İstanbul, s. 187-188.

- Erşahin, Seyfettin (1999). "Ziya Gökalp'in Şeyhülislamlık Projesi", *Osmanlı*, C. VII, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.
- Ertan, Veli (1969). Tarihte Meşihat Makamı. İlmiye Sınıfı ve Meşhur Şeyhülislamlar, Bahar Yayınevi, İstanbul.
- Fatma Âliye Hanım (1332). *Ahmed Cevdet Paşa ve Zamanı*, Kanaat Matbaası, Dersaadet.
- Gibb, H.A.A. ve H. Bowen (1957). *Islamic Society and The West*, II, Oxford University Press, Oxford.
- Gökalp, Ziya (1333). "Diyanet ve Kaza", *İslam Mecmuası*, C. III, S. 35, s. 756-760.
- Gökalp, Ziya (1334). "Hars ve Siyaset", *Yeni Mecmua*, C. III, S. 57, s. 82-83.
- Güneş, İhsan (1996). *Türk Parlamento Tarihi. Meşrutiyet'e Geçiş Süreci: I. ve II. Meşrutiyet*, I, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları, Ankara.
- Halim Sabit (1333). "Velâyet-i Diniyye: Teşri' Dinî Heyeti-İcma ve İfta", *İslam Mecmuası*, C. III, S. 28, s. 644-647.
- Hammer (1330). *Devlet-i Osmaniyye Tarihi*, 24, 62. Kitab, İstanbul.
- Hanioğlu, M. Şükrü (1985). *Bir Siyasal Örgüt Olarak Osmanlı İttihad ve Terakki Cemiyeti ve Jön Türklük*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Hatemi, Hüseyin (1970). *İslam Hukukunda Devlet Yapısı*, İstanbul.
- Hezarfen, Hüseyin Efendi (1998). *Telhîsü'l-Beyân Fî Kavânîn-i Âl-i Osmân*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Imber, Colin (1998). "Erken Osmanlı Tarihinde İdealler ve Meşrutiyet", *Kanuni ve Çağı*, Metin Kunt, Christine Woodhead (ed.), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Itzkovitz, N., J. Shinder (1972). "The Office of Şeyh ül-Islam and the Tanzimat - A Prosopographic Enquiry", *Middle Eastern Studies*, C. VIII, S. 1, s. 93-101.
- İbn-ül-Emin, Mahmud Kemal ve Hüseyin Hüsameddin Efendi (1335). *Evkaf-ı Hümâyûn Nezâretinin Tarihçe-i Teşkilâtı ve Nuzzârın Terâcim-i Ahvâli*, Evkaf-ı İslamiye Matbaası, Dersaadet.
- İlmiye Salnamesi (1334). *Matbaa-i Âmire*, İstanbul.
- İnalçık, Halil (1993). *Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi*, Eren Yayıncılık, İstanbul, s. 343-359, 361-424.
- İnalçık, Halil (1998). "Şeriat ve Kanun, Din ve Devlet", *İslamiyat*, C. I, S. 4, s. 135-142.

- İsmail Hakkı (İzmirli) (1998). "Kitâbu'l-İftâ ve'l-Kazâ", (Sadeleştiren: Abdurrahim Şenocak), İslamiyât, C. I, S. 3, s. 117-140.
- İsmail Hakkı (İzmirli) (1324). "Mevâiz", *Sırat-ı Müstakim*, C. I, S. 7, s. 108-112.
- İttihad ve Terakki Cemiyeti (1332). Tanin Matbaası, İstanbul.
- Kansu, Aykut (1995). *1908 Devrimi*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Kara, İsmail (1994). İslamcıların Siyasi Görüşleri, İz Yayıncılık, İstanbul.
- Kara, İsmail (1998). "Ulema-Siyaset ilişkilerine dair önemli bir metin: Muhalefet Yapmak/Muhalefete Katılmak", *Dîvân*, C. III, S. 4, s. 1-25.
- Kara, İsmail (1999). "Ulema-Siyaset İlişkilerine Dair Metinler-II. Ey Ulema! Bizim gibi konuş!" *Dîvân* 7, İstanbul, s. 65-134.
- Kara, İsmail (2000). "Din ile Devlet Arasında Sıkışmış Bir Kurum: Diyanet İşleri Başkanlığı", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 18, 2000.
- Karal, Enver Ziya (1960). "Abd al-Aziz", *The Encyclopaedia of Islam (New Edition)*, C. I, Londra.
- Karal, Enver Ziya (1983). *Osmanlı Tarihi*, VII, *Islahat Fermanı Devri (1861-1876)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Kramers, J.H. (1993). "Şeyh-ül-İslam", İslam Ansiklopedisi, C. XI, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, s. 489-489.
- Küçük, Cevdet (1988). "Abdülaziz", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. I, Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul, s. 179-185.
- Küçük Hamdi (Elmalılı) (1327). "31 Mart", *Beyân'ül-Hak*, C. II, S. 34, s. 788-791.
- Lekesiz, Hulûsi M. (1989). "Osmanlı İlmî Zihniyetinde Değişme (Teşekkül-Gelişme-Çözülme: XV-XVII. Yüzyıllar)", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Macit, Nadim (1999). "Osmanlı Modernleşmesinde 'Jön-Türk' Hareketinin Din-Siyaset Anlayışı", *Dini Araştırmalar*, C. II, S. 5, Ankara, s. 1-50.
- Majer, Hans George (1991). "On the Economic Situation of the Ottoman Ulema", *V. Milletlerarası Türkiye Sosyal ve İktisat Tarihi Kongresi, Tebliğler*, 21-25 Ağustos 1989, s. 635-643.
- Mardin, Ebu'l-ulâ (1966). *Huzur Dersleri*, C. II-III, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul.
- Mardin, Ebu'l-ulâ (1993). "Fetva", İslam Ansiklopedisi, C. IV, Milli Eğitim Bası-

mevi, İstanbul, s. 582-584.

Mardin, Şerif (1991). *Türkiye’de Din ve Siyaset* (Makaleler 3), İletişim Yayınları, İstanbul.

Mehmed Akif (1327). “Müslümanlıkda Esaslar. Sultan”, *Sırat-ı Müstakim*, I: 24, 379-380.

Mehmed Emin (1337). “Tarihçe-i Tarîk-i Tedris”, *Sebilürreşad*, C. XVII, S. 439, s. 183-186.

Mehmed Es’ad (Sahhâflar Şeyhîzâde) (1243). *Üss-i Zafer*, İstanbul.

Mehmed Fatih (1325). “31 Mart Vak’asına Dair”, *Beyân’ül-Hak*, C. II, S. 33, s. 768-771.

Mehmed Memduh (1328). *Mir’ât-ı Şuûnât*, Ahenk Matbaası, İzmir.

Mehmed Şeref (1329). *Bir Müslüman Türk’ün Şeyhülislam Efendi’ye En Son Sözü*, Bursa.

Mehmetefendioğlu, Ahmet (1996). “İkinci Meşrutiyet Döneminde Osmanlı Hükümetleri ve İttihat ve Terakki”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Midhat Paşa (1325). *Midhat Paşa Hayat-ı Siyasiyesi. Tabsıra-i İbret*, I, Hilâl Matbaası, İstanbul.

Midhat Paşa (1997). *Midhat Paşa’nın Hatıraları. Hayatım İbret Olsun*, (Haz. Osman Selim Kocahanoğlu), Temel Yayınları, İstanbul.

Mumcu, Ahmet (1986). *Divan-ı Hümayun*, Birey ve Toplum Yayınları, Ankara.

Mumcu, Ahmet (1986). “Osmanlı Devletinde Meşveret Yöntemi Demokratik Bir Gelişme Sağlayabilir Miydi?” *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, “Türkiye’de Demokrasi Hareketleri” Konferansı, 6-8 Kasım 1985 (Ankara), C. IV, S. 1, s. 3-7.

Musa Kâzım (1327). “Beyannâme”, *Sırat-ı Müstakim*, C. VII, S. 169, s. 197-198.

Mustafa Naima (1280). *Tarih-i Na’ima*, C. I-VI, Matbaa-i Âmire, İstanbul.

Mustafa Nuri Paşa (1328). *Netâyic’ül Vukuât*, C. I-III, Uhuvvet Matbaası, İstanbul.

Mustafa Selânikî (1989). *Tarih-i Selânikî*, (Haz. Mehmet İpşirli), C. I-II, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Ocak, Ahmet Yaşar (1998). *Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler (15. - 17. Yüzyıllar)*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

- Ongunsu, H. A. (1993). "Abdülaziz", *İslam Ansiklopedisi*, C. I, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, s. 57-60.
- "Osmanlı Kanunnâmeleri," (1331). *Milli Tetebular Mecmuası*, C. I, S. 3, s. 495-544.
- Özcan, Abdülkadir (1982). "Fatih'in Teşkilat Kanunnamesi ve Nizam-ı Âlem İçin Kardeş Katli Meselesi", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi* (Fatih Sultan Mehmed'e Hatıra Sayısı), S. 33, s. 29-51.
- Pakalın, Mehmet Zeki (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. I-III, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul.
- Palmer, Alan (1993). *Osmanlı İmparatorluğu, Son Üçyüz Yıl. Bir Çöküşün Yeni Tarihi*, Sabah Yayınları, İstanbul.
- Peçevî İbrahim (1283). *Tarih-i Peçevî*, C. I-II, İstanbul.
- Pixley, Michael M. (2000). "Erken Osmanlı Tarihinde Şeyhülislam'ın Gelişimi ve Rolü", *Türkiye Günlüğü*, 60, Cedit Yayını, Ankara, s. 99-107.
- Repp, R.C. (1986). *The Müfti of İstanbul*, Oxford University, Londra.
- Salch Karon D. (1980). "Şeyhülislam and the Tanzimat", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, McGill University, Montreal.
- Sarıcaoğlu, Fikret (2001). *Kendi Kaleminden Bir Padişahın Portresi. Sultan I. Abdülhamid (1774-1789)*, Tarih ve Tabiat Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Sarıçioğlu (Kaydu), Ekrem (1977). "Osmanlı Devletinde Şeyhülislamlık Müessesesinin Ortaya Çıkışı", *Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, S. 2, s. 201-210.
- Sarıçioğlu (Kaydu), Ekrem (1982). "Şeyhülislamlık Makamı", *Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, S. 5, s. 197-218.
- Sarıkoyuncu, Ali (1995). *Milli Mücadelede Din Adamları*, C. I, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara.
- Savcı, Bahri (1967). "Diyanet İşleri Teşkilâtının Gelişmeleri", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, C. XXII, S. 3, Eylül, 1967.
- Selek, Sabahattin (1982). *Milli Mücadele*, C. II, İstanbul.
- Sertoğlu, Mithat (1969). "Mütareke Devrinde Saltanat Şûrası ve Millî Şûra Hazırlıkları (Gizli Belgeler)", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, S. 22-23, s. 28-40, 49-58.
- Sirel, Münir (1968). "Sevr Anlaşmasını Kabul Eden Saltanat Şûrası Tutanağı",

Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, S. 4, s. 15-21.

Sönmez, Fikret (1986). "Saray Çatısı Altında İlmî Faaliyetler: Huzur Dersleri", *İlim ve Sanat*, S. 7.

Şemsettin Sami (1317). *Kamus-ı Türki*, C. I-II, İstanbul.

Tahsin Paşa (1990). *Sultan Abdülhamid. Tahsin Paşa'nın Yıldız Hatıraları*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.

Tunçay, Mete (1991). *Cihat ve Tehcir. 1915-1916 Yazıları*, Afa Yayıncılık, İstanbul.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1967). *Midhat Paşa ve Yıldız Mahkemesi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1983). *Osmanlı Tarihi*, IV/2, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1983). *Osmanlı Tarihi*, III/1, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1988). *Osmanlı Devletinin İlimiye Teşkilâtı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Üçok, C. (1946-47). "Osmanlı Kanunnamelerinde İslâm Ceza Hukukuna Aykırı Hükümler", *Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. III, s. 365-383; C. IV, s. 48-75, 125-146.

Üçok, C., A. Mumcu ve G. Bozkurt (1996). *Türk Hukuk Tarihi*, Savaş Yayınları, Ankara.

Veinstein, Gilles (1991). "Büyüklüğü İçinde İmparatorluk", *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, I, Say Yayınları, İstanbul.

Yakut, Esra (2014). *Şeyhülislamlık.Yenileşme Döneminde Devlet ve Din*, Kitap Yayınevi, İstanbul.

Yakut, Esra, Yakut Kemal (2020). "Mütareke Dönemi'nde Saltanat, Hilafet ve Hâkimiyet-i Milliye (1918-1920)", *Canan Parla Armağanı*, Editörler: M. Erol Altınsapan, B. Yelda olcay Uçkan, İstanbul, s. 353-384.

Yakut, Kemal (1998). "Mahmut Şevket Paşa ve Dönemi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Zilfi, Madeline C. (1988). *The Politics of Piety: The Ottoman Ulema in the Postclassical Age (1600 - 1800)*, Bibliotheca Islamica, Minneapolis.

fraksiyon hükmeder pozisyonunda olsun DİB, bir çok defa iktidarlara payandalık yaptı. Nihayetinde sosyal olduğu kadar örtülü siyasi kimliği ile Türk Müslümanlığı ve Kemalist devrimi bir vücutta buluşturdu.

Hakkında yapılan tüm tenkitlere rağmen DİB, Tek Parti dönemi ve savaş yıllarında ülkenin boğuştuğu onca soruna rağmen din hizmetlerinin aksaması için büyük emek harcadı. İlginç bir paradokstur ki, gerek laik çevreleri gerekse mütedeyyin kesimleri bir türlü memnun edemedi. Oysa dünyada aynı çetin koşullarda böylesi hizmetler vermeyi başarmış teşkilat sayısı bir elin parmağını geçmeyecek kadar azdır.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

BCA. 51-0-0-0/2.1.34, 7 Mart 1924.

BCA. 51-0-0-0/2.4.10, 2 Nisan 1924.

BCA. 030-10/102.667.7, 12 Mart 1924.

BCA, 51-0-0-0/2.1.37, 8 Haziran 1924.

BCA, 30-18-1-2/41.86.18, 4 Aralık 1933.

BCA, 30-18-1-2/58.78.4, 14 Ekim 1935.

BCA, 30-10-0-0/26.151.2, 17 Nisan 1935.

BCA, 51-0-0-0/2.12.12, 31 Mart 1924.

BCA, 51-0-0-0/3.16.2, 22 Aralık 1925.

BCA, 30-10-0-0/26.149.18, 26 Ekim 1925.

BCA, 30-10-0-0/7.41.31, 22 Şubat 1925.

BCA, 51-0-0-0/3.17.6, 30 Aralık 1928.

BCA, 51-0-0-0/14.122.8, 1 Haziran 1929.

BCA, 180-9-0-0/111.537.23, 31 Mart 1926.

BCA, 30-10-0-0/26. 151. 16, 14 Nisan 1942.

BCA, 030-18-01-02/113.26.2, 17 Nisan 1947.

BCA, 30-18-1-2/113.37.4, 29 Mayıs 1947.

BCA, 51-0-0-0/4.30.21, 12 Mayıs 1947.

BCA, 51-0-0-0/2.12.8, 6 Mart 1924.

BCA, 51-0-0-0/2.1.30, 7 Mart 1924.

BCA, 3-0-18/115.547, 5 Eylül 1925.

BCA, 30-10-0-0/102.667.7, 10 Nisan 1926.

BCA, 30-10-0-0/26.151.17, 28 Nisan 1942.

BCA, 51-0-0-0/13.108.7, 24 Ağustos 1928.

BCA, 0-30-10, 26.150.21, 6 Mart 1933.

Belgesel Nitelikli Eserler

Heyet-i Müşavere Karar Defterleri, 4 Ocak 1929, Varide Numarası:795, Karar Numarası: 772, Sadıra: 785.

Heyet-i Müşavere Karar Defterleri, 10 Mayıs 1931, Varide Numarası: 300, Karar Numarası: 301, Sadıra: 301.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre: 2, Cilt: 7, 8, 14, 25, 31, TBMM Matbaası, Ankara, 1959.

Sürelî Yayınlar

Cumhuriyet, "Rıfat Efendi'nin Beyanâtı", 1 Temmuz 1341, S. 53, s. 1.

Düstur, 3 Mart 1924, Tertip: 3, Cilt: 5, Kanun No: 429.

Düstur, 30 Kasım 1925, Tertip: 3, Cilt: 7, Kanun No: 677.

Hâkimiyet-i Milliye, 1 Eylül 1341, S. 1515, s. 1.

Hâkimiyeti Milliye, "Büyük Gazi Diyanet Reisini Evinde Ziyaret Etti", 30 Ramazan 1343, S. 1869, s. 1.

İkdam, "Din Görevlilerinden Şapkaya Destek Beyanâtı", 16 Eylül 1341, Sayı: 10251, s. 1.

Milliyet, "İşte Öz Türkçe Ezan", 31 Ocak 1932, Sayı: 2153, s. 1, 3.

Milliyet, "Kıyafet Kanunu Dün Mecliste Kabul Edildi", 4 Aralık 1934, Sayı: 3169, s. 1.

Resmi Gazete, “Muhasebei Umûmiye Kanunu”, 14 Haziran 1927, S. 607, s. 3251.

Resmi Gazete, “Devlet Memurları Maaşatının Tevhit ve Teadülüne Dair Kanun”, 30 Haziran 1929, S. 1229, s.7654-7656.

Resmi Gazete, “Diyanet İşleri Reisliği Teşkilât ve Vazifeleri Hakkında Kanun”, 14 Haziran 1935, S. 3035, s. 5376, 5377.

Resmi Gazete, “Dini Yayınlar Döner Sermayesi Hakkında Kanun”, 9 Temmuz 1951, S. 7853, s. 1578.

Vakit, “Türkçe Namaz Meselesi”, 3 Mayıs 1926, Sayı: 3201, s. 1, 4.

Kitaplar

Ahmad Feroz (2015), *Modern Türkiye'nin Oluşumu*, çev. Yavuz Alogan, Kaynak Yayınları, İstanbul.

Akseki Ahmet Hamdi (2022), *Ahlak Dersleri*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Alp Muallim Mehmet Cevdet İnanç (1935), *Müderri Babanzade Ahmet Naim, Ülkü Matbaası*, İstanbul.

Arslanpay Nail (1973), *Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluşu, Çalışması ve Birimlerinin Tanıtılması*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Aytürk Nihat, Çelik Yaşar ve Şahinarslan Enver (1987), *Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilat Tarihçesi (1924-1987)*, TC, Başbakanlık, Diyanet İşleri Başkanlığı, APK Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara.

Bayraktar Mehmet Faruk (2009), *Türkiye'de Vaizlik-Tarihçesi ve Problemleri*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Bayyigit Mehmet (1998), *Sosyo-Kültürel Yönleriyle Türkiye'de Hac Olayı*, Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.

Berkes Niyazi (2008), *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, haz. Ahmet Kuyaş, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Bilmen Ömer Nasuhi (1973), *Büyük Tefsir Tarihi-Tabakatü'l-Müfessirin*, Bilmen Yayınevi, İstanbul.

Bozkurt Turhan (2015), *Atatürk'ün İslam'a Hizmetleri*, Halk Kitabevi, İstanbul.

Cündioğlu Dücane (1999), *Bir Siyasi Proje Olarak Türkçe İbadet 1*, Kitabevi, İstanbul.

Cündioğlu Dücane (2000), *Bir Kur'an Şairi-Mehmed Akif ve Kur'an Meali*, Birun

Yayınları, İstanbul.

Cündioğlu Düccane (2017), *Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Din ve Siyaset*, Kapı Yayınları, İstanbul.

Ercilasun Konuralp (2022), *Türk Devrimi ve Atatürk*, ed. Göktürk Ömer Çakır, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

Ergin Osman (1977), *Türk Maarif Tarihi*, Eser Kültür Yayınları, İstanbul.

Ertan Veli (2017), *Ahmet Hamdi Akseki*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Gentizon Paul (2001), *Mustafa Kemal ve Uyanan Doğu*, çev. Fethi Ülkü, Bilgi Yayınevi, Ankara.

Goloğlu Mahmut (2011), *Devrimler ve Tepkiler/ Türkiye Cumhuriyeti Tarihi 1924-1930*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Gözaydın İştar (2009), *Diyanet Türkiye Cumhuriyeti'nde Dinin Tanzimi*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Haksever Ahmet Cahit (2002), *Son Dönem Osmanlı Mevlevilerinden Ahmet Remzi Akyürek*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

İskilipli Atıf (1340), *Frenk Mukallitliği ve Şapka*, Atıf Efendi Kütüphanesi Neşriyatı, İstanbul.

Kansu Mazhar Müfit (2022), *Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Kaplan Abdurrahman (2019), *Kurtuluş Savaşı'nın Manevi Reisi Mehmet Rifat Börekçi*, Astana Yayınları, Ankara.

Kara İsmail (2016), *Cumhuriyet Türkiyesi'nde Bir Mesele Olarak İslam 1*, Dergâh Yayınları, İstanbul.

Kılıç Ali (1998), *Atatürk'ün Hususiyetleri*, Cumhuriyet Gazetesi Yayınları, İstanbul.

Jäschke Gotthard (1972), *Yeni Türkiye'de İslamlık*, Bilgi Yayınevi, Ankara.

Mardin Şerif (2011), *Türkiye, İslam ve Sekülerizm*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Mehmet Rifat (2017), *Cumhuriyetin İlk Türkçe Hutbesi*, çev. Necaettin Taşkara, Heyamola Yayınları, İstanbul.

Melek Abdurrahman (1966), *Hatay Nasıl Kurtuldu*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

- Solgun Cafer (2021), *Tartışılan Kurum Diyanet İşleri Başkanlığı*, Yurttaşlık Derneği, İstanbul.
- Şimşir Bilal, İngiliz Belgeleriyle Türkiye’de Kürt Sorunu (1924-1938): Şeyh Sait, Ağrı ve Dersim Ayaklanmaları, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991.
- Toprak K, Hicret (2019), *Mihrap, Minber ve Devlet Tek Parti Döneminde Diyanet İşleri Başkanlığı*, Küre Yayınları, İstanbul.
- Turan Şerafettin (2016), *Atatürk’ün Düşünce Yapısını Etkileyen Olaylar, Düşünürler, Kitaplar*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Usta Emine Şeyma (2005), *Atatürk’ün Cuma Hutbeleri*, İleri Yayınları, İstanbul.
- Ülken Hilmi Ziya (2019), *Türkiye’de Çağdaş Düşünce Tarihi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Ünder Hasan, “Atatürk İmgesinin Siyasal Yaşamdaki Rolü”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce-Kemalizm*, ed. Tanul Bora ve Murat Gültekingil, İletişim Yayınları, İstanbul, 2009, Cilt: 2.
- Yakut Esra, Şeyhülislamlık / Yenileşme Döneminde Devlet ve Din, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2014.
- Yakut Kemal, “ “Hür Dünya” Saflarına Geçişte Dini Eğitim (1945-1950)”, *Anadolu’da Bir Çınar Prof. Dr. M. Erol Altınsapan*, ed. B. Yelda Olcay Uçkan, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2022.
- Yaltkaya Şerafettin (1943), *Benim Dinim*, Diyanet İşleri Reisliği Matbaası, Ankara.
- Yaltkaya Şerafettin (1944), *Va’azlar*, Diyanet İşleri Reisliği Matbaası, Ankara.
- Yaltkaya Şerafettin (1946), *Hatiplik ve Hutbeler*, Maarif Kütüphanesi ve Matbaası, İstanbul.
- Yanardağ Ayşe (2018), *Atatürk Devrimleri ve Diyanet İşleri Başkanlığı (1924-1938)*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara.
- Yazıcı Nesimi (2002), *Kamil Miras Hayatı ve Eserleri*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Yüksel Çağdaş (2022), *Türkiye’nin Nato’ya Girişi Nato’nun Türk Dış Politikasına Etkileri (1949-1974)*, Urzeni Yayınevi, İstanbul.
- Zengin Zeki Salih (2019), *Medreseden Darülfünuna Türkiye’de Yüksek Din Eğitimi*, Maarif Mektepleri Yayınları, Ankara.

Makale ve Tebliğler

- Albayrak, Halis (1995), "Elmalı Muhammed Hamdi Yazır'ın Tefsir Anlayışı", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 34, S. 1, s. 155-173.
- Apaydın Cem (2017), "Belgeler Işığında Tekke, Zaviye ve Türbelerin Kapatılması Üzerine Bir Değerlendirme", *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, Cilt: 16, Sayı: 32, s. 149-171.
- Aydar Hidayet (2007), "Türklerde Ana Dilde İbadet Meselesi Cumhuriyet Dönemi", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı:15, s.71-100.
- Aydın, Ömür (2019), "Diyanet İşleri Başkanlığı Üzerine Bir Tartışma: Temsil Meselesi", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 33, Sayı: 3, s. 891-918.
- Bulut, Mehmet (1997), "Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi", *Diyanet Dergisi*, 1997, Cilt: 33, Sayı: 4, s. 85-129.
- Bulut, Mehmet (2014), "Diyanet İşleri Başkanlığının Kuruluş Yılları", *Diyanet Dergisi*, Sayı: 279, s. 6-11.
- Bulut Mehmet (2017), "Ahmet Hamdi Akseki'nin Diyanet İşleri Başkanlığında Yapılandırmasındaki Rolü", *Ahmet Hamdi Akseki Sempozyumu 8-9 Kasım 2013*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, s. 53-68.
- Demir, Nimet (2016), "Doğru İslâmiyet ve Uzantısı İnsaniyet-i Kübra", *Köprü Dergisi*, Sayı: 13, s. 13-23.
- Dikici Ali (2008), "Milli Şef İsmet İnönü Dönemi Laiklik Uygulamaları", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 42, s. 161-192.
- Dokuyan Sabit (2016), "Soyadı Kanunu ve Kanununun Uygulanma Süreci", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, Cilt: 31, Sayı: 1, s. 129-166.
- Kara Hüseyin (2016), "Tek Parti Döneminde Din Politikası", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 19, s. 111-136.
- Kara, İsmail (2000), "Din ile Devlet Arasında Sıkışmış Bir Kurum: Diyanet İşleri Başkanlığı", *M.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 18, s. 29-55.
- Keleş Yunus (2016), "Hicri Aylar İçin Takvim Sistemleri ve Takvim Birliği", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 28, s. 351-390.
- Mehmet Rifat (1924), "Hissiyât-ı Dîniyye Cerîha-dâr Edilmemeli", *Sebîlürreşâd*, Cilt: 23, Sayı: 597, s. 408-410.
- Paçacıoğlu Burhan (1990), *Sivas Basımında Harf İnkılabı*, Cumhuriyet Üniversitesi

Yayınları, Sivas.

Tongul Neriman (2004), “Türk Harf İnkılâbı”, *Ankara Üniversitesi İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 33-34, s. 103-130.

Torun Esmâ (2002), “II. Dünya Savaşı Yıllarında Laiklik Uygulamaları”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 29-30, s. 143-158.

Üçer, Cenksu (2021), “Diyanet İşleri Başkanlığı ve Dinî Söylemi-Diyanet Gazetesi ve Diyanet Aylık Dergi Başyazıları Örnekleminde”, *İlahiyat Akademi Dergisi*, Sayı: 14, s. 23-104.

Veziroğlu Ömer Aziz (1926), “Millî Kâbe, Türk Peygamberi ve Ashâb-ı Güzini”, *Asri Türkiye Mecmuası*, Sayı: 3, s. 1, 2.

Yaltkaya Şerafettin (1932), “Türk Kelamcıları Osmanlılardan Evvel-1”, *Darülfünun İlahiyat Fakültesi Mecmuası*, Cilt: 5, Sayı: 23, s. 6.

Yanardağ Ayşe (2012), “Tevhid-i Tedrisat Kanununun Uygulanmasında Diyanet İşleri Başkanlığının Rolü”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 49, s. 241-264.

Yazıcı Nesimi (1996), “Osmanlı Son Döneminden Cumhuriyete Hutbelerimiz Üzerine Bazı Düşünceler”, *Türkiye 1. İslam Düşüncesi Sempozyumu-İstanbul 24-27 Ekim 1996*, s. 212-221.

Yılmaz Mehmet ve Kodalak Harun (1989), “Şapka Kanunu Ya Da Bir Devrin Anatomisi”, *Teklif Dergisi*, 1989, Sayı: 10, s. 17-21.

Tezler

Akın Abdullah (2010), *Cumhuriyet Dönemi Din Eğitimi (1920-1950)*, Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Web Kaynakları

<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d02/c014/tbmm02014061.pdf> (Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2024).

https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc005/kanuntbmmc005/kanuntbmmc00501011.pdf (Erişim Tarihi: 5 Temmuz 2024).

<https://www.diyaret.gov.tr/ar-SA/1/> (Erişim Tarihi: 13 Temmuz 2024).

https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmm

KAYNAKÇA

- Abdurrahman Âdil (Eren) (1312), *Mevadd-ı Hukukiyyede Kâbiliyet-i Temyiz*, Kostantiniyye.
- Abdurrahman Âdil (Eren) (1312), *Mahkeme-i Temyiz*, Kostantiniyye.
- Abdurrahman Âdil, "Mecelle mi, Kod Napolyon mu?" *Sebilürreşad*, C. 23, S. 577, s. 79.
- Afyoncu, Erhan (2007), "Nişancı", *DİA*, C. 33, İstanbul, s. 156-158.
- Ahmed Cevdet Paşa (1991), *Tezâkir*, 40-Tetimme, (Yayınlayan: Cavid Baysun), TTK Yayınevi, Ankara.
- Ahmed Cevdet Paşa, (1980), *Maruzat*, (Yayına hazırlayan: Yusuf Halaçoğlu), İstanbul.
- Ahmed Rasim (1924), *İstibdattan Hâkimiyet-i Milliyeye*, C. 1, İstanbul.
- Ahmed Lutfi Efendi (1999), *Vakanüvis Ahmed Lütfi Efendi Tarihi*, C. 8, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Akarsu, Murat (2018), "Hz. Ömer Döneminde Yönetim ve Yöneticilerin Uygulamalarından Kesitler", *İslam Tarihi Araştırmaları Dergisi*, S. 4.
- Akgündüz, Ahmed (2012), *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Sayıştay (Divan-ı Muhâsebat)*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Akman, Ahmet (2019), "Tanzimat Sonrası Osmanlı Usûl Hukukundaki Gelişmeler", *MANAS, Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 8 S. 1, s. 431-450, (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/636973>, Erişim Tarihi: 19.07.2024).
- Akyıldız, Ali (1993), *Tanzimat Dönemi'nde Osmanlı Devlet Teşkilatında Reform (1836-1856)*, İstanbul.
- Akyılmaz, Bahtiyar- Sezginer, Murat- Kaya, Cemal (2018), *Türk İdare Hukuku, Savaş Yayınevi*, Ankara.
- Alodalı, M. Fatih Bilal (2010), *Osmanlı Yönetim Geleneğinde Adaletnâmeler, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı-Doktora Tezi*.
- Altındağ, İbrahim (2022), "Osmanlı Devleti Döneminde Şûrâ-yı Devlet", *TAAD*, S. 44, Y. 11, s. 23-44, Ankara.
- Aydın, Mehmet Akif (2023), *Türk Hukuk Tarihi*, Beta Yayınları, İstanbul.
- Aydın, Mehmet Akif (2014), "Bir Hukukçu Olarak Ahmet Cevdet Paşa", Os-

manlı Devleti'nde Hukuk ve Adalet, Klasik Yayınları, İstanbul, (Ahmet Cevdet Paşa).

Aydın, Mehmet Akif (2014), “Osmanlı Hukukunun Genel Yapısı”, *Osmanlı Devleti'nde Hukuk ve Adalet*, Klasik Yayınları, İstanbul.

Aydın, Mehmet Akif (2014), “Türk Hukukunun Laikleşme Sürecinde Lozan'ın Oynadığı Rol”, *Osmanlı Devletinde Hukuk ve Adalet*, Klasik Yayınları, İstanbul.

Aydın, Mehmet Akif (2014), “Divan-ı Ahkâm-ı Adliyye”, *Osmanlı Devleti'nde Hukuk ve Adalet*, Klasik Yayınları, İstanbul.

Aydın, Mehmet Akif (1994), “Divan-ı Ahkâm-ı Adliyye”, *DİA*, C. 9, S. 387-388, İstanbul.

Aykaç, Mehmet (1997), *Abbâsi Devleti'nin İlk Dönemi İdarî Teşkilâtında Dîvânlar (132-232/750-847)*, TTK Yayınları, Ankara.

Azrak, Ali Ülkü (2008), “Türkiye'de İdari Yargının Bağımsızlığı”, *Anayasa Yargısı Dergisi*, C. 25, Ankara.

Başgil, Ali Fuat (1940), “Devletin ve Diğer Amme Hükmi Şahıslarının Mesuliyeti Meselesi”, *Adalet Dergisi*, Ankara, s. 582- 613.

Bayar, Doğan (2005), “Sayıştay'ın Anatomisi”, *Maliye Dergisi*, Mart-Nisan, S. 148, s. 63-81, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/sayistayinanatomisi.pdf>, (Erişim Tarihi: 20.06.2024).

Berkes, Niyazi (2011), *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, (Yayına Hazırlayan: Ahmet Kuş), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Bonnard, Roger (1939), *İdarenin Kazai Murakabesi*, (Çev. A. Reşit Turnagil), Devlet Basımevi, İstanbul.

Bozkurt, Gülnihâl (2020), *Batı Hukukunun Türkiye'de Benimsenmesi*, *Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne Resepsiyon Süreci*, (1839-1939), TTK Yayınları, Ankara.

Budak, Ali Cem (2023), *Avrupa'da Hukuk Yargılamasının Kısa Tarihi*, Filiz Kitabevi, İstanbul.

Canan, İbrahim (1988), *Kütüb-i Sitte, Tercüme ve Şerhi*, Akçağ Yayınları, İstanbul.

Ceylan, Ayhan (2004), “Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye'de Yargı Yetkisi”, *Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. VIII, S. 1-2, s. 23-48.

Cide, Ömer (2017), “Hz. Ömer'in Yönetim İlkeleri”, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2017/2, C. 4, S. 7, s. 141-157 (<https://dergipark.org>).

- tr/tr/download/article-file/395624), (Erişim Tarihi: 03.06. 2024).
- Cin, Halil ve Akyılmaz, Gül (2003), *Türk Hukuk Tarihi*, Sayram Yayınları, Konya.
- Çadircı, Musa (1989), "Türkiye'de Kaza Yönetimi (1840-1876)", *Belleten*, C. 53, S. 206, Nisan, s. 237-58, <https://belleten.gov.tr/tam-metin/2092> (Erişim Tarihi: 21.06.2024).
- Çağlayan, Ramazan (2023), *İdârî Yargılama Hukûku*, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Çağman, Ergin (1999), "III. Selim'e Sunulan Bir Islahat Raporu: Mehmet Şerif Efendi Layihası", *DİVAN*, S. 7, s. 217-233, (<https://dergipark.org.tr/tr/pub/divan/issue/25936/273242>, Erişim Tarihi: 23. 04. 2024.
- Derbil Süheyp (1959), *İdare Hukuku*, Yeni Desen Matbaası, Ankara.
- Derbil, Süheyp (1950), "Danıştay'ın Rolü", *AÜHFD*, C. 7, S. 1, s. 1-8, <https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-file/17391>, Erişim Tarihi: 22. 04. 2024.
- Demirel, Elvan (2000), "İlk TBMM'nin İlk Kanunu: Ağnam Resmi", *Vakarıüvis, Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi, TBMM'nin 100. Yılı Özel Sayısı*, s. 19-37, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1198129>, Erişim Tarihi: 23.06.2024.
- Duran, Lütfi (1982), "Atatürk Döneminde Danıştay", *Atatürk'ün Yüzüncü Doğum Yıldönümü Özel Sayısı İdare Hukuku Ve İlimleri Dergisi*, Y. 2, S. 3, Fakülteler Matbaası, İstanbul, s. 19-39.
- İmam Ebû Yusuf (1982), *Kitabü'l-Harac* (Çeviren: Müderriszâde Muhammed Atâullah Efendi; Sadeleştiren: İsmail Karakaya), Akçağ Yayınları, Ankara.
- Ekinci, Ekrem Buğra (2023), *Osmanlı Hukuku Adalet ve Mülk*, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul.
- Ekinci, Ekrem Buğra (2001), *Ateş İstidâsı İslam-Osmanlı Hukukunda Mahkeme Kararlarının Kontrolü*, Filiz Kitabevi.
- Ekinci, Ekrem Buğra (2001), "Osmanlı Hukukunda Mahkeme Kararlarının Kontrolü (Klasik Devir)", *Belleten*, C. 65, S. 61, s. 959-1005.
- Engelhardt, Edouard P (1976), *Tanzimat*, (Tercüme: A. Düz), Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- Eraslan, Zeki (2021), "Cumhuriyet Türkiye'sine Geçiş Sürecinde Şûrâ-yı Devlet", *Belleten*, Aralık, Cilt: 85, Sayı: 304, s. 1025-1071.
- Eraslan Zeki (2018), *Şûrâ-yı Devletten Danıştaya: Yapısal ve Fonksiyonel Dönüşüm (1868-1922)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

- Eraslan, Zeki, "Danıştay", Atatürk Ansiklopedisi.
- <https://yeni.ataturkansiklopedisi.gov.tr/madde/634/Dan%C4%B1%C5%9Ftay>, (Erişim Tarihi: 10.04.2024).
- Findley, Carter V (1996), *Kalemiyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi*, (Çev. G. Ç. Güven), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Gedikli, Fethi (2008), *Şûrâ-yı Devlet (Belgeler, Biyografik Bilgiler ve Örnek Kararlarıyla)*, Öncü Basımevi, Ankara.
- Gerede Abdülhalim, "Mecelle Hakkında", *Sebilürreşad*, C. 23, S. 577, s. 78-80.
- Görelî, İsmail Hakkı (1953), *Devlet Şûrası (Şûrayı Devlet-Danıştay)*, Yeni Matbaa, Ankara.
- Gözler, Kemal (2016), *Hukukun Temel Kavramları*, Ekin Yayınları.
- Gözübüyük, A. Şeref-Sezgin Zekai (1957), *1924 Anayasası Hakkındaki Meclis Görüşmeleri*, AÜSBFİBE Yayınları.
- Gürhan, Hüseyin (1997), "Sayıştay'ın Tarihsel Gelişimi", *Sayıştay Dergisi*, S. 25, s. 37-42, (<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3161694>), Erişim Tarihi: 19.04.2024.
- İnalcık, Halil (1998), "Adaletname", *DİA*, C. 1, s. 346-347, İstanbul.
- İpşirli, Mehmet (1993), "Cuma Selâmlığı", *DİA*, C. 8, s. 90-92, İstanbul.
- Kalabalık, Halil (2024), *İdari Yargılama Usulü Hukuku*, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Karahanogulları, Onur (2005), *Türkiye'de İdari Yargı Tarihi*, Turhan Kitabevi, Ankara.
- Karakoç, İrem (2018), *Hukuk Tarihinde Vakıf Müessesesi*, Yetkin Yayınları, Ankara.
- Karakoç, İrem (2015), "Hicrî Birinci Yüzyılda Hukukçu Kavramı", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan), C. 16, Özel Sayı, s. 4225-4259.
- Karakoç, Sarkiz (1926), *Sicilli Kavânîni*, C. I, Cihan Matbaası, İstanbul.
- Karakoç, Yusuf (1995), *Vergi Yargılaması Hukuku*, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Karal, Enver Ziya (2000), *Osmanlı Tarihi*, C. 7, TTK Yayınları, Ankara.
- Karatepe, Şükrü (1988), *İdare Hukuku*, Anadolu Matbaacılık, İzmir.

- Kenanoğlu, Macit (2007), "Nizamiye Mahkemeleri", *DİA*, C. 33, s. 185-188, İstanbul.
- Keyman, Selahattin (1962), "Memurin Muhakematı Kanunu", (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/638118>), s. 174, (Erişim Tarihi: 16.04.2024).
- Kılıç, Seda (2002), "1855 Bütçe Nizamnamesi ve Uygulanması", *Türkler (Türk Tarihi ve Kültür Araştırmaları)*, <https://www.altayli.net/1855-butce-nizamnamesi-ve-uygulanmasi.html> (Erişim Tarihi: 2. 04. 2024).
- Kış, Salih (2016), *Divan-ı Muhasebat Osmanlı Devleti'nde Mali Denetim, (1862-1908)*, TTK Yayınları, Ankara.
- Kış, Salih (2012), "Divan-ı Muhasebatın Tesis Süreci ve İlişkileri Hakkında Bazı Tespitler", *Sayıştay Dergisi*, S. 87.
- Koçu, Reşat Ekrem (1958), "Ateş İstidâsı", *Tarihimizde Garip Vakalar*, İstanbul.
- Konan, Belkıs (2013), *Osmanlı Devleti'nde İdari Yargının Gelişimi*, Statü Yayınları, Ankara.
- Konan, Belkıs (2019), "Osmanlı Devleti'nde İdari Yargının Gelişiminde Şûrâ-yı Devlet'in Rolü", *Adalet Dergisi*, S. 62-63, s. 135-159, (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1213732>, Erişim Tarihi: 8.06.2024).
- Konan, Belkıs (2018), "Şûrâ-yı Devletin Danışma ve İnceleme Fonksiyonu ve Bu Fonksiyonun Kapsamı", *150. Yıl Danıştay ve İdari Yargı Günü Sempozyumu, (10-11 Mayıs 2018 Ankara)*, Sempozyum Kitabı, Danıştay Yayınları, Ankara, s. 23-60, https://www.danistay.gov.tr/assets/pdf/yayinlar/dergi/08_02_2019_015901.pd, (Erişim Tarihi: 9.06. 2024).
- Köksal, Osman (2019), "Sivas Tarihine Der-kenar; Yeni Türkiye'nin İlk Yüksek Mahkemesi Sivas Muvakkat Temyiz Heyeti", *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.2, <http://cujos.cumhuriyet.edu.tr/tr/download/article-file/903103>, (Erişim Tarihi: 22.06.2024).
- Köprülü, Osman F (1996), "Fuad Paşa, Keçecizâde", *DİA*, C. 13, s. 202-205, İstanbul.
- Kurt, Rümeyza Sena (2022), *Osmanlı Devleti'nin Tanzimat Dönemi'nde Kaza Yönetiminin İdari Yapısı ve Yargısal Fonksiyonu*, Oniki Levha Yayınları, İstanbul.
- Küçükaşçı, M. Sabri (2006), "Müşrif", *DİA*, C. 32, s. 167-169, İstanbul.
- Mardin, Ebul'ula (2021), *Medeni Hukuk Cephesinden Ahmed Cevdet Paşa*, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Mimaroğlu, M.Reşat (1945), *Cumhuriyet Devrinde Danıştay ve İdare Davaları*, Zerbamat, Ankara.

- Mumcu, Ahmet (1976), *Hukuksal ve Siyasal Karar Organı Olarak Divan-ı Hümayun*, Ankara.
- Mumcu, Ahmet (1994), "Divan-ı Hümayun", *DİA*, C. 9, s. 430-432, İstanbul.
- Musliheddin Adil (Taylan) (1933), *Mukayeseli İdare Hukuku*, C. 1, Güneş Matbaası, İstanbul.
- Okandan, Recai Galip (1977), *Amme Hukukumuzun Anahatları (Türkiye'nin Siyasî Gelişmeleri)*, Birinci Kitap, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Okandan, Recai Galip (1940), "Amme Hukukumuzda Tanzimat Devri", *Tanzimatın Yüzüncü Yıldönümü Münasebetiyle Neşredilen Kitaptan Ayrı Basım*, Maarif Matbaası, İstanbul, (<https://iupress.istanbul.edu.tr/tr/book/amme-hukukumuzda-tanzimat-devri/home>), Erişim Tarihi: 4.05.2024.
- Onar, Sıddık Sami (1935), "Türkiye'de İdarenin Kazai Murakabesi", İÜHFİM, İstanbul.
- Onar, Sıddık Sami (1966), *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, C. I-II, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul.
- Ortaylı, İlber (2008), *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, Cedit Neşriyat, Ankara.
- Ortaylı, İlber (2023), *Cumhuriyet'in Doğuşu Kurtuluş ve Kuruluş Yılları*, Kronik Yayınları, İstanbul.
- Öğüt, Salim (1994), "Ebû Yusuf", *DİA*, C. 10, s. 260-265, İstanbul.
- Önder, Ali Rıza (1976), "Ceride-i Mehâkim'den Yargıtay Dergisi'ne (1873-1975)", *Yargıtay Dergisi*, C. 2, S. 4, Ekim, s. 121-143.
- Özcan, Tahsin (2003), "Mâlûlzâde Mehmed Efendi", *DİA*, C. 28, s. 456-457, Ankara.
- Özdeş, Orhan (1971), "Danıştay ve Tarihi Gelişimi", *Danıştay Dergisi*, Y. 1, S. 1, s. 22- 32, <https://www.danistay.gov.tr/assets/pdf/yayinlar/dergi/2021-02-24-11-05-5919292.pdf>, (Erişim Tarihi: 22. 04. 2024).
- Özdeş, Orhan (1968), "Danıştay'ın Tarihçesi", *Yüzyıl Boyunca Danıştay 1868-1968*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Özel, Cengiz (2019), "Cumhuriyet'tin İlk Yıllarında '1341 (1925) Teşkilatına Göre Taksimat-ı Adliye Haritası' Zaviyesinden Adalet Teşkilatı", *Adalet Dergisi*, C. 1-2, S. 62-63.
- Özen, Şükrü (2001), "Kadı'1-kudat", *DİA*, C. 24, İstanbul.

- Özoğuz, Nejat (1944), *Temyiz Mahkemesi*, Yeni Cezaevi Matbaası, Ankara.
- Özyörük, Mukbil (1975), *İdare Hukuku Ders Notları*, (Teksir-Daktilo), Ankara.
- Rolland, Louis (1932), *Hukuku İdare*, (Tercüme Eden: İbrahim Ali), İstanbul Matbaacılık ve Neşriyat AŞ.
- Seçkin, Ahmet Recai (1967), *Yargıtay Tarihçesi Kuruluş ve İşleyişi*, Ankara Yarı Açık Cezaevi Yayını, Ankara.
- Serim, Cevat (1943), "Türkiye Cumhuriyeti Temyiz Mahkemesi", *Adliye Ceridesi*, Sene: 34, S. 10, s. 862-880, Ankara.
- Seyitdanlıoğlu, Mehmet (1999), *Tanzimat Devrinde Meclis-i Vâlâ (1838-1868)*, TTK Yayınları, Ankara.
- Shaw, Stanford J (1970), "The Central Legislative Councils in Nineteenth Century Ottoman Reform Movement Before 1876", *International Journal of Middle East Studies*, Vol. 1, No. 1 (Jan.), pp. 51-84, (<https://www.jstor.org/stable/162065>), Erişim Tarihi: 03.05.2024.
- Shaw, Stanford J-Kural Shaw, Ezel (2017), *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye, C. 2, Reform, Devrim ve Cumhuriyet: Modern Türkiye'nin Doğuşu 1808-1975*, (Çev. Mehmet Harmancı), E Yayınları, İstanbul.
- Şemsettin Sami (1317), *Kamûs-ı Türkî*, İkdam Matbaası, Dersaadet.
- Tanrıver, Süha (2023), *Türk Yargı Teşkilatı*, Yetkin Yayınları, Ankara.
- Toprak, Zafer (2019), *Türkiye'de Milli İktisat 1908-1918*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.
- Turan, Ali (2020), *Divan-ı Ahkâm-ı Adliyye: Kuruluşu, Teşkilât ve İşleyişi* (Doktora Tezi), Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı.
- Turan, Ali (2022), *Türk Hukuk Tarihinde İlk Temyiz Mahkemesi Divan-ı Ahkâm-ı Adliye*, Adalet Yayınevi, Ankara.
- Turan, Ali (2017), "Abdurrahman Âdil Eren'in (1868-1942) Hayatı, Eserleri ve Mahkeme-i Temyiz Adlı Eserinin Tahlili", *Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Sayı 23, Bahar, s. 57-80.
- Türkiye Devlet Şûrası Kanunları (1925-1938) (1939), Etüd Metni, (Derleyen ve Fransızcaya Çevirenler: Ch. Crozat ve Ferit Saymen), İÜ Yayınları, İstanbul.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (2020), *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Üçok, Coşkun-Mumcu, Ahmet-Bozkurt, Gülnihal (2022), *Türk Hukuk Tarihi*, Turhan Kitabevi, Ankara.

Yakut, Esra (2005), *Şeyhülislamlık, Yenileşme Döneminde Devlet ve Din*, Kitap Yayınevi, İstanbul.

Yavuz, Hulûsi (1991), "Adliye Nezâreti: Kuruluşu, Teşkilât ve İşleyişi", *Osmanlı Devleti ve İslâmiyet*, İstanbul.

Yavuz, Hulusi (1993), "Ceride-i Mehâkim", *DİA*, C. 7, s. 408-409, İstanbul.

Yıldız, Hayrettin (2018), "İdare Hukukunun Kısa Tarihçesi", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 22, S. 4, s. 197-223, (<https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/685872>).

Yararlanılan İnternet Kaynakları

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2575&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> (Erişim Tarihi: 27. 04. 2024).

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2577.pdf>, (Erişim Tarihi: 25.04.2024).

<https://taa.gov.tr/yuklenenler/dosyalar/f29b2a4b-ce9d-482d-ae66-97a6864ca-7eb-turk-yargi-sistemi-brosur-son-28.08.2020-tr1.pdf> (Erişim Tarihi: 25.04.2024).

<https://www.sayistay.gov.tr/pages/45-temel-ozellikleriyle-sayistay> (Erişim Tarihi: 25.04.2024).

<https://www.sayistay.gov.tr/pages/40-sayistayin-gorevleri>, (Erişim Tarihi: 26.06.2024).

<https://www.yargitay.gov.tr/tarihce>, (Erişim Tarihi: 30.03.2024).

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.317.pdf>, (Erişim Tarihi: 30.03.2024).

T.C. Resmi Gazete İlk 100 Sayı (1-50), Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, C. 1, Ağustos 2023, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/Publications/>, s. 865, (Erişim Tarihi: 01.05.2024)

<https://www.anayasa.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 30.03.2024).

<https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/>, (Erişim Tarihi: 30.03.2024).

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2577&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>, (Erişim Tarihi: 30.03.2024).

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2577&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>, (Erişim Tarihi: 30.03.2024).

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf>, (Erişim Tarihi: 30.03.2024).

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf>, (Erişim Tarihi: 30.03.2024).

https://www.bagcilar.bel.tr/Files/eKitap/siratimustakim_sebilurresad/turkce/cilt_23.pdf (Erişim Tarihi: 29. 04.2024).

KAYNAKÇA

Arşiv

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Milli Savunma Bakanlığı Askeri Tarih Arşivi

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

Resmi Yayınlar

Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi

T.C. Resmi Gazete

Sürelî Yayınlar

Akşam

Anadolu

Cumhuriyet

Haber (Akşam Postası)

Hâkimiyeti Milliye

Kurun

Milliyet

Son Posta

Son Telgraf

Ulus

Vakit

Kitap, Makale ve Tezler

Abidin Özmen (Ocak-Şubat 1947). "Genel Müfettişlikler Hakkında Bir Düşünce", *İdare Dergisi*, Yıl: 18, Sayı: 184, s. 237-249).

Ahmet İlyas (2014). "Tek Parti Döneminde Aşiretleri Kontrol Altına Almak İçin Çıkarılan Kanun ve Hazırlanan Raporlar", *JASSS*, Sayı: 28, s. 329-348.

Birinci Genel Müfettişlik (1939). *Güneydoğu Birinci Genel Müfettişlik Bölgesi*, Cumhuriyet Matbaası, İstanbul.

Cemil Koçak, *Umumi Müfettişlikler (1927-1952)*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2003.

Edirne Turing ve Otomobil Kulübü Yayınlarından, Sayı: 1, Devlet Basımevi (Yayın

Yılı ve Yeri Yok).

Engin Çağdaş Bulut (Bahar 2015). “Devletin Taşradaki Eli: Umumi Müfettişlikler”, *CTAD*, Yıl: 11, Sayı: 21, s. 83-110.

Erdal Aydoğan (Mayıs-Kasım 2004). “Üçüncü Umumi Müfettişliği'nin Kurulması ve III. Umumi Müfettiş Tahsin Uzer'in Bazı Önemli Faaliyetleri”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 33-34, s. 1-14.

Ferit Yücebaş (2021). *Doğu ve Güneydoğu'da Cumhuriyet Hükümetlerinin Temsiliyet Mekanizması: Birinci Umumi Müfettişlik (1927-1952)*, Gece Kitaplığı, Ankara.

Mehmet Aldan (Aralık 1987). “Mülki İdarede İz Bırakanlar/13 Tahsin Üzer”, *Türk İdare Dergisi*, Yıl: 59, Sayı: 377, s. 225-257.

Mete Tunçay (2012). *Türkiye Cumhuriyeti'nde Tek Parti Yönetimi'nin Kurulması (1923-1931)*, Haz. Hamdi Can Tuncer, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

Murat Burgaç (2013), *Türkiye Umumi Müfettişliklerinin Kurulması ve Trakya Umumi Müfettişliği*, AKDİTYK Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara.

Murat Burgaç M. (2018). “Osmanlı Devleti'nde Adem-i Merkeziyetçilik Tartışması (1876-1913)”, *AİD*, Cilt: 51, Sayı: 2, s. 145-176.

Saygı Öztürk (2008). İsmet Paşa'nın Kürt Raporu, Doğan Egmont Yayınları, İstanbul.

Serap Taş (1997). *Umumi Müfettişlikler*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü], Eskişehir.

Siirt Mebusu Mahmut, “Umumi Müfettişlik Teşkilâtı Ne Yapıyor”, *Milliyet*, 24 Haziran 1932.

zünden gazetelerin sayfa sayısına getirilen sınırlama; ithal kağıdın miktarını belirlemek için gazetelere baskı sayılarının sorulması gazeteler üzerinde kurulan baskının kanıtı olarak sunuldu ama kimlerin karaborsada kağıt satışı yaptığı sorgulanmadı! Gazetelerin her şeyi doğru yaptığı, onlara müdahale edildiği takdirde demokrasinin tehlikeye düşeceği kanısı yaygınlaştırıldı. Kamu kaynaklarının düzgün kullanımı için çaba sarfeden yöneticiler faşist, baskıcı ve çıkarıcı oldular. İsmet İnönü'nün 1931 yasasının sunuşunda üzerinde önemle durduğu ve mücadele edilmesi gerektiğini anlattığı propaganda konusu, bugünkü deyişle kara propaganda, Türkiye'nin 60'lı yıllarından itibaren kara çalmaya dönüştü. Ahmet Rasim'in 1931 yılında gazetecilik eğitimini neden desteklediği üzerinde durulmadığı gibi, Nadir Nadi'nin gazetecilik eğitimine karşı olduğunu sorgulayan da olmadı. 1937 yılında Muvaffak Uyanık'ın medya okuryazarlığı⁴⁷ konusunda kafa yorması faşist ortamın mı yoksa çağdaş eğitimin arayışlarının sonucu mu olduğunu soran çıkmadı. İkinci Dünya Savaşı sonrası Türk Amerikan işbirliğinin basın üzerindeki sonuçlarını yeniden düşünmek zorundayız. Basın Birliği'nin ortadan kaldırılmasını, UNESCO üzerinden iletişim eğitiminin Türkiye'ye de pazarlanmasını yeniden gözden geçirmeliyiz. Belki o zaman 1931 yılında gazetecilik okulu açma girişimini, özerk iletişim kurumlarının önemini ve bir meslek olarak gazeteciliğin siyasal iktidar ve sermaye karşısında güçlenmesinin ne anlama geldiğini kavrayabiliriz. Bu sorgulama bize Köy Enstitüleri'nin yanı sıra başarısızlığa uğrayan/uğratılan başka girişimleri sorgulama olanağı da verecektir. Genç araştırmacıların sözü edilen konuları merak edip incelemeleri beklenir. İletişime ilişkin gerçekler yüz yıl sonra dikkate alınıp ders çıkartılacak kadar özgün ve öğreticidir. Yaratıcılarına saygı borçlu olduğumuzu düşünüyorum.

KAYNAKÇA

Ahıska Meltem (2005). *Radyonun Sihirli Kapısı*, Metis Yayınları, İstanbul.

Ahmed Rasim (1969). *Muharrir Bu Ya*, (Haz. Hikmet Dizdaroğlu), Milli Eğitim Bakanlığı Büyük Türk Yazarları ve Şairleri Komisyonu Yayınları, Ankara.

Alemdar Korkmaz (1986-1987). "Anadolu Ajansı (1920-1980) Devlet Propaganda Örgütünün Gelişimi", *Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Dergisi*, S. 8-9, ss. 1-68.

⁴⁷ Muvaffak Uyanık, *Yeni Okulun Ders Vasıtalarından Gazete*, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, Ankara, 2007. Bu kitap bugün medya okuryazarlığı olarak tartışılan konunun başyapıtıdır. Yayın yılı 1937'dir.

- Alemdar Korkmaz (2001). "Siyasal İktidar ve Reklam Dünyası: Türkiye'de Reklamcılığın Gelişimi Üzerine İki Belge", İletişim ve Tarih, Ümit Yayıncılık, Ankara.
- Alemdar Korkmaz (2001). "Türkiye'de Gazetecilik Eğitimi Konusunda İlk Girişimler", İletişim ve Tarih, Ümit Yayıncılık, Ankara.
- Alemdar Korkmaz (2018). "Türkiye'de İletişim Bilimleri: Batı Düşüncesinin Egemenliğinden Özgünlüğe", *Etkileşim*, S. 1, ss. 10-28.
- Alemdar Korkmaz (2021). İstanbul (1875-1964) Türkiye'de Yayınlanan Fransızca Bir Gazetenin Tarihi, İLEV, Ankara.
- Altunya Niyazi (2020). *Köy Enstitüsü Sistemine Toplu Bakış*, 5. Baskı, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul.
- Altunya Niyazi (2021). *Tonguç Baba*, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul.
- Atabek Gülseren Şendur (2008). *Türk Romanında Gazeteciler*, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Aydemir Şevket Süreyya (2000). İkinci Adam, C. 2, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Aytürk İlker (2022). "Erken Cumhuriyet'te Modernleşme, Laiklik ve Milliyetçilik: Mete Tunçay'ın Tek-Parti'sinin Kırk Yıl Gecikmiş Bir Eleştirisi", *Post-Post-Kemalizm Türkiye Çalışmalarında Yeni Arayışlar*, İlker Aytürk, Berk Esen (ed.), İletişim Yayınları, Ankara.
- Bali Rifat N. (2018). *Le Journal d'Orient Gazetesi ve İstanbullu Azınlıkların ve Levantenlerin Cemiyet Hayatı (1950-1971)*, Libra Kitapçılık ve Yayıncılık, İstanbul.
- Baruh Lorans Tanatar (2022). "Modernitenin Aynası: Osmanlı'da Fransızca Basın", *Kebikeç*, Sayı 53, Ankara, ss. 111-116.
- Bengi Hilmi (2000). *Gazeteci, Siyasetçi ve Fikir Adamı Olarak Hüseyin Cahit Yalçın*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara.
- Bengi Hilmi (2012). "Tarihsel Süreç İçinde Anadolu Ajansı'nın Özgün Kurumsal Yapısı (1920-2011)", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, S. 50, ss. 299-341.
- Cebesoy Ali Fuat (1960). *Siyasi Hatıralar*, II. Kısım, Vatan Neşriyat, İstanbul.
- Coşkun Alev; Kansu Işık (2022). *Atatürk'ün İzmit Basın Toplantısı*, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul.
- Çavuş Dilek (2008). "Mustafa Kemal'in Basınla ve Minber Gazetesiyle İlişkisi", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, S. 71, ss. 543-556.

- Eraslan Hülya (2010). "İlk Basın Kongresi (1935)", *Cumhuriyet Döneminde İletişim*, N. Güngör (ed.), Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Faik Bedii (2001). *Matbuat, Basın derken...Medya*, Doğan Kitap, İstanbul.
- Hakimiyet-i Milliye*, 8 Birinci Kanun 1931.
- Haykır Tayfun (2021). *Türk Romanında Basın Hayatı (1872-1940)*, Gazeteciler Cemiyeti Yayını, Ankara.
- İnan Arı (1996). *Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 1923 Eskişehir, İzmit Konuşmaları*, TTK, Ankara.
- İskit Server (1939). *Türkiye'de Matbuat Rejimleri*, Matbuat Umum Müdürlüğü Neşriyatı, İstanbul.
- Karakuş Emin (2022). *Siyasetin Nabzını Tutan Şehir Ankara*, İLEV, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Mezunları Vakfı Yayınları, Ankara.
- Kaya Erol (2007). *Mustafa Kemal Atatürk'ün İlk Gazetesi Minber*, Ebabil, İstanbul.
- Kılıç Neslihan (2021). *İstiklal Madalyalı Muhalif Bir Gazeteci Velid Ebüzziya*, Çolpan Kitap, Ankara.
- Kirby Fay (1962). *Türkiye'de Köy Enstitüleri*, İmece Yayınları, İstanbul.
- Kocabaşoğlu Uygur (1980). *Şirket Telsizinden Devlet Radyosuna*, Ankara Üniversitesi SBF Yayını, Ankara.
- Koçak Cemil (1986). *Türkiye'de Milli Şef Dönemi (1938-1945)*, Yurt Yayınları, Ankara.
- Nadi Nadir (1981). *Olur Şey Değil*, Çağdaş Yayınları, İstanbul.
- Onuk Attila (2022). *Böyle Geçti 90 Yıl*, İstanbul.
- Ökçün Gündüz (1971). *1920-1930 Yılları Arasında Kurulan Türk Anonim Şirketlerinde Yabancı Sermaye*, Ankara Üniversitesi SBF Yayınları, Ankara.
- Özkaya Yücel (1985). "Milli Mücadelenin Başlangıcında Basın ve Mustafa Kemal Paşa'nın Basınla İlişkileri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, S.3, ss. 871-912.
- Ruhdan Uzun (2010). "Basın Etiği Açısından Kurumsallaşma Çabaları: Basın Birliği", *Cumhuriyet Döneminde İletişim*, N. Güngör (ed.), Siyasal Kitabevi, Ankara, ss. 129-150.
- Tunçay Mete (1981). *Türkiye Cumhuriyeti'nde Tek-Parti Yönetimi'nin Kurulması (1923-1931)*, Yurt Yayınları, Ankara.

- Türk Hikmet Sami (1977). "Anadolu Ajansı Sorunu ve Çözüm Yolları", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C, 34, S. 1, ss. 61-86;
- Uyanık Muvaffak (2007). *Yeni Okulun Ders Vasıtalarından Gazete*, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Ünaydın Ruşen Eşref (2021). *Anafartalar Kumandanı Mustafa Kemal ve Çanakkale'de Savaşanlar ile Mülakat*, İstek Yayınları, İstanbul.
- Üstün Hasan (2013). "Türk Basın Birliği'nin 1939-1946 Arasında Gazetecilerin Çalışma İlkelerini Kurumlaştırma Girişimleri ve Günümüze Bıraktığı Miras", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, S. 45, ss. 149-170.
- Üstün Hasan (2020). "Türk Basın Birliği: Islah Girişimi ve Kapatılması (1944-1946)", *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, S. 50, ss. 28-45.
- Yalman Ahmet Emin (1970). *Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim, C.2 (1918-1922)*, Yenilik Basımevi, İstanbul.
- Yetkin Çetin (2023). *Karşı Devrim 1945-1950*, Kilit Yayınları, Ankara.

Genel Sekreterliği kurulmuştur. NATO üyeliğinin ardından kurulan NATO Dairesi'ni (Kuzey Atlantik Antlaşması Merkez Bürosu) ve Siyasi Şubelerin bak-tıkları ülkelerin yeniden düzenlenmesini bu kapsamdaki diğer örnekler olarak verebiliriz.⁷¹

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Akyılmaz, Gül (2015). *Siyasi Tarih*, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Armaoğlu, Fahir (2017). *Türk Siyasi Tarihi*, Kronik Kitap, İstanbul.
- Çakmak, Aydın (2020). *Hariciye Nezâreti (1836-1924)*, T.C. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Tarihi Anabilim Dalı Cumhuriyet Tarihi Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Dışişleri Bakanlığı (1968). *1967 Yıllığı*, Ankara Basım ve Ciltevi, Ankara.
- Girgin, Kemal (1994). *Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemleri Hariciye Tarihimiz (Teşki-lat ve Protokol)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Korkmazcan, Selcen Nezihe (2018). *İkinci Dünya Savaşı'nda Türk Diplomasisi*, An-kara, Türk Tarih Kurumu.
- Lewis, Bernard (1968). *The Emergence of Modern Turkey*, Oxford University Press, Londra.
- Ortaylı, İlber (1985). "Osmanlı Diplomasisi ve Dış işleri Örgütü", *Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, C.I, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Özcoşkun, Rıza Ali (2018). *Cumhuriyetin Kuruluşundan Bugüne Dışişleri Bakanlığı Teşkilat Yapısı (1920-2018)*, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Diplo-matik Arşiv Dairesi Başkanlığı, Türk Diplomatik Arşivi Yayınları, Dışişleri Bakanlığı Matbaası, Ankara.
- Papuççular, Hazal (2023). *Cumhuriyet'in Dış Politikası: Olaylar, Aktörler, Kurumlar 1923-2023*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Salâhi, Sonyel (2014). *Türk Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika I: Mondros Birakişma-sından Büyük Millet Meclisi'nin Açılışına Kadar*, Ankara, Türk Tarih Kurumu.
- Sâlnâm-i Nezâret-i Umûr-i Hâriciyye: Osmanlı Dışişleri Bakanlığı Yıllığı* (2003). İşaret Yayınları, İstanbul.

⁷¹ Özcoşkun, age., s. 22.

- Sander, Oral (2000). *Siyasi Tarih: İlkçağlardan 1918'e*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Sander, Oral (2006). *Anka'nın Yükselişi ve Düşüşü: Osmanlı Diplomasi Tarihi Üzerine Bir Deneme*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Shaw, J. Stanford (2008). *III. Selim: Eski ve Yeni Arasında: Sultan III. Selim yönetiminde Osmanlı İmparatorluğu (1789-1807)*, Çev: Hür Güldü, Kapı Yayınları, İstanbul.
- Soysal, İsmail (1993). *Türk Dış Politikası İncelemeleri İçin Kılavuz (1919-1993)*, Eren Yayınları, İstanbul.
- Tuncer, Hadiye, Tuncer Hüner (1997). *Osmanlı Diplomasisi ve Sefaretnameler*, Ümit Yayıncılık, Ankara.
- Tuncer, Hüner (2017). *Türk Dış Politikası 2. Cilt Cumhuriyet Dönemi (1920 – 2002)*, Kaynak Yayınları, İstanbul.
- Tuncer, Hüner (2023). *Türk Dış Politikası 1. Cilt: Osmanlı'dan Cumhuriyete (1789 – 1920)*, Kaynak Yayınları, İstanbul.
- Unat, Reşit Faik (1968). *Osmanlı Sefirleri ve Sefaretnameleri*, Yayına Hazırlayan: Bekir Sıtkı Baykal, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Makaleler

- Akpınar, Mahmut (2014). "Osmanlı İmparatorluğu'nda Hariciye Nezareti'nin Kuruluşu ve Dış Politikanın Kurumsallaşması", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, Cilt: 29, Sayı: 1, s. 59-85.
- Aslantepe, Sevsen (1999). "Türkiye'nin 1920-1998 Döneminde Yabancı Devletlere Yolladığı Temsilciler", *Çağdaş Türk Diplomasisi: 200 Yıllık Süreç*, 15-17 Ekim 1997, Ankara, Sempozyuma Sunulan Tebliğler Kitabı, s. 763-802.
- Düzbakar, Ömer (2009). "XV-XVIII. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde Elçilik Geleneği ve Elçi İşlerinin Karşılanmasında Bursa'nın Yeri", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 6, s. 182-194.
- Elçi, Hakkı İsmail (2019). "Osmanlı Diplomasisi ve Gelişim Süreci", *Külliyat: Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 9, s. 23-38.
- Erdoğan, Mehmet (2023). "Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Arşivcilik Çalışmaları (1920-1960)", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 42, Sayı: 75, s. 43-70.
- Erol, Zahide Yasemin (2015). "Şehbender Raporlarına Göre Osmanlı- Bulgaristan Ticari İlişkileri (1910-1914)", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 34 Sayı: 57, s. 221-448.

- Ezici, Erhan-Türker, Taşansu (2023). "Osmanlı/Türk Modernleşmesinde Hari-
ciye Nezaretinin İzleri (1836-1871)", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF
Dergisi*, Cilt: 18, Sayı: 3, s. 637 – 654.
- Geçikli, Murat Recep-Koçak Doğan (2022), "TBMM'nin Açılış Sürecinde Siya-
si Yapılanma (Mart-Mayıs 1920)", *Edebiyat ve Beşeri Bilimler Dergisi*, Cilt: 1
Sayı: 68, ss. 111-119.
- Girgin, Kemal (1997). "Cumhuriyet Döneminde Dışişleri Örgütünün Gelişimi",
Çağdaş Türk Diplomasisi: 200 Yıllık Süreç, Ankara 15-17 Ekim, Sempozyuma
Sunulan Tebliğler Kitabı, Ankara, 1999, s. 707-717.
- Günce, Şuheda (2020). "Osmanlı Devleti'nde İlk Daimi Elçilikler ve Diplomasie
ye Olan Etkileri", *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı 10, s.
101 – 114.
- Hurewitz, Coleman Jacob (1961). "Ottoman Diplomacy and the European State
System", *Middle East Journal*, Cilt: 2, Sayı: 15, (1961), s. 141-152.
- İnalcık, Halil (1999). Türk Diplomasi Tarihini Sorunları, *Çağdaş Türk Diplomasisi:
200 Yıllık Süreç*, 15-17 Ekim 1997, Ankara, Sempozyuma Sunulan Tebliğler
Kitabı, s. XV – XVIII.
- İpşirli, Mehmet (1999). "Osmanlı Devleti'nde 'Eman' Sistemi", *Çağdaş Türk
Diplomasisi: 200 Yıllık Süreç*, 15-17 Ekim 1997 Tarihli Sempozyuma Sunulan
Tebliğler Kitabı, Türk Tarih Kurumu, Ankara, s. 3-11.
- İskit, Temel (2012). "Osmanlı Diplomasisi", *Diplomasi Tarihi*, Editörler Temel İskit-
Betül Yüce Dural, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları,
Eskişehir, s. 77-95.
- İskit, Temel (2012). "Türkiye Cumhuriyeti Diplomasisi ve Dışişleri Bakanlığı",
Diplomasi Tarihi, Editörler Temel İskit-Betül Yüce Dural, Anadolu Üniversitesi
Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, s. 177-203.
- Karasu, Cezmi (1993). "Tanzimat Dönemi Osmanlı Diplomasisine Genel Bir Ba-
kış", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Der-
gisi*, Sayı: 4, s. 205-221.
- Karasu, Yüksel Naime (2022). "Osmanlı Devleti'nde Diplomasieyi Belirleyen Ku-
rumlar Üzerine Genel Bir Değerlendirme", *Ankara Uluslararası Sosyal Bilim-
ler Dergisi*, Cilt: 5 Sayı: 9, s. 29-46.
- Kuneralp, Sinan (1999). "Tanzimat Sonrası Osmanlı Sefirleri", *Çağdaş Türk
Diplomasisi 200 Yıllık Süreç*, Der. İsmail Soysal, Türk Tarih Kurumu Yayın-
ları, Ankara, s. 113-126.
- Pazarcı, Hüseyin (1999). "Dışişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği: Gelişimi ve

Rolü”, *Çağdaş Türk Diplomasisi: 200 Yıllık Süreç, Ankara 15-17 Ekim 1997, Sempozyuma Sunulan Tebliğler Kitabı*, Ankara, s. 693 – 705.

Rumelili, Bahar-Süleymanoğlu-Kurum Rahime (2018). “Women and Gender in Turkish Diplomacy: Historical Legacies and Current Patterns”, *Gendering Diplomacy and International Negotiation*, Der. Karrin Aggestam, Anne. E. Towns, Cham, Palgrave-Macmillan.

Sert, Hüseyin (2019). “Diplomasi Cephesinin Neferleri’: TBMM Hükümetleri Döneminde Hariciye Vekâleti”, *100. Yılında 19 Mayıs ve Milli Mücadele Sempozyumu*, Samsun.

Sert, Hüseyin (2022). “İki Darbe Arasında: 1960-1980 Döneminde Genel Özellikleriyle Türk Dışişleri Bakanlığı”, *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, Sayı: 41, s. 31-75.

Sokullu, Canan Ebru-Ekşioğlu Karanis Gülşen (2023). “Women in Diplomacy in Türkiye: Prospects for a Gender Turn”, *Perceptions*, Cilt: 28, Sayı: 1, s. 27-54.

Soysal, İsmail (1999). “Umûr-ı Hariciye Nezareti’nin Kurulması (1836)”, *Çağdaş Türk Diplomasisi 200 Yıllık Süreç*, Der. İsmail Soysal, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, s. 71-78.

Tamkoç, Metin (1971). “Modern Türk Diplomatlarının Geleneksel Diplomasisi”, *Dış Politika*, Cilt: 1, Sayı: 4, s. 19-37.

Yavuz, Resul (2020). “Milli Mücadele Dönemi ve Cumhuriyet Yönetimine Geçişte Türk Hariciye Teşkilatı’nın Gelişimi”. *Gazi Akademik Bakış*, Cilt: 13, Sayı: 26, s. 215-243.

İnternet Kaynakları

Bostan, Zeynep (2019). *Modern Osmanlı Hariciyesinin İnşası ve II. Abdülhamid Döneminde Diplomasi*, T. C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Doktora Tezi, İstanbul.

<http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET001660.pdf>

Hariciye vekâleti teşkilâtı hakkındaki 3312 sayılı kanuna ek kanun, https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc022/kanuntbmmc022/kanuntbmmc02204037.pdf

Hariciye Vekâleti Teşkilât Kanunu, *Resmî Gazete*, 21 Ocak 1938.

www.resmigazete.gov.tr/arsiv/3814.pdf

Hariciye Vekâleti Memurin Kanunu, *Türkiye Cumhuriyeti Resmi Ceride*, 17 Tem-

muz 1927.

www.resmigazete.gov.tr/arsiv/635T.pdf

İcra Vekilleri Heyeti, Atatürk Ansiklopedisi.

<https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/icra-vekilleri-heyeti/>

“Hariciye Vekaletinden”, *T.C. Resmi Gazete*, No.10174. 1 Nisan 1959, s. 1.

www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10174.pdf

Şahin Öztürk Fatma, “Mehmet Münir (Ertegun) Bey”, *Atatürk Ansiklopedisi*.

<https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/mehmet-munir-ertegun-1883-1944/#:~:text=M%C3%BCnir%20Bey%20Hariciye%20Nezaretinde,-te%20Bab%C4%B1ali%20Hukuk%20M%C3%BC%C5%9Favirli%C4%9Fine%20y%C3%BCkseldi.>

Kaynakça

- Akın, Fehmi ve Bayraktar, Serkan, "Erken Cumhuriyetin İktisadi Kurumlarından Biri: Âli İktisat Meclisi", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2011, 29.
- Akyıldız, Ali, *Osmanlı Merkez Teşkilatında Reform*, İstanbul: Eren Yayıncılık, 1993.
- Bahtiyar, Galip, *İktisat Meclisi-Âlisi*, İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası Mecmuası, 4, 1928.
- Çakır, Coşkun, "Tanzimat Dönemi'nde Ticaret Alanında Yapılan Kurumsal Düzenlemeler: Meclisler", *Journal of Social Policy Conferences*. İstanbul Üniversitesi, 2000, ss.367-368.
- Çetin, Emrah ve Aydos, Hicran, "Tanzimat Döneminde Osmanlı İmparatorluğunu Kalkındırma Düşüncesinin Bir Ürünü Olarak Meclis-i Umûr-ı Nafia", *Çeşm-i Cihan: Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi E-Dergisi*, 2021, 8.1.
- Güran, Tevfik, "Tanzimat Döneminde Tarım Politikası (1839-1876)", *Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi Kongresi, Bildiriler*, Ankara 1980, s.271-272.
- Habergetiren, Ömer Faruk ve Yalnız, İshak. "Osmanlı Devleti'nde Hisbe Teşkilatı", *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5.2., 2021.
- İnan, Şükrü, *Ali İktisat Meclisi 1927-1935*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2002.
- Kallek,, Cengiz, *Narh*, Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt:32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2006.
- Kaya, Zekayi ve Gül, H. İbrahim, "Milli İktisat Anlayışı Çerçevesinde Atatürk Dönemi İktisat Politikaları ve Al-i İktisat Meclisi", *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2022, 12.3: 300-322.
- Koraltürk, Murat, "Âli İktisat Meclisi (1927-1935). *Ekonomik Yaklaşım*, 1996, 7.23: 47-64.
- Koraltürk, Murat, "Devletçi Sanayi Politikaları ve Âli İktisat Meclisi", *75 Yılda Çarklardan Chip'lere*, ed. Oya Baydar, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999.
- Kuruç, Bilsay, *Belgelerle Türkiye İktisat Politikası (1929-1932)*, 1. Cilt, AÜ SBF Yayınları, Ankara, 1988, 126-127.
- Nuri, Zümrüt, "Esnaf Birlikleri Ve Narh Sistemi", *Balkan & Near Eastern Journal of Social Sciences (BNEJSS)*, 2019.
- Ortaylı, İlber, *Osmanlı İmparatorluğunda Sanayileşme Anlayışına Bir Örnek: Islah-I*

Sanayi Komisyonu Olayı. 1978, 123-124.

Önsoy, Rifat, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Sanayii ve Sanayileşme Politikaları*, Ankara, 1988.

Resmî Gazete, 24 Temmuz 1927: 640.

Satış, İhsan, "İslah-I Sanayi Komisyonu Ve Şirketlerin Teşekkülü: Debbağ Şirketi Örneği", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18.

T.C. Sayıştay Başkanlığı, *Osmanlı Devleti Dönemi*, Erişim tarihi: 26.06.2024, <https://www.sayistay.gov.tr/pages/75-osmanli-devleti-donemi#:~:text=Tanzimat'ın%20uygulanışını%20sağlamak%20amacıyla,i%20Muhasebe%2Di%20Maliye%20kurulmuştur.>

TDV İslâm Ansiklopedisi, *Meclis-i Vükelâ*, Cilt:28, 2003.

Toprak, Zafer, *İttihat-Terakki ve Devletçilik: Türkiye'de Ekonomi ve Toplum (1908-1950)*, Tarih Vakfı, 1995.

Tör, Vedat Nedim, "Türk İktisadiyatının Erkanı Harbiye Dairesi: Âli. İktisat Meclisi", *Kadro*, Cilt 2, Sayı 14, 1933.

Yapıcı, Hasan ve Değerli Sarıkoyuncu, Esra, "Türkiye'de Ulusal Ekonomi İnşası ve Milli Burjuvazi Faktörü (1923-1929)", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2020, 65.

Yüksel, Mevlüt ve Öncü, Ali Servet, "Âli İktisat Meclisi ve 1931 Tarihli Raporu", *Turcology Research*, 2023, 77: 232.

tüden daha az kötüye doğru yapılan sıralamada, en düşük performans gösteren bankalar ise Emlak ve Eytam Bankası, Denizbank ve Türkiye Ziraat Bankası olmuştur. Sonuç olarak, Emlak ve Eytam Bankası, kriterlere göre finansal performans açısından en az başarılı banka olmuştur.

Çalışmanın kısıtları bakımından söylenecek en önemli şey, analiz edilen bankaların hepsinin 1924-1946 yılları arasında tamamen faal olmadığı gerçeğidir. Örneğin Denizbank sadece 1938 yılı itibariyle bilanço oluşturabilmiş ve analiz sadece bu yılın finansal büyüklükleri dikkate alınarak yapılabilmektedir. Dönemi kapsayan yılların tümünde aktif olmayan bankalar arasında kuruluş yılları geç dönemde olan Belediyeler Bankası, Etibank, Türkiye Halk Bankası ve Sümerbank da yer almaktadır.

Analizde seçilen kriterler ile uygulanan yöntemlere bağlı olarak analiz sonuçları değişebilir. Bu nedenle, ilgili dönemi araştırarak akademisyenlere başka çok kriterli karar verme teknikleri (TOPSIS, ENTROPİ, BWM, CRITIC vb.) ile aynı bankaların analiz edilerek, bu çalışmanın sonuçları ile karşılaştırmaları önerilebilir.

KAYNAKÇA

Albayrak Mustafa (1996). "Atatürkçü Düşünce Sistemi ve Liberalizm-Ekonomik ve Siyasal Bakımdan Bir Karşılaştırma Denemesi", *Atatürk Yolu*, Cilt 5, Sayı 18, s.101-116.

Atalay Mustafa (1953). *Türk Milli Bankacılığı (Bankacılık ve Tarihçesi)*, Ankara.

Čereška Audrius, Kazimieras Zavadskas Edmuns, Cavallaro Fausto, Podvezko Valentinas, Tetsman Ina, Grinbergienė Irina (2016). "Sustainable Assessment of Aerosol Pollution Decrease Applying Multiple Attribute Decision-Making Methods", *Sustainability*, vol.8, issue 7, p. 586-597.

Demir Gülay (2022). "Analysis of the Financial Performance of the Deposit Banking Sector in the Covid-19 Period with LMAW-DNMA Methods", *International Journal of Insurance and Finance*, cilt 2, sayı 2, s.17-36.

Ecer Fatih, Zolfani Sarfaraz Hashemkhani (2022). "Evaluating Economic Freedom via a Multi-Criteria MEREK-DNMA Model-Based Composite System: Case of OPEC Countries". *Technological and Economic Development of Economy*, vol.28, issue 4, p.1158-1181.

Ecer Fatih, Torkayesh Ali Ebadi (2022). "A Stratified Fuzzy Decision-Making

Approach for Sustainable Circular Supplier Selection". *IEEE Transactions on Engineering Management*, vol.71, p. 1130-1144.

Ergin Feridun (1981). "Atatürk Döneminde Emisyon Hareketleri ve Politikası". *Atatürk Döneminde Türkiye Ekonomisi Semineri* . 8-9 Haziran 1981. Yapı ve Kredi Bankası. İstanbul. s.11-27.

Eroğlu Hamza (1985). "Atatürk ve Devletçilik", *Türk Tarih Kurumu Belleten*, Cilt XLIX, sayı 194, s.363-383.

İnan Afet (1933). *Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Birinci Sanayi Planı*. Ankara.

Kırhasanoğlu Şifa, Özdemir Murat (2022). "BİST'te İşlem Gören Futbol Kulüplerinin COVID-19 Performanslarının IDOCRIW Temelli Analizi", *Enderun Dergisi*, cilt 6, sayı 1, s.44-65.

Liao Huchang, Long Yilu, Tang Ming, Streimikiene Dalia, Lev, Benjamin (2019). "Early Lung Cancer Screening Using Double Normalization-Based Multi-Aggregation (DNMA) and Delphi Methods with Hesitant Fuzzy Information", *Computers & Industrial Engineering*, issue 136, p. 453-463.

Liao Huchang, Wu Xingli (2020). "DNMA: A Double Normalization-Based Multiple Aggregation Methods for Multiexpert Multi-Criteria Decision Making", *Omega*, 2020, vol. 94 (C), issue 3. p.102-126.

Mazman İtik Ülkü ve Sel Ahmet (2021). "Borsa İstanbul'da İşlem Gören Perakende Ticaret Sektörü Şirketlerinin Finansal Performansının CILOS Ağırlıklandırma ve TOPSIS Yöntemiyle İncelenmesi: 2013-2019", *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2021, cilt 10, sayı 3, s.2769-2795.

Mirkin Boris G. (1974). *The Problem of Group Choice*. Science, Moscow.

Oksay Serhan (2003). "Türk Bankacılık Sisteminin Gelişiminin Dünya Bankacılık Sistemindeki Gelişmeler Işığında Değerlendirilmesi ve Günümüze Yansıyan Yapısal Sorunların Tespiti:1908-1980 Dönemi", *Banka-Mali ve Ekonomik Yorumlar*, 2003, Sayı 1, s.57-72.

Okyay Engin (1989). "Atatürkçülükte Devlet Anlayışının Ekonomiye Etkisi", *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, Cilt 8, Sayı 2, s.8-23.

Pala Osman (2021). "IDOCRIW ve MARCOS Temelli BIST Ulaştırma İşletmelerinin Finansal Performans Analizi", *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, cilt 12, sayı 23, 263-294.

Podvezko Valentinas, Edmuns Kazimieras Zavadskas, Askoldas Podvezko (2020). "An Extension of The New Objective Weight Assessment Methods CILOS and IDOCRIW to Fuzzy MCDM", *Economic Computation & Economic*

Cybernetics Studies & Research, vol.54, issue 2, p.59-75.

TCMB. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Bültenleri (1932-1946).

Yılmaz Naci (2020). *Küresel Ekonomik Kriz Sonrası Türkiye’de Bankacılık: İktisadi Devletçilik (1930-1946)*, Akademisyen Kitabevi, Ankara.

Zavadskas Edmunds Kazimieras (1987). *Integrated Resource Assessment and Selection Decisions in Construction*. Mokslas Vilnius, Vilnius.

Zavadskas Edmunds Kazimieras, Podvezko Valentinas (2016). “Integrated Determination of Objective Criteria Weights in MCDM”, *International Journal of Information Technology & Decision Making*, 2016, vol.15, issue 2, p.267-283.

KAYNAKÇA

- Akgüç Öztin (1981). "Atatürk Döneminde Bankacılık". *Atatürk Döneminde Türkiye Ekonomisi Semineri*. 8-9 Haziran 1981, Yapı ve Kredi Bankası, İstanbul. s.159-179.
- Alkin Erdoğan (1981). "Atatürk Döneminde Devletçilik". *Atatürk Döneminde Türkiye Ekonomisi Semineri*. 8-9 Haziran 1981. Yapı ve Kredi Bankası, İstanbul, s.119-158.
- Aydın Yüksel (2020). "Yabancı Mevduat Bankalarının Performans Değerlendirmesinde SD ve COPRAS Yöntemlerinden Oluşan Hibrit bir ÇKKV Modeli", *Equinox, Journal of Economics, Business & Political Studies*, Cilt VII, Sayı 2, s.160-176.
- Bağcı Haşim, Yiğiter, Şule Yüksel (2019). "BİST'te Yer Alan Enerji Şirketlerinin Finansal Performansının SD ve WASPAS Yöntemleriyle Ölçülmesi", *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 9, Sayı 18, s. 877-898.
- Çelebican Gürcan (1982). "Atatürk Döneminde Para-Kredi Siyaseti ve Kurumsallaşma Hareketi", *Atatürk Dönemi Ekonomi Politikası ve Türkiye'nin Ekonomik Gelişmesi Semineri*, Ankara, s.20-35.
- Demir Gülay ve Kartal Mahmut (2020). *Güncel Çok Kriterli Karar Verme Teknikleri*, Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Diakoulaki Danae, Mavrotas Georges and Papayannakis Lefteris (1995). "Determining Objective Weights in Multiple Criteria Problems: The Critic Method", *Computers and Operations Research*, Vol. 22, Issue 7, s.763-770.
- Işık Özcan (2020). "SD Tabanlı MABAC ve WASPAS Yöntemleriyle Kamu Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankalarının Performans Analizi", *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, Sayı 29, s.61-76.
- Işık Özcan ve Koşaroğlu Şerife Merve (2020). "Analysis of The Financial Performance of Turkish Listed Oil Companies Through The Application of SD And MAUT Methods", *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, Cilt 55, Sayı 3, s.1395-1411.
- Kanunlar (1930). "1715 Sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu", *Banka Muameleleri*, 11 Haziran 1930, Md.42-51, s.683-697.
- Kazgan Haydar, Murat Öztürk ve Murat Koraltürk (2000). *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası*, İstanbul.
- Kılıç Osman ve Çerçioğlu Hakan (2016), "TCDD İltisak Hatları Projelerinin Değerlendirilmesinde Uzlaşık Çok Ölçütlü Karar Verme Yöntemleri Uygulanması", *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, Cilt 31, Sayı 1, s.211-220.

- Koşaroğlu Şerife Merve (2020). "BİST'te İşlem Gören Bankaların Performanslarının SD ve EDAS Yöntemleriyle Değerlendirilmesi", *Finansal Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 5, Sayı 3, s. 406-417.
- Köklü Aziz (1947). *Türkiye'de Para Meseleleri*, Ankara.
- Özbek Aşır (2017). Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ve Excel ile Problem Çözümü, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Puşka Adis, Štilić Anđelka, Pamučar Dragan, Božanić Darko, Nedeljković Miroslav. (2024). "Introducing a Novel Multi-Criteria Ranking of Alternatives with Weights of Criterion (RAWEC) Model, *MethodsX*, issue 12, page 1-13.
- TCMB (2024). "Banka Hakkında Tarihçe". Erişim tarihi 5.8.2024 ve adresi: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Banka+Hakkında/Tarihçe>
- TCMB. *Yıllık Bültenler*.1932-1946. <https://www.tcmb.gov.tr>.
- Tekeli İlhan ve İlkin Selim (1983). *1929 Dünya Buhranında Türkiye'nin İktisadi Politika Arayışları*. Ankara.
- Tekeli İlhan ve İlkin Selim (1997). *Para ve Kredi Sisteminin Oluşumunda Bir Aşama Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası*. TCMB. Ankara.
- Torun Osman Nuri (1981). "Atatürk Döneminde İktisadi Devlet Teşekküllerinin Finansmanı. *Atatürk Döneminde Türkiye Ekonomisi Semineri*", 8-9 Haziran 1981, Yapı ve Kredi Bankası, İstanbul.
- Töre Nahit (1982). "Atatürk Döneminin (1923-1938) Dış Ekonomik İlişkiler Politikası", *Atatürk Dönemi Ekonomi Politikası ve Türkiye'nin Ekonomik Gelişmesi Semineri*, Ankara.
- Ünal Esra Aydın (2019). "Özel Sermayeli Ticaret Bankalarının Finansal Performansının SD ve WASPAS Yöntemleri ile Ölçülmesi", *Ekonomi, Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*, Cilt 4, Sayı 3, s.384-400.
- Yılmaz Naci (2020). *Küresel Ekonomik Kriz Sonrası Türkiye'de Bankacılık: İktisadi Devletçilik (1930-1946)*, Akademisyen Kitabevi, Ankara.
- Zarakoğlu Avni (1974). *Cumhuriyetin 50. Yılında Memleketimizde Bankacılık*. Ankara.

bu kuruluşlar on yıllarca belirli sektörlerin lokomotifi olarak görev yapmıştır. Maden ve enerji sektöründen baktığımızda 1935 yılı Cumhuriyet idaresi için bir dönüm yılıdır. Çünkü artık yabancı şirketlerin kontrolündeki maden ocakları ve enerji dağıtım işleri Haziran 1935'te farklı kanunlarla kurulan, tamamıyla devlet kontrolündeki üç kuruluşa bırakılmıştır. Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü, Etibank ve Elektrik İşleri Etüt İdaresi Türkiye'nin yer altı servetlerinin tespiti, işletilebilirliği, elektrik üretimi ve dağıtımı gibi konularda çalışmalar yaparak tamamıyla millî kuruluşlar olarak yıllarca faaliyet gösterecektir.

Başlangıçta devletleştirme politikası doğrultusunda yabancı kontrolündeki maden ocakları ve elektrik dağıtım işleri bu kuruluşlara devredilecek, 1936 yılından itibaren belirli imkanlar çerçevesinde devlet kontrolünde üretimler yapılacaktır. MTA, Anadolu'daki yeraltı ve yerüstü kaynaklarının tespitinde çalışmalar yaparak bunların işletilmesi için raporlar hazırlamıştır. Etibank da başta bakır, demir, krom, kükürt, kömür gibi madenlerin devlet tarafından çıkarılması ve işletilmesi üzerine faaliyet yürütmüştür. Enerji üretimi Etibank'ın kontrolüne bırakılsa da enerji kaynaklarının etüdü ve doğru tespiti ise Elektrik İşleri Etüt İdaresi'nin görev alanına ayrılmıştır. Türk mühendis ve uzmanların yetiştirilmesi, yerli ve millî imkanlar doğrultusunda fabrikaların üretim yapması bağımsız ekonomi politikası gereği olmuştur. Cumhuriyetin 15. yılından sonra Türkiye, artık batılı ülkelerden bu alanlarda mal alan değil yurt dışına mal satan ülke konumuna gelmiştir. MTA'nın ve Etibank'ın faaliyetleri sonucunda yeni maden yataklarının keşfedilmesiyle maden yataklarının rezervleri ve çeşitliliği arttırılmış, devletin madencilik sektöründeki etkisi hızla yükselmiştir. Bu kuruluşların çalışmaları ve millîleştirme politikası ile birlikte madenlerde ortaya çıkan üretim artışı enerji üretiminin artmasıyla da sonuçlanmış, kurulan elektrik santralleri birçok şehrin elektrik ihtiyacını karşılamıştır. Aynı zamanda endüstrideki enerji ihtiyacının bir kısmı da bu kurulan santrallerden karşılanmış, Türkiye'nin sanayi üretiminin artmasına katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi

Resmi Yayınlar

Resmi Gazete, Sayı 3035, 22 Haziran 1935.

Resmi Gazete, Sayı 3036, 24 Haziran 1935.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 4, Yasama Yılı 3, Cilt 22, Birleşim 58, 27 Mayıs 1934.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Yasama Yılı 1, Cilt 4, Birleşim 38, 14 Haziran 1935.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 5, Yasama Yılı 4, Cilt 20, Birleşim 3, 8 Kasım 1937.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 6, Yasama Yılı 1, Cilt 2, Birleşim 18, 26 Mayıs 1939.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, Yasama Yılı 3, Cilt 21, Birleşim 29, 28 Ocak 1946.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre 7, Yasama Yılı 4, Cilt 22, Birleşim 32, 4 Şubat 1946.

Sürelî Yayınlar

“Avrupa’ya talebe gönderilecek”, *Akşam Gazetesi*, 3 Teşrinievvel 1935.

“On Yedinci Jeoloji Kongresinde Madencilüğümüz Büyük Bir Alaka Uyandırdı”,
Tan Gazetesi, 24 Ağustos 1937.

K.Ü.; “Memleketin endüstrileşmesinde yeni adımlar atıldı”, *Ulus Gazetesi*, 17
Haziran 1935.

Araştırma Eserler

1930 Sanayi Kongresi (Raporlar, Kararlar, Zabıtlar), Ankara, 1930.

50. Yılda Yurdumuzun Enerji ve Doğal Kaynakları, Ankara, 1973.

APAK, Kemalettin - AYDINELLİ, Cevdet - AKIN, Mehmet; *Türkiye’de Devlet Sa-
nayi ve Maadin İşletmeleri*, İzmit, 1952.

Atatürk Madencilik ve MTA 1935-1981, Ankara, 1981.

BİLGİN, Ahmet Can; *Türkiye’de ve Dünyada Madencilik*, Ankara, 1972.

BORATAV, Korkut; *100 Soruda Devletçilik*, İstanbul, 1974.

Cumhuriyetimizin 50. Yılında Etibank, Ankara, 1973.

DEMİR, Özkan; *Sosyal ve Ekonomik Yönleriyle Ergani Bakır İşletmesi*, Çanakkale,
2022.

ENGİN, Tandoğan - ÖZKAN, Yusuf Ziya; “MTA’nın Maden Arama Tarihçe-
si (1935-2002)”, *MTA Doğal Kaynaklar ve Ekonomi Bülteni*, Sayı 16, Ankara,
2013, s. 17-33.

FENMEN, Mehmet Refik; *Türkiye’nin Elektrifikasyonu*, Ankara, 1935.

İLERİ, Turgut; *Türkiye Cumhuriyeti'nin Madencilik Politikaları (1923-1960)*, İstanbul, 2019.

İNAN, Afet; *Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Birinci Sanayi Planı 1933*, Ankara, 1972.

İNAN, Afet; İzmir İktisat Kongresi (17 Şubat – 4 Mart 1923), Ankara, 1989.

KEPENEK, Yakup - YENTÜRK, Nurhan; *Türkiye Ekonomisi*, İstanbul, 1994.

KURUÇ, Bilsay; *Belgelerle Türkiye İktisat Politikası (1933-1935)*, C. 2, Ankara, 1993.

Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü 1935-1973 Biyografisi, Ankara, 1973.

MTA'nın 75 Yılı, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Ankara, 2011.

ÖZ, Enes; *Cumhuriyet Dönemi Enerji Politikaları (1923-1980)*, Ankara, 2024.

ÖZDEMİR, Naziye; "Türkiye'de Elektrik Enerjisinin Gelişimi ve Kurumsal Yapılanma", *Cumhuriyetin 100. Yılında Türkiye Elektrik Tarihi*, Editörler Ercument Özdemirci - Hayriye Gürbüz, Ankara, 2023, s. 17-50.

ÖZDEMİR, Naziye; *Cumhuriyet Dönemi Enerji Politikaları Çerçevesinde Türkiye Elektrik Kurumu*, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2018.

TEKELİ, İlhan - İLKİN, Selim; *1929 Dünya Buhranında Türkiye'nin İktisadi Politika Arayışları*, Ankara, 1977.

TEKELİ, İlhan - İLKİN, Selim; *Uygulamaya Geçerken Türkiye'de Devletçiliğin Oluşumu*, İstanbul, 2009.

THORNBURG, Max Weston; *Türkiye Nasıl Yükselir?*, Çev. Semih Yazıcıoğlu, İstanbul, 1950.

Türkiye'nin Enerji Ekonomisi ve Elektrik İşleri Etüt İdaresi'nin Bu Sahadaki Rolü ve Faaliyeti, Ankara, 1939.

ULUTAN, Burhan; *Etibank (1935-1985)*, Ankara, 1987.

YURTOĞLU, Nadir; *Cumhuriyet Türkiye'sinde Maden İşletmeciliği ve Maden Politikaları (1923-1960)*, Ankara, 2019.

YÜCEL, Hüseyin; *Cumhuriyet Ekonomisinin Kuruluşu ve Gelişimi*, Ankara, 2017.

Makaleler

"MTA Enstitüsü'nün On Yıllık Faaliyetine Kısaca Bir Bakış", *MTA Dergisi*, S. 34, Ankara, 1945, s. 295-307.

- AKSOY, Sıddık; "Cumhuriyet Dönemi Madenciliğinde Etibank", *Etibank Bülteni*, S. 79, Ankara, Ekim 1985, s. 22-26.
- AYDINELLİ, Şevket; "Dünyada Elektrik Ekonomisinin Gidişi, Türkiye'ninki ile Mukayesesi", *Bayındırlık İşleri Dergisi*, Yıl 9, Sayı 1-2, Haziran-Temmuz 1942, s. 7-19.
- DEMİR, Ahmet; "Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Enerji Politikaları", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Sayı 35, Ankara, 1980, s. 107-127.
- BİLKUR, Şefik; "Madenciliğin Dünya Ekonomisindeki Mevkii ve Türkiye Maden Ekonomisi", *Türk Ekonomisi*, S. 45/47, Ankara, 1947, s. 50-65.
- ERGUVANLI, Kemal; "Milletlerarası Jeoloji Kongreleri ve Türkiye", *Türkiye Jeoloji Bülteni*, Cilt 2, Sayı 2, İstanbul, 1950, s. 68-71.
- İÇTEN, Cavit; "Sarıyar Hidroelektrik Santrali Tevsiinin Açılışı", *Etibank Dergisi*, Sayı 1, Ankara, 1967, s. 39-41.
- ÖZDEMİR, Naziye; "İmparatorluktan Cumhuriyete Türkiye'de Elektrik Tarihsel Gelişimi (1850-1938)", *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, Cilt 2, Sayı 3, İstanbul, 2016, s. 17-32.
- POLATOĞLU, Mehmed Gökhan; "Atatürk Dönemi'nde Maden ve Enerji Alanında Kurulan Bir İktisadî Devlet Teşekkülü: Etibank", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, Cilt 38, Sayı 66, Ankara, 2019, s. 444-478.
- TAŞMAN, Cevat Eyüp; "Petrolün Türkiye'de Tarihçesi", *MTA Enstitüsü Dergisi*, Cilt 39, Ankara, 1949, s. 14-22.
- TERZİ, Mustafa Haydar; "Mustafa Kemal Atatürk Dönemi Türkiye Madenciliği", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt XXXVII, Sayı 104, Ankara, 2021, s. 115-172.
- TUTSAK, Sadiye - NACAR, Fatih; "Türkiye'nin Sanayi ve Elektrifikasyon Yolu: Atatürk Döneminde Elektrik ve Enerji Politikaları", *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 17, Sayı 1, Uşak, 2024, s. 23-34.
- YURTOĞLU, Nadir; "Cumhuriyet Türkiyesinde Elektrik Enerjisi Üretimi ve Enerji Politikaları (1923-1960)", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt XXXIV, Sayı 98, Ankara, 2018, s. 227-280.
- YASA, Bengü Doğangün; "Türkiye İktisat Tarihinde Öznel Boyutları ile Müdahaleciliğin Gelişimi ve Kurumsallaşması: Etibank Örneği", *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 7, Sayı 1, Muş, 2019, s. 275-282.

ZARAKOLU, Avni; "Türkiye'nin Maden ve Enerji Ekonomisinde Etibank", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 15, S. 1-4, Ankara, 1958, s. 165-194.

Bildiriler

MUTDOĞAN, Ali Galip; "Elektrik İşleri Etüt İdaresinin Mütalaası", *Türkiye I. İstisari Enerji Kongresi Tebliğleri (6-11 Nisan 1953)*, Ankara, 1953, s. 166-173.

TABLO 2

Devletin Denetimindeki iftlikler (Ragıp Ziya Mağden, Zirai Kombinalar, s. 112)

Zirai Kombinalar		
Yeri	Kuruluş yılı	Arazi genişliği (dekar)
Balâ Grubu	1942	45,000
Polatlı Grubu	1942	191,000
Altınova-Başkuyu Grubu	1942	300,000
Malya Devlet iftliği	1942	280,000
Gözlü Devlet iftliği	1942	287,000
Ceylanpınar Devlet iftliği	1943	364,000
Çiçekdağı Devlet iftliği	1944	25,000
Koçaş Devlet iftliği	1944	24,710
Özden Devlet iftliği	1944	48,249
Gelemen Devlet iftliği	1944	24,170
Gökhöyük Devlet iftliği	1944	26,741
Keykubat Devlet iftliği	1944	12,000
Ulaş Devlet iftliği	1945	45,000
Toplam		1,664,150
Şeker Şirketi iftlikleri		
Sarımsaklı-Alpullu	1925	17,646
Alpullu-Alpullu	1925	1,676
Eskişehir	1935	3,387
Çatma-Eskişehir	1935	4,126
Turhal	1935	612
Kazanasmaz-Turhal	1940	2,764
Atabeş-Turhal	1941	6,577
Toplam		36,788

KAYNAKÇA

Akıltepe Habil vd. (1964). *Türkiye Şeker Sanayii ve Şekerpancarı Ziraatı*, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. Yayınları, Ankara.

Akyıldız Ali (2004). *Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Âli İktisat Meclisi Raporları (1929). İkinci İctima Devresi (İİD), Mart 1929, Hakimiyet-i Millîye Matbaası, Ankara.

Anadolu'da Tanin (1999). Haz. Mehmed Çetin Börekçi, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Avcıoğlu Doğan (2018). *Türkiye'nin Düzeni Dün, Bugün, Yarın*, Kırmızı Kedi Yayınları, İstanbul.

Çeşme Volkan (2014). "Osmanlı'da ziraati modernleştirme sürecinde Halkalı Ziraat Mektebi 1892-1928: kuruluşu ve idari yapısı", *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, C: 15, S: 2, s. 39-80.

Dede Ezgi (2017). *Selanik Ziraat Mektebi (1889-1912)*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.

Devlet Üretim Çiftlikleri Umum Müdürlüğü (1957). Haz. Hamdi Tuncer, T.C. Ziraat Vekâleti Neşriyatı, Ankara.

Dowd Douglas (2013). *Kapitalizm ve Kapitalizmin İktisadi*, Çev: Cihan Gerçek, Yordam Kitap, İstanbul.

Hatipoğlu Şevket Raşit (1933). "On Yılda Türkiye Ziraatı", *Dönüm*, 16 Ekim 1933, No: 16.

Gazi Orman Çiftliği 5 Mayıs 1925-5 Mayıs 1930 (1930). Hakimiyet-i Milliye Matbaası, Ankara.

Gökmen Bekir (2016). *Osmanlı'da Zirâat*, Yeditepe Yayınları, İstanbul.

Güran Tevfik (2017). *Resmî İstatistiklere Göre Osmanlı Toplum ve Ekonomisi*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.

Güran Tevfik (1998). *19. Yüzyıl Osmanlı Tarımı*, Eren Yayıncılık, İstanbul.

Güray Rıza (1968). *Türkiye Şeker Sanayii ve Şeker Pancarı Tarımı*, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. Yayınları, Ankara.

Gleisberg W. (1936). *Türkiye Meyveciliği ve Bağcılığı Hakkında Umumi Rapor*, T.C. Ziraat Vekâleti Yayınları, Ankara.

Göktaş Mehmet Ali (1966). *Zeytin ve Zeytinyağının Türkiye Ekonomisindeki Rolü*, Ege Bölgesi Sanayi Odası Yayınları, İzmir.

Kadıbeşegil Seyfi (1949). "Birinci Bağcılık Kongresi Kararları", *T.C. Tarım Bakanlığı Dergisi*, No: 20-21, s. 149-169.

Kadıoğlu Sevtap (2005). "Osmanlı Döneminde Türkiye'de Ziraat Okulları Üzerine Notlar ve Tedrisat-ı Ziraiye Nizamnamesi", *Kutadgubilig Felsefe-Bilim Araştırmaları Dergisi*, S: 8, s. 239-257.

Kasaba Reşat (1994). *Osmanlı İmparatorluğu ve Dünya Ekonomisi*, Belge Yayınları, İstanbul.

Kıraç Ali Numan (1934). "Orta Anadolu Yaylasında Dry-Farming Yöntemine Uygun Çalışmak", *Eskişehir Halkevi Dergisi*, S: 25, Kasım 1934.

- Kırkpınar Nurullah (2024). *Türkiye’de Zirai Eğitimin Tarihçesi ve Kurumsallaşması (1923-1963)*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara.
- Mağden Ragıp Ziya (1959). *Zirai Eğitimde 110 Yıl*, Türk Yüksek Ziraat Enstitüsü Birliği Neşriyatı, Ankara.
- Mardin Şerif (2012). *Jön Türklerin Siyasî Fikirleri 1895-1908*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- “Meyvecilik, Bağcılık ve Sebzeçilik ve Çay Ziraatı” (1938). *Birinci Köy ve Ziraat Kalkınma Kongresi*, T.C. Ziraat Vekâleti Yayınları, Ankara.
- Rıfat Ali Aboul El Haj (2018). *Modern Devletin Doğası. 16. Yüzyıldan 18. Yüzyıla Osmanlı İmparatorluğu*, çev. Oktay Özel-Canay Şahin, İmge Kitabevi, Ankara.
- Sevtap Kadioğlu, “Halkalı Ziraat Mekteb-i Âlisi”, *Büyük İstanbul Tarihi Ansiklopedisi*, Cilt: 9, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2019, s. 169-173.
- Şevket Raşit (1932). “Ziraat ve İlim”, *Dönüm*, C 1, S 3, Ağustos 1932.
- Tekeli İlhan – İlkin Selim (2008). *Cumhuriyetin Harcı. Köktenci Modernitenin Ekonomik Politikasının Gelişimi*, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Tekeli İlhan – İlkin Selim (1988). “Devletçilik Dönemi Tarım Politikaları: (Modernleşme Çabaları)”, *Türkiye’de Tarımsal Yapılar (1923-2000)*, Der: Şevket Pamuk-Zafer Toprak, Ankara.
- Turgay Necati – Bailleux Georges (1940). *Pamuk ve Türkiye Ziraatı*, T.C. Ziraat Vekâleti, Ankara.
- “Türk Ziraat Tarihine Bir Bakış” (1938). *Birinci Köy ve Ziraat Kalkınma Kongresi*, T.C. Ziraat Vekâleti Yayınları, İstanbul.
- “Türkiye’de Zirai Araştırma Müesseseleri” (1938). *Birinci Köy ve Ziraat Kalkınma Kongresi*, T.C. Ziraat Vekâleti Neşriyatı, Ankara.
- Toprak Zafer (1988). “Türkiye Tarımı ve Yapısal Gelişmeler 1900-1950”, *Türkiye’de Tarımsal Yapılar 1923-2000*, Der: Zafer Toprak-Şevket Pamuk, Yurt Yayınları, İstanbul.
- “Orta Anadolu çiftçiliği için derhal alınması lazım gelen tedbirler” (1938). *Birinci Köy ve Ziraat Kalkınma Kongresi*, T.C. Ziraat Vekâleti Yayınları, Seri: B, Takım: 4, İstanbul.
- Ökçün Gündüz (1981). *Türkiye İktisat Kongresi: (1923-İzmir) Haberler-Belgeler-Yorumlar*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Özdemir Hikmet (1983). “Cumhuriyet Döneminde Bilimsel ve Teknolojik

Araştırma", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, C: 1, İletişim Yayınları, İstanbul, s. 266-276.

Özön Mustafa Nihat (1938). *Namık Kemal ve İbret Gazetesi*, Remzi Kitabevi, Ankara.

Ülken Hilmi Ziya (2013). *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Vak'a Nüvis Ahmet Lütfi Efendi Tarihi (1989). Cilt: 5, Haz. Münir Aktepe, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Yakut Kemal, (2015). *Modern Eskişehir'in Doğuşu (1923-1938)*, Kebikeç Yayınları, Ankara.

"Ziraî Tetkik ve Araştırma Müesseseleri Raporu", *Birinci Köy ve Ziraat Kalkınma Kongresi*, T.C. Ziraat Vekâleti Neşriyatı, Ankara.

Quataert Donald (2008). *Anadolu'da Osmanlı Reformu ve Tarım 1876-1908*, Çev: Nilay Özok Gündoğan-Azat Gündoğan, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

KAYNAKÇA

I.RESMİ BELGELER

a- Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

BCA, 030.01.0/98.606.7.

BCA, 030.10.0/214.451.03

BCA, 2/19085, 030.18.01.02/100.99.16

BCA, 2/15191, 030.18.01.02/94.11.6

BCA, 2/9922, 030.18.01.02/85.98.13

BCA, 2/10322, 030.18.01.02/85.118.16

BCA, 2/11303, 030.18.01.02/87.58.11

BCA, 2/11692, 030.18.01.02/88.77.17

BCA, 2/11971, 030.18.01.02/88.91.15

BCA, 2/12234, 030.18.01.02/89.104.15

BCA, 2/13174, 030.18.01.02/90.30.14

BCA, 2/13791, 030.18.02/91.61.11.

BCA, 2/14709, 030.18.01.02/93.107.9

BCA, 2/14710, 030.18.01.93.107.10

BCA, 2/14711, 030.18.01.02/93.107.11

BCA, 2/15114, 030.18.01.02/93.128.09

BCA, 2/15657, 030.18.01.02/94.34.12

BCA, 2/15888, 030.18.01.02/95.45.13

BCA, 6/13650, 030.10.0/143.26.16

BCA, 2/12234, 030.18.01.02/89.104.15

BCA, 2/13791, 030.18.01.02/91.61.11

b-Yayımlanmış Belgeler

Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE), İstatistik Yıllığı (1938-1939), C.X, DİE Yayını No: 42, Ankara 1939.

Düstur, C.XIII. C.XIV. C.XV. C.XIX. C.XX. C.XXII C.XXIII. 3.Tertip, (1938-1945), Ankara.

Resmi Gazete, 13.07.1938.

Resmi Gazete, 22.02.1941.

T.C. Devlet Teşkilatı Rehberi, Başbakanlık Devlet Matbaası, Ankara 1963.

Toprak Mahsulleri Ofisi Üçüncü Hesap Yılı 1940 Bilânço Kâr ve Zarar Hesabı İdare Meclisi Raporu, Ankara 1941.

Toprak Mahsulleri Ofisi Teşkilatı (1938-1959), TMO Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 1960.

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin 40. Hizmet Yılı (1938-1978), Önder Matbaası, Ankara 1978.

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin 13 Temmuz-31 Aralık 1938 İdare Meclisi Raporu, Toprak Mahsulleri Ofisi Umum Müdürlüğü, Recep Ulusoğlu Basımevi, Ankara 1939.

TBMM Kavanin Mecmuası, Devre: V, İçtima:3, C.XVIII, TBMM Matbaası, Ankara 1938.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre: V, C.XX, TBMM Matbaası, Ankara 1937.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre: V, C.XXVI, TBMM Matbaası, Ankara 1938.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre: V, C.XXVII, TBMM Matbaası, Ankara 1938.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre: VI, C.XXIII, TBMM Matbaası, Ankara 1942.

II. SÜRELİ YAYINLAR

a) Ulusal Gazeteler

Cumhuriyet

Son Posta

Tan

Tasvir

Ulus

Vakit

Vatan

Zafer

b) Dergiler

İktisadî Yürüyüş

Kadro

Toprak Mahsulleri Ofisi Dergisi

Yeniden Anadolu ve Rumeli Müdafaa-î Hukuk Dergisi

III-ARAŞTIRMA ESERLERİ

Akalın, Güneri, *Tarımımızın Sosyo-Ekonomik Yapısı: Vergileme ve Gelişme*, Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Yayın No: 384, Ankara 1975.

Arar, İsmail, *Hükümet Programları (1920-1965)*, Belgeler ve Araştırmalar Dizisi Neşriyat Basımevi, İstanbul 1968.

Atasağun, Yusuf Saim, *Türkiye'de Zirai Kredi Kooperatifleri (1929-1939)*, c. II, Kenan Basımevi, İstanbul 1940.

Boratav, Korkut, *100 Soruda Türkiye de Devletçilik*, Gerçek Yayınları, İstanbul 1974.

Cem, İsmail, *Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi*, Can Yayınları, İstanbul 1998.

Çumralı, Sedat, *Milli Korunma Kanunu*, Ankara 1942.

Eryılmaz, Bilal, *Kamu Yönetimi*, Erkam Matbaası, İstanbul 2001.

Gencer, Hüseyin, *Toprak Mahsulleri Ofisi Eksperinin El Kitabı*, Recep Ulusoğlu Basımevi, Ankara 1954.

Hatipoğlu, Şevket Raşit, *Türkiye'de Zirai Buhran*, T.C. Ziraat Yüksek Enstitüsü, Ankara 1936.

Hatipoğlu, Şevket Raşit, *Türkiye Ziraaatında Hububatın Yeri ve Ehemmiyeti*, Yüksek Ziraat Enstitüsü Yayınları, Sayı:45, Ankara 1937.

Kuruç, Bilsay, *Belgelerle Türkiye İktisat Politikası (1929-1932)*, c.I, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi. Yayın No: 369, Ankara 1988

- Obuz, Ömer, "Yakın Geçmişte Camilerin Farklı Kurumlara Tahsisi ve Askeri Amaçlı Kullanımı Üzerine Bir İnceleme", İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Cilt:6, Sayı:3, 2017.
- Öztürk, Kâzım, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri ve Programları, Ak Yayınları, İstanbul 1968.
- Pamuk, Şevket, "Dünya İktisadi Bunalımı ve 1930'lara Yeniden Bakış", *Bilanço 1923-1998: 'Türkiye Cumhuriyeti'nin 75 Yılına Toplu Bakış' Uluslararası Kongresi*, Ed: Zeynep Rona, c.II, Türk Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul 1999.
- Pınar, Mehmet, "*Hadi Gel Köyümüze Geri Dönelim*" *Anadoluculuk ve Köycülük Bağlamında Türkiye Köylü Partisi (1952-1958)*, Libra Kitap, İstanbul, 2020.
- Şahin, Hüseyin, *Türkiye Ekonomisi Tarihsel Gelişimi, Bugünkü Durumu*, Ezgi Kitabevi, Bursa 2006.
- Tekeli, İlhan & İlkin, Selim, "Devletçilik Dönemi Tarım Politikaları: (Modernleşme Çabaları)" *Türkiye de Tarımsal Yapılar*, Der. Şevket Pamuk, Zafer Toprak, Yurt Yayınları, Ankara 1988, s.37-90.
- Tekeli, İlhan & İlkin, Selim, *Uygulamaya Geçerken Türkiye'de Devletçiliğin Oluşumu*, ODTÜ Yayınları, Ankara 1982.
- Tezel, Yahya Sezai, *Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi (1923-1950)*, Yurt Yayınları, Ankara 1986.
- Türkiye'de Toplumsal ve Ekonomik Gelişiminin 50. Yılı*, Ed: Tefik Çavdar, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara 1973.

ilk ıslah ve çoğaltım çalışmaları başladı. Sonrasında haraların sayısı çoğaldığı gibi ülkede aygır depoları ve inekhanelerde faaliyete geçti. Haralardaki ve aygır depolarındaki atlar çoğunlukla ordunun yaygın şekilde kullandığı Arap ırkıydı ve bu hayvanlar sahip olunan yerli atların ıslahında kullanılmaktaydı. İnekhanelerde bölgelere uygun ırklar yetiştirilmekteydi. Doğu Bölgesinde, Doğu Anadolu Kırmızısı (DAK), Akdeniz Bölgesinde sütlü Güney Anadolu Kırmızısı, Trakya Bölgesinde kuvvetli ve dayanıklı olan Plevne ırkının ıslahı ve çoğaltımı yapılmaktaydı. Yine Bursa, Balıkesir ve Çanakkale Vilayetlerinde bölgeye uyumlu Merinos koyunları, İç Anadolu'da Tiftik keçisinin ıslahına ve çoğaltımına çalışılmaktaydı.

Kurumlarda gerçekleşen ıslah çalışmalarında yetiştirilen bölgeye uyumlu hayvanlar elde edildi. Ancak bu yüksek vasıflı hayvanların çoğaltılarak halka dağıtılmasında istenildiği şekilde başarı yakalanamadı. Bu durumun en önemli sebebi kurumlara ayrılan ödeneklerin azalmasıydı. Para akışının azalması hayvancılığı destekleyen zincirin en önemli halkası olan hayvan yetiştirme kurumlarının nitelik ve nicelik olarak görevlerini aksatmasına yol açtı.

KAYNAKÇA

Arşivler

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA)

Babiâli Evrak Odası (BEO.), 3875/290553:1.

Hariciye Nezareti Siyasi (HR. SYS.), 2272/8:4.

Maliye Nezareti Emlak-i Emiriyye Müdüriyeti (ML. EEM.), 725/34:4.

Satın Alınan Evrak Hacı Adil Bey Evrakı (HSDHADB.), 1/40:1-8.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

30.10.0.0.186.281.12. Dosya Ek: 219.

30.10.0.0139.996.12.

30.18.1.27.83.3.

30.18.1.29.47.17.

Sürelî Yayınlar

Gazeteler

Akşam

Cumhuriyet

Haber-Akşam Postası

Hâkimiyet-i Milliye

Milliyet

Resmî Gazete

Son Posta

Tan

Tanin

Vakit

Dergiler

Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi
(OTAM)

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

İktisadi Yürüyüş

Türk Baytarlar Birliği Dergisi

Türk Veteriner Hekimler Derneği Dergisi

Üretim

Ziraat Dergisi

Ziraat Dünyası

Ziraat ve Ticaret Gazetesi

Araştırma ve İnceleme Eserler

- _____ (1937). Memleket Koyunculüğünün Durumu “Cumhuriyetin Onbeş Yılında”, *Türk Veteriner Hekimler Derneği Dergisi*, Sayı: 5-6, s. 341-346.
- _____ (1947). “Hayvan Yetiştirme Kurumlarımızı Tanıyalım: Sığır Yetiştirme Kurumlarımızdan Kazova İnekhanesi”, *Ziraat ve Ticaret Gazetesi*, Cilt: 24, Sayı: 93, Yıl: 24, s. 352-353.
- _____ (1927). “Doktor Horn’ın Tetkik Seyahatine Ait Rapordur.”, *Ziraat Vekâleti Mühassıs Raporları Baytar Kısmı*, Hamid Matbaası, İstanbul.
- _____ (1925). *Ayır Depoları Talimatnamesi*, Ankara Vilayet Matbaası, Ankara.
- _____ (1926). *İslah-ı Hayvanat Kanunu*, Şeref Matbaası, Ankara.
- _____ (1931). *Büyük Harbin Baytari Tarihinin Methal-Merkez Cildinin Netayici İlmiye Faslı*, Askerî Matbaa, İstanbul.
- _____ (1934). *Wellmann Tarafından Ziraat Vekâletine Verilen Raporlar, “İkinci Rapor”*, Resimli Ay Matbaası İstanbul.
- _____ (1938). *Atçılık Raporu*, Ziraat Vekâleti Neşriyatı, İstanbul, 1938.
- _____ (1939). *Bursa Mektupları: Sığır Neslinin İslahı İçin Alınan Tetbirler”*, *Cumhuriyet*, 3 Ağustos, s. 2.
- _____ (1982). *Damızlık Hayvan Yetiştirme ve İslah Kurumları (Hara-İnekhane-Çiftlikler) Veteriner Zootekni Araştırma Enstitüsü ve Kurumları*, Tarım ve Orman Bakanlığı Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- _____ (1998). *Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük*, Cilt: 1, A-J, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- _____ (2015). *Gazinin Tayları: Çiftlikat-ı Hümayun’dan Tigem’e Karacabey Harası*, Nilüfer Belediyesi Yayınları, Bursa.
- _____ (byy.). *Gazi Orman Çiftliği-5 Mayıs 1925-5 Mayıs 1930*.
- Alpaslan, Erhan, Özdamar, Toroshan, (2019). *Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Çukurova (Anavarza) Çiftlikat-ı Hümayûn-u Askeriyesi*, Hiperyayın, İstanbul.
- Altan, M. Murat, (1950). “Göle İnekhanesi”, *Üretim*, Cilt: 2, Sayı: 17, Yıl: 2, s. 6-8.
- Aral, Nurettin, (1946). “Türkiye Atçılığı ve İstikbali”, *İktisadi Yürüyüş-Haralar Özel Sayısı*, Cilt: 7, Sayı: 146, Yıl 7, s. 17-32.
- Aral, Nurettin, (1974). *Türkiyede Yetiştirilen Hayvan Türleri Yetiştiricilik Tarihi ve Teknolojisi (1923-1931)*, Türkiye Jokey Kulübü Yayınları, Ankara.

- Araslı, Fuad, (1937). "Gölede Mükemmel Bir İnekhane Kuruldu", *Son Posta*, 24 Ağustos, s. 5.
- Başağaç Gül, R. Tamay, (2004). "Türkiye'de İki Dünya Savaşı Arasında Veteriner Hekimliği Hizmetleri ve Hayvancılık Politikaları Üzerine Araştırmalar", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, Sayı: 15, s. 227-255.
- Başer, İ. Hakkı, (1951). "Antalya-Boztepe İnekhanesinin Tarihçesi", *Ziraat Dünyası*, Cilt: 2, Sayı: 21, Yıl: 2, s. 17-18.
- Batu, Selahattin, (1940). *Hayvan Ekonomisi*, Güneş Matbaası, İstanbul.
- Batu, Selahattin, (1955). *Türkiye'de Yetiştirme Çalışmaları ve Yetiştirme Kurumları*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Bayhan, B. Sami, (1947). "Göle İnekhanesinin Kuruluşu, Çevresine ve Memlekete Sağladığı Faydalar", *Ziraat ve Ticaret Gazetesi*, Cilt: 24, Sayı: 91, Yıl: 24, s. 305-306.
- Bulan, Sümeyra, (2019). *Türkiye'de Hayvancılık (1923-1950)*, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- Cankoçak, Ferid, (1937). "Uzunyayla Atçılığı", *Türk Baytarlar Birliği Dergisi*, Sayı: 5-6, Yıl 7, s. 273-278.
- Çömlekçi, Necla, (1973). *Karacabey Harasının İktisadi Kalkınmaya ve Türkiye Hayvancılığına Etkisi*, Karacabey Harası Yayınları, Ankara.
- Emek, Fatma, (2023). İkinci Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Türkiye'de Hayvancılık (1908-1938), Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
- İhsan Abidin, (1917). *Osmanlı Atları*, Matbaa-i Âmire, İstanbul.
- İnan, A. Afet, (2020). *İzmir İktisat Kongresi (17 Şubat-4 Mart 1923)*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Köksal, Osman, (2009). "Osmanlı Dönüşüm Sürecinde Bir Devlet Teşebbüsü Olarak Çifteler Hâra-yı Hümayûn-u ve Türk Atçılığına Katkıları", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 2, s. 333-365.
- Kurtul, Rasim, (1946). "Yurttan Notlar: Bandırma Merinos Yetiştirme Çiftliği", *Tanin*, 26 Ocak, s. 7.
- Örkiz, Mehmet, (1980). *Ankara Keçisi Yetiştirme ve Tiftik Pazarlaması*, Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Lalahan Zootekni Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.

- Şahinkaya, Rezan, (1955). "Bursa-Balıkesir Bölgesi Halk Elindeki Merinos Yetiştiriciliği", *Ziraat Dergisi*, Cilt: 15, Sayı: 132, Yıl: XV, ss. 22-26.
- Şahinkaya, Rezan, (1957). *Türkiye'nin Bursa-Balıkesir-Çanakkale Bölgesinde Yetiştirilen Saf ve Muhtelif Kan Dereceli Merinos×Kıvrıkcık Melezlerinde Vücut Ölçüleri ve Yapağı Özellikleri*, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Yaşar, Aşkın, (1999). "Osmanlı Dönemi'nde Çiftlikat-ı Hümayunlar (Haralar) ve Hayvancılık", *Osmanlı Ansiklopedisi*, Cilt: VIII, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, s. 611-622.
- Yazman, Aslan Tufan, (1946). "Çifteler Harası", *İktisadi Yürüyüş-Haralar Özel Sayısı*, Cilt: 7, Sayı: 146, Yıl 7, s. 33-40.
- Yazman, Aslan Tufan, (1946). "Çukurova Harası", *İktisadi Yürüyüş-Haralar Özel Sayısı*, Cilt: 7, Sayı: 146, Yıl 7, s. 73-76.
- Yazman, Aslan Tufan, (1946). "Konya Harası", *İktisadi Yürüyüş-Haralar Özel Sayısı*, Cilt: 7, Sayı: 146, Yıl 7, s. 77-80.
- Yazman, Aslan Tufan, (1946). "Karacabey Harası", *İktisadi Yürüyüş-Haralar Özel Sayısı*, Cilt: 7, Sayı: 146, Yıl 7, s. 9-16.
- Yazman, Aslan Tufan, (1946). "Sultansuyu Harası", *İktisadi Yürüyüş-Haralar Özel Sayısı*, Cilt: 7, Sayı: 146, Yıl 7, s. 57-64.

sonucu olarak şeker toplum tarafından daha fazla talep edilir oldu.

Cumhuriyet yönetiminin şeker politikası ekonomik bağımsızlıkla ilgiliydi. Üç beyaz denilen (un, şeker ve pamuk) tüketim mallarının ülkede üretilmesi Cumhuriyet'in sanayide millileşme çabasının merkezine oturtuldu. Özel sermayenin Uşak'ta şeker fabrikası kurma ve işletme girişimi devletin desteğine rağmen başarısızlıkla sonuçlandı.

Hükümet şeker sanayinin kurulmasını daha sistemli yürütebilmek amacıyla kanuni düzenlemeler gerçekleştirdi. Ardından şeker ziraatı ve teknik altyapının geliştirilmesi amacıyla kurumlar oluşturdu. Tanzimat'tan itibaren şeker sanayinin kurulmasında karşılaşılan zorluklar ve bunlarla başa çıkma konusunda Cumhuriyet hükümetleri dersler çıkardığı anlaşılmaktadır. Yeni şeker fabrikalarının (Alpullu, Eskişehir ve Turhal) yer seçiminde bölge ekonomisinin canlandırılması ve özellikle köylünün üretici hale getirilmesi niyeti öne çıkmaktadır. Üretim ve tüketim arasında dengenin sağlanması hükümetin ana hedeflerinden biri oldu. Hedeflere ulaşmak için ise şeker sanayinde devlet tekeli kuruldu. Ayrıca fabrikaların tek merkezden yönetilmesi için yasal düzenlemeler yapıldı. 1950'li yıllara gelindiğinde şeker sanayinde "millilik" güçlü bir şekilde kendini göstermektedir.

KAYNAKÇA

Arşiv

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, (BCA)

Belgesel Yayınlar

Düstur, 3. Tertip

TBMM Zabıt Ceridesi.

Sürelî Yayınlar

Akşam.

Cumhuriyet.

Hakimiyet-i Milliye.

Halkevi.

Resmi Ceride/ T.C. Resmi Gazete.

Sakarya.

Kitaplar

Akıltepe, Habil-Malkoç Sabri-Molbay İhsan (1964). *Türkiye Şeker Sanayi ve Şeker Pancarı Ziraatı*, Mars Matbaası, Ankara,

Âli İktisat Meclisi Raporları Türkiye’de Sanayi Nasıl Teessüs ve İnkişaf Edebilir? (1933). Başvekâlet Müdevvenat Matbaası, Ankara.

Anadolu Şeker Fabrikaları Türk Anonim Şirketi, Münakit Birinci Alelâde Heyet-i Umumiye İctimai, (1934). Ankara.

Atatürk’ün Bütün Eserleri, (2005). C.15, (1923), Kaynak Yayınları, İstanbul.

Atay, Falih Rıfki (1984). *Çankaya-Atatürk’ün Doğumundan Ölümüne Kadar*, Bateş Yayınları, İstanbul.

Boratav, Korkut (1982). *Türkiye’de Devletçilik*, Savaş Yayınları, Ankara.

Ferguson, Niall (2015). *İmparatorluk Britanya’nın Modern Dünya’yı Biçimlendirdiği*, çev. Nurettin Elhüsneyni, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Quataert, Donald (2008). *Anadolu’da Osmanlı Reformu ve Tarım (1876-1908)*, çev. Nilay Özok Gündoğan-Azat Zana Gündoğan, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Hanks-Wiesner, Mery E. (2016). *Erken Modern Dönemde Avrupa (1450-1789)*, çev. Hamit Çalışkan, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

İnan, Afet (1972). *Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyeti’nin Birinci Sanayi Planı, 1933*, TTK Yayınları, Ankara.

İstanbul ve Trakya Şeker Fabrikaları Türk Anonim Şirketi Nizâmname-i Dâhilisi (1341). Matbaa-ı Ahmed İhsan ve Şüreâsı, İstanbul. S. 3.

Kazım Karabekir, Sanayi Projeleri -Ülkümüz Kuvvetli Bir Türkiye’dir (2001). Haz. Orhan Hülagü, Emre Yayınları, İstanbul.

Karayaman, Mehmet (Mart 2012). “Atatürk Döneminde Şeker Sanayi ve İzlenen Politikalar”, *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, S.82, s.62-63

Osterhammel, Jürgen (2022). *Dönüşen Dünya Küresel 19. Yüzyıl Tarihi*, çev. Mustafa Tüzel, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Ökçün, A. Gündüz (1981). *Türkiye İktisat Kongresi, 1923-İzmir, Haberler Belgeler-Yorumlar*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara.

Şeker Sanayimi Hakkında Beynelmilel Şeker İstatistik Birliği Şefi Dr. Gustav Mikush Tarafından Hazırlanan Rapor, (1934). Başvekâlet Matbaası, Ankara.

Tekeli, İlhan – İlkin, Selim, (1983). *1929 Dünya Buhranında Türkiye'nin İktisadi Politika Arayışları*, C.2, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Yayınları, Ankara.

Tezel, Yahya S. (2015). *Cumhuriyet Dönemi'nin İktisadi Tarihi (1923-1950)*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Toprak, Zafer (1995). *İttihat-Terakki ve Devletçilik*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

Veldet, Turan (1958). *30. Yılında Türkiye Şeker Sanayii*, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. Neşriyatı, Ankara.

Yakut, Kemal (2015). *Modern Eskişehir'in Doğuşu (1923-1938)*, Kebikeç Yayınları, Ankara.

Makaleler

Abdülkadir Ziya, "Sanayi Şehri", *Sakarya*, 18 Ağustos 1932, No: 336.

Ağaoğlu, Ahmet, "Alpullu'da", *Hâkimiyet-i Milliye*, 28 Teşrin-i sâni 1926.

Ali Numan, "Eskişehir'de: Şeker Pancarı Yetişmez Mi?", *Halkevi*, Yıl: 2, Sayı: 9, 30 Nisan 1933, s. 9-16.

Atay, Falih Rıfki, "Fabrikalarımız", *Hâkimiyet-i Milliye*, 21 Kanun-ı evvel 1926, No: 1960.

Atay, Falih Rıfki, "İkinci Beyaz", *Hâkimiyet-i Milliye*, 7 Birinci Kanun 1933, No: 4449.

Aydemir, Şevket Süreyya, "Şeker İstiklâli ve 160.000 Ton Türk Şekeri", *Kadro*, İkinci Teşrin 1932, C.1, S. 11, Ankara.

Karademir, Zafer, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Şeker Üretim ve Tüketimi (1500-1700)", *OTAM*, 37, (Bahar 2015), s.183-196.

Seyitdanlıoğlu, Mehmet , "Tanzimat Dönemi Osmanlı Sanayi (1839-1876)", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.28, S.46, (2009), s.53-59.

Tekeli, Sait Tahsin. "Türkiye'de Şeker Fabrikası Kurma Gayretleri", *Pancar Mecmuası*, Sayı:31, (Nisan 1954).

Bu olumsuzluğun ilk belirtileri de Kıbrıs Barış Harekâtı sonrasında hissedilmiş ve Türkiye bu tarihten itibaren savunma sanayii alanında kendini yenileme adına birçok adım atmaya başlamıştır.⁵⁴

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri:

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA),

BOA, İrade, İ.DUİT. , 98/12. , (H- 12/8/1339), (20 Mayıs 1921)

Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA),

BCA, BLH, K. 179, D. 92, F. 1-7.

BCA,60.403.5.2.

BCA, 60.403.5.1.

BCA 030. 10.59.399.8.

BCA 030.18/01-08 / 83-52-1, Karar No. 2/8981.

Kitap ve Makale:

Adak, Ali Osman, (Aralık 1973). "Cumhuriyetin 50. Yılında Gemi İnşa Sanayimiz", *Derya*, S.75.

Altuncuoğlu, Neslihan, (2021). *Kayseri Uçak Fabrikası*, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, (2006). Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, Ankara.

Bostan, İdris, (2005). *Kürekli ve Yelkenli Osmanlı Gemileri*, İstanbul.

BOSTAN İdris, (2009). "Saruca Paşa", *İslam Ansiklopedisi*, C.36, İstanbul.

Cumhuriyetimizin 50. Yılında Türk Silahlı Kuvvetleri, Genelkurmay Başkanlığı Yayını.

Deniz Kuvvetleri Tarihçesi, C.1, Kısım 1.

Dilek, Saim, "Atatürk Döneminde Havacılık ve Uçak Sanayii", *Atatürk Ansiklo-*

⁵⁴ Özlu, *Türkiye Cumhuriyeti'nin Yükselen Gücü, Türk Savunma Sanayii, (1922-2022)*, s.535.

pedisi, Atatürk Araştırma Merkezi, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr>. (Erişim Tarihi 15.01.2024)

İlgürel, Mücteba, (1993). “Çaka Bey”, İslam Ansiklopedisi, C.1998, İstanbul.

İnan, Afet, (1969). *Medeni Bilgiler ve Mustafa Kemal Atatürk'ün El Yazıları*, TTK Yayınları, Ankara.

Kurt, Deniz, PEHLİVAN Yavuz, KORKMAZ Erdal, (2018). *Türk Hava Kuvvetleri Birlik Yerleşke ve Komutanlık Tarihçeleri*, Hava Basımevi, Ankara.

Kuruluşundan Günümüze Türk Hava Kuvvetleri (Harekât ve Teşkilatlanma Tarihi 1911-1922), (2020). C.1, Hava Kuvvetleri Komutanlığı Yayını, Ankara.

Kuruluşundan Günümüze Türk Hava Kuvvetleri (Harekât ve Teşkilatlanma Tarihi 1923-1951), (2020). C.2, Hava Kuvvetleri Komutanlığı Yayını, Ankara.

Türk Tayyare Cemiyeti 1'inci Büyük Kurultay Tutanakları, (1925). Ankara.

Ulus Gazetesi, 4 Mayıs 1935.

Tayhani, İhsan, “Kayseri Uçak Fabrikası”, *Atatürk Ansiklopedisi*, Atatürk Araştırma Merkezi, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/kayseri-ucak-fabrikasi/> (Erişim Tarihi 10.01.2024)

Özlu, Hüsnü, (2023). *Türkiye Cumhuriyeti'nin Yükselen Gücü, Türk Savunma Sanayii*, (1922-2022), Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, Ankara.

Özlu, Hüsnü, (2022). “Geçmiş ve Kuruluş, 1974 Öncesi Dönemde Türk Savunma Sanayii” *Savunma Politikaları*, SETA Yayını, İstanbul.

Özlu, Hüsnü, (2021). “The Foundation and Development of Turkey's Defense Industry in the Context of National Security Strategy”, *Perceptions, Journal Of International Affairs*, Winter 2021, Volume XXVI Number 2.

Öztürk, Yücel, (2021). *Türk Havacılığını Geliştirme Faaliyetlerinin Basına Yansımaları: Türk Hava Mecmuası (1925-1928)*, Fenomen Yayıncılık, Erzurum.

Sarısr, Serdar, (1998). *Atatürk Dönemi Millî Hava Harp Sanayiinde Kayseri Tayyare Fabrikası'nın Yeri*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.

Taşkızak Tersanesi Komutanlığı Tarihçesi, (1999). İstanbul.

Terzioğlu, Sait Arif, (Mart 1972). “Donanmanın Gerilemesi ve Cumhuriyet”, *Derya*, S.54.

Uyaniker, Ferdi, (Haziran 2021). “Gölcük Deniz Ana Üs Komutanlığının Tarihi Gelişimi (1921-2016)”, *SAVSAD Savunma ve Savaş Araştırmaları Dergisi*, C.31, Sayı 1.

Yeni rejim açısından köyler önemli bir sorun olmuştur ve köyün önemi somut bir gerçeklikten kaynaklanmıştır. Nitekim Türkiye’de kırsal unsurların ağırlığı çok fazlaydı.²⁵ Halkınun yaklaşık %76’sının köylerde yaşadığı 1930’lar Türkiye’inde hükümetler öncelikle bu kesim üzerinde yoğunlaşmıştır. Köy öğretmen okulları, halkevleri, halkodaları, köy eğitmenliği ve köy enstitüleri bu düşüncelerin ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

KAYNAKÇA

Akyüz, Yahya (2021). *Türk Eğitim Tarihi*, 34. Baskı, PegemA Yayıncılık, Ankara.

Albayrak, Mustafa, “Millet Mektepleri”, *Atatürk Ansiklopedisi*, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/millet-mektepleri/> (Erişim: 02/05/2024).

Arıkan, Zeki (1999). “Halkevlerin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi”, *Atatürk Yolu Dergisi*, Cilt. 6, Sayı. 23, s. 261-281.

Ayas, Nevzad (1948). *Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi, Kuruluşlar ve Tarihçeler*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.

Bayram, Feridun (1999). *Eğitmenler*, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara.

Berkes, Niyazi (2002). *Türkiye’de Çağdaşlaşma*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Çeçen, Anıl (1990). *Halkevleri*, Gündoğan Yayınları, Ankara.

Çelenk, Süleyman (2008). “Türk Eğitiminde Laikleşme Süreci”, *İlköğretim Online*, Cilt. 7, Sayı.2. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ilkonline/issue/8601/107115> (Erişim: 02/05/2024).

Demirci, Ümit Özgür (2011). “Türk Dünyasında Latin Alfabeti’ne Geçiş Süreci (Geçmişten Günümüze)”, *Türk Yurdu*, Cilt. 31, Sayı. 287, s. 225-229.

Devlet İstatistik Enstitüsü (1993). *İstatistik Göstergeler 1923-1991*, Ankara.

Doğaner, Yasemin, “Halkevleri”, *Atatürk Ansiklopedisi*, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/halkevleri/> (Erişim: 01/05/2024).

Dönmez, Cengiz (1999). *Tarihî Gerekçeleriyle Harf İnkılâbı ve Kazanımları*, Gazi Ki-

²⁵ Türkiye 1930 ve 1940’larda bir tarım toplumdur, nüfusunun büyük çoğunluğu köylerde yaşıyordu ve 20 bin dolayındaki köyünde öğretmen yoktu. Kentlerde bile öğretmen açığı bulunmaktayken küçük köylerde öğretmen gönderilmesi olanaksız gibi görünüyordu. Bu köylerin ulaşımı çok zor olduğu gibi, okul binası ve öğretmeni de yoktu. Türkiye’ye 1935 yılı verileri ışığında bakıldığında görülen tablo şöyledir: Köy nüfusu % 76.5’dir. Çalışan nüfusun % 76,4’ü tarımda, % 11.7’si sanayide ve % 11.9’u hizmet sektöründedir. Bir doktora düşen hasta sayısı 12555, kişi başına düşen ulusal gelir 439 dolardır. Köy sayısı 34876 iken köylerdeki öğretmen sayısı 6891’dir. Devlet İstatistik Enstitüsü, İstatistik Göstergeler 1923-1991, Ankara, 1993.

tabevi, Ankara.

Erdem, Ali Rıza (2012), "Atatürk'ün Liderliğinde Üniversite Reformu: Yükseköğretim ve Bilim Tarihimizde Dönüm Noktası", *Belgi Dergisi*, sayı. 4, s. 376-388.

Erdem, Çiğdem (2008). "Cumhuriyet Yönetiminin 1930'lu Yıllarda Köyde ve Köylülükte Dönüşümü Gerçekleştirme İsteğinin Bir Aracı Olarak Köy Eğitim Kursları", *Gazi University, Journal of the Faculty of Economics and Administrative Sciences*, Cilt. 10, Sayı. 3, s. 187-200.

İnönü'nün Söylev ve Demeçleri I (1919-1946), (1946). Türk Devrim Tarihi Enstitüsü, Ankara.

Kapluhan, Erol (2014). "1921 Maarif Kongresi'nin Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt. 4, Sayı. 8, s. 123-134.

Kazamias, Andreas M. (1966). *Education and the Quest for Modernity in Turkey*, George Allen & Unwin Ltd. London, 1966.

Koçer, Hasan Ali (1967). *Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Problemi, 1848-1967*, Yargıoğlu Matbaası, Ankara.

Namal, Yücel ve Karakök, Tunay (2011). "Atatürk ve Üniversite Reformu 1933", *Journal of Higher Education and Science*, Sayı. 1, s. 27-35.

Özdemir, Yavuz ve Aktaş, Elif (2011). "Halkevleri (1932'den 1951'e)", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı. 45, s. 235-262.

Sakaoğlu, Necdet (2018). *Türkiye Eğitim Tarihi: 11-20. Yüzyıllar*, Alfa Yayıncılık, İstanbul.

Sarç, Ömer Celal (1970). "50 Yıllık Cumhuriyet Döneminde Ekonomik ve Sosyal Bünyedeki Başlıca Değişmeler", İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, Cilt. 30, Sayı. 1-4, s. 1-26.

Sarı, Muhammed ve Uz, Esmâ (2017). "Cumhuriyet Döneminde Köy Eğitim Kursları", *Turkish History Education Journal*, Cilt. 6, Sayı. 1, s. 1-29.

Sarıhan, Zeki (2019). *1921 Maarif Kongresi*, Tarihçi Kitabevi, İstanbul.

Sungu, İhsan (1938). "Tevhidi Tedrisat", *Bellekten*, Cilt. 2, Sayı. 7-8, s. 397-438.

Şahin, Mustafa (1992). "Bir Halk Eğitim Çalışması Örneği Olarak Millet Mektepleri", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Cilt. 1, Sayı. 2, s. 213-234,

Şahin, Mustafa (1994). "Türkiye'de Köye Öğretmen Yetiştirme Model Önerileri: Uygulamalar ve Değerlendirmeler (Tarihi Gelişim)", *Çağdaş Türkiye Tarihi*

Araştırmaları Dergisi, Cilt. 2, Sayı. 4-5, s. 45-61.

şahin, Mustafa (1996). “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Uygulamalarında Yabancı Uzmanların Yeri (1923-1960)”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

şahin, Mustafa (1998). “Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Eğitim Uzmanlarından Yararlanma (Tarihsel Gelişim)”, *Toplumsal Tarih*, Cilt. 9, sayı. 54, s. 12-18.

şahin, Mustafa (1999). “Osmanlı Devletinde Yabancı Uzmanlar Aracılığıyla Batılışma Çabaları”, *Milli Eğitim*, Sayı. 143, s. 87-90.

şahin, Mustafa (2023). “1921 Maarif Kongresi ve Türk Eğitim Tarihi Bakımından Önemi”, *Sosyal, İnsan ve İdari Bilimlerde Yenilikçi Çalışmalar* (Editörler: Serap Saribaş, Turgay Akkuş), Duvar Yayınları, İzmir.

Taşdemirci, Ersoy, “1933 Üniversite Reformu”, *Atatürk Ansiklopedisi*, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/1933-universite-reformu/> (Erişim: 31/07/2023).

Tonguç, İsmail Hakkı (1998). *Eğitim Yoluyla Canlandırılacak Köy*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Yayını, Ankara.

Tuncay, Mete (1981). *Türkiye Cumhuriyetinde Tek Parti Yönetiminin Kurulması (1923-1931)*, Yurt Yayınları, Ankara.

TÜİK (2011). *İstatistik Göstergeler, 1923-2010*, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara.

Türköz, Elif Nagihan (2021). “Jakobenizmin Pratik Siyasete Etkisi: Erken Cumhuriyet Dönemi Türkiye’sinde Eğitim”, *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, Yıl. 3, Sayı. 6, s. 1370-1391.

Uyanık, Ercan ve Çam, İrfan Davut (2014). “Arap Elifbası’ndan Latin Alfabesine Geçiş Sürecinde Garpcı Söylemler”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Cilt. 14, Sayı. 29, s. 189-221.

İstatistiki verilere göre, İnönü döneminde kadınların eğitimine önem verilmiş, kız öğrencilerin okullaşma oranları artırılmıştır. İnönü döneminde ilkokul basamağında kız öğrenci sayısı %121 oranında artmış, erkek öğrenci sayısındaki oran ise %83 olmuştur. Asıl fark ortaokul ve lise öğretmenlerinde kadınlar lehine görülen belirgin artışlardır. Bu dönemde ortaokullarda erkek öğretmenlerin artış oranı %8 iken kadın öğretmenlerin %66'dır. Liselerde erkek öğretmen sayısı %13 oranında artmışken kadın öğretmenlerin artış oranı %150'dir. Yükseköğretim kurumlarında erkek öğretmen sayısı %106 oranında artmışken kadın öğretmenlerin artış oranı %199'dur.

Sonuç olarak, İnönü dönemi Türkiye'de eğitim alanında modernleşme çabalarının yoğunlaştığı ve bazı temel yapısal değişikliklerin gerçekleştirildiği bir dönem olarak adlandırılabilir. Ancak, İnönü dönemi eğitim politikaları ve uygulamaları üzerinde ekonomik sıkıntılar, siyasi belirsizlikler ve dış politika etkileri gibi çeşitli zorluklar da etkili olmuştur. Bu faktörler eğitim reformlarının tam anlamıyla istenilen şekilde gerçekleştirilmesini engellemiştir.

KAYNAKÇA

- Bahadır, Ziyet (2024). "Köy Enstitüleri", <https://islamansiklopedisi.org.tr/koy-enstitusu> (Erişim: 21/06/2024).
- Bayram, Feridun (1999). *Eğitmenler*, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara.
- Boratav, Korkut (2006). *Türkiye İktisat Tarihi*, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Cenan, Özlem (2015). İsmet İnönü Döneminde Öğretmen Yetiştirme Politikaları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Deniz, Muzaffer (2001). *Milli Eğitim Şuralarının Tarihçesi ve Eğitim Politikalarına Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tez, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Erdem, Çiğdem (2008). "Cumhuriyet Yönetiminin 1930'lü Yıllarda Köyde ve Köylülükte Dönüşümü Gerçekleştirme İsteğinin Bir Aracı Olarak Köy Eğitim Kursları", *Gazi University, Journal of the Faculty of Economics and Administrative Sciences*, cilt. 10, sayı. 3, ss. 187-200.
- Gedikoğlu, Şevket (1971). *Evreleri, Getirdikleri ve Yankılarıyla Köy Enstitüleri*, İş Matbaacılık ve Ticaret, Ankara.
- Gündüz, Mustafa (2018). *Kronolojik ve Tematik Türk Eğitim Tarihi*, (Ed.) İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul.

Heper, Metin (2024). "İsmet Paşa (İnönü) (1884-1973)", *Atatürk Ansiklopedisi*, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ismet-pasa-inonu-1884-1973/> (Erişim: 07.05.2024).

<https://19tarihkongresi.ttk.gov.tr/> (Erişim: 21/06/2024).

<https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/turk-tarih-kongreleri-1939-1960/?pdf=5699> (Erişim: 21/06/2024).

<https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/turk-tarih-kongreleri-1939-1960/?pdf=5699> (Erişim: 21/06/2024).

<https://ttk.gov.tr/iii-turk-tarih-kongresi-15-20-kasim-1943-ankara/> (Erişim: 21/06/2024).

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164549_1_sura.pdf (Erişim: 02/06/2024).

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164619_2_sura.pdf (Erişim: 02/06/2024).

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164646_3_sura.pdf (Erişim: 03/06/2024).

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164715_4_sura.pdf (Erişim: 21/06/2024).

Kapluhan, Erol (2014). "1921 Maarif Kongresi'nin Türk Eğitim Tarihindeki Yeri ve Önemi", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt. 4, sayı. 8, ss. 123-134.

Katoğlu, Murat (1989). "Cumhuriyet Türkiye'sinde Eğitim, Kültür, Sanat", *Türkiye Tarihi-4 (Çağdaş Türkiye: 1908-1980)*, Cem Yayınevi, İstanbul.

Kazamias, Andreas M. (1966). *Education and the Quest for Modernity in Turkey*, George Allen & Unwin Ltd. London.

Koçak, Cemil (1986). *Türkiye'de Milli Şef Dönemi (1938-1945)*, cilt. 2, İletişim Yayınları, Ankara.

Koçer, Hasan Ali (1967). *Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Problemi, 1848-1967*, Yargıoğlu Matbaası, Ankara.

Lewis, George (1974). *Modern Turkey*, 4th Edition, Praeger Publishers, New York.

Meşeci Giorgetti, Filiz ve Batır, Betül (2012). "İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı Döneminde Eğitim Politikaları", *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları Dergisi*, sayı. 13-14, ss. 27-56.

Mutlu, Sevda (2007). *Devlet Adamı Kimliği ile İsmet İnönü'nün Düşünce ve Uy-*

gulamalarının Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

Öztürk, Cemil (1996). *Atatürk Devri Öğretmen Yetiştirme Politikası*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Sakaoğlu, Necdet (2018). *Türkiye Eğitim Tarihi, 11-20. Yüzyıllar*, ALFA, İstanbul.

Sarı, Muhammed ve Uz, Esmâ (2017). "Cumhuriyet Döneminde Köy Eğitim Kursları", *Turkish History Education Journal*, cilt. 6, sayı. 1, ss. 29-55.

Sarıhan, Zeki (2019). *1921 Maarif Kongresi*, Tarihçi Kitabevi, İstanbul.

Semiz, Erhan (2020). İsmet İnönü Döneminde Türkiye'de Milli Eğitim ve İdeoloji (1938-1950), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi, Çorum.

Şahin, Mustafa (1994). "Türkiye'de Köy Öğretmen Yetiştirme Model Önerileri: Uygulamalar ve Değerlendirmeler (Tarihi Gelişim)", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, cilt. 2, sayı. 4-5, ss. 45-61.

Şahin, Mustafa (2023). "1921 Maarif Kongresi ve Türk Eğitim Tarihi Bakımından Önemi", *Sosyal, İnsan ve İdari Bilimlerde Yenilikçi Çalışmalar* (Editörler: Serap Saribaş, Turgay Akkuş), Duvar Yayınları, İzmir.

Tezel, Yahya S. (2002). *Cumhuriyet Döneminin İktisat Tarihi*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

Tiregöl, Jessica Selma (1998). *The Role of Primary Education in Nation-State-Building: The Case of the Early Turkish Republic (1923-1938)*, PhD Dissertation, The Princeton University.

Tonguç, İsmail Hakkı (1998). *Eğitim Yoluyla Canlandırılacak Köy*, Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Yayını, Ankara.

Yiğit, Ali Ata (1992). *İnönü Dönemi Eğitim ve Kültür Politikası*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.

kısımının Halkevlerinin çalışmalarının birer sonuncu olması, kurumun önemini ortaya koyan en açık örneklerdir.

KAYNAKÇA

Akalın, Şükrü Haluk, "Atatürk Döneminde Türkçe ve Türk Dil Kurumu", *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, Sayı 607, s. 1-58.

Akçura, Yusuf, "Tarih Yazmak ve Tarih Okutmak Usullerine Dair," *I. Türk Tarih Kongresi*, 02-11 Temmuz 1932, Ankara, s. 577-607.

Aksu, Fehmi (1936), *Isparta İli Yer Adları*, Isparta, 1936.

Akyüz, Kenan, "Türk Ocakları" *Belleten*, (1986), 50 / 196, s. 201-228.

Arkan, Zeki, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Tarihçilik", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, C.VI, (1985), İstanbul, s. 1584-1594.

Aslan, Necla (2007), *Bursa Halkevi Uludağ dergisi ve Türk Devrimi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

Atabay, Mithat, *II. Dünya Savaşı Sırasında Türkiye'de Milliyetçilik Akımları* (2005), Kaynak Yayınları, İstanbul.

Atatürk Dönemi Kültür Kurumlarından Örnekler, 1920-1938 (Haz: Nail Tan) (2006), Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Atatürk, Mustafa Kemal (2009), *Geometri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II (1997), Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara.

Azcan, İbrahim (2003), *Türk Modernleşmesi Sürecinde Trabzon Halkevi*, Serander Yayınları, Trabzon.

Baltacıoğlu, İsmail Hakkı (1950), *Halkın Evi*, Ankara 1950.

Baykal, Bekir Sıtkı, "Atatürk ve Tarih", *Belleten*, C. XXXV, Yıl 1971, s. 531-540

Baykurt, Şerif (1976), *Türkiye'de Folklor*, Ankara.

Bayraktutan, Yusuf (1996), *Türk Fikir Tarihinde Modernleşme, Milliyetçilik ve Türk Ocakları (1912-1931)*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Behar, Büşra Eranlı (2013), *İktidar ve Tarih, Türkiye'de "Resmi Tarih" Tezinin Oluşumu*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Birinci Türk Dil Kurultayının Müzakere Programı, 1932.

Birinci Türk Dil Kurultayı-Tezler- Müzakere Zabıtları (1933), Maarif Vekaleti Yayınları, İstanbul.

Birinci Türk Tarih Kongresi (Ankara: 2-11 Temmuz 1932), Konferanslar, Müzakere Zabıtları (2010), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara

C.H.P. Halkevleri Talimatnamesi (1940), Ankara.

C.H.P. Halkevleri'nin 1933, 1934 ve 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulâsaları, Hâkimiyet-i Milliye Matbaası, Ankara.

Celepoğlu, Ayşegül (2008), *Türk Dil Kurumunun Kurucu Başkanı Samih Rifat, Hayatı ve Eserleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları

CHP Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi (1940), Zerbaat Matbaası, Ankara.

CHP Halkevleri ve Halkodalarının 1940 Çalışmaları (1941), Ankara.

CHP, 1937 Yıldönümü Broşürü Geçen Yılda Halkevleri Nasıl Çalıştı (1937), CHP Genel Sekreterliği, Ankara.

CHP, XVI. Yıldönümünde Halkevleri ve Halkodaları (1948), Ulus Basımevi, Ankara.

Çağlar, Günay, "Atatürk ve Tarih Reformu", *Erdem*, Cilt: 11, Sayı: 33, (1999), s. 715-720.

Çavdar, Tefik (1983), "Halkevleri", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi C. 4, İletişim Yayınları, İstanbul*, s. 882.

Çeçen, Anıl (2000), *Atatürk'ün Kültür Kurumu, Halkevleri*, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul.

Demiryürek, Mehmet (2003), *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Bir Osmanlı Aydını Abdurrahman Şeref Efendi, 1853-1925*, Phoenix Yayınevi, Ankara.

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi

Duygulu, Melih (2024), *Cumhuriyet ve Müzik*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Ercilasun, Ahmet B., "Atatürk ve Türk Dil Kurumu", *Türk Dili*, Kasım 1922, Yıl 71, Sayı 851, s. 4-18.

Gaziantep Halkevi Broşürü (1935), Cumhuriyet Halk Fırkası Matbaası, Gaziantep.

Halaçoğlu, Yusuf, "Türk Tarih Kurumu", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt 41, s. 547-549.

Halkevleri 1932-1935, 103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı (1936), Ulus Basıme-

vi, Ankara

Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hülasaları, (1935), Ulus Basımevi, Ankara.

Hatipoğlu, Vecihe (1963), "Atatürk'ün Dilciliği", *Atatürk ve Türk Dili*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, s. 9-22.

İğdemir, Uluğ (1991), *Yılların İçinden, Makaleler – Anılar – İncelemeler*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

İkinci Türk Tarih Kongresi, İstanbul, 20-25 Eylül 1937, Kongrenin çalışmaları, Kongreye Sunulan Tebliğler (2010), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

İmer, Kamile (1976), *Dilde Değişme ve Gelişme Açısından Türk Dil Devrimi*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

İnan, Afet (2023), *Atatürk Hakkında Hatıralar, Belgeler* (Yeni Baskıya Haz. Arı İnan), İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

İnan, M. Rauf, "Gazi'nin Halkçılık Ülküsü, Halkevleri ve Sonrası", *Belleten*, LII/207, Kasım 1988, s. 892.

İpekan, Levent, "Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Halkbilim Alanında Çalışma Yapan Kuruluşlar (1927-1977)", *Halk Bilimi*, Cilt: 5, Sayı: 44-46, (Ekim-Kasım-Aralık 1978).

Karal, Enver Ziya, "Tanzimat'tan Bugüne Kadar Tarihçiliğimiz", *Felsefe Kurumu Seminerleri* (1977), Ankara, s. 252-256

Karaosmanoğlu, Yakup Kadri (1963), "Atatürk ve Türk Dili", *Atatürk ve Türk Dili*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, s. 103-110.

Kaş, Hasan (1936), *Isparta Halkevi Çalışmaları ve Ün Dergisi (1934-1950)*, Ankara

Kodaman, Bayram, "Atatürk ve Tarih", *Atatürk ve Kültür* (1992), Hacettepe Üniversitesi Yayınları-Özel Sayı, Ankara, 1992, s. 3-4.

Korkmaz, Zeynep (1963), *Türk Dilinin Tarihî Akışı İçinde Atatürk ve Dil Devrimi*, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara.

Korkmaz, Zeynep (1992), *Atatürk ve Türk Dili, Belgeler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Korkmaz, Zeynep (2005), *Türk Dili üzerine Araştırmalar, Cilt I*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Kunter, Halim Baki (1964), *Kuruluşlarının 32. Yıldönümünde Halkevleri (19 Şubat 1932-19 Şubat 1964)*, Ankara.

Küçüka, Necip Ali, "Halkevleri", *Ülkü*, 1933 /2 (9), s. 233.

Küçükuşurlu, Murat - Okur, Mehmet (2007), *Tek Parti Döneminde Erzurum Halkevleri*, Derya Yayınları, Trabzon.

Kütükoğlu, Bekir, "Vekayinüvis", *İslam Ansiklopedisi*, C. XIII, s. 271-287.

Mecded, Mansuroğlu, "Anadolu'da Türk Yazı Dilinin Başlama ve Gelişmesi", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, IV, Sayı 3 (Yıl 1951), s. 215-229.

Öztürkmen, Arzu (2006), *Türkiye'de Folklor ve Milliyetçilik*, İletişim Yayınları, İstanbul.

Pamuk, Şevket (2005), *Osmanlı Türkiye İktisadî Tarihi, 1500-1914* (2005), İletişim Yayınları, İstanbul.

Resmi Gazete

Sakaoğlu, Saim (1994), "Türk Dili Tetkik Cemiyeti'nin Kuruluşu ve Atatürk", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1991*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara

Samoyloviç, Aleksandr Nikolayeviç, "Türkiye'de İkinci Dil Kurultayı ve Sovyet-Türk Bilim İlişkileri", *Türk Dili*, (Mart 2019) s. 87-97.

Sarımay, Yusuf (1994), *Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi ve Türk Ocakları, 1912-1931*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

Sertkaya, Osman Fikri, "Atatürk'ün Dil Politikası", *Türk Kültürü*, 5 (49), Kasım 1966, s. 41-49.

Süslü, Azmi, "Atatürk ve Tarih", *Atatürkçü Düşünce El Kitabı* (1995), Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, s. 241-263.

Şanal, Mustafa, "Türk Kültür Tarihi İçerisinde Kayseri Halkevi ve Faaliyetleri (1932-1950)", *Milli Eğitim Dergisi*, Kış 2004, s. 37-60.

Şimşek, Sefer (2002), *Bir İdeolojik Seferberlik Deneyimi, Halkevleri (1932-1951)*, İstanbul.

Şimşir, Bilal N. (1992), *Türk Yazı Devrimi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara

Tan, Nail, "1932'den 2012'ye Türk Dil Kurumu", *Türk Dili*, Cilt CXVII, Sayı; 811, (Temmuz 2019), s. 34-57.

Tankut, Hasan Reşit (1963), "Atatürk ve Türk Dili", *Atatürk ve Türk Dili*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, s. 111-136.

Tarih I, Kemalist Eğitimin Tarih Dersleri (2003), Kaynak Yayınları, İstanbul.

- Taşdemir, Serap, "Sivas Halkevi Dergisi: Ortayayla (4 Eylül)", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Temmuz 2002, XVIII/53, s. 408-409.
- Toksoy, Nurcan (2007), *Bir Kültürel Kalkınma Modeli Olarak: Halkevleri*, Orion Yayınevi, Ankara.
- Tonguç, Engin (1970), *Devrim açısından Köy Enstitüleri ve Tonguç*, Ant Yayınları, İstanbul.
- Topçuoğlu, Hatice (2004), *1932-1951 Yılları Arasında Ordu Halkevinde Yapılan Halkbilim Çalışmaları* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Trabzon, 2004.
- Toprak, Zafer (2002), "Türkiye'de Narodnik Milliyetçiliği ve Halkçılık (1908-1918)", *Türkler*, Cilt:14, (Ed.: H. Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca), Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.
- Tunaya, Tarık Zafer (1984), *Türkiye'de Siyasi Partiler I*, İstanbul, 1984.
- Turan, Şerafettin (1999), *Türk Devrim Tarihi Çağdaşlık Yolunda Yeni Türkiye (10 Kasım 1938- 14 Mayıs 1950)*, 4. Kitap (Birinci Bölüm), Bilgi Yayınları, Ankara.
- Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti Nizamnamesi*, 1932.
- Türk Tarihin Ana Hatları* (1930), Devlet Matbaası, İstanbul, 1930.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi*
- Uçman, Abdullah (1992), "Türk Edebiyatında Tenkit Anlayışı", *150. Yılında Tanzimat*, (Yay. Haz.: Hakkı Dursun Yıldız), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, "Yeni Türk Tarihinde Vesikacılık", *Bellekten*, Yıl: 1938, Cilt: 2, Sayı: 7-8, s. 367-371.
- Üçüncü Türk Dil Kurultayı, 1936 (24-31 Ağustos 1936), Tezler, Müzakere Zabıtları (1937), Devlet Basımevi, İstanbul.
- Ülkütaşır, M. Şakir (1973), *Cumhuriyetle Birlikte Türkiye'de Folklor ve Etnografya Çalışmaları*, Ankara.
- Varnalı, Özgür Şahap(2008), *Türkiye'de 1932-1950 Sürecinde Halkevleri Temsil Şubelerinin Yurttaş Eğitimine Katkıları*, Basılmamış Yüksek lisans Tezi, İzmir.
- Yetkin, Çetin (1982), *Türkiye'de Tek Parti Yönetimi*, İstanbul.
- Yüzer, Arzu (2006), *Atatürk Döneminde Türk tarih Kurumu Tarafından Yapılan Çalışmalar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, İstanbul.
- Ziya Gökalp (1963), *Türkçülüğün Esasları*, Varlık Yayınları, İstanbul.

haneler, meşrutiyet dönemi kültürel müktesebat çerçevesinde oluşturulmuştur. Umumi ve milli kütüphaneler başta olmak üzere farklı misyonlar ile mükellef kütüphaneler, yeniden halkın hizmetine sunulurken belirtilen ilkeye dikkat edilmiştir. Süreç, Tevhid-i tedrisat" kanununun ilanı ve "Şer'iyye ve Evkaf Vekaleti'nin" kaldırılmasıyla tahkim edilmiş, bu durum kütüphanelerin merkezi bir inisiyatif altında daha da güçlenmesinin önünü açmıştır.

Meşrutiyet döneminde kurulan ve kültürel uyanışın kapısı olan "Türk Ocaklarının" 1927 yılı itibariyle Cumhuriyet Halk Fırkası ile yakınlaştırılması, laikliğin önünde en büyük engel olan dinin anayasadan çıkarılıp sivilleştirilmesi, tarihi ve dini dilin harf inkılabıyla değiştirilmesi erken cumhuriyetin nasıl bir gelecek tasavvuruna sahip olduğunun ip uçlarını vermiştir. Yarına ilişkin kaygılardan ileri gelen böyle bir tercih neticesinde Türk Ocakları kapatılıp halkevleri açılmış, Türk Tarihi ve Türk Dil kurumlarının kurulmuştur. Sürecin ideolojik müesseselerini hiç şüphesiz "halkevleri kütüphaneleri" oluşturmuştur.

Muasır medeniyet söylemi paralelinde bu kütüphanelerde geleneği temsil eden eserlerden ziyade geleceği kuracağına inanılan dillerde yazılmış eserlere yer verilmiştir. Bu tercih, mezkûr kütüphanelere ilişkin talimatnamede açıkça ifade edilmiştir. Başkent Ankara Halkevi Kütüphanesi bu amacın örnek kütüphanesi seçilmiştir. 1944-1945 tarihli halkevleri kitaplıklarına ilişkin istatistiki kaynakta, Ankara merkez halkevi kitaplığındaki eserlerin dillere göre tasnifi bu tespitin somut bir temsilidir. Kütüphanede 18176 yabancı dilde, 1470 Arap harflerinde ve 9495 eser de Latin harflerinde olduğu bildirilmiştir. Bu tabloyu, sadece kitap sayılarında değil aynı dönem içinde geleneğin temsili konumundaki diğer kütüphane müdavimleri ile geleceğin temsilcisi konumundaki Halkevleri kütüphanelerine devam eden kişilerin sayılarında da görmek mümkündür.

KAYNAKÇA

a)Resmi Kaynaklar

Başbakanlık Osmanlı Arşivi

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

BMM. Zabıt Ceridesi.

Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü-Maarif 1923-32 İstatistikleri (1933).

İstanbul: Devlet Matbaası.

C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi. (1932). Halkevleri Talimatnamesi. Ankara:Hâkimiyeti Milliye Matbaası.

Daire-i Nezarete Teşkil Edilen Kütüphaneye Aid Ta'limatname, Matbaa-i Amire, İstanbul 1332.

Dersaadet ve Vilayette Kâin Mekatib-i Resmîye ve Hususiyeye ve Merkezde Bulunan Medaris-i İslamiye ile Kütüphanelere Dair İstatistik Mecmuasıdır (1325). Darü'l-Hilafeti'l- Aliye: Matbaa-i Amire.

İttihad ve Terakki Fırkası 1332 Senesi Kongre Raporu

Maarif Vekaleti 1925-1926 Ders Senesi İhsaiyat Mecmuası (1928). Devlet Matbaası, İstanbul.

Maarif Vekaleti 1926-1927 İstatistik Yıllığı (1929). C.IV. Devlet Matbaası.

1932-33 Maarif Umum İstatistiki (1934), Devlet Matbaası, İstanbul.

Milli Eğitim (1946). Genel Kitaplıklar Ve Müzeler İle Halkevleri, Odaları Ve Okuma Odaları Kitaplıkları İstatistikleri 1943-1944. Ankara: Pulhan Matbaası.

1935 Genel Nüfus Sayımı-Türkiye Nüfusu (Vilayet, Kaza, Şehir ve Köyler itibariyle Muvakkat Rakamlar), Basımevi, Ankara.

Umumi Nüfus Tahriri, Devlet İstatistik Enstitüsü, 1927.

b)Kitap ve Makaleler

ATÇIL (2019), *Erken Modern Osman İmparatorluğu'nda Âlimler ve Sultanlar*, İstanbul: Klasik Yayınları.

AYDIN, H.(2024), "Türk Kültür Hayatında Halkevleri Kütüphaneleri ve Basına Yansımaları (1932-1951)," *Avrasya Uluslararası Araştırma Dergisi*, 12(38), ss.451-472.

BARNES, R. (2006), "Musaların Tavuk Kümesinde Dünyadan Uzak Yaşayan Kitapçurları: Antik İskenderiye Kütüphanesi", *İskenderiye Kütüphanesi*, Der.: Roy Macleod, İstanbul: Dost Yayınları, ss.83-105.

BERBER, E.(2021), "İzmir Vilayet Yıllıklarında İzmir Milli Kütüphanesi", *Library, Archive, And Museum Research Journal*, II/1.

BEYDİLLİ, K. (1995), *Türk Bilim ve Matbaacılık Tarihinde Mühendishâne Matbaası*

ve Kütüphanesi, Eren Yayınları, İstanbul.

_____ (2003), "Matbaa", *DİA*, C. XXVIII, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, s. 111-112.

Bursa Kütüphaneleri (2013), Edit: Ali İhsan Karataş, Bursa: Büyükşehir Belediyesi Kitaplığı.

ÇOŞKUN, Y.(2023), "Hars Müdüriyeti: İşgalden İstiklale Müzecilik ve Arkeoloji", *In Pursuit of An Ideal: Atatürk and Alaca Höyük*, Der: Tayfun Yıldırım, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

CUNBUR, M. (1964). "Tanzimat'ın Kütüphaneciliğimize Etkileri", *Belleten* (Ekim 1964), C.XXVIII, S.112, ss.691-700.

ERGİN, O. (1977), *Türkiye Maarif Tarihi*, C.I-II, İstanbul: Eser Matbaası

ERÜNSAL, İ.(2016), *Osmanlılarda Kütüphaneler ve Kütüphanecilik*, İstanbul, Timaş Yayınları.

.....(2015), "Osmanlı Döneminde İstanbul Kütüphaneleri", *Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi*, C. VII, İstanbul: İBB. Yayınları.

.....(2022), "Katalog", *DİA*, C.25. TDV. Yayınları, İstanbul, ss.24-28.

FAZLIOĞLU, İ.(2019), "Geçmiş Anlamak, Şimdiyi Bilmek, Geleceği Öngörmek: Tecdid Hareketlerine Yeni Bir yaklaşım" İstanbul Araştırma ve Eğitim Vakfı (İsar Bülten) Haziran 2019/14, ss.46-50.

FOUCAULT, M. (2014), *Özne ve İktidar*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

HANİOĞLU, Ş. (1985), *Osmanlı İttihad ve Terakki Cemiyeti ve Jön Türklük (1889-1902)*, İstanbul: İletişim Yayınları.

HOWARD, D.A. (2011), "Osmanlı Nasihatname Türleri ve Mit", *Erken Modern Osmanlılar –İmparatorluğun Yeniden Yazımı-* Edit. V. H. Aksan, D. Goffman, İstanbul: Timaş Yayınları, s.185-222.

GOODY, J. (2013), *Yazılı ve Sözel Arasındaki Etkileşim (Okur-Yazarlık, Aile, Kültür ve Devlet Üzerine İncelemeler)*, Çev.: Osman Bulut, İstanbul: Pinhan Yayınları.

_____ (2011), *Yaban Aklın Evcilleştirilmesi*, Çev: K. Değirmenci, Pinhan Yayınları, İstanbul.

GUTAS, D. (2003), *Yunanca Düşünce Arapça Kültür (Bağdat'ta Yunanca-Arapça Çeviri Hareketi ve Erken Abbasi Toplumu)*, Çev.: Lütfi Şimşek, , İstanbul: Kitap Yayınevi.

- Güneş, G. (2015), Mütareke ve İşgal Yıllarında İzmir Milli Kütüphanesi, Çağdaş Türkiye Tarihi Arştırmaları Dergisi, C.15, S.31, ss. 157-175.
- İTZKOWITZ, N. (2019), Osmanlı İmparatorluğu ve İslami Gelenek, Çev. Akın Öge, İstanbul: Feylesof Kitap.
- KARATEPE, Ç. K. (2020), "Millî Kütüphane", DİA, Ankara: TDV. Yayınları.
- KAYA, M. (1992), "Beytülhikme" TDV. İslam Ansiklopedisi, C.VI. TDV. Yayınları, İstanbul, s.88-90.
- _____ (1993), "Dârülhikme" TDV. İslam Ansiklopedisi, C.VIII. İstanbul: TDV. Yayınları, ss.537-538.
- KOÇLAR, B. (2022), *Recep Peker (Bir İnkılapçının Hikayesi)*, Ankara: Berikan Yayınları.
- KOŞAY, H.Z. (1960), "Kütüphanelere Dair", *Türk Kütüphaneciliği*, 1960, 9(1-2), ss.36-40.
- KORLAELÇİ, M. (1986), Pozitivizmin Türkiye'ye Girişi, İstanbul: İnsan Yayınları.
- Macfarlane, Charles (1850), Turkey and its Destiny: The Results of Journeys Made in 1847 and 1848 to Examine into the State of that Country, C. I-II, London.
- ORMSBY, E. (2019), Gazâlî: İslam'ın Dirilişi, Çev.: İ. H. Yılmaz, İstanbul: Vakıf Bank Kültür Yayınları.
- ÖZVAR, E. (2017), "Osmanlı Dünyasında Yazma Eser Üretkenliği", Sahn-ı Seman'dan Darülfünun'a (Osmanlı'da İlim ve Fikir Dünyası- Alimler, Müesseseler ve Fikri Eserler- XVII.Yüzyıl), Zeytinburnu Belediyesi, İstanbul 2017.
- PINAR, Mehmet, "Doğu'da Unutulmuş Bir Kültür Ocağı: Van Halkevi", *Atatürk Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 1, 2013.
- POTTS, D.T. (2006), "İskenderiye'den Önce Antik Yakındoğu'daki Kütüphaneler", İskenderiye Kütüphanesi, Der.: Roy Macleod, İstanbul: Dost Yayınları, s.35-53.
- RUSSELL, B. (2016), Batı Felsefe Tarihi, C.III, Çev.: Ahmet Fethi, İstanbul: Alfa Yayınları.
- ŞENALP, L. (1974), "Cumhuriyet Döneminde Kütüphaneciliğimiz", Türk kütüphaneciler Derneği Bülteni, C.23, S.1, ss.38-47.
- TODERİNİ, G. (2018), Türklerin Yazılı Kültürü ve Edebiyatı, Çev. M. S. Bekar,

İstanbul: Yeditepe Yayınları.

VERSENYI, L.(1995), Sokrates ve İnsan Sevgisi, Çev.: Ahmet Cevizci, İstanbul:
Gündoğan Yayınları.

kulmasıyla sporda torpil çarkının işletildiğini belirterek yaptırımların sağlıklı ve adaletli olmadığını anlatıyordu:

“Ara sıra her hangi bir sebeple haklı olarak cezaya çarptırılmış futbolcu ve hattâ idarecilerin teşkilât nezdinde hatırlı kimselerin delâletileri ile, kulüplerin doğrudan doğruya teşkilâtta sundukları acıklı istidalarla veya bir olimpiyat veyahud beynelmilel maç arifesinde «millî iştir» diye doğrudan doğruya teşkilâtça affedildikleri olmuş vakalardır. Bu vakaların tekerrürü, futbol âlemimizde disiplinsizliğin başlıca âmilleri olmuştur. Disiplin olmadan ise, futbolda terakki edileceğini ummak ancak bir hayaldir.”

Sözlerine devam ederek fırsatını buldukları anda sportmenliğe aykırı hareket eden futbolcuların Türk Spor Kurumu tarafından engelleneceğini dair kanaatini paylaşmıştı.³³ Gerçi kurumun en büyük handikaplarından biri de geniş teşkilatı olsa bile her meseleyle bizzat ilgilenme kapasitesinin olmayıştı:

“(…) Fakat... Türk Spor Kurumu teşkilatı geniştir. Her şeyle, en ufak noktalarla bizzat meşgul olamazsınız. Bunun için teşkilâtın disiplin ve nizam severliği ciddiyeti, sürati bazı hallerde adamına göre, kulübüne göre işliyor; yani Kurumun elindeki terazi her zaman aynı şekilde tartmıyor”³⁴

Erken Cumhuriyet Döneminde spor, rejimin üzerinde hassasiyetle durduğu bir konuydu. Kendi ideolojisi etrafında oluşturduğu TİCİ ve TSK gibi kurumların öncülüğünde sporu destekleyen, uluslararası arenada Türk sporcularının yarışmasını sağlayan dönemin iktidarı millî ve fennî esaslara göre yeni spor kültürü oluşturmaya gayret etti. Gerçi maddi ve teknik imkansızlıklar nedeniyle yeterli randıman alınamamış olsa da Türkiye’de bir spor kültürü oluşmasının önü açıldı.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

BCA, 490-1-0-0/1542-272-1.

BCA, 490-1-0-0/1102-27-1

BCA, 490-1-0-0/3-13-16

BCA 30-10-0-0/145-36-22

Sürelî Yayınlar

Akbaba, Akşam, Haber, Son Posta, Ulus,

³³ Ahmed Bahtiyar, “Bizde Tek Seçiciye Lüzum Var Mı?”, *Akşam*, 13 Teşrinisani 1937, s.10

³⁴ A. Bahtiyar, “B. Menderese Açık Mektup”, *Akşam*, 3 Kanunuevvel 1937, s.10.

Kitap ve Makaleler

Akın, Yiğit, “Gürbüz ve Yavuz Evlatlar”, *Erken Cumhuriyet’te Beden Terbiyesi ve Spor*, İstanbul: İletişim Yayınları, 2018.

Bahtiyar, A. “B. Menderese açık mektup”, *Akşam*, 3 Kanunuevvel 1937.

Bahtiyar, A. “Bizde Tek Seçiciye Lüzum Var Mı?”, *Akşam*, 13 Teşrinisani 1937.

Bal, Mehmet Akif, Ayşegül Şentürk, “Cumhuriyet Döneminde Türk Sporunda Alman Etkisi ve Türk Spor Kurumu”, *Sosyolojik Bağlam Dergisi*, 2023, 4(1).

Bal, Mehmet Akif, *Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Türkiye’de Spor, Sporda Teşkilatlanma ve Alman Etkisinde Türk Spor Kurumu Dergisi (1936-1938)*, Süleyman Demirel Üniversitesi, (Doktora Tezi), 2024.

C.H.F Nizamnamesi ve Programı (1931), TBMM. Ankara Matbaası,

C.H.P. Programı (1935), Ankara, Ulus Basımevi.

Eken, Faruk, “İlk Resmi Spor Dergisi: Türk Spor Kurumu Dergisi’ne Bir Bakış (1936-1938)”, *Belgi*, Yaz 2020, Sayı:20.

Giray, Adil, “Haftanın notları”, *Akşam*, 21 Ekim 1950.

Karlı, Ferit, “Haftanın İçinden Çeşitli Notlar”, *Ulus*, 8 Nisan 1951.

M. Kemal, “T.S.K. Başkanı Diyor Ki:”, *Akşam*, 17 Eylül 1936.

Pınar, Mehmet, *Doğu’da Unutulmuş Bir Kültür Ocağı: Van Halkevi*”, *Atatürk Dergisi*, Cilt: 2, 2013.

San, Haluk, “Beden Terbiyesi Nasıl Islah Edilebilir”, *Akşam*, 2 Temmuz 1950.

Türk Spor Kurumu Nizamnamesi, Ulus Basımevi, 1936.

Zelyurt, Mert Kerem, “Türk Spor Kurumu (1936-1938): Erken Cumhuriyet Döneminde Bir Modernleşme Projesi Projesi Olarak Kitle Sporunu”, *Sosyologca*, 2023, Sayı:26.

EŞİM, BEN VE ÖLÜM

-Otoetnografik Bir Yas Hikâyesi-

Adem SAĞIR

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Eşim, Ben ve Ölüm

Yazar: Adem Sağır

Editör: Buse Dilara Dirim

Kapak Görseli: Burcu Dedeçam Sezer

Kapak Tasarımı ve Sayfa düzeni: Buse Dilara Dirim

Haziran 2024, Ankara

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

ISBN No: 978-605-7789-56-3

Phoenix Yayınevi - Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

“GELİN CANLAR EŞİT OLALIM”
ALEVİLER VE EŞİT YURTTAŞLIK TALEPLERİ

OĞUZHAN KOCA

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

“Gelin Canlar Eşit Olalım”

Aleviler ve Eşit Yurttaşlık Talepleri

Yazar: Oğuzhan Koca

Editör: Ertan Akkaş

Kapak Fotoğrafı: Cemal Şahin, Ankara Sıhhiye, Kasım 2008

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Mart, Ankara

ISBN No: 978-605-7789-53-2

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Ş[.]

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

KAYNAKÇA

Kitaplar ve Kitap Bölümleri

- Ahmad, F., (2014), *Bir Kimlik Peşinde Türkiye*, çev. Sedat Cem Karadeli, 5. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Akbulut, O., (2008), *Barış İçinde Birlikte Yaşamın Hukuk Zemini*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- Akçam, T., (1997), "Hızla Türkleşiyoruz", *Cumhuriyet, Demokrasi ve Kimlik*, ed. Nuri Bilgin, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Akdağ, B., (2003), "Türkiye'de Din Öğretimi Kitaplarında İnsan Hakları Problemleri", *Ders Kitaplarında İnsan Hakları: Tarama Sonuçları*, ed. Betül Çotuksöken, Ayşe Erzan ve Orhan Silier, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Akgönül, S., (2011), *Azınlık: Türk Bağlamında Azınlık Kavramına Çapraz Bakışlar*, bgst Yayınları, İstanbul.
- Akgönül, S., (2011), "Türkiye'de Sünni Olmayan Azınlıklar ve Laiklik", *Tartışılan Laiklik: Fransa ve Türkiye'de İlkeler ve Algılamalar*, der. Samim Akgönül, çev. Ceylan Gürman Şahinkaya, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Akgündüz, M., (2002), *Osmanlı Devleti'nde Şeyhülislamlık*, Beyan Yayınları, İstanbul.
- Aktar, A., (2006), *Varlık Vergisi ve 'Türkleştirme' Politikaları*, 8. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Aktar, A., (2008), "Türkiye'de Gayrimüslimler: 'Kâğıt Üstünde' Vatandaşlar!", *Aydınlanma, Türkiye ve Vatandaşlık*, ed. Fuat Keyman, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi Yayınları, İstanbul.
- Aliefendioğlu, Y., (2001), "Laiklik ve Laik Devlet", *Laiklik ve Demokrasi*, der. İbrahim Ö. Kaboğlu, çev. Mahmut Göçer, İmge Kitabevi, Ankara.
- Aydın, A., (2000), *İzzettin Doğan'ın Alevi İslam İnancı, Kültürü İle İlgili Görüş ve Düşünceleri*, Cem Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Arendt, H., (2018), *Totalitarizmin Kaynakları 1: Antisemitizm*, çev. Bahadır Sina Şener, 7. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Assmann, J., (2018), *Kültürel Bellek: Eski Yüksek Kültürlerde Yazı, Hatırlama ve Politik Kimlik*, çev. Ayşe Tekin, 3. Baskı, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Ateş, K., (2011), *Yurttaşlığın Kıyısında Aleviler: "Öz Türkler" ve "Heretik Ötekiler"*, Phoenix Yayınları, Ankara.
- Aybay, R., (1998), " "Teba-i Osmani"den "T.C. Yurttaşı"na Geçişin Neresindeyiz?", *75 Yılda Tebaa'dan Yurttaş'a Doğru*, ed. Artun Ünsal, TETTV, İstanbul.
- Aydın, S., (1999), *Kimlik Sorunu, Ulusallık ve Türk Kimliği*, 2. Baskı, Öteki Yayınevi, Ankara.

- Azak, U., (2019), *Türkiye’de Laiklik ve İslam*, çev. Ayten Alkan, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Baban, F., (2009), “Türkiye’de Cemaat, Vatandaşlık ve Kimlik”, *Küreselleşme, Avrupalılaştırma ve Türkiye’de Vatandaşlık*, ed. Fuat Keyman ve Ahmet İçduygu, çev. Bahar Ulukan, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Baert, P., (2017), “Jürgen Habermas”, *Çağdaş Toplum Kuramından Portreler*, der. Bryan Turner ve Anthony Elliott, çev. Barış Özkul, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Bahadır, İ., (2003), “Aleviliğe Milliyetçi Yaklaşımlar ve Aleviler Üzerindeki Etkileri”, *Bilgi Toplumunda Alevilik*, haz. İbrahim Bahadır, Alevi Kültür Merkezi Yayınları, Bielefeld.
- Batum, S., (1998), “Devlet-Toplum İlişkileri Çerçevesinde Cumhuriyet Dönemi Anayasaları”, *75 Yılda Tebaa’dan Yurttaş’a Doğru*, ed. Artun Ünsal, TETTV, İstanbul.
- Baubérot, J., (2018), *Laiklik: Akıl İle Tutku Arasında 1905-2005*, çev. Alev Er, 2. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Bayır, D., (2017), *Türk Hukukunda Azınlıklar ve Milliyetçilik*, çev. Ülkü Sağır, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Benhabib, S., (2016), *Ötekilerin Hakları: Yabancılar, Yerliler, Vatandaşlar*, çev. Berna Akkoyal, 3. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Bora, T., (2015), *Medeniyet Kaybı*, 5. Baskı, Birikim Kitapları, İstanbul.
- Bouineau, J., (1998), “Fransa’da Devrim Döneminde Yurttaşlar ve Yurttaşlık”, *Dersimiz: Yurttaşlık*, haz. Turhan Ilgaz, çev. Yeşim Küey, Kesit Yayıncılık, İstanbul.
- Brubaker, R., (2009), *Fransa ve Almanya’da Vatandaşlık ve Ulus Ruhu*, çev. Vahide Pekel, Dost Kitabevi, Ankara.
- Capotorti, F., (1991), *Study on the Rights of Ethnic, Religious and Linguistic Minorities*, United Nations Study Series, New York.
- Connerton, P., (2018), *Modernite Nasıl Unutturur*, çev. Kübra Kelebekoğlu, 3. Baskı, Sel Yayıncılık, İstanbul.
- Connerton, P., (2019), *Toplumlar Nasıl Anımsar?*, çev. Alâeddin Şenel, 3. Baskı, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Coşkun, V., (2009), *Ulus-Devletin Dönüşümü ve Meşruluk Sorunu*, Liberte Yayınları, Ankara.
- Coşkun, V., (2013), *Kürt Meselesinin Anayasal Boyutu*, Orion Kitabevi, Ankara.
- Çağaptay, S., (2009), *Türkiye’de İslam, Laiklik ve Milliyetçilik: Türk Kimdir?*, çev. Özgür Bircan, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Çakır, R. ve İ. Bozan, (2005), *Sivil, Şeffaf ve Demokratik Bir Diyanet İşleri Başkanlığı Mümkün Mü?*, TESEV Yayınları, İstanbul.
- Çakmak, Y., (2019), *Sultanın Kızılbaşları: II. Abdülhamid Dönemi Alevi Algısı ve Siyaseti*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Çalışlar, O., (2009), *Aleviler: Vali de Olmak İstiyoruz General de*, Doğan Kitap, İstanbul.
- Çamuroğlu, R., (1999), “Türkiye’de Alevi Uyanışı”, *Alevi Kimliği*, ed. Tord Olsson, Elisabeth Özdalga ve Catharina Raudvere, çev. Bilge Kurt Torun ve Hayati Torun, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Çamuroğlu, R., (2005), *Değişen Koşullarda Alevilik*, 4. Baskı, Kapı Yayınları, İstanbul.
- Çavdar, O., (2020), *Sivas Katliamı: Yas ve Bellek*, İletişim Yayınları, İstanbul.

- Çetinoğlu, S., (2011), "Resmi İdeolojinin Seyir Defteri Resmi Tarih ve "Azınlıklar"", *Resmi Tarih Tartışmaları-8*, 2. Baskı, ed. Fikret Başkaya ve Sait Çetinoğlu, Türkiye ve Ortadoğu Forumu Vakfı Özgür Üniversite Kitaplığı, Ankara.
- Davison, A., (2002), *Türkiye'de Sekülerizm ve Modernlik*, çev. Tuncay Birkan, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Dexter, L. A., (1970), *Elite And Specialized Interviewing*, Northwestern University Press, Evanston.
- Doğan, İ., (1996), "Önsöz", *Din-Devlet İlişkileri ve Türkiye'de Din Hizmetlerinin Yeniden Yapılanması Uluslararası Sempozyumu*, Cem Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Dressler, M., (2016), *Türk Aleviliğinin İnşası: Oryantalizm, Tarihçilik, Milliyetçilik ve Din Yazımı*, çev. Defne Orhun, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Dumont, P., (2011), "Türkiye'de Diyanet İşleri Başkanlığı", *Tartışılan Laiklik: Fransa ve Türkiye'de İlkeler ve Algılamalar*, der. Samim Akgönül, çev. Ceylan Gürman Şahinkaya, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Ecevitöğlu, P. ve A. Yalçınkaya, (2013), *Aleviler 'Artık Burada' Oturmuyor*, Dipnot Yayınları, Ankara.
- Erdem, F. H., (2005), "Türkiye'de Azınlıklar Sorununun Vatandaşlık Kavramı Bağlamında Genel Bir Analizi", *Süryaniler ve Süryanilik-2*, ed. Ahmet Taşğın, Eyüp Tanrıverdi, Canan Seyfeli, Orient Yayınları, Ankara.
- Erdoğan, M., (2000), *Demokrasi, Laiklik, Resmi İdeoloji*, 2. Baskı, Liberte Yayınları, Ankara.
- Erduyan, I., (2017), "Etnografi", *Nitel Araştırma: Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımlar*, 2. Baskı, ed. Fatma Nevra Seggie ve Yasemin Bayyurt, Anı Yayıncılık, İstanbul.
- Erman, T. ve A. Erdemir, (2005), "Aleviler ve Toplumla Eklemlenme Sorunsalı", *Türkiye'de Çoğunluk ve Azınlık Politikaları: AB Sürecinde Yurttaşlık Tartışmaları*, ed. Ayhan Kaya ve Turgut Tarhanlı, TESEV Yayınları, İstanbul.
- Eroler, E. G., (2019), "Dindar Nesil Yetiştirmek": *Türkiye'nin Eğitim Politikalarında Ulus ve Vatandaş İnşası (2002-2016)*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Ertan, M., (2012), "Türk Sağının Kızılbaş Algısı", *Türk Sağı: Mitler, Fetişler, Düşman İmgeleri*, der. İnci Özkan Kerestecioğlu ve Güven Gürkan Öztan, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Ertan, M., (2017), *Aleviliğin Politikleşme Süreci: Kimlik Siyasetinin Kısıtlılıkları ve İmkânları*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Ertit, V., (2019), *Sekülerleşme Teorisi*, Liberte Yayınları, Ankara.
- Esen, Y., (2003), "Okul Bilgisi ve Ders Kitapları", *Ders Kitaplarında İnsan Hakları: İnsan Haklarına Duyarlı Ders Kitapları İçin*, ed. Melike Türkân Bağlı ve Yasemin Esen, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Esendemir, Ş., (2008), *Türkiye'de ve Dünyada Vatandaşlık: Eski Sorular Yeni Arayışlar*, Birleşik Yayınevi, Ankara.
- Falk, R., (1994), "The Making of Global Citizenship", *The Condition of Citizenship*, ed. Bart van Steenberg, SAGE Publishing, Londra.
- Fırat, İ. ve H. Gül, (2014), "1982 Anayasası ve Yeni Anayasa Çalışmaları Çerçevesinde Anayasal Vatandaşlık Üzerine Bir Tartışma", *Yurttaşlığı Yeniden Düşünmek: Sosyolojik, Hukuki ve Siyasal Tartışmalar*, der. Ayşe Durakbaşa, Aslı Şirin Öner, Funda Karapehlivan Şenel, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

- Finlayson, J. G., (2007), *Habermas*, çev. Talat Kılıç, Dost Kitabevi, Ankara.
- Gezik, E., (2018), *Geçmiş İle Tarih Arasında Alevi Hafızasını Tanımlamak*, 2. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Giddens, A., (2018), "Jürgen Habermas", *Çağdaş Temel Kuramlar*, 3. Baskı, der. Quentin Skinner, çev. Ahmet Demirhan, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Göçek, F. M., (2005), "Türkiye'de Çoğunluk, Azınlık ve Kimlik Arayışı", *Türkiye'de Çoğunluk ve Azınlık Politikaları: AB Sürecinde Yurttaşlık Tartışmaları*, ed. Ayhan Kaya ve Turgut Tarhanlı, TESEV Yayınları, İstanbul.
- Gözaydın, İ., (2005), "Din Dersleri: Cumhuriyet Türkiye'sinde İlgili Siyasalar ve Hukuki Düzenlemelere Bir Bakış", *Türkiye'de Zorunlu Din Dersleri: Yurttaşın Devletle Karşılaştığı Yer*, Helsinki Yurttaşlar Derneği, İstanbul.
- Gözaydın, İ., (2016), *Diyanet: Türkiye Cumhuriyeti'nde Dini Tanzimi*, 2. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Gözübüyük, Ş. ve Z. Sezgin, (1957), *1924 Anayasası Hakkında Meclis Görüşmeleri*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını, Ankara.
- Gülalp, H., (2018), *Laiklik, Vatandaşlık, Demokrasi: Türkiye'nin Siyasal Kültürü Üzerine Çalışmalar*, Metis Yayınları, İstanbul.
- Güler, S., (2008), *Aleviliğin Siyasal Örgütlenmesi: Modernleşme, Çözülme ve Türkiye Birlik Partisi*, Dipnot Yayınları, Ankara.
- Gündoğan, C., (2011), "Resmi İdeoloji ve Kürtler", *Resmi Tarih Tartışmaları-8*, 2. Baskı, ed. Fikret Başkaya ve Sait Çetinoğlu, Türkiye ve Ortadoğu Forumu Vakfı Özgür Üniversite Kitaplığı, Ankara.
- Habermas, J., (1987), *Eine Art Schadensabwicklung: Kleine Politische Schriften VI*, Suhrkamp Presse, Frankfurt am Main, 1987, akt. Specter, M. (2012), *Habermas: Entelektüel Bir Biyografi*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Habermas, J., (1994), "Citizenship and National Identity", *The Condition of Citizenship*, ed. Bart van Steenbergen, SAGE Publishing, Londra.
- Habermas, J., (1994), "Citizenship and National Identity: Some Reflections on the Future of Europe", *Citizenship: Critical Concepts*, ed. Bryan Turner ve Peter Hamilton, Routledge, Londra ve New York.
- Habermas, J., (2002), *Küreselleşme ve Milli Devletlerin Geleceği*, çev. Medeni Beyaztaş, Bakış Yayınları, İstanbul.
- Habermas, J., (2017), "Öteki" Olmak "Öteki"yle Yaşamak, çev. İlnur Aka, 9. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Habermas, J., (2018), *Kamusallığın Yapısal Dönüşümü*, çev. Tanıl Bora ve Mithat Sancar, 15. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Habermas, J., (2019), *İletişimsel Eylem Kuramı*, çev. Mustafa Tüzel, Alfa Yayıncılık, İstanbul.
- Halbwachs, M., (2016), *Hafızanın Toplumsal Çerçevesi*, çev. Büşra Uçar, Heretik Yayınları, Ankara.
- Halbwachs, M., (2018), *Kolektif Hafıza*, çev. Banu Barış, 2. Baskı, Heretik Yayınları, Ankara.
- Hammadi, M., (1948), *Batınilerin ve Karmatilerin İç Yüzü*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

- Heater, D., (2007), *Yurttaşlığın Kısa Tarihi*, çev. Meral Delikara Üst, İmge Kitabevi, Ankara.
- Heywood, A., (2013), *Siyasi İdeolojiler: Bir Giriş*, çev. Hüsamettin İnaç, 5. Baskı, Adres Yayınları, Ankara.
- Hobsbawm, E., (2006), "Giriş: Gelenekleri İcat Etmek", *Geleneğin İcadı*, der. Eric Hobsbawm ve Terrence Ranger, çev. Mehmet Murat Şahin, Agora Kitaplığı, İstanbul.
- İçduygu, A., (2002), "Türkiye'de Vatandaşlık Tartışmalarının Arkaplanı", *Liberalizm, Devlet, Hegemonya*, der. Fuat Keyman, Everest Yayınları, İstanbul.
- İrat, A. M., (2009), *Modernizmin Erittikleri: Sünniler, Şiiler ve Aleviler*, Kırmızı Yayınları, İstanbul.
- Jaspers, K., (2015), *Suçluluk Sorunu: Almanya'nın Siyasal Sorumluluğu Üzerine*, çev. A. Emre Zeybekoğlu, İthaki Yayınları, İstanbul.
- Kaboğlu, İ., (2014), "Türkiye Ülkesi, Türkiye Halkı ve Türkiye Devleti", *Yurttaşlığı Yeniden Düşünmek: Sosyolojik, Hukuki ve Siyasal Tartışmalar*, der. Ayşe Durakbaşa, Aslı Şirin Öner, Funda Karapehlivan Şenel, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Kara, İ., (2005), "Diyabet İşleri Başkanlığı: Devletle Müslümanlar Arasında Bir Kurum", *Modern Türkiye'de Siyasal Düşünce: İslamcılık*, 2. Baskı, ed. Tanul Bora ve Murat Gültekin, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Karadağ, A., (ed.), (2006), *Kamusal Alan ve Türkiye*, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kartal, F., (2010), "Dışlayıcı Bir Kurum Olarak Yurttaşlığın Evrimi: Polis'ten Küresel Düzene", *Yurttaşlık Tartışmaları: Yeni Yaklaşımlar*, ed. Filiz Kartal, TODAİE, Ankara.
- Kaya, A. ve T. Tarhanlı, (2005), "Türkiye'de Azınlıklar ve Anayasal Yurttaşlık", *Türkiye'de Çoğunluk ve Azınlık Politikaları: AB Sürecinde Yurttaşlık Tartışmaları*, ed. Ayhan Kaya ve Turgut Tarhanlı, TESEV Yayınları, İstanbul.
- Kaynar, R., (1954), *Mustafa Reşit Paşa ve Tanzimat*, Türk Tarihi Kurumu Yayınları, Ankara.
- Kehl-Bodrogi, K., (2012), *Kızılbaşlar/Aleviler: Anadolu'da Yaşayan Ezoterik Bir İnanç Topluluğu Üzerine Araştırma*, çev. Oktay Değirmenci ve Bilge Ege Aybudak, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Keyder, Ç., (2015), *Türkiye'de Devlet ve Sınıflar*, 20. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Keyman, F. ve A., İçduygu, (1998), "Türk Modernleşmesi ve Ulusal Kimlik Sorunu: Anayasal Vatandaşlık ve Demokratik Açılım Olasılığı", *75 Yılda Tebaa'dan Yurttaş'a Doğru*, ed. Artun Ünsal, TETTV, İstanbul.
- Keyman, F., (2005), "Türkiye'de Çokkültürlü Anayasal Vatandaşlık", *Vatandaşlığın Dönüşümü: Üyelikten Haklara*, ed. Ayşe Kadioğlu, çev. Can Cemgil, Metis Yayınları, İstanbul.
- Keyman, F., (2009), "Vatandaşlık ve Kimliği Eklemlenmek: Türkiye'de "Kürt Sorunu" Küreselleşme, Avrupalılaştırma ve Türkiye'de Vatandaşlık", ed. Fuat Keyman ve Ahmet İçduygu, çev. Bahar Ulukan, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Kili, S. ve Ş. Gözübüyük, (2000), *Türk Anayasa Metinleri: Sened-i İttifaktan Günümüze*, 3. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Koyuncu, B., (2014), "Benim Milletim...": AK Parti İktidarı, Din ve Ulusal Kimlik, İletişim Yayınları, İstanbul.

- Köker, L., (1997), “Çokkültürlülük ve Demokratik Meşruluk Sorunu”, *Cumhuriyet, Demokrasi ve Kimlik*, ed. Nuri Bilgin, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Köker, L., (2016), *Modernleşme, Kemalizm ve Demokrasi*, 15. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Kuru, A., (2011), *Pasif ve Dışlayıcı Laiklik: ABD, Fransa ve Türkiye*, çev. Eylem Çağdaş Babaoğlu, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Küçük, M., (2017), “Mezhepten Millete: Aleviler ve Türk Milliyetçiliği”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce: Milliyetçilik*, 5. Baskı, ed. Tanıl Bora ve Murat Gültekinil, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Küçük, M., (2018), “Türkiye’de Sol Düşünce ve Aleviler”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce: Sol*, 4. Baskı, ed. Murat Gültekinil, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Kymlicka, W., (2015), *Çokkültürlü Yurttaşlık: Azınlık Haklarının Liberal Teorisi*, çev. Abdullah Yılmaz, 2. Baskı, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Laclau, E., (2015), *Evrensellik, Kimlik ve Özgürleşme*, çev. Ertuğrul Başer, 4. Baskı, Birikim Kitapları, İstanbul.
- Layder, D., (2015), *Sosyolojik Araştırma Pratiği: Teori ve Sosyal Araştırmacının İlişkilendirilmesi*, çev. Serdar Ünal, 2. Baskı, Heretik Yayınları, Ankara.
- Maden, F., (2018), *Bektaşî Tekkelerinin Kapatılması (1826)*, 2. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Mardin, Ş., (2017), “Türkiye’de Din ve Laiklik”, *Türkiye’de Din ve Siyaset*, 21. Baskı, der. Mümtaz’er Türköne ve Tuncay Önder, çev. Fahri Unan, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Mert, N., (1994), *Laiklik Tartışmasına Kavramsal Bir Bakış*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- Mertcan, H., (2012), *Bitmeyen Kavga Laiklik: Türkiye’de Din-Devlet-Diyamet*, Türkiye ve Ortadoğu Forumu Vakfı Özgür Üniversite Kitaplığı, Ankara.
- Mertcan, H., (2020), *Türk Modernleşmesinde Arap Aleviler*, 4. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana.
- Mouffe, C.,(1992), “Democratic Citizenship and the Political Community”, *Dimensions of Radical Democracy: Pluralism, Citizenship, Community*, ed. Chantal Mouffe, Verso Publishing, New York.
- Müller, J., (2012), *Anayasal Yurtseverlik*, çev. A. Emre Zeybekoğlu, Dost Kitabevi, Ankara.
- Nora, P., (2006), *Hafıza Mekânları*, çev. Mehmet Emin Özcan, Dost Kitabevi, Ankara.
- Nur, R., (1982), *Hayat ve Hatıratım: Cild II*, Heidi Schmit Yayınevi, Duisburg.
- Okutan, Ç., (2009), *Tek Parti Döneminde Azınlık Politikaları*, 2. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Ong, A., (1999), *Flexible Citizenship: The Cultural Logics of Transnationality*, Duke University Press, London.
- Oran, B., (2016), ““Türk” Teriminin Öyküsü”, *21. Yüzyılda Milliyetçilik: Teori ve Siyaset*, ed. Elçin Aktoprak ve Celil Kaya, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Oran, B., (2018), *Etnik ve Dinsel Azınlıklar: Tarih, Teori, Hukuk, Türkiye*, Literatür Yayınları, İstanbul.
- Oran, B., (2018), *Türkiye’de Azınlıklar*, 8. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Ortaylı, İ., (2006), *Osmanlı Barışı*, 7. Baskı, Ufuk Kitap, İstanbul.
- Ozankaya, Ö., (2000), *Türkiye’de Laiklik*, 7. Baskı, Cem Yayınevi, İstanbul.

- Özbank, M., (der.), (2009), *Rawls-Habermas Tartışması: Neden Demokrasi? Nasıl İstikrar?*, yay. haz. Murat Özbank, çev. Murat Özbank, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Özbudun, E., (1998), "Milli Mücadele ve Cumhuriyet'in Resmî Belgelerinde Yurttaşlık ve Kimlik Sorunu", *75 Yılda Tebaa'dan Yurttaş'a Doğru*, ed. Artun Ünsal, TETTV, İstanbul.
- Özbek, M., (der.), (2015), *Kamusal Alan*, 3. Baskı, Hil Yayınları, İstanbul.
- Pierson, C., (2011), *Modern Devlet*, çev. Neşet Kutluğ ve Burcu Erdoğan, Chiviyazıları Yayınevi, İstanbul.
- Salman, C., (2019), *Lâmekandan Cihana Göç Kimlik Alevilik*, Dipnot Yayınları, Ankara.
- Santamaria, Y., (1998), "Ulus-Devlet: Bir Modelin Tarihi", *Uluslar ve Milliyetçilikler*, ed. Jean Leca, çev. Siren İdemen, Metis Yayınları, İstanbul.
- Saraçlı, M., (2012), *Avrupa Birliği ve Türkiye'de Azınlıklar*, 2. Baskı, Adres Yayınları, Ankara.
- Sartre, J. P., (1965), *Yahudilik Sorunu*, çev. Emin Türk Eliçin, Ataç Kitabevi, İstanbul.
- Somel, S. A., (1997), "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türk Kimliği", *Cumhuriyet, Demokrasi ve Kimlik*, ed. Nuri Bilgin, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Somel, S. A., (2003), "Osmanlı Reform Çağında Osmanlılık Düşüncesi (1839-1913)", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: Tanzimat ve Meşrutiyet'in Birikimi*, 5. Baskı, ed. Mehmet Ö. Alkan, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Soner, B. A., (2009), "Azınlıklar ve Vatandaşlık: Türk Vatandaşlığının İki Yüzü", *Küreselleşme, Avrupalılaştırma ve Türkiye'de Vatandaşlık*, ed. Fuat Keyman ve Ahmet İçduygu, çev. Bahar Ulukan, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Soysal, M., (1990), *Anayasa'nın Anlamı*, 8. Baskı, Gerçek Yayınevi, İstanbul.
- Specter, M., (2012), *Habermas: Entelektüel Bir Biyografi*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Sternberger, D., "Verfassungspatriotismus", *Frankfurter Allgemeine Zeitung*'dan akt. Müller, J., (2012), *Anayasal Yurtseverlik*, çev. A. Emre Zeybekoğlu, Dost Kitabevi, Ankara.
- Şentürk, N. S., (2009), "Türk Vatandaşlığının Yasal ve Anayasal Esasları: Değişimler ve Devamlılıklar", *Küreselleşme, Avrupalılaştırma ve Türkiye'de Vatandaşlık*, ed. Fuat Keyman ve Ahmet İçduygu, çev. Bahar Ulukan, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Tanıtıran, H. ve G. İşeri, (2006), *Aleviler Aleviliği Tartışıyor*, Kalkedon Yayınları, İstanbul.
- Tanör, B., (2017), *Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri*, 28. Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Timur, T., (2008), *Habermas'ı Okumak*, Yordam Kitap, İstanbul.
- Toprak, B. vd., (2009), *Türkiye'de Farklı Olmak: Din ve Muhafazakârlık Ekseninde Ötekileştirilenler*, 2. Baskı, Metis Yayınları, İstanbul.
- Traverso, E., (2016), *Yahudi Modernitesinin Sonu: Muhafazakâr Bir Dönüm Noktasının Tarihi*, çev. Zeynep Bursa, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Traverso, E., (2019), *Geçmişini Kullanma Kılavuzu: Tarih, Bellek, Politika*, çev. Işık Ergüden, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Turner, B., (1997), *Eşitlik*, çev. Bahadır Sina Şener, Dost Kitabevi, Ankara.

- Turner, B., (2005), "Bir Vatandaşlık Kuramının Anahatları", *Vatandaşlığın Dönüşümü: Üyelikten Haklara*, ed. Ayşe Kadioğlu, çev. Can Cemgil, Metis Yayınları, İstanbul.
- Turner, B. ve B. Z. Arslan, (2013), *State and Turkish Secularism: The Case of the Diyanet*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Uçar, M., (2009), *Nerelisin Kimlerdensin: Mezhep, Cemaat ve Yurttaşlık Arasında Çorum*, Dipnot Yayınları, Ankara.
- Ünlü, B., (2019), *Türklük Sözleşmesi: Oluşumu, İşleyişi ve Krizi*, 6. Baskı, Dipnot Yayınları, Ankara.
- Ünsal, A., (1998), "Yurttaşlık Anlayışının Gelişimi", *75 Yılda Tebaa'dan Yurttaş'a Doğru*, ed. Artun Ünsal, TETTV, İstanbul.
- Üstel, F., (1999), *Yurttaşlık ve Demokrasi*, Dost Kitabevi, Ankara.
- Üstel, F., (2011), "II. Meşrutiyet ve Vatandaşın "İcad"ı", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: Tanzimat ve Meşrutiyet'in Birikimi*, 9. Baskı, ed. Mehmet Ö. Alkan, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Üstel, F., (2016), *"Makbul Vatandaş"ın Peşinde*, 7. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- van Gunsteren, H., (1994), "Four Conceptions of Citizenship", *The Condition of Citizenship*, ed. Bart van Steenbergen, SAGE Publishing, Londra.
- van Steenbergen, B., (1994), "Towards a Global Ecological Citizen", *The Condition of Citizenship*, ed. Bart van Steenbergen, SAGE Publishing, Londra.
- Vaner, S., (2001), "Laiklik, Laikçilik ve Demokrasi", *Laiklik ve Demokrasi*, der. İbrahim Ö. Kaboğlu, çev. Mahmut Göçer, İmge Kitabevi, Ankara.
- Yack, B., (1999), "The Myth of the Civic Nation", *Theorizing Nationalism*, ed. Ronald Beiner, State University of New York Press, New York.
- Yalçinkaya, A., (2014), *Kavimkırım İkliminde Aleviler*, Dipnot Yayınları, Ankara.
- Yalçinkaya, A. ve Karaçalı, H. (der.), (2020), *Aleviler ve Sosyalistler Sosyalistler ve Aleviler*, Dipnot Yayınları, Ankara.
- Yıldırım, A. ve H. Şimşek, (2018), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yıldırım, R., (2018), *Aleviliğin Doğuşu: Kızılbaş Sufiliğinin Toplumsal ve Siyasal Temelleri 1300-1501*, çev. Barış Yıldırım, 2. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Yıldırım, R., (2018), *Geleneksel Alevilik: İnanç, İbadet, Kurumlar, Toplumsal Yapı, Kolektif Bellek*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Yıldırım, R., (2019), *Hacı Bektaş Veli'den Balım Sultan'a Bektaşiliğin Doğuşu*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Yıldız, A., (2004), "Ne Mutlu Türküm Diyebilene": *Türk Ulusal Kimliğinin Etno-Seküler Sınırları (1919-1938)*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Yılmaz, H., (2006), "Kamu, Kamu Otoritesi ve Devlet: Habermas'ın Işığında Türkiye'yi Okumak", *Kamusal Alan ve Türkiye*, ed. Ahmet Karadağ, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Yumul, A., (2005), "Azınlık mı Vatandaş mı?", *Türkiye'de Çoğunluk ve Azınlık Politikaları: AB Sürecinde Yurttaşlık Tartışmaları*, ed. Ayhan Kaya ve Turgut Tarhanlı, TESEV Yayınları, İstanbul.

Makaleler

- Akgönül, S., (2015), "Uluslararası Standartlar Işığında Türkiye'de Azınlık Meselesi", *Alternatif Politika*, Cilt 7, Sayı 2, s. 210-229.
- Akyıldız, K. (2020), ""Why so Sunni?": Günümüz Türkiye'si'nin Müteahkim ve Muzafer Sünniliği Hakkında Bir Taslak (I)", *Birikim*, Sayı 369-370, s. 14-20.
- Bali, R. (1998), "Resmî İdeoloji ve Gayr-i Müslimler", *Birikim*, Sayı, 105-106, s. 170-176.
- Başdemir, H. Y. (2011), "Din Dersleri ve Aleviliğin Aktarılması", *Liberal Düşünce Dergisi*, Cilt 16, Sayı 63, s. 59-72.
- Başdemir, H. Y. (2014), "Din Dersleri ve Özel Eğitim", *Liberal Düşünce Topluluğu Türkiye'nin Demokratikleşmesi ve Alevi Talepleri Tespit ve Öneri Raporu*, Ankara, s. 11-17.
- Belge, B. A. (1933), "Bizdeki Azlıklar", *Kadro*, Cilt 2, Sayı 16.
- Bozkurt, G. (1993), "Türk Hukuk Tarihinde Azlıklar", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 43, Sayı 1, s. 49-59.
- Coşkun, V. (2009), "Cumhuriyet Anayasalarında Vatandaşlık", *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 12-13, Sayı 16-17-18-19, s. 1-21.
- Cronin, C. (2003), "Democracy and Collective Identity: In Defense of Constitutional Patriotism", *European Journal of Philosophy*, Cilt 11, Sayı 1, s. 1-28.
- Dinçkol, B. V. ve A., Işık, (2015) "1924 Anayasası Döneminde Yurttaşlık Anlayışı", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt 21, Sayı 1, s. 13-41.
- Dressler, M. (2015), "Türk Doksa Siyaseti: Alevilerin Heterodoks Olarak Ötekileştirilmesi", çev. Yakup Pekön, *Birikim*, Sayı 309-310, s. 15-19.
- Erdem, F. H. (2012), "Anayasal Vatandaşlık ve Yeni Anayasa", *Liberal Düşünce Dergisi*, Cilt 17, Sayı 66, s. 49-56.
- Gözyaydın, İ. (2019), "2+2=4?: Seküler, Sekülerleşme, Sekülerizm ve Laiklik", *Cogito: Laiklikten Sonra*, Sayı 94, s. 140-150.
- Göztepe, E. (2003), "Yurttaşlığın Kamusal ve Ulusüstü Boyutu: Avrupa Yurttaşlığı ve "Göçmen Forumu" Örnekleri", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 52, Sayı 4, s.229-248.
- Habermas, J. (2011), "Why Europe Needs A Constitution?", *New Left Review*, Sayı 11, s. 5-26.
- İçduygu, A., ve F. Keyman, (1998), "Globalleşme, Anayasallık ve Türkiye'de Vatandaşlık Tartışması", *Doğu-Batı*, Cilt 2, Sayı 5, s.157-170.
- Karabulut, T. (2014), "Yurttaşlığın Krizini Yeniden Düşünmek: Liberal Milliyetçilik ve Anayasal Yurtseverlik Kuramları", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt 69, Sayı 4, s. 871-890.
- Kartarı, A. (2017), "Nitel Düşünce ve Etnografi: Etnografik Yönteme Düşünsel Bir Yaklaşım", *Moment Dergi*, Cilt 4, Sayı 1, s. 207-220.
- Kehl-Bodrogi, K. (1996), "Tarih Mitosu ve Kollektif Kimlik", çev. Tanul Bora, *Birikim*, Sayı 88, s. 52-63.
- Kurban, D. (2003), "Confronting Equality: The Need for Constitutional Protection of Minorities on Turkey's Path to the European Union", *Columbia Human Rights Law Review*, Cilt 35, Sayı 101, s. 151-214.
- Leca, J. (1993), "Yurttaşlık Üzerine Sorular", çev. Gürol Koca, *Birikim*, Sayı 55, s. 57-66.

- Massicard, E. (2015), "Alevi Sorununun Hukukileştirilmesi ve AİHM'in Rolü", çev. Selim Sezer, *Birikim*, Sayı 309-310, s. 137-142.
- Ova, N. ve Ç. Kubilay, (2011), "Köşe Yazılarında Azınlık Tartışmaları: 2004 Avrupa Birliği İlerleme Raporu ve Aleviler", *Kültür ve İletişim Dergisi*, Cilt 14, Sayı 2, s. 99-132.
- Öcal, M. (1998), "Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Din Eğitimi ve Öğretimi", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 7, Sayı 7, s. 241-268.
- Öğün, S. S. (1995), "Uçucu Kimliklerimiz", *Türkiye Günlüğü*, Sayı 33, s. 53-62.
- Özipek, B. B. (2014), "Diyanet İşleri Başkanlığı Sorunu", *Liberal Düşünce Topluluğu Türkiye'nin Demokratikleşmesi ve Alevi Talepleri Tespit ve Öneri Raporu*, Ankara, s. 2-5.
- Polat, E. G. (2011), "Osmanlıdan Günümüze Vatandaşlık Anlayışı", *Ankara Barosu Dergisi*, Sayı 3, s. 127-157.
- Salman, C (2015., "Space As An Identity Struggle And Intervention Symbol At Urban Areas: Djemevis In Turkey", *Humanities and Social Sciences Review*, Cilt 4, Sayı 1, s. 305-314.
- Sambur, B. (2011), "Cemevleri-Dedelein Statüsü ve AB Ülkelerindeki Uygulamalar", *Liberal Düşünce Dergisi*, Cilt 16, Sayı 61-62, s. 97-110.
- Serbetoğlu, İ. (2011), "Zorunlu Bir Modernleşme Örneği Olarak Osmanlı Tabiiyet Kanunu", *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Sayı 29, s. 193-214.
- Taylor, C. (2019), "Sekülerizmin Biçimleri", *Cogito: Laiklikten Sonra*, çev. Emrah Günok, Sayı 94, s. 8-30.
- Uçar, F. (2018), "Türk Düşüncesinde Osmanlılık Fikrinin Ortaya Çıkışı ve Türk Siyasal Hayatına Etkileri", *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 10, Sayı 18, s. 81-108.
- Vergin, N. (1993), "Yeni Siyaset ve Siyasi Partiler", *Türk Yurdu*, Cilt 13, Sayı 70, s. 11-15.
- Yalçinkaya, A. (2011), "Hafıza Savaşlarından Sahiplenilmiş Şehitliğe: Madımak Katliamı Örnek Olayı", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt 66, Sayı 3, s. 333-394.
- Yeğen, M. (2008), "Yeni Anayasa Eski Vatandaşlık", *Liberal Düşünce Dergisi*, Cilt 13, Sayı 50, s. 55-65.
- Yeğen, M. (2002), "Yurttaşlık ve Türklük", *Toplum ve Bilim*, Sayı 93, s. 200-217.
- Zırh, B. C. (2018), "Maraş'ın Uzun Gölgesi: Alevi Diasporasının Kurucu Travması Olarak Maraş 1978", *Birikim*, Sayı 356, s. 13-22.
- Zırh, B. C. (2012), "Yerelden Merkeze Erdoğan İktidarının 10. Yılında Türkiye'de Cemevleri Sorunu", *Birikim*, Sayı 84, s. 48-55.

Kurum Adına Yayımlanan Raporlar

- Alevi-Bektaşî Federasyonu, (2013), "Alevi Bektaşî Örgütlerinin Görüş Öneri ve İstemleri", Ankara.
- Alevi-Bektaşî Kültür Enstitüsü, (2015), "Alevi Bektaşîlerin Sorunları ve Çözüm Önerileri", İstanbul.
- Alevi Olmak: Alevilerin Dilinden Ayrımcılık Hikayeleri, (2005), *Gelin Canlar Bir Olalım Projesi*, Pir Sultan Abdal Kültür Derneği, ed. Uğraş Ulaş Tol.
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Daire İzzettin Doğan ve Diğerleri Türkiye Davası Kararı*, (2016), Cem Vakfı Yayınları, İstanbul.

- Erdem, F. H., (2012), "Osmanlı-Türkiye Anayasalarında ve Yeni Anayasada Vatandaşlık", SETA Analiz, Ankara.
- Erdemir, A. vd., (2010), Alevi Bakış Açısıyla Türkiye'de Ayrımcılık, *Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik İçin Hareketlenme Projesi*, Alevi Kültür Dernekleri.
- Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı, (2012), "Anayasayı Beklerken: Anayasa Değiştirmek Üstüne Değerlendirmeler", Ankara.
- Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı ve Alevi Kültür Dernekleri, (2009), "Alevi Çalıştayı Birinci Etap Alevi Örgütleri ve Temsilcileri Toplantısı: Değerlendirme İstem ve Öneri Raporu", Ankara.
- Mazlum-Der, (2015), "Alevilere Yönelik Ayrımcılık: Bir Saha Çalışması", İstanbul,
- Norveç Helsinki Komitesi ve İnanç Özgürlüğü Girişimi, (2019), "Hak ve Eşitliğin Peşinde: Türkiye'de İnanç Özgürlüğü Hakkını İzleme Raporu Ocak 2016-Mart 2019", İstanbul.
- Türkiye Cumhuriyeti Devlet Bakanlığı, (2010), Alevi Çalıştayları Nihai Rapor, Ankara.

İnternet Kaynakları

- Ağırdır, B., "Anayasal Vatandaşlık ve Kimlik Meseleleri Üzerine-2", <https://t24.com.tr/yazarlar/bekir-agirdir/anayasal-vatandaslik-ve-kimlik-meseleleri-uzerine-2,1848> (18.12.2018).
- Coşkun, V., "Anayasal Vatandaşlık", *Köprü: Demokrat Anayasa Arayışları*, <http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster=Yazi&YaziNo=978> (23.01.2019).
- Erdem, F. H., "1982 Anayasasının Toplum Tasavvurunun Eleştirel Analizi", *Köprü: Demokrat Anayasa Arayışları*, 2009 (105), <http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster=Yazi&YaziNo=966> (23.01.2019).
- Gürgür, N. "Son Gelişmelerin Düşündürdükleri", <https://www.turkocaklari.org.tr/duyuru/son-gelismelerin-dusundurdukleri-3141> (24.04.2019).
- <https://www.birgun.net/haber/diyamet-in-2020-butcesi-sekiz-bakanligi-geride-birakti-273683> (27.03.2020).
- <https://www.danistay.gov.tr/upload/avrupainsanhaklarisozlesmesi.pdf> (25.03.2020).
- <https://www.haberler.com/sivas-valisi-ayhan-dan-madimak-aciklamasi-12205124-haberi/> (13.04.2020).
- <https://www.milliyet.com.tr/siyaset/bardakoglu-cemevlerine-ibadethane-statusu-verilmesi-alevileri-musulmanlikten-koparir-514986> (02.04.2020).
- <https://www.pirha.net/diyamet-isleri-baskanindan-izzettin-dogana-kuranli-taziye-ziyareti-202760.html/21/01/2020/> (21.03.2020).
- Kongar, E., "Küreselleşme, Mikro Milliyetçilik, Çok Kültürlülük, Anayasal Vatandaşlık", https://www.kongar.org/makaleler/mak_kum.php (21.03.2019).

Kanunlar ve Mahkeme Kararları

- 18 Mart 1924 Tarih ve 442 Sayılı Köy Kanunu.
- 2 Mart 2005 Tarih ve 5307 Sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.
- 21 Haziran 1987 tarih ve 3402 sayılı Kadastro Kanunu.

- 22 Haziran 1965 Tarih ve 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun.
- 3 Mart 1924 Tarih ve 429 Sayılı Şerhiye ve Evkaf ve Erkânı Harbiyei Umumiye Vekâletlerinin İlğasına Dair Kanun.
- 30 Kasım 1925 Tarih ve 677 Sayılı Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlıklar İle Bir Takım Unvanların Men ve İlğasına Dair Kanun.
- 31 Ağustos 1956 tarih ve 6831 sayılı Orman Kanunu.
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 09.10.2007 tarih ve 1448/04 sayılı kararı.
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 16.09.2014 tarih ve 21163/11 sayılı kararı.

Gazete Yazıları

- Coşkun, V., "Anayasal Vatandaşlık", *Radikal*, 02.09.2007
- Demirel, S., "Sigorta Anayasal Vatandaşlık", *Milliyet*, 22.08.1998.
- Ekinci, T. Z., "Çokkültürlülük Modernleşmedir", *Radikal*, 02.05.2006.
- Ekşi, O., "Anayasal Vatandaşlık?", *Hürriyet*, 13.08.2009.
- Ekşi, O., "Şimdi de Anayasal Vatanseverlik", *Hürriyet*, 13.12.1996.
- Gülensoy, T., "Vatana İhanetin Türk Milletine Maliyeti", *Ortadoğu*, 22.02.1994.
- Köker, L., "Demokratik ve Sivil Anayasa İçin Öneriler", *Yeni Şafak*, 30.07.2007.
- Özkök, E., "Demirel, Anayasal Vatandaşlığa Dönüyor", *Hürriyet*, 03.12.1996
- Üstel, F., "Anayasal Vatandaşlık, Hangi Anayasaya Vatandaşlık?", *Radikal*, 17.12.1996.
- Vergin, N., "Anayasal Vatandaşlık Ne Demektir?", *Milliyet*, 26.12.1996.
- Vergin, N., "Türkiye'nin Mutluluğu ve 'Anayasal Vatandaşlık'", *Zaman*, 16.03.2012.

Lisansüstü Tezler

- Aslan, S., (2008), *The Ambivalence of Alevi Politic(s): A Comparative Analysis of Cem Vakfi and Pir Sultan Abdal Kültür Derneği*, (yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Boğaziçi Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, İstanbul.

HAŞDİ ŞABİ'NİN İKİ YÜZÜ

İRAK VE İRAN ÇEKİŞMESİ

Özlem ACAR

Bu kitabın yayın hakkı SIYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

HAŞDİ ŞABI'NİN İKİ YÜZÜ
IRAK VE İRAN ÇEKİŞMESİ
Özlem ACAR

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Haziran, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-19-2

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

KAYNAKÇA

- Abbas, Hassan, "The Myth and Reality of Iraq's al-Hashd al-Shaabi (Popular Mobilization Forces): A Way Forward", *Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) Amman Office* 2017, <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/amman/13689.pdf>,
- Abbas, Ziya, *Irak'ta Şii Merciliği'nin Siyasi Rolü*, İstanbul, Önsöz Yayınları, 2013
- Abedin, Mahan, *Iran Resurgent: The Rise and Rise of the Shia State*, Londra, Hurst Publisher, 2019
- Acar, Hüseyin, "Akıllı Güç Bağlamında Sadr Hareketi'nin Irak Siyasetinde Zirveye Yükselişi", *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, C. 22, S. 2, Aralık 2020, s.242-258
- Adesnik, David ve Behnam, Ben Talebu, "Burning Bridge The Iranian Land Corridor To the Mediterranean", *Foundation For Democracies Press*, 2019, <https://www.fdd.org/analysis/2019/06/18/burning-bridge/>, (E.T: 11.11.2022)
- Akkaya, Saffet ve İbrahimli, Haleddin, "İran'ın Bölgesel Güce Yükseliş Süreci", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, C. 14, S. 28, 2018, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/594378>, S. 164-168. (E.T: 08.09.2022)
- Al Shamary, Marsın, "Iraq's Upcoming ElectionS. Voters and Likely Winners", *Brookings*, 24.06.2021 <https://www.brookings.edu/articles/iraqs-upcoming-elections-voters-and-likely-winners/> (E.T: 03.09.2023)
- Alaca, Mehmet, "ABD Irak'lı Şii Milis Gruplara Neden Baskı Yapıyor?", *ORSAM Ortadoğu Araştırmaları Merkezi*, 01.03.2019, <https://www.orsam.org.tr/tr/abd-irakli-sii-milis-gruplara-neden-baski-yapiyor-/>, (E.T: 03.09.2023)
- Alami, Mona, "What Future For Iraq's PMU", *King Faisal Center For Research and Islamic Studies/Dirasat*, S. 37, Haziran 2018, <https://kfcris.com/pdf/2d22993fbed1202ea7f66abd11b865fb5bfd23adec925.pdf>, (E.T: 05.10.2022)

- Al-Hawazi, Mo'ayed H., *Shiite School of Iraq and Support for Democracy: Textual Analysis for Statements of Ayatollah Ali Al Sistani*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ohio Üniversitesi, 2008, https://etd.ohiolink.edu/apexprod/rws_etd/send_file/send?accession=ohiou1205530606&disposition=inline, (E.T: 09.06.2023)
- Al-Kaabi, Qassim, "Iraq 'Shrine Factions' Look To Peel Away From Hashd Al-Shaabi", 12.12.2020, *Rudaw*, <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/12122020>, (E.T: 03.09.2023)
- Al-Kifae, Fadel Reda Ali, *The Role Of The Hawza Of Najaf And Ayatollah Ali Al-Sistani In Restructuring The Iraqi Governance System In Post-Baathist Iraq*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahire Amerikan Üniversitesi, Mayıs 2010, <https://fount.aucegypt.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2301&context=etds>, (E.T: 02.03.2023)
- Al-Marashi Ibrahim, "Iraq's Popular Mobilisation UnitS. Intra-Sectarian Rivalry And Arab Shi'a Mobilisation From The 2003 Invasion To Covid-19 Pandemic", *International Politics*, S. 60, 2023, s. 194–21. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8196280/> (E.T: 05.06.2023)
- Al-Marashi, İbrahim, Intra-Sectarian Rivalry And Arab Shi'a Mobilisation From The 2003 Invasion To Covid-19 Pandemic, *International Politics*, S. 60, 2023, <https://link.springer.com/article/10.1057/s41311-021-00321-4>, (E.T: 09.06.2023)
- Al-Omran, Faris, "Newly Formed Hashd al-Atabat Paramilitary Aims To Counter Iranian Influence in Iraq", *Diyaruna*, 15.10.2021, https://diyaruna.com/en_GB/articles/cnmi_di/features/2021/10/15/feature-01, (E.T: 04.02.2023)
- Al-Qarawee Harith Hasan, "Iraq's Sectarian Crisis A Legacy Of Exclusion", *Carnegie Middle East Center*, 2014, Lübnan, https://carnegieendowment.org/files/iraq_sectarian_crisis.pdf, (E.T.: 23.09.2022)
- Al-Qarawee, Harith Hasan, "Sistani, Iran, and the Future of Shii Clerical Authority in Iraq", *Middle East Brief No. 105*, Crown Center for Middle East Studies, Boston, Ocak 2017, <https://www.brandeis.edu/crown/publications/middle-east-briefs/pdfs/101-200/meb105.pdf>, (E.T: 11.06.2023)

- Al-Qarawee, Harith Hasan, "The 'Formal' Marja': Shi'i Clerical Authority And The State in Post-2003 Iraq", *British Journal Of Middle Eastern Studies*, 2019, C. 46, S. 3, s. 481–497.
- Al-Salhy, Suadad, Iraq's Sistani-Backed Factions Break From Popular Mobilisation in Blow To Iran, *Middle East Eye*, 9.12.2020, <https://www.middleeasteye.net/news/iraq-popular-mobilisation-sistani-forces-break-najaf>, (E.T: 03.09.2023)
- Alshamary, Marsin , "Shia Clerics in Iraq Haven't Lost Their Authority", *The Century Foundation*, 18 Ekim 2022, <https://tcf.org/content/report/shia-clerics-in-iraq-havent-lost-their-authority/>, (E.T: 09.06.2023)
- Amnesty International, *Absolute Impunity: Militia Rule in Iraq*, 2014, <https://www.amnesty.org/en/documents/mde14/015/2014/en/>, (E.T: 09.08.2022)
- Amnesty International, *Irak Milislerin Savaş Suçlarını Körükleyen Sorumsuz Silah Sevkiyatını Durdurun*, 02 Ocak2017, <https://www.amnesty.org.tr/icerik/irak-milislerin-savas-suclarini-korukleyen-sorumsz-silah-sevkiyatini-durdurun>, (E.T.:01.12.2022)
- Antil Alain , "L'Afrique et la Guerre Contre la Terreur", *Politique Etrangère*, C. 3, 2006, s. 583-591.<https://www.cairn.info/revue-politique-etrangere-2006-3-page-583.htm>, (E.T.:12.04.2023)
- Arjomand, Saïd Amir, *After Khomeini: Iran Under His Successor*, Oxford University Press, Londra, 2009
- Avrupa Birliği, *A Companion to the ECYC MOOC, "Youth Work as a Preventative Practice against Radicalisation and Violent Extremism" Compiled for a Training of Trainers*, Romanya, 2018, https://www.academia.edu/40263491/A_Companion_to_the_ECYC_MOOC_Youth_Work_as_a_Preventative_Practice_against_Radicalisation_and_Violent_Extremism_, (E.T: 11.05.2022)
- Avrupa Birliği, *Radicalisation, Recruitment and the EU Counter-radicalisation Strategy, Transnational Terrorism, Security and the Rule of Law*, 17 Ekim 2008, <http://www.gdr-elsj.eu/wp-content/uploads/2014/02/doc2-WP4-Del-7.pdf>, (E.T: 06.09.2022)
- Avrupa Parlamento Komisyonu, *Communication from the Commission to the European Parliament and the Council concerning Terrorist Recruitment, Addressing the Factors Contributing to Violent Radicalisation*, 21.09.2005, <http://www.eurlex.europa.eu/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0313:FIN:EN:PDF>, (E.T. 11.05.2022)

- Avrupa Parlamento Komisyonu, *Terörle Mücadeleye İlişkin Konsey Çerçeve Kararı*, 13 Haziran 2002, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002F0475&from=EN>, (E.T: 11.05.2022).
- Avrupa Parlamento Komisyonu, *Terrorist Recruitment: Addressing the Factors Contributing to Violent Radicalisation. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council*, 21 Eylül 2005, s. 313, aktaran Coolsaet, Rik, "All Radicalisation is a Local Genesis", *Egmond Paper*, S. 84, 2017, s.17, <https://www.egmontinstitute.be/app/uploads/2016/05/ep84.pdf?type=pdf>, (E.T: 08.09.2022)
- Avrupa Parlamentosu, *Rebuilding The Iraqi State: Stabilisation, Governance, And Reconciliation*, Study European Parliament Directorate-General For External Policies Policy Department, 2018, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603859/EXPO_STU\(2017\)603859_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603859/EXPO_STU(2017)603859_EN.pdf), (E.T: 06/06/2023)
- Avrupa Parlamentosu, *The Fight Against Terrorism*, Mayıs 2018, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/621817/EPRS_STU\(2018\)621817_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/621817/EPRS_STU(2018)621817_EN.pdf), (E.T: 09.06.2023)
- Ayaz, Yusuf Can, "Irak'ta Son Saldırıları ve Şii Milis Gruplarının Siyasete Etkisi", 19.01.2022 *ORSAM Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi*, <https://orsam.org.tr/tr/irakta-son-saldirilar-ve-sii-milis-gruplarin-siyasete-etkisi/> (E.T: 05.06.2023)
- Ayetullah Hamenei, *İslam Toplumunda Aydınlar Siyaset ve Kültürel Saldırıları*, (Çev): İsmail Bendiderya, Tesnim Yayınları, İstanbul, 2018
- Bagy, Elizabeth O., "Jihad in Syria", *Institute for The Study of War Middle East Report-6*, Eylül 2012, <https://www.understandingwar.org/sites/default/files/Jihad-In-Syria-17SEPT.pdf>, (E.T: 04.02.2023)
- Bakawan, Adel, "Les Chiites Au Pouvoir En Irak: L'échec De La Première Expérience", 20.08.2020, *Centre Arabe De Recherches et D'études Politiques De Paris*, 24.08.2020, <https://www.carep-paris.org/publications/les-chiites-au-pouvoir-en-irak-lechec-de-la-premiere-experience/>, (E.T: 13.06.2023)
- Baram, Amatzia, "Sadr the Father, Sadr the Son, the "Revolution in Shi'ism," and the Struggle for Power in the Hawzah of Najaf", Baram, Amatzia, Rohde Achim ve Zeidel Ronen, (ed.) *Iraq*

- Between Occupation, Perspectives From 1920 to the Present*, Palgrave Mcmillan, New York, 2010, s.143-157
- Baram, Amatzia, "Who İs Mukteda Al-Sadr? Part 1 Beginnings", 28. Eylül 2022, *gisreportsonline*, <https://www.gisreportsonline.com/r/muqtada-al-sadr-beginnings/>, (E.T: 04.06.2023)
- Baram, Amatzia, "Who İs Mukteda Al-Sadr? Part 2. Confronting Iran", 29 Eylül 2022, *gisreportsonline*, <https://www.gisreports-online.com/r/muqtada-al-sadr-2/>, (E.T: 04.06.2023)
- Barzegar, Kayhan, "Iran and The Shiite Crescent: Myths and Realities", *The Brown Journal of World Affairs*, C. 15, S. 1, Sonbahar/Kış 2008, <https://www.jstor.org/stable/24590951>, s. 87-99, (E.T.: 17.09.2022)
- Barzegar, Kayhan, "Iran's Foreign Policy Towards Iraq and Syria", *Turkish Policy Quarterly*, C. 6, S.2, Yaz 2007, <https://www.belfercenter.org/publication/irans-foreign-policy-towards-iraq-and-syria>, s. 75-84. (E.T: 17.09.2022)
- Barzegar, Kayhan, "Understanding The Roots Of Iranian Foreign Policy In The New Iraq", *Middle East Policy*, C. 12, S. 2, Yaz 2005, s. 49-57, https://www.researchgate.net/publication/249392114_Understanding_the_Roots_of_Iranian_Foreign_Policy_in_the_New_Iraq, (E.T: 17.09.2022)
- Bayless, Leslie, "Who is Muqtada al-Sadr?", *Studies in Conflict and Terrorism*, *Studies in Conflict Terrorism*, C. 35, S. 2, Şubat 2012, s.135-155
- Bazzi, Mohamad, "The Sistani Factor, How A Struggle Within Shiism Will Shape The Future Of Iraq", *Boston Review*, 12 Ağustos 2014, <https://www.boston-review.net/articles/mohamad-bazzi-sistani-factor-isis-shiism-iraq/>, (E.T: 09.06.2023)
- Benli, Yusuf, "Şii-Sünni İlişkileri Çerçevesinde Irak'ta Sadr Ailesi", *emakalat Mezhep Araştırmaları*, C. 6 S. 2 Güz 2013, <http://www.emakalat.com/tr/download/article-file/63781>, s.429-468, (E.T: 10.06.2023)
- Bergen, Peter, Rondeaux, Candace, Rothenberg, Daniel ve Serman, David, *Understanding the New Proxy WarS. Battlegrounds and Strategies Reshaping the Greater Middle East*, Oxford University Press, Londra, 2022
- Black, Antony, *The History of Islamic Political Thought From the Prophet to the Present*, Edinburg University Press, Edinburgh 2011

- Boissin, Ambre, "Les Milices Chiïtes et Daech, Les Deux Visages De La Violence En Irak", *Centre Français De Recherche Sur L'Irak (CFRI)*, 11 Mart 2022, <https://cfri-irak.com/article/les-milices-chiïtes-et-daech-les-deux-visages-de-la-violence-en-irak-2022-03-11>, (E.T: 05.06.2023)
- Boissin, Ambre, Les Milices Pro-Iran Imposent Leur Autorite par la Force Apres Leur Echec Electoral, *Centre Français de Recherche sur L'Irak*, 14 Şubat 2022, <https://cfri-irak.com/article/les-milices-pro-iran-imposer-son-autorite-apres-lechec-electoral-des-legislatives-2022-02-17>, (E.T:13.03.2023)
- Borum, Randy ve Fein Robert, "The Psychology of Foreign Fighters, Studies in Conflict and Terrorism", 2017, C. 40, S. 2, s. 255 aktaran Ertan Efeğil, *Terörizmde Motivasyon Radikalleşme ve Radikalleşmeden Geriye Döndürme*, Gündoğan Yayınları, İstanbul, 2018
- Borum, Randy, "Psychological Vulnerabilities and Propensities for Involvement in Violent Extremism", *Behavioral Sciences & the Law*, C. 32, S. 3, 2014, <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24652686/>, (E.T: 02.12.2022)
- Borum, Randy, "Radicalization into Violent Extremism: A Review of Social Science Theories", *Journal of Strategic Security*, C. 4, S. 4, <https://www.jstor.org/stable/26463910>, (E.T: 20.11.2022)
- Borum, Randy, "Rethinking Radicalization", *Journal of Strategic Security*, C. 4, S. 4, 2011, <https://www.jstor.org/stable/26463909>, (E.T: 11.12.2022)
- Borum, Randy, Understanding the Terrorist Mindset, *FBI Law Enforcement Bulletin*, C. 72, S. 7, 2003, s. 7-10, <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/201462.pdf>, (E.T.:02.01.2022)
- Bouzar, Dounia, "Étapes du Processus de Radicalisation et de Déradicalisation", *Avrupa Birliği Araştırma Projesi*, Practicies-74072, Mayıs 2018, https://www.academia.edu/49458253/%C3%89_TAPES_DU_PROCESSUS_DE_RADICALISATION_ET_DE_D%C3%89RADICALISATION_RECHERCHE_EUROP%C3%89ENNE_PRACTICIES_WP_3., (E.T.:02.02.2023)
- Brands, Hal, "Inside the Iraqi State RecordS. Saddam Hussein, 'Iran-gate', and the United States", *Journal of Strategic Studies*, C. 34, S. 1, 2011, s. 95-118.
- Byman, Danial L., "The Iranian Revolution and its Legacy of Terrorism", 24 Ocak 2019, *Brookings Institute*, <https://www.brookings.>

- edu/articles/the-iranian-revolution-and-its-legacy-of-terrorism/, (E.T.:15.06.2023)
- Cabbar, Faleh A., *Irak'ta Şii Hareketi ve Direniş*, (Çev: Hikmet Halis), Agora Kitaplığı, İstanbul, 2004
- Cahill, Rowan, "Notes on Radicalism", *Journal of the Illawarra Branch Of The Australian Society for the Study of Labour History*, C. 11, S. 1, 2012, s.68 aktaran Erkmen, Radikalleşme Tartışmalarına Giriş", (Ed.) Osman Şen, Tüm Boyutlarıyla Radikalleşme Süreci ve Radikalleşmeyle Mücadelede Ülke Uygulamaları, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2021
- Calhoun, Craig, *The Roots Of Radicalism: Tradition, The Public Sphere, And Early 19th Century Social Movements*, The University of Chicago Press, Chicago 2012
- Cambridge Sözlüğü, "Radikalleşme" <https://www.dictionary.cambridge.org/dictionary/English/radical>, (E.T: 28.09.2023)
- Chatham House, *The Sadrist Movement in Iraq*, <https://www.chathamhouse.org/2022/10/sadrist-movement-iraq/survey-methodology>, (E.T: 12.06.2023)
- Chulov Martin, "Iraq Election Propels Firebrand Cleric From Fringes To Centre Stage", *The Guardian*, 14 Mayıs 2018, <https://www.theguardian.com/world/2018/may/14/cleric-moqtadr-al-sadr-who-fought-us-takes-surprise-lead-in-iraq-elections>, (E.T: 05.06.2023)
- CIA World Fact Book, *Iraq*, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/iraq/#people-and-society>, (E.T:18.09.2023)
- CISAC, *Kataib-Sayyid-Al-Shuhada*, Stanford University Center for International Security and Cooperation, https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/kataib-sayyid-al-shuhada#_ftnref10, (E.T: 03.09.2023)
- Clark, Mccauley ve Moskalkenko Sophia, "Mechanism of Political Radicalisation: Pathways Toward Terrorism", *Terrorism and Political Violence*, C. 20, S. 3, 2008, s.415-433
- CNNTürk (2005), "Sistani Başbakan Seçiminde "Tarafsız"", 18 Şubat 2005, <https://www.cnntrk.com/dunya/sistani-basbakan-seci-minde-tarafsiz>, (E.T: 11.06.2023)
- Cockburn, Patrick, *Muqtada Al-Sadr and the Battle for the Fall of Iraq*, Faber and Faber, New York, 2008

- Cole, Juan, "The Decline of Grand Ayatollah Sistani's Influence in 2006-2007", *Die Friedens-Warte*, C. 82, S. 2/3, Religion, Krieg und Frieden 2007, Berliner Wissenschafts-Verlag, s.67-83. <https://www.jstor.org/stable/23773928>
- Cole, Juan, "The United States and Shi'ite Religious Factions in Post-Ba'thist Iraq", *Middle East Journal*, C. 57, S. 4, Sonbahar 2003, s. 543-566 <https://www.jstor.org/stable/4329939>, (E.T: 14.06.2023)
- Cole, Juan, "The United States and Shi'ite Religious Factions in Post-Ba'thist Iraq", *Middle East Journal*, C. 57, S. 4, 2003, s. 543-566
- Cole, Juan, *The Ayatollahs and Democracy in Iraq*, Amsterdam University Press, Amsterdam, 2006
- Combs, Cindy C., *Terrorism in the 21st Century*, Pearson Prentice, New Jersey 2006
- Conciliation Resources, Choosing To Engage: Armed Groups and Peace Processes, *Accord*, S. 16, 2005, <https://www.c-r.org/resource/choosing-engage-armed-groups-and-peace-processes-policy-briefi>, (E.T: 02.12.2022)
- Coolsaet, Rik, *Jihadi Terrorism and The Radicalisation Challenge; European and American Experiences*, Routledge, Londra, 2011
- Costanza, William, An Interdisciplinary Framework to Assess the Radicalization of Youth Towards Violent Extremism Across Cultures, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Washington: Georgetown University, 2012, https://repository.library.georgetown.edu/bitstream/handle/10822/557679/Costanza_georgetown_0076D_11889.pdf?sequence=1&isAllowed=y, (E.T: 22.05.2022)
- Crenshaw Martha, "The Causes of Terrorism", *Comparative Politics*, C. 13, S. 4, New York 1981, s. 379-399
- Crisis Group, *Exploiter le chaos Al-Qaeda et l'Etat Islamique*, 16 Mart 2016, https://icg-prod.s3.amazonaws.com/001-exploiter-le-chaos-al-qaeda-et-l-etat-islamique_0.pdf
- Çökenoğlu Taylan, The Evolution of the Shiite Politics and Militancy in Iraq: The Case of Hashd Al-Shaabi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara 2019, https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=V_QijlivVIxTOe1HfuthFw&no=ALDVdTRIDuEaWpGPiqYhUQ, (E.T.:10.08.2022)
- Dabashi, Hamid, "Shi'ism A Religion of Protest", Belknap Press, Londra, 2011

- Daftary, Farhad, *Şii İslam Tarihi*, (Çev: Fethi Ahmet), Alfa Yayınları, İstanbul, 2020
- Dagher Munqith, "Avoiding the Iranian Trap: Iraqi Shia Are not Loyal to Iran", 15 Ocak 2021, *Washington Institute*, <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/avoiding-iranian-trap-iraqi-shia-are-not-loyal-iran>, (E.T: 05.06.2023)
- Davison, John ve Rasheed, Ahmed, "Rift Between Tehran And Shi'ite Cleric Fuels Instability In Iraq", *Reuters Special Report*, 23 Ağustos 2022, (E.T: 15.06.2023)
- Della Porta Donatella, "Clandestine Political Violence", Cambridge University Press, 2013, s.284-287, aktaran McCauley, Clark and Moskalenko, Sophia, "Understanding Political Radicalization: The Two-Pyramids Model", *American Psychologist*, C. 72, S. 3, 2017, s.205-216, <http://psycnet.apa.org/journals/amp/72/3/205/>, (E.T: 13.06.2023)
- Djalili Mohammad-Reza, "La Politique Arabe de l'Iran", *A contrario*, C. 5, S.1, 2008, s. 134-146, <https://www.cairn.info/revue-a-contrario-2008-1-page-134.htm>, (E.T.:18.09.2022)
- Dobbins, James, Jones, Seth G., Runkle, Benjamin ve Mohandas, Siddharth, "Occupying Iraq:A History of the Coalition Provisional Authority", *Rand Corporation*, 2009, <https://www.jstor.org/stable/10.7249/mg847cc>, (E.T: 21.04.2023)
- Doster, Barış, "Bir Bölgesel Güç Olarak İran'ın Ortadoğu Politikası", *Ortadoğu Analiz*, C. 4, S. 44, Ağustos 2012, s. 44-51, <http://www.orsam.org.tr/files/OA/44/4barisdoster.pdf>, (E.T: 06.08.2022)
- Duman, Bilgay ve Alaca, Mehmet, "Irak'ta Haşdi Şabi'nin Statü Tartışmaları Ve Geleceği", 15 Ağustos 2020, *Ortadoğu Analiz Temmuz-Ağustos 2020*, C. 11, S. 94, s.52-55, https://www.orsam.org.tr//d_hbanaliz/14-OD-Temmuz-Agustos-Irak-Bilgay-Duman-Mehmet-Alaca.pdf, (E.T: 05.06.2023)
- Duman, Bilgay ve Sönmez, Göktuğ, "Haşdi Şabi'nin Ortaya Çıkışı ve Dönüşümü", s.235-263, Murat Yeşiltaş ve Burhanettin Duran (Ed) "*Ortadoğu'da Devlet Dışı Silahlı Aktörler*", SETA, İstanbul 2018
- Duman, Bilgay, *Irak'ta 2010 Parlamento Seçimleri ve Muktada Sadr'ın Dönüşü*, 05 Nisan 2010, s.129-158, <https://www.orsam.org.tr/tr/irak-ta-2010-parlamento-secimleri-ve-muktada-sadr-in-donusu/>, (E.T: 14.06.2023)

- Ed-Dehlevi Abdulaziz, “Şia’nın Rasyonel Tenkidi”, (Çev: Abdullah Ünal), Mevsimler Kitap, İstanbul, 2018
- El Musevi Musa, *Şia’da İç Çatışma*, (Çev: Abdullah Ünal), Mevsimler Kitap, İstanbul, 2017
- El-Husseini, Rola ve Leichtman, Mara A., “Arab Shi’ism and the Shi’a of Lebanon: New Approaches to Modern History”, *Die Welt des Islams*, C. 59, S. 3-4, 2019, s. 253-281, https://www.researchgate.net/publication/335885401_Arab_Shiism_and_the_Shia_of_Lebanon_New_Approaches_to_Modern_History_Contemporary_Politics_and_Religion, (E.T.:07.08.2022)
- Elias, Firas, “Iran’s Dilemma in Managing Shiite Conflicts in Iraq”, *The Washington Institute for Near East Policy*, 6 Eylül 2022, <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/irans-dilemma-managing-shiite-conflicts-iraq>, (E.T: 15.06. 2023)
- El-Katib, Ahmed, “Şia’da Siyasal Düşüncenin Gelişimi Şuradan Velayet-i Fakih’e”, Otto Yayınları, Ankara, 2020
- Ezzeddine, Nancy ve Erwin, Matthias Sulz Van Veen, “The Hashd is Dead, Long Live The Hashd! Fragmentation And Consolidation”, *CRU Report Clingendael’Netherlands Institute of International Relations*, Temmuz 2019, <https://www.clingendael.org/sites/default/files/2019-07/the-hashd-is-dead-long-live-the-hashd.pdf>, (E.T: 09.06.2023)
- Felbab-Brown, Vanda, “Pitfalls Of The Paramilitary Paradigm: The Iraqi State, Geopolitics and Al-Hashd Al-Shaabi”, *Foreign Policy at Brookings and UN University Centre for Policy Research*, Haziran 2019, <https://www.brookings.edu/research/pitfalls-of-the-paramilitary-paradigm-the-iraqi-state-geopolitics-and-al-hashd-al-shaabi/> (E.T.:05.11.2022)
- Fırlalı, Ethem Tuhi, İmamiyye Şiası (Caferiye Mezhebi) Doğuşu, Gelişmesi ve Görüşleri, Selçuk Yayınları, Ankara, 1984
- García, Miguel Angel ve Pašić, López Lana, “Youth Work Against Violent Radicalisation Theory, Concepts And Primary Prevention In Practice”, *Council of Europe and European Commission*, 2018, <https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261953/YW-against-radicalisation-web.pdf> (E.T: 21.05.2022)
- Geneva International Centre For Justice, *Militias In Iraq, The Hidden Face Of Terrorism*, Eylül 2016, https://www.gicj.org/gicj_reports/gicj_report_on_militias_september_2016.Pdf, (E.T.:01.10.2022)

- Gilbert, Maj M.E.S., *La Radicalisation Islamiste Des Jeunes Canadiens. Causes et Réponses*, Collège Des Forces Canadiennes, Pcemi C. 42, 2015 – 2016, s.6-8, <https://www.cfc.forces.gc.ca/259/290/318/305/gilbert.pdf>
- Göksel, Oğuzhan, “Sisteme Meydan Okumak: Batı-Dışı Dünyada Batı Karşıtlığının Kökenleri ve İran Örneği”, *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, C. 6, S. 2, 2019, s.13-42
- Gölpınarlı, Abdulkakiy, *Tarih Boyunca İslam Mezhepleri ve Şiilik*, Derin Yayınları, İstanbul, 1987
- Grierson, Jamie, “Neo-Nazi Groups Use Instagram To Recruit Young People, Warns Hope Not Hate”, *The Guardian*, 22 Mart 2021, <https://www.theguardian.com/world/2021/mar/22/neo-nazi-groups-use-instagram-to-recruit-young-people-warns-hope-not-hate>, (E.T: 0106.2023)
- Guido, Steinberg, The “Axis of Resistance” Iran’s Expansion in the Middle East is Hitting a Wall, *Stiftung Wissenschaft und Politik German Institute for International and Security Affairs Research Paper 6*, Ağustos 2021, s. 23-28, <https://www.swp-berlin.org/en/publication/irans-expansion-in-the-middle-east-is-hitting-a-wall>, (E.T: 04.11.2022)
- Güneş, Ergin, “Şii Jeopolitiğinde Türkiye ile İran’ın Güç Mücadelesi” *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, C. 74, S. 1, 2019, s. 57–88, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/643003>, (E.T: 16.09.2022)
- Hadad, Fannar, “Understanding Iraq’s Hashd al-Sha’bi: State and Power in Post-2014 Iraq, Arab Politics Beyond the Uprisings”, *Century Foundation Report*, 5 Mart 2018, <https://tcf.org/content/report/understanding-iraqs-hashd-al-shabi/>, (E.T.:03.11.2022)
- Haddad Fanar, “Case 1: Iraq’s Popular Mobilization Units A Hybrid Actor In A Hybrid State” Day Adam, Felbab-Brown Vanda ve Haddad Fanar, (ed.) *How Militias and Paramilitary Groups Shape Post-Conflict Transitions*, New York: United Nations University, 2020, s.30-65. <https://i.unu.edu/media/cpr.unu.edu/post/3895/HybridConflictIraqWeb.pdf>, (E.T: 09.06.2023)
- Haji-Yousefi, Amir M., “Whose Agenda Is Served by the Idea of a Shia Crescent?”, *Alternatives Turkish Journal of International Rela-*

- tions, C. 8, S. 1, Bahar 2009, s. 114-135, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/19525>, (E.T: 16.09.2022)
- Halm, Heinz ve Brown, Allison, "Shi'a Islam: From Religion to Revolution", Markus Wiener Publishers, Princeton, 1997
- Harling, Peter ve Nasser, H., "La Mouissance Sadriste : Lutte de Classes, Millénarisme et Fitna", *Les Mondes Chiites Et l'Iran*, Paris-Karthala, s.267-286, <https://www.cairn.info/les-mondes-chiites-et-l-iran--9782845868885-page-267.htm>, (E.T: 10.06.2023)
- Hash Al Shaabi, <https://www.globalsecurity.org/military/world/para/hashd-al-shaabi.htm>, (E.T: 05.06.2023)
- Hassaan, Sadiq, "Iraq's PMF: An Entity Beyond Suspicion or a Mirage of Deception?", *The Washington Institute for Near East Policy*, 28 Ocak 2021, <https://www.cwashingtoninstitute.org/policy-analysis/iraqs-pmf-entity-beyond-suspicion-or-mirage-deception>, (E.T: 09.06.2023)
- Hassan, Hassan, How "Iraq's Top ISIS Scholar Became a Target for Shiite Militias", 04 Kasım 2020, *New Lines Institute*, <https://newlinesmag.com/essays/the-man-who-knew-too-much-why-shiite-militias-killed-iraqs-finest-isis-scholar/>, (E.T: 09.06.2023)
- Haugh Timothy, "The Sadr II Movement: An Organizational Fight for Legitimacy within the Iraqi Shi'a Community", *Strategic Insights USAF*, C. 4, S. 5, Mayıs 2005, <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA521548.pdf>, (E.T: 13.06.2023)
- Havva Said, *Siyasi ve Akidevi Yönleriyle Şiilik ve Humeynicilik*, Anlatı Yayınları, İstanbul, 2017
- Heath-Kell Charlotte, "Counter-Terrorism and the Counterfactual: Producing the Radicalisation Discourse and the UK Prevent Strategy", *British Journal of Politics and International Relations*, C. 15, S. 3, 2012, aktaran Erkmen, Radikalleşme Tartışmalarına Giriş", (Ed.) Osman Şen, Tüm Boyutlarıyla Radikalleşme Süreci ve Radikalleşmeyle Mücadelede Ülke Uygulamaları, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2021
- Heern Zackery M., *The Emergence of Modern Shi'ism Islamic Reform in Iraq and Iran*, Oneworld Publications, Londra, 2015
- Hofmann, David C. ve Dawson, Lorne L., "The Neglected Role of Charismatic Authority in the Study of Terrorist Groups and Radicalization", *Studies in Conflict and Terrorism*, C. 37, S. 4, 2014, s.

- 348-368, [https://www.academia.edu/5944235/ The_Neglected_Role_of_Charismatic_Authority_in_the_Study_of_Terrorist_Groups_and_Radicalization_2014_](https://www.academia.edu/5944235/The_Neglected_Role_of_Charismatic_Authority_in_the_Study_of_Terrorist_Groups_and_Radicalization_2014_), (E.T: 01.02.2023)
- Hollanda İstihbarat ve Güvenlik Kurumu, *From Dava to Jihad*, Aralık 2004, <https://irp.fas.org/world/netherlands/dawa.pdf>
- Horgan, John, “*The Psychology of Terrorism*”, Routledge, Londra, 2014, S.101-103 aktaran Clark McCauley and Sophia Moskalenko, *Understanding Political Radicalization: The Two-Pyramids Model*, *American Psychologist*, C. 72, S. 3, 2017, s. 205-2016, <http://psycnet.apa.org/journals/amp/72/3/205/>, (E.T: 13.06.2023)
- Horgan, John, *From Profiles to Pathways and Roots to Routes: Perspectives from Psychology on Radicalization into Terrorism*”, *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, C. 618, S. 1, 2008, s.80-94
- Hubert Peter ve Reinmann Cordula, “*Non-State Armed Actors: An Annotated Bibliography*”, Center for Peace Building, İsviçre, 2006
- Ibrahim, Abdullah Dildar, “*İraqi- İranian Relations During American Invasion Of Iraq 2003-2011*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, 2016, <http://docs.neu.edu.tr/library/6368273472.pdf>, (E.T: 10.10.2022)
- IISS, *Iran’s Networks of Influence in the Middle East*, International Institute for Strategic Studies (IISS), Kasım 2019, s.121-158, <https://www.iiss.org/publications/strategic-dossiers/iran-dossier/iran-19-06-ch-4-iraq>, (E.T: 09.06.2023)
- International Crisis Group, “*İraq’s Muqtada Al-Sadr: Spoiler Or Stabiliser?*” *Middle East Report*, S. 55, 11 Temmuz 2006, <https://icg-prod.s3.amazonaws.com/55-iraq-s-muqtada-al-sadr-spoiler-or-stabiliser.pdf>, (E.T: 14.06.2023)
- International Crisis Group, *İraq’s Paramilitary Groups: The Challenge of Rebuilding a Functioning State*, International Crisis Group Report No 188, 30 Haziran 2018, https://icg-prod.s3.amazonaws.com/188-iraqs-paramilitary-groups_0.pdf, (E.T: 15.06.2023)
- Introduction to International Terrorism, <https://www.mi5.gov.uk/international-terrorism>, (E.T: 10.01.2023)
- İraqi Council of Representatives, *İrak Anayasası*, <https://iq.parliament.iq/en/the-constitution/>, (E.T:15.03.2023)

- İmam Hüseyin Türbesi tarafından hazırlanan e-kitap <http://dl.iqic.org/book/133/>, (E.T: 10.10.2023)
- İşcan, Mehmet Zeki, "İmamiyye Şiasında Politik Bir Teori Olarak İmametın İmkânı", *Ekev Akademi Dergisi*, Yıl: 6 S. 10, Kış 2002, s. 73-94, https://www.academia.edu/27744875/%C4%B0mamiyye_%C5%9Eias%C4%B1nda_Politik_Bir_Teori_Olarak_%C4%B0mametın_%C4%B0mkan%C4%B1_2002_10_ISCANMZ_%C3%A7%C4%B1kt%C4%B1.pdf, (E.T: 01.10.2022)
- Jabar, Faleh A., "The İraqi Protest Movement From Identity Politics To Issue Politics", *LSE Middle East Centre Paper Series*, S. 25, 2018, http://eprints.lse.ac.uk/88294/1/Faleh_Iraqi%20Protest%20Movement_Published_English.pdf, (E.T: 11.06.2023)
- Karaoğlu, Orhan, *Şiiliğin İıan Dış Politikasına Etkileri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2021, <https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/73910/?sequence=1>, (E.T: 21.08.2022)
- Karmon, Ely, *Radical Islamic Political Groups in Turkey*, *Middle East Review of International Affairs*, S. 4, Ocak 1998, https://ciaotest.cc.columbia.edu/olj/meria/meria198_karmon.html, (E.T: 01/02/2023)
- Katz, Mark N., "Iran and the War on Terror", *Middle East Policy Council*, <https://mepc.org/commentary/iran-and-war-terror>, (E.T.: 15.06.2023)
- Kaya, Ayhan, "Geçmişten Günümüze Radikal Kavramını Yapıbozumu", *Bilgi Üniversitesi AB Enstitüsü Radikalleşme Mükemmeliyet Alanı Webinar Serisi* <https://www.youtube.com/watch?v=hL18ZV6uVA>, (E.T.:10.10.2023)
- Kaya, Ayhan, *A Concise History Of The Term "Radicalisation": A Struggle For Democracy?*, 13 Haziran 2021, <https://bpy.bilgi.edu.tr/en/blog/a-concise-history-of-the-term-radicalisation-a-str/>, (E.T.:19.09.2023)
- Kaya, Ayhan, *Aşırıılık ve Radikalleşme Farkı Yaratan Nedir?*, İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul 2020, <https://bpy.bilgi.edu.tr/en/publications/asiricilik-ve-radikallesme-farki-yaratan/>, (E.T.: 10.10.2023)
- Khalkhali, Ali Mousawi, "Muqtada Al-Sadr Complicates Iranian Moves in Iraq", *Al-Monitor*, 05 Ağustos 2022, <https://www.al>

- monitor.com/originals/2022/08/muqtada-al-sadr-complicates-iranian-moves-iraq#ixzz7zGEaS1AZ, (E.T: 15.06.2023)
- Khosrokhavar, Farhad, “*Quelques Réflexions Sur la Notion de Radicalisation*”, Les Carnets du CAPS, Ocak 2017, s. 9-27, https://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/cap_05_24_reflexionradicalisation_quai_d_orsay_cle4b9ee6.pdf (E.T: 01.02.2023)
- Khosrokhavar, Farhad, *Radicalisation*, Éditions de la Maison des Sciences de l’Homme, Paris 2014
- Knights Michael ve Malik Hamdi, How The United States Should View Iraq’s Shrine Militias, *The Washington Institute for Near East Policy*, 05 Şubat 2021, <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/how-united-states-should-view-iraqs-shrine-militias>, (E.T: 07.06.2023)
- Knights Michael, “Mini-Hizbollahs Revolutionary Guard Knock-Offs and the Future of Iran’s Militant Proxies in Iraq”, *The Washington Institute for Near East Policy*, 09 Mayıs 2017, <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/mini-hizballahs-revolutionary-guard-knock-offs-and-future-irans-militant-proxies>, (E.T: 07.06.2023)
- Knights Michael, “Profile Kataib Sayyid Al Shuhada”, 03 Mayıs 2021, *The Washington Institute*, <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/profile-kataib-sayyid-al-shuhada>, (E.T: 03.09.2023)
- Knights Michael, Malik, Hamdi ve Al-Tamimi, Aymen Jawad, “Honored, Not Contained The Future Of Iraq’s Popular Mobilization Forces”, *Policy Focus The Washington Institute for Near East Policy*, Mart 2020, <https://www.washingtoninstitute.org/media/4125>, (E.T: 06.06.2023)
- Koehler, Daniel, Right-Wing Extremism and Terrorism in Europe Current Developments and Issues for the Future, *Prism: A Journal of the Centre of Complex Operations*, C. 6, S. 2, Temmuz 2016, s. 84-104, https://cco.ndu.edu/Portals/96/Documents/prism/prism_6-2/Koehler.pdf?ver=2016-07-05-104619-213, (E.T.:05.10.2023)
- Kökçam, Selami, Suriye’deki İran Milisleri ABD Ve İsrail’in Hedefinde, *TRT Haber*, 27 Şubat 2021, <https://www.trthaber.com/haber/dunya/suriyedeki-iran-milisleri-abd-ve-israilin-hedefinde-560093.html> (E.T: 03.09.2023)

- Krohley, Nicolas, Moqtada Al-Sadr's Difficult Relationship With Iran, *HURST*, 07 Ağustos 2014, <https://www.hurstpublishers.com/moqtada-al-sadr-difficult-relationship-with-iran/> (E.T: 10.06.2023)
- Krueger, Alan, ve Malečková, Jitka. "Education, Poverty and Terrorism: Is There a Causal Connection?" *Journal of Economic Perspectives*, C. 17, S. 4, 2003, s.119-144 <https://pubs.aeaweb.org/doi/pdfplus/10.1257/089533003772034925>,(E.T: 03.09.2023)
- Kruglanski Arie ve diğerleri, "The Psychology Of Radicalization And Deradicalization: How Significance Quest İmpacts Violent Extremism", *Political Psychology*, C. 35, S. 1, 2014, s.82-83
- Kundnani Arun, "Radicalisation: The Journey of a Concept", *Race and Class*, C. 54, S. 2, Kasım, 2012, s. 3-25
- Kur'an, Maide Suresi, Ayet 44, <https://kuran.diyaret.gov.tr/tefsir/M%C3%A2ide-suresi/713/44-ayet-tefsiri>, (E.T:13.03.2023)
- Lasch, Christopher, "The Culture of Narcissism: American Life in an Age of Diminishing Expectations", Norton, New York, 1978, aktaran Zoey Reeve, *Terrorist Psychology and Radicalisation*, (Ed.) Andrew Silke, Routledge Handbook of Terrorism and Counterterrorism, New York, 2019
- Levitt, Matthew ve Smyth, Phillip, "Kataib al-İmam Ali: Portrait of an Iraqi Shiite Militant Group Fighting ISIS", *The Washington Institute for Near East Policy Policy Anaysis*, 05 Ocak 2015, <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/kataib-al-imam-ali-portrait-iraqi-shiite-militant-group-fighting-isis>, (E.T: 05.06.2023)
- Lindekille, Lasse, *Radicalization, Deradicalization and Counter-radicalization*, Routledge Handbook of Critical Terrorism Studies, (Der.) Richard Jackson, Routledge, New York 2016
- Louer, Laurence, *Sünniler ve Şiiler Bir İhtilafın Siyasi Tarihi*, (Çev: Barış Özkul), İletişim Yayınları, İstanbul, 2017
- Luizard Pierre, Les Organisations Combattantes Irrégulières Des Chiites d'Irak, *Revue Stratégique*, C. 2, S. 103, 2013, s.93-118, <https://www.cairn.info/revue-strategique-2013-2-page-93.htm>, (E.T: 14.06.2023)
- MacDonald, Alex, "Sadr Calls For Hashd Al-Shaabi To Disarm And Not Stand in Elections", 12 Aralık 2017, *Middle East Eye*,

- <https://www.middleeasteye.net/news/sadr-calls-hashd-al-shaabi-disarm-and-not-stand-elections>, (E.T: 12.06.2023)
- Mahan, Abedin, *“Iran Resurgent The Rise and Rise of The Shia State”*, Hurst Publishers, Londra, 2019
- Malik, Hamdi, “Iraq ‘Shrine Factions’ Look To Peel Away From Hashd”, *Arab News*, 13 Aralık 2020, <https://www.arabnews.com/node/1776446/middle-east>, (E.T: 11.06.2023)
- Mamouri, Ali, “Iraqs Religious Authorities Stay Out Shiite Conflict”, *Al Monitor*, 28 Şubat 2023, <https://www.al-monitor.com/originals/2023/02/iraqs-religious-authorities-stay-out-shiite-conflict>, (E.T: 11.06.2023)
- Mamouri, Ali, “Sistani to Rouhani: Iraq’s Sovereignty Must Be Respected”, 13 Mart 2019, *Al Monitor*, <https://www.al-monitor.com/originals/2019/03/iraq-iran-rouhani-sistani-us.html#ixzz84iXzcJP4>, (E.T.:11.06.2023)
- Mansour Renad ve Robin-D’Cruz Benedict, *“Understanding Iraqs Muqtada Al-Sadr: Inside Baghdad’s Sadr City”*, *Chatham House*, 08 Ağustos 2022, <https://www.chathamhouse.org/2022/08/understanding-iraqs-muqtada-al-sadr-inside-baghdads-sadr-city>, (E.T: 13.06.2023)
- Mansour Renad, *“Iraq After the Fall of ISIS. The Struggle for the State”*, *Chatham House Middle East and North Africa Programme Research Paper*, Temmuz 2017, <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/publications/research/2017-07-04-iraq-after-isis-mansour-final.pdf>, (E.T: 06.06.2023)
- Mansour, Renad Ve Jabar, Faleh A., *“Iran’s Proxy Warfare Strategy: A Comparison Of Hezbollah And Hashd Al-Shaabi”*, *Carnegie Middle East*, 2017, <https://carnegie-mec.org/2017/04/28/popular-mobilization-forces-and-iraq-s-future-pub-68810>, (E.T.:11.10.2022)
- Mansour, Renad ve Jabar, Faleh A., *“The Popular Mobilization Forces and Iraq’s Future”*, *Carnegie Middle East Center Beirut*, Nisan 2017, https://carnegieendowment.org/files/CMEC_63_Mansour_PMF_Final_Web.pdf, (E.T: 06.06.2023)
- Mansour, Renad, *“From Militia to State Force: the Transformation of al-Hashd al-Shaabi”*, *Carnegie Middle East Center*, 16 Ekim 2015, <https://carnegie-mec.org/syriaincrisis/61986>, (E.T: 02/06/2023)

- Mansour, Renad, "Networks of Power The Popular Mobilization Forces and the State in Iraq" *Chatham House Research Paper Middle East and North Africa Programme*, Şubat 2021, <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/2021-02/2021-02-25-networks-of-power-mansour.pdf>, (E.T: 09.06.2023)
- Mansour, Renad, "Networks of Power The Popular Mobilization Forces and the State in Iraq" *Chatam House Middle East and North Africa Programme Research Paper*, Şubat 2021, <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/2021-02/2021-02-25-networks-of-power-mansour.pdf>, (E.T: 09.06.2023)
- Mardam, Bey Soulayma, "Rupture Consommée En Irak Entre L'ayatollah Sistani Et Les Milices Pro-İraniennes", 04 Mayıs 2020, *L'orient Le Jour*, <https://www.lorientlejour.com/article/1216675/rupture-consommee-en-irak-entre-ayatollah-sistani-et-les-milices-pro-iraniennes.html>, (E.T: 07.06.2023)
- Mccauley, Clark ve Moskalenko, Sophia, "Mechanisms of Political Radicalization: Pathways Toward Terrorism", *Terrorism and Political Violence*, C. 20 S. 3, Temmuz 2008, s. 415-433, <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/09546550802073367>, (E. T: 01.02.2023)
- McCauley, Clark ve Moskalenko, Sophia, "Understanding Political Radicalization: The Two-Pyramids Model", *American Psychologist*, C. 72, S. 3, 2017, s. 205-2016, <http://psycnet.apa.org/journals/amp/72/3/205/>, (E.T: 13.06.2023)
- Mclaughlin, Paul, "*Radicalism: A Philosophical Study*", Palgrave Macmillan, 2012, S.6-18 aktaran Serhat Erkmen. Radikalleşme Tartışmalarına Giriş", (Ed.) Osman Şen, Tüm Boyutlarıyla Radikalleşme Süreci ve Radikalleşmeyle Mücadelede Ülke Uygulamaları, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara 2021
- Meleagrou-Hitchens, Alexander, Crawford, Blyth ve Wutke, Valentin, "Rise Of The Reactionaries: Comparing The Ideologies Of Salafi-Jihadism And White Supremacist Extremism", *The George Washington University*, Aralık 2021, <https://extremism.gwu.edu/sites/g/files/zaxdzs5746/files/Rise%20of%20the%20Reactionaries.pdf>, (E.T:05.10.2023)
- Mervin, Sabrina ve Moulinei Nabil, "En Attendant L'imam: Autorité Religieuse Et Pouvoir Politique Dans Le Chiisme Duodécimain" *Islams Politiques. Courants, Doctrines Et Idéologies*", *CNRS Edi-*

- tions, s.129-158, 24.08.2018, <https://shs.hal.science/halshs-01861743/document> (E.T: 14.06.2023)
- Moeh, Hussein Abdulhasan ve Abdullah, Kamarulnizam, , "Iranian Interests In Iraq In The Post-Saddam Era", *International Journal of Management and Applied Science*, C. 2, S. 5, 2016, s. 1-6, https://www.researchgate.net/publication/332107576_IRANIAN_INTERESTS_IN_IRAQ_IN_THE_POST-SADDAM_ERA/link/5ca5f09d92851c64bd4e5ad0/download, (E.T: 17.10.2022)
- Moghadam, F.M., De-radicalisation and the Staircase From Terrorism, s.277-292. (ed.) David Canter, "The Faces of Terrorism: Multidisciplinary Perspective", John Wiley & Sons, Inc. New York, 2009
- Mumford, Andrew, "Proxy Warfare and the Future of Conflict", *The RUSI Journal*, C. 158, S. 2, s.40-46, <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/03071847.2013.787733>, (E.T: 03.02.2023)
- Mustafa, Caner, "İran'ın Ortadoğu'daki Nüfuz Alanları ve Sınırları", *Kriter*, Şubat 2020 Yıl 4, S. 43 <https://kriterdergi.com/dispolitika/iranin-ortadogudaki-nufuz-alanlari-ve-sinirlari>, (E.T: 03.09.2023)
- Nakkaş Yitzhak, *Irak'ta Pandora'nın Kutusu Şiiler*, (Çev. Metin Saltoğlu), Elips Kitapları, Ankara, 2005
- Nasr Vali, *The Shia Revival: How Conflicts Within Islam Will Shape the Future*, W. W. Norton & Company, New York, 2006
- Neumann Peter, "The Trouble With Radicalisation", *International Affairs*, C. 89 S. 4, 2013, s.883-893
- Neumann, Peter, "Perspectives on Radicalisation and Political Violence: papers from the first International Conference on Radicalisation and Political Violence", Londra, 17-18 Ocak 2008, *International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence*, <https://www.nonviolent-conflict.org/wp-content/uploads/2016/11/Perspectives-on-Radicalisation-Political-Violence.pdf>, (E.T: 09.02.2022)
- Newlines Institute For Strategy and Policy, *A Thousand Hezbollah's. Iraq's Emerging Militia State*, Intelligence Briefing, 2021, <https://newlinesinstitute.org/iraq/a-thousand-hezbollahs-iraqs-emerging-militia-state/>, (E.T.:15.10.2022)

- Noorbaksh Mehdi, "Shiism and Ethnic Politics in Iraq", *Middle East Policy*, C. 15, S. 2, 2008, s.53-65, <https://fount.aucegypt.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2301&context=etds>, (E.T: 12.06.2023)
- O'Driscoll, Dylan ve Zoonen, Dave, "The Hashd al-Shaabi and Iraq: Subnationalism and the State", *Middle East Research Institute*, Mart 2017, https://www.researchgate.net/publication/340917608_The_Hashd_al-Shaabi_and_Iraq_Subnationalism_and_the_State, (E.T: 03.10.2022)
- Okuyucu, İdris ve Garip, Ali Mukarrem, Irak'ta Kürtlerin Referandumuna Muhalif Çatı Büyüyor, 15 Ağustos 2017, *Anadolu Ajansı*, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-ta-kurtlerin-referandumuna-muhalif-cati-buyuyor/884759>, (E.T: 08.10.2021)
- Onat Hasan, "İslam Devrimi ve Şiiilik", *e-makâlât Mezhep Araştırmaları*, C. 6, S. 2, Güz 2013, s:223-256, <http://www.emakalat.com/tr/download/article-file/63774>, (E.T: 07.08.2022)
- Onat, Hasan ve Kutlu, Sönmez, *İslam Şii Mezhepleri Tarihi*, Grafiker Yayınları, Ankara, 2021
- Oxford Sözlüğü, "Radikal", Sözlük, https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/american_english/radical_1, (E.T: 09.05.2022)
- Özbey, Hilal Güven, Irak'ta Sadr Kazanınca Kim Kazandı?, *Gerçek Hayat*, 21 Mayıs 2018, <http://www.gercekhayat.com.tr/ortadogu/irakta-sadr-kazainca-kim-kazandi/>, (E.T: 12.06.2023)
- Öztürk, Selim, "Ortadoğu'daki Gelişmeler Çerçevesinde Mukteda El Sadr ve Hareketinin Irak'ta Yükselişi", *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, C. 20, S.1, Haziran 2018, s.57-71, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1007946>, (E.T: 14.06.2023)
- PEW Research Center, *Mapping the Global Muslim Population Research*, 2009, <https://www.pewresearch.org/religion/2009/10/07/mapping-the-global-muslim-population/> (E.T.:18.09.2023)
- Proscribed Terrorist Groups or Organisations, <https://www.gov.uk/government/publications/proscribed-terror-groups-or-organisations--2/proscribed-terrorist-groups-or-organisations-accessible-version>, (E.T: 10.01.2023)
- Quesnay, Arthur, Le Régime Milicien Iranien En Irak Les Milices Chiites Pro-Iraniennes À La Conquête De L'état, *IRSEM*, Şubat 2022, <https://www.irsem.fr/media/etude-irsem-92-quesnay-irak.pdf>, (E.T: 05.06.2023)

- Ramazani, Rouhollah K., "Iran's Foreign Policy: Contending Orientations", *Middle East Journal*, C. 43, S. 2, 1989, s. 202-217
- RAND Corporation, *The Islamic State (Terrorist Organization)*, <https://www.rand.org/topics/the-islamic-state-terrorist-organization.html>, (E.T: 11.09.2023)
- Razak, Khalid ve Smith, Alexander , After Years Of War And Unrest, Iraq is Flaring Up Again – Here's Why, *NBC*, 01 Eylül 2022, <https://www.nbcnews.com/news/world/iraq-muqtada-al-sadr-violence-iran-backed-militias-rcna45593>, (E.T: 15.06.2023)
- Rieger Diana , Frischlich Lena ve Bente Gary , *Propaganda 2.0 - Psychological Effects of Right-Wing and Islamic Extremist Internet Videos*, https://eucpn.org/sites/default/files/document/files/39_propaganda_2.0_-_psychological_effects_of_right-wing_and_islamic_extremist_internet_videos.pdf, (E.T.:05.10.2023)
- Robin-D'Cruz, Benedict, "Social Brokers And Leftist-Sadrism Cooperation In Iraq's Reform Protest Movement: Beyond Instrumental Action", *Int. J. Middle East Studies*, S. 51, 2019, s.257–280, <https://www.cambridge.org/core/journals/international-journal-of-middle-east-studies/article/social-brokers-and-leftistsadrism-cooperation-in-iraqs-reform-protest-movement-beyond-instrumental-action/FB9B4B0F43567E56B3F8116016D28E42/share/4476a85cec914f8e35790c781919b31eab10be71>, (E.T: 12.06.2023)
- Robin-D'Cruz, Benedict, Muqtada Al Sadr Struggle for Religious Authority, *Carnegie Middle East Center*, 14 Eylül 2022, <https://carnegie-mec.org/2022/09/14/muqtada-al-sadr-and-struggle-for-religious-authority-pub-87910>, (E.T: 14.06.2023)
- Rogelio Alonso ve diğerleri, Expert Group, Radicalisation Processes Leading to Acts of Terrorism: A Concise, *The European Commission's Expert Group on Violent Radicalisation*, 2008, https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20080500_cscp_report_vries.pdf, (E.T: 04.05.2023)
- Roggio, Bill ve Daoud, David, "Hezbollah And Harakat Al Nujaba Are The Twins Of Resistance:Iraqi Militia Spokesman Says", *Long War Journal*, 18 Mart 2016, <https://www.longwarjournal.org/archives/2016/03/hezbollah-and-harakat-al-nujaba-are-the-twins-of-resistance-iraqi-militia-spokesman-says.php>, (E.T.:03.09.2023)

- Roy Oliver ve Khosrokhavar Farhad, “İran: Bir Devrimin Tükenişi”, (Çev.) İsmail Yerguz, Metis Yayınları, İstanbul, 2013
- Roy Oliver, *Siyasal İslamın İflası*, Metis Yayınları, İstanbul, 2000
- Rudolf, Inna, “From Battlefield to Ballot Box: Contextualising the Rise and Evolution of Iraq’s Popular Mobilisation Units”, *ICSR King’s College London*, 2018, <https://icsr.info/wp-content/uploads/2018/05/ICSR-Report-From-Battlefield-to-Ballot-Box-Contextualising-the-Rise-and-Evolution-of-Iraq%E2%80%99s-Popular-Mobilisation-Units-1.pdf>, (E.T: 09.01.2023)
- Sageman, Mark, “Leaderless Jihad: Terror Networks in the Twenty-First Century”, 2004 aktaran Silke, A ve Brown, K, *Radicalisation: The Transformation of Modern Understanding of Terrorist Origins, Psychology and Motivation*, s. 129-150, içinde Jayakumar, Shashi (ed.) *State, Society, and National Security: Challenges and Opportunities in the 21st Century*, World Scientific, Singapore, 2016
- Sageman, Mark, “Understanding Terror Networks”, *University of Pennsylvania Press*, 2004 aktaran McCauley, Clark and Moskalenko, Sophia, “Understanding Political Radicalization: The Two-Pyramids Model”, *American Psychologist*, C. 72, S. 3, 2017, s.205-216, <http://psycnet.apa.org/journals/amp/72/3/205/>, (E.T: 13.06.2023)
- Sajej, Caroleen Marji, *Patriotic Ayatollahs: Nationalism In Post-Saddam Iraq*, Cornell University Press, 2018
- Sajej, Caroleen, “Ayatollah Sistani: Much More Than a “Guide” for Iraqis”, *POMEPS Studies 35: Religion, Violence, and the State in Iraq*, 2019, <https://pomeps.org/ayatollah-sistani-much-more-than-a-guide-for-iraqis>, (E.T: 09.06.2023)
- Schmid, Alex P., “Radicalisation, De-radicalisation and Counterradicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review”, *International Centre for Counter-Terrorism – The Hague*, ICCT, 2013
- Sedgwick, Mark, “The Concept of Radicalization as a Source of Confusion”, *Terrorism and Political Violence*, C. 22, S. 4, s. 474-494, 2010
- Selvik, Kjetil ve Amirteimour, Iman, “The Big Man Muqtada Al Sadr: Leading the Street in Iraq Under Limited Statehood”, *Third World ThematicS. A TWQ Journal*, 2021, s. 242-259, <https://www>

- .tandfonline.com/doi/full/10.1080/23802014.2021.1956367, (E.T: 03.09.2023)
- SETA, *Irak Siyasetini Anlama Kılavuzu*, Seta Vakfı Yayınları Raporu, 2003, https://file.setav.org/Files/Pdf/20130920191335_iraksiyasetinianlamaklavuzu.pdf, (E.T: 11.06.2023)
- Shadid, Anthony, "A Struggle for Iraqi Clergy's Soul", *The Washington Post*, 30 Haziran 2003, <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/2003/06/30/a-struggle-for-iraqi-clergys-soul/38617bbe-23bf-4bc9-b690-bb9abaa3650b/>, (E.T: 14.06.2023)
- Shaery-Eisenlohr, Roschanack, "Imagining Shi'ite Iran: Transnationalism and Religious Authenticity in the Muslim World", *Iranian Studies*, C. 40, S. 1, Şubat 2007, s.18, <http://www.jstor.org/stable/4311873>, (E.T: 18.09.2022)
- Silbher, Michel ve Bhatt, Arvin, "Radicalization in the West; The Homegrown Threa", *New York Police Department*, New York, 2007, <https://www.brennancenter.org/sites/default/files/legacy/Justice/20070816.NYPD.Radicalization.in.the.West.pdf>, (E.T: 12.05.2022)
- Silke Andrew "Holy Warriors: Exploring the Psychological Processes of Jihadi Radicalization", *European Journal of Criminology*, 2008, C. 5, S. 1, s.99–123., aktaran Andrew Silke ve Katherine Brown, "Radicalisation: The Transformation of Modern Understanding of Terrorist Origins", *Psychology and Motivation*, (Ed.) Shashi Jayakumar, "State, Society and National Security: Challenges and Opportunities in the 21st Century", *World Scientific*, 2016, Singapur, s. 99–123
- Sinai, Joshua, "Radicalisation into Extremism and Terrorism: A Conceptual Model", *The Intelligencer*, C. 19, S. 2, 2012, s.22-23. aktaran Schmid, De-radicalisation and Counterradicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review", *International Centre for Counter-Terrorism – The Hague*, ICCT, 2013
- Slavin, Barbara, "Mullahs, Money, and Militias How Iran Exerts Its Influence in the Middle East", *US Institute of Peace Special Report*, 2008, s.18, <https://www.usip.org/publications/2008/06/mullahs-money-and-militias-how-iran-exerts-its-influence-middle-east>, (E.T.:30.10.2022)

- Smyth, Phillip, "The Shiite Jihad in Syria and its Regional Effects- Understanding the Organizations Deployed to Syria", *The Washington Institute for Near East Policy*, C. 2, 2015, <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/shiite-jihad-syria-and-its-regional-effects>, (E.T: 25.11.2022)
- Sophia, Moskalenko, *Radicalization and Martyrdom*, 26.03.2021, <https://www.youtube.com/watch?v=DwRGjeGRre4> (E.T: 25.02.2023).
- Sowell, Kirk H., "The Rise of Iraq's Militia State", *Carnegie Endowment for International Peace*, 23 Nisan 2015, <https://carnegieendowment.org/sada/59888>, (E.T: 09.06.2023)
- Sözbilir, Mustafa, "Bölüm 9: Nedensel Karşılaştırmalı Araştırma Yöntemi", *Eğitimde Araştırma Yöntemleri*, Haluk Özmen ve Orhan Karamustafaoğlu (Ed.), Ankara 2019, s.179-194
- SUPO Finnish Security and Intelligence Service, *Radical Islamist Terrorism Remains A Major Threat in Europe*, <https://supo.fi/en/radical-islamist-terrorism>, (E.T:15.05.2023)
- Suriye Gündemi Bölgesel Siyaset Günlüğü (2020), "Suriye'de İran Destekli Milis Grup: Ketaib Seyyid eş-Şüheda", 29 Aralık 2020, <https://www.suriyegundemi.com/suriye-de-iran-destekli-milis-grup-ketaib-seyyid-es-sueheda#:~:text=%C4%B0ran%20destekli%20Esed%20yanl%C4%B1s%C4%B1%20%C5%9Eij,el%2DValai%20oldu%C4%9Fu%20iddia%20edilmektedir>. (E.T: 03.05.2023)
- Şahin, Mehmet, "İran Dış Politikasının Dini Retoriği", *Akademik Orta Doğu*, C. 2, S. 2, 2008, s.7-17
- Şarkul Avsat, *Irak'ta Sistani'ye Bağlı 4 Tuğay Haşdi Şabi ile Yollarını Ayırdı*, 23 Nisan 2020, <https://turkish.aawsat.com/home/article/2248581/%E2%80%8Birak%E2%80%99ta-sistani%E2%80%99yeba%C4%9F1%C4%B1-4-tugay-ha%C5%9Fdi-%C5%9Fabi-ile-yollar%C4%B1n%C4%B1-ay%C4%B1rd%C4%B1>, (E.T: 01.02.2023)
- TDK Sözlüğü, Radikalleşme, <https://sozluk.gov.tr/>, (E.T: 09.05.2022)
- Towle, Philip, "The Strategy of War by Proxy", *The RUSI Journal*, C. 126, S. 21-26, 2008
- UK HM Office, *UK Home Office Prevent Duty Report*, 2015, s. 36, https://www.legislation.gov.uk/ukdsi/2015/9780111133309/pdfs/ukdsiod_9780111133309_en.pdf, (E.T: 21.05.2022)

- US Government, *110th: Violent Radicalization and Homegrown Terrorism Prevention Act of 2007*, 30 Ocak 2010, <http://www.govtrack.us/congress/billtext.xpd?bill=h110-1955>, (E.T: 11.05.2022)
- Uygur, Hakkı, "İran ve Arap Baharı", *SETA/Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı*, Mart 2012, s.1-23, <https://www.setav.org/iran-ve-arap-bahari/>, (E.T.:25.11.2022)
- Ünal, Bekir, "İran'ın Vekâlet Savaşı Stratejisi ve Suriye'deki Şii Milisler", *Bilgesam Analiz/Orta Doğu*, S.1304, 22 Mart 2015, s. 1-7
- Üstün, İsmail Safa, "İmamiye Şiasında Otorite Problemi, Ayetullah Humeyni'nin Velayet-i Fakih Kavramı", *İslami İlimler Araştırma Vakfı Milletlerarası Tarihte ve Günümüzde Şiilik Sempozyumu 13-15 Şubat 1993, İslami İlimler Araştırma Vakfı Tartışmalı İlimi Toplantılar Dizisi 17*, İstanbul 1993, s. 374-400 https://www.academia.edu/27744845/%C4%B0mam%C3%AEye_%C5%9Eias%C4%B1nda_Otorite_Problemi_%C3%82yetullah_Humeyn%C3%AE_nin_Vel%C3%A2yet_i_Fak%C3%AEh_Kavram%C4%B1_1993_USTUNIS_pdf, (E.T.:01.09.2022)
- Vatanka Alex, "Iran's Use Of Shi'i Militant Proxies Ideological And Practical Expediency Versus Uncertain Sustainability", *MEI June 2018 Policy Paper*, C. 2018-5, https://www.mei.edu/sites/default/files/publications/Vatanka_PolicyPaper.pdf, (E.T: 30.10.2022)
- Veldhuis, Tinka ve Staun, Jorgen, "Islamist Radicalisation: A Root Cause Model", *Netherlands Institute of International Relations Clingendael*, Lahey, 2009, s.36 aktaran Schmid, De-radicalisation and Counter-radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review", *International Centre for Counter-Terrorism – The Hague*, ICCT, 2013
- Victoroff, Jeff, "The Mind of the Terrorist: A Review and Critique of Psychological Approache", *Journal of Conflict Resolution*, C. 49, S. 1, 2005, s.3-42. aktaran Zoey Reeve, "Terrorist Psychology and Radicalisation", (Ed.) Andrew Silke, *Routledge Handbook of Terrorism and Counterterrorism*, New York, 2019
- Victoroff, Jeff, "The Mind of the Terrorist: A Review and Critique of Psychological Approache", *Journal of Conflict Resolution*, C. 49, S. 1, 2005, s.3-42. aktaran Zoey Reeve, "Terrorist Psychology and Radicalisation", (Ed.) Andrew Silke, *Routledge Handbook of Terrorism and Counterterrorism*, New York, 2019

- Walker, Martin. "The Revenge of the Shia." *The Wilson Quarterly*, C.30, S. 4, Y. 2006, s.16-20, <http://www.jstor.org/stable/40261420>, (E.T: 24.11.2022)
- Webster Sözlüğü, Radical <https://www.merriam-webster.com/dictionary/radical>, (E.T: 09.05.2022)
- Wiktorowicz Quintan, *Radical Islam Rising, Muslim Extremism in the West*, Oxford, 2005,
- William, Samii A., "Shia Political Alternatives in Postwar Iraq", *Middle East Policy*, C. 10-2, Haziran 2003, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/1475-4967.00108>, s.93-101, (E.T.:12.10.2022)
- Wong, Edward, "Direct Election of Iraqi Assembly Pushed by Cleric", *New York Times*, 12 Ocak 2004, <https://www.nytimes.com/2004/01/12/world/struggle-for-iraq-occupation-politics-direct-election-iraq-assembly-pushed.html>, (E.T: 11.06.2023)
- World Population Review, *Muslim Majority Countries 2023*, <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/muslim-majority-countries>, (E.T: 11.09.2023)
- Wright, Robin ve Baker, Peter, "Iraq, Jordan See Threat To Election From Iran Leaders Warn Against Forming Religious State", *Washington Post*, 8 Aralık 2004, (E.T: 24.09.2022)
- www.nadjaf.org, (E.T: 20.03.2022)
- www.sistani.org, (E.T: 04.06.2022)
- Yeğın, Abdullah, "İran Siyasetini Anlama Kılavuzu", SETA Yayınları, 2013, http://file.setav.org/Files/Pdf/20130610163244_iran-siyaseti_web.pdf, s.44, (E.T: 21.01.2023)
- Yüksel, Emrullah, "İmamiyye Şiasında İnanç Esasları", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S.11, s. 18-37, Erzurum, 1993

Hegemonyadan Çok
Kutupluluğa: Brezilya'nın
Güney Amerika'daki
Otonomi Arayışı

Hazal Melike Çoban

Siyasal Kitabevi

Aralık 2024, Ankara

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Hegemonyadan Çok Kutupluluğa: Brezilya'nın Güney Amerika'daki Otonomi Arayışı

Yazar: Hazal Melike Çoban

Editör: Ekrem Berkay Ersöz

Kapak Tasarımı - Sayfa Düzeni: Şeyma Çetin

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Aralık 2024, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-29-1

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

Baskı:

Sayfa Basım Sanayi Tic. Ltd. Şti.

Tevfik İleri Mah. Emek Cd. Polat Sk.

No:2 Pursaklar/ANKARA

Sertifika No: 77079

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

- 15/11/1999 Clinton on China trade status. (1999). https://1997-2001.state.gov/regions/eap/991115_clinton_china.html
- Acharya, A. (2007). The emerging regional architecture of world politics. *World Politics*, 59(4), 629-652. <https://doi.org/10.1353/wp.2008.0000>
- Acharya, A. (2012). Comparative regionalism: A Field whose time has come? *The International Spectator*, 47(1), 3-15. <https://doi.org/10.1080/03932729.2012.655004>
- Acharya, A. (2014). Global international relations (IR) and regional worlds. *International Studies Quarterly*, 58(4), 647-659. <https://doi.org/10.1111/isqu.12171>
- Akgemci, E. (2020). *Brezilya Endüstriyel Tarım Sektöründe Uluşasını Kapitalist Sınıf Oluşumu ve Güney-Güney İşbirliği Sürecine Etkisi* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Allison, G. T. (2017). *Destined for war: Can America and China escape Thucydides's trap?* Houghton Mifflin.
- Amorim, C. (2017). *Acting globally: Memoirs of Brazil's assertive foreign policy*. Hamilton Books.
- Arnold, V. (2023) "China: Central Bank Swaps to Argentina, 2014," *Journal of Financial Crises: Vol. 5: Iss. 1*, 158-188. <https://elischolar.library.yale.edu/journal-of-financial-crises/vol5/iss1/5>
- Artecona, R., Perrotti, D. E., & Welslau, L. (2022). *China and Latin America and the Caribbean: Exports competition in the United States market*. Economic Commission for Latin America and the Caribbean (ECLAC).
- Barbier, E. B. (2004). Agricultural expansion, resource booms and growth in Latin America: Implications for long-run economic development. *World Development*, 32(1), 137-157. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2003.07.005>
- Barbosa, P. H. (2021). Chinese economic statecraft and China's oil development

- finance in Brazil. *Journal of Current Chinese Affairs*, 50(3), 366-390. <https://doi.org/10.1177/18681026211057134>
- BBC News. (2012, 31 Temmuz). *Venezuela joins Mercosur trading bloc*. BBC News. Erişim Tarihi (05.08.2023), (<https://www.bbc.com/news/world-latin-america-19069591>)
- Becard, D. S. R. (2011), "O que esperar das relações Brasil-China?". *Rev. Sociol. Polít., Curitiba*, v. 19, n. suplementar, 31-44.
- Bernal-Meza, R. (2005). *América Latina en el Mundo: El pensamiento latinoamericano Y la teoría de relaciones internacionales*. Grupo Editor Latinoamericano.
- Bernal-Meza, R. (2013). Heterodox autonomy doctrine: Realism and purposes, and its relevance. *Revista Brasileira de Política Internacional*, 56(2), 45-62. <https://doi.org/10.1590/s0034-73292013000200003> MEZA,
- Bernal-Meza, R. (2016). Contemporary Latin American thinking on International Relations: theoretical, conceptual and methodological contributions. *Revista Brasileira De Política Internacional*, 59(1). <https://doi.org/10.1590/0034-7329201600105>
- Bernardes, M. O. & Veríssimo, M. P. (2022). Brasil versus China: uma análise sobre o deslocamento das exportações brasileiras de produtos coincidentes na América do Sul. *Geosul*, 37(81). <https://doi.org/10.5007/2177-5230.2022.e82550>
- Bevins, V. (2015, 16 Haziran). *Why Did Brazil's President Change Her Tune on Spying?*. Foreign Policy. Erişim Tarihi (14.05.2023), (<https://foreignpolicy.com/2015/06/16/brazil-nsa-spying-surveillance-economy-dilma-rousseff-barack-obama/>).
- Blaney, D. L. (1996). Reconceptualizing autonomy: The difference dependency theory makes. *Review of International Political Economy*, 3(3), 459–497.
- Blázquez-Lidoy, J., Rodríguez, J., & Santiso, J. (2006). *Angel or devil? China's trade impact on Latin American emerging markets*. OECD Publishing.
- Boito, A. J. (2002). Neoliberalismo e corporativismo de estado no Brasil. In A. Araujo (Ed.), *Do Corporativismo ao Neoliberalismo: Estado e Trabalhadores no Brasil e na Inglaterra* (pp. 59-89). Boitempo Editorial.
- Brands, H. W. (1994). *The United States in the world: A history of American foreign policy*. Houghton Mifflin College Division.
- Breitegger, M. S. (2020). *Meddling by consent? Brazil's strategy of democracy promotion through UNASUR* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Stellenbosch University.

- Brewer, T. L. (1992). *American foreign policy: A contemporary introduction*. New Jersey: Prentice Hall.
- Brooks, S. G., & Wohlforth, W. C. (2016). The rise and fall of the great powers in the twenty-first century: China's rise and the fate of America's global position. *International Security*, 40(3), 7-53. https://doi.org/10.1162/isec_a_00225
- Brun, É. (2016). Brasil-China: Varios Torrentes, Un Río. In G. Lechini and C. GiaccagliaPoderes (Eds.), *Emergentes y Cooperación Sur-Sur: Perspectivas desde el Sur Global* (pp. 193–210). UNR Editora.
- Burges, S. W. (2005). Auto-Estima in Brazil: The Logic of Lula's South-South Foreign Policy. *International Journal*, 60(4), 1133–1151. <https://doi.org/10.2307/40204103>
- Burges, S. W. (2008). Consensual hegemony: Theorizing Brazilian foreign policy after the Cold War. *International Relations*, 22(1), 65-84. <https://doi.org/10.1177/0047117807087243>
- Burges, S. W. (2017). *Brazil in the world: The international relations of a south American giant*. Manchester University Press.
- Buzan, B., & Wæver, O. (2003). *Regions and powers: The structure of international security*.
- Buzan, B., Wæver, O., Waever, O., & Wilde, J. D. (1998). *Security: A new framework for analysis*. Lynne Rienner Publishers.
- Campello, D., & Urdinez, F. (2020). Voter and legislator responses to localized trade shocks from China in Brazil. *Comparative Political Studies*, 54(7), 1131-1162. <https://doi.org/10.1177/0010414020970233>
- Carroll, R. (2010, 30 Eylül). *Ecuador declares state of emergency as country thrown into chaos*. The Guardian. Erişim Tarihi (06.06.2023), (<https://www.theguardian.com/world/2010/sep/30/ecuador-chaos-police-rafael-correa>).
- Carroll, R., & Phillips, T. (2018, 14 Şubat). *King of soya: environmental vandal or saviour of the world's poor?* The Guardian. Erişim Tarihi (20.08.2023), (<https://www.theguardian.com/environment/2008/mar/03/environment.brazil>).
- Castañeda, J. G. (2006). *Latin America's left turn*. Foreign Affairs. Erişim Tarihi (04.04.2023), (<https://www.foreignaffairs.com/articles/south-america/2006-05-01/latin-americas-left-turn>).
- CELC. (2016). *China en América Latina: Seguimiento de Temas en la Prensa Latinoamericana*, No. 25. Andres Bello University
- Cepaluni, G., Vigevani, T., & Schmitter, P. C. (2009). *Brazilian foreign policy in*

changing times: The quest for autonomy from Sarney to Lula. Lexington Books.

Chagas, P. V. (2016, 4 Ekim). Brazil asks Colombian political forces to continue working for peace. Agência Brasil. Erişim Tarihi (06.06.2023), (<https://agenciabrasil.ebc.com.br/en/internacional/noticia/2016-10/brazil-asks-colombian-political-forces-continue-working-peace>).

Chin, G. T., & Gallagher, K. P. (2019). Coordinated credit spaces: The globalization of Chinese development finance. *Development and Change*, 50(1), 245-274. <https://doi.org/10.1111/dech.12470>

Christensen, S. F. (2016). China's impact on Latin American Development: a comparative study of Bolivia and Venezuela. *Journal of China and International Relation*, 2016, 73-103.

Christensen, S. F. (2018). The Impact of China on South America Political and Economic Development, Steen Christensen, 2018, E. Vivares (ed.) *Regionalism, Development and the Post-Commodities Boom in South America*, International Political Economy Series, https://doi.org/10.1007/978-3-319-62551-5_4

Christensen, S. F., & Silva Ramos Becard, D. (2016). China-Latin America Relations in an era of Changing World Order. (Special Edition 2016 ed.) *Journal of China and International Relations*, Aalborg Universitetsforlag. <https://journals.aau.dk/index.php/jcir/issue/view/152>

Clegg, J. (2009). *China's global strategy: Toward a multipolar world.* Pluto Press.

Cohen, L. & Parraga, M. (2020) *Special Report: How China got shipments of Venezuelan oil despite US sanctions*, Reuters, Erişim Tarihi (12.06.2023), (<https://www.reuters.com/article/us-venezuela-oil-deals-specialreport-idUSKBN23J1N1> accessed on 10.09.2023).

Cohn, D. (2006). Combating Anti-Americanism During the Cold War: Faulkner, the State Department, and Latin America. *Mississippi Quarterly*, 59(3-4), 396-413.

Colitt, R. (2008, 13 Mayıs). *Amazon defender quits Brazil environment post.* Reuters. Erişim Tarihi (05.02.2023), (<https://www.reuters.com/article/idUSN13420813>)

Combs, J. A. (1986). *The history of American foreign policy.*

Crandall, R. (2011). The Post-American Hemisphere: Power and Politics in an Autonomous Latin America. *Foreign Affairs*, 90(3), 83-95. <http://www.jstor.org/stable/23039410>

Cruz, J. A. (2015). From ideology to geopolitics: Russian interests in Latin America. Current Politics and Economics of Russia, *Eastern and Central Europe*,

- Daniels, J. & Leahy, J. China deepens ties in Latin America with Ecuador free trade agreement. (2023, May 11). Financial Times.
- De Santibañes, F. (2009). An end to U.S. hegemony? The strategic implications of China's growing presence in Latin America. *Comparative Strategy*, 28(1), 17-36. <https://doi.org/10.1080/01495930802679728>
- Declaration of Mar Del Plata. (2005). *Creating Jobs to Fight Poverty and Strengthen Democratic Governance*. Erişim Tarihi (13.01.2023), (<http://www.summit-americas.org/Documents%20for%20Argentina%20Summit%202005/IV%20Summit/Declaracion/Declaracion%20IV%20Cumbre-eng%20nov5%209pm%20rev.1.pdf>).
- Destradi, S. (2010). Regional powers and their strategies: Empire, hegemony, and leadership. *Review of International Studies*, 36(4), 903-930. <https://doi.org/10.1017/s0260210510001361>
- Deutsche Bank Research. (2006). *China's Commodity Hunger: Implications for Africa and Latin America*. Deutsche Bank.
- Devlin, R., Estevadeordal, A., & Rodríguez, A. (2006). *The emergence of China: Opportunities and challenges for Latin America and the Caribbean*. IDB.
- Dhoubhadel, S. P., Ridley, W., & Devadoss, S. (2023). Brazilian soybean expansion, US-China trade war, and US soybean exports. *Journal of the Agricultural and Applied Economics Association*, 1(15). <https://doi.org/10.1002/jaa2.71>
- Dialogo Chino. (2015). Argentine presidential candidates question deals with China. Erişim Tarihi (12.06.2023), (<https://dialogochino.net/en/trade-investment/2499-argentine-presidential-candidates-question-deals-with-china/>)
- Domínguez, J. I., & Velasco, A. C. (2015). *Routledge handbook of Latin America in the world*.
- Dussel Peters E. (2011). China's Challenge to Latin American Development. In A.H. Hearn & J. León-Manríquez (eds.), *China Engages Latin America: Tracing the Trajectory* (pp. 91-101). Lynne Rienner.
- Dussel Peters, E. (2015). *Front Matter*. In *China's Evolving Role in Latin America: Can It Be a Win-Win?* (p. [i]-[ii]). Atlantic Council. <http://www.jstor.org/stable/resrep03629.1>
- ECLAC. (2015a). *Latin America and the Caribbean and China: towards a new era in economic cooperation*. Erişim Tarihi (08.04.2023), (<https://www.cepal.org/en/publications/38197-latin-america-and-caribbean-and-china-towards-new-era-economic-cooperation>)

- ECLAC. (2015b). *Latin America and the Caribbean in the world economy 2015: The regional trade crisis: Assessment and outlook*. Santiago: Economic Commission for Latin America and the Caribbean. United Nations publication.
- ECLAC. (Nisan, 2017). *Panorama de la Inserción Internacional de América Latina y el Caribe 2016: la región frente a las tensiones de la globalización*, Latin America and the Caribbean in the World Economy. <https://doi.org/10.18356/5b60f-f04-en>
- ECLAC. (Aralık 2014). *Preliminary Overview of the Economies of Latin America and the Caribbean 2014*. In Preliminary overview of the economy of Latin America and the Caribbean (Print). <https://doi.org/10.18356/9053fc7f-en>
- El País. (2018, Nisan 22). *Argentina, Brasil, Chile, Colômbia, Peru e Paraguai abandonam Unasul*. El País Brasil. Erişim Tarihi (17.07.2023), (https://brasil.elpais.com/brasil/2018/04/21/internacional/1524267151_929149.html).
- Ellis, R. E. (2016). Chinese Engagement in Bolivia, Erişim Tarihi (10.09.2023), (<http://latinamericagoesglobal.org/2016/05/chinese-engagement-bolivia/>).
- Ellis, R. E. (2022, 29 Eylül). *Uruguay-China Relations and their Free Trade Agreement*. *Global Americans*. Erişim Tarihi (20.02.2023), (<https://theglobalamericans.org/2022/09/uruguay-china-relations-and-their-free-trade-agreement/>).
- Emerson, R. G. (2010). Radical neglect? The “War on Terror” and Latin America. *Latin American Politics and Society*, 52(01), 33-62. <https://doi.org/10.1111/j.1548-2456.2010.00073.x>
- Escobar, P. (2010, 22 Mayıs). *Iran, Sun Tzu and the dominatrix*. Asia Times Online. Erişim Tarihi (06.06.2023), (<https://asiatimes.com/2010/05/iran-sun-tzu-and-the-dominatrix/>).
- Escudé, C. (1986). *La argentina vs. las grandes potencias: El precio del desafío*. Editorial de Belgrano.
- Escudé, C. (1992). *Realismo periférico: Fundamentos para la Nueva Política Exterior Argentina*. Planeta.
- Fantastico. (2013, 8 Eylül). *Petrobras foi espionada pelos EUA, apontam documentos da NSA*. Globo.com. Erişim Tarihi (24.05.2023), (<https://g1.globo.com/fantastico/noticia/2013/09/petrobras-foi-espionada-pelos-eua-apontam-documentos-da-nsa.html>).
- Fishman, T. C. (2005). *China, Inc: How the rise of the next superpower challenges America and the world*. Simon & Schuster.
- Flemes, D. (2009). Brazilian foreign policy in the changing world order.

South African Journal of International Affairs, 16(2), 161-182. <https://doi.org/10.1080/10220460903265840>

- Flemes, D. (2010). Brazil: Strategic Options in the Changing World Order. In D. Flemes (Ed.), *Regional leadership in the global system: Ideas, interests and strategies of regional powers*. Routledge.
- Flemes, D., & Nolte, D. (2010). Introduction. In D. Flemes (Ed.), *Regional leadership in the global system: Ideas, interests and strategies of regional powers*. Routledge.
- Fonseca, C. (2017). O Brasil de Lula: A permanente procura de um Lugar no sistema internacional. *Relações Internacionais*, (55), 51-70. <https://doi.org/10.23906/ri2017.55a04>
- Fonseca, G. J. (1998). *A legitimidade e outras questões internacionais: Poder e ética entre as nações*. Paz e Terra.
- Forero, J. (2008, 7 Mart). Latin American Crisis Resolved Colombia Apologizes At Regional Summit. *The Washington Post*. Erişim Tarihi (03.04.2023), (<https://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/story/2008/03/07/ST2008030703581.html>).
- Friedberg, A. L. (1994). The Future of American Power. *Political Science Quarterly*, 109(1), 1-22. <https://doi.org/10.2307/2151658>
- Friedberg, A. L. (2005). The future of U.S.-China relations: Is conflict inevitable? *International Security*, 30(2), 7-45.
- FTAA. (2001, 7 Nisan). Sixth Meeting of Ministers of Trade of The Hemisphere Ministerial Declaration. *FTAA - Official Website*. Erişim Tarihi (03.09.2023), (https://www.ftaa-alca.org/ministerials/ba/ba_e.asp).
- Fukuyama, F. (1989). The End of History? *The National Interest*, 16, 3-18.
- Fuser, I. (2014). O Mito Da “generosidade” No Contencioso Brasil-Bolívia Do Gás Natural. *Tensões Mundiais*, 10(18), 231-255.
- Gallagher, K. P., & Porzecanski, R. (2008). China matters: China’s economic impact in Latin America. *Latin American Research Review*, 43(1), 185-200. <https://doi.org/10.1353/lar.2008.0012>
- Gallagher, K. P., & Porzecanski, R. (2009). *China and the Latin America Commodities Boom: A Critical Assessment*. PERI Working Paper Series No. 192. https://scholarworks.umass.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1161&context=peri_workingpapers
- Gandásegui, M. A. (2011). President Obama, the crisis, and Latin Ame-

rica. *Latin American Perspectives*, 38(4), 109-121. <https://doi.org/10.1177/0094582x11407609>

- Gardini, G. L. (2015). Brazil: What rise of what power? *Bulletin of Latin American Research*, 35(1), 5-19. <https://doi.org/10.1111/blar.12417>
- Gardini, G. L. (2016). Brazil: The state of the art of its rise and power projection. In G. L. Gardini & M. T. Almeida (Eds.), *Foreign policy responses to the rise of Brazil: Balancing power in emerging states* (pp. 12-28). Palgrave.
- Gelpern, A., Horn, S., Morris, S., Parks, B., & Trebesch, C. (2021). How China Lends: A Rare Look into 100 Debt Contracts with Foreign Governments. *Economic Policy*. <https://doi.org/10.1093/epolic/eiac054>
- Giacalone, R., & Ruiz, J. B. (2013). The Chinese-Venezuelan oil agreements: Material and Nonmaterial goals. *Latin American Policy*, 4(1), 76-92. <https://doi.org/10.1111/lamp.12006>
- Gilpin, R. (1981). *War and change in world politics*. Cambridge University Press.
- Globo. (2008, 31 Ekim). Lula says Obama's election will be a big change for the US. *Globo.com*.
- Goodman, P. S. (2023, 14 Temmuz). Uruguay saw opportunity in China. it got schooled in the hazards of trade. *The New York Times*.
- Gottschalk, R., & Prates, D. (2006). *East Asia's growing demand for primary commodities: Macroeconomic challenges for Latin America*. United Nations Publication. <https://digitallibrary.un.org/record/574436>
- Grandin, G. (2010). Empire's Senescence: U.S. Policy in Latin America. *New Labor Forum*, 19(1), 15-23. <https://doi.org/10.4179/nlf.191.0000004>
- Greenpeace. (2015, 15 Haziran). Greenpeace - Golden Chainsaw Award Mato Grosso (Brazil : 2005). *Greenpeace.org*. Erişim Tarihi (12.02.2023), (<https://media.greenpeace.org/Detail/27MZIFLFSZCJ>).
- Guardian. (2003, 18 Ekim). Bolivian president resigns amid chaos. *The Guardian*. Erişim Tarihi (20.02.2023), (<https://www.theguardian.com/world/2003/oct/18/bolivia>).
- Haas, E. B. (2008). *Beyond the nation state: Functionalism and international organization*. ECPR Press.
- Hafezi, P. (2010, 5 Mayıs). Iran accepts Brazil mediation to revive atom deal. *Reuters*. Erişim Tarihi (05.04.2023), (<https://www.reuters.com/article/uk-iran-nuclear-brazil-idUKTRE6443XA20100505>).
- Haibin, N. (2010). Emerging Global Partnership: Brazil and China. *Revista*

- Brasileira de Política Internacional*, 53(Special Edition), 183–192. <https://doi.org/10.1590/S0034-73292010000300011>.
- Hakim, P. (1992). President Bush's southern strategy: The enterprise for the Americas initiative. *The Washington Quarterly*, 15(2), 93-106. <https://doi.org/10.1080/01636609209550094>
- Hakim, P. (2006). Is Washington losing Latin America? *Foreign Affairs*, 85(1), 39. <https://doi.org/10.2307/20031841>
- Heine, J. (2006). China, Chile and free trade agreements. *Estudios Internacionales*, 38(152), 143–147. <http://www.jstor.org/stable/41391864>
- Hemmer, C., & Katzenstein, P. J. (2002). Why is there no NATO in Asia? Collective identity, regionalism, and the origins of multilateralism. *International Organization*, 56(3), 575-607. <https://doi.org/10.1162/002081802760199890>
- Hendrickson, D. C. (2009). *Union, nation, or empire: The American debate over international relations, 1789-1941*. University Press of Kansas.
- Hilton, I. (2002, 20 Eylül). *Lula, or something worse*. *The Guardian*. Erişim Tarihi (25.06.2023), (<https://www.theguardian.com/world/2002/sep/20/brazil.comment>).
- Hiratuka, C. (2019). Chinese OFDI in Brazil trends and impacts. In E. D. Peters (Ed.), *China's foreign direct investment in Latin America and the Caribbean: Conditions and challenges* (pp. 167-189). *Universidad Nacional Autónoma de México*.
- Hirst, M. (2005). *The United States and Brazil: A long road of unmet expectations*. Routledge.
- Huntington, S. P. (1999). *The lonely superpower*. *Foreign Affairs*, 78(2), 35-49. <https://doi.org/10.2307/20049207>
- Hurrell, A. J. (2010). Regional Powers and the Global System from a Historical Perspective. In D. Flemes (Ed.), *Regional leadership in the global system: Ideas, interests and strategies of regional powers* (pp. 15-27). Routledge.
- Hurrell, A. J. (2013). *The quest for autonomy: The evolution of Brazil's role in the international system, 1964-1985*. FUNAG - Fundação Alexandre de Gusmão.
- Inayatullah, N. (1996). Beyond the sovereignty: Quasi-states as social construct. In T. Biersteker & C. Weber (Eds.), *State sovereignty as social construct* (pp. 50–80). *Cambridge University Press*.
- International Monetary Fund. (2008). *World Economic Outlook*. Washington, DC: IMF.
- Islam, B. F. (2021, 10 Aralık). How the West invited China to eat its lunch.

- BBC News. Erişim Tarihi (12.03.2023), (<https://www.bbc.com/news/business-59610019>).
- Izurieta, A., & Vos, R. (2012). Measuring the impact of the global shocks on trade balances via price and demand effects. *World Economic Vulnerability Monitor (WEVUM)*. Erişim Tarihi (10.01.2023), (https://www.un.org/en/development/desa/policy/publications/wevm/monitor_note.pdf).
- Jaguaribe, H. (1979). *Autonomía periférica y hegemonía céntrica*. *Estudios Internacionales*, 12(46), 91–130.
- Jaguaribe, H. (1982). *Hegemonía céntrica y autonomía periférica*. In E. Hill & L. Tomassini (Eds.), *América Latina y el nuevo orden económico internacional* (pp. 17–48). Editorial de Belgrano.
- Jaguaribe, H., Ferrer, A., Wionczet, M., & Santos, T. D. (1969). *La dependencia político- económica de América Latina*. Siglo Veintiuno.
- Jenkins, R. (2012). China and Brazil: Economic impacts of a growing relationship. *Journal of Current Chinese Affairs*, 41(1), 21-47. <https://doi.org/10.1177/186810261204100102>
- Johnston, A. (1995). *Cultural realism: Strategic culture and grand strategy in Chinese history*. Princeton University Press.
- Kacowicz, A. M., & Wajner, D. F. (2022). Alternative World Orders in an Age of Globalization: Latin American Scenarios and Responses. In M. Deciancio, A. Acharya, & D. Tussie (Eds.), *Latin America in Global International Relations* (pp. 11-30). Routledge.
- Kalout, H., & Guimarães, F. S. (2022). Uma política externa pendular entre EUA e China: o Brasil se protegendo para sobreviver. *CEBRI-Revista*, 1(4), 18-36.
- Kang, J. S., & Liao, W. (2016). Chinese imports: What's behind the slowdown? *International Monetary Fund Working Paper No. 2016/106*. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2016/wp16106.pdf>
- Katzenstein, P. (2015). *A World of Regions: Asia and Europe in the American Imperium*. Ithaca, NY: Cornell University Press. <https://doi.org/10.7591/9781501700385>
- Kedar, C. (2013). All Regimes Are Legitimate: The IMF's Relations with Democracies and Dictatorships, 1973–1982. In *The International Monetary Fund and Latin America: The Argentine Puzzle in Context* (pp. 119–150). Temple University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctt14bs96p.9>
- Keohane, R. O. (2019). *The Theory of Hegemonic Stability and Changes in International Economic Regimes, 1967-1977*. In O. R. Holsti (Ed.), *Change in the international system*. Routledge.

- Kindleberger, C. P. (1974). *The formation of financial centers: A study in comparative economic history*. Princeton University Press.
- Kine, P. (2021, 9 Aralık). China joined rules-based trading system — then broke the rules. *POLITICO*. Erişim tarihi (21.06.2023), (<https://www.politico.com/news/2021/12/09/china-wto-20-years-524050>).
- King, D. C., Marvin, M., Weitzman, D., & Dwiggin, T. (1981). *United States history*. Addison Wesley Publishing Company.
- Kong, B. (2019). *Modernization through globalization: Why China finances foreign energy projects worldwide*. Palgrave Pivot Singapore.
- Krasner, S. D. (1976). State power and the structure of international trade. *World Politics*, 28(3), 317-347. <https://doi.org/10.2307/2009974>
- Krugman, P. (2009, 3 Nisan). Opinion | China's dollar trap. *The New York Times*. Erişim Tarihi (12.02.2023), (<https://www.nytimes.com/2009/04/03/opinion/03krugman.html>).
- Kugler, J. (2006). The Asian ascent: Opportunity for peace or precondition for war? *International Studies Perspectives*, 7(1), 36-42. <https://doi.org/10.1111/j.1528-3577.2006.00228.x>
- Kuwayama, M., & Rosales, V. O. (2012, Nisan). China and Latin America and the Caribbean: building a strategic economic and trade relationship. Erişim Tarihi (06.07.2023), (<https://repositorio.cepal.org/items/e625f17e-32e0-4647-900d-d4fbfaba91a2>).
- La Hamaide, S. (2018, 24 Mayıs). U.S.-China trade war could hit Brazil in the long run: minister. *Reuters*. Erişim Tarihi (08.01.2023), (<https://www.reuters.com/article/us-brazil-agriculture-trade-idUSKCN1IP39P>).
- LaFeber, W. (1994). *The American age: United States foreign policy at home and abroad*. W W Norton & Company.
- Lafer, C. (2001) "Brazil at the Inter-American Dialogue," Speech by Ambassador Celso Lafer, Minister of Foreign Affairs, Washington D.C., March 1
- Lall, S., Weiss, J., & Oikawa, H. (2005). *China's competitive threat to Latin America: An analysis for 1990–2002*. *Oxford Development Studies*, 33(2), 163-194. <https://doi.org/10.1080/13600810500137764>
- Lampton, D. M. (2001). *Same bed, different dreams: Managing U.S.- China relations, 1989-2000*. University of California Press.
- Lederman, D., Olarreaga, M., & Perry, G. E. (2009). *China's and India's challenge to Latin America: Opportunity or threat?* World Bank Publications.

- Lemke, D. (2010). Dimensions of Hard Power: Regional Leadership and Material Capabilities. In D. Flemes (Ed.), *Regional leadership in the global system: Ideas, interests and strategies of regional powers* (pp. 15-27). Routledge.
- Lima, M. R. (1990). *A Economia Política da Política Externa Brasileira: Uma Proposta de Análise*. *Contexto Internacional*, 12, 7-28.
- Lima, M. R. (2000). *Instituições Democráticas e Política Exterior*. *Contexto Internacional*, 22(2), 265-303.
- Lima, M. R. (2010). Brasil e pólos emergentes do poder mundial: Rússia, Índia, China e África do Sul. In R. Baumann (Ed.), *O Brasil e os demais BRICS: comércio e política* (pp. 155-179). CEPAL/IPEA.
- Long, T. (2016). *The United States and Latin America: The overstated decline of a superpower*. *The Latin Americanist*, 60(4), 497-524. <https://doi.org/10.1353/tla.2016.a705797>
- Malamud, A. (2011). A leader without followers? The growing divergence between the regional and global performance of Brazilian foreign policy. *Latin American Politics and Society*, 53(3), 1-24. <https://doi.org/10.1111/j.1548-2456.2011.00123.x>
- Markey, P. (2008, 3 Mart). Colombia says FARC documents show Correa ties. *Reuters*. Erişim Tarihi (30.06.2023), (<https://www.reuters.com/article/idUSN02366239>).
- Mattli, W. (1999). *The logic of regional integration: Europe and beyond*. Cambridge University Press.
- Mead, W. R. (2002). *Special providence: American foreign policy and how it changed the world*. Routledge.
- Mearsheimer, J. J. (2001). *The tragedy of great power politics*. W. W. Norton & Company.
- Mearsheimer, J. J. (2021). *The Inevitable Rivalry America, China, and the Tragedy of Great-Power Politics*. *Foreign Affairs*, 2021(6).
- Melanson, R. A., & Mayers, D. A. (1988). *Reevaluating Eisenhower: American foreign policy in the 1950s*. University of Illinois Press.
- MercoPress. (2005, 6 Kasım). Bush: “we must convince Lula of FTAA benefits.” *MercoPress*. Erişim Tarihi (12.04.2023), (<https://en.mercopress.com/2005/11/06/bush-we-must-convince-lula-of-ftaa-benefits>).
- MercoPress. (2010, 2 Aralık). Uruguay’s ratification gives Unasur legal status (nine out of twelve). *MercoPress*. Erişim Tarihi (26.05.2023), (<https://en.mer>

copress.com/2010/12/02/uruguay-s-ratification-gives-unasur-legal-status-nine-out-of-twelve).

- Mesquita Moreira, M. (2007). *Fear of China: Is there a future for manufacturing in Latin America?* *World Development*, 35(3), 355-376. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2006.11.001>
- Míguez, M. C. (2022). The Concept of Autonomy as an Epistemic Foundation? Many Paths, Many Turns. In M. Deciancio, A. Acharya, & D. Tussie (Eds.), *Latin America in Global International Relations* (pp. 220-234). Routledge.
- Mijares, V. M. (2017). *Soft Balancing the Titans: Venezuelan Foreign-Policy Strategy Toward the United States, China, and Russia*. *Latin American Policy*, 8, 201–231.
- Miller, N. (1989). *Soviet relations with Latin America, 1959-1987*. Cambridge University Press.
- Monsalve, L.D. (2022). Challenges and Opportunities for Colombia and China. In: Wang, H., Miao, L. (eds) *China and the World in a Changing Context. China and Globalization*. Springer, Singapore. https://doi-org.ezproxy.library.qmul.ac.uk/10.1007/978-981-16-8086-1_12
- Moreira, C., Prates, M., & Ferrari-Filho, F. (2011). Brazil responses to the international financial crisis: A successful example of Keynesian policies? *Panoeconomicus*, 58(5), 693-714. <https://doi.org/10.2298/pan1105693m>
- Morgenfeld, L. (2015). *Estados Unidos-Cuba: un giro histórico que impacta sobre América Latina y el Caribe*. *Crítica y Emancipación*, 12(3-2015), 103-146.
- Myers, M. & Gallagher, K. P. (2017, Şubat). *Chinese Finance to LAC in 2016. The Dialogue*. Erişim Tarihi (14.05.2023), (<https://www.thedialogue.org/wp-content/uploads/2017/02/Chinese-Finance-to-LAC-in-2016-Web-and-email-res.pdf>).
- Myers, Margaret. (2014). Shaping Chinese Engagement in Latin America in *Routledge Handbook of Latin America in the World*.
- Nascimento, D. F. (2018). *A política externa Brasileira (PEB) nos BRICS: entre a autonomia política e a dependência econômica* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Universidade de Lisboa.
- National Intelligence Council. (2008). *Global trends 2025: A transformed world* (NIC 2008-003).
- Nejamkis, G. (2007, 24 Ekim). Brazil moves to approve Venezuela in Mercosur. U.S. Erişim Tarihi (29.04.2023), (<https://www.reuters.com/article/us-brazil-venezuela-mercosur-idUSN2436813920071024>).

- Nel, P., & Stephen, M. (2010). The Foreign Economic Policies of Regional Powers in the Developing World. In D. Flesmes (Ed.), *Regional leadership in the global system: Ideas, interests and strategies of regional powers*. Routledge.
- Nolte, D. (2010). How to compare regional powers: Analytical concepts and research topics. *Review of International Studies*, 36(4), 881-901. <https://doi.org/10.1017/s026021051000135x>
- Norris, W. J. (2016). *Chinese economic statecraft: Commercial actors, grand strategy, and state control*. Cornell University Press.
- Novelli, J. N., & Galvão, A. (2001). The political economy of neoliberalism in Brazil in the 1990s. *International Journal of Political Economy*, 31(4), 3-52. <https://doi.org/10.1080/08911916.2001.11042866>
- Nye, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*. *Foreign Affairs*, 83(3), 136. <https://doi.org/10.2307/20033985>
- Nye, J. S. (2017, 30 Ağustos). The Kindleberger trap. *Project Syndicate*. Erişim Tarihi (12.07.2023), (<https://www.project-syndicate.org/commentary/trump-china-kindleberger-trap-by-joseph-s--nye-2017-01>)
- OAS. (2010, 30 Eylül). OAS permanent council repudiates events in Ecuador and supports the government of president Correa. *OAS - Organization of American States*. Erişim Tarihi (15.07.2023), (https://www.oas.org/en/media_center/press_release.aspx?sCodigo=E-360/10)
- Obama, B. (2010, 20 Nisan). Letter by Barack Obama to Lula da Silva. *Voltaire Network*. Erişim Tarihi (01.05.2023), (<https://www.voltairenet.org/article165719.html>)
- OECD. (2019). Where does China import Crude Petroleum from? (2019) [Dataset]. *The Observatory of Economic Complexity*. Erişim Tarihi (10.04.2023), (https://oec.world/en/visualize/tree_map/hs92/import/chn/all/52709/2019/)
- OECD/ECLAC/CAF (2015). *Latin American Economic Outlook 2016: Towards a New Partnership with China*. OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264246218-en>
- Olson, M. (1965). *The logic of collective action: Public goods and the theory of groups*. Harvard University Press.
- Organski, A. F. (1958). *World Politics*. Alfred A. Knopf.
- Organski, A. F., & Kugler, J. (1980). *The War Ledger*. University of Chicago Press.
- Oviedo, E. D. (2014). Principales variables para el estudio de las relaciones entre Brasil y China. In *La política internacional de Brasil: De la región al mundo*. Ediciones Cruz del Sur.

- Pach, C. J., & Richardson, E. (1991). *The presidency of Dwight D. Eisenhower*. University Press of Kansas.
- Palma, J. G. (2014). De-Industrialisation, “Premature” De-Industrialisation and The Dutch-Disease. *Revista Do Núcleo De Estudos De Economia Catarinense*, 3(5), 7-23. <http://incubadora.periodicos.ufsc.br/index.php/necat/article/download/3118/4060>
- Pastor, R. A. (1992). *Whirlpool: U.S. foreign policy toward Latin America and the Caribbean*. Princeton University Press.
- Patience, A. (2014). Imagining middle powers. *Australian Journal of International Affairs*, 68(2), 210-224. <https://doi.org/10.1080/10357718.2013.840557>
- Pence, M. (2018, Haziran). Remarks by vice president Pence and president Temer before bilateral meeting. *U.S. Embassy & Consulates in Brazil*. Erişim Tarihi (12.07.2023), (<https://br.usembassy.gov/remarks-by-vice-president-pence-and-president-temer-before-bilateral-meeting-2/>)
- Pendergrast, C. (2020). A Thumb on the Scale: Chinese Investment and Influence in Ecuador and Colombia. *Honors Theses* (1579). https://egrove.olemiss.edu/hon_thesis/1579
- Pereira da Silva Gama, C. F. (2018, 11 Mayıs). Arrested development: Brazil in a world in crisis (2008-2018). *E-International Relations*. Erişim Tarihi (10.02.2023), (<https://www.e-ir.info/2018/05/11/arrested-development-brazil-in-a-world-in-crisis-2008-2018/>)
- Petrobras. (2020). *Annual report 2019*. Erişim Tarihi (16.06.2023), (<https://www.investidorpetrobras.com.br/apresentacoes-relatorios-e-eventos/relatorios-anuais/>)
- Pinheiro, L. (2004). *Política externa brasileira (1889-2002)*. Jorge Zahar Editores.
- Pinheiro, L., & Lima, M. R. (2018). Between autonomy and dependency: The place of agency in Brazilian foreign policy. *Brazilian Political Science Review*, 12(3). <https://doi.org/10.1590/1981-3821201800030003>
- Planas, R. (2011). Cheap Chinese Imports Stoke Brazilian Fears. *Council of the Americas*. Erişim Tarihi (18.04.2023), (<http://www.as-coa.org/articles/cheap-chinese-importsstoke-brazilian-fears>)
- Pratt, J. W., Santis, V. P., & Siracusa, J. M. (1980). *A history of United States foreign policy*. Prentice Hall.
- Puig J. C. (1980). *Doctrinas internacionales y autonomía latinoamericana*. Universidad Simón Bolívar Instituto de Altos Estudios de América Latina.

- Puig, J. C. (1984). *America Latina: Políticas exteriores comparadas*. Grupo Editor Latinoamericano.
- Radetzki, M., & Wårell, L. (2017). Commodity Booms. In *A Handbook of Primary Commodities in the Global Economy* (pp. 113-127). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781316416945.007>
- Rapoza, K. (2014, 10 Nisan). Brazil Senator Maggi joins Forbes billionaire list. *Forbes*. Erişim Tarihi (21.05.2023), (<https://www.forbes.com/sites/kenrapoza/2014/04/10/for-brazil-farmer-gift-of-the-maggi-worth-a-billion-bucks/>)
- Raza, W., & Grohs, H. (2022). Trade aspects of China's presence in Latin America and the Caribbean (PE 702.572). *INTA committee / EU Parliament*. Erişim Tarihi (19.02.2023), ([https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/702572/EXPO_BRI\(2022\)702572_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/702572/EXPO_BRI(2022)702572_EN.pdf))
- Reuters. (2013, 13 Kasım). Petrobras sells Peru unit to PetroChina/CNPC for \$2.6 billion. *Reuters*. Erişim Tarihi (12.03.2023), (<https://www.reuters.com/article/us-petrochina-petrobras-acquisition-idUSBRE9AC0CU20131113>)
- Rhys, J. (2014). Chinese Competition and Brazilian Exports of Manufactures. *Oxford Development Studies*. <https://doi.org/10.1080/13600818.2014.881989>
- Ribeiro, T. V., Almeida, I., & Gu, H. (2023, 24 Temmuz). Brazil surpasses US as biggest soybean shipper with China purchases. *Bloomberg.com*. Erişim Tarihi (20.06.2023), (<https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-07-24/brazil-is-pushing-the-us-out-of-world-s-biggest-soybean-market>)
- Riggirozzi, P., & Tussie, D. (2012). *The rise of post-hegemonic regionalism: The case of Latin America*. Springer Science & Business Media.
- Risjord, N. K. (1985). *America, a history of the United States, Vol. 1: To 1877*. Prentice Hall.
- Rodrik, D. (2005). Policies for Economic Diversification. *CEPAL Review*, 87, 7-23.
- Roett, R., & Paz, G. (2008). *China's expansion into the Western Hemisphere: Implications for Latin America and the United States*. Rowman & Littlefield.
- Rosales, O. (2015). *Latin America and the Caribbean and China: Towards a New Era in Economic Cooperation*. Economic Commission for Latin America and the Caribbean.
- Rossi, C. (2014, 14 Eylül). FHC's secret pro-Lula campaign. *Folha De S.Paulo*. Erişim Tarihi (22.01.2023), (<https://m.folha.uol.com.br/internacional/en/brazil/2014/09/1515458>)
- Russell, R., & Tokatlián, J. (2010). *Autonomía y neutralidad en la globalización: Una*

readaptación contemporánea. Capital Intelectual.

- Russell, R., & Tokatlian, J. G. (2002). De la autonomía antagónica a la autonomía relacional: una mirada teórica desde el Cono Sur. *Perfiles Latinoamericanos*, 10(21), 159-194.
- Saad-Filho, A., & Morais, L. (2018). *Brazil: Neoliberalism versus democracy*. Pluto Press.
- Sachs, J. D., & Warner, A. M. (1995). *Natural resource abundance and economic growth*. <https://doi.org/10.3386/w5398>
- Saraiva, M. G. (2010). Brazilian foreign policy towards South America during the Lula administration: Caught between South America and Mercosur. *Revista Brasileira de Política Internacional*, 53(spe), 151-168. <https://doi.org/10.1590/s0034-73292010000300009>
- Schenoni, L. L., & Leiva, D. (2021). Dual Hegemony: Brazil Between the United States and China. In F. Böller & W. Werner (Eds.), *Hegemonic transition: Global economic and security orders in the age of Trump* (pp. 233-255). Palgrave Macmillan.
- Schoultz, L. (2013). *Latin America*. In Oxford University Press eBooks (pp. 190–210). <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199236961.013.0012>
- Schweller, R. (2011). Emerging Powers in an Age of Disorder. *Global Governance*, 17(3), 285–297. <http://www.jstor.org/stable/23033748>
- Schweller, R. L. (2006). *Unanswered Threats: Political Constraints on the Balance of Power*. Princeton University Press.
- Schweller, R. L., & Pu, X. (2011). After unipolarity: China's visions of international order in an era of U.S. decline. *International Security*, 36(1), 41-72. https://doi.org/10.1162/isec_a_00044
- Scott, J. C. (1985). *Weapons of the Weak: Everyday Forms of Peasant Resistance*. Yale University Press. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt1nq836>
- Serrano, M., & Kenny, P. (2006). Iraq and world order: A Latin American perspective. In R. C. Thakur & W. P. Sidhu (Eds.), *The Iraq crisis and world order: Structural, institutional and normative challenges* (pp. 298-315). UN University Press.
- Shirk, S. L. (2008). *China: Fragile superpower*. Oxford University Press, USA.
- Sousa, L., & Luchetti, L. (2015, 23 Haziran). What does the end of the commodity boom mean for poverty in Latin America? *World Bank Blogs*. Erişim Tarihi (11.01.2023), (<https://blogs.worldbank.org/developmenttalk/what-do>

es-end-commodity-boom-mean-poverty-latin-america).

Spektor, M. (2014). O projeto autonomista na política externa brasileira. In A. M. Neto (Ed.), *Política externa, espaço e desenvolvimento* (pp. 17–58). Ipea.

Stiglitz, J. E., & Guzman, M. (2014). *Debeaking the vultures*. Project Syndicate. Erişim Tarihi (14.01.2023), (<https://www.project-syndicate.org/commentary/joseph-e--stiglitz-and-martin-guzman-on-the-efforts-to-remove-new-legal-obstacles-to-sovereign-debt-restructuring-2014-10?barrier=accesspaylog>).

Stott, M. (2023, 24 Mayıs). *US reluctance on trade deals sends Latin America towards China*. Financial Times. Erişim Tarihi (04.07.2023), (<https://www.ft.com/content/19ff62c3-5c75-4ba7-8f73-75a7a902aa90>).

Tansey, O. (2007). Process tracing and elite interviewing: A case for non-probability sampling. *PS: Political Science & Politics*, 40(4), 765-772. <https://doi.org/10.1017/s1049096507071211>

Taub, A. (2016, 31 Ağustos). *All impeachments are political. But was Brazil's something more sinister?* The New York Times. Erişim Tarihi (16.08.2023), (<https://www.nytimes.com/2016/09/01/world/americas/brazil-impeachment-coup.html>).

The Economist. (2008, 15 Mart). A ravenous dragon. *A ravenous dragon: A special report on China's quest for resources*. Economist. Erişim Tarihi (21.03.2023), (<https://www.economist.com/special-report/2008/03/15/a-ravenous-dragon>).

The World Bank. (2023). *World Bank Open Data*. <https://data.worldbank.org/>

Torre, C. D. (2011). Corporatism, charisma, and chaos: Ecuador's police rebellion in context. *NACLA Report on the Americas*, 44(1), 25-32. <https://doi.org/10.1080/10714839.2011.11725526>

Trotta, D. (2013, Eylül 24). At U.N., *Brazil's Rousseff blasts U.S. spying as breach of law*. Reuters. Erişim Tarihi (13.04.2023), (<https://www.reuters.com/article/uk-un-assembly-brazil-idUKBRE98N0PZ20130924>).

UN Comtrade Database. (2008). *United Nations Commodity Trade Statistics Database (COMTRADE)*. <https://comtradeplus.un.org/>

US Department of State Archive. (1911-1912). *U.S. intervention in Nicaragua, 1911/1912*. (n.d.). Erişim Tarihi (01.02.2023), (<https://2001-2009.state.gov/r/pa/ho/time/ip/108629.htm>).

US House Committee on Foreign Affairs. (2022, 29 Kasım). *China Regional Snapshot: South America - Committee on Foreign Affairs*. Erişim Tarihi (13.05.2023),

(https://foreignaffairs.house.gov/china-regional-snapshot-south-america/#:~:text=As%20of%20May%202022%2C%20seven,Chile%2C%20Argentina%2C%20and%20Uruguay.)).

US International Trade Administration. (2022). *Chile - Trade Agreements*. International Trade Administration | Trade.gov. Erişim Tarihi (28.01.2023), (<https://www.trade.gov/country-commercial-guides/chile-trade-agreements>).

US Office of Historian. (2018). *1898: The Birth of a Superpower - Short History - Department History*. (n.d.). Erişim Tarihi (22.06.2023), (<https://history.state.gov/departmenthistory/short-history/superpower>).

Vadell, J., Ramos, L., & Pedro Neves. (2014). The international implications of the Chinese model of development in the Global South: Asian Consensus as a network power. *Revista Brasileira de Política Internacional*, 57(spe), 91–107. <https://doi.org/10.1590/0034-7329201400206>

Vigevani, T., & Cepaluni, G. (2009). *Brazilian Foreign Policy in Changing Times: The Quest for Autonomy from Sarney to Lula*. <https://ci.nii.ac.jp/ncid/BB03594004>

Vigevani, T., & Cepaluni, G. (2011). *A política externa brasileira: a busca da autonomia, de Sarney a Lula*. Editora Unesp.

Vigevani, T., & Ramanzini, H. J. (2011). The Impact of Domestic Politics and International Changes on the Brazilian Perception of Regional Integration. *Latin American Politics and Society*, 53(1), 125-155. doi:10.1111/j.1548-2456.2011.00111.x

Vigevani, T., De Mauro Favaron, G., Júnior, H. R., & Correia, R. A. (2008). O papel da integração regional para o Brasil: universalismo, soberania e percepção das elites. *Revista Brasileira De Política Internacional*, 51(1), 5–27. <https://doi.org/10.1590/s0034-73292008000100001>

VOA News. (2009, 1 Kasım). *2006 elections brought little change in Latin America*. VOA. Erişim Tarihi (11.02.2023), (<https://www.voanews.com/a/a-13-2006-12-14-voa55/324152.html>).

Waltz, K. N. (1979). *Theory of international politics*. McGraw-Hill.

Wehner, L. E. (2015). Role Expectations As Foreign Policy: South American Secondary Powers' Expectations of Brazil As A Regional Power. *Foreign Policy Analysis*, 11(4), 435–455.

Wiarda, H. J. (1990). *The democratic revolution in Latin America: History, politics, and U.S. policy*. Holmes & Meier Publishers.

Williams, M. E. (2015). The United States and Latin America. In *Routledge handbook of Latin America in the world* (p. 199). Routledge.

- Wintgens S. (2022 Eylül). *China's footprint in Latin America: Recent developments and challenges ahead*", Brief no. 9, European Institute for Security Studies (EUISS). Erişim Tarihi (25.01.2023), (https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Brief_9_China%20in%20Latin%20America_web.pdf).
- Wise, C. (2016). China and Latin America's Emerging Economies: New Realities Amid Old Challenges. *Latin American Policy* 7 (1), 26–51.
- Wohlfort, W. C. (2017). The stability of a unipolar world. *International Security*, 24(1), 5-41.
- World Bank. (2008). *World development indicators 2008*. World Bank Publications.
- World Trade Organization (2006). *New Trends of South-South Trade (Press release)*, Geneva.
- Wurgaft, R. (2010, 1 Kasım). Unasur reacciona mas rápido Que la OEA ante la crisis ecuatoriana. *EL MUNDO*. Erişim Tarihi (03.08.2023), (<https://www.elmundo.es/america/2010/10/01/noticias/1285948220.html>)
- WWF. (n.d.). *Mechanized agriculture. Replacing the Forest with Plantations*. Erişim Tarihi (13.05.2023), (https://wwf.panda.org/discover/knowledge_hub/where_we_work/amazon/amazon_threats/mechanized_agriculture/)
- Youngers, C. (2003, 6 Haziran). The U.S. and Latin America after 9-11 and Iraq. *Foreign Policy In Focus*. Erişim Tarihi (04.06.2023), (https://fpif.org/the_us_and_latin_america_after_9-11_and_iraq/).

EKLER

Ek A. Görüşme Soru Örnekleri

1. Literatüre göre, bölgesel güçler kendi etki alanlarında otonomilerini arttırmak için bölgesel örgütler kurmaktadır. Güney Amerika'daki bölgesel örgütler Brezilya'nın bölgedeki otonomisine nasıl katkıda bulunuyor? Mercosur'un etkisi nedir? UNASUR (dağılına kadar), ALADI ve diğerlerinin etkisi nedir?
2. ABD'nin Latin Amerika'da azalan etkisi literatürde tartışmalı bir konudur. Bu fikri nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce ABD'nin pozisyonu (2000'lerin başından beri) Brezilya'nın bölgesel ilişkilerini nasıl etkiledi?
3. Son yirmi yılda Çin'in Latin Amerika'daki varlığı artmıştır. Bölge ülkelerinin özellikle de ticaret ve yatırım alanlarında Çin ile ikili anlaşmaları vardır. Bu durum bölgesel ticareti ve bir ekonomik entegrasyon projesi olarak Mercosur'un konumunu nasıl etkiliyor?
4. Güney Amerika'da ABD'ye karşı hegemonya karşıtı bir duruş var (tüm ülkeler söz konusu değil ama bazı liderler bu görüşte). Bölgesel örgütler, bölgesel iş birliğini arttırmak ve ABD'nin bölgesel/iç meseleler üzerindeki etkisini azaltmak için kurulur. Ancak Çin'e karşı benzer bir yaklaşım/iş birliği göremiyoruz. Ticaret kuralları bile tanzim edilmemiş. Size göre bunun nedeni nedir?
5. Emtia patlamasının Brezilya'nın üretim yapısı (sanayiden hammadde üretimine) üzerindeki etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?
6. Emtia patlaması sırasında Brezilya, Çin'in talebi nedeniyle daha fazla birincil ürün ve tarım ürünü üretmeye başladı. Bu dönüşümü Brezilya'nın azalan sanayi üretimi açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?
7. Brezilya'nın Güney Amerika ülkeleriyle olan ticaretinde de bir azalma görüyoruz. Ülkenin bölgedeki karşılaştırmalı üstünlüğündeki değişimi nasıl değerlendiriyorsunuz?

8. Brezilya'nın ABD ve Çin'e bakış açısını karşılaştırdığınızda, bu konu hakkında neler söyleyebilirsiniz?
9. Brezilya'nın vergi indirimleri gibi tarım ve sanayi üretimine yönelik devlet teşvikleri hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu tarz politikaların üretim yapısının değişmesindeki etkisi nedir?
10. Karşılıklı bağımlılık kavramını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce Çin ve Brezilya'nın ticari ilişkileri karşılıklı bağımlılık olarak tanımlanabilir mi?

Ek B. Görüşülen Kişilerin Listesi

Adı/Kodu	Görevi/Uzmanlığı
Diplomat 1	Kıdemsiz Diplomat
Diplomat 2	Kıdemli Diplomat
Diplomat 3	Kıdemli Diplomat
Diplomat 4	Kıdemli Diplomat
Oswaldo Biato Junior	Büyükelçi
Marcos Caramuru	Brezilya'nın Çin Eski Büyükelçisi
Felipe Antunes	Eski Diplomat, Profesör-Queen Mary Üniversitesi
Amanda Lima	Gazeteci / CNN Portekiz
Feliciano Guimarães	Uzman/CEBRI, Profesör-São Paulo Üniversitesi
Igor Rocha	Ekonomist/FIESP

İhsan Güneş'e Armağan

Editörler:

Kemal Yakut

Zafer Koylu

Siyasal Kitabevi

Aralık 2024, Ankara

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İhsan Güneş'e Armağan

Editörler: Kemal Yakut, Zafer Koşlu
Kapak Tasarımı - Sayfa Düzeni: Şeyma Çetin
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Aralık 2024, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-30-7

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

Baskı:

Sayfa Basım Sanayi Tic. Ltd. Şti.
Tevfik İleri Mah. Emek Cd. Polat Sk.
No:2 Pursaklar/ANKARA

Sertifika No: 77079

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

Atatürk Stadyumunda Anadolu Üniversitesi 2006 yılı mezuniyet töreni

KAYNAKÇA

Kitaplar

Ahmad, Feroz, **Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980)**, Türkçesi: Ahmet Fethi, 2. Baskı, Hil Yayın, İstanbul 1996.

Aydın, Suavi-Yüksel Taşkın, **1960'tan Günümüze Türkiye Tarihi**, 6. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 2018.

Birand, Mehmet Ali-Hikmet Bilâ-Rıdvan Akar, **12 Eylül Türkiye'nin Miladı**, Doğan Kitapçılık, İstanbul 1999.

Birand, Mehmet Ali-Can Dünder-Bülent Çaplı, **12 Mart İhtilalin Pençesinde Demokrasi**, İmge Kitabevi Yayınları, İstanbul 2002.

Bulut, Sedef, **Muhtıra Sonrası Demokratikleşme Hareketine Örnek Model Olarak 1973 Genel Seçimleri**, Berikan Yayınevi, Ankara 2007.

Cantek, Levent-Levent Göneng, **Muhalefet Defteri Türkiye'de Mizah Dergileri ve Karikatür**, 3. Basım, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2023.

Cantek, Levent, **Şehre Göçen Eşek Popüler Kültür, Mizah ve Tarih**, 3. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 2018.

- Cantek, Levent, **Türkiye’de Çizgi Roman**, 5. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 2019.
- Çavdar, Tevfik, **Türkiye’nin Demokrasi Tarihi 1950-1995**, 2. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara 2000.
- Çeviker, Turgut, **Karikatürkiye Karikatürlerle Cumhuriyet Tarihi**, Cilt I, NTV Yayınları, İstanbul 2010.
- Gözler, Kemal, **Türk Anayasa Hukuku Dersleri**, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa 2007.
- Kongar, Emre, **21. Yüzyılda Türkiye: 2000’li Yıllarda Türkiye’nin Toplumsal Yapısı**, 11. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul 2002.
- Kürüz, Murat, **Son Efsane Gırgır**, Epsilon Yayıncılık, İstanbul 2007.
- Lewis, Bernard, **Modern Türkiye’nin Doğuşu**, Çev. Metin Kıratlı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1993.
- Öngören, Ferit, **Cumhuriyet’in 75. Yılında Türk Mizahı ve Hicvi**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 1998.
- Öztürk, Osman Metin, **Ordu ve Politika**, 2. Baskı, Fark Yayınları, Ankara 2006.
- Topuz, Hıfzı, **Başlangıcından Bugüne Dünya Karikatürü**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1997.
- Topuz, Hıfzı, **II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi**, Remzi Kitabevi, 2. Baskı, İstanbul 2003.
- Üskül, Zafer, **Siyaset ve Asker Cumhuriyet Döneminde Sıkıyönetim Uygulamaları**, Afa Yayıncılık, İstanbul 1989.
- Zürcher, Erik Jan, **Modernleşen Türkiye’nin Tarihi**, 3. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 1998.
- Çimenli, Şakire, **Mizah Dergileri Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Dönem Analizi: Türkiye’de Çok Partili Siyasal Yaşama Geçiş (1946-1950)**, Paradigma Akademi, Çanakkale 2022.

Makaleler

- Andak, Selmi, “1974’te Tiyatromuz”, **Varlık Yıllığı 1975**, Varlık Yayınları, İstanbul 1974, 135-154.
- Dorsay, Atilla, “1974’te Türkiye’de Sinema”, **Varlık Yıllığı 1975**, Varlık Yayınları, İstanbul 1974, 184-200.

- Eken, Mehmet Evren, "Yetmişli Yıllarda Türk Sineması", **Türkiye'nin 1970'li Yılları**, Haz. Mete Kaan Kaynar, İletişim Yayınları, İstanbul 2020, 917-958.
- Erhan, Çağrı, "ABD ve NATO'yla İlişkiler", **Türk Dış Politikası**, Ed. Baskın Oran, Cilt I, İletişim Yayınları, İstanbul 2001, 681-716.
- Erkol, Çimen Günay. "Yetmişli Yıllarda Edebiyat", **Türkiye'nin 1970'li Yılları**, Haz. Mete Kaan Kaynar, İletişim Yayınları, İstanbul 2020, 793-817.
- Eroğul, Cem, "Çok Partili Düzenin Kuruluşu: 1945-71", **Geçiş Sürecinde Türkiye**, Der. İrvin Cemil Schick-Ertuğrul Ahmet Tonak, 3. Baskı, Belge Uluslararası Yayıncılık, İstanbul 1998, 112-158.
- Gönenç, Levent, "Arka Sokakların Dergisi Mikrop", **Çizgili Kenar Notları**, Der. Levent Cantek, İletişim Yayınları, İstanbul 2007, 101-127.
- Hamza Çakır, "Tarihimizin İlk Mizah Dergisi Diyojen'in Kapatma Cezalarına Yine Mizahi Yoldan Gösterdiği Tepkiler", **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 15 (2006), 161-172.
- İlaslan, Süleyman -Burcu Sümer, "Yetmişli Yıllarda Türkiye'de Televizyon ve Sosyo-Kültürel Hayat", **Türkiye'nin 1970'li Yılları**, Haz. Mete Kaan Kaynar, İletişim Yayınları, İstanbul 2020, 723-734.
- Keyder, Çağlar, "Türkiye Demokrasisinin Ekonomi Politikası", **Geçiş Sürecinde Türkiye**, Der. İrvin Cemil Schick-Ertuğrul Ahmet Tonak, 3. Baskı, Belge Uluslararası Yayıncılık, İstanbul 1998, 38-75.
- Kırık, Ali Murat. "Türk Sineması'nda Arabeskin Doğuşu ve Gelişimi", **Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi**, 2/3 (Mart 2014), 90-117, Erişim 24.06.2023.
- Kütük, Birsen Şahin, "Türkiye'den Batı Avrupa'ya İşçi Göçünün Sosyolojik Çalışmalara Yansımaları", **Sosyoloji Konferansları**, 52/2 (2015), 609-654.
- Meriç, Murat, "Yetmişli Yılların Popüler Müziği: Umut ve Çelişki Arasında Bir Yolculuk", **Türkiye'nin 1970'li Yılları**, Haz. Mete Kaan Kaynar, İletişim Yayınları, İstanbul 2020, 885-889.
- Ölçekci, Haluk, "Türkiye'de Milliyetçi Mizah Örneği: Çaylak Dergisi", **Humanities Sciences (NWSAHS)**, 11/3 (2016), 172-188.
- Öngören, Mahmut T., "TV ve Kitap", **Varlık Yıllığı 1974**, Varlık Yayınları, İstanbul 1973, 324-327.
- Önsal, Naci, "Emek ve Karikatür", **Karatahta/İş Yazıları Dergisi**, 20/(Ağustos 2021), 1-25.
- Öztürk, Mustafa -Nihat Altuntepe. "Türkiye'de Kentsel Alanlara Göç Edenlerin

Kent ve Çalışma Hayatına Uyum Durumları: Bir Alan Araştırması”, **Yaşar Üniversitesi E-Dergisi**, 3/11(2008), 1587-1625, Erişim 23.06.2023.

Öztürk, S. Ruken. “Türkiye’de Sinema”, **1920’den Günümüze Türkiye’de Topumsal Yapı ve Değişim**, Der. Faruk Alpkaya-Bülent Duru, 4. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara 2017, 457-478.

Türkeş, A. Ömer, “Sol’un Romanı”, **Modern Türkiye’de Siyasî Düşünce Sol**, Cilt 8, İletişim Yayınları, İstanbul 2007, 1052-1073.

Vaner, Semih, “Ordu”, **Geçiş Sürecinde Türkiye**, Der. İrvin Cemil Schick-Ertuğrul Ahmet Tonak, 3. Baskı, Belge Uluslararası Yayıncılık, İstanbul 1998, 254-269.

Yalçınkaya, Can, “Cihangir’de Bi Evimiz Vardı: L-Manyak ve Lombak’ta Cihangir Semtinin Temsilleri”, **Çizgili Kenar Notları**, Der. Levent Cantek, İletişim Yayınları, İstanbul 2007, 129-145.

Yazıcı, Nermin, “Yazılı Türk Mizahın Gelişim Sürecinde Batılı Anlamda İlk Mizah Dergisi: Cem”, **Turkish Studies**, 6/3 (2011), 1299-1313.

Ansiklopedi Maddeleri

Belge, Murat, “1968 Gençlik Hareketleri”, **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, C. 3, İletişim Yayınları, İstanbul 1983, 810-811.

Belge, Murat, “Türkiye’de Günlük Hayat”, **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt 3-4, İletişim Yayınları, İstanbul 1983, 836-876.

Çeviker, Turgut, “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türk Karikatürü”, **Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt 4, İletişim Yayınları, İstanbul 1983, 1101-1108.

Kahraman, Âlim, “Mizah”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Cilt 30, 209- 211.

Öngören, Ferit, “Türk Mizah ve Karikatürü”, **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt 5-6, İstanbul 1983, 1426-1456.

Özkırımlı, Atilla, “Anahatlarıyla Edebiyat”, **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt 3, İletişim Yayınları, İstanbul 1983, 580-606.

Özön, Nijat, “Türk Sineması”, **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt 7, İletişim Yayınları, İstanbul 1983, 1878-1916.

Tunçay, Mete, “Siyasal Gelişmenin Evreleri”, **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt 7, İletişim Yayınları, İstanbul 1983, 1967-1990.

Varlık, M. Bülent, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Mizah", **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi**, Cilt 4, İletişim Yayınları, İstanbul 1983, 1092-1100.

Tezler

Balıkçoğlu, Ecem Şener, **Mizah Dergilerinde Siyasal Lider Temsilleri: Gırgır Dergisi ve Turgut Özal Örneği (1983-1989)**, Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, 2018.

Demirkol, Gökhan, **Gündelik Hayat ve Basın: Gırgır Mizah Dergisinde Gündelik Hayatın Dönüşümü (1972-1989)**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı Gazetecilik Bilim Dalı, 2015.

Kılıçer, Gözde Sevil, **Türkiye'de Modernleşme ve Gündelik Yaşam: Akbaba Üzerine Bir İnceleme (1929-1938)**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.

Su, Aydan Ener, **1900-1928 Yılları Arası Mizah Gazete ve Dergilerinin İncelenmesi**, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, 2017.

Türk, Kadir Talip, **Türk Siyasal Alanında Politik Mizah**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

İnternet Kaynakları

<https://www.karikaturculerdernegi.com/karikaturculerimiz/turhan-selcuk/>
Erişim 24.06.2023.

<https://www.yapikrediyayinlari.com.tr/yazarlar/semih-balcioglu> Erişim: 24.06.2023.

EK

Cumhuriyet dönemi bazı mizah dergilerinin, yayımlandığı yıllara göre sıralanmış hali şöyledir:

Güleryüz (1921), Kelebek (1923), Hav (1923), Tilki (1923), Zümrüt Anka (1924), Karatepeli (1924), Gelincik (1924), Guguk (1924), Leylek (1924), Yeni İbiş (1924), Resimli Dünya (1924), Kelebek (1924), Papağan (1924), Resimli Yurd (1924), Cingöz (1924), Sivri Sinek (1925), Vay Vay (1925), Diken (1925), Devekuşu (1925), Gölge (1926), Davul (1927), Çalçene (1927), Pist (1927), Kaynana (1927), Yeni Kalem (1927), Traş (1927), Nasreddin Hoca (1927), Papağan (1927), Cem (1927), Şeytan (1927), Babacan (1928), Kahkaha (1928), Yeni Köroğlu (1928), Mehtab (1928), Gel Keyfim Gel (1928), Ali Ağa (1929), Kartal (1929), Boş-

boğaz (1930), Kalem (1930), Bravo (1930), Alay (1931), Eğlencelik (1931), Amcabey'e Göre (1932), Yedigün (1933), Karagöz (1935), Hemşeri (1935), Kambur Felek (1935), Ayvaz (1936), Yeni Köroğlu (1936), Karikatür (İlk yayın 1936, İkinci Yayın 1990), Babahindi (1937), Dalkavuk (1938), Papağan (1938), Şaka (1940), Hoca Nasreddin (1940), Amcabey (1942), Babacan (1943), Keloğlan (1945), Markopaşa (1946), Lala Paşa (1947), Ali Baba (Kırk Haramilere Karşı) (1947), Geveze (1947), Alay (1947), Malumpaşa (1947), Merhumpaşa (1947), Şeytan (1947), Başdan (1948), Ali Dayı (1948), Dede (1948), Hür Marko Paşa (1949), Yedi-Sekiz Hasan Paşa (1949), Bizim Paşa (1949), Öküz Mehmet Paşa (1949), Paşa Marko (1949), Nuh'un Gemisi (1949), Hayret (1950), Meydan (1950), Kara Kedi (1951), Marko Polo (1951), Yeni Harika (1951), 41 Buçuk (1952), Çamur (1952), Ademba-ba (1952), Tokatname (1953), Şakacı (1953), Dalkavuk (1953), Tef (İlk yayın 1954, İkinci Yayın 1960), Matrak (1954), Bacanak (1954), Şey (1954), Pastırmacı Bacanak (1955), Zılgıt (1955), Çimdik (1955), Dolmuş (1956), Sürsülük (1956), Çivi (1956), Düdük (1957), Makara (1957), Taş (1958), Taş-Karikatür (1959), Nörüyon (1959), Eğlencelik (1959), Külah (1960), Deccal (1960), Vur Abasıza (1960), Mirnav (1961), Kepçe (1961), Zübük (1962), Şamar (1962), Amcabey (1963), Pardon (1964), Balo (1965), Şamar (1966), Deli (1967), Donkişot (1968), Mantar (1968), Nuh'un Ge-misi (1969), Ustura (1969), Karikatürk (1970), Balon Dünya (1971), Gırgır (1972), Hovarda (1973), Köroğlu (1974), Mülâyim (1975), Çarşaf (1975), Fırt (1976), Deve (1977), Çuval (1978), Mikrop (1978), Fırça (1979), Laklak (1980), Ses Atma-ca (1981), Gümgüm (1982), Sıfır (1983), Bulvar Dergi (1984), Limon (1985), Salata (1986), Hoşaf (1987), Mazete (1988), Hıbrır (1989), Avni (1989), Pişmiş Kelle (1990), Leman (1991), Tantana (1992), Baba (1993), Keskin Ustura (1994), HBR Maymun (1995), L-Manyak (1996), Dinazor (1997), Yalaka (1998), Soyтары (1999), Atom (2000), Lombok (2001), Arıza (2001), Timsah (2001), Yırtık Krampon (2001), Penguen (2002), Gaddar Davut (2003), Kakalak (2004), Küstah (2005), Fermuar (2006), Uykusuz (2007), Caf (2008), Delidolu (2009), By Ramlık (2010), Puhuu (2011), Harakiri (2011), Bayan Yanı (2012), Ot (2013), Kafa (2014), Hacamat (2015), Hüsnü Mizah (2016).

Yukarıdaki bilgiler, Ecem Şener Balıkçioğlu tarafından derlenmiştir. Bu konuda bkz.: Balıkçioğlu, **a.g.e.**, s. 92-93.

İNSANIN ANLAM ARAYIŞI

Genç Okurlar İçin Uyarlanan Baskı

VIKTOR E. FRANKL

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

İNSANIN ANLAM ARAYIŞI

Genç Okurlar İçin Uyarlanan Baskı

VIKTOR E. FRANKL

Orijinal Künye: *Man's Search For Meaning: Young Adult Edition* by Viktor E. Frankl, Beacon Press, 2017

Çeviri: Tanju Tatlı

Editör: Fatma Gedikoğlu

Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

© Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

1.-7. Baskı: Phoenix Yayınevi, Ankara

8. Baskı: Haziran 2023, Ankara

ISBN: 978-605-7789-11-2

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

İslam'ın Serüveni

ÜÇÜNCÜ CİLT
Barut İmparatorlukları ve
Modern Zamanlar

Marshall G. S. Hodgson

phoenix

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayımlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz

İslam'ın Serüveni, 3. Cilt: Barut İmparatorlukları ve Modern Zamanlar

Marshall G. S. Hodgson

Orijinal Künye: *The Venture of Islam: Conscience and History in a World Civilization,*

Volume 3: *The Gunpowder Empires and Modern Times,* The University of Chicago Press, © 1977

Çeviren: Berkay Ersöz

Editör: Prof. Dr. Hasan Onat

Yayına Hazırlayan: İsmail Yılmaz, Hüseyin Aykol

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Aralık 2017, Ankara

2. Baskı: Şubat 2020, Ankara

3. Baskı: Ocak 2021, Ankara

4. Baskı: Aralık 2022, Ankara

5. Baskı: Mayıs 2024, Ankara

TAKIM ISBN: 978-605-9801-66-9

3. CİLT ISBN: 978-605-9801-69-0

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt.

14/1 Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Seçilmiş Kaynakça

NOT: Genel eserler Birinci Cilt'in Kaynakçası'nda sıralanmıştır.

1500'den itibaren İran Üzerine Yazılmış Eserler:

Bertold Spuler, haz., *Geschichte der Islamischen Länder*, Cilt III, *Neuzeit* (E. J. Brill, Leiden, 1959). Siyasal gelişmeler hakkında kısa bir özet.

Ann K. S. Lambton, *Landlord and Peasant in Persia* (yukarıya bkz.). Esasen bu dönem üzerine.

Tadhkirat al-Mulûk (Tezkirâtü'l-Mulûk), çev.: Vladimir Minorsky (E. J. W. Gibb Memorial, Londra, 1943). Safevî idaresi hakkındaki açıklayıcı bir el kitabının basılı halini ve onun hakkındaki bir yorumu içerir; Minorsky Safevî dönemi ve Safevîler öncesi dönem hakkında birkaç önemli monografik araştırma yapmıştır.

Roger Savory Safevîlerin ilk dönemindeki gelişmeleri araştırmıştır; yayınladığı makaleler *Index Islamicus* üzerinden takip edilebilir.

Peter Avery, *Modern Iran* (Ernest Benn, Londra, 1965). Bir siyaset anlatısı.

Edward G. Browne, *The Persian Revolution of 1905-9* (Cambridge University Press, 1910), Britanyalıları (olayları bir de Farsların gözünden izlemeye ikna etmeye çalışan özenli bir girişimdir ve Batı dillerindeki başlıca araştırma olmaya devam etmektedir; Wm. Morgan Shuster tarafından kısmen devam ettirilmiştir: *The Strangling of Persia* (Century, New York, 1912), 1911'de İran'ın Amerikalı genel hazinedarı olarak yaşadığı deneyimleri bu eserde kızgınlıkla betimler.

Amin Banani, *The Modernization of Iran, 1921-41* (Stanford University Press, 1961).

Leonard Binder, *Iran: Political Development in a Changing Society* (University of California Press, 1962). Özellikle Rıza Şah'tan sonraki siyasal kurumlar hakkında, Teknik Çağ'da düşük yatırım ülkelerine açık olan belirli alternatifleriyle ilgili temel bir siyasal bilimsel çözümlemeye dayanan derinlikli bir araştırma.

1500'den itibaren Hindistan Üzerine Yazılmış Eserler:

The Cambridge History of India [1922-53]. Britanya imparatorluğunun bakış açısından yazılmış, muazzam ama eski bir eser. *The Oxford History of India*, 3. baskı, haz.: T. G. Percival Spear (Oxford University Press, 1958), daha kısa bir genel araştırma; modern kısım Vincent Smith'in daha önceki versiyonu dikkate alınarak yeniden yazılmıştır.

S. M. Ikram, *History of Muslim Civilization in India and Pakistan* (Star Book Depot, Lahor, 1962). Sorumluluk sahibi bir Müslüman'ın bakış açısıyla yazılmış zekice bir inceleme; Hint birliğini vurgulayan şu uyarıcı ve kısa incelemeyle birlikte okunarak tamamlanması gerekir: K. M. Panikkar, *A Survey of Indian History* (Asia Publishing House, Bombay, 1947).

Ram P. Tripathi, *The Rise and Fall of the Mughal Empire* (Central Book Depot, Allahabad, 1956). Hint-Timurî tarihi üzerine iyi bir araştırma. Yorum bakımından şu eserden daha doyurucudur: S. M. Edwardes ve H. L. O. Garrett, *Mughal Rule in India*

- (Oxford University Press, 1930); bu eser (sadece siyasal değil, ayrıca) kapsayıcıdır, ama aynı zamanda sıkıcı bir dille yazılmıştır ve eski yanlış anlamları sürdürmüştür.
- Irfan Habib, *The Agrarian System of Mughal India 1556-1707* (Asia Publishing House, Bombay, 1963). Revizyonist bir inceleme. Şu eserle karşılaştırılabilir: William H. Moreland, *The Agrarian System of Moslem India* (W. Heffer, Cambridge, 1929).
- Babür (Bâbur), *Bâbur-Nâmah (Memoirs)*, çev.: Annette S. Beveridge (Luzac, Londra, 1922) ya da John Leyden ve William Erskine, Lucas King tarafından gözden geçirilmiş baskı (Oxford University Press, 1921): Türkî (Turkî) edebiyatının anıtsal bir eseri olan ve Müslümanların Hindistan'la ilgili tutumlarını ortaya koyan ünlü otobiyografisi.
- Ebûlfazl (Abulfazl), *Akbar-Nâmah*: (Ekber ve ataları hakkındaki) tarihsel kısımlar üç cilt halinde H. Beveridge tarafından (Asiatic Society of Bengal, Kalküta, 1907, 1912, 1939), devlet ve toplum betimlemeleri (*Â'in-e Akbar*) H. Blochmann ve H. Jarrett tarafından (Asiatic Society of Bengal, Kalküta, 1873-94) çevrilmiştir, I. Cilt D. C. Philott, II. ve III. Ciltler J. Sarkâr tarafından gözden geçirilmiştir (Asiatic Society of Bengal, Kalküta, 1939-49). (Daha eski çeviriler teknik isabetlilik bakımından eksiktir.) Hint-Timurî yaşamının daha seküler yönleri üzerine en iyi giriş.
- Murray T. Titus, *Islam in India and Pakistan* (Y.M.C.A. Publishing House, Kalküta, 1959; şu eser dikkate alınarak gözden geçirilmiştir: *Indian Islam*, 1929). Tarihsel, toplumsal ve dinsel olgular hakkında kullanışlı bir özet; yazım yanlışları ve başka hatalar içerir.
- Wilfred Cantwell Smith, *Modern Islâm in India, a Social Analysis*, 2. baskı (Gollancz, Londra, 1946). Hem Marksist bir bakış açısına sahip bir Hıristiyan tarafından yazılmış bir dinsel hareketler tarihi, hem de bir din sosyolojisi incelemesidir; Smith kendi bakış açısını büyük ölçüde değiştirmiştir, ama sunduğu olgular sağlam temellidir ve onu aşan bir eser henüz yazılmamıştır.
- Akshayakumar R. Desai, *The Social Background of Indian Nationalism* (Oxford University Press, 1948). Hem Hindu hem de Müslüman tarihini daha genel bir bakış açısından değerlendiren kapsamlı ve kavrayışlı bir eser.

1500'den İtibaren Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Zamanları Üzerine Yazılmış Eserler:

- Edward S. Creasy, *History of the Ottoman Turks* [1854], gözden geçirilmiş baskı (Richard Bentley, Londra, 1878; yeni basım: Khayat's, Beyrut, 1961). Yaklaşık 1400'den yaklaşık 1800'e kadar yaşanan siyasal olaylar hakkındaki, tek ciltlik ve en kullanışlı kronik; Türk vakarıvislerden yola çıkılarak yazılmış muazzam bir özet olan şu esere dayanır: J. von Hammer-Purgstal, *Geschichte des Osmanischen Reiches* [1827-35]; Fransızca çevirisi güvenilir değildir.
- Leften S. Stavrinou, *The Balkans since 1453* (Rinehart, New York, 1958). Osmanlı tarihi hakkında berrak ve özlü bir açıklama içerir.
- H. A. R. Gibb ve Harold Bowen, *Islamic Society and the West: A Study of the Impact of Western Civilization on Moslem Culture in the Near East*, Cilt I, *Islamic Society in the Eighteenth Century*, 1. ve 2. Kısımlar (Oxford University Press, 1950 ve 1957). On sekizinci yüzyılın sonundan önceki Osmanlı kurumları ve toplumu hakkında te-

- mel bir inceleme; on altıncı yüzyıl kurumları hakkındaki en iyi sunum olmaya devam eden şu eserin yerini büyük ölçüde almıştır: Howe Lybyer, *The Government of the Ottoman Empire in the Time of Suleiman the Magnificent* (Harvard University Press, 1913). Yeni bilgi kaynaklarının öğrenilmesiyle birlikte, Gibb ve Bowen'in bazı temel varsayımlarının yeniden değerlendirilmesi gerekli olmuştur.
- Fernand Braudel, *La Méditerranée et le monde méditerranéen à l'époque de Philippe II* [1949], 2. baskı (A. Colin, Paris, 1966). On altıncı yüzyılda Osmanlıların Avrupa ortamını anlamak bakımından merkezi bir önem taşır.
- E. J. W. Gibb, *A History of Ottoman Poetry*, 6 cilt (Luzac, Londra, 1900-9). Kültürel yaşamın tamamı hakkında fikir veren çok ciltlik bir araştırma.
- Alessio Bombaci, *Storia della Letteratura Turca* (Nuovo Accademia, Milano, 1956); Fransızca çeviri: I. Mélikoff (C. Klincksieck, Paris, 1968). Tek ciltlik mükemmel bir inceleme.
- Bernard Lewis, *The Emergence of Modern Turkey* (Oxford University Press, 1961). (Batıdaki) Türklerin on dokuzuncu ve yirminci yüzyıllardaki yaşamının entelektüel ve toplumsal boyutları hakkında mükemmel bir tarihsel inceleme.
- Şerif Mardin, *The Genesis of Young Ottoman Thought: A Study in the Modernization of Turkish Political Ideas* (Princeton University Press, 1962). On dokuzuncu yüzyılın entelektüel akımları hakkındaki en iyi giriş.
- Ziya Gökalp [Seçilmiş Yazıları], *Turkish Nationalism and Western Civilization* başlığıyla Niyazi Berkes tarafından çevrilmiştir (George Allen and Unwin, Londra, 1959). Bu önemli Türk Modernistin düşüncelerini özetler.
- Mustafa Kemal (Atatürk), *Speech delivered by Ghazi Mustapha Kemal* (Koehler, Leipzig, 1929). Atatürk'ün kendi partine sunduğu, kendisinin 1919'dan sonraki ulusal mücadeleye içindeki rolünü anlattığı uzun konuşmanın zayıf (ve sansürlü) bir resmi çevirisi.

1500'den İtibaren Kuzey Müslümanları Üzerine Yazılmış Eserler:

- (Seyhun-Ceyhun ve Volga havzalarında ve daha doğuda yaşayan Müslümanlar hakkındaki temel malzemeler çoğunlukla Rusçadır ve burada listelenmemiştir.)
- Emanuel Sarkisyanz, *Geschichte der orientalischen Völker Russlands bis 1517* (Oldenbourg, Münih, 1961). Esasen siyaset üzerine ansiklopedik bir araştırma.
- V.V. Barthold ve Zeki Velidi Togan, Türkçede ve Batı dillerinde, yirminci yüzyıldan öncesine ilişkin birçok değerli tarih incelemesi yazmışlardır. Owen Lattimore ise daha doğuda yaşayan Müslümanları incelemiştir.
- Mary Holdsworth, *Turkestan in the Nineteenth Century* (Central Asian Research Centre, Londra, 1959). Kısa ama yararlı bir giriş.
- Serge A. Zenkovsky, *Pan-Turkism and Islam in Russia* (Harvard University Press, 1960). Rus egemenliği döneminden Devrim'e kadar imparatorlukta yaşayan Müslümanların toplumsal ve entelektüel gelişimi hakkında, yirminci yüzyılın başlarına ağırlık veren, kapsamlı bir tarih araştırması; on dokuzuncu yüzyıla özgü kalıp yargılar, İslam ile ilgili konuların bilinmemesi ve Rus milliyetçiliğini savunma eğilimi dolayısıyla sıkıntılı bir çalışma. Buradaki hatalar şu eser okunarak aşılabılır:
- Alexandre Bennigsen ve Chantal Lemerrier-Quelquejay, *Les mouvements nationaux chez les musulmans de Russie: I: le 'Sultangaliévisme' au Tatarstan* (Mouton, Lahey, 1960).

Devrim sırasında yaşayan Volga Tatarları hakkında, 1917 öncesi dönem hakkında epey bilgiye yer veren, Zenkovsky'nin eserinden daha bilimsel ve kavrayışlı olan bir inceleme. Bennigsen'in yine önemli olan diğer incelemeleri arasında şu eser bulunur:

- Alexandre Bennigsen ve Chantal Lemerrier-Quellejay, *Islam in the Soviet Union* (F. A. Praeger, New York, 1967). Yakın zaman öncesine ait bir araştırma.
- Vincent Montel, *Les musulmans soviétiques* (Editions du Seuil, Paris, 1957). Müslümanlara anlayışla bakan, bilgilendirici bir inceleme.
- Baymirza Hayit, *Turkestan in XX. Jahrhundert* (Leske, Darmstadt, 1956). Seyhun-Ceyhun havzası, Bozkır, özellikle de Ruslaştırma çalışmaları hakkında ayrıntılı bir tarihsel inceleme; Rusların yaptığı her şeyi elden geldiğince acımasız bir biçimde değerlendiriyor – dönemin başıyla ilgili kısımlarda yer alan sıkıntılar, tarafsızca yazılmış ve detaylı olan şu eser okunarak aşılabilir: Alexander G. Park, *Bolshevism and Turkestan 1917-27* (Columbia University Press, New York, 1957).
- Edward Allworth, haz., *Central Asia: A Century of Russian Rule* (Columbia University Press, 1967). Rusların etkileri yüzünden yaşanan değişimleri araştıran bir makaleler derlemesi.

1500'den İtibaren Arap Ülkeleri Üzerine Yazılmış Eserler:

- (Yirminci yüzyıl öncesinin tarihiyle ilgili olarak Osmanlı İmparatorluğuyla ilgili atflara başvurulabilir.)
- Peter M. Holt, *Egypt and the Fertile Crescent 1516-1922: A Political History* (Cornell University Press, 1966). Bazı siyasal olaylar hakkında, pek derinlikli olmayan bir araştırma.
- Nevill Barbour, haz., *A Survey of North West Africa (The Maghrib)*, 2. baskı (Oxford University Press, 1962). Çağdaş döneme genel bir giriş.
- Royal Institute of International Affairs, *The Middle East: A Political and Economic Survey*, 3. baskı (Oxford University Press, 1958). Hâlâ kullanışlı bir genel giriş.
- Hisham B. Sharabi, *A Handbook on the Contemporary Middle East: Sectional Introductions with Annotated Bibliographies* (Georgetown University, Washington, 1956). Siyaset, toplum ve ekonomi hakkında, esasen doğu Arapları, ayrıca Türkiye ve İran'ı konu eden, hâlâ kullanışlı bir kaynakça.
- Edward Atiyah, *The Arabs: The Origins, Present Conditions, and Prospects of the Arab World* (Penguin Books, 1955). Bu kısa kitabın orta kısmı, on dokuzuncu ve özellikle yirminci yüzyıl Arap tarihini Araplara özgü ılımlı bir bakış açısından, özlü bir biçimde sunar; son bölümü büyük ölçüde güncelliğini yitirmiştir.
- Charles Issawi, haz., *The Economic History of the Middle East 1800-1914* (University of Chicago Press, 1966). Ortadoğu derken Anadolu'yu ve doğu Arap ülkelerini kapsar. Avrupalıların yayılmasının etkilerini gösteren kısaltılmış kaynakların bir derlemesi.
- William R. Polk, *The Opening of South Lebanon 1788-1840: A Study of the Impact of the West on the Middle East* (Harvard University Press, 1963). Köyler üzerindeki etkiler hakkındaki bir araştırma.
- Gabriel Baer, *Egyptian Guilds in Modern Times* (Israel Oriental Society, Kudüs, 1964). Loncaların etkilerini inceler.

- Jacques Berque, *Les Arabes d'hier à demain* (Editions du Seuil, Paris, 1960); *The Arabs: Their History and Future* (Faber and Faber, Londra, 1964) başlığıyla çev.: Jean Steward. Devraldıkları miras ve istekleri arasında kalan Arapların mevcut ahlaksal durumunu duyarlı ve etraflı bir biçimde yorumlayan uzun ve güzel bir makale. (Fransızca baskıdaki çizimlerden bazılarının Araplarla hiç ilgisi yoktur.)
- Morroee Berger, *The Arab World Today* (Doubleday, New York, 1962). Mısır'daki ve Bereketli Hilal'deki (aile yaşamından ekonomi ve siyasete kadar) toplumsal örüntüler hakkında tarafsız ve esaslı bir inceleme.
- Taha Hussein [Husayn], *The Future of Culture in Egypt* [1938], çev.: Sidney Glazer (Amer. Council of Learned Societies, Washington, 1954). 1938'deki eğitimle ilgili sorunlar hakkında, önde gelen bir edebiyatçı ve geleceğin Mısır eğitim bakanı tarafından yapılmış, ileri görüşlü bir çözümleme.
- William R. Polk, David M. Stamler ve Edmund Asfour, *Backdrop to Tragedy: The Struggle for Palestine* (Beacon Press, Boston, 1957). Siyonistler ve Araplar arasındaki anlaşmazlığı muhtelif yönleriyle inceleyen bir çalışma; burada ulaşılan sonuçlar hâlâ geçerli görünmektedir.

Modern Zamanlarda Müslüman Düşüncesi Üzerine Yazılmış Eserler:

- Hamilton A. R. Gibb, *Modern Trends in Islam* (University of Chicago Press, 1947). Modern Müslümanların, özellikle 1939 savaşına kadar, kendi dinsel çıkmazlarını entelektüel biçimde çözmeye çalışırken dikkate aldıkları bazı hatların özlü ve ustalıkla bir çözümlemesi.
- Wilfred C. Smith, *Islam in Modern History* (Princeton University Press, 1957). İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemdeki kendi siyasal ve toplumsal bağlarını içinde Modern Müslümanların, özellikle de Arapların, Türklerin, Pakistanlıların ve Hintlerin İslam dinine yaklaşımları hakkında kavrayışlı ve derinlikli bir yorum.
- C. A. O. van Nieuwenhuijze, *Aspects of Islam in Post-Colonial Indonesia: Five Essays* (van Hoeve, Lahey, 1958). Müslümanların dinsel ortamları ve düşünceleri üzerine yorum ve raporlar; Endonezya'yla ilgili konularda Smith'in eserini başarıyla tamamlar.
- Gustave E. von Grunebaum, *Modern Islam: The Search for Cultural Identity* (University of California Press, 1962). Klasik Arap İslam'ını ve İslamlaşmış kültürü dikkate alan bir bakış açısıyla modern Arapların Modern Batı'nın neden olduğu muhtelif kültürel, siyasal ve toplumsal güçlüklerle başa çıkma girişimlerinde oluşturdukları kendilik imgelerini (self-image) inceler.
- Albert Hourani, *Arabic Thought in the Liberal Age, 1798-1939* (Oxford University Press, 1962). Müslüman ve Hıristiyan din ve toplum reformcuları kuşakları hakkında sağlam, kavrayışlı ve ayrıntılı bir çözümleme.
- Leonard Binder, *The Ideological Revolution in the Middle East* (Wiley, New York, 1964). İdeolojik bir zemin olarak İslam'dan milliyetçiliğe geçişi ve doğu Arapları arasındaki savaş sonrası siyasal düşünceleri, siyaset sosyolojisine özgü incelikli bir bakış açısıyla çözümler.

- Muhammad Iqbal, *The Reconstruction of Religious Thought in Islam* (Oxford University Press, 1934; yeni basım: Muhammad Ashraf, Lahor, 1962). İqbal'in düşüncelerini anlamak için en iyi başlangıç.
- İsma'il R. A. al-Faruqi, *Christian Ethics: A Historical and Systematic Analysis of Its Dominant Ideas* (McGill University Press, 1967). Modernist bir Arap Müslüman'a ait kısırtıcı bir çözümleme.
- Seyyed Hossein Nasr, *Ideals and Realities of Islam* (George Allen and Unwin, Londra, 1966). Günümüzdeki İslam hakkında, tasavvufa eğilimli ve Modernist bir Fars Müslüman'ın bir yorumu.
- Fazlur Rahman, *Islam* (Holt, Rinehart and Winston, New York, 1966). İslam'ın gelişimi hakkında, Hamilton A. R. Gibb'in *Mohammedanism* adlı eseriyle benzerlikler taşıyan bir tarih araştırması olmakla birlikte bu eser, itiraf etmek gerekir ki yoruma ağırlık verir; yazarı Modernist bir Pakistanlı Müslüman'dır.

İslam'ın Serüveni

BİRİNCİ CİLT
İslam'ın Klasik Çağı

MARSHALL G. S. HODGSON

phoenix

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayımlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İslam'ın Serüveni, 1. Cilt: İslam'ın Klasik Çağı

Marshall G. S. Hodgson

Orijinal Künye: *The Venture of Islam: Conscience and History in a World Civilisation, Volume 1: The Classical Age of Islam*, The University of Chicago Press, © 1977

Çeviren: Berkay Ersöz

Editör: Prof. Dr Hasan Onat

Yayına Hazırlayan: İsmail Yılmaz

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

1.Baskı: Aralık 2017, Ankara

2.Baskı: Şubat 2020, Ankara

3.Baskı: Ocak 2021, Ankara

4.Baskı: Aralık 2022, Ankara

5.Baskı: Mayıs 2024, Ankara

TAKIM ISBN: 978-605-9801-66-9

1. CİLT ISBN: 978-605-9801-67-6

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt.

14/1 Kızılay/Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt.

14/1 Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Seçilmiş Kaynakça

Aşağıdaki eserler konularına göre ayrılmış olup bütünüyle olmasa da kısmen bu eserin bölümlerine göre düzenlenmişlerdir. Herhangi bir yorumda bulunmam gereken konulara öncelik vererek eksiksiz bir liste oluşturmaya çalışmadım. Sadece, belirli bir alanı daha ayrıntılı biçimde araştırmak isteyecek okurlara yararlı hareket noktaları oluşturacak eserlere dikkat çekmeye çalıştım. Daha özel birçok konu hakkındaki açıklamalı kaynaklar ilgili yerlerdeki dipnotlarda zaten belirtildi; bu kaynakça ise metinde atıfta bulunulan bütün eserleri içermiyor. Okurların daha ileri okumalara başlamadan önce Sauvaget-Cohen'in –aşağıda atıfta bulunduğum– kaynakçasına başvurularını öneririm.

Genel Başvuru Eserleri

The Encyclopaedia of Islam (İslam Ansiklopedisi), ikinci baskı (E. J. Brill, Leiden, 1954-66); ilk iki cildi ve bazı ek fasikülleri yayınlanmıştır. Önde gelen İslamiyatçıların katkıda bulunduğu maddelerden oluşmaktadır. *Her madde bir kaynakça içerir.* Özellikle Modern dönem öncesi İslam ve İslam uygarlığıyla bağlantılı her konuda temel başvuru kaynağı budur. İkinci baskıda yer almayan din ve hukuk konularıyla ilgili maddeler için bkz.: *The Shorter Encyclopaedia of Islam*, haz. Hamilton A. R. Gibb ve J. H. Kramers (E. J. Brill, Leiden, 1953); bu eserde, *Encyclopaedia of Islam*'ın, dört ciltten ve bir ekten oluşan, artık büyük ölçüde güncelliğini yitirmiş olan ama ikinci baskıda ve *Shorter Encyclopaedia*'da yer almayan maddeler için yine başvurulabilecek olan ilk baskısından (Brill, 1913-38) bazı maddeler özellikle kaynakçaları bakımından güncellenmiştir.

Historical Atlas of Muslim Peoples, haz. R. Roolvink (Harvard University Press, 1957). Bu eser, bu alandaki tek genel tarih atlasıdır; herhangi bir dizin içermez ve pratikte hiçbir tarihsel ayrıntıya değinmez. Ayrıca gözden geçirilmesi ve geç Modern öncesi dönemlerdeki gelişmelere dair daha fazla haritayı içermesi gerekir. Harry W. Hazard'a ait *Atlas of Islamic History* (Princeton University Press, 1951), aslında öncelikle Akdeniz genel bölgesindeki Müslüman ve Hıristiyan iktidarlar arasındaki değişken güçler dengesini yüzyıllar içinde ele alan bir incelemedir; farklı bölgelerde her yüzyıla özgü siyasal koşullar hakkında bazı genel bilgiler içermekle birlikte İran'ın doğusuna ve daha kuzeydeki veya güneydeki bölgelere neredeyse hiç değinmez. *Encyclopaedia of Islam*'ın yeni baskısıyla bağlantılı daha iyi bir atlas hazırlanacağı söylenmiştir. G. LeStrange'in Anadolu'yu da ele alan *Lands of the Eastern Caliphate: Mesopotamia, Persia and Central Asia from the Moslem Conquest to the Time of Timur* (Cambridge University Press, 1930) adlı eserinde, *Encyclopaedia of Islam*'ın ilgili maddelerinde, E. de Zambaur'un hükümdarlar hakkında kapsamlı tablolar içeren *Manuel de Généalogie et de Chronologie pour l'histoire de l'Islam* (H. Lafaie, Hanover, 1927, yeni baskı 1955) adlı eserinde ve aşağıda belirtilen genel ikincil eserlerin bazılarında daha yararlı haritalar bulunabilir.

Clifford E. Bosworth, *The Islamic Dynasties: A Chronological and Genealogical Handbook* (Edinburgh University Press, 1967), "Islamic Surveys No: 5". Bu eser, Akdeniz'in batı bölgelerinden Hint bölgesine kadar birçok yerde hüküm sürmüş önemli

Müslüman hanedanları ilgilendiren siyasal olaylar hakkında kısa notlar içerir ve bunlara mensup hükümdarları listeler. Genel olarak bakılırsa bu eser Stanley Lane-Poole'a ait *The Mohammedan Dynasties* . . . (Constable, Londra, 1893; yeni baskı Paris, 1952) adlı eserden daha iyidir, ama ikinci eser soy kütüğü tabloları da içerir. E. de Zambaur yukarıda bahsedilen eserine, bazı gerekli düzeltmelere ihtiyaç duymasına rağmen öncelik verilmelidir.

Kaynakçalar

- W. A. C. H. Dobson tarafından hazırlanmış olan *A Select List of Books on the Civilizations of the Orient* (Oxford University Press, 1955), genel okur için faydalıdır. İslam dünyası (Islamdom) (ve Hindistan) hakkındaki bölümler İngilizce konuşan okurlar için İslam uygarlığının (Islamicate civilization) çoğu yönüyle ilgili, bazıları çeviri olan en iyi kitapları listeler.
- Charles J. Adams tarafından hazırlanmış olan *A Reader's Guide to the Great Religions* (The Free Press, New York, 1965). İslam hakkında son gelişmeleri de içeren çok iyi bir bölüm içerir.
- Jean Sauvaget, *Introduction to the History of the Muslim East: A Bibliographical Guide*, Claude Cahen tarafından gözden geçirilmiştir (The University of California Press, 1965). "Sauvaget-Cahen" şeklinde anılır. İran'ın doğusundaki ülkeleri neredeyse tamamen ihmal etmesine ve çoğu durumda siyasal ve toplumsal tarihe daha fazla vurgu yapmasına rağmen konuyu araştıranlar için başlıca hareket noktası bu eserdir. Fransızca baskısı (Adrien-Maisonneuve, Paris, 1961) çok yakın zamanda yayınlanmamış olmakla birlikte yine de yararlıdır.
- J. D. Pearson, *Oriental and Asian Bibliography* (Crosby Lockwood, Londra, 1966). Alışılmış anlamda bir kaynakça değildir, ama Sauvaget-Cahen'i bazı bakımlardan yararlı bir biçimde geliştirmektedir.
- Bernard Lewis, "The Muslim World", American Historical Association, *Guide to Historical Literature* (Macmillan, New York, 1961). Uzman olmayan tarihçiler için 1450 öncesi dönemle ilgili araştırmaları kapsayan faydalı bir giriş oluşturur. Aynı ciltte Roderic Davison'a ait "The Middle East since 1450" adlı çalışma siyasal çıkarılara ağırlık verir. Aynı ciltte "History of Religions" başlığı altında yer alan İslam'la ilgili sayfalar pek yararlı değildir.
- D. Gustav Pfannmüler, *Handbuch der Islam-Literatur* (de Gruyter, Berlin, 1923). Eski olmakla birlikte dinle ilgili konularda hâlâ yararlıdır; listelediği yazarların içerikleri ve sonuçları hakkında da bilgi verir. On dokuzuncu yüzyıla ve yirminci yüzyılın başına özgü Batı biliminin her konudaki tarihi hakkında bu esere başvurmak gerekir.
- J. D. Pearson, *Index Islamicus, 1906-1955* (Heffer, Cambridge, 1958). İslami konular hakkında Avrupa dillerindeki süreli yayınlarda ve başka toplu yayınlarda yayınlanmış makalelerin konularına göre ve ayrıntıları takip etmeyi sağlayacak iç göndermeler içeren bir şekilde kapsamlı ve yorumsuz bir listesinden oluşur. Düzenli olarak ek ciltleri yayınlanmaktadır.

Denis Sinor, *Introduction à l'étude de l'Eurasie centrale* (Harrassowitz, Wiesbaden, 1963). Altay ve Fin-Ural halkları, özellikle de (Osmanlılar ve Macarlar gibi Step'ten uzakta olan büyük topluluklar dışındaki) Türkî halklar hakkında ayrıntılı ve açıklamalı bir dilsel ve tarihsel kaynakça.

Dergiler

GENEL OKUR İÇİN

The Middle East Journal, Middle East Institute, Washington, D.C. tarafından yayınlanmaktadır. Modern konulara odaklıdır, Fas'tan Bengal'e kadarki *güncel olayların bir değerlendirmesini içerir*; ayrıca kitaplar ve süreli yayınlardaki makaleler hakkında değerlendirmeler ve notlar ve *bilimsel yayımlar hakkında bir liste* de içerir.

The Muslim World, Hartford Seminary Foundation, Hartford, Conn. tarafından yayınlanmaktadır. Özellikle Hıristiyan misyonerlere İslam hakkında derinlikli bir anlayış kazandırmak amacındadır, ama ilgilendiği alanların kapsamı da gayet geniştir; o da değerlendirmeler ve notlar içerir.

The Islamic Quarterly, Islamic Cultural Centre, Londra tarafından yayınlanmaktadır. İngilizce konuşan okurlar için misyonerler tarafından hazırlanmaktadır, Müslüman olan ve Müslüman olmayan İslamiyatçılar tarafından yazılmış, bazıları gayet nitelikli makaleler içerir.

GÜNCEL BİLİMSEL YAYINLAR

Revue des études islamiques, Batı dilleri dışındaki dillerden de kitap ve makaleleri değerlendiren *Abstracta Islamica* ekini içerir.

Bulletin of the School of Oriental and African Studies (University of London), büyük ölçüde İslamlaşmış önemli tarihsel malzemeler içerir.

Studia Islamica, düzensiz çıkmakla birlikte oldukça nitelikli Fransızca ve İngilizce incelemeler içerir.

Arabica, Arapça araştırmalar alanında çok iyi malzemeler sunar.

Diğer nitelikli yayımlar için bkz.: Sauvaget-Cahen, bölüm 10.

Genel Olarak İslamlaşmış Ülkelerin Tarihsel Gelişimi Hakkında Kaynaklar:

Felix M. Pareja-Casañas, *Islamologia* (Orbis Catholicus, Roma, 1951; İspanyolca ve İtalyanca baskıları bulunur). İslamlaşmış tarihin ve kültürün çoğu yönü hakkında, kapsamlı ama açıklamasız kaynakçalar içeren bir bilgi derlemesi.

Bertold Spuler, *Geschichte der Islamischen Länder*, 3 cilt (Brill, Leiden, 1952-59; Handbuch der Orientalistik dizisi içinde yer alır, haz. Bertold Spuler). İlk iki cilt İngilizceye Frank R. C. Bagley tarafından çevrilmiş ve gözden geçirilmiştir; *The Muslim World: A Historical Survey*, Bölüm I ve II (E. J. Brill, Leiden, 1960). Kaynakçalarla birlikte bazı siyasal olayların bir özeti.

Carl Brockelmann, *Geschichte der Islamischen Völker und Staaten* (Münih, 1939). İngilizceye Joel Carmichael ve Moshe Perlmann tarafından çevrilmiştir; *History of*

- the Islamic Peoples* (Routledge and Kegan Paul, Londra 1949). Biraz kültür tarihi de içeren yoğun bir siyaset öyküsü; büyük ölçüde Osmanlı İmparatorluğu hakkındadır; İran'ın doğusundaki İslamileşmiş halklara değinmez.
- Sydney N. Fisher, *The Middle East, a History* (Knopf, New York, 1959). Genel olarak Osmanlı İmparatorluğu ve ardıl devletleri hakkındadır; okumaya değerdir ama tamamen güvenilir sayılmaz.
- V. V. Barthold, *Mussulman Culture* [1918], Shahid Suhrawardy tarafından Rusçadan kötü bir çevirisi yapılmıştır (The University of Calcutta, 1934). Orta Avrasya'ya özgü bir görüş açısından yapılmış özlü ve parlak bir değerlendirme.
- F. August Müller, *Der Islam im Morgen- und Abendland*, 2 cilt (Berlin, 1885-87). On beşinci yüzyıla kadar devam eden bir anlatı; daha yakın tarihli araştırmalar artık onun yerini almış sayılır, bununla birlikte Abbasiler döneminde yaşanan gelişmeler hakkındaki betimlemeleri hâlâ yararlıdır.

Genel Olarak İslam Dini Üzerine Kaynaklar:

- Hamilton A. R. Gibb, *Mohammedanism, an Historical Survey* [1949], ikinci baskı (Oxford University Press, 1953). Dinin ilk kuşakların yaşadığı dönemdeki şekillenmesi ve sonraki evrilmesi hakkında olağanüstü özlü bir inceleme.
- Ignaz Goldziher, *Volesungen über den Islam* (Carl Winter, Heidelberg, 1910); Fransıca çevirisi Félix Arin tarafından *Le Dogme et la loi de l'Islam* (Paul Geuthner, Paris, 1920) adıyla yapılmıştır. En az (aynı malzemeleri inceleyen) Gibb'inki kadar parlak bir eserdir, üstelik daha da ayrıntılıdır ve faydalı notlar da içerir; fakat bir anlamda güncelliğini yitirmiş sayılır.
- Kenneth Morgan, haz., *Islam – the Straight Path: Islam Interpreted by Muslims* (Ronald Press, New York, 1958). Batının entelektüel yaşamına aşına olan önde gelen Müslüman teologlar ve bilginler, dünyanın kendi buldukları yerlerinde gördükleri şekliyle İslam'ı Batılılar için yorumluyorlar. Tekrarlarla doludur ve çoğunlukla yüzeyseldir.
- Thomas Arnold, *The Preaching of Islam*, ikinci baskı (Constable, Londra, 1913); 1896 baskısı eksiksiz olmaktan gayet uzaktır. Öncelikle Müslüman inancını yaymak amacıyla kullanılan yöntemler hakkında bir inceleme olan bu eser çoktan güncelliğini yitirmiştir; fakat en azından dünyanın her bölgesinde İslam'ın yayılmasını en başından on dokuzuncu yüzyıla kadar kaydetmektedir.
- Kenneth Cragg, *The Call of the Minaret* (Oxford University Press, 1956). Birinci yarısı, İslam'a gerçekten saygı gösteren bir Hıristiyan misyonerin Müslüman inancı hakkındaki hassas bir yorumundan oluşur; ikinci yarısı ise aynı kimsenin Hıristiyan misyonunun Müslümanlar arasındaki görevinin ne olması gerektiğini ele alır.

Yüksek Halifelik Dönemi'nin İslamileşmiş Kültürü Hakkında Genel Eserler:

- Bernard Lewis, *The Arabs in History* [1950], 3. baskı (Hutchinson's University Library, Londra, 1956). Özellikle MS 1000 tarihinden önceki toplumsal ve siyasal tarihle ilgili özlü ve isabetli bir tarih araştırması; bu dönemde Arap ve İslam tarihi büyük ölçüde iç içe geçmiştir, ikinci bölümden sekizinci bölüme kadarki kısım bir bütün olarak İslam toplumu hakkındadır.
- Philip K. Hitti, *History of the Arabs* [1937], 8. baskı (Macmillan, Londra ve New York, 1964). Lewis'in eserinden daha uzundur, fakat temel kavramlaştırmaları ve vurguları bakımından güvenilir sayılmaz. Muir'in aşağıda atıfta bulunulan eserinden çok daha tarafsızdır. Bu eser özellikle İslamiyet öncesi Arabistan'la ve yaklaşık MS 750 yılına kadarki siyasal gelişmelerle ilgili ayrıntılı bilgiler sağlaması bakımından oldukça yararlıdır.
- Maurice Gaudefroy-Demombynes (ve Sergei F. Platonov), *Le monde musulman et byzantin jusqu'aux Croisades* (Boccard, Paris, 1931); *Histoire du Monde*, haz. E. Cavaignac, cilt VIII. Olayların akışından çok siyasal kurumların geçirdiği değişimleri betimler ve büyük ölçüde bir aşağıdaki eser tarafından yeri alınmıştır:
- Edouard Perroy, haz., *Le Moyen Age; l'expansion de l'orient et la naissance de la civilisation occidentale* (Presses universitaires de France, Paris, 1955); *Histoire générale des civilisations*, haz. M. Crouzet, cilt III. Osmanlı'nın ilk dönemini kapsar ve bazı önemli toplumsal ve ekonomik değişimlere dikkat çeker.
- Thomas Arnold ve Alfred Guillaume, haz., *The Legacy of Islam* (Oxford University Press, 1931; ve yeni baskıları). İslam kültürünün ilk dört veya beş yüzyıldaki gelişmelerinin çeşitli yönlerini, esasen bunların Avrupa'daki daha sonraki etkilerini göz önünde bulunduran bir bakış açısıyla araştırır.
- Gustave E. von Grunebaum, *Medieval Islam* [1946], ikinci baskı (University of Chicago Press, 1953). İslam'la birlikte ortaya çıkan dünya görüşünün tarihsel değişiklikler çerçevesindeki sonuçlarını araştırır. Özellikle Yüksek Halifelik Dönemi'ne odaklanmıştır, ama daha sonraya ait bazı malzemelerden de bunları özellikle belirtmeden yararlanmıştır.
- Alfred von Kremer, *Culturgeschichte des Orients unter den Chalifen*, 2 cilt (W. Braunmüller, Viyana, 1875-77). Eski ama ilginç bir eser. Bir kısmı S. Khuda-Bukhsh tarafından *The Orient under the Caliphs* adıyla çevrilmiştir (University of Calcutta, 1920).
- Eric Schroeder, *Muhammad's People: A Tale by Anthology* (Bond Wheelwright Co., Portland, Maine, 1955). Müslümanların yaklaşık MS 1000 yılına kadarki öyküsünü anlatmak amacıyla bir araya getirilmiş, Arapça'dan yapılmış çevirilerden oluşan güzel bir dizi. Biraz romantikleştirilmiş ve yuvarlatılmıştır, yeniden ele alınması gereken (örneğin Emevîler ve Mutezilîler hakkındaki) geleneksel yargıları yansıtır.

İslam'a ve İslamleşmiş Uygarlığa Yönelik, İslam Öncesine Özgü "Arap Olmayan" Bazı Etkiler Hakkında Kaynaklar:

- Jörg Kraemer, *Das Problem der islamischen Kulturgeschichte* (Niemeyer, Tübingen, 1959). Bu kitapçık aslında genel bir denemedir, fakat içerdiği notlar başta Helenistik kültür olmak üzere çeşitli İslamiyet öncesi kültürlerden İslamleşmiş kültüre doğru gerçekleşen dönüşüm hakkındaki (çoğunlukla makaleler halinde ele alınmış) incelemelere bir giriş niteliğindedir.
- Tor Andrae, *Der Ursprung des Islams und das Christentum* (Kyrkohistorisk årsskrift, cilt 23-25, Uppsala ve Stockholm, 1926). Sonraki araştırmalar, Hıristiyan vaazlarının Kur'an sureleriyle ilişkisi gibi iddialara gölge düşürmüştür.
- Richard Bell, *The Origin of Islam in Its Christian Environment* (Macmillan, Londra, 1926). Muhammed üzerindeki Hıristiyan etkileri hakkındadır, Muhammed'in bağımsızlığını vurgular.
- Abraham Geiger, *Was hat Mohammed aus dem Judenthume aufgenommen?* [1833]; İngilizceye F. M. Young tarafından *Judaism and Islam* adıyla çevrilmiştir (U. D. C. S. P. C. K., Madras, 1898). Aşağıdaki eser tarafından kısmen açılmıştır:
- Abraham I. Katsh, *Judaism in Islam* (New York University Press, 1954). Kur'anî malzemenin Yahudi kökeni hakkındaki araştırmalar. Maalesef, Muhammed üzerindeki Yahudi etkilerini inceleyen iki kuşkululu araştırma asılsız varsayımlara dayanmaktadır: Charles C. Torrey, *The Jewish Foundation of Islam* (Jewish Institute of Religion, New York, 1933) ve Hanna Zakarias, *De Moïse à Mohammed* (Minard, Paris, 1955).

Muhammed'in Yaşamı ve Dönemi Hakkında Kaynaklar:

- Frants P. W. Buhl, *Muhammed's Liv* [1903], çev.: Hans H.Schaeder, *Das Leben Muhammeds* (Quelle und Meher, Leipzig, 1930). Hâlâ güvenilir sayılan, kapsamlı bir öyküsel biyografi.
- Tor Andrae, *Mohammed, sein Leben und sein Glaube* (Vandenhoeck und Ruprecht, Göttingen, 1932). İngilizceye Theophil Menzel tarafından *Mohammed, the Man and His Faith* adıyla çevrilmiştir (George Allen and Unwin, Londra, 1936). Muhammed'in yaşamının içyüzü hakkında özlü, ustalıkla bir yorum.
- William Montgomery Watt, *Muhammed: Prophet and Statesman* (Oxford University Press, 1961). Muhammed'in yaptıklarının ve devlet adamlığının toplumsal ve siyasal içerimlerini ortaya koyan ayrıntılı bir araştırma. Buhl'un vardığı sonuçları gözden geçirir ve Andrae'nin eksikliklerini tamamlar.
- Wm. M. Watt, *Muhammad: Prophet and Statesman* (Oxford University Press, 1961). Bir önceki eserin kısa bir özeti.
- Régis Blachère, *Le Problème de Mahomet, Essai de biographie critique du fondateur de l'Islam* (Presses universitaires de France, Paris, 1952). Henüz bilmediklerimizin ne kadar çok olduğunu vurgular.
- Ibn İshâq (İbn-İshak), *Life of Muhammad*, çev.: Alfred Guillaume (Oxford University Press, 1955); İbn Hişam'ın eklemeleri garip bir biçimde en sona eklenmiştir.

Günümüze kadar ulaşmış en eski biyografidir, Müslümanlar tarafından genellikle güvenilir sayılır.

Leone Caetani, *Annali dell'Islam*, 10 cilt, 12 (U. Hoepli, Milan ve Roma, 1905-1926). Hicret'ten sonraki ilk kırk yıl ayrıntılı olarak araştırılmıştır ve başlıca kaynaklar hep özenli olmayan bir şekilde çevrilmiştir. Caetani'nin değerlendirmeleri de her zaman sağlam değildir.

Kur'an'ın İngilizce Çevirileri:

Rahat ve özenli bir okuma için büyük ölçüde uygun olacak en iyi çeviri muhtemelen Arthur J. Arberry'e ait olan *The Koran Interpreted* adlı eserdir, 2 cilt (George Allen and Unwin, Londra 1955). Bazen yanlış anlamalara yol açan arkaik dilden yararlanmıştır. Richard Bell, *The Qur'ân*, 2 cilt (T. and T. Clark, Edinburgh, 1937) daha eksiksizdir ama sürekli okumaya uygun olacak şekilde tasarlanmamıştır ve bazen yanlış yorumlara yer vermektedir; ayetlerin geleneksel sırası yeniden düzenlenmiştir. N. J. Dawood, *The Koran* (Penguin Books, 1956) belki en okunaklı çeviridir ve çoğu yerinde fazlasıyla serbest ve keyfi davranılmıştır. Mohammed M. Pickett, *The Meaning of the Glorious Koran* [1930] ise içerdiği yersiz arkaikleştirici ve şüpheli modernleştirici yorumlar dolayısıyla en çok uzak durulması gereken eserdir.

Arberry'nin en iyi alternatifi muhtemelen Edward H. Palmer'a ait olan *The Koran* [1880] (World's Classics, Oxford University Press) adlı çeviridir. Dawood'un çevirisi kadar okunaklı değildir, ama daha doğrudur. Dawood'un çevirisinden daha okunaksız ama daha doğru olan başka bir çeviri de John M. Rodwell'e ait olan *The Koran* [1861] (Everyman) adlı çalışmadır; Bell'in çevirisinde olduğu gibi Rodwell'inde de ayetlerin sırası yeniden düzenlenmiştir. Modern Hint Müslümanlar tarafından yapılmış bazı İngilizce çeviriler de bulunmaktadır, bunlarda belirli bir İslam anlayışına doğru bir eğilim çoğunlukla göze çarpmaktadır. Abdullah Yusuf 'Ali'ye ait *The Holy Qur'ân* (Muhammad Ashraf, Lahor, 1938) adlı çeviri modernleştirme yorumlamalardan kendini kurtaramamıştır. Muhammad 'Ali tarafından hazırlanmış olan *The Holy Qur'ân*, 4. baskı, (Ahmediyyah Press, Lahor, 1951) ise olağanüstü düzeyde iyidir, ama Ahmedî öğretisi bütünüyle olmasa da önemli ölçüde dipnotlarda kendini belli etmektedir. Son olarak George Sale'e ait çeviri (1734) (Wisdom of the East dizisi) yaklaşık yüz elli yıldır standart İngilizce çeviri olarak kabul edilmektedir; bu, Sünnî geleneğin bakış açısına göre yapılmış, sağlam bir çeviridir, ama ağırdır ve geleneksel Sünnî tefsiriyle iç içe geçmiştir – ki okurun tercihinine göre bu bir üstünlük sayılabilir. Dipnotları en ünlü Sünnî tefsirleri özetlemektedir.

Régis Blachère, *Le Coran; traduction selon un essai de reclassement des sourates*, 2 cilt (G. P. Maisonneuve, Paris, 1947-50) İslamiyet'in ilk dönemlerinde bilinen haliyle Kur'an'ın daha kapsamlı ve daha makul bir sunumudur; 1. cilt (1947), Richard Bell'in yine önemli olmakla birlikte varsayımlara gereğinden fazla dayanan *Introduction to the Qur'ân* adlı eserine (Edinburgh University Press, 1953) göre, bir araştırmacı için çok daha sağlam bir kılavuz sağlayan tarihsel bir giriştir. Blachère'in *Introduction au Coran* başlıklı çalışması ise ayrı olarak basılacak şekilde

yeniden düzenlenmiştir (1959) ve *Le Coran* adlı çevirisi, en önemli notları korunarak iki ciltten tek cilde indirilmiştir (1957).

Erken Halifelik ve Mervanîler Dönemi Üzerine Kaynaklar:

Hâlâ ilk Arap fetihleri hakkında, son zamanlarda yayınlanmış bir veya iki tane eser dışında ciddi bir çalışma bulunmamaktadır. Suriye, Mısır ve daha batısı için bkz.: *The Cambridge Medieval History*, cilt II, XI. ve XII. Bölümler, Carl H. Becker tarafından yazılmıştır. Maveraünnehir hakkında bkz.: Hamilton A. R. Gibb, *The Arab Conquests in Central Asia* (Royal Asiatic Society, Londra, 1923).

Julius Wellhausen, *Prolegomena zur ältesten Geschichte des Islams; Skizzen und Vorarbeiten*, VI (G. Reimer, Berlin, 1899) ve *Das arabische Reich und sein Sturz* (G. Reimer, Berlin, 1902), sonuncusu Margaret Weir tarafından *The Arab Kingdom and Its Fall* adıyla çevrilmiştir (University of Calcutta, 1927 ve yeni baskısı Khayat's, Beyrut, 1963). Hâlâ standart eser olarak kabul edilmektedir.

Leone Caetani, *Annali dell'Islam* (yukarıya bakınız), Muaviye'den önceki dönem için yararlıdır.

Julius Wellhausen, *Die religiös-politischen Oppositionsparteien im alten Islam* (Weidmann, Berlin, 1901). İlk Şii'lerin ve Harihîlerin siyasal tarihi hakkında temel bir çalışma olduğu hâlâ kabul edilmektedir.

Henri Lammens, Emevî dönemi hakkında çok sayıda ayrıntılı araştırma yayınlamıştır; bunlar Sauvaget-Cahen tarafından listelenmiştir. Lammens bazen çok ileri gitmiştir, ama eseri yine de vazgeçilmezdir; Francesco Gabrieli'nin (yine Sauvaget-Cahen tarafından belirtilmiş olan) çalışmaları ise daha kesin olmakla birlikte sıkıcıdır.

Wm. Muir, *The Caliphate, Its Rise, Decline, And Fall*, T. H. Weir tarafından gözden geçirilmiştir (J. Grant, Edinburgh, 1915). Geleneksel Arap anlatımlarının izinden gider, Wellhausen'e ve başkalarına dayanarak düzeltmeler yapar; on dokuzuncu yüzyıl Hıristiyanlığına özgü bir eğilimi vardır.

Hamilton A. R. Gibb'in diğer dönemler hakkındaki incelemeleri gibi bu konudaki incelemeleri de önemlidir. Bunlardan bazıları *Studies on the Civilization of Islam* (haz. Stanford J. Shaw ve William R. Polk, Beacon Press, Boston, 1962) adlı eserde yer almaktadır.

Ahmed el-Belâzurî, *Kitâb futûh al-buldân; The Origins of the Islamic State* adıyla, I. cildi Philip K. Hitti tarafından (Columbia University, New York, 1916), 2. cildi ise Francis C. Murgotten tarafından (Columbia University, New York, 1924) çevrilmiştir. Bu eser fetih seferlerini ve Müslüman yönetimi altına giren her bir bölgenin siyasal ve mali yapısını ele almaktadır. Çeviriler biraz kısaltılmış veya ayıklanmıştır.

Yüksek Halifelik Dönemi'nin Siyasal ve İdari Gelişmeleri Üzerine Kaynaklar:

William Muir, *The Caliphate*, T. H. Weir tarafından gözden geçirilmiştir (yukarıya bakınız), bu dönemin ilk kısmı için de başvurulabilir.

Dominique Sourdel, *Le vizirat 'abbâside de 749 à 936*, 2 cilt (Institut français de Damas, 1959-60). Konusuna sıkı sıkıya bağlıdır, fakat idarenin gelişimine de açıklık getirir. Dönem hakkında kapsamlı bir kaynakça ve kaynaklar hakkında yorumlar içerir.

Thomas Arnold, *The Caliphate* (Oxford University Press, 1924). Artık pek kullanışlı değildir, fakat Halifeliğin Papalığın Müslümanlara özgü bir benzeri olmadığını vurgulaması dolayısıyla okumaya değerdir. Bir kurum olarak Halifelik için bkz.: M. Khadduri ve H. J. Liebesney, *Law in the Middle East*, I. cilt (Middle East Institute, Washington, D. C., 1955), 1. bölüm, H. A. R. Gibb tarafından yazılmıştır.

Emile Tyan, *Institutions du droit public musulman*, 2 cilt (Recueil Sirey, Paris, 1954-57). Yönetmelik kurumları esasen kuramsal olarak betimliyor; bu eserden yararlanırken dikkatli olmak şarttır.

Harold Bowen, *The Life and Times of 'Ali b. 'Isa, the Good Vizier* (Cambridge University Press, 1928). MS onuncu yüzyılın başlarında vezirin işlevleri ayrıntılı bir inceleme.

İbn Miskeveyh ve diğer tarihçiler, ["Milletlerin Tecrübeleri"nin bir parçası], H. S. Amedroz ve D. S. Margoliouth tarafından *The Eclipse of the Abbâsi d Caliphate* adıyla çevrilmiştir (B. Blackwell, Oxford, 1920-21). Cilt 4-7 bu eserin çevirisini ve onuncu yüzyılın diğer Arap tarihçilerinin eserlerinin çevirilerini içerir.

Yüksek Halifelik Dönemindeki Toplum ve Kültür/Yaşamının Genel Yönleri Üzerine:

Adam Mez, *Die Renaissance des Islams* (C. Winter, Heidelberg, 1922); çev.: S. Khuda-Bukhsh ve D. S. Margoliouth, *The Renaissance of Islam* (Luzac, Londra, 1937). Onuncu yüzyılın İslam dünyası hakkında sunduğu ayrıntılar ve akıcılığı bakımından iyi olan, ama genellemeleri ve oranlamaları bakımından zayıf ve on dokuzuncu yüzyıla özgü önyargılardan etkilenmiş bir eserin kötü bir çevirisi.

Bertold Spuler, *Iran in früh-islamischer Zeit: Politik, Kultur, Verwaltung, und öffentliches Leben... 633 bis 1055* (Franz Steiner, Wiesbaden, 1952). Derin bir kavrayış içermemekle birlikte oldukça fazla miktarda bilgi sunar.

Nabia Abbott, *Two Queens of Baghdâd: Mother and Wife of Hârûn al-Rashîd* (University of Chicago Press, 1946). Özenli bir özet.

H. G. Farmer, *A History of Arabian Music to the Thirteenth Century* (Luzac, Londra, 1929). "Arabian" (Arap) sözcüğüyle aslında "Arapça", hatta "İslamileşmiş" (Islamicate) demeye çalışılmıştır. Büyük ölçüde toplumsal ve edebi yönler hakkındadır.

E. Lévi-Provençal, *Histoire de l'Espagne Musulmane*, 3 cilt (Maisonneuve, Paris, 1950-53). MS on birinci yüzyıla kadarki siyasal tarihi ve kültürü ele alan kusursuz bir inceleme.

Antoine Fattal, *Le statut légal des non-musulmans en pays d'islam* (Imprimerie catholique, Beyrut, 1958). Kapsamlı bir eser; özellikle Arap ülkelerindeki bazı tarihsel olayları ele almakla birlikte esas olarak kuramsal kaynaklara dayanır; Orta Çağ'a gelmeden sona erer.

- Solomon D. Goitein, *Studies in Islamic History and Institutions* (E. J. Brill, Leiden, 1966). Düzensiz bir makaleler derlemesi, bunlardan bazıları bazı toplumsal ve ekonomik gelişmeleri araştırmaktadır.
- Solomon D. Goitein, *Jews and Arabs, Their Contacts through the Ages* (Schocken, New York, 1955). Tarih boyunca Yahudiler ve Araplar arasındaki ilişkiler hakkında popüler bir değerlendirme.
- Walter J. Fischel, *Jews in the Economic and Political Life of Medieval Islam* (Royal Asiatic Society, Londra, 1937). Yahudilerin öne çıktığı (üçü Yüksek Halifelik döneminde olmak üzere) beş örnek durumu inceler, onların kariyerlerinin toplumsal içerimlerini ortaya koyar.

Klasik Arap edebiyatı üzerine:

- Hamilton A. R. Gibb, *Arabic Literature: An Introduction* (Oxford University Press, 1926, ikinci baskı, 1963). Modern dönem öncesi edebiyat hakkında, yapılmış güzel çevirileri de belirten, ustalıkla hazırlanmış, özlü bir araştırma.
- Reynold A. Nicholson, *A Literary History of the Arabs* (T. Fisher Unwin, Londra, 1907; Cambridge University Press, 1930 ve daha sonra). Gibb'inkinden daha eski ve daha uzun bir araştırma, kısa çeviriler de içerir; esasen ilk yüzyıllar için yararlıdır.
- Gustave E. von Grunebaum, *Die Wirklichkeitweite der früh-arabischen Dichtung; eine literaturwissenschaftliche Untersuchung* (Viyana, 1937). İslamiyet öncesi Arapça şiirin dünya görüşünün sınırlarını ve tutarlılığını ortaya koyar.
- Charles J. Lyall, *Translations of the Ancient Arabian Poetry* (Williams and Norgate, Londra, 1885; yeni baskı, 1930). Esas olarak İslamiyet öncesi şiir üzerine, mükemmel bir giriş ve notlara sahiptir; çevirileri en az diğerleri kadar güvenilirlerdir.
- Arthur J. Arberry, *The Seven Odes: The First Chapter in Arabic Literature* (George Allen and Unwin, Londra, 1957). İslamiyet öncesi döneme ait yedi meşhur "kaside"nin modern, neredeyse imgeci çevirileri.
- Amr el-Câhız (Gâhiz), *Le livre des avars*, çev.: Charles Pellat (G. P. Maisonneuve, Paris, 1951). Bu eğlenceli yazarın en iyi eserinden bir parça.
- Gustave von Grunebaum, *A Tenth-Century Document of Arabic Literary Theory and Criticism: The Sections on Poetry of al-Bâqillânî's I'jâz al-Qur'ân* (University of Chicago Press, 1950). Uzman bir teolog Kur'an'ı ve İmrü'l-Kays'ı sözel güzellik bakımından karşılaştırıyor.
- İbn Kuteybe, *Introduction au livre de la poésie et des poètes*, çev.: Maurice Gaudetfroy-Demombynes (Société ... Les Belles Lettres, Paris, 1947). MS dokuzuncu yüzyılda yaşamış bir Arap edebiyat eleştirmeninin görüşleri.
- Ayrıca birçok antoloji bulunmaktadır. Reynold A. Nicholson, *Translations of Eastern Poetry and Prose* (Cambridge University Press, 1922); Arapça ve ayrıca Farsça örnek yazılar. Arthur J. Arberry, *Aspects of Islamic Civilization as Depicted in the Original Texts* (George Allen and Unwin, Londra, 1964); Arapça ve ayrıca Farsça örnekler. Eric Schroeder, *Muhammad's People; a tale by anthology* (yukarıya bakınız).

Şeriat Yanlısı İslam'ın Topluma Bakışı Hakkında Kaynaklar:

Noel J. Coulson, *A History of Islamic Law* (Edinburgh University Press, 1964), "Islamic Surveys No. 2". Şeriat'a ve modern gelişmelere mükemmel bir kısa giriş.

Joseph Schacht, *An Introduction to Islamic Law* (Oxford University Press, 1964). Yukarıdaki esere bir alternatif.

Maurice Gaudetroy-Demombynes, *Muslim Institutions*, çev.: John MacGregor (George Allen and Unwin, Londra, 1950). Şer'î ilkelerin bazı toplumsal içerimlerini gösteriyor ve The Cult başlıklı bölümde namaz, Hac ve diğer Müslüman ibadetlerini betimliyor.

Duncan B. Macdonald, *Development of Muslim Theology, Jurisprudence, and Constitutional Theory* (Scribner's, New York, 1903; yeni baskı, Khayats', Beyrut, 1965). Güncelliği bir ölçüde yitirmiş, ama yine de aydınlatıcıdır.

Louis Gardet, *La cité musulmane, vie sociale et politique* (Vrin, Paris, 1954). Modern öncesi Şeriat yanlısı toplumsal ideal kavrayışlı bir biçimde araştırılmıştır, Katolik bir bakış açısıyla yazılmıştır, başta Araplar olmak üzere modern Müslüman halklar üzerindeki etkilere de değinilmiştir.

Alfred Guillaume, *The Traditions of Islam* (Oxford University Press, 1924). İngilizcedeki normal anlamıyla gelenekler hakkında değil, hadis rivayetleri ve bunları eleştirme sistemi hakkındadır; hemen aşağıdaki esere dayanır:

Ignaz Goldziher, *Muhammedanische Studien*, Cilt II (Niemeyer, Halle, 1890); C. R. Barber ve S. M. Stern tarafından *Muslim Studies*, Cilt II diye çevrilmiş ve düzenlenmiştir (Aldine, Chicago, 1966). Hadislerin artışı üzerine klasik inceleme.

Joseph Schacht, *The Origins of Muhammadan Jurisprudence* (Oxford University Press, 1950). *Fıkıh* ve bu amaçla kullanılan hadislerin gelişimi hakkındadır; *rey*, *kıyas* gibi sorunların nedenlerini ve bunlar hakkındaki tartışmaların etkilerini ortaya koyar.

Majid Khadduri ve Herbert J. Liebesny, haz., *Law in the Middle East*, Cilt I, "Origin and Development of Islamic Law", (Middle East Institute, Washington, 1955). İlk dört bölümü, Şeriat'ın ve onun temel kuramlarının oluşumu hakkındaki muhteşem sunumlardan oluşur; geri kalan kısmı mahkemelerde kullanılacak olan hukukun çoğu yönüyle ilgili hükümleri tartışır ve bu sırada Arap ülkelerine ve Osmanlı İmparatorluğu'na özel atıflarda bulunur.

Asaf A. A. Fyzee, *Outlines of the Muhammadan Law* (Oxford University Press, 1949), modern Hindistan'a uygulandığı haliyle bu hukuk hakkında daha fazla ayrıntı sunar.

Ali el-Mâverdî, *Les statuts gouvernementaux*, çev.: E. Fagnan (Jourdain, Cezayir, 1915). Klasik Şer'î geleneği özetler, onuncu yüzyılda halifenin iktidardan düşüşüyle birlikte kendini gösteren sorunları dikkate alır.

Buharî, *al-Şahîh*, O. Houdas ve William Marçais tarafından *Les Traditions islamiques* adıyla çevrilmiştir, 4 cilt (Imprimerie nationale, Paris 1903-14). Başlıca kanonik hadis rivayetleri derlemesi.

El-Muhakkik el-Hillî, *Sharâ'î' al-İslam*, A. Querry tarafından *Droit musulman* adıyla çevrilmiştir, 2 cilt (Imprimerie nationale, Paris, 1871-72). On İkinci Şii Müslümanlar arasında en fazla rağbet gören fıkıh kitabı.

Yüksek Halifelik Dönemi'nde ve Sonrasında Dini Yaşam Hakkında Kaynaklar:

Duncan B. Macdonald, *The Religious Attitude and Life in Islam* (University of Chicago Press, 1909; yeni baskı, Khayat's, Beyrut, 1965). Hâlâ iyi bir giriş olarak kabul edilir.

Reynold A. Nicholson, *The Mystics of Islam* (George Bell, Londra, 1914; yeni baskı, Routledge and Kegan Paul, Londra, 1963). Birçok iyi araştırması arasından en basiti. İyi bir giriş çalışması. Alternatifi aşağıdaki eserdir:

Arthur J. Arberry, *Sufism, an Account of the Mystics of Islam* (George Allen and Unwin, Londra, 1950). Yukarıdaki eser kadar kavrayışlı olmamakla birlikte birçok çevrilmiş parça içerir.

G. C. Anawati ve Louis Gardet, *Mystique musulmane: aspects et tendances, expériences et techniques* (Vrin, Paris, 1961). Sûfliğin ilk dönemi hakkında kavrayışlı bir araştırma; klasik uygulamalar hakkında, bunları yalnızca "doğal" değil "doğüstü" mistisizm olarak görmeye de istekli Katolik bir bakış açısından yapılmış bir çözümleme içerir.

Louis Massignon, *Essai sur les origenes du lexique technique de la mystique musulmane* [1922], ikinci baskı (Vrin, Paris, 1954). Sûfi düşüncesinin Müslüman geleneği içindeki gelişimi hakkında yoğun bir araştırma.

Louis Massignon, *La passion d'al-Hosayn ibn Mansour al-Hallaj, martyr mystique de l'Islam* (P. Geuthner, Paris, 1922). Sûfliğin kamu bilincinde etkili olduğu en ünlü olayı ve onun bütün sonuçlarını ayrıntılarıyla inceler; olağanüstü düzeyde ustalıklı bir incelemedir.

Margaret Smith, *Readings from the Mystics of Islam* (Luzac, Londra, 1950). Çok kısa seçme parçalar çevrilmiştir. Yazarın daha kapsamlı başka eserleri de güvenilirdir.

Ali Taberî, *The Book of Religion and Empire*, çev.: A. Mingana (Manchester University Press, 1922). Müslüman olmayı seçmiş bir Hıristiyan tarafından (bir halifenin himayesi altında) yazılmış olan bu eser İslam'ı Hıristiyan saldırılarına karşı savunur ve Müslüman dindarlığını nispeten öne çıkarır.

Dwight M. Donaldson, *The Shi'ite Religion, a History of Islam in Persia and Irak* (Luzac, Londra, 1933). Duygularının önemli bir kısmını kendi efsaneleri ve öğretileri aracılığıyla yansıtan Şia'nın ilk dönemi hakkındaki daha sonraki ortodoks İmamî görüşlerin pek de eleştirel olmayan bir sunumu. Buradaki hatalar kısmen şu eserin yardımıyla düzeltililebilir: Marshall G. S. Hodgson, "How Did the Early Shî'a Become Sectarian", *Journal of the American Oriental Society*, sayı 75 (1955), s. 1-13.

Yüksek Halifelik Dönemi ve Sonrasının Felsefe, Bilim ve Teolojisi Üzerine Kaynaklar:

- Henri Corbin, *Histoire de la philosophie islamique*, Cilt I ve sonrakiler (Gallimard, Paris, 1964). Alanın bütünü için en özlü giriş; birinci cilt MS on ikinci yüzyılda sona eriyor. Bu eseri aşağıdaki eserle karşılaştırmak yararlı olacaktır:
- R. Walzer, *History of Philosophy Eastern and Western*, haz.: Sarvapelli Radhakrishnan, Cilt II, s. 120-148 (George Allen and Unwin, Londra, 1953), "Islamic Philosophy" başlıklı bölüm. Belirtilen yönlerle ilgili yoğun, mantıklı, aydınlatıcı bir giriş.
- Muhsin Mahdi, haz. (R. Lerner ile birlikte), *Medieval Political Philosophy* (Free Press, Glencoe, Ill., 1963). Müslüman ve Yahudi filozoflardan yapılmış olan seçmeler, genel felsefeyle ilgili olarak başlığın akla getirdiğinden daha aydınlatıcıdır, bununla birlikte bu eser geç Orta Dönem filozoflarını göz ardı eder. (Müslüman yazarlardan yapılmış seçme ile Hristiyan yazarlardan yapılanlar birbirleriyle tam olarak örtüşmemektedir.)
- Aldo Mieli, *La Science arabe et son role dans l'évolution scientifique mondiale* (E. J. Brill, Leiden, 1938). Batı Avrupa Ortaçağ bilimine götüren kısma odaklanır, fakat kapsamı oldukça geniştir; George Sarton'un muazzam, çok ciltli *Introduction to the History of Science* adlı eserinin ilgili kısımlarının bir alternatifi olarak değerlendirilebilir.
- Paul Kraus, *Jâbir ibn Ḥayyan, Contribution à l'histoire des idées scientifiques dans l'Islam. Memoires de l'Institut d'Égypte* (Cilt XLIV, 1933 ve XLV, 1942); İslam uygarlığının (Islamicate) en önemli ilk kimya külliyatı hakkında bir inceleme.
- Fazlur-Rahman, *Prophecy in Islam* (George Allen and Unwin, Londra, 1958). Feylesofların Peygamberlik hakkındaki yorumları üzerine keskin bir çözümleme.
- A. J. Wensinck, *The Muslim Creed, Its Genesis and Historical Development* (Cambridge University Press, 1932). Müslüman teolojisinin ilk dönemlerdeki gelişimi hakkında bir inceleme; aşağıdaki eserle birlikte okunması önerilir:
- W. Montgomery Watt, *Free Will and Predestination in Early Islam* (Luzac, Londra, 1948). Müslüman teolojinin gelişimindeki itici güçleri derinlemesine soruşturur, ama Wensinck'in eseri kadar kapsamlı değildir.
- Louis Gardet ve M. M. Anawati, *Introduction à la théologie musulmane, essai de théologie comparée* (Vrin, Paris, 1948). Son derece Katolik bir çözümleme, esas olarak ilk dönemlerle ve sonraki Arapların bir kısmıyla sınırlıdır
- W. Montgomery Watt, *Islamic Philosophy and Theology* (Edinburgh University Press, 1962), "Islamic Surveys No. I". Yeni başlayan öğrenciler için özlü bir giriş.
- Richard J McCarthy, *The Theology of al-Ash'arî* (Imprimerie Catholique, Beyrut, 1953). İki metnin çevirileri, notlar, kaynakçalar; bu çok önemli teolog hakkındaki temel malzemeleri içerir.

İslamleşmiş Orta Dönemlerin Entelektüel Tutumları Üzerine (Felsefe Hakkındaki Yukarıdaki Kısımın Tamamlayıcısı) Kaynaklar:

- Soheil M. Afnan, *Avicenna, His Life and Works* (George Allen and Unwin, Londra, 1958). Başarılı bir inceleme, İbn-Sînâ'nın diğer Feylesoflara (Faylasûfs) göre daha fazla tanınmasını sağlayan birçok esere yer veren bir kaynakça içerir; Bayan A.-M. Goichon'un incelemelerine ve çevirilerine özellikle dikkat etmek gerekir.
- Cüveynî, İmamü'l Haremeyn, *al-Irshâd (el-Irchad)*, J.-D. Luciani tarafından hazırlanmış ve Fransızcaya çevrilmiştir (Ernest Leroux, Paris, 1938), Gazâlî'nin öğretmenine ait ayrıntılı bir kalam eseri.
- Wm. Montgomery Watt, *The Faith and Practice of al-Ghazâlî* (George Allen and Unwin, Londra, 1953), Gazâlî'nin iki eserinin çevirisi (ve iyi bir kısa giriş), birinci metin kendi deyişle onun manevi otobiyografisidir (*Munkız min el-zalâl*), ikincisi ise dindarca yaşama uygulamaları hakkında bir giriştir
- G.-H. Bousquet, *Ghazâlî: Vivification des sciences de la foi (Ihya 'ulûm al-dîn)* (M. Besson, Paris, 1955). Gazâlî'nin büyük başyapıtının bir özeti.
- A. I Wensinck, *La Pensee de Ghazzâlî* (Adrien-Maisonneuve, Paris, 1940), Gazâlî'nin manevi tutumu hakkında bir inceleme, Sûfililiğini de özellikle vurgular; Gazâlî'nin en iyi durumunda gerçekten Müslümanca olan yönlerini hafife aldığı söylenebilir.
- Averroes [İbn-Rüşd], *Tahâfut al-tahâfut (The Incoherence of the Incoherence)*, çev.: Simon van den Bergh, 2 cilt (Luzac, Londra, 1954), İbn-Rüşd'ün Gazâlî'ye verdiği yanıtın mükemmel bir çevirisi, ayrıca Gazâlî'nin eserinin de büyük bir kısmını içerir.
- Henry Corbin, *Suhrawardî d'Alep (d. 1191) fondateur de la doctrine illuminative (ishrâqî)* (Publications de la Société des études iraniennes, No. 16, Maisonneuve, Paris, 1939). Bunu izleyen eserlerinde İran'daki sonraki Sûfî düşüncesini aydınlatmak amacıyla geri kalan herkesten daha fazla çalışmış bir kimseye ait bir kitapçık; özellikle *l'Imagination créatrice dans le soufisme d'Ibn-'Arabi* (Flammarion, Paris, 1958) ve en rahat okunan eseri *Terre céleste et corps de résurrection, de l'Iran Mazdéen a l'Iran Shî'ite* (Buchen/Chastel, Corrêa, 1960).
- Muhyiddin İbn Arabî, *La Sagesse des Prophètes (Fuçuç al-Hikam)*, çev.: Titus Burckhardt (Albin Michel, Paris, 1955), İbn-i Arabî'nin en önemli iki eserinden birinin kısaltılmış bir çevirisi.
- A. E. Affiffi, *The Mystical Philosophy of Muhyid-Dîn-ibnul-'Arabî* (Cambridge University Press, 1939), İbn-i Arabî'nin metafiziği üzerine bir inceleme.
- Reynold Nicholson, *The Idea of Personality in Şûfism* (Cambridge University Press, 1923; yeni baskı, Muhammad Ashraf, Lahor, 1964). Özellikle sonraki Sûfî düşünürlerin kişilik hakkındaki düşünceleri üzerine özenli bir inceleme.
- Ebu Bekir İbn Tüfeyl, *The History of Hayy ibn- Yaqzân*, Arapçadan çev.: Simon Ockley ve A. S. Fulton (Stokes, New York, 1929). İbn-i Tüfeyl'in başlıca eserinin çevirisi, önemli önsözünü içermez.
- H. S. Nyberg, *Kleinere Schrift en des Ibn-al-'Arabî* (E. J. Brill, Leyden, 1919), bir bilimsel açıklama başyapıtı.
- Muhsin Mahdi, *Ibn Khaldun's Philosophy of History* (George Allen and Unwin, Londra, 1957). Bu önemli filozofu tanımak için en iyi giriş.

Bazı Terimler ve İsimler için Sözlükçe

Sözlükçede listelenen terimler, metinde sık sık tekrarlanan teknik terimlerdir. Coğrafi isimlendirmeler dâhil olmak üzere diğer terimlerin Giriş bölümünde ya da başka yerlerde verilmiş olan tanımları ve açıklamaları Dizin'e başvurularak bulunabilir.

edep (adab): Eğitilmiş bir bireyin görgülü, edebi kültürü; modern Arapçada "edebiyat".
Eğitilmiş bir bireye edip (adîb) (çoğulu: udabâ (udabâ')) denir.

Ehl-i Hadis: *bkz.* Hadis Ehli.

ehl-i kitap (ahl-al kitâb): (Kutsal) Kitap Ehli; yani Yahudiler ve Hıristiyanlar, bununla birlikte bazen diğer grupların da bunun içinde sayıldığı olur.

Ali soylu ('Alid): Peygamber'in kuzeni ve damadı Ali'nin soyundan gelen kimse. Şiîler Ali'nin soyundan gelen bazı kişilerin *imam* olmaları gerektiğine inanıyorlardı. Ali'nin ilk eşi, Peygamber'in kızı olan Fatıma'ydı, Ali ile onun (dolayısıyla Peygamber'in) soyundan gelenlere özel olarak Fatımiler denmiştir. Oğlu Hasan'ın soyundan gelenlere genellikle *şerif*, oğlu Hüseyin'in soyundan gelenlere ise genellikle *seyyid* denmiştir.

âlim ('âlim) (çoğulu: ulemâ ('ulamâ)): Eğitilmiş kimse, özellikle İslam hukuku ve İslam dini alanlarında eğitilmiş kimse.

Allah (Allâh): Tek Tanrı'yı ifade eden Arapça bir isim (hem Hıristiyanlar hem de Müslümanlar tarafından böyle kullanılır).

emir (amîr): General veya askeri komutan; klasik Abbasîler döneminden sonra birçok bağımsız hükümdar bu unvanı kullandı; bazen hükümdarın ailesinin diğer üyelerine de bu unvan verildi. *Emir el-müminin*, inananların komutanı, halifenin asıl unvanıydı; *emir ül-ümerâ* (amîr al-umarâ') başkomutan, başkumandan anlamına geliyordu: Özellikle Yüksek Halifelik'in gerilemesi sırasında askeri yöneticiler için kullanılmıştı.

Ensar (Anşâr): Medine'de Muhammed'e "yardım edenler"; Medine'nin yerlisi olan Müslümanlara, onları Muhacirun'dan (Muhâjirûn), yani Muhammed'le birlikte Mekke'den gelmiş olanlardan ayırmak için verilen isimdir.

akıl (aql): "Akıl", "akıl yürütme"; İslam hukukunda sistematik akıl yürütme *kıyasla* sınırlı tutulmamıştı.

bâtın (bâtin): Bir metnin içsel, gizli veya içrek anlamı; Bâtînîler, Bâtîniye (Bâtîniyyah) de bu tarz fikirlerle ilgilenen grupları ifade eder. Bu grupların çoğu Şîî, özellikle de İsmailî'ydi.

Darülislam (Dâr al-İslam): Müslüman yönetimi altındaki ülkeler; sonraları, Müslüman yönetimi altında olsun olmasın, Müslüman kurumların var olmaya devam ettiği her ülkeyi ifade edecek şekilde kullanıldı. *Darülharb*'ın (Dâr al-Ḥarb), yani Müslüman yönetimi altında olmayan ülkelerin zıt anlamlısıdır.

zimmî (dhimmî): "Himaye edilen tebaa", Müslüman egemenliği altındaki bir bölgede, İslam'ın hoş gördüğü bir dinin mensubu, krş. *ehl-i kitap*. Söz konusu himayeye *zimmat* (dhimmah) denir.

divan (dîwân, *dîvân*): Kamu maliyesi sicili; veya idari bir büro veya konsey; veya onun başkanı; ayrıca bir şairin toplu eserleri.

Felasife (Falsafah): İslamlaşmış toplumda, doğa bilimlerini ve tinbilimlerini Yunan geleneğinde olduğu gibi ortaya koyan felsefe (philosophy). Felasife ile uğraşana *Feylesof* (Faylasûf) denir.

farz-ı ayn (farđ 'ayn): Namaz, oruç vs. gibi, her Müslüman bireyin yerine getirmekle yükümlü olduğu, sadece böyle davranma gücü olmayanların muaf tutulduğu dinsel ödevler; bir bütün olarak Müslüman cemaatinin (community) yerine getirmekle yükümlü olduğu cihat (jihâd) (*q.v.*) gibi ortak ödevlere ise farz-ı kifâye (farđ kifayyah) denir, bunları yerine getiren kimseler varsa diğerleri bu ödevlerden muaf sayılabilir.

fatva (fatwâ): Bir *müftü*nün verdiği karar.

fıkıh (fiqh): Hukuk kuramı; *Şeriat*'ı açıklığa kavuşturma disiplini; ayrıca bunun sonucunda ortaya çıkan kurallar topluluğu. Fıkıhla uğraşan kimseye *fakih* (faqîh) (çoğulu: *fukahâ* (fuqahâ)) denir.

gazi (ghâzî): İnancı uğruna *cihat* yapan savaşçı; bazen örgütlü sınır akıncıları çetelerini belirtmek için kullanılır.

hadis (hadîth) (çoğulu: *ehâdis* (ahâdith)): Peygamber'in söylediği veya yaptığı bir şey hakkındaki rivayet veya bu rivayetlerin oluşturduğu bir topluluk. Bazen, bir raviden bir diğerine aktarıldığı için "geleneğe" (tradition) diye çevrilir; yaratıcısı bilinmeden miras alınan grup bilgisi anlamındaki gelenekle hiçbir ilgisi yoktur.

Hadis Ehli (Ehl-i Hadis): *Hadis* topluluğu, cemaati, yani başlıca öğrenim biçimi ve otorite kaynağı olarak *hadis* rivayetlerine odaklananlar; Cemaat-Sünnîler arasında onlarla özel bir dindarlık tipi ilişkilendirilmiştir.

hac (hajj): İslami yılın son ayı olan Zilhicce (Dhû-l-Hijjah) ayında Mekke'ye yapılan yıllık yolculuk; her Müslüman'ın hayatında mümkünse en az bir kez hacca gitmesi gerekir.

Hanefî (Hanafî): Ebu Hanife'ye (699-767) atfedilen Sünnî mezhebi.

Hanbelî (Hanbalî): Ahmed b. Hanbel'e (780-855) atfedilen Sünnî mezhebi.

Haşimîler (Hâşimids): Muhammed'in mensup olduğu ailenin üyeleri; başlıca kolları Alîler, yani Ali'nin soyundan gelenler ile Abbasîlerdi. "Haşimî" (Hâşimî) terimi genellikle bu aileye, ama bazen de imamlığın Ali'nin torunu Ebu-Haşim üzerinden aktarıldığını kabul eden Şii grubuna atıfta bulunur.

hicret (hijrah): Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göçü; bunun gerçekleştiği yıl olan 622, Müslüman takvim tarihinin başlangıcıdır.

hisbe (hisbah): Özellikle pazardaki adil ticaret başta olmak üzere kamusal ahlak değerlerinin gözetilmesi; Yüksek Halifelik Dönemi'nde bu görev *muhtesibe* (muhtasib) verilmişti; sonraları bu görevliyi ifade etmek için başka terimler de kullanıldı.

hiyel (hiyal) (tekili: *Hile* (hîlah)): "Hukuksal aldatmacalar", genel hukuk ilkelerinin uygunsuz sonuçlarından kaçınmayı sağlayan hukuksal yöntemler.

icmâ (ijmâ'): Müslüman cemaatinin, bir hukuksal kararın gerekçesini oluşturacak şekilde bir konuda uzlaşması; bu amaç doğrultusunda cemaatin nasıl belirlendiği bir tartışma konusu olmuştur.

ilim ('ilm): Öğrenilmiş bilgi; özellikle *hadis* rivayetlerine, *fıkha* vb. ilişkin dinsel bilgi. Modern Arapçada bu sözcük "bilim" anlamına gelecek şekilde kullanılır. Birçok Şii arasında *imamın* özel bir gizli bilgisi, *ilmi* olduğuna inanılırdı.

imam (imâm): *Namaz (salat)* ibadetine liderlik eden kişi veya Müslüman cemaatinin lideri. Şiiler arasında: Kendileri reddedecek olsa bile İslam cemaatinin gerçek liderleri olarak kabul edilen Ali ve onun soyundan gelenlerin Muhammed'in halefleri olmak gibi ruhani bir işleve sahip oldukları kabul edilir. Cemaî-Sünnîler arasında ise başta bir *mezhep* kuranlar olmak üzere bütün büyük *âlimlere imam* denirdi.

iman (îmân): Dinsel inanç; kanaat; bir Müslüman'ın kalbiyle tasdik edip eylemleriyle benimsediğini gösterdiği şey.

isnat (isnâd) (ya da *senet* (sanad)): Bir *hadis* rivayetinin geçerliliği konusunda güvence vermek amacıyla belirtilen, söz konusu rivayetin aktarıcılarını ifade eden silsile.

Cemaî-Sünnîler: Bkz. Sünnîler.

cihat (jihâd): Kâfirlere karşı ve *Şeriat'a* uygun olarak yürütülen savaş; böyle bir savaşın hangi koşullar altında gerekli olduğu hakkında farklı görüşler vardır. Ayrıca bir insanın nefesine karşı yürüttüğü mücadeleyi ifade etmek için de kullanılır.

cizye (jizyah): Müslüman yönetimi altındaki bir toplumda *zimmî*lerin, Müslümanların ödediği vergiler yerine ödemekle yükümlü tutuldukları "kelle vergisi" için kullanılan en yaygın terim.

kelâm (kalâm): Teoloji ve kozmoloji hakkındaki, Müslüman varsayımlarına dayanan tartışma; bazen "skolastik teoloji" de denir.

kâtib (kâtib): Özellikle idari bürolarda hizmette bulunan sekreter veya yazman.

Hariçiler (Khârijîs) (veya Havâric (Khawârij); daha doğru bir deyişle Şurat (Shurât)): Mervanîler ve erken Abbasîler dönemindeki püriten Müslüman fırkalar öbeğinin üyeleri.

hutbe (khuṭbah): Cuma günü öğle vakti mescitte kılınan Cuma namazında (bir *hatip* (khaṭīb) tarafından) verilen vaaz; *hutbede* egemen için dualar edilir ve bu yüzden ismin *hutbelerde* zikredilmesi ve paraların üzerine basılması birer egemenlik ilanı haline gelmiştir.

mezhep (çoğulu: *Mezâhip* (madhâhib)): Bir *fıkıh* sistemi veya genel olarak belirli bir dinsel grup tarafından izlenen sistem; özel olarak Cemaî-Sünnîler tarafından dört *mezhep* meşru kabul edilmiştir, Şiilerin ve Hariçilerin *mezhepleri* ise başkadır. Bazen "fırka", "okul" veya "usul" (rite) şeklinde çevrilir.

Mâlikî: Mâlik b. Enes'e (MS 715-795) atfedilen Cemaî-Sünnî *mezhebi*.

mevla (mawlâ) (çoğulu: *mevalî* (mawâlî)): Efendi veya köle, ayrıca dinsel otoriteye sahip kişi demektir; özellikle çoğul *mevalî* biçimiyle kullanıldığında, özellikle

- Mervanîler döneminde Arap kabileleriyle doğuştan ilişkisi olmayanları ifade eder; Arap olmayıp İslam'ı kabul etmiş olanlar.
- mihrap (mihrâb): Bir mescidin iç duvarındaki, namazın hangi yöne dönülerek kılınacağını gösteren oyuk.
- mescit (masjid): Müslümanların toplu olarak *namaz* (salât) kıldığı herhangi bir ibadet yeri. Cuma namazının kılındığı büyük mescitlere *cami* denir.
- müftü (muftî): Hukuk ve vicdanla ilgili konularda kamusal kararlar veren *Şeriat* uzmanı.
- Muhacirun (Muhâjirûn): Muhammed'le birlikte Mekke'den Medine'ye göç eden kişi.
- muhtesip (muhtasib): bkz. *hisbe*.
- Mürçiler (Murji'îs): Mervanîler döneminde dindarlık yanlısı muhalefet içinde Şîi olmayan bir düşünce okuluna verilen isim.
- Mutezilîler (Mu'tazilîs): Mervanîler döneminde dindarlık yanlıları arasında, insanın özgür sorumluluğunu ve tanrısal adaleti vurgulayan uzun ömürlü bir kelâm okulu kuran bir grup.
- nass (naşş): Özellikle imamlık verasetiyle ilgili Şîi görüşle ilgili olarak, halefin selefi tarafından alenen tayin edilmesi. Böylece halefe hiç kimsenin sahip olmadığı bir bilgi ve anlayış gücü verilmiş olur.
- pir (pîr): Müritlerini mistik yola yöneltebilen Sûfî üstadı.
- kıyas (qiyâs): *Hadiste* veya Kur'an'da verilmiş kararlardan analogi yoluyla taze hukuksal kararlar türetme ilkesi; genellikle Cemaî-Sünnîler arasında dört fıkıh usulünden (*usul el-fikh*) biri olduğu kabul edilir.
- rey (ra'y): Hukuk kurallarını çözümlerken varılan kişisel hüküm.
- namaz (*salât* veya *salâ*): Günde beş vakit, tercihen toplu halde yerine getirilen ayinsel ibadet; Cuma öğlen kılınan özel, toplu namaz da buna dâhildir. *Namaz* (namâz) sözcüğü aslen Farsçadır.
- seyyid (sayyid): bkz. Ali soylu; Ali'nin soyundan gelen kişi.
- Şafiî (Shâfi'î): İmam Şafiî'ye (MS 767-820) atfedilen Cemaî-Sünnî *mezhebin* üyeleri.
- şahadet (shahâdah): Allah'tan (God) başka tanrının (god) var olmadığına ve Muhammed'in onun elçisi olduğunun beyan edilmesi. Bu beyanda bulunan kişi Müslüman olmuş sayılır.
- Şeriat (Sharî'ah) (veya *Şer* (Shar')): Hukuta, etikte, görgüde bir Müslüman'ın hayatına yön veren bütün bir kurallar topluluğu; bazen *Kutsal Yasa* (veya *İlahi Yasalar*) diye de anılır. *Şeriat*'ın hükümleri *fıkıh* disiplininde, fıkıh usullerine (*usul el-fikh*, temel hukuksal otorite kaynakları) dayanılarak belirlenmiştir, Sünnîler bu usulleri genelde Kur'an, *hadis*, *icmâ* ve *kıyas* olarak sıralarlar. Şîiler ise genelde *kıyas*ın yerine *akl* koyar ve *icmâyî imamların* uzlaşması şeklinde yorumlarlar.
- şerif (sharîf): bkz. Ali soylu; Ali'nin soyundan gelen kişi.
- Şia (Shî'ah): "(Ali'nin) hizbi"; Ali'nin ve onun soyundan gelenlerin, çoğunluk tarafından kabul edilsin edilmesin, cemaat liderliği haklarını savunan Müslüman kesime veya bu tutumu savunan herhangi bir fırkaya verilen genel ad. "Şîi" (Shî'î)

sözcüğü sıfat olarak kullanılır, isim olarak kullanıldığında Şia'nın bir taraftarını ifade eder. Şîlik (*taşayyu* (tashayyu')), Şia'nın tavrını veya öğretilerini ifade eder. En iyi bilinen Şîî gruplar Zeydîler, İsmailîler (Yediciler) ve On İkcilerdir.

şirk (shirk): Allah'a ortak koşmak veya başka nesnelere tanrılık atfetmek. İslamda en büyük günah sayılır.

Sûfî (Şûfî): Sûfîlik savunucusu (Ar. *tasavvuf* (taşawwuf)). İslam'ın mistik yaşama dayanan bu yönü için kullanılan en yaygın terim.

sünnet (sunnah): Geçerli âdetler, özellikle de Muhammed'in alışkanlıkları; *hadis*lerde yer alırlar.

Sünnîler: Tam olarak *ehl-i sünnet ve'l cemaat* (ahl al-sunnah wa-l-jamâ'ah) ("âdet ve cemaat insanları"), bu eserde çoğunlukla "Cemaî-Sünnîler" diye anılmışlardır: Haricîlerin ve Şîîlerin aksine, ilk Müslüman kuşağın tümünün otoritesini ve tarihsel cemaatin geçerliliğini kabul eden Müslüman çoğunluk. Sünnî sıfatı öğretisel tutumu ifade eder, bir ad olarak "Sünnî" sözcüğü ise bu tutumu savunan kişiyi ifade eder. Sünnîlik bazen [İslamî] "Ortodoksluk" olarak da anılmıştır. "Sünnî" terimi çoğunlukla Cemaî-Sünnî cephe içindeki belirli tutumlarla sınırlanmıştır; bu terim örneğin Mutezilîleri, Kerrâmîleri ve genel olarak tanınmayı başaramamış diğer grupları çoğunlukla dışarıda bırakır. Eski Müslüman eserlerinde bazen sadece yazarın kendi hizbini içerecek şekilde de kullanılmıştır.

takiye (taqiyyah): Kişinin savunduğu ilkeleri açıkça beyan etmesinin kendisi veya başkaları için tehlike oluşturduğu durumlarda ortama uyum sağlayıp fikirlerini gizlemesi. özellikle Şîîler tarafından kullanılır.

ulemâ: bkz. *âlim*.

Ümmet (Ummah): Belirli bir peygamberin izinden giden herhangi bir topluluğu, özel olarak Muhammed'i izleyerek bir cemaat oluşturan Müslümanları ifade eder.

öşür ('ushr): Üretimin onda biri, Müslümanların elindeki belirli ülkelerde İslam hukukuna uygun olarak koyulabilen bir *zekât* vergisi.

usul el-fıkh: bkz. *Şeriat*.

zekât (zakât): Hali vakti yerinde olan bir Müslüman'ın, Müslüman bir yönetimin amaçları için bir vergi olarak veya yoksullara sadaka olarak ya da başka hayır işleri için her yıl kendi malından sabit bir oran üzerinden ödemesi gerektiği kabul edilen bir tür vergi; "yoksul vergisi" veya "hukuksal sadaka" şeklinde de çevrilir.

İslam'ın Serüveni

İKİNCİ CİLT

Orta Dönemlerde İslam'ın Yayılışı

MARSHALL G. S. HODGSON

phoenix

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayımlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz

İslam'ın Serüveni, 2. Cilt: Orta Dönemlerde İslam'ın Yayılışı

Marshall G. S. Hodgson

Orijinal Künye: *The Venture of Islam: Conscience and History in a World Civilisation, Volume 2: The Expansion of Islam in the Middle Periods*, The University of Chicago Press, © 1977

Çeviren: Berkay Ersöz

Editör: Prof. Dr. Hasan Onat

Yayına Hazırlayan: İsmail Yılmaz, Hüseyin Aykol

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Aralık 2017, Ankara

2. Baskı: Şubat 2020, Ankara

3. Baskı: Ocak 2021, Ankara

4. Baskı: Aralık 2022, Ankara

5. Baskı: Mayıs 2024, Ankara

TAKIM ISBN: 978-605-9801-66-9

2. CİLT ISBN: 978-605-9801-68-3

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt.

14/1 Kızılay/Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt.

14/1 Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Seçilmiş Kaynakça

Not: Genel eserler birinci cildin kaynakçasında listelenmiştir.

Orta Dönemlerin devlet oluşumları üzerine eserler:

Angel Gonzalez-Palencia, *Historia de la España musulmana*, 4. baskı (Editorial Labor, Barcelona, 1945). On birinci ve sonraki yüzyıllar hakkında özlü bir değerlendirme.

Ch.-André Julien, *Histoire de l'Afrique du Nord*, Cilt II, 2. baskı (Payot, Paris, 1964). Tek ciltlik özetlerin en iyilerinden biri.

Georges Marçais, *La Berbérie musulmane et l'orient au moyen âge* (Montaigne, Paris, 1946). Muvahhid devletinin gerileme dönemine kadar.

Henri Terrasse, *Histoire du Maroc des origines à l'établissement du protectorat français*, 2 cilt (Éditions Atlantides, Kazablanka, 1949-50); İngilizceye çeviren: Hillary Tee (Éditions Atlantides, Kazablanka, 1952). Özellikle Muvahhidlerden sonraki dönem üzerine.

Gaston Wiet, *L'Égypte arabe de la conquête arabe à la conquête ottomane, 642-1517; Histoire de la nation égyptienne*, Cilt IV, haz. Gabriel Hanotaux (Pion, Paris, 1937). Tercih edilmesi gereken bir eserdir.

Stanley Lane-Poole, *A History of Egypt in the Middle Ages (600-1500)* (Methuen, Londra, 1901). Okumaya değer bir eserdir.

Steven Runciman, *A History of the Crusades*, 3 cilt (Cambridge University Press, 1951-54). Okumaya değer bir eserdir ve Bizans bakış açısını ortaya koyar.

Kenneth M. Setton, *A History of the Crusades*, 5 cilt, şimdiye kadar 2 cildi yayınlanmıştır (University of Pennsylvania Press, 1955-). Eksiksiz bir monografi derlemesidir. İlgili İslami devletler hakkında önemli değerlendirmeler içerir.

Claude Cahen, *La Syrie du nord à l'époque des croisades et la principauté franque d'Antioche* (P. Geuthner, Paris, 1940). Yoğun ve aydınlatıcı bir inceleme.

Claude Cahen, *Pre-Ottoman Turkey; a general survey . . . c. 1071-1330*, çev. J. Jones-Williams (Sidgwick and Jackson, Londra, 1968). Bilgilerimizin mevcut durumunu gözeten ustaca bir inceleme. Bununla birlikte daha eski iki inceleme de yararlı olabilir:

Mehmed F. Köprülü, *Les Origines de l'empire ottoman* (Boccard, Paris, 1935) ve

Paul Wittek, *The Rise of the Ottoman Empire* (Royal Asiatic Society, Londra, 1938).

The Cambridge History of Iran, Cilt V: "The Saljuq and Mongol Periods", haz. J. A. Boyle (Cambridge University Press, 1968). Kapsadığı konular bakımından mükemmeldir. Bazı gelişmeleri vurgulayan birkaç incelemenin bunun yanında okunması yararlı olabilir:

Muhammad Habib, *Sultan Mahmud of Ghaznin* [1. baskı: 1924], 2. baskı (Cosmopolitan Publishers, Aligarh, 1951). Gazneli Mahmud'un eylemlerini dönemin İslam dünyası bağlamına yerleştirmeye çalışan, fatih hakkındaki eski ama hâlâ yararlı bir değerlendirmedir. Fakat şu eserle bir arada okunması gerekir:

- Clifford E. Bosworth, *The Ghaznavids: Their Empire in Afghanistan and Eastern Iran 994-1040* (Edinburgh University Press, 1963). İdare ve toplum hakkında özenli bir incelemedir.
- Marshall G. S. Hodgson, *The Order of Assassins: The Struggle of the Early Nizârî Ismâ'îlis against the Islamic World* (Mouton, Lahey, 1955). İsmailî devletinin ve dininin öyküsü, dönemin önemli İslami tutumlarından bazılarına değinir.
- Vasilii V. Barthold, Rusçadan bazı Avrupa dillerine çevrilmiş olan ve Orta Avrasya hakkındaki sonraki incelemeler için hep birlikte bir temel oluşturan bir dizi inceleme yapmıştır. Özellikle bkz. *Turkestan down to the Mongol Invasion* [1900], 2. baskı, yazar tarafından bizzat çevrilmiştir (E. J. W. Gibb Memorial, Londra, 1928, yeniden basım: 1958); *Zwölf Vorlesungen über die Geschichte der Türken Mittelasiens* [1926], *Histoire des Turcs d'Asie Centrale* başlığıyla çev. M. Donksis (Adrien-Maisonneuve, Paris, 1945); ayrıca incelemeleri *Four Studies on the History of Central Asia* adlı eserinde bir araya getirilmiştir, 3 cilt (E. J. Brill, Leiden, 1956-62).
- Nizamülmülk, *Siyasetnâme, The Book of Government or Rules for Kings* başlığıyla çev. Hubert Drake (Routledge and Kegan Paul, Londra, 1960). Ünlü Selçuklu vezirinin kendi hükümdarına verdiği tavsiyeler.
- Abul Barkat M. Habibullah, *Foundation of Muslim Rule in India* (Muhammad Ashraf, Lahor, 1945). Delhi sultanlığının on üçüncü yüzyıldaki siyasal gelişimi ve idari örüntüleri üzerine bir inceleme.
- Ishwari Prasad, *History of Medieval India from 647 AD to the Mughal Conquest* (Indian Press, Allahabad, 1925). Esasen bir siyaset tarihidir, diğer eserlerin değinmediği konularda yararlıdır.
- Ziyatüddin Baranî, *Fetâva-yı cehanderî*, Mohammed Habib ve Afsar Umar Salim Khan tarafından *The Political Theory of the Delhi Sultanate* başlığıyla çevrilmiş ve incelenmiştir (Kitab Mahal, Allahabad, 19—). M.S. on dördüncü yüzyılda yazılmış bir siyaset risalesi, Nizamülmülk'ün (yukarıda adı geçen) eseriyle karşılaştırılabilir.

Tarikat tasavvufu üzerine eserler:

- Octave Depont ve Xavier Coppolani, *Les confréries religieuses musulmanes* (Jourdan, Cezayir, 1897). Daha geniş kapsamlı olmakla birlikte Mağrip'teki tarikatlar hakkında muazzam bir incelemedir.
- John K. Birge, *The Bektashi Order of Dervishes* (Hartford Seminary Press, 1937). Popüler bir Türk tarikatı hakkındadır, halk yaşamının tamamı hakkında aydınlatıcı olacak yeterliliktedir.
- John P. Brown, *The Dervishes; or Oriental Spiritualism* [1968] (Oxford University Press, 1927). Değerlendirici olmamakla birlikte tamamen Türkiye hakkındadır.
- John A. Subhan, *Sufism, Its Saints and Shrines* [1938], gözden geçirilmiş baskı (Lucknow Publishing House, Lucknow, 1960). Değerlendirici olmamakla birlikte tamamen Hindistan hakkındadır.

Celâleddin Rûmî, *The Mathnawî of Jalâlu'ddîn Rûmî*, çev. ve haz. R. A. Nicholson, 8 cilt (Gibb Memorial Series, Londra, 1925-40), en önemli Sufi popüler eserinin sağlam ama pek okunaklı olmayan bir çevirisi.

Klasik Farsça edebiyat üzerine eserler:

Edward G. Browne, *A Literary History of Persia*, 4 cilt [1902-24] (Cambridge University Press, 1964 yeni basım). Duyarlı bir Farsça edebiyat okuru tarafından hazırlanmış, İran edebiyatına yoğunlaşan, muhteşem bir öncü araştırma; dönemin tarihi hakkında birçok faydalı not içerir.

Muhammad 'Abdal-Ghani, *A History of Persian Language and Literature at the Moghul Court*, 3 cilt (The Indian Press, Allahabad, 1929-30). Hindistan ile ilgili olarak Browne'ı tamamlar.

Arthur J. Arberry, *Classical Persian Literature* (George Allen and Unwin, Londra, 1958). Bazı yazarlarla ilgili olarak Browne'ı tamamlar ve kısa betimlemelerle çeviri örnekleri sunar.

Alessandro Bausani ve Antonio Pagliaro, *Storia della Letteratura Persiana* (Nuovo Accademia Editrice, Milan, 1960). Güncel, yetkin ve tarzı bakımından duyarlı bir araştırma.

Hellmut Ritter, *Das Meer der Seele; Mensch, Welt, und Gott in den Geschichten des Farîduddîn 'Attâr* (E. J. Brill, Leiden, 1955). Attâr'ın tasavvuf eserlerinde ve başka eserlerde ifade edilen yaşama ve aşka dair tutumların zengin bir çözümlemesi; alıntılarla doludur ve kalın bir dizin içerir.

Firdevsî (Firdawsî), *Shâh-Nâmah* (Şahnâme), çev. Arthur G. Warner ve Edmond Warner, 8 cilt (Kegan Paul, Londra, 1908-23). Büyük destanın Viktoryen bir çevirisi, epey eksiksizdir.

Sonraki yüzyıllarda toplumsal ve ekonomik yaşam üzerine eserler:

Solomon D. Goitein, *A Mediterranean Society: the Jewish Communities of the Arab World . . .*, Cilt I "Economic Foundations" (University of California Press, 1967). Kahire Genizasındaki belgelere dayanan bir inceleme, bunların geniş kapsamlı içerimleri dikkatle değerlendirilmelidir.

Ira Lapidus, *Muslim Cities in the Later Middle Ages* (Harvard University Press, 1967). Memlûk egemen grubunun özellikle Suriye'deki kasaba halklarıyla ilişkileri hakkında bir inceleme.

Roger LeTourneau, *Les Villes musulmanes de l'Afrique du Nord* (Maison des livres, Ceza-yir, 1957). Kısmen son dönemlerdeki gözlemlere dayanan fikir verici bir araştırma.

George F. Hourani, *Arab Seafaring in the Indian Ocean* (Princeton University Press, 1951). Uzun mesafe ticareti üzerine bir özet.

Ann K. S. Lambton, *Landlord and Peasant in Persia* (Oxford University Press, 1953). İslami dönemlerin başından itibaren tarımsal koşullar hakkında muazzam, ustaca hazırlanmış, ama her zaman net olmayan bir inceleme.

İbn Haldûn, *The Muqaddimah* (Mukaddime), çev. Franz Rosenthal, 3 cilt (Pantheon, New York, 1968). Zanaat dallarına vs. ilişkin seçkiler, özellikle Mağrip'teki kurumlar hakkında kapsamlı bir araştırma içerir.

İbn Batûta, *Rihlah* (Rihle), Hamilton A. R. Gibb tarafından *The Travels of Ibn Battuta* başlığıyla çevrilmiştir, şimdilik 2 cilt (Cambridge University Press, 1956–). On dördüncü yüzyılın ünlü gezginine ait canlı bir anlatı; eser dönemin toplumsal koşulları hakkında önemli düşünceler içerir.

Carleton S. Coon, *Caravan: The Story of the Middle East* [1951], 2. Baskı (Henry Holt, New York, 1958). "Kurak kuşaktaki" Modern dönem öncesi yaşam örüntüleriyle ilgili olarak bir fiziksel antropolog tarafından hazırlanmış popüler bir inceleme; en çok betimleyici kısımlarından yararlanılabilir.

Edward W. Lane, *Manners and Customs of the Modern Egyptians* [1836], gözden geçirilmiş baskı: 1860 (yeni basım: Everyman's Library). Modernliğin etkileri tarafından iyice değiştirilmeden önceki Mısır yaşamının muhteşem bir betimlemesi.

İslam dünyasındaki görsel sanatlar üzerine eserler:

Katharina Otto-Dorn, *Die Kunst des Islam* (Holle Verlag, Baden-Baden, 1964). Yararlı bir giriş.

Ernst J. Grube, *The World of Islam* (McGraw-Hill, New York, 1966). Renkli tam sayfa baskılar içeren kısa bir İngilizce araştırma.

Derek Hill ve Oleg Grabar, *Islamic Architecture and Its Decoration* [1964] 2. baskı (Faber and Faber, Londra, 1967). Selçuklular dönemindeki ve sonrasındaki gelişmeler üzerine iyi bir araştırma.

Arthur U. Pope, *A Survey of Persian Art*, 6 cilt (Oxford University Press, 1938-39). Muazzam bir özet.

K. A. C. Creswell, *A Short Account of Early Muslim Architecture* (Penguin Books, 1958). Birçok eseri uzmanlar için son derece önemli olan, anıtları titizce betimlemede usta olan bir yazarın ilk yüzyıllar hakkındaki kısa bir incelemesi.

Ernst Kühnel, *Miniaturmalerei in Islamischen Orient* (Bruno Cassirer, Berlin, 1923). Irak, İran ve Hint-Müslüman resmi üzerine, güzel resimler içeren bir inceleme.

Ivan Stchoukine'in incelemeleri de sağlam ve önemlidir, ama her zaman yaratıcı değildir; bu eserler Hint-Müslüman ve İran minyatürlerini Safevî döneminin başlarına kadar ele alır ve bunları çeşitli okullara ayırarak inceler.

Richard Ettinhausen ve Oleg Grabar'ın eserleri önemlidir, bunların birçoğu dergilerde yayınlanmış makalelerdir ve *Index Islamicus*'ta bulunabilir.

Modern dönem öncesinde Afrika ve Güneydoğu Asya'daki Müslümanlar üzerine eserler:

E. W. Bovill, *The Golden Trade of the Moors* (Oxford University Press, 1958). Aynı yazarın daha önceki *Caravans of the Old Sahara* adlı çalışmasının geliştirilmiş bir versiyonu,

- İslami Nijer'in, Çad Sudan'nın ve onun Mağrip'le olan ilişkisinin öyküsünü sürükleyici bir biçimde anlatır; bilimsel ayrıntılardan biraz yoksundur.
- J. Spencer Trimingham, *Islam in Ethiopia* (Oxford University Press, 1952), Doğu Afrika "boynuzunun" tamamı hakkındadır. *A History of Islam in West Africa* (Oxford University Press, 1962). Son derece kapsamlı bir dizi soruşturmayı içeren bu iki inceleme, kayda değer bir tarihsel arka plana ve toplumsal çözümlemeye sahiptir.
- Alphonse Gouilly, *L'Islam dans l'Afrique occidentale française* (Larose, Paris, 1952). Son derece ayrıntılı olmakla birlikte kolay okunabilen bir çalışmadır, batı Sudan'da İslam'ın almış olduğu biçimi ve buradaki etkilerini inceler.
- Jacob C. Van Leur, *Indonesian Trade and Society* (van Hoeve, Lahey, 1955). Put kırıcı bir genç bilginin ait incelemelerin bir derlemesi, içerdiği genellemeler bakımından her zaman güvenilir değildir, ama daha ileri incelemeler için bir hareket noktası oluşturur. Krş. Marie A. P. Meilink-Roelofs, *Asian Trade and European Influence in the Indonesian Archipelago between 1500 and about 1630* (Nijhoff, Lahey, 1962). Van Leur'ün eseri kadar kavrayışlı değildir.
- Bernard H. M. Vlekke, *Nusantra; A History of Indonesia* [1943], 2. baskı (Van Hoeve, Lahey, 1960), esasen Portekizlilerden sonraki dönemler hakkında yararlı olan sıradan bir anlatı.
- Christiaan Snouck-Hurgronje, *The Achehnese* [1893-94], çev. A. W. S. O'Sullivan, 2 cilt (E. J. Brill, Leiden, 1906).

KADINSIZ DEMOKRASİ
VE
CİNSİYETÇİ PARLAMENTO

Dr. M. Ramazan DEMİRCİ

Siyasal Kitabevi

Aralık 2024, Ankara

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Kadınsız Demokrasi ve Cinsiyetçi Parlamento

Yazar: Dr. M. Ramazan Demirci

Editör: Ekrem Berkay Ersöz

Kapak Tasarımı - Sayfa Düzeni: Şeyma Çetin

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Aralık 2024, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-31-4

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Baskı: Sayfa Basım Sanayi Tic. Ltd. Şti.

Tevfik İleri Mah. Emek Cd. Polat Sk.

No:2 Pursaklar/ANKARA

Sertifika No: 77079

Dağıtım: Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

KAYNAKÇA

- Abbott, Pamela ve Malunda, Dixon (2016), "The Promise And The Reality: Women's Rights in Rwanda", **African Journal of International and Comparative Law**, 24 (4), 561-581.
- Acemoglu, Daron ve James A. Robinson (2000), "Why Did the West Extend the Franchise? Democracy, Inequality, and Growth in Historical Perspective" **The Quarterly Journal of Economics**, 115 (4), 1167-1199.
- Achen, Christopher H. ve Bartels, Larry M. (2017), **Democracy for Realists: Why Elections Do Not Produce Responsive Government**, Princeton University Press, Princeton, Oxford.
- Akalın, Şükrü Haluk vd. (2011), "Temsil", **Türkçe Sözlük içinde**, 2320, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Aksan, Yücel (2013), "1450-1750 Yılları Arasında Avrupa'da Cadılık", **Tarih İncelemeleri Dergisi**, 28 (2), 355-368.
- Akunoko, Peter Iorhom (2021), "Ontological Equality as an Intercultural Philosophy and the Question of Leadership in Africa", **Philosophy and Praxis**, 11 (1), 123-134.
- Alcantara Costa, Ana Alice (2010), "Quotas: A Pathway of Political Empowerment?", **IDS Bulletin**, 41 (2), 18-27.
- Alexander, A. ve Jalalzai, F. (2014), "The Symbolic Effects of Female Heads of State and Government", **Paper Presented to the APSA Annual Meeting**, Washington, August.
- Allan, Stuart (2005), **Journalism: Critical Issues**, Open University Press, New York, USA.
- Allen, Danielle (2006), "Platonic Quandaries: Recent Scholarship on Plato", **Annual Review of Political Science**, 9, 127-141.
- Anthony, Susan Brownell (1874), **An Account of the Proceedings on the Trial of Susan B. Anthony, on the Charge of Illegal Voting: At the Presidential Election in Nov., 1872**. Daily Democrat and Chronicle Book Print
- Anyanwu, John C. ve Augustine, Darline (2013), "Gender Equality in Employment in Africa: Empirical Analysis and Policy Implications", **African Deve-**

lopment Review, 25 (4), 400-420.

Anzia, Sarah F. ve Berry, Christopher R. (2011), "The Jackie (and Jill) Robinson Effect: Why Do Congresswomen Outperform Congressmen?", **American Journal of Political Science**, 55(3), 478-493.

Araujo, Clara ve Garcia, Ana Isabel (2006), "Latin America: The Experience and the Impact of Quotas in Latin America", Drude Dahlerup (Ed.), **Women, Quotas and Politics**, içinde (83-111), Routledge, USA, Canada.

Arendt, Hannah (1998), **The Human Condition**, The University of Chicago Press, Chicago and London.

Arnocky, Steven ve Stroink, Mirella (2010), "Gender Differences in Environmentalism: The Mediating Role of Emotional Empathy", **Current Research in Social Psychology**, 16 (9), 1-14.

Arslan Karaküçük, Suna (2010), ""Korkunun Kadınları": Cadılar ve Cadıcılık", **Sosyoloji Araştırmaları Dergisi**, 13 (2), 41-64.

Asylbekova, Nurgul (2009), "Kyrgyzstan Fight for Gender Quotas Pays Off", **Gender & Media Diversity Journal**, 66-72.

Ayal, Eliezer B. ve Karras, Georgios (1998), "Components of Economic Freedom and Growth: An Empirical Study", **The Journal of Developing Areas**, 32 (3), 327-338.

Ayhan, Alanur (2009), "Eşitlik İlkesi ve Tarihçesi", **Hukuk Gündemi**, 45-51.

Bacchi, Carol Lee (1996), **The Politics of Affirmative Action: 'Women', Equality and Category Politics**, Sage Publications, London.

Bal, Hüseyin (2014), "David Held'in Sınıflandırmasına Göre Demokrasinin Klâsik Modelleri", **The Journal of Academic Social Science Studies**, 26, 216-229.

Baldez, Lisa (2004), "Elected Bodies: The Gender Quota Law for Legislative Candidates in Mexico", **Legislative Studies Quarterly**, 29, 231-258.

Ballington, Julie (2005), "Ten Years of Progress: Enhancing Women's Political Participation", **Ten Years of Supporting Democracy Worldwide**, içinde (113-124), International Institute for Democracy and Electoral Assistance, Sweden.

- Banaszak, Lee Ann (1996), "When Waves Collide: Cycles of Protest and the Swiss and American Women's Movements", **Political Research Quarterly**, 49 (4), 837-860.
- Banet-Weiser, Sarah ve Miltner, Kate M. (2016), "#MasculinitySoFragile: Culture, Structure, and Networked Misogyny", **Feminist Media Studies**, 16 (1), 171-174.
- Barber, Benjamin R. (1984), **Strong Democracy Participatory Politics for a New Age**, University of California Press, Berkeley, Los Angeles, London.
- Barro, Robert J. ve Sala-i-Martin, Xavier (1999), **Economic Growth**, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, England.
- Bartley, Paula (2002), **Emmeline Pankhurst**, Routledge, London
- Bauer, Gretchen (2008), "Fifty/Fifty by 2020 Electoral Gender Quotas for Parliament in East and Southern Africa", **International Feminist Journal of Politics**, 10 (3), 348-368.
- Bauer, Gretchen (2012), "'Let There Be a Balance': Women in African Parliaments", **Political Studies Review**, 10 (3), 370-84.
- Bauer, Gretchen ve Britton, Hannah E. (2006) "Women in African Parliaments: A Continental Shift", G. Bauer ve H. E. Britton (Ed), **Women in African Parliaments. Boulder**, içinde (1-44), Lynne Rienner Publishers, London.
- Baumol, William J. (2002), **The Free-Market Innovation Machine: Analyzing the Growth Miracle of Capitalism**, Princeton University Press, Princeton, Oxford.
- Baxandall, Rosalyn ve Gordon, Linda (2005), "Second-Wave Feminism", Nancy A. Hewitt (Ed), **A Companion to American Women's History**, içinde (414-432), Blackwell Publishing, USA, UK.
- Becker, Mary (1999), "Patriarchy and Inequality: Towards a Substantive Feminism", **University of Chicago Legal Forum**, 1(3), 21-88.
- Beitz, Charles R. (1989), **Political Equality: An Essay in Democratic Theory**, Princeton University Press, Princeton, New Jersey.
- Belfiglio, Valentine J. (2018), "Yolanda of Flanders: Latin Woman Potentate of the Roman Empire", **Advances in Historical Studies**, 7, 22-29.

- Bellamy, R. vd. (2018), "Challenges of Inequality to Democracy", **Rethinking Society for the 21st Century: Report of the International Panel on Social Progress. Vol. II: Political Regulation, Governance, and Societal Transformations**, *içinde* (563-596), Cambridge University Press, Cambridge.
- Benhabib, Seyla (1996), **Democracy and Difference Contesting the Boundaries of the Political**, Princeton University Press, Princeton, New Jersey.
- Bennett, Judith ve Karras, Ruth (2013), **The Oxford Handbook of Women and Gender in Medieval Europe**, Oxford University Press, United Kingdom.
- Bever, Edward (2002), "Witchcraft, Female Aggression, and Power in the Early Modern Community", **Journal of Social History**, 35 (4), 955-988.
- Bhavnani, Rikhil R. (2009), "Do Electoral Quotas Work After They Are Withdrawn? Evidence from a Natural Experiment in India", **American Political Science Review**, 103 (1), 23-35.
- Biklen, Sari vd. (2008), "Experiencing Second-Wave Feminism in the USA", **Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education**, 29 (4), 451-469.
- Birch, Sarah (2003), **Electoral Systems and Political Transformation in Post-Communist Europe**, Palgrave Macmillan, New York.
- Blair, Elena Duvergès (2012), **Plato's Dialectic on Woman: Equal, Therefore Inferior**, Routledge, New York
- Blais, Andre ve Massicotte, Louis (1996), "Mixed Electoral Systems: An Overview", **Representation**, 33 (4), 115-118.
- Blumberg, Rae Lesser (1991), **Gender, Family, and Economy: The Triple Overlap**, SAGE Publications, Newbury Park, London, New Delhi.
- Boatwright, Mary T. (2021), **Imperial Women of Rome: Power, Gender, Context**, Oxford University Press, New York-USA
- Bogdanor, Vernon (1983), "Introduction", Vernon Bogdanor, David Butler (Ed.), **Democracy and Elections Electoral Systems and Their Political Consequences**, *içinde* (1-19), Cambridge University Press, Cambridge, London.
- Bohman, James (1996), **Public Deliberation Pluralism, Complexity, and Democracy**, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, England.

- Bohnet, Iris (2016), **What Works Gender Equality by Design**, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, England.
- Boix, Carles (1999), "Setting the Rules of the Game: The Choice of Electoral Systems in Advanced Democracies", **American Political Science Review**, 93 (3), 609-624.
- Boix, Carles (2001), "Democracy, Development and the Public Sector", **American Journal of Political Science**, 45 (1), 1-17.
- Boix, Carles (2003), **Democracy and Redistribution**, Cambridge University Press, Cambridge, United Kingdom.
- Bordo, Susan (1986), "The Cartesian Masculinization of Thought", **Signs: Journal of Women in Culture and Society**, 11 (3), 439-456.
- Boulianne, Shelley (2009), "Does Internet Use Affect Engagement? A Meta-Analysis of Research", **Political Communication**, 26 (2), 193-211.
- Bratton, Kathleen A. ve Haynie, Kerry L. (1999), "Agenda Setting and Legislative Success in State Legislatures: The Effects of Gender and Race", **The Journal of Politics**, 61 (3), 658-679.
- Brennan, Geoffrey ve Hamlin, Alan (1999), "On Political Representation", **British Journal of Political Science**, 29 (1), 109-127.
- Brown, Andrea M. (2001), "Democratization and the Tanzanian State: Emerging Opportunities for Achieving Women's Empowerment", **Canadian Journal of African Studies**, 35 (1), 67-98.
- Brown, David S. ve Hunter, Wendy (2004), "Democracy and Human Capital Formation: Education Spending in Latin America, 1980-1997", **Comparative Political Studies**, 37 (7), 842-864.
- Brown, Nadia E. (2014), "Political Participation of Women of Color: An Intersectional Analysis", **Journal of Women, Politics & Policy**, 35, 315-348.
- Buchan, Morag (1999), **Women in Plato's Political Theory**, Routledge, New York
- Buckley, Penelope (2014), **The Alexiad of Anna Komnene: Artistic Strategy in the Making of a Myth**, Cambridge University Press, New York

- Buhle, Paul ve Buhle, Mari Jo (ed.) (2005), **The Concise History of Woman Suffrage: Selections from History of Woman Suffrage**, Edited by Elizabeth Cady Stanton, Susan B. Anthony, Matilda Joslyn Gage, and the National American Woman Suffrage Association. University of Illinois Press, Urbana ve Chicago
- Burnet, Jennie E. (2008), "Gender Balance and the Meanings of Women in Governance in Post-Genocide Rwanda", **African Affairs**, 107 (428), 361-386.
- Burnet, Jennie E. (2011), "Women Have Found Respect: Gender Quotas, Symbolic Representation, and Female Empowerment in Rwanda", **Politics & Gender**, 7, 303-334.
- Burns, Nancy vd. (2001), **The Private Roots of Public Action Gender, Equality, and Political Participation**, Harvard University Press, London, England.
- Bush, Sarah S. (2011), "International Politics and the Spread of Quotas for Women in Legislatures", **International Organization**, 65 (1), 103-137.
- Caciola, Nancy (2006), "Satan", Margaret Schaus (Ed.), **Women and Gender in Medieval Europe an Encyclopedia**, içinde (726-727), SAGE Publications Ltd, London.
- Caine, Barbara (1978), "John Stuart Mill and the English Women's Movement", **Historical Studies**, 18 (70), 52-67.
- Callinicos, Alex (2004), "Equality of What?", Colin Farrelly (Ed.), **Contemporary Political Theory**, içinde (36-44), SAGE Publications Ltd, London.
- Caprioli, Mary ve Boyer, Mark A. (2001), "Gender, Violence, and International Crisis", **The Journal of Conflict Resolution**, 45 (4), 503-518.
- Carlsnaes, Walter vd. (2002), **Handbook of International Relations**, Sage Publications, London.
- Caul, Miki (2001), "Political Parties and the Adoption of Candidate Gender Quotas: A Cross-National Analysis", **The Journal of Politics**, 63 (4), 1214-1229.
- Celis, Karen (2008), "Gendering Representation", Gary Goertz ve Amy G. Mazur (Ed.), **Politics, Gender, and Concepts Theory and Methodology**, içinde (71-93), Cambridge University Press, Cambridge.
- Chafetz, Janet Saltzman (1984), **Sex and Advantage A Comparative**, Mac-

ro-Structural Theory of Sex Stratification, Rowman & Allanheld Publishers, United States of America.

Chakrabarty, Dipesh (2011), "The Muddle of Modernity", **The American Historical Review**, 116 (3), 663-675.

Chant, Sylvia ve Sweetman, Caroline (2012), "Fixing Women or Fixing the World? 'Smarteconomics', Efficiency Approaches, and Gender Equality in Development", **Gender & Development**, 20 (3), 517-529.

Charles, Maria ve Bradley, Karen (2009), "Indulging Our Gendered Selves? Sex Segregation by Field of Study in 44 Countries", **American Journal of Sociology**, 114 (4), 924-976.

Chattopadhyay, Raghavendra ve Duflo, Esther (2004), "Women as Policy Makers: Evidence from a Randomized Policy Experiment in India", **Econometrica**, 72 (5), 1409-1443.

Chiva, Cristina (2018), **Gender, Institutions and Political Representation Reproducing Male Dominance in Europe's New Democracies**, Palgrave Macmillan, London, United Kingdom.

Clark, Lorene M. G. (1977), "Women and John Locke; or, Who Owns the Apples in the Garden of Eden?", **Canadian Journal of Philosophy**, 7 (4), 699-724.

Clinton, Katherine B. (1975), "Femme et Philosophe: Enlightenment Origins of Feminism", **Eighteenth-Century Studies**, 8 (3), 283-299.

Comeau, Ludovic (2003), "Democracy and Growth: A Relationship Revisited", **Eastern Economic Journal**, 29 (1), 1-21.

Conway, Margaret M. (2001), "Women and Political Participation", **Political Science and Politics**, 34 (2), 231-233.

Coole, Diana H. (1988), **Women in Political Theory from Ancient Misogyny to Contemporary Feminism**, Wheatsheaf Books Ltd., USA.

Corcoran, Paul E. (1983), **The Limits of Democratic Theory**, In *Democratic Theory and Practice*, Graeme Duncan (Ed.), Cambridge: Cambridge University Press.

Cornwall, Andrea ve Goetz, Anne Marie (2005), "Democratizing Democracy:

Feminist Perspectives”, **Democratisation**, 12 (5), 783-800.

Crenshaw, Kimberle (1991), “Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color”, **Stanford Law Review**, 43 (6), 1241-1299

Çukurçayır, M. Akif (2012), **Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi**, Çizgi Kitabevi, Konya.

Dahl, Robert A. (1998), **On Democracy**, Yale University Press, New Haven, London.

Dahlerup, Drude (2007), “Electoral Gender Quotas: Between Equality of Opportunity and Equality of Result”, **Representation**, 43 (2), 73-92.

Dahlerup, Drude (2018), **Has Democracy Failed Women**, Polity Press, Cambridge.

Dahlerup, Drude ve Freidenvall, Lenita (2005), “Quotas as a “Fast Track” to Equal Representation for Women: Why Scandinavia is No Longer the Model”, **International Feminist Journal of Politics**, 7 (1), 26-48.

Pollain de la Barre, François (2002), **Three Cartesian Feminist Treatises**, (Çev. Vivien Bosley), The University of Chicago Press, London

De Vries, Catherine vd. (2021), **Foundations of European Politics: A Comparative Approach**, Oxford University Press, United Kingdom.

Demirtiken, Elif (2019), “Imperial Women and Religious Foundations in Constantinople”, Marianne Sághy, Robert Ousterhout (Ed.), **Piroska and the Pantokrator: Dynastic Memory, Healing and Salvation in Komnenian Constantinople, İçinde (175-94)**, Central European University Press, Budapest-New York.

Denis, Lara (2002), “Kant’s Ethical Duties and Their Feminist Implications”, **Canadian Journal of Philosophy**, 32 (1), 156-187.

Descartes, René (1993), **Meditations on First Philosophy**, (Çev. Donald A. Cress), Hackett Publishing Company, Indianapolis-Cambridge

Deslauriers, Marguerite (2022), **Aristotle on Sexual Difference: Metaphysics, Biology, Politics**, Oxford University Press, New York-USA

- Dicker, Rory ve Piepmeier, Alison (2003), **Catching a Wave Reclaiming Feminism for the 21st Century**, Northeastern University Press, England.
- DiRienzo, Cassandra E. ve Das, Jayoti (2019), "Women in Government, Environment, and Corruption", **Environmental Development**, 30, 103-113.
- Dirik, Dilar (2022), "Stateless Citizenship: "Radical Democracy as Consciousness-Raising" in the Rojava Revolution", **Identities Global Studies in Culture and Power**, 29 (1), 27-44.
- Dollar, David ve Gatti, Roberta (1999), "Gender Inequality, Income, and Growth: Are Good Times Good for Women?", **Policy Research Report on Gender and Development**, Working Paper Series, No. 1.
- Donnelly, Jack (1999), "Human Rights, Democracy, and Development", **Human Rights Quarterly**, 21 (3), 608-632.
- Dorn, James A. (2002), "Economic Development and Freedom: The Legacy of Peter Bauer", **Cato Journal**, 22 (2), 355-371.
- Doyle, Michael W. (2004). "Liberal Internationalism: Peace, War and Democracy", **Nobelprize.org**, 22.
- Dryzek, John S. (2000), **Deliberative Democracy and Beyond Liberals, Critics, Contestations**, Oxford University Press, Oxford, New York.
- DuBois, Ellen Carol (1999), **Feminism and Suffrage: The Emergence of an Independent Women's Movement in America, 1848-1869**, Cornell University Press, London
- Duplessis, Rachel Blau (1988), "Feminist Narrative in Virginia Woolf", **A Forum on Fiction**, 21 (2/3), 323-330
- Eagly, Alice H. vd. (2003), "Transformational, Transactional, and Laissez-Faire Leadership Styles: A Meta-Analysis Comparing Women and Men", **Psychological Bulletin**, 129 (4), 569-591.
- Edigheji, Omano (2006), "Political Representation in Africa: Towards a Conceptual Framework", **Africa Development**, 31 (3), 93-119.
- Eisler, Riane, Fry, Douglas P. (2019), **Nurturing Our Humanity: How Domination and Partnership Shape Our Brains, Lives, and Future**, Oxford University Press, USA.

- Ergas, Christina ve York, Richard (2012), "Women's Status and Carbon Dioxide Emissions: A Quantitative Cross-National Analysis", **Social Science Research**, 41 (4), 965-976.
- Espinoza, Oscar (2007), "Solving the Equity–Equality Conceptual Dilemma: A New Model for Analysis of the Educational Process", **Educational Research**, 49 (4), 343-363.
- Fallon, Kathleen M. vd. (2012), "Resolving the Democracy Paradox: Democratization and Women's Legislative Representation in Developing Nations, 1975–2009", **American Sociological Review**, 77 (3), 380-408.
- Farmer, Brian R. (2005), **American Conservatism: History, Theory and Practice**, Cambridge Scholars Press, Newcastle.
- Feng, Yi (1997), "Democracy, Political Stability and Economic Growth", **British Journal of Political Science**, 27 (3), 391-418.
- Fernald, Anne E. (2006), **Virginia Woolf: Feminism and the Reader**, Palgrave MacMillan, New York
- Figueira, Thomas J. (2004), **Spartan Society**, The Classical Press of Wales, USA
- Fleck, Robert K. ve Hanssen, F. Andrew (2009), ""Rulers Ruled by Women": An Economic Analysis of the Rise and Fall of Women's Rights in Ancient Sparta", **Economics of Governance**, 10 (3), 221-245.
- Flexner, Eleanor ve Fitzpatrick, Ellen (1996), **Century of Struggle: The Woman's Rights Movement in the United States**. The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts
- Fraisse, Genevieve (1993), "Cinsel Farklılığın Felsefi Bir Tarihi", **Kadınların Tarihi IV Devrimden Dünya Savaşına Feminizmin Ortaya Çıkışı**, (Çev. Ahmet Fethi), *çinde* (52-79), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Franceschet, Susan vd. (2012), "Conceptualizing the Impact of Gender Quotas", Susan Franceschet, Mona Lena Krook ve Jennifer M. Piscopo, (Ed.), **The Impact of Gender Quotas**, *çinde* (3-24), Oxford University Press, Oxford.
- Fredriksson, Per G. ve Wang, Le (2011), "Sex and Environmental Policy in the U.S. House of Representatives", **Economics Letters**, 113, 228-230.
- Freedom House: <https://freedomhouse.org/reports/publication-archives> (Eri-

şim Tarihi: 17.12.2023).

- Freeland, Cynthia A. (1998), **Feminist Interpretations of Aristotle**, The Pennsylvania State University Press, Pennsylvania
- Freidenvall Lenita (2006), **Vagen Till Varannan Damernas. Om Kvinnorepresentation, Kvotering Och Kandidaturval i Svensk Politik 1970–2002** [The Road Towards Every Second Seat for a Woman. Women's Representation, Quotas, and Candidate Selection in Swedish Politics 1970–2002], PhD Thesis, Stockholms Universitet.
- Friedman, Milton (1962), **Capitalism and Freedom**, The University of Chicago Press, Chicago, London.
- Gallagher, Michael ve Mitchell, Paul (2005), "Introduction to Electoral Systems", Michael Gallagher, Paul Mitchell (Ed.), **The Politics of Electoral Systems**, içinde (3-23), Oxford University Press, Oxford New York.
- Galor, Oded ve Weil, David N. (1996), "The Gender Gap, Fertility, and Growth", **The American Economic Review**, 86 (3), 374-387.
- Garland, Lynda (1999), **Byzantine Empresses: Women and Power in Byzantium AD 527-1204**, Routledge, USA
- Gartzke, Erik (2007), "The Capitalist Peace", **American Journal of Political Science**, 51 (1), 166-191.
- Gasper, Des ve Staveren, Irene Van (2003), "Development as Freedom and as What Else?", **Feminist Economics**, 9 (2-3), 137-161.
- Gatens, Moira (1991), **Feminism and Philosophy: Perspectives on Difference and Equality**, Indiana University Press
- Gerring, John vd. (2005), "Democracy and Economic Growth: A Historical Perspective", **World Politics**, 57 (3), 323-364.
- Giddens, Anthony (1993), **Sociology**, Polity Press, UK.
- Giddings, Paula (1984), **When and Where I Enter: The Impact of Black Women on Race and Sex in America**. Bantam Books, New York
- Gill, Rosalind (2016), "Post-Postfeminism?: New Feminist Visibilities in Postfeminist Times", **Feminist Media Studies**, 16 (4), 610-630.

- Gillis, Stacy ve Munford, Rebecca (2004), "Genealogies and Generations: The Politics and Praxis of Third Wave Feminism", **Women's History Review**, 13 (2), 165-182.
- Goetz, Anne Marie (2002), "No Shortcuts to Power: Constraints on Women's Political Effectiveness in Uganda", **The Journal of Modern African Studies**, 40 (4), 549-575.
- Goldenberg, Dahlia (2008), "Grassroots Women's Leadership and "Deepening Democracy": The Huairou Commission's Local to Local Dialogue Replication", **Gender & Development**, 16 (3), 443-456.
- Goldsmith, Arthur A. (1995), "Democracy, Property Rights and Economic Growth", **The Journal of Development Studies**, 32 (2), 157-174.
- Grabe, Shelly (2015), "Participation: Structural and Relational Power and Maasai Women's Political Subjectivity in Tanzania", **Feminism & Psychology**, 25 (4), 528-548.
- Graham, Paul ve Hoffman, John (2015), **Introduction to Political Theory**, 3rd edition, Routledge, London and New York.
- Green, D. H. (2009), **Women and Marriage in German Medieval Romance**, Cambridge University Press, Cambridge, New York, Melbourne vd.
- Griffith-Traversy, Mary Anne (2002), **Democracy, Parliament and Electoral Systems**, Commonwealth Parliamentary Association in Association with Pluto Press, London.
- Gwartney, James D. vd. (1999), "Economic Freedom and the Environment for Economic Growth", **Journal of Institutional and Theoretical Economics**, 155 (4), 643-663.
- Habermas, Jürgen (1996), **Between Facts and Norms Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy**, (Translated: William Rehg), the MIT Press, Cambridge, Massachusetts.
- Harper, Ida Husted (1906), "Susan B. Anthony: The Woman and Her Work", **The North American Review**, 182 (593), 604-616
- Hawkesworth, Mary (2019), **Gender and Political Theory**, Polity Press, Cambridge.

- Hay, William Anthony (2006), "What is Democracy? Liberal Institutions and Stability in Changing Societies", **Orbis**, 50 (1), 133-151.
- Held, David (2006), **Models of Democracy**, Polity Press Cambridge, UK.
- Helpman, Elhanan (2004), **The Mystery of Economic Growth**, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, England.
- Herrin, Judith (2000), "The Imperial Feminine in Byzantium", **Past & Present**, 169, 3-35
- Herrin, Judith (2001), **Women in Purple: Rulers of Medieval Byzantium**, Princeton University Press, Princeton-Oxford.
- Hewitt, Nancy A. (2012), "Feminist Frequencies: Regenerating the Wave Metaphor", **Feminist Studies**, 38 (3), 658-680.
- Heywood, Andrew (2020), **Siyasetin ve Uluslararası İlişkilerin Temel Kavramları**, (Çev. Fahri Bakırcı), 5. Baskı, Felix Kitap, Ankara.
- Heywood, Leslie ve Drake, Jennifer (2003), **Third Wave Agenda Being Feminist, Doing Feminism**, University of Minnesota Press, Minneapolis, London.
- Hill, M. Anne ve King, Elizabeth M. (1995), "Women's Education and Economic Well-being", **Feminist Economics**, 1 (2), 21-46.
- Hillman, Ben (2017), "The Limits of Gender Quotas: Women's Parliamentary Representation in Indonesia", **Journal of Contemporary Asia**, 48 (2), 1-17.
- Holum, Kenneth G. (1982), **Theodosian Empresses: Women and Imperial Dominion in Late Antiquity**, University of California Press, Berkeley, Los Angeles, London
- Hooks, Bell (2000), **Feminist Theory: From Margin to Center**, Pluto Press, London
- Howell, Jude (2006), "Women's Political Participation in China: In Whose Interests Elections?", **Journal of Contemporary China**, 15 (49), 603-619.
- Hughes, Melanie M. ve Paxton, Pamela (2007), "Familiar Theories from a New Perspective: The Implications of a Longitudinal Approach to Women in Po-

- itics Research”, **Politics & Gender**, 3 (3), 370-378.
- Hults, Linda C. (2005), **The Witch as Muse Art, Gender, and Power in Early Modern Europe**, University of Pennsylvania Press, Philadelphia.
- Hunter, Lori M. vd. (2004), “Cross-National Gender Variation in Environmental Behaviors”, **Social Science Quarterly**, 85 (3), 677-694.
- Huntington, Samuel P. (1968), **Political Order in Changing Societies**, Yale University Press, New Haven and London.
- Inglehart, Ronald vd. (2002), “Gender Equality and Democracy”, **Comparative Sociology**, 1 (3-4), 321-345.
- Innes, Judith E. ve Booher, David E. (2004), “Reframing Public Participation: Strategies for the 21st Century”, **Planning Theory and Practice**, 5 (4), 419-436.
- Jagnani, Maulik ve Mahadevan, Meera (2023), “Do Women Leaders Improve Environmental Outcomes? Evidence from Crop Fires in India”, **Ideas for India**, <https://www.ideasforindia.in/topics/environment/do-women-leaders-improve-environmental-outcomes-evidence-from-crop-fires-in-india.html>.
- Janova, Mira ve Sineau, Mariette (1992), “Women’s Participation in Political Power in Europe”, **Women’s Studies International Forum**, 15 (1), 115-128.
- Jaumotte, Florence (2003), “Labour Force Participation of Women: Empirical Evidence on the Role of Policy and Other Determinants in OECD Countries”, **OECD Economic Studies**, No. 37, 51-107.
- Johari, J. C. (2007), **Contemporary Political Theory: New Dimensions, Basic Concepts and Major Trends**, Sterling Publishers Private Limited, New Delhi.
- Jones, Mark P. ve Navia, Patricio (1999), “Assessing the Effectiveness of Gender Quotas in Open-List Proportional Representation Electoral Systems”, **Social Science Quarterly**, 80 (2), 341-355.
- Joshi, Devin K. (2013), “The Protective and Developmental Varieties of Liberal Democracy: A Difference in Kind or Degree?”, **Democratization**, 20 (2), 187-214.

- Kabeer, Naila (2016), "Gender Equality, Economic Growth, and Women's Agency: the "Endless Variety" and "Monotonous Similarity" of Patriarchal Constraints", **Feminist Economics**, 22 (1), 295-321.
- Kant, Immanuel (1784), "Beantwortung der Frage: Was ist Aufklärung?", Königsberg in Preußen.
- Kanu, Ikechukwu Anthony (2012), "The Equality of Sexes in J.S.Mill Vis-A-Vis the Participation of Women in the Nigerian Labour and Economy", **International Journal of Language, Literature and Gender**, 1 (1), 18-26.
- Karam, Azza (2000), "Women in War and Peace-building: The Roads Traversed, The Challenges Ahead", **International Feminist Journal of Politics**, 3 (1), 2-25.
- Karim, Mohd Hafiz Bin Abdul ve Azlan, Ariff Aizuddin (2019), "Modernism and Postmodernism in Feminism: A Conceptual Study on the Developments of its Defination, Waves and School of Thought", **Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities (MJSSH)**, 4 (1), 1-14.
- Karp, Jeffrey A. ve Banducci, Susan A. (2008), "Political Efficacy and Participation in Twenty-Seven Democracies: How Electoral Systems Shape Political Behaviour", **British Journal of Political Science**, 38 (2): 311-334.
- Kenworthy, Lane ve Malami, Melissa (1999), "Gender Inequality in Political Representation: A Worldwide Comparative Analysis", **Social Forces**, 78 (1), 235-269.
- Khatwani, Mukesh Kumar ve Hassan, Bushra (2022), "An Overview of Feminist Approaches to Understanding Patriarchy", **The Women, Research Journal**, 14, 1-14.
- Kindleberger, Charles Poor ve Herrick, Bruce H. (1977), **Economic Development**, McGraw-Hill Book Company, New York.
- Kinsler, Amber E. (2004), "Negotiating Spaces For/Through Third-Wave Feminism", **NWSA Journal**, 16 (3), 124-153.
- Kite, Mary E. ve Whitley, Bernard E. (2016), **Psychology of Prejudice and Discrimination: 3rd Edition**, Routledge, New York and London.
- Kittilson, Miki Caul (2006), **Challenging Parties, Changing Parliaments: Wo-**

men and Elected Office in Contemporary Western Europe, Ohio State University Press, Columbus.

Kittilson, Miki Caul ve Schwindt-Bayer, Leslie (2010), "Engaging Citizens: The Role of Power-Sharing Institutions", **Journal of Politics**, 72 (4), 990-1002.

Klasen, Stephan (2000), "Does Gender Inequality Reduce Growth and Development? Evidence from Cross-Country Regressions", **World Bank Policy Research Report**, Working Paper No. 7.

Klasen, Stephan (2006), "UNDP's Gender-related Measures: Some Conceptual Problems and Possible Solutions", **Journal of Human Development**, 7 (2), 243-274.

Klasen, Stephan ve Lamanna, Francesca (2009), "The Impact of Gender Inequality in Education and Employment on Economic Growth: New Evidence for a Panel of Countries", **Feminist Economics**, 15 (3), 91-132.

Knowles, Stephen vd. (2002), "Are Educational Gender Gaps a Brake on Economic Development? Some Cross-Country Empirical Evidence", **Oxford Economics Papers**, 54, 118-149.

Knutson, Carl Henrik (2012), "Democracy and Economic Growth: A Survey of Arguments and Results", **International Area Studies Review**, 15 (4), 393-415.

Kochin, Michael S. (2002), **Gender and Rhetoric in Plato's Political Thought**, Cambridge University Press, Cambridge-United Kingdom

Koç Başar, Cansu (2022), "Orta Çağ Avrupası'nda Cadı Yargılamaları", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 24 (2), 931-964.

Kogelmann, Brian (2022), "Public Choice and Political Equality", Michael Bennett, Huub Brouwer, Rutger Claassen (Ed.), **Wealth and Power Philosophical Perspectives**, içinde (67-84), Routledge, New York.

Kops, Deborah (2017), **Alice Paul and the Fight for Women's Rights: From the Vote to the Equal Rights Amendment**, Calkins Creek, Honesdale, Pennsylvania

Kostadinova, Tatiana (2002), "Do Mixed Electoral Systems Matter? A Cross-National Analysis of Their Effects in Eastern Europe", **Electoral Studies**, 21

(1), 23-34.

Kostadinova, Tatiana (2007), "Ethnic and Women's Representation Under Mixed Election Systems", **Electoral Studies**, 26, 418-431.

Krook, Mona Lena (2004), "Gender Quotas as a Global Phenomenon: Actors and Strategies in Quota Adoption", **European Political Science**, 3 (3), 59-64.

Krook, Mona Lena (2009), **Quotas for Women in Politics Gender and Candidate Selection Reform Worldwide**, Oxford University Press, Oxford.

Krook, Mona Lena (2018), "Electoral Systems and Women's Representation", Erik S. Herron vd. (Ed.), **The Oxford Handbook of Electoral Systems**, içinde (175-192), Oxford University Press, UK.

Krook, Mona Lena ve Messing-Mathie, Andrea (2013), "Gender Quotas and Comparative Politics: Past, Present, and Future Research Agendas", **Politics & Gender**, 9, 299-328.

Krueger, Anne O. (1974), "The Political Economy of the Rent-Seeking Society", **The American Economic Review**, 64 (3), 291-303.

Kumar, Pankaj (2017), "Participation of Women in Politics: Worldwide Experience", **Journal of Humanities and Social Science**, 22 (12), 77-88.

Kunovich, Sheri ve Paxton, Pamela (2005), "Pathways to Power: The Role of Political Parties in Women's National Political Representation", **American Journal of Sociology**, 111 (2), 505-552.

Kuznets, Simon (1976), **Modern Economic Growth Rate, Structure and Spread**, Yale University Press, New Haven and London.

Laclau, Ernesto (1996), **Emancipation (s)**, Verso, New York.

Laclau, Ernesto ve Mouffe, Chantal (2001), **Hegemony and Socialist Strategy Towards a Radical Democratic Politics**, Verso, London-New York.

Lammers, C. J. (1967), "Power and Participation in Decision-Making in Formal Organizations", **American Journal of Sociology**, 73 (2), 201-216.

Landman, Todd (2005), "Democracy Analysis", **Ten Years of Supporting Democracy Worldwide**, içinde (19-27), International Institute for Democracy

and Electoral Assistance, Sweden.

Larre're, Catherine (2011), "Jean-Jacques Rousseau on Women and Citizenship", **History of European Ideas**, 37 (2), 218-222.

Leach, Melissa (2016), **Gender Equality and Sustainable Development**, Routledge, New York.

Leonora, Neville (2010), "Strong Women and Their Husbands in Byzantine Historiography", Paul Stephenson (Ed.), **The Byzantine World, İcinde (72-82)**, Routledge, USA

Levy, Harold L. (1990), "Does Aristotle Exclude Women from Politics?", **The Review of Politics**, 52 (3), 397-416.

Lewis, Leslie W. (1997), "Sojourner Truth: A Life, A Symbol", **Feminist Teacher**, 11 (2), 155-157

Lijphart, Arend (1984), **Democracies: Pattern of Majoritarian and Consensus Government in Twenty-One Countries**, Yale University Press, New Haven.

Lindberg, Staffan I. (2004), "Women's Empowerment and Democratization: The Effects of Electoral Systems, Participation and Experience in Africa.", **Studies in Comparative International Development**, 39 (1), 28-53.

Linhart, Eric vd. (2019), "Mixed-Member Proportional Electoral Systems the Best of Both Worlds?", **Journal of Elections, Public Opinion and Parties**, 29 (1), 21-40.

Lipset, Seymour Martin (1959), "Some Social Requisites of Democracy: Economic Development And Political Legitimacy", **American Political Science Review**, 53 (1), 69-105.

Little, Thomas H. vd. (2001), "A View From the Top: Gender Differences in Legislative Priorities Among State Legislative Leaders", **Women and Politics**, 22 (4), 29-49.

Loenen, Nick (1997), **Citizenship and Democracy A Case for Proportional Representation**, Dundurn Press, Canada, England, New York.

Lovenduski Joni ve Norris Pippa (1993), **Gender and Party Politics**. Sage Publications, London.

- Lovenduski, Joni (1999), "Sexing Political Behaviour in Britain", Sylvia Walby (Ed.) **New Agendas for Women**, *içinde* (190–209), Macmillan Press Ltd., London.
- Luintel, Youba Raj (2014), "Modernity and Gender: A Critique of Modernization Theory", **Himalayan Journal of Sociology & Antropology**, 6, 221-235.
- Lupien, Pascal (2021), "Women and Participatory Mechanisms in Latin America: Deepening Democracy or More of the Same?", **Gender, Place & Culture**, 28 (9), 1258-1285.
- Lv, Zhike ve Deng, Chao (2019), "Does Women's Political Empowerment Matter for Improving the Environment? A Heterogeneous Dynamic Panel Analysis", **Sustainable Development**, 27, 603-612.
- Maceira, Helena Morais (2017), "Economic Benefits of Gender Equality in the EU", **Intereconomics**, 52, 178-183.
- Mahajan, Gurpreet (1996), "Gender Equality and Community Rights: Paradoxes of Liberal Democracy in India", **Journal of Gender Studies**, 5 (2), 169-176.
- Mahoney, Kate (2016), "Historicising the 'Third Wave': Narratives of Contemporary Feminism", **Women's History Review**, 25 (6), 1006-1013.
- Malinowska, Ania (2020), "Waves of Feminism", Karen Ross (Ed), **The International Encyclopedia of Gender, Media, and Communication**, *içinde* (1-7), John Wiley & Sons, Inc.
- Maloutas, Maro Pantelidou (2006), **The Gender of Democracy Citizenship and Gendered Subjectivity**, Routledge, USA, Canada.
- Malti-Douglas, Fedwa (2007), **Encyclopedia of Sex and Gender**, Thomson Gale, USA.
- Mansbridge, Jane J. (1980), **Beyond Adversary Democracy**, Basic Books, Inc., Publishers, New York.
- Margolis, Michael (1979), **Viable Democracy**, The Macmillan Press LTD, London, Basingstoke.
- Markell, Patchen (2006), "The Rule of the People: Arendt, Arche, and Democracy" **American Political Science Review**, 100 (1), 1-14.

- Marshall, Barbara L. (1994), **Engendering Modernity Feminism, Social Theory and Social Change**, Northeastern University Press, Boston.
- Marshall, Jill (2016), **Humanity, Freedom and Feminism**, Routledge, USA.
- Martin, Lois (2002), **History of Witchcraft**, Pocket Essentials, Great Britain.
- Marwah, Inder S. (2013), "What Nature Makes of Her: Kant's Gendered Metaphysics", **Hypatia**, 28 (3), 551-567.
- Massicotte, Louis ve Blais, Andre (1999), "Mixed Electoral Systems: a Conceptual and Empirical Survey", **Electoral Studies**, 18, 341-366.
- Matland, Richard E. (1998), "Women's Representation in National Legislatures: Developed and Developing Countries", **Legislative Studies Quarterly**, 23 (1), 107-129.
- Matland, Richard E. ve Studlar, Donley T. (1996), "The Contagion of Women Candidates in Single-Member District and Proportional Representation Electoral Systems: Canada and Norway", **Journal of Politics**, 58 (3), 707-733.
- Mayhew, Robert (2004), **The Female in Aristotle's Biology: Reason or Rationalization**, The University Chicago Press, Chicago-London
- Mbaku, John Mukum ve Kimenyi, Mwangi S. (1997), "Macroeconomic Determinants of Growth: Further Evidence on the Role of Political Freedom", **Journal of Economic Development**, 22 (2), 119-132.
- McCann, Joy (2013), "Electoral Quotas for Women: an International Overview", **Parliamentary Library Information Analysis Advice**, Research Paper, 1-27.
- McCright, Aaron M. (2010), "The Effects of Gender on Climate Change Knowledge and Concern in the American Public", **Population and Environment**, 32, 66-87.
- McDonagh, Eileen (2002), "Political Citizenship and Democratization: The Gender Paradox", **The American Political Science Review**, 96 (3), 535-552.
- McGee, Julius Alexander vd. (2020), "Gender Inequality, Reproductive Justice, and Decoupling Economic Growth and Emissions: A Panel Analysis of the Moderating Association of Gender Equality on the Relationship between Economic Growth and CO2 Emissions", **Environmental Sociology**, 6 (3),

1-14.

McGregor, Douglas (1976), **The Human Side of Enterprise**, McGraw-Hill, New York, Chicago.

McMillen, Sally Gregory (2008), **Seneca Falls and the Origins of the Women's Rights Movement**. Oxford University Press, New York-Oxford

McNamara, Jo Ann ve Wemple, Suzanne (1973), "The Power of Women through the Family in Medieval Europe: 500-1100", **Feminist Studies**, 1 (3/4), 126-141.

Mechkova, Valeriya ve Carlitz, Ruth, (2021), "Gendered Accountability: When and Why Do Women's Policy Priorities Get Implemented?", **European Political Science Review**, 13 (1), 3-21.

Meena, Ruth (2004), "The Politics of Quotas in Tanzania", Julie Ballington (Ed.), **The Implementation of Quotas: African Experiences Quota Report Series**, içinde (82-87), International IDEA Publication, Stockholm, Sweden.

Mendes, Kaitlynn (2011), "Framing Feminism: News Coverage of the Women's Movement in British and American Newspapers, 1968-1982", **Social Movement Studies**, 10 (1), 81-98.

Mervis, Zungura ve Eve, Nyemba (2013), "The Relationship Between Democracy and Women Participation in Politics", **Journal of Public Administration and Governance**, 3 (1), 168-176.

Mikkola, Mari (2011), "Kant on Moral Agency and Women's Nature", **Kantian Review**, 16 (1), 89-111.

Milbrath, Lester W. (1981), "Political Participation", Samuel L. Long (Ed.), **Political Participation the Handbook of Political Behavior**, Cilt 4, içinde (197-240), Plenum Press, New York.

Mill, John Stuart (2023), "The Subjection of Women", **Global Grey**, <https://www.globalgreybooks.com/subjection-of-women-ebook.html>.

Millender, Ellen G. (2018), "Spartan Women", Anton Powell (Ed.), **A Companion to Sparta, Volume II**, John Wiley & Sons Ltd., USA

Miller, David (1993), "Deliberative Democracy and Social Choice", David Held (Ed.), **Prospects for Democracy North, South, East, West**, içinde (74-92),

Polity Press, UK.

Milner, Helen V. ve Mukherjee, Bumba (2009), "Democratization and Economic Globalization", **Annu. Rev. Polit. Sci.**, 12, 163-181.

Minier, Jenny A. (1998), "Democracy and Growth: Alternative Approaches", **Journal of Economic Growth**, 3, 241-266.

Mirziyoyeva, Ziroat ve Salahodjaev, Raufhon (2022), "Women's Parliamentary Representation and Sustainable Development Goals: a Cross-Country Evidence", **Applied Research in Quality of Life**, 17, 871-883.

Mlambo, Courage ve Kapingura, Forget (2019), "Factors Influencing Women Political Participation: The Case of the SADC Region", **Cogent Social Sciences**, 5 (1), 1-13.

Mohajan, Haradhan Kumar (2022), "An Overview on the Feminism and Its Categories", **Research and Advances in Education**, 1 (3), 11-26.

Monter, E. William (1972), "The Historiography of European Witchcraft: Progress and Prospects", **The Journal of Interdisciplinary History**, 2 (4), 435-451.

Moore, Gwen ve Shackman, Gene (1996), "Gender and Authority: A Cross National Study", **Social Science Quarterly**, 77, 273-288.

Moorhouse, Elizabeth A. (2017), "The Many Dimensions of Gender Equality and Their Impact on Economic Growth", **Forum for Social Economics**, 46 (4), 350-370.

Moser, Robert G. (2001), "The Effects of Electoral Systems on Women's Representation in Post-Communist States", **Electrol Studies**, 20, 353-369.

Mouffe, Chantal (2000), **The Democratic Paradox**, Verso, London-New York.

Mouffe, Chantal (2005), **On The Political**, Routledge, New York.

Mousset, Sophie (2007), **Women's Rights and the French Revolution: A Biography of Olympe de Gouges**, (Çev. Joy Poirel), Transaction Publishers, New Brunswick-London

Mulaj, Jeta (2023), *Ontology as Ideology: A Critique of Butler's Theory of Precariousness*. **Constellations**.

- Munro, Ealasaid (2013), "Feminism: A fourth wave?", **Political Insight**, 4 (2), 22-25.
- Muwanga, Sebunya Gertrude (2022), "Achieving Gender Equality in Labor Force Participation Rates: What Options Do Policy Makers Have? Lessons from Usa, Finland And Sweden", **Journal of Smart Economic Growth**, 7 (2), 33-65.
- Muyinudeen, Bin Mohamed Haniffa ve Elsadig, Musa Ahmed (2008), "Gender Differences in Decision-Making Styles of Malaysian Managers", **European Journal of Scientific Research**, 19 (3), 405-415.
- Nachescu, Voichita (2008), "Radical Feminism and the Nation: History and Space in the Political Imagination of Second-Wave Feminism", **Journal for the Study of Radicalism**, 3 (1), 25-51.
- Nagar, Richa (2000), "Mujhe Jawab Do! (Answer Me!): Women's Grassroots Activism and Social Spaces in Chitrakoot (India)", **Gender, Place and Culture: A Journal of Feminist Geography**, 7 (4), 341-362.
- Nails, Debra (1985), "The Shrewish Wife of Socrates", **Echos du monde classique: Classical news and views**, 29 (1), 97-99.
- Naparsteck, Martin (2014), **The Trial of Susan B. Anthony: An Illegal Vote, a Courtroom Conviction and a Step Toward Women's Suffrage**. McFarland, Jefferson, North Carolina
- Nechemias, Carol (1994), "Democratization and Women's Access to Legislative Seats: the Soviet Case, 1989-1991", **Women & Politics**, 14 (3), 1-18.
- Nelson, Cynthia (1999), **Doria Shafik Egyptian Feminist : A Woman Apart**, University of Press of Florida, Florida
- Nelson, Janet L. (2011), "Medieval Queenship", Linda E. Mitchell (Ed.), **Women in Medieval Western European Culture, içinde (179-207)**, Roudedge, New York.
- Nevett, Lisa C. (1999), **House and Society in the Ancient Greek World**, Cambridge University Press, Cambridge.
- Neville, Leonora (2016), **Anna Komnene: The Life and Work of a Medieval Historian**, Oxford University Press, New York-USA

- Nicholson, Linda (2010), "Feminism in "Waves": Useful Metaphor or Not?", **New Politics**, 12 (4), 34-39.
- Norgaard, Kari ve York, Richard (2005), "Gender Equality and State Environmentalism", **Gender and Society**, 19 (4), 506-522.
- Norris, Pippa (1985), "Women's Legislative Participation in Western Europe", **Western European Politics**, 8 (4), 90-101.
- Norris, Pippa (2004), **Electoral Engineering Voting Rules and Political Behavior**, Cambridge University Press, Cambridge vd.
- Norris, Pippa ve Inglehart, Ronald (2001), "Cultural Obstacles to Equal Representation", **Journal of Democracy**, 12 (3), 126-140.
- North, Alfred (1968), **Modes of Thought**, A Free Press Paperback the Macmillan Company, Toronto.
- Nugent, Colleen ve Shandra, John M. (2009), "State Environmental Protection Efforts, Women's Status, and World Polity", **Organization & Environment**, 22 (2), 208-229.
- Nutsukpo, Margaret Fafa (2020), "Feminism in Africa and African Women's Writing", **African Research Review:An International Multidisciplinary Journal**, 14 (1), 84-94.
- O'Flynn, Ian (2007), "Democratic Autonomy, Women's Interests and Institutional Context", **Irish Political Studies**, 22 (4), 455-471.
- Oakes, Ann ve Almquist, Elizabeth (1993), "Women in National Legislatures: A Cross-National Test of Macrostructural Gender Theories", **Population Research Policy and Review**, 12 (1), 71-81.
- Oakeshott, Michael (2006), **Lectures in the History of Political Thought**, Imprint Academic, UK.
- Ober, Josiah (2008), "What the Ancient Greeks Can Tell Us About Democracy", **Annual Review of Political Science**, 11, 67-91.
- Odinye, Ifeoma Ezinne (2022), "African Feminism: An Overview", **Nigerian Journal of Arts and Humanities (NJAHA)**, 2 (1), 1-13.
- OECD (2018), **Women's Political Participation in Egypt: Barriers, Opportuni-**

- ties and Gender Sensitivity of Select Political Institutions**, July, OECD Publishing.
- Offen, Karen (2000), **European Feminisms, 1700-1950: A Political History**, Stanford University Press, Stanford-California
- Okin, Susan Moller (1979), **Women in Western Political Thought**, Princeton University Press, Princeton.
- Olson, Mancur (1982), **The Rise and Decline of Nations: Economic Growth, Stagflation, and Social Rigidities**, Yale University Press, New Haven, London.
- Ottemoeller, Dan (1999), "The Politics of Gender in Uganda: Symbolism in the Service of Pragmatism", **African Studies Review**, 42 (2), 87-104.
- Paffenholz, Thania (2016), **Making Women Count Not Just Counting Women: Assessing Women's Inclusion and Influence on Peace Negotiations**, Research Paper, UN Women, Switzerland.
- Pankhurst, Emmeline (2018), **My Own Story The Emmeline Pankhurst Story**, Abela Publishing, London
- Papadaki, Evangelia (2007), "Sexual Objectification: From Kant to Contemporary Feminism", **Contemporary Political Theory**, 6, 330-348.
- Park, Sowon S. (2005), "Suffrage and Virginia Woolf: "The Mass behind the Single Voice"", **The Review of English Studies**, 56 (223), 119-134
- Parlamentolar Arası Birlik: <https://data.ipu.org/historical-women> (Erişim tarihi: 07.01.2024).
- Patel, Kant ve Rushefsky, Mark E. (1999), **Health Care Politics and Policy in America**, Seconda edition, M. E. Sharpe, Armonk, New York, London, England.
- Pateman, Carole (1970), **Participation and Democratic Theory**, Cambridge University Press, London, New York.
- Paxton, Pamela (1997), "Women in National Legislatures: A Cross-National Analysis", **Social Science Research**, 26, 442-464.
- Paxton, Pamela vd. (2006), "The International Women's Movement and Wo-

- men's Political Representation, 1893-2003", **American Sociological Review**, 71 (6), 898-920.
- Paxton, Pamela ve Hughes, Melanie M. (2017), **Women, Politics and Power**, SAGE Publications, London, United Kingdom.
- Paxton, Pamela ve Kunovich, Sheri (2003), "Women's Political Representation: The Importance of Ideology", **Social Forces**, 82 (1), 87-113.
- Perez-Linan, Anibal ve Altman, David (2017), "Explaining the Erosion of Democracy: Can Economic Growth Hinder Democracy?", **V-Dem Working Papers**, 42, University of Gothenberg.
- Peters, Yvette (2018), "Democratic Representation and Political Inequality: How Social Differences Translate into Differential Representation", **French Politics**, 16, 341-357.
- Phillips, Anne (2004), "Defending equality of Outcome", **Journal of Political Philosophy**, 12 (1), 1-19.
- Pink, Michal (2017), "Possible Outcomes of Introducing a Majority System for Elections to the Czech Parliament's Chamber of Deputies", **Středoevropské Politické Studie**, 19 (2), 135-163.
- Pitkin, Hanna Fenichel (1967), **The Concept of Representation**, University of California Press, Berkeley.
- Pitlik, Hans (2002), "The Path of Liberalization and Economic Growth", **KYKLOS**, 55 (1), 57-80.
- Plotke, David (1997), "Representation is Democracy", **Constellations**, 4 (1), 19-34.
- Pomeroy, Sarah B. (2002), **Spartan Women**, Oxford University Press, Oxford-New York
- Pomeroy, Sarah B. (2008), "Spartan Women among the Romans: Adapting Models, Forging Identities", **Memoirs of the American Academy in Rome. Supplementary Volumes**, 7, 221-234
- Poole, Roger (1995), **The Unknown Virginia Woolf**, Cambridge University Press, Cambridge

- Porter, Elisabeth (2003), "Women, Political Decision-Making, and PeaceBuilding", **Global Change, Peace & Security**, 15 (3), 245-262.
- Powell, G. Bingham (2000), **Elections as Instruments of Democracy: Majoritarian and Proportional Views**, Yale University Press, New Haven.
- Power, Eileen (1995), **Medieval Women**, Cambridge University Press, Cambridge, England.
- Prendergast, Renee (2004), "Development and Freedom", **Journal of Economic Studies**, 31 (1), 39-56.
- Prudence, Allen (1985), **The Concept of Woman: The Aristotelian Revolution, 750 B.C.- A.D. 1250**, William B. Eerdmans Publishing Company, Michigan/Cambridge, U.K.
- Przeworski, Adam ve Limongi, Fernando (1993), "Political Regimes and Economic Growth", **The Journal of Economic Perspectives**, 7 (3), 51-69.
- Pukelsheim, Friedrich (2014), **Proportional Representation Apportionment Methods and Their Applications**, Springer, New York.
- Purvis, June (2002), **Emmeline Pankhurst: A Biography**, Routledge, London-New York.
- Ramstetter, Lena ve Habersack, Fabian (2019), "Do Women Make a Difference? Analyzing Environmental Attitudes and Actions of Members of the European Parliament", **Environmental Politics**, 29 (6), 1-22.
- Rawls, John (1971), **A Theory of Justice**, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts.
- Rawls, John (1999), **A Theory of Justice, Revised Edition**, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts.
- Redfield, James (1977), "The Women of Sparta", **The Classical Journal**, 73 (2), 146-161
- Regulska, J. (1992), "Women and Power in Poland: Hopes or Reality", J. Bystydzinski (Ed.), **Women Transforming Politics: Worldwide Strategies for Empowerment**, *içinde* (175-191), Indiana University Press, Bloomington.
- Reuter, Martina (2019), "Equality and Difference in Olympe de Gouges' Les

droits de la femme. A La Reine", *Australasian Philosophical Review*, 3 (4), 403-412

Reyes-Householder, C. ve Schwindt-Bayer, L. (2014), "The Presence of Presidents: Consequences for Political Attitudes and Participation", **Paper Presented to the APSA Annual Meeting**, Washington, August.

Reynolds, Andrew (1999), "Women in the Legislatures and Executives of the World: Knocking at the Highest Glass Ceiling", *World Politics*, 51 (4), 547-572.

Richards, David L. ve Gelleny, Ronald (2007), "Women's Status and Economic Globalization", *International Studies Quarterly*, 51 (4), 855-876.

Richie, Robert ve Hill, Steven (1992), **Reflecting All of Us the Case for Proportional Representation**, Beacon Press, Boston.

Richman, Isabelle Kinnard (2006), **Sojourner Truth: Prophet of Social Justice**, Routledge, New York-London

Rivera-Batiz, Francisco L. (2002), "Democracy, Governance, and Economic Growth: Theory and Evidence", *Review of Development Economics*, 6 (2), 225-247.

Robertson, David (2002), **A Dictionary of Modern Politics**, Europa Publications, London, United Kingdom.

Robinson, James A. (2006), "Economic Development and Democracy", *Annual Reviews Political Science*, 9, 503-527.

Rodriguez, Jeyle Ortiz ve Pillai, Vijayan Kumara (2017), "Advancing Support for Gender Equality Among Women in Mexico: Significance of Labor Force Participation", *International Social Work*, 62 (1), 172-184.

Rodrik, Dani (1999), "Where Did All the Growth Go? External Shocks, Social Conflict, and Growth Collapses", *Journal of economic growth*, 4, 385-412.

Romtsiv Olena, Mykiiievych Liubov (2023), "Electoral Systems: Advantages, Disadvantages, Search for Optimal Options", *Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences*, 10 (3-39), 281-288.

Roper, Juliet vd. (2004), **The Politics of Representation Election Campaigning and Proportional Representation**, Peter Lang Publishing, New York.

- Rosen, Jennifer (2013), "The Effects of Political Institutions on Women's Political Representation: A Comparative Analysis of 168 Countries from 1992 to 2010", **Political Research Quarterly**, 66 (2), 306-321.
- Rosen, Jennifer (2017), "Gender Quotas for Women in National Politics: A Comparative Analysis Across Development Thresholds", **Social Science Research**, 66, 82-101.
- Rousseau, Jean-Jacques (2009), **Emile: Or, On Education**, (Çev. Barbara Foxley), The Floating Press,
- Rummel, R. J. (2009), **Power Kills: Democracy as a Method of Nonviolence**, Transaction Publishers, New Brunswick, New Jersey.
- Russell, Jeffrey Burton (1972), **Witchcraft in the Middle Ages**, Cornell University Press, London.
- Ryle, Robyn (2012), **Questioning Gender: A Sociological Exploration**, Pine Forge Press, an Imprint of SAGE Publications, USA.
- Saint-Germain, Michelle A. ve Metoyer, Cynthia Chavez (2008), **Women Legislators in Central America: Politics, Democracy and Policy**, University of Texas Press, USA.
- Salahodjaev, Raufhon ve Jarilkapova, Dilyafruz (2020), "Women in Parliament and Deforestation: Cross-Country Evidence", **Journal for Nature Conservation**, 55, 1-7.
- Salamon, Hannah (2022), "The Effect of Women's Parliamentary Participation on Renewable Energy Policy Outcomes", **European Journal of Political Research**, 62 (1), 174-196.
- Salamon, Hannah (2024), "The "Women's Representation-Corruption Link" and Environmentalism: A Cross-National Study", **Political Studies**, 0, 1-23.
- Sangster, Joan (2015), "Creating Popular Histories: Re-Interpreting "Second Wave" Canadian Feminism, **Dialect Anthropol**, 39, 381-404.
- Sarı, Cengiz (2020), "Siyasi Partiler ve Seçim Kampanyalarının Finansmanının Kadın Adayların Seçilmeleri Üzerindeki Etkisi", **Akademi Sosyal Bilimler Dergisi**, 7 (19), 23-32.
- Sartori, Giovanni (1987), **The Theory of Democracy Revisited**, Catham House

Publisher, New Jersey.

Saxonhouse, Arlene W. (1985), **Women in the History of Political Thought: Ancient Greece to Machiavelli**, Praeger Publishers, New York.

Schaus, Margaret (2006), **Women and Gender in Medieval Europe an Encyclopedia**, Routledge, New York, London.

Schmidt, Gregory D. (2008), "The Election of Women in List PR Systems: Testing the Conventional Wisdom", **Electoral Studies**, 28, 190-203.

Schmitt, Carl (2008), **Constitutional Theory**, Duke University Press, United States.

Schober, Thomas ve Winter-Ebmer, Rudolf (2011), "Gender Wage Inequality and Economic Growth: Is There Really a Puzzle? A Comment", **World Development**, 39 (8), 1476-1484.

Schollmeier, Paul (2003), "Aristotle and Women: Household and Political Roles", **POLIS**, 20 (1-2), 22-42.

Schopenhauer, Arthur (2003), **Aşkın Metafiziği**, (Çev. Veysel Atayman), Bordo Siyah Klasik Yayınlar, İstanbul.

Schopenhauer, Arthur (2015), "On Women", **Parerga and Paralipomena Short Philosophical Essays Volume 2**, Cambridge University Press, United Kingdom.

Schott, Robin May (1997), **Feminist Interpretations of Immanuel Kant**, The Pennsylvania State University Press, Pennsylvania

Schumpeter, Joseph A. (2003), **Capitalism, Socialism and Democracy**, Routledge, London And New York.

Schwartzman, Lisa H. (2006), **Challenging Liberalism: Feminism as Political Critique**, The Pennsylvania State University Press, US.

Schwindt-Bayer, Leslie A. (2009), "Making Quotas Work: The Effect of Gender Quota Laws On the Election of Women", **Legislative Studies Quarterly**, 34 (1), 5-28.

Scruton, Roger (2007), "Egalitarianism", **The Palgrave Macmillan Dictionary of Political Thought içinde** (201-203), Palgrave Macmillan, Houndmills,

Basingstoke, Hampshire.

Scully, Gerald W. (1992), **Constitutional Environments and Economic Growth**. Princeton University Press, Princeton, N.J.

Scully, Gerald W. ve Slottje, Daniel J. (1991), "Ranking Economic Liberty across Countries", **Public Choice**, 69 (2), 121-152.

Seguino, Stephanie (2000), "Gender Inequality and Economic Growth: A Cross-Country Analysis", **World Development**, 28 (7), 1211-1230.

Sekhon, Joti (2001), "Democratic Theories and Women's Practices", **Canadian Journal of Development Studies**, 22 (4), 879-893.

Semenza, Jan C. vd. (2011), "Climate Change and Climate Variability: Personal Motivation for Adaptation and Mitigation", **Environmental Health**, 10 (46), 1-12.

Shahar, Shulamith (2003), **The Fourth Estate a History of Women in the Middle Ages**, Routledge, London, New York.

Shanmugam, Menaha vd. (2007). "Leadership Styles: Gender Similarities, Differences and Perceptions", **7th International Postgraduate Research Conference in the Built and Human Environment**, içinde (99-113).

Sharkey, Sarah Borden (2016), **An Aristotelian Feminism**, Springer, Switzerland

Sherman, Carol L. (2013), **Reading Olympe de Gouges**, Palgrave Macmillan, New York

Shugart, Matthew ve Wattenberg, Martin P. (2001), **Mixed-Member Electoral Systems: The Best of Both Worlds?**, Oxford University Press, Oxford.

Shvedova, Nadezhda (2005), Obstacles to Women's Participation in Parliament, Julie Ballington ve Azza Karam (Ed), **Women in Parliament: Beyond Numbers**, içinde (33-50), International Institute for Democracy and Electoral Assistance, Stockholm, Sweden.

Sinclair, Kyle (2014), "Anna Komnene and Her Sources for Military Affairs in the Alexiad", **Estudios Bizantinos**, 2, 143-185

Sinha, Niroj (2007), **Empowerment of Women Through Political Participation**,

Kalpaz Publications, Delhi.

Sissa, Giulia (1992), "Platon ve Aristoteles'in Cinsiyet Felsefeleri", **Kadınların Tarihi I Antik Tanrıçalardan Hıristiyan Azizelere**, (Çev. Ahmet Fethi), *içinde* (66-97), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

Sissa, Giulia (2009), "Gendered Politics, or the Self-Praise of Andres Agathoi", Ryan K. Balot (Ed.) **A Companion to Greek and Roman Political Thought**, *içinde* (100-117), Blackwell Publishing, United Kingdom.

Sklar, Kathryn Kish (2000), **Women's Rights Emerges within the Antislavery Movement, 1830-1870: A Brief History with Documents**. Palgrave MacMillan, USA

Smith, Eileen Ebert (2013), **Xanthippe: Wife of Socrates**, AuthorHouse, Bloomington.

Smith, Nicholas D. (1983), "Plato and Aristotle on the Nature of Women", **Journal of the History of Philosophy**, 21 (4), 467-478.

Snaith, Anna (2000), **Virginia Woolf: Public and Private Negotiations**, Palgrave MacMillan, New York

Sorensen, Annemette (2006), "Welfare States, Family Inequality, and Equality of Opportunity", **Research in Social Stratification and Mobility**, 24 (4), 367-375.

Soudriette, Richard W. ve Ellis, Andrew (2006), "A Global Snapshot", Larry Diamond, Marc F. Plattner (Ed.), **Electoral Systems and Democracy**, *içinde* (16-26), The Johns Hopkins University Press Baltimore.

Sparshott, Francis (1985), "Aristotle on Women", **Philosophical Inquiry**, 7 (3-4), 177-200.

Squires, Judith (1996), "Quotas for Women: Fair Representation?", Lovenduski, J. ve Norris, P. (Ed.) **Women in Politics**, *içinde* (73-90), Oxford University Press. New York.

Standing, Guy (1989), "Global Feminization through Flexible Labor", **World Development**, 17 (7), 1077-1095.

Stanton, Elizabeth Cady (1898), **Eighty Years and More (1815-1897): Reminiscences of Elizabeth Cady Stanton**, European Publishing Company, New

York

- Stockemer, Daniel (2009), "Women's Parliamentary Representation: Are Women More Highly Represented in (Consolidated) Democracies Than in Non-Democracies?", **Contemporary Politics**, 15 (4), 429-443.
- Stockemer, Daniel (2011), "Women's Parliamentary Representation in Africa: The Impact of Democracy and Corruption on the Number of Female Deputies in National Parliaments", **Political Studies**, 59, 693-712.
- Studlar Donley T., McAllister Ian (2002), "Does a Critical Mass Exist? A Comparative Analysis of Women's Legislative Representation Since 1950", **European Journal Political Research**, 41 (2), 233-253.
- Svensson, Jakob (1999), "Aid, Growth and Democracy", **Economics and Politics**, 11 (3), 275-297.
- Swers, Michele L. (1998), "Are Women More Likely to Vote for Women's Issue Bills than Their Male Colleagues?", **Legislative Studies Quarterly**, 23 (3), 435-448.
- Şahin, Büşra (2021), "Ortaçağ Yazınsal Ürünlerinde Toplumsal Cinsiyetin İzleri", **ESOGÜ Tarih Dergisi**, 4 (1), 1-18.
- Tadros, Mariz (2010), "Introduction: Quotas – Add Women and Stir?", **IDS Bulletin**, 41 (5), 1-10.
- Talbot, Alice-Mary (2001), **Women and Religious Life in Byzantium**, Ashgate,
- Tannenbaum, Donald G. (2012), **Inventors of Ideas: An Introduction to Western Political Philosophy**, Third Edition, Wadsworth Cengage Learning, Australia, Brazil, Japan.
- Tatar, Taner (2003), "Malatya'da Siyasi Katılım: Karşılaştırmalı Bir Analiz", **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 13 (1), 331-350.
- Taylor, Natalie Fuehrer (2007), **The Rights of Woman as Chimera The Political Philosophy of Mary Wollstonecraft**, Routledge, New York-London
- Teorell, Jan vd. (2007), "Participation and Political Equality: An Assessment of Large-Scale Democracy", Jan W. van Deth, José Ramón Montero ve Anders Westholm (Ed.), **Citizenship and Involvement in European Democracies A Comparative Analysis**, içinde (384-414), Routledge, USA.

- Thames, Frank C. ve Williams, Margaret S. (2013), **Contagious Representation on Women's Political Representation in Democracies Around the World**, New York University Press, New York-London.
- Thomas, Sue (1991), "The Impact of Women on State Legislative Priorities", **Journal of Politics**, 53 (4), 958-976.
- Thomas, Sue ve Welch, Susan (1991), "The Impact of Gender on Activities and Priorities of State Legislators", **The Western Political Quarterly**, 44 (2), 445-456.
- Thompson, Becky (2002), "Multiracial Feminism: Recasting the Chronology of Second Wave Feminism", **Feminist Studies**, 28 (2), 336-360.
- Tinker, Irene (2004), "Quotas for Women in Elected Legislatures: Do They Really Empower Women?", **Women's Studies International Forum**, 27, 531-546.
- Torstensson, Johan (1994), "Property Rights and Economic Growth: An Empirical Study", **KYKLOS**, 47, 231-247.
- Townsend, Mary (2017), **The Woman Question in Plato's Republic**, Lexington Books, Lanham, Boulder, New York, London
- Tranter, Bruce (2011), "Political Divisions Over Climate Change and Environmental Issues in Australia", **Environmental Politics**, 20 (1), 78-96.
- Treisman, Daniel (2020), "Economic Development and Democracy: Predispositions and Triggers", **Annual Review of Political Science**, 23, 241-257.
- Tremblay, Manon (2007), "Democracy, Representation, and Women: A Comparative Analysis", **Democratization**, 14 (4), 533-553.
- Tremblay, Manon (2008), **Women and Legislative Representation Electoral Systems, Political Parties, and Sex Quotas**, Palgrave Macmillan, New York.
- Tripp, Aili Mari (2000), **Women and Politics in Uganda**, The University of Wisconsin Press, Madison.
- Tripp, Aili Mari ve Kang, Alice (2008), "The Global Impact of Quotas On the Fast Track to Increased Female Legislative Representation", **Comparative Political Studies**, 41 (3), 338-361.

- Tripp, Aili Mari, vd. (2008), **African Women's Movements: Changing Political Landscape**, Cambridge University Press, Cambridge.
- Tsebelis, George (2002), **Veto Players: How Political Institutions Work**, Princeton University Press, Princeton, New Jersey.
- Tuana, Nancy (1994), **Feminist Interpretations of Plato**, The Pennsylvania State University Press, Pennsylvania
- Turner, Brayn S. (1986), **Equality**, Ellis Horwood Limited, Publishers-Chichester, Tavistock Publications, London and New York.
- Urbinati, Nadia (2000), "Representation as Advocacy: A Study of Democratic Deliberation", **Political Theory**, 28 (6), 758-786.
- Urbinati, Nadia ve Warren, Mark E. (2008), "The Concept of Representation in Contemporary Democratic Theory", **Annual Review of Political Science**, 11, 387-412.
- Van Den Berg, Hendrik (2017), **Economic Growth and Development**, World Scientific Publishing, Third Edition, New Jersey, London, Singapore.
- Van Deth, J. W. (2016), "What is Political Participation", **The International Encyclopedia of Political Communication**, 49 (3), 349-367.
- Varden, Helga (2015), "Kant and Women", **Pacific Philosophical Quarterly**, 98 (4), 653-694.
- Vega-Gordillo, Manuel ve Alvarez-Arce, Jose L. (2003), "Economic Growth and Freedom: A Causality Study", **The Cato Journal**, 23 (2), 199-215.
- Verba, Sidney (1996), "The Citizen as Respondent: Sample Surveys and American Democracy Presidential Address, American Political Science Association, 1995", **The American Political Science Review**, 90 (1), 1-7.
- Verge, Tania (2012), "Institutionalising Gender Equality in Spain: From Party Quotas to Electoral Gender Quotas", **West European Politics**, 35 (2), 395-414.
- Verge, Tania (2014), "Playing with Different Cards: Party Politics, Gender Quotas and Women's Empowerment", **International Political Science Review**, 35 (1), 67-79.

- Viterna, Jocelyn, vd. (2008), "How Development Matters: A Research Note on the Relationship Between Development, Democracy, and Women's Legislative Representation", **International Journal of Comparative Sociology**, 49, 455–476.
- Vlastos, Gregory (1994), **Was Plato a Feminist?** Feminist Interpretations of Plato, Nancy Tuana (Ed.), The Pennsylvania State University, Pennsylvania.
- Volk, Christian (2021), "On a Radical Democratic Theory of Political Protest: Potentials and Shortcomings", **Critical Review of International Social and Political Philosophy**, 24 (4), 437-459.
- Wade, Robert (2004), **Governing The Market: Economic Theory and the Role of Government in East Asian Industrialization**, Princeton University Press, Princeton, Oxford.
- Walker, William (1990), "Locke Minding Women: Literary History, Gender, and the Essay", **Eighteenth-Century Studies**, 23 (3), 245-268.
- Walters, Margaret (2005), **Feminism: A Very Short Introduction**, Oxford University Press, Oxford
- Wangnerud, Lena (2009), "Women in Parliaments: Descriptive and Substantive Representation", **Annual Review of Political Science**, 12, 51–69.
- Ward, Jennifer (2016), **Women in Medieval Europe 1200–1500**, Routledge, Second Edition, New York.
- Watson, Lori (2007), "Constituting Politics: Power, Reciprocity, and Identity", **Hypatia**, 22 (4), 96-112.
- Watts, Edward Jay (2017), **Hypatia: the Life and Legend of an Ancient Philosopher**. Oxford University Press. New York
- Waylen, Georgina (2006), "Constitutional Engineering: What Opportunities for the Enhancement of Gender Rights?", **Third World Quarterly**, 27 (7), 1209-1221.
- Waylen, Georgina (2015), "Engendering the "Crisis of Democracy": Institutions, Representation and Participation", **Government and Opposition**, 50 (3), 495-520.
- Waylen, Georgina vd. (2013), **The Oxford Handbook of Gender and Politics**, Oxford University Press, Oxford, New York.

- Webb, Janette (1997), "The Politics of Equal Opportunity", **Gender, Work & Organization**, 4 (3), 137-187.
- Weede, Erich ve Kämpf, Sebastian (2002), "The Impact of Intelligence and Institutional Improvements on Economic Growth", **KYKLOS**, 55 (3), 361-380.
- Weil, David N. (2016), **Economic Growth**, Routledge, London and New York.
- Wejnert, Barbara (2009), "Effects of Global Democracy on Women's Reproductive Health: 1970-2005, Cross-World Analysis", Barbara Wejnert, Suzanne K. Steinmetz ve Nirupama Prakash (Ed.), **Safe Motherhood in a Globalized World**, içinde (14-32), Routledge, New York.
- Wiesner-Hanks, Merry E. (2011), **Gender in History Global Perspectives**, Second Edition, Wiley-Blackwell, United Kingdom.
- Williams, Marty Newman ve Echols, Anne (1994), **Between Pit and Pedestal: Women in the Middle Ages**, Markus Wiener Publishers, Princeton, New Jersey.
- Williamson, Claudia R. ve Mathers, Rachel L. (2011), "Economic Freedom, Culture, and Growth", **Public Choice**, 148 (3/4), 313-335.
- Wilson, James Lindley (2019), **Democratic Equality**, Princeton University Press, Princeton, New Jersey.
- Wilson, Katharina M. ve Margolis, Nadia (2004), **Women in the Middle Ages**, Greenwood Press, Westport, Connecticut, London.
- Wlezien, Christopher ve Soroka, Stuart N. (2015), "Electoral Systems and Opinion Representation", **Representation**, 51 (3), 273-285.
- Wollstonecraft, Mary (2021), **Kadın Haklarının Gerekçelenirilmesi**, (Çev. Deniz Hakyemez), X. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Wolman, Harold ve Spitzley, David (1996), "The Politics of Local Economic Development", **Economic Development Quarterly**, 10 (2), 115-150.
- Yoder, Janice D. vd. (2011), "When Declaring "I am a feminist" Matters: Labeling is Linked to Activism", **Sex Roles**, 64, 9-18.
- Yoon, Mi Yung (2001), "Democratization and Women's Legislative Representation in Sub-Saharan Africa", **Democratization**, 8 (2), 169-190.
- Yoon, Mi Yung (2008), "Special Seats for Women in the National Legislature:

The Case of Tanzania", **Africa Today**, 55 (1), 61-86.

Zacharis, John C. (1971), "Emmeline Pankhurst: An English Suffragette Influences America", **Speech Monographs**, 38 (3), 198-206.

Zackodnik, Teresa C. (2004), "'I Don't Know How You Will Feel When I Get through': Racial Difference, Woman's Rights, and Sojourner Truth", **Feminist Studies**, 30 (1), 49-73

Zetterberg, Par (2008), "The Downside of Gender Quotas? Institutional Constraints on Women in Mexican State Legislatures", **Parliamentary Affairs**, 61 (3), 442-460.

Zimmerman, Amber Lynn vd. (2009), "The Local is Global: Third Wave Feminism, Peace, and Social Justice", **Contemporary Justice Review**, 12 (1), 77-90.

Zimmerman, Tegan (2017), "#Intersectionality: Te Fourth Wave Feminist Twitter Community", **Atlantis**, 38 (1), 54-70.

**Kara Para Aklama ile Terörizmin
Finansmanı ile Mücadele ve İlgili
Düzenlemeler**
Gelişen Ekonomilerde Hukuk

Nkechikwu Valerie Azinge-Egbiri

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz. Bu kitaptaki tüm görsellerin telifi İsmet Kasapoğlu'na aittir.

Kara Para Aklama ile Terörizmin Finansmanı
Mücadele ve İlgili Düzenlemeler
Gelişen Ekonomilerde Hukuk

Yazar: Nkechikwu Valerie Azinge-Egbiri

Çeviren: Ali Tarhan

Örijinal Künye: Nkechikwu Valerie Azinge-Egbiri, *Regulating and Combating Money Laundering and Terrorist Financing The Law in Emerging Economies*, Routledge, 2021.

Kapak ve Sayfa Düzeni: Şeyma Nur Çetin

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Eylül, Ankara

ISBN No: 978-605-9801-93-5

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Baskı: Dedemat Matbaacılık

Dedemat Ambalaj Matbaacılık Sanayi ve Dış Ticaret Ltd. Şti.

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cd. No:37 İvedik OSB Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

KARŞILAŞTIRMALI SİYASET

Benzer Ülke Rejimlerine Mukayeseli Bir Bakış

Editör: Doç. Dr. Sertan AKBABA

Yazarlar

Sertan AKBABA

Can AKBAY

F. Gökçen ÇETİN CAN

Mücahit İsmail COŞKUN

Pelin Sultan KARA

Erden KİŞİ

Metin ÖZKAN

Yaşar Pınar ÖZMEN

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

KARŞILAŞTIRMALI SİYASET

Benzer Ülke Rejimlerine Mukayeseli Bir Bakış

Editör: Doç. Dr. Sertan AKBABA

Son Okuma: Gamze Uçak

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Mayıs, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-15-4

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

rumak üzere, oluştuğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle hiçbir darbeci yapının halkçı olduğu söylenemez. Doğru olan sy-lem, tüm darbeci yapıların sadece kendi iktidarını düşündüğü ve elitist olduğudur. Aynı durum, şili ve Arjantin'deki darbeci gruplar için de geşerlidir.

Sonuç itibari ile milli iradenin ve demokrasinin 'öteki' 'si olan darbeci yapılar, kalıcı olmak gibi bir özelliğe, sahip değil-lerdir. Arjantin ve şili örneğinde de aynı durum yaşanmuştur. Bu süreçlerden, her iki ülkenin de çok büyük bir zarar gördüğü, günümüze gelindiğinde net bir şekilde, kendini göster-mektedir.

Kaynakça

- Acemoglu, Daron, Ticchi, Davide and Vindigni, Andrea, (2010). "A Theory of Military Dictatorships" *American Economic Journal: Macroeconomics*, 2, 1, pp. 1-42.
- Akçay, Ekrem Yaşar, (2017). "AB'nin şili ile "İlişkileri" *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 2, 1, ss. 47-57.
- Angell, Alan, (1993). "*Chile Since 195*" Ed. Bethell, Leslie, *Chile Since Independence*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bar-El, Ronen. (2009). "Dictators, development, and the virtue of political instability" *Public Choice*, 138, pp. 29-44.
- Baradat, Leon P. (2012), *Siyasal İdeolojiler: Kökenleri ve Etkileri*. ev: Abdurahman Aydın, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Berle, Adolf A. (1980). *İktidar*. ev. Nejat Muallimoğlu, İstanbul: Tur Yayınları.
- Bermeo, Nancy, (1992). "Democracy and the Lessons of Dictatorshi" *Comparative Politics*. Vol. 24, 3, pp. 273-291.
- Buran, H. (2009). "Siyasal Rejim Sınıflamalarının Yeniden Gözden Geçirilmesi zerine" *Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 14(1). ss. 69-97.
- Cheibub, Jos Antonio, Gandhi, Jennifer, and Vreeland, James Raymond, (2010). "Democracy and dictatorship revisited" *Public Choice*, 143, pp. 67-101.
- Collier, Simon and Sater, William F. (2004). *A History of Chile, 1808–2002*. Second Edition, Cambridge: Cambridge University Press.

- Eds. Bryce, Benjamin and Sheinin, David M.K. (2023). *Recasting the Nation in Twentieth-Century Argentina*. New York: Routledge.
- Elena, Eduardo. (2023). "Third World Argentina: Seventies Activism, Surveillance, and the Politics of National Comparison" Eds. Bryce, Benjamin and Sheinin, David M.K. *Recasting the Nation in Twentieth-Century Argentina*. New York: Routledge.
- Gandhi, Jennifer, (2008). *Political Institutions Under Dictatorship*. New York: Cambridge University Press.
- Herz, John H. (1978). "On reestablishing democracy after the downfall of authoritarian or dictatorial regimes" *Comparative Politics*, 10, 4, pp. 559-562.
- Heywood, Andrew, (2021). *Siyaset Teorisine Giriş*. Çev. Hızır Murat Köse, 11. Baskı, Ankara: Küre Yayınları.
- Lewis, Daniel K. (2001). *The History Of Argentina*. Westport: Greenwood Press.
- Magendzo, Abraham and Toledo, María Isabel, (2009). "Moral dilemmas in teaching recent history related to the violation of human rights in Chile" *Journal of Moral Education*. 38, 4, pp. 445-465.
- McLynn, Frank J. (1982). "The Political Thought of Juan Domingo Perón" *Boletín de Estudios Latinoamericanos y del Caribe*, 32, pp. 15-23.
- Muñoz, Herald, (2008). *The Dictator's Shadow: Life Under Augusto Pinochet*. New York: Basic Books.
- Özcan, İlyas. (2022). "Barışın Tesisi Aşamasında Geçiş Dönemi Adaleti ve Hakikat Komisyonları: Arjantin ve Şili Örneği" *Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi*, 10, 2, ss. 221-252.
- Romero, Luis Alberto, (2002). *A History of Argentina in The Twentieth Century*. Translated by James P. Brennan, Pennsylvania: The Pennsylvania State University Press.
- Tekin, Burcu (2017). "Eva Perón'un (Evita) Oyunculuktan First Lady'liğe Yükselişindeki Unsurların Otobiyografisi Çerçevesinde Değerlendirilmesi" *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 33, ss. 471-491.
- Rector, John L. (2005). *The History Of Chile*. New York: Palgrave Macmillan.

Yarar, Ayşe, (2013). Arjantin'de Juan Domingo Perón, Dönemi,
<http://politikaakademisi.org/2013/09/18/Arjantinde-Juan-Domingo-Perón,-Donemi/>.

Yayla, Atilla, (2004). *Siyasi Düşünceler Sözlüğü*. Ankara: Adres Yayınları.

KENT DİPLOMASİSİ

(Türkiye-Ukrayna Yerel Yönetimleri Arasında İşbirliği)

Yazar

Fatma Betül ŞENGÖNÜL

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Kent Diplomasisi:

Türkiye-Ukrayna Yerel Yönetimleri Arasında İşbirliği

Yazar: Fatma Betül Şengönül

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Temmuz, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-21-5

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

KAYNAKÇA

- ABB TV, Kardeş kent Kiev'i yakından tanıyalım.<<https://ankara.com.tr/izle/kardeskent-kiev-39-i-yakindan-taniyalim-1212>> (9.11.2020).
- Abraham, L.D. (2015). "La accion internacional de los gobiernos locales. Evolucion teorica para consolidar la pratica (The Evolution of Theory and Practice on the External Relations of Local Governments)", *Revista Mexicana de Politica Exterior*, n. 104, mayo-agosto de, pp. 33-47.
- Асоціація водоканалів України, Асоціація міст України, (Ukrayna Su Kuruluşları Birliği, Ukrayna Şehirler Birliği. (tarih yok). <Ukrvodokanal: <https://ukrvodokanal.in.ua/partners/asotsiatsiya-mist-ukrayiny/>> (14.07.2023).
- Acuto, M., Decramer, H., Kerr, J., Klaus, I., Tabor, S., & Toly, N. (2018). "Toward city diplomacy: assessing capacity in select global cities", *The Chicago Council on Global Affairs*.
- Acuto, M., Morissette, M., & Tsouros, A. (2016). "City Diplomacy: Towards more strategic networking? learning with who healthy cities", *Global Policy*. doi:<https://doi.org/10.1111/1758-5899.12382>
- Adalet. (2018, 1 Kasım). Ukrayna ve Kosova heyeti cumhuriyet coşkusuna ortak oldu. <<https://www.nazilliadalet.com/haber/3204137/ukrayna-ve-kosova-heyeticumhuriyet-coskusuna-ortak-oldu>> (17.08.2021).
- Adana Büyükşehir Belediyesi. (2023). *2022 Yılı Faaliyet Raporu*. <https://www.adana.bel.tr/panel/uploads/yillikfaaliyetraporlari_v/files/2022yilifaaliyetraporu-small.pdf>
- Agricities Uluslararası Tarım Şehirleri Birliği, Birliğin Amacı. <<https://www.agricities.com/p/birligin-amaci-qaf2>> (15.07.2023).
- Agricities Uluslararası Tarım Şehirleri Birliği, Hakkımızda. <<https://www.agricities.com/p/hakkimizda-y2zt>> (15.07.2023).
- Agricities Uluslararası Tarım Şehirleri Birliği, Üyeler. <<https://www.agricities.com/o/uyeler>> (15.07.2023).
- Akdeniz Bülten. (2016, 11 Aralık). Türkiye Ukrayna Zirvesi Başladı. <<https://www.akdenizbulten.com/turkiye-ukrayna-zirvesi-basladi/18139/>> (16.12.2020).
- Akman, Ç. (2016). "Evaluating the current situation via town twinning practices in Turkey", *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences-Süleyman Demirel University*, CIEP Special Edition, 1055-1071.
- Akman, Ç. (2017). "Türkiye'de yerel yönetimlerin uluslararası kuruluşlara üyelikleri üzerine bir değerlendirme", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22 (2), 485-510.
- Amiri, S., Dossani, R. (2019, 22 Kasım). "City diplomacy has been on the rise. Policies are finally catching up", Rand Corporation.

- Anadolu Ajans. (2017, 26 Mayıs). Ukrayna'nın Odessa şehrinde İstanbul Parkı açıldı. <<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ukrayna-nin-odessa-sehrinde-istanbul-parkiacildi-/826993>> (20.11.2020).
- Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2021). *2020 Faaliyet Raporu. Ankara.*
- Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2020). *2019 Faaliyet Raporu. Ankara.*
- Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2019). *2018 Faaliyet Raporu. Ankara.*
- Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2018). *2017 Faaliyet Raporu. Ankara.*
- Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2017). *2016 Faaliyet Raporu. Ankara.*
- Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2016). *2015 Faaliyet Raporu. Ankara.*
- Ankara Büyükşehir Belediyesi, (2010, 24 Ağustos). Büyükşehir Belediye Meclisi Pakistan İçin Toplandı. <<https://www.ankara.bel.tr/haberler/buyuksehirbelediye-mec-lisi-pakistan-icin-toplandi-1357>>
- Ankara Büyükşehir Belediyesi (2021, 14 Eylül). 2021 Dünya Belediye Başkanı Başkent Ödülü Mansur Yavaş'ın. <<https://www.ankara.bel.tr/duyurular/2021-dunyabelediye-baskani-baskent-odulu-mansur-yavas-in-69>> (4.11.2021).
- Ankara Büyükşehir Belediyesi, Ankara'nın kardeş şehirleri. <<https://www.ankara.bel.tr/genel-sekreter/genel-sekreter-yardimcisi-farukcinki/dis-liskiler-daire-baskanligi/ankaranin-kardes-sehirleri/>> (9.11.2020).
- Ankara Büyükşehir Belediyesi, Karadeniz başkentleri birliği. <<https://www.ankara.bel.tr/genel-sekreter/genel-sekreter-yardimcisi-farukcinki/dis-liskiler-daire-baskanligi/uluslararası-organizasyonlar/karadenizbaskentleri-birligi/>> (9.11.2020).
- Ankara Büyükşehir Belediyesi, Kardeş kent Kiev'i tanıyalım. <<https://www.ankara.bel.tr/duyurular/kardes-kent-kiev-i-taniyalim>> (9.11.2020).
- Ankara Kalkınma Ajansı. (2016). Ankara-Kiev Direk Uçuşları Başladı. <<https://ankara-ka.org.tr/ankara-kiev-direk-ucuslari-basladi>> (09.09.2020).
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2023). *2022 Faaliyet Raporu. Antalya.*
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2022). *2021 Faaliyet Raporu. Antalya..*
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2020). *2019 Faaliyet Raporu. Antalya.*
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2019). *2018 Faaliyet Raporu. Antalya.*
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2017). *2016 Faaliyet Raporu. Antalya.*
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2016). *2015 Faaliyet Raporu. Antalya.*
- Antalya ile Yalta kardeş şehir oldu. (2012, 5 Ağustos). Turizm Haberleri. <<https://turizmhaberleri.com/2012/08/05/antalya-ile-yalta-kardes-sehir-oldu/>> (20.06.2021).
- Antalya Ukrayna'nın Lviv şehri ile kardeş şehir olacak. (2019, 27 Ağustos). Ukrhaber. <<https://www.ukrhaber.com/blog/antalya-ukraynanin-lviv-sehri-ile-kardes-sehirolacak/#.X7T4pdAzbIV>> (18.11.2020).
- Antalya'dan tarihi rekor. (2020, 2 Ocak). Cnntürk. <<https://www.cnn-turk.com/ekonomi/antalyadan-tarihi33-rekor#:~:text=Antalya%202019%20y%C4%B1%C4%B1nda%20en,582%20bin%20763%20turist%20geldi>> (18.11.2020).
- AOSB. (2018, 27 Kasım). Ukrayna Heyeti Aso 1.Osb'yi Ziyaret Etti. <<https://www.aosb.org.tr/20043/n/ukrayna-heyeti-aso-1osbyi-ziyaret-etti>> (15.12.2020).
- Araya, I. (2018, 7 Kasım). Chinese Local Governments developing relations with Latin America. (30.09.2019).

- Archive, Kardeş şehirler. <<http://web.archive.org/web/20120117001802/http://www.antalya.bel.tr/content.asp?MAINMENUID=2&MENUID=64&KID=122&PG=ozel&LISTMN=17&BMID=6>> (20.06.2021).
- Archive, Yalta/Ukrayna. <http://web.archive.org/web/20120117002745/http://www.antalya.bel.tr/UploadedDocuments/yalta_t.pdf> (20.06.2021).
- Arslan, M. C. (2023, Ocak-Nisan). Takdim. *Şehir&Toplum*(24). Marmara Belediyeler Birliği.
- Arta-Monitor. Monitoring of the european charter of local self-government, comparative analysis by articles and countries. <<https://www.congress-monitoring.eu/>> (17.04.2023).
- Avrupa Konseyi. (2021, Haziran). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı. <<https://rm.coe.int/booklet-european-charter-of-local-self-government-turkishversion/168071b67b>>
- Avrupa Konseyi, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. <https://www.mfa.gov.tr/avrupa-konseyi_.tr.mfa> (02.11.2022).
- Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı. (1992). T.C. Resmi Gazete 3 Ekim 1992, Sayı: 21364. <<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21364.pdf>>
- Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı.pdf. (t.y.). <https://www.tbb.gov.tr/mevzuat/kanunlar/Avrupa_Yerel_Yonetimler_ozerklik_Sarti.pdf> (25.03.2020).
- Aydın, M. (2015). "Tarih boyunca Türkiye-Ukrayna ilişkileri", *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, (28), 31-44.
- Ayres, A. (2018, 27 Haziran). Council on Foreign Relations. <<https://www.cfr.org/expert-brief/new-city-multilateralism>>
- B40 Balkan Cities Network, History of B40 Balkan Cities Network. <<https://b40network.org/history-of-b40-balkan-cities-network/>> (14.07.2023).
- B40 Balkan Cities Network, Members. <https://b40network.org/participating-cities/> (14.07.2023).
- Babinova, O. (2011, Nisan). "Local self-government in Ukraine: Strategic priorities and problems of realization", *Journal of Public Administration and Policy Research*,3(4), s. 98-105. doi:10.5897/JPAPR.9000037
- Balim, R. (2018). "The Workers' Party Contribution to the City Diplomacy in Brazil", *A Local-global Ideology. Rising Powers Quarterly*, 3(3), 87-109.
- Barston, R. P. (2013). *Modern Diplomacy* (New York: Routledge). Fourth Edition.
- Batal, S., Tuğlu, K. (2018, Nisan). "Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Çok Düzlemli Yönetişim ve Kent Diplomasisi Bakımından Değerlendirilmesi", *TESAM Akademi Dergisi, Yerel Yönetimler Özel Sayısı*, s. 189-214.
- Batanov, A. United Cities And Local Governments County Profile: Ukraine (02.12.2022).
- Batmaz, N. Y. (2016). "Yerel yönetimlerin üye oldukları uluslararası kuruluşlar üzerine bir değerlendirme Ankara Büyükşehir Belediyesi örneği", *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 51(1), 103 - 128.
- Beall, J., Adam, D. (2017). "Cities, Prosperity And Influence, The role of city diplomacy in shaping soft power in the 21st century", British Council.
- Belediye Kanunu. (2005). Kanun Numarası: 5393, 44(25874). T.C. Resmi Gazete.

- Berridge, G. R., A. James (2003). *A Dictionary of Diplomacy*. (New York: Palgrave Macmillan). Second Edition.
- Berg, D. v. (2008). "City diplomacy campaigns in the Netherlands/lessons from recent times", *City Diplomacy*, 75-103. (C. v. Arne Musch (principal editor), Dü.) VNG International, The Hague.
- Berse, K. B., Asami, Y. (2015). What's in a term? A Scoping Review of International Local Government Cooperation Research. *Philippine Journal of Public Administration*, 208-228.
- Beyoğlu Belediyesi, Odessa, Chornomorsk. <<https://beyoglu.bel.tr/odessachornomorsk-571.html>> (15.12.2020).
- Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı, Hakkımızda. <<https://uclg-mewa.org/kurumsal/hakkimizda/>>
- Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG MEWA). (2017). *2017 Faaliyet Raporu*.
- Bontenbal, M. C., Mamoon, D. (2017, 14 Kasım). "Understanding City to City Cooperation: North South Partnerships of Local Authorities as Development Schemes", MPRA.
- Bölgesel Toplulukların İşbirliği Kanunu (The Law of Ukraine-About the cooperation of territorial communities). (2014). <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#n23>> (27.11.2022).
- Brovdıy, Y. (2021). "Partnerships between Ukrainian and EU municipalities", Council of European Municipalities, Regions (CEMR) ve PLATFORMA.
- Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004). Kanun Numarası: 5216, 43(25531). T.C. Resmi Gazete.
- C40 Cities, Our History. <<https://www.c40.org/about-c40/our-history/>> (06.08.2023).
- CCRE-CEMR. (2007, Ekim). *Twinning For Tomorrow's World Practical Handbook*. Council of European Municipalities and Regions.
- CCRE-CEMR Local & Regional Europe, CEMR in figures. <https://ccre.org/> (11.06.2023).
- CCRE-CEMR Local & Regional Europe. (2013, Ekim). *Decentralisation at a crossroads Territorial reforms in Europe in times of crisis*. <https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/CCRE_broch_EN_complete_low.pdf>
- CCRE-CEMR Local & Regional Europe. (2016). *Local and Regional Governments in Europe Structures and Competences*. <https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/CEMR_structures_and_competences_2016_EN.pdf>
- CCRE-CEMR Local & Regional Europe. (2021). *Partnerships between Ukrainian and EU municipalities*. <https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/Bridges_of_Trust_Brochure_EN_2021.pdf>
- Chan, D. K.-h. (2016). "City diplomacy and "glocal" governance: revitalizing cosmopolitan democracy", *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 29: 2, 134-160.
- Chernezhenko, E. (2018, 16 Aralık). "Local self-government in Ukraine: current state and main directions of development", *Legea și Viața*, ss. 138-143.
- Chernezhenko, O. (2020). "Main Directions of Development of Local Self-Government in Ukraine", *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs*, 10(2), 97-102. <<https://doi.org/10.33270/04202002.97>>

- CityNet. (2023). Who we are. <https://citynet-ap.org/20-2/who-we-are/> (06.08.2023).
- Cities 4 Cities United 4 Ukraine. (2023, 31 Ocak). Swedish municipalities interested in partnership with Ukrainian counterparts. <<https://cities4cities.eu/swedishmunicipalities-interested-in-partnership-with-ukrainian-counterparts/>> (25.04.2023).
- Cities 4 Cities United 4 Ukraine. (2023, 31 Ocak). Ukraine-EU forum: Mayors Launched 17 Municipal Partnerships. <<https://cities4cities.eu/ukraine-eu-forummayors-launched-17-municipal-partnerships/>> (25.04.2023).
- City Diplomacy for Better EU Enlargement. (2018, 11 Ekim). <<https://globaldiplomacylab.org/activities/city-diplomacy-for-better-eu-enlargement/>>
- City Population, Ukraine: Odessa. <https://www.citypopulation.de/en/ukraine/odessa/> (23.11.2020).
- Council of Europe. (2022, 8 Temmuz). Congress of Local and Regional Authorities, Local authorities and associations engage in strengthening multi-level governance and co-operation in Ukraine. < <https://www.coe.int/en/web/congress/-/local-authorities-and-associationsengage-in-strengthening-multi-level-governance-and-co-operation-in-ukraine>>
- Council of Europe (CoE), the United Nations Development Programme (UNDP) and the Local Government Initiative (LGI). (2010). Inter-Municipal Cooperation (IMC) Toolkit. <<https://rm.coe.int/imc-intermunicipal-co-operation/1680746ec3>>
- Creative Cities Network, About us, What is the Creative Cities Network? < <https://en.unesco.org/creative-cities/content/about-us>> (06.08.2023).
- Cura, A. (2017, 26 Mayıs). Ukrayna'nın Odessa Şehrinde İstanbul Parkı açıldı. <<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ukrayna-nin-odessa-sehrinde-istanbul-parkiacildi-/826993>> (20.11.2020).
- Curtis, S., Acuto, M. (2019, 28 Ocak). "The Foreign Policy of Cities", *RUSI Journal*, 163(6), 1-10.
- Çanakkale Belediyesi, Kardeş kentler. <<https://www.canakkale.bel.tr/tr/sayfa/1365-kerch-ukrayna>> (17.12.2020).
- Çanakkale Travel. (2019, 23 Mayıs). Kırım Tatar ve Ukraynalı Gençlerden Çanakkale Belediyesi'ne Ziyaret. <<https://www.canakaletravel.com/haber/kirim-tatar-veukraynalı-genclerden-canakkale-belediyesine-ziyaret.html>> (15.12.2020).
- Çankaya Belediyesi, Kardeş kentler. <<https://www.cankaya.bel.tr/pages/132/Kardes-Kentler/>> (09.12.2020).
- Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası, Ukrayna Ülke Raporu. <https://www.corlutso.org.tr/uploads/docs/ukrayna_ulke_raporu_corlu_tso.pdf>
- Daoudov, M., (2013), Yerel Dış Politikanın Temelleri, (1.baskı), T.C. Marmara Belediyeler Birliği, İstanbul.
- Decentralization, About reform. <<https://decentralization.gov.ua/en/about>> (24.11.2022).
- Decentralization, Cooperation of hromadas. <<https://decentralization.gov.ua/en/cooperation>> (24.11.2022).
- Decentralization, Uluslararası Belediye Ortaklığı için Metodolojik Tavsiyeler. <https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/1220/MMP_MR_VB_R07.pdf>

- Decentralization. (2022, 16 Aralık). International municipal partnership: Ministry for Communities and Territories Development of Ukraine presented useful tools for municipalities. <<https://decentralization.gov.ua/en/news/15911>> (25.04.2023).
- Delanoë, B. (2011). "Local government finance: the challenges of the 21st century, second global report on decentralization and local democracy". https://www.gold.uclg.org/sites/default/files/GOLD%20II_ENG.pdf (17.08.2023).
- Demirtaş, B. (2016). "Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Dış İlişkilerinin Analizi: Merkez-Çevre Etkileşimini Yeniden Düşünmek", *Uluslararası İlişkiler Dergisi*(Özel Sayı: *Türk Dış Politikası*), 151-173. doi:10.33458/uidergisi.463089
- Demirtaş, B. (2023, Ocak - Nisan). "Küreselleşen Kent Diplomasisinin Analizi", *Şehir & Toplum*(24), 18-30.
- Despro. <<http://despro.org.ua/en/support-of-the-reform/about-the-reform/>>(23.12.2022).
- Despro. (2014, 1 Nisan). Concept of local self-governance and territorial power reforming, Cabinet Of Ministers Of Ukraine Prescription. http://despro.org.ua/en/news/partners-news/detail.php?ELEMENT_ID=1381 (23.12.2022).
- Dokuz Sütün, (2017, 01 Ağustos). İstanbul Gecesi Büyük İlgi Gördü, Aydın SOYLU. (18.08.2021).
- EkoAvrasya. Türkiye-Ukrayna İlişkilerinde Stratejik Yol Haritası Çalıştayı Raporu. <<https://ekoavrasya.net/Manset.aspx?pid=497&lang=TR>> (15.08.2021).
- Ekşi, S. T., (2018). Dünyada ve Türkiye’de Kardeş Şehircilik. Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB) Yayınları, No: 26, İstanbul.
- Erkmenoğlu, F., Karadeniz Ekonomik İşbirliği (Kei) - örgütünün dünü, bugünü ve geleceği. <<https://www.mfa.gov.tr/karadeniz-ekonomik-isbirlicisi-kei---orgutunun-dunu-bugunu-ve-gelececi.tr.mfa>> (27.08.2021).
- Erol, E., Polat, F. (2007). Türk Yerel Yönetimlerinin Uluslararası ve Avrupa Birliği Kuruluşları İle İlişkileri. Antalya: Akdeniz Üniversitesi Avrupa Birliği Araştırma ve Uygulama Merkezi (AKVAM).
- Eryılmaz, B. (2018). Kamu Yönetimi (11. baskı). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Eryılmaz, B. (2017). Kamu Yönetimi (10. baskı). Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Eryılmaz, B. (2010). Kamu Yönetimi (3. baskı). Ankara: Okutman Yayıncılık.
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi. (2023). *2022 Faaliyet Raporu. Eskişehir*. <https://www.eskisehir.bel.tr/dosyalar/faaliyet_raporlari/2022.pdf>
- EUROCITIES. (2023). About us. <<https://eurocities.eu/about-us/>> (06.08.2023).
- Euronews. (2023, 28 Ocak). Türkiye’de resmi izinle ikamet eden yabancı sayısı 1,3 milyon: Ruslar ilk sırada. <<https://tr.euronews.com/2023/01/28/turkiyede-resmiizinle-ikamet-eden-yabanci-sayisi-13-milyon-ruslar-ilk-sirada>> (12.10.2023).
- European Charter of Local Self-Government. (1985, 15 Ekim). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text> (04.12.2022).
- European Committee of the Regions, Division of Power, Ukraine - Fiscal Powers. <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/Ukraine-Fiscal-Powers.aspx> (23.11.2022).
- European Committee of the Regions, Division of Power, Ukraine - Relations with the EU/Representation at EU level. <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/Ukraine-EU.aspx> (23.11.2022).

- European Committee of the Regions, Division of Powers, Ukraine. <<https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/Ukraine.aspx>> (23.11.2022).
- European Union. (2011). Local and regional government in Ukraine and the development of cooperation between Ukraine and the EU. <<https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/local-regional-governmentukraine.pdf>>
- Furmankiewicz, M. (2007). "International Co-Operation Of Polish Municipalities: Directions And Effects", *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 98(3), 349-359.
- Gagheri, M., Zamani, A. (2016, Kasım). "Assess the status of city diplomacy in the development of international relations", *International Journal of Academic Research and Development*, 1(11), 05-09.
- Gazete Rize. (2017, 1 Ocak). Yenimahalle'ye Kiev'den destek. 9 Kasım, 2020 tarihinde: <https://www.gazeterize.com/yenimahalleye-kievden-destek>
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2023). *2022 Faaliyet Raporu. Gaziantep.*
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2022). *2021 Faaliyet Raporu. Gaziantep.*
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2021). *2020 Faaliyet Raporu. Gaziantep.*
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2020). *2019 Faaliyet Raporu. Gaziantep.*
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2019). *2018 Faaliyet Raporu. Gaziantep.*
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2018, 24 Eylül). Gastroantep'le 3 günde 250 bin kişi lezzete doydı. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/gastroantep-3-gunde-250-bin-kisi-lezzete-doydu>> (26.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2020, 15 Şubat). Gaziantep baklavası Ukrayna'da damakları fethetti. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/gaziantepbaklavasi-ukraynada-damaklari-fethetti>> (24.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2011, 14 Eylül). Gaziantep ile Ukrayna hayvanat bahçeleri kardeş oldu. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/gaziantep-ileukrayna-hayvanat-bahceleri-kardes-oldu>> (25.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2014, 21 Mart). Gaziantep turizmdeki deneyimlerini Avrupa ile paylaşıyor. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/gaziantepturizm-deki-deneyimlerini-avrupa-ile-paylasiyor>> (25.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2011, 21 Nisan). Gaziantep'e kuzeyden bir kardeş geldi. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/gaziantep-kuzeyden-bir-kardes-geldi>> (24.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2019, 27 Nisan). Uluslararası Ezogelin Yöresel Bebek Çalıştayı. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/etkinlikler/3uluslararasıezogelin-yoresel-bebek-calistayi>> (25.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2012, 2 Ocak). Ukrayna'da Gaziantep rüzgarı esti. <https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/ukraynada-gaziantep-ruzgari-esti> (25.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2011, 28 Ağustos). Ukrayna'da Gaziantep tanıtıldı. <https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/ukraynada-gaziantep-tanitildi> (25.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2017, 10 Temmuz). Barış Şehri Gaziantep'te Festival Sona Erdi. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/baris-sehri-gaziantep-festival-sona-erdi>> (01.12.2020).

- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2018, 27 Eylül). Kardeş şehirler Gaziantep'e hayran kaldı. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/kardes-sehirler-gaziantep-hayran-kaldi>> (26.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2023, 23 Şubat). Kardeş şehirlerden Gaziantep'e nakdi ve aynı yardım desteği. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/kardesehirlerden-gaziantepe-nakdi-ve-ayni-yardim-destegi>> (06.05.2023).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2017, 5 Mayıs). Ukrayna Kharkiv'deki Turizm Çalıştayında Gaziantep Konuşuldu. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/ukrayna-kharkivdekturizmcalistayinda-gaziantep-konusuldu>> (25.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2016, 27 Mayıs). Ukrayna, turizm ve ticaret forumunun onur konuğu "Gaziantep". <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/ukrayna-turizm-ve-ticaretforumununonur-konugu-gaziantep>> (25.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2011, 16 Haziran). Ukraynalı turizm öğrencileri Gaziantep'te. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/ukraynali-turizmogrencileri-gaziantep>> (25.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2017, 10 Ekim). Kardeş şehir ilişkilerinde yeni hedef: ekonomik işbirliği. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/kardes-sehiriliskilerinde-yeni-hedef-ekonomik-isbirligi>> (25.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2012, 13 Mayıs). Hayvanat bahçesi Ukraynada boy gösterdi. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/hayvanat-bahcesi-ukraynada-boy-gosterdi>> (24.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2016, 3 Haziran). Kardeş ilişkileriyle Gaziantep'i dünya'ya bağladı. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/kardes-iliskileriyle-gaziantepi-dunyaya-bagladi>> (26.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2011, 24 Ocak). Gaziantep'e Ukrayna'dan kardeş şehir geliyor. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/gaziantepe-ukraynadan-kardesehir-geliyor>> (24.11.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2014, 31 Ocak). Gaziantep'ten Avrupa'ya dostluk köprüsü. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/gaziantepten-avrupayadostluk-koprusu>> (04.12.2020).
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2019, 29 Mayıs). gençlerin buluşma adresi: Erikçe macera parkı. <<https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/genclerin-bulusmaadresierikce-macera-parki>> (26.11.2020).
- Gaziantep Güneş. (2019, 25 Ağustos). Kharkov'a Gaziantep hatırası. <<https://www.gaziantepgunes.com/haber/7155705/kharkova-gaziantep-hatirasi>> (07.12.2020).
- Gaziantep Zoo, Hakkımızda. <https://www.gaziantepzoo.org/hakkimizda.html> (25.11.2020).
- Gençkaya, Ö. F., Kaya, K. (2018). "İstanbul İlçe Belediyelerinin Dış İlişkileri", *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 1(3), 303-316. <<https://dergi-park.org.tr/tr/pub/mana/issue/42538/498075>>
- Global Covenant of Mayors for Climate&Energy, Who we are. <<https://www.globalcovenantofmayors.org/who-we-are/>> (06.08.2023).
- Gözler, K. (2018). Türkiye'nin yönetim yapısı (T.C. İdari Teşkilatı). Bursa: Ekin Yayınları.

- Grandi, L. K. (2020). *City Diplomacy, Cities and the Global Politics of the Environment*. Londra: Palgrave Macmillan.
- Gutierrez-Camps, A. (2013). "Local Efforts and Global Impacts: A City-Diplomacy Initiative on Decentralisation", *Perspectives, Special Issue: The Changing Role of Diplomacy in the 21st Century*, 21(2), 49-61.
- Günday, M. (2013). *İdare Hukuku* (10 b.). Ankara: İmaj Yayınevi. Haber7. (2019, 29 Kasım). Beyoğlu'nda Ukrayna sinema günleri başladı.. <<https://www.haber7.com/kultur/haber/2920254-beyoglunda-ukrayna-sinemagunleri-basladi>> (15.12.2020).
- Haberler. (2006, 7 Temmuz). İstanbul: İstanbul'da yerel yönetimler. <<https://www.haberler.com/guncel/istanbul-istanbul-da-yerel-yonetimler-82-haberi/>> (10.06.2021).
- Haberler. (2021, 9 Haziran). Truskavest Belediye Başkan Yardımcısı Kotyk, Kemer Belediye'sinde. <<https://www.haberler.com/politika/truskavest-belediye-baskan-yardimcisi-kotyk-kemer-14189980-haberi/>>
- Haberler. (2021, 20 Haziran). Ukrayna Dışişleri Bakanı Kuleba, Antalya Müzesindeki Ukraynaca sesli rehberin açılışına katıldı. <<https://www.haberler.com/kultursanat/son-dakika-kultur-sanat-ukrayna-disisleri-bakani-kuleba-antalya-14213115-haberi/>>
- Haberler. (2017, 26 Mayıs). Ukrayna'nın Odessa şehrinde İstanbul Parkı açıldı! Yapımı 3 yıl sürdü. <<https://www.haberler.com/guncel/ukrayna-nin-odessa-sehrinde-istanbul-parki-acildi-9661906-haberi/>> (20.11.2020).
- Haberler. (2021, 21 Nisan). Ukraynalılar Türkiye'de turizmi "güvenli" buluyor. <<https://www.haberler.com/guncel/ukrayna-ankara-buyukelcisi-sybihadanturkiye-ye-14080196-haberi/>>
- Haberler. (2021, 10 Haziran). Ukrayna Tanıtım Günleri. <<https://www.haberler.com/ekonomi/ukrayna-tanitim-gunleri-14192613-haberi/>>
- Haberler. (2021, 10 Haziran). 2021 yılında 1 buçuk milyon ukraynalının Türkiye'yi ziyaret etmesi bekleniyor. <<https://www.haberler.com/2021-yilinda-1-bucuk-milyon-ukraynalinin-turkiye-14192372-haberi/>>
- Habertürk. (2019, 24 Ağustos). Başkan Böcek kardeş şehirler fuarı için Ukrayna'nın Lviv kentinde. <<https://www.haberturk.com/antalya-haberleri/71344339-baskan-bocek-kardes-sehirler-fuari-icin-ukraynanin-lviv-kentinde>> (18.11.2020).
- Habertürk. (2020, 4 Eylül). Kırım'ın ilhakı 'Kardeş Şehir' protokolünü iptal ettirdi. <<https://www.haberturk.com/eskisehir-haberleri/80590219-kirim-in-ilhakikardes-sehir-protokolunu-iptal-ettirdiodunpazari-belediye-meclisinden-onemli>> (10.12.2020).
- Hazenberg, H., A. Mulieri. (2013). "Democracy and global governance: the case for a bottom-up and context-sensitive approach", *Innovation: The European Journal of Social Science Research* 26 (3): 302-318.
- Hermann, C. F. (1991). "Turbulence in World Politics: A Theory of Change and Continuity", *The American Political Science Review*, 85 (3) (Sep., 1991): 1081 - 1083. <<https://www.jstor.org/stable/1196da00-1fc7-3f3e-b676c3fa5e40bcc8?seq=1>> (31.07.2023).

- Hewitt, W. E. (1998). "The Role of International Municipal Cooperation in Housing the Developing World's Urban Poor: The Toronto-Sa8o Paulo Example", HABITAT INTL., 22(4), 411-427.
- Holm-Hansen, J. (2015). "Norway's Municipal International Cooperation Results Achieved and Lessons Learnt", Oslo: NIBR-Norwegian Institute for Urban and Regional Research.
- Hür Işık, Manisa'ya Ukraynalı kardeş. <<https://www.hurisikgazetesi.com/manisa-yaukraynali-kardes/868476/>> (17.12.2020).
- Hürriyet. (2017, 4 Kasım). Samsun'da Ukraynalılar Derneği kuruldu. <<https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/samsun/samsunda-ukraynalilardernegi-kuruldu-40633867>> (16.08.2021).
- Hürriyet. (2019, 29 Ocak). Türkiye'deki Ukraynalılar... Seviyor, geliyor dernekliyorlar. <<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/seviyor-geliyorderneklesiyorlar-41097958>> (18.08.2021)
- Hürriyet. (2018, 18 Ağustos). Ukraynalı çocuklar Samsun'dan memnun ayrıldı. <<https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/samsun/ukraynali-cocuklarsamsundan-memnun-ayrildi-40932445>> (18.08.2021).
- ICLEI, About us. <https://iclei.org/about_iclei_2/> (06.08.2023).
- ICLEI Local Governments for Sustainability South Asia. ICLEI Leaders and Members to strengthen Pope Francis' efforts on climate, modern slavery and sustainability. <<https://southasia.iclei.org/news/iclei-leaders-and-members-to-strengthen-popefrancis-efforts-on-climate-modern-slavery-and-sustainability/>> (17.08.2023).
- Ilgen, S., F. Sengers, J.A. Wardekker. (2019). "City-to-city learning for urban resilience: The case of water squares in Rotterdam and Mexico city", *Water* (Basel), 11 (5): 983.
- İmaj, Ukrayna'nın Türkiye'de Yaşayan Vatandaşlarının Kurduğu Dernekler. <<http://ukraynanin-turkiyede-yasayan-vatandaslarininkurdugu-dernekler-muratpasa-belediyesi-abdullah-sevimcok-sivil-toplum-veinovayon-merkezlerinde-bulustu/>> (15.12.2020).
- İl Özel İdaresi Kanunu (2005, 22 Şubat). T.C. Resmi Gazete (Kanun No: 5302). <<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/03/20050304-1.htm>>
- İsmek. (2020, 23 Kasım). <https://m.ismek.istanbul/tr/haber_detay.aspx?RegID=2760>
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2016). *2015 Faaliyet Raporu. İstanbul.*
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2021). *2020 Faaliyet Raporu. İstanbul.*
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2022). *2021 Faaliyet Raporu. İstanbul.*
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2023). *2022 Faaliyet Raporu. İstanbul.*
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. <https://www.ibb.istanbul/News/Detail/34019> (20.11.2020).
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. <https://www.ibb.istanbul/News/Detail/34020> (20.11.2020).
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Kültür sanat. <<https://kultursanat.ibb.istanbul/ActivityVariant/Index/1378>> (24.11.2020).
- İstanbul İtfaiyesi. (2011, 16 Mart). Büyükşehir Ekibi Tokyo'da. <<http://itfaiye.ibb.gov.tr/m/tr/haberler/2323/buyuksehir-ekibi-tokyoda.html>>

- İzmir Büyükşehir Belediyesi. 2022 *Faaliyet Raporu*. İzmir. <https://www.izmir.bel.tr/YuklenenDosyalar/Dokumanlar/43_24052023_111140_.pdf> (24.05.2023).
- İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2022). Dökümanlar. <<https://www.izmir.bel.tr/tr/Dokumanlar/23/43>>
- İzmir Ticaret Odası, Ukrayna Mariupol Belediyesi heyeti'nin odamızı ziyareti. <http://izto.org.tr/demo_betanix/uploads/cms/yonetim.ieu.edu.tr/6695_1525260245.pdf> (11.12.2020).
- Karakılçık, Y. (2016). *Yeni Yerel Bölgesel Gelişmeler Işığında Yerel Yönetimler*. Seçkin Yayınları, Ankara.
- Kasapsaraçoğlu, M. (2019). *Instruments and Institutions of Modern Diplomacy*. Diplomacy. ss. 108-132. Eskişehir: Anadolu University.
- Keating, M. (1999). "Regions and international affairs: Motives, opportunities and strategies", *Regional & Federal Studies*, 9:1, 1-16. doi: 10.1080/13597569908421068
- Keleş, R., (2012), yerinden yönetim ve siyaset, (7. baskı), Cem Yayınevi, İstanbul.
- Keleş, R., (2017). *Kentleşme Politikası* (16. baskı), İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Kemer Belediyesi. (2022). *2021 Faaliyet Raporu*.
- Kemer Belediyesi, Kazakistan Antalya Başkonsolosu Kanafeyev Kemer Belediyesi'nde. <<https://www.kemer.bel.tr/tr/haberler/kazakistan-antalya-baskonsolosukanafeyev-kemer-belediyesinde.html>> (11.05.2023).
- Kemer Belediyesi, Lviv ve Truskavest Beldesinden belediye başkanımız Necati Topaloğlu'na ziyaret. <<https://www.kemer.bel.tr/tr/haberler/lviv-ve-truskavestbeldesinden-belediye-baskanimiz-necati-topalogluna-ziyaret.html>> (18.11.2020).
- Kemer Belediyesi, Kemer 2022'de 2 milyon 915 bin 680 misafir ağırladı. <<https://www.kemer.bel.tr/tr/haberler/kemer-2022de-2-milyon-915-bin-680-misafir-agirladi.html>> (11.05.2023).
- Kemer Belediyesi, Ukraynalı yetim çocuklar için etkinlik düzenlendi. <<https://www.kemer.bel.tr/tr/haberler/ukraynali-yetim-cocuklar-icin-etkinlik-duzenlendi.html>> (11.05.2023).
- Kemer Belediyesi, Ukrayna Antalya Konsolosu Voronin Kemer Belediyesi'nde. <<https://www.kemer.bel.tr/tr/haberler/ukrayna-antalya-konsolosu-voroninkemer-belediyesinde.html>> (11.05.2023).
- Kemer Belediyesi, Ukraynalı çocuklara tiyatro gösterisi. <https://www.kemer.bel.tr/tr/haberler/ukraynali-cocuklara-tiyatro-gosterisi.html> (11.05.2023).
- Kemer Belediyesi, Kemer'den tanıtım atağı. <<https://www.kemer.bel.tr/tr/haberler/kemerden-tanitim-atagi.html>> (11.05.2023).
- Kemer Belediyesi, Savaş mağduru Ukraynalı çocuklar Kemer'de moral buldu. <<https://www.kemer.bel.tr/tr/haberler/savas-magduru-ukraynali-cocuklarkemerde-moral-buldu.html>> (11.05.2023).
- Kocalar, Z. (2018, 30 Temmuz). Gaziantep UNESCO'da kalıcı olmak istiyor. <<https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/gaziantep-unescoda-kalici-olmak-istiyor/1217654>> (25.11.2020).
- Konhaber. (2016, 7 Eylül). İstanbul'da Ukrayna kültür günleri başladı. <https://www.konhaber.com/haber-istanbul_da_ukrayna_kultur_gunleri_basladi-596856.html> (24.11.2020).

- Konya Büyükşehir Belediyesi. (2022). *2021 Faaliyet Raporu*. Konya. <http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/kSTCa+Konya_Buyuksehir_Belediyesi_2021FaaliyetRaporu.pdf>
- Kosovac, A., Hartley, K., Acuto, M., Gunning, D. (2020). "Conducting City Diplomacy: A Survey of International Engagement in 47 Cities", *The Chicago Council On Global Affairs*, s. 1-28.
- Kostytsky, V. (2020). "Local Self-Government as a Separate Branch of Power in Ukraine: Theoretical and Methodological Issues".
- Köy Kanunu (1924, 7 Nisan). T.C. Resmi Gazete (Kanun Numarası: 442).
- Kregul, Y., Batrymenko, V. (2016). "Reform of local self-government in Ukraine", 84(1), *Legal Sciences. Foreign trade: economics, finance, law*. <<http://journals.knu-te.edu.ua/foreign-trade/article/view/515>>
- Kurultay, Ukrayna Başkonsolosu İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu'nu Ziyaret Etti. <<https://www.kurultay.net/haber/ukrayna-baskonsolosu-ibb-baskani-ekremimamoglu-nu-ziyaret-etti-2020-10-13.html>> (24.11.2020).
- Kuşadası Belediyesi, Kardeş şehirler. <<https://www.kusadasi.bel.tr/kurumsal/kurum/kardes-sehirler>> (16.12.2020).
- Kuşku-Sönmez, E. (2014). "Regional cooperation in the Black Sea basin: what role for city diplomacy?", *Southeast European and Black Sea Studies*, 14(4), 489-507.
- Kuzgunkaya, G. (2017, 10 Haziran). Türkiye ve Ukrayna Belediyelerinden "Kardeş Şehir" kararı. Ukr-ayna. <<https://www.ukr-ayna.com/turkiye-ve-ukraynabelediyelerinden-kardes-sehir-karari/>> (15.12.2020).
- Ladychenko, V., Gulac, O., Yemelianenko, K., Danyliuk, Y., Kurylo, V. (2021). "Ensuring Sustainable Development of Local Self-Government: Foreign Experience for Ukraine", *European Journal of Sustainable Development*, 10(4), 167-167.
- Landry, C. ve Bianchini F. (1995). *The creative city*. London: Demos.
- Leguey-Feilleux, J. R. (2009). *The dynamics of diplomacy (63-64)*. Boulder, CO: Lynne Rienner Publishers.
- Mahalli İdare Birlikleri Kanunu. (2005). Kanun Numarası: 5355, 44(25842). T.C. Resmi Gazete.
- Marchetti, R. (2017). *City Diplomacy. Academic Foresights. Mayors for Peace, About us*. <<https://www.mayorsforpeace.org/en/about-us/outlinem4p/>> (06.08.2023).
- Maxsedmc, Kharkiv hakkında. <<https://www.maxserdmc.com/sehirlerimiz/ukrayna-kharkiv>> (24.11.2020).
- Mendes, M.V. I., Figueira, A. R.. (2017). "Paradiplomacy and the international competitiveness of cities: the case of Rio de Janeiro", *Revista Brasileira de Política Internacional* 60 (1).
- Merkez Siyaset. (2017, 27 Temmuz). İstanbul gecelerine büyük ilgi. <<https://merkez-siyaset.com/istanbul-gecelerine-buyuk-ilgi-h14667.html>> (24.11.2020).
- Metropolis, Vision, mission and principles. <<https://www.metropolis.org/vision-mission-and-principles-2022>> (14.07.2023).
- Mill, J. S., (2012). *Hürriyet Üstüne On Liberty*, çev. M. Osman Dostel, (3. baskı), Liberte Yayınları, Ankara.
- Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun. (1969). Kanun Numarası: 1173, 8(13201). T.C. Resmi Gazete.

- Muğla Büyükşehir Belediyesi. (2020, 19 Kasım). Ukrayna Antalya Konsolosu'ndan Başkan Gürün'e Ziyaret. <<https://www.muqla.bel.tr/haber/ukrayna-antalyakonsolosundan-baskan-gurune-ziyaret>> (10.12.2020).
- Muhasilovic, J. (2020). "Turkish Local Communities and City Diplomacy with Bosnia and Herzegovina", *Journal of Balkan and Black Sea Studies*, 139-168.
- Muratoğlu, T. (2011). "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türk Hukuku", *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 69(1-2), 737-775. <<https://dergi.park.org.tr/tr/pub/iuhfm/issue/9185/115050>>
- Nadaroğlu, H. (2001). Mahalli İdareler (7 baskı). İstanbul: Beta.
- Nalas, About us. <<http://www.nalas.eu/about-us/>> (14.07.2023).
- Navruzov, Y. (2001). "Local Government in Ukraine", I. Munteanu, V. Popa (Dü) içinde, *Developing new rules in the old environment* (s. 109-160). Budapest: LGI Books.
- Nehoda, V. (2021). "Ministry for Communities and Territories Development, Decentralisation, Reform of Local Self-Government And Territorial Organisation Of Power in Ukraine, Accomplishments And Objectives for 2021-2024". <<https://rm.coe.int/ua-vice-minister-nehoda-cddg-meeting-15-april-2021-eng/1680a29097>>
- Nelles, J. (2011). "Cooperation in Crisis? An Analysis of Cross-Border Intermunicipal Relations in the Detroit-Windsor Region", *Articulo - Journal of Urban Research*.
- Nicolson, Harold (1939). Diplomacy (London: Oxford University Press).
- Nilüfer Belediyesi. (2018, 28 Mart). Kardeş kent Mykolaiv'den Nilüfer'e ziyaret. <https://www.nilufer.bel.tr/haber/kardes-kent-mykolaiv-den-nilufer-e-ziyaret?/haber-5354-kardes_kent_mykolaivden_nilufere_ziyaret> (09.12.2020).
- Nilüfer Belediyesi, Kardeş kentler. <https://www.nilufer.bel.tr/icerik/kardeskentler?/icerik-96-kardes_kentler> (09.12.2020).
- Nilüfer Belediyesi. (2013, 17 Mayıs). Türkiye Ukrayna kardeşliği Nilüfer'de perçinlendi. <https://www.nilufer.bel.tr/haber/turkiye-ukrayna-kardesligi-niluferde-percinlendi?/haber-840-_turkiye_ukrayna_kardesligi_niluferde_percinlendi#pretty-Photo> (09.12.2020).
- OECD. (2021). OECD Project Supporting Decentralisation in Ukraine 2021-22. <https://www.oecd.org/regional/multi-level-governance/ukrainedecentral.htm> (05.12.2022).
- On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2012). Kanun Numarası: 6360, 53(28489). T.C. Resmi Gazete.
- Ortaylı, İ.. (2011). Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880), (2. baskı), Türk Tarih Kurumu, Ankara.
- Özden, M. S. (tarih yok). Türkiye ve AB Arasında Şehir Eşleştirme Projesi, Konu Bazlı Kardeş Şehir İlişkileri-İşlevsel Yaklaşım. <https://www.yereldeab.org.tr/Portals/8/yayinlar/sinan_ozden_tematik_yaklasim_ve_kapasite_gelistirme_2.pdf adresinden alındı> (15.08.2023).
- Özel Kalem. (2017, 21 Aralık). Odessa Büyükşehir Belediye Başkanından Başkan Mevlüt Uysal'a ziyaret. <<https://www.ozelkalem.com.tr/baskan-uysalamevkidas-ziyareti/>> (23.11.2020).
- Özer, M. A., Önen, S. (2017). 200 Soruda Yönetim Kamu Yönetimi (2 b.). Ankara: Gazi Kitabevi.

- Özlu, R. M. (2020). "Türk Yerel Yönetimlerinin Uluslararası İşbirlikleri", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 159-189. <<https://dergipark.org.tr/pub/imuhfd/issue/55893/737209>>
- Paes, E. (10.12.2013). "C40 City Diplomacy Addresses Climate Change", Huffington Post. <https://www.huffpost.com/entry/c40-city-diplomacy-addresses-climate-change_b_4419898>
- Papisca, A., (2008) "International law and human rights as a legal basis for the international involvement of local governments", *City Diplomacy: The role of local governments in conflict prevention, peace building, post- conflict reconstruction*, ed. Arne Musch, Chris van der Valk, Aezandra Sizoo and Kian Tajkhsh, The Hague: VNG International.
- Parlak, B. (2011). Kamu Yönetimi Sözlüğü. MKM Yayıncılık.
- PCGN (the Permanent on Geographical Names) Toponymic Fact File, Ukraine. (2022). <https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1084192/Ukraine_Toponymic_Factfile.pdf>
- Pipa, A., Bouchet, M. (2020, Kasım). "Multilateralism Restored? City Diplomacy in the COVID-19 Era", *The Hague Journal of Diplomacy*, s. 599-610. doi: 10.1163/1871191X-BJA10043
- Proshko, V. (2015, 15 Eylül). Mapping the obstacles to inter-municipal cooperation in Ukraine. 103-113. Council of Europe. <<https://rm.coe.int/1680687d91>>
- QHA, Büyükelçi Sibiga Keçiören Belediyesi'ni ziyaret etti. <<http://old.qha.com.ua/tr/toplum/buyukelci-sibiga-kecioren-belediyesi-niziyaret-etti/162397/>> (09.11.2020).
- QHA, Fethiye'den Ukrayna'ya kardeş. <<http://old.qha.com.ua/tr/turizm/fethiye-yeukrayna-dan-kardes/169787/>> (15.12.2020).
- QHA, Odesa Belediye Başkanı İstanbul'a ziyaret gerçekleştirdi. <<http://old.qha.com.ua/tr/siyaset/odesa-belediye-baskani-istanbul-a-ziyaretgerceklestirdi/138721/>> (20.11.2020).
- Republic Of Türkiye Ministry Of Foreign Affairs. Press Release On The Turkish- Ukrainian Joint Communique May 21, 1998. <https://www.mfa.gov.tr/_p_pressrelease-on-the-turkish-ukrainian-joint-communique_br_may-21_-1998__p_.en.mfa> (17.12.2020).
- Rosenau, J. N. 2003. Distant Proximities: Dynamics Beyond Globalization. Princeton, NJ: Princeton University Press. <https://books.google.com.tr/books?id=nug9DwAAQBAJ&pg=PA18&hl=tr&source=gbs_toc_r&cad=2#v=onepage&q&f=false>
- Sabah. (2020, 4 Temmuz). Ukrayna Dışişleri Bakanı Kuleba: "Ukrayna ve Türkiye birlikte çok fazla şey yapıyorlar". <<https://www.sabah.com.tr/antalya/2020/07/04/ukrayna-disisleri-bakani-kulebaukrayna-ve-turkiye-birlikte-cok-fazla-sey-yapiyorlar>> (10.12.2020).
- Sasaki, A., Kojima, M. (2019). "International Environmental Cooperation by Municipalities in Japan: Prospects and Possibilities of Regional Collaboration", M. Kojima (Dü.) içinde, *Toward Regional Cooperation of Local Governments in ASEAN*. Economic Research Institute for ASEAN and East Asia (ERIA).
- Sassen, S. (2004). "Local Actors in Global Politics", *Current Sociology*; 52; 649-670. doi: 10.1177/0011392104043495

- Serteszen, S. (2013, Kasım). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Reform Açısından Önemli mi? Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı. <https://www.tepav.org.tr/upload/files/1383813052-3.Avrupa_Yerel_Yonetimler_Ozerklik_Sarti_Reform_Acisindan_Onemli_mi.pdf>
- Sınır Ötesi İşbirliği Kanunu (The Law of Ukraine-About cross-border cooperation). (2004). <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15#Text>> (27.11.2022).
- Sister Cities International. <https://sistercities.org/about-us/what-is-a-sister-city-3/> (14.08.2023).
- Sister Cities International, To Promote Peace Through Mutual Respect, Understanding, And Cooperation. (tarih yok). <https://sistercities.org/about-us/our-mission/> (14.08.2023).
- Sizoo, A. (2007, Ekim). Concept Paper On City Diplomacy. (15.10.2019).
- Sizoo, A., ve A., Musch. (2008). "City Diplomacy: The role of local governments in conflict prevention, peace-building and post-conflict reconstruction", ed. Arne Musch, Chris van der Valk, Aezandra Sizoo and Kian Tajkshh, The Hague: VNG International.
- Slaughter, A.-M. (2009). A New World Order, Princeton University Press, Princeton, NJ. <https://books.google.com.tr/books?id=WzG5qJM0AekC&pg=PA1&hl=tr&source=gbs_toc_r&cad=2#v=onepage&q&f=false>
- Sobacı, M. Z. (2015, Nisan). Türkiye'nin Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na Uyum-Özerklik Miti. (120), Setta.
- Sözcü. (2020, 4 Mart). Ukrayna'ya Çağdaş Sanat çıkarması yapan Türk sanatçılar SÖZCÜ'ye konuştu: Bu sergi Cumhuriyet devriminin sonucudur. <https://www.sozcu.com.tr/hayatim/kultur-sanat-haberleri/ukraynaya-cagdassanat-cikarmasi-yapan-turk-sanatcilar-sozcuye-konustu-bu-sergi-cumhuriyetdevrimininsonucudur/?utm_source=dahafazla_haber&utm_medium=free&utm_campaign=dahafazlahaber> (24.11.2020).
- Strutynskyi, V., Strutynska-Struk, L. (2019). Formation of the European Local Self-government Model in Ukraine: Developments and Expectations. Political Preferences, (22), 5-18. <<https://www.journals.us.edu.pl/index.php/PP/article/view/7514>>
- Taştekin, A., Akca, H. (2020). "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na Türkiye'nin Koyduğu Çekincelerin Yeniden Değerlendirilmesi", *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 3(3), s. 594-609. doi:10.33712/mana.811416
- Tavares, R. (2016). Paradiplomacy: Cities and States as Global Players. Oxford University Press. <https://books.google.com.tr/books?id=yVCsDAAAQBAJ&pg=PA1&hl=tr&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false>
- TBB-Türkiye Belediyeler Birliği. (2010). Uluslararası İlişkiler ve Temsil, 2010 Yılı Faaliyet Raporu, TBB Yayını, Ankara.
- TBB-Türkiye Belediyeler Birliği. (2012). "Kardeş Şehirler, Uluslararası Belediye İşbirlikleri ve Birliğimizin Rolü", *İller ve Belediyeler Dergisi*, Sayı: 776, Aralık.
- TBB-Türkiye Belediyeler Birliği. (2021). Kuruluş görevler. <https://www.tbb.gov.tr/Tr/icerik_kurulus-gorevler_55> (06.08.2023).
- T.C. Avrupa Birliği Başkanlığı, INTERREG IPA Bulgaristan-Türkiye Sınır Ötesi İşbirliği Programı. <<https://cbc.ab.gov.tr/>> (13.06.2019).

- T.C. Avrupa Birliği Başkanlığı, Karadeniz havzasında sınır ötesi işbirliği programı. <<https://cbc.ab.gov.tr/>> (13.06.2019).
- T.C. Avrupa Birliği Başkanlığı. (2022, 25 Ekim). Sınır Ötesi İşbirliği Hakkında. <<https://cbc.ab.gov.tr/>>
- T.C. Avrupa Birliği Başkanlığı, Sınır Ötesi İşbirliği/Türkiye’de Sınır Ötesi İşbirliği. <<https://cbc.ab.gov.tr/>> (13.06.2019).
- T.C. Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Konseyi. <https://www.mfa.gov.tr/avrupakonseyi_.tr.mfa> (02.10.2022).
- T.C. Dışişleri Bakanlığı, Uluslararası kuruluşlarla kültürel ilişkilerimiz. <https://www.mfa.gov.tr/uluslararasi-kuruluslarla-kulturel-iliskilerimiz.tr.mfa> (21.05.2023).
- T.C. Kiev Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği. (2018, Haziran). Ukrayna’nın 2017 Yılı Genel Ekonomik Durumu ve Türkiye ile Ekonomik-Ticari İlişkileri.
- T.C. Şanlıurfa Valiliği. (2018, 19 Temmuz). Ukrayna Ankara Büyükelçisi Şanlıurfa’da. <<http://sanliurfa.gov.tr/ukrayna-ankara-buyukelcisi-sanliurfada>> (18.08.2021).
- T.C. Ticaret Bakanlığı. (2020, 23 Ekim). İki ülke arasında ticaretin altyapısını oluşturan anlaşma ve protokoller. <<https://ticaret.gov.tr/yurtdisiteskilati/avrupa/ukrayna/ikili-anlasmalar/iki-ulke-arasinda-ticaretin-altyapisiniolusturan-anlasma-ve-protokoller>> (26.09.2021).
- TDBB, Hakkımızda. <http://www.tdbb.org.tr/?page_id=46&lang=tr> (06.08.2023). Telgraf. (2019, 26 Ağustos). Kharkov’a Gaziantep hatırası. <<https://telgraf.net/haber/13491799/kharkova-gaziantep-hatirasi>> (07.12.2020).
- The Handbook of Town Twinning-The Turkish Perspective. (2019, Temmuz). Ankara.
- The League of Historical Cities, Member cities. https://www.lhc-s.org/member_cities/ (14.07.2023).
- The League of Historical Cities, Outline of the HLC. <<https://www.lhcs.org/about/outline/>> (14.07.2023).
- The World Bank. (2022). Urban population (% of total population). <<https://data.worldbank.org/indicator/SP.URB.TOTL.IN.ZS>> (09.08.2023).
- The World Bank. (2022). Urban population (% of total population) - Türkiye. <https://data.worldbank.org/indicator/SP.URB.TOTL.IN.ZS?locations=UA-TR> (09.08.2023).
- The World Bank. (2022). Urban population (% of total population) - Ukraine. <<https://data.worldbank.org/indicator/SP.URB.TOTL.IN.ZS?locations=UA>> (09.08.2023).
- Thonon, C. B. (2008). "City Diplomacy practices. Peacebuilding tools and initiatives of European Cities", Diputació de Barcelona, Escola de Cultura de Pau.
- TOBB, Türkiye-Ukrayna Ticaret ve Sanayi Odası Forumu. <https://tobb.org.tr/IkiliOdalari/TurkiyeUkraynaTSO/TR%20Ukrayna%20B.pdf> (27.08. 2021).
- Tokyay, M., Ankara, Covid-19’a karşı 43 kenti bir araya getiren Dünya Başkentleri Platformu’nu kurdu. <https://tr.euronews.com/2020/05/26/ankara-covid-19-a364-kars-43-kenti-bir-araya-getiren-dunya-baskentleri-platformu-nu-kurdu> (09.11.2020).
- Tortop, N., Aykaç, B., Yayman, H., Özer, M. A. (2008). Mahali İdareler (2. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Tourhub, Odessa sahilinin plajlar ve tatil yerleri: Çernomorsk (Ilyichyovsk). <<https://www.tourhub.top/tr/odessa-sahilinin-plajlar-ve-tatil-yerleri/cernomorskilyichyovsk/?lang=tr>> (23.11.2020).
- Trutkowski, C. (2018). Understanding Inter-Municipal Cooperation. <globaldiplomacy-lab.org> (13.11.2019).
- Turizm Günlüğü. (2020, 17 Ağustos). Burhaniye turizmine Ukrayna desteği. <<https://www.turizmgunlugu.com/2020/08/17/burhaniye-turizmine-ukraynadestegi/>> (16.12.2020).
- Turizm News. (2020, 17 Kasım). Turizm Kasım'da İkinci Dalgaya Girdi. <https://www.turizmnews.com/turizm-kasim-da-ikinci-dalgaya-girdi/21262/> (18.11.2020).
- Tuzcuoğlu, F., Akman, Ç., Akman, E. (2020, 25 Aralık). "Yerel Yönetimlerin Uluslararası Faaliyetleri: Uluslararası Kuruluşlara Üyelikler Üzerinden Bir Değerlendirme", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi (İşletme Kamu ve Ekonomi 2020 Özel Sayısı)*, s. 1211-1238. doi:10.30798/makuiibf.821037
- TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu. (2023, 6 Şubat). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2022. <<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=49685>>
- TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu. (2023, 24 Temmuz). Uluslararası Göç İstatistikleri, 2022. <<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararası-Göç-İstatistikleri-2022-49457#:~:text=T%C3%BCrkiye'den%20yurt%20d%C4%B1%C5%9F%C4%B1na%20g%C3%B6%C3%A7,%C3%BCn%C3%BC%20ise%20yabanc%C4%B1%20uyruklular%20olu%C5%9Fturdu.>>
- Türk Dünyası Belediyeler Birliği. (tarih yok). <<http://www.tdbb.org.tr/tdbb/wpcontent/uploads/2016/01/kardesehirelkitabi.pdf>> (14.08.2023).
- Türkiye Belediyeler Birliği. (2021, 13 Temmuz). Dış İlişkiler Müdürlüğü, Kardeş Şehirler, Yasal Prosedür. https://www.tbb.gov.tr/Tr/icerik_yasal-prosedur_101
- Türkiye Belediyeler Birliği. (2021, 12 Ağustos). İstatistiki Veriler. <https://www.tbb.gov.tr/Tr/icerik_statistiki-veriler_282> (05.11.2022).
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, Ukrayna'nın ekonomisi. <<https://www.mfa.gov.tr/ukrayna-ekonomisi.tr.mfa>> (13.11.2020).
- Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı, İller İdaresi Genel Müdürlüğü, Özel İdare. <<https://www.icisleri.gov.tr/illeridaresi/ozel-idare1>> (15.09.2022).
- Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı, Türkiye Mülki İdare Bölümleri Envanteri. <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx> (14.09.2022).
- Twinning, Tarihçe. (tarih yok). <http://www.twinning.org/tr/page/tarih%C3%A7e> (14.08.2023).
- Twinning, Hızlı bir bakış. (tarih yok). <<http://www.twinning.org/tr/page/h%C4%B1zlı%C4%B1-birbak%C4%B1%C5%9F>> (14.08.2023).
- UCLG, Centenary of the International Municipal Movement 1913-2013. <<https://www.old.uclg.org/en/centenary>> (06.08.2023).
- UCLG, Who are we. https://www.uclg.org/sites/default/files/uclg_who_we_are_0.pdf (06.08.2023).
- UIA Global Civil Society Database. World Associations of Cities and Local Authorities Coordination (WACLAC). <<https://uia.org/s/or/en/1100046539>> (06.08.2023).

- Ukrhaber. (2019, 16 Eylül). Kiev Büyükelçiliği Dnipro’da yetkili makamlar ve iş dünyası ile buluştu. <<https://www.ukrhaber.com/blog/kiev-buyukelciligidniproda-yetkili-makamlar-ve-is-dunyasi-ile-bulustu/#.X6lULdAzbIW>> (09.11.2020).
- Ukrayna Anayasası. (1996, 28 Haziran). Constitution of Ukraine. <<https://faolex.fao.org/docs/pdf/ukr127467E.pdf>>
- Ukrayna Ankara Büyükelçiliği, Samsun İlinin Yöneticilerinin Daveti Üzerine Odessa Vali 1.Yardımcısı Sayın Mikola Tindyuk’un Başkanlığındaki Odessa Bölgesi Heyeti. <<https://turkey.mfa.gov.ua/tr/news/5508-vidbuvsya-vizit-delegacijiodesykoji-oblasti-do-msamsun-turecykoji-respubliki>> (10.12.2020).
- Ukrayna’nın Ankara Büyükelçiliği, Kharkiv Büyükşehir Belediye Başkan Yardımcısı Sayın Igor Terehov’un. <<https://turkey.mfa.gov.ua/tr/news/8457-vidbuvsyaro-bochij-vizit-zastupnika-kharkivsykogo-misykogo-golovi-ioterehova>> (17.12.2020).
- Ukrayna, Odessa İstanbul Park. <https://www.ukrayna.com/odessa-istanbul-park/> (20.11.2020).
- Ukrayna Hayat. (2018, 9 Kasım). Kuşadası’nda yaşayan Ukraynalılar dernek kurdu. <https://ukraynahayat.com/kusadasinda-yasayan-ukraynalilar-dernek-kurdu/> (17.08. 2021).
- Ukrayna, Kültür dernekleri. <https://www.ukr-ayna.com/diaspora/dernekler/> (14.08.2021).
- Ukrhaber. (2017, 16 Haziran). Ukrayna’dan Türkiye’ye 1 milyon turist. Dünya. <<https://www.dunya.com/sectorler/turizm/ukraynadan-turkiyeye-1-milyonturist-haberi-368276>> (16.12.2020).
- Uluslararası Belediye İşbirlikleri ve Belediyemizin Rolü. (2012, Aralık). *İller ve Belediyeler Dergisi* (776), s. 8-17.
- Uluslararası Belediye Ortaklığı İçin Metodolojik Tavsiyeler, ss: 103-125. <<https://decentralization.gov.ua/en/twincities>> adresinde Bölüm 7: <https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/1220/MMP_MR_VB_R07.pdf>
- Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun. (1987). Kanun Numarası: 3335, 26(19424). T.C. Resmi Gazete.
- UN-Habitat. (2016). Urbanization and Development: Emerging Futures. "World Cities Report 2016", UN-Habitat, Nairobi, Kenya.
- Unesco, Creative Cities Network Gaziantep. <<https://en.unesco.org/creativecities/gaziantep>> (25.11.2020).
- United Cities and Local Governments (UCLG). (2006). *City diplomacy*. <https://www.diba.cat/documents/228621/367388/ri-dm-descarregaconclusions_city_diplomacy_conference_perugia-pdf.pdf>
- United Nations Economic and Social Commission for Western Asia, World Associations of Cities and Local Authorities Coordination. <<https://archive.unescwa.org/world-associations-cities-and-local-authoritiescoordination>> (06.08.2023).
- UNWTO World Tourism Organization. (2012). "Global Report on City Tourism – Cities 2012 Project", Madrid.
- URBAN20. (2023). U20 Process. <<https://www.urban20.org/u20-process/>> (06.08.2023).
- URBAN20. (2023). History U20 Summits. <https://www.urban20.org/u20-editions/> (06.08.2023).

- Usta, T. (2017, Mart-Nisan). "Uluslararası Kardeş Şehir Ağları", *Yerel Diplomasi*(827-828). Türkiye Belediyeler Birliği.
- Uygun, O. (2012). TESEV İyi Yönetişim Programı, Yeni Anayasada Yerel ve Bölgesel Yönetim İçin Öneriler.
- Uzunçarşılı, İ. H., (1988). Osmanlı Tarihi, cilt IV, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları: Ankara.
- Van der Pluijm, R., Melissen, J. (2007, Nisan). City diplomacy: the expanding role of cities in international relations. Netherlands Institute of International Relations Clingendael, 5-41.
- Voytenko, M. (2017, 26 Mayıs). Ukrayna'nın Odessa şehrinde İstanbul Parkı açıldı. <<https://www.aa.com.tr/tr/pg/foto-galeri/ukrayna-nin-odessa-sehrinde-istanbul-parki-acildi/0>> (20.11.2020).
- WeGO, About. <<https://we-gov.org/about-us-overview/>> (16.09.2023).
- Wijnen, E. (2010). City Diplomacy A case study of Velsen's activities in Galle, Sri Lanka.
- World Bank Group. (2015, 3 Nisan). Competitive cities for jobs and growth: what, who, and how. Washington, DC: World Bank.
- Worldometer. (2020, 18 Kasım). <<https://www.worldometers.info/worldpopulation/ukraine%20population/#:~:text=Ukraine%202020%20population%20is%20estima ted,196%20people%20per%20mi2>>
- Worldometer, Ukraine GDP. <https://www.worldometers.info/gdp/ukraine-gdp/> (03.12.2022).
- Worldometer, Ukraine Population. <<https://www.worldometers.info/worldpopulation/ukraine-population/>> (03.12.2022).
- World Population Prospects 2019. (2019, 1 Ekim). United Nations. <<https://population.un.org/wup/Publications/Files/WUP2018Highlights.pdf>>
- Wu, D. Y., "City Diplomacy, Multilateral Networks and the role of Southeast Asia", *Global Strategis*, 17-29.
- Yerel Devlet İdareleri Kanunu (The Law of Ukraine-About local state administrations). (1999). 24 Kasım, 2022 tarihinde Verkhovna Rada of Ukraine: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
- Yerel Diplomasi, Başarının Anahtarları. (tarih yok). <<http://www.yerel-diplomasi.gov.tr/basarinin-anahtarlari/>> (14.08.2023).
- Yerel Diplomasi, Tarihçe. (tarih yok). <<http://www.yereldiplomasi.gov.tr/tarihce/>> (14.08.2023).
- Yerel Özyönetim Kanunu (The Law of Ukraine-About local self-government in Ukraine). (1997). <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/280/97-%D0%B2%D1%80?lang=en#Text>> (27.10.2022).
- Yıldız, A. (2022, 17 Kasım). Antalya'daki Rus ve Ukraynalıları "Türkçe" birleştirdi. <<https://www.aa.com.tr/tr/rusya-ukrayna-savasi/antalyadaki-rus-veukraynalilari-turkce-birlestirdi/2741121>> (24.09.2023).
- Yurt Dışında Yürütülen Faaliyetlerde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar Genelge (2019, 12 Kasım). Sayı: 30946. T.C. Resmi Gazete. <<https://www.resmi-gazete.gov.tr/eskiler/2019/11/20191112-12.pdf>>

- Zarghani, S. H., Ranjkesh, M. J., Eskandaran, M. (2014, Nisan 26). "City Diplomacy, analysis of the Role of Cities as the New Actor in International Relations", *Urban-Regional Studies and Research Journal* , 5 (20), 33-36. 2019
- Zelinsky, W. (1991). The twinning of the world: sister cities in geographic and historical perspective. *Annals of the Association of American Geographers*, 81(1), 1-31.
- <https://www.merkeziyaset.com/istanbul-gecelerine-buyuk-ilgi-h14667.html>
(24.11.2020).
- <<https://www.skyscanner.com.tr/tasima/ucak-bileti/esb/kiiev/201110/201117/>>
(9.11.2020).
- <<http://www.antalya-kemer.bel.tr/haberler/geziye-katilan-yabanci-uyruklu>>
(14.11.2020).
- <<http://www.antalya-kemer.bel.tr/haberler/kemer-belediyesinden-tanitim-atagi>>
(17.11.2020).
- <<http://www.antalya-kemer.bel.tr/haberler/kemer-belediyesi-19-fuara-katilacak>>
(17.11.2020).
- <<http://www.antalya-kemer.bel.tr/haberler/ukraynadan-kemere-kardes-sehir>>
(13.11.2020).
- <<http://www.antalya-kemer.bel.tr/haberler/kardes-sehir-truskavetsten-baskantopalogluna>>
(17.11.2020).
- <<http://www.antalya-kemer.bel.tr/haberler/baskanimiz-topaloglu-ukraynadaki>>
(17.11.2020).

KÖY ENSTİTÜSÜNDE PİRÜPAK İZLER

PAKİZE ORTAÇ TAŞAĞIR

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

KÖY ENSTİTÜSÜNDE PİRÜPAK İZLER

PAKİZE ORTAÇ TAŞAĞIR

Kapak Tasarımı ve Sayfa düzeni: Gamze Uçak

Mart 2024, Ankara

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

ISBN No: 978-605-7789-54-9

Phoenix Yayınevi - Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

MALİ SOSYOLOJİ

YÖNTEM, TARİH, TEORİ, YENİ YOLLAR

Ceyhun Gürkan

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

MALİ SOSYOLOJİ
YÖNTEM, TARİH, TEORİ, YENİ YOLLAR

Ceyhun Gürkan

Editör: Ertan Akkaş

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Şubat, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-12-3

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

KAYNAKLAR

- Acar, G. S. (2003) *Sivil Toplum ve Ötesi: Rousseau, Hegel, Marx*, Belge, İstanbul.
- Agamben, G. (2001) *Kutsal İnsan*, (çev.) İ. Türkmen, Ayrıntı, İstanbul.
- Agamben, G. (2006) *İstisna Hali*, (çev.) K. Atakay, Otonom, İstanbul.
- Agamben, G. (2014) "For a Theory of Destituent Power", *Critical Legal Thinking*.
<https://criticallegalthinking.com/2014/02/05/theory-destituent-power/> (erişim tarihi: 5/11/2023)
- Ağdemir, Z. (2023) "İspanyol Habsburgu'nu Tilly'nin Mali Sosyolojisiyle Anlamak", *Kamu Maliyesinin Sosyal Teorisi: Disiplinlerarası Arayışlar*, (der.) H. G. Ertuğrul Kanacı, C. Gürkan ve S. N. Tekin, Heretik, Ankara, 193-249.
- Ağdemir, Z. ve C. Gürkan (2019) "Adam Smith'ten Neoliberalizme Vergi Adaleti: Ödeme Gücü ve Fayda Yaklaşımlarının Kavramsal, Kuramsal ve Ülke Uygulamaları Bağlamında Bir İncelemesi", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 74 (2), 465-510.
- Alada, D. A. (2007) "Öncü İktisat Düşünürleri Yeni Liberalizme Karşı (mı)?", *Toplum ve Bilim*, 108, 167-185.
- Althusser, L. (1995) *Kapital'i Okumak*, (çev.) C. Kanat, Belge, İstanbul.
- Altwater, E. (1997) "Financial Crises on the Threshold of the 21st Century", *Socialist Register: Ruthless Criticism of All That Exists*, (der.) L. Panitch, Merlin, Suffolk, 48-74.
- Andic, S. (1965) "A Fourteenth Century Sociology of Public Finance", *Public Finance*, 20 (1-2), 22-44.
- Andic, F. M. ve S. Andic (1985) "An Exploration into Fiscal Sociology: Ibn Khaldun, Schumpeter, and Public Choice", *FinanzArchiv*, 43 (3), 454-469.
- Ansiklopedik Ekonomi Sözlüğü (2000) "Kamu Maliyesi", Dünya, İstanbul, 184-185.
- Appadurai, A. (2017) "Demokrasi Yorgunluğu", *Büyük Gerileme: Zamanımızın Ruh Hali Üstüne Uluslararası Bir Tartışma*, (der.) H. Geiselberger, (çev.) M. Şahin, A. Biçen, A. N. Bingöl ve O. Kılıç, Metis, İstanbul, 17-29.
- Arestis, P. ve M. Sawyer (2003) "Reinventing Fiscal Policy", *Journal of Post Keynesian Economics*, 26 (1), 3-25.
- Arestis, P. ve M. Sawyer (2010) "The Return of Fiscal Policy", *Journal of Post Keynesian Economics*, 32 (3), 327-346.
- Arrighi, G. (2000) *Uzun Yirminci Yüzyıl: Para, Güç ve Çağımızın Kökenleri*, (çev.) R. Boztemur, İmge, Ankara.
- Arslan, A. (2009) *İbni Haldun*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Atabey, S. E. (2013) "Türkiye'de 1980 Sonrası Dış Borçların İncelenmesi ve 'Mali Sosyoloji' Açısından Bir Değerlendirme", *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 2 (3), 171-184.

- Backhaus, J. (1994) "The Concept of the Tax State in Modern Public Finance Analysis", *Schumpeter in the History of Ideas*, (der.) Y. Shionoya ve M. Perlman, The University of Michigan Press, Ann Arbo, 65-94.
- Backhaus, J. G. (2002a) "Old or New Public Finance: A Plea for the Tried and True", *Public Finance Review*, 30 (6), 612-645.
- Backhaus, J. (2002b) "Fiscal Sociology: What For?", *American Journal of Economics and Sociology*, 61 (1), 56-77.
- Backhaus, J. (2004) "Joseph A. Schumpeter's Contributions in the Area of Fiscal Sociology: A First Approximation", *Journal of Evolutionary Economics*, 14, 143-151.
- Backhaus, J. (der.) (2005) *Essays on Fiscal Sociology*, Peter Lang, Berlin.
- Backhaus, J. (der.) (2007) *Fiscal Sociology*, Peter Lang, Frankfurt a.M.
- Backhaus, J. (der.) (2013) *Essentials of Fiscal Sociology*, Peter Lang, Frankfurt a.M.
- Backhaus, J. ve R. E. Wagner (1987) "The Cameralists: A Public Choice Perspective", *Public Choice*, 53, 3-20.
- Backhaus, J. ve R. E. Wagner (2004) "Society, State and Public Finance: Setting the Analytical Stage", *Handbook of Public Finance*, (der.) J. G. Backhaus ve R. E. Wagner, Kluwer Academic Publishing, Boston, 1-13.
- Backhaus, J. ve R. E. Wagner (2005) "From Continental Public Finance to Public Choice", *The Role of Government in the History of Economic Thought/Annual Supplement to Volume 37 History of Political Economy*, (der.) S. G. Medema ve P. Boettke, Duke University Press, Durham/Londra, 314-332.
- Backhouse, R. E. (2008) "Keynesçi Devrim", *Keynes*, (der.) R. E. Backhouse ve B. W. Bateman, (çev.) M. Günay, Dost, Ankara, 28-45.
- Bang, P. F. (2015) "Tributary Empires and the New Fiscal Sociology: Some Comparative Reflections", *Fiscal Regimes and the Political Economy of Premodern States*, (der.) A. Monson ve W. Scheidel, Cambridge University Press, Cambridge, 537-556.
- Basu, R. L. (2011) *Kautilya's Arthashastra (300 B.C.): Economic Ideas*, Smashwords Edition, New Delhi.
- Bauman, Z. (2015) *Özgürlük*, (çev.) K. Eren, Ayrıntı, İstanbul.
- Bauman, Z. (2017) *Akışkan Modernite*, (çev.) S. O. Çavuş, Can, İstanbul.
- Bell, D. (1974) "The Public Household – On 'Fiscal Sociology' and the Liberal Society", *Public Interest*, 37, 29-68.
- Bellofiore, R., F. Garibaldi ve J. Halevi (2012) "Küresel Kriz ve Avrupa Neo-Merkantilizminin Krizi", *Socialist Register: Bu Defaki Kriz*, (der.) L. Panitch, G. Albo ve V. Chibber, (çev.) U. Haskan, Yordam, İstanbul, 140-168.
- Bénicourt, E. ve B. Guerrien (2017) *Neoklasik İktisat Teorisi: Mikroekonomi, Makroekonomi ve Oyun Teorisi*, (çev.) M. Dönmez, H. Şahin ve E. Tokdemir, İletişim, İstanbul.
- Bentham, J. (1995) *The Panopticon Writings*, (yay. haz.) M. Božovič, Verso, Londra/New York.
- Blockland, H. (2006) *Modernization and Its Political Consequences*, (çev.) N. S. Van Weese, Yale University Press, New Haven.
- Blyth, M. (2017) *Kemer Sıkmak: Tehlikeli Bir Fikrin Tarihi*, (çev.) D. Arğın, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Bockman, J. (2012) "The Political Projects of Neoliberalism", *Social Anthropology*, 20 (3), 310-317.

- Bonney, R. (der.) (1995) *Economic Systems and State Finance (Origins of the Modern State in Europe)*, Oxford University Press, Oxford.
- Bonney, R. (der.) (1999) *The Rise of the Fiscal State in Europe, c.1200-1815*, Oxford University Press, Oxford.
- Boratav, K. (1983) *İktisat Politikaları ve Bölüşüm Sorunları, İktisat Yazıları 1969-1981*, Belge, İstanbul.
- Boratav, K. (2018) *Türkiye İktisat Tarihi, 1908-2015*, İmge, Ankara.
- Botigelli, E. (2005) "Sunuş", *Fransa'da İç Savaş* (Marx, K.), (çev.) K. Somer, Sol, Ankara, 7-22.
- Boulakia, J. D. C. (1971) "Ibn Khaldun: A Fourteenth-Century Economist", *The Journal of Political Economy*, 79 (5), 1105-1118.
- Bowler, R. (2005) "Sentient Nature and Human Economy: The 'Human' Science of Early Nationalökonomie", *History of the Human Sciences*, 18 (1), 23-54.
- Brady, R. (1942) "Modernized Cameralism in the Third Reich: The Case of the National Industry Group", *The Journal of Political Economy*, 50 (1), 65-97.
- Braudel, F. (2002a) *Capitalism and Civilization, 15th-18th Century Volume 1: The Structures of Everyday Life*, (çev.) S. Reynolds, Phoenix Press, Londra.
- Braudel, F. (2002b) *Capitalism and Civilization, 15th-18th Century Volume 2: The Wheels of Commerce*, (çev.) S. Reynolds, Phoenix Press, Londra.
- Brennan, G. ve J. Buchanan (2000) *The Power to Tax: Analytical Foundations of a Fiscal Constitution (The Collected Works of James M. Buchanan Vol. 9)*, Liberty Fund, Indianapolis.
- Brown, W. (2018) *Halkın Çözülüşü: Neoliberalizmin Sinsi Devrimi*, (çev.) B. Aksoy, Metis, İstanbul.
- Buchanan, J. (1964) "What Should Economists Do?", *Southern Economic Journal*, 30 (3), 213-222.
- Buchanan, J. (1966) "'La Scienza delle Finanze': Maliye Teorisinde İtalyan Geleneği", *Maliye Teorisi ve Politik İktisat: Seçilmiş Makaleler*, (çev.) A. Nemli, İstanbul Üniversitesi Fakülteler Matbaası, İstanbul, 21-66.
- Buchanan, J. (1975a) "Public Finance and Public Choice", *National Tax Journal*, 28 (4), 383-394.
- Buchanan, J. (1975b) "A Contractarian Paradigm for Applying Economic Theory", *The American Economic Review*, 65 (2), 225-230.
- Buchanan, J. (1978) "Markets, States, and the Extent of Morals", *The American Economic Review*, 68 (2), 364-368.
- Buchanan, J. (1981) "Introduction: L.S.E. Cost Theory in Retrospect", *L.S.E. Essays on Cost*, (der.) J. Buchanan ve G. G. Thirlby, New York University Press, New York/Londra, 3-16.
- Buchanan, J. (1987) "The Constitution of Economic Policy", *The American Economic Review*, 77 (3), 243-250.
- Buchanan, J. (1988) "Contractarian Political Economy and Constitutional Interpretation", *The American Economic Review*, 78 (2), 135-139.
- Buchanan, J. (1999) *Cost and Choice: An Inquiry in Economic Theory (The Collected Works of James M. Buchanan, vol. 6)*, Liberty Fund, Indianapolis.
- Buchanan, J. (2008) "In Search of Homonculus Politicus", *Public Choice*, 137, 469-474.

- Campbell, A. vd. (2018) "The Unreal Basis of Neoclassical Economics", *American Review of Political Economy*, 13 (1). <https://arpejournal.com/article/id/180/> (erişim tarihi: 5/11/2023)
- Campbell, J. L. (1993) "The State and Fiscal Sociology", *Annual Review of Sociology*, 19, 163-185.
- Campbell, J. L. (2009) "Epilogue: A Renaissance for Fiscal Sociology?", *The New Fiscal Sociology: Taxation in Comparative and Historical Perspective*, (der.) I. W. Martin vd., Cambridge University Press, Cambridge, 256-265.
- Cevizci, A. (2008) *Aydınlanma Felsefesi Tarihi*, Asa, Bursa.
- Cin, M. F. (2012) *Post-Keynezyen İktisat*, Efil, Ankara.
- Clarke, S. (1991) *Marx, Marginalism & Modern Sociology: From Adam Smith to Max Weber*, Macmillan, Londra.
- Cofman, D. (2017) "Fiscal States and Sovereign Debt Markets: Fiscal Sociology and Historical Structural Change", *The Political Economy of the Eurozone*, (der.) I. Cardinale, D. Cofman ve R. Scazzieri, Cambridge University Press, Cambridge, 37-59.
- Coffman, D. (2018) "Modern Fiscal Sociology", *Handbook of Political Economy*, (der.) I. Cardinale ve R. Scazzieri, Palgrave Macmillan, Londra, 529-541.
- Congdon W. J., J. R. Kling ve S. Mullainathan (2011) *Policy and Choice: Public Finance through the Lens of Behavioral Economics*, The Brookings Institution, Washington.
- Çelebi, A. (2004) "Kamusal Alan ve Sivil Toplum: Siyasal Bir Değerlendirme", *Kamusal Alan*, (der.) M. Özbek, Hil, İstanbul, 237-284.
- Çelebi, A. (2008) *Devlet, Toprak, Egemenlik: Carl Schmitt'in Düşüncesinde Siyasal Kavramı ve Kurucu İktidar Sorunu*, İmaj, Ankara.
- Çelebi, K. (der.) (2012) *Mali Sosyoloji Üzerine Denemeler*, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayın No: 2012/418, Ankara.
- Dardot, P. ve C. Laval (2012) *Dünyanın Yeni Aklı: Neoliberal Toplum Üzerine Deneme*, (çev.) I. Ergüden, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Dean, M. (1999) *Governmentality: Power and Rule in Modern Society*, Sage Publications, Londra.
- Deleuze, G. (1995) *Kant'ın Eleştirel Felsefesi: Yetiler Öğretisi*, (çev.) T. Altuğ, Payel, İstanbul.
- Deleuze, G. ve F. Guattari (2012) *Anti-Ödipus: Kapitalizm ve Şizofreni 1*, (çev.) F. Ege, H. Erdoğan ve M. Yiğitalp, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, Ankara.
- Derrida, J. (2012) *Platon'un Eczanesi*, (çev.) Z. Direk, Pinhan, İstanbul.
- Dobb, M. (1959) *Studies in the Development of Capitalism*, Routledge/Kegan Paul Ltd, Londra.
- Dome, T. (2004) *The Political Economy of Public Finance in Britain, 1767-1873*, Routledge, Londra/NY.
- Ebner, A. (2005) "Institutions, Entrepreneurship, and the Rationale of Government: An Outline of the Schumpeterian Theory of the State", *Essays on Fiscal Sociology*, (der.) J. Backhaus, Peter Lang, Frankfurt a.M., 77-101.
- Elias, N. (2007) *Uygarlık Süreci Cilt 2*, (çev.) E. Özbek, İletişim, İstanbul.
- Ellul, J. (2003) *Teknoloji Toplumu*, (çev.) M. Ceylan, Bakış, İstanbul.

- Emerson, R. L. (2008) "The Scottish Contexts for David Hume's Political Thinking", *David Hume's Political Economy*, (der.) C. Wennerlind ve M. Schabas, Routledge, New York, 10-30.
- Engels, F. (1970) "Karl Marx, 'A Contribution to the Critique of Political Economy': Part One, Franz Duncker, Review", *Karl Marx: A Contribution to the Critique of Political Economy*, Progress Publishers, Moskova, 218-227.
- Engels, F. (1978a) *Köylüler Savaşı*, (çev.) O. Gönensin, Payel, İstanbul.
- Engels, F. (1978b) "Feodalitenin Gerilemesi ve Burjuvazinin İlerlemesi", *Köylüler Savaşı*, (çev.) O. Gönensin, Payel, İstanbul, 165-175.
- Epstein, G. (2005) "Introduction: Financialization and the World Economy", *Financialization and the World Economy*, (der.) G. Epstein, Edward Elgar, Cheltenham, 3-17.
- Ertman, T. (1997) *Birth of the Leviathan: Building States and Regimes in Medieval and Early Modern Europe*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Ertuğrul Kanacı, H. G. (2023) "Veblen ve Mali Sosyoloji", *Kamu Maliyesinin Sosyal Teorisi: Disiplinlerarası Arayışlar*, (der.) H. G. Ertuğrul Kanacı, C. Gürkan ve S. N. Tekin, Heretik, Ankara, 59-99.
- Eusepi, G. ve R. E. Wagner (2013) "Tax Prices in a Democratic Polity: The Continuing Relevance of Antonio de Viti de Marco", *History of Political Economy*, 45 (1), 99-121.
- Falay, N. (1978) *İbni Haldun'un İktisadi Görüşleri*, Güryay Matbaacılık, İstanbul.
- Foley, D. (1978) "State Expenditure from a Marxist Perspective", *Journal of Public Economics*, 9, 221-238.
- Fontana, G. (2009) "Whither New Consensus Macroeconomics? The Role of Government and Fiscal Policy in Modern Macroeconomics", *Working Paper No. 563, The Levy Institute of Bard College*. http://www.levyinstitute.org/pubs/wp_563.pdf (erişim tarihi: 15/4/2016)
- Foster, J. B. (1984) "The Political Economy of Joseph Schumpeter: A Theory of Capitalist Development and Decline", *Studies in Political Economy*, 15, 5-42.
- Foucault, M. (1972) *The Archaeology of Knowledge and the Discourse on Language*, Pantheon Books, New York.
- Foucault, M. (1979a) "Governmentality", *Ideology & Consciousness*, 6, 5-21.
- Foucault, M. (1979b) "Omnes et Singulatim: Towards a Criticism of Political Reason", *The Tanner Lectures on Human Values*, (Stanford Üniversitesinde sunulan tebliğ, 10-16 Ekim), 223-254. https://tannerlectures.utah.edu/_resources/documents/a-to-z/f/foucault81.pdf (erişim tarihi: 5/11/2023)
- Foucault, M. (2002) *The Order of Things*, Routledge, Londra/New York.
- Foucault, M. (2004) *Toplumu Savunmak Gerekir*, (çev.) Ş. Aktaş, YKY, İstanbul.
- Foucault, M. (2006) *Deliliğin Tarihi*, (çev.) M. A. Kılıçbay, İmge, Ankara.
- Foucault, M. (2007) *Security, Territory and Population: Lectures at the Collège de France 1977-1978*, (çev.) G. Burchell, (yay. haz.) M. Senellart, Palgrave Macmillan, New York.
- Foucault, M. (2008) *The Birth of Biopolitics: Lectures at the Collège de France 1978-1979*, (çev.) G. Burchell, (yay. haz.) M. Senellart, Palgrave Macmillan, New York.
- Foucault, M. (2010) *The Government of Self and Others: Lectures at the Collège de France 1982-1983*, (çev.) G. Burchell, (yay. haz.) F. Gros, Palgrave Macmillan, New York.

- Foucault, M. (2011) "Felsefe ve Psikoloji", *Felsefesi Sahnesi*, (çev.) I. Ergüden, (yay. haz.) F. Keskin, Ayrıntı, İstanbul, 19-30.
- Foucault, M. (2013a) *Hapishanenin Doğuşu*, (çev.) M. A. Kılıçbay, İmge, Ankara.
- Foucault, M. (2013b) *Güvenlik, Toprak, Nüfus*, (çev.) F. Taylan, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Foucault, M. (2015) *Biyopolitikanın Doğuşu*, (çev.) A. Tayla, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Foucault, M. (2019a) *Özne ve İktidar*, (çev.) I. Ergüden ve O. Akınhay, (yay. haz.) F. Keskin, Ayrıntı, İstanbul.
- Foucault, M. (2019b) "Normun Toplumsal Yayılımı", *İktidarın Gözü*, (çev.) I. Ergüden ve O. Akınhay, (yay. haz.) F. Keskin, Ayrıntı, İstanbul, 79-84.
- Foucault, M. (2019c) "Göz Kamaştırıcı Hayvan: İktidar", *İktidarın Gözü*, (çev.) I. Ergüden ve O. Akınhay, (yay. haz.) F. Keskin, Ayrıntı, İstanbul, 151-166.
- Foucault, M. (2019d) "İktidar ve Bilgi", *İktidarın Gözü*, (çev.) I. Ergüden ve O. Akınhay, (yay. haz.) F. Keskin, Ayrıntı, İstanbul, 167-184.
- Foucault, M. (2019e) "İktidarın Gözü", *İktidarın Gözü*, (çev.) I. Ergüden ve O. Akınhay, (yay. haz.) F. Keskin, Ayrıntı, İstanbul, 87-107.
- Foucault, M. (2019f) "Disiplinci Toplumda Krizde", *İktidarın Gözü*, (çev.) I. Ergüden ve O. Akınhay, (yay. haz.) F. Keskin, Ayrıntı, İstanbul, 245-247.
- Foucault, M. (2019g) *Penal Theories and Institutions, Lectures at the Collège de France, 1971-1972*, (çev.) G. Burchell, (yay. haz.) B. E Harcourt, Palgrave Macmillan, Cham.
- Foucault, M. (2019h) "Michel Foucault: Filozofun Cevapları", *İktidarın Gözü*, (çev.) I. Ergüden ve O. Akınhay, (yay. haz.) F. Keskin, Ayrıntı, İstanbul, 64-78.
- Foucault, M. (2019i) "Aydınlanma Nedir?", *Özne ve İktidar*, (çev.) O. Akınhay, (yay. haz.) F. Keskin, Ayrıntı, İstanbul, 157-167.
- Frederick of Prussia (1981) *The Refutation of Machiavelli's Prince or Anti-Machiavel*, (çev.) P. Sonnino, Ohio University Press, Athens.
- Frey, B., S. Humbert ve F. Schneider (2009) "What is Economics? – Attitudes and Views of German Economists", *Institute for Empirical Research in Economics University of Zurich Working Paper Series*, No. 451.
- Geiselberger, H. (der.) (2017) *Büyük Gerileme: Zamanımızın Ruh Hali Üstüne Uluslararası Bir Tartışma*, (çev.) M. Şahin, A. Biçen, A. N. Bingöl ve O. Kılıç, Metis, İstanbul.
- Gellner, E. (1979) "Absolute in Braces", *Spectacles and Predicaments*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Goldscheid, R. (1917) *Staatssozialismus oder Staatskapitalismus; ein finanzsoziologischer Beitrag zur Lösung des Staatsschulden-Problems*, Anzengruber-Verlag, Wien.
- Goldscheid, R. (1926) "Staat, öffentlicher Haushalt und Gesellschaft, Wesen und Aufgaben der Finanzwissenschaften vom Standpunkte der Soziologie", *Handbuch der Finanzwissenschaft*, 1. Bd., Tübingen, 146-184. Tekrar basım: (1976) *Rudolf Goldscheid - Joseph Schumpeter: Die Finanzkrise des Steuerstaates. Beiträge zur politischen Ökonomie der Staatsfinanzen*, (der.) R. Hickel, Suhrkamp, Frankfurt a.M., 253-315.
- Goldscheid, R. (1958) "A Sociological Approach to Problems of Public Finance", *Classics in the Theory of Public Finance*, (der.) R. A. Musgrave ve T. A. Peacock, (çev.) E. Henderson, St. Martin's Press, New York, 202-213.

- Goode, R. (1970) "Public Finance in the International Encyclopedia of the Social Sciences: A Review Article", *Journal of Economic Literature*, 8 (1), 27-34.
- Goodman, P. S. (2018) "In Britain, Austerity is Changing Everything", *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2018/05/28/world/europe/uk-austerity-poverty.html> (erişim tarihi: 2/7/2019)
- Gough, I. (1975) "State Expenditure in Advanced Capitalism", *New Left Review*, 92, 53-92.
- Gough, I. (2011) "From Financial Crisis to Fiscal Crisis", *Social Policy in Challenging Times: Economic Crisis and Welfare Systems*, (der.) K. Farnsworth ve Z. Irving, The Policy Press, Bristol, 49-64.
- Gulbenkian Komisyonu (2003) *Sosyal Bilimleri Açın: Sosyal Bilimlerin Yeniden Yapılanması Üzerine Rapor*, (çev.) Ş. Tekeli, Metis, İstanbul.
- Gürkan, C. (2005) "Braudel and Technological Innovation Process", *A.Ü SBF Tartışma Metinleri*, Nisan 83.
- Gürkan, C. (2007a) "Kameralizm: Modern Yönetim ve Maliye Düşüncesinin Doğuşu ve Gelişimi", *Toplum ve Bilim*, 110, 216-246.
- Gürkan, C. (2007b) "Veblen, Schumpeter ve Teknoloji", *Kurumsal İktisat*, (der.) E. Özveren, İmge, Ankara, 237-281.
- Gürkan, C. (2008) "Kameralizm: Merkantilizm ve Fیزیokrasi ile Bir Karşılaştırma", *Ekonomik Kurumlar ve Kavramlar Sözlüğü*, (der.) F. Başkaya ve A. Ördek, Özgür Üniversite, Ankara, 625-650.
- Gürkan, C. (2011a) "Ekonomi Politik Olarak Kamu Maliyesi: Kavramsal ve Yöntembilimsel Bir İnceleme", *Toplum ve Bilim*, 121, 174-200.
- Gürkan, C. (2011b) "Marx'ın Ekonomi Politikasında Devlet Borcu ve Vergiler", *Kriz ve Maliye Düşüncesinde Değişim: İzzettin Önder'e Armağan*, (der.) A. Pınar, A. H. Köse ve N. Falay, SAV, İstanbul, 215-249.
- Gürkan, C. (2013) "Modern Maliye Teorisinin Klasik Kökenleri: İbni Haldun'dan 'Post-Kameralizm'e Mali Düşünce", *Maliye Dergisi*, 164, 1-26.
- Gürkan, C. (2014a) "Modern Kamu Maliyesinin Oluşumu: Maliye Tarihine Alternatif Kuramsal Yaklaşımlar", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 69 (1), 43-76.
- Gürkan, C. (2014b) "David Hume'un İktisadi, Siyasal ve Felsefi Düşüncesinde Vergiler ve Devlet Borcu", *Felsefi Düşün-Akademik Felsefe Dergisi*, 2 (David Hume Özel Sayısı), 53-88.
- Gürkan, C. (2015) "Finansal Birikim Çağında Neoliberal Yönetimsellik ve Kamu Maliyesi", *Finansallaşma, Devlet ve Politik İktisat*, (der.) H. Mihçı, NotaBene, Ankara, 41-70.
- Gürkan, C. (2016a) "Foucault'da Neoliberal Yönetimselliğin Tarihsel Boşlukları: Erken Neoklasik İktisat ve Kamusal Seçim Teorisi", *Felsefelogos*, 63 (Özel Sayı: Foucault ve Neoliberal Yönetimsellik), 87-106.
- Gürkan, C. (2016b) "Maliye Teorisinde ve Politikasında Güncel Eleştirel Yaklaşımlar", *EJOVOC (Electronic Journal of Vocational Colleges)*, 6 (2), 22-36.
- Gürkan, C. (2016c) "The Critique of Classical Political Economy in Foucault's Analytics of Power and Government", *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 22, 99-118.
- Gürkan, C. (2016d) "Klasik Siyasal Düşüncede Maliye Teorisi: Bodin, Hobbes ve Rousseau", *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 14 (2), 148-174.

- Gürkan, C. (2018) "Foucault, Public Finance, and Neoliberal Governmentality: A Critical Sociological Analysis", *Yönetim ve Ekonomi*, 25 (3), 677-694.
- Gürkan, C. (2019a) "Kemer Sıkmanın Eleştirel Bir Politik Sosyolojisi", *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 2 (4), 196-211.
- Gürkan, C. (2019b) "Aydınlanma ve İlk Birikim Çelişkisinde Halk ve Halkçı Ekonomi Politik", *Memleket Siyaset Yönetim*, Özel Sayı: Halkçılık, 32, 1-30.
- Gürkan, C. (2020a) "Maliye Teorisinde Klasikten Neoklasığe Geçiş: Yönetimsellik Perspektifinden Bir Analiz", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 75 (2), 607-636.
- Gürkan, C. (2020b) "Hegel'in Polis Düşüncesinin Tarihsel ve Politik Ekonomi Bağlamı", *Amme İdaresi Dergisi*, 53 (3), 79-102.
- Gürkan, C. (2023a) "Foucault'nun İktidar ve Yönetim Tarihi Analizinde Kamu Maliyesi", *Kamu Maliyesinin Sosyal Teorisi: Disiplinlerarası Arayışlar*, (der.) H. G. Ertuğrul Kanacı, C. Gürkan ve S. N. Tekin, Heretik, Ankara, 159-192.
- Gürkan, C. (2023b) "Cumhuriyetin Belirlenimleri Olarak Gelecek ve Teknoloji", *Cumhuriyet Fikri. 100. Yılı Anısına*, (der.) G. Ateşoğlu ve K. Gülenç, Ayrıntı, İstanbul, 159-178.
- Gürkan, C. ve Y. Karahanoğulları (2013) "Vergi Devletine Kuramsal Yaklaşımlar", *Maliye Dergisi*, 165, 1-26.
- Gürkan, C. ve Y. Karahanoğulları (2014) "Neoliberalizmin Krizi ve Kamu Maliyesi", *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27, 1-29.
- Haakonssen, K. (1994) "Introduction", *David Hume: Political Essays*, (der.) K. Haakonssen, Cambridge University Press, New York, xi-xxx.
- Habermas, J. (2004) "Kamusal Alan", *Kamusal Alan*, (der. ve çev.) M. Özbek, Hil, İstanbul, 95-102.
- Habermas, J. (2005) *Kamusal Alanın Yapısal Dönüşümü*, (çev.) T. Bora ve M. Sancar, İletişim, İstanbul.
- Harvey, D. (2005) *A Brief History of Neoliberalism*, Oxford University Press, Oxford.
- Hassan, Ü. (1982) *İbn Haldun'un Metodu ve Siyaset Teorisi*, Sevinç Matbaası, Ankara, 136-160.
- Hegel, G. W. F. (1995) *Elements of the Philosophy of Right*, (çev.) H. B. Nisbet, Cambridge University Press, Cambridge.
- Herlitz, L. (1993) "Conceptions of History and Society in Mercantilism, 1650-1730", *The Rise of the Social Sciences and the Formation of Modernity: Conceptual Change in Context, 1750-1850*, (der.) J. Heilbron, L. Magnusson ve B. Wittrock, Kluwer Academic Publishers, Londra, 88-124.
- Hicks, J. (1969) *A Theory of Economic History*, Oxford University Press, Oxford.
- Hirsch, J. (2011) *Materyalist Devlet Teorisi: Kapitalist Devletler Sisteminin Dönüşüm Süreçleri*, (çev.) L. Bakaç, Alan, İstanbul.
- Hirschman, A. (2008) *Tutkular ve Çıkarlar: Kapitalizm Zaferini İlan Etmeden Önce Nasıl Savunuluyordu?*, (çev.) B. Cezar, Metis, İstanbul.
- Hitchcock, L. A. (2013) *Kuramlar ve Kuramcılar: Çağdaş Düşüncede Antik Edebiyat*, (çev.) S. Pekşen, İletişim, İstanbul.
- Hobbes, T. (1993) *Leviathan*, (çev.) S. Lin, YKY, İstanbul.

- Holloway, J. (1996) "The Abyss Opens: The Rise and Fall of Keynesianism", *Global Capital, National State and the Politics of Money*, (der.) W. Bonefeld ve J. Holloway, Macmillan Press Ltd, Londra, 7-34.
- Hont, I. (1993) "The Rhapsody of Public Debt: David Hume and Voluntary State Bankruptcy", *Political Discourse in Early Modern Britain*, (der.) N. Phillipson ve Q. Skinner, Cambridge University Press, New York, 321-348.
- Hont, I. (2008) "The 'Rich Country-Poor Country' Debate Revisited: The Irish Origins and French Reception of the Hume Paradox", *David Hume's Political Economy*, (der.) C. Wennerlind ve M. Schabas, Routledge, New York, 243-323.
- Howard, C. (2009) "Making Taxes the Life of the Party", *The New Fiscal Sociology: Taxation in Comparative and Historical Perspective*, (der.) I. W. Martin vd., Cambridge University Press, Cambridge, 86-100.
- Hume, D. (1756) "The Principles of Penal Law: Landholders versus Stockholders", *Letters of David Hume to William Strahan*. The online library of liberty: https://oll.libertyfund.org/title/hill-letters-of-david-hume-to-william-strahan?html=true#lf1223_label_747 (erişim tarihi: 5/11/2023)
- Hume, D. (1970a) *Writings on Economics*, (der.) E. Rotwein, The University of Wisconsin Press, Madison.
- Hume, D. (1970b) "Of Taxes", *David Hume: Writings on Economics*, (der.) E. Rotwein, The University of Wisconsin Press, Madison, 83-89.
- Hume, D. (1970c) "Of Public Credit", *David Hume: Writings on Economics*, (der.) E. Rotwein, The University of Wisconsin Press, Wisconsin, 90-107.
- Hume, D. (1994a) *Political Essays*, (der.) K. Haakonssen, Cambridge University Press, New York.
- Hume, D. (1994b) "Of Money", *David Hume: Political Essays*, (der.) K. Haakonssen, Cambridge University Press, Cambridge, 115-125.
- Hume, D. (1994c) "Of Interest", *David Hume: Political Essays*, (der.) K. Haakonssen, Cambridge University Press, New York, 126-135.
- Hume, D. (1994d) "Of Commerce", *David Hume: Political Essays*, (der.) K. Haakonssen, Cambridge University Press, New York, 93-104.
- Hume, D. (1994e) "Of Refinement in the Arts", *David Hume: Political Essays*, (der.) K. Haakonssen, Cambridge University Press, New York, 105-114.
- Hume, D. (1994f) "Of the Origin of Government", *David Hume: Political Essays*, (der.) K. Haakonssen, Cambridge University Press, New York, 20-23.
- Hume, D. (1994g) "Of Civil Liberty", *David Hume: Political Essays*, (der.) K. Haakonssen, Cambridge University Press, New York, 51-57.
- Hume, D. (2009) *İnsan Doğası Üzerine Bir İnceleme*, (çev.) E. Baylan, BilgeSu, Ankara.
- Hunt, E. K. (2005) *İktisadi Düşünceler Tarihi*, (çev.) M. Günay, Dost, Ankara.
- Hunt, E. K. ve M. Lautzenheiser (2016) *İktisadi Düşünce Tarihi*, (çev.) V. U. Aslan, Phoenix, Ankara.
- İbni Haldun (1954) *Mukaddime Cilt I*, (çev.) Z. K. Ugan, Maarif Basımevi, Ankara.
- İbni Haldun (1968) *Mukaddime Cilt II*, (çev.) Z. K. Ugan, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- İbni Haldun (2017) *Mukaddime Cilt I*, (çev.) T. Dursun, Kaynak, Ankara.

- Jessop, B. (2016) "The Heartlands of Neoliberalism and the Rise of the Austerity State", *The Handbook of Neoliberalism*, (der.) S. Springer, K. Birch ve J. Macleavy, Routledge, New York/Londra, 410-421.
- Jinno, N. ve A. Dewit (1998) "Japan's Taxing Bureaucrats: Fiscal Sociology and the Property-Tax Revolt", *Social Science Japan Journal*, 1 (2), 233-246.
- Johnson, H. C. (1964) "The Concept of Bureaucracy in Cameralism", *Political Science Quarterly*, 79 (3), 378-402.
- Justi, J. H. G. V. (1965) "Public Finance" (*System des Finanzwesens*), *Early Economic Thought: Selections from Economic Literature Prior to Adam Smith*, (der.) A. Monroe, Harvard University Press, Cambridge, 379-399.
- Kant, I. (1965) *Critique of Pure Reason*, (çev.) N. K. Smith, Bedford/St. Martin's Press, Boston/New York.
- Kant, I. (1998) "What is Enlightenment?", *Kant Selections*, (der. ve çev.) L. W. Beck, Prentice-Hall, NJ, 462-467.
- Kant I. (2005) "'Aydınlanma Nedir?' Sorusuna Yanıt", *Kant*, (der. ve çev.) N. Bozkurt, Say, İstanbul, 263-273.
- Kant, I. (2009) *Ahlâk Metafiziğinin Temellendirilmesi*, (çev.) İ. Kuçuradi, Türkiye Felsefe Kurumu, Ankara.
- Karatani, K. (2008) *Transkritik: Kant ve Marx Üzerine*, (çev.) E. Ünal, Metis, İstanbul.
- Karatani, K. (2017) *Dünya Tarihinin Yapısı: Üretim Tarzlarından Mübadele Tarzlarına*, (çev.) A. Karatay, Metis, İstanbul.
- Kayaalp, O. (2004) *The National Element in the Development of Fiscal Theory*, Palgrave-Macmillan, New York.
- Keynes, J. M. (1924) "Alfred Marshall, 1842-1924", *The Economic Journal*, 34 (135), 311-372.
- Keynes, J. M. (1926) "The End of Laissez-Faire" [1924]. <https://www.panarchy.org/keynes/laissezfaire.1926.html> (erişim tarihi: 5/11/2023)
- Keynes, J. M. (1964) *The General Theory of Employment, Interest, and Money*, Harbinger, New York.
- Klingenstein, G. (1994) "Between Mercantilism and Physiocracy", *State and Society in Early Modern Austria*, (der.) C. W. Ingrao, Purdue University Press, West Lafayette/Indiana, 181-214.
- Knemeyer, F.-L. (1980) "Polizei", *Economy and Society*, 9 (2), 172-196.
- Koch, W. (1981) "Finanzsoziologie", *Handwörterbuch der Wirtschaftswissenschaft Band 3*, (der.) G. Fischer, J. C. B Mohr (Paul Siebeck), Stuttgart/Tübingen, 97-106.
- Kotsakis, G. (2018) "Study Shows How Austerity Devastated Greece's Health". <https://dental.washington.edu/study-shows-how-austerity-devastated-greeces-health/> (erişim tarihi: 3/8/2019)
- Kulak, Ö. (2016) "Kant ve Foucault: Aydınlanma, Devrim ve Toplumsal Değişim", *Vira Verita: Disiplinlerarası Karşılaşmalar*, E-Dergi.
- Kurtkan, A. (1968) *Metodolojik Bir Deneme Olarak Mali Sosyoloji*, İstanbul Üniversitesi Fakülteler Matbaası, İstanbul.
- Kurz, H. D. (2017) *İktisadi Düşünce Tarihi*, (çev.) H. Bilir ve E. Değirmenci, Heretik, Ankara.

- Laidler, D. (2008) "Keynes ve Modern Makro-Ekonominin Doğuşu", *Keynes*, (der.) R. E. Backhouse ve B. W. Bateman, (çev.) M. Günay, Dost, Ankara, 46-63.
- Latouche, S. (2018) *Kanaatkâr Bolluk Toplumuna Doğru: Küçülme Üzerine Yanlış Yorumlar ve Tartışmalar*, (çev.) T. Karakaş, İletişim, İstanbul.
- Laursen, J. ve G. Coolidge (1994) "David Hume and Public Debt: Crying Wolf", *Hume Studies*, 20 (1), 143-149.
- Lavoie, M. (2006) *Introduction to Post-Keynesian Economics*, Palgrave Macmillan, Londra.
- Lemke, T. (2001) "'The Birth of Bio-Politics'– Michel Foucault's Lecture at the Collège de France on Neo-Liberal Governmentality", *Economy and Society*, 30 (2), 190-207.
- Lemke, T. (2015) *Foucault, Yönetimsellik ve Devlet*, (çev.) U. Özmakas, Pharmakon, Ankara.
- Lichtenstein, P. M. (1983) *An Introduction to Post-Keynesian and Marxian Theories of Value and Price*, The Macmillan Press Ltd, Ann Arbor.
- Lindemann, M. (1990) *Patriots and Paupers: Hamburg, 1712-1830*, Oxford University Press, Cary, NC.
- Lindenfeld, D. F. (1997) *The Practical Imagination: The German Sciences of State in the Nineteenth Century*, The University of Chicago Press, Chicago/Londra.
- Machiavelli, N. (2004) *Prens*, (çev.) N. Güvenç, Anahtar, İstanbul.
- Madra, Y. M. ve F. Adaman (2010) "Public Economics after Neoliberalism: A Theoretical-Historical Perspective", *The European Journal of the History of Economic Thought*, 17 (4), 1079-1106.
- Mannheim, K. (1953) "The History of the Concept of the State as an Organism", *Essays on Sociology and Social Psychology*, (der.) P. Kecskemeti, Routledge&Kegan Paul, Londra, 165-182.
- Manu (2009) *The Laws of Manu*, (çev.) G. Bühler, Bibliolife. <http://www.sacred-texts.com/hin/manu.htm> (erişim tarihi: 5/11/2023)
- Mardin, Ş. (2007) "19. Yüzyılda Düşünce Akımları ve Osmanlı Devleti", *Türk Modernleşmesi, Makaleler 4*, (der.) M. Türköne ve T. Önder, İletişim, İstanbul, 81-100.
- Mardin, Ş. (2005) "Türkiye'de İktisadî Düşüncenin Gelişmesi (1838-1919)", *Siyasal ve Sosyal Bilimler, Makaleler 2*, (der.) M. Türköne ve T. Önder, İletişim, İstanbul, 51-115.
- Mardin, Ş. (2006) *Yeni Osmanlı Düşüncesinin Doğuşu*, (çev.) M. Türköne, F. Unan ve İ. Erdoğan, İletişim, İstanbul.
- Martin, W. I, A. K. Mehrotra ve M. Prasad (der.) (2009a) *The New Fiscal Sociology: Taxation in Comparative and Historical Perspective*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Martin, W. I, A. K. Mehrotra ve M. Prasad (2009b) "The Thunder of History: The Origins and Development of the New Fiscal Sociology", *The New Fiscal Sociology: Taxation in Comparative and Historical Perspective*, (der.) I. W. Martin vd., Cambridge University Press, Cambridge, 1-27.
- Marx, K. (1964) *Selected Writings in Sociology and Social Philosophy*, (der. ve çev.) T. Bottomore, McGraw-Hill, Londra.
- Marx, K. (1977a) "Kapitalist Üretim Öncesi Biçimler (Sermaye İlişkisinin ya da İlkel Birikimin Oluşumu Öncesi Süreç Üzerine)", *Kapitalizm Öncesi Ekonomi Biçimleri (K. Marx ve F. Engels)*, (çev.) M. Belli, Sol, Ankara, 61-109.

- Marx, K. (1977b) "Ekonomi Politigin Eleştirisine Katkı", *Kapitalizm Öncesi Ekonomi Biçimleri* (K. Marx ve F. Engels), (çev.) M. Belli, Sol, Ankara, 156-167.
- Marx, K. (1977c) "Kapital", *Kapitalizm Öncesi Ekonomi Biçimleri* (K. Marx ve F. Engels), (çev.) M. Belli, Sol, Ankara, 168-192.
- Marx, K. (1979) *Grundrisse: Ekonomi Politigin Eleştirisi İçin Ön Çalışma*, (çev.) S. Nişanyan, Birikim, İstanbul.
- Marx, K. (1986) *Kapital Birinci Cilt*, (çev.) A. Bilgi, Sol, Ankara.
- Marx, K. (1991) *Capital Volume 3*, (çev.) D. Fernbach, Penguin Books, Londra.
- Marx, K. (1993) *Grundrisse: Foundations of the Critique of Political Economy*, (çev.) M. Nicolaus, Penguin Books, Londra.
- Marx, K. (1999) *Felsefenin Sefaleti*, (çev.) A. Kardam, Sol, Ankara.
- Marx, K. (2002) *Louis Bonabarte'in 18 Brumaire'i*, (çev.) S. Belli, Sol, Ankara.
- Marx, K. (2006a) *Karl Marx: Sosyoloji ve Felsefe*, (der.) T. Bottomore, (çev.) A. Margosyan, Belge, İstanbul.
- Marx, K. (2006b) *Fransa'da Sınıf Savaşları*, (çev.) S. Belli, Sol, Ankara.
- Marx, K. (2009) *Kapital Üçüncü Cilt*, (çev.) A. Bilgi, Sol, Ankara.
- Marx, K. (2012) *Kapital 1. Cilt*, (çev.) M. Selik ve N. Satlıgan, Yordam, İstanbul.
- Marx, K. ve F. Engels (1978) "Review: Le Socialisme et L'impôt", *Karl Marx – Frederick Engels Collected Works, cilt 10 (1849-1851)*, Lawrence & Wishart, Londra, 326-337.
- Marx, K. ve F. Engels (1992) *Alman İdeolojisi [Feurbach]*, (çev.) S. Belli, Sol, Ankara.
- Mattei, C. E. (2017) "Austerity and Repressive Politics: Italian Economists in the Early Years of the Fascist Government", *The European Journal of the History of Economic Thought*, 24 (5), 998-1026.
- McGee, R. W. (1989) "The Economic Thought of David Hume", *Hume Studies*, 15 (1), 184-204.
- McLure, M. (2005) "Equilibrium and Italian Fiscal Sociology: A Reflection on the Pareto-Griziotti and Pareto-Sensini Letters on Fiscal Theory", *The European Journal of the History of Economic Thought*, 12 (4), 609-633.
- McLure, M. (2006) "The Fiscal Sociology of Gino Borgatta: Pareto, Extra-Economic Redistribution and Economic Growth", *Cambridge Journal of Economics*, 30 (4), 521-539.
- McLure, M. (2018) "Paretian Fiscal Sociology", *James Buchanan: A Theorist of Political Economy and Social Philosophy*, (der.) R. Wagner, Palgrave Macmillan, Cham, 1079-1103.
- Meek, R. L. (1967) "The Scottish Contribution to Marxist Sociology", *Economics and Ideology and Other Essays: Studies in the Development of Economic Thought*, Chapman and Hall Ltd, Londra, 34-50.
- Miller, E. (1972) "Government Economic Policies and Public Finance 1000-1500", *The Fontana Ekonomi History of Europe: Middle Ages*, (der.) C. M. Cipolla, Collins Clear-Type Press, Londra/Glasgow, 339-370.
- Mirowski, P. (1984) "Physics and the 'Marginalist Revolution'", *Cambridge Journal of Economics*, 8, 361-379.
- Mirowski, P. (1995) *More Heat than Light: Economics as Social Physics, Physics as Nature's Economics*, Cambridge University Press, Cambridge.

- Mirowski, P. ve D. Plehwe (der.) (2009) *The Road from Mont Pèlerin: The Making of the Neoliberal Thought Collective*, Harvard University Press, Massachusetts/Londra.
- Mitchell, W. C. (1984a) "Schumpeter and Public Choice, Part I", *Public Choice*, 42, 73-88.
- Mitchell, W. C. (1984b) "Schumpeter and Public Choice, Part II", *Public Choice*, 42, 161-174.
- Montesquieu, C. (2004) *Kanunların Ruhu Üzerine*, (çev.) F. Baldaş, Seç Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Mouffe, C. (2010) *Siyasal Üzerine*, (çev.) M. Ratip, İletişim, İstanbul.
- Mouhammed, A. H. (2007) "On Ibn Khaldun's Contribution to Heterodox Political Economy", *History of Economics Review*, 46, 89-105.
- Mumford, A. (2019) *Fiscal Sociology at the Centenary*, Palgrave Macmillan, Cham.
- Musgrave, R. A. (1959) *The Theory of Public Finance: A Study in Public Economy*, McGraw-Hill, New York.
- Musgrave, R. A. (1980) "Theories of Fiscal Crises: An Essay in Fiscal Sociology", *The Economics of Taxation*, (der.) H. J. Aaron ve M. J. Boskin, The Brookings Institution, Washington, 361-390.
- Musgrave, R. A. (1985) "A Brief History of Fiscal Doctrine", *Handbook of Public Economics Vol. 1*, (der.) A. A. Auerbach ve M. Feldstein, Elsevier, New York, 1-59.
- Musgrave, R. A. (1992) "Schumpeter's Crisis of the Tax State: An Essay in Fiscal Sociology", *Journal of Evolutionary Economics*, 2, 89-113.
- Musgrave, R. A. ve A. T. Peacock (der.) (1958a) *Classics in the Theory of Public Finance*, St. Martin's Press, New York.
- Musgrave, R. A. ve A. T. Peacock (1958b) "Introduction", *Classics in the Theory of Public Finance*, (der.) R. A. Musgrave ve T. A. Peacock, St. Martin's Press, New York, ix-xix.
- Mülkiye Dergisi (2019) *Türkiye'nin Krizini Anlamak*, 43 (1).
- Myrdal, G. (1953) *The Political Element in the Development of Economic Theory*, Routledge&Kegan Paul Ltd, Londra.
- Nalbantoğlu, H. Ü. (2004) "'Kant Burada da Hizmetinizdedir, Fräulein.' Maria von Herbert-Immanuel Kant Yazışması", *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, 27, 27-51.
- Nalbantoğlu, H. Ü. (2009a) "Joseph Needham ve 'Batı'nın Bilimi'", *Araştırmalar: Düşünce, Bilgi, Sanat*, İletişim, İstanbul, 341-359.
- Nalbantoğlu, H. Ü. (2009b) "'Modern Çağ'da Universitas Kavramına Ne Oldu?", *Araştırmalar: Bilim, Kültür, Üniversite*, İletişim, İstanbul, 13-55.
- Nalbantoğlu, H. Ü. (2022) *Politik İktisadın Klasik Teorileri*, (çev.) C. Gürkan, (yay. haz.) G. Ateşoğlu ve C. Gürkan, Ayrıntı, İstanbul.
- Neocleous, M. (2006) *Toplumsal Düzenin İnşası: Polis Erkinin Eleştirel Teorisi*, (çev.) A. Bekmen, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- O'Brien, P. (1975) *The Classical Economists*, Clarendon Press, Oxford.
- O'Brien, P. (2007) *History of Economic Thought as an Intellectual Discipline*, Edward Elgar, Cheltenham.
- O'Brien, R. L. (2017) "Redistribution and the New Fiscal Sociology: Race and the Progressivity of State and Local Taxes", *American Journal of Sociology*, 122 (4), 1015-1049.
- O'Connor, J. (1973) *The Fiscal Crisis of the State*, St. Martin's Press, New York.

- O'Connor, J. (2009) *The Fiscal Crisis of the State*, (4. baskı) Transaction Publishers, New Jersey.
- Oestreich, G. (1982) *Neostoicism and the Early Modern State*, (yay. haz.) B. Oestreich ve H. G. Koenigsberger, (çev.) D. McLintock, Cambridge University Press, Cambridge.
- Okumuş, E. (2005) "Osmanlılar'da Siyasal Bir Kurum Olarak Adalet Dairesi", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 5, 45-51.
- Olaiya, T. A. (2020) "Agricultural Policy and Political Governance in Nigeria: Fiscal Sociology and the Challenges of a Rent-Seeking Economy", *Journal of Economics and Sustainable Development*, 10 (14), 63-76.
- Ollman, B. (2003) *Dance of the Dialectic: Steps in Marx's Method*, University of Illinois Press, Urbana/Chicago.
- Ollman, B. (2006) *Diyalektiğin Dansı: Marx'ın Yönteminde Adımlar*, (çev.) C. Saraçoğlu, Yordam, İstanbul.
- Onaran, Ö. (2010) "Fiscal Crisis in Europe or a Crisis of Distribution", *Working Paper Series*, 226, *Political Economy Research Institute*. http://www.peri.umass.edu/fileadmin/pdf/working_papers/working_papers_201-250/WP226.pdf (erişim tarihi: 25/4/2016)
- Oyan, O. (2009) "Ücretliler Üzerinde Vergi Baskısı", *Prof. Dr. Muallâ Öncel'e Armağan*, (der.) E. Akçaoğlu ve İ. S. Akman, Ankara Üniversitesi Yayınları (No: 243), Ankara, 113-136.
- Öncü, A. (1993) *Sosyoloji ya da Tarih: İbn-i Haldun ve Mukaddime Üzerine Bir Deneme*, Öteki, Ankara.
- Öncü, A. ve N. Candan (2010) "Asabiyet & Mülk & Devlet İlişkileri: İbni Haldun'dan Günümüze Değişimin Yönü", *Birinci İktisat Tarihi Kongresi Tebliğleri-2*, (der.) R. D. Özbay v.d., İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 2010-67, Altan, İstanbul, 264-281.
- Paganelli, M. P. (2012) "David Hume on Public Credit", *History of Economic Ideas*, 20 (1), 31-43.
- Painceira, J. P. (2009) "Finansallaşma Döneminde Gelişmekte Olan Ülkeler: Sürekli Açıkta, Döviz Rezervi Biriktirmeye", *Finansallaşma ve Kapitalizmin Krizi*, (der.) C. Lapavitsas, Yordam, İstanbul, 256-295.
- Parry, G. (1963) "Enlightened Government and Its Critics in Eighteenth-Century Germany", *The Historical Journal*, 6 (2), 178-192.
- Pasquino, P. (1978) "Theatrum Politicum: The Genealogy of Capital – Police and the State of Prosperity", *Ideology & Consciousness*, 4, 41-54.
- Petty, W. (1899) *A Treatise of Taxes and Contributions*, *The Economic Writings of Sir William Petty, Vol. 1*, (der.) C. H. Hull, Cambridge University Press, Cambridge, 1-97. http://files.libertyfund.org/files/1677/0605-01_Bk.pdf (erişim tarihi: 5/11/2023)
- Peukert, H. (2006) "Justi's Moral Economics and His Sytem of Taxation (1766)", *Journal of Economic Behavior & Organization*, 59, 478-496.
- Peukert, H. (2009) *Rudolf Goldscheid: Menschenökonom und Finanzsoziologie*, Peter Lang, Frankfurt a.M.
- Pirenne, H. (2007) *Ortaçağ Avrupa'sının Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, (çev.) U. Kocabaşoğlu, İletişim, İstanbul.
- Plato (t.y.) *Phaedrus*. <http://classics.mit.edu/Plato/phaedrus.html> (erişim tarihi: 1/7/2019)

- Plehwe, D. (2009) "Introduction", *The Road from Mont Pèlerin: The Making of the Neoliberal Thought Collective*, (der.) P. Mirowski ve D. Plehwe, Harvard University Press, Massachusetts/Londra, 1-42.
- Poggi, G. (2002) *Modern Devletin Gelişimi: Sosyolojik Bir Yaklaşım*, (çev.) Ş. Kut ve B. Toprak, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Poggi, G. (2007) *Devlet: Doğası, Gelişimi ve Geleceği*, (çev.) A. Babacan, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Polanyi, K. (2001) *The Great Transformation: The Political and Economic Origins of Our Time*, Beacon Press, Massachusetts.
- Polanyi, K. (2002) *Büyük Dönüşüm: Çağımızın Siyasal ve Ekonomik Kökenleri*, (çev.) A. Buğra, İletişim, İstanbul.
- Ptak, R. (2009) "Neoliberalism in Germany: Revisiting the Ordoliberal Foundations of the Social Market Economy", *The Road from Mont Pèlerin: The Making of the Neoliberal Thought Collective*, (der.) P. Mirowski ve D. Plehwe, Harvard University Press, Massachusetts/Londra, 98-138.
- Raeff, M. (1975) "The Well-Ordered Police State and the Development of Modernity in Seventeenth and Eighteenth-Century Europe: An Attempt at a Comparative Approach", *The American Historical Review*, 80 (5), 1221-1243.
- Rancière, J. (2005) *Uyuşmazlık*, (çev.) H. Ünler, Ara-lık, İzmir.
- Rancière, J. (2007a) "'1844 Elyazmaların'dan 'Kapital'e Eleştiri Kavramı ve Politik İktisadın Eleştirisi'", *Kapital'i Okumak*, (çev.) A. I. Ergüden, İthaki, İstanbul, 109-245.
- Rancière, J. (2007b) *Siyasalın Kiyısında*, (çev.) A. U. Kılıç, Metis, İstanbul.
- Raudla, R. (2010) *Constitution, Public Finance, and Transition*, Peter Lang, Frankfurt a.M.
- Research Group on Money and Finance (2010) *Eurozone Between Austerity and Default*. <http://sylogika.pbworks.com/w/file/45360374/RMF-Eurozone-Austerity-and-Default.pdf> (erişim tarihi: 8/6/2019)
- Ricardo, D. (1997) *Ekonomi Politikin ve Vergilendirmenin İlkeleri*, (çev.) T. Ertan, Belge, İstanbul.
- Rosanvallón, P. (2004) *Refah Devletin Krizi*, (çev.) B. Şahinli, Dost, Ankara.
- Rosen, G. (1953) "Cameralism and the Concept of Medical Police", *Bulletin of the History of Medicine*, 27, 21-42.
- Rotwein, E. (1970) "Introduction", *David Hume: Writings on Economics*, (der.) E. Rotwein, The University of Wisconsin Press, Madison, ix-cxi.
- Rousseau, J.-J. (1994) *Toplum Sözleşmesi*, (çev.) V. Günyol, Adam, İstanbul.
- Rousseau, J.-J. (2005) *Ekonomi Politik*, (çev.) İ. Birkan, İmge, Ankara.
- Rousseau, J.-J. (2008) *Anayasa Projeleri*, (çev.) İ. Yerguz, Say, İstanbul.
- Sahillioğlu, H. (1978) "16. Yüzyıl Sonu Osmanlı Tacirleri –Vergi Adaleti– (Âlî'nin Nasihatü's-salatın'ından)", *Toplum ve Bilim*, 6/7, 157-174.
- Sakamoto, T. (2003) "Hume's Political Economy as a System of Manners", *The Rise of Political Economy in the Scottish Enlightenment*, (der.) T. Sakamoto ve H. Tanaka, Routledge, New York, 86-102.
- Sancar, M. (2004) *"Devlet Aklı" Kısılcında Hukuk Devleti*, İletişim, İstanbul.
- Sanyal, K. (2017) *Kapitalist Kalkınmayı Yeniden Düşünmek: İlkel Birikim, Yönetimsellik ve Postkolonyal Kapitalizm*, (çev.) A. Karatay, Metis, İstanbul.
- Savaş, V. (1998) *İktisadın Tarihi*, Avcıol, İstanbul.

- Schabas, M. (2005) *The Natural Origins of Economics*, The University of Chicago Press, Chicago.
- Schabas, M. ve C. Wennerlind (2011) "Hume on Money, Commerce, and the Science of Economics", *Journal of Economic Perspectives*, 25 (3), 217-229.
- Scherer, F. M. (1992) "Schumpeter and Plausible Capitalism", *Journal of Economic Literature*, 30, 1416-1433.
- Schmidt, K.-H. (2003) "Schumpeter and the Crisis of the Tax State", *Joseph Alois Schumpeter: Entrepreneurship, Style, and Vision*, (der.) J. Backhaus, Kluwer Academic Publishers, Londra, 337-351.
- Schmitt, C. (2005) *Siyasi İlahiyat: Egemenlik Kuramı Üzerine Dört Bölüm*, (çev.) E. Zeybekoğlu, Dost, Ankara.
- Schmitt, C. (2006) *Siyasal Kavramı*, (çev.) E. Göztepe, Metis, İstanbul.
- Schmölders, G. (2006) *The Psychology of Money and Public Finance*, (der.) B. Frank ve E. Kirchner, (çev.) I. Grant ve K. Gren, Palgrave-Macmillan, New York.
- Schrank, A. (2009) "Understanding Latin American Political Economy: Varieties of Capitalism or Fiscal Sociology?", *Economy and Society*, 38, 53-61.
- Schumpeter, J. (1918) "Die Krise des Steuerstaates", *Zeitfragen aus dem Gebiet der Soziologie*. Vol. 4, Leuschner&Lubensky, Graz/Leipzig. Tekrar basım: (1953) J. A. Schumpeter: *Aufsätze zur Soziologie*, (der.) E. Schneider ve A. Spiethoff, Mohr, Tübingen, 1-71.
- Schumpeter, J. (1950) *Capitalism, Socialism, and Democracy*, Harper&Brothers Publishers, New York.
- Schumpeter, J. (1954) "The Crisis of the Tax State", *International Economic Papers*, 4, (çev.) W. F. Stolper ve R. A. Musgrave, 5-38. Tekrar basım: (1991) *Joseph A. Schumpeter: The Economics and Sociology of Capitalism*, (der.) R. Swedberg, Princeton University Press, Princeton/NJ, 99-140.
- Schumpeter, J. (1961) *Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest and the Business Cycle*, (çev.) R. Opie, Harvard University Press, Cambridge, Mass.
- Schumpeter, J. (1962) *Capitalism, Socialism, and Democracy*, Harper Torchbooks, New York.
- Schumpeter, J. (1971) *Sosyalizm ve Demokrasi*, (çev.) R. Tınaz, Varlık, İstanbul.
- Schumpeter, J. (1981) *Kapitalizm*, (çev.) T. Akoğlu, Varlık, İstanbul.
- Schumpeter, J. (1991) "The Crisis of the Tax State", *Joseph A. Schumpeter: The Economics and Sociology of Capitalism*, (der.) R. Swedberg, Princeton University Press, Princeton/NJ, 99-140.
- Schumpeter, J. (1997) *History of Economic Analysis*, Routledge, Londra.
- Scott, J. C. (2008) *Devlet Gibi Görmek: İnsanlık Durumunu Geliştirmeye Yönelik Projeler Nasıl Başarısız Oldu*, (çev.) N. Erdoğan, Versus, İstanbul.
- Seligman, E. (2001) *Edwin Seligman's Lecture on Public Finance, 1927-1928*, (der.) W. J. Samuels, Elsevier, Londra.
- Sennett, R. (2011) *Yeni Kapitalizmin Kültürü*, (çev.) A. Onacak, Ayrıntı, İstanbul.
- Sert, M. (2011) "Maliye'ye Alternatif Bir Yaklaşım Olarak Mali Sosyoloji: Öncüler", *Ekonomik Yaklaşım*, 81, 1-16.

- Sert, M. (2015) "'Eski'den 'Yeni'ye Mali Sosyoloji", 30. *Maliye Sempozyomu Bildiri Kitabı*. http://maliyesempozyumu2016.mersin.edu.tr/30_turkiye_maliye_sempozyumu_2015.pdf (erişim tarihi: 1/6/2016)
- Shell, S. M. (1978) "Kant's Theory of Property", *Political Theory*, 6 (1), 75-90.
- Shionaya, Y. (1997) *Schumpeter and the Idea of Social Science: A Metatheoretical Study*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Skinner, A. S. (2005) "David Hume: Principles of Political Economy", *The Cambridge Companion to Hume*, (der.) D. F. Norton, Cambridge University Press, New York, 222-254.
- Small, A. (1967) *Origins of Sociology*, Russell&Russell, New York.
- Small, A. (2001) *The Cameralists: The Pioneers of German Social Polity*, Batoche, Kitchener.
- Smith, A. (1982) *Lectures on Jurisprudence*, (yay. haz.) R. L. Meek, D. D. Raphael ve P. G. Stein, Liberty Fund, Indianapolis.
- Smith, A. (1984) *The Theory of Moral Sentiments*, (yay. haz.) D. D. Raphael ve A. L. Macfie, Liberty Fund, Indianapolis.
- Smith, A. (1994) *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*, The Modern Library, New York.
- Smith, A. (2006) *Milletlerin Zenginliği*, (çev.) H. Derin, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Somel, S. A. (2001) "Osmanlı Reform Çağında Osmanlılık Düşüncesi (1839-1913)", *Cumhuriyet'e Devreden Düşünce Mirası: Tanzimat ve Meşrutiyet'in Birikimi (Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 1)*, (der.) T. Bora ve M. Gültekinil, İletişim, İstanbul, 88-116.
- Sommer, L. (1954) "Cameralism", *Encyclopedia of the Social Sciences*, vol. 3, (der.) E. Seligman ve A. Jonhson, Macmillan, New York, 158-161.
- Sommer, L. (1940) "Bibliographie der Kameralwissenschaften by Magdalene Humpert", *The Journal of Political Economy*, 48 (3), 451-452.
- Spinoza, B. B. (2007) *Tractatus Politicus*, (çev.) M. Erşen, Dost, Ankara.
- Steuart, J. (1998) *An Inquiry into the Principles of Political Oeconomy*, Pickering&Chatto, Londra.
- Stiegler, B. (2012) *Politik Ekonominin Yeni Bir Eleştirisi İçin*, (çev.) E. Koytak, Monokl, İstanbul.
- Stiglitz, J. (2018) "The Myth of Secular Stagnation". <https://www.project-syndicate.org/commentary/secular-stagnation-excuse-for-flawed-policies-by-joseph-e-stiglitz-2018-08> (erişim tarihi: 1/11/2019)
- Stockhammer, E. (2014) "The Euro Crisis and Contradictions of Neoliberalism in Europe", *Working Paper Series*, 226, *Political Economy Research Institute*. <https://www.postkeynesian.net/downloads/wpaper/PKWP1401.pdf> (erişim tarihi: 15/3/2016)
- Stockhammer, E. ve P. Ramskogler (2009) "Post-Keynesian Economics – How to Move Forward", *Intervention*, 6 (2), 227-246.
- Streeck, W. (2016a) *Satın Alman Zaman: Demokratik Kapitalizmin Gecikmiş Krizi*, (çev.) K. Kabadayı, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Streeck, W. (2016b) *How Will Capitalism End? Essays on a Failing Sytem*, Verso, Londra/New York.

- Sur, F. H. (1949) "Maliye Tarihine Kısa Bir Bakış", *Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6 (2-4), 246-278.
- Swedberg, R. (2003) *Principles of Economic Sociology*, Princeton University Press, Princeton/NJ.
- Swingewood, A. (1998) *Sosyolojik Düşüncenin Kısa Tarihi*, (çev.) O. Akınhay, Bilim ve Sanat, Ankara.
- Tcherneva, P. R. (2014) "Reorienting Fiscal Policy: A Bottom-Up Approach", *Journal of Post Keynesian Economics*, 37 (1), 43-66.
- Teichova, A. ve H. Matis (der.) (2003) *Nation, State and the Economic History*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Tekin, S. N. (2020) *Bourdieu ve Bauman'ın Sosyoloji Teorilerinin Kamu Maliyesi Açısından Değerlendirilmesi: Mali Sosyolojiye Eleştirel Bir Katkı*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. (yüksek lisans tezi)
- Tilly, C. (2001) *Zor, Sermaye ve Avrupa Devletlerinin Oluşumu*, (çev.) K. Emiroğlu, İmge, Ankara.
- Tilly, C. (2009a) "Foreword", *The New Fiscal Sociology: Taxation in Comparative and Historical Perspective*, (der.) I. W. Martin vd., Cambridge University Press, Cambridge, xi-xiii.
- Tilly, C. (2009b) "Extraction and Democracy", *The New Fiscal Sociology: Taxation in Comparative and Historical Perspective*, (der.) I. W. Martin vd., Cambridge University Press, Cambridge, 173-182.
- Timur, T. (2008) *Habermas'ı Okumak*, Yordam, İstanbul.
- Tolan, B. (1993) *Sosyoloji*, Adım, Ankara.
- Tribe, K. (1984) "Cameralism and the Science of Government", *The Journal of Modern History*, 56 (2), 263-284.
- Tribe, K. (1988) *Governing Economy: The Reformation Discourse 1750-1840*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Tribe, K. (1993) "Mercantilism and the Economics of State Formation", *Mercantilist Economics*, (der.) L. Magnusson, Kluwer Academic Publishers, Boston/Dordrecht/Londra, 175-186.
- Tribe, K. (1995) *Strategies of Economic Order: German Economic Discourse, 1750-1950*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Tribe, K. (1996) "Natural Law and the Origins of *Nationalökonomie*: L. H. von Jakob", *The Rise of the Social Sciences and the Formation of Modernity: Conceptual Change in Context, 1750-1850*, (der.) J. Heilbron, L. Magnusson ve B. Wittrock, Kluwer Academic Publishers, Boston/Dordrecht/Londra, 189-205.
- Tuncer, G. (2015) "Türk Sinemasından Mali Sosyolojiye Yansımalar", *Marmara Üniversitesi İ.İ.B Dergisi*, 37 (1), 193-216.
- Tütengil, C. O. (1956) *Montesquieu'nün Siyasi ve İktisadi Fikirleri*, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, İstanbul.
- UNCTAD (2017) *Beyond Austerity: Towards a Global New Deal*. https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/tdr2017_en.pdf (erişim tarihi: 6/5/2019)
- UNCTAD (2018) *Power, Platforms and the Free Trade Delusion*. https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/tdr2018_en.pdf (erişim tarihi: 6/6/2019)

- Udehn, L. (1996) *The Limits of Public Choice: A Sociological Critique of the Economic Theory of Politics*, Routledge, Londra.
- Van Horn, R. ve P. Mirowski (2009) "The Rise of the Chicago School of Economics and the Birth of Neoliberalism", *The Road from Mont Pèlerin: The Making of the Neoliberal Thought Collective*, (der.) P. Mirowski ve D. Plehwe, Harvard University Press, Massachusetts/Londra, 139-178.
- Veblen, T. (1898) "Why is Economics not an Evolutionary Science?", *The Quarterly Journal of Economics*, 12 (4), 373-397.
- Veblen, T. (1900) "The Preconceptions of Economic Science", *Quarterly Journal of Economics*, 14, 240-269.
- Veblen, T. (2011) *Mühendisler ve Fiyat Sistemi*, (çev.) B. Özçorlu, TMMOB, Emo Yayın No: GN/2011/7, Ankara.
- Vergara, F. (2006) *Liberalizmin Felsefi Temelleri: Liberalizm ve Etik*, (çev.) B. Arıbaş, İletişim, İstanbul.
- Wagner, R. E. (2003) "Public Choice and the Diffusion of Classic Italian Public Finance" *Il Pensiero Economico*, 11 (1), 271-282.
- Wagner, R. E. (2006) "States and the Crafting of Souls: Mind, Society, and Fiscal Sociology", *Journal of Economic Behavior and Organization*, 59, 516-24.
- Wagner, R. E. (2007) *Fiscal Sociology and the Theory of Public Finance: An Exploratory Essay*, Edward Elgar, Cheltenham/Massachusetts.
- Wagner, R. E. (2012) "The Cameralists: Fertile Sources for a New Science of Public Finance", *Handbook of the History of Economic Thought: Insights on the Founders of Modern Economics*, (der.) J. Backhaus, Springer, Londra, 123-135.
- Wakefield, A. (1999) *The Apostles of Good Police: Science, Cameralism, and the Culture of Administration in Central Europe*, The University of Chicago, Chicago. (doktora tezi)
- Wakefield, A. (2005) "Books, Bureaus, and the Historiography of Cameralism", *European Journal of Law and Economics*, 19, 311-320.
- Wakefield, A. (2007) "The Fiscal Logic of Enlightened German Science", *Making Knowledge in Early Modern Europe: Practices, Objects, and Texts, 1400-1800*, (der.) P. H. Smith ve B. Schmidt, The University of Chicago Press, Chicago, 273-286.
- Walker, M. (1978) "Rights and Functions: The Social Categories of Eighteenth-Century German Jurists and Cameralists", *The Journal of Modern History*, 50 (2), 234-251.
- Wallerstein, I. (2005) *Yeni Bir Sosyal Bilim İçin*, (çev.) E. Abadoğlu, Aram, İstanbul.
- Wallerstein, I. (2010) *Modern Dünya-Sistemi: Kapitalist Tarım ve 16. Yüzyılda Avrupa Dünya Ekonomisinin Kökenleri*, (çev.) L. Boyacı, Yarım, İstanbul.
- Wallerstein, I. vd. (der.) (2014) *Kapitalizmin Geleceği Var mı?*, (çev.) O. Doğan, Metis, İstanbul.
- Weber, M. (1995) "Politics as a Vocation", *Max Weber: Essays in Sociology*, (der. ve çev.) H. H. Gerth ve C. W. Mills, Routledge, Londra, 77-128.
- Weber, M. (2005) "Meslek Olarak Siyaset", *Sosyoloji Yazıları*, (çev.) T. Parla, İletişim, İstanbul, 131-199.
- Weiss, D. (1995) "Ibn Khaldun on Economic Transformation", *International Journal of Middle East Studies*, 27 (1), 29-37.

- Wennerlind, C. ve M. Schabas (der.) (2008a) *David Hume's Political Economy*, Routledge, New York.
- Wennerlind, C. ve M. Schabas (2008b) "Introduction", *David Hume's Political Economy*, (der.) C. Wennerlind ve M. Schabas, Routledge, New York, 1-9.
- Whiteside, H. (2023) "Beyond Death and Taxes: Fiscal Studies and the Fiscal State", *Environment and Planning A: Economy and Space*, 55 (7), 1744-1761.
- Wicksell, K. (1958) "A New Principle of Just Taxation", *Classics in the Theory of Public Finance*, (der.) R. A. Musgrave ve A. T. Peacock, (çev.) J. Buchanan, St. Martin's Press, New York, 72-118.
- Wilson, P. H. (2004) *From Reich to Revolution: German History, 1558-1806*, Palgrave Macmillan, New York.
- Winch, D. (1978) *Adam Smith's Politics: An Essay in Historiographic Revision*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Wolfe, M. (1968) "Jean Bodin on Taxes: The Sovereignty-Taxes Paradox", *Political Science Quarterly*, 83 (2), 263-284.
- Wolff, R. D. ve S. A. Resnick (1987) *Economics: Marxian versus Neoclassical*, The John Hopkins University Press, Baltimore/Londra.
- Wolff, R. D. ve S. A. Resnick (2016) *Çatışan İktisadi Teoriler: Neoklasik, Keynesçi ve Marksçı*, (çev.) C. Evren, İletişim, İstanbul.
- Wood, E. M. (2002) "Historical Materialism in 'Forms which Precede Capitalist Production'", *Karl Marx's Grundrisse: Foundations of the Critique of Political Economy 150 Years Later*, (der.) M. Musto, Routledge, Londra, 79-92.
- Wood, E. M. (2003) *Kapitalizmin Kökeni: Geniş Bir Bakış*, (çev.) A. C. Aşkın, Epos, Ankara.
- Wood, E. M. (2007) *Kapitalizmin Arkaik Kültürü: Eski Rejimler ve Modern Devletler Üstüne Tarihsel Bir İnceleme*, (çev.) O. Köymen, Yordam, İstanbul.
- Wood, E. M. (2012) *Özgürlük ve Mülkiyet: Rönesans'tan Aydınlanma'ya Batı Siyasi Düşüncesinin Toplumsal Tarihi*, (çev.) O. Köymen, Yordam, İstanbul.
- Yıldırım, E., S. Çakmaklı ve Ö. Özkan (2011) "Eskiden Yeniye Neo-Klasik Sentez: Bir Literatür Taraması", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 66 (4), 153-184.
- Zabcı, F. Ç. (1997) *Siyasal Kuramda Kamusal Alan Sorunsalı: Habermas ve Arendt*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. (doktora tezi)
- Zhang, C. (2017) "A Fiscal Sociological Theory of Authoritarian Resilience: Developing Theory Through China Case Studies", *Sociological Theory*, 35 (1), 39-63.
- Zuidhof, PW (2014) "Thinking like an Economist: The Neoliberal Politics of the Economics Textbook", *Review of Social Economy*, 72 (2), 157-185.

ÖLÜM SOSYOLOJİSİ

Prof. Dr. Adem Sağır

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Ölüm Sosyolojisi

Dr. Adem Sağır

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Şeyma Çetin

Ön Kapak Fotoğrafı: Hüseyin Karataş

Arka Kapak Fotoğrafı: Cemil Belder

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Mayıs 2014, Ankara

2. Baskı: Mart 2017, Ankara

3. Baskı: Ekim 2024, Ankara

Phoenix Yayınevi- 339

ISBN No: 978-605-4657-76-6

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com

http://www.phoenixyayinevi.com

Baskı:

Sayfa Basım Sanayi Tic. Ltd. Şti.

Tevfik İleri Mah. Emek Cd. Polat Sk.

No:2 Pursaklar/ANKARA

Sertifika No: 77079

Dağıtım:

Siyasal Dağıtım

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

Kaynakça

- ACIPAYAMLI, Orhan (1963). "İbtidailerde Ölü Gömme İle İlgili Bazı Pratikler ve İzahları", <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/26/1015/12319.pdf>, Erişim Tarihi: 11.08.2013.
- AÇA, Mehmet (1999). "Kazak ve Kırgız Türklerinde Defin Sonrası Bazı Uygulamalar ve Aş Verme", *Milli Folklor*, cilt:6/43, ss.24-33.
- ADAM, Barbara (1990). *Time and Social Theory*, Philadelphia: Temple University Press.
- AKALIN, H. Erdal (2004). "Hasta Güvenliği Kültürü: Nasıl Geliştirebiliriz?", *ANKEM Dergisi*, 18 (Ek 2) , ss.12-13.
- AKBAŞ, Muhsin (2002). "Yahudi ve Hıristiyan Düşüncesinde Ölüm Sonrası Hayat ve Diriliş İnancının Dini ve Teolojik Temelleri", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı:15, ss.37-60.
- AKDAĞ, Mustafa (1995). *Türkiye'nin İktisadi ve İctimai Tarihi 2*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- AKGÜR, A. Necati (2000). "Takvimler", *Cogito*, sayı:22, ss.95-100.
- AKSİYON DERGİSİ, *İçimizdeki Avrupalılar Yazı Dizisi*, 9 Mayıs 2005.
- AKSU, Bora, ve İlknur ÜSTÜN (2005). *Sıcak Aile Ortamı, Demokratikleşme Sürecinde Kadınlar ve Erkekler*, İstanbul: TESEV Yayınları.
- AKSU, Tuğba ve Hale OKÇAY (2010). "Yaşam Dönemlerine Göre Ölüm Algısı ve Hemsirelik Yaklaşımı", *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, cilt:5, sayı:14, ss.113-126.
- AKTAŞ, Ali (1999). "Alevilerde Ölümle İlgili Ritüeller", *Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, sayı:11, ss.117-142.
- AKTÜRE, Sevgi (1978). "19. Yüzyıl Sonunda Anadolu Kenti Mekansal Yapı Çözümlemesi", İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- ALEV, Önder (2006). *Eğitici Drama-Temel İlkeler, Uygulama Modelleri ve Örnekleri*, İstanbul: Morpa Yayınları.
- ALLARDT, Eric (1971). "Finland: Institutionalized Radicalism", (in) *Decline of İdeology*, (ed) Rejai Mostofa, Chicago: Aldine Atherton, ss.116-139.
- ALTINAY, Ayşe Gül ve Yeşim ARAT (2008). *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet*, İstanbul: Metis Yayınları.
- ALTINKAYNAK, Erdoğan (2008). *Urum Folklor ve Halk Edebiyatı*, Ankara: Kültür Ajansı Yayınları.
- ALTUN, Erman (1993). "Tekirdağ Adetlerinden Bocuk Gecesi ve Sedenka", *Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi (Prof. Dr. Şükrü Elçin Armağanı)*, yıl:29/1-2, ss.34-51.

- ALTUN, Erman (1998). "Tekirdağ Halk Kültüründe Geçiş Dönemleri, Doğum-Evlenme-Ölüm", *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, sayı:9-10, ss.85-107.
- ALVER, Köksal (2010). "Emile Durkheim ve Kültür Sosyolojisi", *Sosyoloji Dergisi*, 3. Dizi, 21. Sayı, ss.199-210.
- ALYILMAZ, Cengiz (2004). "İpek Yolu ve Orhun Yazıtları", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, sayı:24, ss.181-192.
- AMICIS, Edmond De (2006). *İstanbul-1874*, (çev: Beynun Akyavaş), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- ANDERSON, Johanna (2002). *Retirement Migration: Motives for Migration to Warmer Climate and Housing Needs A Study of Scandinavians in Costa Blanca*, Sweden: Chalmers University of Technology Göteborg.
- ANDERSON, Ray S. (1986). *Theology, Death and Dying*, Oxford: Basil Blackwell.
- ANOHIN, A. Victoroviç (2006). *Altay Şamanlığına Ait Materyaller*, (çev:Zekeriya Karadavut, Jannet Meyermanova), Konya: Kömen Yayınları.
- ANONİM (2000). *Deri ve Deri Mamülleri Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.
- ARDA, İtr (2004). "Ölüm Çerçesi", *Cogito*, sayı:40, ss.14-15.
- ARİÉS, Philippe (2004). "Ölüm Döşeginden Mezara", (çev: Bülent O. Doğan), *Cogito*, sayı:40, ss.213-242.
- ARİÉS, Philippe (1991). *Batılının Ölüm Karşısında Tavırları* (Çev: M. Ali Kılıçbay). Gece Yayınları.
- ARİÉS, Philippe (2020). *Batı'da Ölümün Tarihi* (Çev: Işın Gürbüz). Everest Yayınları.
- ARIK, Durmuş (2005). "Kırgızlar'da Kurban Fenomeni", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı:1, ss.157-175.
- ARIKAN, Çiğdem (1987). "Sosyal Hizmetler Açısından Şiddet ve Bir Türü Olarak Evlilikte Kadına Yönelik Şiddet", *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi*, sayı:5/1, ss.75-97.
- ARMAĞAN, Mustafa (1999). "Osmanlı Şehrine Kavramsal Bir Yaklaşım", (iç) *Osmanlı*, cilt:5, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, ss.536-544.
- ARON, Raymond (1994). *Sosyolojik Düşüncenin Evreleri*, (çev:Korkmaz Alemdar). İstanbul: İletişim Yayınları.
- ARSLAN, Güngör (2012), "Büyükşehir'in cenaze hizmetleri..!", *Bizim Kocaeli Gazetesi*, 24.02. 2012.
- ATKINSON, Jacqueline (2004). *Zamanı Yönetme Sanatı*, (çev: Cem S. İslam), İstanbul: Dergah Yayınları.
- AVCI Mehmet, Umut Avcu ve Füsün Şahin (2008). *Sosyal ve Ekonomik Yönüyle Fethiye'ye Uluslararası Yabancı Göçü*, Fethiye: Fethiye Ticaret Odası Yayınları.
- AYAN, Engin (2011). "Karaim Takvimi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, cilt:4, sayı:19, ss.115-126.
- AYDOĞDU, Zuhale Bahar ve Nihal Gördes (2011). "Sağlıkta Eşitsizlik ve Hemşirelik", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 4(3), ss.131-136.
- AYDÜZ, Salim (2000). "Müneccimbaşı Takvimleri ve Tarihi Kaynak Olarak Değerleri", *Cogito*, sayı:22: ss.133-144.
- AYHAN, Halis (1995). *Eğitim Bilimine Giriş*, İstanbul: Şule Yayınları.
- AYKUT, A. Sait (2004). "Ölüm: Aşk ve İnanç Renginde", *Cogito*, sayı:40, ss.192-211.

- AYTMATOV, Cengiz (1994). "Hakkımda Notlar, Otobiyografi", (çev:Orhan Söylemez), *Kardaş Edebiyatlar*, sayı:28, Erzurum, ss.41-48.
- AYTMATOV, Cengiz (2002). *Çocukluğum*, (haz. Friedrich Hitzler, çev: Muhammet Mertek), İstanbul: da yayınları.
- BADUR, Selim (2004). "Ölüm Üzerine Tıbbi Çeşitlemeler", *Cogito*, sayı:40, ss.93-105.
- BANARLI, Nihat Sami (1984). *Mevlananın Vuslat Gecesi, Tarih ve Tasavvuf Sohbetleri*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.
- BARTHOLD, Wilhelm (1973). *İslam Medeniyeti Tarihi*, (çev:M. Fuad Köprülü), Türk Tarih Kurumu Yayınları: Ankara.
- BATUR, Enis (2000), "Aztek Takvimi : Bulanık Günler", *Cogito*, Sayı:22: ss.112-116.
- BAUDRILLARD, Jean (2002). *Simgesel Değiş Tokuş ve Ölüm*, (çev:Oğuz Adanır), İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- BAUMAN, Zygmunt (2012). *Ölümlülük, Ölümsüzlük ve Diğer Hayat Stratejileri*, (çev:Nurgül Demirdöven), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Zygmunt (2014). *Yasa Koyucular ile Yorumcular*. İstanbul: Metis Yayınları.
- BAYAT, Fuzuli (2005). *Mitolojiye Giriş*, Çorum: Karam Yayınları.
- BAYAT, Fuzuli (2011). "Türk Folklorunda Ağıt", (iç) *Ağıt Kitabı*, (Hz. Emine Gürsoy Naskali), İstanbul: Kitabevi, ss.259-270.
- BAYDEMİR, Hüseyin (2009). "Özbekistan'da Ölüm Adetleri", *Turkish Studies*, volume:4/8, ss.662-682.
- BAYKARA, Tuncer (1999). "Osmanlı Devleti Şehirli Bir Devlet midir?", (iç) *Osmanlı*, cilt 5, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, ss.528-535.
- BAYRAM, Sadi (1990). "Hayat Ağacı, Kültürümüzdeki Yeri, Önemi ve Mitlerin Ardındaki Gerçek", <http://www.sadibayram.com/?page=makaleler&mid=170&id=3>. (07.09.2013 tarihinde erişilmiştir).
- BAYSAL, Ayşe (1993). "Türk Yemek Kültüründe Değişmeler, Beslenme ve Sağlık Yönünden Değişmeler", (iç) *Türk Mutfak Kültürü Üzerine Araştırmalar - yazar Nimet Berkok Toygar, (Der. Kamil Toygar)*, Ankara: Türk Halk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayınları, ss.12-20.
- BECKER, Ernest (1973). *The Denial of Death*, New York:Free Press Paperbacks.
- BEIJING'DE ZAMAN (2010). "Sekiz Hazine Dağı'nda Ünlüler Mezarlığı". 07.01.2010, <http://turkish.cri.cn/757/2010/01/07/1s122872.htm> (09.3.2013 tarihinde erişilmiştir).
- BEKTAŞ, Dilek (2000), "Zamanın Tasarımı", *Cogito*, sayı:22, ss.192-201.
- BELGE, Ceren (2006). "Kadına Yönelik Şiddetin Cezalandırılmasında Kültürel Değerlerin ve Yöresel Geleneklerin Ağırlığı: Şanlıurfa 2. Ağır Ceza Mahkemesinin Kararları Üzerine Bir İnceleme", *Şanlıurfa Barosu Dergisi*, sayı:13, ss.39-54.
- BENDANN, Effie (1969). *Death Customs: An Analytical Study of Burial Rites*, London:Dawsons Pall Mall.
- BENEDICT, Ruth (2003). *Kültür Kalıpları*, (çev: Nilgün Şarman), İstanbul: Payel Yayınları.
- BENETON, Philippe (1991). *Toplumsal Sınıflar*, (çev:Hüsnü Dilli), İstanbul: İletişim Yayınları.
- BERGER, Peter L. (2011). *Kutsal Şemsiye-Dinin Sosyolojik Teorisinin Ana Unsurları*, (çev:Ali Coşkun), İstanbul: Rağbet Yayınları.

- BERGER, Peter L., Brigitte BERGER ve Hansfried KELLNER (1985). *Modernleşme ve Bilinç, (çev.Cevdet Cerit)*, İstanbul: Pınar Yayınları.
- BERNASCONI, Robert (2004), "Felsefe ve Ölüm Kültürleri: Heidegger, Levinas ve Derrida", *Cogito, sayı:40*, ss.177-191.
- BEYDİLLİ, Celal (2004). *Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlük, (çev:Eren Ercan)*. Ankara: Yurt-Kitap Yayınları.
- BİLCEN, Hüseyin Y. (2005). *İnanış ve Gelenekleriyle Tahtacılar*, Ankara: Tekaç Yayınları.
- BİLGİN, Beyza (1995). *Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi*, Ankara: Yeni Çizgi Yayınevi.
- BİRDOĞAN, Nejat (2003). *Anadolu'nun Gzili Kültür: Alevilik*, İstanbul: Kaynak Yayınları.
- BJORKLUND, David F. (2012). *Childrens' s Thinking : Cognitive Development and Individua Differences*, Canada: Wadsworth Publishing.
- BOTTOMORE, Tom ve Robert NISBET (1997). "Yapısalcılık", (çev: Binnaz Toprak), (iç) *Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi*, (ed.Tom Bottomore ve Robert Nisbet), Ankara: Ayraç Yayınları, ss.555-593.
- BOZAN, İrfan (2007). *Devlet ile Toplum Arasında- Bir Okul: İmam Hatipl Liseleri...Bir Kurum: Diyanet İşleri Başkanlığı, Demokratikleşme Programı*, İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı.
- BOZKUŞ, Metin (2000). *Tarihten Günümüze Sivas Yöresinde Alevilik*, Sivas: Vizyon Matbaacılık.
- BRAUDEL, Fernard (1993). *Maddi Uygarlık, Ekonomi ve Kapitalizm (XV-XVIII Yüzyıllar), Gündelik Hayatın Yapıları, cilt 1, (çev:M. Ali Kılıçbay)*, Ankara: İmge Kitabevi.
- BROWNRIDGE, Douglas A. ve HALLI S. S. (2000). "Living in sin and sinful living- Toward filling a Gap in the Explanation of Violonce Against Women", *Agression and Violonet Behavior*, Volume:5, Number:6 Novermber, pp.565-583.
- BRYANT, Clifton D. (2007). "The Sociology of Death and Dying", (in) *21.st Century Sociology: A Reference Handbook II*, (ed.Clifton D. Bryant and Dennis Le. Peck), California: Sage Publications, pp.156-166.
- CANETTI, Elias (2007). *Ölüm Üzerine, (çev:Gürsel Aytaç)*, İstanbul: Payel Yayınları.
- CANSEVER, Turgut (1997). *İslam'da Şehir ve Mimari*, İstanbul: İz Yayıncılık.
- CAROE, Sir Olaf (1975). *Sovyet İmparatorluğu: Sömürülen Topraklar 1.cilt, (çev: Zerhan Yüksel)*, İstanbul: Tercüman Yayınları.
- CASSIER, Ernest (1980). *İnsan Üstüne Bir Deneme, (çev:Necla Arat)*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- CATER, R. W. and R. J. S. BEETON (2004). "A Model of Cultural Change and Tourism", *Asia Pacific Journal of Tourism Research* , 9/4, pp.423-442.
- CENGİZ, Hakan ve ROOK, Dennis W. (2016). "Voluntary Simlicity in the Final Rite of Passage", (in) *Death in a Consumer Culture (edt. Susan Dobscha)*, New York: Routledge, pp.123-135.
- CERASI, Maurice (1999). *Osmanlı Kenti-Osmanlı İmparatorluğu'nda 18. ve 19. Yüzyıllarda Kent Uygarlığı ve Mimarisi, (çev:Aslı Ataöv)*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- CEVİZCİ, Ahmet (2002). *Felsefe Ansiklopedisi*, İstanbul: Paradigma Yayınları.
- CEZAR, Mustafa (1977). *Anadolu Öncesi Türklerde Şehir ve Mimarlık*, İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

- CİCİOĞLU, Nurullah M. (2006). *Geçiş Ritleri Bağlamında Ölüm: Gaziantep Örneği*, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- CİĞERİM, Nevin (1993). "Batı ve Türk Mutfağı'nın Gelişimi, Etkileşimi ve Yiyecek-İçecek Hizmetlerinde Türk Mutfağı'nın Yerine Bir Bakış", (iç) *Türk Mutfak Kültürü Üzerine Araştırmalar*, (Der. Kamil Toygar), Ankara: Türk Halk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayınları, ss.49-61.
- CLARKE, David (1982). *Between Pulpit and Pew: Folk Religion in a North Yorkshire Fishing Village*, London : Cambridge University Press.
- CLAVIJO, Ruy González de (1928). *Embassy to Tamerlane (1403-6) trans form Spanish Guy le Strange*, London: Routledge and Sons.
- COHEN, P. Anthony (1999). *Topluluğun Simgesel Kuruluşu*, (çev: M. Küçük), Ankara: Dost Yayınları.
- CONNERTON, Paul (1999). *Toplumlar Nasıl Anımsar?*, (çev: A. Şenel), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- ÇALAK, Işıl Ekin (2007). "Mimarinin İmgesel Pornografisi", http://aisv2007.zxq.net/2GUN/4ANFI_B/6ISIL_EKIN_CALAK.pdf, ss.1-8.
- ÇAYDAMLI, Kaan ve Enis BATUR (2002). *Son Kare*, İstanbul: Altkırkbeş Yayın.
- ÇETİN, Necat (2011). "Bayındır ve Torbalı'dan Üç Ağıt", (iç) *Ağıt Kitabı*, (Hz.Emine Gürsoy Naskali), İstanbul: Kitabevi, ss.55-82.
- ÇETİNKAYA, Bayram Ali (2010). "Medine, Medeniyet ve İslam Medeniyeti-Medine'den Medeniyete", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* , sayı:22, ss.5-50.
- ÇEVİK, Nevzat (1999). "Hayat Ağacı'nın Urartu Kült Törenlerindeki Yeri ve Kullanım Biçimleri", *Anadolu Araştırmaları Dergisi*, sayı15, ss.335-367.
- ÇIBLAK, Nilgün (2002). "Anadolu'da Ölüm Sonrası Mezarlıklar Çevresinde Oluşan İnanç ve Pratikler", *Türk Kültürü*, yıl: XL, sayı:474, ss.605-614.
- ÇORUHLU, Yaşar (2010). *Türk Mitolojisinin Ana Hatları*, İstanbul: Kabalıcı Yayınları.
- DAĞLIOĞLU, Hikmet Turan (1988). "Sanat Bakımından Mezarlar ve Mezar Taşları ve Karaca Ahmed Mezarlığı", (iç) *İ. Hakkı Uzunçarşılı'ya Armağan*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, ss.120-139.
- DALYAN, Murat Gökhan (2010). "19. Yüzyılda Nasturilerde Eğitim ve Öğretim, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı:26, ss.97-105.
- DANIŞMEND, İsmail Hami (1983). *Türklük Meseleleri*. İstanbul: İstanbul Kitabevi.
- DEMİR, Mustafa (2003). "Anadolu'da Selçuklu Dönemi Şehirleşmesi", *Akademik Araştırmalar Dergisi*, sayı:16, ss.61-82.
- D'ENCAUSSE, Helene Carrere (2003). *Tamamlanmamış Rusya*, (çev:Reşat Uzmen), İstanbul: Ötüken Yayıncılık.
- DEWYER, Peter (2000). "Movements To Some Purpose? An Exploration of International Retirement Migration in The European Union", *Education and Ageing*, Volume:15, pp.353-357.
- DİKMETAŞ, Elif (2006). "Sağlıkta Eşitlik/Eşitsizlik", *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, Cilt:1, Sayı:2, ss.2-16.
- DİLEK, İbrahim (2007). "Sibirya Türklerinde Ateşle İlgili İnançlar, Törenler ve Bazı Efsaneler", *Bilgi*, sayı:43, ss.33-54.

- DOĞAN, İsmail (2011). *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara: Nobel Yayınları.
- DONAN, Hastings ve Thomas M. WILSON (2002). *Sınırlar: Kimlik, Ulus ve Devletin Uçları*, (çev:Zeki Yaş). Ankara: Ütopya Yayınları.
- DOUZINAS, Costas (2002). "Identity, Recognition, Rights or What Can Hegel Teach Us About Human Rights?", *Journal of Law and Society, Volume: 29, Number:3*, pp.379-405.
- DURKHEIM, Emile (1956). *Education and Sociology*, Illinois: The Free Press Glencoe.
- DURKHEIM, Emile (2002). *Moral Education*, New York: Free Press.
- DURKHEIM, Emile (2006). *Toplumsal İşbölümü*, (çev: Özer Ozankaya), İstanbul: Cem Yayınevi.
- DURKHEIM, Emile (2010). *Sosyoloji Dersleri*, (çev: Ali Berktaş), İstanbul: İletişim Yayınları.
- DURKHEIM, Emile (2015). *İntihar*, (çev: Zühre İlkelen), İstanbul: Pozitif Yayınları.
- DURKHEIM, Emile (2011). *Dini Hayatın İlk Biçimleri* (Çev: F. Aydın). EskiYeni Yayınları.
- DURŞUN, Davut (1992). *Din Bürokrasisi - Yapısı, Konumu ve Gelişimi*, İstanbul: İşaret Yayınları.
- DURU, Refik (1986). "Tarih Öncesi Çağlarına Ait Dini Bir Tören", *Anadolu Araştırmaları Dergisi, sayı:10*, ss.169-176.
- DÜRÜŞKEN, Çiğdem (2000). "Roma'da Takvim", *Cogito, Sayı:22*: ss.101-111.
- EAGLETON, Terry (2011). *İdeoloji*, (çev:Muttalip Özcan), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- EDHEM, Eldem, Daniel GOFFMAN ve Bruce MASTERS (2003). *Doğu ile Batı Arasında Osmanlı Kenti*, (çev:Sermet Yalçın), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- EDLES, Laura Desfor (2007). *Uygulamalı Kültürel Sosyoloji*, İstanbul: Babil Yayınları.
- EKEN, Ahmet (1996). "Bir Olgu Olarak Türkiye'de Şiddet", *Cogito, sayı:6-7*, ss.407-410.
- ELÇİN, Şükrü (1990). *Türkiye Türkçesinde Ağıtlar*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- ELIADE, Mircae (1992). *İmgeler Simgeler*, (çev:Mehmet Ali Kılıçbay), Ankara: Gece Yayınları.
- ELIADE, Mircae (1999). *Şamanizm*, (çev:İsmet Birkan), İstanbul: İmge Yayınları.
- ELIADE, Mircae (2001). *Mitlerin Özellikleri*, (çev: Sema Rifat), İstanbul: OM Yayınları.
- ELIADE, Mircae (2003). *Dinler Tarihine Giriş*, (çev:Lale Arslan), İstanbul: Kabalca Yayınevi.
- ELIAS, Norbet (2000). *Zaman Üzerine*, (çev: Veysel Ataman), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- ELIOT, Thomas Stearns (1981). *Murder In The Cathedral*, England: Faber Paperbacks.
- ELISSEEF, Nikita (1997). "Fiziki Plan", (iç) *İslam Şehri*, (ed: R. B. Serjeant), İstanbul: İz Yayıncılık, ss.121-141.
- ELÖNÜ, Esra (2013). "Gezi Parkı İle Rabiätül Adeviyye'nin Karşılaştırılması", *Yayın Tarihi: 28.07.2013*, <http://www.genctime.com/gezi-parki-ile-rabiatal-adeviyyenin-karsilastirmasi.html>, (12.12.2013 tarihinde erişilmiştir).
- EMİROĞLU, Kudret ve Suavi Aydın (2003). *Antropoloji Sözlüğü*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- ENGİN, İsmail (1998). *Tahtacılar*, İstanbul: Ant Yayınları.
- ER, Piri (1998). *Geleneksel Anadolu Aleviliği*, Ankara: Evrak Yayınları.
- ERBERK, Mine (2002). *Çatalhöyük'ten Günümüze Anadolu Motifleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

- ERDEN, Atilla (1995). "Tahtacların Günümüz Yerel Kültürel Yapılarından İzlenimler", *Akdeniz Yöresi Türk Toplulukları Sosyo-Kültürel Yapısı (Tahtaclar) Sempozyumu*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, ss.53-66.
- ERGİL, Doğu (2001). "Şiddetin Kültürel Kökenleri", *Bilim ve Teknik*, sayı:399, ss.40-41.
- ERGİN, Murat (2012). "Religiosity and The Construction of Death Announcements: 1970-2009", *Death Studies, Volume:36*, pp.270-291.
- ERKAL, Mustafa (1996). *Sosyoloji (Toplumbilimi)*, İstanbul: Der Yayınları.
- ERÖZ, Mehmet (1977). *Türkiyede Alevilik ve Bektaşilik*, İstanbul: Otağ Matbaacılık.
- ERSOY, Necmettin (2007). *Semboller ve Yorumları*, İstanbul: Dönence Basım ve Yayıncılık.
- ERŞAHİN, Seyfettin (2001). "Sovyetlerin Vakıf Politikası ve Türkistan'da Vakıfların Kamulaştırılması", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, sayı: 42*, ss.131-143.
- ERTÜRK, Yakın (1993). "Doğu Anadolu'da Modernleşme ve Kırsal Kadın", (iç) *1980'ler Türkiye'sinde Kadın Bakış Açısından Kadınlar*, (ed. Şirin Tekeli), İstanbul: İletişim Yayınları.
- ERTÜRK, Yakın (2006). "Turkey's Modern Paradoxes: Identity Politics, Women's Agency and Universal Rights", (in) *Global Feminism: Transnational Women's Activism, Organizing and Human Rights*, (Ed. Myra Marz Ferre ve Aili Mari Tripp), New York: New York University Press, pp.79-109.
- ESİN, Emel (1966). *Türk Kozmogosine Giriş, c.18*, Ankara: Kabalıcı Yayınları.
- ESİN, Emel (2004). *Orta Asya'dan Osmanlı'ya Türk Sanatında İkonografik Motifler*, İstanbul: Kabalıcı Yayınları.
- FERAHHİL, Ayşe (2009). "Cenaze Şıklığı", *Sabah Gazetesi*, 26.07.2009.
- FISHER, Berenice M. ve Anselm L. Strauss (1997). "Etkileşimcilik", (çev:Kurtuluş Dinçer), (iç) *Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi*, (ed.Tom Bottomore ve Robert Nisbet), Ankara: Ayraç Yayınları, ss.459-496.
- FISKE, John (2003). *İletişim Çalışmalarına Giriş*, (çev: Süleyman İrvan). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- FOLEY, Malcolm and J. John LENNON (2000). *Dark Tourism (The Attraction of Death and Disaster)*. UK: Continuum.
- FRANKL, Viktor E. (2000). *İnsanın Anlam Arayışı*, (çev: Selçuk Budak), Ankara: Öteki Yayınları.
- FRAZER, James George (2004). *Altın Dal I*, (çev: Mehmet H. Doğan), İstanbul: Payel Yayınları.
- FRAZER, James George (1992). *Altın Dal II*, (çev: Mehmet H. Doğan), İstanbul: Payel Yayınları.
- FREUD, Sigmund (1995). *Uygarlık, Din ve Toplum*, (çev:Selçuk Budak), Ankara: Öteki Yayınevi.
- FREUD, Sigmund (2002). *Totem ve Tabu*, (çev:K. Sahir Sel), İstanbul: Sosyal Yayınları.
- FROMM, Erich (1984). *Sevme Sanatı*, (çev:Yurdanur Salman), İstanbul: Payel Yayınları.
- GAZEL, Velit (2008a). "Critobal Colon Mezarlığı-Havana/Küba", 01.05.2008a, www.kendingez.com (09.22.2013 tarihinde erişilmiştir).
- GAZEL, Velit (2008b). "Paris'te Derin Bir Sessizlik: Pere Lachaise Mezarlığı", 03.10.2008b, www.kendingez.com (09.22.2013 tarihinde erişilmiştir).

- GENNEP, Arnold Van (1960). *The Rites of Passage*, London: Routledge and Kegan Paul.
- GIDDENS, Anthony (2000). *Sosyoloji, (çev. Cemal Güzel)*, Ankara: Ayraç Yayınevi.
- GONNERTON, Paul (1999). *Toplumlar Nasıl Anımsar, (çev:Alaeddin Şenel)*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- GORER, Geoffrey (1955). "The Pornography of Death", *Encounter* 5, pp.49-52.
- GORER, Geoffrey (1965). *Death, Grief and Mourning in Contemporary Britain*, Londra: Cresset Press.
- GÖKBİLGİN, M. Tayyib (2008). *Rumeli'de Yürükler, Tatarlar ve Evlad-ı Fatihan*, İstanbul: İşaret Yayınları.
- GÖKHAN, Halil (2009). *Günlük Hayatımızı Dünyamızı Değiştiren Etkileyen Semboller*, İstanbul: Dharma Yayınları.
- GÖMERCİ, Sadettin (1998). "Şamanizm ve Eski Türk Dini", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı:4, ss.38-52.
- GÖZAYDIN, İftar (2009). *Diyanet- Türkiye Cumhuriyeti'nde Dinin Tanzimi*, İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- GRUNEBaum, Gustave Edmund (1955). "The Structure of The Muslim Town", (in) *Islam: Essays in The Nature and Growth of a Cultural Tradition*, Londra: Routledge and Kegan, pp.141-158.
- GUSTERSON, Hugh (2004). "Nuclear Tourism", *Journal for Cultural Research*, volume:8, Issue 1, pp.23-31.
- GÜL, Muammer (2001). "İslam Şehrinin Doğuşu", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı:6, ss.78-87.
- GÜLER, Sibel (2010). "Türk Mutfak Kültürü ve Yeme İçme Alışkanlıkları", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı:26, ss.24-30.
- GÜNAY, Ünver (1999). *Erzurum ve Çevre Köylerinde Dini Hayat*, İstanbul : Erzurum Kitaplığı Yayınları.
- GÜNDÜZ, Şinazi (1998). *Din ve İnanç Sözlüğü*, Ankara: Vadi Yayınları.
- GÜNEŞ, Serkan (2010). "Yeraltı Mekanı ve Kavramının Toplum ve İmgelem Üzerine Etkisi", *Metu JFA*, 27/1, ss.125-139.
- GÜNEŞ, Serkan (2012). "Türk Çay Kültürü", *Milli Folklor*, yıl:24, sayı:93, ss.234-251.
- GÜVENÇ, Bozkurt (2000). "Takvim'de Zaman, Geçmiş ve Gelecek", *Cogito*, sayı:22, ss.85-94.
- HAKAN, Ahmet (2013). "Türkiye'nin Ölülere, Mısır'ın Ölülere", *Hürriyet Gazetesi*, 20.07.2013, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/23770263.asp> (12.13.2013 tarihinde erişilmiştir).
- HANMER, Jalna ve Sheila SAUNDERS (1984). *Well-Founded Fear: A Community Study of Violence to Women (Explorations in Feminism)*, London : Hutchinson in Association With the Explorations in Feminism Collective.
- HARDILL, Irene vd. (2004). "Retirement Migration: The Other Story, Issues, Facing English Speaking Migrants Who Retire to Spain", *RSA*.
- HASGÜLER, Mehmet ve Mehmet B. ULUDAĞ(2009). "Üçüncü Dünya Yoluna Rusya ve Orta Asya", *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, no:42, ss.39-60.
- HAVILAND, William A. (2002). *Kültürel Antropoloji, (çev. Hüsamettin İnanç-Seda Çiftçi)*, İstanbul: Kaknüs Yayınları.

- HEIDEGGER, Martin (1991). *Metafizik Nedir?*, (çev: Yusuf Örneke), Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.
- HEIDEGGER, Martin (1996). "Zaman Kavramı", (iç) *Zaman Kavramı*, (Hz.Saffet Babür), Ankara: İmge Yayınevi.
- HEIDEGGER, Martin (2011). *Varlık ve Zaman*, (çev: Kaan H. Ökten), İstanbul : Agora Kitaplığı.
- HICK, John (1976). *Death and Eternal Life*, San Francisco: Herper&Row.
- HOLDEN, Gerard (1994). *Russia After Cold War: History and The Nation in Post-Soviet Security Politics*, Colorado : Westview Press.
- HUGH, Mial, Oliver RAMSBOTHAM and Tom WODDHOUSE (2007). *Contemporary Conflict Resolution: The Prevention, Management and Transformatinon of Deadly Conflicts*, Cambridge: Polity Press.
- ILLICH, Ivan (2004). "Ölüme Karşı Ölüm", *Cogito*, sayı:40, ss.107-120.
- IRMAK, Hüseyin (2013). "Osmanlı ve Türkiye Girişlerindeki İlaçlama Merkezleri: Tahaffuzhaneler", 02.08.2013. <http://www.sanayicidergisi.com/sanayii-tarihi/osmanli-ve-turkiye-girislerindeki-ilaclama-merkezleri-tahaffuzhaneler.htm> (07.09.2013 tarihinde erişilmiştir).
- IŞIK, Ramazan (2004). "Türklerde Ağaçla İlgili İnanışlar ve Bunlara Bağlı Kültler", *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9/2, ss.89-106.
- IŞIK, S. Nazik (2002). "1990'larda Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Hareketi İçinde Oluşmuş Bazı Gözlem ve Düşünceler", (iç) *1990'larda Türkiye'de Fenimizizm*, (der.Aksu Bora), İstanbul: İletişim Yayınları, ss.41-72.
- IŞIN, Ekrem (2006). *İstanbul'da Gündelik Hayat*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- İÇLİ, Tülin (1995). *Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluğu*, Ankara: T.C. Devlet Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları.
- İÇLİ, Tülin G. (2007). *Kriminoloji*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2007.
- İNALCIK, Halil (1995). "İstanbul: Bir İslam Şehir", (çev: İbrahim Kalın), *İslam Tetkikleri Dergisi*, sayı:IX, ss.243-268.
- İNAN, Abdülkadir (1976). *Eski Türk Dini Tarihi*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- İNAN, Abdülkadir (2006). *Tarihte ve Bugün Şamanizm - Materyaller ve Araştırmalar*, Ankara : Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- İNAT, Kemal, Burhanettin DURAN ve Muhittin ATAMAN (2007). *Dünya Çatışma Bölgeleri*, Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- İSEN, Mustafa (1994). *Acıyı Bal Eylemek - Türk Edebiyatında Mersiye*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- JEONG, Ho-Won (2008). *Understanding Conflict and Conflict Analysis*, Los Angles: Sage Publications.
- JOHNSON, Holly, ve Vincent F. Sacco (1995). "Researching Violonce Against Women Statistic Canada's National Survey", *Canadian Journal of Criminology* , volume:57, pp.281-304.
- JONES, Constance (2004). *Huzur İçinde Yatsın*, (çev: Mehmet Gürsel), İstanbul: Dharma Yayınları.
- KADAŞEVA, Karlıgaş (1996). "Kazak Medeniyetindeki Semboller", (iç) *Nevruz ve Renkler*, (Hz. Sadık Tural ve Elmas Kılıç), Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, ss.95-97..

- KAFESOĞLU, İbrahim (1983). *Türk Milli Kültürü*, İstanbul: Boğaziçi Yayınevi.
- KALAFAT, Yaşar (1996). "Uluğ Türkistanda Türk Halk Sufizmi (Kırgızistan)", *Müslüman İmajı*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, ss.160-175.
- KALAFAT, Yaşar (1998). "Anadolu'da ve Yakın Çevresi Türk Halk İnançlarında Ölüm veya Halk İnançlarımıza Göre Yatır Ziyareti", *Geçmişten Günümüze Mezarlılık Kültürü ve İnsan Hayatına Etkileri Sempozyumu*, İstanbul: Mezarlık Vakfı Yayınları, ss.250-253.
- KALAFAT, Yaşar (1999). *Doğu Anadolu'da Eski Türk İnançlarının İzleri*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- KALAFAT, Yaşar (2004). "Kurban, İnsanda Kurban ve Türklerde Kurban İnancı", *Uluslararası Türk Kültüründe Ölüm Sempozyumu*, İstanbul (25-26 Kasım 2004).
- KALAFAT, Yaşar, Malik Muratoğlu ve Cevdet Türkroğlu (1996). *Özbekistan-Anadolu Karşılaştırmalı Türk Halk İnançları*, İstanbul: Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayınları.
- KAMALOV, İlyas (2007). *Rusya'nın Orta Asya Politikası*, Ankara: Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk Kazak Üniversitesi Yayınları (rapor).
- KANE, Anne E. (2008). "Sosyal Teoride Kültürün Merkeziliği: Weber ve Durkheim'dan Temel İpuçları", (iç) *Sosyal Teori ve Sosyoloji* (ed.Stephen P. Turner), İstanbul: Küre Yayınları, ss.193-216.
- KARA, İsmail (2008). *Cumhuriyet Türkiyesinde Bir Mesele Olarak İslam*, İstanbul: Dergah Yayınları.
- KARACA, Faruk (2001). "Mezar Taşlarına Yansıyan Şekliyle Türk Kültüründe Hayat ve Ölümle İlgili Bazı Değerlendirmeler", *İslami Araştırmalar Dergisi*, cilt:14, sayı:3-4, ss.501-512.
- KARAMAN, Hayrettin (1996). "Ölüm, Ölü, Defin ve Merasimler", (iç) *İslam Dünyasında Mezarlıklar ve Defin Gelenekleri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, ss.3-15.
- KARAOĞLAN, Hamza (2003). "Pazarlık Yöresi Alevilerinde Ölüm ve Ölü İle İlgili Uygulamalar", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı:2, ss.37-52.
- KARDAM, Filiz (2005). *Türkiye'de Namus Cinayetlerinin Dinamikleri: Eylem Programı İçin Öneriler Sonuç Raporu*, Ankara: Koza Yayınları.
- KARDAŞ, Rıza (1980). *Sembol*, Türk Ansiklopedisi, XXVIII, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- KARPAT, Kemal (2003). *Türkiye ve Orta Asya*, (çev: Hakan Gür), Ankara: İmge Yayınları.
- KAYA, Haydar (1996). *Alevi Bektaşî Erkanı, Evrad-ı ve Edebiyatı*, İstanbul: Engin Yayınları.
- KAYA, Önder (2011). *Yitip Giden İstanbul*, İstanbul: Timaş Yayınları.
- KAYADİBİ, Fahri (2001). "Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Yaygın Din Eğitiminde Yeri ve Fonksiyonu", *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, sayı:8, ss.37-54.
- KEHL, Kristina (1995). "Tahtacı Geleneklerinde İslam Dışı Öğeler", (iç) *Akdeniz Yöresi Türk Toplulukları Soso-Kültürel Yapısı (Tahtacılar) Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları. ss.107-114.
- KELLEHEAR, Allan (2012). *Ölümün Toplumsal Tarihi*, (çev:Tuğçe Kılınç), Ankara: Phoenix Yayınları.

- KERESTECİOĞLU, İnci (2004). "Türkiye'de Kadının Toplumsal Konumu: Kazanımlar ve Sorunlar", (iç) *Türkiye'de ve Avrupa Birliği'nde Kadının Konumu: Kazanımlar, Sorunlar, Umutlar*, (der. Fatmagül Berktaş), İstanbul: KADER Yayınları, ss.35-54.
- KOCA, Selçuk Kürşad (2010). "Genel Hatları ile Kültür ve Sembol İlişkisi", *Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Dergisi, (II)*, ss.87-94.
- KOÇ, Ahmet (2001). "Diyaret İşleri Başkanlığı ve Yaygın Din Eğitimi", *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, sayı:8, ss.139-170.
- KOÇAK, İnci (1993). "Bazı Arap Ülke ve Şehir Adları", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, sayı:1-2, cilt:36, ss.127-135.
- KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuat (1942). "Ribat", *Vakıflar Dergisi*, sayı:II, ss.267-278.
- KÖPRÜLÜ, Mehmet Fuat (1989). *Edebiyat Araştırmaları I*, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- KUBAN, Doğan (2008). *Selçuklu Çağında Anadolu Sanatı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları , 2008.
- KUMARTAŞLIOĞLU, Satı (2011). "Tahtacılarda Ağıt Yakma Geleneği", (iç) *Ağıt Kitabı*, (ed. Emine Gürsoy Naskali), İstanbul: Kitabevi, ss.41-53.
- KURTKARA, Semih ve SAĞIR, Adem (2021). "Göç-Ölüm İlişkisi: Mezarlıklardan Gündelik Hayata Göçmen Kimliğinin Sosyolojik Modellemesi (Safranbolu Örneği)", *Journal of Social Sciences and Humanities*, 5(2), 256-269.
- KUŞOĞLU, Mehmet Zeki (1984). *Mezar Taşlarında Hüve'l-Baki (Mezarlarımız)*, İstanbul: Renk Grafik Matbaacılık.
- KUYUMCU, Nihal (2000). *Çocuk Tiyatrosu*, İstanbul: Mitos-Boyut Yayınları.
- KÜBLER-ROSS, Elisabeth (1997). *Ölüm ve Ölmek Üzerine*, (çev:Banu Büyükkal), İstanbul: Boyner Holding Yayınları.
- KÜÇÜK, Salim (2010). "Eski Türk Kültüründe Renk Karışımı", *Bilig*, sayı:52, ss.185-210.
- KÜÇÜK, Zeynep Gül (2008). "Mardin ve Çevresinde Süryaniler", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı.
- LANDENBURGER, Karen (1989). "A Process of Entrapment in And Recovery From an Abusive", *Issues in Mental Health Nursing*, Volume:10/34, pp.209-227.
- LÉVY-BRUHL, Lucien (2006). *İlker İnsanda Ruh Anlayışı*, (çev: Oğuz Adanır), Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- LEWIS, Bernard, P. M. HOLT ve A. K. S. LAMBTON (1997). "İslam Toplumu ve Medeniyeti", *İslam Tarihi Kültür ve Medeniyeti*, c.3, (çev:Kemal Kahraman), İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- LITTLEWOOD, Jean (1992). *Aspects of Grief: Bereavement in a Dult Life*, London: Routledge.
- LOWE P. and M. STEPHENSON, "Demographic Ageing and Rural Areas", *Regions for All ages Conferences*, Birmingham, 11.03.2003.
- MALINOWSKI, Bronislaw (2000). *Büyük, Bilim ve Din*, (çev:Saadet Özkal), İstanbul: Kabcacı Yayınları.
- MALPAS, Jeff ve Robert C. Solomon (2006). *Ölüm ve Felsefe*, (çev: Nur Küçük), İstanbul: İthaki Yayınları.
- MANNONI, Pierre (1992). *Korku*, (çev:İşim Gürbüz), İstanbul: İletişim Yayınları.
- MARDİN, Şerif (1999). *Din ve İdeoloji*, İstanbul: İletişim Yayınları.

- MARILYN, Bookbinder, Margaret KISS and Marianne L. MATZAR (2006). "Death and Society", (in) *Palliative Care Nursing/Quality Care to the End of Life*, (ed. Marianne LaPorte Matzo and Deborah With Sherman), New York: Springer Publishing Company, pp.89-116.
- MARSHALL, Gordon (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*, (çev:Derya Kömürcü), Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- MAZLUM, Özge (2011). "Renklerin Kültürel Çağrışımları", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı:31, ss.125-138.
- MELİKOĞLU, Esra (2010). "İngiliz Yazınında Yaşam ve Ölüm", *Litera*, cilt:23, sayı:1-2, ss.1-10.
- MERDOL, Türkan Kutluay (1998). "Tarihten Günümüze Toplumlar ve Beslenme Alışkanlıkları", (iç) *Türk Mutfağı Kültürü Üzerine Araştırmalar* (ed.Nimet Berkok Toygar ve Kamil Toygar), Ankara: Türk Halk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayınları, ss.135-143.
- MERRIS, Brian (2004). *Din Üzerine Antropolojik Bakışlar*, (çev:Tayfun Atay), Ankara: İmge Kitabevi.
- MICHON, Jean-Louis (1992). "Dini Kurumlar", (iç) *İslam Şehri*, (çev: Elif Topçugil), (ed.R. B. Serjeant), İstanbul: Ağaç Yayınları.
- MILLER, Carlos (2007). *History: Indegenous People Wouldn't Let "Day of the Dead" Die, Day of the Dead-Dia De Los Mourtos*, Arizona Republic.
- MONTEIL, Vincet (1992). *Rusya'nın Orta Asya Politikası*, (çev: Mehmet Çamdereli), İstanbul: Pınar Yayınları.
- MORGAN, Henry Lewis (1994). *Eksi Toplum I* (Çev: Ünsal Oskay). Payel Yayınları.
- MONTEIL, Vincet (1992). *Sovyet Müslümanları*, (çev:Mete Çamdereli), İstanbul: Pınar Yayınları.
- MORLEY, Rebecca and Audrey Mullender (1994). *Preventing Domestic Violence to Women*. London: Crime Prevention Unit Series: Paper No:48, London: Home Office Police Department.
- MULHALL, Stephen (1998). *Heidegger ve Varlık Zamanı*, (çev: Kaan Öktem), İstanbul: Sarmal Yayınları.
- NABOKOV, Vladimir (2011). *Konuş Hafıza*, (çev: Yiğit Yavuz), İstanbul: İletişim Yayınları.
- NAHYA, Z. Nilüfer (2011). "İmgeler ve Ötekileştirme: Cadılar, Yerliler, Avrupalılar", *Atılım Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), ss.27-38 .
- NAYAN, Bedri (1992). "Ölüm ve Ölüm Halindeki Erkan (1)", *Cem*, 2(16), ss.19-21.
- NERİMANOĞLU, Kamil Veli (1996). "Türk Kültüründe Renkler", (iç) *Nevruz ve Renkler*, (ed. Sadık Tural ve Elmas Kılıç), Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, ss.63-73.
- NIETZSCHE, Friedrich (1995). *Genealogy of Morals*, Oxford: Oxford Up.
- NUHOĞLU, Fatma (2005). *Türk Mutfağından Yedi Renk*, İstanbul: Pozitif Yayıncılık.
- NUTKU, Özdemir (2001). *Drama Sanatı*, İstanbul: Kabalıcı Yayınları.
- OKAN, Oya ve Recep ERTÜRK (2004). "Geçmişten Geleceği Türk Kenti", *Sosyoloji Dergisi: Disiplinlerarası Şehir Çalışmaları Sempozyumu Sayısı*, sayı:9, ss.193-203.
- OKANDAN, Recai Galip (1959). *Umumi Amme Hukuku Dersleri*, İstanbul : İstanbul Üniversitesi Yayınları.

- OKUMUŞ, Ejder (2010). "Zaman Sosyolojisi: Bir Giriş Denemesi", *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, cilt:10, sayı:2, ss.121-174.
- ONO, Mayumi (2008). "Long-Stay Tourism and International Retirement Migration: Japanese Retires in Malaysia", *Yamashta et al., eds. Transnational Migration in East Asia Senri Ethnological Reports* 77, pp.151-162.
- O'REILLY, Karen(2004). "The Extend and Nature of Integration of European Migrants in Spanish Society: With Special Reference to British Case", *Economic and Social Research Council Project*, UK: www.abdn.ac.uk/sociology/staff/documents/reportforcouncils.doc, (22.03.2011 tarihinde erişilmiştir).
- ORTAYLI, İlber (2004). *Gelenekten Geleceğe*, İstanbul: Ufuk Kitapları.
- OWUSU, Heike (2004). *İnka, Maya ve Azteklerde Semboller*, (çev:Roza Andreeva), İzmir: İlyayayınevi.
- OYMAKAŞ, Arman (2005). "Buenos Aires- Bir Tanto Alır mısınız?", 25.09.2005, <http://kendingez.com/PageDetail.aspx?PageID=14400> (09.23.2013 tarihinde erişilmiştir).
- ÖCAL, Safa (1985). "Eski Türklerde Yiyecekler", *Türk Dünyası Araştırmaları Fındıkoğlu Armağanı*, sayı:35, ss.161-213.
- ÖGEL, Bahaaddin (1991). *Türk Kültür Tarihine Giriş*, Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.
- ÖNAL, Mehmet Naci (2011). "Muğla'da Yas Etme Geleneği", (iç) *Ağıt Kitabı*, (ed.Emine Gürsoy Naskali), İstanbul: Kitabevi, ss.3-38.
- ÖRNEK, Sedat Veyis (1979). *Anadolu Folklorunda Ölüm*, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- ÖRNEK, Sedat Veyis (1988). *100 Soruda İlkellerde Din, Büyü-Sanat, Efsane*, İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- ÖRNEK, Sedat Veyis (1995). *Türk Halk Bilimi*, Ankara: KB Yayınları.
- ÖZAKPINAR, Yılmaz (2000). *İslam Medeniyeti ve Türk Kültürü*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- ÖZBEK, Meral (2010). *Popüler Kültür ve Orhan Gencebay Arabeski*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- ÖZCAN, Koray (2005). "Orta Asya Türk Kent Modelleri Üzerine Bir Tipoloji Denemesi (VIII. Yüzyıldan XIII. Yüzyıla Kadar)", *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, cilt:20, no:2: ss.251-265.
- ÖZDEMİR, Melda (2007). "Türk Kültüründe Dericilik Sanatı", *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı:20, ss.66-82.
- ÖZTÜRK, Şükrü (2002). "Din Eğitiminde Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Görevleri ve Sorunları", *Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Türkiye'de Din Eğitimi ve Sorunları Sempozyumu*, İstanbul: Değişim Yayınları.
- ÖZTÜRK, Yüksel, Uğur AKDU ve Serap A. AKDU (2007). "Yabancı Turistlerin Konut/Devre Mülk Satın Almalarının Yöre Halkı Üzerindeki Sosyal ve Kültüre Etkileri: Fethiye Örneği", *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı:2, ss.11-29.
- PALAHNIUK, Huck (2001). *Ölüm Pornosu*, (çev:Funda Uncu), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- PERÇEMLİ, Valentina (2011). "Gagauz Türklerinde Doğum, Evlenme ve Ölüm Adetleri", İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- RADLOFF, Wilhelm (1986). *Sibiryadan*, (çev:Ahmet Temir), Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- REFERANS GAZETESİ (2006). "Egeye Yerleşen Yabancılar Artık Kendi Mahallesini Kuruyor", 1.09.2006, <http://v3.arkitera.com>, (13.07.2013 tarihinde erişilmiştir).
- RICHTER, Michael (2005). *Geldiler ve Kaldılar, Almanya Türklerinin Yaşam Öyküleri*, (çev:Mutlu Ç. Özbattır), İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- ROSEN, Michael ve Jonathan WOLFF (2006). *Siyasal Düşünce*, (çev:Sevda Çalışkan/M. Hamit Çalışkan), Ankara: Dost Kitabevi.
- ROUX, Jean Paul (1998). *Türklerin ve Moğolların Eski Dini*, (çev:Aykut Kazancıgil), İstanbul: İşaret Yayınları.
- RUBY, Jay (1995). *Secure the Shadow Death and Photography in America*, London: The MIT Press.
- RUSSEL, King, Tony WARNES ve Allan WILLIAMS (2000). *Sunset Lives: British Retirement Migration to The Mediterranean*, United Kingdom: Biddles Ltd. King's Lynn.
- RYCROFT, Charles (1989). *Psikanaliz Sözlüğü*, (çev:M. Sağman Kayatekin), İstanbul: Ara Yayıncılık.
- SAĞIR, Adem (2011). *Batum'dan Orta Asya'ya Bir Yol Hikayesi: Sürgün Karadenizli Türklerin Sosyal Yapısı*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- SAĞIR, Adem (2012a). "Modernden Postmoderne Geçişte Sosyal Bilimlerin Felsefi Temellerinin Sarsılışı", *KUTADGUBİLİĞ*, Sayı:21, ss.25-55.
- SAĞIR, Adem (2021b). "Kültürün Yeniden Yorumlanması Olarak Hıdırellez: Göç, Ölüm, Kurban, Mezarlık (Karabük Örneği)", *Milli Folklor*, 17(130), 204-217.
- SAĞIR, Adem (2012b). "Toplu Merasimlerden Belediye Hizmetlerine Kurumsallaşan Ölüm Bağlamında Bir Ölüm Sosyolojisi Denemesi", *Turkish Studies*, Volume 7/2, ss.903-925.
- Sağır, A., & Aktaş, Z. (2020). *Ölü Beden Yönetiminde Dini Mesleki Bir Form: Gassal*. *Journal of Economy Culture and Society*(Özel Sayı 1 / Supplement 1), 269-289. <https://doi.org/10.26650/JECS2019-0088>
- SAĞIR, Adem (2021a). "Ölüm Sosyolojisi Bağlamında Pandem(ik) Kapatılma: Sevgi, Duyumsama ve Hiçlik", *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 41 (2), 221-242.
- SAĞIR, Adem (2013a). "Ölüm, Kültür ve Kimlik: Iğdır Ölü Bayramı İle Meksika Ölü Günü Örneği", *Milli Folklor*, Yıl:25, Sayı:98, ss.125-137.
- SAĞIR, Adem (2024a). *Bathing the Dead, the Dirty Work: Stigmatization of Gassals in Modern Türkiye*.
- SAĞIR, Adem (2013b). "Bir Ölüm Sosyolojisi Denemesi Bağlamında İktisadi Hayata Mezarlıklardan Bakmak: Safranbolu Örneği", *Turkish Studies*, Volume:8/12, ss.1095-1115.
- SAĞIR, Adem (2024b). *Eşim, Ben ve Ölüm*. Phoenix Yayınevi.
- SAĞIR, Adem ve AKTAŞ, Zeynep (2022a). *Gassal*. Phoenix Yayınevi.
- SAĞIR, Adem ve TAYANÇ, Mehmet (2023). *Imaginary Views of Death: Cemetery, Identity and Memory (The Case of Yazidis in Turkey)*.

- SAĞIR, Adem ve CANAYAZ, Mert (2022b). "Bir Ölüm Sosyolojisi Çalışması: Sosyal Medyada Ölüme Yüklenen Anlamlar", *Kesit Akademi Dergisi*, 8 (31), 319-349.
- SAĞIR, Adem (2016). "Ölüm Sosyolojisi Bağlamında Yemek, Cenaze ve Ölümün Sofra Pratikleri Üzerine", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl:20, S:1, ss.271-291.
- SALT, Alparslan (2006). *Semboller Ansiklopedisi*, İstanbul: Ruh ve Madde Yayınları.
- SAMANCI, Özge ve Sharon CROXFORD (2006). *XIX. Yüzyıl İstanbul Mutfağı*, İstanbul: Medyatik Yayınları.
- SARIBAY, Ali Yaşar (2002). "Postmodern Kapitalizm Olarak Globalizm ve 1980'ler Türk Modernitesi", (iç) *Liberalizm, Devlet ve Hegemonya*, (ed. E. Fuat Keyman), İstanbul: Everest Yayınları, ss.301-314.
- SAVRAN, Gülnur (2005). "80'li Yılların Kampanyaları ve Özel Alanın Politikası", (iç) *Özgürlüğü Ararken: Kadın Hareketinde Mücadele Deneyimleri*, (ed.Fatma Gülçiçek, Pınar Selek ve Yeşim Başaran), İstanbul: Amargi Yayınları, ss.81-99.
- SCHUSSLER, Karlheinz (2004). *Firavun, Keops ve Büyücü*, (çev: Akın Kanat), İzmir: İlyaz İzmir Yayınevi.
- SCHÜSSLER, Karlheinz (2004). *Firavun, Keops ve Büyücü*, (çev: Akın Kanat), İzmir: İlyaz Yayınevi.
- SELÇUK, Ali (2004). *Tahtacılar Mersin Tahtacıları Üzerine Bir Araştırma*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- SENNETT, Richard (2002). *Kamusal İnsanın Çöküşü*, (çev:Serpil Durak ve Abdullah Yılmaz), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- SEVİNDİ, Nevval (2006). "Türkiye'de Mutlu Yabancılar", *Zaman Gazetesi Cumartesi Eki*, 6.05.2006, s.23.
- SEZAL, İhsan (1992). *Şehirleşme*, İstanbul: Ağaç Yayınevi.
- SHARPLEY, R. (1994). *Tourism, Tourists&Society*, Nothhamptonshire: Edmundsburg Press.
- SHOR, R. (1999). "Inappropriate Child Rearing Practices by Jewish İmmigrant Parents for the Former Soviet Union", *Child Abuse&neglect*, pp.487-499.
- SMITH, Anthony D. (1999). *Milli Kimlik*, (çev:Bahadır Sina Şener), İstanbul: İletişim Yayınları.
- SPRANGER, Eduard (2001). *İnsan Tipleri Bir Kişilik Psikolojisi*, İstanbul: İz Yayınları.
- STOKES, Martin (2009). *Türkiye'de Arabesk Olayı*, (çev:Hale Eryılmaz), İstanbul: İletişim Yayınları.
- STRAUS, Muray A. ve Richard J. GELLES (2009). *Physical Violonce in American Families Risk Factors and Adaptaions to Violence in 8,145 Families*, New Jersey: Transaction Publishers.
- SUBAŞI, Necdet (2007). *Sınırları Yoklamak- Din Sosyolojisi Okumaları*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- SUDNOW, David (1967). *Passing on: The Social Organization of Dying*, Englewood Cliffs, New Jersey: Prencite Hall.
- SUNGUR, Suat (2007). "Küreselleşme Kısacasında Televizyon Yayınları ve Kültürel Kimliklerin Gerilmesi", *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SÜMER, Faruk (1994). *Eski Türklerde Şehircilik*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınevi.

- ŞAHİN, Halil İbrahim (2006). "Balıkesir Çepnilerinde Defin ve Defin Sonrası Bazı İnanış ve Uygulamaları", *Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, sayı:39,ss.63-78.
- ŞAHİN, Yakup (2013). "Çatışma Kuramları ve Kimlik Temelli Çatışmalar", *Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi*, cilt:1, sayı:1, ss.32-55.
- ŞEKER, Ayşe Banu (2008). *International Retirement Migration in Turkey*, Turkey: The Journal of Turkish Weekly, 6.05.2008.
- ŞENEL, Alaaddin (1996). *Siyasi Düşünceler Tarihi*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- ŞENYAPILI, Tansu (1998). "Cumhuriyetin 75. Yılı Gecekonduunun 50. Yılı", (iç) *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık*, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- ŞERİFOĞLU, Ömer Faruk (2000). "Unutulmaz Efsane!1873 -1969 Ebüzziya Takvimleri", *Cogito*, sayı:22, ss.145-152.
- ŞİMŞEK, Esmâ (1993). *Kadirli ve Osmaniye Ağıtları*, Antakya: Kültür Ofset Basımevi.
- TALAS, Mustafa (2005). "Tarihi Süreçte Türk Beslenme Kültürü ve Mehmet Eröz'e Göre Türk Yemekleri", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sayı:18, ss.273-283.
- TALİMCİLER, Ahmet (2017). "Ölümlere Sevinilmez", (Yayın tarihi: 2.01.2017), <http://t24.com.tr/>, Erişim Tarihi:2.1.2017.
- TANSUĞ, Zeynep (1999). *Resim Sanatının Tarihi*, İstanbul: Resmî Yayınevi.
- TAŞGIN, Ahmet (1997). "Ereğli ve Çevresindeki Alevilerde Sosyal ve Dini Hayat", Konya: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TAVUL, Ufuk (2007). "Kültürel Etkileşim Açısından On İki Hayvanlı Türk Takviminin Yayılışı", *Modern Türklük Araştırmalar Dergisi*, cilt: 4, sayı:1, ss.25-45.
- TEKELİ, Şirin (1998). "Birinci ve İkinci Dalga Feminist Hareketlerinin Karşılaştırmalı İncelemesi Üzerine Bir Deneme", (iç) *75 Yılda Kadınlar ve Erkekler/Bilanço 98*, (der. Ayşe Berktaş Hacımırzaoğlu), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, ss.337-346.
- TEMELKURAN, Ece (2013). "Dört İyi Ama Beş Olmaz", *Birgün Gazetesi*, 19.08.2013, <http://birgun.net/yazi-goster/ece-temelkuran/19-8-2013/dort-iyi-ama-bes-olmaz-341.html> (12.13.2013 tarihinde erişilmiştir).
- TEVHİDİ, Ebu Hayyan (2004). "Otuz Beşinci Gece: Ruh, Can, Hayat, Ölüm, Akıl ve Öte Dünya Üzerine", (çev:A. Sait Aykut), *Cogito*, sayı:40, ss.20-37.
- TEZCAN, Mahmut (1993). "Yemeklerin Toplumsal Fonksiyonları", (iç) *Türk Mutfak Kültürü Üzerine Araştırmalar*, (ed.Nimet Berkok Toygar ve Kamil Toygar), Ankara: Türk Halk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı Yayınları, ss.54-60.
- TEZCAN, Mahmut (2000). *Türk Yemek Antropolojisi Yazıları*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- THIELICKE, Helmut (1983). *Living With Death*, England: Eerdmans Publishing Co.
- THOMAS, Louis-Vincent (1991). Ölüm, (çev:Işın Gürbüz), İstanbul: İletişim Yayınları.
- TILIÇ, Rozenberg (1997). *Aile İçi Şiddet: Bir Sosyolojik Yaklaşım*, Ankara: TODAİE Yayınları, no:285.
- TOMER, Adrian and ELIASON, Grafton T. (2007). "Existentialism and Death Attitudes", (in) *Existential and Spiritual Issues in Death Attitudes*, (ed) G. Eliason ve P. T. Wong A. Tomer, London: Lawrance Asso Ciates Publishers, pp.7-19.

- TOPÇU, Nazmiye (2001). "Fransızca ve Türkçe İsimler İçeren Deneyimlerin Karşılaştırmalı İncelenmesi", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı:20, ss.131-140.
- TOROS, Halime (2006). *Asya'nın Kandilleri*, Ankara: Hece Yayınları.
- TOSUN, Cemal (1993). *Din ve Kimlik*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayını.
- TÖRENEK, Mehmet (2005). "Yol ve Yolculuk Benzetmeleri Bağlamında Şiirimizde Ölüm", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, sayı:28, ss.129-143.
- TRULY, David (2002). "International Retirement Migration and Tourism Along the Lake Chapalla Riviera: Developing a Matrix of Retirement Migration Behavior", *Tourism Geographies: An International Journal of Tourism Space, Place and Environment*, Volume:4, Issue:3, pp.261-281.
- TRYJARSKI, Edward (2012). *Türkler ve Ölüm*, (çev:Hafize Er), İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- TUCKER, Hazel (2003). *Living With Tourism: Negotiating Identities in a Turkish Village*, London: Routledge.
- TUNA, Korkut (1987). *Şehirlerin Ortaya Çıkışı ve Yaygınlaşması Üzerine Sosyolojik Bir Deneme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- TUNCEL, Mustafa (2000). "Fast Food (Hızlı Yemek) Sisteminin Türk Mutfağına Uyarlanması ve Bir Uygulama", *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- TURAN, Osman (2004). *Oniki Hayvanlı Türk Takvimi*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- TURAN, Şerafettin (1990). *Türk Kültür Tarihi*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- TÜRK ANSİKLOPEDİSİ* (1946). İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, cilt:XX.
- TÜRKAN, Kadriye (2012). "Türk Dünyası Masallarında Su Kültü", *Milli Folklor*, yıl:24, sayı:93, ss.135-148.
- TÜRKDOĞAN, Orhan (1995). *Alevi Bektaşî Kimliği*, İstanbul: Timaş Yayınları.
- TÜRKDOĞAN, Orhan (2004). *Osmanlı'dan Günümüze Türk Toplum Yapısı*. İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- UNAT, Yavuz (2005), "Uluğ Bey'in Bilimsel Çabaları", *Bilim ve Ütopya*, sayı:131, ss.21-25.
- ÜÇER, Cumhur (2000). "Türk-İslam-Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Takvimleri", *Cogito*, sayı:22: ss.117-131.
- ÜLKEN, Hilmi Ziya (1968). *Varlık ve Oluş*, Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- ÜNSAL, Artun (2000). "Saatli Maarif Takvimi: Gelenekçi, Laik ve Modern", *Cogito*, sayı:22, ss.153-159.
- ÜNVER, Süheyl (1938). "İstanbul Halkının Ölüm Karşısındaki Duyguları", *Yeni Türk Mecmuası*, 6(68), ss.312-321.
- ÜSTÜNDAĞ, Nagehan (2005). "Osmanlı'da Şehir ve Şehri Geliştiren Unsurlardan Biri Olarak Ayanlar: Vidin ve Rusçuk Örneği (18. Yüzyıl)", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sayı:2: ss.149-167.
- VAN DEN BERG, Axel ve Thomas JANOSKI (2010). "Siyaset Sosyolojisinde Sosyal Çatışma Kuramları", (çev:Öykü Terzioğlu, Fatih Kocaman, Burak Otluoğlu), (iç) *Siyaset Sosyolojisi*, (ed.Thomas Janoski), Ankara: Phoenix, ss.65-94.

- VERGOTE, Antoine (2002). "Kutsal", (çev:Halife Keskin ve Asım Yapıcı), *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt:2, sayı: 2*, ss.207-235.
- VIRMICA, Raif (2010). *Kosova Tekkeleri-Türbeleri ve Kitabeli Mezar Taşları*, İstanbul: Sufi Kitap.
- WAHL, Charles W. (1965). "The Fear of Death", (in) *Death and Identity*, (ed. Robert Fulton), New York: John Wiley Sons.
- WALICKI, Andrzej (1987). *Rus Düşünce Tarihi, 1760-1900: Aydınlanmadan Marksizme*, (çev:A. Şenel), Ankara: Vadi Yayınları.
- WALKER, Lenore E.A. (2000). *Abused Women and Survivor Therapy: A Practical Guide for the Psychotherapist*, Washington DC: American Psychological Association.
- WALTER, Tonny (1991). "The Mourning After Hillsborough", *The Sociological Review, V:39/3*, pp.599-625.
- WEBER, Max (2006). *Sosyoloji Yazıları*, (çev:Taaha Parla), İstanbul: İletişim Yayınları.
- WELLS, Robert V. (2000). *Facing the King of The Terrors : Death and Society in a American Community: 1750-1990*, U.K: Caambridge University Press.
- WHALEY, Charles W. (1981). *Mirrors of Mortality: Studies in the Social History of Death*, Londra: Europa Publications.
- WILLIAMS, Allan M., Russell KING, Tony WARNES and Guy PATTERSON (2000). "Tourism and International Retirement Migration: New Forms of an Old Relationship in Southern Europe", *Tourism Geographies*, 2 (1), pp.28-49 .
- YAKIT, İsmail (1993). *Batı Düşüncesi ve Mevlana*, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- YALOM, Irvin (2001). *Varoluşçu Psikoterapi*, (çev: Z. İ. Babayiğit), İstanbul: Kabalci Yayınevi.
- YALOM, Irvin D. (2008). *Güneşe Bakmak-Ölümlle Yüzleşmek*, (çev:Zeliha İyidoğan Babayiğit), İstanbul: Kabalci Yayınları.
- YETİŞEN, Rıza (1986). *Tahtacı Aşiretleri*, İzmir: Memleket Gazetecilik ve Matbaacılık.
- YILDIRIM, Aysel (1998). *Sıradan Şiddet*, İstanbul: Boyut Yayın Grubu.
- YILMAZ, Hüseyin (2001). "Yaygın Din Eğitimi Kurumları ve Toplumsal Barış", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, cilt:V, sayı:2*, ss.329-356.
- YILMAZ, Hüseyin (2003). *Din Eğitimi ve Sosyal Barış*, İstanbul: İnsan Yayınları.
- YİRMİBEŞOĞLU, Vildan (2007). *Toprağa Düşen Sevdalar Töre ve Namus Gerekçesiyle İşlenen Cinayetler*, İstanbul: Hürriyet Yayıncılık.
- YÖRÜKAN, Yusuf Ziya (2002). *Anadolu'da Aleviler ve Tahtacılar*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- YÜCEL, İrfan (1994). "Diyabet İşleri Başkanlığı", *Diyabet İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları.
- YÜCEL, Okan (1990). "Dionysos Ritüellerinden Tragedya ve Komedyaya", *Mimesis Tiyatro/Çeviri Araştırma Dergisi, sayı:3*, ss.1-30.
- ZARİPOVA ÇETİN, Çuplan (2008). "Tatar Türklerinde Cenaze Merasimleri", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, cilt:17, sayı:1*, ss.155-168.
- ZE'EVİ, Dror (2000). *Kudüs: 17. Yüzyılda Bir Osmanlı Sancağında Toplum ve Ekonomi*, (çev: Serpil Çağlayan), İstanbul: Türk Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- ZERUBAVEL, Eviater (1981). *Hidden Rhythms: Schedules and Calenders in Social Life*. Chicago: University of Chicago Press.
- ZIZEK, Slavoj (2004). "Ölümün Acımasız İlişki", (çev:E. Efe Çakmak), *Cogito, sayı:40*, ss.70-91.

PODCAST

Yapım ve Yönetim

Fırat Tufan

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

PODCAST

Yapım ve Yönetim

Yazar: Fırat Tufan

Editör: Ekrem Berkay Ersöz

Kapak ve Sayfa Düzeni: İrem Su Yeşilyaprak, Şeyma Nur Çetin

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Eylül, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-24-6

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Baskı: Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Kaynakça

Acanerler, A. (2021). Podcastiniz için telifsiz müzik bulabileceğiniz kaynaklar neler? *NewsLabTurkey*. <https://www.newslabturkey.org/2021/03/01/podcastiniz-icin-telifsiz-muzik-bulabileceginiz-kaynaklar-neler/> (Erişim tarihi: 17 Kasım 2023).

Acast Research. (2023). Podcasters are the most trusted media personalities among U.S. consumers, new Acast research finds. *Acast*. <https://advertise.acast.com/news-and-insights/podcasters-are-the-most-trusted-media-personalities-among-us-consumers-new-acast-research-finds> (Erişim tarihi: 3 Kasım 2023).

Alarcon, R., Blanca, M. J., & Bendayan, R. (2017). Student satisfaction with educational podcasts questionnaire. *Escritos de Psicología-Psychological Writings*, 10(2), 126-133.

Almeida, A. (2021). American Society of Hematology 2020 podcast collection: MDS and AML. *Advances in Therapy*, 38(S1), 31-35. <https://doi.org/10.1007/s12325-021-01691-0>

Antoniak, J. (2021). A guarantee of safety, a cautionary tale or a celebration? Popularity of true crime narratives through the lens of Mary Douglas's concepts of pollution and defilement. *Literatura Ludowa*, (2). <https://doi.org/10.12775/ll.2.2021.006>

Armit, B., & Oliver, P. G. (2018). Crowdfunding and the DIY artist: The influence of Web 2.0 on DIY music communities. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3297206>

Berg, F. S. A. (2021a). Independent podcasts on the Apple podcast platform in the streaming era. *MedieKultur: Journal of Media and Communication Research*, 37(70), 110-130. <https://doi.org/10.7146/mediekultur.v37i70.122390>

Berg, F. S. A. (2021b). The value of authenticity and intimacy: A case study of the Danish independent podcast Fries Before Guys' utilization of Instagram. *Radio Journal: International Studies in Broadcast & Audio Media*, 19(1), 155-173. https://doi.org/10.1386/rjao_00039_1

Berg, F. S. A. (2022). Podcasting about yourself and challenging norms: An investigation of independent women podcasters in Denmark. *Nordicom Review*, 43(1), 94-110. <https://doi.org/10.2478/nor-2022-0006>

Berk, J. E., Trivedi, S. P., Watto, M., Williams, P. N., & Centor, R. M. (2020). Medical education podcasts: Where we are and questions unanswered. *Journal of General Internal Medicine*, 35(7), 2176-2178. <https://doi.org/10.1007/s11606-019->

Berry, R. (2006). Will the iPod kill the radio star? Profiling podcasting as radio. *Convergence*, 12(2), 143-162.

Berry, R. (2015). A golden age of podcasting? Evaluating *Serial* in the context of podcast histories. *Journal of Radio & Audio Media*, 22(2), 170-178.

Birsen, Ö. (2021). Yeni sesli kültür: Podcast. Töz Yayınları.

Black, K. A., Drummond, L., Jain, V., & Sagle, M. (2021). Development of a medical education podcast in obstetrics and gynecology. *Canadian Medical Education Journal*. <https://doi.org/10.36834/cmej.71139>

Blubrry Forum. (2024). Blubrry. <https://forum.blubrry.com/> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024)

Bolden, B. (2013). Learner-created podcasts. *Music Educators Journal*, 100(1), 75-80. <https://doi.org/10.1177/0027432113493757>

Bowers, A. (2005, December 30). The year of the podcast. *Slate*. http://www.slate.com/articles/podcasts/podcasts/2005/12/the_year_of_the_podcast.html (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024).

Brinson, N. H., Lemon, L. L., Bender, C., & Graham, A. F. (2023). Consumer response to podcast advertising: The interactive role of persuasion knowledge and parasocial relationships. *Journal of Consumer Marketing*. <https://doi.org/10.1108/jcm-01-2023-5819>

Budak, E. (2021). Dijital haberciliğe farklı bir bakış: Podcast yayınları. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 373-398.

Budak, E. (2022). Teknolojik yeniliklerin yarattığı yeni habercilik formları üzerine bir inceleme: Türkiye’de podcast haberciliği. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, (40), 257-276.

Bulakh, T., Kulykova, O., Martiukhyna, K., Karpenko, O., & Putsiata, I. (2023). Main types of podcast advertising: Foreign and Ukrainian experience. *Revista Amazonia Investiga*, 12(67), 162-172. <https://doi.org/10.34069/ai/2023.67.07.15>

Bulut, S. (2022). Kişisel anlatı örneği olarak podcast: Yayıncılar ve dinleyicilerin görüşleri çerçevesinden bir inceleme. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2022(60), 119-142.

Cahyo, M. N., & Nur’aini, N. (2022). Implementation of search engine optimization (SEO) on the village-owned enterprises Luhur Sembada website. *Edumatic: Jurnal Pendidikan Informatika*, 6(2), 186-194. <https://doi.org/10.29408/edumatic.v6i2.6259>

Cangialosi, G. (2012). The emergence of corporate podcasting. Geoghegan, M., Cangialosi, G., Irelan, R., Bourquin, T., & Voegelé, C. (Eds.), *Podcast Academy™: The Business Podcasting Book*. Focal Press.

Carrotte, E. R., Blanchard, M., Groot, C., Hopgood, F., & Phillips, L. (2023). Podcasts, mental health, and stigma: Exploring motivations, behaviors, and

attitudes among listeners. *Communication Studies*, 74(3), 200-216.

Celaya, I., Ramírez-Montoya, M. S., Naval, C., & Arbués, E. (2019, October). The educational potential of the podcast: An emerging communications medium educating outside the classroom. In *Proceedings of the Seventh International Conference on Technological Ecosystems for Enhancing Multiculturality* (s. 1040-1045).

Chadha, M., Avila, A., & Gil de Zúñiga, H. (2012). Listening in: Building a profile of podcast users and analyzing their political participation. *Journal of Information Technology & Politics*, 9(4), 388-401.

Chan-Olmsted, S., & Wang, R. (2022). Understanding podcast users: Consumption motives and behaviors. *New Media & Society*, 24(3), 684-704.

Chandler, J. A., Fan, G., & Payne, G. T. (2022). Working the crowd: Leveraging podcasts to enhance crowdfunding success. *Business Horizons*, 65(1), 79-88.

Chen, B. X. (2009, August 13). "Podfather" Adam Curry launches *Daily SourceCode*. *Wired*. <https://www.wired.com/2009/08/dayintech-0813/> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024).

Cho, D., Cosimini, M., & Espinoza, J. (2017). Podcasting in medical education: A review of the literature. *Korean Journal of Medical Education*, 29(4), 229-239. <https://doi.org/10.3946/kjme.2017.69>

Collins, S. (2010). Digital fair: Prosumption and the fair use defence. *Journal of Consumer Culture*, 10(1), 37-55.

Çağlar, A. A. (2022). Coğrafya dersinde podcast kullanımı ve ders başarısına etkisi üzerine deneysel bir araştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(233), 521-534.

Çil, S. (2023). Türkiye'de podcast kullanıcılarının içerik tüketim yöntemleri ve motivasyonları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö13), 842-865.

Dale, C. (2007). Strategies for using podcasting to support student learning. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 6(1), 49-57.

Demir, F., & Yılmaz, E. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde yayınlanan Türkçe podcastların incelenmesi. In *17th International Symposium Communication in the Millennium* (s. 28-41).

Dessouki, A., Samir, H., Maguid, S. A., & George, S. (2023). Pushing censorship boundaries: Exploring Egyptian podcasts as an alternative medium challenging social taboos in Egypt. *Journal of International Business Research and Marketing*, 7(4), 7-17. <https://doi.org/10.18775/jibrm.1849-8558.2015.74.3001>

Dhamayanti, M. (2022). Utilize podcasts as literacy and educational media. *Komunika: Jurnal Dakwah dan Komunikasi*, 16(2), 129-138.

Dowling, D., Johnson, P. R., & Ekdale, B. (2022). Hijacking journalism: Legitimacy and metajournalistic discourse in right-wing podcasts. *Media and Communication*, 10(3). <https://doi.org/10.17645/mac.v10i3.5260>

Doyuran, M. (2023). *Dijital halkla ilişkilerde yeni sesli kültür: Yükseköğretimde*

podcast kanalları [Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Ana Bilim Dalı].

Drew, C. (2017). Edutaining audio: An exploration of education podcast design possibilities. *Educational Media International*, 54(1), 48-62.

Edison Research. (2019). *Podcast consumer 2019*. <http://www.edisonresearch.com/wp-content/uploads/2019/04/Edison-Research-Podcast-Consumer-2019.pdf> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024).

Edwards, A. L., Shaw, P., Halton, C. C., Bailey, S. C., Wolf, M. S., Andrews, E., ... & Cartwright, T. (2021). "It just makes me feel a little less alone": A qualitative exploration of the podcast *Menopause: Unmuted* on women's perceptions of menopause. *Menopause*, 28(12), 1374-1384. <https://doi.org/10.1097/gme.0000000000001855>

English, P., Burgess, J., & Jones, C. (2022). The final word on sports podcasts: Audience perceptions of media engagement and news consumption. *Media International Australia*, 187(1), 8-20. <https://doi.org/10.1177/1329878x221139567>

Eroğlu, A. (2022). Podcastlar ile ilgili yazılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Journal of Sustainable Education Studies*, 3(3), 150-158.

Esteban, L. M. P., Rubio, A. B., & Ávila, V. M. (2019). Teenagers, smartphones and digital audio consumption in the age of Spotify. *Comunicar*, 27(60), 103-112. <https://doi.org/10.3916/c60-2019-10>

Farshi, N., & Mohammadi, Z. S. (2013). Use of podcasts in effective teaching of vocabulary: Learners' attitudes, motivations and limitations. *Theory and Practice in Language Studies*, 3(8), 1381-1386. <https://doi.org/10.4304/tpls.3.8.1381-1386>

Florini, S. (2015). The podcast "Chitlin' Circuit": Black podcasters, alternative media, and audio enclaves. *Journal of Radio & Audio Media*, 22(2), 209-219.

Fox, R. (2008). Sober drag queens, digital forests, and bloated "lesbians": Performing gay identities online. *Qualitative Inquiry*, 14(7), 1245-1263.

Friess, S. (2015, July 1). The media milestone the media (fittingly?) forgot. *Columbia Journalism Review*. http://www.cjr.org/analysis/podcast_milestone.php (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024).

Fuchs, C. (2010). Alternative media as critical media. *European Journal of Social Theory*, 13(2), 173-192.

Galily, Y., Laor, T., & Samuel-Azran, T. (2023). It's the platform, stupid (-; the elitist nature of sport podcast listeners. *Online Information Review*, 47(5), 906-924.

García-Estévez, N., & Cartes-Barroso, M. J. (2022). The branded podcast as a new brand content strategy: Analysis, trends and classification proposal. *El Profesional De La Información*. <https://doi.org/10.3145/epi.2022.sep.23>

Garcia-Marin, D. (2020). Mapping the factors that determine engagement in podcasting: Design from the users and podcasters' experience. *Communication & Society*, 33(2), 49-63.

Geoghegan, M., Cangialosi, G., Irelan, R., Bourquin, T., & Vogele, C. (2012). *Podcast Academy: The business podcasting book: Launching, marketing, and measuring your podcast*. Waltham, MA: Focal Press.

Gezer, T. O. (2022). *Türkiye’de podcast haberciliği üzerine nitel bir araştırma* [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basın ve Yayın Ana Bilim Dalı].

Giomelakis, D., Karypidou, C., & Veglis, A. (2019). SEO inside newsrooms: Reports from the field. *Future Internet*, 11(12), 261. <https://doi.org/10.3390/fi11120261>

Gök, B. (2022). *Podcast reklamcılığının etkinliği ve podcast reklamcılığına yönelik tüketici algısı üzerine bir araştırma* [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü Pazarlama İletişimi Bilim Dalı].

Gülseçen, S., Gürsul, F., Bayrakdar, B., Çilengir, S., & Canım, S. (2010). Yeni nesil mobil öğrenme aracı: Podcast. XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Muğla Üniversitesi, 10-12.

Gürbüz Arslan, G. (2021). *Türkiye’de podcast yayıncılığı: Üretici odaklı bir inceleme* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].

Hajli, N., Shanmugam, M., Papagiannidis, S., Zahay, D., & Richard, M. O. (2017). Branding co-creation with members of online brand communities. *Journal of Business Research*, 70, 136-144. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2016.08.026>

Harris, S., & Javaid, A. (2021). 435 Dragon bytes: Using data analytics to determine learner interests. *BMJ Paediatrics Open*, 5, e001246. <https://doi.org/10.1136/bmjpo-2021-RCPCH.246>

Hawke, P. (2010). Using podcasts in independent listening courses: Legal and pedagogical implications. *The JALT CALL Journal*, 6(3), 219-234. <https://doi.org/10.29140/jaltcall.v6n3.102>

Hendron, J. G. (2008). *RSS for educators: Blogs, newsfeeds, podcasts, and wikis in the classroom*. International Society for Technology in Education.

Hew, K. F. (2009). Use of audio podcasts in K-12 and higher education: A review of research topics and methodologies. *Educational Technology Research and Development*, 57, 333-357.

Hidayah, A. R. (2021). Theorization of the use of podcasts as an alternative medium of da’wah and its impact on the audience: The case of Indonesia. *Pertanika Journal of Social Sciences and Humanities*, 29(4), 2635-2651. <https://doi.org/10.47836/pjssh.29.4.29>

Hotsur, O. (2022). Blog and podcast as a development of professional activity of a commentator and columnist of radio and TV. *State and Regions. Series: Social Communications*, 3(51), 40-45.

Hot Pod News. (2024). The Verge. <https://www.theverge.com/hot-pod-newsletter> (Erişim tarihi: 17 Ağustos 2024)

Hu, Y., & Dong, R. (2022, December). Self-media literacy in language education and cross-cultural competence development. *2022 International Conference on Diversified Education and Social Development (DESD 2022)* (s. 14-19). Atlantis Press.

IAB. (2021). *U.S. podcast advertising revenue study: U.S. 2021 advertising revenues & 2022-2024 growth projections*. https://www.iab.com/wp-content/uploads/2022/05/IAB-FY-2021-Podcast-Ad-Revenue-and-2022-2024-Growth-Projections_FINAL.pdf (Erişim tarihi: 14 Aralık 2023).

Ifedayo, A. E., Ziden, A. A., & Ismail, A. (2020). Mediating effect of behavioural intention on podcast acceptance. *Education and Information Technologies*, 26(3), 2767-2794. <https://doi.org/10.1007/s10639-020-10385-z>

Indahsari, D. (2020). Using podcast for EFL students in language learning. *JEES (Journal of English Educators Society)*, 5(2), 103-108.

IPSOS. (2021). *Türkiye'deki podcast bilinirliği ve dinleme alışkanlıkları*. <https://www.ipsos.com/tr-tr/turkiyedeki-podcast-bilinirligi-ve-dinleme-aliskanliklari> (Erişim tarihi: 4 Kasım 2023).

Işık, A. H., Özkaraca, O., & Güler, İ. (2011). Mobil öğrenme ve podcast. XII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, 861-866.

Jauert, P. (2018). New radio and social media: Public service radio forms of user participation and inclusion. G. Föllmer & A. Badenoch (Eds.), *Transnationalizing radio research: New approaches to an old medium* (s. 257-270). Bielefeld, Germany: Transcript Verlag.

Jones, E., & Morris, J. W. (2022). Competing sounds? Podcasting and popular music. *Radio Journal: International Studies in Broadcast & Audio Media*, 20(1), 3-15. https://doi.org/10.1386/rjao_00052_2

Kamath, A. F., Cwalina, T. B., Acuña, A. J., Samuel, L. T., & Kamath, A. F. (2021). Good morning, orthopods: The growth and future implications of podcasts in orthopaedic surgery. *Journal of Bone and Joint Surgery*, 103(9), 840-847. <https://doi.org/10.2106/jbjs.20.01598>

Kamboj, S., Sarmah, B., Gupta, S., & Dwivedi, Y. K. (2018). Examining branding co-creation in brand communities on social media: Applying the paradigm of stimulus-organism-response. *International Journal of Information Management*, 39, 169-185. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2017.12.001>

Karahan, P. (2023). 'Modern radyo' podcast'te reklam rekabeti kızışıyor. *Platin Online*. <https://www.platinonline.com/dijital-trend/modern-radyo-podcastta-reklam-rekabeti-kizisiyor-1086846> (Erişim tarihi: 14 Aralık 2023).

Kaspar, U. (2020). *Seslerin geri dönüşü: Radyo yayıncılığı ve podcast Tekil14'te tartışıldı*. <https://journocom.tr/radyo-podcast-tekil> (Erişim tarihi: 7 Aralık 2023).

Katzenberger, V., Schützeneder, J., Grassl, M., & Keil, J. (2023). Infotainers, mediators, or watchdogs? Mapping the field of news podcasters and their role

conceptions in Germany, Austria, and Switzerland. *Journalism and Media*, 4(3), 820-834.

Kaynar, A. (2021). Podcast dinleme alışkanlıkları üzerine bir inceleme. *Yeni Medya*, 2021(10), 43-62.

Kaynar, A. (2022). *Dijital medya çerçevesinde podcast yayıncılığı ve yapımıcılığı üzerine etnografik alan araştırması: Podcast ağı Podfresh örneği* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü].

Kelly, J. D., Perseghin, A., Dow, A., Trivedi, S. P., & Rodman, A. (2022). Learning through listening: A scoping review of podcast use in medical education. *Academic Medicine*, 97(7), 1079-1085. <https://doi.org/10.1097/acm.0000000000004565>

Kelly, S., Coote, L., Cornwell, T. B., & McAlister, A. R. (2017). Mellowing skeptical consumers: An examination of sponsorship-linked advertising. *International Journal of Sport Communication*, 10(1), 58-84. <https://doi.org/10.1123/ijsc.2016-0099>

Kerstetter, K. (2009). Educational applications of podcasting in the music classroom. *Music Educators Journal*, 95(4), 23-26.

Killean, R., & Summerville, R. (2019). Creative podcasting as a tool for legal knowledge and skills development. *The Law Teacher*, 54(1), 31-42. <https://doi.org/10.1080/03069400.2019.1568675>

Kim, D., & Jang, S. E. (2014). Dialogic practices in using podcasting and blogging as teaching tools for teachers seeking ESOL certificate. *Journal of Educational Computing Research*, 51(2), 205-232. <https://doi.org/10.2190/ec.51.2.d>

Kovpak, V., & Lebid, N. (2022). Creative industries as a mechanism of creative economy and strategic communications. *Baltic Journal of Economic Studies*, 8(4), 102-109. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-4-102-109>

Kurt, G., & Yenituna, B. (2022). Türkiye'de haber podcasti dinleme pratiklerine yönelik niteliksel bir araştırma. *İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-20.

Kutlu, T. Ö. (2020). Sosyal medya ve yeni yayıncılık formları: Türkiye'de podcast yayıncılığının gelişimi. Ali Emre Dingin (Ed.), *Disiplinlerarası yaklaşımla sosyal medya* (pp. 213-240). Literatürk Yayıncılık.

Kürkçü, D. D., Yıldız, G., & Koç, R. (2022). Haber içeriklerinin sunumunda podcast yayıncılığı. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 12(4), 940-953.

Lasinski, G., & Pawlukiewicz, A. (2019). Media value of the Polish sports sponsorship market in the years 2015–2017. *Baltic Journal of Health and Physical Activity, Supplement(1)*, 7-19. <https://doi.org/10.29359/bjhp.a.2019.suppl.1.01>

Lasker, R. D., Weiss, E. S., & Miller, R. M. (2001). Partnership synergy: A practical framework for studying and strengthening the collaborative advantage.

The Milbank Quarterly, 79(2), 179-205. <https://doi.org/10.1111/1468-0009.00203>

Lee, E. (2009). Technological fair use. *Southern California Law Review*, 83, 797-874.

Lee, N. Y., Kim, J., & Kim, C. (2022). How do South Korean podcasts reflect changes in journalistic norms and practices? Comparing podcasts of professional journalists with podcasts of non-journalists. *Media International Australia*, 187(1), 21-38. <https://doi.org/10.1177/1329878x221136931>

Lin, S., Zimmer, J. C., & Lee, V. (2013). Podcasting acceptance on campus: The differing perspectives of teachers and students. *Computers & Education*, 68, 416-428.

Lindgren, M. (2016). Personal narrative journalism and podcasting. *Radio Journal: International Studies in Broadcast & Audio Media*, 14(1), 23-41. https://doi.org/10.1386/rjao.14.1.23_1

Lindgren, M. (2021). Intimacy and emotions in podcast journalism: A study of award-winning Australian and British podcasts. *Journalism Practice*, 17(4), 704-719. <https://doi.org/10.1080/17512786.2021.1943497>

Lindgren, M., & Jorgensen, B. (2023). Podcasting and constructive journalism in health stories about antimicrobial resistance (AMR). *Media International Australia*, 187(1), 73-87. <https://doi.org/10.1177/1329878x221148499>

Lonn, S., & Teasley, S. D. (2009). Podcasting in higher education: What are the implications for teaching and learning? *The Internet and Higher Education*, 12(2), 88-92.

Mackenzie, L. (2019). Science podcasts: Analysis of global production and output from 2004 to 2018. *Royal Society Open Science*, 6(1), 180932. <https://doi.org/10.1098/rsos.180932>

Mañas-Pellejero, M., & Paz, E. (2022). Podcast fandom in Europe: Audio audiences' participation in a digital context. *El Profesional De La Información*. <https://doi.org/10.3145/epi.2022.sep.25>

Markman, K. M. (2012). Doing radio, making friends, and having fun: Exploring the motivations of independent audio podcasters. *New Media & Society*, 14(4), 547-565.

McClung, S., & Johnson, K. (2010). Examining the motives of podcast users. *Journal of Radio & Audio Media*, 17(1), 82-95.

McGregor, H. (2022). Podcast studies. *Oxford Research Encyclopedia of Literature*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190201098.013.1338>

McHugh, S. (2022). *The power of podcasting: Telling stories through sound*. Columbia University Press.

Meade, O., Bowskill, D., & Lymn, J. (2009). Pharmacology as a foreign language: A preliminary evaluation of podcasting as a supplementary learning tool for non-medical prescribing students. *BMC Medical Education*, 9(74), 1-12.

<https://doi.org/10.1186/1472-6920-9-74>

Meade, O., Bowskill, D., & Lymn, J. (2011). Pharmacology podcasts: A qualitative study of non-medical prescribing students' use, perceptions and impact on learning. *BMC Medical Education*, 11(2), 1-10. <https://doi.org/10.1186/1472-6920-11-2>

Mehendale, S. G., & Gokhale, N. (2021). How Indian newsrooms pod: Studying the practices of journalistic podcasting in India. *Journal of Content, Community & Communication*, 14(8), 240-249. <https://doi.org/10.31620/jccc.12.21/20>

Mehendale, S. G., & Jaggi, R. (2022). Remediating the fractured domain through slow journalism: A case of journalistic podcasting in India. *Media International Australia*, 187(1), 57-72. <https://doi.org/10.1177/1329878x221144238>

Meinzer, K. (2019). *So you want to start a podcast: Finding your voice, telling your story, and building a community that will listen*. HarperCollins.

Moe, M. (2022). Podvertising: Podcast listeners' advertising attitudes, consumer actions, and preference for host-read ads. *Journal of Economics and Behavioral Studies*, 14(4(J)), 50-66. [https://doi.org/10.22610/jebbs.v14i4\(j\).3278](https://doi.org/10.22610/jebbs.v14i4(j).3278)

Mukherjee, I., Shah, P. V., & Dexter, T. E. (2022). Theoretical and social implications of alternative 'feminist' media: Sexual harassment and intersectional advocacy in India. *Journal of Communication Inquiry*, 47(4), 362-379. <https://doi.org/10.1177/01968599221144029>

Munnukka, J., Maity, D., Reinikainen, H., & Luoma-aho, V. (2019). "Thanks for watching": The effectiveness of YouTube vlogendorsements. *Computers in Human Behavior*, 93, 226-234. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.12.014>

Mustafic, M. (2022). *Sesin yeniden yükselişi, podcast yayıncılığı: Türkiye ve Sırbistan örneğinde üretim ve tüketim aşamaları* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeni Medya ve İletişim Anabilim Dalı].

Mustafic, M., & Tufan, F. (2023). Defining the podcast ecosystem in Turkey and Serbia through listener habits. *Komunikacija i kultura online*, 14(14), 1-26.

Naff, D. B. (2020). Podcasting as a dissemination method for a researcher-practitioner partnership. *International Journal of Education Policy and Leadership*, 16(13), Article n13.

Naidionova, A. V., & Ponomarenko, O. G. (2018). Use of podcasting technology to develop students' listening skills. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 63(1), 177-185.

Nee, R. C., & Santana, A. D. (2022). Podcasting the pandemic: Exploring storytelling formats and shifting journalistic norms in news podcasts related to the coronavirus. *Journalism Practice*, 16(8), 1559-1577.

Nikolou, S., & Darra, M. (2018). The use and development of podcasting as a technological tool in secondary education in Greece: A case study. *International Education Studies*, 11(11), 109. <https://doi.org/10.5539/ies.v11n11p109>

Norsworthy, C., & Herndon, K. (2020). Leading by ear: Podcasting as an

educational leadership tool. *Journal of Leadership Education*, 19(3), 61-68.

Nuzum, E. (2019). *Make noise: A creator's guide to podcasting and great audio storytelling*. Workman Publishing Company.

Olmsted, J. (2019). *Tools for podcasting*. School of Communication, American University. <https://pressbooks.pub/toolsforpodcasting/> (Erişim tarihi: 29 Mayıs 2023)

Oslawski-Lopez, J., & Kordsmeier, G. T. (2021). "Being able to listen makes me feel more engaged": Best practices for using podcasts as readings. *Teaching Sociology*, 49(4), 335-347. <https://doi.org/10.1177/0092055x211017197>

Overbeek, J. (2016). Are podcasts the new radio? Thresholds in the macro-environment. *eTopia*. <https://doi.org/10.25071/1718-4657.36756>

Özcan, R. (2023). Türkiye'de ve dünyada podcast dinleyici profili. NewsLabTurkey. <https://www.newslabturkey.org/2023/04/13/turkiyede-ve-dunyada-podcast-dinleyici-profil/> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024)

Özel, S. (2022). A Spotify effect in new podcast markets: Combined model proposal for analysis of increasing interest in podcasting: The case of Turkey. *Profesional de la Información*, 31(5), 1-19.

Özer, N., & Bahtlı, E. (2023). Yükseköğretimde podcast yayıncılığı: Uzaktan eğitim merkezi örneği. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 432-449.

Özök Şişman, Ö. (2022). Podcast kullanımı bağlamında algılanan doyumun reklama yönelik tutum oluşumu üzerindeki etkisi [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler Ana Bilim Dalı Reklamcılık ve Tanıtım Bilim Dalı].

Pacini, G., Belmonte, C., & Bagnoli, F. (2020). Science cafés, science shops and the lockdown experience in Florence and Rome. *Future Internet*, 12(7), 115. <https://doi.org/10.3390/fi12070115>

Park, C. S. (2017). Citizen news podcasts and engaging journalism: The formation of a counter-public sphere in South Korea. *Pacific Journalism Review*, 23(1), 245-262. <https://doi.org/10.24135/pjr.v23i1.49>

Patrick, M., Stukus, D. R., & Nuss, K. E. (2019). Using podcasts to deliver pediatric educational content: Development and reach of PediaCast CME. *Digital Health*, 5, 205520761983484. <https://doi.org/10.1177/2055207619834842>

Patterson, L. J. (2006). The technology underlying podcasts. *Computer*, 39(10), 103-105.

Pavelko, R. L., & Myrick, J. G. (2020). Muderinos and media effects: How the My Favorite Murder podcast and its social media community may promote well-being in audiences with mental illness. *Journal of Radio & Audio Media*, 27(1), 151-169.

Pekdoğru, C. (2022). Türkiye'nin podcast yayıncılığı hikayesi. *İST Dergi*.

<https://www.istdergi.com/sehir/teknoloji/turkiyenin-podcast-yayinciligi-hikayesi> (Erişim tarihi: 10 Kasım 2023)

Perdomo, G., & Rodrigues-Rouleau, P. (2021). Transparency as metajournalistic performance: The New York Times' Caliphate podcast and new ways to claim journalistic authority. *Journalism*, 23(11), 2311-2327. <https://doi.org/10.1177/1464884921997312>

Pérez, M. d. P. M., Casais, A. A., & Moreno-Moreno, E. (2022). The value of podcasts to journalism: Analysis of digital native media brands' offerings, production and publishing in Spain. *El Profesional de la Información*. <https://doi.org/10.3145/epi.2022.sep.03>

Podcast Business Journal. (2024). *Podcast Business Journal*. <https://podcastbusinessjournal.com/> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024)

Podcast Index. (2024). *Podcast Index*. <https://podcastindex.org/> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024)

Podcast Movement. (2024). *Podcast Movement*. <https://podcastmovement.com/> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024)

Podcast Rehberi. (2006). *Podcast rehberi*. <https://web.archive.org/web/20080112083948/http://www.podcastrehberi.com/nedinlenir.php> (Erişim tarihi: 14 Ağustos 2024)

Podcast Turkey. (2022). Podcaster App'ten, markalar ve podcast raporu. *Podcast Turkey*. <https://www.podcastturkey.com/podcaster-appten-markalar-ve-podcast-raporu/> (Erişim tarihi: 14 Aralık 2023)

Podcast Turkey. (2024). *Podcast Turkey*. <https://www.podcastturkey.com/> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024)

Podchaser. (2024). *Podchaser*. <https://www.podchaser.com/> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024)

Poddy Türkiye. (2024). *Poddy*. <https://poddy.co/> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024)

Podnews. (2024). *Podnews*. <https://podnews.net/> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024)

Polaris Market Research. (2022). Podcasting market size global report, 2022–2030. *Polaris Market Research*. <https://www.polarismarketresearch.com/industry-analysis/podcasting-market> (Erişim tarihi: 16 Aralık 2023)

PowerApp. (2024). *PowerApp Podcast*. <https://www.powerapp.com.tr/podcast/> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024)

Prakash, S., Muthuraman, N., & Anand, R. (2017). Short-duration podcasts as a supplementary learning tool: Perceptions of medical students and impact on assessment performance. *BMC Medical Education*, 17(1), 1-14. <https://doi.org/10.1186/s12909-017-1001-5>

Pratt, S. I. (2022). Networked podcasts: How users interact with two podcast

shows on Twitter. *Ryerson University*. <https://doi.org/10.32920/ryerson.14654268>

Prieto, M. C., Sanchiz, C. R. M., & Navas, C. (2022). The daily news podcast ecosystem from the strategy and business model perspectives. *El Profesional de la Información*. <https://doi.org/10.3145/epi.2022.sep.14>

Purple Planet. (2024). *Purple Planet*. <https://www.purple-planet.com/> (Erişim tarihi: 17 Ağustos 2024)

Rae, M. (2020). Hyperpartisan news: Rethinking the media for populist politics. *New Media & Society*, 23(5), 1117-1132. <https://doi.org/10.1177/1461444820910416>

Rahman, J., Charalambous, A. C., Aled, L., Leonard, X., Parsons, C., Cole, G., ... & Tran, M. (2021). From the lecture theatre to your digital device: Reflections on the production of educational podcasts within undergraduate psychiatry training. *European Psychiatry*, 64(S1), S832. <https://doi.org/10.1192/j.eurpsy.2021.2197>

Rahmia, Zhahra, N., Hasanah, & Almubarak. (2021). Development of podcasts as educational media based on local wisdom. *Journal of Physics: Conference Series*, 1760(1), 012041. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1760/1/012041>

Rainsbury, J. W., & McDonnell, S. M. (2006). Podcasts: An educational revolution in the making? *Journal of the Royal Society of Medicine*, 99(9), 481-482.

Reddit. (2024). r/podcasting, r/podcastguests, *Reddit*. <https://www.reddit.com> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024).

Rei-Anderson, C. (2022). Copyright, podcasts and crowdfunding: An 'abundance model' for an emerging medium? *Queen Mary Journal of Intellectual Property*, 12(2), 185-205.

Rei-Anderson, C. (2023). *Copyright, commodification and the structure of digital media economies: Independent podcasting in context* (Doctoral dissertation, Open Access Te Herenga Waka-Victoria University of Wellington).

Resilient, K., Kurtis, M., & Ohlau, A. (2022). Estonian marketers' attitude towards podcasts as an innovative marketing channel. *Marketing and Management of Innovations*, 1(1), 202-218. <https://doi.org/10.21272/mmi.2022.1-15>

Riddell, J., Kobner, S., & Padilla, G. (2023). An evaluation of emergency medicine core content covered by podcasts. *Western Journal of Emergency Medicine*, 24(1), 15-22. <https://doi.org/10.5811/westjem.2022.11.57717>

Riddell, J., Swaminathan, A., Lee, M., Mohamed, A., Rogers, R., & Rezaie, S. (2017). A survey of emergency medicine residents' use of educational podcasts. *Western Journal of Emergency Medicine*, 18(2), 229-234. <https://doi.org/10.5811/westjem.2016.12.32850>

Rime, J., Pike, C., & Collins, T. (2022). What is a podcast? Considering innovations in podcasting through the six-tensions framework. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*, 28(5), 1260-1282. <https://doi.org/10.1177/13548565221104444>

Ritter, E. A., & Cho, C. (2009). Effects of ad placement and type on consumer responses to podcast ads. *CyberPsychology & Behavior*, 12(5), 533-537. <https://doi.org/10.1089/cpb.2009.0074>

Robson, M. (2023). *Sound, self and crisis: Mapping the affective dimensions of podcast media* (Doctoral dissertation, Open Access Te Herenga Waka-Victoria University of Wellington).

Romero-Rodriguez, L. M., & Castillo-Abdul, B. (2023). Toward state-of-the-art on social marketing research in user-generated content (UGC) and influencers. *Journal of Management Development*, 42(6), 425-435. <https://doi.org/10.1108/JMD-11-2022-0285>

Samuel-Azran, T., Laor, T., & Tal, D. (2019). Who listens to podcasts, and why?: The Israeli case. *Online Information Review*, 43(4), 482-495. <https://doi.org/10.1108/oir-04-2017-0119>

Sang, Y., Lee, J. Y., & Park, S. (2023). The production and consumption of news podcasts. *Media International Australia*, 187(1), 3-7. <https://doi.org/10.1177/1329878x231159423>

Schlütz, D., & Hedder, I. (2022). Aural parasocial relations: Host-listener relationships in podcasts. *Journal of Radio & Audio Media*, 29(2), 457-474.

Sellas, T., & Solà, S. (2019). Podium Podcast and the freedom of podcasting: Beyond the limits of radio programming and production constraints. *Radio Journal: International Studies in Broadcast & Audio Media*, 17(1), 63-81.

She Podcasts. (2024). *She Podcasts*. <https://www.shepodcasts.com/> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024)

Sharon, T., & John, N. A. (2019). Imagining an ideal podcast listener. *Popular Communication: The International Journal of Media and Culture*, 17(4), 333-347. <https://doi.org/10.1080/15405702.2019.1610175>

Smith, K., & Morris, N. (2014). Evaluation of biomedical science students' use and perceptions of podcasting. *Bioscience Education*, 22(1), 3-15. <https://doi.org/10.11120/beej.2014.00024>

Spinelli, M., & Dann, L. (2019). *Podcasting: The audio media revolution*. Bloomsbury Publishing USA.

Steiner, L., & Velloso, C. Q. (2023). Feminist journalism. *Communication*. <https://doi.org/10.1093/obo/9780199756841-0285>

Sullivan, J. L. (2019). The platforms of podcasting: Past and present. *Social Media + Society*, 5(4), 1-12. <https://doi.org/10.1177/2056305119880002>

Sweney, M. (2019). Spotify buys podcast firms Gimlet and Anchor. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/technology/2019/feb/06/spotify-buys-podcast-firms-gimlet-and-anchor-streaming-profits-music> (Erişim tarihi: 14 Aralık 2023)

Şendağ, S., Gedik, N., Caner, M., & Toker, S. (2017). Mobil-yoğun-podcast

dinlemenin İngilizce öğretmen adaylarının dinleme, konuşma ve eleştirel düşünme becerilerine etkisi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7(2), 94-122.

Şendağ, S., Gedik, N., Caner, M., & Toker, S. (2019). Mobil destekli dil öğrenmede podcast kullanımı: Öğretici merkezli yoğun dinleme ve mobil kapsamlı dinleme. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 1-27.

Şener, O. (2020). Gazeteciler için podcast. Tezcan Durna (Ed.), *Sivil toplum kuruluşları için hak temelli gazetecilik kılavuzu* (s. 215-252). Um: Ag.

T24 Haber. (2023). İki Türk girişimci tarafından Londra'da kuruldu: İlk etkileşimli podcast uygulaması Poddy, resmen yayımlandı. T24. <https://t24.com.tr/haber/iki-turk-girisimci-tarafindan-londra-da-kuruldu-ilk-etkilesimli-podcast-uygulamasi-poddy-resmen-yayimlandi,1095512> (Erişim tarihi: 14 Aralık 2023)

Tahir, D. (2019). Podcast dosyalarının Almanca dersinde dinleme becerilerini geliştirmeye yönelik kullanımı. *Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 15-36.

Tarchichi, T. R., & Szymusiak, J. (2020). Attending physician's attitudes toward podcasting as a source of medical education: An exploratory study. *Journal of Continuing Education in the Health Professions*, 40(2), 141-144.

Taylor, L., & Clark, S. (2010). Educational design of short, audio-only podcasts: The teacher and student experience. *Australasian Journal of Educational Technology*, 26(3). <https://doi.org/10.14742/ajet.1082>

Tennant, L. (2023). Podcasting and ethics: Independent podcast production in New Zealand. *Convergence*, 29(4), 854-870.

Terol, R. (2019). Audiobranding and its importance to your personal brand. In *Brand culture and identity* (pp. 661-673). <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-7116-2.ch036>

The Podcast Host. (2024). *The Podcast Host Academy*. <https://www.thepodcasthost.com/academy/> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2024)

Ting, K. (2014). Blended learning as a theoretical framework for the application of podcasting. *English Language Teaching*, 7(5). <https://doi.org/10.5539/elt.v7n5p128>

Tobin, S., & Guadagno, R. (2022). Why people listen: Motivations and outcomes of podcast listening. *PLOS ONE*, 17(4), e0265806. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0265806>

Triyono, A., & Putri, A. P. (2020). A new social media freedom podcast construction in the millennial generation. *Proceedings of the 2nd Jogjakarta Communication Conference (JCC 2020)*. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.200818.007>

Trueger, N. S., Thoma, B., Hsu, C. H., Sullivan, D. G., Peters, L., & Lin, M. (2015). The Altmetric score: A new measure for article-level dissemination and impact. *Annals of Emergency Medicine*, 66(5), 549-553. <https://doi.org/10.1016/j.>

Tsagkias, M., Larson, M., & De Rijke, M. (2010). Predicting podcast preference: An analysis framework and its application. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 61(2), 374-391.

Tufan, F. (2020). Podcasting trends of radio stations in Turkey. Ayşen Akkor Gül, Yıldız Dilek Ertürk & Paul Elmer (Eds.) *Digital transformation in media and society* (pp. 63-84).

Tufan, F., & Şenyüz, B. (2023a). You cannot turn my voice down: Podcasts as alternative media for queers in Turkey. *Radio Journal: International Studies in Broadcast & Audio Media*, 21(1), 45-65.

Tufan, F., & Şenyüz, B. (2023b). Queer podcasting as a medium of visibility in Türkiye's media ecosystem: A content analysis on episodes. *International Journal of Communication*, 17, 5736-5759.

Turner, M., Schaeffer, M. R., & Lowe, R. J. (2021). Teacher development through podcast engagement. *JALT Postconference Publication - Issue 2020.1*, 2020(1), 53. <https://doi.org/10.37546/jaltpcp2020-07>

Türkoğlu, H., & Ağca, M. E. (2021). Dijital dönüşümle radyoda podcast içeriklerin üretilmesi ve incelenmesi: 'NTV Radyo' örneği. *Selçuk İletişim*, 14(4), 1673-1695.

Uysal Gündoğdu, G. (2022). *Türkiye'de podcast kamusal alanı: Betimleyici bir değerlendirme* [Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı Medya ve İletişim Çalışmaları Bilim Dalı].

Vanstrum, E., Badash, I., Wu, F., Harrison, J., Sarode, D., Chambers, T., & Johns, M. M. (2022). The role of educational podcast use among otolaryngology residents. *Annals of Otolaryngology, Rhinology & Laryngology*, 131(12), 1353-1357. <https://doi.org/10.1177/00034894211072996>

Vázquez-Herrero, J., & Sirkkunen, E. (2022). Back to Fukushima: Perceptions and effects of an immersive journalism story. *El Profesional de la Información*. <https://doi.org/10.3145/epi.2022.ene.08>

Wake, A., Fox, K., & Strong, C. (2020). Pandemic podcasting: From classroom to bedroom. *Teaching Journalism & Mass Communication*, 10(1), 29-33.

Wang, R., & Chan-Olmsted, S. (2023). Podcasting as advertising channel: Understanding the context effect. *Journal of Radio & Audio Media*, 1-22. <https://doi.org/10.1080/19376529.2023.2183207>

Weinreb, L. L. (1989). Fair's fair: A comment on the fair use doctrine. *Harvard Law Review*, 103, 1137-1161.

Whipple, K., Ashe, I., & Chacón, L. (2022). Examining podcast listeners' perceptions of the journalistic functions of podcasts. *Electronic News*, 17(1), 40-66. <https://doi.org/10.1177/19312431221137650>

Wilson, D. W. (2008). Monitoring technology trends with podcasts, RSS, and Twitter. *Library Hi Tech News*, 25(10), 8-12.

Wilson, P., Petticrew, M., & Booth, A. L. (2009). After the gold rush? A systematic and critical review of general medical podcasts. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 102(2), 69-74. <https://doi.org/10.1258/jrsm.2008.080245>

Woods, J., & Ludvigsen, J. A. L. (2021). The changing faces of fandom? Exploring emerging 'online' and 'offline' fandom spaces in the English Premier League. *Sport in Society*, 25(11), 2234-2249. <https://doi.org/10.1080/17430437.2021.1904902>

Yang, J. (2010). Faculty adopters of podcasting: Satisfaction, university support, and belief in podcasting. *International Journal of Information and Communication Technology Education*, 6(4), 74-88.

Yankwich, L. R. (1954). What is fair use? *The University of Chicago Law Review*, 22(1), 203-215.

Yardımcı, K. (2022). Comedian podcasters changing the comedy scene through the podcast medium [Yüksek Lisans Tezi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Tasarımı Ana Bilim Dalı].

Yaymond, E. M., Clerk, A. S., & Smith, M. M. (2022). Impact of podcasts and video marketing strategy on growth of businesses in the private sector: Perspective from the United States. *Journal of Marketing and Communication*, 5(1), 39-50. <https://doi.org/10.53819/81018102t4044>

Yin, S. (2018). Alternative forms of media, ICTs, and underprivileged groups in China. *Media, Culture & Society*, 40(8), 1221-1236. <https://doi.org/10.1177/0163443718754653>

Yuan, S., Kanthawala, S., & Ott-Fulmore, T. (2022). "Listening" to science: Science podcasters' view and practice in strategic science communication. *Science Communication*, 44(2), 200-222.

Yücel, R. (2020). Podcast'in kısa tarihi: Doğuşu, yükselişi, monetizasyonu. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(2), 1303-1319.

Zumach, G., & Portillo, E. (2020). Cultivating a community of practice through podcasting. *INNOVATIONS in Pharmacy*, 11(1), 20. <https://doi.org/10.24926/iip.v11i1.2932>

POST-SOVYET ORTA ASYA'DA TÜRK-RUS İLİŞKİLERİ: İŞBİRLİĞİ VE REKABET

Ali Emre Sucu

Siyasal Kitabevi
Kasım 2024, Ankara

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Post-Sovyet Orta Asya'da Türk-Rus İlişkileri: İşbirliği ve Rekabet

Yazar: Ali Emre Sucu

Kapak Tasarımı - Sayfa Düzeni: Şeyma Çetin

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Kasım 2024, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-28-4

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

Baskı:

Sayfa Basım Sanayi Tic. Ltd. Şti.

Tevfik İleri Mah. Emek Cd. Polat Sk.

No:2 Pursaklar/ANKARA

Sertifika No: 77079

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay-

Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

- Abashin, S., A. Jenks, "Soviet Central Asia on the Periphery - Explorations in Russian and Eurasian History", *Slavica Publishers*, 2015, vol. 16, no. 2, s. 359-374.
- Aktürk, Ş., "Turkish-Russian Relations after the Cold War (1992-2002)", *Turkish Studies*, 2007, vol. 7, no.3, s. 337-364.
- Barsenkov, A., *Istoriya Rossii: 1917—2007*, 34-ye izd. rasshi pererab. M.: Aspekt. 2010.
- Baydanov, E., "Baryery i mosty formirovaniya regionalnoy identichnosti Tsentralnoy Azii", 16.01.2023, CABAR, <https://cabar.asia/ru/barery-i-mosty-formirovaniya-regionalnoj-identichnosti-tsentralnoj-azii>
- Baysalov, E., " Territorial'nyye spory v Tsentralnoy Azii na poroge 30-letiya nezavisimosti", 28.05.2021, CABAR, URL: <https://cabar.asia/ru/territorialnye-spory-v-tsentralnoj-azii-na-poroge-30-letiya-nezavisimosti>
- Bogaturov, A. D., A. S. Dundich, V. G. Korgun i dr.; otv. red. A. D. Bogaturov, *Mezhdunarodnyye otnosheniya v Tsentral'noy Azii: sobytiya i dokumenty): ucheb. posobiye dlya studentov vuzov*, Aspekt Press, 2011.
- Cooley, A., *Great Games, Local Rules: The New Great Power Contest in Central Asia*, Oxford University Press, 2012.
- Çulha, E., "Türk-Rus İlişkilerinin Kronolojisi (1991-2017)", *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sonbahar 2016, vol. 3. no. 2, s. 287-298.
- Dutkiewicz, P., D. Trenin (ed.), *Russia-The Challenges of Transformation*, New York University Press, 2011.
- Dutkiewicz, P., R. Sakwa, F. Lukyanov, R. Burchill, T. Bordachev (ed.), *Central Asian Regimes: Stability and Reform, Eurasia on the Edge: Managing Complexity*, Lexington Books, 2018.
- Dutkiewicz, P., T. Casier, J. A. Scholte, *Hegemony and World Order*, Routledge, 2020.
- Filonenko, A., "Voyennoye i voyenno-tekhnicheskoye sotrudnichestvo Rossii

so stranami Tsentral'noy Azii na sovremennom etape", *Geopolitika i patrioticheskoye vospitaniye*, 2016, no.16, s. 7-16.

Fukuyama, F., "The End of History?", *The National Interest*, 1989, no. 16, s. 3-18.

Gorshenina, S., *Izobreteniyeye kontsepta Sredney, Tsentral'noy Azii: mezhdunarodnoy naukoj i geopolitikoj*, Programma izucheniya Tsentral'noy Azii, Universitet Dzhordzha Vashingtona, 2019.

Gurganus, J., *Eugene Rumer, Russia's Global Ambitions in Perspective*, Carnegie, 2019.

Ikenberry, J. "Why the Liberal Order Will Survive", *Ethics & International Affairs*, 2018, vol. 32, no. 1, s. 17-29.

Ikenberry, J., "The End of the Liberal International Order?", *International Affairs*, vol. 94, no.1, s. 7-23.

İmanaliyev, M., *50 Sbornik statey o Tsentralnoy Azii*, Next Print, 2008.

İmanov, V., *Aorasyacılık*, Küre, 2008.

Kanet, R. (ed.), *Russia: Re-Emerging Great Power*, Palgrave Macmillian, 2007.

Kazantsev, A., "Bolshaya igra" s neizvestnymi pravilami: mirovaya politika i Tsentral'naya Aziya, M.: MGIMO-Universitet, 2008.

Kennedy, P., *Büyük Güçlerin Yükseliş ve Çöküşleri*, çev. Birtane Karanakçı, İş Bankası Kültür Yayınları, 2017.

Khalid, A., *Orta Asya*, çev. İsmail Hakkı Yılmaz, Telemak, 2024.

Kortunov, A., "Pochemu mir ne stanovitsya mnogopolyarnym?", 27.06.2018, *Sovet po vneshney i oboronnoy politike* URL: <https://svop.ru/main/27108/>

Kortunov, A., "The World Order Crises and the Future of Globalisation", *Russian Council*, <https://russiancouncil.ru/en/activity/publications/the-world-order-crisis-and-the-future-of-globalization/>

Kuzmina, E., "Osobennosti vnuripoliticheskoy i mezhdunarodnoy situatsii v Tsentral'noy Azii i ikh vliyaniye na integratsionnyye protsessy", *Politeks*, 2009. no. 3, s. 116-133.

Nye, J., *The Rise and Fall of American Hegemony from Wilson to Trump*, *International Affairs*, 2019, vol. 95, s. 63-80.

- Oran, B. (ed.), *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar, İletişim*, 2001.
- Paramanov, V., A. Stokov, O. Ctolpovsky, *Rossiya i Kitay v Tsentralnoy Azii: politika, ekonomika, bezopasnost*, Bishkek, 2008.
- Parlar Dal, E., E. Erşen, "Reassessing the "Turkish Model" in Post-Cold War Era: A Role Theory Perspective", *Turkish Studies*, 2014, s. 258-282.
- Popper, K. R., *Hayat Problem Çözmektir*, çev. Ali Nalbant, Yapı Kredi Yayınları, 2005.
- Putin, V., "Rossiya na rubezhe tysyacheletiy", 30.12.1999, *Nezavisimaya gazeta*, URL: https://www.ng.ru/politics/1999-12-30/4_millennium.html
- Rossiya i Tsentral'naya Aziya: novyye perspektivy: materialy mezhdunar. nauch. konf., posvyashchennoy 25-letiyu ustanovleniya diplomatih. otnosheniy mezhdur Ros. Federatsiyey i gosudarstvami Tsentral'noy Azii* (Moskva, 14 iyunya 2017 g.), [otv. red. A.L. Chechevishnikov]; Mosk. gos. in-t mezhdunar. otnosheniy (un-t) M-va inostr. del Ros. Federatsii, In-t mezhdunar. issledovaniy. Moskva: MGIMO-Universitet, 2018.
- Safranchuk, I., "Afghanistan's Political Future and Its Role in Eurasian Cooperation", *India Quarterly*, 2019, vol. 75, no. 1, s. 15-28.
- Shakleina, T., "Velikiye derzhavy i regional'nyye podsistemy", *Mezhdunarodnyye protsessy*, 2011, vol. 9, no. 2, s. 29-39.
- Strategic Stability in the Changing World*, Carnegie, March 2019.
- Sucu, A. E., "Orta Asya'da Bulunan Rus Askeri Varlığının Rusya'nın Bölgesel Güvenliği Açısından Önemi", *Akademik Hassasiyetler*, 2017, vol. 4, no. 8, s. 125-138.
- Şimşek, N., H. A. Simsek, Z. Zhanaltay, "Analysis of Bilateral Trade Relations between Turkey and Russia Federation", *Bilig*, Autumn 2017, no. 83, s. 1-26.
- Tsygankov, A., "G – Great Powerness", 26.03.2020, *Russia in Global Affairs*, no. 1. pp. 85-91.
- Tsygankov, A., "Vladimir Putin's Vision of Russia as a Normal Great Power", *Post-Soviet Affairs*, 2005, vol. 21, no. 2, pp. 132-158.
- Türker, T., *Cumhuriyetin Yeni Yüzyulında Yeni Dünya Politikası: Kafiye Çağı*, Kronik, 2022.

Volkov, V., *Religioznyye aspekty pereselencheskoy politiki tsarizma v Turkestanskom kraye: 1867-1917*, ILIM, 2007.

Zvyagelskaya, I., *Stanovleniye gosudarsto Tsentralnoy Azii: Politicheskiye protsessy*, Aspekt Press, 2009.

Posthüman:
Şehir ve Beden

Yaylagül Ceran Karataş

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Posthüman: Şehir ve Beden
Yaylagül Ceran Karataş

Editör: Ertan Akkaş

Kapak Tasarımı: Güzin Çolak

Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: 2022 Temmuz, Ankara

2. Baskı: 2024 Haziran, Ankara

ISBN No: 978-625-7424-46-2

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

KAYNAKÇA

- Abbas, Y. & Dervin, F. (2009). *Digital Technologies of The Self*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing .
- Agamben, G. (2001). *Kutsal İnsan*. (İ. Türkmen, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Ağın, B. (2020). *Postahumanizm*. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Åsberg, C., & Braidotti, R. (2018). *A Feminist Companion to the Posthumanities*. Springer .
- Barad, K. (2007). *Meeting The Universe Halfway Quantum Physics And The Entanglement Of Matter And Meaning*. London: Duke University Press.
- Barad, K. (2018). Posthumanist performativity: Toward an understanding of how matter comes to matter. C. Asberg, & R. Braidotti içinde, *A Feminist Companion to the Posthumanities* (s. 223-239). Switzerland: Springer International Publishing.
- Barad, K. (2020, Temmuz 28). *Madde Hisseder, Konuşur, Acı Çeker, Arzular, Özler ve Anımsar: Karen Barad ile Röportaj*. Aralık 20, 2020 tarihinde <https://terrabayt.com/>: <https://terrabayt.com/dusunce/madde-hisseder-konusur-aci-ceker-arzular-ozler-ve-animsar-karen-barad-ile-roportaj-1/> adresinden alındı
- Barthes, R. (1993). *Göstergebilimsel Serüven*. (M. R.-S. Rifat, Çev.) İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bauman, Z., & Raud, R. (2015). *Practices of Selfhood*. Polity Press.
- Benita Shaw, D. (2018). *Posthuman Urbanism: Mapping Bodies in the Contemporary City Space*. London: Rowman & Littlefield International.
- Blackham, H. (1967). *Objections to Humanism*. London: Penguin Books.
- Bostrom, N. (2004). *Tranhumanism: The World's Most Dangerous Idea?* Aralık 18, 2018 tarihinde [nickbostrom.com](http://www.nickbostrom.com): www.nickbostrom.com adresinden alındı.

- Bostrom, N. (2005). A History of Transhumanist Thought. *Journal of Evolution and Technology*, 14(1), 1-30.
- Braidotti, R. (2013). *The Posthuman*. Cambridge: Polity Press.
- Braidotti, R. (2017). *Göçebe Özneleer*. (Ö.Karakaş, Çev.) İstanbul: Kolektif Kitap.
- Braidotti, R. (2018). A Theoretical Framework for the Critical Posthumanities. *Theory, Culture & Society*, 0(0), 1-31.
- Buchanan, A. (2012). *Beyond Humanity?* Oxford: Oxford University Press.
- Bütüner, F. B. (2020, Mart-Nisan). Kentsel Doğanın (Yeniden) Keşfi: Berlin Örneği. *Mimarlık412*, s. 36-41.
- Calvino, İ. (tarih yok). *Görünmez Şehirler*.
- Chalmers, J. D. (2010). The Singularity: A Philosophical Analysis. *Journal of Consciousness Studies*(17), 7-67.
- Changeux, J.-P., & Ricoeur, P. (2007). *Neden Nasıl Düşünürüz?* (İ. Birkan, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- Çaylı, E. (2020). *İklimin Estetiği*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Dağ, A. (2018). *Transhümanizm*. Ankara: Elis Yayınları.
- Danto, A. (2014). *Sanat Nedir?* (Z. Barensel, Çev.) İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Fazlıoğlu, İ. (2014). *Kendini Aramak*. İstanbul: Papersense.
- Ferrando, F. (2014 (a)). Is the post-human a post-woman? Cyborgs, robots, artificial intelligence and the futures of gender: a case study. *Eur J Futures Res*, 1-17.
- Ferrando, F. (2014). The Body. R. Ranisch, & S. L. Sorgner içinde, *Post- and Transhumanism An Introduction* (s. 213-224). Peter Lang.
- Foucault, M. (1988). *Technologies of the Self: A Seminar wiht Michel Foucault*. (L. H. Martin, H. Gutman, & P. H. Hutton, Dü) Amherst: The University of Massachusetts Press.
- Foucault, M. (2001). *Kelimeler ve Şeyler*. (M. Kılıçbay, Çev.) İstanbul: İmge Yayınevi.
- Fukuyama, F. (2002). *Our Pothuman Future*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Fukuyama, F. (2004). Transhumanism – the world's most dangerous idea. *Foreign Policy*.

- Grosz, E. (2011). Deneysel Arzu: Queer Öznelliğini Yeniden Düşünmek. *Cogito*(65-66), 7-37.
- Guillaume, L., & Hughes, J. (2011). *Deleuze and The Body*. Edinburgh: Edinburgh University Press Ltd.
- Habermas, J. (2003). *Geleceğin İnsan Doğası Üzerine*. (K. Ökten, Çev.) İstanbul: Everest Yayınları.
- Halberstam, J., & Livingston, I. (1995). *Pothuman Bodies*. Bloomington: Indiana University Press.
- Hamnett, C. (1994). Social Polarisation in Global Cities: Theory and Evidence. *Urban Studies*, , 31(3), 401-424.
- Hansell, R. G., & Grassie, W. (2010). *H± TransHumanism and Its Critics*. Philadelphia: Metanexus Institute.
- Haraway, D. (2006). *Siborg Manifesto, Geç Yirminci Yüzyılda Bilim, Teknoloji ve Sosyalist Feminizm*. (O. Akınbay, Çev.) İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Haraway, D. (2008). *When Species Meet*. Minneapolis: the University of Minnesota Press.
- Haraway, D. (2015). Anthropocene, Capitalocene, Plantationocene, Chthulucene: Making Kin. *Environmental Humanities*(6), 159-165.
- Haraway, D. (2015). Anthropocene, Capitalocene, Plantationocene, Chthulucene: Making Kin. *Environmental Humanities*, 6, 159-165.
- Harvey, D. (2013). *Asi Şehirler*. (A. D. Temiz, Çev.) İstanbul: Metis.
- Hauskeller, M. (2016). *Mythologies of Transhumanism*. London: Palgrave Macmillan.
- Hayles, N. K. (1999). *How we became posthuman: virtual bodies in cybernetics*. London: The University of Chicago Press.
- Heidegger, M. (2013). *Hümanizm Üzerine*. (Y. Örnek, Çev.) Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Jussi, B. (2018, Ekim). Spekülatif Materyalizmde Hümanizm ve Posthümanizm. *Sabah Üllkesi*(57), 20-26.
- Karataş, Y. C. (2021, Haziran 24). Posthuman insan 2.0, siborg, göçebe özne... *Lacivert Dergi*.
- Kurzweil, R. (2005). *The Singularity is Near When Humans Transcend Biology*. New York: The Penguin Group.

- Lefebvre, H. (2011). *Kentsel Devrim*. (S. Sezer, Çev.) İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Lefebvre, H. (2015). *Gündelik Hayatın Eleştirisi III*. (I. Ergüden, Çev.) İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Manzocco, R. (2019). *Transhumanism - Engineering the Human Condition History, Philosophy and Current Status*. Springer International Publishing.
- McLuhan, M. (2014). *Gutenberg Galaksisi*. (G. C. Güven, Çev.) İstanbul: Yapıkredi Yayınları.
- Mercer, C., & Maher, D. F. (2014). *Transhumanism and the Body*. New York: Palgrave Macmillan.
- More, M. (2010). The Overhuman in The Transhuman. *Journal of Evolution and Technology*, 21(1), 1-4.
- Mumford, L. (2019). *Tarih Boyunca Kentler*. (G. Koca, & T. Tosun, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Nauert, C. (2011). *Avrupa'da Hümanizma ve Rönesans Kültürü*. İstanbul: Türkiye İşbankası Kültür Yayınları.
- Nietzsche, F. (2011). *İşte Böyle Dedi Zerdüşt*. (S. Irmak, Çev.) İstanbul: Kabalcı.
- Onishi, B. B. (2011). Information, Bodies, and Heidegger: Tracing Visions of the Posthuman. *SOPHIA*, 101-112.
- Oriol Nel-Lo, M. R. (2016). *Cities in the 21st Century*. New York: Routledge.
- Peters, M. A. (2019, Mayıs 13). *Posthumanism, platform ontologies and the 'wounds of modern subjectivity'*. Ekim 10, 2020 tarihinde <https://www.tandfonline.com/loi/rept20>: <https://doi.org/10.1080/00131857.2019.1608690> adresinden alındı
- Pico della Mirandola, G. (1998). *On The Dignity On Man*. (C. G. Wallis, Çev.) Indianapolis: Hackett Publishing Company.
- Polat, E., & Kahraman, S. (2021). Antroposen Çağ'ında pandemi ve kentlerin durumu. *Antropoloji*, 21-31.
- Ranisch, R., & Sorgner, S. L. (2014). *Post- and Transhumanism: An Introduction*. New York: Peter Lang.

- Ranisch, R., & Sorgner, S. L. (tarih yok). Introducing Post- and Transhumanism . R. Ranisch, & S. L. Sorgner içinde, *Beyond Humanism: Trans- and Posthumanism*. Peter Lang.
- Said, E. (2005). *Hümanizm ve Demokratik Eleştiri*. (O. Akinhay, Çev.) İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Sandberg, A. (2014). Transhumanism and the Meaning of Life. T. Trothen, & C. Mercer içinde, *Transhumanism and Religion: Moving into an Unknown Future* (s. 1-20). Praeger.
- Schwagerl, C. (2014). *The Anthropocene The Human Era and How It Shapes Our Planet*. (L. R. Jones, Çev.) London: Synergetic Press.
- Sloterdijk, P. (2001). *İnsanat Bahçesi İçin Kurallar*. (M. Tüzel, Çev.) İstanbul: Everest Yayınları.
- Sutton, A. (2015). Transhumanism: A New Kind of Promethean Hubris. *The New Bioethics*, 21(2), 117-127.
- Turkle, S. (2005). *The Second Self*. Cambridge: MIT Press.
- Vänskä, A. (2018). How to do humans with fashion: Towards a posthuman critique of fashion. *International Journal of Fashion Studies*, 15-32.
- Warwick, K., & Gasson, M. (2008). Implantable Computing. Y. Cai içinde, *Digital Human Modeling* (s. 1-16). Berlin: Springer-Verlag Berlin Heidelberg.
- Wolfe, C. (2010). *What is posthumanism?* Minneapolis: University of Minnesota Press.

Posthümanizm/Transhümanizm ve Günümüz Sanatı

Özgür BALLI

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Posthümanizm/Transhümanizm ve Günümüz Sanatı

Yazar: Özgür Ballı

Editör: Ertan Akkaş

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Haziran, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-18-5

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

KAYNAKÇA

- Akman, K. (2006).** "Orlan: Kırılan Ten". *Cogito*, 44-45, s. 174-182.
- Alpay, Y. (2019).** "Post-Hümanizmin Soykütüğü ve Gelecek Projeksiyonu", *Varlık Dergisi*, Ocak 2019.
- Braidotti R. (2014).** "Posthuman", Çev: Öznur Karakuş, Kolektif Kitap: İstanbul.
- Dağ, A. (2018).** "TRANSHÜMANİZM: İnsanın ve Dünyanın Dönüşümü", Ankara: Elis Yayınları: 115.
- Davies, T. (2010).** "Hümanizm". (E. Bozkırlı, Çev.), Ankara: Elips Kitap.
- Descartes, R. (1996).** "İlk Felsefe Üzerine Meditasyonlar; Söylem, Kuramlar, Meditasyonlar" (A. Yardımlı, Çev.), İstanbul: İdea.
- Fineberg, J. (2014).** 1940'dan Günümüze Sanat Varlık Stratejileri (çev. Simber Atay Eskier ve Göral Erinç Yılmaz), İzmir: Karakalem Yayınları.
- Göktan, Ç. (2015).** "Fütürizm Sanat Akımının Oluşumunda Fotoğrafın Önemi", *Ulakbilge*, 2015, Cilt 3, Sayı 5, Volume 3, Issue 5.
- Hauskeller, M. (2016).** "Mythologies of Transhumanism", London: Palgrave.
- Hauskeller, M. (2017).** "Beyond Humanism, Reflections on Trans- and Post-humanism", *Nietzsche and Transhumanism: Precus or and Enemy?*, ed. Y. Tuncel, Cambridge: Cambridge Scholars Publisher. ss. 32-36.
- Hayles, K. (1999).** *How We Became Posthuman: Virtual Bodies in Cybernetics, Literature, and Informatics*, University of Chicago Press", 1999.
- Hughes, J. (2004).** "Citizen Cyborg: Why Democratic Societies Must Respond to the Redesigned Human of the Future, USA: West view Press.
- Kurzweil, R. (2018).** "İnsanlık 2.0 Tekillige Doğru Biyolojisini Aşan İnsan". (M. Şengel Çev.). İstanbul: Alpha.
- Le Breton, D. (2014).** "Bedene Veda", İstanbul: Sel Yayınları.

- Lilley, S. (2013).** *“Transhumanism and Society: The Social Debate Over Human Enhancement”*. New York: Springer.
- Lynton, N. (1991).** *“Modern Sanatın Öyküsü”*. Çev. Cevat Çapan ve Sadi Öziş. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.
- McLuhan, M., Powers, B. P. (2001).** *“Global Köy”* (B. Ö. Düzgören, Çev.). İstanbul: Scala Yayıncılık.
- Mul, J. (2010).** *“Cyberspace Odyssey Towards a Virtual Ontology and Anthropology”*, Cambridge: Cambridge Scholars Publisher.
- Reyhanlı, U. (2019).** *“Sanatta Bedensel ve Zihinsel Sınırlar: Uzuo-Uzantı Olarak Sanat Pratikleri”*, Sanatta Yeterlik Raporu, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Heykel Anasanat Dalı, Ankara.
- Sorgner, S. L. (2017).** *“Beyond Humanism, Reflections on Trans- and Post-humanism, Nietzsche and Transhumanism: Precursor and Enemy”*, ed. Y. Tuncel, Cambridge: Cambridge Scholars Publisher. ss. 41-70.
- Symonds J. A. (1883).** *“The Renaissance in Italy”*, New York.
- Tuğal, S.A. (2018).** *“Dijital Sanat”*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Turani, A. (1983).** *“Dünya Sanat Tarihi”*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Wolfe, C. (2010).** *“What is Posthumanism”*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2010.
- Epifenomen** terimi için yapılan arama sonucu.
Erişim: 24.03.2020 <https://en.wikipedia.org/wiki/Epiphenomenon>
- Antroposentrik Yaklaşım** terimi için yapılan arama sonucu.
Erişim: 24.03.2020 <https://www.dersimiz.com/terimler-sozlugu/antroposentrik-yaklasim-nedir-ne-demek-31231>
- Siborg** terimi için yapılan arama sonucu.
Erişim: 24.03.2020 <https://tr.wikipedia.org/wiki/Siborg>

Görsel Kaynakça

- Görsel 1.** “h+” olarak kısaltılan Transhümanizm sembolü.
Erişim: 22.09.2020 <https://hpluspedia.org/wiki/File:Hpluslogo.png>
- Görsel 2.** Görsel 2. Michelangelo'nun Sistine Şapeli'ndeki Âdem'in Yarattığı eseri üzerinden Posthuman'ın doğuşunu öngören anonim bir varyasyon.
Erişim: 22.09.2020 <https://i.pinimg.com/originals/24/33/c1/2433c10ce54a2982d348465f0bf2ccfa>

- Görsel 3.** Umberto Boccioni, , 1913, “Uzayda Sürekliliğin Eşsiz Formu”, Bronz.
Erişim: 22.09.2020 <https://www.tarihli-sanat.com/umberto-boccioni-futurizm/>
- Görsel 4.** Alan Sonfist, 1978, “Time Landscape” (Zaman manzarası), New York.
Erişim: 22.09.2020 <https://hyperallergic.com/337906/time-landscape-alan-sonfist/>
- Görsel 5.** Stelarc, 1982, “Handwriting” (El yazısı), Tokyo.
Erişim: 22.09.2020 <https://www.sporobole.org/quevillon-3it-exemples/stelarc/>
- Görsel 6.** Stelarc, 2006, “Ear on Arm “ (Kulak El).
Erişim: 22.04.2020 <https://news.artnet.com/art-world/artist-stelarc-grows-third-ear-324745>
- Görsel 7.** Orlan, 1997, “Portrait” (Portre).
Erişim: 22.04.2020 <https://www.pinterest.it/pin/758575130956313331/>
- Görsel 8.** Orlan, 1998, “Oto-Melezleme/Self-Hybridization”, Dijital Kolaj.
Erişim: 22.09.2020 <https://www.flickr.com/photos/76335530@N04/6970085719/>
- Görsel 9.** Orlan, , 1998, “Oto-Melezleme/Self-Hybridization”, Dijital Kolaj.
Erişim: 22.09.2020 <https://www.flickr.com/photos/76335530@N04/6970085719/>
- Görsel 10.** Eduardo Kac, 2000, Alba isimli tavşan.
Erişim: 22.09.2020 http://www.genomenewsnetwork.org/articles/03_02/bunny_art.shtml
- Görsel 11.** Neil Harbisson, 2010 Siborg olarak kabul edilmesini sağlayan anteniyle göremediği bir rengi deneyimlerken.
Erişim: 22.09.2020 <https://www.sbs.com.au/news/thefeed/story/neil-harbisson-eyeborg>
- Görsel 12.** Patricia Piccinini, 2019, ‘No Fear of Depths’ (Derinlik korkusu yok).
Erişim: 22.09.2020 <https://www.patriciapiccinini.net/a-show.php?id=2019-Cairns>
- Görsel 13.** Patricia Piccinini, 2002, ‘The Young Family’ (Genç Aile).
Erişim: 22.09.2020 <https://www.artsy.net/artwork/patricia-piccinini-the-young-family-3>

- Görsel 14.** Mariko Mori, 1994, 'Play with me' (Benimle oyna).
Erişim: 22.09.2020 <http://www.medienkunstnetz.de/works/play-with-me/>
- Görsel 15.** Mariko Mori, 2003, 'Wave UFO' (UFO Dalgaları).
Erişim:22.09.2020 <https://www.artbrain.org/chaoid-gallery/chapter-7-immaterial-technologies-of-mindedness/mariko-mori-wave-ufo/>
- Görsel 16.** IBM Watson, Eski "Jeopardy" Şampiyonları Ken Jennings ve Brad Rutter'ın Watson'a yenildikleri an, 2011.
Erişim: 22.04.2020 <https://www.nytimes.com/2011/02/17/science/17jeopardy-watson.html>
- Görsel 17.** Garry Kasparov'un IBM Deep Blue Satranç yazılımına karşı hamle, 1997.
Erişim:22.04.2020 <https://www.scientificamerican.com/article/20-years-after-deep-blue-how-ai-has-advanced-since-conquering-chess/>
- Görsel 18.** Harold Cohen ve resim yapan AARON isimli algoritmasının çalışmasını sağlayan makinesi.
Erişim:22.04.2020 <https://www.nytimes.com/2016/05/07/arts/design/harold-cohen-a-pioneer-of-computer-generated-art-dies-at-87.html>
- Görsel 19.** AARON, "040502", 2004.
Erişim: 22.04.2020 <http://dada.compart-bremen.de/item/artwork/1479>
- Görsel 20.** 'The Next Rembrandt' projesi kapsamında işlenen data örnekleri, 2014.
Erişim: 22.04.2020 <https://www.nextrembrandt.com/>
- Görsel 21.** The Next Rembrandt projesi kapsamında işlenen portre analizi örneği, 2014.
Erişim: 22.04.2020 <https://www.nextrembrandt.com/>
- Görsel 22.** The Next Rembrandt projesi kapsamında işlenen portre analizi örneği, 2014.
Erişim: 22.04.2020 <https://www.nextrembrandt.com/>
- Görsel 23.** 'The Next Rembrandt' Algoritmasının eser üretimi sıradaki Rembrandt'ın fırça izlerini ve boya kullanım bilgisinin yükseklik-alçaklık değerlerini gösteren fotoğraf.
Erişim: 22.04.2020 <https://www.nextrembrandt.com/>
- Görsel 24.** 'The Next Rembrandt', 2014, Portre.
Erişim: 22.04.2020 <https://www.nextrembrandt.com/>

Görsel 25. Bager Akbay, YZ şair Deniz Yılmaz için oluşturulan Portre, 2015.

Erişim:22.04.2020 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=123493533117361&set=a.123493513117363>

Görsel 26. Bager Akbay, 2015, Deniz Yılmaz algoritmasına entegre robot kol.

Erişim: 22.04.2020 <http://www.sanatatak.com/view/robot-sair-deniz-yilmazin-ilk-siir-kitabi-imza-gunu-tuyaptaydi>

Görsel 27. Bager Akbay, 2015, Deniz Yılmaz algoritmasına ait entegre robot kolun şiir yazma anı.

Erişim: 22.04.2020 <http://www.sanatatak.com/view/robot-sair-deniz-yilmazin-ilk-siir-kitabi-imza-gunu-tuyaptaydi>

Görsel 28. Bager Akbay, 2015, Deniz Yılmaz algoritmasının robot kol ile yazdığı şiir.

Erişim: 22.04.2020 <http://www.sanatatak.com/view/robot-sair-deniz-yilmazin-ilk-siir-kitabi-imza-gunu-tuyaptaydi>

Görsel 29. YZ şair Deniz Yılmaz'ın 'Diğerleri Gibi' isimli şiir kitabı ön kapağı, 2016.

Erişim: 22.04.2020 <http://www.sanatatak.com/view/robot-sair-deniz-yilmazin-ilk-siir-kitabi-imza-gunu-tuyaptaydi>

Sağlık Kurumları İşletmeciliğinde Temel Konular ve Uygulamalar

Prof. Dr. Sezer KORKMAZ

Dr. Öğr. Üyesi Fırat SEYHAN

Siyasal Kitabevi

Aralık 2024, Ankara

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Sağlık Kurumları İşletmeciliğinde
Temel Konular ve Uygulamalar

Yazar: Prof. Dr. Sezer Korkmaz, Dr. Öğr. Üyesi Fırat Seyhan

Kapak Tasarımı - Sayfa Düzeni: Şeyma Çetin

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Aralık 2024, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-32-1

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

Baskı:

Sayfa Basım Sanayi Tic. Ltd. Şti.

Tevfik İleri Mah. Emek Cd. Polat Sk.

No:2 Pursaklar/ANKARA

Sertifika No: 77079

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

KAYNAKÇA

- Aba, G. (2024). *Sağlık Politikası ve Planlaması*. Nobel Kitabevi.
- Abel-Smith, B. (2014). *An Introduction To Health: Policy, Planning and Financing*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315843421>
- Amjad, A., Kordel, P., & Fernandes, G. (2023). A Review on Innovation in Healthcare Sector (Telehealth) through Artificial Intelligence. *Sustainability*, 15(8), Article 8. <https://doi.org/10.3390/su15086655>
- Anderson, J. E. (2012). *Public Policymaking*.
- Angelis, A., Lange, A., & Kanavos, P. (2018). Using health technology assessment to assess the value of new medicines: Results of a systematic review and expert consultation across eight European countries. *European Journal of Health Economics*, 19(1), 123-152. <https://doi.org/10.1007/s10198-017-0871-0>
- Arrow, K. J. (2004). Uncertainty and the welfare economics of medical care. *Bulletin of the World Health Organization*, 82(2), 141-149.
- Ayello, E. A., & Sibbald, R. G. (2023). Promoting Patient-centered Care. *Advances in Skin & Wound Care*, 36(1), 8-8. <https://doi.org/10.1097/01.ASW.0000902776.30103.bc>
- Bambra, C., Gibson, M., Sowden, A., Wright, K., Whitehead, M., & Petticrew, M. (2010). Tackling the wider social determinants of health and health inequalities: Evidence from systematic reviews. *Journal of Epidemiology & Community Health*, 64(4), 284-291. <https://doi.org/10.1136/jech.2008.082743>
- Barbazza, E., & Tello, J. E. (2014). A review of health governance: Definitions, dimensions and tools to govern. *Health Policy*, 116(1), 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.healthpol.2014.01.007>
- Bardach, E. (2012). *A practical guide for policy analysis: The eightfold path to more effective problem solving* (4. ed). SAGE [u.a.].
- Baru, R. V. (1998). Privatization and corporatization. İçinde R. V. Baru (Ed.), *Private Health Care in India: Social Characteristics and Trends* (First Edition). SAGE Publications Pvt. Ltd.
- Baum, F. (2013, Ekim 15). *A backward step for community health in South Australia*. Erişim Tarihi: 10.10.2024. The Conversation. <http://theconversation.com/a-backward-step-for-community-health-in-south-australia-18889>
- Baum, F. (2016). *The new public health*. Oxford University Press.
- Baum, F., Lawless, A., Delany, T., Macdougall, C., Williams, C., Broderick, D., Wildgoose, D., Harris, E., Mcdermott, D., Kickbusch, I., Popay, J., & Mar-

- mot, M. (2014). Evaluation of Health in All Policies: Concept, theory and application. *Health Promotion International*, 29(suppl_1), i130-i142. <https://doi.org/10.1093/heapro/dau032>
- Beaufort, B. L. Jr. (2001). *Contemporary Health Policy: A Book of Readings* (First Edition). Health Administration Pr.
- Beveridge, W. (1942). *1942 Beveridge Report*. <https://www.parliament.uk/about/living-heritage/transformingsociety/livinglearning/coll-9-health1/coll-9-health/>
- Beylik, U., & Orhan, F. (2020). Kanıta Dayalı Sağlık Politikaları. İçinde D. Tengilimoğlu (Ed.), *Sağlık Politikası* (2. bs, ss. 267-300). Nobel Akademik Yayıncılık. Ankara
- Blumenthal, D., & Collins, S. R. (2014). Health Care Coverage under the Affordable Care Act—A Progress Report. *New England Journal of Medicine*, 371(3), 275-281. <https://doi.org/10.1056/NEJMhpr1405667>
- Bodenheimer, T., & Grumbach, K. (2016). *Understanding Health Policy: A Clinical Approach, Seventh Edition* (7th edition). McGraw Hill / Medical.
- Braveman, P., Arkin, E., Orleans, T., Proctor, D., Acker, J., & Plough, A. (2018). What is Health Equity? *Behavioral Science & Policy*, 4(1), 1-14. <https://doi.org/10.1177/237946151800400102>
- Breton, E., & De Leeuw, E. (2011). Theories of the policy process in health promotion research: A review. *Health Promotion International*, 26(1), 82-90. <https://doi.org/10.1093/heapro/daq051>
- Brinkerhoff, D. (2003). *Accountability and health systems: Overview, framework, and strategies*. Bethesda, MD: The Partners for Health Reformplus Project, Abt Associates Inc.
- Buse, K., Mays, N., & Walt, G. (2012). *Making health policy* (Reprinted). Open Univ. Press.
- Cansever, İ. H. (2022). Sağlık Politikası Analizi: Kavram, Yöntem ve Teknikler. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 3(3), 69-92.
- Cochran, C., Mayer, L., Carr, T., Cayer, N., & McKenzie, M. (2015). *American Public Policy: An Introduction* (11th edition). Cengage Learning.
- Cohen, M. D., March, J. G., & Olsen, J. P. (1972). A Garbage Can Model of Organizational Choice. *Administrative Science Quarterly*, 17(1), 1-25. <https://doi.org/10.2307/2392088>
- Çetin, F. G. (2021). Türkiye’de Kamu Politikası Oluşturma Sürecinde Gündem

Belirleme: Sağlıkta Dönüşüm Programına Yönelik Bir İnceleme. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(2), 667-682. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.801838>

- de Leeuw, E., Clavier, C., & Breton, E. (2014). Health policy – why research it and how: Health political science. *Health Research Policy and Systems*, 12(1), 55. <https://doi.org/10.1186/1478-4505-12-55>
- De Maeseneer, J., Li, D., Palsdottir, B., Mash, B., Aarendonk, D., Stavdal, A., Moosa, S., Decat, P., Kiguli-Malwadde, E., Ooms, G., & Willems, S. (2020). Universal health coverage and primary health care: The 30 by 2030 campaign. *Bulletin of the World Health Organization*, 98(11), 812-814. <https://doi.org/10.2471/BLT.19.245670>
- Di Tommaso, M. R., Spigarelli, F., Barbieri, E., & Rubini, L. (2020). Government Planning and Policy for the Health Industry. İçinde M. R. Di Tommaso, F. Spigarelli, E. Barbieri, & L. Rubini (Ed.), *The Globalization of China's Health Industry: Industrial Policies, International Networks and Company Choices* (ss. 69-98). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-46671-8_3
- Dror, Y. (1964). Muddling Through—"Science" or Inertia? *Public Administration Review*, 24(3), 153-157. <https://doi.org/10.2307/973640>
- Dussault, G., & Dubois, C.-A. (2003). Human resources for health policies: A critical component in health policies. *Human Resources for Health*, 1(1), 1. <https://doi.org/10.1186/1478-4491-1-1>
- Eke, E. (2022). Sağlık Politikası Süreci. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 3(3), Article 3.
- Ergüder, B. (2021). Kapitalizm, Kriz ve Salgın: Covid-19 Sonrası Dönem Sağlık Hakkını Yeniden Düşünmek. *Alternatif Politika*, 13(3), 629-655.
- Erol, Ö. F. (2020). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 26(1), Article 1. <https://doi.org/10.33433/maruhad.725877>
- Ersoy, M. (2020). Planlama Kuramları. İçinde Sarı Ö. B. Ö. & N. Uzun (Ed.), *Kent Planlama* (2. bs, ss. 127-164). İmge Kitabevi. Ankara
- Etzioni, A. (1967). Mixed-Scanning: A "Third" Approach to Decision-Making. *Public Administration Review*, 27(5), 385-392. <https://doi.org/10.2307/973394>
- Evans, R. G. (1983). The Welfare Economics of Public Health Insurance: Theory and Canadian Practice. İçinde L. Söderström (Ed.), *Social Insurance, Papers Presented in the 5th Arne Ryde Symposium*. Amsterdam: North-Holland.

- Ewert, B., Wallenburg, I., Winblad, U., & Bal, R. (2023). Any lessons to learn? Pathways and impediments towards health system resilience in post-pandemic times. *Health Economics, Policy and Law*, 18(1), 66-81. <https://doi.org/10.1017/S1744133122000238>
- Fişek, N. (1984). Türkiye’de Sağlık Politikası. *Toplum ve Hekim*, 34, 30-31.
- Forcellini, D. (2022). A Resilience-Based (RB) Methodology to Assess Resilience of Health System Infrastructures to Epidemic Crisis. *Applied Sciences-Basel*, 12(6), 3032. <https://doi.org/10.3390/app12063032>
- Frenk, J., Chen, L., Bhutta, Z. A., Cohen, J., Crisp, N., Evans, T., Fineberg, H., Garcia, P., Ke, Y., Kelley, P., Kistnasamy, B., Meleis, A., Naylor, D., Pablos-Mendez, A., Reddy, S., Scrimshaw, S., Sepulveda, J., Serwadda, D., & Zurayk, H. (2010). Health professionals for a new century: Transforming education to strengthen health systems in an interdependent world. *The Lancet*, 376(9756), 1923-1958. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(10\)61854-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(10)61854-5)
- Green, A. (2007). *An Introduction to Health Planning for Developing Health Systems*. OUP Oxford.
- Harman, S., & Papamichail, A. (2024). *Global Health Governance*. Routledge. <https://www.routledge.com/Global-Health-Governance/Harman-Papamichail/p/book/9781138560369>
- Hart, J. T. (1971). The inverse care law. *The Lancet*, 297(7696), 405-412. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(71\)92410-X](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(71)92410-X)
- Hişcan, Ö. (2017). *Hayvan ve İnsan Sağlığı Konusunda Bütüncül Bir Yaklaşım: Tek Sağlık* [AB Uzmanlık Tezi]. Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü.
- Jakubowski, E., & Saltman, R. B. (2013). *The changing national role in health system governance: A case-based study of 11 european countries and Australia*. WHO regional office for Europe.
- Kagoma, P., Mongi, R., Kapologwe, N. A., Kengia, J., & Kalolo, A. (2024). Health research evidence: Its current usage in health planning, determinants and readiness to use knowledge translation tools among health planning teams in Tanzania-an exploratory mixed-methods study protocol. *BMJ OPEN*, 14(6), e081517. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2023-081517>
- Kırılmaz, H. (2019). Sağlık politikalarında temel aktör kim (olmalı)? *Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Dergisi*, 49 Kış, 78-81.
- Knox, C., & Carmichael, P. (2015). Local government reform: Community planning and the quality of life in Northern Ireland. *Administration*, 63(2), 31-57. <https://doi.org/10.1515/admin-2015-0009>

- Koivusalo, M. (2009). The Shaping of Global Health Policy. İçinde L. Panitch & C. Leys (Ed.), *Morbid symptoms: Health under capitalism (Socialist Register) 2010* (ss. 279-294). Monthly Review Press.
- Korkmaz, Ö., & Bilgin, T. (2016). Askeri Harcamalar İle Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki:Türkiye Ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Karşılaştırmalı Analizi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 1(18), 289-289. <https://doi.org/10.18092/ulikidince.279835>
- Leichter, H. M. (1979). *A Comparative Approach to Policy Analysis: Health Care Policy in Four Nations*. CUP Archive.
- Lennox, L., Maher, L., & Reed, J. (2018). Navigating the sustainability landscape: A systematic review of sustainability approaches in healthcare. *Implementation Science*, 13(1), 27. <https://doi.org/10.1186/s13012-017-0707-4>
- Lindblom, C. E. (1959). The Science of "Muddling Through". *Public Administration Review*, 19(2), 79-88. <https://doi.org/10.2307/973677>
- Marmot, M., Friel, S., Bell, R., Houweling, T. A., & Taylor, S. (2008). Closing the gap in a generation: Health equity through action on the social determinants of health. *The Lancet*, 372(9650), 1661-1669. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(08\)61690-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(08)61690-6)
- McKeown, T. (2016). *The Role of Medicine: Dream, mirage or nemesis?* Princeton University Press. <https://press.princeton.edu/books/hardcover/9780691643663/the-role-of-medicine>
- Milio, N. (1981). *Promoting Health Through Public Policy*. Canadian Public Health Association. <https://repository.library.georgetown.edu/handle/10822/1033001>
- Milio, N. (2001). Glossary: Healthy public policy. *Journal of Epidemiology & Community Health*, 55(9), 622-623. <https://doi.org/10.1136/jech.55.9.622>
- Mirzoev, T. N., & Green, A. T. (2017). Planning, for Public Health Policy. İçinde S. R. Quah (Ed.), *International Encyclopedia of Public Health (Second Edition)* (ss. 489-499). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-803678-5.00333-7>
- Mossialos, E., Wenzl, M., Sarnak, D., & Osborn, R. (Ed.). (2016). *2015 International Profiles of Health Care Systems*. The Commonwealth Fund.
- Nagavci, D., Hamiti, M., & Selimi, B. (2018). Review of Prediction of Disease Trends using Big Data Analytics. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 9(8), 46-50.
- Navarro, V. (Ed.). (2007). *Neoliberalism, Globalization, and Inequalities: Consequen-*

ces for Health and Quality of Life. Taylor & Francis Group.

Nosamiefan, C. (2023). Patient Centered Care: The Complete Picture. *Arthritis & Rheumatology*, 75, 5242-5243.

Noteboom, C. B., & Noteboom, M. (2019). Healthcare Equity Barriers: Questions of Access and Security. İçinde T. X. Bui (Ed.), *Proceedings of the 52nd Annual Hawaii International Conference on System Sciences* (ss. 3936-3942). Hicss. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000625294904001>

OECD. (2024). Ageing and Long-Term Care. <https://www.oecd.org/en/topics/sub-issues/ageing-and-long-term-care.html>

Okoroh, J. S., & Riviello, R. (2021). Challenges in healthcare financing for surgery in sub-Saharan Africa. *Pan African Medical Journal*, 38. <https://doi.org/10.11604/pamj.2021.38.198.27115>

Palomino Moral, P. A., Grande Gascon, M. L., & Linares Abad, M. (2014). The Social Determinants of Health Inequalities and exclusion in XXIst century societies. *Revista Internacional de Sociologi*, 72, 71-91. <https://doi.org/10.3989/ris.2013.02.16>

Patrick, D. L., & Erickson, P. (1993). *Health Status and Health Policy: Quality of Life in Health Care Evaluation and Resource Allocation* (1st edition). Oxford University Press.

Porter, M. E., & Lee, T. H. (2013). The Strategy That Will Fix Health Care. *Harvard Business Review*, 91(10), 50-70.

Richards, D., & Smith, M. (2002). *Governance and Public Policy in the UK* (1st edition). Oxford University Press.

Roberts, M. J., Hsiao, W., Berman, P., & Reich, M. R. (2010). *Sağlık reformunun doğru yapılması: Performans ve hakkaniyetin geliştirilmesi için bir kılavuz*. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Yayın No: 784.

Rosenbloom, M. H., Kashyap, B., Diaz-Ochoa, A., Karmann, J., Svitak, A., Finstad, J., Brombach, A., Sprandel, A., Hanson, L., Dulaney, S., & Possin, K. (2023). Implementation and review of the care ecosystem in an integrated healthcare system. *BMC Geriatrics*, 23(1). <https://doi.org/10.1186/s12877-023-04146-z>

Sabatier, P. (2007). The Need for Better Theories. İçinde P. Sabatier (Ed.), *Theories of the Policy Process, Second Edition* (2. bs, ss. 3-17). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780367274689>

Saltman, R. B., Busse, R., & Figueras, J. (Ed.). (2004). *Social Health Insurance Sys-*

tems In Western Europe. Open University Press.

- Saltman, R. B., & Dubois, H. F. (2004). The historical and social base of social health insurance systems. İçinde R. B. Saltman, R. Busse, & J. Figueras (Ed.), *Social Health Insurance Systems In Western Europe* (ss. 21-32). Open University Press.
- Saltman, R. B., & Figueras, J. (1998). European Health Care Reform: Analysis of Current Strategies. *BMJ (Clinical research ed.)*, 316, 1468-1469. <https://doi.org/10.1136/bmj.316.7142.1468>
- Schmiege, D., Arredondo, A. M. P., Ntatal, J., Paris, J. M. G., Savi, M. K., Patel, K., Yasobant, S., & Falkenberg, T. (2020). One Health in the context of coronavirus outbreaks: A systematic literature review. *ONE HEALTH*, 10, 100170. <https://doi.org/10.1016/j.onehlt.2020.100170>
- Seddoh, A., & Akor, S. A. (2012). Policy initiation and political levers in health policy: Lessons from Ghana's health insurance. *BMC Public Health*, 12(1), S10. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-12-S1-S10>
- Sheikh, K., Gilson, L., Agyepong, I. A., Hanson, K., Ssengooba, F., & Bennett, S. (2011). Building the Field of Health Policy and Systems Research: Framing the Questions. *PLoS Medicine*, 8(8), e1001073. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1001073>
- Shelowi, H. A. L., Almutairi, A.M., Alfayruz, N.A., & Aljowaiser, M.S. (2023). Health Policy and Planning in Health Management System. *Journal of Medical Science And clinical Research*, 11, 89-93. <https://doi.org/10.18535/jmscr/v11i11.12>
- Sheppard, A., & McClymont, K. (2021). Planning and health: Defining the limitations of regulation and the discretionary context at the micro/site scale. *Town Planning Review*, 92(5), 561-585. <https://doi.org/10.3828/TPR.2021.18>
- Shi, L. (2019). *Introduction to health policy*. Gateway.
- Shrivastava, S. R., Shrivastava, P. S., & Ramasamy, J. (2015). Formulating Evidence-based Public Health Policies: A Guide to Policy Makers. *International Journal of Preventive Medicine*, 6(1), 4. <https://doi.org/10.4103/2008-7802.151435>
- Simoens, S. (2011). Public health and prevention in Europe: Is it cost-effective? *Journal of Pharmaceutical Health Services Research*, 2(3), 151-155. <https://doi.org/10.1111/j.1759-8893.2011.00052.x>
- Simon, H. A. (1957). *Administrative Behavior* (2nd Revised edition). Macmillan.
- SIPRI. (2023). *SIPRI Military Expenditure Database* | SIPRI. Erişim Tarihi:

15.10.2024. <https://www.sipri.org/databases/milex>

S&S Insider. (2023). *Healthcare Market By Type (Pharmaceuticals, Healthcare Services, Medical Devices, Biotechnology, Pharmacy And Retail, Home Healthcare, Diagnostics, Health and Wellness), By Regions & Global Forecast 2024-2032*. Erişim Tarihi: 15.10.2024. <https://www.snsinsider.com/reports/healthcare-market-4062>

Stokey, E., & Zeckhauser, R. (1978). *A Primer for Policy Analysis*. W. W. Norton & Company.

Sungur, C. (2018). *Sağlık Politikasına Sistemik Bir Yaklaşım*. Siyasal Kitebevi.

TDK. (t.y.). *Politika ne Demek TDK Sözlük Anlamı*. Geliş tarihi 08 Kasım 2024, gönderen <https://sozluk.gov.tr/?kelime=politika>

TDK. (2024). *Planlama ne demek TDK Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/?kelime=planlama>

Tengilimoğlu, D., & Güzel, A. (2020). Sağlık Politikası Belirleme Süreci ve Politikayı Belirleyen Aktörler. İçinde D. Tengilimoğlu (Ed.), *Sağlık Politikası* (2. bs, ss. 11-40). Nobel Akademik Yayıncılık. Ankara

Tengilimoğlu, D., & Toygar, Ş. A. (2020). Sağlık Politikası ve Planlamasıyla İlgili Temel Kavramlar. İçinde D. Tengilimoğlu (Ed.), *Sağlık Politikası* (2. bs, ss. 1-10). Nobel Akademik Yayıncılık. Ankara

Thomas. (2021). *Health Services Planning* (3. bs). Springer US. <https://doi.org/10.1007/978-1-0716-1076-3>

Thomas, S., & Daube, M. (2023). New times, new challenges for health promotion. *Health Promotion International*, 38(1), daad012. <https://doi.org/10.1093/heapro/daad012>

Thornicroft, G., Mehta, N., Clement, S., Evans-Lacko, S., Doherty, M., Rose, D., Koschorke, M., Shidhaye, R., O'Reilly, C., & Henderson, C. (2016). Evidence for effective interventions to reduce mental-health-related stigma and discrimination. *The Lancet*, 387(10023), 1123-1132. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(15\)00298-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(15)00298-6)

Tosun, N. (2022). Sağlıkta Planlama Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme. *Turkish Studies - Social Sciences*, 17, 97-115. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.52414>

Toygar, Ş. A. (2022). Sağlık Politikası: Kavramsal Bir Çerçeve. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi*, 3(3), 11-40.

Tozlu, A. (2016). Karar Verme Yaklaşımları Üzerinde Herbert Simon Hegemon-

yası. *Sayıştay Dergisi*, 102, 27-45.

- Vasileiou, A., Sfakianaki, E., & Tsekouropoulos, G. (2024). Exploring Sustainability and Efficiency Improvements in Healthcare: A Qualitative Study. *Sustainability*, 16(19), 8306.
- Wall, A. L., & Owen, B. (2002). *Health Policy*. Psychology Press.
- Wallerstein, N., Duran, B., Oetzel, J. G., & Minkler, M. (Ed.). (2017). *Community-Based Participatory Research for Health: Advancing Social and Health Equity, 3rd Edition* | Wiley. Jossey-Bass.
- Walt, G. (1994). *Health Policy: An Introduction to Process and Power*. Zed Books.
- Walt, G., & Gilson, L. (1994). Reforming the health sector in developing countries: The central role of policy analysis. *Health Policy and Planning*, 9(4), 353-370. <https://doi.org/10.1093/heapol/9.4.353>
- Walt, G., Shiffman, J., Schneider, H., Murray, S. F., Brugha, R., & Gilson, L. (2008). "Doing" health policy analysis: Methodological and conceptual reflections and challenges. *Health Policy and Planning*, 23(5), 308-317. <https://doi.org/10.1093/heapol/czn024>
- Weissert, C. S., & Weissert, W. G. (2008). *Governing Health: The Politics of Health Policy*. JHU Press.
- Whitehead, M. (1991). The concepts and principles of equity and health. *Health Promotion International*, 6(3), 217-228.
- WHO. (1948). *Constitution of the World Health Organization*. <https://www.who.int/about/governance/constitution>
- WHO. (1978). *Declaration of Alma-Ata*. <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-EURO-1978-3938-43697-61471>
- WHO. (1986). *Ottawa Charter for Health Promotion*.
- WHO. (1999). *HEALTH21: The health for all policy framework for the WHO European Region*. World Health Organization. Regional Office for Europe. <https://iris.who.int/handle/10665/272657>
- WHO. (2005). *Sustainable Development and Healthy Environments Highlights 2004*. https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/68986/WHO_SDE_05.1.pdf?sequence=1
- WHO. (2010). *The world health report: Health systems financing: the path to universal coverage*. World Health Organization. <https://iris.who.int/handle/10665/44371>

- WHO. (2014). *Health systems governance for universal health coverage action plan: Department of health systems governance and financing*. <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-HSS-HSF-2014.01>
- WHO. (2019a). *Global spending on health: A world in transition (WHO/HIS/HGF/HFWorkingPaper/19.4)*. World Health Organization. <https://iris.who.int/handle/10665/330357>
- WHO. (2019b). *Global spending on health: A world in transition (WHO/HIS/HGF/HFWorkingPaper/19.4)*. World Health Organization. <https://iris.who.int/handle/10665/330357>
- WHO. (2022). *Consolidated telemedicine implementation guide*. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240059184>
- WHO. (2023). *Regulatory considerations on artificial intelligence for health*. World Health Organization.
- Yıldırım, H. H., & Yıldırım, T. (2013). Türkiye Sağlık Reformları ve Politikaları- Politika Analizi Çerçevesinde Bir Değerlendirme. İçinde M. Yıldız & M. Z. Sobacı (Ed.), *Kamu Politikası: Kuram ve Uygulama*. Adres Yayınları.
- Yılmaz, A. (2020). Türkiye’de Sağlık Politikaları ve Reformlar. İçinde Tengilimoğlu, D (Ed.), *Sağlık Politikası* (2. bs, ss. 183-210). Nobel Akademik Yayıncılık. Ankara

maşıklıklarını aşabilir, hasta bakımını iyileştirebilir ve sürdürülebilir büyüme sağlayabilmektedir (Wirtz vd., 2021).

SONUÇ

Sağlık kurumlarında stratejik yönetim, karmaşık ve dinamik bir ortamda karar almayı gerektiren önemli bir süreçtir. Bu süreç, sistem bağımlılıklarının ve belirsizliklerin yüksek olduğu sağlık sektöründe, yöneticilerin etkin stratejik kararlar alabilmeleri için gelişmiş bilgi yönetim sistemlerinin, iş birliğine dayalı ekip süreçlerinin ve karar verme modellerinin entegrasyonunu zorunlu kılmaktadır. İnovasyon ve stratejik yenilenme, sağlık kurumlarının rekabetçi bir avantaj elde etmelerini ve değişen sağlık politikalarına uyum sağlayarak kaliteli sağlık hizmeti sunmalarını sağlayan temel unsurlardır. Bu bağlamda, holistik bir yaklaşım benimseyen sağlık kurumları, yalnızca operasyonel mükemmeliyeti hedeflemekle kalmayıp, aynı zamanda uzun vadeli sürdürülebilirliği de sağlamaktadır.

Teknolojik yeniliklerin başarılı bir şekilde sistem entegrasyonunun sağlanması, organizasyonel iyileştirmeler ve stratejik ortaklıklar hem kısa vadeli hedeflere ulaşmada hem de uzun vadeli, gelecekteki zorluklarla başa çıkma kapasitesini artırmada tüm işletmeler için kilit rol oynamaktadır. Bu bağlamda mikro, mezo ve makro planda iyi kurgulanmış bu holistik stratejik yönetim yaklaşımı; sağlık kurumlarının esnek, inovatif, sürdürülebilir, yüksek kaliteli ve mükemmel sağlık hizmeti sunabilecek ekosistemin oluşturulması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir bir rekabet avantajı oluşturulabilmesi tüm sağlık sistemi oyuncularını için olmazsa olmaz unsurları içermektedir.

KAYNAKÇA

- Aladağ, Ö. F. (2023). Strategic Management in Healthcare Organizations: An Overview And Future Trends. *International Theory, Research And Reviews In Economics And Administrative Sciences*, 31.
- AlQershi, N. (2021). Strategic Thinking, Strategic Planning, Strategic Innovation and The Performance Of Smes: The Mediating Role Of Human Capital. *Management Science Letters*, 11(3), 1003-1012.
- Apell, P., & Eriksson, H. (2023). Artificial Intelligence (AI) healthcare technology innovations: The Current State And Challenges From A Life Science Industry Perspective. *Technology Analysis & Strategic Management*, 35(2), 179-193.
- Arbab Kash, B., Spaulding, A., D. Gamm, L., & E. Johnson, C. (2014). *Healthcare*

Strategic Management And The Resource Based View. *Journal Of Strategy and Management*, 7(3), 251-264.

Aslan, I., Çınar, O., & Özen, Ü. (2014). Developing Strategies for The Future, of Healthcare In Turkey By Benchmarking And SWOT Analysis. *Procedia-Social and Behavioural Sciences*, 150, 230-240.

Aykan, E. B. R. U. (2020). Sağlık İşletmelerinde Stratejik Yönetim.

Carrigan, M. D., & Kujawa, D. (2006). Six Sigma in Health Care Management And Strategy. *The Health Care Manager*, 25(2), 133-141.

Chaudhary, M. (2022). Strategic Management For Health Care. In *Healthcare System Management: Methods and Techniques* (Pp. 369-388). Singapore: Springer Nature Singapore.

Citroen, C. L. (2011). The Role of information in Strategic Decision-Making. *International Journal of Information Management*, 31(6), 493-501.

Crawford, V. P., Costa-Gomes, M. A., & Iriberry, N. (2010). Strategic Thinking. Levine's Working Paper Archive.

Ehrlich, H., Mckenney, M., & Elkbuli, A. (2020). Strategic Planning and Recommendations For Healthcare Workers During The COVID-19 Pandemic. *The American Journal of Emergency Medicine*, 38(7), 1446.

Folarin, K. (2021). Organizational Change and Strategic Thinking. *Journal Of Strategic Management*, 6(1).

Ginter P.M., Swayne L.E., & Duncan W.J. (2002). *Strategic Management Of Healthcare Organisations*, 4th Edt. Jossey-Bass, San Francisco, CA.

Grant, J. H. (2007). Advances And Challenges in Strategic Management. *International Journal of Business*, 12(1).

Gretzky, W. (2010). Strategic Planning and SWOT Analysis. *Essentials Of Strategic Planning in Healthcare*, 1(12), 91-108.

Guerras-Martin, L. Á., Madhok, A., & Montoro-Sánchez, Á. (2014). The Evolution of Strategic Management Research: Recent Trends And Current Directions. *BRQ Business Research Quarterly*, 17(2), 69-76.

Hitt, M. A., Arregle, J. L., & Holmes Jr, R. M. (2021). Strategic Management Theory in A Post-Pandemic and Non-Ergodic World. *Journal Of Management Studies*, 58(1), 259.

Huebner, C., & Flessa, S. (2022). Strategic Management In Healthcare: A Call for Long-Term and Systems-Thinking In An Uncertain System. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(14), 8617.

- Laghrabli, S., Benabbou, L., & Berrado, A. (2019). Strategic Decisions Selection Methods in Healthcare: A Systematic Literature Review. In 2019 5th International Conference on Optimization and Applications (ICOA) (Pp. 1-6). IEEE.
- Liedtka, J. M. (1998). Strategic Thinking: Can It Be Taught? Long Range Planning, 31(1), 120-129.
- Malmivaara, A. (2020). Vision and Strategy For Healthcare: Competence is A Necessity. Journal Of Rehabilitation Medicine, 52(5), 1-7.
- Mbachu, J., & Frei, M. (2011). Diagnosing The Strategic Health of An Organization From SWOT Analysis Results: Case Study Of The Australasian Cost Management Profession. Construction Management and Economics, 29(3), 287-303.
- Mikhno, I., Koval, V., & Ternavskiy, A. (2020). Strategic Management of Healthcare Institution Development Of The National Medical Services Market. Access: Access To Science, Business, Innovation in Digital Economy, 1(2), 157-170.
- Nag, R., Hambrick, D. C., & Chen, M. J. (2007). What is Strategic Management, really? Inductive Derivation Of A Consensus Definition of the Field. Strategic Management Journal, 28(9), 935-955.
- Nerur, S. P., Rasheed, A. A., & Natarajan, V. (2008). The Intellectual Structure of The Strategic Management Field: An Author Co-Citation Analysis. Strategic Management Journal, 29(3), 319-336.
- Saha, S., Hannotiaux, V., Sarkar, M., & Ameloot, S. (2024). Strategic Management for Innovation In Life Sciences: A Comprehensive Overview. Innovation in Life Sciences: The Digital Revolution, 191-212.
- Seyhan, F., Korkmaz, S. (2024), Sağlıkta Yapay Zekâ ve Dijital Hastaneler, Siyasal Kitabevi.
- Siddiqui, A. (2021). SWOT Analysis (Or SWOT Matrix) Tool As A Strategic Planning And Management Technique in The Health Care Industry And Its Advantages. Biomedical Journal of Scientific & Technical Research, 40(2), 32035-32042.
- Swaim, R. (2009). The Strategic Drucker: Growth Strategies and Marketing Insights from The Works of Peter Drucker, 1 St Edition, Jossey-Bass Publisher.
- Şen, H., Orhan, F (2023). The Potential Impact of Product Innovation on Employment in Healthcare Organizations, Journal of Innovative Healthcare Practices, 4(3), 201-213

- Perera, F. D. P. R., & Peiró, M. (2012). Strategic Planning in Healthcare Organizations. *Revista Española De Cardiología (English Edition)*, 65(8), 749-754.
- Porter, M.E. (1980). *Competitive Strategy Techniques for Analyzing Industries And Competitors*. The Free Press, New York.
- Swysen, K., Lousbergh, B., Deneckere, S., & Vanhaecht, K. (2012). The Use of A SWOT Analysis as A Strategic Management Tool In Mental Health Care. *International Journal of Care Pathways*, 16(4).
- Syntellis (2024). Examples of Strategic Planning in Healthcare. <https://www.syntellis.com/strategic-planning-in-healthcare/examples>. Erişim tarihi: 26.05.2024
- Şahin, E. (2023). Sağlık Kurumlarında Stratejilerin Uygulanmasında Örgüt Kültürü. *Journal Of Health and Management (Sağlık Ve Yönetim Dergisi)*, 3(1), 1-9.
- Thomas, R. K., & Thomas, R. K. (2021). Strategic Planning. *Health Services Planning*, 215-245.
- Ugrak, U., Şen, H., & Kavak, D. (2024). Bibliometric Analysis of Quality Studies In Healthcare During The Pandemic. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 11(2), 246-254
- Turner, S. F., Mitchell, W., & Bettis, R. A. (2013). Strategic momentum: How Experience Shapes Temporal Consistency Of Ongoing İnnovation. *Journal of Management*, 39(7), 1855-1890.
- Van Wijngaarden, J. D., Scholten, G. R., & Van Wijk, K. P. (2012). Strategic Analysis for Health Care Organizations: The Suitability of The SWOT-Analysis. *The International Journal of Health Planning and Management*, 27(1), 34-49.
- Wirtz, B. W., Müller, W. M., & Weyerer, J. C. (2021). Digital Pandemic Response Systems: A Strategic Management Framework Against Covid-19. *International Journal of Public Administration*, 44(11-12), 896-906.
- Young, D. W., & Ballarin, E. (2006). Strategic Decision-Making İn Healthcare Organizations: It is Time To Get Serious. *The International Journal of Health Planning And Management*, 21(3), 173-191.

hem de küresel düzeyde acil eylem zorunludur.

Yeşil ve sürdürülebilir hastaneler günümüzde giderek yaygınlaşmaya başlamıştır. Dünya genelinde konuya ilişkin artan farkındalık ve bazı uluslararası girişimler bu konuda fayda sağlamıştır. İlerleyen yıllarda yeşil hastaneler ve sürdürülebilir sağlık hizmetlerine ilişkin girişimlerin çeşitli yönetmelikler ve zorunluluklar dahilinde artış göstereceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahsan, K., & Rahman, S. (2017). Green public procurement implementation challenges in Australian public healthcare sector. *Journal of Cleaner Production*, 152, 181-197.
- Albrecht, J. (2002). Environmental issue entrepreneurship: a Schumpeterian perspective. *Futures*, 34(7), 649-661.
- Alkaabi, A., & Aljaradin, M. (2022). Green hospitals for the future of healthcare: A review. *Al-Kitab Journal for Pure Sciences*, 6(2), 31-45.
- Allen, J. G., Macnaughton, P., Laurent, J. G. C., Flanigan, S. S., Eitland, E. S., & Spengler, J. D. (2015). Green buildings and health. *Current Environmental Health Reports*, 2, 250-258.
- Alliance for Natural Health (2008). Sustainable healthcare—Working towards the paradigm shift. Erişim Adresi, https://www.anhinternational.org/wp-content/uploads/old/files/100617-SustainableHealthcare_White-Paper.pdf, Erişim Tarihi: 28.05.2024.
- Asamoto, S., Sawada, H., Muto, J., Arai, T., & Kawamata, T. (2024). Green hospital as a new standard in Japan: How far can neurosurgery go in Japan?. *World Neurosurgery*, 187, 150-155.
- Aykal, G. (2024). Green transformation in the health sector and medical laboratories, adaptation to climate change in Türkiye. *Turkish Journal of Biochemistry*, 49(1), 15-19.
- Azmal, M., Kalhor, R., Dehcheshmeh, N. F., Goharinezhad, S., Heidari, Z. A., & Farzianpour, F. (2014). Going toward green hospital by sustainable healthcare waste management: segregation, treatment and safe disposal. *Health*, 6(19), 2632-2640.
- Bandhauer, K., Gerber, M. A., Simon, S., Smith, S., Buffo, C., & Gitlin, S. (2013). Sustainable design and green building toolkit for local governments. *Environmental Protection Agency (US)*, 100.
- Berniak-Woźny, J., & Rataj, M. (2023). Towards green and sustainable health-

- care: a literature review and research agenda for green leadership in the healthcare sector. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(2), 908.
- Biggeri, M., Clark, D. A., Ferrannini, A., & Mauro, V. (2019). Tracking the SDGs in an 'integrated' manner: A proposal for a new index to capture synergies and trade-offs between and within goals. *World Development*, 122, 628-647.
- Bristol-Myers Squibb Company (2005). *Greener hospitals. Improving environmental performance*. Augsburg, Germany: Environment Science Center.
- Brown, L. H., Buettner, P. G., & Canyon, D. V. (2012). The energy burden and environmental impact of health services. *American Journal of Public Health*, 102(12), e76-e82.
- Brundtland, G. H. (1987). *World commission on environment and development (WCED). Our common future*. Oxford: Oxford University Press.
- Buffoli, M., Capolongo, S., Bottero, M., Cavagliato, E., Speranza, S., & Volpatti, L. (2013). Sustainable healthcare: how to assess and improve healthcare structures' sustainability. *Ann Ig*, 25(5), 411-418.
- CDC (2020). *Healthy hospital environments | overweight & obesity | CDC*. <https://www.cdc.gov/obesity/strategies/healthy-hospital-env.html>. adresinden 24.06.2024 tarihinde erişildi.
- Chauhan, A., & Singh, A. (2016). Healthcare waste management: a state-of-the-art literature review. *International Journal of Environment and Waste Management*, 18(2), 120-144.
- Çilhoroz, Y., Işık, O. (2019). Yeşil hastane sertifika sistemleri. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 6, 161-169.
- Danilov, A., Benuzh, A., Yeye, O., Compaore, S., & Rud, N. (2020). Design of healthcare structures by green standards. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 164, p. 05002). EDP Sciences.
- Dhillon, V. S., & Kaur, D. (2015). Green hospital and climate change: Their inter-relationship and the way forward. *Journal of Clinical and Diagnostic Research: JCDR*, 9(12), LE01.
- Erdede, S. B., Erdede, B., & Bektaş, S. (2014). Sürdürülebilir yeşil binalar ve sertifika sistemlerinin değerlendirilmesi. *Uzaktan Algılama-Cbs Sempozyumu (UZAL-CBS 2014)*, 14(17), 17-32.
- Fadda, J. (2020). Green healthcare system: Main features in supporting sustainability of healthcare system—A review. In *Green Buildings and Renewable Energy: Med Green Forum 2019-Part of World Renewable Energy Congress*

and Network (pp. 113-128). Springer International Publishing.

Garg, A., & Dewan, A. (2022). Green hospitals. In *Manual of Hospital Planning and Designing: For Medical Administrators, Architects and Planners* (pp. 485-498). Singapore: Springer Nature Singapore.

Gavilán-García, I. C., Fernández-villagomez, G., Gavilán-García, A., & Alcántara-Concepcion, V. (2015). Alternatives of management and disposal for mercury thermometers at the end of their life from Mexican health care institutions. *Journal of Cleaner Production*, 86, 118-124.

Geethika, K., & Devi, A. B. (2022). A sustainable approach on socio-ecological and socio-economical impact of hospitals. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 3130-3141.

Ghisellini, P., Cialani, C., & Ulgiati, S. (2016). A review on circular economy: the expected transition to a balanced interplay of environmental and economic systems. *Journal of Cleaner Production*, 114, 11-32.

Golbazi, M., & Aktas, C. B. (2020). LEED certification and patient wellbeing in green healthcare facilities. *Journal of Green Building*, 15(4), 3-18.

Gupta, H., & Barua, M. K. (2018). A framework to overcome barriers to green innovation in SMEs using BWM and Fuzzy TOPSIS. *Science of the Total Environment*, 633, 122-139.

Harhay, M. O., Halpern, S. D., Harhay, J. S., & Olliaro, P. L. (2009). Health care waste management: a neglected and growing public health problem worldwide. *Tropical Medicine & International Health*, 14(11), 1414-1417.

Harris, N., Pisa, L., Talioaga, S., & Vezeau, T. (2009). Hospitals going green: a holistic view of the issue and the critical role of the nurse leader. *Holistic Nursing Practice*, 23(2), 101-111.

Health Care without Harm (2019). *Health care's climate footprint: How the health sector contributes to the global climate crisis and opportunities for action*. Erişim Tarihi: https://noharm-global.org/sites/default/files/documents-files/5961/HealthCaresClimateFootprint_092319.pdf. Erişim Adresi: 24.06.2024.

Huesemann, M. (2011). *Techno-fix: why technology won't save us or the environment*. Gabriola Island, Canada: New Society Publishers.

Kaplan, S., Sadler, B., Little, K., Franz, C., & Orris, P. (2012). *Can sustainable hospitals help bend the health care cost curve?*. Commonwealth Fund.

Karliner, J., & Guenther, R. (2011). *Global green and healthy hospitals agenda*. Health Care without Harm..

- Keeble, B. R. (1988). The Brundtland report: 'Our common future'. *Medicine and War*, 4(1), 17-25.
- Khairunnisa, R. A., Ulfa, M., Azizi, M. R., & Setyonugroho, W. (2021). A future green and healthy hospital: a review article. *Proceedings of International on Healthcare Facilities*, 1(1), 82-94.
- Koinis, A., Giannou, V., Drantaki, V., Angelaina, S., Stratou, E., & Sarıdı, M. (2015). The impact of healthcare workers job environment on their mental-emotional health. Coping strategies: the case of a local general hospital. *Health Psychology Research*, 3(1).
- Konakoğlu, Z. N., & Kurak, F. (2021). Assessment of green hospital criteria: Case of Trabzon. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 7(54), 3512-3522.
- Kumari, S., & Kumar, R. (2020). Green hospital-A necessity and not option. *Journal of Management Research and Analysis*, 7(2), 46-51.
- Lay, G. C., Ahmad, R., & Ming, B. H. (2017). The barriers to adoption of green technology by higher education institutions in Malaysia. *MOJEM: Malaysian Online Journal of Educational Management*, 1(3), 23-34.
- Lee, P. C., Huang, C. Y., Huang, M. H., & Hsu, M. J. (2023). The behavioral intention of hospitals to promote sustainable development of green healthcare from the perspective of organizational stakeholders during the COVID-19 epidemic: A case study of hospitals in Taiwan. *Sustainability*, 15(5), 4521.
- Lee, S. M., & Lee, D. (2022). Effective medical waste management for sustainable green healthcare. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(22), 14820.
- Maddock, S., & Morgan, G. (1998). Barriers to transformation: Beyond bureaucracy and the market conditions for collaboration in health and social care. *International Journal of Public Sector Management*, 11(4), 234-251.
- Mittal, V. K., & Sangwan, K. S. (2014). Prioritizing barriers to green manufacturing: environmental, social and economic perspectives. *Procedia Cirp*, 17, 559-564.
- Mousa, S. K., & Othman, M. (2020). The impact of green human resource management practices on sustainable performance in healthcare organisations: A conceptual framework. *Journal of Cleaner Production*, 243, 118595.
- Mudgal, R. K., Shankar, R., Talib, P., & Raj, T. (2010). Modelling the barriers of green supply chain practices: an Indian perspective. *International Journal of Logistics Systems and Management*, 7(1), 81-107.

- Ngatindriatun, N., Alfarizi, M., & Arifian, R. (2024). Green hospital practices on patient's satisfaction in Indonesian hospital: medical specialist department case investigation. *Journal of Modelling in Management*, 19(3), 899-924.
- Özdemir, M. T. (2015). *Hastaneler ve sağlık tesisleri için LEED yeşil bina sertifikası*. Erişim Tarihi: http://www.gvpgreenbuilding.com/Hastaneler-ve-Saglik-Tesisleri-icin-LEED-Yesil-Bina-Sertifikasi%E2%80%A6_p_157.aspx, Erişim Adresi: 25.06.2024.
- Parente, S. L., & Prescott, E. C. (1994). Barriers to technology adoption and development. *Journal of Political Economy*, 102(2), 298-321.
- Pedercini, M., Arquitt, S., Collste, D., & Herren, H. (2019). Harvesting synergy from sustainable development goal interactions. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(46), 23021-23028.
- Pichler, P. P., Jaccard, I. S., Weisz, U., & Weisz, H. (2019). International comparison of health care carbon footprints. *Environmental Research Letters*, 14(6), 064004.
- Pradhan, P., Costa, L., Rybski, D., Lucht, W., & Kropp, J. P. (2017). A systematic study of sustainable development goal (SDG) interactions. *Earth's Future*, 5(11), 1169-1179.
- Prats, E. V. (2020). *WHO guidance for climate-resilient and environmentally sustainable health care facilities*. Geneva: World Health Organization.
- Renjitha, T., & Samuel, D. (2022). Going green: challenges hindering adoption of green practices in hospitals. *Amity Journal of Professional Practices*, 2(01).
- Rich, C. R., Singleton, J. K., & Wadhwa, S. S. (2018). *Sustainability for healthcare management: a leadership imperative*. Routledge.
- Rizos, V., Tuokko, K., Behrens, A. (2017). *The circular economy: a review of definitions, processes and impacts*. Brussels: Centre for European Policy Studies.
- Roberts, G. (2011). *Shades of green. health facilities management*. Erişim Adresi: <https://www.hfmmagazine.com/articles/813-shades-of-green>, Erişim Tarihi: 25.06.2024.
- Romero, I., & Carnero, M. C. (2019). Environmental assessment in health care organizations. *Environmental Science and Pollution Research*, 26, 3196-3207.
- Ryan-Fogarty, Y., O'Regan, B., & Moles, R. (2016). Greening healthcare: systematic implementation of environmental programmes in a university teaching hospital. *Journal of Cleaner Production*, 126, 248-259.
- Schoen, J., & Chopra, V. (2018). The harm we do: the environmental impact of medicine. *Journal of Hospital Medicine*, 13(5), 353-355.

- Shaabani, Y., Vafaenajar, A., & Hooshmand, E. (2016). Investigation and comparison of available models for green hospitals'. *Journal of Healthcare Management*, 7(1), 15-24.
- Sharda, R., Dongre, P., Srinivasan, H., Kumari, L., & Kulkarni, M. (2024). Impact of green hospital design on patients' well-being and operating cost of the hospital: a systematic review. *Hospital Topics*, 1-9.
- Sijm-Eeken, M. E., Arkenaar, W., Jaspers, M. W., & Peute, L. W. (2022). Medical informatics and climate change: a framework for modeling green healthcare solutions. *Journal of the American Medical Informatics Association*, 29(12), 2083-2088.
- Soares, A. L., Buttigieg, S. C., Bak, B., Mcfadden, S., Hughes, C., McClure, P., ... & Bravo, I. (2023). A review of the applicability of current green practices in healthcare facilities. *International Journal of Health Policy and Management*, 12.
- Sohn, L. B. (1973). The Stockholm Declaration on the human environment. *Harvard International Law Journal*, 14(3), 423.
- Suwasono, E., Suman, A., & Yanuwidi, B. (2013). Creating a green hospital concept through the management of non-medical waste. *International Journal of Advances in Engineering & Technology*, 6(5), 1988.
- Svalastog, A. L., Donev, D., Kristoffersen, N. J., & Gajović, S. (2017). Concepts and definitions of health and health-related values in the knowledge landscapes of the digital society. *Croatian Medical Journal*, 58(6), 431.
- Teke, A., & Timur, O. (2014). Assessing the energy efficiency improvement potentials of HVAC systems considering economic and environmental aspects at the hospitals. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 33, 224-235.
- Thiel, C. L., Needy, K. L., Ries, R., Hupp, D., & Bilec, M. M. (2014). Building design and performance: A comparative longitudinal assessment of a children's hospital. *Building and Environment*, 78, 130-136.
- Thomas, A., & Suresh, M. (2024). Barriers affecting the green transformation process in healthcare organizations. *International Journal of Healthcare Management*, 17(2), 245-260.
- Tomiak, W., Kupis, R., Kowalik, J., & Skrobisz, K. (2024). Green hospitals: a remedy for the climate change burden on the polish healthcare system. *Prospects in Pharmaceutical Sciences*, 22(2), 45-49.
- UNEP (United Nations Environment Programme) (2020). *Waste management during the COVID-19 pandemic: From response to recovery*. <https://www.unenvironment.org/resources/report/waste-management-during-covid-19> -pan-

demic-response-recovery adresinden 22.06.2024 tarihinde erişildi.

United Nations (1972). *United Nations Conference on The Human Environment*. Stockholm, Sweden, June 5–16, 1972.

United Nations (2000). *United Nations millennium declaration*. New York: United Nations (United Nations General Assembly Resolution 55/2).

United Nations (2015). Sustainable Development Goals. <https://sdgs.un.org/goals> adresinden 22.06.2024 tarihinde erişildi.

Verlicchi, P., Galletti, A., Petrovic, M., & Barceló, D. (2010). Hospital effluents as a source of emerging pollutants: an overview of micropollutants and sustainable treatment options. *Journal of Hydrology*, 389(3-4), 416-428.

Vidal, R., Moliner, E., Pikula, A., Mena-Nieto, A., & Ortega, A. (2015). Comparison of the carbon footprint of different patient diets in a Spanish hospital. *Journal Of Health Services Research & Policy*, 20(1), 39-44.

WHO (2006). *Constitution of World Health Organization*. Erişö Tarihi: <https://www.who.int/about/who-we-are/constitution> Erişim Adresi: 28.06.2024.

WHO (2010). *Healthy hospitals healthy planet healthy people from WHO: From health care without harm*. World Health Organization, Switzerland, Geneva.

WHO (2014). *Safe management of wastes from health-care activities*. World Health Organization ,Switzerland, Geneva.

WHO (2017a). *Environmentally sustainable health systems: a strategic document*. no. World Health Organization Regional Office for Europe: København, Denmark.

WHO (2017b). *Investing in hospitals of the future*. World Health Organization, Switzerland, Geneva.

WHO (2018). *Healthcare waste*. 2018. Erişim Adresi: <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/health-care-waste> Erişim Tarihi: 28.06.2024.

WHO (2021). *Climate change and health*. 2021. Erişim Tarihi: <https://www.who.int/newsroom/fact-sheets/detail/climate-change-and-health> Erişim Adresi: 28.06.2024.

Yellowlees, P.M., Chorba, K., Burke Parish, M., Wynn-Jones, H., Nafiz, N., 2010. Telemedicine can make healthcare greener. *Telemed. J. e Health: The Official Journal of the American Telemedicine Association* 16 (2), 229-232.

Yunhu, L. (1997). Conception of the green hospital in the “apricot woods”. *Architectural Journal*, 12, 51-53.

cak, görünmez unsurlar, örgüt kimliğinin temelini oluşturur ve görünür unsurların oluşumunda önemli bir rol oynar (Koçel, 2018).

Sağlık kurumlarında, görülebilir unsurlar kurumun logosu, işaretler ve personelin giydikleri üniformalar gibi fiziksel öğeleri içerirken, görünmez unsurlar hastaların mahremiyetine verilen önem gibi değerleri ve etik kurallara uyumu kapsamaktadır.

Yaratıcılık, örgüt içindeki bireylerin yeni, değerli ve faydalı ürünler, fikirler, yöntemler ve süreçler geliştirmesi olarak tanımlanabilir. Özellikle iş birliği ve bilgi paylaşımı ile bu yaratıcılığın ortaya çıkması sağlanır. Yaratıcılık, sadece fikirlerin üretilmesiyle sınırlı değildir; aynı zamanda bu fikirlerin uygulanabilir ve değer yaratan sonuçlara dönüştürülmesini içerir. Yenilik faaliyetlerinin temeli olan yaratıcılık, bir örgütün rekabet avantajını artırabilir ve uzun vadeli başarısını sağlayabilir. Yaratıcılık süreci, hazırlık aşamasında bilgi toplama, kuluçka evresinde derin düşünme, kavrayış aşamasında çözüm bulma ve değerlendirme/uygulama aşamasında çözümlerin geçerliliğini ve uygulanabilirliğini kapsayan örgüt için değer yaratma adımlarını içerir (Greenberg, 2002).

Sağlık kurumları ve örgüt kültürü açısından yaratıcılığın önemi büyüktür. Sağlık kurumları, sürekli değişen ve gelişen bir sektörde faaliyet gösterdikleri için yenilikçi ve yaratıcı olmak zorundadırlar. Örneğin, yeni tedavi yöntemleri, hastane yönetim sistemleri veya hasta memnuniyetini artırmaya yönelik uygulamalar gibi alanlarda yaratıcılık, sağlık kurumlarının rekabet avantajını artırabilir ve kaliteli hizmet sunmalarını sağlayabilmektedir. Örgüt kültürü de yaratıcılığı etkileyen önemli bir faktördür; açık iletişim, iş birliği ve destekleyici bir ortam, yaratıcılığı teşvik ederken, yeni fikirlerin ortaya çıkmasını kolaylaştırabilmektedir.

KAYNAKÇA

- Bazerman, M. (1998). *Judgment in managerial decision-making* (4th ed.). New York: Wiley & Sons.
- Can, H., Aşan, Ö., & Aydın, M. (2006). *Örgütsel davranış*. Ankara: Arıkan Basım Yayım Dağıtım.
- Certo, S.C. Certo, S.T. (2009). *Modern Management, Concepts and Skills*, Int. Edition, Pearson.
- Elsbach, K. D., Barr, P. S., & Hargadon, A. B. (2005). Identifying situated cognition in organizations. *Organization Science*, 16(4), 422-433.
- Eren, E. (2001). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi* (7. Baskı). İstanbul: Beta A.Ş.

- Fiske, S. T., & Taylor, S. E. (1984). *Social cognition*. New York: Random House
- Greenberg, J. (2002). *Managing Behaviour in Organizations*, Prentice Hall Inc. New Jersey.
- Greenberg, J. Baron, R. A. (2000). *Behaviour in Organizations*, Seventh Ed. Prentice Hall Inc. New Jersey.
- Griffin, R.W. (2011). *Management: Principles and Practices*, International Edition, South Western.
- Griffin, R.W. ve Moorhead, G. (2011). *Organizational Behaviour: Managing People and Organization*, Tenth Ed., Cengage Learning, <http://www.books.google.com.tr>, Erişim Tarihi: 18.03.2024
- Güney, S. (2011). *Örgütsel davranış*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Heil, G., Bennis, W., & Stephens, D. C. (2000). *Douglas McGregor, revisited*. New York: John Wiley & Sons.
- Hoppock, R. (1935) *Job Satisfaction*. Harper, Oxford.
- Huczynski, A., Buchanan, D. (2013). *Organizational Behaviour*. New Jersey: Prentice Hall
- Huselid, M. A. (1995). The impact of human resources management practices on turnover, productivity, and corporate financial performance. *Academy of Management Journal*, 38, 645.
- Kayral, İ. (2015). Sağlık Hizmetlerinde Kalite Karmaşası: "Sağlık Hizmetleri Çok Boyutlu Kalite Modeli". *Verimlilik Dergisi*(3), 65-81.
- Kayral, İ. H. (2016). Dağıtımçı Liderlik, Karmaşık Sistemlerde Liderlik ve Öz Liderlik Teorileri Kapsamında Makrodan Mikroya Liderlik. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 12-22.
- Koçel, T. (2018). *İşletme yöneticiliği* (17. baskı). İstanbul: Beta A.Ş.
- Kök, S. (2006). İş tatmini ve örgütsel bağlılığın incelenmesine yönelik bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20 (1), 291-317.
- Kondalkar, V.G. (2007). *Organizational Behaviour*, New Age Int Pub., New Delhi.
- Korte, R. E. (2003). Biases in decision making and implications for human resource development. *Advances in Developing Human Resources*, 5(4), 440-457.
- Martin, J., Fellenz, M. (2010). *Organizational Behaviour&Management*. Hampshire: Cengage Learning

- Mullins, L.J. (2005). *Management and Organisational Behaviour*, Seventh Edition, Pearson Education, England
- Nelson, D.L., Quick, J.C. (2002). *Understanding Organizational Behavior*. Ohio:South-Western Publishing.
- Pfeffer, J. (1998). *The human equation*. Cambridge, MA: Harvard Business School Press.
- Robbins, S. P. (2003). *Essentials of organizational behavior*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Robbins, S.P. & Judge, T. A. (2012). *Örgütsel davranış (14. Basımdan çeviri)*. Erdem, İ. (Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Robbins, S.P. Coulter, M. (2002). *Management*, Seventh Ed. Prentice Hall Inc. New Jersey.
- Robbins, S.P., Judge, T.A. (2013). *Organizational Behavior*. New Jersey:Prentice Hall.
- Schermerhorn, J.R., Hunt, J.G., Osborn, R.N., Uhl-Bien, M. (2011). *Organizational Behavior*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Schwartz, S. Sagiv, L., (1995) "Identifying Culture-Specifics In the Content and Structure of Values" *Journal of Cross-Cultural Psychology*, Vol. 26, No.1,ss: 92-116.
- Scott, W. R. (1992). *Organizations: rational, natural, and open systems (3rd. ed.)*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Singh, K. (2010). *Organizational Behaviour: Text end Cases*, Dorling Kindersley, India, <http://www.books.google.com.tr>.Erişim Tarihi: 20 03.2024
- Tosi, H.L. Mero, N.P. (2003). *The Fundamentals of Organizational Behavior: What Managers Need to Know*, Blackwell Pub.U.K.
- Weiss, Howard M. (2002) "Deconstructing Job Satisfaction: Separating Evaluations, Beliefs and Affective Experiences". *Human Resource Management Review*, 12(2), 173-194.

- Bireysel ve kurumsal performans olumsuz etkilenir.
- İşe devamsızlık ve raporlu gün sayısında artış olur.
- Örgütsel vatandaşlık davranışı olumsuz etkilenir.

SONUÇ

Sağlık hizmetleri, doktorlar, hemşireler, sosyal hizmet uzmanları, eczacılar, yöneticiler ve diğerleri gibi çok disiplinli profesyonellerden oluşan karmaşık ortamlarda sunulmaktadır. Bu nedenle sağlık işletmelerinde çatışma doğal, içsel ve kaçınılmazdır. Sağlık hizmeti sunumunun doğası gereği; ağır iş yükü, karşılıklı görev bağımlılığı, öznesi ve nesnesinin insan olması, sonucu ölüm-kalım meselesi olan hizmetler, sınırlı kaynaklar, net olmayan politikalar, örgütsel değişiklikler, zayıf iletişim ve çalışanların yetenek, beceri ve kişiliklerindeki farklılıklar sağlık kurumlarında başlıca çatışma nedenleridir.

Optimum bir çatışma düzeyi, bireysel gelişim ve örgütsel verimlilik için gerekli ve faydalıdır. Çatışmanın örgütsel iklimi, performansı, verimliliği ve çalışanlar arasındaki ilişkiyi olumsuz yönde etkilememesi için etkili bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Çatışmayı yönetebilmek için önce çatışma belirtilerinin analiz edilerek, çatışmanın varlığının kabul edilmesi gerekir. Çatışma durumunda yöneticilerden çatışmayı etkili bir şekilde sonlandıracak davranışlar beklenmektedir. Çatışma yönetiminde yöneticilerin uygulayabileceği farklı teknikler olmakla birlikte en etkisizi çatışmayı görmezden gelme ve kaçınmadır. Çatışmayı anlamamak, görmezden gelmek ve kaçınmak; çatışmanın büyümesine ve çözülemeyecek hale gelmesine neden olabilmektedir. Çatışmayı etkili bir şekilde yönetmek için; örgütsel iklimin düzenli olarak değerlendirilmesi ve çatışmayı önlemeye ya da çalışanların kişiler arası düzeyde çözmesini kolaylaştırmaya yardımcı olacak önlemlerin uygulanması önemlidir. Yönetilebilen çatışma işletmeler açısından olumlu bir durumdur.

KAYNAKÇA

- Akat, İ., Budak, G. ve Budak, G. (2002). *İşletme Yönetimi*, Barış Yayınları, İzmir
- Akkirman, A.D. (1998). Etkin Çatışma Yönetimi Ve Müdahale Stratejileri, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(2), 1- 11
- Alp, G. A. (2015). *Sağlık Çalışanlarında Örgütsel Özdeşleşme, Örgütsel Vatandaşlık Ve Örgütsel Çatışma İletişim Alguları Arasındaki Farklılıklar: Bir alan araştırması*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi, İstanbul
- Anderson, A. (1996). Nurse-Physician Interaction And Job Satisfaction. *Nursing Management*, 27(6), 33-34

- Bakan, İ. ve Yeşil, S. (2006). Örgütlerde Çatışma Yönetimi, *Çağdaş Yönetim Araçlarından Seçmeler* (Ed. Şerif Şimşek ve Said Kınır), Nobel, Ankara
- Barki, H. ve Hartwick, J. (2001) Interpersonal Conflict And its Management in Information System Development. *MIS Q*, 25(2): 195-228.
- Barsky, A. (2014). *Conflict Resolution for the Helping Professions*. Oxford: Oxford University Press.
- Baysal, A.C. ve Tekarslan, E., (1996), *İşletmeciler için Davranış Bilimleri*, Avcıol Basım Yayın: İstanbul
- Bornstein, G. (2003). Intergroup conflict: Individual, Groups, And Collective Interests. *Personality And Social Psychology Review*, 7, 129-145.
- Corwin, R. G. (1969). Patterns of Organizational Conflict. *Administrative Science Quarterly*, 14, 507-520
- Demir, A. E. ve Yücedağ, İ. (2022). Hekim-hemşire ilişkisinin Bourdieucu incelemesi. *HAFIZA*, 4(3), 150-163.
- Deutsch M (1973). *The Resolution of Conflict*, New Haven and London: Yale University Pres, 448.
- Diñel, Y. M. (2019). Çalışma Ortamlarında Hekim-Hemşire Arasındaki Çatışma Nedenleri Ve Çatışmaların Yönetimi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 6(3), 256-265.
- Dow, W. ve Taylor, B. (2008). *Project Management Communications Bible*. Indianapolis: Wiley Publishing
- Erdoğan, İ. (1990). *İşletme Yönetiminde Çatışma, Stres ve Çözüm Yolları*, Bizim Büro Basımevi: Ankara.
- Eren, E. (1991). *Yönetim ve Organizasyon*. İşletme Fakültesi Yayını, İstanbul.
- Ergün, Y. A. (1999). *Hastanelerde Hekim – Hemşire İlişkilerinde Yaşanan Çatışma Kaynaklarının Belirlenmesi ve Çözüm Önerileri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi İstanbul.
- Ertürk, M. (2000). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*. Beta Yayınları, İstanbul.
- Gaylor, L. J. (2013). *The Administrative Dental Assistant*. St. Louis: Elsevier Saunders.
- Gibson, J. L., Ivancevich, J. M. ve Donnelly JR., J. H. (2000). *Organizations: Behaviour Structure Processes*. Irwin McGraw-Hill, Tenth Edition, Boston. 268-289.
- Gosling, S. D. (2003). A Very Brief Measure of The Big-Five Personality Doma-

ins, *Journal Of Research in Personality*, 37 (1), 504-528.

Hampton, D., Summer, C. ve Webber R. (1982). *Organizational Behaviour and the Practice of Management*, Scott Foresman Company, Illinois.

Huan, L.J. ve Yazdanifard, R. (2012). The Difference of Conflict Management Styles and Conflict Resolution in Workplace, *Business & Entrepreneurship Journal*, 1(1), 141-155

Janssens, M. Ve Steyaert, C. (2003). Theories Of Diversity Within Organization Studies: Debates and Future Trajectories. Paper Presented at Economic Growth and Innovation in Multicultural Environments (ENGIME) Workshop.

Jehn, K., (1997), A Multi-Method Examination of The Benefits and Detriments Of Intragroup Conflict. *Administrative Science Quarterly*, 40, 256-282.

Jehn, K. A., Northcraft, G. B.ve Neale, M. A., (1999), Why Differences Makes A Difference: A Field Study Of Diversity, Conflict And Performance İn Workgroups. *Administrative Science Quarterly*, 44, 741-763

Karip, E. (1999). *Çatışma Yönetimi*, Pegem Yayıncılık, Ankara

Kılıçarslan, S. (2014). Örgütsel Çatışma Yönetiminde Duygusal Zekânın Etkisini İncelemeye Yönelik Kuramsal Bir Araştırma, *Electronic Journal Of Vocational Colleges*, 4(3). 264-274

Kim, S., Bochatay, N., Relyea-Chew, A., Buttrick, E., Amdahl, C., Kim, L., ve Lee, Y. M. (2017). Individual, Interpersonal, and Organisational Factors of Healthcare Conflict: A Scoping Review. *Journal of Interprofessional Care*, 31(3), 282-290.

Koçel, T. (1993). *İşletme Yöneticiliği*, Beta Basım Yayım, İstanbul.

Koçel, T. (2001), *İşletme Yöneticiliği*, Beta Basım Yayım, İstanbul.

Korkmaz, M. (2000). Gruplar arası ilişkiler ve çatışma. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 261, 20-24.

Marquis, B.L. ve Huston, C.J. (2009). *Leadership Roles and Management Functions in Nursing: Theory and Application*, Lippincott Williams and Wilkins, Philadelphia

Mills, M. C. (2002). Conflict in Health Care Organizations. *Journal Of Health Care Law & Policy*, 5(2), 502-523.

Mohammad, S, ve Angell, L.C., (2004). Surface And Deep Level Diversity İnworkgroups: Examining the Moderating Effects Of Team Orientation And Team Process On Relationship Conflict. *Journal of Organizational Behaviour*, 25, 1015-1039.

- Mosadeghrad, A.M. ve Mojbafean, A. (2019). Conflict and Conflict Management in Hospitals, *International Journal of Health Care Quality Assurance*, 32(3), 550-561. <https://doi.org/10.1108/IJHCQA-09-2017-0165>
- Nelson, R. E. (1989). The Strength of Strong Ties: Social Networks And Intergroup Conflict in Organizations. *Academy of Management Journal*, 32, 377-401.
- Özdemir, U. (1999). Psikiyatri Tedavi Ekibinin Ekip Çalışması Kavramına İlişkin Kendi Bilgilerini ve Çalıştıkları Psikiyatri Tedavi Kurumlarını Değerlendirmeleri, *Kriz Dergisi*. 7(2): 17-24.
- Özkalp, E. ve Kirel, Ç. (1990). *Örgütsel Davranış*. Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Vakfı, Eskişehir.
- Öztürk, M. (2003). *İşletme Fonksiyonları Açısından İşletme ve Yönetim*. Papatya Yayınevi, İstanbul
- Passos, A. M., ve Caetano, A. (2005). Exploring The Effects of Intragroup Conflict And Past Performance Feedback On Team Effectiveness. *Journal of Managerial Psychology*, 20, 231-244.
- Pondy, L. R. (1967). Organizational Conflict: Concepts and Models. *Administrative Science Quarterly*. 12(2), 296-320
- Proksch, S., (2016). *Conflict Management*: Springer, Switzerland
- Rahim, M. A. (2002). Toward a Theory of Managing Organizational Conflict. *International Journal of Conflict Management*, 3, 206-235.
- Rahim, M.A., (2010). *Managing Conflict in Organization*. Quorum Books, London
- Rahim, M.A., Magner, N.R. ve Shapiro, L. (2000). Do Justice Perceptions Influence Styles of Handling Conflict with Supervisors? What justice perceptions, precisely? *The International Journal of Conflict Management*. 11(1), 9-31.
- Robbins S.P. (1974). *Managing Organizational Conflict: A Non-Traditional Approach* Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Saygılı, M. ve Özer, Ö. (2020). Sağlık çalışanlarında ekip çalışması tutumlarının incelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11(27), 444-454.
- Simons, T. L., & Peterson, R. S. (2000). Task Conflict and Relationship Conflict in Top Management Teams: The Pivotal Role of Intragroup Trust. *Journal of Applied Psychology*, 85, 102.
- Sentrient (2024). Five Stages of Conflict and Workplace Conflict Resolution, Erişim adresi: <https://www.sentrient.com.au/blog/5-stages-of-conflict-and-workplace-conflict-resolution>

- Shin, J. H. (2009). Developing Constructive and Proactive Conflict Management Strategies in Healthcare. *Journal of Communication in Healthcare*, 2(1), 78-94.
- Sökmen, A. (2010). *Yönetim ve Organizasyon*, Detay Yayıncılık, Ankara
- Sökmen, A. ve Yazıcıoğlu, İ. (2005). Thomas Modeli Kapsamında Yöneticilerin Çatışma Yönetimi Stilleri ve Tekstil İşletmelerinde Bir Alan Araştırması, *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1):1-19
- Şahin, F. N. ve Çekmecelioglu, H.G. (2016). Çatışma Yönetim Stratejilerinin İş Performansı Üzerine Etkileri: Güvenlik Sektörü Üzerine Bir Araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, 167-188
- Thakore, D. (2013). Conflict and Conflict Management, *IOSR Journal of Business and Management*, 8(6), 7-16
- Thomas, K.W. ve Kilmann, R.H. (2008). Thomas-Kilmann Conflict Mode Instrument. Profile and Interpretive Report. Erişim Adresi: <https://lig360.com/wp-content/uploads/2022/09/Conflict-Styles-Assessment.pdf>
- Temel, M. (2017). Sağlık Örgütlerinde Çatışma: Nedenleri, Yönetimi ve Çözüm Önerileri. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 5(2), 31-43.
- Tunç, T. ve Kutanis, R. O. (2009). Role Conflict, Role Ambiguity, And Burnout in Nurses and Physicians at a University Hospital in Turkey. *Nursing & Health Sciences*, 11:4, 410-416.
- Ulusoy, H. ve Moroğlu, D. (2009). Hekim ve Hemşirelerin Ekip Çalışmasına İlişkin Görüşleri. *Pamukkale Tıp Dergisi* 2(2):55-61.
- Vivar, C. (2006). Putting Conflict Management into Practice: A Nursing Case Study. *Journal of Nursing Management*, 14, 201-206.
- Wagner, R. H. (2004). Bargaining and Conflict Management. *Multiple Paths to Knowledge in International Relations*, 39-72.
- Wlodarczyk, A. Z. (2010). *Work Motivation: A Systemic Framework for A Multilevel Strategy*. Author House, USA.
- Yalçın, A. ve Yoğun Erçen. E. (2004). Yoğun Kültür ile Şekillenen Çatışma Tepkileri Üzerine Bir Uygulama. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 201-218

lunduğu basamak ve yatak sayısına göre değişiklik arz etmektedir. Bu nedenle toplam kalite yönetimi akreditasyon çalışmaları ile koordinasyonlu olarak yürütülmektedir. Sağlık kurumlarında akreditasyon çalışmalarının bir diğer önemli sonucu sağlık turizmi açısından getirdiği olumlu katkıdır. Çünkü akreditasyon, sağlık kuruluşunun uluslararası platformda tanınmasına kaynaklık teşkil etmektedir. Müşteri potansiyelinin korunmasına ve artı müşteri kazandırılmasına aracılık eden akreditasyon programları geliştirilmeli ve sağlık kurumları bu yönde hareket etmeye teşvik edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ağın, K. (2020). Toplam kalite yönetimi bağlamında kaizen felsefesinin örgütlerin maliyet, verimlilik ve kalite düzeylerine etkileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24.3: 1191-1207.
- Anderson, R. (2015). Restrictive regulation constrains delivery of an integrated, collaborative and responsive health sector. *Intern Med J*, 45:990–2.
- Araujo, C. A., Siqueira, M. M., & Malik, A. M. (2020). Hospital accreditation impact on healthcare quality dimensions: a systematic review. *International Journal for Quality in Health Care*, 32(8), 531-544.
- ASQ. (t.y.) American Society for Quality-Quality Glossary, Erişim Adresi: <https://asq.org/about-asq>, Erişim Tarihi: 20.07.2024.
- Avcı, S., ve Uslu, K., (2022). JCI Sağlık Standartlarının Akreditasyonunun Türkiye’de Uygulanmasında Üniversite ve Devlet Hastanelerinin Hizmet Kalitesinin İncelenmesi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 23(1), 279-297.
- Aydoğan, E. ve Okay, Ş. (2001). Toplam Kalite Yönetiminde Çalışanların (İç Müşteri) Vizyon, Misyon ve Temel Değerlere Yaklaşımı ve Katılımcı Yönetim Felsefesinin Uygulanması Açısından Bir Araştırma. *Standart Dergisi*.
- Berry, T.H. (1991). *Managing the Total Quality Transformation*, Mc Graw-Hill, NewYork.
- Bolat, T. (2000), *Toplam Kalite Yönetimi Konaklama İşletmelerinde Uygulanması*, 1. Baskı, İstanbul, Beta Basım.
- Braithwaite, J., Westbrook, M. & Travaglia, J. (2008). Attitudes toward the large-scale implementation of an incident reporting system. *Int J Qual Health Care*, 20:184–91.
- Braithwaite, J., Greenfield, D., Westbrook, J., Pawsey, M., Westbrook, M. & Gibberd, R. (2010). Health service accreditation as a predictor of clinical and organisational performance: a blinded, random, stratified study. *Qual Saf*

Health Care. 19(1):14–21. <https://doi.org/10.1136/qshc.2009.033928>.

Brubakk, K., Vist, G. E., Bukholm, G., Barach, P., & Tjomsland, O. (2015). A systematic review of hospital accreditation: the challenges of measuring complex intervention effects. *BMC Health Services Research*, 15(1). doi:10.1186/s12913-015-0933-x

Davies, H.T.O., Nutley, S.M. & Mannion, R. (2000). Organisational culture and quality of health care, *BMJ Quality & Safety*,9:111-119.

Desveaux, L., Mitchell, J. I., Shaw, J. & Ivers, N. M. (2017). Understanding the impact of accreditation on quality in healthcare: A grounded theory approach. *International Journal for Quality in Health Care*, 29(7), 941–947. doi:10.1093/intqhc/mzx136

Devers, K.J., Pham, H.H. & Liu G. (2004). What is driving hospitals' patient-safety efforts? A study of twelve communities suggests that a regulatory body, not market forces, is having the strongest impact on hospitals' efforts to improve patient safety. *Health Aff (Millwood)*. 23(2):103–15. <https://doi.org/10.1377/hlthaff.23.2.103>.

Dikmetaş Yardan, E. & Arslan, B. (2014). Sağlık Çalışanlarının Sağlık Hizmet Kalitesi Değerlendirmeleri, T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, V. Uluslararası Sağlıkta Performans ve Kalite Kongresi.

Diri, F., & Diri, B. (2024). Hammurabi Kanunlarındaki Tıbbi Müdahaleden Doğan Cezaî Sorumluluklar Hakkında Değerlendirmeler. *OANNES-Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 299-318.

Filiz, E. (2009). Hastanede hasta güvenliği kültürü algılamasının ve sağlık çalışanları ile toplumun hasta güvenliği hakkındaki tutumunun belirlenmesi. Selçuk Üniversitesi, Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Konya.

Flodgren, G., Gonçalves-Bradley, D.C & Pomey, M.P. (2016). External inspection of compliance with standards for improved healthcare outcomes. *Cochrane Database Syst Rev*. 2016;12:CD008992. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD008992.pub3>.

Gitlow, H.S. (1990). *Plannig for Quality, Productivity and Competitive Position*, Dow Jhones Irwin, Homewood, Illinois.

Glickman, S. W., Baggett, K. A., Krubert, C. G., Peterson, E. D., & Schulman, K. A. (2007). Promoting quality: the health-care organization from a management perspective. *International Journal for Quality in Health Care*, 19(6), 341–348. doi:10.1093/intqhc/mzm047

Greenfield, D., Pawsey, M., Naylor, J. (2009). Are accreditation surveys reliable? *Int J Health Care Qual Assur* 22:105–16.

- Güdük, Ö. ve Kılıç, C.H. (2017). Sağlık Hizmetleri Akreditasyonu ve Türkiye’de Gelişimi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(2), 102-107.
- Halis, M. (2016). *Toplam Kalite Yönetimi ve ISO 9000 Kalite Yönetim Sistemleri 3. Baskı*, Ankara. Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.ş.
- Harolds, Jay M.D. (2015). Quality and Safety in Health Care, Part I: Five Pioneers in Quality. *Clinical Nuclear Medicine* 40(8):p 660-662, |DOI: 10.1097/RLU.0000000000000877
- Healy, J. & Braithwaite, J. (2006). Designing safer health care through responsive regulation. *Med J Aust*, 184:56–9.
- Institute of Medicine (2001). *Crossing the Quality Chasm: A New Health System for the 21st Century*. Washington, D.C: National Academy Press.
- Jaffe, D. (2001). *Organization Theory: Tension and Change*, New York: McGraw-Hill, 42-62.
- Jovanovic, B. (2005). Hospital accreditation as method for assessing quality in health care. *Arch Oncol*. 13(3/4):156.
- Juran, J.M. (1988). *The Quality Function*, Juran, J.M. and Gryna, F.M. (Eds), *Quality Control Handbook*, 4th ed., McGraw-Hill, New York, NY.
- Kaplan, R. S. & Norton, D. P. (2006). How to implement a new strategy without disrupting your organization. *Harvard business review*, 84(3), 100.
- Kavak, D.G. (2018). Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü (TÜSKA) Sağlıkta Akreditasyon Standartları. *Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Dergisi*, 1(1), 14-20.
- Kontaş, M. (2015). Açılış Konuşması, T.C. Sağlık Bakanlığı SHGM Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Daire Başkanlığı, V. Uluslararası Sağlıkta Performans ve Kalite Kongresi.
- Kohn, L.T. (2000). *Building a Safer Health System*, Institute of Medicine. Corrigan, JM., Donaldson, MS. (Eds). The National Academy Pres. Washington, DC, 8.
- Korkmaz, O. (2012). Hemşirelerin Hasta Güvenliği Konusunda Yöneticilerin Tutum Algılayışı, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(4), 91-112.
- Korkmaz, Ö. (2010). Müşteri İlişkileri Yönetiminin (CRM) Önemi: Bir Hastane Uygulaması, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Langabeer II, J. (2018). *Performance Improvement in Hospitals and Health Systems Managing Analytics and Quality in Healthcare*, 2nd Edition, CRC

Press Taylor & Francis Group.

- Lovern, E. (2000). Accreditation gains attention. *Mod Healthc*, 30(47):46. PMID: 11188192.
- Moffett, M. & Bohara, A. (2005). Hospital quality oversight by the joint commission on the accreditation of healthcare organizations. *East Econ J.*, ;31:629–47.
- Mosadeghrad, A. M. (2021). Hospital accreditation: The good, the bad, and the ugly. *International Journal of Healthcare Management*, 14(4), 1597-1601.
- Mosadeghrad, A.M., Ghazanfari, F. (2021). Developing a hospital accreditation model: a Delphi study. *BMC Health Serv Res* 21, 879 <https://doi.org/10.1186/s12913-021-06904-4>
- Nieva, V.F. and Sorra, J. (2003), “Safety culture assessment: a tool for improving patient safety in healthcare organizations”, *Quality and Safety in Health Care*, Vol. 12 No. 2, pp. 17-23.
- Ovretveit, J. (1992). *Health Service Quality: An Introduction to Quality Methods for Health Services*. Blackwell Scientific, Hoboken.
- Pang, J., Zhang, N., Xiao, Q., Qi, F., & Xue, X. (2021). A new intelligent and data-driven product quality control system of industrial valve manufacturing process in CPS. *Computer Communications*, 175, 25-34.
- Parlak, S. (2004). *İşletmelerde Toplam Kalite Yönetimi*, Ekin Kitabevi.
- Parlak, S. (2020). *Toplam Kalite Yönetimi ve Kalite Yönetim Sistemi Standartları*, 3.Baskı, Bursa. Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Petrović, G.M., Vuković, M. & Vraneš, A.J. (2018). The impact of accreditation on health care quality in hospitals, *Vojnosanit Pregl*, 75(8): 803–808, <https://doi.org/10.2298/VSP160728390M>
- Pomey, M.P., Francois, P., Contandriopoulos, A.P., Tosh, A. & Bertrand, D. (2005). Paradoxes of French accreditation, *Qual Saf Health Care*. 14(1):51–5. <https://doi.org/10.1136/qshc.2004.011510>.
- Pomey, M.P., Lemieux-Charles, L., Champagne, F. (2010). Does accreditation stimulate change? A study of the impact of the accreditation process on Canadian healthcare organizations. *Implementation Sci* 5, 31, <https://doi.org/10.1186/1748-5908-5-31>.
- Prošić, S. (2011). Kaizen management philosophy. I International Symposium Engineering Management And Competitiveness, June,
- Qualitygurus. (t.y.). Six Domains Of Healthcare Quality, Erişim Adresi: <https://>

www.qualitygurus.com/six-domains-of-healthcare-quality/, Erişim Tarihi: 05.08.2024

- Sezgin, B. (2007). Kalite Belgesi Alan Hastanelerde alışma Ortamı ve Hemşirelik Uygulamalarını Hasta ve Hemşire Gvenliği Açısından Değerlendirilmesi, Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Shaw, C.D. (2004). Toolkit for Accreditation Programs. Some issues in the design and redesign of external health care assessment and improvement systems, The International Society for Quality In HealthCare. Australia.
- Shaw C, Groene O, Mora N, Sunol R. (2010). Accreditation and ISO certification: do they explain differences in quality management in European hospitals? Int J Qual Health Care. 22(6):445–51. <https://doi.org/10.1093/intqhc/mzq054>.
- Şen, H. (2013). Türkiye’de Sağlıkta Dönüşüm Programı Bağlamında Toplam Kalite Yönetimi ile İnsan Kaynakları Yönetimi İlişkisi (Kamu ve zel Hastane Uygulamaları), Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şimşek, H. (2013). Toplam Kalite Yönetimi: Kuram, İlkeler ve Uygulamalar, Ankara, SeÇkin Yayınevi.
- Taşkın, E. ve Ekici, K. M. (2006). Toplam Kalite Yönetimi ve Kamu Sektörü. Turhan Kitabevi, Ankara.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2008). Sağlık Sistemi Yaklaşımı ile Kalite ve Güvenlik Stratejileri Geliştirme Kılavuzu, T.C. Sağlık Bakanlığı Performans Yönetimi ve Kalite Geliştirme Daire Başkanlığı.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2009). Sağlıkta Kurumsal Performans ve Kalite Uygulamaları, Performans Yönetimi ve Kalite Geliştirme Daire Başkanlığı, Ankara.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2020). <https://shgm-kalitedb.saglik.gov.tr/TR-12454/hakkimizda.html> Erişim Tarihi: 18.07.2024.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2020). <https://shgm-kalitedb.saglik.gov.tr/TR-95193/ulusal-hasta-guvenligi-hedefleri.html>
Erişim Tarihi: 18.07.2024.
- Tekin, M. (2007). Toplam Kalite Yönetimi, Selçuk Üniversitesi, 3. Baskı.
- Tengilimoğlu D., IŞık O. ve Akbolat M. (2012), Sağlık İşletmeleri Yönetimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Trebble, T.M. & Hydes, T. (2011). Redesigning Services Around Patients and Their Doctors: the Continuing Relevance of Lean Thinking Transformation,

Clinical Medicine, 11(4), 308-310.

Ünal, A., & Yıldız, M. S. (2017). [A quality function deployment application in improving library services: The case of duzce university central library]. *Journal of Management and Economics Research*, 15(1), 101-125. <https://doi.org/10.11611/yead.341740>

Viswanathan, H.N. & Salmon, J.W. (2000). Accrediting organizations and quality improvement. *Am J Manage Care*. 6(10):1117–30.

WHO. (t.y.). Quality of care, Erişim Adresi: https://www.who.int/health-topics/quality-of-care#tab=tab_1, Erişim Tarihi: 03.03.2024

WHO. (t.y.). <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/patient-safety>, Erişim Tarihi: 12.07.2024.

Wright, J.R., (2017). The American College of Surgeons, Minimum Standards for Hospitals, and the Provision of High-Quality Laboratory Services. *Archives of Pathology Laboratory Medicine*, 141(5), 704-717.

Yener, S. (2005). Müzik Eğitimi Kurumlarında Toplam Kalite Yönetimi Kültürü Kavramı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 331-342.

SONUÇ

Düşük üretim maliyetleri, yüksek kaliteli ürün ve hizmetler, esneklik ve talebin hızlı ve zamanında karşılanması, gerek ürün gerekse hizmet üreten işletmeler açısından geçerli rekabet silahlarıdır.

Üretim sistemlerinin yapısının belirlenmesinde üretim süreç tipinin ve ürün tasarım biçiminin belirlenmesi son derece önemlidir. Bu karar alanları aynı zamanda ürün stok politikalarının belirlenmesini de etkileyecektir. Gerçekte üretim tasarım biçimi ve üretim süreç tipi açısından, hizmet üreten sistemlerle imalat işletmeleri arasında çok büyük farklılıklar olmamakla birlikte hizmetlerin stoklanamaması nedeniyle hizmet sistemlerinde mamul stok politikalarının net olarak belirlenmesi söz konusu değildir. Bunun yerine hizmet işletmelerinde müşterilerle olan temas derecesinin belirlenmesi ön plana çıkmaktadır. Sağlık kurum ve kuruluşları müşteriyile temas derecesi yüksek, genelde sürece odaklı üretim sistemi geliştiren işletmelerdir. Bu yüzden sağlık işletmelerinde üretim/işlemler karar konuları imalat işletmelerine göre farklılık göstermektedir. Bu kapsamda sağlık kurum ve kuruluşları için temel yapısal üretim stratejilerinin belirlenmesi önemlidir. Ürün tasarımı biçimi, üretim süreç tipi ve hizmet işletmeleri için temas derecesini içeren ürün stok politikalarının birbirleriyle uyumunun yanı sıra, söz konusu bu temel yapısal stratejilerin işletmelerin pazarlama stratejisiyle de uyumunun sağlanması gerekmektedir. Standart ürünlerin, ürüne odaklı tesislerde, stoka üretilmesi şeklinde bir yapısal stratejinin benimsenmesi halinde, pazarlama stratejisinin düşük fiyat, hızlı teslimat ve kalite özellikleri üzerine kurulması gerekir. Öte yandan sağlık gibi talebin belirsiz olduğu sektörlerde üretim sisteminin sürece odaklı tasarlanması ve üretim sistemi yapısının zamanında müdahale, kalite ve esnekliği ön plana çıkaran bir pazarlama stratejisiyle bütünleştirilmesi gerekmektedir.

Tüm bu açıklamalardan anlaşıldığı gibi üretim sisteminin yapısıyla ilgili kararlar, işlemler stratejisinin temelini oluşturmaktadır. Bu kararlar, işletmelerin sürekliliğinin sağlanması ve hem ulusal hem de uluslararası pazarlarda söz sahibi olabilmeleri açısından son derece önemlidir.

KAYNAKÇA

- Ağırbaş, İ. (1993) Hastanelerde Maliyet Performans Analizi ve TCDD Ankara Hastanesinde Bir Uygulama. Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ağırbaş, İsmail., (2019), Hastane Yönetimi Organizasyonu, Siyasal Kitapevi, Ankara.
- Aytekin, Sinan., (2009), "Tam Zamanında Stok Yönetimi Just In Time Felsefe-

sinin Hastane İşletmelerine Uygulanabilirliği ve Bir Üniversite Hastanesi Örneği", Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 12, sayı 21, s.102-115.

Babacan, M., (2015), Üretim ve İşlemler İşlevi, Kitap: İlkeler ve İşlevlerle İşletme, 3. Baskı, Editör: Muazzez Babacan Detay Yayıncılık, Ankara.

Black, J., T., (1991), The Design of the Factor with a Future. New York; McGraw-Hill,

Bordoloi S. K, Fitzsimmons J.A. and Fitzsimmons M. J (2019). Service Management: Operations, Strategy, Information Technology. McGraw-Hill/Irwin, New York.

Batun, S., & Begen, M. A. (2013). Optimization in Healthcare Delivery Modeling: Methods and Applications. B. T. Denton; Handbook of Healthcare Operations Management (s. 75-121). New York: Springer Science Business Media.

Burdett, R., ve Kozan, E. (2016). "A Multi-Criteria Approach For Hospital Capacity Analysis", European Journal of Operational Research, 255(2), 505-521.

Chase, R., Aquilano, N., J. and Jacobs, F. R., (1998), Production and Operations Management, Manufacturing and Services, 8th edition, McGraw-Hill Company, New York.

Chen, C., Law, C.C.H. and Yang, S.C., (2009), "Managing ERP Implementation Failure: A Project Management Perspective", IEEE Transactions on Engineering Management, Vol. 56, No. 1, ISSN: 0018-9391.

Chase R. B. and Daouglas M. Stewart, (1994), "Make Your Service Fail-Safe", MIT Sloan Management Review, Magazın Spring, pp. 35-44.

Cronin, J., J., and Taylor, A., S., (1992), "Measuring Service Quality: A Reexamination and Extension", Journal of Marketing, 56 (3), 55-68.

Demirdöğen, O., Küçük, O., (2013)., Üretim İşlemler Yönetimi. (3. Baskı), Ankara: Detay Yayıncılık.

Deniz, D., Ünlü, T., N., Sevimli E., (2021)., "Sağlık Kuruluşlarında Yalın Yönetim ve Yalın Uygulama Örnekleri", Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi, Sayı: 18., s. 41-60.

Dey, P., Clegg, B. ve Bennett, D., (2010). "Managing Enterprise Resource Planning Projects", "Business Process Management Journal", Vol. 16 No. 2, pp. 282-296.

Doğan, M., S., (2001), "Sağlık Sosyolojisi Açısından Türkiye'de Sağlık Planlaması", Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 2, 86-100.

- Graban, M. (2018). *Lean Hospitals*. Taylor & Francis Group. ISBN 978-605-2261-54-5.
- Greasley, A., (2020). *Absolute Essentials of Operations Management*. New York: Routledge.
- Grönross, C., (1984), *Strategic Management and Marketing in The Service Sector.*, Helsingfors: Swedish School of Economics and Business Administration.
- Haywood-Farmer, Joan and Jean Nollat (1991), *Services Plus: Effective Services Management*, Boucherville, Quebec, Canada: G. Morin Publisher Ltd.
- İnce, Ö., Bedir, N., Eren, T. (2016), "Hastane Kuruluş Yeri Seçim Probleminin Analitik Hiyerarşi Süreci İle Modellenmesi", *G.Ü. Sağlık Bilimleri Dergisi*, Cilt. 3, Sayı. 1, 8 – 21.
- Karadaş, Oktay, (2016), "Tesis Yerleşim Planlaması ve Bir İşletmede Uygulanması", *Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ahmet Camcı. İzmir.
- Koç., E., (2015), *Hizmet Pazarlaması ve Yönetimi.*, Seçkin Yayıncılık., Ankara.
- Organ, A. ve Tekin, B. (2017)., *Şehir Hastanesi Kuruluş Yeri Seçimi İçin Entropi ve Gri İlişkisel Analiz Yaklaşımı: Denizli İli Örneği*, Adnan Menderes Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 3 (Sf. 256-278).
- Özer, Ö., Kazancı, Ş., Yılmazel, S., E., Küpeli, T., Ş., Demiray, D., K., Ozanözgü, A., M., Yaylacı, A., Onuklu, N. N., (2016)., *Hizmet Pazarlaması Güncel Konular ve Yaklaşımlar*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Parasuraman, A., Berry, L. Ve Zeithaml, V., A., (1985)., "A Conceptual Model Of Service Quality and Its Implications For The Future Search" ., *Journal of Marketing*, 49 (4), 41-50.
- Peker ve Baki (2011)., "Gri İlişkisel Analiz Yöntemiyle Türk Sigortacılık Sektöründe Performans Ölçümü", *International Journal of Economic And Administrative Studies*, Yıl:4 Sayı:7, Yaz 2011.
- Saylam, R., Keskinlikç, M., Timuroğlu, M.K., (2016),"Sap Uygulamalarının Swot Analizi ile İncelenmesi", *Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi*, Cilt:1, Sayı:3.
- Sezen, Bülent, (2011), *Üretim Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar ve Uygulamalar*, Efil Yayınevi, Ankara.
- Stevenson, W. J. (2018). *Operations Management*. New York: McGraw-Hill Education.

Yiğit V., ve Ağırbaş İ., (2004), "Hastane İşletmelerinde Kapasite Kullanım Oranının Maliyetlere Etkisi: Sağlık Bakanlığı Tokat Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesinde Bir Uygulama", Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, Cilt:7, Sayı:2 (2004) 142

(<https://khgm.saglik.gov.tr/TR-92795/sehir-hastanelerimiz.html>, Erişim Tarihi: 9.09.2024).

(<https://www.lean.org.tr/yalin-saglik-hizmeti/>, (Erişim Tarihi 01.09.2024).

(<https://www.questionpro.com/blog/tr/hizmet-plani-nedir-ve-neden-onemlidir/>, (Erişim Tarihi: 20.08.2024)

KAYNAKÇA

- Acar, Z., & Bozaykut Bük, T. (2019). Türk Sağlık Sektöründe Tedarik Zinciri Yönetimine Genel Bir Bakış. *International Journal of Research in Business and Social Science* (2147- 4478), 6(5), 13-27. <https://doi.org/10.20525/ijrbs.v6i5.744>
- Ağırbaş, İ. (2014). *Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim Ve Maliyet Analizi* (1. Baskı). Siyasal Kitabevi.
- Anitha P, & Malini M. Patil, (2018). A Review on Data Analytics for Supply Chain Management: A Case study. *International Journal of Information Engineering and Electronic Business (IJIEEB)*, 10(5), 30-39, DOI: 10.5815/ijieeb.2018.05.05
- Arnold, J. R. T., Chapman, S. N., & Clive, L. M. (2008). *Introduction to Materials Management* (6. Baskı). Pearson Prentice Hall.
- Aronsson, H., Abrahamsson, M., & Spens, K. (2011). Developing Lean and Agile Health Care Supply Chains. *Supply Chain Management: An International Journal*, 16(3), 176-183. <https://doi.org/10.1108/13598541111127164>
- Atila, E. A. (2019). Sağlık Kurumlarının Türleri ve Özellikleri. İçinde *Sağlık Kurumları Yönetimi I* (2. Ünite; ss. 1-24). Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi. <https://adm.ataaof.edu.tr/pdf.aspx?du=tb7r9cFyicRxx3A8A-uh/3Q==>
- Aytekin, S. (2009). Tam Zamanında Stok Yönetimi Just-in-Time Felsefesinin Hastane İşletmelerine Uygulanabilirliği Ve Bir Üniversite Hastanesi Örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 102-115.
- Bekmezci, M. (2018). *Sağlık Kurumlarında Tedarik ve Malzeme Yönetimi*. 714-717. <https://drive.google.com/file/d/1QUeF00C1JlXVqcBetyU0iSsBwrpLm0hP/view>
- Berger, S. (2014). *Fundamentals of Health Care Financial Management A Practical Guide to Fiscal Issues and Activities* (4. Baskı). John Wiley & Sons, Incorporated.
- Bıçakçı, P. S., & Üreten, S. (2017). Tedarik Zinciri Yönetimi Uygulamalarının Zincir Performansı Üzerindeki Etkileri: Bir Uygulama. *Gazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 367-386.
- Čerkauskienė, A. & Kavaliauskiene, M. (2023). The Aspects of Supply Chain Risk Management in the Healthcare Industry. *Journal of Logistics, Informatics and Service Science*, Vol. 10 (2023) No. 1, pp. 1-19. DOI:10.33168/JLISS.2023.0101
- Çil Koçyiğit, S., Türk, M., & Karacan, G. (2022). Tıbbi Sarf Malzemelerin Etkinliğinin Değerlendirilmesi: Özel Bir Hastane Uygulaması. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(2), 510-527. <http://www.ankara.edu.tr>

ps://doi.org/10.26745/ahbvuibfd.1090628

- Dacosta-Claro, I. (2002). The Performance of Material Management in Health Care Organizations. *The International Journal of Health Planning and Management*, 17(1), 69-85. <https://doi.org/10.1002/hpm.653>
- De Assis, A. G., Dos Santos, A. F. A., Dos Santos, L. A., Da Costa, J. F., Cabral, M. A. L., & De Souza, R. P. (2022). Classification of Medicines and Materials in Hospital Inventory Management: A Multi-Criteria Analysis. *BMC Medical Informatics and Decision Making*, 22(1), 325. <https://doi.org/10.1186/s12911-022-02069-0>
- De Vries, J., & Huijsman, R. (2011). Supply Chain Management in Health Services: An Overview. *Supply Chain Management: An International Journal*, 16(3), 159-165. <https://doi.org/10.1108/13598541111127146>
- Elagöz, İ. (2008). Tedarik Zinciri Yönetimi Ve Tedarik Zinciri Yönetimi Uygulamalarının Mevcut Durumu Ve Geleceğe İlişkin Değerlendirmeler. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6 (1). 128-142
- Gündüz, M. N. (1978). Malzeme Yönetimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 11(2), 58-76.
- Hamilton, K. & Weltbank (Ed.). (2006). *Where is the Wealth of Nations? Measuring Capital for the 21st Century* (Nachdr.). The World Bank.
- Jones, M. A., Cope, R., & Budden, M. C. (2009). The Multidisciplinary Nature Of Supply Chain Management: Where Does It Fit In Business Education? *American Journal of Business Education (AJBE)*, 2(1), 17-24. <https://doi.org/10.19030/ajbe.v2i1.4016>
- Kiessling, K. A., Iott, B. E., Pater, J. A., Toscos, T. R., Wagner, S. R., Gottlieb, L. M., & Veinot, T. C. (2022). Health Informatics Interventions to Minimize Out-of-Pocket Medication Costs for Patients: What Providers Want. *JAMIA Open*, 5(1), ooac007. <https://doi.org/10.1093/jamiaopen/ooac007>
- Luo, X., Tan, H., & Wen, W. (2024). Recent Advances in Wearable Healthcare Devices: From Material to Application. *Bioengineering*, 11(4), 358. <https://doi.org/10.3390/bioengineering11040358>
- Magad, E. L., & Amos, J. M. (1995). *Total Materials Management* (2. Baskı). Springer US. <https://doi.org/10.1007/978-1-4684-6450-4>
- McKone-Sweet, K. E., Hamilton, P., & Willis, S. B. (2005). The Ailing Healthcare Supply Chain: A Prescription for Change. *Journal of Supply Chain Management*, 41(1), 4-17. <https://doi.org/10.1111/j.1745-493X.2005.tb00180.x>
- Mittal, A., & Mantri A. A. (2023). *Literature Survey On Healthcare Supply Chain Management*. 12:759 <https://doi.org/10.12688/f1000research.131440.1>

- Muheesi, A. (2022). Supply Chain Management. https://www.researchgate.net/publication/363335546_SUPPLY_CHAIN_MANAGEMENT. DOI:10.13140/RG.2.2.16353.38241
- Nowicki, M. (2018). *Introduction to the Financial Management of Healthcare Organizations* (7. Baskı). HAP/AUPHA, Health Administration Press ; Association of University Programs in Health Administration.
- OECD (Ed.). (2017). *A System of Health Accounts 2011: Revised Edition* (Revised edition). OECD.
- Özdemir, D. A. İ. (2004). Tedarik Zinciri Yönetiminin Gelişimi, Süreçleri ve Yararları. *Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*(23).
- Öztürk, D. (2016). Tedarik Zinciri Yönetimi Süreçlerini Etkileyen Faktörler. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 6 (1): 17-24, 2016, ISSN: 2146-5843, E-ISSN: 2146-0078. 17-24
- Pierre Cotterlaz, Guillaume Gaulier, Aude Sztulman, & Deniz Ünal. (2024). *Pioneering a New Classification: A Comprehensive Study of Healthcare Products in Global Trade* (Sayı 2024-02). CEPII research center. <https://ideas.repec.org/p/cii/cepiddt/2024-02.html>
- Postacchini, L., Ciarapica, F. E., Bevilacqua, M., Mazzuto, G., & Paciarotti, C. (2016). A Way for Reducing Drug Supply Chain Cost for a Hospital District: A Case Study. *Journal of Industrial Engineering and Management*, 9(1), 207. <https://doi.org/10.3926/jiem.1262>
- Ramakrishna, S., & Ramasubramanian, B. (2024). *Handbook of Materials Circular Economy*. Springer Nature Singapore. <https://doi.org/10.1007/978-981-97-0589-4>
- Sağmanlı, M. (1999). Just-in-Time (Tam Zamanında) Üretim Ortamında Satınalma. *Öneri Dergisi*, 2(12), 37-42. <https://doi.org/10.14783/maruoneri.685134>
- Sakharkar, B. (2009). *Principles of Hospital Administration and Planning* (2. Baskı). Jaypee Brothers Medical Publishers.
- Satav, S. D. (2023). A Novel Supply Chain-Based Framework for the Healthcare Industry: A Survey Paper. *Computing Open*, 01(2330001), 1-19. <https://doi.org/10.1142/S2972370123300017>
- Schneller, E. S., Abdulsalam, Y., Conway, K., & Eckler, J. (2023). *Strategic Management of the Health Care Supply Chain* (Second edition). Jossey-Bass.
- Shakti, G., & Kant, S. (2007). *Hospital Stores Management: An Integrated Approach*. Jaypee Brothers Medical P. <https://www.jaypeedigital.com/eReader/chapter/9788171797400/ch1>

- Shee, H. (2024). Internet of Things: Applications and Challenges for Supply Chain Management. İçinde J. Sarkis (Ed.), *The Palgrave Handbook of Supply Chain Management* (ss. 1197-1215). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-19884-7_78
- Shukla, R. K., Garg, D., & Agarwal, A. (2011). Understanding Of Supply Chain: A Literature Review. *International Journal of Engineering Science and Technology (IJEST)*, 3 (3). 2059-2072.
- Singh, A. B., Khandelwal, C., & Dangayach, G. S. (2024). Revolutionizing Healthcare Materials: Innovations in Processing, Advancements, and Challenges for Enhanced Medical Device Integration and Performance. *Journal of Micromanufacturing*, 0(0), 25165984241256234. <https://doi.org/10.1177/25165984241256234>
- Singh, H. (2018). *Essentials of Management for Healthcare Professionals*. Taylor & Francis, a CRC title, part of the Taylor & Francis imprint, a member of the Taylor & Francis Group, the academic division of T & F Informa plc.
- Şekerci, S., & Sayın, A. A. (2023). *Tedarik Zinciri Yönetiminde Bilgi Teknolojileri Ve Toplam Kalite Yönetimi*. Eğitim Yayınevi.
- Şentürk, B. (2012). Hizmet Yönetimine Yeni Bir Bakış:Hmk Stratejik Hizmet Yönetimi Süreci-A New Approach To Strategic Service Management: The Pmc Strategic Service Management Process. *Öneri Dergisi*, 10(37), 79-87. <https://doi.org/10.14783/od.v10i37.1012000186>
- T.C. Resmî Gazete, Sayı : 31761 Karar Sayısı: 5239 (2022). 2022 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220225-12.pdf>
- Tengilimoğlu, D., & Yiğit, V., (2013), *Sağlık İşletmelerinde Tedarik Zinciri ve Malzeme Yönetimi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Timur, M. N. (2019). *Tedarik Zinciri Yönetimi. Bölüm Adı: Tedarik Zinciri-Temel Kavramlar*, Editörler, Mehmet Necdet Timur, Gülsen Serap Çekerol. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Timur, M. N., Başkol, M., Çekerol, G. S., & Suvacı, B. (2019). *Tedarik Zinciri Yönetimi. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını*, No: 2889, Açıköğretim Fakültesi Yayını NO: 1846.
- Türk Dil Kurumu 2024, <https://sozluk.gov.tr/>
- Uzuntarla, Y., Tuncer, S., Orhan, F., & Varol, S. (2015). Hastanelerde Malzeme Yönetimi Ve Çağdaş Yöntemler. *Health Care Academician Journal*, 2(1), 16. <https://doi.org/10.5455/sad.201502011621>
- White, K. R., & Griffith, J. R. (2010). *The Well-Managed Healthcare Organization* (7.

Baskı). Health Administration Press ; Association of University Programs in Health Administration.

WHO. (2010). The World Health Report: Health Systems Financing: The Path to Universal Coverage. *Rapport Sur La Santé Dans Le Monde : Le Financement Des Systèmes de Santé : Le Chemin Vers Une Couverture Universelle*. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241564021>

Yıldırım, K. (2015). *Hastanelerde Malzeme Yönetimi: Kamu Hastanesi Örneği* [Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=WBc656i315e2eV6-EZV1oqqDPKBta-0p-wXL6Fm-31r4WN-Jc6DRr-upiHXks9O0>

Yılmaz, M., Kırbıyık, M., & Çiftci, Y. (2017). Armonize Sistem Neden, Nasıl ve Ne Zaman Güncellenir? Durum Çalışması: Biyodizel ve Gümrük Laboratuvarlarında Yapılan Analizler. *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, 10, 99-105.

Zengin, B. & Ulama, Ş. (2015). *Müşteri İlişkileri Yönetimi*, Beta yayınevi.

Topluma hizmet sunumunda hastane yönetimi de büyük bir önem arz etmektedir. Hizmetlerin başarılı bir şekilde pazarlanması için ilgili kurumun profesyonel açıdan donanımlı olması gerekir. Sağlık hizmetleri pazarlaması, klinik bilgi, epidemiyolojik uzmanlık ve pazarlama bilgisi gereksinimini beraberinde getirdiğinden diğer hizmetlere göre daha karmaşıktır. Bu yüzden sağlık sektöründe görev yapan pazarlama yöneticilerinin en önemli görevi düşük maliyetle sağlık kullanıcılarına kaliteli hizmet sunarak, memnuniyet sağlamak olmalıdır.

KAYNAKÇA

Ahmad, A. E. M. K. (2007). *The Impact of Competitive Environment On The Service Marketing Mix Strategy Of Health Organisations in Developing Countries: Jordanian Private Sector Hospital Senior Managers Perspective* (Doctoral Dissertation, University Of Huddersfield).

American Marketing Association (2007). *Definition of Marketing. Approved by the AMA Board of Directors, October 25, 2007.*

Allen, J., O'Toole, W., Harris, R., & McDonnell, I. (2005). *Festival And Special Event Management*. Milton: John Wiley & Sons Australia.

Al-Qarni, A. A., Alsharqi, O. Z., Qalai, D. A., & Kadi, N. (2013). *The Impact of Marketing Mix Strategy on Hospitals Performance Measured by Patient Satisfaction: An Empirical investigation On Jeddah Private Sector Hospital Senior Managers Perspective*. International Journal of Marketing Studies, 5(6), 210-227.

Altuğ, N. ve Özhan, Ş. (2017). *Sağlık Hizmetleri Pazarlaması*, Çanakkale: Paradigma Akademi Basım.

Arcak, R., ve Kasımoğlu, E. (2006). *Diyarbakır Merkezdeki Hastane ve Sağlık Ocaklarında Çalışan Hemşirelerin Sağlık Hizmetlerindeki Rolü ve İş Memnuniyetleri*, Dicle Tıp Dergisi, 33(1), 23-30.

Arıkan, G. (2023). *Şehir Hastanelerinin Uyarıcı Organizma Tepki (SOR) Modeli Kapsamında Çevresel Uyarıcıların Hasta Davranışları Üzerindeki Etkisi: Ankara Bilkent Şehir Hastanesi Örneği*. (Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Ankara). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Aye, P. N. (2022). *7CS Marketing Mix, Customer Satisfaction and Customer Engagement in Myanmar Citizens Bank*. (Doctoral dissertation, MERAL Portal).

Balogun, B., & Ogunnaike, O. (2017). Healthcare organisations in a global marketplace: a systematic review of the literature on healthcare marketing. *Journal of Marketing Management and Consumer Behavior*, 1(5), 36-52.

- Berkowitz, E. N. (1996). *Essentials of Health Care Marketing*. Jones & Bartlett Learning.
- Berry, L. L., & Bendapudi, N. (2007). Health Care: A Fertile Field For Service Research. *Journal of Service Research*, 10(2), 111-122.
- Booms, B., & Bitner, M. (1981). Marketing Strategies and Organization Structures For Services Firms, In James Donnelly & William George (Eds.), *Marketing of Services: 1981 Special Educators' Conference Proceeding* (pp. 46-51). Chicago: American Marketing Association.
- Bruner, G. C. (1989). The Marketing Mix: Time for Reconceptualization. *Journal of Marketing Education*, 11(2), 72-77.
- Bruyat, C., & Julien, P. A. (2001). Defining the Field of Research in Entrepreneurship. *Journal of Business Venturing*, 16(2), 165-180.
- Butt, I., Iqbal, T., & Zohaib, S. (2019). Healthcare marketing: A Review Of The Literature Based On Citation Analysis, *Health Marketing Quarterly*, 36(4), 271-290.
- Bygrave, W. D., & Hofer, C. W. (1991). Theorizing About Entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 16(2), 13-22.
- Cellucci, L. W., Wiggins, C., & Farnsworth, T. J. (2014). *Healthcare Marketing: A Case Study Approach*. Health Administration Press, Chicago.
- Collier, D. A. (1991). New Marketing Mix Stresses Service. *Journal Of Business Strategy*, 12(2), 42-45.
- Djakeli, K. (Ed.). (2023). *Modern Healthcare Marketing In The Digital Era*. IGI Global.
- Donovan, R., & Henley, N. (2010). *Principles and Practice of Social Marketing: an International Perspective*. Cambridge University Press.
- Drucker, Peter F. (1954), *The Practice of Management*. New York: Harper & Row Publishers.
- Dunlap, B. J., & Dodson, D. C. (1980). From The Editors. *Journal of Health Care Marketing*, 1(1), 4-4.
- Eckrich, D. W., & Schlesinger, W. (2011). An Application Of The Marketing Concept In Health-Care Services Planning: A Case Report. *Journal of Management and Marketing Research*, 6, 1.
- Ennew, C. (1998). Developing Marketing Strategy. In Ennew, Christine, Watkins, Trevor, Wright, & Mike (Eds.), *Marketing Financial Services*. Butterworth Heinemann.

- Eser, Z., Korkmaz, S. ve Öztürk, S.A. (2011). *Pazarlama: Kavramlar-İlkeler-Kararlar*. Genişletilmiş ve gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Express Healthcare (2010). Healthcare and marketing or healthcare marketing?: Consumerism driving a change to result in healthcare marketing. Retrieved from <https://www.proquest.com/trade-journals/healthcare-marketing/docview/217541725/se-2>, Erişim Tarihi: 10.05.2024.
- Fortenberry, J. L. (2010). *Health Care Marketing: Tools and Techniques*. Jones & Bartlett Learning.
- Futrell, G. D. (2022). Defining health care marketing: A Review Of Scholarly And Other Textual Sources. *Journal of Applied Marketing Theory*, 9(1), 76-88.
- Goi, C. L. (2009). A review of marketing mix: 4Ps or more. *International Journal of Marketing Studies*, 1(1), 2-15.
- Grönroos, C. (1990). *Service Management and Marketing: Managing the Service Profit Logic*. Fourth Edition, Lexington, MA: Lexington books.
- Grönroos, C. (2000). *Service Management and Marketing*. A Customer Relationship Management Approach. Chichester: Wiley & Sons.
- Grönroos, C., & Ravald, A. (2011). Service As Business Logic: Implications For Value Creation And Marketing. *Journal of Service Management*, 22(1), 5-22.
- Gundlach, G. T., & Wilkie, W. L. (2009). The American Marketing Association's New Definition Of Marketing: Perspective And Commentary On The 2007 Revision. *Journal Of Public Policy & Marketing*, 28(2), 259-264.
- Gümüş, R. ve Kaya, A. (2018). *Sağlık Hizmetlerinde Pazarlama Araştırmaları*. İstanbul: Cinius Yayınları.
- Hastings, G., & Saren, M. (2003). The critical contribution of social marketing: theory and application. *Marketing Theory*, 3(3), 305-322.
- Hinson, R. E., Adeola, O., Limbu, Y. B., & Mogaji E. (2020). *Marketing in Healthcare-Related Industries*. Information Age Publishing (IAP), INC., Charlotte, NC.
- Jackson, N. (2013). *Promoting and Marketing Events: Theory and Practice*. Routledge.
- Karaca, Ş. (2015). *Sağlık Hizmetlerinde Pazarlama: Bütünleşik Pazarlama İletişimi Yaklaşımıyla*. İstanbul: Beta Basım.
- Keller, K. (2003). *Strategic Brand Management: Building, Measuring, and Managing Brand Equity* (2nd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Khan, M. T. (2014). The Concept Of' marketing Mix and Its Elements (A Con-

ceptual Review Paper). *International Journal Of Information, Business And Management*, 6(2), 95-107.

Korkmaz, F., ve Ünsal, S. (2016). Bloom'un Yenilenmiş Taksonomisine Göre Bir Sınav Analizi. *Turkish Journal of Education*, 5(3), 170-183.

Kotler, P. (2000). *Marketing Management: The Millennium Edition* (10th ed.). Prentice Hall International Inc.

Kotler P., & Keller, K.L. (2006). *Marketing Management*. 12.th ed. 12th ed. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall.

Kotler, P., & Armstrong, G. (2008). *Principles of Marketing 12th Edition*: Pearson Prentice Hall. *Upper Saddle River New Jersey*.

Kotler, P., & Armstrong, G. (2010). *Principles Of Marketing*. Pearson Education.

Kotler, P., Shalowitz, J. I., & Stevens, R. J. (2011). *Strategic Marketing for Health Care Organizations: Building A Customer-Driven Health System*. John Wiley & Sons.

Kunz, W. H., & Hogreve, J. (2011). Toward A Deeper Understanding of Service Marketing: The Past, The Present, And the Future. *International Journal of Research in Marketing*, 28(3), 231-247.

Kurtz, D.L. (2008). *Contemporary Marketing 13ed*. South-Western Cengage Learning, Thirteenth Edition USA.

Kwortnik Jr, R. J., & Thompson, G. M. (2009). Unifying Service Marketing and Operations with Service Experience Management. *Journal of Service Research*, 11(4), 389-406.

McKitterick, J. B. (1957). What is the Marketing Management Concept. *The Frontiers of Marketing Thought and Science*, 71, 71-82.

Lauterborn, B. (1990). New Marketing Litany: Four Ps Passé: C-Words Take Over. *Advertising Age*, 61(41), 26.

Leigh, C. (2019). *Essential of Healthcare Management: Cases, Concepts and Skills*. Second Edition. Health Administration Press.

Lovelock, C. (2001). *Services Marketing People, Technology, Strategy* (4th ed.). Prentice Hall.

Lovelock, C. H., & Wirtz, J. (2011). *Services Marketing: People, Technology, Strategy*. (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

McCarthy, J. (1964). *Basic Marketing: A Managerial Approach* (2nd ed.). Richard D. IRWIN, INC.

- Miles, P., Miles, G., & Cannon, A. (2012). Linking Servicescape to Customer Satisfaction: Exploring the Role of Competitive Strategy. *International Journal of Operations & Production Management*, 32(7), 772-795.
- Minculete, G., & Chisega-Negrilă, M. (2014). Marketing Management Relational Approaches Focused on Consumer's and Customer's Needs And Desires, *Economia. Seria Management*, 17(2), 325-346.
- Öz, M. ve Uyar, E. (2014). Sağlık Hizmetleri Pazarlamasında Algılanan Hizmet Kalitesi ve Müşteri Memnuniyeti Üzerinde Ağızdan Ağıza Pazarlamanın Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(26): 123-132.
- Özer, L., Kazancı, Ş., Yılmazel, S., Küpeli, T. Ş., Demiray, D. K., Ozan Özgü, A. M., ve Onuklu, N. N. (2016). *Hizmet Pazarlaması Güncel Konular ve Yaklaşımlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Palmer, A. (2001). *Principles of Services Marketing* (3rd ed.). UK: McGraw-Hill Publishing Company.
- Pleasant, J., Vest, D., & Moses, C. T. (2010). Effectively Marketing Managed Health Care: A Look at The Role Marketing Mix Variables Play İn The Delivery Of Health Care. *İ-Manager's Journal on Management*, 5(1), 1-11.
- Reid, R.D. & Bojanic, D.C. (2006). *Hospitality Marketing Management*. Fourth Edition John Wiley & Sons, Inc, Hoboken, New Jersey.
- Rogers, T. (2006). *Conferences and Conventions: A Global Industry*, Oxford: Butterworth Heinemann.
- Rosecollette, A. A., Hoabeb, S., & Karodia, A. M. (2014). An Evaluation Of the Marketing Strategies Used in the Medical Profession: A Case Study Of Six Hospitalism Lagos, Nigeria. *Journal Of Research And Management*. 2(1), 9-45.
- Sreenivas, T., Srinivasarao, B., Srinivasa Rao, U., & India, A, (2013), An analysis on marketing mix in hospitals. *International Journal of Advanced Research in Management and Social Sciences*, 2(4), 187-207.
- Stanny, C. J. (2016). Reevaluating Bloom's Taxonomy: What Measurable Verbs Can and Cannot Say About Student Learning. *Education Sciences*, 6(4), 37-49.
- Stremersch, S. (2008). Health And Marketing: The Emergence Of A New Field Of Research. *International Journal of Research in Marketing*, 25(4), 229-233.
- Stremersch, S., & Van Dyck, W. (2009). Marketing Of The Life Sciences: A New Framework And Research Agenda For A Nascent Field. *Journal Of Marketing*, 73(4), 4-30.

- Şantaş, F., Kurşun, A., ve Kar, A. (2016). Hastane Tercihine Etki Eden Faktörler: Sağlık Hizmetleri Pazarlaması Perspektifinden Alan Araştırması. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 19(1), 17-33.
- Tengilimoğlu, D. (2000). Sağlık Hizmetlerinde Pazarlama Karması Elemanları ve Özellikleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 55(1), 188-202.
- Tengilimoğlu, D. (2012). *Sağlık Hizmetleri Pazarlaması*. 2. Baskı. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Thomas, R. (2014). *Marketing Health Services*. Third Edition, Health Administration Press.
- Thomas, R.K. (2020). *Marketing Health Services*. Fourth Edition, Health Administration Press.
- Tritter, J., Koivusalo, M., Ollila, E., & Dorfman, P. (2009). *Globalisation, Markets and Healthcare Policy: Redrawing the Patient as Consumer*. Routledge.
- Yeoh, E., Othman, K., & Ahmad, H. (2013). Understanding Medical Tourists: Word-Of-Mouth And Viral Marketing as Potent Marketing Tools. *Tourism Management*, 34, 196-201.
- Webster Jr, F. E. (2005). A Perspective on The Evolution of Marketing Management. *Journal Of Public Policy & Marketing*, 24(1), 121-126.
- World Health Organization (WHO). 2015. *An Overview*. Accessed May 10, 2024. www.who.int/fctc/WHO_FCTC_summary_January2015_EN.pdf.
- World Health Organization (WHO). 2017. *Tobacco fact sheet*. Accessed May 10, 2024. www.who.int/mediacentre/factsheets/fs339/en/.
- Zeithaml, V. A., Parasuraman, A., & Berry, L. L. (1985). Problems And Strategies In Services Marketing. *Journal Of Marketing*, 49(2), 33-46.
- Zeithaml, V., & Bitner M. (2000). *Services Marketing: Integrating Customer Focus Across the Firm* (2nd Ed.). Irwin Mc Graw-Hill.

SONUÇ

İnsan kaynakları yönetimi kavramı, çalışanları bir organizasyonun başarısının ana kaynağı olarak görmektedir. İnsan kaynakları yönetimi, insan sermayesinin oluşmasından ve etkin yönetiminden sorumludur. Bir organizasyonun hedeflerine ulaşmasında en önemli unsur olan insan kaynağının verimliliği onların niteliklerine ve becerilerine bağlıdır. İnsan kaynaklarının bir organizasyonun en değerli sermayesi olarak görülmesi, çalışanın; bilgi, beceri, yetkinlik ve deneyimi ile ilgilidir.

Tüm işletmeler için insan kaynakları önemlidir. Ancak sağlık hizmetlerinin emek ve teknoloji yoğun bir sektör olması sağlık hizmetlerinde insan kaynakları yönetimini daha da önemi hale getirmektedir. Sağlık hizmetlerinde etkin işlemeyen sistemler ve hizmet süreçlerinde oluşan eksiklikler nedeniyle mali kayıp ve hukuki yaptırımların oluşmasının yanı sıra insan hayatına dair kayıplar ile de karşılaşılabilir. Etkin insan kaynakları yönetimi ile tıbbi hatalar, mali ve insan hayatına dair kayıpların önlenmesi mümkün olabilmektedir. Yaşlı nüfusun, yaşa bağlı hastalıkların ve kronik hastalıkların artması sonucu sağlık hizmetlerine de talep artmaktadır. Teknolojinin sürekli gelişimi ve tıbbi ilerlemeler daha yetkin ve uzmanlaşmış sağlık çalışanlarına ihtiyaç duyulmasına neden olmaktadır. Sağlık çalışanlarına gerekli eğitimler verilerek daha yetkin ve uzmanlaşmasının sağlanması da etkin insan kaynakları yönetimi ile mümkün olmaktadır.

Sağlık kurumlarına değer katan insan kaynaklarının iyi yönetimi başarıyı getirecektir. Ayrıca gelecekte ihtiyaç duyulacak olan insan gücünün bugünden doğru planlanarak uzun süren eğitimlerine başlanması da sağlık hizmetlerine değer katarak devamlılığını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Acar, A. C. (2018). İnsan Kaynakları Planlaması ve İşgören Seçimi. İnsan Kaynakları Yönetimi (8. baskı) içinde (s.89-165). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Ahammad, T. (2017). Personnel Management to Human Resource Management (HRM): How HRM Functions? Journal of Modern Accounting and Auditing, 13(9), 412-420.
- Ahern, S., Woods, N., Kalmus, O., Birch, S. & Listl, S. (2019). Needs-Based Planning for The Oral Health Workforce-Development and Application of A Simulation Model., Human Resources for Health, 17(1), 1-9.
- Ak, M. (2018). Yeniden yapılandırılan Sağlık Bakanlığı'nda Değişen İnsan Kaynakları Uygulamaları. Anadolu Kültürel Araştırmalar Dergisi, 2(1), 62-78.

- Akçakanat, T. (2009). İnsan Kaynakları Yönetiminde Performans Değerlendirme: Isparta İl Emniyet Müdürlüğü'nde Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksu, B. ve Özmen, H. İ. (2022). İnsan Kaynakları Yönetimi Uygulamalarının Çalışanlar Tarafından Algılanışının Örgüte Bağlılıkları Üzerindeki Etkisi: Otomotiv Sektöründe Bir İşletme Örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi İnsan Kaynakları Yönetimi Dergisi, 1(1), 73-94.
- Alanlı, A. (2022). İnsan Kaynakları Yönetiminin Tarihsel Gelişimi. Süleyman Demirel Üniversitesi İnsan Kaynakları Yönetimi Dergisi, 1(1), 53-72.
- Alp, F. ve Yılmaz, F. (2022). Türkiye'de Sağlık İnsan Gücü Politikalarının Analizi ve COVID-19 Pandemisinin Kritik Edilmesi., Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(127), 228-243. doi:10.29228/ASOS.57793.
- Altınöz, M. (2018). Yetenek Yönetiminin Algılanması Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 39, 82-95.
- Amalia, M. R. (2024). The Impact of Digital Era 4.0 Transformation On Human Resources Management. Management Studies and Business Journal (PRODUCTIVITY), 1(1), 89-98
- Antoniou, E. (2010). Career planning process and its role in human resource development. Annals of the University of Petroşani, Economics, 10(2), 13-22.
- Armstrong, M. & Taylor, S. (2014). A Handbook Of Human Resource Management Practice. (13nd Ed.) London: Kogan Page Publishing.
- Arslan, M. L. (2012). İnsan Kaynakları Gereksinime Süreç Yaklaşımı: Stratejik İnsan Kaynakları Planlaması. Öneri Dergisi, 10(37), 89-101.
- Ataay, İ. D. ve Acar, A. C. (2018). Ücret Yönetimi. İnsan Kaynakları Yönetimi (8. Baskı) İçinde (S.371-470). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Atalay, E. ve Çavmak, D. (2020). Sağlık Hizmetlerinde İnsan Kaynakları Yönetimi: Temel Kavramlar ve Bileşenler. Ankara: İksad Yayınevi.
- Babic, A. & Hansez, I. (2021). The Glass Ceiling for Women Managers: Antecedents and Consequences For Work-Family Interface And Well-Being At Work. Frontiers Psychology, 12, 1-17. Doi: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.618250>.
- Barisic, A. F., Barisic, J. R & Miloloza, I. (2021). Digital Transformation: Challenges For Human Resources Management. Entrenova - Enterprise Research Innovation, 7(1), 357-366.

- Benligiray, S. (2020). İnsan Kaynakları Yönetimine Giriş. H. Z. Tonus ve D. P. Baş (Ed.) İnsan Kaynakları Yönetimi İçinde (S. 1-37). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Bingöl, D. (2013). İnsan Kaynakları Yönetimi (8. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Birch, S., Kephart, G., Murphy, G., Pallas, L., Alder, R. & MacKenzie, A. (2007). Human Resources Planning and The Production of Health: A Needs-Based Analytical Framework. *Canadian Public Policy*, 33(1), 1-16. Doi:10.3138/9R62-Q0V1-L188-1406.
- Birleşmiş Milletler Türkiye (2024). Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Sağlık ve Kaliteli Yaşam, Sağlıklı Ve Kaliteli Yaşamı Her Yaşta Güvence Altına Almak, Erişim Adresi: <https://Türkiye.Un.Org/Tr/Sdgs/3>, Erişim Tarihi: 19.05.2024.
- Bistakova, J. & Palencarova, J. (2021). Human Resource Management In Healthcare. *SHS Web Of Conferences* 115(255):03003. Current Problems of The Corporate Sector. Doi:10.1051/Shscnf/202111503003.
- Can, H., Kavuncubaşı, Ş. ve Yıldırım, S. (2016). Kamu ve Özel Kesimde İnsan Kaynakları Yönetimi (8. Baskı). Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Cengiz, S. F. (2023). Yetenek Yönetiminin Hemşirelerin İş Motivasyonu Ve Örgütsel Güven Algıları Üzerindeki Etkisi. Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Chourasiya, A. & Agrawal, V. (2019). A Comparative Analysis Of Age Based Career Stage Models Needs And Characteristics At Various Career Stages. *International Journal Of Research And Analytical Reviews*, 6(2), 87-91.
- Correia, T., Gomes, I., Nunes, P. & Dussault, G. (2020). Health Workforce Monitoring In Portugal: Does It Support Strategic Planning And Policy-Making. *Health Policy*, 124(3), 303-310. Doi: 10.1016/J.Healthpol.2019.12.014.
- Çavmak, D. (2017). Sağlık Hizmetlerinde İnsan Kaynakları Planlaması: Türkiye Değerlendirmesi. *Sağlık Yönetimi Dergisi*, 1(2), 13-24.
- Değirmenci, N. ve Ayan, T. (2020). OECD Ülkelerinin Sağlık Göstergeleri Açısından Bulanık Kümeleme Analizi ve Topsis Yöntemine Göre Değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 38(2), 229-241.
- Demirtaş, Ö. (2020). İnsan Kaynakları Yönetiminde Güncel Yaklaşımlar. K. E. Yıldırım (Ed.), *Sağlık İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi İçinde* (S. 168-204). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- Derin, N. (2020). Dünyadan ve Türkiye'den Örneklerle Cam Tavan Sendromu. *Birey Ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 137-154.
- Dessler, G. (2014). *Fundamentals of Human Resource Management* (3. baskı). Edinburgh: Pearson Education Limited.
- Doğan, S. ve Demiral, Ö. (2008). İnsan Kaynakları Yönetiminde Çalışanların Kendilerine Doğru Yolculuk Yöntemi: Yetenek Yönetimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(3), 145-166.
- Elarabi, H. M. & Johari, F. (2014). The Impact of Human Resources Management on Healthcare Quality. *Asian Journal of Management Sciences & Education*, 3(1), 13-22.
- Erigüç, G., Şahinbaş, F., Demirci, Ş. ve Şantaş, G. (2018). Sağlık Kurumlarında İnsan Kaynakları Alanında Yapılan Çalışmaların İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(18), 49-64.
- Fenech, R., Baguant, P. & Ivanov, D. (2019). The Changing Role of Human Resource Management in An Era of Digital Transformation. *International Journal of Entrepreneurship*, 22(2), 1-10.
- Ferris, G. R., Hall, A. T., Royle, M. T. & Martocchio, J. J. (2004). Theoretical Development In The Field Of Human Resources Management: Issues And Challenges For The Future. *Organizational Analysis*, 12(3), 231-254.
- Girgin, A. İ. (2011). Sendika Kurma Hakkı. Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gramberg B. V. & Teicher, J. (2006). Managing Neutrality and Impartiality in Workplace Conflict Resolution: The Dilemma Of The HR Manager. *Asia Pacific Journal of Human Resources*, 44(2), 197-210.
- Gryncewicz, W., Zygala, R. & Pilch, A. (2023). AI In HRM: Case Study Analysis. Preliminary Research. *Procedia Computer Science*, 225, 2351-2360.
- Guest, D. E. (1987). Human Resource Management and Industrial Relations. *Journal Of Management Studies*, 24(5), 503-521. Doi:10.1111/J.1467-6486.1987. Tb00460.X.
- Güloğlu, T. ve Kala E. S. (2021). 21. Yüzyılda Türkiye'de Endüstri İlişkileri: Reform ve Zorluklar. E. S. Kala (Ed.), *Disiplinler arası Sosyal Politika Çalışmaları-3* içinde (S. 23-43). İstanbul: Ekin Yayınevi.
- Gültekin, S. ve Altıntop, S. (2014). İnsan Kaynakları Yönetimi Temel İlkeleri. S. K. Gül ve A. E. Alaç (Ed.), *Güvenlik Sektöründe İnsan Kaynakları Yönetimi* içinde (S. 43-62). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Günindi, O. V. (2015). Çağdaş insan kaynakları yönetimi anlayışının gelir idaresi başkanlığı insan kaynakları yönetimi anlayışına etkisi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hall, T. L. & Mejia A. (1978). Health Manpower Planning: Principles, Methods, Issues. World Health Organization, Genava, Erişim Adresi: <https://iris.who.int/handle/10665/40341>, Erişim Tarihi: 19.05.2024.
- Hampel, K. & Hajduova, Z. (2023). Human Resource Management As An Area Of Changes in A Healthcare Institution. Risk Management and Healthcare Policy, 16, 31-41.
- Helvacı, M. A. (2002). Performans yönetimi sürecinde performans değerlendirmenin önemi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 35(1-2), 155-169.
- Henver, A. R., March, S. T., Park, J., Ram, S. (2004). Design Science in Information Systems Research. MIS Quarterly Research Essay 28(1), 75-105.
- İşık, M. (2018). Özel sektörde insan kaynağı planlaması: Isparta ili örneği. İş ve Hayat Dergisi, 4(8), 207-224.
- İbrahimağaoğlu, Ö. (2023). Elektronik İnsan Kaynakları Yönetimi İle İlgili Bir Yazın Taraması. Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 09(02), 82-91.
- İşlek, N. (2005). Hemşirelik Hizmetlerine İlişkin İşyükü Analizine Dayalı İnsan Gücü Planlaması: Klinik ölçeğinde bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Jabbour, C. J., Gordon, F. S., Oliveira, J. H., Martinez, J. C. & Battistelle, R. A. (2011). Diversity Management: Challenges, Benefits, and The Role of Human Resource Management In Brazilian Organizations. Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal, 30(1), 58-74. Doi:10.1108/02610151111110072.
- Johansen, M. S. & Sowa, J. E. (2019). Human Resource Management, Employee Engagement, and Nonprofit Hospital Performance. Nonprofit Management and Leadership, 29(1), 1-19. Doi:10.1002/Nml.21352.
- Kabene, S. M., Orchard, C. Howard, J. M., Soriano, M. A. & Leduc, R. (2006). The Importance of Human Resources Management in Health Care: A Global Context. Human Resources for Health, 4(20), 1-17. Doi:10.1186/1478-4491-4-20.
- Kağnıcıoğlu, D. (2020). Ücret yönetimi. H. Z. Tonus ve D. P. Baş (Ed.), İnsan kaynakları yönetimi, içinde (s.125-160), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

- Kapur, R. (2017). The Principles of Human Resource Management. *International Journal of Professional Studies*, 3, 27-37.
- Karaca, M. (2020). İnsan kaynaklarına giriş. K. E. Yıldırım (Ed.), *Sağlık işletmelerinde insan kaynakları yönetimi içinde* (s. 1-20). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Karadavut, U. ve Karadavut, V. (2023). Sağlıkta insan kaynakları yönetimi. E. Dinçer (Ed.), *Kamu ve özel sektör boyutuyla insan kaynakları yönetimi içinde* (s. 183-214). İstanbul: Efe Akademik Yayıncılık.
- Kartal, N. (2023). Türkiye’de sağlık insan gücünün sağlık hizmeti kullanımı ve sağlık sonuçları üzerine etkisi. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı.
- Kaufman, B. E. (2014). The Historical Development Of American HRM Broadly Viewed. *Human Resource Management Review*, 24(3), 196-218.
- Kırcı, G. (2020). Performans yönetimi. H. Z. Tonus ve D. P. Baş (Ed.), *İnsan kaynakları yönetimi içinde* (s. 190-219). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Kılış, İ. (2013). İş sağlığı ve güvenliğinde yeni dönem: 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (İSGK). “İş, Güç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 15(1), 17-41.
- Koçak, O. ve Erdoğan, Z. B. (2012). Bankacılık sektöründe yeni insan kaynakları yönetimi yaklaşımları hakkında bir uygulama. *Sosyal ve Siyaset Konferansları Dergisi*, 60(1), 259-283.
- Köksalan, N. (2019). Farklılıkların yönetimi. Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi, 3(6), 51-66.
- Lengnick-Hall, M. L. & Moritz, S. (2003). The Impact Of E-HR On The Human Resource Management Function. *Journal Of Labor Research*, 24(3), 365-379. Doi:10.1007/S12122-003-1001-6.
- Mcbride, A. & Hyde, P. (2006). Human Resource Management in Healthcare. K. Walshe & J. Smith (Ed.), *Healthcare Management içinde* (S. 237-252). New York: First Published.
- Meyers, M. C., Woerkom, M., Paauwe, J. & Dries, N. (2020). HR Managers’ Talent Philosophies: Prevalence and Relationships with Perceived Talent Management Practices. *The International Journal of Human Resource Management*, 31(4), 562-588. Doi: 10.1080/09585192.2019.1579747.
- Mucuk, İ. (2008). *Modern İşletmecilik* (16. basım). İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Murugesan, U., Subramanian, P., Srivastava, S. & Dwivedi, A. (2023). A Study

of Artificial Intelligence Impacts on Human Resource Digitalization in Industry 4.0. *Decision Analytics Journal*, 1-9.

Noe, R., Hollenbeck, J., Gerhart B. & Wright P. M. (2016). *Fundamentals Of Human Resource Management*. (6. Baskı) The United States of America: McGraw-Hill Education,

Okakın, N. (2008). Kariyer yönetiminin bazı insan kaynakları fonksiyonları ile ilişkisi üzerine bir çalışma. *Öneri Dergisi*, 8(30), 1-8.

Opatha, H.H.D.N.P. (2009). *Human Resource Management: Personnel*. Colombo: Department Of HRM, University of Sri Jayewardenepura. [https://Doi.Org/10.31357/Bkc.Fmsc.00001](https://doi.org/10.31357/Bkc.Fmsc.00001)

O'Riordan, J. (2017). *The Practice of Human Resource Management, State of The Public Service Series*. Institute of Public Administration Research Paper, 20, 1-20.

Osewa, O. S. & Osewa, O. T. (2020). Human Resource Management: Functions, Challenges and The Assessment Of The Methods Of Enhancing Employees Performances And Preventing Industrial Conflicts To Its Bearable Minimum İn An Organization. *International Journal of Applied Engineering and Management Letters*, 4(2), 96-110, Doi: [Http://Doi.Org/10.5281/Zenodo](http://doi.org/10.5281/Zenodo).

Öge, S. (2022). *İnsan Kaynakları Yönetimi* (10. baskı). Konya: Eğitim Yayınevi.

Özçelik, A. O. (2018). *Eğitim ve Geliştirme. İnsan Kaynakları Yönetimi* (8. Baskı) İçinde (S.167-216). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Özçelik, H. ve Doğan, A. (2021). İnsan Kaynakları Yöneticilerinin Bakış Açısıyla Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi: Nitel Bir Araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(77), 289-312.

Özdemir, N. (2021). Sağlık Sektöründe İnsan Kaynakları Yönetiminde Performans Yönetimi ve Personel Verimliliği. *Örgütsel Psikoloji ve Davranış Dergisi*, 2(1), 28-36.

Öztürk, Z. (2019). Sağlık Kurumlarında İnsan Kaynakları Yönetimi. *Sağlık Kurumlarında Yönetim İçinde* (S. 133-149). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Paauwe, J. & Boon, C. (2009). *Strategic HRM: A Critical Review*. *Human Resource Management: A Critical Approach* (2. Baskı) içinde (S. 49-73). London: Routledge.

Patrick, P. & Mazhar, S. (2019). Core Functions of Human Resource Management And Its Effectiveness on Organization: A Study. *International Journal of Research İn Economics And Social Sciences (IJRESS)*, 9(5), 257-266.

- Pynes, J. E. (2004). *Human Resources Management for Public and Nonprofit Organizations*. (2. Baskı) San Francisco: Jossey-Bass.
- Rotich, K. J. (2015). History, Evolution and Development Of Human Resource Management: A Contemporary Perspective. *Global Journal of Human Resource Management*, 3(3), 58-73.
- Saatçioğlu, K. ve Yıldırım, A. (2022). İnsan kaynakları yönetimi fonksiyonlarından eğitim ve geliştirme uygulamalarının çalışan performansına etkileri: Tekstil ve hazır giyim sektöründe bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(2), 123-141.
- Sabuncuoğlu, Z. (2018). İnsan kaynakları yönetimi. (9. baskı) Bursa: Aktüel 16 Basım Yayım Dağıtım.
- Sadullah, Ö. (2018). İnsan kaynakları yönetimine giriş: İnsan kaynakları yönetiminin tanımı, önemi ve çevresel faktörler. *İnsan kaynakları yönetimi* (8. baskı) içinde (s.1-49). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Sanchez, P. R., Luna, P., Badicu, A. & Moro J. C. (2022). Artificial Intelligence and Human Resources Management: A Bibliometric Analysis. *Applied Artificial Intelligence*, 36(01), 3628-3655. <https://doi.org/10.1080/08839514.2022.2145631>.
- Schoo, A. M., Boyce, R. A., Ridoutt L. & Santos, T. (2008). Workload Capacity Measures for Estimating Allied Health Staffing Requirements. *Australian Health Review*, 32(3), 548-558.
- Seleş, Ö. (2019). İnsan Kaynakları Yönetiminde İş Analizinin Yeri: Örnek bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi. KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Konya.
- Sewe, S. O., Bula, H. O. & Oringo, J. O. (2018). Compensation Management Practices and Quality of Health Care At Jaramogi Oginga Odinga Teaching And Referral Hospital. *American Scientific Research Journal for Engineering, Technology, And Sciences (ASRJETS)*, 49(1), 146-174.
- Stone, D. L. & Dadrack, D. (2015). Challenges And Opportunities Affecting the Future Of Human Resource Management. *Human Resource Management Review*, 25(2), 139-145, <http://dx.doi.org/10.1016/j.hrmr.2015.01.003>.
- Suvacı, B. (2020). Kariyer yönetimi. H. Z. Tonus ve D. P. Baş (Ed.) İnsan kaynakları yönetimi içinde (s. 220-249). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Sünter, M. (2019). Sağlık kurumlarında insan kaynakları yönetiminin önemi. *Verimlilik Dergisi*, 3, 143-160.
- Şahin, L. ve Balcı, A. İ. (2021). Performans yönetimi süreci. A. Ş. Örnek (Ed.),

İnsan Kaynakları Yönetimi: Strateji, politika ve uygulamalar kapsamında davranışsal bir yaklaşım içinde (s. 453-479). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Şantaş, F., Özer, Ö. ve Çıraklı, Ü. (2012). Türk Kalkınma Planlarında sağlık insan gücü planlaması. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2), 45-59.

Şen, H. (2023). Sağlık kurumlarında insan kaynakları uygulaması: İşe alım süreci. P. Yılık ve F. Orhan (Ed.), Hastane ve Sağlık Yönetimi: Güncel Konular-II içinde (s. 63-72). Ankara: İksad Yayınevi. <https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10050158>.

T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı. (2024). Sağlık İstatistikleri Yıllığı, 2022. Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, Ankara.

Taşlıyan, M., Arı, N. Ü. ve Duzman, B. (2011). İnsan kaynakları yönetiminde kariyer planlama ve kariyer yönetimi: İİBF öğrencileri üzerinde bir alan araştırması. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 3(2), 231-241.

Tekinalp, M. ve Şahinöz, T. (2021). Pandemide insan kaynakları yönetimi. Ordu Tıp Dergisi, 8(2), 23-29.

Tengilimoğlu, D., Işık, O. ve Akbolat, M. (2009). Sağlık işletmelerinde insan kaynakları yönetimi. Sağlık işletmeleri yönetimi içinde (s.247-272). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Tengilimoğlu, D., Erkal, P. ve Karaca, P. (2023). Örgütlerde insan kaynakları yönetimine giriş. İnsan kaynakları yönetimi içinde (s. 1-24). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Tozkoparan, G. ve Vatanser, Ç. (2011). Farklılıkların yönetimi: İnsan kaynakları yöneticilerinin farklılık algısı üzerine bir odak grup çalışması. Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi (21), 89-109.

Urbancova, H., Cermakova, H. & Vostrovskaya, H. (2016). Diversity Management in The Workplace. Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis, 64(3), 1083–1092. doi.org/10.11118/actaun201664031083.

Uyargil, C. (2018). Performans Değerlendirme. İnsan Kaynakları Yönetimi (8. baskı) içinde (s.217-280). İstanbul: Beta Basım Yayımları Dağıtım.

Watson, T. J. (2010). Critical Social Science, Pragmatism and The Realities Of HRM. The International Journal of Human Resource Management, 21(6), 915- 931.

Yıldırım, A. (2019). Yerel Yönetimlerde Personel Sisteminde Yeni Dönüşümler. Journal of Academic Value Studies, 5(3), 406-417.

Yıldırım, S. ve Işıktan, V. (2014). Sağlık İnsan Gücü Planlaması: Sosyal Hizmet Uzmanlarına Yönelik Bir Durum Analizi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 25(1), 133-148.

Yılmaz, A. (2023). The Evolution of Human Resource Management in Managerial Thinking. *Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi*, 4(1), 35-50.

KAYNAKÇA

- Beck da Silva Etges, A., Liu, H., Jones, P., & Polanczyk, C. (2023). Value-Based Reimbursement as a Mechanism to Achieve Social and Financial. *JHE-OR.10(2)*, 100-103.
- Brancalion , F., & Lima , A. (2022). Process-based Management aimed at improving health care and financial results. *Rev Esc Enferm USP. 56:e20210333.*, 1-7.
- CIMA. (2004). *Maximising Shareholder Value*. London, U.K.: The Chartered Institute.
- Devine, K., O’Clock, P., & Lyons, D. (2000). Health-Care Financial Management in a. *Journal of Business Research, 48*, 183-191.
- Durr, M., Song, J.-W., Kalyan, K., & Baez, J. (2024, 05 17). *How value-based care can help boost health system revenue*. www.ey.com: https://www.ey.com/en_us/insights/strategy/ways-value-based-care-helps-boost-health-system-revenue adresinden alındı
- Erges, A., Liu, H., Jones, P., & Polanczyk, C. (20023). Value-Based Reimbursement as a Mechanism to Achieve Social and Financial. *Journal of Health Economics and Outcomes Research,10(2)*, 100-103.
- Euronews. (2022, 04 05). *Sağlık harcamalarının milli gelire oranı: OECD ve AB’de sağlığa en çok pay ayıran ülkeler hangileri?* <https://tr.euronews.com/>: <https://tr.euronews.com/saglik/2022/04/05/sagl-k-harcamalar-n-n-milli-gelire-oran-oecd-ve-ab-de-sagl-ga-en-az-pay-ay-ran-ulke-turkiy> adresinden alındı
- Gapenski, L. (1996). Using MVA and EVA to Measure Financial Performance. *Healthcare Financial Management,50(3)*, 56-61.
- Gapenski, L. C. (2007). *Healthcare Finance: An Introduction to Accounting and Financial Management, 4th edition*. Chicago: Health Administration Press,A-UPHIA.
- Hazelwood, A., & Cook, E. (2008). Improving quality of health care through pay-for-performance programs. *Health Care Manag (Frederick),27(2)*, 104-112.
- Hilco, J., Steven , W., Ivo , D., & Frans , S. (2023). Reflections on Managing the Performance of Value-Based Healthcare: A Scoping Review. *International Journal of Health Policy and Management,12(7366)*, 1-10.
- Kaufmann, G. (2020). *Aligning Lean and Value-based Management*. Cham,Switzerland: Springer.
- Koller, T. (1994). *What is value-based*. NewYork: McKinsey.

- Kulkarni, G., Satyashankar, P., & Gomes, L. (2009). *Financial Management for hospital administration*. New Delhi: Jaypee Brothers Medikal Publisher.
- Lovata, L., & Costigan, M. (2002). Emprical Analysis of Adopters of Economic Value Added", . *Management Accounting Research*,13(2), 215-228.
- McGough, M., Claxton, G., Amin, K., & Cynthia, C. (2024, January 4). *How to health expenditures vary across the population?* <https://www.healthsystemtracker.org: https://www.healthsystemtracker.org/chart-collection/health-expenditures-vary-across-population/> adresinden alındı
- Mironiuc, M. (2007). THE VALUE - CREATING FINANCIAL MANAGEMENT. *Journal of Applied Life Sciences and Environment*,1(129), 65-70.
- Mocciaro Li Destri, A., Picone, P., & Mina, A. (2012). Bringing Strategy Back into Financial Systems of Performance Measurement: Integrating EVA and PBC. *Business System Review*, 1(1) , 85-102.
- Munteanu, V., Danaiaata, D., Hurbean, L., & Bergler, A. (2012). THE VALUE-BASED MANAGEMENT APPROACH: FROM THE SHAREHOLDER VALUE TO THE STAKEHOLDER VALUE. *PROCEEDINGS OF THE 6th INTERNATIONAL MANAGEMENT CONFERENCE "APPROACHES IN ORGANISATIONAL MANAGEMENT"*, (s. 39-44). BUCHAREST, ROMANIA.
- Owolabi, O., Olatoye, F., Elufioye, O., & Okunade , B. (2024). Reviewing health-care financial management: Strategies for cost-effective care. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 21(02), 958-966.
- Oyman, S. (2009, Haziran). Uzmanlık Yeterlilik Tez. *STRATEJİK YÖNETİM SÜRECİNDE PERFORMANS ÖLÇÜMÜ VE DENGELİ SONUÇ KARTI UYGULAMASI: TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI İÇİN BİR DEĞERLENDİRME*. Ankara, Türkiye: T.C. Merkez Bankası Muhsebe Genel Müdürlüğü.
- Özdemir, S. (2007). *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti*, (2. Baskı). İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Özsarı, H. (2018). Değer Temelli Yönetim Anlayışının Sağlık Yönetimindeki Yeri. *Sağlıkta Kalite ve Akreditasyon Dergisi*, 6-9, 6-9.
- Papatya, G., & Papatya , N. (2020). İşletmelerde Değer Temelli Yönetim Uygulamaları: Türkiye İşletmeleri İçin Bir Model Çalışması. *Mehmet Akif Ersoy İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*,7(özel sayı), 1194-1210.
- Porter, M., & Lee, T. (2013, October). *The Strategy That Will Fix Health Care*. www.hbr.org: https://hbr.org/2013/10/the-strategy-that-will-fix-health-care adresinden alındı

- Saraç, M. (2024). Finans Yönetimi Ders Notu. *Finans Yönetimi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Smith, A. (2004). *Ulusların Zenginliği, Cilt 1.(4.Baskı)*. İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Tarım, M. (2017). Sağlık Sektöründe Değer Temelli Yönetim. *Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Platformu dergisi*, 74-75.
- Topal, Y. (2008). *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fkültesi Dergisi*,13(2), 249-261.
- Wallace, J. (2003). Value Maximization and Stakeholder Theory: Compatible Or Not? *Journal of Applied Corporate Finance*, 15 (3), 120-127.
- WHO. (2018). *Delivering quality health services: A global imperative*. OECD Publishing.
- Yiğit, A. (2020). The Performance of OECD Countries in Combating with Covid 19 Pandemics: A Cross-Sectional Study. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10 (2), 399-416.
- Zelman, W., McCue, M., Glick, N., & Thomas, M. (2014). *FINANCIAL MANAGEMENT OF HEALTH,Fourth Edition*. San Francisco: Jossey-Bass aA Willey Brand.
- Zutter, C., & Smart, S. (2019). *Principles of Managerial Finance Brief, Eight Edition*. London: Pearson Education.

KAYNAKÇA

- Aberle, C., Ryckx, N., Treier, R., & Schindera, S. (2020). Update of national diagnostic reference levels for adult CT in Switzerland and assessment of radiation dose reduction since 2010. *Eur Radiol*, 30(3), 1690-1700. doi:10.1007/s00330-019-06485-1
- Ainsbury, E. A., Barnard, S., Bright, S., Dalke, C., Jarrin, M., Kunze, S., . . . Graw, J. (2016). Ionizing radiation induced cataracts: Recent biological and mechanistic developments and perspectives for future research. *Mutation Research/Reviews in Mutation Research*, 770, 238-261.
- Badawy, M. K., Clark, T., Carrion, D., Deb, P., & Farouque, O. (2018). Radiation Dose Optimization in Interventional Cardiology: A Teaching Hospital Experience. *Cardiology Research and Practice*, 2018(1), 6912841. doi:https://doi.org/10.1155/2018/6912841
- Bakar, N. F. A., Othman, S. A., Azman, N. F. A. N., & Jasrin, N. S. (2019). *Effect of ionizing radiation towards human health: A review*. Paper presented at the IOP Conference Series: Earth and Environmental Science.
- Balter, S., Hopewell, J. W., Miller, D. L., Wagner, L. K., & Zelefsky, M. J. (2010). Fluoroscopically guided interventional procedures: a review of radiation effects on patients' skin and hair. *Radiology*, 254(2), 326-341.
- Bartal, G., Vano, E., Paulo, G., & Miller, D. L. (2014). Management of patient and staff radiation dose in interventional radiology: current concepts. *CardioVascular and Interventional Radiology*, 37, 289-298. Retrieved from <https://link.springer.com/article/10.1007/s00270-013-0685-0>
- <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s00270-013-0685-0.pdf>
- Bennardo, L., Passante, M., Cameli, N., Cristaudo, A., Patruno, C., Nisticò, S. P., & Silvestri, M. (2021). Skin Manifestations after Ionizing Radiation Exposure: A Systematic Review. *Bioengineering*, 8(11), 153. Retrieved from <https://www.mdpi.com/2306-5354/8/11/153>
- Bevelacqua, J. J. (2010). Practical and Effective ALARA. *Health physics*, 98(2). Retrieved from https://journals.lww.com/health-physics/fulltext/2010/05002/practical_and_effective_alara.3.aspx
- Biso, S. M. R., & Vidovich, M. I. (2020). Radiation protection in the cardiac catheterization laboratory. *J Thorac Dis*, 12(4), 1648-1655. doi:10.21037/jtd.2019.12.86
- Brink, J. A., & Miller, D. L. (2015). U.S. National Diagnostic Reference Levels: Closing the Gap. *Radiology*, 277(1), 3-6. doi:10.1148/radiol.2015150971

- Christensen, D. M., Iddins, C. J., & Sugarman, S. L. (2014). Ionizing radiation injuries and illnesses. *Emergency Medicine Clinics*, 32(1), 245-265.
- Crawley, M. T., Mutch, S., Nyekiova, M., Reddy, C., & Weatherburn, H. (2001). Calibration frequency of dose--area product meters. *Br J Radiol*, 74(879), 259-261. doi:10.1259/bjr.74.879.740259
- Creagh, D. (2014). Radiation-based techniques for use in the border protection context. *Radiation Physics and Chemistry*, 95, 50-58. doi:10.1016/j.radphyschem.2012.12.012
- Damilakis, J., & Vassileva, J. (2021). The growing potential of diagnostic reference levels as a dynamic tool for dose optimization. *Physica Medica*, 84, 285-287. doi:https://doi.org/10.1016/j.ejmp.2021.03.018
- DICOM. (2005). Supplement 94: diagnostic X-ray radiation dose reporting (Dose SR). In: DICOM Standards Committee Rosslyn.
- Edmonds, K. D. (2013). Diagnostic reference levels as a quality assurance tool. *Radiographer*, 56(3), 32-37. doi:10.1002/j.2051-3909.2009.tb00107.x
- European Society of Radiology. (2014). Renewal of radiological equipment. *Insights Imaging*, 5(5), 543-546. doi:10.1007/s13244-014-0345-1
- Fiorilli, P. N., Kobayashi, T., Giri, J., & Hirshfeld, J. W., Jr. (2020). Strategies for radiation exposure-sparing in fluoroscopically guided invasive cardiovascular procedures. *Catheter Cardiovasc Interv*, 95(1), 118-127. doi:10.1002/ccd.28281
- GMIPulse. (2023). Medical X-ray Market Size.
- Goenka, A. H., Dong, F., Wildman, B., Hulme, K., Johnson, P., & Herts, B. R. (2015). CT Radiation Dose Optimization and Tracking Program at a Large Quaternary-Care Health Care System. *Journal of the American College of Radiology*, 12(7), 703-710. doi:https://doi.org/10.1016/j.jacr.2015.03.037
- Groen, R. S., Bae, J. Y., & Lim, K. J. (2012). Fear of the unknown: ionizing radiation exposure during pregnancy. *American journal of obstetrics and gynecology*, 206(6), 456-462.
- Hansson Mild, K., Lundstrom, R., & Wilen, J. (2019). Non-Ionizing Radiation in Swedish Health Care-Exposure and Safety Aspects. *Int J Environ Res Public Health*, 16(7). doi:10.3390/ijerph16071186
- Hart, D., Hillier, M. C., & Wall, B. F. (2009). National reference doses for common radiographic, fluoroscopic and dental X-ray examinations in the UK. *Br J Radiol*, 82(973), 1-12. doi:10.1259/bjr/12568539

- Havas, M. (2017). When theory and observation collide: Can non-ionizing radiation cause cancer? *Environ Pollut*, 221, 501-505. doi:10.1016/j.envpol.2016.10.018
- Heston, T. F., & Tafti, D. (2024). Nuclear Medicine Safety. In *StatPearls [Internet]*: StatPearls Publishing.
- Hill, K. D., Frush, D. P., Han, B. K., Abbott, B. G., Armstrong, A. K., DeKemp, R. A., . . . Justino, H. (2017). Radiation safety in children with congenital and acquired heart disease: a scientific position statement on multimodality dose optimization from the image gently alliance. *JACC: Cardiovascular Imaging*, 10(7), 797-818. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5542588/pdf/nihms882548.pdf>
- IAEA. (2016). *Radiation Protection and Safety in Medical Uses of Ionizing Radiation*. Retrieved from <https://regelwerk.grs.de/sites/default/files/cc/dokumente/DS399%20STEP%2012.pdf>
- IAEA. (2018). Radiation protection and safety in medical uses of ionizing radiation. In *Specific Safety Guide SSG-46*, IAEA, Vienna.
- IAEA. (2024). Justification and optimization. Retrieved from <https://www.iaea.org/resources/rpop/resources/international-safety-standards/justification-and-optimization>
- ICRP. (1984). *Nonstochastic Effects of Ionizing Radiation*. ICRP Publication 41. *Ann. ICRP* 14(3) Retrieved from
- ICRP. (1991). *1990 Recommendations of the International Commission on Radiological Protection*. ICRP Publication 60. *Ann. ICRP* 21 (1-3). Retrieved from
- ICRP. (1996). *Radiological Protection and Safety in Medicine*. ICRP Publication 73. *Ann. ICRP* 26 (2). Retrieved from
- ICRP. (2007a). *The 2007 Recommendations of the International Commission on Radiological Protection*. ICRP publication 103 (0146-6453 (Print) 0146-6453). Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1016/j.icrp.2007.10.003?download=true>
- ICRP. (2017). *Diagnostic reference levels in medical imaging*. ICRP Publication 135. *Ann. ICRP* 46(1). Retrieved from
- ICRP. (2024). Application of ionising radiation in healthcare. Retrieved from [http://icrpaedia.org/Application_of_ionising_radiation_in_healthcare#:~:text=Diagnostic%20radiology%20are%20mainly%20applied,%2F%20CB-CT%3B%20\(9\)%20Nuclear](http://icrpaedia.org/Application_of_ionising_radiation_in_healthcare#:~:text=Diagnostic%20radiology%20are%20mainly%20applied,%2F%20CB-CT%3B%20(9)%20Nuclear)

- ICRP. (2007b). *Radiological Protection in Medicine. ICRP Publication 105. Ann. ICRP 37 (6)*. Retrieved from https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/ANIB_37_6#page=3.00
- Jain, S. (2021). Radiation in medical practice & health effects of radiation: Rationale, risks, and rewards. *J Family Med Prim Care, 10(4)*, 1520-1524. doi:10.4103/jfmpc.jfmpc_2292_20
- Jain, V., & Chaturvedi, A. (2019). Effect of Ionizing Radiation on Human Health. *International Journal of Plant and Environment, 5(03)*, 200-205. doi:10.18811/ijpen.v5i03.8
- Jha, A., Singh, A., Mithun, S., Shah, S., Agrawal, A., Purandare, N., . . . Rangarajan, V. (2015). Designing of high-volume PET/CT facility with optimal reduction of radiation exposure to the staff: Implementation and optimization in a tertiary health care facility in India. *World journal of nuclear medicine, 14(03)*, 189-196.
- Joseph, B. B., & George, S. (2020). The road to radiation safety and ALARA: A review. *Int. J. Maxillofac Imaging, 6(4)*, 89-92.
- Josephson, E. S., & Peterson, M. S. (2018). *Preservation of food by ionizing radiation: Volume I*: CRC press.
- Kamiya, K., Ozasa, K., Akiba, S., Niwa, O., Kodama, K., Takamura, N., . . . Wakeford, R. (2015). Long-term effects of radiation exposure on health. *Lancet, 386(9992)*, 469-478. doi:10.1016/S0140-6736(15)61167-9
- Kanal, K. M., Butler, P. F., Sengupta, D., Bhargavan-Chatfield, M., Coombs, L. P., & Morin, R. L. (2017). U.S. Diagnostic Reference Levels and Achievable Doses for 10 Adult CT Examinations. *Radiology, 284(1)*, 120-133. doi:10.1148/radiol.2017161911
- Keshtkar, M., & Masoumi, H. (2021). Evaluation of Knowledge and Practice of Radiographers and Operating Room Personnel about Radiation Protection: Importance of Training Courses. *Frontiers in Biomedical Technologies*. doi:10.18502/fbt.v8i4.7759
- Kim, C., Vasaiwala, S., Haque, F., Pratap, K., & Vidovich, M. I. (2010). Radiation safety among cardiology fellows. *The American Journal of Cardiology, 106(1)*, 125-128. Retrieved from [https://www.ajconline.org/article/S0002-9149\(10\)00623-5/abstract](https://www.ajconline.org/article/S0002-9149(10)00623-5/abstract)
- Kim, K. P., & Miller, D. L. (2009). Minimising radiation exposure to physicians performing fluoroscopically guided cardiac catheterisation procedures: a review. *Radiat Prot Dosimetry, 133(4)*, 227-233. doi:10.1093/rpd/ncp052
- Lutz, W., Sanderson, W., & Scherbov, S. (2008). The coming acceleration of glo-

- bal population ageing. *Nature*, 451(7179), 716-719. doi:10.1038/nature06516
- Malone, J., Guleria, R., Craven, C., Horton, P., Jarvinen, H., Mayo, J., . . . Czarwinski, R. (2012). Justification of diagnostic medical exposures: some practical issues. Report of an International Atomic Energy Agency Consultation. *Br J Radiol*, 85(1013), 523-538. doi:10.1259/bjr/42893576
- Marks, L. B., Light, K. L., Hubbs, J. L., Georgas, D. L., Jones, E. L., Wright, M. C., . . . Yin, F. F. (2007). The Impact of Advanced Technologies on Treatment Deviations in Radiation Treatment Delivery. *International Journal of Radiation Oncology*Biophysics*, 69(5), 1579-1586. doi:https://doi.org/10.1016/j.ijrobp.2007.08.017
- Marshall, N. W., Chapple, C. L., & Kotre, C. J. (2000). Diagnostic reference levels in interventional radiology. *Physics in Medicine & Biology*, 45(12), 3833. doi:10.1088/0031-9155/45/12/323
- McCullough, C., Branham, T., Herlihy, V., Bhargavan, M., Robbins, L., Bush, K., . . . Zeman, R. (2011). Diagnostic Reference Levels From the ACR CT Accreditation Program. *Journal of the American College of Radiology*, 8(11), 795-803. doi:https://doi.org/10.1016/j.jacr.2011.03.014
- McCullough, C. H. (2010). Diagnostic reference levels. *Image Wisely [Internet]*, 1-6.
- Meyer, S., Groenewald, W. A., & Pitcher, R. D. (2017). Diagnostic reference levels in low- and middle-income countries: early "ALARAM" bells? *Acta Radiol*, 58(4), 442-448. doi:10.1177/0284185116658681
- Mohd Yusof Mohd, A. (2000). *Non-ionizing radiation: an occupational apathy*. Paper presented at the 2 National RPO Conference: responding to the new millennium challenges with greater safety concern, Malaysia.
- Moores, B. (2006). Radiation safety management in health care—The application of Quality Function Deployment. *Radiography*, 12(4), 291-304.
- NCRP. (1990). *Report No. 107 – Implementation of the Principle of As Low As Reasonably Achievable (ALARA) for Medical and Dental Personnel*, Bethesda, MD: NCRP Publications, ISBN 0-929600-15-0. Retrieved from
- NCRP. (1994). *Report No. 120 – Dose Control at Nuclear Power Plants*, Bethesda, MD: NCRP Publications, ISBN 0-929600-39-8. Retrieved from
- NCRP. (2004). *Structural shielding design for medical x-ray imaging facilities*.
- Oakley, P. A., & Harrison, D. E. (2020). Death of the ALARA Radiation Protection Principle as Used in the Medical Sector. *Dose Response*, 18(2), 1559325820921641. doi:10.1177/1559325820921641

- Omer, H. (2021). Radiobiological effects and medical applications of non-ionizing radiation. *Saudi J Biol Sci*, 28(10), 5585-5592. doi:10.1016/j.sjbs.2021.05.071
- Palacı, H., Günay, O., & Yazar, O. (2018). Türkiye'deki radyasyon güvenliği ve koruma eğitiminin değerlendirilmesi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*(14), 249-254.
- Parakh, A., Kortensniemi, M., & Schindera, S. T. (2016). CT Radiation Dose Management: A Comprehensive Optimization Process for Improving Patient Safety. *Radiology*, 280(3), 663-673. doi:10.1148/radiol.2016151173
- Paulo, G., Damilakis, J., Tsapaki, V., Schegerer, A. A., Repussard, J., Jaschke, W., . . . Clark, E. S. o. R. c. m. o. M. H. J. (2020). Diagnostic Reference Levels based on clinical indications in computed tomography: a literature review. *Insights into Imaging*, 11, 1-9.
- Picano, E., Vano, E., Rehani, M. M., Cuocolo, A., Mont, L., Bodi, V., . . . Sicari, R. (2014). The appropriate and justified use of medical radiation in cardiovascular imaging: a position document of the ESC Associations of Cardiovascular Imaging, Percutaneous Cardiovascular Interventions and Electrophysiology. *European heart journal*, 35(10), 665-672.
- Purohit, E., Karimipour, D., & Madder, R. D. (2021). Multiple Cutaneous Cancers in an Interventional Cardiologist: Predominance in Unprotected Skin Nearest the Radiation Source. *Cardiovascular Revascularization Medicine*, 28, 206-207. doi:https://doi.org/10.1016/j.carrev.2021.01.029
- Regulla, D. F., & Eder, H. (2005). Patient exposure in medical X-ray imaging in Europe. *Radiation Protection Dosimetry*, 114(1-3), 11-25. Retrieved from <https://academic.oup.com/rpd/article-abstract/114/1-3/11/1595869?redirectedFrom=fulltext>
- Rehani, M. M. (2015). Limitations of diagnostic reference level (DRL) and introduction of acceptable quality dose (AQD). *British Journal of Radiology*, 88(1045), 20140344. doi:10.1259/bjr.20140344
- Ryan, J. L. (2012). Ionizing radiation: the good, the bad, and the ugly. *J Invest Dermatol*, 132(3 Pt 2), 985-993. doi:10.1038/jid.2011.411
- Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2024). Sağlıkta Kalite Standartları Hastane. In *Versiyon-6, Revizyon-1* (Vol. SGR-10).
- Salama, D. H., Vassileva, J., Mahdaly, G., Shawki, M., Salama, A., Gilley, D., & Rehani, M. M. (2017). Establishing national diagnostic reference levels (DRLs) for computed tomography in Egypt. *Phys Med*, 39, 16-24. doi:10.1016/j.ejmp.2017.05.050
- Sanderson, W. C., & Scherbov, S. (2005). Average remaining lifetimes can inc-

rease as human populations age. *Nature*, 435(7043), 811-813. doi:10.1038/nature03593

Santos, J., Foley, S., Paulo, G., McEntee, M. F., & Rainford, L. (2014). The establishment of computed tomography diagnostic reference levels in Portugal. *Radiation Protection Dosimetry*, 158(3), 307-317. doi:10.1093/rpd/nct226

Seeram, E., & Brennan, P. C. (2006). Diagnostic reference levels in radiology. *Radiologic Technology*, 77, 373+. Retrieved from <https://link.gale.com/apps/doc/A146630002/HRCA?u=anon~9167dafc&sid=googleScholar&xid=a-076506chttp://www.radiologictechnology.org/content/77/5/373.long>

Sharma, P., Sharma, S. R., & Mittal, T. (2020). Effects and application of ionizing radiation on fruits and vegetables: A review. *Journal of Agricultural Engineering*, 57(2), 97-126.

Silver, E. H., Shulman, S. D., & Rehani, M. M. (2021). Innovative monochromatic x-ray source for high-quality and low-dose medical imaging. *Med Phys*, 48(3), 1064-1078. doi:10.1002/mp.14677

Simantirakis, G., Hourdakakis, C. J., Economides, S., Kaisas, I., Kalathaki, M., Koukorava, C., . Dimitriou, P. (2015). Diagnostic reference levels and patient doses in computed tomography examinations in Greece. *Radiation Protection Dosimetry*, 163(3), 319-324. doi:10.1093/rpd/ncu182

Sun, Z., AbAziz, A., & Khairuddin Md Yusof, A. (2013). Radiation-induced non-cancer risks in interventional cardiology: optimisation of procedures and staff and patient dose reduction. *BioMed research international*, 2013.

Syaza, S. K. F., Umar, R., Hazmin, S. N., Kamarudin, M. K. A., Hassan, A., & Juahir, H. (2018). Non-ionizing radiation as threat in daily life. *Journal of Fundamental and Applied Sciences*, 9(2S). doi:10.4314/jfas.v9i2s.21

Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği, Resmî Gazete Sayısı: 23999, (2000).

Nükleer Düzenleme Kanunu, Kanun Numarası: 7381, Sayı: 31772, (2022).

Diagnostik Radyoloji, Nükleer Tıp ve Radyoterapi Grubu Tıbbi Cihazların Kalite Uygunluk ve Kalite Kontrol Testleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Sayı : 32405, (2023).

TC. Cumhurbaşkanlığı. (2018). *Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu, Resmî Gazetenin Tarihi – Sayısı : 15/7/2018 - 30479*. Retrieved from

Thakur, Y., McLaughlin, P. D., & Mayo, J. R. (2013). Strategies for Radiation Dose Optimization. *Current Radiology Reports*, 1(1), 1-10. doi:10.1007/s40134-013-0007-y

- Tsapaki, V. (2020). Radiation dose optimization in diagnostic and interventional radiology: Current issues and future perspectives. *Phys Med*, 79, 16-21. doi:10.1016/j.ejmp.2020.09.015
- Tsapaki, V., Damilakis, J., Paulo, G., Schegerer, A. A., Repussard, J., Jaschke, W., & Frija, G. (2021). CT diagnostic reference levels based on clinical indications: results of a large-scale European survey. *Eur Radiol*, 31(7), 4459-4469. doi:10.1007/s00330-020-07652-5
- Turner, J. E. (2008). *Atoms, radiation, and radiation protection*: John Wiley & Sons.
- Ubeda, C. (2023). New Optimization Strategies on Radiation Protection in Fluoroscopy-Guided Interventional Procedures in Pediatrics. *Children*, 10(5). doi:10.3390/children10050883
- Uğrak, U., Uzkar, Y., Düzen, İ., Acar, T., Karabey, E., & Durmaz, G. (2024). Evaluation of Procedure Doses and Staff Attitudes in Interventional Cardiology in Terms of Radiation Safety. *Archives of the Turkish Society of Cardiology*, 52(4), 260-268. doi:10.5543/tkda.2024.18363
- UNSCEAR 2008. (2011). *Sources and effects of ionizing radiation. Annex, D*. Retrieved from <https://hprevot.fr/Chernobyl%20Report%20UNSCEAR%202011.pdf>
- UNSCEAR 2020/2021. (2022). *Sources, Effects and Risks of Ionizing Radiation: UNSCEAR 2020/2021 Report, Volume I, Report to the General Assembly, Scientific Annex A: Evaluation of Medical Exposure to Ionizing Radiation*. Retrieved from https://www.unscear.org/unscear/uploads/documents/unscear-reports/UNSCEAR_2020_21_Report_Vol.I.pdf
- Vano, E., Gonzalez, L., Ten, J. I., Fernandez, J. M., Guibelalde, E., & Macaya, C. (2001). Skin dose and dose-area product values for interventional cardiology procedures. *British Journal of Radiology*, 74(877), 48-55. doi:10.1259/bjr.74.877.740048
- Vassileva, J., & Rehani, M. (2015). Diagnostic reference levels. *AJR Am J Roentgenol*, 204(1), W1-W3.
- WHO. (2024a). Ionizing radiation and health effects. Retrieved from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ionizing-radiation-and-health-effects>
- WHO. (2024b). Radiation. Retrieved from https://www.who.int/health-topics/radiation#tab=tab_3
- WHO. (2024c). To X-ray or not to X-ray? Retrieved from <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/to-x-ray-or-not-to-x-ray#:~:text=Worldwide%2C%20an%20estimated%203.6%20billion,rays%2C%20are%20performed%20every%20year.>

KAYNAKÇA

- Baron, R. S. (2005). So Right It's Wrong: Groupthink and the Ubiquitous Nature of Polarized Group Decision Making. *Advances in Experimental Social Psychology, 37*, 219–253.
- Boudon, R. (2003). Beyond rational choice theory. *Annual Review of Sociology, 29*, 1–21.
- Bry, C., Corneille, O., Gilles, I., Martineau, P., Mugny, G., Muller, D., Pulfrey, C., Blanchant, E., Calatan, M., Doldor, E., Jiga, G. M., Max, S., Toma, C., & Butera, F. (2009). Hidden Profiles and Concealed Information: Strategic Information Sharing and Use in Group Decision Making. *Personality and Social Psychology Bulletin, 35*(6), 793–806.
- Daft, R. L. (2012). *Organization Theory and Design* (11th edition). Cengage Learning.
- Gigerenzer, G. (2008). Why heuristics work. *Perspectives on Psychological Science, 3*(1), 20–29.
- Gigerenzer, G., & Gaissmaier, W. (2011). Heuristic decision making. *Annual Review of Psychology, 62*(1), 451–482.
- Hunt, R. A., Lerner, D. A., Johnson, S. L., Badal, S., & Freeman, M. A. (2022). Cracks in the wall: Entrepreneurial action theory and the weakening presumption of intended rationality. *Journal of Business Venturing, 37*(3), 106190.
- Kahneman, D. (2011). *Thinking, Fast and Slow*. Macmillan.
- Knight, F. (1921). *Risk, Uncertainty and Profit*. Houghton Mifflin Company.
- Kurdoglu, R. S., & Ateş, N. Y. (2022). Arguing to defeat: Eristic argumentation and irrationality in resolving moral concerns. *Journal of Business Ethics, 175*(3), 519–535.
- Kurdoglu, R. S., Ates, N. Y., & Lerner, D. A. (2023). Decision-making under extreme uncertainty: Eristic rather than heuristic. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 29*(3), 763-782.
- Kurdoglu, R. S., Jekel, M., & Ateş, N. Y. (2023). Eristic reasoning: Adaptation to extreme uncertainty. *Frontiers in Psychology, 14*, 400.
- Kurdoglu, R. S., Lerner, D., & Ates, N. Y. (2022). Unsticking the rationality stalemate: Motivated reasoning, reality, and irrationality. *Journal of Business Venturing Insights, 18*, e00336.
- Levi, D. (2007). *Group Dynamics for Teams*. SAGE.

- Makary, M. A., & Daniel, M. (2016). Medical error—The third leading cause of death in the US. *BMJ*, *353*, i2139.
- March, J. A. (1994). *A Primer on Decision Making: How Decisions Happen*. The Free Press.
- March, J. G. (2006). Rationality, foolishness, and adaptive intelligence. *Strategic Management Journal*, *27*(3), 201–214.
- Mastroianni, B. (2020). *Why Getting Medically Misdiagnosed Is More Common Than You May Think*. Healthline.Com. <https://www.healthline.com/health-news/many-people-experience-getting-misdiagnosed>
- Rindova, V., & Courtney, H. (2020). To shape or adapt: Knowledge problems, epistemologies, and strategic postures under Knightian uncertainty. *Academy of Management Review*, *45*(4), 787–807.
- Santos, L. R., & Rosati, A. G. (2015). The evolutionary roots of human decision making. *Annual Review of Psychology*, *66*(1), 321–347.
- Sarasvathy, S. D. (2001). Causation and effectuation: Toward a theoretical shift from economic inevitability to entrepreneurial contingency. *The Academy of Management Review*, *26*(2), 243.
- Simon, H. A. (1978). Rationality as process and as product of thought. *American Economic Review*, *68*(2), 1–16.
- Simon, H. A. (1985). Human nature in politics: The dialogue of psychology with political science. *American Political Science Review*, *79*(2), 293–304.
- Simon, H. A. (1990). Invariants of Human Behavior. *Annual Review of Psychology*, *41*(1), 19.
- Singh, H., Meyer, A. N. D., & Thomas, E. J. (2014). The frequency of diagnostic errors in outpatient care: Estimations from three large observational studies involving US adult populations. *BMJ Quality & Safety*, *23*(9), 727–731.
- Stangor, C. (2017). Group Processes. In *Oxford Research Encyclopedia of Psychology*. Oxford University Press.
- Stanovich, K. E., West, R. F., & Toplak, M. E. (2016). The Rationality Quotient. In *The Rationality Quotient*. The MIT Press.
- Tetlock, P. E., & Mellers, B. A. (2002). The Great Rationality Debate. *Psychological Science*, *13*(1), 94–99.
- Townsend, D. M., Hunt, R. A., McMullen, J. S., & Sarasvathy, S. D. (2018). Uncertainty, knowledge problems, and entrepreneurial action. *Academy of Management Annals*, *12*(2), 659–687.

- Tversky, A., & Kahneman, D. (1974). Judgment under uncertainty: Heuristics and biases. *Science*, 185(4157), 1124–1131.
- Von Hippel, W., & Trivers, R. (2011). The evolution and psychology of self-deception. *Behavioral and Brain Sciences*, 34(1), 1–56.
- Zhu, D. H. (2013). Group polarization on corporate boards: Theory and evidence on board decisions about acquisition premiums. *Strategic Management Journal*, 34(7), 800–822.
- Zimmermann, F. (2020). The dynamics of motivated beliefs. *American Economic Review*, 110(2), 337–363.

Sağlık Turizmi

Editör

Prof. Dr. Dilaver TENĐİLİMOĐLU

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Sağlık Turizmi

Editör: Prof. Dr. Dilaver TENGİLİMOĞLU

Kapak Tasarım ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: 2013 Ağustos, Ankara

2. Baskı: 2017 Ekim, Ankara

3. Baskı: 2020 Eylül, Ankara

4. Baskı: 2024 Şubat, Ankara

ISBN: 978-605-4627-28-8

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

http://www.siyasalkitap.com

Türkiye sağlık turizmi ile ilgili veriler incelendiğinde ise T.C Sağlık Bakanlığı tarafından uluslararası sağlık turizmi için yetki verilen 158 özel tıp merkezi, 1184 muayenehane, 777 sağlık tesisi, 612 hastane, 659 aracı kuruluş olduğu sonucunda ulaşılmaktadır (Sağlık Turizmi Daire Başkanlığı, 2023). Buna ek olarak, Türkiye'yi ziyaret eden uluslararası hastaların en çok tercih ettiği branşlar sırasıyla kadın hastalıkları, iç hastalıkları, göz hastalıkları, tıbbi biyokimya, genel cerrahi, diş hekimliği, ortopedi ve travmatoloji, enfeksiyon hastalıkları ve kulak-burun-boğaz hastalıkları olarak belirlenmiştir (USHAŞ, 2023).

Kaynaklar

- Akat, Ö.** (2008). Pazarlama Ağırlıklı Turizm İşletmeciliği. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, 316 s.
- Anonim** (2011). Doğu Marmara Kalkınma Ajansı-Marka Kent Stratejik Kalkınma Planı 2010. Cemre Ofset, 312 s.
- Anonymous** (2010). Hospitality 2015: Game Changers or Spectators. London: Deloitte Global Services Limited, 88 pp.
- Anonymous** (2012). The Future We Want. United Nations Sustainable Development Conference (Rio+20), June 20-22.
- Anonymous** (2020). Investigating the Travel and Tourism Industry. Trends and Factors Currently affecting the travel and tourism Industry, (<http://-travelandtourismindustry.weebly.com>, Erişim tarihi:21.04.2020).
- Bahar, O. ve Kozak, M.** (2005). Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Turizm ve Rekabet Edebilirlik. Ankara: Detay Yayıncılık, 226 s.
- Binler, A.** (2015). Türkiye'nin Medikal Turizm Açısından Değerlendirmesi ve Politika Önerileri. Uzmanlık Tezi, Kalkınma Bakanlığı.
- Cape Town Declaration on Responsible Tourism** (2002). Responsible Tourism in Cape Town. (<http://resource.capetown.gov.za>, Erişim Tarihi: 6.4.2023).
- Cooper, C., Fletcher, J., Fyall, A., Gilbert, D. and Wanhill, S.** (2008). Tourism Principles and Practice. Fourth Edition. Harlow: Prentice Hall, Pearson Education Ltd., 704 pp.
- Çetintaş, H. ve Bektaş, Ç.** (2008). Türkiye'de Turizm ve Ekonomik Büyüme Arasındaki Kısa ve Uzun Dönemli İlişkiler. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt 19, Sayı 1, Bahar 2008.
- Değer, M.K.** (2006) Turizme ve İhracata Dayalı Büyüme:1980-2005 Türkiye Deneyimi. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 20, Sayı: 2, s. 67-86.
- Deloitte** (2016) Global Health Care Outlook-Battling Costs While Improving Care. 28 pp.
- Eagles, P.F.J., McCool, S. F. ve Haynes, C.D.** (2002) Sustainable Tourism in Protected Areas: Guidelines for Planning and Management. IUCN Gland, Switzerland and Cambridge, UK., 183pp.
- Garrity, M.** (21 February 2018) Top 10 medical tourism destinations around the World. (<https://www.beckersspine.com>, Erişim Tarihi: 21.04.2023).
- Goeldner ve Ritchie, J.R.B.** (2006) Tourism: Principles, Practices and Philosophies, Tenth Edition, New Jersey: John Wiley and Sons, Ltd.

- Goodrich N. ve Janathan B. (1994).** Global tourist behavior. International Business Press; Muzaffer Uysal USA: 1994. Health tourism: A new positioning Strategy for tourist destination; pp. 227–238.
- Green Delta Ins. (2018).** Impact of Medical Tourism– Social, Economic and Political. (<https://www.gdassist.com/impact-medical-tourism/>, Erişim Tarihi: 13.4.2023).
- Güneş, G. (2008).** Turizmin Sürdürülebilirliği İçin Ekoturizm. Popüler Bilim. Kasım 2008, Yıl:15, Sayı:177,. Işık Yayıncılık Gazetecilik ve Matbaacılık Ltd.Şti., Ankara, s.28-30.
- Güneş, G. (2011).** Konaklama Sektöründe Çevre Dostu Yönetimin Önemi. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, 13 (20): 45-51.
- Güneş, G. ve Akyurt Kurnaz, H. A. (2019).** Gelecekte Eko Oteller ve Geleceğin Dijital Otelleri, Turizm 4.0, Ed: M. Sezgin, S.Özdemir Akgül ve A. Atar, 2019. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Güneş, G.. (2016).** *Toplum Temelli Ekoturizm*. I.Ulusal Alternatif Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı. 7-9 Nisan 2016, Erzincan Valiliği ve Erzincan Üniversitesi, s.40-45, Erzincan.
- Güneşi, G. (2011) .** Turizm Eğitimi Sektördeki Gelişmeleri Takip Etmeli. Cumhuriyet Gazetesi, Bilim ve Teknoloji, 21 Ekim 2011. Sayı: 1283, s.20.
- Hall, C.M. (2013).** Medical Tourism The Ethics, Regulation and Marketing of Health Mobility, First published by Routledge, Newyork.
- Hall, C.M. and Page, S.J. (2006)** The Geography of Tourism and Recreation: Environment, Place and Space. Oxon: Routledge.
- Hussein, A.T. ve Saç, F. (2008)** Genel Turizm: Gelişimi-Geleceği. Ankara: Siyasal Kitabevi, 274 s.
- Inkson, C. ve Minnaert, L. (2012).** Tourism Management-An Introduction. London: Sage.
- İçöz, O, Günlü, E., Yılmaz, B.S., Aktaş, G., Özdoğan, O.N., Öter, Z., Yılmaz, D., Şahin, N., (2007).** Genel Turizm –Turizmde Temel Kavramlar ve İlkeler. Editör: Orhan İçöz, Ankara: Turhan Kitabevi, 383 s.
- Joppe, M. (2020).** World Economic Forum. Trapped tourists: how is the coronavirus affecting travel? (<https://www.weforum.org>, Erişim Tarihi: 1.4.2023).
- Kozak, N., Kozak, M.A. ve Kozak, M. (2008).** Genel Turizm-İlkeler-Kavramlar. Gözden geçirilmiş 7. Basım, Ankara: Detay Yayıncılık, 116 s.
- Leiper, N. (1983).** An etymology of “tourism”. Annals of tourism research, 10(2), 277-280.
- Loh, C. P. A. (2014).** Health tourism on the rise? Evidence from the balance of payments statistics. The European Journal of Health Economics, 15(7), 759-766.
- Lunt, N., Smith, R., Exworthy, M., Green, S.T., Horfall, D. ve Mannion, R. (2011).** Medical Tourism: Treatments, Market and Health System Implications:A Scoping Review. OECD.
- Matias, A., Nijkamp, P., Sarmiento, M. (2011).** Tourism Economics Impact Analysis, Physica Verlag.
- Medigo (2020)** hat is medical tourism?. (<https://www.medigo.com/blog/medical-tourism-facts-figures/>, Erişim Tarihi: 21.04.2023).

- Medical Tourism.** (2017). Facts and Statistics. (<http://medicaltourism.com/Forms/facts-statistics.aspx>, Erişim Tarihi: 22.07.2023).
- Medical Travel** (2017). Top 10 Health Care Destinations. (<https://www.medigo.com/blog/medical-tourism/top-10-healthcare-destinations/> Erişim Tarihi: 20.07.2023).
- Misra, S.N., Sadual, S.K.** (2009). Basics of Tourism Management, First Edition, Excel Books, New Delphi.
- Mowforth, M., Munt, I.** (2016). Tourism and Sustainability Development, Globalisation and New Tourism in the Third World, Fourth Edition, Routledge, Newyork.
- MTA (Medical Tourism Association)** (2013). 2013 Medical Tourism Survey Report Executive Summary (<https://www.medicaltourism.com/>, Erişim Tarihi: 20.02.2023).
- Murphy, B.** (2016). Top 5 Spots for Medical Tourism. Financial Management-August 6, 2016 (<http://www.beckershospitalreview.com/finance/top-5-spots-for-medical-tourism.html>, Erişim Tarihi:26.07.2023).
- Newsome, D. Moore, S.A., and Dowling, R.K.** (2007) Aspects of Tourism 4: Natural Area Tourism-Ecology, Impacts and Management. Clevedon: Channel View Publications.
- Özdemir, A.S., Göçer, E. ve Karaküçük, S.** (2016) Rekreasyon ve Turizm. Rekreasyon Bilimi, Ed.S. Karaküçük, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Page, S.J.** (2011). Tourism Management, Fourth Edition, Elsevier Ltd.
- Page, S.J.** (2015). Tourism Management, Fifth Edition, Elsevier Ltd.
- Pekin, F.** (2011). Çözüm: Kültür Turizmi. İstanbul: İletişim, 348 s.
- Peltier, D.** (2017). Medical Tourism is Big Business but Still an Emerging Market. March 10, 2017 (<https://skift.com/2017/03/10/medical-tourism-is-big-business-but-still-an-emerging-market/>, Erişim Tarihi: 22.07.2023).
- PROMED (2018).** Council for the International Promotion of Medicine in Costa Rica. (<https://www.centralamericadata.com>, Erişim Tarihi:23.04.2023).
- Reisman, D.** (2010). Health Tourism Social Welfare through International Trade, Edward Elgar Published Limited, UK.
- Rokni, L., Pourahmad, A., Langroudi, M. H. M., Mahmoudi, M. R., & Heidarzadeh, N.** (2013). Appraisal the potential of central Iran, in the context of health tourism. Iranian journal of public health, 42(3), 272.
- Roney, S.A.** (2011). **Turizm : Bir Sistemin Analizi, Detay Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.**
- Sağlık Turizmi Daire Başkanlığı.** (2023). Yetkili Sağlık Tesisleri ve Aracı Kuruluşlar, 01.03.2023, <https://shgmturizmdb.saglik.gov.tr/tr-25360/yetkili-saglik-tesisleri-ve-araci-kuruluslar.htm> (Erişim Tarihi:06.12.2023).
- Samırkaş, M., Bahar, O.** (2013). **Turizm, Yoksulluk Ve Bölgesel Gelişmişlik Farklılıkları, Detay Yayınları, Ankara.**
- Sharma, A., Rao, S., Pathi, S.N.** (2015). Health Tourism and Its Impact on Economy, IOSR Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS) Volume 20, Issue 3, Ver. IV (Mar. 2015), PP 89-92.
- Sonuç, N.** (2014). Sürdürülebilir Turizm:Tanımı ve İçeriği. *Sürdürülebilir Turizm:Kavramlar ve Uygulamalar*, Ed:M.Kozak, Ankara: Detay Yayıncılık.

- STATISTA (2023a).** Medical tourism global market size, from 2016 to 2020 with a forecast for 2027 <https://www.statista.com/statistics/1084720/medical-tourism-market-size-worldwide/>, (Erişim Tarihi:06.12.2023).
- STATISTA (2023b).** **Distribution of medical tourists worldwide as of 2023, by age.** <https://www.statista.com/statistics/1414299/share-medical-tourists-worldwide-by-age/>(Erişim Tarihi:06.12.2023).
- Tekindağ, M.** (2013). Avrupa Birliği Turizm Destek Politikaları ve Türkiye Turizm Politikalarına Yön Verenlerin Algıları Üzerine Bir Uygulama, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- The Economic Times** (2020). International tourism to plunge up to 30% due to virus: UNWTO
(<https://economictimes.indiatimes.com>, Erişim Tarihi: 6.4.2023).
- Theobald, W. F.** (2005). The meaning, scope, and measurement of travel and tourism. *Global tourism*, 3, 23-48.
- Times, Y.** (January, 2018). Health Tourism leaves an economic impact of 5 billion USD in Mexico during 2017
(<https://www.theyucatanimes.com>, Erişim Tarihi: 21.04.2023)
- Tribe, J.** (Ed.). (2009). Philosophical issues in tourism. Channel view publications.
- TÜİK** (2023). Harcama Türlerine Göre Turizm Geliri/ Geliş Nedenine Göre Yabancı Ziyaretçiler (2003-2023). (<https://data.tuik.gov.tr> , Erişim Tarihi: 04.12.2023).
- TURSAB** (2014) 2014 Sağlık Turizmi Raporu (<https://www.tursab.org.tr>, Erişim Tarihi: 20.04.2023).
- Uçak, H.** (2016). The relationship between the growth in the health sector and inbound health tourism: the case of Turkey. *SpringerPlus*, 5(1), 1685.
- UNEP ve UNWTO** (2005). Making Tourism More Sustainable: A Guide for Policy Makers, World Tourism Organization, 209 s.
- UNEP, ITC (International Trade Centre) ve ICTSD (International Centre for Trade and Sustainable Development).** (2012). Green Economy and Trade Opportunities. Draft for Comment, Tourism, 15 June 2012, 7 pp.
- United Nations** (2015) . Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. A7RES77071 (sustainabledevelopment.un.org, Erişim tarihi: 20.04.2023).
- United Nations** (2010) International Recommendations for Tourism Statistics 2008. Department of Economic and Social Affairs, New York (<https://unstats.un.org>, Erişim Tarihi:20.04.2023).
- UNWTO** (2007). Tourism Highlights, 2007 Ed. . (http://www.unwto.org/facts/eng/pdf/highlights/highlights_07_eng_hr.pdf, Erişim Tarihi: 21.07.2023).
- UNWTO** (2008). Tourism Highlights, 2008 Ed.. (<http://www.hotelnewsresource.com/pdf8/UNWTO123008.pdf>, Erişim Tarihi: 22.07.2023).
- UNWTO** (2009). Tourism Highlights, 2009 Ed.. (http://www.unwto.org/facts/eng/pdf/highlights/UNWTO_Highlights09_en_LR.pdf, Erişim Tarihi: 22.07.2023).
- UNWTO** (2013). Sustainable Tourism for Development Guidebook. <http://whc.unesco.org>, Erişim Tarihi: 30.3.2023).
- UNWTO** (2015). Tourism Highlights 2014, 2015 Ed. (<http://www.e-unwto.org>, Erişim Tarihi: 02.04. 2023).

- UNWTO** (2016). *Tourism Highlights 2015, 2016 Ed.* (<http://www.e-unwto.org>, Erişim Tarihi: 03.04.2023).
- UNWTO** (2017) *Annual Report 2016*. Madrid (<http://cf.cdn.unwto.org>, Erişim Tarihi: 24.03.2023)
- UNWTO** (2017). *Methodological Notesto the Tourism Statistics Database 2017 Edition*. (<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418541>, Erişim Tarihi: 24.3.2023).
- UNWTO** (2017). *Tourism Highlights, 2017 Ed. .* (<http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029> Erişim Tarihi: 14.12. 2023).
- UNWTO** (2020). *Impact Assessment of the Covid-19 Outbreak on International Tourism*. (<https://www.unwto.org>, Erişim Tarihi: 7.4.2023).
- UNWTO** (2020). *Sustainable Development*. (<https://www.unwto.org/sustainable-development>, Erişim Tarihi: 27.3.2023).
- UNWTO** (2020). *Tourism Highlights 2019 Ed.* (<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>, Erişim Tarihi:5.3.2023)
- UNWTO** (2020). *International Tourist Numbers Could Fall 60-80% In 2020, Unwto Reports*. (<https://www.unwto.org/news/covid-19-international-tourist-numbers-could-fall-60-80-in-2020>, Erişim Tarihi: 1.6.2023).
- UNWTO Global Guideliness to Restart Tourism (2020)**. (<https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-05/UNWTO-Global-Guidelines-to-Restart-Tourism.pdf>, Erişim Tarihi: 1.6.2023).
- UNWTO Tourism Barometer** March 2017, Vol.15, (http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/pdf/unwto_barom17_02_mar_excerpt_.pdf, Erişim Tarihi: 05.04.2023).
- UNWTO Tourism Barometer N'18** January 2020, (<https://www.unwto.org>, Erişim Tarihi:13.03.2023).
- UNWTO Tourism Barometer** May 2020, Vol.18, (https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2020-05/Barometer_May2020_full.pdf, Erişim Tarihi: 1.6.2023).
- UNWTO_World Tourism Organization** (2019). *Exports from International Tourism Hit Usd 1.7 Trillion* (<https://www.unwto.org>, Erişim Tarihi: 30.3..2023).
- UNWTO–World Tourism Organization** (2003). *Changes In Market Behavior And Weak World Economy Dictate Tourism Trends*. (<http://www.hospitalitynet.org>, Erişim Tarihi: 22.03.2023).
- UNWTO (2023). International Tourism Highlights**. *International Tourism to End 2023 Close to 90% of Pre-Pandemic Levels*. <https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2023-11/231130-uwnto-barometer-en.pdf?VersionId=sqAMc35v5FqsDB6YlJ1cqfTjAC0savCs>, Erişim Tarihi: 04.12.2023).
- USHAŞ (2023). Data of Health Tourism**. <https://www.ushas.com.tr>, Erişim Tarihi: 07.12.2023).
- White, K.Y.** (2016) 22 February 2016. *Eco-tourism:Better for Planet, Better for You. Eco-Business Special Report*. (<http://www.eco-business.com>, Erişim Tarihi: 26.03.2023).

için yabancı dil bilen personel istihdamına öncelik vermesi, profesyonel halkla ilişkiler ve reklam yöneticilerine sahip olması ve hedef ülkelerin sigorta şirketlerine yönelik tanıtım çalışmalarına öncelik vermesi gerekmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, seyahat acenteleri, hastaneler, dernekler ve ilgili üst kuruluşların koordinasyonunda reklam ve tanıtım faaliyetleri profesyonel bir şekilde yürütülmelidir.

Ülke ekonomisine büyük bir katkı sağlayan, uluslararası turizmin önemli bir alanı olan sağlık turizminin gelişmesiyle hastanelerin hedef pazarlarını doğru belirlemeleri uluslararası turizm pazarından daha büyük pay almaları için son derece önem taşımaktadır. Türkiye'nin rakiplerinden farklı yanlarını ön plana çıkartacak pazarlama stratejilerini oluşturabilmesi için rakiplerin pazarlama stratejilerine odaklanmalıdır. Uluslararası turizmde Türkiye'nin güçlü bir marka olmasının sağlık turizmine büyük etkisi olacağı düşünülmekte, turizmle ilgili reklâmlarda Türkiye'nin sağlık turizmi sektöründe de güçlü bir ülke olduğu vurgulanmalıdır.

Kaynaklar

- Ağaoğlu, F.O., Karagöz, N., Zabun, S. (2019). Sağlık Turizmi Uygulamaları ve Türkiye'ye Getirilerine İlişkin Bir Değerlendirme. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(2), 428-450.
- Akdu, U. ve Akdu, S. (2018). Engelli Turizmi: Yasal Düzenlemeler ve Uygulamalar. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 9(23).
- Alexandris, K ve Carroll B. (1997). An Analysis of Leisure Constraints based on Different Recreational Sport Participation Levels: Results from a study in Greece. *Leisure Sciences*, 19 (1):1-15.
- Ankaya, F. ve Aslan, B. (2020). Engelli Turizm potansiyelinin Değerlendirilmesi; Dünya ve Türkiye Örnekleri. *Ulusal Çevre Bilimleri Araştırma Dergisi*, 3(2), 52-57.
- Avcı Kurt, C. Ve İlban, M.O. (2016). **Avrupa Birliği'nde Turizm ve Türkiye**. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Bahar, O. Ve Kozak, M. (2005). **Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Turizm ve Rekabet Edebilirlik**. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Berbeka, J., Borodako, K., Klimek, K., Niemczyk, A., ve Seweryn, R. (2011). The role of congress tourism in Cracow in the years 2008-2009. *tmstudies.net/index.php/ectms/article/.../21*.
- Boz, M. (2004). *Turizmin Gelismesinde Alternatif Turizm Pazarlamasının Önemi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bölüktaş, R. P. (2020). Türkiye'nin Yaşlı Sağlığı Turizmi İçin Fırsatları. *Çekmece İzü Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 1-15.
- Cooper, C., Fletcher, J., Fyall, A. Gilbert, D., ve Wanhill, S. (2005). *Tourism Principles and Practice*. Third Edition.

- Çavuş, Ş. (1994). Termal Turizmi ve Sandıklı Termal Turizm Potansiyeli. Türkiye, Kalkınma Bankası, Turizm Yıllığı, Desen Ofset: Ankara.
- Çelik, S. (2019). Engelli Turizmi ve Engelli Bireylerin Turizmde Yaşadığı Sorunlar: Kilis Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(67), 851-858. doi:10.17719/jisr.2019.3773
- Çetinkaya, T ve Zengin, B. (2009). *Yaşlı Bakımı ve Turizm'*, Panel Bildiri Kitapçığı, Sakarya.
- Çetinkaya, T. (2010). Sağlık Turizmi Açısından Bursa İlinin Pazarlanabilirliği konusunda Sağlık Çalışanlarının Görüşlerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Demirkol, Ş. Ve Çetin, G. (2014). **Turizm Politikaları ve Alternatif Yönetim Yaklaşımları**. Değişim Yayınları, İstanbul.
- Demiroğlu, A, Bozdağ, G, Kart, C, ve Gürkan, T. (2006). Yaşlanma Fizyolojisi ve Olası Teoriler Türk Geriatri Dergisi, (9): 4
- Doğan, S., Baynal D.T., Baynal, B. (2020). İleri Yaş ve Engelli Turizmi Hedef Kitesine Yönelik Bolu İli Sağlık Serbest Bölgesi Tasarımı. *AHBVÜ Turizm Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 295-311
- Erdoğan, N. (2003). Çevre ve (eko) Turizm. Erk Yayınevi: Ankara.
- Fennell, D. and Dowling, R.K. (2003). *Ecotourism Policy and Planning*. CABI Publishing, Wallingford.
- Genç. U. 2007. Türkiye'de Sağlık Turizmi Çerçeve Dergisi; Sağlıkta Sağlıklı Bir Dönüşüm (15): 96-97
- Gibson, H. (1998). Sport tourism: A critical analysis of research. *Sport Management Review*, 1 (1):45- 76.
- Gökçe, G. C. (2018). *Kültürel peyzaj-turizm ilişkisine yönelik kırsal kimlik koruma modeli: NallıhanBbeydilli örneği*, Doktora Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Gracan, D ve Lugaric, A.R. (2011). Business tourism modern form for improvement of the competitiveness of Croatian Tourism, *www.mint.hr/.../ TOURISM-FINAL-2010.p..*
- Green, T. M. (2020). *The Greek & Latin Roots of English*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Hacıoğlu, N. ve Şahin, B. (2011). Üçüncü Yaş Turizmi. Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Nobel Yayıncılık: Ankara.
- Hudson (2009). Golf Tourism? http://www.goodfellowpublishers.com/fre_files/fileGolf-Tourism01.pdf
- İçöz, O. (2009). *Sağlık Turizmi Kapsamında Medikal (Tıbbi) Turizm ve Türkiye'nin Olanakları*, *Journal of Yaşar University*, 2257 – 2279.
- İçöz, O., Var, T. Ve İlhan, İ. (2009). **Turizm Planlaması ve Politikası**. Turhan Kitabevi, Ankara.
- İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kahraman, N. (1997). **Turizm Yatırım ve Projeleri Analizi**. Siyasal Kitabevi, Ankara.

- Karagülle, Z. (2002). *Kaplıca Tıbbı ve Kaplıca Tedavisi*, Balneoloji ve Kaplıca Tıbbı, Nobel Tıp Kitabevleri: Ankara
- Karaman, S., Demirkol, Ş. ve Şahin, S. (2011). İnanç Turizmi. Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Nobel Yayıncılık: Ankara.
- Kaya, İ. ve Narin, M. (2011). Yat Turizmi. Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Nobel Yayıncılık: Ankara.
- Kostak D. (2007). *Turizm Hareketleri (Türkiye Örneği Üzerinden Sağlık Turizmi)*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kozak, N.(2008). *Genel Turizm: İlkeler ve Kavramlar*. Detay Yayıncılık:Ankara
- Köseoğlu, A. (2019). *Hüzün turizmi kapsamında Çanakkale savaşlarının turizm ekonomisine etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2007), Türkiye Turizmi Stratejisi 2023, Ankara.
- Lambert,T.S. (2011). Gazing from Home: Cultural Tourism and art Museums, *Annals of Tourism Research*, 38 (2): 403–421.
- Lunt, N., Smith, R., Exworthy, M., Green, S. T., Horsfall, D., & Mannion, R. (2011). Medical tourism: treatments, markets and health system implications: a scoping review. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Martin,D.Sırakaya-Turk,E., Cho,W.(2013). International Tourism Behaviour in Turbulent Times: Introduction to the Special Issue. *Journal of Business Research*, 66:689-691.
- Niavis, S., Papatheochari, T., Koutsopoulou, T., Coccossis, H., & Psycharis, Y. (2021). Considering regional challenges when prioritizing tourism policy interventions: evidence from a Mediterranean community of projects. *Journal of Sustainable Tourism*, 1-22.
- Novelli, M.(2005). Niche Tourism. Contemporary Issues, trends and cases. (Der) Elsevier.
- Oduncuoğlu, F. ve Efendi, M. (2020). Engelli Turizmde Turist Rehberliği Uygulamaları Üzerine Niteliksel Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 15(60), 708-727.
- OECD.(2020). Tourism Trends and Policies 2020 Report.
- Özalp, G. (2005). Sağlık Turizmi, *Hastane Dergisi*, Ankara: 7, 34.
- Özbek,D ve Özbek.(1999). Jeotermal Kaynakların Sağlık ve Termal Turizme Entegrasyonu" *Haber Bülteni Dergisi*.
- Özkan, M.E. (2019). Sağlık Turizmi Kapsamında Türkiye'nin Medikal Turizm Potansiyeline Yönelik Bir Değerlendirme. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 50-64.
- Özkurt, H. (2007). Sağlık Turizmi Tahvilleri. *Maliye Dergisi*, 152(1), 122-142.
- Öztürk, Y., ve Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte olan ülkeler için alternatif turizm faaliyetleri üzerine teorik bir çalışma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(10), 183-195.
- Radulescu, C. V. (2011). Tourism and environment–towards a European tourism policy. *J. Knowl. Management, Economics Inf. Technology*, 1(5), 66-76.
- Roney, S.A. (2011). **Turizm, Bir Sistemin Analizi**. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Sağlık Turizmi faaliyet Raporu. (2012). Sağlık Bakanlığı.
<http://www.saglik.gov.tr/SaglikTurizmi/belge/1-17675/saglik-turizmi-2012-faaliyet-raporu.html>

- Selimi, N., Sadiku, M., & Sadiku, L. (2017). The impact of tourism on economic growth in the Western Balkan countries: An empirical analysis. *International Journal of Business and Economic Sciences Applied Research*, 10(2).
- Seyyar, A. (2006). *Özürlülere Adanmış Sosyal Politika Yazıları*, Sakarya Büyükşehir Belediyesi
- Smith, V.L. ve Eadington, W.R. (1992). *Tourism Alternatives: Potentials and Problems in the Development of Tourism*, Univeristy of Pennsylvania Press, Philadelphia.
- Standaven, J ve Knop, P. (1999). *Sports Tourism*. Leeds, Human Kinetics.
- Tengilimoğlu, D. Sağlık Turizmi: Tedavi Amaçlı Turizm Ve Termal Turizmde Sorunlar Ve Çözüm Önerileri”, *Hastane Dergisi*, Sayı 34, s. 90-96, Mayıs- Haziran 2005.
- Toprak, L., Elsaied, H.H., Mahmood, S.A. (2014). Turizmin Yükselen Trendi: Sağlık Turizmi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(50), 38-57.
- Tunç, A ve Saç, F. (1998). **Genel Turizm**. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Turizm Bakanlığı. (1993). Sağlık Turizmi ve Turizm Sağlığı, T.B. Yatırımlar Genel Müdürlüğü, Araştırma ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı, Yayın No:1993- 8, 1993, Ankara
- Xu, H., Sofield, T. (2016). Sustainability in Chinese development tourism policies. *Current Issues in Tourism*, 19(13), 1337-1355.
- Yalçın, P. (2006). “Türkiye’de Sağlık Turizminde Altyapı Oluşturulma Gereği ve Sağlık Kurumlarına Yönelik Bir Araştırma” Ankara Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Hastane İşletmeciliği Bilim Dalı (Yüksek Lisans Tezi)
- Yavuz, M.C. (2018). Türkiye’de Sağlık Turizmi Hizmetleri Algısının Hasta ve Müşteri Memnuniyeti Üzerine Etkisi: İç Anadolu Örneği. İstanbul Gelişim Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- [http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani .pdf](http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf)

- Ayrıca termal kentlerde kür merkezleri, golf tesisleri, kongre otelleri vb. alternatif turizm türleri ile desteklenerek 12 ay hizmet veren termal destinasyonlar oluşturulmaktadır.

Türkiye’de sağlık turizmi içinde termal sağlık turizminin ağırlığı artmaktadır. Artık termal sağlık kürleri sadece hastalar için birer tedavi amaçlı konaklama değil, aynı zamanda sağlıklı bireyler için de sağlığı güçlendirici ve destekleyici aktif kısa süreli sağlık aktivitesi haline dönüşmektedir. Türkiye termal turizmde sahip olduğu termal turizme uygun iklim, doğal kaynaklar ve bozulmamış çevre, kültür turizmi için elverişli olması, dünya mirası açısından önemli olan birçok alana ev sahipliği yapması, coğrafi konum nedeniyle turist gönderen pazarlara olan yakınlık, rakip ülkelere oranla çeşitlendirilmiş ürünler ve kalite hizmet sunumu gibi güçlü yönler ile gelecekte bu alanda en çok tercih edilen destinasyonlardan birisi olacaktır (SATURK, 2017). Bu nedenle özellikle kaplıcaların, termal tedavi merkezlerinin, bu yönde hizmet veren konaklama işletmelerinin ve genel anlamda sağlık turizmi hizmeti sunan tüm işletmelerinin ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından akredite olmaları fayda sağlayacaktır. 2024-2028 yılları arasında kapsayan on ikinci kalkınma planında da ayrıca 2053 yılında Türkiye’nin dünyanın sağlık turizmi başkenti olacağı öngörülmektedir. Bu amaca ulaşmak için sağlık turizmi alanında hizmet kapasitesi nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesi, akreditasyon faaliyetleri ile birlikte tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin arttırılacağı belirtilmiştir. Bu amaç doğrultusunda Health Türkiye markasının küresel bir markaya dönüştürülmesi de hedeflenmiştir (SBB, 2023).

Kaynaklar

- Aalliedmarketresearch.com/spa-market (2020). Spa Services Market. <https://www.alliedmarketresearch.com/spa-market> (Erişim Tarihi 10 Mayıs 2020).
- Agnew, J. (2019). *Healing Waters: A History of Victorian Spas*. McFarland & Company.
- Aksu, C. ve Aktuğ, E. (2011). Güney Ege Bölgesi Termal Turizm Araştırması. https://www.geka.gov.tr/Dosyalar/o_19v5e3rnhs11tg319h35c11c928.pdf (Erişim Tarihi 10 Mayıs 2020).
- Anttiroiko, A.V (2018). *Wellness City Health and Well-being in Urban Economic Development*. , Switzerland: Palgrave Pivot.
- Atsız, O., Ramkissoon, H., & Öğretmenoğlu, M. (2023). Yoga travellers’ experiences in guided tours: a multiple case study approach. *Current Issues in Tourism*, 26(2), 177-183.
- Backman, S. J., Huang, Y. C., Chen, C. C., Lee, H. Y., & Cheng, J. S. (2023). Engaging with restorative environments in wellness tourism. *Current Issues in Tourism*, 26(5), 789-806.
- Bender, T., Karagülle, Z., Bálint, G. P., Gutenbrunner, C., Bálint, P. V., & Sukenik, S. (2005). Hydrotherapy, balneotherapy, and spa treatment in pain management. *Rheumatology international*, 25(3), 220-224.

- Bushak, L. (2015). A Brief History of Bathing: The Importance of Hygiene, From Ancient Rome's Sophisticated Showers to the Modern Day. <https://www.medicaldaily.com/top-7-dht-blocker-shampoos-stop-hair-loss-442849> (Erişim Tarihi 20 Mayıs 2020).
- Champneys.com (2020). The History of Spas and Spa Treatments. <https://www.champneys.com/about-champneys/blog/the-history-of-spas-and-spa-treatments/> (Erişim Tarihi 10 Mayıs 2020).
- Chen, K. H., Huang, L., & Ye, Y. (2023). Research on the relationship between wellness tourism experiencescape and revisit intention: A chain mediation model. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 35(3), 893-918.
- Chen, K. H., Chang, F. H., & Wu, C. (2013). Investigating the wellness tourism factors in hot spring hotel customer service. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 25(7), 1092-1114.
- Costa, C., Quintela, J., & Mendes, J. (2015). Health and wellness tourism: A strategic plan for tourism and thermalism valorization of São Pedro do Sul. In *Health and wellness tourism* (pp. 21-31). Springer, Cham.
- Dillette, A. K., Douglas, A. C., & Andrzejewski, C. (2020). Dimensions of holistic wellness as a result of international wellness tourism experiences. *Current Issues in Tourism*, 1-17.
- Dillette, A. K., Douglas, A. C., & Andrzejewski, C. (2019). Yoga tourism—a catalyst for transformation?. *Annals of Leisure Research*, 22(1), 22-41.
- Dryglas, D., & Smith, M. K. (2023). A Critical Analysis of How Central European Spas Create Health Tourism Experiencescapes. *Tourism Planning & Development*, 1-24.
- Dunn, H. L. (1961). *High Level Wellness*, Arlington, VA: Beatty Press.
- European Spas Association (2020). Members. <https://www.europeanspas.eu/en/association/members> (Erişim Tarihi 12 Mayıs 2020).
- European Historic Thermal Towns Association (EHTTA) (2020). The Cafès of Europe <https://ehhta.eu/portal/european-thermal-culture/the-cafes-of-europe/> (Erişim Tarihi 15 Mayıs 2020).
- Etymonline.com (2020). Thermal (adj.) <https://www.etymonline.com/word/thermal> (Erişim Tarihi 15 Nisan 2020).
- Gianfaldoni, S., Tchernev, G., Wollina, U., Roccia, M. G., Fioranelli, M., Gianfaldoni, R., & Lotti, T. (2017). History of the Baths and Thermal Medicine. *Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences*, 5(4), 566-568.
- Globalwellnessinstitute.org (2020). Who are the wellness travelers? <https://globalwellnessinstitute.org/what-is-wellness/what-is-wellness-tourism/> (Erişim Tarihi 10 Mayıs 2020)
- Grochal, M. (2019). The history of SPA. <https://www.wellnesstay.com/the-history-of-spa/> (Erişim tarihi: 01 Mayıs 2020).
- Gülenç, S. (2023). Sağlık Turizminin Tarihsel Gelişim Süreci (1923-2023). *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 34(3), 176-188.
- Gülertekin Genç, S. (2023). Yoga Turistlerinin Motivasyonları Üzerine Sistematik Literatür Taraması. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 6(3), 1157-1170.

- GWI (2023). Global Wellness Economy Monitor: Thermal/ Mineral Springs. https://globalwellnessinstitute.org/wp-content/uploads/2023/11/GWI-WE-Monitor-2023_FINAL.pdf (Erişim tarihi: 02 Aralık 2023).
- GWI (2020). History of Wellness. <https://globalwellnessinstitute.org/industry-research/history-of-wellness/> (Erişim tarihi: 10 Mayıs 2020).
- GWI (2018). Global Wellness Economy Monitor. https://globalwellnessinstitute.org/wp-content/uploads/2018/10/Research2018_v5FINALExecutiveSummary_webREVISED.pdf (Erişim tarihi: 10 Mayıs 2020).
- GWI (2010). Spas and the Global Wellness Market: Synergies and Opportunities. <https://globalwellnessinstitute.org/wp-content/uploads/2018/06/Spas-and-the-Global-Wellness-Market-Final-4.25.2010.pdf> (Erişim tarihi: 10 Mayıs 2020).
- He, M., Liu, B., & Li, Y. (2023). Tourist inspiration: How the wellness tourism experience inspires tourist engagement. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 47(7), 1115-1135.
- Hsgm.saglik.gov.tr (2017). Peloid (Çamur) Nedir? <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/cevresagligi-suguvenligi/su-g%C3%BCvenli%C4%9Fi-ve-kapl%C4%B1calar-birimi/peloid-nedir.html> (Erişim Tarihi 20 Mayıs 2020).
- Hankeringforhistory.com (2018). The History of Wellness. <https://hankeringforhistory.com/the-history-of-wellness/> (Erişim tarihi: 22 Mayıs 2020).
- International Spa Association (2020a). Spa-Goers. <https://experienceispa.com/resources/spa-goers> (Erişim Tarihi 20 Mayıs 2020).
- International Spa Association (2020b). Spa Industry Reaches Record-Setting 18.3 Billion Dollar Revenue Mark. <https://experienceispa.com/ispamedia/news/item/spa-industry-reaches-record-setting-18-3-billion-dollar-revenue-mark> (Erişim Tarihi 20 Mayıs 2020).
- Kantorová, K., Mlázovský, M., & Svoboda, O. (2023). Customer Loyalty in Spa Tourism: A Case Study. In *International Conference on Tourism Research* (Vol. 6, No. 1, pp. 123-130). <https://papers.academic-conferences.org/index.php/ictr/article/view/1213>
- Kaplıcalar Yönetmeliği (2001, 24 Temmuz). Resmi Gazete (Sayı: 24472). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=8056&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> (Erişim Tarihi 25 Mayıs 2020).
- Kim, E., Chiang, L., & Tang, L. (2017). Investigating wellness tourists' motivation, engagement, and loyalty: In search of the missing link. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 34(7), 867-879.
- Konaklamalı Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri Hakkında Yönetmelik (2018, 15 Mayıs). Resmi Gazete (Sayı: 30422). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24589&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> (Erişim tarihi: 25 Nisan 2020).
- Kraftová, I., Mandysová, I., & Matěja, Z. (2013). Specifics of the Czech spa industry and categorization model of spa towns. *Scientific papers of the University of Pardubice. Series D, Faculty of Economics and Administration*. 28 (3/2013).
- KTB (2020). Kültür ve Turizm Bakanlığının Yaklaşımı ve Hedefleri. <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-11484/kultur-ve-turizm-bakanliginin-yaklasimi-ve-hedefleri.html> (Erişim tarihi: 24 Nisan 2020).

- KTB (2019). Sağlık Turizmüne Yönelik Uluslararası Çalışma-Eğilim ve Etkinlikler. https://yigm.ktb.gov.tr/TR-11478/saglik-turizmine-yonelik-uluslararasi-calisma-egilim-ve-.html#_ftn9 (Erişim tarihi: 24 Nisan 2020).
- KTB (2007). Termal Turizm Master Planı 2007-2023. <https://testsite.ktb.gov.tr/ihksinop/TR-11481/termal-turizm-master-plani-2007-2023.html> (Erişim tarihi: 24 Nisan 2020).
- Lee, J., & Kim, J. J. (2023). A study on market segmentation according to wellness tourism motivation and differences in behavior between the groups—focusing on satisfaction, behavioral intention, and flow. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(2), 1063.
- Lee, L. Y. S., Lam, K. Y. C., & Lam, M. Y. (2020). Urban wellness: the space-out moment. *Journal of Tourism Futures*. <https://doi.org/10.1108/JTF-10-2019-0111>.
- Lehto, X. Y., Brown, S., Chen, Y., & Morrison, A. M. (2006). Yoga tourism as a niche within the wellness tourism market. *Tourism Recreation Research*, 31(1), 25-35.
- Leou, E. C., & Wang, H. (2023). A holistic perspective to predict yoga tourists' revisit intention: An integration of the TPB and ECM model. *Frontiers in Psychology*, 13, 1090579.
- Livejapan.com (2020). Onsen Rules! Complete Guide to Onsen Etiquette and How To Enjoy a Traditional Bath in Japan. <https://livejapan.com/en/article-a0002861/> (Erişim tarihi: 21 Mayıs 2020).
- Lo, A., Wu, C., & Tsai, H. (2015). The impact of service quality on positive consumption emotions in resort and hotel spa experiences. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 24(2), 155-179.
- Lund, J. W. (1996). Balneological use of thermal and mineral waters in the USA. *Geothermics*, 25(1), 103-147.
- Majeed, S., & Gon Kim, W. (2023). Emerging trends in wellness tourism: a scoping review. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 6(2), 853-873.
- MTA (2020). Enerji Haritaları. <https://www.mta.gov.tr/v3.0/hizmetler/jeotermal-harita> (Erişim tarihi: 25 Mayıs 2020).
- NTV (2019). Türkiye kaplıcalarıyla Avrupa'da ve dünyada öne çıkıyor. https://www.ntv.com.tr/saglik/turkiye-kaplicariyla-avrupada-ve-dunyada-one-cikiyor,Fd65EHxakGD5K-USr4_IQ (Erişim tarihi: 15 Mayıs 2020).
- Öznlbant, E., & Alvarez, M. D. (2019). A socio-cultural perspective on yoga tourism. *Tourism Planning & Development*, 260-274.
- USHAŞ (2023). 2022 Yılı Faaliyet Raporu. <https://www.ushas.com.tr/wp-content/uploads/2023/06/2022-Yili-Faaliyet-Raporu-1.pdf>
- Ponder L.M., Holladay P.J. (2014) Yoga tourism. In: Jafari J., Xiao H. (eds) *Encyclopedia of Tourism*. Springer, Cham.
- Rawlinson, S. (2017). Training and Development in the Spa Industry. In *International Spa Management Principles and practice*. (Ed.) Sarah Rawlinson and Tim Heap. Oxford: Goodfellow Publishers Ltd.
- Saglikturizmi.saglik.gov.tr (2019). Tarihçemiz. <https://saglikturizmi.saglik.gov.tr/TR,184/tarihcemiz.html> (Erişim tarihi: 25 Nisan 2020).

- Sandıkçı, M., & Gürpınar, K. (2008). Termal Turizm İşletmelerinde Kür Hizmetlerinin Algılanan Önemi: Ege Bölgesi'nde Bir Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1), 103-121.
- Sağlık Turizmi Koordinasyon Kurulu, SATURK (2017). Türkiye'de Termal Sağlık Turizmi. <http://saturk.gov.tr/images/pdf/tyst/07.pdf> (Erişim tarihi: 24 Nisan 2020).
- Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği (2013, 24 Mart). Resmi Gazete (Sayı: 29940). Erişim adresi: www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=17229&MevzuatTur=9&MevzuatTertip=5 (Erişim tarihi: 25 Mayıs 2020).
- Smith, M., & Kelly, C. (2006). Holistic tourism: Journeys of the self?. *Tourism Recreation Research*, 31(1), 15-24.
- Smith, M.K., & Puczko, L. (2013), *Health, Tourism and Hospitality: Spas, Wellness and Medical Travel*, Routledge, London.
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB) (2023). On İkinci Kalkınma Planı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/11/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028_17112023.pdf
- Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelik (2019, 1 Haziran). Resmi Gazete (Sayı: 30791). Erişim adresi: www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?mevzuatno=1134&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5 (Erişim tarihi: 25 Nisan 2020).
- Vada, S., Prentice, C., Scott, N., & Hsiao, A. (2020). Positive psychology and tourist well-being: A systematic literature review. *Tourism Management Perspectives*, 33, 1-14.
- van Tubergen, A., & van der Linden, S. (2002). A brief history of spa therapy. *Annals of the Rheumatic Diseases*, 61(3), 273-275.
- World Tourism Organization and European Travel Commission (2018), *Exploring Health Tourism*, UNWTO, Madrid, DOI: <https://doi.org/10.18111/9789284420209>.

Kaynaklar

- Ackerman, S.L. (2010): "Plastic Paradise: Transforming Bodies And Selves İn Costa Rica's Cosmetic Surgery Tourism İndustry." *Medical Anthropology* 29.4, p. 403-423.
- Al-Azzam, A. F. M. (2016). A study of the impact of marketing mix for attracting medical tourism in Jordan. *International Journal of Marketing Studies*, 8(1), 139-149.
- Aydın D, Enginer B, Aypek N, Aktepe C, Şahbaz R.P, Arslan S (2011). Türkiye'de Medikal Turizm, Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü; 836, Ankara.
- Aydın D, Yılmaz C (2010) Medikal Turizm Araştırması (Birinci Bölüm), Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara
- Bawazeer A., Rahman A., Barkhuu O., Ilic N., Alag R. (2016) Medical Tourism Cluster, Microeconomics of Competitiveness
- Chee, H.L. (2007). "Medical Tourism İn Malaysia: İnternational Movement Of Healthcare Consumers And The Commodification Of Healthcare.", Asia Research Institute Working Paper No. 83 , p.1-32
- Crush, J.,Chikanda A. (2015) "South-South Medical Tourism And The Quest For Health İn Southern Africa." *Social Science & Medicine* 124, p. 313-320.
- Cohen E. (2008) "Medical Tourism İn Thailand." AU-GSB e-journal 1.1, p. 24-37
- Connell J (2006). Medical Tourism: Sea, Sun, Sand And Surgery, Australia
- Dang, H. S., Nguyen, T. M. T., Wang, C. N., Day, J. D., & Dang, T. M. H. (2020). Grey system theory in the study of medical tourism industry and its economic impact. *International journal of environmental research and public health*, 17(3), p.1-23.
- Darwazeh, D., Clarke, A., & Wilson, J. (2021). Framework for establishing a sustainable medical facility: a case study of medical tourism in Jordan. *World*, 2(3), 351-373.
- Ebrahim, A. H., Ganguli, S. (2019). A comparative analysis of medical tourism competitiveness of India, Thailand and Singapore. *Tourism: An International Interdisciplinary Journal*, 67(2), p.102-115.
- Edmonds, A. (2011) "'Almost İnvisible Scars': Medical Tourism To Brazil." *Signs: Journal Of Women İn Culture And Society* 36.2: p. 297-302.
- Ehrbeck T, Guevara C, Mango P.D (2008). Mapping The Market For Medical Travel, McKinsey &Company, (<http://www.cosmashealth.com/workspace/assets/uploads/McKinsey-MedicalTravel.pdf>)
- Gill H, Singh N (2011). Exploring the Factors That Affect the Choice of Destination for Medical Tourism, USA.
- Gu, D., Humatova, G., Xie, Y., Yang, X., Zolotarev, O., & Zhang, G. (2021). Different Roles of Telehealth and Telemedicine on Medical Tourism: An Empirical Study from Azerbaijan. *Healthcare*, 9 (1073), p.1-18.
- Gupta A.S. (2008) Medical Tourism İn India: Winners And Losers *Indian Journal of Medical Ethics* Vol V No 1 January- March 2008, p.4-5
- Hall, C. (2013) Medical Tourism: The Ethics, Regulation, And Marketing Of Health Mobility. Vol. 33. Routledge, ISBN:978-0-415-66575-9
- Herrick, D.M. (2007) "Medical tourism: Global competition in health care." National Center for Policy Analysis (NCPA), Policy Report 304.

- Heung V.C.S, Kucukusta D, Song H (2010). Medical Tourism Development In Hong Kong: An Assessment Of The Barriers, Hong Kong
- Horowitz, Michael D., Jeffrey A. Rosensweig, and Christopher A. Jones (2007). "Medical Tourism: Globalization Of The Healthcare Marketplace." *Medscape General Medicine* 9.4.
- Jagyasi P (2010). Medical Tourism Research& Survey Report
- Johnston R, A Crooks V.A, Snyder J, Kingsbury P (2010). What Is Known About The Effects Of Medical Tourism In Destination And Departure Countries? A scoping review, 9:24.
- Kaur, M. (2014). "Medical Tourism in India." , <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/summary?doi=10.1.1.683.496>.
- Khan M (2010), Medical Tourism: Outsourcing Of Healthcare, International CHRIE Conference-Refereed Track 23.
- Khan, S., Khan, M. Z., Saeed, R., Ahmed, J., Naveed, A. K., Shah, H. H. (2023). Age of Robotic Surgery and Telemedicine: Is Pakistan Lagging Behind?. *Annals of Biomedical Engineering*, p.1-5.
- Leng C. (2010). Medical Tourism And The State In Malaysia And Singapore, *Global Social Policy* 10(3), p.336–357, DOI: 10.1177/14680181110379978
- Lunt N, Smith R, Exworthy M, Green S.T, Horsfall D, Mannion R (2011). Medical Tourism: Treatments, Markets and Health System Implications: A scoping review, <http://www.oecd.org/dataoecd/51/11/48723982.pdf>
- Malhotra, N., Dave, K. (2022). An assessment of competitiveness of medical tourism industry in India: a case of Delhi NCR. *International Journal of Global Business and Competitiveness*, 17(2), p.215-228.
- Nicolaides, A (2011) Lessons For South Africa From Asia On Medical Tourism's Practice And Potential, *Medical Technology SA* Volume 25 No. 2, p.7-16, ISSN 1011 5528
- Ormond, M, Wong K.M., Chan C.K. (2014). "Medical Tourism In Malaysia: How Can We Better Identify And Manage Its Advantages And Disadvantages?." *Global Health Action* 7.1 (2014): doi: DOI: 10.3402/gha.v7.25201, p. 1-4
- Piazolo, M, Albayrak N.(2011). "Medical Tourism: A Case Study For The USA And India, Germany And Hungary." *Acta Polytechnica Hungarica* 8.1, p.137-160.
- Pocock N, Phua K.H. (2011) Medical Tourism And Policy Implications For Health Systems: A Conceptual Framework From A Comparative Study Of Thailand, Singapore And Malaysia, *Globalization and Health* 2011, 7:12, P.1-12.
- Seo, B. R., Kim, K. L. (2021). The Post Pandemic Revitalization Plan for the Medical Tourism Sector in South Korea: A Brief Review. *Iranian Journal of Public Health*, 50(9), p.1766-1772.
- Sharma, S., Chauhan, Y., Tyagi, R. (2023). Artificial Intelligence based Applications in Medical Tourism. 14th International Conference on Computing Communication and Networking Technologies (ICCCNT), p.1-6.
- Warf B (2010) Do You Know The Way To San José? Medical Tourism In Costa Rica, *Journal Of Latin American Geography*, 9 (1), p. 51-66.
- Tileva, I. G. (2021). How technologies will affect the future of international medical tourism. *PNIPU Bulletin (Вестник ПНИПУ)*, No.3 ,p. 308-318.

- Turner L.G. (2010) Quality In Health Care And Globalization Of Health Services: Accreditation And Regulatory Oversight Of Medical Tourism Companies International Journal For Quality In Health Care Volume 23, Number 1: pp. 1–7, doi: 10.1093/intqhc/mzq078
- Uluslararası Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığı Hakkında Yönetmelik Uzaktan Sağlık Hizmetlerinin Sunumu Hakkında Yönetmelik
- Ushakov, D. S., Yushkevych, O. O., Ovander, N. L., Tkachuk, H. Y., & Vyhovskyi, V. H. (2019). The strategy of Thai medical services promotion at foreign markets and development of medical tourism. *Geo Journal of Tourism and Geosites*, 27(4), p. 1429-1438.
- Virani, A., Wellstead, A. M., & Howlett, M. (2020). The north-south policy divide in transnational healthcare: a comparative review of policy research on medical tourism in source and destination countries. *Globalization and health*, 16(1), p.1-15.
- [https://www.jointcommissioninternational.org/who-we-are/accredited-organizations/#sort=%40aoname%20ascending&f:@aocountry=\[Malaysia\]](https://www.jointcommissioninternational.org/who-we-are/accredited-organizations/#sort=%40aoname%20ascending&f:@aocountry=[Malaysia]) (25.12.2023)
- [https://www.imtj.com/news/million-medical-tourists-malaysia-2017/\(01.07.2017\)](https://www.imtj.com/news/million-medical-tourists-malaysia-2017/(01.07.2017))
- [https://www.jointcommissioninternational.org/who-we-are/accredited-organizations/#sort=%40aoname%20ascending&f:@aocountry=\[Mexico\]](https://www.jointcommissioninternational.org/who-we-are/accredited-organizations/#sort=%40aoname%20ascending&f:@aocountry=[Mexico]) (25.12.2023)
- <https://www.health-tourism.com/medical-tourism/statistics/> (10.07.2017)
- <https://www.azadliq.org/a/24357299.html> (22.07.2017)
- [https://www.jointcommissioninternational.org/who-we-are/accredited-organizations/#sort=%40aoname%20ascending&f:@aocountry=\[Brazil\]](https://www.jointcommissioninternational.org/who-we-are/accredited-organizations/#sort=%40aoname%20ascending&f:@aocountry=[Brazil]) (25.12.2023)
- [https://www.jointcommissioninternational.org/who-we-are/accredited-organizations/#sort=%40aoname%20ascending&f:@aocountry=\[Costa%20Rica\]](https://www.jointcommissioninternational.org/who-we-are/accredited-organizations/#sort=%40aoname%20ascending&f:@aocountry=[Costa%20Rica]) (25.12.2023)
- [https://www.jointcommissioninternational.org/who-we-are/accredited-organizations/#sort=%40aoname%20ascending&f:@aocountry=\[Jordan\]](https://www.jointcommissioninternational.org/who-we-are/accredited-organizations/#sort=%40aoname%20ascending&f:@aocountry=[Jordan]) (25.12.2023)
- [https://www.jointcommissioninternational.org/who-we-are/accredited-organizations/#sort=%40aoname%20ascending&f:@aocountry=\[Turkey\]](https://www.jointcommissioninternational.org/who-we-are/accredited-organizations/#sort=%40aoname%20ascending&f:@aocountry=[Turkey]) (28.12.2023)
- <https://www.stb.gov.sg/industries/healthcare>
- http://www.who.int/global_health_histories/seminars/kelley_presentation_medical_tourism.pdf (22.07.2017)
- <https://www.medicaltourism.com/compare-prices> (20.11.2023)
- <https://www.globaldata.com/store/report/medical-tourism-market-analysis/> (20.11.2023)
- <https://www.marketresearchfuture.com/reports/medical-tourism-market-> (11.12.2023)
- <http://www.health-tourism.com/malaysia-medical-tourism/> (24.07.2017)
- <https://www.ushas.com.tr/saglik-turizmi-verileri/> (28.12.2023)
- blog.saglikhukuku.net (20.07.2017)

https://www.tursab.org.tr/dosya/12186/saglikturizmiraporu_12186_5485299.pdf
(01.08.2017)

<http://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2020/04/TurizmOzellhtisasKomisyonuRaporu.pdf>. (20.06.2020)

chrome-
exten-
sion://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.grantthornton.com.tr/globalassets/__shared__/global-salk-sektoru-ve-medikal-turizm-trendleri--rapor-2023__1.08_ifreli.pdf (28.12.2023)

<https://shgmturizmdb.saglik.gov.tr/TR-76664/yetkili-saglik-tesisleri.html> (28.12.2023)

<https://shgmturizmdb.saglik.gov.tr/TR-90753/uluslararası-saglik-hizmetleri-cagri-merkezi-hizmete-girmistir.html> (28.12.2023)

<https://www.ushas.com.tr/kurulus-kanunu/> (28.12.2023)

gun hale getirilmeli ve gerektiğinde yardımcı personel desteği sağlanmalıdır. Yaşlı ve engellilerin turizm ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hizmetlerin geliştirilmesi yoluyla bir turizm ürünü oluşturulması, Türkiye'nin de içinde bulunduğu özellikle genç ve dinamik nüfusa sahip ülkeler için yeni bir destinasyon fırsatı sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Albu, A., Chasovschi, C., Fergen, U., Baehre, H. (2014). Senior tourism. Characteristics and facilities. International Conference Entrepreneurship In The Hospitality Industry, 9-11 Ekim 2014, Cluj-Napoca, Romanya.
- Akarcalı, S. (2016). Tüm Yönleriyle Sağlık Turizmi Katar Ülke Raporu, (Ed. Ömer Tonuş) Sağlık Bakanlığı Sağlık Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Akın, A. (2019). Otel İşletmelerinin Engelli Turistlere Yönelik Uygulamalarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (2), 2082-2103. DOI: 10.33206/mjss.558146
- Aksüllü, N., Doğan, S.(2004). Huzurevinde ve evde yaşayan yaşlılarda algılanan sosyal destek etkenleri ile depresyon arasındaki ilişki. *Anadolu Psikiyatri Derg*, 5:76-84.
- Akoğlan Kozak, M., Toker, A. (2014). Engelliler ve Turizm - Seyahat Acentası Yöneticilerinin ve Engelli Bireylerin Algıları. 15. Ulusal Turizm Kongresi, Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi, 13-16 Kasım Ankara, 1-14.
- Aktepe, C. (2013). Sağlık Turizminde Yeni Fırsatlar ve Türkiye'de Yerleşik Sağlık İşletmelerinin Pazarlama Çabaları, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 170-188.
- Aksu, A., Ömür, U., ve Doğuş, K. (2016). Golf Tourism: A Research Profile and Security Perceptions in Belek, Antalya, Turkey. *International Journal of Business and Social Research*. 6 (2):112.
- Alén, E., Losada, N. & Domínguez, T. (2016). The Impact of Ageing on the Tourism Industry: An Approach to the Senior Tourist Profile. *Soc Indic Res* 127, 303-322.
- Anderson, R. A., Hsieh, P. C., & Su, H. F. (1998). Resource allocation and resident outcomes in nursing homes: Comparisons between the best and worst. *Research in Nursing & Health*, 21(4), 297-313.
- Aslan Y. (2020). Türkiye'de ve Dünya'da palyatif bakım modellerine genel bakış. *Anadolu Güncel Tıp Derg*, 2(1):19-27.
- Araslı, H., Ezgi, O., & Topcu, G. (2021). Determinants of Travel Participation and Experiences of Wheelchair Users Traveling to the Bodrum Region: A Qualitative Study.
- Artar, Y., ve Karabacakoğlu, Ç. (2003). Türkiye'de Engelliler Turizminin Geliştirilmesine Yönelik Konaklama Tesislerindeki Alt Yapı İmkanlarının Araştırılması. Engellilerin Toplumsal Gelişimine Yönelik Proje, Dünya Engelliler Vakfı Engelsiz Turizm Raporu, Ankara.
- Atak, V. (2008). Marmaris'teki Otel İşletmelerinin Bedensel Engelli Turizmine Bakışı, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Muğla.
- Aydın, D., Aypek, N., Aktepe, C., Şahbaz, P., ve Arslan, S. (2011). Türkiye'de Medikal Turizmin Geleceği, Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, 1-22.

- Aydın, D., Birdal, E. (2013). Manavgat Sağlık Turizmi Fırsatlar Raporu, Manavgat Sanayi ve Ticaret Odası, Antalya, 1-92.
- Aydın, Z D. (2006). Toplum ve Birey İçin Sağlıklı Yaşlanma: Yaşam Biçiminin Rolü. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi* ,13(4): 43-8.
- Backman, K. F., Backman, S. J., & Silverberg, K. E. (1999). An Investigation into the Psychographics of Senior Nature-Based Travellers. *Tourism Recreation Research*, 24(1), 13-22.
- Bal, T. (2016). OECD Ülke Uygulamaları Doğrultusunda Uzun Dönemli Bakım (UDB) Hizmetlerinin Finansmanı ve Türkiye İçin Öneriler. *SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi*, 6(1) , 159-196.
- Balcı, E. (2012). Bedensel Etkinlik Ve Yaşlılık. Yaşlılık Perspektifi. Dilek Aslan ve Melikşah Ertem (Ed.). Yaşlı Sağlığı: Sorunlar ve Çözümler İçinde (42-47). HASUDER Yayınları.
- Bahar A, Tutkun H, Sertbaş G. (2005). Huzurevinde yaşayan yaşlıların anksiyete ve depresyon düzeylerinin belirlenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 6:227-9.
- Baran, A. G. (2005). Yaşlı ve Aile İlişkileri-Ankara Örneği. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü.
- Baran E., Bahar-Özvarış, Ş., (2012). Yaşlılık Döneminde Sağlığın Geliştirilmesi (ed. Dilek Aslan ve Melikşah Ertem) Yaşlı Sağlığı: Sorun ve Çözümler, Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER) Yayınları no: 2012-1 1. Baskı Palme Yayıncılık.
- Baş, M. (2012). Türkiye’de Yaşlı İş Gücünün Genel Görünümü. *Sosyal Güvence*, 1(2),28-46.
- Batty, G D., Lee, I M (2002). Physical Activity for Preventing Strokes. *BMJ*, 325:350-1.
- Beğer, T., Yavuzer, H. (2012). Yaşlılık ve Yaşlılık Epidemiyolojisi. *Klinik Gelişim*, 25: 1-3.
- Bektaş, G., Şimşek, F. (2016). İleri Yaş Sağlık Turizminde Mobil Sağlık Hizmetlerinin Önemi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 3(4) , 179-185 <https://dergipark.org.tr/en/pub/sagakaderg/issue/46735/586230>. Erişim Tarihi: 15.03.2020
- Bergier, B., Bergier, J., & Kubinska, Z. (2010). Environmental Determinants of Participation in Tourism and Recreation of People with Varying Degrees of Disability. *Journal of Toxicology and Environmental Health* (73), 1134-1140. doi:10.1080/15287394.2010.491042.
- Birdal, E. (2011). Medikal Turizm Araştırması, T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara, 1-61.
- Birimoglu Okuyan, C. & Bilgili N. (2018). Mobility and Fall Behavioral in Elderly: A Study of Nursing Home. 15(1): 1-8
- Birleşmiş Milletler. (2019). World Population Ageing 2019 Highlights. United Nations. Erişim: <https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/ageing/WorldPopulationAgeing2019-Highlights.pdf> Erişim tarihi: 10.05.2020
- Bodur S, Dayanir Cingil, D. (2009). Using WHOQOL-BREF to evaluate quality of life among Turkish elders in different residential environments. *J Nutr Health Aging*. 13(7):652-6.
- Borde, T., Esen, E. (2010), Toplum, Sağlık ve Eğitimde Çeşitlilik. Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Borja, L., Casanovas, J. A. & Bosch, A. (2002) El Consumidor Turístico. ESIC, Pozuelo de Alarcón: Madrid.

- Bowtell, J. (2015). Assessing the value and market attractiveness of the accessible tourism industry in Europe: a focus on major travel and leisure companies, *Journal of Tourism Futures*, 1(3): 203-222.
- Brown, T. J., Kaplan, R., & Quaderer, G. (1999). Beyond Accessibility: Preference for Natural Areas. *Therapeutic Recreation Journal*, 33(3), 209.
- Breitrück V., Nunn E. (2011) Health & medical tourism. In: Papathanassis A. (eds) *The Long Tail of Tourism*. Gabler
- Buhalis, D., Darcy, S. (2011). *Accessible tourism: Concepts and issues*. Bristol: Channel View Publication.
- Büyükkşalvarcı, A., Şapçılar, M.C. & Tuncel, M. (2017). Otel İşletmelerinde Engelli Olanaklarına İlişkin Yöneticilerin Görüşleri: Konya Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, 13, 249-263.
- Caldwell, L.L., & Gilbert, A.G. (1990). Leisure, health and disability: A review and discussion. *Canadian Journal of Community Mental Health*, 9(2), 111-122.
- Cankurtaran, M. (2005). Yaşlılık, Yaşlanma Mekizmaları, Antiaging ve Yaşam Tarzı Değişiklikleri. 7. Ulusal iç hastalıkları kongresi, Kongre Kitapçığı. 1-5.
- Capapozzi, D., & Zantomio, F. (2021). Senior tourism in Italy: the role of disability and socioeconomic characteristics. *Journal of population ageing*, 14(2), 229-245.
- Cavinato, J. L., & Cuckovich, M. L. (1992). Transportation and Tourism for the Disabled: An Assessment. *Transportation Journal*, 31(2), 46-53.
- Chen, C. F., & Wu, C. C. (2009). How motivations, constraints, and demographic factors predict seniors' overseas travel propensity. *Asia Pacific Management Review*, 14(3), 301-312.
- Çakır, H., Çetin, Ş., ve Abidin, B. A. Ş. (2013). İşitme Engellilere Yönelik Dinamik Web Sayfasının Geliştirilmesi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 6(2), 1.
- Çakmak, N.M. (2006). Türk Kamu Hukuku Açısından Engellilerin Hukuki Statüsü. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- Çelik, A. (2004). Avrupa Birliği sosyal politikası: gelişimi, kapsamı ve Türkiye'nin uyum süreci. Sendikal Notlar Yayını.
- Çelik, S. (2019). Engelli Turizmi ve Engelli Bireylerin Turizmde Yaşadığı Sorunlar: Kilis Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(67).
- Çetin, G. (2008). Dünya'da Golf Turizmi ve Türkiye'de Golf Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Türkiye
- Çınar, H., ve Erdem, H. E. (2008). Yaşam Hakkı: Tekerlekli Sandalye Kullanıcılarının Konut İç Mekân Donatı Elemanları ve Mobilya Kullanımı. *Politeknik Dergisi*, 11(2), 169-174.
- Darcy, S. (1998). *Anxiety to Access: Tourism Patterns and Experiences of Disabled New South Wales People with a Physical Disability Tourism*. Sydney: South Wales
- Demiroğlu, A., Bozdağ, G., Kart, C., ve Gürkan, T. (2006). Yaşlanma Fizyolojisi ve Olası Teoriler, *Turkish Journal of Geriatrics*, 9(4), 250-255.
- DeDisabled-world (2014). Non Accessible Tourism Costing Economy Billions. Erişim: <https://www.disabled-world.com/travel/tourism.php> Erişim Tarihi:11.07.2019

- DSÖ. (2008). The WHOQOL-OLD module – manual https://www.who.int/mental_health/evidence/WHOQOL_OLD_Manual.pdf?ua=1. Erişim Tarihi:10.05.2020
- DSÖ. (2018). Disability and health. Erişim: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health> Erişim Tarihi:13.03.2020
- Dünya Bankası. (2019). Disability Inclusion. Erişim: <https://www.worldbank.org/en/topic/disability> Erişim Tarihi:10.05.2020
- EC. (2019). Erişim: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=114> Erişim Tarihi:18.05.2020
- EC. (2021). Tourism trends and ageing. Erişim Tarihi: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title= Tourism_trends_and_ageing](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_trends_and_ageing) Erişim:10.11.2023
- EC. (2023). Population structure and ageing. Erişim: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing Erişim:12.12.2023
- EDEN. (2023). Avrupalı Seçkin Destinasyonlar (EDEN). Erişim: <https://eden.ktb.gov.tr/TR-127783/tarakli-ilcesi-2013-yilinin-avrupali-seckin-destinasyon-.html> Erişim Tarihi:10.06.2020
- Eliöz, M., Demir, A. M., Akbuğa, E. (2017). Engelli Dostu İller Sıralaması Çalışması, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(50): 348-365.
- Engelliler Hakkındaki Kanun, E. H. (2005). Kanun no: 5378. Resmi Gazete, 5(44), 211-226.
- ETC and UNWTO, (2018). Demographic Change and Tourism. Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Tourism_trends_and_ageing#Nearly_half_of_the_Europeans_aged_65.2B_who_did_not_make_tourism_trips_mentioned_health_reasons. Erişim Tarihi:08.04.2020
- Evcı, A. ve Kuş Şahin, C. (2017). Bedensel Engelli Bireylerin Erişilebilir Turizmi Değerlendirmesi Üzerine Bir Araştırma. *Nevşehir Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(2), 681-689. doi: 10.17100/nevbitlek.33462
- FORBEShealth.(2023). Your Guide To Luxury Senior Living. Erişim: <https://www.forbes.com/health/senior-living/luxury-senior-living/> Erişim Tarihi:01.01.2024
- Ford, A B., Haug, M R., Stange, K C., Gaines, A D., Noelker, L S., & Jones P K. (2000). Sustained Personal Autonomy: a Measure of Successful Aging. *J Aging Health*, pp. 470-489.
- Glover, P., & Prideaux, B. (2009). Implications of Population Ageing for the Development of Tourism Products and Destinations. *Journal of Vacation Marketing*, 15(1), 25-37.
- Gökçe-Kutsal, Y., Eyyior, S. (2012). Klinisyen Gözüyle Yaşlılık Döneminde Sık Görülen Hastalıklar, Dilek Aslan ve Melikşah Ertem (Ed.). *Yaşlı Sağlığı: Sorunlar ve Çözümler* içinde (48-59). HASUDER Yayınları.
- Gökkoca, Z. U., ve Baharlıteiler N. (1999). Yaşlılık Döneminde Hizmet Programları. Toplum Hekimliği Bülteni, http://www.thb.hacettepe.edu.tr/arsiv/1999/sayi_3-4/baslik3.pdf. Erişim Tarihi:22.05.2020

- Göktaş, P., ve Bulgan, G. (2016). Turizm Sektöründe Engelliler ile İletişimin Geliştirilmesine Yönelik Bir Çalışma. *Akademia*, 4(3), 36-56. doi: 10.17680/akademia.24946.
- Güleç, D. (2011). Sağlık Turizmi Kapsamında Anti Aging (Sağlıklı Yaşlanma) Uygulamaları ve Yaşlı Bakımı: Türkiye Değerlendirmesi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hastane İşletmeciliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Güner, S., Ural, N. (2015). Yaşlılarda Düşme: Ülkemizde Yapılmış Tez Çalışmaları Kapsamında Durum Saptama. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*.2(3):9-15.
- Gürcü, M. & Tengilimoğlu, D. (2016). Health Tourism-Based Destination Marketing. Ahmet Bayraktar and Can Uslay (Ed.), *Strategic Place Branding Methodologies and Theory for Tourist Attraction* içinde (s. 308-331). USA: Hershey PA. ISBN: 9781522505792
- Hadi, A. (2009) Globalisation, medical tourism and health equity. In *Symposium on the Implications of Medical Tourism for Canadian Health Policy*, Ottawa, 13 November.
- Harman, S. (2014). Engellilere Yönelik Faaliyet Gösteren Sivil Toplum Kuruluşlarının Engelsiz Turizmdeki İşlevleri Üzerine Bir İnceleme, Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi 15. Ulusal Turizm Kongresi, 13-16 Kasım, Ankara, 608-623.
- Holden, B. R. J. (2010). Inches From Paradise: A Documentary Film Exploring How Caregivers of Mobility-Challenged Family Members Experience. California State University, Presented to the Department of Anthropology.
- Holecki, T., Rogalska, A., Sobczyk, K., Woźniak-Holecka, J., & Romaniuk, P. (2020). Global elderly migrations and their impact on health care systems. *Frontiers in Public Health*, 8, 386.
- Horneman, L., Carter, R. W., Wei, S., & Ruys, H. (2002). Profiling the Senior Traveler: An Australian Perspective. *Journal of Travel Research*, 41(1), 23-37.
- Huang, L., & Tsai, H. (2003). The study of senior traveler behavior in Taiwan. *Tourism Management*, 24, 561-574.
- Hunter-Jones, P. & Blackburn, A. (2007). Understanding the relationship between holiday taking and self-assessed health: An exploratory study of senior tourism. *International Journal of Consumer Studies*, 31: 509-516.
- İçöz, O. (2009). Sağlık Turizmi Kapsamında Medikal (Tıbbi) Turizm ve Türkiye'nin Olanakları, *Journal of Yasar University*, 4(14), 2257-2279.
- İlter, E. (2008). İnsan Hakları Açısından Özürlü Kişilerin Hakları Sözleşmesi. *Özveri Dergisi*, Ankara, 1 (4). 967-975.
- Jang, S., & Wu, C. E. (2006). Seniors ' travel motivation and the influential factors: An examination of Taiwanese seniors. *Tourism Management*, 27, 306-316.
- Javalgi, R. G., Thomas, E. G., & Rao, S. R. (1992). Consumer Behavior in the US Pleasure Travel Marketplace: An Analysis of Senior and Nonsenior Travelers. *Journal of Travel Research*, 31(2), 14-19.
- Jeo, C Y., Lokken, R P., Hu, F B., Van Dam, R M. (2007). Physical Activity of Moderate Intensity and Risk of Type 2 Diabetes: a Systematic Review. *Diabetes Care*, 30: 744-52.
- John, S. P., & Larke, R. (2016). An Analysis of Push and Pull Motivators Investigated in Medical Tourism Research Published from 2000 to. *Tourism Review International*, 20 (2/3): 73-90.

- Kaçan-Softa, H. (2014). Sağlıklı Yaşlanma Bakım Modeli Geliştirme. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul
- Karaca, F. (2010). Huzurevinde Kalan Yaşlıların Hayata Bakış Açıkları ve Gelecekle İlgili Beklentileri. *Aile ve Toplum Dergisi*, 6(21):50-72.
- Karasu, Ç. (2009) Sağlık Turizminde Yeni Bir Konsept: Uzun Yaşam Köyleri. *Türkiye Klinikleri, J Med Sci*,29,5(1): 17-9.
- Keskinoğlu, P. (2012). Yaşlılık ve Yeti Yitimi. . Dilek Aslan ve Melikşah Ertem (Ed.). *Yaşlı Sağlığı: Sorunlar ve Çözümler* içinde (75-80). HASUDER Yayınları.
- Kim, K. (2002). The Effects of Tourism Impacts Upon Quality of Life of Residents in the Community, Doctor Of Philosophy, Virginia Polytechnic Institute and State University, Florida.
- Khorshid L, Eşer İ, Zaybak A, Yapucu Ü, Arslan G, Çınar Ş. (2004).Huzurevinde kalan yaşlıların yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Geriatrics*, 7:45-50.
- Koca, C. (2010). Engelsiz Şehir Planlaması Bilgilendirme Raporu, Dünya Engelliler Vakfı, İstanbul.
- Kocataş, S., Güler, G., Güler, N. (2004). 60 yaş ve üzeri bireylerde depresyon yaygınlığı. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7:11-18.
- Kolat, S. (2009). Avrupa Birliği Sosyal Politikası Çerçevesinde Özürlülere Yönelik Ayrımcılıkla Mücadele ve Türkiye'deki Yansımaları. Uzmanlık Tezi, T.C Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı.
- Kurt, G. (2019). Sosyal Bir Sorun Alanı Olarak Yaşlılık. Yılmaz Daşlı (Ed.) *Sosyal Sorunlarda Güncel Tartışmalar* içinde (293-335). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Lang, R. (2001). The development and critique of the social model of disability, Overseas Development Group, University of East Anglia. Unpublished Working Paper
Erişim: <http://www.cite-seerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.502.9898&rep=rep1&type=pdf>
Erişim Tarihi: 18.04.2020
- Larson, E B., Wang, L., Bowen, J D., McCormick, W C., Teri, L., Crane, P., & Kukull, W. (2006). Exercise is Associated With Reduced Risk for Incident Dementia Among Persons 65 Years of Age and Older. *Ann Intern Med*,144:73–81.
- Lohmann, M., & Danielsson, J. (2001). Predicting Travel Patterns of Senior Citizens: How the Past May Provide A Key to the Future. *Journal of Vacation Marketing*, 7(4), 357-366.
- Madenoglu K. M. (2017). Türkiye'de Palyatif Bakım Hizmetleri. *HSP*, 4(2):132-135.
- Mckercher B., Packer T., Yau M K., & Lam P. (2003). Travel Agents as Facilitators or Inhibitors of Travel: Perceptions of People with Disabilities. *Tourism Management*. 24: 465-474.
- Mrc'ela, N. Tomasovic', Borovac, J.A., Vrdoljak, D., Grazio, S., Luetic', A. Tikvica ve Tomek-Roksandic, S. (2015). When elders choose: Which factors could influence the decision-making among elderly in the selection of health tourism services?. *Medical Hypotheses* 85 (2015) 898–904.
- Moniz A.I., Medeiros T., Silva O., Ferreira J. (2020) The Effects of Senior Tourists' Characteristics on Travel Motivation. In: Rocha Á., Abreu A., de Carvalho J., Liberato D., González E., Liberato P. (eds) *Advances in Tourism, Technology and Smart Systems. Smart Innovation, Systems and Technologies*, vol 171. Springer.

- Moschis, G. P. (2003). Marketing to Older Adults: An Updated Overview of Present Knowledge and Practice. *Journal of Consumer Marketing*, 20(6), 516-525.
- Mülayım, A. (2009). Bedensel Özürlüler İçin Mimari Mekân Tasarımı. Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Edirne, s. 44.
- Newman, A B., Arnold, A M., Naydeck, B L. et al. (2015). Successful Aging: Effect of Subclinical Cardiovascular Disease. *Arch Intern Med*, 163. pp. 2315-2322.
- Nikitina, O., & Vorontsova, G. (2015). Aging Population and Tourism: Socially Determined Model of Consumer Behavior in the Senior Tourism' Segment', *Procedia – Social and Behavioral Sciences 2015 proceedings of Worldwide Trends in the Development of Education and Academic Research*, Elsevier, Sofia, pp. 845-851.
- Norman, W. C., Daniels, M. J., McGuire, F., & Norman, C. A. (2001). With the mature market: An empirical examination of the travel motivations of neo-mature and veteran-mature markets. *Journal of Hospitality & Leisure Marketing*, 8(3/4), 113–130.
- OECD. (2019). Health at a Glance 2019. Erişim: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/4dd50c09-en.pdf?expires=1592382870&id=id&accname=guest&checksum=2DDD986BFD226BE3FD701FF2825476E8> Erişim Tarihi: 23.03.2020
- OECD. (2023). Erişim: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode%20=POPPRO> Erişim Tarihi: 10.11.2023
- Oğlak, S. (2015). Uzun Süreli Bakım Ve Bakım Politikalarında Değişen Eğilimler. *Turkish Journal of Geriatrics*, 10 (2), 100-108.
- O'Neill, M., & Knight, J. (2000). Disability Tourism Dollars in Western Australia Hotels. *Hospitality Review*, 18(2), 72-88.
- Otoo, F. E. ve Kim, S. (2018). Analysis of studies on the travel motivations of senior tourists from 1980 to 2017: progress and future directions. *Current Issues in Tourism*, 1-25.
- Ozturk, Y., Yayli, A. and Yesiltas, M. (2008). Is the Turkish tourism industry ready for a disabled customer's market? The views of hotel and travel agency managers. *Tourism Management*, 29, 382-389.
- Özcan, E., Güçhan Topcu, Z., & Arasli, H. (2021). Determinants of travel participation and experiences of wheelchair users traveling to the bodrum region: A qualitative study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 2218.
- Özida. (2008). Özürlülük Eğitimi: Toplum Özürlülüğü Nasıl Anlıyor Temel Araştırması, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Ankara. Kaynak: http://www.ozida.gov.tr/arastirma/toplum_ozurlulugu_nasil_anliyor.pdf. Erişim Tarihi: 01.04.2020
- Paliwal, Y., Slattum, P.W., Ratliff, S.M. (2017). Chronic health conditions as a risk factor for falls among the community-dwelling US older adults: a Zero-Inflated Regression Modeling Approach. *Biomed Res Int*; 5146378. doi:10.1155/2017/5146378.
- Pınar, R., Sert, H. (2009). Türkiye 'nin Ulusal Yaşlı Bakım Politikası Nasıl Olmalıdır?. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 2, 46-55.
- Polat, N., & Hermans, E. A. (2016). Model Proposed for Sustainable Accessible Tourism (SAT). *Tekhne - Review of Applied Management Studies*. <http://dx.doi.org/10.1016/j.tekhne.2016.11.002>. Erişim Tarihi: 01.04.2020

- Resmi Gazete. (2005). Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Sayı: 5378 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050707-2.htm>
Erişim Tarihi:05.04.2020
- Resmi Gazete 2005. Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişki Yönetmelik, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/06/20050621-11.htm> Erişim Tarihi:11.12.2023
- Resmi Gazete. (2018). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, Sayı 30471 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>
Erişim Tarihi:10.06.2020
- Sangpikul, A. (2008). Travel motivations of Japanese senior travellers to Thailand. *International Journal of Tourism Research*, 10, 81-94.
- Santos, M.C., Veiga, C., Águas, P. (2016). Tourism services: facing the challenge of new tourist profiles, *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, Vol. 8 No. 6, pp. 654-669. <https://doi.org/10.1108/WHATT-09-2016-0048>. Erişim Tarihi: 12.04.2020
- Sezgin, G. (2001). Hollanda'da Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Dergisi, Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi Yayını.
- Shelton, E. J., & Tucker, H. (2005). Tourism and Disability: Issues Beyond Access. *Tourism Review International*, 8(3), 211-219. doi: <https://doi.org/10.3727/154427205774791528>
- Sniadek, J. (2006). Age of Seniors – a Challenge for Tourism and Leisure Industry. *Studies in Physical Culture and Tourism*. 13.
- Soltani, S. H. K., Sham, M., Awang, M., & Yaman, R. (2012). Accessibility for disabled in public transportation terminal. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 35, 89-96.
- Stilling Blichfeldt, B., Nicolaisen, J. (2011). Disabled Travel: Not Easy, But Doable, *Current Issues in Tourism*, 14:1, 79-102, doi: 10.1080/13683500903370159
- Şeker, A., ve Kurt, G. (2018). Bir Sosyal Politika Alanı Olarak Yaşlılık ve Sosyal Hizmet Uygulamaları. *Nüfusbilim Dergisi*, 40, 7-30.
- Tang, W., Pan, H. & Wu, C. (2010). Notice of Retraction Research on the Elder Tourism Market in Shanghai, *International Conference on E-Business and E-Government*, 2526-2529. doi: 10.1109/ICEE.2010.638.
- Taşçı, F. (2010). Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar: İsveç, Almanya, İngiltere ve İtalya Örnekleri. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, (1), 175-202.
- Taşpınar, N.S. (2006). Avrupa Birliği Sosyal Politikası: Avrupa Birliği Sosyal Modeli ve Türkiye. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2017). Türkiye'de Yaşlı Bakım Hizmetleri Raporu Avrupa'dan En İyi Uygulama Örnekleri ve Türkiye İçin Bir Model Tasarımı. Erişim:www.yasliliksurasi.gov.tr/assets/catalogs/turkiye-de-yasli-bakim-hizmetleri.pdf, Erişim Tarihi:15.03.2020
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2013). Türkiye'de Yaşlıların Durumu Ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı Uygulama Programı, Ankara.
- T.C. Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2019). Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni 2019 Haziran, Ankara.
- T.C. Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2020). Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni 2020 Ocak, Ankara.

- T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2022). Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni 2022 Ocak, Ankara.
- T.C. Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2019). I.YAŞLILIK ŞURASI, 20-22 Şubat 2019, Ankara.
- T.C. Batı Anadolu Kalkınma Ajansı (BAKA). (2013). Sağlık Turizmi Sektör Raporu, 1-36.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2013). Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) Yaşlanma Özel İhtisas Komisyonu, Ankara, 1-199.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2018). On Birinci Kalkınma Planı, (2019-2023), Ankara.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2012). Sağlık Turizmi 2012 Faaliyet Raporu, Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlık Turizmi Daire Başkanlığı.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2012). Sağlık Turizmi El Kitabı 2012. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, BMS Matbaacılık, Ankara, 1-252.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2012). STRATEJİK PLAN 2013 – 2017. Erişim: <https://titck.gov.tr/Dosyalar/TibbiCihaz/ProjeveStrateji/Sağlık%20Bakanlığı%20Stratejik%20Plan.pdf>
Erişim Tarihi:01.05.2020
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2023). Yetkili Sağlık Tesisleri ve Aracı Kuruluşlar. Erişim Adresi: <https://shgmturizmdb.saglik.gov.tr/TR-25360/yetkili-saglik-tesisleri-ve-araci-kuruluslar.html> Erişim Tarihi: 11.01.2024
- Tekin, M. ve Telliöğlü, S. (2018). 7P Ekseninde Engelli Turizm Pazarlaması. Uluslararası Sosyal Bilimler ve İnovasyon Kongresi, 11-13 Mayıs 2018, Antalya.
- Telliöğlü, S. (2018). Engelli Turizm Pazarlaması: Alanya Araştırması. (*Yayımlanmamış doktora tezi*). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Konya.
- Tezcan, S., Seçkiner, P. (2012). Türkiye’de Demografik Değişim; Yaşlılık Perspektifi. Dilek Aslan ve Melikşah Ertem (Ed.). *Yaşlı Sağlık: Sorunlar Ve Çözümler* içinde (1-9). HASUDER Yayınları.
- Tomek-Roksandic, S., Tomasovic’ Mrc’ela N, Smolej Naranc N., Sigl G. (2010). Functional Ability of The Elderly in Institutional and Non-Institutional Care in Croatia. *Coll Antropol*, 34(3):841–6.
- Tontuş, Ö. (2016). Sağlık Turizmi Nedir? Sağlık Turizmi Koordinasyon Kurulu (Saturk). <http://www.saturk.gov.tr/images/pdf/tyst/02.pdf>, Erişim Tarihi: 18.03.2020
- Topbaş, M., Yarış, F., Can, G., Kapuca, M., Sayar, K. (2004). The effect of sociodemographic factors and medical status on depressive symptoms of the inhabitants of nursing home and communitydrewelling elders in Trabzon-Turkey, *Klinik Psiko-farmakoloji Bülteni*, 14:57-60.
- Tufan, İ. (2002). Antik Çağdan Günümüze Yaşlılık, İstanbul: Aykırı Yayınevi.
- TÜİK. (2018). TÜİK Haber Bülteni. Erişim: www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30567. Erişim Tarihi:01.05.2020
- TÜİK.(2019). TÜİK Haber Bülteni. Erişim: www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33705. Erişim Tarihi:13.04.2020
- TÜİK.(2020). TÜİK Haber Bülteni. Erişim: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33705> Erişim Tarihi:13.04.2020
- TÜİK, İşgücü İstatistikleri. (2021). <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-İstatistikleri-Aralik-2021-45642> Erişim Tarihi:10.12.2023

- TÜİK.(2022). İstatistiklerle Yaşlılar, 2022. Erişim:
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=%C4%B0statistiklerle-Ya%C5%9Fl%C4%B1lar-2022-49667&dil=1#:~:text=Ya%C5%9Fl%C4%B1%20n%C3%BCfus%20olarak%20kabal%20edilen,9%2C9'a%20y%C3%BCkseldi> Erişim Tarihi:22.12.2023
- TÜİK. (2023). İstatistiklerle Yaşlılar, 2022. Erişim: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=%C4%B0statistiklerle-Ya%C5%9Fl%C4%B1lar-2022-49667&dil=1#:~:text=T%C3%9C%C4%B0K%20Kurumsal&text=Ya%C5%9Fl%C4%B1%20n%C3%BCfus%20olarak%20kabal%20edilen,9%2C9'a%20y%C3%BCkseldi>. Erişim:12.12.2023
- Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. (2015). Türkiye Sağlıklı Yaşlanma Eylem Planı ve Uygulama Programı 2015-2020, T.C. Sağlık Bakanlığı.
- TÜRSAB. (2008). Dünya'da ve Türkiye'de Engersiz Turizm Pazarı. TÜRSAB, Ar-Ge Departmanı Raporu. Erişim: http://www.tursab.org.tr/tr/engersiz-turizm/dunyada-ve-turkiyede-engersiz-turizm-pazari_487.html, Erişim Tarihi: 19.03.2017.
- Tütüncü, Ö., ve Aydın, İ. (2013). Ulaşılabilir Turizm. *Anatolia:Turizm Araştırmaları Dergisi*, 24(2),261-263.
- Umutlu, S., & Epik, M. T. (2019). Türkiye'de Yaşlı Nüfus ve Sosyal Politika Uygulamaları. *Sosyal Ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 11(1), 29-43. Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/2305775279?accountid=15729>
- UNECE. (2019). 2018 Active Ageing Index: Analytical Report https://www.unece.org/fileadmin/DAM/pau/age/Active_Ageing_Index/Stakeholder_Meeting/ACTIVE_AGEING_INDEX_TRENDS_2008-2016_web_cover_reduced.pdf Erişim Tarihi:08.06.2020
- UNFPA. (2012). Ageing in The Twenty-First Century. New York, NY: Author. Retrieved from <http://www.unfpa.org/pds/ageing.htm>. Erişim Tarihi:03.05.2020
- United Nations. (2019). World Population Ageing 2019 Highlights. New York.
- UNWTO. (2010). International Tourism Highlights 2010 Edition. Erişim: <https://www.unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284413720> Erişim Tarihi:01.02.2020
- UNWTO. (2019). International Tourism Highlights 2019 Edition. Erişim: <https://www.unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152> Erişim Tarihi:01.02.2020
- UNWTO. (2023). ACCESSIBLE TOURISM. Erişim: <https://www.unwto.org/accessibility> Erişim Tarihi:01.12.2023
- Uslu Ş. F., Terzioğlu F. (2015). Dünya'da ve Türkiye'de Palyatif Bakım Eğitimi ve Örgütlenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*. 4 (2): 81-90.
- Ünal G, Bilge A. (2005). İleri yaş Grubunda yalnızlık, depresyon ve kognitif fonksiyonların incelenmesi, *Turkish Journal of Geriatrics*, 8: 89-93.
- Vaillant, G E., Mukamal, K. (2001). Successful Aging. *Am J Psychiatry*, 158, pp. 839-847
- Wall-Reinius, S., Kling, K. G., & Ioannides, D. (2023). Access to nature for persons with disabilities: Perspectives and practices of Swedish tourism providers. *Tourism Planning & Development*, 20(3), 336-354.
- Wang, Y. (2005). An exploratory study of travel constructs in mature tourism. United States: PhD South Carolina University.

- WHO. (2001). ICF işlevsellik, Yeti yitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırılması. Türkçe çevirisi Ankara Bilge Matbaacılık. Ankara.
- WHO. (2012). Healthy Ageing. WHO Regional Office for Europe. Copenhagen.
- WHO.(2012). Ageing and Health. http://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0011/159977/WHD_toolkit_2012_EURO_Version.pdf?ua=1 Erişim Tarihi: 10.03.2020
- World Health Organization. (2015). World report on ageing and health. Luxembourg.
- WHO.(2020). Healthy ageing and functional ability. Erişim Adresi: <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/healthy-ageing-and-functional-ability> Erişim Tarihi:11.12.2023
- WHO.(2023). Ageing. Erişim: https://www.who.int/health-topics/ageing#tab=tab_1 Erişim Tarihi:10.12.2023
- WORLDLIFEEXPECTANCY.(2024). WORLD POPULATION PYRAMID. Erişim: <https://www.worldlifeexpectancy.com/world-population-pyramid> Erişim Tarihi:20.01.2024
- Yau, M.K., McKercher, B., & Packer, T.L. (2004). Travelling with a disability: More than an access issue. *Annals of Tourism Research*, 31(4), 946–960.
- Yaylı, A., ve Öztürk, Y. (2006). Konaklama İşletmeleri Yöneticilerinin Bedensel Engelliler Pazarına Bakış Açuları Üzerine Bir Araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17(1), 87-97.
- Yardım, N. (2012).Yaşlanma ve Kronik Hastalıklar; Türkiye Perspektifi. Dilek Aslan ve Melikşah Ertem (Ed.). *Yaşlı Sağlığı: Sorunlar ve Çözümler* içinde (60-65). HASUDER Yayınları.
- Yetim, G. (2019). Sağlıklı Yaşlanma Temelli Planlı Davranış Teorisi, Niyet Ve Davranış İlişkisi, Anadolu Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir.
- Yıldırım, S. (1997). Üçüncü Yaş Turizmi ve Bunun Türkiye Açısından Değerlendirilmesi, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 77-82.
- Yıldız, S. (2013). Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar, Sosyal Politika içinde (Ed: Aysel Tokol ve Yusuf Alper), Dora Yayınları 4. Baskı, Bursa: 387- 402.
- Yıldız Z., Yıldız S. ve Karaçayır E. (2017). Dünyada ve Türkiye’de Engelli Turizmi Pazarının Değerlendirilmesi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5 (2), 61-80.
- You, X., & O’Leary, J. T. (1999). Destination behaviour of older UK travellers. *Tourism Recreation Research*, 24, 23–34.
- Zengin, B., ve Eryılmaz, B. (2013). Bodrum Destinasyonunda Engelli Turizm Pazarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (11), 51-74.
- Zbikowski, J., Kuzmicki, M., Dabrowski, D., and Soroka, A. (2011). Vocational Activity As A Determinant of Participation in Tourism of Disabled People From the Area of Eastern Poland. *Oeconomia* , 10 (2), 121-129.

İnternet Kaynakları

- <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/e7ea0db8-en/index.html?itemId=/content/component/e7ea0db8-en> Erişim Tarihi:11.05.2020
- https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Population_structure_and_ageing#Median_age_is_highest_in_Italy Erişim Tarihi:07.04.2020

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00010/default/table?lang=en>
12.04.2020

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5378.pdf> Erişim Tarihi:15.05.2020

<http://www.saglik.gov.tr/Eklenti/476,2010-yili-faaliyet-raporupdf.pdf?0> Erişim Tarihi:12.03.2020

http://www.wbc.poznan.pl/Content/61372/Sniadek_REV.pdf. Erişim Tarihi:01.03.2020

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism_trends_and_ageing#Senior_travellers_make_more_trips_relating_to_health_treatment. Erişim Tarihi: 05.04.2020

<https://search.proquest.com/docview/2305775279/fulltextPDF/4481F60D5CCF4F1DPQ/1?accountid=15729>. Erişim Tarihi:28.04.2020

<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/6168/i-yaslilik-surasi-sonuc-bildirisi.pdf>. Erişim Tarihi:24.04.2020

<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>. Erişim Tarihi:01.05.2020

<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>. Erişim Tarihi:05.05.2020

<https://www.who.int/ageing/healthy-ageing/en/> Erişim Tarihi:01.06.2020

<https://www.who.int/healthinfo/survey/ageingdefnolder/en/> Erişim Tarihi:25.02.2020

<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/9085/buelten-haziran2019-son.pdf>. Erişim Tarihi: 05.05.2020

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Functional_and_activity_limitations_statistics#Functional_and_activity_limitations. Erişim Tarihi: 25.05.2020

[https://www.prb.org/2016-world-population-data-sheet/#:~:text=The%20world%20population%20will%20reach,Population%20Reference%20Bureau%20\(PRB\)](https://www.prb.org/2016-world-population-data-sheet/#:~:text=The%20world%20population%20will%20reach,Population%20Reference%20Bureau%20(PRB)). Erişim Tarihi: 25.05.2020

<http://saglikturizmi.gov.tr/TR,183/ileri-yas-ve-engelli-turizmi.html> Erişim Tarihi: 31.12.2019

<https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklenti/37455,araci-kuruluslarpdf.pdf?0> Erişim Tarihi:10.06.2020

<https://www.miader.org/engelliler-icin-engelsiz-avrupa-tebliği/>
Erişim Tarihi:10.06.2020

<https://mistik.ikg.gov.tr/miswebsite/default.aspx?projeID=1892681> Erişim Tarihi:10.06.2020

<https://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30567>. Erişim Tarihi:01.05.2020

antalyasosyalhizmetler.com Erişim Tarihi:12.03.2020

<https://www.thevaluable500.com/wp-content/uploads/2022/11/1Valuable-500-Accessible-Cities-Report-2022-1.pdf> Erişim Tarihi:11.12.2023

Turizm sektöründe en yüksek katma değer yaratan sağlık turizmi, ülkeye sadece turizm geliri sağlamamakta, ayrıca sağlık hizmeti sunan kuruluşları ile sağlık eğitimi veren tıp fakültelerinin standartlarının yükselmesi ve uluslararası kabul görmesine de önemli katkılar sağlamaktadır (Barca, Akdeve, Balay, 2015 86).

Burada önemli olan nokta sağlık turizmi itibariyle ülkemizin sahip olduğu avantajları dünya çapında duyurmak, tanıtmak ve bu konuda da markalaşmaya gitmektir. Bunun için de Devlet desteğiyle birlikte kamu ve özel sektörün güçlerini birleştirmeleri, orta ve uzun vadeli planlar yapılmalı, uluslararası fuarlara katılım sağlanmalı, sektör çalışanları (hekim, hemşire, hasta bakıcı gibi sadece medikal personel değil aynı zamanda sağlık turizmüne yönelik paket tur hazırlayan, acente çalışanları, otel personeli vs..) medikal ve sağlık turizmüne yönelik kendini sürekli geliştirmelidirler. Medikal turizmde ciddi rekabet olmasına karşılık ülkemizin sahip olduğu avantajlar fazla olduğu için kısa zamanda dünyadaki yerini alacaktır.

Kaynaklar

- Akdu, Serap Akasya (2009) "Sağlık Turizmi Kapsamında Medikal Turizm Ve Türkiye'deki Uygulamalar Üzerine Bir Araştırma; İstanbul Ve Ankara Örneği" T.C. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Akkor, Emin (2008). İnsan Seyahatinin Yükselen Trendi: Sağlık Turizmi, www.kibrisgazetesi.com/index.php/cat//col/116/art/9219, 8 Eylül.
- Aydın, Dursun (2009) "Medikal Turizmin Başkenti İstanbul", Sağlık Turizmi Bülteni Nisan 2009 Yıl: 2 Sayı: 8 s.1.
- Aydın, Gökhan., Aydın, Bilge Karamehmet.,(2015), "Dünyada Ve Türkiye'de Sağlık Turizmi Pazarlama Uygulamaları Ve Karşılaştırmalı Durum Analizi" Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, Sayı: 16, Temmuz 2015, ss. 1-21.
- Barca, Mehmet., Akdeve, Erdal, Balay, İklim Gedik., (2013), "Türkiye Sağlık Turizm Sektörünün Analizi ve Strateji Önerileri" İşletme Araştırmaları Dergisi, 5/3 (2013) 64-92.
- Bookman M. Z. ve Bookman, K. R., (2007), Medical Tourism In Developing Countries, Palgrave Macmillan, New York.
- Borden N. H., (1984), "The Concept Of The Marketing Mix", Journal Of Advertising Research, Cilt. 4, Sayı. 2, (2984), 2-7.
- Boulton E. (2012), "Medical Tourism: Overview And Cost Comparisons", British Journal Of Healthcare Management, Cilt. 18, Sayı. 6, 294-297.
- Caballero-Danell S. ve Mugomba C., (2007). "Medical Tourism And Its Entrepreneurial Opportunities – A Conceptual Framework For Entry Into The Industry", Master Tezi, Göteborg University, School Of Business Department Of Economics And Law, Gothenburg,
- Connell, John (2006): "Medical Tourism: Sea, Sun, Sand And Surgery", Tourism Management, 27 pp. 1093-1100, www.elsevier.com/locate/tourman. 22.04.2007.

- Cormany D. ve Baloglu, S. (2011), "Medical Travel Facilitator Websites: An Exploratory Study Of Web Page Contents And Services Offered To The Prospective Medical Tourist", *Tourism Management*, Cilt. 32, Sayı. 4, 709-716.
- Cumhuriyet Gazetesi 30/04/2009
- Dawn D. S. K. ve Pal S., (2011), "Medical Tourism In India: Issues, Opportunities And Designing Strategies For Growth And Development", *International Journal Of Multidisciplinary Research*, Cilt. 1, Sayı. 3, 7-10.
- Deloitte. (2010). Türkiye Sağlık Sektörü Raporu. TC Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı.
- Genç, Uğur (2007), "Türkiye'de Sağlık" Turizmi" Çerçeve Dergisi; Sağlıkta "Sağlıklı Bir Dönüşüm" Yılı: 15, Sayı: 43, ss: 96-97 Haziran ([http://www.musiad.org.tr/yayinlar Raporlar / detay.asp? yayin Rapor=43&k=1](http://www.musiad.org.tr/yayinlar/Raporlar/detay.asp?yayinRapor=43&k=1))
- Herrick D., (2007), "Medical Tourism: Global Competition In Health Care" National Center for Policy Analysis.
- Horowitz M. D., Rosensweig J. A. ve Jones C. A., (2007), "Medical Tourism: Globalization Of The Healthcare Marketplace", *Medscape General Medicine*, Cilt. 9, Sayı. 4, 33.
- [http:// www.euromonitor.com](http://www.euromonitor.com) 29/12/2012
- <http://content.healthaffairs.org/content/25/2/358.full>
- <http://tuyev.org/yayinlarimiz/SB.pdf> (
- <http://www.drprem.com/medical-tourism-research-surv/?currentPage=2>
- http://www.forbes.com/2007/05/21/outourcing-medical-tourism-biz-cx_avd_0522medtourism.html
- <http://www.gozlasersecimi.com/>
- http://www.healism.com/medical_tourism/overview/what_is_medical_tourism?/
- <http://www.hospitalitynet.org/news/4010521.search?query=%22health+tourism%22>
- <http://www.kultur.gov.tr>
- <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2234298/?tool=pubmed>
- <http://www.ozelhastaneler.org.tr/images/Documents/sanal%20k%C3%BCt%C3%BCphane/D%C3%9CNYA%E2%80%99%20DA%20VE%20T%C3%9CRK%C4%B0YE%E2%80%99%20DE%20SA%C4%9ELIK%20TUR%C4%B0ZM%C4%B0-2010.pdf>
- <http://www.saglik.gov.tr>
- <http://www.saglikturizmi.org.tr/sunum/MSA%20redstar%20saglik.pdf>
- <http://www.turizm gazetesi.com/articles/article.aspx?id=40304> "Türkiye'de SPA"
- <https://www.ushas.com.tr/saglik-turizmi-verileri/> 28/12/2023
- İçöz, Onur (2009): "Sağlık Turizmi Kapsamında Medikal (Tıbbi) Turizm ve Türkiye'nin Olanakları", *Journal of Yaşar University*, 4(14), ss: 2257-2279 (<http://joy.yasar.edu.tr>)
- Jabbari A., Zarchi M. K. R., Kavosi Z., Shafaghat T. ve Keshtkaran A., (2013), "The Marketing Mix And Development Of Medical Tourism In Shiraz", *Materia Socio-medica*, Cilt. 25, Sayı. 1, 32-36.
- Jones, P.Hunter (2005): "Cancer and Tourism", *Annals of Tourism Research*, Vol. 32, No. 1, ss. 70-92.
- Kazemi, Z., (2007), "Study Of Effective Factors For Attracting Medical Tourist In Iran", Yayınlanmamış Master Tezi, Lulea University of Technology, School Of Marketing and E-commerce, Department Of Business Administration And Social Science, the Netherlands.

- Koyuncu, Sevim (2003): Turist Sağlığı Turist Sigortası ve Tüketicinin Korunması, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Metin, Bekir., (2011), "Türkiye ve Dünyada Sağlık Turizmi 2010 Durum Analiz Raporu ve Çözüm Önerileri" 18. MITT Turizm Fuarı ile 2. Medikal Turizm ve Sağlık Turizmi Kongresi Kongre Notları. (16-19 Mart 2011).
- Mochi P., Shetty N. ve Vahoniya D., (2013), "Medical Tourism-Destination India", Commerce And Management, Cilt. 2, Sayı. 3, 29-39.
- Newman, Byron Y.(2006): O.D. 1529-1839/06/ 2006, American Optometric Association.doi: 0.1016/j.optm. 2006.10.006
- Öztürk, Yüksel ve Yazıcıoğlu İrfan. (2002). "Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma", Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:2, Ankara, ss.183-195.
- Penney K., Snyder, J., Crooks, V. & Johnston, R. (2011), " Risk Communication And Informed Consent In The Medical Tourism Industry: A Thematic Content Analysis Of Canadian Broker Websites.", BMC Medical Ethics, 12(17), 1-9.
- Rerkrujipimol J. ve Assenov I., "Medical Tourism In Thailand And Its Marketing Strategies", (2008), Erişim Tarihi:18.06.2013,
- Ricafort K. M. F., (2011), "A Study Of Influencing Factors That Lead Medical Tourists To Choose Thailand Hospitals As Medical Tourism Destination", Master Tezi, Webster University, School Of Business And Technology Business Administration, Chaam.
- Samsun İl Özel İdaresi için (2010) Samsun Ekonomisine Yön Veren Sektörlerin Rekabet Analizi Projesi kapsamında hazırlanmıştır.
- Selvi, Murat Selim (2008), Sağlık Turizmi, Editörler: Hacıoğlu, N. ve C. Avcıkurt, Turistik Ürün Çeşitlendirmesi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Sülkü, Seher Nur (2017), "Sağlık Turizminde Türkiye'nin Dünyadaki Yeri Ve Potansiyeli" Uluslararası İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi Özel sayı 1, 99-113.
- Swain D. ve Sahu S., (2008), "Opportunities And Challenges Of Health Tourism In India.", Conference On Tourism In India – Challenges Ahead, 475-484.
- Şahin, İ. Fevzi. (2007). "Sağlık Turizmi Açısından Erzin İçmeleri ve Çevresel Etkileri", Çeşme Ulusal Turizm Sempozyumu Bildiriler Kitabı (21-23 Kasım), Çeşme-İzmir, ss. 393-401.
- Tontuş, H. Ömer., (2018), "Sağlık Turizmi Tanıtımı ve Sağlık Hizmetlerinin Pazarlanması İlkeleri Üzerine Değerlendirme", Disiplinlerarası Akademik Turizm Dergisi, C. 3, S. 1 ss: 67-88.
- Tosun, Nihat, (2010) III. Uluslararası Sağlık Turizmi Kongresi Açılış Konuşması (3 Aralık, İstanbul TÜRKİYE www.saglikturizmi.org.tr)
- Turizm Bakanlığı (1993) "Sağlık Turizmi ve Turizm Sağlığı", T.B. Yatırımlar Genel Müdürlüğü, Araştırma ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı, Yayın No:1993-8, 1993, Ankara.
- Vasiliki P., "Exploring And Exploiting Medical Tourism Opportunities In Greece", Master Dissertation, University Of Patras, Department Of Business Administration Business Administration, Patras, (2012).
- Vasiliki P., (2012), "Exploring And Exploiting Medical Tourism Opportunities In Greece", Master Dissertation, University Of Patras, Department Of Business Administration Business Administration, Patras,

- Yıldırım, Hasan Hüseyin ve Ümran Altınkaya (2006): "Türkiye'nin Sağlık Turizmi Potansiyeli ve Güçlükler", www.absaglik.com/, 20 Mayıs.
- Yıldırım, Hasan Hüseyin., Konca, Murat., Aydın, Mehmet Ali., Diktaş, Hüsrev., Otuzoğlu, Münevver., Okumuş, Nurullah., Gümüş, Eyüp., (2017), "Türkiye Uluslararası Hasta Raporu" 2015-2016, s7. www.saglikturizmi.gov.tr Erişim Tarihi: 10/08/2017.
- Yirik, Ş. (2014) Sağlık Turizmi Üzerine Antalya Destinasyonunda Bir Araştırma, Akdeniz Üni. SBE Doktora Tezi, Antalya.
- Yokyongsakul C. ve Chookham T., (2006). "Sun, Sand, Surf, And Surgery In Thailand", Master Tezi, Mälardalen University, School of Business International Marketing, Västerås,

güvenliğini sağlamakla yükümlüdürler ve her personel de kendi sağlığını koruyucu önlemler uymalıdır. Verilen sağlık eğitimi içeriğinde temel hijyen kuralları, bulaşıcı hastalıklar ve korunma yolları, kişisel koruyucu donanım kullanımı (eldiven, gözlük, güneş koruyucu, eğilerek ağırlık kaldırma vb) alana özgü temel konular yer almalıdır.

Turizm alanında çalışanların sağlık kayıtlarının düzenli tutulması gerekmektedir. Düzenli kayıtlar sayesinde sık karşılaşılan işle ilgili hastalıklar, meslek hastalıkları ve iş kazaları epidemiyolojilerinin belirlenmesi mümkün olabilir.

İş Sağlığı ve Güvenliği hizmeti ciddiye alınarak uygulanmalı, işe giriş muayenesi ve periyodik muayeneler aksatılmamalıdır. Bu sayede alınacak önlemler belirlenebilir, sorunlar gelişmeden çözüleceğinden oluşabilecek işgücü kaybının önüne geçilerek ekonomik kayıplar önlenir.

Zırhlı eldiven, zemine uygun ayakkabı gibi koruyucu ekipmanların kursosuz bir şekilde temin edilmesi oluşacak kazaların zararını en az seviyeye indirecektir. İşletmeci, çalışma ortamını ve şartlarını gözlemlemeli risk değerlendirmesi yaparak gerekli önlemleri almalıdır. Çalışanların, çalışma sürelerini (gece çalışması, fazla çalışmalar vb.), izin ve tatil haklarını İş Kanununa göre düzenlemeli, psikososyal baskılar en aza indirilmelidir.

Kayıt dışı personel çalıştıran kurumlara yapılan denetimler arttırılmalı ve cezalar daha caydırıcı hale getirilmelidir.

Kaynaklar

- Ak B. ve Sevin H.D.(2000). Turist Sağlığı ve Turist Sağlığı İmkânları Açısından Antalya Bölgesinde Bir İnceleme. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi, 5(1):89-100.
- Akdur R. Turizm Sağlığı Hizmetleri ve Ülke Sağlık Sistemi. <http://www.recepakdur.com/yayinlar.asp?tur=3> (Erişim Tarihi: 13 Temmuz 2017).
- Aktepe C. (2013). Sağlık Turizmde Yeni Fırsatlar ve Türkiye’de Yerleşik Sağlık İşletmelerinin Pazarlama Çabaları. İşletme Araştırmaları Dergisi, 5(1):170-188.
- Aslan Ş. ve Güzel Ş. (2016). Türkiye’de Sağlık Turizmde Bozkır Örneği. Uluslar arası Sempozyum Geçmişten Günümüze Bozkır, 06-08 Mayıs 2016, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Ataman H., Esen F., Vatan A. (2017). Medikal Turizm Kapsamında Sunulan Sağlık Hizmetlerinde Kalite ve Hasta Güvenliği. Uluslar arası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi, 3(1):28-44.
- Aydın D., Aypek N., Aktepe C., Şahbaz R.P., Arslan S. (2011). Türkiye’de Medikal Turizmin Geleceği. <http://www.byclb.com/Files/turizm/turkiyede-medikal-turizm-gelecegi.pdf> (Erişim Tarihi:03 Temmuz 2017).
- Aydın G. ve Aydın B.K. (2015). Dünyada ve Türkiye’de Sağlık Turizmi Pazarlama Uygulamaları ve Karşılaştırmalı Durum Analizi. Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, 16:1-21.

- Barca M., Akdeve E., Balay İ.G. (2013). Türkiye Sağlık Turizm Sektörünün Analizi ve Strateji Önerileri. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(3):64-92.
- Bostan S. ve Yalçın B. (2016). Sağlık Turistlerinin Medikal Destinasyon Seçimini Etkileyen Faktörler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(43):1729-1735.
- Buldukoğlu S. (2014). Sağlık Turizminin Türkiye'deki Yeri ve Önemi. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Ankara.
- Çevik İ. ve İlk Ö. Türkiye'de Medikal (Tıbbi) Turizm Kapsamında Özel Hastanelerin Yapılanmaları ve Yeni Olanaklar. 12. Ulusal Turizm Kongresi, 30 Kasım- 4 Aralık 2011, Akçakoca, Düzce.
- Doğan H., Üngüren E., Yelgen E. (2010). Alanya Turist Profiline Yönelik Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(3):79-100.
- Edinsel S. ve Adıgüzel O. (2014). Türkiye'nin Sağlık Turizmi Açısından Son Beş Yıldaki Dünya Ülkeleri İçindeki Konumu ve Gelişmeleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2):167-190.
- Gemalmaz H.B. ve Ertan İ.M. (2015). "Rabbim Cleveland Dedi":Sağlık Turizmi-İnsan Hakları İlişkisi Üzerine Başlangıç Notları. *Anakara Üniversitesi SBF Dergisi*, 70(4):1003-1039.
- Gülen K.G. ve Demirci S. (2012). Türkiye'de Sağlık Turizmi Sektörü. *İstanbul Ticaret Odası*, Yayın No:2011-39, İstanbul.
- Güler Ç. ve Çobanoğlu Z. (1994). Turist Sağlığı. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü ve Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Çevre Sağlığı Temel Kaynak Dizisi No:25, Ankara.
- Güler Ç. (1997). Halk Sağlığı Temel Bilgiler. Prof. Dr. Münevver Bertan ve Doç. Dr. Çağatay Güler (Ed.), *Turist Sağlığı ve Hekimliği* (ss:479-489), Güneş Kitabevi LTD, Ankara.
- Halkbank Kurumsal Sosyal Sorumluluk Projesi , Turizm Sektör Raporu , Nisan 2011
<http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284416899> Son ulaşım tarihi 21.07.2017
<http://mkt.unwto.org/sites/all/files/docpdf/unwtohighlights12enhr.pdf> Son ulaşım tarihi 21.07.2017
<https://www.tursab.org.tr/tr/turizm-verileri/istatistikler/turizmin-ekonomideki-yeri/gsmh-icindeki-payi-1963-79.html> Son ulaşım tarihi: 20. 07. 2011
http://www.uis.gov.tr/media/1386/4_idk_taslak_rapor.pdf Son ulaşım tarihi: 21.07.2017
- İçöz O. (2009). Sağlık Turizmi Kapsamında Medikal (Tıbbi) Turizm ve Türkiye'nin Olanakları. *Journal of Yaşar University*, 4(14):2257-2279.
- Kiraz E.D.E. Turizm Sağlığı. <http://www.skb.gov.tr/wp-content/uploads/2017/05/Prof.-Dr.-Emine-Didem-Evci-Kiraz.pdf> (Erişim Tarihi: 03 Temmuz 2017).
- Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Turizm Hareketleri (2007). Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemimin Güçlendirilmesi Projesi – MEGEP, Ankara.
- Konaklama ve Seyahat Hizmetleri Turizm Hareketleri (2011). Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Manavgat Sağlık Turizmi Fırsatları Raporu. <https://www.matso.org.tr/images/raporlar/matso-saglik-turizmi.pdf> (Erişim Tarihi:03 Temmuz 2017).

- Özer Ö. ve Songur C. (2012). Türkiye'nin Dünya Sağlık Turizmindeki Yeri ve Ekonomik Boyutu. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(7):69-81.
- Özoğul G. ve Baran G.G. Bir Uzmanlaşma (İhtisaslaşma) Modeli: Ulaşılabilir Turizm Tur Planlaması Örneği. 15. Ulusal Turizm Kongresi, 13-16 Kasım 2014, Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi, Ankara. S:1160-1175
- Özsarı S.H. ve Karatana Ö. (2013). Sağlık Turizmi Açısından Türkiye'nin Durumu. J. Kartal TR, 24(2):136-144.
- Öztürk M. ve Bayat M. (2011). Uluslararası Turizm Hareketlerinde Sağlık Turizminin Rolü ve Kalite Çalışmalarının Önemi Bir Literatür Çalışması. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 1(2):135-156.
- Sağlık Turizmi <http://www.saglikturizmi.org.tr/media/Pdf/11.pdf> (Erişim Tarihi:24 Aralık 2023).
- Sağlık Turizmi El Kitabı (2012). T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlık Turizmi Daire Başkanlığı, BMS Matbaacılık, Ankara.
- Sağlık Turizminin Geliştirilmesi Programı Eylem Planı – Onuncu Kalkınma Planı (2014). Sağlık Bakanlığı Program Koordinatörlüğü, Ankara.
- Sağlık Turizmi ve Turist Sağlığı Kapsamında Sunulacak Sağlık Hizmetleri Hakkında Yönerge (2013). <https://www.saglik.gov.tr/TR,11286/saglik-turizmi-ve-turist-sagligi-kapsaminda-sunulacak-saglik-hizmetleri-hakkinda-yonerge.html> (Erişim Tarihi:24 Aralık 2023).
- Saldamlı A., Polat D.D., Çevik İ. (2014). Sağlık Turizmi Perspektifinde Uluslar arası Hastaların Türkiye'yi Tercih Etme Ölçütlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. 15. Ulusal Turizm Kongresi, 13_16 Kasım 2014, Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi, Ankara.
- Taşkın E. ve Şener H.Y. (2013). Sağlık Turizmi Markası: Kütahya. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 36:253-260.
- T.C. Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı, Turizm Sektöründe Çalışma Sürelerinin İyileştirilmesi Programlı Teftişi Sonuç Raporu, Aralık 2011, Ankara
- T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlık Turizmi Birimi Medikal Turizm Araştırması, Ekim – Aralık 2010, Ankara.
- Temizkan S.P., Çiçek D., Özdemir C. (2015). Sağlık Turizmi Konusunda Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Profili. International Journal of Human Sciences, 12(2):394-414.
- Tunalıgil V. Sağlık Turizmi ve İstanbul. http://health.istanbulsaglik.gov.tr/resim/original_article.pdf (Erişim Tarihi: 03 Temmuz 2017).
- Tüm Yönleriyle Sağlık Turizmi Ukrayna Ülke Raporu (2016). T. C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü, SATURK, Ankara. <http://www.satürk.gov.tr/images/pdf/stur/ukrayna.pdf> (Erişim Tarihi: 03 Temmuz 2017).
- Türkiye Medikal Turizm Değerlendirme Raporu 2013 http://www.saglikturizmi.org.tr/yonetim/templates/addons/ckfinder/userfiles/TMTD_2013_raporu.pdf (Erişim Tarihi: 03 Temmuz 2017).
- Uluslararası Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığı Hakkında Yönetmelik. https://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&view=article&id

=1066:2017-07-13-06-02-38&catid=2:yamelik&Itemid=33 (Erişim Tarihi:13 Mayıs 2020).

Ünal M. (2014). Sağlık Turizmde Mevzuat ve Teşvikler. Ar-Ge Bülten.

Yardan E.D., Dikmetaş H., Us N.C., Yabana B. (2014). Türkiye ve Dünya'da Sağlık Turizmi. Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi, 8:27-42.

Yıldız B. (2010). Balıkesir'de Yabancı Turistlerin Hastane Başvurularının Değerlendirilmesi. 11. Ulusal Turizm Kongresi, 02-05 Aralık 2010, s.110, Kuşadası, Aydın.

13 Temmuz 2017 Tarihli ve 30123 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Uluslararası Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığın Hakkında Yönetmelik. <http://www.resmigazete.gov.tr> (Erişim Tarihi:13 Temmuz 2017).

Yürekli İ. B. Türkiye'de Yapılan Bulaşıcı Hastalıklara Yönelik Turizm ve Seyahat Sağlığı İle İlgili Çalışmalar.

https://www.academia.edu/41158425/T%C3%BCrkiyede_Yap%C4%B1lan_Bula%C5%9F%C4%B1c%C4%B1_Hastal%C4%B1klara_Y%C3%B6nelik_Turizm_ve_Seyahat_Sa%C4%9F%C4%B1%C4%9F%C4%B1_%C4%B0le_%C4%B0lgili (Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2020).

dana getirmektedirler (Semenderoğlu, 2012; Demir Karabulut vd., 2019). Genom diziliminin değiştirilmesiyle ilgili olarak ortaya çıkan etik endişeler ise şu şekildedir: 1) İnsan varlığının doğasını ve dengesini bozacak biçimde genomlarla oynanması ve insanlara kendi doğasını değiştirme imkânı verilmesi, 2) Elde edilen “bilginin” ne düzeyde, hangi amaçlarla ve kimler tarafından kullanılacağı, 3) Genetik şifrenin çözülmesiyle tedavisi olanaksız olan bazı hastalıkların kişide ve çevresinde yaratacağı psikolojik sorunlar, 4) Genetik bilginin biyolojik silah olarak kullanılabilme riski, 5) Genom analizlerinin işe alımlarda bir ölçüt olarak kullanılabilme riski, 6) Cinsiyet ayrımcılığı, 7) Genetik üstünlükler talebi gibi konulardır. Genetik üstünlükler talebi neticesinde ortaya çıkan öjeni kavramıyla birlikte etik değerler açısından kabul edilemez sonuçlara yol açma olasılığı olan durumlara yönelik atılacak masum adımlar, istenmeyen durumlara neden olacak tehlikeli durumlara yol açabilecektir (Demir Karabulut vd., 2019).

Kaynaklar

- Akarsu, B. (1979). Felsefe Terimleri Sözlüğü. (II. Baskı). Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara.
- Alsalem, S. A., Alsabaani, A., Alamri, R. S., Hadi, R. A., Alkayri, M. H., Badawi, K. K., Badawi, A. G., Alshehri, A. A., Al-Bishi, A. M. (2018). Violence towards Healthcare Workers: A Study Conducted in Abha City, Saudi Arabia. *Journal of Family and Community Medicine*, 25(3), 188-193.
- Arslan, İ. vd. (1994). *Hukuk Bilimine Giriş*. Editörler: Y. Atar ve S. Karahan. Mimoza Yayınları. Konya.
- Arslan, A. (2002). *Felsefeye Giriş*. (7. Baskı). Vadi Yayınları. Ankara.
- Arslan, A. ve Kozak, M. (2006). "Turizmde Gelişme ve Etik Sorunları: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma", *Ege Akademik Bakış*. Sayı:1. Cilt:6. s.49-61
- Aşkın, U. & Yeğrim, K. (2022). Ötenazi ve hastanın kendi geleceğini belirleme hakkı arasındaki ilişki. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 52, 1-24.
- Atayman, V. (2006). *Etik*. Donkişot Güncel Yayınlar. İstanbul.
- Ayar, D., Çakı, B., & Aksu, Ç. (2022). Bakım Çalışanlarına Hastalardan veya Danışanlardan Gelen Cinsel Taciz Davranışları Ölçeği Türkçe Geçerlilik Güvenilirlik Çalışması: Metodolojik Araştırma. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 14(2).
- Aydemir, İ. (2010). "Sağlık Bakanlığı'na Bağlı Hastanelerde Hasta Hakları Uygulamalarının Değerlendirilmesi", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- Aydın, D. & Şeker, S. (2010). T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlık Turizmi Birimi 2010 Faaliyet Raporu ve 2011 Çalışma Planı. Aralık 2010. Ankara.

- Aydın, D. (2011). Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığı Uygulama Rehberi. T.C. Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlık Turizmi Koordinatörlüğü. Kasım 2011. Ankara.
- Aydın, D. (2011). Türkiye Sağlık Turizmi Özet Raporu. <http://www.saglik.gov.tr/SaglikTurizmi/dosya/1-74316/h/turkiye-saglik-turizmi-ozet-raporu-ve-yabancı-dilde-sag-.pdf> ; adresinden 11.11.2012 tarihinde alınmıştır.
- Aydın, E. (2003). Tıp Etiğinde Temel İlkeler. 1. Ulusal Uygulamalı Etik Kongresi Kitabı. Ankara.
- Aydın, İ. (2010). Yönetmelik, mesleki ve örgütsel etik. (4. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara.
- Aytaç, Ö., & Fırat, M. (2021). RÜŞVET: SOSYO-KÜLTÜREL BİR PERSPEKTİF. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 11(3), 1548-1565.
- Barbara, K. P. (2008). Law & Ethics for the Eye Care Professional. Elsevier Limited. UK.
- Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA). 2011. Sağlık Turizmi Sektör Raporu.
- BBC News Türkçe, (2021). ABD'de jimnastik doktoru Larry Nassar'ın cinsel istismarına maruz kalan 330'dan fazla kadına 380 milyon dolar tazminat. (14 Aralık 2021). BBC News Türkçe. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-59646840> adresinden 13 Ocak 2024 tarihinde alınmıştır.
- Bıçkıcı, F. (2013). Sağlık Çalışanlarına Yönelik Şiddet ve Neden Olan Faktörler: Bir Devlet Hastanesi Örneği. Sağlıkta Performans Ve Kalite Dergisi, 5(1), 43-56.
- Bilgin, R. & Küçükhasar, M. (2018). Türkiye'de Kamu Sağlık Kuruluşlarında Yaşanan Etik Dışı Davranışlar ve Uygulamaların Genel Görünümü. Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(13), 119-140.
- Cevizci, A. (2002). Etiğe Giriş. Paradigma Yayınları. İstanbul.
- Coşgun, R. (2023). Tıp Etiği Bağlamında Kürtaj ve Ötanazi: İnanç Sistemleri Açısından Bir Değerlendirme. Türk Din Psikolojisi Dergisi, (8), 45-64. <https://doi.org/10.59379/tdpd.1267420>
- Coşkun, V. (2001). "Daha Fazla İnsan Hakları, Daha Değerli Dünya", Türk İdare Dergisi, Sayı: 433.
- Curi, K. (2009). Etik ve Meslek Etikleri. (İkinci Baskı). Editör: Harun Tepe. Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları. Ankara.
- Çetin, S. (2022). Büyüme ve Yolsuzluk İlişkisinin Analizi: Gelişmekte Olan Ülkeler Örneği. Bulletin of Economic Theory and Analysis, 7(1), 225-238. <https://doi.org/10.25229/beta.1127571>
- Değdaş, U. C. (2018). Hatalı Tıbbi Uygulamadan (Malpraktis) Doğan Hukuki ve Cezai Sorumluluk. Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 4(6), 41-65.
- Demir Karabulut, S., Kasapoğlu, N., Kocak, İ.A.A., Külhaş, İ.B. & Andıran, A.N. (2019). İnsan Genom Projesinin Korkulan Rüyası; Ayrıcalıklı İnsan Yaratma, Türkiye Biyoetik Dergisi, 6 (3), 109-115.
- Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu. (2012). Sağlık Turizminde Hedef 2020'de Yıllık 10 Milyar Dolar. http://www.deik.org.tr/403/SA%C4%9ELIK_TUR%C4%B0ZM%C4%B0NDE_HEDEF_2020_DE_YILLIK_10_M%C4%B0LYAR_DOLAR.html adresinden 18.11.2012 tarihinde alınmıştır.
- Downs, J. C. U. ve Swinton, A. R. (2012). Ethics in Forensic Science. Elsevier Inc. UK.

- DuBois, J. M., Anderson, E. E., Chibnall, J. T., Mozersky, J., & Walsh, H. A. (2019). Serious ethical violations in medicine: A statistical and ethical analysis of 280 cases in the United States from 2008–2016. *The American Journal of Bioethics*, 19(1), 16-34.
- Dünya Hekimler Birliği. (2005). *Tıp Etiği El Kitabı*. (Çeviri: Dr. Murat CİVANER.) Türk Tabipler Birliği Yayınları.
- Dünya Sağlık Örgütü. (2002). Sağlık ve İnsan Hakları Üzerine 25 Soru 25 Cevap. (Çeviri: Nazmi Zengin) *Toplum Sağlığı Araştırma ve Geliştirme Merkezi Derneği*, 2007. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/42526/10/9241545690_tur.pdf adresinden 12.09.2017 tarihinde alınmıştır.
- Dürüstkan, S. (2019), "Kamu Hastanelerinin Sağlık Turizmindeki Etik Konumu", *Türkiye Klinikleri, Journal of Medical Ethics-Low and History*, Article in Press, <https://www.turkiyeklinikleri.com/journal/journal-of-medical-ethics-law-and-history/1303-4332/inpress/en-index.html>.
- Erdoğan, M., & Vatandaş, C. (2020). Bireysel ve toplumsal dışlanma pratiği: Önyargı ve ayrımcılık. *Journal of Human and Social Sciences*, 3(1), 474-485.
- Fennell, D. A. (2005). *Tourism Ethics*. Cleventon: Multilingual Matters Limited. (<http://site.ebrary.com/lib/gazi/Doc?id=10170588&ppg=72> sitesinden 15.04.2012 tarihinde alınmıştır.)
- Frankena, W. (2007). *Etik*. (1. Baskı). (Çeviren: Azmi Aydın). İmge Kitabevi. Ankara.
- Garcia De Alba, J. M. (2010). *Professional Ethics*. (Çeviren: William QUINN) *Fundamental Part*. (<http://site.ebrary.com/lib/gazi/Doc?id=10379974&ppg=21> sitesinden 15.04.2012 tarihinde alınmıştır.)
- Gökcan, Hasan Tahsin, (2008), "Görevi Kötüye Kullanma, Zimmet, Banka Zimmeti, İrtikâp, Rüşvet Suçları ve Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar", *Seçkin Yayınevi*, Ankara, s.81.
- Gözübüyük, Ş. (1995). *Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları*. Dokuzuncu Baskı. Turhan Kitabevi Yayınları. Ankara.
- Gül, H. (2006). Etik Dışı Davranışlar ve Ussallaştırılması: Devlet Hastanelerinde Bir Uygulama. *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F Dergisi*, 2006(10), 65-79.
- Gülenç, S. (2023). Sağlık Turizminin Tarihsel Gelişim Süreci (1923-2023). *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*. Ekim 2023;34(3):176-188. doi:10.17123/atad.1308427
- Güllüoğlu, Y. (2008). *Türk Hukuku'nda "Hasta Hakları" Kavramı (Hukuki Nitelik ve Sonuçları)*. İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Güvercin, C. H. (2007). *Türkiye'deki Gelişimi Açısından Hasta Hakları Kavramı*. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara.
- Kaymakçı, M. *Hasta Hakları ve Sorumlulukları*. <http://sbu.saglik.gov.tr/hastahaklari/haksor.htm> ; sitesinden 12.09.2017 tarihinde alınmıştır.
- Kahraman, N. (1978). *Türkiye'de Sağlık Turizmi*. T.C. Turizm Bankası A.Ş. Bankası Matbaası. Kasım 1978. Ankara.
- Kenğer, M. C. *İnsan Hakları ve Tarihsel Gelişimi*. Kırklareli Barosu. <http://www.kirklarelibarosu.org.tr/Print.aspx?ID=25252&Tip=Haber> adresinden 12.09.2017 tarihinde alınmıştır.

- Khullar, D. (2018). Do you trust the medical profession? A growing distrust could be dangerous to public health and safety. New York Times, Jan 23. <https://www.nytimes.com/2018/01/23/upshot/do-you-trust-the-medical-profession.html> adresinden 15 Ocak 2024 tarihinde alınmıştır.
- Kocaman, A. (1995). Temel Hukuk Bilgisi. Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği Temel Eğitim ve Staj Merkezi Yayınları:8. Ankara.
- Kozak, M. A. ve Güçlü H. (2006). Turizmde Etik [Kavramlar, İlkeler, Standartlar]. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Kozak, N. Kozak, M.A. ve Kozak, M. (2001). Genel Turizm İlkeler-Kavramlar. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Koyunoğlu, S. (2003). Turist Sağlığı Turist Sigortası ve Tüketicinin Korunması. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Köylü, M. (2006). Küresel ahlak eğitimi. İstanbul: Dem Yayınları.
- Kuçuradi, İ. (2009). Etik ve Meslek Etikleri. (İkinci Baskı). Editör: Harun Tepe. Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları. Ankara.
- Mahmutoğlu, A. (2009). "Etik ve Ahlak: Benzerlikler, Farklılıklar ve İlişkiler", Türk İdare Dergisi, Sayı: 463-464, Haziran-Eylül 2009, s. 225-249.
- Uzunses, N. (2019). Hemşirelik ve Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencilerinin, Sağlık Sektöründe Yaşanan Etik DIŞI Davranışları Algılama Düzeylerinin Araştırılması, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Öz, H., Dönmez, B. ve Akdağ, G. (2020). İş Yerinde Cinsel Taciz ile İş Doyumu ve İşten Ayrılma Niyeti İlişkileri: Kadın Mutfak Çalışanları Örneği, Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 4(4): 3842-
- Özlem, D. (2010). Etik -Ahlak Felsefesi-. (İkinci Baskı). İstanbul: Say Yayınları
- Öztürk Başpınar, N. & Çakıroğlu, D. (2011). Meslek Etiği. (1. Basım). Ankara: Nobel Yayın
- Öztürk, H. (2010). Yönetici Hemşirelerin Etik Davranışları ve Bir Araştırma. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hastane ve Sağlık Kuruluşlarında Yönetim Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Pieper, A. (1999). Etiğe Giriş. (Çevirenler: Veysel Atayman, Gönül Sezer). İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Sandıkçı, M. (2008), Termal Turizm İşletmelerinde Sağlık Beklentileri ve Müşteri Memnuniyeti, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Afyon.
- Sarıtaş, K. (2012). Kürtajın ahlakiliği sorunu. Journal of Academic Social Science Studies, 5 (7), 587-608.
- Semenderoğlu F. (2012). Tasarlanan Yapılandırmacı Bir Eğitim Programının Lise Öğrencilerinin "İnsanın Genetik Yapısı Ve Genom Projesi" Hakkındaki Algıları Kavram Yanılgıları ve Biyoloji Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Serdaroğlu, E. B. (2016). ÖTANAZİ-ÖLME HAKKI. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(3), 463-491.

- Sharma, S., Gautam, P. L., Sharma, S., Kaur, A., Bhatia, N., Singh, G., Kaur, P., Kumar, A. (2019). Questionnaire-based Evaluation of Factors Leading to Patient-physician Distrust and Violence against Healthcare Workers. *Indian Journal of Critical Care Medicine*, 23(7), 302309.
- Sur, H. ve Çekin, M. (2009). Sağlık Hizmetleri ve Etik. http://www.etik.gov.tr/test/duyurular/digerleri/proje2006_etik/akademik_arast%C4%B1rma_konf.ekim2009/Saglik_Hizmetleri_ve_Etik.pdf adresinden 01.01.2015 tarihinde alınmıştır.
- Tanyol, C. (1960). Sosyal Ahlak Laik Ahlaka Giriş. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınlarından No:848
- T.C. Başbakanlık, Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı. (2010). Türkiye Sağlık Sektörü Raporu. Ankara
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. Kalkınma Planları. <http://www.kalkinma.gov.tr/Pages/KalkinmaPlanlari.aspx> ; adresinden 12.09.2017 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2007). Türkiye Turizm Stratejisi 2023 - Eylem Planı 2007 - 2013. Ankara: Yayın No: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları-3085.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2012). Kırşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Anlatmalar. Efsaneler. Karakurt Kaplıcası Efsanesi. (<http://www.kirsehirkultur.turizm.gov.tr/belge/1-57548/anlatmalar.html> sitesinden 22.08.2012 tarihinde alınmıştır.)
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü. (2012). <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,10392/saglik-ve-termal-turizm.html> adresinden 17.07.2012 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü. (2012). <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,11492/saglik-ve-termal-turizmi-tanimi.html> adresinden 17.07.2012 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü. Sağlık Turizmi Standartları. <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,11509/saglik-turizmi-standartlari.html> adresinden 14.07.2017 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2011). Sağlık Meslekleri Etiği. Ankara.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2013). İnsan Hakları, Hasta Hakları ve Etik. Ankara.
- T.C. Resmi Gazete. (1982). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. 9/11/1982 tarih ve 17863 sayılı Resmi Gazete
- T.C. Resmi Gazete. (2005). 5176 Sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. 8/6/2004 tarih ve 25486 Sayılı Resmi Gazete
- T.C. Resmi Gazete. (2005). Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik. 13.04.2005 tarih ve 25785 Sayılı Resmi Gazete.
- T.C. Resmi Gazete. (2010). Denetim Görevlilerinin Uyacakları Meslekî Etik Davranış İlkeleri Hakkında Yönetmelik. 14.09.2010 tarih ve 27699 sayılı Resmi Gazete.
- T.C. Resmi Gazete. (2011). Sayıştay Denetçilerinin Mesleki Etik Kurallarına İlişkin Usul ve Esaslar. 17.12.2011 tarih ve 28145 sayılı Resmi Gazete.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim ve Araştırma Hastanesi. Dünya'da Hasta Hakları'nın Tarihsel Gelişimi. <http://www.diskapieah.gov.tr/diskapi1/2017/01/26/hasta-haklari-tarihsel-gelisimi/>; adresinden 12.09.2017 tarihinde alınmıştır.

- T.C. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2012a). Sağlık Turizmi El Kitabı. BMS Matbaacılık. Ankara.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Etik Komisyonu. Sağlık Etiği. <http://etik.saglik.gov.tr/TR,5636/saglik-etigi.html> adresinden 14.07.2017 tarihinde alınmıştır.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2012b). Sağlık Turizminde Süreçler ve Aracı Kuruluşlar Araştırma Raporu. Ankara
- T.C. Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2011). Medikal Turizm Araştırması 2011. AG Design. Ankara.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2011). Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığı Uygulama Rehberi. Ankara.
- T.C. Turizm Bakanlığı Yatırımlar Genel Müdürlüğü Araştırma ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı. (1993). Sağlık Turizmi ve Turizm Sağlığı. Yayın No:1993/8. Ankara.
- The United Nations Today. İnsan Hakları. <http://www.unicankara.org.tr/today/4.html> ; adresinden 12.09.2017 tarihinde alınmıştır.
- Torun, N. (2020). "Şiddete yönelik Beyaz Kod Verilerin değerlendirilmesi". Çukurova Medical Journal, 45(3)pp. 977-84, doi:10.17826/cumj.726340.
- Tutgun, S. ve Künc, S. (2023). Sağlık turizmi gelirleri ve ekonomik büyüme ilişkisinin Fourier yaklaşımı ile ampirik olarak incelenmesi. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi, 11(3), 1769-1791 doi: 10.33715/inonusaglik.1289575
- Türk Dil Kurumu (2005). Türkçe Sözlük. 10. Baskı. Türk Dil Kurumu Yayınları:549. Ankara.
- Türk Dil Kurumu | Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden 16 Ocak 2024 tarihinde alınmıştır.
- Türk Tabipler Birliği. (2013). Hasta Hakları Kılavuzu. https://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&view=article&id=984:hasta&catid=26:etik&Itemid=65 ; adresinden 12.09.2017 tarihinde alınmıştır.
- Türkmen, H. (2015). Ötenazi sorunsalına teolojik açıdan bir bakış. Kader Kelam Araştırmaları Dergisi, 13 (1), 495-519.
- TÜSİAD (Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği). (2009). Dünyada ve Türkiye’de İş Etiği ve Etik Yönetimi. Haziran 2009.Yayın No: TÜSİAD/T-2009-06-492.
- Uluslararası Sağlık Hizmetleri A.Ş. (8 Şubat 2022). Hakkımızda. USHAŞ. <https://www.ushas.com.tr/hakkimizda/> adresinden 11.01.2024 tarihinde alınmıştır.
- United Nations Human Rights (UNHR). What are human rights? <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Pages/WhatareHumanRights.aspx>; adresinden 12.09.2017 tarihinde alınmıştır.
- United Nations Human Rights (UNHR). Universal Declaration of Human Rights. <http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Language.aspx?LangID=trk> ; adresinden 12.09.2017 tarihinde alınmıştır.
- Usta, A. (2010). "Kamu Görevlisinin Etik Amaç ve Ahlaki Yükümlülüğüne Yönelik Bir Değerlendirme", Türk İdare Dergisi. Sayı: 468. Eylül 2010. s.159-181
- Ünüsân, Ç. Sezgin, M. (2004). Turizm Pazarlaması, Konya: Atlas Kitabevi.

- World Health Organisation. Patients' rights. <http://www.who.int/genomics/public/patientrights/en/> adresinden 12.09.2017 tarihinde alınmıştır.
- World Tourism Organization. (2014). UNWTO Tourism Highlights 2014 Edition. (http://dtxqtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_highlights14_en_hr_0.pdf adresinden 25.11.2014 tarihinde alınmıştır.)
- World Tourism Organization. (2012). Tourism and the world economy. (<http://www.unwto.org/facts/eng/economy.htm>, sitesinden 25.06.2012 tarihinde alınmıştır.)
- World Tourism Organization. (2012). Background of the Global Code of Ethics for Tourism. (<http://ethics.unwto.org/en/content/background-global-code-ethics-tourism> sitesinden 25.06.2012 tarihinde alınmıştır.)
- World Tourism Organization. (2012). Turizmde Global Etik İlkeler. (<http://ethics.unwto.org/sites/all/files/docpdf/turkey.pdf> sitesinden 25.06.2012 tarihinde alınmıştır.)
- World Tourism Organization. (2020). UNWTO Tourism Highlights 2020 Edition. (<https://trz.subu.edu.tr/sites/trz.subu.edu.tr/files/2021-04/UNWTO%202020%20Edition.pdf>, adresinden 11.01.2024 tarihinde alınmıştır.)
- World Tourism Organisation (2020). UNWTO World Tourism Barometer, 18(1), January 2020. (https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/202001/UNWTO_Barom20_01_January_excerpt_0.pdf sitesinden 16.04.2020 tarihinde alınmıştır.)
- World Tourism Organisation (2023). UNWTO World Tourism Barometer, 21(4), November 2023. (https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2023-11/UNWTO_Barom23_04_November_EXCERPT_v2.pdf?VersionId=Q3i27HkRVsyU9gSP6yV4NCgxZiPdHrE sitesinden 11.01.2024 tarihinde alınmıştır.)
- World Travel and Tourism Council (2023). Economic Impact Research. (<https://wtcc.org/research/economic-impact> sitesinden 11.01.2024 tarihinde alınmıştır.)
- Vural, G. (1993). Hasta Hakları. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara.
- Yalçın, P. (2006). Türkiye'de Sağlık Turizminde Alt Yapı Oluşturulma Gereği ve Sağlık Kurumlarına Yönelik Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Yıldırım, A., & Tokgöz, A. (2020). Kayırmacılık algısının örgütsel muhalefet davranışı üzerindeki etkisi. *Alanya Akademik Bakış*, 4(3), 541-560.

lık hizmetlerine olan talebin yoğun olmasından dolayı sağlık turizmi alanında bu bölgelerden Türkiye'ye olan talep artış göstermektedir (Tontuş, 2015). Diğer taraftan, Türkiye, yaşlı ve engelli turizmi ile termal turizmi konularında fiziksel, doğal ve insan kaynakları açılarından önemli fırsatları olan bir ülke konumundadır (Aydın ve Aydın, 2015). Özellikle Akdeniz ve Ege bölgelerinin yaşlıların yaşamı için elverişli yapıya sahip olması ve üçüncü yaş turizminde son yıllarda meydana gelen ürün çeşitliliğine ve kalite artışına da bağlı olarak, yaşlı nüfusa sahip ülkeler olan ABD, Kanada, İngiltere gibi ülkelerden büyük bir talep potansiyelinin oluşturulma fırsatının olduğu söylenebilir (Zengingönül, Emeç, İyilikçi ve Bingöl, 2012). Türkiye'deki turistik ürün zenginliği başta yakın coğrafyası olmak üzere uluslararası boyutta Türkiye'yi sağlık turizmi açısından önemli ve gelişme potansiyeli olan bir destinasyon konumuna getirmektedir.

Bütün bu değerlendirmeler ışığında Türkiye'nin sağlık turizmi açısından sahip olduğu tüm imkânlar dikkate alınarak yukarıda belirtilen temel pazar bölümlendirme kriterleri olan demografik, coğrafi, psikografik ve davranışsal kriterlere dayalı olarak eldeki güncel nicel ve nitel verilerin harmanlanması ile pazar bölümlendirme faaliyetlerinin yürütülmesi Türkiye'yi sağlık turizmi açısından daha rekabetçi bir konuma getirecektir. Ancak, unutulmamalıdır ki, bir pazar bölümünden bahsetmek dört ana unsura bağlıdır ve bu unsurlar pazar bölümünün taşıması gerektiği nitelikleri içeren pazarın ölçülebilir olması, yeterince büyük olması, ulaşılabilir olması ve ayırt edilebilir (farklılaştırılabilir) olması gibi unsurlardır. Pazarı bölümlendirme sonrasında misyon, vizyon, amaç ve hedefler çerçevesinde hedef pazar stratejilerine uygun bir şekilde faaliyet gösterilecek cazip ve rekabet edilebilir pazar bölümlerinin seçilmesindeki süreçlerin de sağlıklı bir şekilde yürütülmesi gereklidir. Bütün bu unsurlar, zaten kıt olan kaynakların pazarlama faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütülerek en yüksek faydanın elde edilmesi açısından önemlidir.

Kaynaklar

- Altunışık, R., Özdemir, Ş. ve Torlak, Ö. (2006). *Modern Pazarlama*. İstanbul: Değişim Yayınları.
- Aydın, G. ve Karamehmet Aydın, B. (2015). Dünyada ve Türkiye'de Sağlık Turizmi Pazarlama Uygulamaları ve Karşılaştırmalı Durum Analizi, *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 16, 1-21.
- Bhasin, H. (2017). *4 Types of Market Segmentation and How to Segment with Them?*, [URL: <http://www.marketing91.com/4-types-market-segmentation-segment/>], Erişim: 03 Temmuz 2017.
- Boyd, H. W., Walker, O. C., Mullins, J. and Larréché J. C. (2002). *Marketing Management: A Strategic Decision Making Approach*. Boston: McGraw-Hill Irwin.
- Cemalcılar, İ. (1987). *Pazarlama*. İstanbul: Beta Basın Yayım.

- File, K. M. and Prince, R. A. (1996). Psychographic Segmentation of Industrial Family Businesses, *Industrial Marketing Management*, 25, 223-234.
- Gonza'lez, A. and Bello, L. (2002). The Construct Lifestyle In Market Segmentation: The Behaviour of Consumers, *European Journal of Marketing*, 36-1/2, 51-85.
- Hernández, C. F., Arana, J. E. and Díaz-Pérez, F. M. (2015). Market Segmentation, Activities and Environmental Behaviour in Rural Tourism, *Tourism Economics*, 22-5, 1-42.
- İbiş, S. (2013). *Almanya'da Yaşlım Bakım İhtiyacı Analizi*, [URL: <http://www.turizmhaberleri.com/koseyazisi.asp?ID=2396>], Erişim: 03 Temmuz 2017.
- İslamoğlu, A. H. (2006). *Pazarlama Yönetimi*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Jang, S., Morrison, A. M. and O'leary, J. T. (2001). Benefit Segmentation of Japanese Pleasure Travelers to the USA and Canada: Selecting Target Markets Based on the Profitability and Risk of Individual Market Segments, *Tourism Management*, 23, 367-378.
- Jang, S., Morrison, A. M. and O'leary, J. T. (2004). A Procedure of Target Market Selection in Tourism, *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 16-1, 19-33.
- Karakoç, S. (2017). *Küresel Sağlık Turizmi: Biyoteknoloji ve Tükiye'nin Durumu*, Kayseri: Kimlik Yayınları.
- Konu, H. (2010). Identifying Potential Wellbeing Tourism Segments In Finland, *Tourism Review*, 65-2, 41-51.
- Korkmaz, S., Eser, Z., Öztürk, S. A. ve Işın, F. B. (2009). *Pazarlama: Kavramlar- İlkeler-Kararlar*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Kotler, P. and Armstrong, G. (1996). *Principles of Marketing*. Canadian Edition, Cunnigham, Test Bank Archived File.
- Kotler, P., Shalowitz, J. and Stevens, R. J. (2008). *Strategic Marketing For Health Care Marketing Organizations – Building a Customer-Driven Health System*. United States: Jossey-Bass.
- Kozak, N. (2014). *Turizm Pazarlaması*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kumar, R. V. and Sarkar, A. (2008). Psychographic Segmentation of Indian Urban Consumers, *Journal of the Asia Pacific Economy*, 13-2, 204-226.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2022). *Yıllara Göre Seyahat Acentası Sayıları*, [URL: <https://yigm.ktb.gov.tr/tr-243988/yillara-gore-seyahat-acentasi-sayilari.html>], Erişim: 08 Kasım 2020.
- Lambin, J. J. (1993). *Strategic Marketing, An European Approach*. London: Mc Graw-Hill Book Company.
- Liberatore, M. J. and Stylianou, A. C. (1995). Toward a Framework for Developing Knowledge-Based Decision Support Systems for Customer Satisfaction Assessment: An Application in New Product Development, *Expert Systems With Applications*, 8-1, 213-228.
- Mucuk, İ. (2010). *Pazarlama İlkeleri*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Mullins, J. and Walker, O. (2012). *Marketing Management: A Strategic Decision-Making Approach*. London: McGraw-Hill Education
- Nakip, M., Varinli, İ. ve Gülmez, M. (2012). *Güncel Pazarlama Yönetimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Neal, W. D. and Wurst, J. (2001). Advances in Market Segmentation, *Marketing Research*, 13-1, 14-18.
- Park, D. B. and Yoon, Y. S. (2009). Segmentation By Motivation In Rural Tourism: A Korean Case Study, *Tourism Management*, 30, 99-108.
- Sağlık Bakanlığı (2023). *Sağlık Turizmi Yetki Belgesi Almaya Hak Kazanan Aracı Kuruluşlar*, [URL: https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklenti/46732/0/araci-kuruluslarpdf.pdf?_tag1=061958761FA88C195EC9EAF8488BF7ECF3DB2C03], Erişim: 08 Kasım 2020.
- Smith, W. R. (1956). Product Differentiation and Market Segmentation as Alternative Marketing Strategies, *Journal of Marketing*, 21-1, 3- 8.
- Smith, M. and Puckzó, L. (2009). *Health and Wellness Tourism*. Linacre House, Jordan Hill, Oxford OX2 8DP, UK: Elsevier's Science & Technology Rights.
- Thomas, R. K. (2009). *Marketing Health Services*. Chicago: Health Administration Press.
- Tontuş, H. Ö. (2015), *Türkiye'nin Sağlık Turizmindeki Önemi*, [URL: <http://www.saturk.gov.tr/images/pdf/tyst/06.pdf>], Erişim: 13 Temmuz 2017.
- Torlak, Ö. ve Altunışık, R. (Ed.). (2012). *Pazarlama Stratejileri – Yönetmelik Bir Yaklaşım*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- TOBB (2017), *Türkiye Sağlık Sektörüne Genel Bakış*, [URL: <https://www.tobb.org.tr/saglik/20171229-tss-genel-bakis-tr.pdf>], Erişim: 28 Şubat 2020.
- USHAŞ, (2023). *Sağlık Turizmi Verileri*, [URL: <https://www.ushas.com.tr/saglik-turizmi-verileri/>], Erişim: 08 Kasım 2023.
- Yıldırım, H.H. ve Altınkaya, Ü. (2006). Türkiye'nin Sağlık Turizmi Potansiyeli ve Güçlükler, AB Sağlık Araştırmaları Merkezi Derneği, [URL: <http://docplayer.biz.tr/2154695-Turkiye-nin-saglik-turizmi-potansiyeli-ve-guclukler-turkiye-nin-saglik-turizmi-potansiyeli-ve-guclukler-dr-hasan-huseyin-yildirim-umran-altunkaya.html>], Erişim: 30 Haziran 2017.
- Yükselen, C. (2014). *Pazarlama: İlkeler-Yönetim-Örnek Olaylar*, Ankara: Ankara: Detay Yayıncılık.
- Zengingönül, O., Emeç, H., İyilikçi, D. E. ve Bingöl, P. (2012). *Sağlık Turizmi: İstanbul'a Yönelik Bir Değerlendirme*, Ekonomistler Platformu, İstanbul. 3-63.

Thing Under The Sun” –Herşey Güneşin Altında- , New York’un “I Love New York” -New York’u Seviyorum- sloganları vb.) ve görsel semboller (Big Ben/Londra, Kızıl Meydan/Moskova, Özgürlük Heykeli/ABD, Eiffel Kulesi/Paris, İsa Heykeli/Rio de Janerio vb.) kullanmaktadırlar.

Yeni bir markalama stratejisi oluştururken, rakiplerin markalarını ve onların gelecekteki yönelimlerinin anlaşılması gerekmektedir. Kıymetli bir marka değeri inşa etmek özgün, amaçlara yönelik ve tutarlı olmalıdır. Marka stratejisi ile ilgili becerileri ortaya koymadan önce, rakiplerin marka pozisyonları ve geleceğe yönelik niyetlerinden emin olunmalıdır. Markanızın konumunu eşsiz kılmak ve markanız konusunda verdiğiniz sözleri rakiplerinizden daha iyi bir şekilde yerine getirmek önemlidir.

Markalaşma sürecinde bir diğer önemli nokta da markaya olan bağlılığın sağlanmasıdır. Pek çok durumda, her büyüklükteki kuruluşlar kendi markalaşma stratejilerinin temellerini ihlal etmeye meyillidirler. Tutarsızlık tüm markalaşma çabalarının en büyük düşmanıdır. Bu nedenle, markanın önemli paydaşları arasında uzlaşma sağlamak çok önemlidir. Turistin destinasyondan memnun ayrılması sağlanmalı ve bunun neticesinde destinasyon ve turist arasında sadakat (bağlılık) ilişkisi kurulmalıdır. Amine (1998: 309) bağlılığın nedenlerini iki ana grupta incelemiştir. Bunlardan ilki, markaya duyulan ilgiyi içeren duygusal nedenlerdir (duygusal bağlılık); diğeri ise, rakip markalara kıyasla algılanan risk ya da algılanan performans değişiklikleridir (hesaplı bağlılık). Duygusal bağlılık, tüketicinin markayla duygusal ilgi ve özdeşleştirilmesine dayanan ilişkisini sürdürme isteğinin derecesidir. Hesaplı bağlılık ise, tüketicinin sürekli satın alma davranışını, markaya ilişkin faydaların başka bir markaya geçme maliyetini aştığı sürece sürdürmesine bağlıdır.

Kaynaklar

- Aaker, David A.; “Measuring Brand Equity Across Products And Markets”, **California Management Review**, Vol. 38, No.3, 1996b, S.102-120.
- Aaker, David A.; **Managing Brand Equity: Capitalizing On The Value Of A Brand Name**, The Free Press, 1991.
- Aaker, David, A; **Building Strong Brands**, New York, The Free Press, 1996a.
- Amine, Abdelmajid; “Consumers’ True Brand Loyalty: The Central Role Of Commitment”, **Journal Of Strategic Marketing**, 6, 1998, S. 305-319.
- Apaydın, Fahri; “Sağlık İşletmelerinde Marka Yönetimi”, **Sağlık İşletmeleri Yönetim Rehberi**, Edit. Ali Çoşkun Ve Ahmet Akın, Seçkin, 2009.
- Ar, Aybeniz Akdeniz; **Marka Ve Marka Stratejileri**, Nobel Yayın Dağıtım, 2. Basım, Ankara, 2007.
- Baker, W. (2007), Turizmde Markalaşma Semineri Raporu, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü.

- Bohrer, Monty F.; **"Discriminant Analysis Of Aaker's Brand Equity Model On Top-Of-Mind Awareness/Brand Preference Congruence In Prospective Hospital Patients"**, Anderson University, Doctor Of Business Administration, 2007.
- Bolton, Ruth N., Lemon, Katherine N.; **"A Dynamic Model Of Customers' Usage Of Services: Usage As An Antecedent And Consequence Of Satisfaction"**, **Journal Of Marketing Research**, 36(2), 1999, S. 171-186.
- Bulut, A. ve Şengül H., **"Dünyada ve Türkiye'de Sağlık Turizmi"**, Yönetim, Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, 3(1), 2019, S. 45-62.
- Bursalı, Osman Barlas; **"Marka Değerinin Tespiti Ve Denizli Tekstil Sektörü Üzerinde Uygulanması"**, Ankara, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2007.
- Caldwell, Niall Ve J. R. Freire (2004). **"The Diffiencies Between Branding A Country, A Region And A City: Applying The Brand Box Model"**, **Brand Management**, Vol:12, No:1:50-61.
- Corbin, Christopher L., Kelley, Scott W., Schwartz, Richard W.; **"Concepts İn Service Marketing For Healthcare Professionals"**, **The American Journal Of Surgery**, 181, 2001, S. 1-7.
- Denizer, Dünder (2007). **Turizm Pazarlaması**. Ankara: Yıldız Matbaacılık.
- Doyle, Peter, **Değer Temelli Pazarlama: Şirketinizi Büyütmek Ve Hissedar Değeri Yaratmak İçin Pazarlama Stratejileri**, Çev. Yrd. Doç. Dr. Gülfidan Barış, Kapital Medya Hizmetleri, 2. Baskı, İstanbul, 2004.
- Erdil, T. Sabri, Uzun, Yeşim; **Marka Olmak**, Beta Basım Yayım, 1. Baskı, İstanbul, 2009.
- Ersun, N. Ve Arslan, K. (2011), **"Turizmde Destinasyon Seçimini Etkileyen Temel Unsurlar Ve Pazarlama Stratejileri"**, **Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, 16(2):229-248.
- Farquhar, Peter H.; **"Managing Brand Equity"**, **Marketing Research**, September 1989, S. 24-33.
- Friedrich, Harvey, Witt, Jerome; **"Consumer Product Branding Strategy And The Marketing Of Physician' Services"**, **Health Marketing Quarterly**, Vol.13, No.2, 1996, S.87-98.
- Greenawalt, Bethann J.; **"Can Branding Curb Burnout?"**, **Nursing Management**, 32 (9), 2001, S. 26-31.
- Hicks, Nancy J.; **"From Ben Franklin To Branding: The Evolution Of Health Services Marketing"**, **Branding Health Services: Defining Yourself In The Marketplace**, Edit. Gil Bashe, Nancy J. Hicks, Aspen Publishers, Gaithersburg, Maryland, 2000, S. 1-18. [Http://Www.Turizmdebusabah.Com/Haberler/Tanitma-Genel-Mudurlugunden-Marka-Arastirmasi-38494.Html](http://Www.Turizmdebusabah.Com/Haberler/Tanitma-Genel-Mudurlugunden-Marka-Arastirmasi-38494.Html)
- Johnson, Anne, Baum, Fran; **"Health Promoting Hospitals: A Typology Of Different Organizational Approaches To Health Promotion"**, **Health Promotion International**, Oxford University Press, Vol. 16, No.3, 2001.
- Kapferer, Jean-Noël; **The New Strategic Brand Management; Creating And Sustaining Brand Equity Long Term**, 4 Th Ed., Kogan Page, 2008.
- Keller Kevin Lane; **Strategic Brand Management: Building, Measuring And Managing Brand Equity**, 2.Edition, New Jersey, Prentice Hall, 2003.

- Keller, Kevin Lane; "Conceptualizing, Measuring, And Managing Customer-Based Brand Equity", **Journal Of Marketing**, Vol. 57, No.1, 1993, S. 1-22.
- Keller, Kevin Lane; "The Brand Report Card: The World's Strongest Brands Share Ten Attributes. How Does Your Brand Measure Up?", **Harvard Business Review**, January-February 2000, S. 147-157.
- Kırdar, Yalçın; "Marka Stratejilerinin Oluşturulması; Coca-Cola Örneği", **Review Of Social, Economic & Business Studies**, Vol.3(4), 2003. S. 233-250.
- Kotler, Philip, Lowitz, Joelshal, Stevens, Androbert J.; **Strategic Marketing For Health Care Organizations: Building A Customer-Driven Health System**, Published By Jossey-Bass, San Francisco, 2008.
- Mangini, Mary Kate; "Branding 101", **Marketing Health Research**, Fall 2002, S. 20-23.
- Morgan, M. (2006). *Marketing For Leisure And Tourism*. London:Printice Hall.
- Newman, B.Y. (2006). Medical tourism. *Optometry-Journal of the American Optometric Association*, 77(12):581.
- Pappu, Ravi, Quester, Pascale G., Cooksey, Ray W.; "Consumer-Based Brand Equity: Improving The Measurement – Empirical Evidence", **Journal Of Product & Brand Management**, 14/3, 2005, S. 143-154.
- Petromilli, Michael, Michalczyk, Dorothy; "Your Most Valuable Asset: Increasing The Value Of Your Hospital Through Its Brand", **Marketing Health Services**, 19(2), 1999, S. 4-9.
- Pringle, Hamish, Field, Peter; **Brand Immortality; How Brands Can Live Long And Prosper**, Kogan Page Limited, United States, 2008.
- Ritchie, J.R. Brent Ve R.J.B. Ritchie (1998). *The Branding Of Tourism Destinations*", International Associations Of Scientific Experts Of Tourism. Marakeş.
- Sağlık Bakanlığı (2014). Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, [Http://Www.Saglikturizmi.Gov.Tr/168-Genel-Bilgi.Html](http://Www.Saglikturizmi.Gov.Tr/168-Genel-Bilgi.Html).
- Speak, Karl D.; "The Challenge Of Health Care Branding", **Journal Of Health Care Marketing**, 16(4), 1996, S. 40-42.
- Taşçı, A., (2007), *Turizmde Markalaşma Semineri Raporu, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü*.
- Taşçı, Aslı 2007 *The Necessary Pre-Conditions For Tourism Brand Development, Innovation&Tourism International Seminar: Tourism Branding The Key For Destination Development*, 26-28 Eylül, Palma De Mallorca.
- Taşçı, Aslı, M. Kozak (2006). "Destination Brands And Destination Images: Do We Know What We Mean", *Journal Of Vacation Marketing*, Vol:12:299-317
- Tontuş, H.Ö. (ty), "Sağlık Turizminde Tanıtım ve Markalaşma", <http://saglikturizmi.gov.tr/TR,23595/saglik-turizminde-tanitim-ve-markalasma.html>
- Trout, Jack; **Pazarlamanın Sihirli Lambası**, (Çeviren: Hakan Tuncel), Mediacat Kitapları, İstanbul 2005.
- Turley, L. W., Moore, Patrick A.; "Brand Name Strategies In The Service Sector", **Journal Of Consumer Marketing**, Vol. 12, No. 4, 1995, S. 42-50.
- Uztuğ, Ferruh; **Markan Kadar Konuş: Marka İletişimi Stratejileri**, Mediacat Kitapları, 4. Basım, İstanbul, 2008.

- Washburn, Judith H., Plank, Richard E.; "Measuring Brand Equity: An Evaluation Of A Consumer-Based Brand Equity Scale", **Journal Of Marketing Theory And Practice**, Winter 2002, S. 46-61.
- Yiğit, V. (2016), „Kamu Hastanelerinde Medikal Turizminin Gelişimini Etkileyen Faktörler“ Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, Yil: 2016, Cilt: 7, Sayı: 15, Ss.107-119.
- Zakoor, Renée, Quinley, Hal E.; "Consumers' Use Of Brands: Implications For Health Care", **Branding Health Services: Defining Yourself In The Marketplace**, Edit. Gil Bashe, Nancy J. Hicks, Aspen Publishers, Gaithersburg, Maryland, 2000, S. 37-51.
- Zimmermann, Rainer, Klein-Bölting, Udo, Sander, Björn, Murad-Aga, Tharek; **Brand Equity Excellence**, Edt. Rainer Zimmermann, Bbdo Group Germany, Dezember 2001.
- <https://www.unwto.org/tourism-data/global-and-regional-tourism-performance>
- <https://worldsbesthospitals.net/>

11.2.8. Gelir Ortaklığı (Affiliate marketing) Pazarlaması

Performans temelli bir pazarlamadır. Ürün ve hizmetlerin tanıtılması için diğer organizasyonlar veya web siteleri ile birlikte iki taraf için de faydalı ilişkilere dayalı bir işbirliğidir (Ryan ve Jones, 2009:32).

Gelir ortaklığı pazarlaması, bir satış ortağının başka bir kişinin veya şirketin ürünlerini pazarlamak için bir komisyon kazanma sürecidir. Satış ortağı, kullanıcı trafiğini oluşturur ve şirketin ürün ve hizmetlerine yönlendirir. Satış ortağı sadece memnun kalacağı bir ürünü arar, daha sonra bu ürünü tanıtır ve yaptıkları her satıştan bir parça komisyon elde eder. Satışlar, bir web sitesinden diğerine satış ortağı bağlantıları aracılığıyla izlenir.

Gelir ortaklığı pazarlamasında üç taraf bulunur. Bunlar satıcı ve ürün yaratıcısı, satış ortağı ve reklamcı ile tüketicidir. İster yalnız bir girişimci, ister büyük bir işletme olsun, satıcı piyasaya bir ürün sunabilen tüccar, ürün yaratıcısı veya perakendecidir. Ürün, ev eşyaları gibi fiziksel bir nesne veya eğitim gibi bir hizmet olabilir. Satış ortağı, bireyin veya satıcının ürününü potansiyel tüketicilere çekici bir şekilde pazarlayan bir birey yâda şirket olabilir. Tüketicileri ürünün kendileri için değerli veya faydalı olduğu konusunda ikna etmeye ve ürünü satın almaya ikna etmeye teşvik eder. Tüketici ürünü satın alırsa, satış ortağı elde edilen gelirin bir kısmını alır. Tüketiciler gelir ortaklığı pazarlamasının itici güçleridir. Satış ortakları bu ürünleri sosyal medyada, bloglarda ve web sitelerinde paylaşır (Enfroy, 2020).

Kaynakça

- Aktaş, H. (2010). İnternet Reklam Türlerinde Uygulayıcılardan Kaynaklanan Sorunlar ve Bir Sınıflandırma Önerisi. *Selçuk İletişim*, 6(3), 147-166.
- Altınbaşak, İ. (2009). İnternet reklamcılığı ve internet reklamı ölçümlemesi üzerine bir uygulama. *Ege Akademik Bakış*, 9(2), 463-487.
- Arık, H. (2012, 11 08). *Dijital Pazarlama Nedir?* 07 20, 2017 tarihinde <http://hakanarik.com.tr/dijital-pazarlama/dijital-pazarlama-nedir.html> adresinden alındı
- Arslan, E. (2017). Türkiye’de Doğal Reklam: Bir İnternet Reklamcılık Yöntemi Olarak Türkiye’de Doğal Reklamın İncelenmesi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 4(14), 19-42.
- Ba, S., & Wang, L. (2013). Digital health communities: The effect of their motivation mechanisms. *Decision Support Systems*, 55, 941-947.
- Basistha, S. (2014, 05 28). *Web 1.0 to Web 3.0 - Evolution of the Web and its Various Challenges*. 07 12, 2017 tarihinde <https://www.slideshare.net/sububasistha/web-10-to-web-30-evolution-of-the-web-and-its-various-challenges> adresinden alındı
- Beach, C. (2011). Using Social Media to Engage Patients. *Healthcare Executive*, 66-70.
- Belle Wong, J. (2023, 05 18). Top Social Media Statistics And Trends Of 2024. 01 05, 2024 tarihinde Forbes: <https://www.forbes.com/advisor/business/social-media-statistics/> adresinden alındı

- Berthon, P. R., Pitt, L. F., Plangger, K., & Shapiro, D. (2012). Marketing meets Web 2.0, social media, and creative consumers: Implications for international marketing strategy. *Business Horizons*, 55, 261-271.
- Britnell, M. (2011). Increasing Importance of Social Media in Healthcare. *Issues Monitor – Healthcare*, 8, 2-19.
- Bulunmaz, B. (2016, Temmuz). Gelişen Teknolojiyle Birlikte Değişen Pazarlama Yöntemleri ve Dijital Pazarlama. *Trt Akademi*, 1(2), 348-365.
- CERN. (2013, Nisan 30). *Twenty years of a free, open web*. CERN: <http://info.cern.ch/hypertext/WWW/TheProject.html> adresinden alındı
- Chu, S., Deng, T., & Cheng, H. (2020, September 24). The role of social media advertising in hospitality, tourism and travel: a literature review and research agenda. <https://doi.org/10.1108/ijchm-05-2020-0480>
- Çalıkuşu, F. (2009). İnternet Reklam Çeşitlerinin Tüketici Tutumları Açısından Karşılaştırılması. *Öneri Dergisi*, 8(32), 203-215.
- Çimen, V. (2014, 11 16). *10 Altın Mobil Pazarlama Önerisi*. 07 24, 2017 tarihinde Vecdi Çimen: <http://vecdicimen.com/2014/11/16/10-altin-mobil-pazarlama-onerisi/> adresinden alındı
- Çözen, G. (2011). *Dijital pazarlama nedir? Teknikleri nelerdir?* 07 12, 2017 tarihinde Dijital Pazarlama: <http://www.dijitalmarketing.net/2011/03/31/dijital-pazarlama-nedir-teknikleri-nelerdir/> adresinden alındı
- Demir, M. C. (2013, 02 15). *Mobil Pazarlama Nedir?* 07 23, 2017 tarihinde Murat Can Demir: <http://www.muratcandemir.com/mobil-pazarlama-nedir.html> adresinden alındı
- Eckler, P., Worsowicz, G., & Rayburn, J. W. (2010). Social Media and Health Care: An Overview. *PM&R*, 2, 1046-1050.
- Enfroy, A. (2020). *Affiliate Marketing in 2020: What It Is and How You Can Get Started*. 04 26, 2020 tarihinde Big Commerce: <https://www.bigcommerce.com/blog/affiliate-marketing/#common-types-of-affiliate-marketing-channels> adresinden alındı
- Fox, S. (2011, 02 01). *Health Topics*. *PewResearch Internet Project*. Pew: <http://www.pewinternet.org/2011/02/01/health-topics-2/> adresinden alındı
- Gredičak, T., & Demonja, D. (2020, January 1). Potential directions of strategic development of medical tourism: The case of the Republic of Croatia. <https://doi.org/10.5937/gp24-21485>
- Gurjar, P., Kaurav, R P S., & Thakur, K. (2019, January 1). Content Marketing: Concepts and Its Relevance in the Tourism Industry. Social Science Research Network. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3307713>
- Güzel, A. (2014, 12 30). Sağlık Kuruluşlarında Sosyal Medya Pazarlama Faaliyetleri İle Memnuniyet, Marka Güveni ve Marka Sadakati Arasındaki İlişkilerin Yönelik Bir Alan Çalışması. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Hackworth, B. A., & Kunz, M. B. (2010). Health Care And Social Media: Bulding Relationships Via Social Networks. *Academy of Health Care Management Journal*, 6(1), 55-68.
- Hinote, A. (2017, 04 7). *Measure, Convert, Retain, Optimize: A Quick Guide to Listing Site Independence for VRMs*. 07 20, 2017 tarihinde VRMIntel: <http://www.vrmintel.com/measure-convert-retain-optimize-quick-guide-listing-site-independence-vrms/> adresinden alındı

- Hobsbawm, A. (2014). 2.0 Markası: Dijital Dünyada Markalar. R. Clifton içinde, *Markalar ve Markalaşma* (s. 309-332). İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Holder, D. (2008). What do we mean by direct, data and digital marketing? M. J. Baker, & S. Hart içinde, *The Marketing Book* (s. 372-390). Butterworth-Heinemann, Elsevier.
- Hunt, T. (2009). *Hunt, T. (2009). The Whuffie factor: Using the power of social networks to build your business*. New York: Crown Business.
- John, S P., Larke, R., & Kilgour, M. (2018, May 24). Applications of social media for medical tourism marketing: an empirical analysis. <https://doi.org/10.1080/13032917.2018.1473261>
- Kaleida Health*. (,). 07 25, 2017 tarihinde Kaleida Health: <http://www.kaleidahealth.org/bgmc> adresinden alındı
- Kannan, P., & Li, H. (2016). Digital marketing: A framework, review and research agenda. *International Journal of Research in Marketing*, 34, 22-45. doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.ijresmar.2016.11.006>
- Kaplan , A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68.
- Kemp, S. (2020, 01 30). *DIGITAL 2020: 3.8 BILLION PEOPLE USE SOCIAL MEDIA*. 05 20, 2020 tarihinde We are Social: <https://wearesocial.com/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media> adresinden alındı
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2012). *Principles of Marketing (14th ed)*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Laroche, M., Habibi, M. R., Richard, M.-O., & Sankaranarayanan, R. (2012). The effects of social media based brand communities on brand community markers, value creation practices, brand trust and brand loyalty. *Computers in Human Behavior*, 28, 1775-1767.
- Li, S. C., Robinson, P., & Oriade, A. (2017). Destination marketing: The use of technology since the millennium. *Journal of Destination Marketing & Management*, 6, 95-102.
- Mathews, S., Bianchi, C., Perks, K. J., Healy, M., & Wickramasekera, R. (2016). Internet marketing capabilities and international market growth. *International Business Review*, 25, 820-830. doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.ibusrev.2015.10.007>
- Mayo Clinic*. (tarih yok). 07 22, 2017 tarihinde Mayo Clinic: <http://www.mayoclinic.org> adresinden alındı
- Meydani, E. (2017, 03 15). *Dijitalde İtme ve Çekme Stratejisi*. 07 23, 2017 tarihinde Dijital Medya Uzmanlığı: <http://dijitalmedyauzmanligi.com/dijital-pazarlama/dijitalde-itme-cekme-stratejisi/> adresinden alındı
- Naami, A., Gorji, H A., & BaniAsadi, M. (2020, June 1). *Presenting a Conceptual Model of Health Tourism with Emphasis on Word-of-Mouth Advertising in Health Centers: A Grounded Theory Approach*. <https://doi.org/10.29252/jha.23.2.54>
- Nair, M. (2011). Understanding and Measuring the Value of Social Media. *The Journal of Corporate Accounting & Finance, March/April*, 45-51.
- Özdemir, S. S., Özdemir, M., & Aksoy, R. (2014, Aralık). Sosyal Medya Kavramı ve Sosyal Ağ Sitelerinde Yer Alan Online Reklam Uygulamalarının İncelenmesi. *Electronic Journal of Vocational Colleges-D*, 58-64. http://www.ejovoc.org/makaleler/aralik_2014/pdf/06.pdf adresinden alındı

- Pallab, P. (1996). Marketing on the Internet. *Journal of Consumer Marketing*, 13(4), 27-39. doi:<https://doi.org/10.1108/07363769610124528>
- Perricone, C. (2020, 03 18). *The Ultimate Guide to Email Marketing*. 05 25, 2020 tarihinde Hubspot: <https://blog.hubspot.com/marketing/email-marketing-guide> adresinden alındı
- Ryan, D., & Jones, C. (2009). *Understanding digital marketing: Marketing strategies for engaging the digital* (Replika Press Pvt Ltd b.). London & Philadelphia, UK & USA: Kogan Page Limited.
- Sato, A., & Costa-i-Font, J. (2013). Social networking for medical information: A digital divide or a trust inquiry? *Health Policy and Technology*, 2, 139-150.
- Singel, R. (2010, 10 27). Oct. 27, 1994: *Web Gives Birth to Banner Ads*. 07 15, 2017 tarihinde WIRED: <https://www.wired.com/2010/10/1027hotwired-banner-ads/> adresinden alındı
- Smith, M., & Puczko, L. (2015, May 4). More than a special interest: defining and determining the demand for health tourism. *Tourism Recreation Research*, 40(2), 205-219. <https://doi.org/10.1080/02508281.2015.1045364>
- Şahin, A. (2001). İnternet Reklamlarının Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencilerinin Satın Alma Davranışları Üzerindeki Etkileri. *Ymnetim ve Ekonomi*, 7(1), 44-52.
- Tavakoli, R., & Wijesinghe, S. N. (2019). The evolution of the web and netnography in tourism: A systematic review. *Tourism Management Perspectives*, 29, 48-55. doi:<https://doi.org/10.1016/j.tmp.2018.10.008>
- The Internet Map*. (tarih yok). 07 12, 2017 tarihinde The Internet Map: <http://internet-map.net/> adresinden alındı
- Tiago, M. T., & Verissimo, J. M. (2014). Digital marketing and social media: Why bother? *Business Horizons*, 57, 703-708.
- Türkanoglu, S. (2016, 12 10). *Dijital pazarlama stratejileri nelerdir?* 07 20, 2017 tarihinde <https://anapara.com/dijital-pazarlama-stratejileri-nelerdir/> adresinden alındı
- Wikipedi*. (tarih yok). 07 15, 2017 tarihinde Web sitesi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Web_sitesi adresinden alındı
- Vural, İ., & Öz, M. (2007). Bir Reklam Mecrası Olarak İnternet. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(23), 221-240.
- Wang, Y. C., & Fesenmaier, D. (2004). Towards understanding members' general participation in and active contribution to an online travel community. *Tourism Management*, 25(6), 709-722.
- Yasmin, A., Tasneem, S., & Fatema, K. (2015). Effectiveness of Digital Marketing in the Challenging Age: An Empirical Study. *International Journal of Management Science and Business Administration*, 1(5), 69-80.

Medikal turizmde başarı göstermiş ülkelerde medikal turizmin gelişim süreçleri, ülkelerin kendilerine ait ulusal bir akreditasyon programları olup olmadığı, varsa bu kuruluşlarca akredite edilen kuruluşlar ve sayıları ile ülkelerin JCI tarafından akredite edilen kuruluş sayıları çerçevesinde hazırlanan uygulama örnekleri Tablo 3'de izlenmektedir. Bu ülkelerin pek çoğu ya ulusal bir akreditasyon programına sahiptir ya da ülkelerde uluslararası bir akreditasyon geçerliliği sağlayan JCI tarafından akredite edilmiş çok sayıda sağlık kuruluşu bulunmaktadır. Ülkelerin, kaliteli sağlık hizmeti sunumuna dair medikal turistlere sağladıkları bu yüksek potansiyel, medikal turizmde yakalanan başarının temel anahtarı olarak değerlendirilebilmektedir.

Kaynaklar

- AKTEPE C (2013) Sağlık turizminde yeni fırsatlar ve Türkiye'de yerleşik sağlık işletmelerinin pazarlama çabaları. *İşletme Araştırmaları Dergisi*. 5(1): 170-188.
- Anayasa Mahkemesi (2018) 663 Sayılı Sağlık Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
- Hükmünde Kararname Ek:26/7/2018-7146/19 md. Erişim Yeri: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/4.5.663.pdf>
- AMUDHA R, CRESENTA SHAKILA MOTHA L, NALINI R, ALAMELU R (2016) Pharma tourism: building a healthy and wealthy India. *Asian J Pharm Clin Res*. 9(4):1-3.
- BRAITHWAITE J, GREENFIELD D, WESTBROOK J, PAWSEY M, WESTBROOK M, GIBBERT R, NAYLOR J, NATHAN S, ROBINSON M, RUNCIMAN B, JACKSON M, TRAVAGLIA J, JOHNSON M, YEN D, McDONALD H, LOW L, REDMAN S, JOHNSON B, CORBERTT A, HENNESSY D, CLARK J, LANCASTER J (2010) Health service accreditation as a predictor of clinical and organisational performance: a blinded, random, stratified study. *Quality & Safety in Health Care*. 19(1):14-21.
- BUETOW SA, ROLAND M (1999) Clinical governance: bridging the gap between managerial and clinical approaches to quality of care. *Quality in Health Care*. 8:184-190.
- CANALES M, KASISKE B, ROSENBERG M (2006) Transplant tourism: outcomes of United States residents who undergo kidney transplantation overseas. *Transplantation*. 82:1658-1661.
- CATTANEO O (2009) Trade in health services what's in it for developing countries?" Policy Research Working Paper 5115, The World Bank Poverty Reduction and Economic Management Network International Trade Department, Erişim adresi: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=41503809 Erişim Tarihi: 15.05.2017
- CHEN J, RATHORE S, RADFORD M (2003) JCAHO accreditation and quality of care for acute myocardial infarction. *Health Affairs*. 22:243-254.
- DEMING WE (1982) Quality, Productivity, and Competitive Position, Cambridge University Press, Cambridge.

- DONABEDIAN A (1980) The definition of quality and approaches to its assessment. *Explorations in Quality Assessment and Monitoring*. Ann Arbor, MI: Health Administration Press. Erişim Adresi: [<https://psnet.ahrq.gov/resources/resource /1567>]. Erişim Tarihi: 10.03.2017
- FEIGENBAUM AV (1991) Total Quality Control, 3rd ed. McGraw-Hill, New York, NY.
- FLOOD R (1993) Beyond TQM. John Wiley & Sons, New York, NY.
- GLINOS IA, BAETEN R (2006) A literature review of cross-border patient mobility in the European Union. Erişim Adresi: www.ose.be/files/publication/health/WP12_lit_review_final.pdf (accessed December 23, 2010).
- GREENFIELD D, BRAITHWAITE J (2008) Health sector accreditation research: a systematic review. *International Journal for Quality in Health Care*.20(3):72-183.
- GUIRY M, SCOTT JJ, DAVID G, VEQUIST IV (2013) Experienced and potential medical tourists service quality expectations. *International Journal of Health Care Quality Assurance*. 26(5): 433-446.
- HERRICK D (2007) Medical tourism: global competition in health care. NCPA Policy Report, Vol. 304, National Centre for Policy Analysis, Dallas, TX, Erişim Adresi: www.ncpa.org/pub/st304 Erişim Tarihi: 15.07.2017
- HODGES JR, TURNER L, KIMBALL AM (2012) Risks and Challenges in Medical Tourism: Understanding the Global Market for Health Services. Praeger An Imprint of ABC-Clio
- HOROWITZ MD, ROSENSWEIG JA (2007) Medical tourism—health care in the global economy. *Physician Exec*. 33:24–30.
- ISQua (The International Society for Quality in Healthcare) (2023)
Erişim: <https://isqua.org/membership/institutional-members.html>
- JCI (Joint Commission International) (2021) JCI Hastane Akreditasyon Standartları-7.Edisyon
- JCI (Joint Commission International) (2023) <http://www.jointcommissioninternational.org>
- KAYA S, TENGİLİMOĞLU, D, IŞIK O, AKBOLAT M, YILMAZ A (2013) Sağlık Kurumlarında Kalite Yönetimi. KAYA, S. Ed. T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1821
- KELLEY E (2013) Medical Tourism. WHO Patient Safety Programme.
Erişim Adresi:
http://www.who.int/global_health_histories/seminars/kelley_presentation_medical_tourism.pdf
- KILINÇ İ (2017) Türkiye medikal turizm sektöründe hizmet kalitesi ve memnuniyet üzerine bir alan araştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*.8 (17): 130-143.
- KOTLER P, KELLER KL (2006) Marketing Management, 12th ed., Pearson/Prentice-Hall, Upper Saddle River, NJ.
- LUNT N, CARRERA P (2010) Medical tourism: assessing the evidence on treatment abroad. *Maturitas*, 66: 27-32.
- LUNT N, SMITH R, MANNION R, GREEN S, EXWORTHY M (2011) Implications for the NHS of inward and outward medical tourism.
Erişim Adresi: www.hsr.nihr.ac.uk/projects/ Erişim Tarihi:25.07.2017

- MALEZYA SAĞLIKTA KALİTE DERNEĞİ (2023) www.msqh.com.my/home/
- MANGOLD WG, BABAKUS E (1991) Service quality: the front-stage vs the back-stage perspective. *Journal of Services Marketing*, **5**(4):59-70.
- MATTOO A, RATHINDRAN R (2006) How health insurance inhibits trade in health care. *Health Affairs*, **25**(2):358-368.
- MEDICAL TOURISM ASSOCIATION (2017) <http://www.medicaltourismassociation.com/en/index.html>
- MEDICAL TOURISM ASSOCIATION (2016) International Patient Services Certification Standards. Version 3.0
- MELO S (2016) The impact of accreditation on healthcare quality improvement: a qualitative case study. *Journal of Health Organization and Management*. **30**(8): 242-258.
- MILSTEIN A, SMITH M (2007) Will the surgical world become flat?., *Health Affairs*, **26**(1):137-141.
- MOGHIMEHFAR F, NASR-ESFAHANI MH (2011) Decisive factors in medical tourism destination choice: a case study of Isfahan, Iran and fertility treatments. *Tourism Management*. **32** (2011):1431-1434.
- MOSADEGHRAD MA (2013) Healthcare service quality: towards a broad definition. *International Journal of Health Care Quality Assurance*. **26** (3): 203-219.
- MUSA G, THIRUMOORTHY T, DOSHI D (2012) Travel behaviour among inbound medical tourists in Kuala Lumpur. *Current Issues in Tourism*. **15**(2):525-543.
- NABH (National Accreditation Board for Hospitals & Health Care Providers-India) (2017) www.nabh.co/
- NICOLAIDES A (2011) Lessons for South Africa from Asia on Medical Tourism's Practice and Potential. *Medical Technology SA*. **25**(2):7-16.
- ØVRETVEIT J (1992) Health Service Quality: An Introduction to Quality Methods for Health Services. Blackwell, Oxford.
- ÖZTÜRK A (2017) Türkiye Sağlıkta Kalite Sistemi. *Sağlıkta Kalite ve Verimlilik. ÖNAL B. T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Yayın No:736*
- REISMAN D (2010) Health Tourism Social Welfare Through International Trade, Cheltenham: Edward Elgar Publishing. Erişim Yeri: [[https://books.google.com.tr/books?hl=en&lr=&id=P8PwZOoYCtsC&oi=fnd&pg=PR1&dq=Reisman,+D.+\(2010\).+Health+Tourism+Social+Welfare+Through+International+Trade,+Cheltenham:+Edward+Elgar+Publishing.&ots=kBF-i97kGA&sig=sP_el60gAwwcapE8nEBFfUIdulew&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com.tr/books?hl=en&lr=&id=P8PwZOoYCtsC&oi=fnd&pg=PR1&dq=Reisman,+D.+(2010).+Health+Tourism+Social+Welfare+Through+International+Trade,+Cheltenham:+Edward+Elgar+Publishing.&ots=kBF-i97kGA&sig=sP_el60gAwwcapE8nEBFfUIdulew&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)]
- ROONEY AL, VAN OSTENBERG PR (1999). Licensure, Accreditation and Certification: Approaches to Health Services Quality. Bethesda, Quality Assurance Project. Erişim Adresi: [<http://www.usaidassist.org/sites/assist/files/accredmon.pdf>]
- SHAW C, GROENE O, MORA N, SUNOL R (2010) Accreditation and ISO certification: do they explain differences in quality management in European hospitals. *International Journal for Quality in Health Care*. **22**(6):445-451.
- SAĞLIK BAKANLIĞI (2017a) <http://saglikturizmi.gov.tr/>
- SAĞLIK BAKANLIĞI (2017b) <http://kalite.saglik.gov.tr/>
- SAĞLIK BAKANLIĞI (2021) Sağlıkta Akreditasyon Standartları Hastane Seti (Versiyon

Erişim Adresi:

- <https://files.tuseb.gov.tr/tuska/files/kurumsal/standartlar/20221103151624-0LLeJD8noImY-.pdf>
- SAĞLIK BAKANLIĞI (2015b) Sağlıkta Kalite Standartları Hastane (Versiyon 5)
- SCHIANO TD, RHODES R (2010) Transplant tourism. *Current Opinion in Organ Transplantation*. **15**(2):245-248.
- SINCLAIR M, RAYNER J (2007) Benchmarking and Accreditation in Health Informatics, Erişim Adresi: [http://www.bcs.org/upload/pdf/HIS_Benchmarking-Mike-Sinclair-John_Rayner.pdf]
- SÜLKÜ SN (2017) Sağlık turizminde Türkiye'nin dünyadaki yeri ve potansiyeli. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi Özel sayı 1*: 99-113
- TAYLAND SAĞLIKTA AKREDİTASYON ENSTİTÜSÜ (2023) www.ha.or.th/
- TC Resmi Gazete (2017) 13 Temmuz 2017 tarih ve 30123 sayılı "Uluslararası Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığı Hakkında Yönetmelik"
- TÜSKA (Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü) (2023) <https://tuska.tuseb.gov.tr/akreditasyon/standartlar>
- TURNER LG (2011) Quality in health care and globalization of health services: accreditation and regulatory oversight of medical tourism companies. *International Journal for Quality in Health Care*. **23**(1):1-7.
- VARKEY P (2010) Basics of quality improvement. *Medical Quality Management-Theory and Practice*. Chapter1. Erişim Adresi: [https://books.google.com.tr/books?id=5dXsAL_CKOUC&pg=PR15&lpq=PR15&dq=Medical+Quality+Management:+Theory+and+Practice&source=bl&ots=TsQsma_LNo&sig=t_MhjTGMihKQXChH3F08zKRiTQ&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwiqzjX3w_nTAhWBpSwKHfk2A1wQ6AEIajAI#v=onepage&q=Medical%20Quality%20Management%3A%20Theory%20and%20Practice&f=false]. Erişim Tarihi: 10.04.2017
- WILLIAMS J (1995) Risk Management In Surgery, Vincent, C. (Ed.), *Clinical Risk Management Enhancing Patient Safety*, BMJ Publishing Group, London, 137-151.
- WANG HY (2012) Value as a medical tourism driver. *Managing Service Quality*. **22**(5):465-491.
- WHO (World Health Organisation) (2017) Patient Safety-Making Health Care Safer
- WOODHEAD A (2013) Scoping medical tourism and international hospital accreditation growth. *International Journal of Health Care Quality Assurance*. **26**(8); 688-702.
- YAĞCI Mİ, DUMAN T (2011) Hizmet kalitesi-müşteri memnuniyeti ilişkisinin hastane türlerine göre karşılaştırılması: devlet, özel ve üniversite hastaneleri uygulaması. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*. **7**(2):218-238.
- YOELAO D, MOHAN KP, ABDULHAMID HS (2014) Review of patient safety in Thailand and Malaysia. *International Journal of Behavioral Science*. **9**(2):53-70

Lojistik Yönetim ve Optimizasyonu Sistemleri
Mobil Satış Ekibi Yönetim Sistemleri
Mobil Satış ve Takip Sistemleri
Müşteri-Hasta İlişkileri Yönetimi (CRM)
Müşteri Şikayet veya Çağrı Merkezi Yönetim Sistemleri
Perakende Yönetimi
Promosyon Yönetim Sistemleri (TPM)
Talep Planlama Sistemleri (DMS)
Tedarik Zinciri Yönetimi (SCM)
Üretim Optimizasyon Sistemleri
Yönetim Raporlama Sistemleri
Yönetişim, Risk ve Uyum Sistemleri (GRC)
Hastane Bilgi Yönetim Sistemi
Okul İçerik Yönetimi

Sonuç olarak birçok sektörlerle etkileşim içerisinde olan katma değeri yüksek sektörlerden biri olan sağlık turizmde marka destinasyonlardan biri olmak isteyen ülkeler bu konuyu ulusal politika haline getirmeli ve sektörün gelişimini devlet teşvikleri ile desteklemelidir. Sağlık turisti normal turistin 3-10katı bir getiriye sahiptir. Ancak turizm de Türkiye'yi ziyaret eden turistler kişi başı ortalama 650-700 dolar harcama yaparken gelişmiş ülkelerde bu oran çok daha yüksektir. O nedenle Türkiye'ye gelecek olan sağlık turistlerinin de niteliği önemlidir. Seçilecek hedef pazarlara getirisi yüksek ürünler/hizmetler seçilerek diğer ülkelerden farklılıklar ön plana çıkartılarak, markalaşmaya önem verilmelidir (Tengilimoğlu,2021, 9).

Kaynaklar

ALEXANDR Dunets , Veronika V. Alla B. P., Mariya V. Igor B. V., Roman A., (2020). Health Tourism in Low Mountain: A Case Study, Entrepreneurship And Sustainability Issues, Vol.7/3, ss. 2213-2227.

- ARELLANO, Annette B.R., (2007) "Patients Without Borders: The Emergence of Medical Tourism", *International Journal of Health Services*, Volume 37/1, ss.193-198.
- CHEE, HL. (2007), "Medical Tourism in Malaysia: International movement of healthcare consumers and the commodification of healthcare", ARI Working Paper 83, www.ari.nus.edu.sg/docs/wps/wps07_083.pdf
- CHINAI, Rupa, goswami Rahul, (2007) "Medical Visas Mark Growth of Indian Medical Tourism", *Bulletin of the World Health Organization* Volume 85, No:3.
- COHEN, Glenn, (2014), "Patients with Passports: Medical Tourism, Law and Ethics, Oxford University Press,
- DİNÇER, Mehmet Zeki, Çiftçi A. Merve, Karayılan, E. (2016), "Gelişmekte Olan Ülkelerde Medikal Turizm: Türkiye'nin Tayland, Malezya Ve Hindistan'a Göre Potansiyelinin Değerlendirilmesi", *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 2016 / 1, 34-60.
- EKONOMİ BAKANLIĞI (2017), <https://www.turquality.com/>, Görüntüleme, 20.09.2017.
- Grant Thornton Raporu, (2015), [http://www.grantthornton.in/news-centre/medical-tourism-in-india-to-touch-us\\$-8-billion-by-2020-grant-thornton/](http://www.grantthornton.in/news-centre/medical-tourism-in-india-to-touch-us$-8-billion-by-2020-grant-thornton/)), Görüntüleme, 09.08.2017.
- GUPTA, Amit.S.,(2008) "Medical Tourism in India: Winners and Losers", *Indian Journal of Medical Ethics* Vol 5, No 1, ss.4-5.
- HİNDİSTAN TURİZM BAKANLIĞI (2015), "Revised Guidelines For The Promotion of Wellness And Medical As Niche Tourism Products", <https://tourism.gov.in/sites/default/files/revised%20guidelines%20for%20wellness%20%26%20medical%20tourism%20as%20on%2003.2015.pdf>, Görüntüleme: 01.08.2017
- <https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/10953,11pdf.pdf>
- <https://www.medicaltourismco.com/medical-tourism-in-jordan/>
- <https://www.medicaltourismassociation.com/en/Jordan-health-and-wellness-destination-guide.html>
- https://pib.nic.in/newsite/pmreleases.aspx?mincode=36vehttps://www.ahcindia.in/pdf2019//AHCI_Brochure2020
- https://www.kanunum.com/files/EK%20A_4pdf
- <https://www.imtj.com/news/40-drop-medical-tourism-numbers-jordan/>
- <https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklenti>
- <https://www.malaysiahealthcare.org>. Mayıs 2020
- https://www.ahcindia.in/pdf2019//AHCI_Brochure2020
- <https://www.ibef.org>.
- <https://www.ticaret.gov.tr/data/>
- INTERNATIONAL WELLNESS AND HEALTHCARE TRAVEL ASSOCIATION (IWH-TA) Newsletter (2010) Interview with Elaine Cheong, CEO of Sime Darby Group of Hospitals. March. ¹¹_{SEP}
- JHONSTON, Rory, Crooks, A. Valorie, Snyder, Jeremy, Kingsbury, Paul (2010), "What is Known About The Effects Of Medical Tourism in Destination and Departure Countries? A Scoping Review", *International Journal for Equity in Health* 2010, ss.9-24.

- KEE M. Wong, Peramarajan Velasamy, Tengku Nuraina Tengku Arshad (2014), "Medical Tourism Destination SWOT Analysis: A Case Study of Malaysia, Thailand, Singapore and India" SHS Web of Conferences 12, 01037.
- LENG, Chee Heng, (2007), "Medical tourism in Malaysia: International Movement of Healthcare Consumers and the Commodification of Healthcare", Asia Research Institute National University of Singapore, Working Paper Series, No:83.
- LUNT, Neil, Smith Richard, Exworthy, Mark, Hanefeld, Johanna, Mannion Russel, (2014), "Market Size, Market Share And Market Strategy: Three Myths of Medical Tourism", Policy & Politics, 42/4, ss.597-614
- MAHENDRADHATA, Y., (2019), "Proceed with Caution: Potaential challenges and Risks of Developing Healtcare Tourism in Indonesi", Journal of Global Public Health Volume 14, Issue 3, ss. 340-350.
- MALAYSIA MINISTRY OF HEALTH (MOH) (2002) "Malaysia's Health 2002: Technical Report of the Director-General of Health", Malaysia.
- MHTC (2017), <https://www.mhtc.org.my/experience-malaysia-healthcare-embrace-malaysian-hospitality/>, Görüntülenme: 11.08.2017.
- MUDUR, G. (2004), "Hospitals in India Woo Foreign Patients", British Medical Journal 328, 1338.
- ÖZKAN, M. E. (2019). "Sağlık Turizmi Kapsamında Türkiye'nin Medikal Turizm Potansiyeline Yönelik Bir Değerlendirme", Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi, Volume: 1/1, 50-64.
- POCOCK, S. Nicola, PHUA, Kai Hong, (2011), "Medical Tourism and Policy Implications for Health Systems: A Conceptual Framework From a Comparative Study of Thailand, Singapore and Malaysia", Globalization and Health 2011, ss7-12.
- PRIYA, K. (2019), "Medical Tourism in India: Strengths and Weakness", International Journal of Technical Research & Science, Volume IV Issue I January, ss.27-30.
- RANI, Nazatul S.A., SURADİ, Zurinah, OMAR, Che M.C., (2016), "An Overviev of Medical Tourism in Malaysia: A Review on the Five A's of Tourist Destination Selection", Review of Integrative Business and Economics, Vol:5/2, ss:77-83.
- REISMAN, D. (2010), "Health Tourism: Social Welfare Through International Trade", Cheltenham: Edward Elgar.
- SHABANKAREH, M., Nazarian, A., Golestaneh, M.H. and Dalouchi, F. (2023), "Health tourism and government supports", *International Journal of Emerging Markets*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/IJOEM-03-2022-0391>
- SEMENOVA, Z., Chistobaev A. ve Grudtcny N.A.,(2020). Management of Public - Privite Partnership in Health Tourism, Revista Espacios, ss.1-8.
- TENGİLİMOĞLU, D., (2021), "Sağlık Turizmi ve Devlet Teşvikleri", Journal of Life Economics, Vol.8/1, ss. 1-10.
- WHITTAKER, A. (2008), "Pleasure and pain: Medical Travel in Asia", Global Public Health, 3:3, ss.271-290
- WONG Kee Mun & Ghazali Musa (2012). "Medical tourism in Thailand, Singapore, Malaysia and India', in Michael Hall, Medical Tourism: The Ethics, Regulation, and Marketing of Health Mobility". London: Routledge. ss: 176.

United Nations Office, World Drug Report 2022. https://www.unodc.org/res/wdr2022/MS/WDR22_Booklet_2.pdf.

YAVUZ, M. Cihan. (2011) "Dünyada Sağlık Turizmi ve Adana Destinasyonu", Adana Sağlık Turizmi Derneği, Çukurova Üniversitesi Basımevi.

2015-8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar

2015-8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar'ın Uygulama, usul ve Esaslarına İlişkin Genelge

Önemli bir diğer husus ise Uluslararası hastalara verilen tercümanlık hizmetlerindeki sorunlardır. Tercümanlıkta medikal terminolojiye hakim olmamak veya bu konunun kötüye kullanımı çok ciddi sorunlara neden olabilmektedir. Aşağıda bu konuyu bir vaka sunumu ile anlatmaya çalışacağız.

Vaka Sunumu

Suriye savaşında yaralanan Ahmet isimli hasta, bir doktor yakını ile (Dr.Furkan) tedavi olmak üzere Türkiye ye gelmiştir. Tanıdıkları vasıtası ile Gazi Üniversitesi hastanesine gitmişler. Hastanın şarapnel parçası ile göz travması mevcut ve sol gözde görme kaybı var. Hastanın Gazi Üniversitesinde işlemleri devam ederken , sağlık turizmi yapan bir aracı kişi vasıtası ile hasta , Ankara'da faaliyette bulunan bir özel hastaneye getirilmiş. Dr Furkan ve Hasta Ahmet özel hastaneye geliyorlar ve orada çalışan bir göz uzmanına muayene oluyorlar. Doktor hastaya ve yakınına operasyon öneriyor ancak operasyon sonrası yeniden görme olasılığını %10 olarak veriyor. Hastayı hastaneye getiren aracı kişi aynı zamanda tercümanlık yapıyor. Aracı kişi operasyon başarı oranını %90 olarak tercüme ederek hasta ve yakınına aktarıyor(Gerçekte başarı oranı %10) . Yatış işlemleri ve operasyon hazırlıklarına başlanıyor. Ameliyat günü operasyonu yapacak başka bir doktor, retina cerrahı, hasta ve yakını ile İngilizce diyalog kuruyor ve onlara bilgi veriyor. Diyalog sırasında ameliyat sonrası hastanın tekrar görme olasılığının %10 olduğunu söylüyor. Bunu öğrenen hasta yakını kendisinin kandırıldığını düşünerek kıyameti koparıyor. Yatış ve ameliyat iptal ediliyor. Hasta yakını parasını geri istiyor. Hastane vermek istemiyor. Hasta yakını polis ve basını hastaneye çağırıyor. Tam bir kriz durumu ortaya çıkıyor. Sonrasında araya kriz yönetimini bilen kişiler devreye girerek krizi çözüyorlar ve hastanın parası geri ödenerek hastayı taburcu ediyorlar.

Bu vakada olduğu gibi kötü niyet veya yanlışlıkla olan bir tercüme hatası tam bir kriz ortamı doğurabiliyor. Bu vakadan da net olarak gördüğümüz gibi aracı kişi veya kurum ve fonksiyonlarının sağlık turizminde hayati önemi vardır.

Kaynaklar

Tontuş, Ömer. Sağlık Turizminde Aracı Kurumlar, Sağlık Turizmi Koordinasyon Kurulu Yayını (SATURK).

Sağlık Bakanlığı-Sağlık Turizminde Süreçler ve Aracı Kuruluşlar Araştırma Raporu.

lerini tahmin etmek veya yeni teorik çerçeveler geliştirmek için bu alandaki kavramları, yöntemleri ve gelişme eğilimlerini analiz etmektedir. Bu bağlamda hazırlanmış olan bu kitap bölümü ile; bilimsel yayınların bibliyometrik analizi yapılarak, araştırmacılara bir yol haritası sunulup sağlık turizmi konusu ile ilgili olarak yapılan araştırmalara holistik bir bakış açısı ile; politika yapıcı, akademisyen, öğrenci ve tüm paydaşlar için istifade edebilecekleri bir kaynak metin oluşturulmaya çalışılmıştır.

Kaynaklar

- ARIA, M., & CUCCURULLO, C. (2017). bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of informetrics*, 11(4), 959-975.
- BIBLIOMETRIX.ORG (t.y.) Erişim Adresi: <https://www.bibliometrix.org/home/>, Erişim Tarihi: 05.01.2024.
- COBO, M. J., LÓPEZ-HERRERA, A. G., HERRERA-VİEDMA, E., & HERRERA, F., (2011), Science mapping software tools: Review, analysis, and cooperative study among tools. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 62(7), 1382–1402. doi:10.1002/asi.21525.
- DONTHU, N., KUMAR, S., MUKHERJEE, D., PANDEY, N., & LIM, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of business research*, 133, 285-296.
- DOULANI, A. (2021). A bibliometric analysis and science mapping of scientific publications of Alzahra University during 1986–2019. *Library Hi Tech*, 39(4), 915-935.
- JOSEPH SIRGY, M. (2019), Promoting quality-of-life and well-being research in hospitality and tourism”, *Journal of Travel and Tourism Marketing*, Routledge, 36(1), 1-13.
- KURUTKAN, MN., ORHAN, F., (2018). **Sağlık Politikası Konusunun Bilim Haritalama Teknikleri İle Analizi**, Iksad Publishing House, ISBN: 978-605-7510-99-0,0, Ankara.
- MICHAEL HALL, C. (2011), Publish and perish? Bibliometric analysis, journal ranking and the assessment of research quality in tourism, *Tourism Management*, Elsevier Ltd, 32(1), 16-27.
- MORDOR INTELLIGENCE, (2023), Medical Tourism Market Size & Share Analysis - Growth Trends & Forecasts (2024 - 2029) Erişim Adresi: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/medical-tourism-market>, Erişim Tarihi:01.01.2024.
- NASIR, A., SHAUKAT, K., HAMEED, I. A., LUO, S., MAHBOOB, T., & IQBAL, F., (2020), A Bibliometric Analysis of Corona Pandemic in Social Sciences: A Review of Influential Aspects and Conceptual Structure. *IEEE Access*, 1–1. doi:10.1109/access.2020.3008733.
- NOYONS, E. (1999). Bibliometric mapping as a science policy and research management tool. *Journal of the American Society for Information Science*, 49, 68-81.
- PESSİN, V. Z., YAMANE, L. H., & SIMAN, R. R. (2022). Smart bibliometrics: an integrated method of science mapping and bibliometric analysis. *Scientometrics*, 127(6), 3695-3718.

- PRECEDENCE RESEARCH, (2023), Medical Tourism Market (By Treatment Type: Dental Treatment, Cardiovascular Treatment, Cancer Treatment, Cosmetic Treatment, Orthopedic Treatment, Fertility Treatment, Neurological Treatment, and Other Treatment) - Global Industry Analysis, Size, Share, Growth, Trends, Regional Outlook, and Forecast 2023 - 2032, Erişim Adresi: <https://www.precedenceresearch.com/medical-tourism-market>, Erişim Tarihi: 03.01.2024.
- SMYRNOVA-TRYBULSKA, E., MORZE, N., KUZMINSKA, O., & KOMMERS, P. (2017). **Bibliometric Science Mapping as a Popular Trend: Chosen Examples of Visualisation of International Research Network Results**. International Association for Development of the Information Society.
- USHAŞ, (2023), Sağlık Turizmi Verileri, Erişim Adresi:<https://www.ushas.com.tr/saglik-turizmi-verileri/>, Erişim Tarihi: 01.01.2024.
- VAN ECK, N., WALTMAN, L., NOYONS, E., & BUTER, R. (2010). Automatic term identification for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 82(3), 581-596.

gelmesi, hastalarla birlikte gelen refakatçılar için bu turizmin daha konforlu ve cazip hale getirilmesi, yatırımcılara bu alanda devlet desteği sağlanması, geleneksel tıp uygulamalarının eğitimlerinin sıklaştırılıp bu alandaki hekimlerin sayılarının artırılması, yurt dışında bu alandaki ofislerin sayılarının artırılması, yurt dışı sağlık sigortalarının geçerliliğinin ülkemizde genişletilmesi, sağlık turizmi temalı fuarlar, organizasyonların sayılarının artırılması gerekmektedir.

Kaynaklar

- Abdualkader A.M, Ghawi A.M.,Alaama M, Awang M, Merzouk A. Leech Therapeutic Applications; IndianJ Pharm Sci. 2013 Mar-Apr.75(2):127-137.
- Ahmad S. Unani Medicine: Introduction and Present Status in India. The Internet Journal of Alternative Medicine 2008; 6 (1): 8-12.
- Algın AK. Uzman Bir Hekim Uygularsa Hiçbir Yan Etkisi Olmayan Bir Tedavi: Akupunktur. Göller Bölgesi Aylık Hakemli Ekonomi ve Kültür Dergisi 2014; (10): 5-8.
- Altun R., Özden A. Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp, Güncel Gastroenteroloji, 2013;8(3):231-235.
- Ayhan H. ve Mollahaliloğlu S. (2018) Tıbbi Sülük Tedavisi: Hirudoterapi Ankara Medical Journal 18(1):141-148.
- Arslan M., Sözen Şahne B. ve Şar S. (2016) Dünya'daki Geleneksel Tedavi Sistemlerinden Örnekler: Genel Bir Bakış. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi 6(3):100-105.
- Ayurvedic Medicine: An Introduction. National Institutes of Health and National Center for Complementary and Alternative Medicine (2013).
- Benli Z.(2017) Hacamat Tedavisi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi 1(6):46-53.
- Bulletin of the World Health Organization 2015; 93:785-789. doi: <http://dx.doi.org/10.2471/BLT.14.146027>
- Cao H, Li X, Liu J. An updated review of the efficacy of cupping therapy. PloS one. 2012;7(2):e31793.
- Che, C. T., George, V., Ijiru, T. P., Pushpangadan P., Andrae-Marobela K. (2017). 'Traditional Medicine'. In Badal McCreath S., Delgoda R. (ed) Pharmacognosy, Fundamentals, Applications and Strategies, pp 15–30, Academic Press, Boston
- China Statistical Yearbook 2011: Chinese Medicine (1987–2010). Government of China, National Bureau of Statistics of China, China 2011.
- Çetin O.B. (2007) Eskişehir'de Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp Kullanımı Sosyoekonomi 6(6):89-105.
- Çöl A.N. Taşdemir H.S. ve Parlar-Kılıç S. (2012) Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Tıp Dışı Alternatif ve Geleneksel Uygulamalar Konusundaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 1(4):239-251.
- Davis RE. Yedi Derste Bilinçli Yaşam. Doğal Yollarla İyileşme Yöntemleri ve Bilinçli Yaşam Derneği, Ankara 2010.
- Ernst E, Posadzki P, Lee MS. Reflexology: an update of a systematic review of randomised clinical trials. Maturitas. 2011;68(2):116-20.

- Frass M., Strassl R. P. Friehs H., Müllner M., Kundi M. and Kaye A. D. (2012) Use and Acceptance of Complementary and Alternative Medicine among the General Population and Medical Personnel: a Systematic Review. *The Ochsner Journal* 12(1):45-56.
- Geleneksel Tibet Tıbbı. (Atasagun Vital). Erişim: (<http://www.atasagunvital.com/page/34/geleneksel-tibet-tibbi.html>). Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2015.
- Geleneksel Hint Tıbbı. (Alternatif ve Tamamlayıcı Tıp 2013). Erişim: (<https://alternatifvetamamlayicitip.wordpress.com/category/geleneksel-hint-tibbi/>). Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2015.
- Gödekmerdan A, Arusan S, Bayar B, Sağlam N. Tıbbi Süllükler ve Hirudoterapi. *Türkiye Parazit Derg.* 2011;35:234-9.
- Gönen Emel. Tıbbın Alternatifi Olmaz, Geleneksel, Alternatif, Tamamlayıcı Tıp Denilen Uygulamalara Hekim yaklaşımı, TTB Sempozyumu 28-29 Mayıs 2016
- Gurun MS., Tıbbın Alternatifi Olmaz, Geleneksel, Alternatif, Tamamlayıcı Tıp Denilen Uygulamalara Hekim yaklaşımı, TTB Sempozyumu 28-29 Mayıs 2016
- Han S. Y., Kim H. Y., Lim J. H., Cheon J., Kwon Y. K., Kim H. and Chae H. (2016) The Past, Present, and Future of Traditional Medicine Education In Korea. *Integrative Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp* 255 *Medicine Research* 5(2): 73-82.
- Heinrich M, Barnes J, Gibbons S, Williamson EM. *Fundamentals of Pharmacognosy and Phytotherapy, Traditional Systems of Herbal Medicine.* Elsevier, London 2004.
- Helgøy I. (2005) Active Ageing and the Norwegian Health Care System. Working Paper 13. http://uni.no/media/manual_upload/121_N13-05_Helgoi_vhOvD8b.pdf (Erişim Tarihi: 10.12.2018)
- Helwing D. Traditional African Medicine. (Encyclopedia.com 2005). Erişim: (<http://www.encyclopedia.com/doc/1G2-3435100785.html>). Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2015.
- Herring M. A. and Roberts M. M. (2002) *Complementary and Alternative Medicine: Fast Facts For Medical Practice.* Inc. A Blackwell Publishing Company, United States of America.
- Huang Di nei Jing Su Wen: An Annotated Translation of Huang Di's Inner Classic Basic Questions Unschuld PU, Tessenow H, Jinsheng. Z. 2011.
- I.S. Whitaker, D. Izadi, D.W. Olever, G. Monteath, P.E. Butler, *Hirudo Medicinalis and the plastic surge-on.* The British Association of Plastic Surgeons. 2004; 57,348-353.
- Japon Tıbbı. (alocheckup). Erişim: (<http://www.alocheckup.com/alternatif-tip/japon-tibbi>). Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2015.
- Jung-eun L, Min-seon K, Da-young C. *Korean Oriental Medicine.* Korea Magazine 2012; 3-11.
- Karahancı O. N., Öztoprak Ü. Y., Ersoy M., Zeybek Ü. Ç., Hayırlıdağ M. ve Örnek B. N. (2015) Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Yönetmeliği ile Yönetmelik Taslağı'nın Karşılaştırılması. *Türkiye Biyoetik Dergisi* 2(2): 117-126.
- Kai Ruggeri, Ladislav Zális, Christopher R Meurice, Ian Hilton, Terry-Lisa Ly, Zorana Zupan e & Saba Hinrichs (2015): *Policy & Practice: Evidence on Global Medical Travel,* WHO Published online: 18 September 2015
- Kaplan M. *Geleneksel Tıbbın Yeniden Üretim Sürecinde Kadın.* Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Ankara 2010: 257.

- Kaur J., Hamajima N., Yamamoto E., Saw Y. M., Kariya T., Soon G. C. and Sharon S. H. (2019) Patient Satisfaction on the Utilization of Traditional and Complementary Medicine Services at Public Hospitals in Malaysia. *Complementary Therapies in Medicine* 42:422-428.
- Kim JY, Duc D. Sasang Constitutional Medicine as a Holistic Tailored Medicine. *eCAM* 2009; 6 (1): 11-19.
- Kocagül Çelikbaş A. Tıbbın Alternatifi Olmaz, Gelenek- sel, Alternatif, Tamamlayıcı Tıp Denilen Uygulamalara Hekim yaklaşımı, TTB Sempozyumu 28-29 Mayıs 2016
- Kore Tıbbı. (China ABC 2015). Erişim: (<http://turkish.cri.cn/chinaabc/chapter13/chapter130605.htm>).
- Kutlubay Z., Engin B., Serdaroğlu S. ve Tüzün Y. (2010) Dermatoloji'de Ozon Tedavisi, *Dermatoz Dergisi* 4(1):208-216.
- Küçükuysal, F.. Geleneksel Hint Tıbbı: Ayurveda. *Yoga Dergisi* 2014. Erişim: (<http://www.yogadergisi.com/makale.aspx?name=Geleneksel%20Hint%20T%C4%B1bb%C4%B1%20Ayurveda&type=13>). Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2015.
- Lafçı D. ve Kaşıkçı M. K. (2014) Yataklı Sağlık Kuruluşunda Görev Yapan Sağlık Personelinin Tamamlayıcı ve Alternatif Tedavi Yöntemlerini Bilme ve Kullanma Durumları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 3(4): 1114-1131.
- Leach M. J., Canaway R. and Hunter J. (2018) Evidence Based Practice in Traditional & Complementary Medicine: An Agenda for Policy, Practice, Education and Research. *Complementary Therapies in Clinical Practice* 31: 38-46.
- Legal Status of Traditional Medicine and Complementary/Alternative Medicine: A Worldwide Review. The World Health Organization, Geneva 2001.
- Maddalena S. (1999) *Alternative Medicine: on the Way Towards Integration a Comparative Legal Analysis in Western Countries*. Peter Lang, Berlin.
- Metcalfe A., Williams J., McChesney J., Patten S. B. and Jetté N. (2010) Use of Complementary and Alternative Medicine by Those with a Chronic Disease and the General Population-Results of a National Population Based Survey. *BMC Complementary and Alternative Medicine*10(58): 1-6.
- Medical Tourism Market Size By Application (Cardiovascular Surgery, Cosmetic Surgery {Hair Transplant, Breast Augmentation}, Dental Surgery, Orthopedic Surgery, Bariatric Surgery, Fertility Treatment, Oncology Treatment) Industry Analysis Report (2019): Regional Outlook, Application Potential, Price Trends, Competitive Market Share & Forecast, 2019 – 2025, 2019
- Mollahaliloğlu S., Uğurlu F. G., Kalaycı M. Z. ve Öztaş D. (2015) Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamalarında Yeni Dönem, *Ankara Medical Journal* 15(2): 102-105
- Okpako DT. Traditional African medicine: Theory and pharmacology explored. *TiPS* 1999; 20: 482-485.
- Ong C. K., Bodeker G., Grundy C., Burford G. and Shein K. (2005) WHO Global Atlas of Traditional, Complementary and Alternative Medicine. World Health Organization Centre for Health Development, Kobe, Japan.
- Özcebe H. ve Sevençan F. (2009) Çocuklarda Tamamlayıcı ve Alternatif Tıbbı Konu Alan Araştırmaların Değerlendirilmesi. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* 52(4): 183-194.

- Paltiel O., Avitzour M., Peretz T., Cherny N., Kaduri L., Pfeffer R. M. and Soskolne V. (2001) Determinants of the Use of Complementary Therapies by Patients with Cancer. *Journal of Clinical Oncology* 19(9): 2439-2448.
- Pamela M, Gala T. Reiki-review of a biofield therapy history, theory, practice, and research. *Alternative Therapies in Health and Medicine* 2003; 9 (2): 62-72.
- Park H. L., Lee H. S., Shin B. C., Liu J. P., Shang Q., Yamashita H. and Lim B. (2012) Traditional Medicine in China, Korea, and Japan: a Brief Introduction and Comparison. *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine* 1-9.
- Park Y. L., Huang C. W., Sasaki Y., Ko Y., Park S. and Ko S.G. (2016) Comparative Study on The Education System of Traditional Medicine in China, Japan, Korea, and Taiwan. *Explore* 12(5):375-383.
- Pengpid S. and Peltzer K. (2018) Utilization of Traditional and Complementary Medicine in Indonesia: Results of a National Survey in 2014-15. *Complementary Therapies in Clinical Practice* 33: 156-163.
- Ravishankar B. and Shukla V . J. (2007) Indian Systems of Medicine: a Brief Profile. *African Journal of Traditional, Complementary and Alternative Medicines* 4(3):319-337.
- Reiki 1 Manuel-Certified Usui Reiki Practitioner. (Free Reiki Course 2011). Erişim: (<http://freereikicourse.com/doc/Reiki-1-Manual.pdf>). Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2015.
- Resmi Gazete (2011) Sağlık Bakanlığı Ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. Tarih: 02.11.2011; Sayı: 28103
- Resmi Gazete (2014a) Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Yönetmeliği. Tarih: 27.10.2014; Sayı: 29158
- Resmi Gazete (2014b) Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Tarih: 26.11.2014; Sayı: 29187
- Resmi Gazete (2018) Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Resmî Gazete Tarih: 10/7/2018 Sayı: 30474
- Sayyar ř. Geleneksel Tedavi Yöntemleri. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2014.
- Schafer T. (2004) Epidemiology of Complementary Alternative Medicine for Asthma and Allergy in Europe and Germany. *Annals of Allergy. Asthma & Immunology* 93(2): 5-10.
- Stevens J. Tibet Tıbbı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* 2009; (52): 232-236.
- şar S. Anadolu'da Rastlanan Halk Hekimliği Uygulamalarına Genel Bir Bakış. 38. ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi 10-15 Eylül 2008 Bildiri zetleri: 1163-1178.
- şimşek B., Yazgan-Aksoy D., Calık-Basaran N., Taş D., Albasan D. ve Kalaycı M. Z. (2017) Mapping Traditional and Complementary Medicine in Turkey. *European Journal of Integrative Medicine* 15: 68-72.
- Tekçi A. (2017) Araştırma Görevlisi Hekimlerin Geleneksel, Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp Uygulamaları Ile İlgili Bilgi ve Tutumları. Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı Uzmanlık Tezi, Diyarbakır.
- Thandar Y., Botha J., Sartorius B. and Mosam A. (2017) Knowledge, Attitude and Practices of South African Healthcare Professionals Towards Complementary and Al-

- ternative Medicine Use for Atopic Eczema—a Descriptive Survey. *South African Family Practice* 59(1):22-28.
- Traditional African Healing. (African Holocaust 2012). Erişim: (http://www.africanholocaust.net/news_ah/traditionalhealing.html). Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2015.
- Traditional Chinese Medicine: An Introduction . National Center for Complementary and Alternative Medicine 2013.Erişim:(https://nccih.nih.gov/sites/nccam.nih.gov/files/Backgrounder_Traditional_Chinese_Medicine_10-25-2013.pdf).
- Tibet Tıbbı. (China ABC 2015). Erişim: (<http://turkish.cri.cn/chinaabc/chapter13/chapter130602.htm>).
- Uğurluer G., Karahan A., Edirne T. ve Şahin H. A. (2007) Ayaktan Kemoterapi Ünitesinde Tedavi Alan Hastaların Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp Uygulamalarına Başvurma Sıklığı ve Nedenleri. *Van Tıp Dergisi* 14(3): 68-73.
- Unani. (Central Council of Indian Medicine 2014). Erişim: <http://ccimindia.org/unani.html>). Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2015.
- Türkiye Klinikleri J Med Sci. 2004
- Türkiye Klinikleri J PM&R-Special Topics. 2010
- Usui Reiki. (Reiki Gelişim 2015). Erişim: <http://reikigelisim.com/usui-reiki/reiki-nasil-calisir/>). Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2015.
- Wardle J., Frawley J., Adams J., Sibbritt D., Steel A. and Lauche R. (2017) Associations Between Complementary Medicine Utilization and Influenza/Pneumococcal Vaccination: Results of a National Cross-Sectional Survey of 9151 Australian Women. *Preventive Medicine* 105: 184-189.
- WHO (2001) Legal status of traditional medicine and complementary/Alternative Medicine: A Worldwide Review. <http://apps.who.int/medicinedocs/pdf/h2943e/h2943e.pdf> (Erişim Tarihi: 10.12.2018)
- WHO (2002) Traditional Medicine Strategy 2002-2005, World Health Organization Geneva. http://www.wpro.who.int/health_technology/book_who_traditional_medicine_strategy_2002_2005.pdf (Erişim Tarihi: 01.02.2018)
- WHO (2013) Traditional Medicine Strategy 2014–2023.World Health Organization, Switzerland. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/92455/9789241506090_eng.pdf;jsessionid=F784DA73F63B81B9582131EC2768DFCD?sequence=1 (Erişim Tarihi: 01.02.2018)
- WHO Traditional Medicine Strategy 2002–2005. World Health Organization, Geneva.
- Welcome to CMIR (Chinese Medical Institute & Register). Erişim: (<http://www.cmir.org.uk/>). Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2015.
- Wang Y, Xu A. Zheng: A systems biology approach to diagnosis and treatments. *Science* 2014; 346 (6216): 13-15.
- www.uplife.com/yoga
- www.ayurvedikyasam.com
- <http://medcaltourism.com/Forms/price-comparison.aspx>, Erişim: 17.06.2020
- <http://apps.who.int/whocc/ReportDetails.aspx?id=2> (Erişim Tarihi: 03.07.2018)
- <http://getatportal.saglik.gov.tr/TR,21264/uygulama-merkezleri.html> (Erişim Tarihi: 13.07.2018).
- <http://www.tuseb.gov.tr/getat/getat-enstitusu-hakkinda> (Erişim Tarihi:12.07.2018)

jileri geliştirilmeli, SGK'lar üzerinden yapılan ikili anlaşmalar daha iyi hale getirilmeli, verilen hizmet ve ürün kültürel bağı olan diasporaya göre şekillendirilmelidir. Politika yapımcıların bu düzenlemelere ek olarak mevzuat çalışmalarında da yurtdışı hastalarının ihtiyaç ve beklentilerini de göz önüne alan revizyonları yapması gereklidir. Diasporaların olduğu bölgelerde yurtdışı irtibat merkezlerinin sayılarının artırılması elzemdir. Bu merkezler ile uzun vadede gerçekleşecek hasta trafiğinin sağlanması amaçlanmalıdır. Bölgedeki kurumsal anlaşmaların takibi de yine bu merkezler üzerinden sağlanabilir. Hatta sağlık hizmeti sunulduktan sonra hastaların takibi ve hizmet sürecinin devamlılığı için de bu merkezler kullanılabilir. Yurtdışındaki diasporanın yoğun olduğu bölgelerde Türkiye sağlık hizmetleri tanıtım fuarları oluşturularak pazarlama stratejileri geliştirilmelidir. Organizasyon noktasında STK'lar ile işbirliği yapılmalı ve katılımları mutlaka sağlanmalıdır. Devlet, sağlık turizmi yapacak sağlık kuruluşlarının gerek diasporaları gerekse de yabancı sağlık turistlerini bilgilendirmek için pazarlama ve tanıtım faaliyeti eksikliklerini tamamlamalı ve bu yönde teşvik edici politikalar belirlemelidir. Bahsi geçen yurtdışı fuarları, sınır ötesi tanıtım hizmetleri, uluslar arası medya kurum ve kuruluşlarında reklamların yayılması, sağlık turizmi sektörünün desteklenmesi açısından tüm kamu kurum ve kuruluşlarından destek bulmalıdır.

Özetle, dünya genelinde sağlık hizmetleri ile ilgili sağlık sorunlarını belirleyerek iyi analiz etmek, farklı kültürlerdeki bireylere de kültürel farklılıklara rağmen sağlık hizmetleri noktasında hızlı cevap verebilmek, onları ülkemizde saygı ile karşılamak ve geldikleri ülkedeki yerel değerlerinin farkında olup o doğrultu da tedavi ve sağlık hizmeti paket programları belirlemek hem yabancıların sağlık turizmi talebini hem de kendi Türk asıllı vatandaşlarımızın oluşturduğu diaspora sağlık turizmi talebini artıracaktır.

Kaynaklar

- Arslaner, E., & Erol, G. (2017). Alternatif Turizmin Bazı Türleri Üzerine Bir Değerlendirme (. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* , 422-438.
- Buzcu, Z., & Birdir, K. (2019). Türkiye'de Medikal Turizm İncelemesi: Özel Hastanelerde Bir Çalışma. *GAUN JSS* , 311-327.
- Cohen, P. (1997). Altkültürel çatışma ve işçi sınıfı topluluğu. *Gelen Gençlik Soru Yeniden Düşünmek* (s. 48-63). Palgrave, Londra.
- Cohen, R. (2008). *Global diasporas: An introduction*. New York NY, Routledge, s.4
- Cohen, R. (1997). *Global Diasporas*, London: UCL Press.
- Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu. (2011, Kasım). *Dünyada Diaspora Stratejileri*. 9https://www.slideshare.net/sametinanir/dunyada-diaspora-stratejileri-ve-turk-diasporasi-icin-oneriler adresinden alındı
- Ergen, F. D. (2018). *Türkiye'de Medikal Turizm Girişimciliği: İstanbul Örneği*. Balıkesir.

- Güdük, Ö., & Kılıç, C. H. (2017). Sağlık Hizmetleri Akreditasyonu ve Türkiye’de Gelişimi. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 102-107.
- İçöz, O. (2009). Sağlık Turizmi Kapsamında Medikal (Tıbbi) Turizm Ve Türkiye'nin Olanakları. Journal of Yasar University, 2257-2278.
- Kalaycı, C. (2019, Mayıs 28). Diaspora Turizmi. Prezi: <https://prezi.com/p/z0fwnx89vpe3/diaspora-turizm/> adresinden alındı
- Kaygalak, S., Dilek, S. E., & Günlü, E. (2015). Diaspora Turizmi: Balkanlara Seyahat Edenler. EGE AKADEMİK BAKIŞ , 435-443.
- Özocak, Ö. (2014). Diaspora Kavramı ve Ermeni Diasporası. Yeni Türkiye Dergisi, 60.
- Rehimov, R. (2019, Şubat 08). Türk Konseyi Diaspora Temas Grubu 5. Toplantısı Bakü’de yapıldı. Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/turk-konseyi-diaspora-temas-grubu-5-toplantisi-bakude-yapildi/1387277> adresinden alındı
- Shuval, J. T. (2000). Diaspora migration: Definitional ambiguities and a theoretical paradigm. International migration, 38(5), 41-56.
- Safran, W. (1991). “Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return”, Diaspora 1, No.1, s:83-99.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2013, Temmuz 23). Sağlık Turizmi ve Turist Sağlığı Kapsamında Sunulacak Sağlık Hizmetleri Hakkında Yönerge. Sağlık Turizmi ve Turist Sağlığı Kapsamında Sunulacak Sağlık Hizmetleri Hakkında Yönerge. Ankara.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Ömer Tontuş. (tarih yok). Sağlık Turizmi. Sağlık Turizmi Nedir? Ankara: Satürk.
- T.C. Sağlık Bakanlığı, Ömer Tontuş. (tarih yok). Sağlık Turizmi. Sağlık Turizmi ve Küresel Rekabet Edebilirlik. SATURK.
- Tengilimoğlu, D., & Işık, O. (tarih yok). Sağlık Turizmi Yönetimi. İstanbul, İstanbul Üniversitesi.
- Tontuş, H. Ö. (2018). Sağlık Turizmi Tanıtımı ve Sağlık Hizmetlerinin Pazarlanması İlkeleri Üzerine Değerlendirme . Disiplinlerarası Akademik Turizm Dergisi , 67-88.
- Türk Dil Kurumu. (2020, Nisan 16). Güncel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü. (2018). T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). Turizm İstatistikleri. Ankara: TÜİK.
- Unur, K., Kanca, B., & Ertaş, Ç. (2015). Türkiye'nin Diaspora Turizmi Potansiyeline İlişkin Bir Değerlendirme. M. A. Çukurçayır, A. Başoda, Ş. Ünüvar, M. Sağır, M. Çiçekdağı, & S. Büyükipekçi içinde, EITOC-2015 (s. 350-361). Konya: AYBİL.
- Tören, E. (2012). Ata Toprağı Ziyaretlerinin Turizm Kapsamında Değerlendirilmesi, VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi: 550-566, 12-15 Nisan 2012, Kemer, Antalya.

Kaynaklar

- Akbolat, M., & Deniz, N. G. (2017). Türkiye’de Medikal Turizmin Gelişimi ve Bazı Ülkelere Karşılaştırılması. *Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 123-139.
- Akdu, U. (2014). Medikal Turizmde Hizmet Kalitesi, Müşteri Memnuniyeti ve Müşteri Sadakatinin Değerlendirilmesi. (Phd Thesis, Akdeniz Üniversitesi)
- Altın, U., Bektaş, G., Antep, Z., & İrban, A. (2012). Sağlık Turizmi ve Uluslararası Hastalar için Türkiye Pazarı. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (3), 157-163.
- Asai R.G., Jones, K.D.Jr., (2007). “Am I Obligated To Treat a Patient Whose Need For Emergency Care Stems From Dental Tourism?”, *Journal of the American Dental Association*, 138(7), s. 1018-1019.
- Aydın, A., & Işık, C. (2023). Dental Turizm Kapsamında Önde Gelen Ülkelerin Whatclinic İle İncelenmesi; Türkiye, Meksika, Macaristan Ve Hindistan Örneği, *Çatalhöyük Uluslararası Turizm Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı, 10, 60-72
- Aydın D, Şeker S, Şahan S. (2011). Kamu Hastanelerinde Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığı Uygulama Rehberi, Ankara.
- Aydın, D., & Şeker, S. (2001). Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığı Uygulama Rehberi. Sağlık Bakanlığı Yayınlar Tengilimoğlu, D., Sevin, D. Ve Ak. B. (2001). T
- Aydın, G., & Aydın, B. K. (2015). Dünyada ve Türkiye’de Sağlık Turizmi Pazarlama Uygulamaları ve Karşılaştırmalı Durum Analizi. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 16(1), 1-21.
- Bagga, T., Vishnoi, S.K. Ve Sharma, R. (2020). Medical Tourism: Treatment, Therapy & Tourism, *International Journal of Scientific & Tecnology Research*, 9 (3), 4447- 4453.
- Barrowman R.A., Grudor D., Chandu A. (2010). “Dental Implant Tourism”, *Australian Dental Journal*, (55), s. 441-445.
- Bookman, M.Z. and Bookman, K.R. (2007) Medical Tourism in Developing Countries. *Palgrave Macmillan*. <https://doi.org/10.1057/9780230605657>
- Conti A., Delbon P., Laffranchi L., Paganelli C., (2013). “What About The Dentist-Patient Relationship In Dental Tourism?”, *Journal of Medical Ethics*, 40:3, s. 209-210
- Deasy, R., Kim, J.-Y. & Hong, S.-A. (2014). A Comparative Study of Knowledge, Attitude and Experience Towards Dental Tourism Between Indonesian and Korean People, *Journal of Digital Convergence*, 12(3), 299-308
- Doğan, O. (2014). Antalya Medikal Turizm Kümesi’nin Tanımlanması ve Ağ Yapılarının İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Enache, E., Gabor M. R. ve Morozan, C. (2013). Considerations about dental tourism development and its specific marketing in Romania. *Management Strategies Journal*, (23), 420-426.
- Enderwick, P. & Nagar, S. (2011). The Competitive Challenge of Emerging Markets: The Case of Medical Tourism, *International Journal of Emerging Markets*, 6 (4), 329-350
- Garner, R. (2019). Implications of Dental Tourism Examining Us Patients Travelling to Mexico For Dental Care. *Bdj In Practice*, 32(10), 20-23.

- Gençay, C.(2007). Sağlık Turizmi. İçinde M. Bulu ve İ.H. Eraslan (Editörler). Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Elde Etmede Turizm Sektörü (ss.172-180) Kazancı Hukuk Yayınevi, İstanbul.
- Kaçmaz, Y. Y., & Kahveci, A. (2016). Dental Turistlerin Dental Turizm Deneyimlerine Yönelik Bir Araştırma: Alanya Örneği. *Journal Of International Social Research*, 9(43).
- Kim, S., J. Lee ve J. Jung, (2013). Assessment of Medical Tourism Development in Korea for the Achievement of Competitive Advantages. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 18(5): 421-445. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1080/10941665.2012.658416>.
- Kovacs, E. & Szocska, G. (2013). Vacation for Your Teeth – Dental Tourists in Hungary from The Perspective of Hungarian Dentists, *British Dental Journal*, 215: 415- 418.
- Lwin, H., Punnakitkashem, P., & Thananusak, T. (2021). The level and determinants of international patient satisfaction with dental tourism in Bangkok", *Thailand. Cogent Business & Management*, 8(1), 1898316, doi: <https://doi.org/10.1080/23311975.2021.1898316>.
- Oltean, F. D., Gabor, M.R., Stancioiu, A.F., Kardos, M., Kiss, M., Marinescu, R.C. (2020). Aspects of Marketing in Dental Tourism- Factor of Sustainable Deveelopment in Romania, *Sustainability*, 12(10), 4320-4332.
- Özer, Ö., & Sonğur, C. (2012). Türkiye'nin Dünya Sağlık Turizmindeki Yeri ve Ekonomik Boyutu. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 69-81.
- Özkan, M. E. (2019). Sağlık Turizmi Kapsamında Türkiye'nin Medikal Turizm Potansiyeline Yönelik Bir Değerlendirme. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 50-64.
- Özsarı, S. H., & Karatana, Ö. (2013). Sağlık Turizmi Açısından Türkiye'nin Durumu. *Journal of Kartal Training & Research Hospital/Kartal Eğitim ve Arastırma Hastanesi Tıp Dergisi*, 24(2).
- Peršić, M. ve Janković, S. (2012). The Assesment of Opportunities And Assumptions of The Croatian Health Tourism Development. *Journal of Business Management*, 6(2), 88-104.
- Tengilimoğlu, D., Taş, D., Sönmez, E. E., Bircan, İ., & Guzel, A. (2011). Health Tourism and Patient Satisfaction in Turkey: The Ankara Example. *Tourism Research*, 9.
- Tengilimoğlu, D. (2020). Sağlık Turizmi ve Devlet Teşvikleri, *Journal of Life Economics*, 8(1), 1-10
- Türkiye Sağlık Vakfı (2010). Dünyada ve Türkiye'de Sağlık Turizmi-2010 Durum Tespit Raporu ve Çözüm Önerileri, Efil Yayınevi, Ankara.
- Zoltan, J., & Maggi, R. (2010). What is Tourism in Dental Tourism. in The Europe Conference Proceedings (Pp. 1-13).
- İnternet Kaynakları**
- Sağlık Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, <https://www.saglik.gov.tr/> (Erişim Tarihi, 10.12.2019)
- (<http://dosyamerkez.saglik.gov.tr>, 2017).
- <https://www.researchdive.com/8660/dental-tourism-market>

*SAGLIKTA YAPAY ZEKÂ
VE
DİJİTAL HASTANELER*

Öğr. Gör. Dr. Fırat SEYHAN
Prof.Dr. Sezer KORKMAZ

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Sağlıkta Yapay Zeka ve Dijital Hastaneler

Yazar: Fırat Seyhan, Sezer Korkmaz

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Temmuz, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-22-2

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

KAYNAKLAR

- Alpaydın, E. (2013). Yapay öğrenme. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Agarwal, R. & Prasad, J. (1997). The Role of Innovation Characteristics and Perceived Voluntariness in the Acceptance of Information Technologies, *Decision Sciences*, 28(3), 557–582. doi:10.1111/j.1540-5915.1997.tb01322.x
- Agrawal A. (2009). Medication Errors: Prevention Using Information Technology Systems, *British Journal of Clinical Pharmacology*, 67 (6): 681-686.
- Ak, B. (2010). Tıp Bilişiminde Mobilite Uygulamaları. Akademik Bilişim.
- Akay, E. Ç. (2018). Ekonometride Yeni Bir Ufuk: Büyük Veri ve Makine Öğrenmesi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(2), 41-53.
- Akdoğan, M.Ş. & Karaarslan, M.H. (2013). Tüketici Yenilikçiliği, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 27(2), 1-20.
- Al'Aref, S. J., Anouchche, K., Singh, G., Slomka, P. J., Kolli, K. K., Kumar, A., ... Min, J. K. (2019). Clinical applications of machine learning in cardiovascular disease and its relevance to cardiac imaging. *European Heart Journal*. 1-14
doi:10.1093/eurheartj/ehy404
- Alhazmi, A., Alhazmi, Y., Makrami, A., Masmali, A., Salawi, N., Masmali, K. & Patil, S. (2021). Application of artificial intelligence and machine learning for prediction of oral cancer risk. *J Oral Pathol Med*. 50(5):444-450. doi: 10.1111/jop.13157. Epub 2021 Jan 17. PMID: 33394536.
- Almanasreh, E., Moles, R. J., & Chen, T. F. (2022). Chapter 41 - A practical approach to the assessment and quantification of content validity. In S. P. Desselle, V. García-Cárdenas, C. Anderson, P. Aslani, A. M. H. Chen, & T. F. Chen (Eds.), *Contemporary Research Methods in Pharmacy and Health Services* (pp. 583-599): Academic Press.
- Alpar, R. (2010). *Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlilik*: Detay Yayıncılık.
- Apostolopoulos, I.D. & Mpesiana, T.A. (2020). Covid-19: Automatic Detection from X-Ray Images Utilizing Transfer Learning with Convolutional Neural Networks. *Phys. Eng. Sci. Med*. 43, 635–640.
- Arora, C., Sinha, B., Malhotra, A., & Ranjan, P. (2017). Development and Validation of Health Education Tools and Evaluation Questionnaires for Improving Patient Care in Lifestyle Related Diseases. *J Clin Diagn Res*, 11(5), Je06-je09.
doi:10.7860/jcdr/2017/28197.9946
- Arslan, S., Atsal Kılıç, B. & Erkal İlhan, S. (2022). Hemşirelikte Karar Destek Sistemlerinin Kullanımı, 6. *Uluslararası Hemşirelik ve İnovasyon Kongresi*, İstanbul, Erişim Adresi:
<https://acikerisim.karatay.edu.tr/bitstream/handle/20.500.12498/5638/B20%20sayfa%20362-367%20aras%C4%B1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, Erişim Tarihi: 04.11.2023.

- Aslan, Y. (2018). İnovasyonun kavramsal çerçevesi, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(6), 122-150.
- Assink, M. (2006). Inhibitors of disruptive innovation capability: a conceptual model, *European Journal of Innovation Management*, 9(2), 215-233.
- Atilla, E.A. & Seyhan, F. (2021). Sağlık Kurumlarında Çalışan Personelin Yeşil Tedarik Zinciri Hakkında Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13 (3), 2488-2506
- Atkinson, N. L. (2007). Developing a Questionnaire to Measure Perceived Attributes of eHealth Innovations. *American Journal of Health Behavior*, 31(6), 612–621. doi:10.5993/ajhb.31.6.6
- Attia, Z. I., Noseworthy, P. A., Lopez-Jimenez, F., Asirvatham, S. J., Deshmukh, A. J., Gersh, B. J., ... Friedman, P. A. (2019). An artificial intelligence-enabled ECG algorithm for the identification of patients with atrial fibrillation during sinus rhythm: a retrospective analysis of outcome prediction. *The Lancet*. doi:10.1016/s0140-6736(19)31721-0.
- Audretsch, D. & Lehmann, E. (eds: A. N. Link, F.M. Scherer). (2005). *Mansfield's innovation in the theory of innovation: the Economics of R&D, innovation, and technological change*. USA, Springer.
- Avaner, T. & Avaner, E. (2018). Yazılım Teknolojileri ve Sağlık Yönetimi: HIMSS ya da Dijital Hastane Hizmetleri Üzerine Bir Değerlendirme, *Yasama Dergisi*, 37, 5-28.
- Awad, A., Trenfield, S. J., Pollard, T. D., Jie Ong, J., Elbadawi, M., McCoubrey, L. E., ... Basit, A. W. (2021). Connected Healthcare: Improving Patient Care using Digital Health Technologies. *Advanced Drug Delivery Reviews*, 113958. doi:10.1016/j.addr.2021.113958.
- Aydın, M., Pınarcıoğlu, N. Ş., & Uğurlu, Ö. (2017). A New Trend In Health: Digital Hospital. *Public Finance Public Administration & Environmental Studies*, 383.
- Barker, A. (2002a). *The Alchemy of Innovation: Perspectives from the Leading Edge*, Spiro Press, 16-23.
- Başer, B. C., Yılmaz, A., & İyiler, Z. (2013). *Kümeler için İnovasyon ve AR-GE Yönetimi Kılavuzu*, T.C. Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü. Erişim Adresi: www.urge.gov.tr/userfiles/pdf/belgeler/ekonomiBakanligi/8_inovasyon.pdf, Erişim Tarihi: 01/06/2022.
- Bayram, N. (2010). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş amos uygulamaları*: Ezgi Kitabevi.
- Bentley, P.J. (2022). *Artificial Intelligence and Robotics: Ten Short Lessons* (Ercan, E.C. çev.), Kronik Kitap, (Orijinal çalışma basım yılı:2020).
- Berner, E. S. (2007). *Clinical decision support systems* (Vol. 233). Springer.
- Bernstein, M. L., McCreless, T., & Cote, M. J. (2007). Five constants of information technology adoption in healthcare. *Hospital Topics*, 85(1), 17-25.
- Bertrant, J.T. (2004). Diffusion of Innovations and HIV/AIDS, *Journal of Health Communication*, 9: 113–121, doi: 10.1080/10810730490271575.
- Berwick, D. M. (2003). Disseminating Innovations in Health Care. *JAMA*, 289(15), 1969-1975. doi:10.1001/jama.289.15.1969.
- Betancur, J., Otaki, Y., Motwani, M., Fish, M. B., Lemley, M., Dey, D., ... Slomka, P. J. (2018). Prognostic Value of Combined Clinical and Myocardial Perfusion Imaging

- Data Using Machine Learning. *JACC: Cardiovascular Imaging*, 11(7), 1000–1009. doi:10.1016/j.jcmg.2017.07.024
- Betz, F. (2003). *Managing Technological Innovation: Competitive Advantage From Change*, John Wiley & Sons.
- Bitencourt, A., Naranjo, I.D., Lo Gullo, R., Saccarelli, C.R. & Pinker, K. (2021). AI-enhanced breast imaging: Where are we and where are we heading?, *European Journal of Radiology* 142 (2021) 109882.
- Blackwell, R.D., Miniard, P.W. & Engel, J.F. (2006). *Consumer Behavior* (10). Natorp Boulevard Mason: Thomson Higher Education.
- Borkowski, A.A., Viswanadhan, N.A., Thomas, L.B. Guzman, R.D. Deland, L.A. & Mastorides, S.M. (2020). Using Artificial Intelligence for COVID-19 Chest X-Ray Diagnosis. *Fed. Pract.* 37, 398–404.
- Bottaci, L., Drew, P. J., Hartley, J. E., Hadfield, M. B., Farouk, R., Lee, P. W., Macintyre, I. M., Duthie, G. S., & Monson, J. R. (1997). Artificial neural networks applied to outcome prediction for colorectal cancer patients in separate institutions. *Lancet*, 350(9076), 469–472. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(96\)11196-X](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(96)11196-X)
- Brancheau, J. C. & Wetherbe, J.C. (1990). The Adoption of Spreadsheet Software: Testing Innovation Diffusion Theory in the Context of End-User Computing, *Information Systems Research*, 1(2) 115-143.
- Brazeal, D. V. (1999). The Genesis of Entrepreneurship, *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 23:29-46.
- Bulut, Ç. & Arbak, H. (2012). *İnovasyon, Direnç ve İletişim: Kavramsal Bir Tartışma*, Karata, S. (Edt.). *Yenilik-Yenileşim-İnovasyon Dünyasına Bir Yolculuk*, Egiad, Erişim Adresi: <https://www.egiad.org.tr/wp-content/uploads/arastirma-raporlari/innovasyon-raporu.pdf>, Erişim Tarihi: 26.05.2022.
- Burns, E., Laskowski, N. & Tucci, L. (2023). *What is artificial intelligence (AI)?*, Erişim Tarihi: 08.04.2023, Erişim Adresi: <https://www.techtarget.com/searchenterpriseai/definition/AI-Artificial-Intelligence>.
- Burton, R.J., Albur, M., Eberl, M., Cuff, S.M. (2019). Using artificial intelligence to reduce diagnostic workload without compromising detection of urinary tract infections. *BMC Med Inform Decis Mak.*, 19(1):171.
- Bzdok, D., Krzywinski, M., Altman, N. (2018). Points of significance: Machine learning: Supervised methods. *Nat. Methods*, 15, 1-7.
- Call, D.R. & Herber, D.R. (2022). Applicability of the diffusion of innovation theory to accelerate model-based systems engineering adoption. *Systems Engineering*. 25: 574–583. <https://doi.org/10.1002/sys.21638>.
- Can, A. (2016). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cansız, M. (2013). *Türkiye'nin yenilikçi girişimcileri: teknoloji geliştirme bölgeleri örneği*, TC Kalkınma Bakanlığı Sosyal Sektörler Ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Araştırma Geliştirme Ve Girişimcilik Daire Başkanlığı.
- Cantillon, R. (1952). *Essai Sur La Nature Du Commerce En Général*. Paris: Institut national d'études démographiques.

- Chandrasekaran, D. & Tellis, G.J. (2007). A critical review of marketing research on diffusion of new products, *in Review of Marketing Research*, vol. 3 (ed. N.K., Malhotra), M.E. Sharpe, Armonk, pp. 39–80.
- Chartrand. G., Cheng. P.M., Vorontsov. E., Drozdal. M., Turcotte. S., Pal. C.J., Kadoury. S. & Tang., A. (2017). Deep Learning: A Primer for Radiologists. *Radiographics*. 37(7):2113-2131. doi: 10.1148/rg.2017170077. PMID: 29131760.
- Chen, X., Xie, X., Liu, Y., Zhao, C., Wen, M. & Wen, Z. (2020). Advances in Healthcare Electronics Enabled by Triboelectric Nanogenerators. *Adv. Funct. Mater*, 30(43), 2004673. <https://doi.org/10.1002/adfm.202004673>
- Chowdhury, N.K., Rahman, M.M. & Kabir, M.A.(2020). PDCOVIDNet: A Parallel-Dilated Convolutional Neural Network Architecture for Detecting COVID-19 from Chest X-Ray Images. *Health Inf. Sci. Syst.* 8, 27.
- Christe, A., Leidolt, L., Huber, A., Steiger, P., Szucs-Farkas, Z., Roos, J. E., ... Ebner, L. (2013). Lung cancer screening with CT: Evaluation of radiologists and different computer assisted detection software (CAD) as first and second readers for lung nodule detection at different dose levels. *European Journal of Radiology*, 82(12), e873–e878. doi:10.1016/j.ejrad.2013.08.026.
- Chung, S.W., Han, S.S., Lee, J.W., Oh, K.S., Kim, N.R., Yoon, J.P., Kim, J.Y., Moon, S.H., Kwon, J., Lee, H.J., Noh, Y.M. & Kim, Y. (2018). Automated detection and classification of the proximal humerus fracture by using deep learning algorithm. *Acta Orthop*;89(4):468-473. doi: 10.1080/17453674.2018.1453714. Epub 2018 Mar 26. PMID: 29577791; PMCID: PMC6066766.
- Coade, N. (2002). *Her Koşulda Yarattıcı Olmak- İşletmenizde Yarattıcılığı ve Yeniliği Nasıl Teşvik Edebilirsiniz?* (Çeviren: Aydın Ekim Savran). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Coile Jr, R. C. (2003). Managing the digital hospital.(Next!). *Physician executive*, 29(3), 48-52.
- Cooper, J.R. (1998). A Multidimensional Approach To The Adoption of Innovation, *Management Decision*. 36(8), 493–502.
- Cop, R. & Yüzüak, A. (2016). Değer Temelli Pazarlamada Müşteri Değerine, Firma Ve Müşteri Bakış Açısından Bolu İlinde Bir Uygulama, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 49-80.
- Copeland, B. (2023). *Artificial intelligence*. Encyclopedia Britannica. Erişim Tarihi: 30.03.2023, Erişim Adresi: <https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence>.
- Cravens, D.W., Piercy, N.F. & Low, G.S. (2002). “The Innovation Challenges of Proactive Cannibalisation and Discontinuous Technology”, *European Business Review*, 14 (4), s:257-267.
- Curtis, C., Liu, C., Bollerman, T.J. & Pinykh, O.S. (2018). Machine learning for predicting patient wait times and appointment delays. *J Am Coll Radiol*, 15 (09) 1310-1316.
- Çiriş Yıldız, C., Başbüyük, M. & Yıldırım, D. (2020). Klinik Karar Destek Sistemlerinin Hemşirelikte Kullanımı, *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 8(2), doi: 10.33715/inonusaglik.743296.

- Damanpour, F. (1996) Organizational Complexity and Innovation: Developing and Testing Multiple Contingency Models. *Management Science* 42(5):693-716. <http://dx.doi.org/10.1287/mnsc.42.5.693>.
- Danışman, S. A. (2015). Yenilik (Innovation) ve İcat (Invention) Kavramları Arasındaki İlişki: *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 143-164.
- Danilov, A. & Aronow, W.S. (2023). Artificial Intelligence in Cardiology: Applications and Obstacles. *Curr Probl Cardiol.* 48(9):101750. s.1-18. doi: 10.1016/j.cpcardiol.2023.101750. Epub 2023 Apr 21. PMID: 37088174.
- Davenport T, Kalakota R (2019) The potential for artificial intelligence in healthcare. *Future Healthc J* 6:94-98.
- Davis, L. L. (1992). Instrument review: Getting the most from a panel of experts. *Applied nursing research*, 5(4), 194-197.
- Della Mea V. (2001). What is e-Health (2): The death of telemedicine?, *Journal of Medical Internet Research*, 3(2), doi: 10.2196/jmir.3.2.e22.
- Demir, K. (2006). Rogers'ın Yeniliğin Yayılması Teorisi ve İnternette Ders Kaydı, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 47, 367-392.
- Demirhan ve Güler. (2011) Bilişim ve sağlık, *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 4(3),13-20.
- Demirkol, Z. (2021). *Herkes için yapay zekâ*, Genç Destek Yayınları.
- Dinçer, Ö. & Fidan, Y. (2016). *İşletme Yönetimi*, Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Dreyer, K. J., Hirschhorn, D. S., Thrall, J. H., & PACS, M. (2006). *A guide to the digital revolution*. Springer, New York.
- Drucker, P.F. (1985). *Innovation And Enterpreneurship*, New York: Harper and Row Publishers,1985, s.30-31.
- Drucker, P. F. (2002). The Discipline of Innovation. *Harvard Business Review*, 80(8), 95-102.
- Duran, C., & Saraçoğlu, M. (2009). Yeniliğin Yaratıcılıkla Olan İlişkisi ve Yeniliği Geliştirme Süreci. *Yönetim ve Ekonomi*, 16(1), 58-68.
- Eckhardt, C.M., Madjarova, S.J., Williams, R.J. (2023). Unsupervised machine learning methods and emerging applications in healthcare. *Knee Surg Sports Traumatol Arthrosc* 31, 376-381, <https://doi.org/10.1007/s00167-022-07233-7>.
- Ehteshami, A., Sadoughi, F., Ahmadi, M., & Kashefi, P. (2013). Intensive care information system impacts. *Acta Informatica Medica*, 21(3), 185.
- Ehteshami Bejnordi, B., Veta, M., Johannes van Diest, P., van Ginneken, B., Karssemeijer, N., Litjens, G., ... Balkenhol, M. (2017). Diagnostic Assessment of Deep Learning Algorithms for Detection of Lymph Node Metastases in Women With Breast Cancer. *JAMA*, 318(22), 2199. doi:10.1001/jama.2017.14585
- Elçi, ř. (2007). *İnovasyon, Kalkınmanın ve rekabetin anahtarı*, TYD Technopolis Group Türkiye.
- Emergen Research. (2022). *Digital Health Market Size, Share, Trends, By Technology (Telehealthcare, Wearables, Applications) By Component (Hardware, Software, Services), By End User (Healthcare Providers, Healthcare Consumers, and Others), and By Region Forecast to 2030*, Erişim Adresi: <https://www.emergenresearch.com/industry-report/digital-health-market>, Erişim Tarihi:22.08.2023.
- Encyclopedia. (2023). *Diffusion of Innovations and Communication*. Encyclopedia of Communication and Information. Erişim Adresi:

- <https://www.encyclopedia.com/media/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/diffusion-innovations-and-communication>, Erişim Tarihi: 14.02.2023.
- European Union. (2018). *A Definition of AI: Main Capabilities Scientific Disciplines*. Erişim Adresi:https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/ai_hleg_definition_of_ai_18_december_1.pdf, Erişim Tarihi:20.02.2023.
- EY Türkiye. (2023). *Dijital Sağlıkta Dünya ve Türkiye Perspektifi*, Erişim Adresi: https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/tr_tr/pdf/2023/dijital-saglikta-dunya-ve-turkiye-perspektifi-raporu.pdf, Erişim Tarihi:11.07.2023.
- Fagerberg, J. (2003). Schumpeter And The Revival Of Evolutionary Economics: An Appraisal of the Literature, *Journal of Evolutionary Economics*, Springer, 13(2), 125-159.
- FDA. (2020). *What is Digital Health?*, Erişim Adresi: <https://www.fda.gov/medical-devices/digital-health-center-excellence/what-digital-health>, Erişim Tarihi:16.10.2023.
- Fisk, P. (2011). *Creative Genius: An Innovation Guide for Business Leaders, Border Crossers and Game Changers*, John Wiley & Sons.
- Foxall, G.R. (1988). The Industrial User As Product Innovator: Markets, Hierarchies and Patterns of User-Initiated Innovation, in NA - Advances in Consumer Research Volume 15, eds. Micheal J. Houston, Provo, UT : *Association for Consumer Research*, Pages: 286-291.
- Frankenfield, J. (2022). *Artificial Intelligence: What It Is and How It Is Used*, Investopedia, Erişim Tarihi: 02.04.2023, Erişim Adresi: <https://www.investopedia.com/terms/a/artificial-intelligence-ai.asp>
- Gao, Y., Xin, L., Lin, H., Yao, B., Zhang, T., Zhou, A.J., Huang, S., Wang, J.H., & Wang, L.W. (2023). Machine learning-based automated sponge cytology for screening of oesophageal squamous cell carcinoma and adenocarcinoma of the oesophagogastric junction: a nationwide, multicohort, prospective study. *Lancet Gastroenterol Hepatol*. 8(5):432-445. doi: 10.1016/S2468-1253(23)00004-3. Epub 2023 Mar 14. PMID: 36931287.
- GE. (2019). *Tipta Yapay Zekâ Devrimi*, Erişim Adresi: <https://www.ge.com/news/reports/tipta-yapay-zekâ-devrimi>, Erişim Tarihi: 28.11.2023.
- Gebbru, AA., Yimam, Y., Nigussie, AW., Kahsay, WG., Gelaye, ND. & Mengistie, Z., (2015). Clinical decision support system in nursing: A review of literature. *Indian Journal of Basic and Applied Medical Research*, 4(2):437-452.
- Geoghegan, W. H. (1994). *Whatever happened to instructional technology?* Paper presented at the 22nd Annual Conference of the International Business Schools Computing Association, Baltimore, MD. July 17-20.
- Ghoshal, DS. & Bartlett, C. (1988). Creation, Adoption and Diffusion of Innovations by Subsidiaries of Multinational Corporations, *The Journal of International Business Studies*. 19 (3): 372, doi:10.1057/palgrave.jihhttps://tr.wikipedia.org/wiki/Mustafa_Kemal_Atat%C3%B9Crkbs.8490388. S2CID 167588113.
- Gleeson, F., Revel, MP., Biederer, J. et al. (2023). Implementation of artificial intelligence in thoracic imaging—a what, how, and why guide from the European Society of

- Thoracic Imaging (ESTI). *Eur Radiol*, 33, 5077–5086 <https://doi.org/10.1007/s00330-023-09409-2>
- Gorelik, N., Chong, J. & Lin, D.J. (2020). Pattern Recognition in Musculoskeletal Imaging Using Artificial Intelligence. *Semin Musculoskelet Radiol*. Feb;24(1):38-49. doi: 10.1055/s-0039-3400266. Epub 2020 Jan 28. PMID: 31991451.
- Gökçe, S.G. (2010). *İnovasyon Kavramı ve İnovasyonun Önemi*, Fırat Kalkınma Ajansı, 1-5.
- Grand View Research. (2022). *Digital Health Market Size, Share & Trends Analysis Report By Technology (Healthcare Analytics, mHealth, Tele-healthcare, Digital Health Systems), By Component (Software, Hardware, Services), By Region, And Segment Forecasts, 2023 – 2030*, Erişim Adresi: <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/digital-health-market>, Erişim Tarihi:20.09.2023.
- Greengard, S. (2017). *The Internet of Things*, The MIT Press.
- Grooten, L., Borgermans, L. & Vrijhoef, H.J. (2018). An Instrument to Measure Maturity of Integrated Care: A First Validation Study, *Int J Integr Care*, 18(1), doi: 10.5334/ijic.3063.
- Gundry, L. K. & Kickul, J. R. (1996). Flights of Imagination rFostering Creativity Through Experimental Learning, *Simulation and Gaming*, 27: 334-350.
- Gunn, A.A. (1976). The diagnosis of acute abdominal pain with computer analysis. *J R Coll Surg Edinb*, 1976;21(3):170-2.
- Güleş, K. H. & Bülbül, H. (2004). *Yenilikçilik: İşletmeler İçin Stratejik Rekabet Aracı*, Nobel Yayın Dağıtım.
- Güneş, S. (2010). *Yenilik yayılımı: bir araştırma*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim ve Organizasyon Bölümü Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Gürbüz, S. (2019). *AMOS ile yapısal eşitlik modellemesi*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Gürkan, N.& Gürkan, S. (2017). Yenilikçilik Kavramının İşletmelerin Finansal Performansı Üzerindeki Etkisi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICMEB17 Özel Sayısı.
- Gürsakal, N. (2017). *Makine öğrenmesi ve derin öğrenme*. Bursa: Dora Basım.
- Güzel, Ş., Akman Dömbekci, H. & Eren, F. (2021). Yapay Zekânın Sağlık Alanında Kullanımı: Nitel Bir Araştırma, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9(4): 509-519.
- Harada, G.K., Siyaji, Z.K., Mallow, G.M., Hornung, A.L., Hassan, F., Basques. B.A., Mohammed, H.A., Sayari, A.J., Samartzis, D. & An, H.S. (2021). Artificial intelligence predicts disk re-herniation following lumbar microdiscectomy: Development of the “RAD” risk profile. *Eur Spine J.*, 30(8):2167-2175.
- Harkema, S. (2003). A complex adaptive perspective on learning within innovation projects, *The Learning Organization*, 10(6), 340-6.
- Haux, R. (2010). Medical Informatics: Past, Present, Future, *International Journal of Medical Informatics*, 79, 599–610.
- HIMSS. (2023a). *Electronic Medical Record Adoption Model (EMRAM)*, Erişim Adresi: <https://www.himss.org/what-we-do-solutions/digital-health-transformation/maturity-models/electronic-medical-record-adoption-model-emram>, Erişim Tarihi:02.09.2023.

- HIMSS. (2023b). *Digital Health Transformation is Here*, Erişim Adresi: <https://www.himss.org/what-we-do-solutions/digital-health-transformation>, Erişim Tarihi:03.09.2023.
- HIMSS. (2023c). *Stage 6 and 7 facilities by location*, Erişim Adresi: <https://www.himss.org/what-we-do-solutions/digital-health-transformation/achievement-list>, Erişim Tarihi:18.11.2023.
- Himsseurasia. (2019). *Sağlık Bakanlığı, Dijital hastanecilik sürecinde 5 yıl daha HIMSS ile devam edecek*, Erişim Adresi: <https://himsseurasia.com/saglik-bakanligi-dijital-hastanecilik-surecinde-5-yil-daha-himss-ile-devam-edecek/>, Erişim Tarihi: 26.09.2023.
- Himsseurasia. (2023a). *HIMSS EMRAM Dijital Hastane Seviyelendirmesi (Stages) Aşamaları ve Kriterleri nelerdir?*, Erişim Adresi: <https://himsseurasia.com/himss-emram-standartlari/> Erişim Tarihi:12.07.2023.
- Himsseurasia. (2023b). *HIMSS Hakkında*, Erişim Adresi: <https://himsseurasia.com/himss-hakkinda/>, Erişim Tarihi:10.07.2023.
- Hisrich, R. & Peters, M. (2001) *Entrepreneurship*, 5th Edition, McGraw Hill Higher.
- Hirschman, E.C. (1980). Innovativeness, Novelty Seeking, and Consumer Creativity, *Journal of Consumer Research*, 7(3), 283- 295.
- Hosny, A., Parmar, C., Quackenbush, J., Schwartz, L. H., & Aerts, H. J. W. L. (2018). Artificial intelligence in radiology. *Nature Reviews Cancer*, 18(8), 500–510. doi:10.1038/s41568-018-0016-5
- Huang, P., Lin, C. T., Li, Y., Tammemagi, M. C., Brock, M. V., Atkar-Khattra, S., ... Lam, S. (2019). Prediction of lung cancer risk at follow-up screening with low-dose CT: a training and validation study of a deep learning method. *The Lancet Digital Health*. doi:10.1016/s2589-7500(19)30159-1.
- Hult, G. T. M., Hurley, R. F., & Knight, G. A. (2004). Innovativeness: Its antecedents and impact on business performance. *Industrial Marketing Management*, 33(5), 429-438. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2003.08.015>.
- Institute of Medicine (US) Committee on Quality of Health Care in America. (2001). *Crossing the Quality Chasm: A New Health System for the 21st Century*. National Academies Press (US). <https://doi.org/10.17226/10027>.
- Iraz, R. (2005). *Yaratıcılık ve Yenilik Bağlamında Girişimcilik ve Kobiler*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Işık, N. (2016). *Yenilik Yönetimi*, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- Işık, A. (2023). Yapay zekâ ve makine öğreniminin güncel fotoğraf uygulamalarına etkisi. *Bodrum Journal of Art and Design*, 2(2), 274-289. <https://doi.org/10.58850/bodrum.1283006>.
- İnce, A. R., Erol, Y., & Karağöz, N. (2013). Bir süreç iyileştirme örneği olarak görüntü arşivleme ve iletişim sisteminin (Pacs) değerlendirilmesi (Sivas Numune Hastanesi Uygulaması). *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 243-257.
- Iraz, R. (2005). İşletmelerde Bilgi Yönetiminin Yenilik ve Rekabet Gücü Üzerindeki Etkileri, *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(1).
- Jaiswal, A., Gianchandani, N., Singh, D., Kumar, V., & Kaur, M. (2020). Classification of the COVID-19 infected patients using DenseNet201 based deep transfer learning.

Journal of Biomolecular Structure and Dynamics, 1–8.
doi:10.1080/07391102.2020.1788642.

- James, J. (1997). *Gelecek Zamanda Düşünmek*, İstanbul, Boyner Holding Yayınları.
- Jang, H.J., Go, J.H., Kim, Y. & Lee, S.H. (2023). Deep Learning for the Pathologic Diagnosis of Hepatocellular Carcinoma, Cholangiocarcinoma, and Metastatic Colorectal Cancer. *Cancers* (Basel). 13;15(22):5389, 1-11. doi: 10.3390/cancers15225389. PMID: 38001649; PMCID: PMC10670046.
- Javaid, M., Haleem, A., Vaishya, R., Bahl, S., Suman, R. & Vaish, A. (2020). Industry 4.0 technologies and their applications in fighting COVID-19 pandemic, *Diabetes & Metabolic Syndrome: Clinical Research Reviews*, 14(4), 419–422.
- Ji, M., Zhong, J., Xue, R., Su, W., Kong, Y., Fei, Y., Ma, J., Wang, Y. & Mi, L. (2022). Early Detection of Cervical Cancer by Fluorescence Lifetime Imaging Microscopy Combined with Unsupervised Machine Learning. *Int J Mol Sci.*, 23(19):11476. doi: 10.3390/ijms231911476. PMID: 36232778; PMCID: PMC9570424.
- Johnson, K. (2018). *Baidu Research's breast cancer detection algorithm outperforms human pathologists*. Erişim Adresi: <https://venturebeat.com/ai/baidu-researchs-breast-cancer-detection-algorithm-outperforms-human-pathologists/>, Erişim Tarihi: 01.10.2023.
- Jorde, T. & Teece, D. (1992). *Innovation, Cooperation and Antitrust*, Oxford University Press, New York.
- Judd, T. M., Sloane, E. B., & Silva, R. J. (2020). *The digital hospital of the 21th century, and information systems management*. In *Clinical Engineering Handbook* (pp. 530-542).
- Kalis, B., Collier, M. & Fu, R. (2018). *10 Promising AI Applications in Health Care*, Erişim Adresi: <https://hbr.org/2018/05/10-promising-ai-applications-in-health-care>, Erişim Tarihi: 19.09.2023.
- Kamien, M. I. & Schwartz, N. L. (1982). *Market Structure and Innovation*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Kanade, V. (2022). *What is Artificial Intelligence (AI)? Definition, Types, Goals, Challenges, and Trends in 2022*, Erişim Adresi: <https://www.spiceworks.com/tech/artificial-intelligence/articles/what-is-ai/>, Erişim Tarihi: 21.04.2023.
- Kaplan, A. W. (1999). From passive to active about solar electricity: Innovation decision process and photovoltaic interest generation, *Technovation*, (19), 467– 481.
- Karagöz, Y. (2016). *SPSS 23 ve AMOS 23 uygulamalı istatistiksel analizler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karagöz, Y. (2019). *SPSS 23 ve AMOS 23 uygulamalı istatistiksel analizler*: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karahan, M. & Dinç, H. (2015). *Türkiye'deki İşletmelerin Yenilik Faaliyetleri ve Karşılaştıkları Sorunların Belirlenmesi*, İnovasyon 2023 Sempozyumu.
- Karahanna, E., Chen, A., Liu, Q. B., & Serrano, C. (2019). Capitalizing on health information technology to enable digital advantage in US hospitals. *MIS Quarterly*, 43(1), 113-140.
- Kavuncubaşı, Ş., & Yıldırım, S. (2000). *Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi*, (5.Baskı), Siyasal Kitapevi, Ankara.
- Kaya, N. (2020). *Stok Yönetimi*, İksad Publishing House.

- Kelly, K. (2023). *What is Artificial Intelligence: Types, History, and Future*, Simplilearn, Erişim Tarihi:03.04.2023, Erişim Adresi: <https://www.simplilearn.com/tutorials/artificial-intelligence-tutorial/what-is-artificial-intelligence>.
- Khan, A. I., Shah, J. L., & Bhat, M. M. (2020). CoroNet: A Deep Neural Network for Detection and Diagnosis of COVID-19 from Chest X-ray Images. *Computer Methods and Programs in Biomedicine*, 105581. doi:10.1016/j.cmpb.2020.105581.
- Khan, A., & Mir, M. S. (2021). *Digital Hospitals. Digital Transformation Of Healthcare*, 1.
- Kılıç, T. (2016). Digital hospital; an example of best practice. *International Journal of Health Services Research and Policy*, 1(2): 52-58.
- Kline, R. (2011). *Principles and practices of structural equation modeling* (3. Edition): The Guilford Press.
- Koç, E., Şengül, Y. A., Özkaya, A. U., & Gökçe, B. (2012). *Klinik karar destek sistemleri kullanımına yönelik bir araştırma: Acıbadem Hastanesi örneği*. Tıp Bilişimi Derneği
- Kollu, P.K., Kumar, K., Kshirsagar, P.R., Islam, S., Naveed, Q.N., Hussain, M.R. & Sundramurthy, V.P. (2022). Development of Advanced Artificial Intelligence and IoT Automation in the Crisis of COVID-19 Detection, *Hindawi Journal of Healthcare Engineering*, Article ID 1987917, <https://doi.org/10.1155/2022/1987917>
- Kornienko, A. A., Kornienko, A. V., Fofanov, O. B., & Chubik, M. P. (2015). Knowledge in Artificial Intelligence Systems: Searching the Strategies for Application. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 166, 589-594.
- Köksal, A. (2005). Ankara İlindeki Üniversite ve Özel Hastanelerde Kullanılan Elektronik Hastane Bilgi Sistemlerinin Analizi. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 7(1).
- Köse, B. (2012). *Tüketici yenilikçiliği ve yeniliklerin benimsenmesi: bir yenilik olarak mobil internet*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yayınlanmış Doktora Tezi.
- Köse, U. (2020). *Covid 19'un Toplumsal Değişime Etkisinde Veri Bilimi ve Yapay Zekânın Rolü*, Editör, Cevizoğlu, H. Virüs ve Toplum, Doğu Kitabevi.
- Kumar, G. & Kalra, R. (2016). A survey on Machine Learning Techniques in Health Care Industry, *International Journal of Recent Research Aspects* ISSN: 2349-7688, Vol. 3, Issue 2, 128-132.
- Kumar, N., Verma, R., Sharma, S., Bhargava, S., Vahadane, A. & Sethi, A. (2017). A Dataset and a Technique for Generalized Nuclear Segmentation for Computational Pathology. *IEEE Trans. Med. Imaging*, 36(7), 1550–1560.
- Kumar, K. P. A. & Pumera, M. (2021). 3D-Printing to Mitigate COVID-19 Pandemic. *Advanced Functional Materials*, 31(22), 2100450. doi:10.1002/adfm.202100450.
- Kumar, R., Khan, F.U., Sharma, A., Aziz, I.B.A. & Poddar, N.K. (2022). Recent Applications of Artificial Intelligence in the Detection of Gastrointestinal, Hepatic and Pancreatic Diseases. *Curr. Med. Chem.*, 29(1), 66–85.
- Kuratko, D. F., & Hodgetts, R. M. (2001). *Entrepreneurship: A Contemporary Approach*. USA, Harcourt College Publishers.
- Kutvan, A.B. (2018). *Ulusal kalkınma sürecinde inovasyon ve inovasyon yönetimi I*, Erişim Adresi: <https://tr.linkedin.com/pulse/ulusal-kalkinda-s%C3%BCrecinde-inovasyon-ve-y%C3%B6netimi-i-ali%CC%87-b-kutvan>, Erişim Tarihi: 28.05.2022.

- Laino, M.E.; Ammirabile, A.; Posa, A.; Cancian, P.; Shalaby, S.; Savevski, V.; Neri, E. (2021). The Applications of Artificial Intelligence in Chest Imaging of COVID-19 Patients: A Literature Review. *Diagnostics*, 11, 1317. <https://doi.org/10.3390/diagnostics11081317>.
- Langlotz, C. P., Allen, B., Erickson, B. J., Kalpathy-Cramer, J., Bigelow, K., Cook, T. S., ... Kandarpa, K. (2019). A Roadmap for Foundational Research on Artificial Intelligence in Medical Imaging: From the 2018 NIH/RSNA/ACR/The Academy Workshop. *Radiology*, 190613. doi:10.1148/radiol.2019190613
- Langroodi, F.E. (2021) Schumpeter's Theory of Economic Development: A Study Of The Creative Destruction and Entrepreneurship Effects on The Economic Growth, *Journal of Insurance and Financial Management*, 4 (3), 65-81.
- LeCun, Y., Bengio, Y. & Hinton, G. (2015). Deep Learning, *Nature*, 521,436-444.
- Limon, S. (2019). Hastanelerdeki Tıbbi Dokümanların Geleneksel Ortamdan Elektronik Ortama Dönüşümü, *Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Uygulamalı Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Dergisi*, 1(1), 30-39.
- Lipkova, J., Chen, R.J., Chen, B., Lu, M.Y., Barbieri, M., Shao, D., Vaidya, A.J., Chen, C., & Mahmood. F. (2022). Artificial intelligence for multimodal data integration in oncology. *Cancer Cell.*, 10;40(10):1095-1110. doi: 10.1016/j.ccell.2022.09.012. PMID: 36220072; PMCID: PMC10655164.
- Litwin, M. S. ve Fink, A. (1995). *How to Measure Survey Reliability and Validity*. Sage.
- Liu, C., Li, Y., Xia, X., Wang, J. & Hu, C. (2022). Application of radiomics feature captured from MRI for prediction of recurrence for glioma patients. *J Cancer* 2022; 13(3):965-974. doi:10.7150/jca.65366. <https://www.jcancer.org/v13p0965.htm>
- Loftus, T.J., Shickel, B., Ozrazgat-Baslanti, T., Ren, Y., Glicksberg, B.S., Cao, J., Singh, K., Chan, L., Nadkarni, G.N. & Bihorac, A. (2022). Artificial intelligence-enabled decision support in nephrology. *Nat. Rev. Nephrol.*, 18(1), 452-465.
- Luchini, C., Pea, A. & Scarpa, A. (2022). Artificial intelligence in oncology: current applications and future perspectives. *Br J Cancer* 126, 4-9, <https://doi.org/10.1038/s41416-021-01633-1>.
- Lumpkin, G. T., & Dess, G. G. (1996). Clarifying the Entrepreneurial Orientation Construct and Linking It To Performance. *Academy of Management Review*, 21(1), 135-172. doi:10.5465/amr.1996.9602161568.
- Lundvall, B.A. (1992). *National Systems of Innovation: Towards a Theory of Innovation and Interactive Learning*, Pinter Publishers.
- Maassen O, Fritsch S, Palm J, Deffge S, Kunze J, Marx G, Riedel M, Schuppert A, Bickenbach J. (2021). Future Medical Artificial Intelligence Application Requirements and Expectations of Physicians in German University Hospitals: Web-Based Survey. *J Med Internet Res.* 5;23(3):e26646. doi: 10.2196/26646. PMID: 33666563; PMCID: PMC7980122.
- Maden, S.I. & Kutgi, D. (2019). Yenilik politikalarında yaşanan küresel dönüşümler ve Türkiye'de paradigma değişimleri, *SdÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 47(2), 165-180.
- Maghded, H. S., Ghafoor, K. Z., Sadiq, A. S., Curran, K., Rawat, D. B., & Rabie, K. (2020). *A novel AI-enabled framework to diagnose coronavirus COVID-19 using smartp-*

- hone embedded sensors: design study*. In 2020 IEEE 21st International Conference on Information Reuse and Integration for Data Science (IRI), 180-187.
- Makridakis, S. (2017). The forthcoming Artificial Intelligence (AI) revolution: Its impact on society and firms. *Futures*, 90, 46–60. doi:10.1016/j.futures.2017.03.006.
- Mansur, F. (2022). *Sağlıkta Dijital Dönüşüm*, Editör: Korkmaz, S., Atilla, E.A., Mansur, F., Sağlık Yönetiminde Dönüşüm ve Güncel Yaklaşımlar, Nobel Kitabevi.
- Marr, B. (2018). *How Is AI Used In Healthcare - 5 Powerful Real-World Examples That Show The Latest Advances*, Erişim Adresi: <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2018/07/27/how-is-ai-used-in-healthcare-5-powerful-real-world-examples-that-show-the-latest-advances/?sh=23cd11e15dfb>, Erişim Tarihi: 18.08.2023.
- Marr, B. (2022). *The intelligence revolution* (Şensoy, Ü. Çev.), Akbank yayınları, (Orijinal çalışma basım yılı:2020).
- Maxwell, I. E. (2009). *Managing Sustainable Innovation-The Driver for Global Growth*, Springer, New Zealand.
- Mazzarol, T. & Reboud, S. (2020). *Entrepreneurship and Innovation Theory: Practice and Context*, Fourth Edition, Springer Texts in Business and Economics.
- McCarthy, J. (2007). What is Artificial Intelligence?, Stanford University Stanford, CA 94305 Erişim Adresi: <http://www-formal.stanford.edu/jmc/>, Erişim Tarihi: 11.06.2023.
- McDermott C.M. ve O'connor G.C. (2002), Managing Radical Innovation: An Overview Of Emergent Strategy Issues, *The Journal of Product Innovation Management*, 19(6), 424-438.
- Mendes, R.D. (1997). Artificial Intelligence: expert systems in information management. *Ciência da Informação*. 26(1).
- Meydan, C. H., & Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*: Detay Yayıncılık.
- Meyers, L. S., Gamst, G. C., & Guarino, A. (2013). *Performing data analysis using IBM SPSS*: John Wiley & Sons.
- Mifrah, S. & Benlahmar, E.H. (2020). Topic modeling coherence: a comparative study between lda and nmf models using COVID'19 corpus, *International Journal of Advanced Trends in Computer Science and Engineering*, 9(4), 5756–5761.
- Mikhael, P.G., Wohlwend, J., Yala, A., Karstens, L., Xiang, J., Takigami, A.K., Bourgo-uin, P.P., Barzilay R. (2023). Sybil: A Validated Deep Learning Model to Predict Future Lung Cancer Risk From a Single Low-Dose Chest Computed Tomography. *J Clin Oncol*. 20;41(12):2191-2200. doi: 10.1200/JCO.22.01345. Epub 2023 Jan 12. PMID: 36634294; PMCID: PMC10419602.
- Mishra, D. V. (2018). Artificial Intelligence: The Beginning of a New Era in Pharmacy Profession. *Asian Journal of Pharmaceutics (AJP)*, 12(02). <https://doi.org/10.22377/ajp.v12i02.2317>.
- Mohr, L. (1969). Determinants Of Innovation In Or–ganizations. *The American Political Science Review*, 63(1): 111-126.
- Mohr, J.J., Sengupta, S. & Slater, S. (2009) *Marketing of High-Technology Products and Innovations*. 2nd Edition, Prentice Hall, New Jersey.

- Monett, D. & Lewis, C. W. P. (2018). *Getting clarity by defining Artificial Intelligence-A Survey*. In Muller, V. C., ed., *Philosophy and Theory of Artificial Intelligence*, Berlin: Springer. 212-214.
- Mugabe, K.V. (2021). Barriers and facilitators to the adoption of artificial intelligence in radiation oncology: A New Zealand study, *Technical Innovations & Patient Support in Radiation Oncology*, 18, 16-21, ISSN 2405-6324, <https://doi.org/10.1016/j.tipsro.2021.03.004>.
- Najjar, R. (2023). Redefining Radiology: A Review of Artificial Intelligence Integration in Medical Imaging. *Diagnostics*, 13, 2760. <https://doi.org/10.3390/diagnostics13172760>
- Nasajpour, M., Pouriye, S., Parizi, R.M. Dorodchi, M. Valero, M. & Arabnia, H.R. (2020). Internet of Things for Current COVID-19 and Future Pandemics: an Exploratory Study. *J Healthc Inform Res*, 4, 325-364, <https://doi.org/10.1007/s41666-020-00080-6>.
- Nelwan, S., van Dam, T., Meij, S., & van der Putten, N. (2007). *Implementation and use of a patient data management system in the intensive care unit: A two-year experience*. *Computers in Cardiology*.
- Nieuwlaat, R., Connolly, S. J., Mackay, J. A., Weise-Kelly, L., Navarro, T., Wilczynski, N. L., & Haynes, R. B. (2011). Computerized clinical decision support systems for therapeutic drug monitoring and dosing: a decision-maker-researcher partnership systematic review. *Implementation Science*, 6(1), 1-14.
- Nilsson, N. J. (1990). *The mathematical foundations of learning machines*. San Mateo: Morgan Kaufmann Publishers.
- Odabaş, H. (2008). Elektronik Belge Düzenleme Yaklaşımları ve Türkiye’de E-devlet Uygulamalarında Elektronik Belge Yönetimi-Electronic Records Arrangement Approaches and Electronic Records Management at E-government Applications in Turkey. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 121-142.
- OECD ve EUROSTAT. (2005). *Oslo Kılavuzu: Yenilik Verilerinin Toplanması ve Yorumlanması İçin İlkeler*, 3. Baskı, Ankara: Tübitak Yayınları.
- OECD. (2005). *Glossary of statistical terms*, Erişim adresi: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=6865>, Erişim tarihi:30.03.2022.
- Oğuztürk, B. S. (2003). Yenilik Kavramı ve Teorik Temelleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi*, 8(2), 255-256.
- Oğuztürk, B.S. & Türkoğlu, M. (2004). Yenilik ve Yenilik Modelleri, *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 3(1), 14-20.
- Orhan, F. & Seyhan, F. (2023). *İşten Ayrılma Niyeti*, Özgüleş, B. (Ed.), *Sağlık Çalışanlarında Mutsuzluk Negatif Örgütsel Davranışlar içinde*, (197-216), İksad Publishing House.
- Ouchicha, C., Ammor, O. & Meknassi, M. (2020). CVDNet: A Novel Deep Learning Architecture for Detection of Coronavirus (Covid-19) from Chest x-Ray Images. *Chaos Solitons Fractals*, 140, 110245.
- Ölçer, İ. & Yılmaz, A. (2020). Yapay zekânın cerrahi uygulamalara entegrasyonu, *Beykent Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 13(2), 21-27.

- Önaçan, M. B. K., Medeni, T. D., & Özkanalı, Ö. (2012). Elektronik Belge Yönetim Sistemi (EBYS)'nin Faydaları ve Kurum Bünyesinde EBYS Yapılandırılmaya Yönelik Bir Yol Haritası. *Journal of Turkish Court of Accounts/Sayıstay Dergisi*, (85).
- Özbek, F., Yardımsever, M., & Saka, O. (2007). Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Laboratuvar ve Radyoloji Bilgi Sistemi Mimarisi. Akademik Bilişim'07 - IX. Akademik Bilişim Konferansı, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya; 311-316.
- Patrick, D., Robert, V., Alexander, V., & Lodewijk, B. (2018). Barriers to innovation within large financial services firms: an in-depth study into disruptive and radical innovation projects at a bank, *European Journal of Innovation Management*, 21(1), 96-112.
- Peker, S., Van Giersbergen, M. & Biçersoy, G., (2018), Sağlık Bilişimi ve Türkiye'de Hastanelerin Dijitalleşmesi, *Sağlık Akademisi Kastamonu*, 3(3), 81-121.
- Peres, R., Muller, E. & Mahajan, V. (2010). Innovation Diffusion And New Product Growth Models: A Critical Review And Research Directions. *Intern. J. of Research in Marketing*. 27(2), 91-100.
- Peyrou, B., Vignaux, J.-J. & André, A. (2019). *Artificial Intelligence and Health Care. In Digital Medicine*; André, A., Ed.; Springer International Publishing: Cham, Switzerland, 29–40.
- Philips. (2022). *Türkiye Sağlık Trendleri 2021 Araştırması*, Erişim Adresi: <https://www.philips.com.tr/about/news/archive/standard/news/press/2021/20210911-philips-changing-with-covid-19-announced-turkey-health-trends.html>, Erişim Tarihi:19.07.2023.
- Plessis, M. (2007). The Role of Knowledge Management in Innovation, *Journal of Knowledge Management*, 11/4, 20-29.
- Porter, M. (1990). *Competitive Advantage of Nations: Creating and Sustaining Superior Performance*. Massachusetts: Free Press.
- Precedence Research. (2023). *Digital Health Market (By Component: Software, Hardware, and Services; By Technology: Telehealthcare [Telehealth and Telecare], mHealth [Apps and Wearables], Digital Health Systems [E-prescribing Systems and Electronic Health Records], and Health Analytics) - Global Market Size, Trends Analysis, Segment Forecasts, Regional Outlook 2023 – 2032*, Erişim Adresi: <https://www.precedenceresearch.com/digital-health-market>, Erişim Tarihi:19.08.2023.
- Ps Market Research. (2022). *Digital Health Market Size and Share Analysis by Technology (Mobile Health, Electronic Health Record, Telemedicine, Healthcare Analytics), End-User (Hospitals, Clinics, Individuals) - Global Industry Growth and Demand Forecast to 2030*, P&S Intelligence. Erişim Adresi:<https://www.psmarketresearch.com/market-analysis/digital-health-market>, Erişim Tarihi: 06.08.2023.
- Purkuloğlu, E., Ün, A. & Yürürdurmaz, F. (2019). Hemşire Karar Destek Sistemleri Uygulamaları, *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 22(3): 491-514.
- Pwc Global. (2023). *No longer science fiction, AI and robotics are transforming healthcare*, Erişim Adresi: <https://www.pwc.com/gx/en/industries/healthcare/publications/ai-robotics-new-health/transforming-healthcare.html>, Erişim Tarihi:02.11.2023.

- Rashidi, H.H., Tran, N., Albahra, S. & Dang, L.T. (2021). Machine learning in health care and laboratory medicine: General overview of supervised learning and Auto-ML. *Int J Lab Hematol*. 43: 15– 22. <https://doi.org/10.1111/ijlh.13537>.
- Rasyotek. (2023). *RasyoMED Yoğun Bakım Bilgi Yönetim Sistemi (YBBYS)*, Erişim Adresi: <https://rasyotek.com.tr/yogun-bakim-bilgi-yonetim/>, Erişim Tarihi: 01.11.2023.
- Raza, M.A., Aziz, S., Noreen, M., Saeed, A., Anjum, I., Ahmed, M. & Raza, S.M. (2022). Artificial Intelligence (AI) in Pharmacy: An Overview of Innovations. *Innov Pharm*. 12;13(2):10.24926/iip.v13i2.4839. doi: 10.24926/iip.v13i2.4839. PMID: 36654703; PMCID: PMC9836757.
- Rogers, E.M. (1983). *Diffusion of Innovations*. Free Press, New York.
- Rogers, E.M. (1995). *Diffusion of Innovations: Modifications of a Model for Telecommunications*. *Die Diffusion von Innovationen in Der Telekommunikation*, 25–38. doi:10.1007/978-3-642-79868-9_2
- Rogers, E.M. (2003). *Diffusion of Innovations*, Fifth Edition, Free Press, New York.
- Rogers, E.M. (2004). A Prospective and Retrospective Look at the Diffusion Model, *Journal of Health Communication*, 9(1), 13-19, doi: 10.1080/10810730490271449
- Rubeis, G. (2020). The disruptive power of Artificial Intelligence. Ethical aspects of gerontechnology in elderly care. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 104186. doi:10.1016/j.archger.2020.104186 10.1016/j.archger.2020.104186.
- Rubera, G., Griffith, D. A., & Yalcinkaya, G. (2012). Technological and design innovation effects in regional new product rollouts: a European illustration. *Journal of Product Innovation Management*, 29(6), 1047-1060.
- Russell, S. J. & Norvig, P. (2016). *Artificial intelligence: a modern approach*. Malaysia; Pearson Education Limited.
- Russell, S. J. (2021). *İnsanlık İçin Yapay Zekâ: Yapay Zekâ ve Kontrol Problemi*, (Çev. B.Satılmış), Buzdağı Yayınevi, (Orijinal Yayın Tarihi:2019).
- Saimanoj, K., Poojitha, G., Dixit, K.D. & Jayannavar, L. (2020). Hospital Management System Using Web Technology, *Test Engineering and Management*, 83, 4493-4496.
- Sánchez Fernández, I. & Peters, J.M. (2023). Machine learning and deep learning in medicine and neuroimaging. *Ann Child Neurol Soc*, 1: 102-122. <https://doi.org/10.1002/cns3.5>
- Sarihan, H.İ. (1998). *Rekabette Başarının Yolu Teknoloji Yönetimi*. İstanbul: Desnet Yayınevi.
- Savery, C.A. (2005). *Innovators or Laggards: Surveying Diffusion of Innovations by Public Relations Practitioners*, The University of Akron, Master of Arts. http://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=akron1123879994.
- Say, C. (2021). *50 Soruda Yapay Zekâ*, Bilim ve Gelecek Kitaplığı.
- Schiffman, L. G. & Kanuk, L.L. (1999). *Consumer Behavior*, New Jersey: Prentice Hall International Inc.
- Schroer, A. (2023). *What Is Artificial Intelligence?*, BuiltIn, Erişim Adresi: <https://builtin.com/artificial-intelligence>, Erişim Tarihi: 01.04.2023.
- Secinaro, S., Calandra, D., Secinaro, A., Muthurangu, V. & Biancone, P. (2021). The role of artificial intelligence in healthcare: a structured literature review. *BMC Med Inform Decis Mak*. 21:125. doi: 10.1186/s12911-021-01488-9

- Shamman, A. H., Hadi, A. A., Ramul, A. R., Abdul Zahra, M. M., & Ghani, H. M. (2021). The artificial intelligence (AI) role for tackling against COVID-19 pandemic. *Materials Today: Proceedings*. doi:10.1016/j.matpr.2021.07.357.
- Sharma, P., Suehling, M., Flohr, T., & Comaniciu, D. (2020). Artificial Intelligence in Diagnostic Imaging. *Journal of Thoracic Imaging*, 35, S11–S16. doi:10.1097/rti.0000000000000499
- Sherry, L. (1997). The boulder valley internet project: Lessons learned. *THE (Technological Horizons in Education) Journal*, 25(2), 68-73.
- Shubhendu, S. & Vijay, J. (2013). Applicability of Artificial Intelligence in Different Fields of Life, *International Journal of Scientific Engineering and Research*, 1(1), 28-35.
- Sirk, C. (2020). *Diffusion of Innovation: How Adoption of New Tech Spreads*. Erişim adresi: <https://crm.org/articles/diffusion-of-innovations>, Erişim tarihi:12.11.2022.
- Siddique S, Chow JCL. (2021). Machine Learning in Healthcare Communication. *Encyclopedia*. 1(1):220-239. <https://doi.org/10.3390/encyclopedia1010021>
- Silver, D., Huang, A., Maddison, C. J., Guez, A., Sifre, L., van den Driessche, G., Schrittwieser, J., Antonoglou, I., Panneershelvam, V., Lanctot, M., Dieleman, S., Grewe, D., Nham, J., Kalchbrenner, N., Sutskever, I., Lillicrap, T., Leach, M., Kavukcuoglu, K., Graepel, T., & Hassabis, D. (2016). Mastering the game of Go with deep neural networks and tree search, *Nature*, 529,484–489.
- Simmonds, K. (1986). Marketing as innovation the eğite paradigm, *Journal of Management Studies*, Wiley Blackwell, vol. 23(5), 479-500.
- Siso, Ö. (2003). *Çözüm HBYS (Hastane Bilgi Yönetim Sistemi) Kullanıcı Asistanı, Çözüm Bilgisayar Yayınları Eğitim Dizisi*, Ankara, 2003.
- Soun, J.E., Chow, D.S., Nagamine, M., Takhtawala, R.S., Filippi, C.G., Yu, W. & Chang, P.D. (2021). Artificial Intelligence and Acute Stroke Imaging. *AJNR Am. J. Neuroradiol.*, 42 (1), 2–11.
- Skobelev, D., Zaytseva, T., Kozlov, A., Perepelitsa, V. & Makarova, A. (2011). Laboratory information management systems in the work of the analytic laboratory. *Measurement Techniques*, 53(10), 1182-1189.
- Stamey, T.A., Barnhill, S.D., & Zang, Z. (1996). Effectiveness of ProstASURE™ in detecting prostate cancer (PCa) and benign prostatic hyperplasia (BPH)in men age 50 and older, *J Urol*, 155, 436.
- Starkov, P., Aguilera, T. A., Golden, D. I., Shultz, D. B., Trakul, N., Maxim, P. G., ... Rubin, D. L. (2018). The use of texture-based radiomics CT analysis to predict outcomes in early-stage non-small cell lung cancer treated with stereotactic ablative radiotherapy. *The British Journal of Radiology*, 20180228. doi:10.1259/bjr.20180228
- Stone, P., Brooks, R., Brynjolfsson, E., Calo, R., Etzioni, O., Hager, G. & Teller, A. (2016). *Artificial Intelligence and Life in 2030, One Hundred Year Study on Artificial Intelligence: Report of the 2015-2016 Study Panel*, Stanford University, Stanford, CA, Erişim Tarihi: 11.05.2023, Erişim adresi: <http://ai100.stanford.edu/2016-report>.
- Stoumpos, A. I., Kitsios, F., & Talias, M. A. (2023). Digital Transformation in Healthcare: Technology Acceptance and Its Applications. *International Journal of Environmental Research And Public Health*, 20(4), 3407. <https://doi.org/10.3390/ijerph20043407>.
- Suzuki, K. (2012). A review of computer-aided diagnosis in thoracic and colonic imaging, *Quantitative imaging in medicine and surgery*, 2(3), 163.

- Sümen, E. (2006). *Akdeniz Üniversitesi hastanesi laboratuvar bilgi sisteminin değerlendirilmesi*, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Biyoistatistik ve Tıp Bilişimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Syed, A.B. & Zoga, A.C. (2018). *Artificial Intelligence in Radiology: Current Technology and Future Directions*.
- Şahin, İ. (2006). detailed review of Rogers' diffusion of innovations theory and educational technology-related studies based on rogers' theory, *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 5(2).
- Şahin, A. (2009). Mersin'de faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin yenilik faaliyetlerinin ölçülmesi, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 10 (2), 259-271.
- Şimşir, İ. & Sağ, İ. (2022). *Hastanelerde Sağlık Teknolojileri Yönetimi*, Uysal, B & Semiz, T. (Ed.) Sağlık Hizmetlerinde Dijitalleşme ve Geleceği, s.33-52.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi. (t.y.). *Yapay Zekâ*, Erişim Adresi: <https://cbddo.gov.tr/sss/yapay-zekâ/#:~:text=Bu%20sebeple%2C%20yapay%20zek%C3%A2%3B%20sesli,%C3%B6zel%20stratejik%20%C3%A7a%20B1%C5%9Fmalarda%20da%20kullan%C4%B1lmaktad%C4%B1r.>, Erişim Tarihi: 28.11.2023.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2019). *100.yıl Türkiye Planı: 11. Kalkınma Planı (2019-2023)*, Erişim Adresi: https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf, Erişim Tarihi: 13.11.2023.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2010). *Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü Hastane Bilgi Yönetim Sistemleri Alım Kılavuzu*, Erişim Adresi: <https://sbsgm.saglik.gov.tr/Eklenti/827/0/hbyspdf.pdf>, Erişim Tarihi: 21.09.2023.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2014). *RIS (Radyology Information Service)-(RBS) Radyoloji Bilgi Sistemi*, Erişim Adresi: <https://dijitalhastane.saglik.gov.tr/TR,4878/ris-radyology-information-service---rbs-radyoloji-bilgi-sistemi.html> Erişim Tarihi: 01.11.2023.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2015). *HBYS (Hastane Bilgi Yönetim Sistemi)*, Erişim Adresi: <https://dijitalhastane.saglik.gov.tr/TR,4881/hbys-hastane-bilgi-yonetim-sistemi.html>, Erişim Tarihi: 20.09.2023.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2018). *T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemi Genel Müdürlüğü Tam Donanımlı Dijital Hastane Kılavuzu*. Ankara: Sağlık Bakanlığı. Erişim Adresi: <https://sbsgm.saglik.gov.tr/Eklenti/23473/0/tam-donanimli-dijital-hastane-kilavuzupdf.pdf>, Erişim Tarihi:21.10.2023.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2019). *Sağlık Bakanlığında Dijital Anlaşma*, Erişim Adresi: <https://sbsgm.saglik.gov.tr/TR-53214/saglik-bakanligindan-dijital-anlasma.html>, Erişim Tarihi: 16.09.2023.
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2023a). *T.C. Sağlık Bakanlığı Yeni Elektronik Belge Yönetim Sistemi Yönergesi*, Erişim Adresi: <https://dosyamerkez.saglik.gov.tr/Eklenti/44655/0/yeniebysyonergesi29122022pdf.pdf> Erişim Tarihi: 02.11.2023.
- Tagliaferri, S.D., Angelova, M., Zhao, X., Owen, P.J., Miller, C.T. & Wilkin T. (2020). Artificial intelligence to improve back pain outcomes and lessons learnt from clinical classification approaches: three systematic reviews. *NPJ Digit Med*. 3(1):1-16.

- Tanguay, W., Acar, P., Fine, B.,Tang, A. (2023). Assessment of Radiology Artificial Intelligence Software: A Validation and Evaluation Framework. *Canadian Association of Radiologists Journal*. 74(2):326-333. doi:10.1177/08465371221135760.
- Tawadrous, D., Shariff, S. Z., Haynes, R. B., Iansavichus, A. V., Jain, A. K., & Garg, A. X. (2011). Use of clinical decision support systems for kidney-related drug prescribing: a systematic review. *American journal of kidney diseases*, 58(6), 903-914.
- Taymaz, E. (2016). *Yenilik Kavramı ve Yenilik Politikaları*, Erişim adresi: <http://users.metu.edu.tr/etaymaz/yenilik-kavrami.html#kaynaklar>, Erişim tarihi: 02.04.2022.
- Tengilimoğlu, D., Işık, O. & Akbolat, M. (2014). *Sağlık işletmeleri yönetimi*. Nobel Publication, Ankara.
- Tengilimoğlu, D. & Yiğit, V. (2017). *Sağlık İşletmelerinde Tedarik Zinciri ve Malzeme Yönetimi*, Nobel Yayın Dağıtım: Ankara
- Thompson, V. (1965). Bureaucracy And Innovation. *Administrative Science Quarterly*,10(1),1-20.
- Tidd, J, Bessant, J, & Pavitt, K. (2001). *Managing İnnovation, İntegrating Technological And Organizational Change*. Chichester: John Wiley & Sons, Ltd.
- Tisdell, J.E. (2003). *A diffusion of innovations approach to investigate the brand name change of a higher education institution*, Louisiana State University, Master of Mass Communication. Master's Theses. 3346. https://digitalcommons.lsu.edu/gradschool_theses/3346.
- Toraman, S., Alakuş, T.B. & Türkoğlu, I. (2020). Convolutional Capsnet: A Novel Artificial Neural Network Approach to Detect COVID-19 Disease from X-Ray Images Using Capsule Networks. *Chaos Solitons Fractals*, 140, 110122.
- Tornatzky L. G. & Klein, K.J. (1982). Innovation characteristics and innovation adoption-implementation: a meta-analysis of findings, *IEEE Transactions on Engineering Management*, 29(1), 28-43.
- Töngç, Ç., Emrahoğlu, M.E., Oğuz, E., İnam, O., Özgür Büyükkatalay, E. (2022). Nöroşirürjide Yapay Zekâ ve Gelecek, *Türk Nöroşir Derg* 32(2):136-141.
- Trott, P. (2005). *Innovation management and new product development*, Pearson Education Limited.
- Tsao, N. W., Lo, C., Babich, M., Shah, K., & Bansback, N. J. (2014). Decentralized automated dispensing devices: systematic review of clinical and economic impacts in hospitals. *The Canadian journal of hospital pharmacy*, 67(2), 138.
- Turing, A. (1950). Computing machinery and intelligence, *The Journal of the Mind Association*, 59(23), 433-460.
- TÜİK (2018). *Yenilik Araştırmastı*, Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=yenilik%20ara%C5%9Ft%C4%B1rmas%C4%B1&dil=1> (Erişim tarihi: 12.03.2022).
- TÜSİAD. (2003). *Türkiye'de Ulusal İnovasyon Sistemi: Kavramsal Çerçeve, Türkiye İncelemesi ve Ülke Örnekleri*, Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği Basın Bülteni, TS/BAS-BÜL/03-81.
- Ulusoy, G. (2012). İmalat Sanayisinde İnovasyon Üzerine Bir Saha Çalışması Ve Sonuçları, Karaata, S. (Edt.). *Yenilik-Yenileşim-İnovasyon Dünyasına Bir Yolculuk*,

- Egiad, Erişim Adresi: <https://www.egiad.org.tr/wp-content/uploads/arastirma-raporlari/inovasyon-raporu.pdf>, Erişim Tarihi: 26.05.2022.
- Uzkurt, C. (2008). *Yenilik Yönetimi ve Yenilikçi Örgüt Kültürü*, Beta Yayınları, İstanbul.
- Uzkurt, C. (2010). *İnovasyon Yönetimi: İnovasyon Nedir, Nasıl Yapılır ve Nasıl Pazarlanır?*, Ankara Ticaret Odası Dergisi, Temmuz/Ağustos, 37-51.
- Uzkurt, C. (2012). *Yenilik Çeşitleri ve Yeniliğin Yayılması*, *Yenilik Yönetimi*, ed. Uzkurt, C., Demirci, A.E., Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 2602, 16-32.
- Uzun, Ş. & Filiz, A. (2008). İlaç Uygulama Hataları, *Türkiye Klinikleri*, 28 (2): 217-222.
- Ünal, E. (2018). Yapay Zekâdan Sanatçıya, *Bilim Teknik*, Aralık, 58-67.
- Ünsal, E. (2007). *İktisadi Büyüme*, İmaj Yayınları, Ankara.
- Wachter, R M. (2016). *Making IT Work: Harnessing the Power of Health Information Technology to Improve Care in England, Report of the National Advisory Group on Health Information Technology in England.: Department of Health and Social Care*. Erişim Adresi: [URL:https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/550866/Wachter_Review_Accessible.pdf](https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/550866/Wachter_Review_Accessible.pdf), Erişim Tarihi:01.08.2023.
- Walsh, T. (2020). 2062: *The world that AI made*, (Dirihan, Z. çev.), Say Yayınları. (Orijinal çalışma basım yılı:2018).
- Wang, C. J., Ng, C. Y., & Brook, R. H. (2020). Response to COVID-19 in Taiwan: big data analytics, new technology, and proactive testing. *Jama*, 323(14), 1341-1342.
- Wang, L., Lin, Z.Q. & Wong, A. (2020). COVID-Net: a tailored deep convolutional neural network design for detection of COVID-19 cases from chest X-ray images. *Sci Rep* 10, 19549. <https://doi.org/10.1038/s41598-020-76550-z>.
- Wang, L. L., Jia, L. Q., Chu, F. Q., & Li, M. X. (2021). Design of Home Care System For Rural Elderly Based on Artificial Intelligence. *Journal of Physics: Conference Series*, 1757(1), 012057. doi:10.1088/1742-6596/1757/1/012057
- Wang, S., Yin, Y., Wang, D., Wang, Y. & Jin Y. (2022). Interpretability-Based Multimodal Convolutional Neural Networks for Skin Lesion Diagnosis. *IEEE Trans Cybern.* 52(12):12623-12637. doi: 10.1109/TCYB.2021.3069920. Epub 2022 Nov 18. PMID: 34546933.
- Wang, J., Peng, Y., Jing, S., Han, L., Li, T. & Luo, J. A. (2023). A deep-learning approach for segmentation of liver tumors in magnetic resonance imaging using UNet+. *BMC Cancer*. 23(1):1060. doi: 10.1186/s12885-023-11432-x. PMID: 37923988; PMCID: PMC10623778.
- Wani, T.A. & Ali, S.W. (2015). Innovation Difusion Theory Review & Scope in the Study of Adoption of Smartphones in India, *Journal of General Management Research*, 3(2), 101-118.
- Wbcom. (2023). *10 Top Artificial Intelligence (AI) Applications In Healthcare*, Erişim Adresi: <https://wbcomdesigns.com/top-artificial-intelligence-applications-in-healthcare/>, Erişim Tarihi: 10.11.2023.
- WHO. (2019). *WHO is establishing technical advisory group and roster of experts on digital health* Erişim Adresi: <https://www.who.int/news/item/10-05-2019-who-is-establishing-technical-advisory-group-and-roster-of-experts-on-digital-health>, Erişim Tarihi: 11.09.2023.

- Wikipedia. (t.y.). *Disruptive innovation*, Erişim Adresi: https://en.wikipedia.org/wiki/Disruptive_innovation#Examples, Erişim Tarihi: 12.06.2023.
- Woelfel, J. (1993). Artificial Neural Networks in Policy Research: A Current Assessment. *Journal of Communication*, 43(1), 63–80. doi:10.1111/j.1460-2466.1993.tb01249.x.
- Wolfe, R.A. (1994). Organizational Innovation: Review, Critique and Suggested Research Directions, *Journal of Management Studies*, 31(3).
- Wood, J.C. (1991). *J.A. Schumpeter: Critical Assessments*. London: Routledge.
- Wu, S., Hong, G., Xu, A., Zeng, H., Chen, X., Wang, Y., Luo, Y., Wu, P., Liu, C., Jiang, N., Dang, Q., Yang, C., Liu, B., Shen, R., Chen, Z., Liao, C., Lin., Z, Wang, J. & Lin, T. (2023). Artificial intelligence-based model for lymph node metastases detection on whole slide images in bladder cancer: a retrospective, multicentre, diagnostic study. *Lancet Oncol.* 24(4):360-370. doi: 10.1016/S1470-2045(23)00061-X. Epub 2023 Mar 6. PMID: 36893772.
- Wu, W., Hu, J., He, Y., Wang, M. & Huang, Y. (2023). Artificial intelligence-based intelligent elderly care system, Proc. SPIE 12923, Third International Conference on Artificial Intelligence, *Virtual Reality, and Visualization*, 129230J; <https://doi.org/10.1117/12.3011680>
- Xu, Y., Liu, X., Cao, X. & Zhang, J. (2021). Artificial intelligence: A powerful paradigm for scientific research. *Innovation* (Cambridge (Mass.)), 2(4), 100179. <https://doi.org/10.1016/j.xinn.2021.100179>.
- Vamathevan, J., Clark, D., Czodrowski, P., Dunham, I., Ferran, E., Lee, G., Li, B., Madabhushi, A., Shah, P., Spitzer, M. (2019). Applications of machine learning in drug discovery and development. *Nat. Rev. Drug Discov.* 18(6), 463–477. doi: 10.1038/s41573-019-0024-5.
- Van de Ven, A. H. (1986). Central Problems in the Management of Innovation. *Management Science*, 32(5), 590–607.
- Van Leeuwen, K.G., De Rooij, M., Schalekamp, S., van Ginneken, S. & Rutten, M.J.C.M. (2022). How does artificial intelligence in radiology improve efficiency and health outcomes?, *Pediatr Radiol* 52, 2087–2093. <https://doi.org/10.1007/s00247-021-05114-8>.
- Van Wamelen, D.J., Sauerbier, A., Leta, V., Rodriguez-Blazquez, C., Falup-Pecurariu, C.,.....Chaudhuri KR. (2021). Cross-sectional analysis of the Parkinson's disease Non-motor International Longitudinal Study baseline non-motor characteristics, geographical distribution and impact on quality of life. *Sci Rep.* 5;11(1):9611. doi: 10.1038/s41598-021-88651-4. PMID: 33953218; PMCID: PMC8100281.
- Yadav, D. & Sehrawat, R. (2018). Artificial intelligence integration in healthcare and Medicine, *International Journal of R&D in Engineering Science and Mmanagement*, 7(4),11-17.
- Yağcı, M.İ. & Çabuk, S. (2018). *Pazarlama Teorileri*, MediaCat Yayıncılık.
- Yavuz, S. & Deveci, M. (2012). İstatiksel Normalizasyon Tekniklerinin Yapay Sinir Ağın Performansına Etkisi, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 40, 167-187.

- Yeloğlu, H.O. (2007). Örgüt, Birey, Grup Bağlamında Yenilik ve Yaratıcılık Tartışmaları. *Ege Akademik Bakış*, 7 (1), 133–152.
- Yıldırım, F. (2015). *Örgüt Kültürünün Yeniliğe Etkisinde Personel Güçlendirmenin Biçimlendirici Rolü*. Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Erzurum.
- Yılmaz, A. & İraz, R. (2013). Örgütsel yaratıcılık kültürü bağlamında çalışanların yaratıcılık yönetimine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi: Konya ili devlet ve katılım bankaları örneği, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(5), 829-855.
- Yılmaz, M., Yıldız, S. & Gültekin, A.B. (2016). Yıkıcı yeniliklerin belirlenmesi: Sürdürülebilir inşaat sektöründe tehditler ve fırsatlar, *BAUN Fen Bil. Enst. Dergisi*, Cilt 18(2), 25-36.
- Yiğit, V. (2014). Hastanelerde stok kontrol analizi: Akdeniz Üniversitesi Hastanesinde bir uygulama. *Sayıştay Dergisi*, 93, 105-128.
- Yiğit, V. (2016). Hastanelerde Tibbi Malzeme Talep Tahmini: Serum Seti Tüketimi Üzerinde Örnek Bir Uygulama, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (4): 207-222.
- Yoffie, D. B. (1994). *Strategic Management in Information Technology*, New York: Prentice-Hall.
- Zairi, M. (1995). Benchmarking innovation for best practice. *World Class Design to Manufacture*, 2(3), 33–40.
- Zhang, C., Xu, J., Tang, R., Yang, J., Wang, W., Yu, X. & Shi, S. (2023). Novel research and future prospects of artificial intelligence in cancer diagnosis and treatment. *J Hematol Oncol*. 16(1):114. doi: 10.1186/s13045-023-01514-5. PMID: 38012673; PMCID: PMC10680201.

**SHAPING THE GOVERNMENT:
LEGACY OF TUSIAD
(TURKISH INDUSTRY AND BUSINESS
ASSOCIATION) ON TURKISH PUBLIC POLICY**

Dr. Sevil Zengin Gupta

**Phoenix Yayınevi
Ankara, 2024**

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

**Shaping The Government: Legacy Of TUSIAD
(Turkish Industry And Business Association)
On Turkish Public Policy**

Yazar: Dr. Sevil Zengin Gupta

Kapak ve Sayfa Düzeni: İrem Su Yeşilyaprak

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Ekim, Ankara

ISBN No: 978-605-7789-59-4

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Baskı:

Sayfa Basım Sanayi Tic. Ltd. Şti.

Tevfik İleri Mah. Emek Cd. Polat Sk.

No:2 Pursaklar/ANKARA

Sertifika No: 77079

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

REFERENCES

Adam, S. and Kriesi, H., (2007), "The Network Approach", Sabatier A. P.(ed.), **Theories of the Policy Process**, Colorado: Westview Press, p. 129- 154.

Akbal, İ., (2017), **Sivil Toplum: Sivil Toplum Düşüncesi, Sivil Toplum Kuruluşları ve Kamu Yönetiminde Karar Alma Üzerine Etkisi**, Konya: Çizgi Publication.

Akçakaya, M., "Weber'in Bürokrasi Kuramının Bugünü ve Geleceği", **Journal of Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler**, 2016, N: 3, p. 275- 295.

Akdağ, E., "Citizens Power to Demand Accountability in Public Administration and Public Service", **TUSIAD Discussion Articles Series: From the Factory of Ideas**, 2014, p. 1- 9.

Akgeyik, T., "2000'li Yıllarda Türkiye'de Sosyal Politikanın Dönüşümü: Değişim ve Reform Eğilimleri", **Journal of Hak- İş Uluslararası Emek ve Toplum**, 2019, V: 8, N: 21, p. 23- 51.

Akman, E., "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Kamu Politikası Aktörleri", **Journal of Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika**, 2019, V: 15, N: 1, p. 35- 54.

Aksoy, N., (2008), **Sivil Toplum ve Baskı Grupları**, İstanbul: Kaknüs Publication.

Aktan, H. O., "Atatürk'ün Ekonomi Politikası: Ulusal Bağımsızlık ve Ekonomik Bağımsızlık", **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi Cumhuriyetimizin 75. Yılı Özel Sayısı**, 1998, p. 29- 36.

Aktan, R., "Prof. Baade'nin Türkiye İhracatına Dair Raporunun (I) İzah ve Tahlili", **Journal of Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi**, 1961, V: 16, N: 2, p. 21- 46.

Alexander, C. J., "Tocqueville's Two Forms of Association: Interpreting Tocqueville and Debates over Civil Society Today", **The Tocqueville Review/ La Revue Tocqueville**, 2006, V: 27, N: 2, p. 1- 16.

Altun, M., (2009), **Ortak Akli Ararken: TUSIAD'ın İlk On Yılı 1970-1980**, İstanbul: Doğan Egmont Publication.

Anderson, J. E., (2003), **Public Policymaking: An Introduction**, Boston: Houghton Mifflin Company Press.

Ardıç, Ö., Annema, J. A. and Wee, B., "Has the Dutch News Media Acted as a Policy Actor in the Road Pricing Policy Debate?", **Transportation Research Part A**, 2013, N: 57, p. 47- 63.

Arendt, H., (1958), **The Human Condition**, Chicago: The University of Chicago Press.

Armingeon, K., "Active Labour Market Policy, International Organizations and Domestic Politics", **Journal of European Public Policy**, 2007, V: 14, N: 6, p. 905- 932.

Aslan, M. and Kaya, G., "1980 Sonrası Türkiye'de Siyasal Katılımda Sivil

Toplum Kuruluşları", **Journal of Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi**, 2004, V:5, N: 1, p. 213- 223.

Atkinson, M. M., "Policy, Politics and Political Science", **Canadian Political Science Association/ Revue Canadienne de Science Politique**, 2013, V: 46, N: 4, p. 751- 772.

Barlas, M., "Sermaye, Özal'ı Tuttu", **Milliyet Newspaper**, 25 July 1984.

Barnum, G. D., "The Supreme Court and Public Opinion: Judicial Decision Making in the Post- New Deal Period", **The Journal of Politics**, 1985, V: 47, N: 2, p. 652- 666.

Barrow, W. C., (1993), **Critical Theories of the State**, Wisconsin: The University of Wisconsin Press.

Bayramoğlu, S., (2014), **Yönetişim Zihniyeti: Türkiye'de Üst Kurullar ve Siyasal İktidarın Dönüşümü**, İstanbul: İletişim Publicaiton.

Beach, R. L. and Lipshitz, R., (1993), "Why Classical Decision Theory Is an Inappropriate Standard for Evaluating and Aiding Human Decision Making", Klein, A. G., Orasanu, J., Calderwood, R. and Zsombok, E. C.(ed.), **Decision Making in Action: Models and Methods**, New Jersey: Ablex Publishing Corporation, p. 21- 35.

Beales, J., "Advertising Kids and the FTC: A Regulatory Retrospective that Advises the Present", **George Mason Law Review**, 2004, V: 12, N: 4, p. 873- 894.

Berker, F. and Uras, G., (2009), **Fikir Üreten Fabrika: TUSIAD'ın İlk On Yılı 1970- 1980**, İstanbul: Doğan Egmont Publication.

Berman, E. S., "Modernization in Historical Perspective: The Case of Imperial Germany", **World Politics**, 2001, V: 53, N: 3, p. 431- 462.

Bianchi, R., (1984), **Interest Groups and Political Development in Türkiye**, New Jersey: Princeton University Press.

Bibby, S. A., (2016), **Montesquieu's Political Economy**, London: Palgrave Macmillan Publications.

Bickers, N. K. and Williams, T. J., (2001), **Public Policy Analysis: A Political Economy Approach**, New York: Houghton Mifflin Press.

Birkland, A. T., (2015), **An Introduction to the Policy Process- Theories, Concepts and Models of Public Policy Making**, New York: Routledge Publications.

Birkland, A. T., (2007), "Agenda Setting in Public Policy". Fischer, F., Miller, J. G. and Sidney, S. M.(ed), **Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics, and Methods**, Florida: Taylor & Francis Group, p. 63- 78.

Bluntschli, K. J., (2000), **The Theory of the State**, Canada: Batoche Books Publications.

Bobrow, B. D., (2006), "Social and Cultural Factors: Constraining and Enabling", Moran, M., Rein, M. and Robert, E. G.(ed.), **The Oxford Handbook of Public Policy**, Oxford: Oxford University Press, p. 572- 586.

Borins, S., (2005), "New Public Management, North American Style", McLaughlin, K., Osborne, P. S. and Ferlie, E.(ed.), **New Public Management: Current Trends and Future Prospects**, London: Taylor & Francis Group, p. 181- 194.

Bozkurt, Y., "Yerel Demokrasi Aracı Olarak Türkiye'de Kent Konseyleri: Yapı, İşleyiş ve Sorunlar", **Journal of Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler**, 2014,

N: 40, p. 229- 240.

Braddick, J. M., (2004), **State Formation in Early Modern England c.1550- 1700**, Cambridge: Cambridge University Press.

Brudney, L. J. and Wright, S. D., "Revisiting Administrative Reform in the American States: The Status of Reinventing Government during the 1990s", **Public Administration Review**, 2002, V: 62, N: 3, s. 353- 361.

Buğra, A., (2018), **Devlet ve İşadamları**, İstanbul: İletişim Publication.

Buğra, A., "Class, Culture, and State: An Analysis of Interest Representation by Two Turkish Business Associations", **International Journal of Middle East Studies**, 1998, V: 30, N: 4, p. 521- 539.

Burstein, P., and Linton, A., "The Impact of Political Parties, Interest Groups, and Social Movement Organizations on Public Policy: Some Recent Evidence and Theoretical Concerns", **Journal of Social Forces**, 2002, V: 81, N: 2, p. 380- 408.

Calder, E. K., "Japanese Foreign Economic Policy Formation: Explaining the Reactive State", **World Politics**, 1988, V: 40, N: 4, p. 517- 541.

Cammack, P., (2008), "Poverty Policy and the Politics of Competitiveness", Kennett, P.(ed.), **Governance, Globalization and Public Policy**, Oxford: Edward Elgar Publishing, p. 131- 150.

Carothers, T., and Barndt, W., "Civil Society", **Journal of Foreign Policy**, V: 117, p. 18- 29.

Casper, D. J., "The Supreme Court and National Policy Making", **The American Political Science Review**, 1976, V: 70, N: 1, p. 50- 63.

Clark, M. A., "Non-Governmental Organizations and their Influence on International Society", **Journal of International Affairs**, 1995, V: 48, N: 2, p. 507- 525.

Clemons, S. R. and McBeth, K. M., (2009), **Public Policy Praxis- A Case Approach for Understanding Policy and Analysis**, New Jersey: Pearson Education.

Cline, R. W., (1989), "The Baker Plan and Brady Reformulation: An Evaluation", Husain, I. and Diwan, I.(ed.), **Dealing with the Debt Crisis**, Washington: World Bank Publications, p. 176- 198.

Cohen, D. M., March, G. J. and Olsen, P. J., "A Garbage Can Model of Organizational Choice", **Administrative Science Quarterly**, 1972, V: 17, N: 1, p. 1- 25.

Colebatch, K. H., "What Work Makes Policy", **The Journal of Policy Sci**, 2006, V: 39, N: 4, p. 309- 321.

Cooper, R. and et al., "Hidden Corporate Profits in the U.S. Prison System: The Unorthodox Policy-making of the American Legislative Exchange Council", **Contemporary Justice Review**, 2016, V: 19, N: 3, p. 380- 400.

Copp, D., "The Idea of a Legitimate State", **The Journal of Philosophy and Public Affairs**, 1999, V: 28, N: 1, p. 3- 45.

Corbetta, P., (2003), **Social Research: Theory, Methods and Techniques**, London: SAGE Publications.

Crick, B., (1962), **In Defense of Politics**, London: The University of Chicago Press.

Çetin, S., "Türkiye’de Kamu Yönetimi Reform Sürecinin Değerlendirilmesi: Aksayan ve İşleyen Yönler", **Journal of Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2010, V: 19, N: 3, p. 23- 38.

Çiner, U. C., (2020), "Kamu Politikaları: Perspektifler, Temalar ve Tezler", Çiner, U. C.(ed.), **Türkiye’de Kamu Politikaları: Güncel Konular ve Eğilimler**, Ankara: Ankara Üniversitesi Publication, No: 685, p. 1- 33.

Daft, L. R., (2007), **Understanding the Theory and Design of Organizations**, Ohio: Thomson South- Western.

Dahl, A. R., "Decision-Making in a Democracy: The Supreme Court as a National Policy-Maker", **Journal of Public Law**, 1957, V: 6, p. 279- 295.

Dawes, L., (2014), **Childhood Obesity in America: Biography of an Epidemic**, Cambridge: Harvard University Press.

deLeon, L. and Denhardt, B. R., "The Political Theory of Reinvention", **Public Administration Review**, 2000, V: 60, N: 2, p. 89- 97.

deLeon, P., (2006), "The Historical Roots of the Field", Moran, M. Rein, M. ve Goodin, E. R.(ed.), **The Oxford Handbook of Public Policy**, Oxford: Oxford University Press, p. 39- 57.

deLeon, P. and Vogenbeck, M. D., (2007), "The Policy Sciences at the Crossroads". Fischer, F., Miller, J. G. and Sidney, S. M.(ed), **Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics, and Methods**, Florida: Taylor & Francis Group, p. 3- 15.

Demirbaş, M. and Türkoğlu, M., "Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nin Özelleştirilmesi", **Journal of Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi**, 2002, V: 7, N: 1, p. 241- 264.

Denhardt, B. R. and Denhardt, V. J., "The New Public Service: Putting Democracy First", **National Civic Review**, 2001, V: 90, N: 4, p. 391- 400.

Doh, P. J., (2003), "Nongovernmental Organizations, Corporate Strategy, and Public Policy: NGOs as Agents of Change". Doh, P. J. and Teegen, H.(ed.), **Globalization and NGOs: Transforming Business, Government, and Society**, Westport: Praeger Publications, p. 1- 18.

Dolowitz, D. and Marsh, D., "Who Learns What from Whom: A Review of the Policy Transfer Literature", **Political Studies**, 1996, V: 44, p. 343- 357.

Dolowitz, P. D. and Marsh, D., "Learning from Abroad: The Role of Policy Transfer in Contemporary Policy-Making", **An International Journal of Policy and Administration**, 2000, V: 13, N: 1, p. 5- 24.

Dreyfus, F., (2015), **Bürokrasinin İcadı: Fransa, Büyük Britanya ve ABD’de Devlete Hizmet Etmek (18.- 20. Yüzyıl)**, İstanbul: İletişim Publication.

Dror, Y., "Muddling Through- Science or Inertia", **Public Administration Review**, 1964, V: 24, N: 3, p. 153- 157.

Dunn, N. W., (2004), **Public Policy Analysis: An Introduction**, New Jersey: Pearson Prentice Hall Publications.

Dunn, N. W., (2002), "Policy Analysis and Applied Social Science", Miyakawa, T., **The Science of Public Policy: Essential Readings in Policy Sciences I**, London: Routledge Press, p. 29- 59.

Dye, R. T., (2010), **Understanding Public Policy**, New York: Pearson Publication.

Edelman, B. L., "Legal Environments and Organizational Governance: The Expansion of Due Process in the American Workplace", **American Journal of Sociology**, V: 95, N: 6, p. 1401- 1440.

Egeberg, M., "The Impact of Bureaucratic Structure on Policy Making", **Public Administration**, 1999, V: 77, N: 1, p. 155- 170.

Eğilmez, M., (2019), **Değişim Sürecinde Türkiye: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Sosyo-Ekonomik Bir Değerlendirme**, İstanbul: Remzi Publication.

Elo, S. and Kyngas, H., "The Qualitative Content Analysis Process", **Journal of Advanced Nursing**, 2008, V: 62, N: 1, p. 107- 115.

Emini, T. F., "Sivil Toplum Kuruluşlarının Politika Belirleme Sürecindeki Rolü: TUSIAD Örneği", **Journal of Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler**, 2013, N: 36, p. 43- 56.

Emmert, F. C. and Traut, A. C., "State Supreme Courts, State Constitutions, and Judicial Policymaking", **The Justice System Journal**, 1992, V: 16, N: 1, p. 37- 48.

Erbring, L. et al., "Front- Page News and Real- World Cues: A New Look at Agenda- Setting by the Media", **American Journal of Political Science**, 1980, V: 24, N: 1, p. 16- 49.

Erdogan, A. and Kapıcı, Z. H., "II. Dünya Savaşı Sürecinde Sümerbank", **Journal of Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2018, N: 45, p. 83- 108.

Eroğlu, N. and Eroğlu, İ., "IMF- Türkiye İlişkileri ve 20. Stand-By Müzakereleri Üzerine Bir Değerlendirme", **Journal of KMU İİBF**, 2009, N: 17, p. 124- 146.

Etzioni, A., "Mixed- Scanning: A Third Approach to Decision- Making", **Public Administration Review**, 1967, V: 27, N: 5, p. 385- 392.

Evans, M. and Davies, J., "Understanding Policy Transfer: A Multi-Level, Multi-Disciplinary Perspective", **Public Administration**, 1999, V: 77, N: 2, p. 361- 385.

Evrard, A., "Political Parties and Policy Change: Explaining the Impact of French and German Greens on Energy Policy", **Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice**, 2012, V: 14, N: 4, p. 275- 291.

Fişek, K., (2012), **Yönetim**, Ankara: Kilit Publication.

Foster, J., (2005), **Class Struggle and the Industrial Revolution: Early Industrial Capitalism in Three English Towns**, London: Methuen & Co Ltd.

Frank, J., "Wages of War: On Judgement in Plato's Republic", **The Journal of Political Theory**, 2007, V: 35, N: 4, p. 443- 467.

Frederickson, G. H., "Comparing the Reinventing Government Movement with the New Public Administration", **Public Administration Review**, 1996, V: 56, N: 3, p. 263- 270.

Fulcher, J. and Scott, J., (2006), **Sociology**, New York: Oxford University Press.

Gais, T., et al., "Interest Groups, Iron Triangles and Representative Institutions in American National Government", **British Journal of Political Science**, 1984, V: 14, N: 2, p. 161- 185.

Gay, P., "The Enlightenment in the History of Political Theory", **Political Science Quarterly**, 1954, V: 69, N: 3, p. 374- 389.

Giddens, A., (1984), **The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration**, Cambridge: Polity Press.

Girdner, J. E., (1999), **People and Power: An Introduction to Politics**, İstanbul: Literatür Publication.

Gitelman, M. H., "Management's Crisis of Confidence and the Origin of the National Industrial Conference Board: 1914- 1916", **The Business History Review**, 1984, V: 58, N: 2, p. 153- 177.

Glaser, G. B. and Strauss, L. A., (2006), **The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research**, New Jersey: Aldine Transaction Publications.

Goldman, M., "How 'Water for All!' Policy Became Hegemonic: The Power of the World Bank and Its Transnational Policy Networks", **Geoforum**, 2007, N: 38, p. 786- 800.

Gökçe, O. and Kutlu, Ö., "Amerikan Hükümetin Yeniden Keşfi (Reinventing Government) Reformu Üzerine Genel Bir Değerlendirme", **Journal of Sosyal Ekonomik Araştırmalar**, 2002, V: 2, N: 3, p. 62- 91.

Güler, A. B., (2011), **Türkiye'nin Yönetimi: Yapı**, Ankara: İmge Publication.

Güler, A. B., "Yerel Yönetimler ve Dış Borçlanma", **Çağdaş Yerel Yönetimler**, 1997, V: 6, N: 2, p. 20- 30.

Güler, A. B., "Yönetişim: Tüm İktidar Sermayeye", **Journal of Praksis**, 2011, N: 9, p. 93- 116.

Güzel, Ç. S., "Süleyman Demirel'in Askeri ve Sivil Bürokrasi ile İlişkileri", **Journal of e-Şarkiyat İlimi Araştırmalar**, 2017, V: 9, N: 2, p. 545- 565.

Haas, M. P., "Epistemic Communities and International Policy Coordination", **International Organization**, 1992, V: 46, N: 1, p. 1- 35.

Habermas, J., (1991), **The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society**, Massachusetts: Massachusetts Institute of Technology Press.

Hajer, M., "Policy without Polity? Policy Analysis and the Institutional Void", **The Journal of Policy Sciences**, 2003, N: 36, p. 175- 195.

Hall, S., "Protest Movements in the 1970s: The Long 1960s", **Journal of Contemporary History**, 2008, V: 43, N: 4, p. 655- 672.

Hasanoğlu, M. and Aliyev, Z., "Avrupa Birliği ile Bütünleşme Sürecinde Türkiye'de Bölgesel Kalkınma Ajansları", **Journal of Sayıştay**, 2006, N: 60, p. 81- 103.

Hausman, M. D. and McPherson, S. M., (2006), **Economic Analysis, Moral Philosophy, and Public Policy**, Cambridge: Cambridge University Press.

Heady, F., (2006), "Comparison in the Study of Public Administration". Otenyo, E. E. and Lind, S. N.(ed.), **Comparative Public Administration: The Essential Readings**, Oxford: Elsevier Publications, p. 61- 127.

Heineman, A. R. Et al., (2001), **The World of Policy Analyst: Rationality, Values, and Politics**, New York: Chatham House Publishers of Seven Bridges Press.

Henriques, L. and Larédo, P., "Policy-making in Science Policy: The 'OECD Model' Unveiled", **Research Policy**, 2013, N: 42, p. 801- 816.

Henry, J., (2002), **The Scientific Revolution and the Origins of Modern Science**, New York: Palgrave Publications.

Heper, M., "The Justice and Development Party Government and the Military in Türkiye", **Turkish Studies**, 2005, V: 6, N: 2, p. 215- 231.

Hermans, M. L. and Cunningham, W. S., (2013), "Actor Models for Policy Analysis", Thissen, H. A. W. and Walker, E. W.(ed.), **Public Policy Analysis: New**

Developments, New York: Springer Publications, p. 185- 213.

Heywood, A., (2013), **Politics**, New York: Palgrave Macmillan.

Hibou, B., (2015), **The Bureaucratization of the World in the Neoliberal Era: An International and Comparative Perspective**, New York: Palgrave Macmillan Press.

Hill, M. and Hupe P., (2002), **Implementing Public Policy: Governance in Theory and Practice**, London: SAGE Publications.

Hobbes, T., (1998), **Leviathan**, Oxford: Oxford University Press.

Hoffner, Jr., H. A., "Histories and Historians of the Ancient Near East: Hittites", **The Journal of Orientalia- Nova Series**, 1980, V: 49, N: 4, p. 283- 332.

Hood, C. C., (1983), **The Tools of Government**, London: The Macmillan Press Ltd.

Hood, C. C., "Intellectual Obsolescence and Intellectual Makeovers: Reflections on the Tools of Government after Two Decades", **Governance: An International Journal of Policy, Administration, and Institutions**, 2007, V: 20, N: 1, p. 127- 144.

Howe, L., "True or False or Misleading: [A]dequate Judicial Oversight over Part 3 Directions under the Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act", 2019, **Singapore Comparative Law Review**, p. 239- 247.

Howlett, M., Ramesh, M. and Perl, A., (2009), **Studying Public Policy- Policy Cycles and Policy Subsystems**, Oxford: Oxford University Press.

Howlett, M., "Analyzing Multi-Actor, Multi-Round Public Policy Decision-Making Process in Government: Findings from Five Canadian Cases", **Canadian Journal of Political Science/ Revue Canadienne de Science Politique**, 2007, V: 40, N: 3, p. 659- 684.

Huber, E., Ragin, C. and Stephens, D. J., "Social Democracy, Christian Democracy, Constitutional Structure, and the Welfare State", **American Journal of Sociology**, 1993, V: 99, N: 3, p. 711- 749.

Hughes, E. O., (2003), **Public Management and Administration: An Introduction**, New York: Palgrave Macmillan Press.

Hysing, E. and Olsson, J., "Contextualising the Advocacy Coalition Framework: Theorising Change in Swedish Forest Policy", **Environmental Politics**, 2008, V: 17, N: 5, p. 730- 748.

Ibrahim, Y., "Between Revolution and Defeat: Student Protest Cycles and Networks", **Sociology Compass**, 2010, V: 4, N: 7, p. 495- 504.

Iriye, A., "A Century of NGOs", **Diplomatic History**, 1999, V: 23, N: 3, p. 421- 435.

İşikçi, M. Y., "Türkiye'de İdari Reform Çalışmalarının Tarihsel Perspektif Açısından Değerlendirilmesi", **Journal of Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler**, 2017, V: 5, N: 1, p. 167- 192.

Jann, W. and Wegrich, K., (2007), "Theories of the Policy Cycle", Fisher, F., Miller, J. G. and Sidney, S. M.(ed), **Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics and Methods**, Florida: CRC Press- Taylor & Francis Group, p. 43- 62.

Johannessen, R. M. et al., "Social Media as Public Sphere: A Stakeholder Perspective", **The Journal of Transforming Government: People, Process and Policy**, 2016, V: 10, N: 2, p. 212- 238.

Jones, D. B. and Baumgartner, R. F., "A Model of Choice for Public Policy", **Journal of Public Administration Research and Theory**, 2004, V: 15, N: 3, p. 325- 351.

Kapoor, I., "Deliberative Democracy or Agonistic Pluralism? The Relevance of the Habermas- Mouffe Debate for Third World Politics", **Alternatives**, 2002, N: 27, p. 459- 487.

Kaufmann, D., Kraay, A. and Mastruzzi, M., "The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues", **Hague Journal on the Rule of Law**, 2011, N: 3, p. 220- 246.

Kaya, F., "Türkiye Cumhuriyeti'nde Yapılan İdari Reform Çalışmalarının Karşılaştırmalı Analizi", **Journal of Sosyal Bilimler**, 2016, N: 48, p. 165- 181.

Kesen, S. et al., "Google Scholar ve Scirus Arama Motorlarında Türkçe Anahatar Sözcüklerle Yapılan Aramalar Üzerine Bir Değerlendirme", **Bilgi Dünyası**, 2008, V: 9, N: 1, p. 140- 157.

Kılınç, A., "Türkiye'de Kamu Yönetimini Geliştirme Açısından Neumark Raporu", **Journal of ASSAM**, 2018, N: 11, p. 15- 23.

Kim, H., "Micromobilization and Suicide Protest in South Korea: 1970- 2004", **Social Research**, 2008, V: 75, N: 2, p. 543- 578.

Kluge, P., "TUSIAD and the American- Turkish Relations: Turkish Economy between Progress and National Identity", **Iran & Caucasus**, 2009, V: 13, N: 2, p. 341- 356.

Koç, C. İ., "İzmir İktisat Kongresi'nin Türk Ekonomisinin Oluşumuna Etkile-ri", **Journal of Atatürk**, 2000, p. 145- 167.

Koyuncu, B., "Küreselleşme ve Türk İşadamları Derneği: TUSIAD Örneği", **Journal of Uluslararası İlişkiler**, 2006, V: 3, N: 9, p. 129- 154.

Köseoğlu, Ö., (2013), "Kamu Politikası Sürecinde Karar Verme Modelleri", Yıldız M. and Sobacı, Z. M.(ed.), **Kamu Politikası Kuram ve Uygulama**, Ankara: Adres Publication, p. 244- 264.

Kraft, E. M. and Furlong, R. S., (2010), **Public Policy- Politics, Analysis and Alternatives**, Washington DC: CQ Press.

Krane, D. and Marshall, S. G., (2005), "Democracy and Public Policy". Rabin, J.(ed.), **Encyclopaedia of Public Administration and Public Policy: First Update Supplement**, Florida: Taylor and Francis Group Publications, p. 78- 84.

Kravchuk, S. R. and Schack, W. R., "Designing Effective Performance- Measurement Systems under the Government Performance and Results Act of 1993", **Public Administration Review**, 1996, V: 56, N: 4, p. 348- 358.

Kumashiro, K. K., "When Billionaires Become Educational Experts", **Academe**, 2012, V: 98, N: 3, p. 10- 16.

Kudatgobilik, T., (2017), **Koç'ta Üç Nesil: Sanayi Barışına Adanmış Bir Hayat Hikayesi**, İstanbul: Yapı Kredi Publication.

Kuzmanovic, D., (2012), **Refractions of Civil Society in Türkiye**, New York: Palgrave Macmillan.

Laeven, L. and Valencia, F., (2012), **Systemic Banking Crises Database: An Update**, Washington DC: International Monetary Fund Publications.

Lasswell, D. H., (1951), **The Political Writings of Harold D. Lasswell**, Illinois: The Free Press.

Lee, S. F. et al., "Sun Tzu's The Art of War as Business and Management Strategies for World Class Business Excellence Evaluation under QFD Methodology", **Business Process Management Journal**, 1998, V: 4, N: 2, p. 96- 113.

Lewitt, B. and Nass, C., "The Lid on the Garbage Can: Institutional Constraints on Decision Making in the Technical Core of College- Text Publishers", **Administrative Science Quarterly**, 1989, V: 34, N: 2, p. 190- 207.

Lipford, W. J. and Slice, J., "Adam Smith's Roles for Government and Contemporary U.S. Government Roles: Is the Welfare State Crowding Out Government's Basic Functions?", **The Independent Review**, 2007, V: 11, N: 4, p. 485- 501.

Locke, J., (1980), **Second Treatise of Government**, Indianapolis: Hackett Publishing Company.

Malena, C., (1995), **Working with NGOs: A Practical Guide to Operational Collaboration between the World Bank and Non-Governmental Organization**, World Bank Operations Policy Department Report.

Malthus, R. T., (1998), **An Essay on the Principle of Population**, Ankara: Gece Publication.

Malyshev, N., "Regulatory Policy: OECD Experience and Evidence", **Oxford Review of Economic Policy**, 2006, V: 22, N: 2, p. 274- 299.

Marsh, D. and Sharman, C. J., "Policy Diffusion and Policy Transfer", **Policy Studies**, 2009, V: 30, N: 3, p. 269- 288.

Martens, K., "Mission Impossible? Defining Nongovernmental Organizations", **International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations**, 2002, V: 13, N: 3, p. 271- 285.

Martin, S. and Sanderson, I., "Evaluating Public Policy Experiments: Measuring Outcomes, Monitoring Processes or Managing Pilots?", **Evaluation**, 1999, V: 5, N: 3, p. 245- 268.

Mason, L. R. et al., "A Brief History of the American Statistical Association: 1839- 1989", **The American Statistician**, V: 44, N: 2, 1990, p. 68- 73.

Matthews, M., "Science Education and the Scientific Revolution: A Way to Learn About Science", **Review of Science, Mathematics and ICT Education**, 2007, V: 1, N: 1, p. 49- 61.

McKenzie, J. D., "Paper Walls are Easier to Tear Down: Passport Costs and Legal Barriers to Emigration", **World Bank Policy Research Working Paper**, 2005, 3783, p. 1- 23.

Michels, A. and Graaf, L., "Examining Citizen Participation: Local Participatory Policy Making and Democracy", **Local Government Studies**, 2010, V: 36, N: 4, p. 477- 491.

Milliyet Newspaper, 1997. <http://www.milliyet.com.tr/ekonomi/tusiyad-siv-il-hakemlik-onerecek-5390036> Dat of Access: 26.08.19

Minsky, P. H., (2008), **Stabilizing an Unstable Economy**, New York: McGraw Hill.

Mises, von L., (1995), **Economic Policy: Thoughts for Today and Tomorrow**, Alabama: Bettina Bien Greaves Publications.

Mill, van D., (2018), "Hobbes and Free Speech". Courtland, D. S.(ed.), **Hobbesian Applied Ethics and Public Policy**, New York: Routledge Publications, p. 181- 197.

Mucciaroni, G., "The Garbage Can Model & the Study of Policy Making: A Critique", **Polity**, 1992, V: 24, N: 3, p. 459- 482.

Narveson, J., (2018), "Hobbes and Welfare State". Courtland, D. S.(ed.), **Hobbesian Applied Ethics and Public Policy**, New York: Routledge Publications, p. 198- 213.

Norris, C., (1994), "What is Enlightenment? Kant According to Foucault", Gutting, G.(ed.), **The Cambridge Companion to Foucault**, Cambridge: Cambridge University Press, p. 159- 196.

Olsen, P. J., "Maybe It Is Time to Rediscover Bureaucracy", **Journal of Public Administration Research and Theory**, 2005, N: 16, p. 1- 24.

Olson, M. D. and Mezey, L. M., (1991), "Parliaments and Public Policy", Olson, M. D. and Mezey, L. M.(ed.), **Legislatures in the Policy Process: The Dilemmas of Economic Policy**, Cambridge: Cambridge University Press, p. 1- 24.

O'Sullivan, D., "House Intel Chair Sounds Alarm in Congress' First Hearing on Deepfake Videos", <https://edition.cnn.com/2019/06/13/tech/deepfake-congress-hearing/index.html> (Date of Access: 29.07.2019).

Otenyo, E. E. and Lind, S. N., (2006), **Comparative Public Administration: The Essential Readings**, The UK: Elsevier Publications.

Övgün, B., (2009), **Türkiye'de Kamu İktisadi Teşebbüsü Olgusu**, Ankara: Müllkiyeliler Birliği Vakfı Publication.

Övgün, B., (2010), **Devlet ve Planlama**, Ankara: Siyasal Publication.

Övgün, B., (2013), **Türkiye'de Kamu Yönetiminin Dönüşümü**, Ankara: Nika Publication.

Özer, A. M., "Yönetişim Üzerine Notlar", **Sayıştay Dergisi**, 2006, N: 63, p. 59- 89.

Öztürk, S. and Saygın, S., "1973 Petrol Krizinin Ekonomiye Etkileri ve Stagflasyon Olgusu", **Journal of Balkan Sosyal Bilimler**, 2017, V: 6, N: 12, n. 1- 12.

Page, C. E. and Jenkins, B., (2005), **Policy Bureaucracy: Government with a Cast of Thousands**, Oxford: Oxford University Press.

Parasız, M. İ., (2009), **Uluslararası Mali ve Ekonomik Kuruluşlar**, Bursa: Ezgi Publication.

Parsons, W., (1995), **Public Policy: An Introduction to the Theory and Practice of Policy Analysis**, Aldershot: Edward Elgar Publications.

Peck, J. and Theodore, N., "Mobilizing Policy: Models, Methods, and Mutations", **Geoforum**, 2010, N: 40, p. 169- 174.

Peters, B. G. and Pierre, J., (2006), **Handbook of Public Policy**, London: SAGE Publications.

Peters, B. G. and Pierre, J., "Governance Without Government? Rethinking Public Administration", **Journal of Public Administration Research and Theory**, 1998, V: 8, N: 2, p. 223- 243.

Pierson, P., "When Effect Becomes Cause: Policy Feedback and Political Change", **World Politics**, 1993, V: 45, N: 4, p. 595- 628.

Price, K. D., (1954), **Government and Science**, New York: New York University Press.

Radaelli, M. C., "Policy Transfer in the European Union: Institutional Iso-

morphism as a Source of Legitimacy", **Governance: An International Journal of Policy and Administration**, 2000, V: 13, N: 1, p. 25- 43.

Reinicke, H. W., "Global Public Policy", **The Journal of Foreign Affairs**, 1997, V: 76, N: 6, p. 127- 137.

Reschenthaler, B. G. and Thompson, F., "The Information Revolution and the New Public Management", **The Journal of Public Administration Research and Theory**, 1996, V: 6, N: 1, p.125- 143.

Richardson, J., "Government, Interest Groups and Policy Change", **Political Studies Association**, 2000, V: 48, p. 1006- 1025.

Robbins, P. S. and Judge, A. T., (2007), **Organizational Behavior**, New Jersey: Pearson Prentice Hall.

Robinson, P., "The CNN Effect: Can the News Media Drive Foreign Policy", **Review of International Studies**, 1999, V: 25, N: 2, p. 301- 309.

Rourke, E. F., (1969), **Bureaucracy, Politics, and Public Policy**, The United States of America: Little, Brown and Company.

Santiso, C., "Good Governance and Aid Effectiveness: The World Bank and Conditionality", **The Georgetown Public Policy Review**, V: 7, N: 1, p. 1- 22.

Saretzki, T., (2007), "The Policy Turn in German Political Science". Fischer, F., Miller, J. G. and Sidney, S. M.(ed), **Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics, and Methods**, Florida: Taylor & Francis Group, p. 587- 602.

Sarton, G., (1959), **Ancient Science and Modern Civilization**, New York: University of Nebraska Press.

Scahill, J., (2007), **Blackwater: The Rise of the World's Most Powerful Mercenary Army**, New York: Nation Books.

Schultz, D., (2004), **Encyclopaedia of Public Administration and Public Policy**, New York: Facts on File Publications.

Sevinç, H., "Değişim ve Kurumsal Yapılandırma Süreci: Merkezi Hükümet Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP)", **Journal of Uluslararası Sosyal Araştırmalar**, 2014, V: 7, N: 35, p. 724- 741.

Shapiro, M., "Stability and Change in Judicial Decision- Making: Incrementalism or Stare Decisis", **Law in Transition Quarterly**, 1965, V: 2, N: 3, p. 134- 517.

Silvia, J. S., "Reform Gridlock and the Role of the Bundesrat in German Politics", **West European Politics**, 1999, V: 22, N: 2, p. 167- 181.

Simon, A. C., (2010), **Public Policy- Preferences and Outcomes**, New Jersey: Pearson Education Publishing.

Simon, A. H., (1976), **Administrative Behaviour: A Study of Decision-Making Processes in Administrative Organizations**, New York: The Free Press.

Simon, A. H., "Administrative Decision Making", **Public Administration Review**, 1965, V: 25, N: 1, p. 31- 37.

Simon, A. H., "Rational Decision Making in Business Organizations", **The American Economic Review**, 1979, V: 69, N: 4, p. 493- 513.

Smith, B. K. and Larimer, W. C., (2013), **The Public Policy Theory Primer**, Colorado: Westview Press.

Soyak, A., "Türkiye'de İktisadi Planlama: DPT'ye İhtiyaç Var Mı?", **Doğuş Üniversitesi Dergisi**, 2003, V: 4, N: 2, p. 167- 182.

Sozen, S. and Shaw, I., "Türkiye and the European Union: Modernizing a Traditional State", **Social Policy & Administration**, 2003, V: 37, N: 2, p. 108- 120.

Sreedhar, S., (2018), "A Hobbesian Approach to Public Policy". Courtland, D. S.(ed.), **Hobbesian Applied Ethics and Public Policy**, New York: Routledge Publications, p. 11- 27.

Stiglitz, E. J., "Capital- Market Liberalization, Globalization, and the IMF", **Oxford Review of Economic Policy**, 2004, V: 20, N: 1, p. 57- 71.

Stoker, G., "Governance as Theory: Five Propositions", **International Social Science Journal**, 1998, V: 50, N: 155, p. 17- 28.

Stokes, D. E., "Political and Organizational Analysis in the Policy Curriculum", **Journal of Policy Analysis and Management**, 1986, V: 6, N: 1, p. 45- 55.

Stone, D., "Transfer Agents and Global Networks in the Transnationalization of Policy", **Journal of European Public Policy**, 2004, V: 11, N: 3, p. 545- 566.

Stone, D. A., (2012), **Policy Paradox: The Art of Political Decision Making**, New York: W. W. Norton & Company.

Suleiman, L., "The NGOs and the Grand Illusions of Development and Democracy", **Voluntas**, 2013, N: 24, p. 241- 261.

Sweezy, P., (1942), **The Theory of Capitalist Development**, New York: Monthly Review Press.

Talas, M., "Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye Perspektifi", **TÜBAR**, 2011, N: 29, p. 387- 401.

Tarter, C. J. ve Hoy, K. W., "Toward a Contingency Theory of Decision Making", **Journal of Educational Administration**, 1998, V: 36, N: 3, p. 212- 228.

Taymaz, E., (2018), **Dijital Teknolojiler ve Ekonomik Büyüme: Dijital Teknoloji Sektörlerinde Türkiye'nin Konumu, Fırsatları, Seçenekleri**, TUSIAD Publication, p. 10- 600.

TC. Resmi Gazete, 21272, 2 July 1992.

Teichman, J., "The World Bank and Policy Reform in Mexico and Argentina", **Latin American Politics and Society**, 2004, V: 46, N: 1, p. 39- 74.

TODAİE, (1965), **Türkiye'de İdari Reform Çalışmaları: İdari Reform ve Reorganizasyon Hakkında Ön Rapor**, Ankara: Kardeş Publication.

Tozlu, A., "Karar Verme Yaklaşımları Üzerinde Herbert Simon Hegemonyası", **Journal of Sayıştay**, 2016, N: 102, p. 27- 45.

Tuijl, P., "NGOs and Human Rights: Sources of Justice and Democracy", **Journal of International Affairs**, 1999, V: 52, N: 2, p. 493- 512.

Türk, E., (2009), **TUSIAD Patronlar Kulübü**, İstanbul: Alfa Basım Publication.

Uluç, A. V., "Liberal- Muhafazakar Siyaset ve Turgut Özal'ın Siyasi Düşüncesi", **Journal of Yönetim Bilimleri**, 2014, V: 12, N: 23, p. 107- 140.

Urbinati, N., "Continuity and Rupture: The Power of Judgment of in Democratic Representation", **The Journal of Constellations**, 2005, V: 12, N: 2, p. 194- 222.

Urch, E. J., "The Law Code of Hammurabi", **American Bar Association Journal**, 1929, V: 15, N: 7, p. 437- 441.

Ünalımsız, N. A., (2019), **Baskı Grubu Kavramı Çerçevesinde Siyasal Alanda TUSIAD**, Ankara: Akçağ Publication.

Vatandaş, C., "Kapsam ve Yöntem Açısından Türk Modernleşmesi", *Zencirir*, M.(ed.), **Dünden Bugüne Türkiye'nin Toplumsal Yapısı** içinde, Bursa: Dora Publication, p. 63- 95.

Verma, M. L., "Do Political Parties Matter to Public Policies? Evidence from Select European Countries", **Sociological Bulletin**, 2000, V: 49, N: 2, p. 229- 252.

Vernon, C. M., "The Federation of German Industry in Politics by Gerard Braunthal", **Midwest Journal of Political Science**, 1966, V: 10, N: 1, p. 157- 159.

Vickers, Sir G., (1995), **The Art of Judgment: A Study of Policy Making**, California: SAGE Publications.

Vincent, A., (1987), **Theories of the States**, Oxford: Blackwell Publications.

Wagner, P., (2007), "Public Policy, Social Science, and the State: An Historical Perspective". Fischer, F., Miller, J. G. ve Sidney, S. M.(ed), **Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics, and Methods**, Florida: Taylor & Francis Group, p. 29- 40.

Walker, L. J., "The Origins and Maintenance of Interest Groups in America", **The American Political Science Review**, 1983, V: 77, N: 2, p. 390- 406.

Walsh, E. and Lenihan, H., "Accountability and Effectiveness of NGOs: Adapting Business Tools Successfully", **Development in Practice**, 2006, V: 16, N: 5, p. 412- 424.

Weber, M., (1946), **Essays in Sociology**, New York: Oxford University Press.

Weber, T. E., (2011), **Morality, Leadership and Public Policy: On Experimentalism in Ethics**, London: Continuum International Publishing Group.

Weiss, G. T., "Governance, Good Governance and Global Governance: Conceptual and Actual Challenges", **Third World Quarterly**, 2000, V: 21, N: 5, p. 795- 814.

Wildavsky, A., (1979), **The Art and Craft of Policy Analysis**, London: Macmillan Press.

Wilhelm, T., "The Policymaking Role of State Supreme Courts in Education Policy", **Legislative Studies Quarterly**, 2007, V: 32, N: 2, p. 309- 333.

Williams, D. and Young, T., "Governance, the World Bank and Liberal Theory", **Political Studies**, 1994, N: 43, p. 84- 100.

Williamson, J., "The Strange History of the Washington Consensus", **Journal of Post Keynesian Economics**, V: 27, N: 2, 2004, p. 195- 206.

Wimmer, A. and Feinstein, Y., "The Rise of the Nation-State across the World, 1816 to 2001", **American Sociological Review**, 2010, V: 75, N: 5, p. 764- 790.

Woll, C., "National Business Associations Under Stress: Lessons from the French Case", **West European Politics**, 2006, C: 29, S: 3, s. 489- 512.

Won, K. et al., "On Web Search: Some Activities and Challenges", **Journal of Object Technology**, 2008, V: 7, N: 3, p. 49- 54.

Woods, N., "The Challenge of Good Governance for the IMF and the World Bank Themselves", **World Development**, 2000, V: 28, N: 5, p. 823- 841.

Woods, N., "Making IMF and the World Bank", **International Affairs**, 2001, V: 77, N: 1, p. 83- 100.

Woolner, H., "To What Extent can Jean-Jacques Rousseau's 'The Social Contract' and John Berger's 'G' be said to Show Democracy as the best Political Model for a Society", **Leading Undergraduate Work in English Studies**, 2008, V: 1, N: 1, p. 308- 313.

Yayman, H., "Türkiye'nin İdari Reform Politikası", **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Bilimleri A.B.D. Doktora Tezi**, 2005.

Yerlikaya, H., "Kamu Politikalarının Oluşturulmasında Katılımcılık ve Bilgi ve İletişim Teknolojileri", **Kalkınma Bakanlığı Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı Uzmanlık Tezi**, 2015, p. 1- 192.

Yıldız, B. et al., "Türkiye'de Bilim ve Teknoloji Politikaları: 1963'ten 2013'e Kalkınma Planlarına Genel Bir Bakış", **Akademik Bilişim'10 Konferansı Bildirileri**, 2010, p. 457- 464.

Yıldız, M. et al., "Kamu Politikasını Türk İdare Tarihi Üzerinden Çalışmak", **Journal of Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi**, 2016, V: 34, N: 2, p. 133- 158.

Yokuş, S., "Avrupa Birliği'ne Uyumda Siyasi Kriterler Doğrultusunda Türkiye'de Anayasal ve Yasal Dönüşüm Çabaları", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, 2003, V: 61, N: 1-2, p. 185- 254.

Yoshimatsu, H., "Japan's Keidanren and Political Influence on Market Liberalization", **Asian Survey**, 1998, V: 38, N: 3, p. 328- 345.

Zabcı, Ç. F., "Dünya Bankası'nın Küresel Pazar için Yeni Stratejisi: Yönetişim", **Journal of Ankara Üniversitesi SBF**, 2002, V: 57, N: 3, p. 151- 179.

Zetzel, E. G. J., (1999), **Cicero: On the Commonwealth and on the Laws**, Cambridge: Cambridge University Press.

ŞAİRİN SUÇU NE?

Bülent Pancarcı

(Derbederim)

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Şairin Suçu Ne?: Derbederim

Yazar: Bülent Pancarcı

Kapak Tasarımı ve Sayfa düzeni: Buse Dilara Dirim

Temmuz 2024, Ankara

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

ISBN No: 978-605-7789-57-0

Phoenix Yayınevi - Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

**TÜRK MADEN SANATINDA
KİTABELİ PİRİNÇ ŞAMDANLAR**

-Ankara Vakıf Eserleri Müzesi Koleksiyonu-

Çiğdem Karaçay

Bu kitabın yayın hakkı PHOENİX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

**TÜRK MADEN SANATINDA
KİTABELİ PİRİNÇ ŞAMDANLAR**

**-Ankara Vakıf Eserleri Müzesi Koleksiyonu-
Çiğdem Karaçay: 0000-0002-0218-4785**

Kapak Tasarımı ve Sayfa düzeni: Gamze Uçak
Şubat 2024, Ankara

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

ISBN No: 978-605-7789-52-5

Phoenix Yayınevi - Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

KAYNAKLAR

- Abanoz, F. (2013). *Gülşehir'in Bir Değeri "Silahdar (Karavezir) Seyyid Mehmet Paşa" Hayatı ve Eserleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.
- Aksel, M. (2015). *Türklerde Dini Resimler*. (B. Ayvazoğlu, Yayıncı). İstanbul: Kapı Yayınları.
- Arseven, C. E. (1950). Şamdan. *Sanat Ansiklopedisi*. (Cilt IV, s. 1862-1863). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Arseven, C. E. (1970). *Türk Sanatı*. İstanbul: Murat Matbaacılık.
- Aslanapa, O. (2005). *Türk Sanatı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Aybakan, B. (2011). Teberru. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (Cilt 40, s. 215-216). İstanbul: TDV.
- Barıştta, H. Ö. (1998). *Türk El Sanatları*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Baş, G. ve Bekmez, A. (2022). Kopenhag David Koleksiyonu'nda Bir Şamdan Orta Çağ Av Kültürüne İlişkin Bezeleme Programı Üzerine Düşünceler. *Art-Sanat, 18, İstanbul Üniversitesi Yayınevi*, 59-86.
- Biçici, K. H. (2012). İznik Müzesindeki Kandil ve Şamdan Motifli Mezar Taşları. *Turkish Studies, 7/3*, 637-661.
- Bodur, F. (1987). *Türk Maden Sanatı*. İstanbul: Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Sanat Yayınları 2.
- Bozkurt, N. (2010). Şamdan. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (Cilt 38, s.328-330). İstanbul, TDV.
- Cezar, M. (1995). *Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi Bey*. Cilt I. İstanbul: Erol Kerim Aksoy Kültür, Eğitim Spor ve Sağlık Vakfı Yayınları.

- Cezar, M. (1995). *Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi Bey*. Cilt II. İstanbul: Erol Kerim Aksoy Kültür, Eğitim Spor ve Sağlık Vakfı Yayınları.
- Çal, H. (1987). Şeyh Nasreddin (Nusret) Türbesi. *Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu (2-6 Temmuz 1986) Bildiriler Kitabı*. Ankara: Gelişim Matbaası, 426-461.
- Çal, H. (1993). Tokat Zile Yeşilce Köyü Şeyh Eylük Türbesi. *Prof. Dr. Yılmaz Önge Armağanı*. Konya: Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Merkezi, 293-306.
- Çatalkaya, M. (2017). *Bir Kaynak Çalışması Olarak Takvim-i Vekayi (1840-1849)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Çeken, M. (1999). *Anadolu Selçuklu Dönemi Maden Sanatı (Türkiye Müze ve Özel Koleksiyonlarındaki Örnekler)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çetinaslan, M. (2016). Konya Sahip Ata Vakıf Müzesi'nde Sergilenen Vakıf Şamdanlar. *Tarihin Peşinde, Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15, 329-359.
- Çevrimli, N. ve Burkan, G. (2007). Tokat Mevlevihane Vakıf Müzesindeki Bir Şamdan. *Vakıflar Dergisi, Sayı: XXX, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları*, 467-484.
- Çevrimli, N. (2013). Teberrûkât Eşyalarının Evkâf'taki Serüveni. *Vakıflar Dergisi* 39, 147-170.
- Çoruhlu, Y. (2017). *Erken Devir Türk Sanatı İç Asya'da Türk Sanatının Doğuşu ve Gelişimi*. İstanbul: Kabalcı Yayıncılık.
- Demirsar, V. B. (1987). *Osman Hamdi'nin Tablolarında Gerçekle İlişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Denizli Büyükşehir Belediyesi. (2014). *Denizli Kültür Envanteri*. Denizli: Laodikeia Web Reklam Yayıncılık.
- Diyarbakirli, N. (1972). *Hun Sanatı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Durmuş, İ. (2007). Remiz. *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (Cilt. 34, s. 556-558). İstanbul: TDV.

- Dünder, M. (2017). Çanakkale’de Geç Osmanlı Dönemi Camileri. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ*. S. 23, 61-92.
- Eldem, E. (2018). Doğulu Bir Oryantalist Nasıl Olunur? Osman Hamdi Bey’in (1842-1910) Yaşamı ve Düşünce Yapısı. *Görünenin Ötesinde Osman Hamdi Bey* içinde (s. 10-57). İstanbul: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi.
- Erginsoy, Ü. (1976). Türklerin Maden Sanatına Katkıları. *İslam Sanatında Türkler* içinde (s. 180-191). İstanbul: Tifdruk Matbaacılık Sanayii.
- Erginsoy, Ü. (1978). *İslam Maden Sanatının Gelişmesi*. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Erginsoy, Ü. (1992). Maden Sanatı. *Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları* içinde (s.193-226): Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Erginsoy, Ü. (1997). Osmanlı Maden Sanatı. *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2*, (s. 1146-1147). İstanbul: Yem Yayın.
- Erol Ceylan, E. (2022). Çankırı Müzesi’nde Bulunan Tekke Şamdanları. *Hitit İlahiyat Dergisi*, 21/1, 381-428.
- Esin, E. (1978). *İslamiyetten Önceki Türk Kültür Tarihi ve İslama Giriş*. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası.
- Eyice, S. (1981). XVIII. Yüzyılda Türk Sanatı ve Türk Mimarisinde Avrupa Neo-Klasik Üslubu. *Sanat Tarihi Yıllığı/9-10*, 163-190.
- Göktaş Kaya, L. (2001). *13.-14. Yüzyıllara Ait Çan Gövdeli Şamdanların İncelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Göktaş Kaya, L. (2005). Taht ve Eğlence Sahneli Anadolu Şamdanları. *Sanat Tarihi Dergisi Sayı XIV-I*, 157-191.
- Göktaş Kaya, L. ve Ata, E. S. (2018). Şeyh Şabân-ı Velî Vakıf Müzesi Vakıf Şamdanları. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S. 87, 153-182.
- Gömeç, Y. S. (2019). Eski Türk Dininin Temel Özellikleri. *Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Y.4, S.1, 84-123.
- Günay, H. M. (2012). Vakıf. *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (Cilt. 42, s. 475-479). İstanbul: TDV.

- Güngör, E. (2020). *Bozkır Türk Kültüründe Metalin Yeri ve Önemi (Tarih Öncesi Devirlerden Türklerin İslam Dini Medeniyetine Girişine Kadar)*. Yayınlanmamış doktora tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.
- Gürhan Gök, S. (2007a). Beylikler ve Erken Osmanlı Dönemi Çini ve Seramik Sanatı. (G. Öney ve Z. Çobanlı, Editör). *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı* içinde (s. 203-211). İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Gürhan Gök, S. (2007b). Bursa ve Edirne Eserleri Işığında Çiniler. (G. Öney ve Z. Çobanlı, Editör). *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı* içinde (s. 215-229). İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Harari, Y. N. (2017). Hayvanlardan Tanrılara SAPIENS İnsan Türünün Kısa Bir Tarihi. (E. Genç, Çeviren). İstanbul: Kolektif Kitap.
- Kafesoğlu, İ. (1972). *Selçuklu Tarihi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Kafesoğlu, İ. (1980). *Eski Türk Dini*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Kafesoğlu, İ. (1984). *Türk Milli Kültürü*. Ankara: Ötüken.
- Kala, E., S. ve Akarçesme, İ. (2019). *Mihrişah Valide Sultan Vakfı*. Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Kanaç, I. (2010). *Denizli'nin Babadağ İlçesi Ağzı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Karamağaralı, B. (1992). Mevlana Dergâhında Bulunan Bir Şamdan Hakkında. *IV. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri, V. Cilt, Maddi Kültür*. Ankara: Feryal Matbaası, 111-115.
- Kardeşlik, S., Palalı, M. A. ve Arıcı, M. (2021). Kadim Medeniyetin Emanetleri Teberrukat Eşyaları. *Şanlıurfa Vakıf Medeniyeti* içinde (s. 495-552). Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Kervan, G. ve Önel, L. (2012). *Konya Müzesi Halı Katalogu I*. (M. Çıpan, Editör). Konya: Bahçivanlar Basım Sanayi A.Ş.

- Kılıç, Ü. ve Çiçek, F. (2022). Yazıcızâde İbrahim Paşa Vakfı. *Anasay Y. 6, S. 22, 3-22.*
- Korkmaz, Ş. (2010). Çanakkale’de Yangınlar (1836-1866). *Tarih Araştırmaları Dergisi, C. 29, S. 48, 51-67.*
- Kuban, D. (2016). *Osmanlı Mimarisi*. İstanbul: Yem Yayınları.
- Kur’an-ı Kerim*. Türk Diyanet Vakfı.
- İbn Battûda, Ebû Abdullah Muhammed İbn Battûda Tancî (2020). *İbn Battûda Seyahatnâmesi*. (M. S. Koz, Editör), (A. S. Aykut, Çeviren). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- İnan, A. (2020). *Makaleler ve İncelemeler II. “Türklerde Demircilik Sanatı (Tarihte ve Folklorunda)”*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- İzgi, Ö. (1986). *Kutluk Bilge Kül Kağan Böğü Kağan ve Uygurlar*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Maryon, H.(1949). Metalworking in the Ancient World, *American Journal of Archaeology, Vol. 53: 93-125.*
- Oktay, J. Ö. (2013). *Orta ve İç Asya’da VI-IX. Yüzyıllar Arasında Maden Sanatı: Göktürk Devri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul.
- Ögel, B. (2003). *İslamiyetten Önce Türk Kültür Tarihi Orta Asya Kaynak ve Buluntularına Göre*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Ögel, B. (2014). *Türk Mitolojisi I. Cilt*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Öney, G. (2007). *Beylikler Devri Sanatı XIV.-XV. Yüzyıl (1300-1453)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Öztürk, M. (2022). *Denizli Sancağı Ezine-i Lazkiye (Saraköy) Kazası’nın Sosyo-Ekonomik Yapısı (Temettuat Defterlerine Göre)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Sarıcaoğlu, F. (2001). Karavezir Mehmed Paşa. *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (Cilt 24, s. 477-478). İstanbul: TDV.
- Sevim, A. (2014). *Anadolu’nun Fethi Selçuklular Dönemi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

- Tanyu, H. (1978). *Türklerin Dini Tarihçesi*. İstanbul: Türk Kültür Yayını.
- Tapan, N. ve Çağman, F. (1983). *Anadolu Medeniyetleri III, Selçuklu/Osmanlı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Turan, Ş. (2009). Silahdâr. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (Cilt 37, s. 191-193). İstanbul: TDV.
- Uludağ, S. (2007). Nûr. *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. (Cilt. 33, s. 245-246). İstanbul: TDV.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1943). *Osmanlı Devleti Teşkilâtından Kapukulu Ocakları, I-II*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Vardar, K. F. (1994). *İstanbul'da 18. YY. Osmanlı Mimarisinde Maden İşinin Kullanım Alanları, Teknik ve Süsleme Özellikleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Yamanlar, M. M. (1994). *İslam Sanatında Taht Sahneleri, Taht Sahnelerini Oluşturan Öğeler Üzerine Bir İnceleme*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Yazıcı, N. (2002). *İlk Türk-İslam Devletleri Tarihi*. Ankara: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- Yılmaz, T. E. (1977). 14. Yüzyılda Maden Sanatı. *Yüzyıllar Boyunca Türk Sanatı (14. Yüzyıl) içinde (72-78)*. İstanbul: Devlet Kitapları.

Elektronik Kaynaklar

URL-1: "Tarihte Vakıflar".

<https://www.vgm.gov.tr/kurumsal/tarihce/tarihte-vakiflar>. Erişim tarihi 31.01.2024.

URL-2: "Teberrukat Eşyaları".

<https://www.vgm.gov.tr/faaliyetler/kulturel-faaliyetler/teberrukat-esyalari>. Erişim tarihi: 31.01.2024.

URL-3: "Babadag Tarihçe".

<https://www.babadag.bel.tr/index.php?icerik=151>, Erişim tarihi: 18.11.2023.

URL-4: "Yeşil Türbe". <https://yildirim.bel.tr/tr/turbeler/yesil-turbe#lg=1&slide=5>, Erişim tarihi: 11.02.2024.

URL-5: “Şeyh Nasreddin (Nusret) Zaviyesi”.
<https://site.zile.bel.tr/index.php/2021/02/01/seyh-nasreddin-nusret-zaviyesi/>. Erişim tarihi: 11.02.2024

ULUSLARARASI ÖRGÜTLER HUKUKU:
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
SİSTEMİ

Prof. Dr. Erdem Denk

Ankara Üniversitesi

Siyasal Bilgiler Fakültesi

Uluslararası İlişkiler Bölümü

Mart 2024, Ankara

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Uluslararası Örgütler Hukuku:
Birleşmiş Milletler Sistemi
Prof. Dr. Erdem Denk

Kapak ve Sayfa Düzeni: Gamze Uçak
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

1. Baskı: Şubat 2015, Ankara

2. Baskı: Mart 2019, Ankara

3. Baskı: Mart 2024, Ankara

ISBN No: 978-605-4627-95-0

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Dağıtım

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Kaynaklar

- Ararat, Melsa ve B. Burçin Yurtoğlu, “Uluslararası Kurumsal Yatırımcıların Genel Kurullara Katılımı ve Oy Kullanma Eğilimleri”, *İktisat İşletme ve Finans*, Cilt 28, Sayı 322 (2013), s. 61-90.
- BM Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü - UNESCO Resmi İnternet Sayfası: www.unesco.org
- BM Uzmanlık Örgütleri Bilgi Sayfası: <http://www.un.org/Overview/uninbrief/institutions.shtml>
- BM Sınai Kalkınma Örgütü Resmi İnternet Sayfası: www.unido.org
- Cangızbay, Kadir, *Globalleş(tir)me Terörü*, Odak Yayınevi, Ankara, 2003.
- de Sousa Santos, Boaventura ve César A. Rodríguez-Garavito, “Law, Politics, and the Subaltern in Counter-Hegemonic Globalization” <www.ces.uc.pt/bss/documentos/chapter1.pdf> (son erişim tarihi 5 Aralık 2014).
- Denk, Erdem, "The agency problem for de-colonial international law studies", *Akademik Ortadoğu*, Cilt 6, Sayı 1 (2012), s. 129-139.
- Denk, Erdem, "Uluslararası İlişkilerin Hukuku: Vestfalyan Sistemden Küreselleşmeye", *Küresel Siyasete Giriş* (ed. Evren Balta), İletişim Yayınları, İstanbul, 2014, s. 51-74.
- Denk, Erdem, "Uluslararası Sistemdeki Dönüşümler Işığında BM'nin 70 Yılı", *Journal of Business, Economics and Political Science (JOBEPS)*, Issue 9, March 2016, s. 11-28.
- Dünya Meteoroloji Örgütü Resmi İnternet Sayfası: www.wmo.int
- Dünya Sağlık Örgütü Resmi İnternet Sayfası: www.who.int
- Dünya Turizm Örgütü Resmi İnternet Sayfası: www2.unwto.org
- Dünya Fikri Mülkiyet Hukuku Örgütü Resmi İnternet Sayfası: www.wipo.int
- Dünya Bankası Grubu Resmi İnternet Sayfası: www.worldbank.org
- Dünya Ticaret Örgütü Resmi İnternet Sayfası: www.wto.org
- Evrensel Posta Birliği Resmi İnternet Sayfası: www.upu.int
- Genç, Mehmet, *Birleşmiş Milletler ve Uzmanlık Örgütleri Mevzuatı*, Ezgi, Bursa, 1991.
- Gıda ve Tarım Örgütü Resmi İnternet Sayfası: www.fao.org
- Lyons, Gene M., David A. Baldwin ve Donald W. McNemar, “The ‘Politicization’ Issue in the UN Specialized Agencies”, *Proceedings of the Academy of Political Science*, Vol. 32, No. 4 (1977), s. 81-92.
- Robinson, William I., “The global capital leviathan”, *Radical Philosophy*, 165 (January/February 2011), s. 2-6.

Uluslararası Telekomünikasyon Birliği Resmi İnternet Sayfası: www.itu.int

Uluslararası Denizcilik Örgütü Resmi İnternet Sayfası: www.imo.org

Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü Resmi İnternet Sayfası: www.icao.int

Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu Resmi İnternet Sayfası: www.ifad.org

Uluslararası Çalışma Örgütü Resmi İnternet Sayfası: www.ilo.org

Uluslararası Para Fonu Resmi İnternet Sayfası: www.imf.org

Ünay, Sadık, *IMF ve 'Küresel Misiyon' Arayışı*, SETA Analiz, Sayı 13 (Ekim 2009).

World Bank and IMF Conditionality: A Development Injustice, Eurodad Report, June 2006.

YABAN KOMŞU

Mülteci ve Yerli Karşılaşmalarının Etnografisi

ÖZGE SARIALIOĞLU

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Yaban Komşu

Mülteci ve Yerli Karşılaşmalarının Etnografisi

Yazar: Özge Sarıalioğlu

Editör: Ertan Akkaş

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Nisan, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-14-7

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

KAYNAKÇA

- Abu-Lughod Lila ve A. Lutz C (1990) Introduction: Emotion, Discourse, and the Politics of Everyday Life. İçinde: A. Lutz C and Abu-Lughod L (eds) *Language and the Politics of Emotion*. Cambridge: Cambridge University Press, 1–23.
- Acar S, Karagöz T, Meydan MC, vd. (2022) *SEGE 2022: İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması*. Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü.
- Acara E ve Özdemir S (2022) Spaces of social reproduction, mobility, and the Syrian refugee care crisis in Izmir, Turkey. *Urban Geography*. Routledge.
- Adıgüzel Y (2012) Esenler’de Yaşamak, Memlekette Ölmek: Göç ve Kente Uyum Sürecinde Hemşehrilik. İçinde: Şentürk M (ed.) *Göç, Kentleşme ve Aidiyet Ekseninde Esenler’i Anlamak*. İstanbul: Esenler Belediyesi Şehir Düşünce Merkezi Şehir Yayınları, 185–222.
- Adıgüzel Yusuf (2016) *Göç Sosyolojisi*. Ankara: Nobel akademik yayıncılık.
- Adler PA ve Adler P (2008) Of rhetoric and representation: The four faces of ethnography. *Sociological Quarterly* 49(1), 1–30.
- Agamben G (1998) *Homo Sacer: Sovereign Power and Bare Life*. Stanford, California: Stanford University Press.
- Ahmed S (2000a) *Strange Encounters: Embodied Others in Post-Coloniality*. London ve New York: Routledge.
- Ahmed S (2000b) Who Knows? Knowing Strangers and Strangeness. *Australian Feminist Studies* 15(31), 49–68.
- Ahmed S (2004) *The Cultural Politics of Emotion*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Akar S ve Erdoğan MM (2019) Syrian Refugees in Turkey and Integration Problem Ahead. *Journal of International Migration and Integration* 20(3), 925–940.
- Akcapar SK ve Simsek D (2018) The politics of Syrian refugees in Turkey: A question of inclusion and exclusion through citizenship. *Social Inclusion* 6(1), 176–187.
- Akdeniz E (2019) Türkiye’de mülteci Gerçeği: Kayıtdışı Sömürüye Kayıtdışı Mekânlar. *beyond.istanbul* 07, 28–33.
- Al-Ali N ve Koser K (2003) *New Approaches to Migration?: Transnational Communities and the Transformation of Home*. Routledge.
- Al-Makhamreh SS ve Lewando-Hundt G (2008) Researching ‘at home’ as an insider/outsider: Gender and culture in an ethnographic study of social work practice in an Arab society. *Qualitative Social Work* 7(1), 9–23.
- Altıok B ve İçduygu A (2022) Irregular Migration: The Position of Türkiye in the Mediterranean Basin. *EuroMedmig Policy Paper Series* 9.
- Anderson B (2006) *Imagined Communities - Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. Revised Edition. London ve New York: Verso.

- Anlar MHN, Atlı Ş, Ünlü G, vd. (2022) *İstanbul'un Sosyo-Ekonomik Analizi 2021*. İstanbul Valiliği.
- Arendt H (2000) 'What Remains? The Language Remains:' A Conversation with Günter Gaus. İçinde: *The Portable Hannah Arendt*, 12-22.
- Aslan Ş ve Erman T (2016) Bir Zamanlar İstanbul'da Gecekonducular Vardı: Günlük Basında Şehrin Gecekonduyla İmtihanı. İçinde: Koçak DÖzhan ve Koçak OK (eds) *İstanbul Kimin Şehri? Kültür, Tasarım, Seyirlik ve Sermaye*. İstanbul: Metis Yayınları, 115-144.
- Atkinson P ve Hammersley M (1994) Ethnography and Participant Observation. İçinde: Denzin NormanK ve Lincoln YvannaS (eds) *Handbook of Qualitative Research*. Thousand Oaks: Sage, 248-261.
- Attewell P (1974) Ethnomethodology since Garfinkel. *Theory and Society*, 1(2), 179-210.
- Ayata A (1997) The Emergence of Identity Politics in Turkey. *New Perspectives on Turkey* (17), 59-73.
- Ayata S (1996) Varoşlar, Çatışma ve Şiddet. *Görüş Dergisi* 6, 18-23.
- Azevedo JP, Yang JS ve İnan OK (2016) *What Are the Impacts of Syrian Refugees on Host Community Welfare in Turkey? A Subnational Poverty Analysis*. World Bank Policy Research Working Paper, (7542) Erişim adresi: <http://econ.worldbank.org>.
- Bachelard G (1994) *The Poetics of Space*. Boston: Beacon Press.
- Bailey M, Johnston DM, Koenen M, vd. (2022) *The Social Integration of International Migrants: Evidence from the Networks of Syrians in Germany*. National Bureau of Economic Research.
- Banerjee D ve Rai M (2020) Social isolation in Covid-19: The impact of loneliness. *International Journal of Social Psychiatry*. SAGE Publications.
- Bauman Z (1993) *Modernity and Ambivalence*. Cambridge: Polity Press.
- Bauman Z (1998a) *Globalization: The Human Consequences*. Cambridge: Polity Press.
- Bauman Z (1998b) *Postmodern Etik*. Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2013). *Liquid modernity*. John Wiley & Sons.
- Bauman Z (2016) *Strangers at Our Door*. Cambridge: Polity Press.
- Bayat A (2008) *Everyday Cosmopolitanism*. *Isim Review*, 22(5). Erişim adresi: <https://hdl.handle.net/1887/17246>.
- Bayat A (2016) *Siyaset Olarak Hayat: Sıradan İnsanlar Ortadoğu'yu Nasıl Değiştiriyor?* İstanbul: Metis Yayınları.
- Beck U (1992) *Risk Society: Towards a New Modernity*. Sage.
- Becker HS (1966) Introduction. İçinde: Shaw CR (ed.) *The Jack Roller: Delinquent Boy's Own Story*. The University of Chicago Press, 1-199.
- Becker HS (2007) *Writing for Social Scientists: How to Start and Finish Your Thesis, Book, or Article*. Chicago ve London: The University of Chicago Press.
- Behnschnitt W, de Mul S ve Minnaard L (2013) *Literature, Language, and Multiculturalism in Scandinavia and the Low Countries*. Leiden, The Netherlands: Brill.
- Benjamin W (1993) *Son Bakışta Aşk: Walter Benjamin'den Seçme Yazılar*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Bennett A (2005) *Culture and Everyday Life*. London: SAGE Publications.

- Ben-Zion S (2014) Stockholm Fieldwork: From St. Eriksplan to Rinkeby. İçinde: Ben-Zion S (ed.) *Constructing Transnational and Transracial Identity: Adoption and Belonging in Sweden, Norway, and Denmark*. New York: Palgrave Macmillan US, 23–39.
- Berger AA (1989) *Seeing Is Believing: An Introduction to Visual Communication*. Villa Street, Mountain View: Mayfield Publishing Company.
- Berger J (1972) *Ways of Seeing*. Penguin Books.
- Birkalan-Gedik H (2011) Anthropological Writings on Urban Turkey: A Historical Overview. *Urban Anthropology and Studies of Cultural Systems and World Economic Development*, 1-66.
- Bloch MEF (1998) *How We Think They Think: Anthropological Approaches to Cognition, Memory, and Literacy*. Central Avenue, Boulder: Westview Press.
- Boccagni P ve Schrooten M (2018) Participant Observation in Migration Studies: An Overview and Some Emerging Issues. İçinde: *IMISCOE Research Series*. Springer Nature, 209–225.
- Boratav K (1990) Inter-Class and Intra-Class Relations of Distribution under ‘Structural Adjustment’: Turkey during the 1980s. İçinde: Arıcanlı T ve Rodrik D (eds) *The Political Economy of Turkey: Debt, Adjustment, and Sustainability*. London: Palgrave Macmillan UK, 199–229.
- Boratav K (2007) *Türkiye’de İktisat Tarihi: 1908-2005*. Ankara: İmge Kitapevi.
- Bottero W ve Crossley N (2011) Worlds, fields and networks: Becker, Bourdieu and the structures of social relations. *Cultural Sociology* 5(1), 99–119.
- Bourdieu P (1977) *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bourdieu P (1984) *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Bourdieu P (1988) *Acts of Resistance: Against the New Myths of Our Time*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu P (1993a) *Sociology in Question*. California: Sage.
- Bourdieu P (1993b) *The Field of Cultural Production*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu P (1996) *Toplumbilim Sorunları*. Kesit Yayıncılık.
- Bourdieu P (2000) *Pascalian Meditations*. Stanford: Stanford University Press.
- Bourdieu P (2013) *Seçilmiş Metinler*. Heretik Yayınları.
- Bourdieu P ve Wacquant LJD (1992) *An Invitation to Reflexive Sociology (1992)*. Chicago: The University of Chicago.
- Bourdieu P 1930-2002 (2015) *Ayrım: Beğeni Yargısının Toplumsal Eleştirisi*. Ankara: Heretik Yayınları.
- Butler J (2014) *Cinsiyet Belası: Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Carpio XV del ve Wagner M (2015) *The Impact of Syrian Refugees on the Turkish Labor Market*. World Bank policy research working paper, (7402). Erişim adresi: <http://econ.worldbank.org>.
- Cassin B (2020) *Nostalji: İnsan Ne Zaman Evindedir? Odysseus, Aeneas, Arendt*. İstanbul: Kolektif Kitap.

- Ceritoglu E, Yunculer HBG, Torun H, vd. (2017) The impact of Syrian refugees on natives' labor market outcomes in Turkey: evidence from a quasi-experimental design. *IZA Journal of Labor Policy* 6(1). SpringerOpen.
- Chambers I (1994) *Migrancy, Culture, Identity*. London ve New York: Routledge.
- Chemin JE (2016) Guests-Hosts Relations in the Context of the Syrian Exodus: A Study of Turkish and Syrian Populations in Two Turkish Cities. *Middle East Journal of Refugee Studies* 1(2). Egitim Danismanligi ve Arastirmalari (EDAM).
- Clifford J ve Marcus GE (1986) *Writing Culture: The Poetics and Politics of Ethnography* (eds J Clifford ve GE Marcus). London: University of California Press.
- Coleman S (2010) On Remembering and Forgetting in Writing and Fieldwork. In: Collins P and Gallinat P (ed) *The Ethnographic Self as Resource: Writing Memory and Experience into Ethnography*. New York: Berghahn Books, 215–227.
- Collins P Peter J ve Gallinat A (2010) *The Ethnographic Self as Resource: Writing Memory and Experience into Ethnography*. Berghahn Books.
- Collins R (1990) Stratification, Emotional Energy, and the transient emotions. İçinde: Kemper TD (ed.) *Research Agendas in the Sociology of Emotions*. Suny Press, 27–57.
- Coşkun E, Sarıalioğlu Ö ve Dinçer CG (2020) Göç araştırmalarında söylem, yöntem ve etik: Feminist bir yöntem mümkün mü? *Fe Dergi* 12(1), 70–81.
- Cui K (2015) The insider–outsider role of a Chinese researcher doing fieldwork in China: The implications of cultural context. *Qualitative Social Work* 14(3), 356–369.
- Danış D (2016) Konfeksiyon Sektöründe Küresel Bağlantılar: Göçmen İşçiler, Sendikalar ve Küresel Çalışma Örgütleri. *Alternatif Politika* 8(3), 562–586.
- Danış D (2019) Göç, Mekân ve Topluma Dair: Sema Erder'le Söyleşi. *beyond.istanbul*: 8–16.
- de Certeau M (1988) *The Practice of Everyday Life*. Berkeley ve Los Angeles, California: University of California Press.
- de Certeau M (2005) The Practice of Everyday life: “Making Do”: Uses and Tactics. İçinde: Gabrielle MS (ed) *Practicing History: New Directions in Historical Writing after the Linguistic Turn*. 1. baskı. New York ve London: Routledge, 213–223.
- de Certeau M (2008) *Gündelik Hayatın Keşfi - 1: Eylem, Uygulama, Üretim Sanatları*. Ankara: Dost Kitabevi.
- de Graauw E, Gleeson S ve Bada X (2020) Local context and labour-community immigrant rights coalitions: a comparison of San Francisco, Chicago, and Houston. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 46(4), 728–746.
- Dedeoğlu S (2010) Visible hands - invisible women: Garment production in Turkey. *Feminist Economics* 16(4), 1–32.
- Dedeoğlu S (2011) Türkiye’de Göçmenlerin Sosyal Dışlanması: İstanbul Hazır-Giyim Sanayinde Çalışan Azerbaycanlı Göçmen Kadınlar Örneği. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 66(1), 27–48.
- Deniz O ve Etlan E (2009) Kırdan kente göç ve göçmenlerin uyum süreci üzerine bir çalışma: Van örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 2(6), 472–498.
- Denzin NK ve Lincoln YS (2011) *The SAGE Handbook of Qualitative Research*. Thousand Oaks: Sage.
- Derrida J (2000) *Of Hospitality: Anne Dufourmantelle Invites Jacques Derrida to Respond*. Stanford, California: Stanford University Press.

- DeWalt KMusante (2011) *Participant Observation: A Guide for Fieldworkers* / Kathleen M. DeWalt ve Billie R. DeWalt. 2nd ed. Lanham, Md: Rowman ve Littlefield.
- Dursun G ve Nizamoğlu S (2022) Türkiye’de İşgücü Piyasalarında Suriyeli Kadın Mülteciler: Konfeksiyon Endüstrisi Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Dokuz Eylül University Graduate School of Social Sciences, 109–130.
- Düvell F (2012) Transit migration: A blurred and politicised concept. *Population, Space and Place* 18(4), 415–427.
- Düvell F, Triandafyllidou A ve Vollmer B (2010) Ethical issues in irregular migration research in Europe. *Population, Space and Place* 16(3), 227–239.
- Elias N ve Scotson JL (1994) *The Established and the Outsiders: A Sociological Enquiry into Community Problems*. London: Sage Publications.
- Erder S (2006) *Refah Toplumunda Getto*. 4. Baskı. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Erder S (2013) *İstanbul’a Bir Kent Kondu: Ümraniye*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Erdoğan M ve Kaya A (2015) *Türkiye’nin Göç Tarihi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Erdoğan MM (2014) *Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Tartışmaları*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Erdoğan MM (2017) *Kopuş’tan Uyuma ‘Kent Mültecileri’, Suriyeli Mülteciler ve Belediyelerin Süreç Yönetimi: İstanbul Örneği*. İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.
- Erdoğan MM (2020) *Suriyeliler Barometresi- 2019: Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi*. Ankara: Orion Kitabevi.
- Erdoğan MM (2021) *Syrian Barometer 2020: A Framework for Achieving Social Cohesion with Syrians in Turkey*. Ankara: Egiten Book Publishing.
- Erdoğan N (2007) Garibanların Dünyası: Türkiye’de Yoksulların Kültürel Temsilleri Üzerine İlk Notlar. İçinde: Erdoğan N (ed.) *Yoksulluk Halleri: Türkiye’de Kent Yoksulluğunun Toplumsal Görünümleri*. İstanbul: İletişim Yayınları, 29–46.
- Erdoğan Necmi (2007) *Yoksulluk Halleri: Türkiye’de Kent Yoksulluğunun Toplumsal Görünümleri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Erman T (2001) The Politics of Squatter (Gecekondu) Studies in Turkey: The Changing Representations of Rural Migrants in the Academic Discourse. *Urban Studies* 38(7), 983–1002.
- Erman T (2004) Gecekondu Çalışmalarında ‘Öteki’ Olarak Gecekondu Kurguları. *European journal of Turkish studies*.
- Erman T ve Eken A (2004) The ‘Other of the Other’ and ‘unregulated territories’ in the urban periphery: Gecekondu violence in the 2000s with a focus on the Esenler case, İstanbul. *Cities* 21(1), 57–68.
- Erol E, Salman C, Akyol E, vd. (2017) *Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’de Emek Piyasasına Dahil Olma Süreçleri ve Etkileri: İstanbul Tekstil Sektörü Örneği*. İstanbul: Birleşik Metal-İş Yayınları
- Esenler Belediyesi (2010) *Esenler Belediyesi Stratejik Planı 2010-2014*.
- Esenler Belediyesi (2020) *Esenler Belediyesi Stratejik Plan 2015-2019*.
- Esenler Belediyesi (2022) *Faaliyet Raporu 2021*.

- Esser H (2006) *Migration, Language, and Integration: the AKI Research Review in Brief*. Berlin.
- Foucault M (2007) *Cinselliğin Tarihi*. 2. Baskı. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Foucault M (2011) *Entelektüelin Siyasi İşlevi: Seçme Yazılar 1*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Friedland R (2009) The endless fields of Pierre Bourdieu. *Organization* 16(6), 887–917.
- Gardiner M (2016) *Gündelik Hayat Eleştirileri*. Ankara: Heretik.
- Garfinkel H (2016) Studies in ethnomethodology. İçinde: *Social Theory Re-Wired*. Routledge, 85–95.
- Garrick J (1999) Doubting the philosophical assumptions of interpretive research. *International Journal of Qualitative Studies in Education* 12(2), 147–156.
- Giddens A (1984) *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration*. Cambridge: Polity Press.
- Giddens A (1994) *Beyond Left and Right: The Future of Radical Politics*. Cambridge: Polity Press.
- Giuliani G (2016) Monstrosity, Abjection and Europe in the War on Terror. *Capitalism, Nature, Socialism* 27(4). Routledge: 96–114.
- Goffman E (1956) *The Presentation of Self in Everyday Life*. Edinburg: University of Edinburg.
- Goffman E (1963) *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Goffman E (1967) *Interaction Ritual: Essays on Face-to-Face Interaction*. New York: Pantheon Book.
- Goffman E (1983) The Interaction Order. *American Sociological Association*, 48, 1–17.
- Goffman E (2018) *Toplum İçinde Davranmak: Etkileşimlerin Sosyal Düzenine Dair Açıklamalar*. Ankara: Heretik.
- Goulding C (1998) Grounded theory: the missing methodology on the interpretivist agenda. *Qualitative Market Research: An International Journal* 1, 50–57.
- Gouldner AW (2015) *Batı Sosyolojisinin Yaklaşan Krizi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınları.
- Griffith AI (1998) Insider / Outsider: Epistemological Privilege and Mothering Work. *Human studies*, 21(4), 361-376.
- Grosz E (1993) Judaism and exile: The ethics of otherness. In: Carter E, Donald J, and Squires J (eds) *Space and Place: Theories of Identity and Location*. London: Lawrence ve Wishart, 57–71.
- Grosz E (2015) Bedenleri Yeniden Düşünmek. *KaosQueer+ Queer Çalışmaları Dergisi* 2: 17–34.
- Hall S (1987) Minimal Selves. In: *Identity-The Real Me: Post-Modernism and the Question of Identity*. Londra: ICA Documents 6, 44–46.
- Harvey D (2005) *A Brief History of Neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press.
- Hattatoğlu D ve Ertuğrul G (2009) *Methodos: Kuram ve Yöntem Kenarından*. Anahtar Kitap.
- Hellwig T ve Sinno A (2017) Different groups, different threats: public attitudes towards immigrants. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 43(3), 339–358.
- Hughes EC (2017) *The Sociological Eye: Selected Papers*. New York: Routledge.

- Hyvärinen M (2016) Narrative Works Narrative and Sociology Article abstract. *Narrative and Sociology. Narrative Works* 6(1), 38–62.
- İçduygu A (2000) The politics of international migratory regimes: Transit migration flows in Turkey. *International Social Science Journal* 52(165), 357–367.
- İçduygu A (2004) *Türkiye’de Kaçak Göç*. İstanbul Ticaret Odası.
- İçduygu A ve Diker E (2017) Labor Market Integration of Syrian Refugees in Turkey: From Refugees to Settlers. *Göç Araştırmaları Dergisi* 3(1), 12–35.
- İçduygu A ve Millet E (2016) *Syrian Refugees in Turkey: Insecure Lives in an Environment of Pseudo-Integration*. İstanbul.
- İçduygu A ve Sirkeci İ (1999) Cumhuriyet Dönemi Türkiye’inde Göç Hareketleri. In: Baydar O (ed.) *75 Yılda Köylerden Şehirlere*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 249–268.
- İçduygu A, Erder S ve Gençkaya Ö (2009) *Türkiye’nin Uluslararası Göç Politikaları: 1923-2023 Ulus Devlet Oluşumundan Ulus Ötesi Dönüşümlere*. MireKoç.
- İçduygu A ve Simsek D (2017) Giriş: Uluslararası Göç, Politika ve Güvenlik. *Toplum ve Bilim* 140, 6–10.
- Iosifides T (2018) Epistemological Issues in Qualitative Migration Research: Self-Reflexivity, Objectivity and Subjectivity. İçinde: *IMISCOE Research Series*. Springer Nature, 93–109.
- Iosifides T (2019) Nitel Göç Araştırmalarında Epistemolojik Meseleler: Özdüşünümsellik, Nesnellik ve Öznellik. In: Ricard Zapata-Barrero ve Yalaz E (eds) *A Avrupa Göç Araştırmalarında Nitel Araştırmalar*. İstanbul: GAR kitaplık, 112–132.
- Işık O ve Pınarcıoğlu MM (2009) *Nöbetleşe Yoksulluk, Gecekondulaşma ve Kent Yoksulları: Sultanbeyli Örneği*. İstanbul: İtlişim Yayınları.
- Johansson A ve Vinthagen S (2016) Dimensions of Everyday Resistance: An Analytical Framework. *Critical Sociology* 42(3). SAGE Publications, 417–435.
- Jutvik K (2020) *Governing Migration: On the Emergence and Effects of Policies Related to the Settlement and Inclusion of Refugees*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.
- Kap D (2014) Suriyeli Mülteciler: Türkiye’nin Müstakbel Vatandaşları. *Akademik Perspektif*, 1(3), 30-35.
- Karadeniz S (2018) *Kamp Kimlik ve Biyosiyaset: Ürdün’deki Filistinli Mülteciler*. İstanbul: Çizgi Kitapevi.
- Karakaya S (2022) Reading Xenophobia Through Immigrations in Europe and Turkey. *İçtimaiyat*, 6, 371-389.
- Karakuzulu Z, Kızıloğlu FT ve Gül H (2010) Esenler İlçesi’nde Nüfus Artışı ve Yerleşim Alanı İlişkisi Analizi. İçinde: *Esenler İlçesi’nde Nüfus Artışı ve Yerleşim Alanı İlişkisi Analizi*, 2010, Tücaum VI. Ulusal Coğrafya Sempozyumu, 9–20.
- Karpat K (1976) *The Gecekondu: Rural Migration and Urbanization*. Cambridge University Press.
- Karpat KH (2017) *Osmanlı’dan Günümüze Etnik Yapılanma ve Göçler* (ed. C Dalgakıran). 3.baskı. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kaşka S (2007) Yeni Uluslararası Göç Hareketleri ve Türkiye’deki Moldovalı Kadın Hizmetçiler. *Cultural Changes in the Turkic World*. Ergon-Verlag: 71–90.
- Kauffman KS (1994) The insider/outsider dilemma: field experience of a white researcher ‘getting in’ a poor black community. *Nursing research* 43(3), 179–183.

- Kavas A, Avşar İ, Kadkoy O, vd. (2019) *İstanbul'da Suriyeliler ve Savaş Sonrası Suriye Gettoları*, İstanbul: TEPAV Yayınları.
- Kaya A (2017) İstanbul, Mülteciler İçin Cennet mi Cehennem mi? Suriyeli Mültecilerin Kentsel Alandaki Halleri. *Toplum ve Bilim*, 140, 42–68.
- Kayaoğlu A (2020) Labour market impact of Syrian refugees in Turkey: The view of employers in informal textile sector in Istanbul. *Migration Letters* 17(5), 583–595.
- Kemper TD (2006) Power and Status and the Power-Status Theory of Emotions. İçinde: Stets JE ve Turner JH (eds) *Handbook of the Sociology of Emotions*. California: Springer, 87–113.
- Khan A (1994) Göç, Kentleşme ve Yerel Yönetimler: Gençliğin Konumu. İçinde: Yıldırım FB (ed.) *Gençlik ve Kent Yönetimi*. İstanbul: WALD Yayınları, 113–125.
- Kirişçi K (2014) *Syrian Refugees and Turkey's Challenges: Going Beyond Hospitality*. Washington: Brookings.
- Kirpitchenko L ve Voloder L (2014) *Insider Research Method: The Significance of Identities in the Field*. Sage Publications.
- Kızılçelik S ve Erjem Y (1994) *Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü*. Ankara: Atilla Kitabevi.
- Knox P ve Pinch S (2014) *Urban Social Geography: An Introduction*. Routledge.
- Korkmaz EE (2017) Working Papers How do Syrian refugee workers challenge supply chain management in the Turkish garment industry? *The IMI Working Papers Series*.
- Kristeva J (1982) *Powers of Horror: An Essay on Abjection*. Columbia University Press.
- Kristeva J (2004) *Korkunun Güçleri: İğrençlik Üzerine Deneme*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Lacan J (1997) *The Mirror Stage as Formative of the I / Function as Revealed in Psychoanalytic Experience*. Routledge.
- Layder D (2007) *Emotions in Social Life: The Lost Heart of Society*. London: SAGE Publications.
- Lefebvre H (1984) *The Production of Space*. Cambridge: Blackwell.
- Lefebvre H (1991) *Critique of Everyday Life. 1. Baskı*. London: Verso.
- Lefebvre H (2014) *Mekânın Üretimi*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Lenz B (2004) *Postcolonial Fiction and the Outsider within: Toward a Literary Practice of Feminist Standpoint Theory*. *NWSA Journal*, 98-120.
- Lévi-Strauss, C. (2011). *Tristes tropiques*. Penguin UK.
- Lordoğlu K (1998) Enformel İstihdam ve Sosyal Güvenlik Sorunu. *Ekonomik Yaklaşım* 9(31): 5–23.
- Lordoğlu K ve Aslan M (2016) En Fazla Suriyeli Göçmen Alan Beş Kentin Emek Piyasalarında Değişimi: 2011-2014. *Çalışma ve Toplum* 2: 789–808.
- Lorey I (2016) *Kırılınların Yönetimi*. İstanbul: Otonom.
- Luckmann T (1967) *The Invisible Religion: The Problem of Religion in Modern Society*. New York: The Macmillan Company.
- Lyngstadaas VM (2021) *Factors that impact the perception of safety in immigrant neighborhoods*.
- Maines DR (1993) Narrative's Moment and Sociology's Phenomena: Toward a Narrative Sociology. *The Sociological Quarterly* 34(1). Routledge: 17–38.
- Malinowski B (1967) *A Diary in the Strict Sense of the Term*. Great Britain: Routledge.

- Marazzi C (2010) *Sermaye ve Dil*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Marx K (1887) *Capital: A Critique of Political Economy, Volume I, Book One: The Process of Production of Capital*. Moscow: Progress Publishers.
- Marx K (2016) *1844 El Yazmaları: Ekonomi Politik ve Felsefe*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Massumi B (2015) *Politics of Affect*. Cambridge: Polity Press.
- Maxwell JA (2002) *Understanding and Validity in Qualitative Research* (eds MA Huberman and BM Miles). SAGE.
- Mead GH (1972) *Mind, Self, and Society: From the Standpoint of a Social Behaviorist*. Chicago ve London: The University of Chicago Press.
- Meagher K (1995) Crisis, Informalization and the Urban Informal Sector in Sub-Saharan Africa. *Development and Change* 26(2): 259–284.
- Merton RK (1972) Insiders and Outsiders: A Chapter in the Sociology of Knowledge. *Source: American Journal of Sociology* 78(1), 9–47.
- Muftuler-Bac M (2021) Externalization of migration governance, Turkey’s migration regime, and the protection of the European Union’s external borders. *Turkish Studies*. Informa UK Limited: 1–27.
- Mulvey L (1993) Görsel Haz ve anlatı Sineması. *25.Kare* 3, 18–24.
- Nahya Nilifer Z. ve Harmanşah R (2016) Kendini ve Ötekini Yazmak: Alan Araştırması ve Deneyim. In: Harmanşah R ve Nahya Nilüfer Z. (ed) *Etnografik Hikayeler: Türkiye’de Alan Araştırması Deneyimleri*. İstanbul: Metis Yayınları, 17–34.
- Narayan U (1999) The Project of Feminist Epistemology: Perspective from a Nonwestern Feminist. In: Harding S (ed.) *The Feminist Standpoint Theory Reader: Intellectual and Political Controversies*, 213–224.
- Nimer M ve Rottmann SB (2021) Migration Regime and “Language Part of Work”: Experiences of Syrian Refugees as Surplus Population in the Turkish Labor Market. *Critical Sociology* 47(4–5).
- Nordling V, Sager M ve Söderman E (2017) From citizenship to mobile commons: reflections on the local struggles of undocumented migrants in the city of Malmö, Sweden. *Citizenship Studies* 21(6). Routledge: 710–726.
- Okely J ve Callaway H (1992) *Anthropology and Autobiography*. Routledge.
- Öner S ve Öner NAŞ (2012) *Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar: Kavramlar, Tartışmalar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Özduzen Ö (2020) ‘We are not Arabs and Taksim is ours’: YouTubed political agency, place-making and social exclusion of Syrians. *City* 24(5–6). Routledge: 741–758.
- Özmkas U (2018) *Biyopolitika: İktidar ve Direniş Foucault, Agamben, Hardt-Negri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Polletta F, Chen PCB, Gardner BG, vd. (2011) The sociology of storytelling. *Annual Review of Sociology* 37: 109–130.
- Poloma M (1993) *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*. İstanbul: Gümdoğan Yayınları.
- Portes A ve Benton L (1984) Industrial Development and Labor Absorption: A Reinterpretation, *Population and Development Review*, 589–611.
- Portes A ve Sassen-Koob S (1987) Making it Underground: Comparative Material on the Informal Sector in Western Market Economies, *American Journal of Sociology*, 93(1), 30–61.

- Pugh AJ (2013) What good are interviews for thinking about culture? Demystifying interpretive analysis, *American Journal of Cultural Sociology*, 1, 42-68.
- Rajaram PK (2018) Refugees as Surplus Population: Race, Migration and Capitalist Value Regimes. *New Political Economy* 23(5). Routledge: 627-639.
- Reed JS (1989) On Narrative and Sociology. *Social Forces* 68(1): 1-14.
- Reed-Danahay DE (1997) *Auto/Ethnography: Rewriting the Self and the Social* (ed. De Reed-Danahay). New York: Berg.
- Richardson L (1990) Narrative and Sociology. *Journal of Contemporary Ethnography* 19(1). SAGE Publications, 116-135.
- Rittersberger-Tılıç H (2015) 'Managing' Irregular Labor Migrants in Turkey. *The Journal of Migration Studies* (1): 80-107.
- Ritzer G (2012) *Modern Sosyoloji Kuramları*. Ankara: De Ki basım Yayım.
- Richter M (2005) *Geldiler ve Kaldılar: Almanya Türklerinin Yaşam Öyküleri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Robinson DT, Smith-Lovin L ve Wisecup AK (2006) Symbolic Interactionism, Inequality, and Emotions. In: Stets JE ve Turner JH (ed) *Handbook of the Sociology of Emotions*. California: Springer, 155-178.
- Ryan L (2015) 'Inside' and 'Outside' of What or Where? Researching Migration Through Multi-Positionalities, *Forum Qualitative Sozialforschung/Forum: Qualitative Social Research*, 16(2).
- Sarı E, Öztürk SP ve As İ (2022) Geleceğin Dirençli Kenti: Esenler Nar İnovasyon Bölgesi. *Çevre, Şehir ve İklim Dergisi* 2, 119-146.
- Sarı Vİ, Gökuyurt F ve Doğan T (2019) *Nüfus Yoğunluğu ve Kentsel İşlevler ile Türkiye'de İlçelerin Kentleşme Düzeylerinin Ölçülmesi*. Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü Yayını.
- Scheve C von (2013) *Emotion and Social Structures: The Affective Foundations of Social Order*. London ve New York: Routledge.
- Schierup CU, Likić-Brborić B, Wise RD, vd. (2018) Migration, civil society and global governance: an introduction to the special issue. *Globalizations* 15(6). Routledge: 733-745.
- Schnapper D (2005) *Sosyoloji Düşüncesinin Özünde Öteki ile İlişki*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Scott JC (1985) *Weapons of the Weak: Everyday Forms of Peasant Resistance*. New Haven ve London: Yale University Press.
- Şeker BD, Sirkeci I ve Yüceşahin MM (2015) *Göç ve Uyum*. Transnational Press London.
- Şeker M (2011) *İstanbul'da Yaşam Kalitesi*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Şenses N (2016) Rethinking Migration in the Context of Precarity: The Case of Turkey. *Critical Sociology* 42(7-8), 975-987.
- Şenyapılı T (1992) A New Stage of Gecekondu Housing in İstanbul. In: Tekeli İ ve Şenyapılı T (eds) *Development of İstanbul Metropolitan Area and Low-Cost Housing*. İstanbul: Turkish Social Science Association, 182-209.
- Şenyapılı T (1998) Cumhuriyet'in 75. Yılı, Gecekondu'nun 50. Yılı. In: Sey Y (ed.) *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 301-311.
- Shayegan D (2010) *Yaralı Bilinç: Geleneksel Toplumlarda Kültürel Şizofreni*. İstanbul: Metis Yayınları.

- Simmel G (1971) *On Individuality and Social Forms: Selected Writings* (ed. DN Levine). Chicago ve London: The University of Chicago Press.
- Şimşek D (2019) Türkiye’de Mülteci Entegrasyonu: Zorluklar ve Olanaklar. *Ekonomi, Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*. Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi, 172–187.
- Siyahhan K (2016) *Mülteci*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Slavnic Z (2010) Political Economy of Informalization. *European Societies* 12(1), 3–23.
- Slavnic Z ve Urban S (1990) Socio-Economic Trends in the Swedish Taxi Sector - Deregulation, Recommodification, Ethnification. *International journal on multicultural societies*, 10(1), 76-94.
- Smelser NJ (1998) The Rational and the Ambivalent in the Social Sciences: 1997 Presidential Address. *American Sociological Review* 63(1): 1–16.
- Sontag S (2003) *Regarding the Pain of Others*. New York: Picador.
- Spradley JP (1980) *Participant Observation*. New York: Holt, Rinehart ve Winston.
- Stanley L (1990) Doing Ethnography, Writing Ethnography: A Comment on Hammersley. *Sociology* 24(4): 617–627.
- Stefanov R (2003) Undeclared Work in the Acceding States and Candidate Countries. In: *The Informal Economy in the EU Accession Countries: size, scope, trends and challenges to the process of EU Enlargement/ INFOREC*, 2003.
- Stein BN (1981) The Refugee Experience: Defining the Parameters of a Field of Study. 15(2), 320–330.
- Strauss AL ve Corbin JM (1990) *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Süalp ZTA and Tül Z (2009) Tarihin Uzun Bekleyenine. In: Hattatoğlu D and Ertuğrul G (eds) *Methodos: Kuram ve Yöntem Kenarından*. Anahtar Kitapevi Yayınları.
- Sztompka P (2008) The focus on everyday life: A new turn in sociology. *European Review* 16(1): 23–37.
- Tarde G (1903) *The Laws of Imitation*. New York: Henry Holt and Company.
- Tazreiter C (2019) Temporary migrants as an uneasy presence in immigrant societies: Reflections on ambivalence in Australia. *International Journal of Comparative Sociology* 60(1–2). SAGE Publications: 91–109.
- Tazreiter C, Weber L, Pickering S. (2016) *Fluid Security in the Asia Pacific: Transnational Lives, Human Rights and State Control*. London: Macmillan.
- Tekeli İ (2016) *Göç ve Ötesi*. İstanbul: İstanbul Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- TenHouten WD (2007) *A General Theory of Emotions and Social Life*. London ve New York: Routledge.
- Terzioğlu A (2015) ‘Hep bu Suriyelilerin yüzünden’: İstanbul’daki sağlık çalışanlarının gözünden Suriyeli çocukların sağlığı. *Toplum ve Bilim* 0(134): 102–118.
- Terzioğlu A (2017) The banality of evil and the normalization of the discriminatory discourses against Syrians in Turkey. *Anthropology of the Contemporary Middle East and Central Eurasia* 4(2): 34–47.
- Theron J (2007) Informalization from above, informalization from below: What are the options for organization? *African Studies Quarterly* 11(2): 87–105.
- Toksöz G, Erdoğan S ve Kaşka S (2012) *Irregular Labour Migration in Turkey and Situation of Migrant Workers in the Labour Market*.

- Türkiye İş Kurumu (2021) *2021 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması Raporu*.
- Wacquant L (1993) Urban Outcasts: Stigma and Division in the Black American Ghetto and the French Urban Periphery. *International Journal of Urban and Regional Research* 17(3): 366–383.
- Wacquant L (2008a) Relocating gentrification: The working class, science and the state in recent urban research. *International Journal of Urban and Regional Research* 32(1): 198–205.
- Wacquant L (2008b) The Militarization of Urban Marginality: Lessons from the Brazilian Metropolis. *International Political Sociology* 2: 56–74.
- Wacquant L (2009) The body, the ghetto and the penal state. *Qualitative Sociology* 32(1): 101–129.
- Wacquant L (2014) Neoliberal şehirde marjinalite, etnisite ve cezalandırma: Analitik bir kartografya. In: Kulak Ö (ed.) *Mekân Meselesi*. Tekin Yayınevi, ss. 97–128.
- Wacquant L (2022) *The Invention of the 'Underclass'*. Cambridge: Polity Press.
- Wacquant LJD (1989) Towards a Reflexive Sociology: A Workshop with Pierre Bourdieu. *Source: Sociological Theory* 7(1): 26–63.
- Wacquant LJD ve Wilson WJ (1989) *The Cost of Racial and Class Exclusion in the Inner City*. *Source: The Annals of the American Academy of Political and Social Science*.
- Weiner-Levy N ve Abu Rabia Queder S (2012a) Researching my people, researching the 'other': Field experiences of two researchers along shifting positionalities. *Quality and Quantity* 46(4): 1151–1166.
- Westin C (2015) *The Integration of Descendants of Migrants from Turkey in Stockholm: The TIES Study in Sweden*. Amsterdam University Press.
- Yalçınhan MC (1997) İmar Affi: Yasadışılığın Meşrulaştırılması ve Kentsel Siyaset. *Sosyal Demokrat Değişim Dergisi* 4, 28–34.
- Yardımcı S (2016) İstanbul'un Çeperinde Temalı Yaşam. İçinde: Koçak DÖ ve Koçak OK (eds) *İstanbul Kimin Şehri*. İstanbul: Metis Yayınları, 145–169.
- Yasa İ (1973) Gecekondu Ailesi Mozaigi. *Amme İdaresi Dergisi* 6, 41–46.
- Yegenoglu M (1998) *Colonial Fantasies: Towards a Feminist Reading of Orientalism*. Cambridge University Press.
- Yitmen Ş ve Verkuyten M (2020) Support to Syrian refugees in Turkey: The roles of descriptive and injunctive norms, threat, and negative emotions. *Asian Journal of Social Psychology* 23(3). Blackwell Publishing, 293–301.
- Zapata-Barrero R ve Yalaz E (2018a) Introduction: Preparing the Way for Qualitative Research in Migration Studies. İçinde: *IMISCOE Research Series*. Springer Nature, 1–8.
- Zapata-Barrero R ve Yalaz E (2018b) *Qualitative Research in European Migration Studies*. IMISCOE Research Series, Springer Nature.
- Zizek S (2002) *Kırılğan Temas*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Zocchi B (2022) Contesting the EU border: lessons and challenges from the Bosnian frontier. *Postcolonial Studies*, 1–18

YALNIZ KURLAR
(BİREYSEL TERÖRİSTLER):
ANDERS BEHRİNG BREİVİK VE BRENTON HARRİS TARRANT

ASLIHAN YENİÇERİ-ALTINTAŞ

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayıncısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

YALNIZ KURLAR

**(BİREYSEL TERÖRİSTLER): ANDERS BEHRİNG BREİVİK VE BRENTON HARRİS TARRANT
ASLIHAN YENİÇERİ-ALTINTAŞ**

Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim

©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.

2024 Haziran, Ankara

ISBN No: 978-625-6586-17-8

Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 14016

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

Baskı:

Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

KAYNAKÇA

- 15 Mart 2019 tarihinde Christchurch masjidadın' e yapılan terör saldırısı için Kraliyet Soruşturma Komisyonu. (2020). *Bu bizim evimiz [Ko tō tātou kāinga tēnei] 15 Mart 2019 tarihinde Christchurch masjidadın' e yapılan terör saldırısı için Kraliyet Soruşturma Komisyonu tarafından hazırlanan raporun özeti [TURKISH]*. 15 Mart 2019 tarihinde Christchurch masjidadın' e yapılan terör saldırısı için Kraliyet Soruşturma Komisyonu.
- 22 Temmuz Komisyon Raporu. (2012, Ağustos 13). *22 July (Gjorv) Commission Report: Recommendations*. <https://famous-trials.com/breivik/2578-22-july-gjorv-commission-report-summary-in-english> adresinden alındı
- Asal, V., & King, R. D. (2013). *Understanding Lone-actor errorism: A Comparative Analysis with Violent Hate Crimes and Group-based Terrorism*. College Park: START, Study of Terrorism and Responses to Terrorism.
- Bakker, E. (2006). Jihadi terrorists in Europe: their characteristics and the circumstances in which they joined the jihad: an exploratory study . *Netherlands Institute of International Relations Clinreingendal*, , 1-55.
- Bakker, E., & Graaf, B. d. (2010). Lone Wolves: How to Prevent this Phenomenon? *International Centre for Counter-Terrorism*. The Hague (Expert Meeting Lone Wolves) Expert Meeting Paper.
- Bakker, E., & Graaf, B. d. (2011). Preventing Lone Wolf Terrorism: some CT Approaches Addressed. *Perspectives on Terrorism, Vol.5, No.5-6*, 43-50.
- Bates, R. A. (2012). Dancing With Wolves: Today's Lone Wolf Terrorists. *The Journal of Public and Professional Sociology, Vol. 4, No.1*, 1-14.
- Battersby, J. (2017, Ekim 01). *New Zealand and Terrorism: the case for new legislation*. <https://defsec.net.nz/2017/10/01/new-zealand-and-terrorism-the-case-for-new-legislation/> adresinden alındı
- BBC. (2012, Haziran 21). *Prosecutors in Norway call for Breivik insanity verdict*. <https://www.bbc.com/news/world-europe-18530670> adresinden alındı
- BBC. (2019, Haziran 14). *Christchurch attack: Brenton Tarrant pleads not guilty to all charges*. BBC News: <https://www.bbc.com/news/world-asia-48631488> adresinden alındı
- Beck, C. J. (2015). *Radicals, Revolutionaries, and Terrorists*. Cambridge, Malden: Polity Press.
- Bender, S. (2019, Mayıs 1). *Social Media Creates a Spectacle Society That Makes It Easier for Terrorists to Achieve Notoriety*. VOX: <https://www.voxpol.eu/social-media-creates-a-spectacle-society-that-makes-it-easier-for-terrorists-to-achieve-notoriety/>. adresinden alındı

- Bergen, P., Ford, A., Sims, A., & Sterman, D. (2019, 01 28). *Part IV. What is the Threat to the United States Today?* <https://www.newamerica.org/in-depth/terrorism-in-america/what-threat-united-states-today/> adresinden alındı
- Berntzen, Lars & Sandberg, Sveinung. (2014). The Collective Nature of Lone Wolf Terrorism: Anders Behring Breivik and the Anti-Islamic Social Movement. *Terrorism and Political Violence*. 26. 10.1080/09546553.2013.767245.
- Billing, P., Stalne, K. (2011) Learning From the Unfathomable: An Analysis of Anders Behring Breivik" *Integral Review*, Vol7, No.2 p150-160
- Bjørgero, T., Graaf, B. d., Heide, L. v., Hemmingby, C., & Weggemans, D. (2012). Performing Justice, Coping with Trauma: The Trial of Anders Breivik, 2012. B. a. De Graaf içinde, *Terrorists on Trial Project* (s. 457-502). Leiden University Press.
- Bjelopera, J. P. (2013). *The Domestic Terrorist Threat: Background and Issues for Congress*. Washington: Congressional Research Service 7-5700 www.crs.gov R42536.
- Blessing, J., & Roberts, E. (2018). *The Rhetoric of White Supremacist Terror: Assessing the Attribution of Threat*. Institute for National Security and Counterterrorism Syracuse University, Working Paper.
- Borum, R. (2011). Radicalization into Violent Extremism I: A Review of Social Science Theories. *Journal of Strategic Security*, Vol. 4, No. 4, 7-36.
- Borum, R. (2011). Rethinking Radicalization. *Journal of Strategic Security*, vol. 4(4), 1-6.
- Bove, V., & Bohmelt, T. (2016). Does Immigration Induce Terrorism. *The Journal of Politics*, 1-17.
- Brömssen, K. v. (2013). "2083 – A European Declaration of Independence" - An Analysis of Discourses from the Extreme. *Norddidactica - Journal of Humanities and Social Science Education*, 12-33.
- Brown, T. (2020, Ağustos 24). 'A loner with a lot of money' - A look into the Christchurch mosque gunman's past. RNZ: <https://www.rnz.co.nz/news/national/424269/a-loner-with-a-lot-of-money-a-look-into-the-christchurch-mosque-gunman-s-past> adresinden alındı
- Burton, F., & Stewart, S. (2008, Ocak 30). *The 'Lone Wolf' Disconnect*. Stratfor Worldview: <https://worldview.stratfor.com/article/lone-wolf-disconnect> adresinden alındı
- Buuren, J. v. (2018). *Patterns of Lone Attackers*. https://www.kas.de/documents/288143/288192/Terrorism_Buuren.pdf/209b3f6d-d0fb-72c9-e5dd-ec828aa409c8 adresinden alındı
- Chermak, S. M., Freilich, J. D., & Simone, J. J. (2010). Surveying American State Police Agencies About Lone Wolves, Far-Right Criminality, and Far-Right and Islamic Jihadist Criminal Collaboration. *Studies in Conflict and Terrorism*, Vol. 33, 1019-1041.
- Christchurch Terör Saldırısı Komisyon Raporu. (2020). *Report of the Royal Commission of Inquiry into the terrorist attack on Christchurch masjidain on 15 March 2019*. Yeni Zelanda İç İşleri Bakanlığı.
- Christchurch Camileri Terör Saldırısı Araştırma Komisyonu. (2020). *Ko tō tātou kāinga tēnei Report of the Royal Commission of Inquiry into the terrorist attack on Christchurch masjidain on 15 March 2019*. Christchurch Camileri Terör Saldırısı Araştırma Komisyonu.

- Criscione, V. (2012b, Temmuz 22). *A year after Breivik's massacre, Norway tightens antiterror laws*. <https://www.csmonitor.com/World/Europe/2012/0722/A-year-after-Breivik-s-massacre-Norway-tightens-antiterror-laws> adresinden alındı
- Criscione, V. (2012a, Nisan 19). *Norwegian murderer Breivik had planned even more sweeping attack*. <https://www.csmonitor.com/World/Europe/2012/0419/Norwegian-murderer-Breivik-had-planned-even-more-sweeping-attack> adresinden alındı
- Çağ, G. (2019, Mart 15). *Yeni Bir Balkan Miti: Yeni Zelanda Katliamı*. TASAM: https://tasam.org/Files/Icerik/File/Galip_Cag_Yeni_Zelanda_pdf_c4fc563c-19f8-49b6-b1f7-7d63c6b1e6aa.pdf adresinden alındı
- Daily Mail. (2011, Temmuz 24). *Norwegian massacre gunman was a right-wing extremist who hated Muslims*. <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2017851/Norway-attacks-gunman-Anders-Behring-Breivik-right-wing-extremist-hated-Muslims.html> adresinden alındı
- Dafnos, A. "Lone Wolf Terrorism as Category: Learning from the Breivik Case", *Journal EXIT-Deutschland Zeitschrift für Deradikalisierung und demokratische Kultur*3, (2013): 96-114.
- Doosje, B., Moghaddam, F. M., Kruglanski, A. W., Wolf, A. d., Mann, L., & Feddes, A. R. (2016). Terrorism, Radicalization and De-radicalization. *Current Opinion in Psychology*, Vol. 11, 79-89.
- Dzhekova, Rositsa & Mancheva, Mila & Stoyanova, Nadya & Anagnostou, Dia. (2017). *Monitoring Radicalisation: A Framework for Risk Indicators*.
- Ersoy, U. (2018). Terörizm ve Nefret Suçları Arasındaki Tetikleme Etkisi. *Ankara Barosu Dergisi*, 145-170.
- FBI. (2019, 18 03). *Terrorism*. <https://www.fbi.gov/investigate/terrorism> adresinden alındı
- FBI. (2020, 04 03). *What are Known Violent Extremist Groups?* <https://www.fbi.gov/cve508/teen-website/what-are-known-violent-extremist-groups> adresinden alındı
- FBI. (2020, 04 03). *What is Violent Extremism?* <https://www.fbi.gov/cve508/teen-website/what-is-violent-extremism> adresinden alındı
- Feldman, M. (2013). Comparative Lone Wolf Terrorism: Toward a Heuristic Definition. *Democracy and Security*, Vol. 9, 270-286.
- Fisher, D. "Who Is Mosque Gunman? The Making of a Mass Killer," *NZherald*, 26 March 2020, URL: <https://www.nzherald.co.nz/nz/christchurch-mosque-shootings-who-is-brenton-tarrant-the-making-of-a-mass-killer/75LGZ2LSTZUNKHNIGFAIGWF7FM/>
- Finkelstein, J. "Gab and 8chan: Home to Terrorist Plots Hiding in Plain Sight" (2020), *ADL Fighting Hate for Good*.
- Gall, J. M. (2014). Domestic Lone Wolf Terrorists: An Examination of Pattern in Domestic Lone Wolf Targets, Weapons, and Ideologies. *George Mason University, Doctor of Philosophy Criminology, Law and Society, Yayınlanmış Doktora Tezi*, 1-110.
- Ganor, B. (2010). Defining Terrorism – Is One Man's Terrorist Another Man's Freedom Fighter? *ICT's Publications, website International Institute for Counter-Terrorism*, <https://www.ict.org>.
- Gardell, M. (2014). Crusader Dreams: Oslo 22/7, Islamophobia, and the Quest for a Monocultural Europe. *Terrorism and Political Violence*, Vol. 26, 129-155.

- Gardell, M. (2018). Urban Terror: The Case of Lone Wolf Peter Mangs. *Terrorism and Political Violence*, Vol. 30, No.5, 793-811.
- Gill, P., Horgan, J., & Deckert, P. (2014). Bombing Alone: Tracing the Motivations and Antecedent Behaviors of Lone-Actor Terrorist. *Journal of Forensic Sciences*, vol. 59 (2), 425-435.
- Gullestad, S. E. (2017). Anders Behring Breivik, master of life and death: Psychodynamics and political ideology in an act of terrorism. *International Forum of Psychoanalysis*, 26(4), 207–216. <https://doi.org/10.1080/0803706X.2017.1333138>
- Graaf, B. d., Heide, L. v., Wanmaker, S., & Weggemans, D. (2013). The Anders Behring Breivik Trial: Performing Justice, Defending Democracy. *ICCT Research Paper*, 1-22.
- Hafez, M., & Mullins, C. (2015). The Radicalization Puzzle: A Theoretical Synthesis of Empirical Approaches to Homegrown Extremism. *Studies in Conflict and Terrorism*, vol.38,, 958-975.
- Hardy, K. (2018). Comparing Global Approaches to Countering Violent Extremism. C-REX - Center for Research on Extremism, *Nordic approaches to countering violent extremism*. <https://www.sv.uio.no/c-rex/english/news-and-events/events/2018/nordic-conference-on-research-on-violent-extremism/panels/nordic-approaches-to-countering-violent-extremism.html> Erişim Tarihi: 14. 05.2020.
- Helfstein, S. (2012). *Edges of Radicalization Individuals, Networks and Ideas in Violent Extremism*. West Point: Combating Terrorism Center.
- Hemmingby, C., & Bjørge, T. (2018). Terrorist Target Selection: The Case of Anders Behring Breivik. *Perspectives on Terrorism*, Vol.12, No.6, 164-176.
- Hoffman, B. (1998-99). Old Madness New Methods, Revival of Religious Terrorism Begs for Broader U.S. Policy. *Rand Review*, Vol. 22(2), 12-17.
- Horgan, J. (2018). From Profiles to Pathways and Roots to Routes: Perspectives from Psychology on Radicalization into Terrorism. *American Academy of Political and Social Science*, vol618, 80-94.
- Hutchinson, J. (2019, Temmuz 31). Far-Right Terrorism: The Christchurch Attack and Potential Implications on the Asia Pacific Landscape. *Counter Terrorist Trends and Analyses* , Vol. 11, No. 6, 19-28. <https://www.techagainstterrorism.org/2019/03/26/analysis-new-zealand-attack-and-the-terrorist-use-of-the-internet/> adresinden alındı
- Jenkins, B. M. (2001). Terrorism and Beyond: a 21st Century Perspective. *Studies in Conflict and Terrorism*, Vol. 24, 321-327.
- Leonard CH, Annas GD, Knoll JL 4th, Tørrissen T. The case of Anders Behring Breivik - language of a lone terrorist. *Behav Sci Law*. 2014 May-Jun;32(3):408-22. doi: 10.1002/bsl.2117. Epub 2014 Apr 22. PMID: 24756997.
- Kaplan, J. (1997). Leaderless Resistance. *Terrorism and Political Violence*, Vol. 9, No. 3, 80-95.
- Kaplan, J. (2008). Terrorism's Fifth Wave: A Theory, a Conundrum and a Dilemma. *Perspectives on Terrorism*, vol 2 (2), 12-24.
- Kaplan, J., Lööv, H., & Malkki, L. (2014). Introduction to the Special Issue on Lone Wolf and Autonomous Cell Terrorism. *Terrorism and Political Violence*, Vol. 26, 1-12.

- Keohane, D. (2005). The EU and Counter-terrorism. *Centre for European Reform, Working Paper 2005*, <http://library.coleurope.eu/pdf/CER/keohane.pdf>. Erişim Tarihi: 10.04.2019.
- Khosrokhavar, F. (2013). Radicalization in Prison: The French Case. *Politics, Religion and Ideology*, vol.14 (2), 284-306.
- Krueger, A. B., & Maleckova, J. (2002). The Economics and the Education of Suicide Bombers. *The New Republic*, June, 27-33.
- Krueger, A. B., & Maleckova, J. (2003). Education, Poverty and Terrorism: Is There a Causal Connection? *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 17(4), 119-144.
- Lindekilde, S. M., & O'Connor, F. (2019). Peripheral and embedded: relational patterns of lone-actor terrorist radicalization. *Dynamics of Asymmetric Conflict*, Vol. 12, No.1, 20-41.
- Lewis, M., & Cowell, A. (2012, Nisan 17). *On Witness Stand, Norwegian Says He Would Kill Again*. <https://www.nytimes.com/2012/04/18/world/europe/anders-behring-breivik-trial-in-norway.html> adresinden alındı
- Lindekilde, L., Mathaner, S., & O'Connor, F. (2019). Peripheral and Embedded: Relational Patterns of Lone-actor Terrorist Radicalization. *Dynamics of Asymmetric Conflict*, Vol. 12, No.1, 20-41.
- Lindekilde, L., O'Connor, F., & Schuurman, B. (2019). Radicalization patterns and modes of attack planning and preparation among lone-actor terrorists: an exploratory analysis. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, Vol.11i No. 2, DOI: 10.1080/19434472.2017.1407814, 113-133.
- Lowles, N. (2011, Temmuz 28). *Swimming in the sea of hate: Breivik's far-right links*. Nick Lowles' Blog: <http://www.hopenothate.org.uk/blog/article/1307/swimming-in-the-sea-of-hatebreiviks-far-right-links>. adresinden alındı
- Malthaner, S. (2017). Radicalization. *European Journal of Sociology*, vol. 58(3), 369-401.
- Malthaner, S., & Lindekilde, L. (2017). Analyzing Pathways of Lone-Actor Radicalization: A Relational Approach. M. Stohl, R. Burchill, & S. Englund içinde, *In Consturctions of Terrorism* (s. 163-180). Los Angeles: University of California Press.
- Maly, I. "White terrorism, white genocide and metapolitics2.0," (2019), URL: <https://www.diggitmagazine.com/column/white-terrorism-white-genocide-and-metapolitics20>.
- Mares, M. (2018). Right-Wing Terrorism and Violence in Hungary at the Beginning of the 21st Century. *Perspectives on Terrorism*, Vol.12(6), 123-135.
- McCauley, C. (2013). Ideas Versus Actions in Relation to Polls of U.S. Muslims. *Analyses of Social Issues and Public Policy*, Vol. 13 (1), 70-76.
- McCauley, C., & Moskalkenko, S. (2007). Understanding Political Radicalization: The Two-Pyramids Model. *American Psychologist*, vol.72(3), 205-216.
- McCauley, C., & Moskalkenko, S. (2008). Mechanism of Political Radicalization: Pathways Toward Terrorism. *Terrorism and Political Violence*, vol.20, 415-433.
- McCauley, C., & Moskalkenko, S. (2017). Understanding political radicalization: The two-pyramids model. *American Psychologist*, 72(3), 205-216. <https://doi.org/10.1037/amp0000062>
- Moghaddam, F. M. (2005). The Starcase to Terrorism. *American Psychologist*, vol.60(2), 161-169.

- Muro, D. (2016). What does Radicalisation Look Like? Four Visualisations of Socialisation into Violent Extremism. *Notes Internacionales CIBOD*, Vol. 163, 1-5.
- Neumann, P. R. (2008). Introduction to perspective on Radicalization and Political Violence. *Papers from the First International Conference on Radicalisation and Political Violence, 17-18 Ocak* (s. 3-7). Londra: International Center for the Study of Radicalization and Political Violence.
- Neumann, P. R. (2013). The Trouble with Radicalization. *International Affairs*, vol.89(4), 873-893.
- Nzherald. (2020, Ağustos 24). *Christchurch mosque attacks: A look into gunman Brenton Tarrant's past*. <https://www.nzherald.co.nz/nz/christchurch-mosque-attacks-a-look-into-gunman-brenton-tarrants-past/VNWHH3PPQ72N3JVQ5VHLN2UKFA/adresindenalindi>
- Orange, R. 2012 (7 Ekim), Anders Behring Breivik's mother 'sexualised' him when he was four, *The Telegraph*, <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/norway/9592433/Anders-Behring-Breiviks-mother-sexualised-him-when-he-was-four.html>
- Önnerfors, A. (2019, Mart 18). 'The Great Replacement'– Decoding the Christchurch Terrorist Manifesto. Center for Analysis of Radical Right, CARR: <https://www.radicalrightanalysis.com/2019/03/18/the-great-replacement-decoding-the-christchurch-terrorist-manifesto/> adresinden alındı
- Pantucci, R. (2011). *A Typology of Lone Wolves: Preliminary Analysis of Lone Islamist Terrorists*. Londra: International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence (ICSR).
- Passy, F. (2003). Social Networks Matter. But how? M. Diana, & D. McAdam içinde, *Social Movements and Networks, Relational Approaches to Collective Action* (s. 21-48). Oxford: Oxford University Press.
- Porta, D. (1995). *Social Movements, Political Violence and the State, A comparative analysis of Italy and Germany*. Cambridge, New York, Melbourne, Madrid, Cape Town, Singapore, Sao Paulo: Cambridge University Press.
- Porta, D. D., & LaFree, G. (2011). Guest Editorial: Processes of Radicalization and De-Radicalization. *International Journal of Conflict and Violence*, vol 6(1), 4-10.
- Porter, L. E., & Kebbell, M. R. (2011). Radicalization in Australia: Examining Australia's Convicted Terrorists. *Psychiatry, Psychology and Law*, Vol. 18 (2), 212-231.
- Precht, T. (2007). *Home grown terrorism and Islamist radicalisation in Europe: From conversion to terrorism*. http://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Arbejdsomraader/Forskning/Forskningspuljen/2011/2007/Home_grown_terrorism_and_Islamist_radicalisation_in_Europe_-_an_assessment_of_influencing_factors_2_.pdf adresinden alındı
- Rapoport, D. C. (2002). The Four Waves of Rebel Terror and September 11. *Anthropoetics vol.8, No. 1*, Erişim Tarihi: 03.05.2019, <http://anthropoetics.ucla.edu/ap0801/terror/>.
- Ravndal, J. A. (2012). A Pre-Trial Profile of Anders Behring Breivik. *CTC Sentinel*, Vol.5. N.3, 6-10.
- Ravndal, J.A. (2012b). A Post-Trial Profile of Anders Behring Breivik. *CT Sentinel* Vol.5, Issue 10, 16-30.

- Ravndal, J. A. (2013). Anders Behring Breivik's use of the Internet and social media. *Journal EXIT-Deutschland Zeitschrift für Deradikalisierung und Demokratische Kultur*, Vol. 2, 172-185.
- Richards, A. (2013). *Conceptualizing Terrorism*. <https://repository.uel.ac.uk/download/1a516f29404d1a130c5bc2013079ccbad50a2c07704631b97a9c284957366121/524404/ConceptualizingTerrorismFinalROAR.pdf> adresinden alındı
- Sageman, M. (2004). *Understanding Terror Networks*. University of Pennsylvania Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctt3fhfxz>
- Sageman, M. (2008). *Leaderless Jihad: Terror Networks in the Twenty-First Century*. University of Pennsylvania Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctt3fhhbt>
- Sandberg, H. (2016). Because Our Survival Depends On It Thematising Breivik's Manifesto in the Light of Moral. *Department of Social Science - Criminology Mittuniversitetet, Mid Sweden University, Danuşman Glenn Svedin, Yayınlanmış Tez*, 1-55.
- Sandler, T. (2014). The Analytical Study of Terrorism: Taking Stock. *Jornal of Peace Research*, Vol. 51(2), 257-271.
- Schmid, A. P. (2013). *Radicalisation, De-Radicalisation, Counter-Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review*. Koningin Julianaplein: ICCT Research Paper.
- Silber, M. D., & Bhatt, A. (2007). *Radicalization in the West: The Homegrown Threat*. https://seths.blog/wp-content/uploads/2007/09/NYPD_Report-Radicalization_in_the_West.pdf adresinden alındı
- Silke, A. (2004). The Road Less Travelled: Recent Trends in Terrorism Research. e. A. Silke içinde, *Research on Terrorism Trends, Achievements and Failures*. London: Routledge.
- Spaaij, R. (2010). The Enigma of Lone Wolf Terrorism: An Assessment. *Studies in Conflict and Terrorism*, 33 (9), 854-870.
- Spaaij, R., & Hamm, M. S. (2015). Key Issues and Research Agendas in Lone Wolf Terrorism. *Studies in Conflict and Terrorism*, Vol. 38, No. 167, 167-178.
- Stahelski, A. (2005). Terrorists Are Made, Not Born: Creating Terrorists Using Social Psychological Conditioning. *Cultic Studies Review*, Vol. 4(1), 30-40.
- Stern, J. (2003). The Protean Enemy. *Foreign Affairs*, Vol. 82, No.4, 27-40.
- Schuurman, B. Lasse Lindekilde, Stefan Malthaner, Francis O'Connor, Paul Gill & Noémie Bouhana, "End of the Lone Wolf: The Typology that Should Not Have Been," *Studies in Conflict and Terrorism* 42, no.8 (2019): 771-778
- Sönmez, G. 2019 Christchurch Terör Saldırısı, Brenton Tarrant'ın Manifestosu ve Terörün Yeni Yüzü, Bakış, No.83, ORSAM
- Teich, S. (2013). *Trends, and Developments in Lone Wolf Terrorism in the Western World, An Analysis of Terrorist Attacks and Attempted Attacks by Islamic Extremists*. International Institute for Counter-Terrorism.
- Tietze, T. "Anders Breivik, Fascism and the Neoliberal Inheritance," A Collaborative Biography. Archival Insights into the Evolution of Economics içinde, yazan Leeson R. (eds) Hayek, 281-291. London: Palgrave Macmillan, 2015, DOI https://doi.org/10.1057/9781137479259_8.

- Trip, S., Bora, C. H., Mihai Marian, A. H., & Drugas, M. I. (2019). Psychological Mechanisms Involved in Radicalization and Extremism. A Rational Emotive Behavioral Conceptualization. *Conceptual Analysis, vol. 10*, 1-7.
- Tucker, D. (2001). What is New about the New Terrorism and How Dangerous is It? *Terrorism and Political Violence, Vol. 13(3)*, 1.14.
- Umansky, N. (2016). What is the effect of terrorist attacks on the securitization of migration? Case studies from the UK and Spain. *Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Institut Barcelona Estudis Internacionals*.
- Vanneste, D., Tudorache, P., Teodoroiu, F., & Steenberghen, T. (2017). The impact of the 2016 terrorist attacks in Brussels on tourism. *Belgeo [Online], 4*, URL : <http://journals.openedition.org/belgeo/20688> ; DOI : 10.4000/belgeo.20688, 1-27.
- Vidino, L. (2011). Radicalization, Linkage, and Diversity Current Trends in Terrorism in Europe. *RAND, Occasional Paper*, 1-49.
- Washingtonpost. (2019, Mart 19). *No one who watched New Zealand shooter's video live reported it to Facebook, company says*. <https://www.washingtonpost.com/nation/2019/03/19/new-zealand-mosque-shooters-facebook-live-stream-was-viewed-thousands-times-before-being-removed/> adresinden alındı
- Weimann, G. (2012). Lone Wolves in Cyberspace. *Journal of Terrorism Research, Vol. 3, No.2*, 75-90.
- Wiktorowicz, Q. (2004). *Joining the cause: Al-Muhajiroun and radical Islam*. Syracuse: Institute for National Security and Counterterrorism (INSCT). Retrieved from <http://insct.syr.edu/wp-content/uploads/2013/03/Wiktorowicz.Joining-the-Cause.pdf>
- Winter, A. (2018). The United States of America: Counter-Terrorism Pre-9/11. e. A. Silke içinde, *The United States of America: Counterterrorism Pre-9/11*. Routledge Handbook of Terrorism and Counterterrorism. Abingdon: Routledge, <https://www.routledge.com/Routledge-Handbook-of-Terrorism-and-Counterterrorism/Silke/p/book/9781138819085>.

Bu çalışma yazarın Aslıhan Yeniçeri Altıntaş'ın 2021 yılında Doç. Dr. İdil Tunçer Kılavuz danışmanlığında İstanbul Medeniyet Üniversitesi Lisansüstü Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda yürüttüğü "Yalnız Kurtlar" ve Terör Örgütleri Tarafından Yapılan Terör Saldırılarının Siyasete Etkileri" başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

Yeni Medya ve Gazetecilik

John V. Pavlik

phoenix

Yeni Medya ve Gazetecilik

John V. Pavlik

Orijinal Knyeye: *Journalism and New Media*, Columbia University Press, 2001

Çeviren: Müge Demir, Berrin Kalsın

Kitap Editörü: Gülben Salman

Kapak Tasarımı: Şeyma etin

Sayfa Düzeni: Aycan Erhan

Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

1.Baskı: Eylül 2013, Ankara

2.Baskı: Ekim 2024, Ankara

ISBN No: 978-605-4657-59-9

Phoenix Yayınevi-nal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@phoenixkitap.com

<http://www.phoenixyayinevi.com>

Baskı: Dedemat Matbaacılık

Dedemat Ambalaj Matbaacılık Sanayi ve Dış Ticaret Ltd. Şti.

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cd. No:37

İvedik OSB Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Dağıtım

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay-Ankara

Tel: 0 (312) 419 97 81 pbx

Faks: 0 (312) 419 16 11

e-posta: info@siyaskitap.com

<http://www.siyaskitap.com>